ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ Ι^ον

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ⅱ.

«Ἡ τῆς Σχολῆς διδασκαλία πέπαυται περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη. Εἶτα δὲ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Καλλινίκου τοῦ Ἀκαρνᾶν ἐπιλεγομένου, συνεστήθη αὖθις τῷ 1691 ἔτει, ἐπιμελείᾳ μὲν τοῦ Πατριάρχου, πραγματικῇ δὲ βοηθείᾳ τοῦ αὐτοῦ ἀγαθοεργοῦ καὶ διαπύρου ἐπὶ φωτισμῷ τοῦ Γένους, ἀξιομνημονεύτου ἀνδρὸς, γηραιοῦ ἤδη Μανολάκη» (Ἑλασ. Συγγρ. σελ. 352). Τὰ τῆς ἀνασυστάσεως ταύτης τῆς Σχολῆς ἐκτίθησι τὸ ἑπόμενον σιγίλλιον, ὅπερ ἄχρις ἐσχάτων σωζόμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Σχολῆς, ἄγνωστον τίνες βέβηλοι χεῖρες αὐτὸ ἀνήρπασαν, καὶ ὅπερ, περισωθὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου ἐν σελ. 204—8 τῶν «Μετὰ τὴν ἅλωσιν» παρατίθεμεν ὧδε, ἔχον ὡς ἑπομένως:

Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

«Παιδείας καὶ σοφίας Κυρίου κρείττων οὐδὲν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ τῶν ὁμολογουμένων ὄντως καλῶν, διά τε τὸ περιὸν τῆς ἀξίας ὑποκειμένου, εἰποιμεν ἄν, περὶ ὃ καταγίνεσθαι πέφυκε, καὶ τὸ ὑπερέχον τοῦ τέλους πρὸς ὃ ποιεῖται τὴν ἔκβασιν· ὅπερ θεῖον ὄντως ἐστὶ καὶ ἐξαίρετον, ἵνα μὴ λέγω τῆς θείας μακαριότητός ἐστιν ἀπορρώξ· καὶ γὰρ τοῦ κατ' ἀρετὴν βίου ἡ μακαριότης ἐστὶ, κατὰ τοὺς ἱεροὺς διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας· διὸ, μακάριος ἄνθρωπος, ὃς εὗρε σοφίαν καὶ θνητὸς ὢν εἶδε φρόνησιν, τὸ ἱερὸν φησι λόγιον. Ἔνθεν τοι καὶ περισπούδαστον ἔργον παρὰ πάντα κέκριται πάντως τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἡ τῆς σοφίας μελέτη, καὶ λίαν ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, ὡς συμπληρωματικὸν καὶ ἀπαρτιστικὸν σφίσιν αὐτοῖς τῆς κατὰ λόγον καὶ γνῶσιν ἐνεργείας, δι' ἧς καὶ ἄνθρωπος πέφυκε καὶ Θεοῦ εἰκὼν ἄνθρωπος λέγεται. Ἀλλ' οἷς οἶδε κρίμασι Κύριος ἀμελούμενον καθορῶντες ἐν τοῖς ἐνεστῶσι τὸ θειότατον ἔργον αὐτὸ, τὴν τῶν γραμμάτων δηλαδὴ σπουδὴν καὶ σοφίαν τὴν ἀγχίθεον, ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς Γένει, οὕτινος γνώρισμα πάλαι βάθος σοφίας ὑπῆρχε, καὶ πλάτος ἐπιστημῶν, καὶ πλοῦτος γνώσεων, ἥτις ταπεῖν ἐν αὐτῷ μικρὰ πνέουσα φαίνεται καὶ μακρὸν ἀσθενοῦσα καὶ πρὸς τὸ ἐκλείπειν ἐγγίζουσα, περιπαθῶς λίαν ἔχομεν ἀμηχανοῦντες τοῖς ὅλοις . . . μᾶλλον διὰ τὸ μικρὸν ἀποπαύσασθαι τὸ πρὸ χρόνων ἱκανῶν κατασταθὲν διδασκαλεῖον ἐν τῇ περιφανεῖ ταύτῃ πολιτείᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, φροντίδι καὶ δαπάνῃ τοῦ τιμιωτάτου καὶ ἐπιστημοτάτου ἄρχοντος κυρίου Μανουὴλ, ἐν ᾧ πολλοὶ τῆς ἀξιεράστου σοφίας ἀπολαύσαντες, οὐ μικρὰν τὴν ὠφέλειαν ἐκαρπώσαντο. Καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ τῆς σοφίας ἐραστὴς ἐν ἄρχουσι κ. Μανουὴλ κατὰ τοὺς μικρὸν ἔμπροσθεν χρόνους Θεόθεν κινηθεὶς, σὺν ἄλλοις μὲν τοῖς ἀλλαχοῦ παρ' αὐτοῦ φιλεργηθεῖσι φροντιστηρίοις τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ἐξετέλεσε καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν ἀξιέπαινον, ἣν προειρήκαμεν Σχολὴν, ὡς παρὰ πάντων τὸ πρᾶγμα καλῶς γινωσκόμενον διαπεφήμισται· περιστατικῶν δέ τινων πρὸ ὀλίγου κατὰ τὸ ἀντίξουν, φημὶ, τῆς τοῦ καιροῦ δυσχερείας ἐπεισρυσάντων, οἷα φιλεῖ ἐν τῷ κόσμῳ συμβαίνειν ὡς τὰ πολλὰ, πέπαυται μέχρι τοῦ νῦν ἡ ἐν αὐτῇ διδασκαλία, καὶ ζημία προσετρίβη τῷ Γένει δεινὴ καὶ πᾶσαν ἄλλην τῶν ζημιῶν ὑπερέχουσα. Ὅσῳ καὶ γὰρ ἡ τοῦ καλοῦ παρουσία λυσιτελεῖ, καὶ τὰ συμφέροντα δαψιλεύει, καὶ ἐξαίρει τῶν δυσχερῶν, καὶ ἄλγος ἀπορραπίζει, καὶ θλῖψιν ἀποδιοπομπεῖται μακράν, καὶ εὐζωΐαν χαρίζεται, τοσούτῳ δῆπουθεν ἐξ ἀντιθέσεως ἡ ἀπουσία τοῦ τοιούτου σωρηδὸν ἐπιφέρει τὰ καταστρέφοντα.

»Τούτου χάριν ἐσκεμμένως ἄγαν διὰ φροντίδος ἐθέμεθα κατὰ χρέος μεθ' ὅσης ἐπιμελείας καὶ λίαν διεγηγερμένης σπουδῆς ἀναζωποιῆσαι κατὰ δύναμιν τὸν ἐν σποδιᾷ τέως ὑποκρυπτόμενον ἱερὸν ἄνθρακα τοῦ θεοδωρήτου φωτὸς τῆς παρεδρευούσης Θεῷ σοφίας, καὶ εἰς φῶς αὖθις ἀνακαλέσασθαι τὸ διαληφθὲν διδασκαλεῖον, ἐπὶ ψυχαγωγίᾳ τῶν δεινοπαθούντων ἀλήκτως καὶ στυγναζόντων ἔρωτι θείῳ διὰ τὴν ἀπουσίαν ἐκείνου, γεγονότος ἐκ μέσου καὶ λύπην ἀπολιπόντος οὐ μικρὰν τοῖς φρονοῦσιν, ὅπερ καὶ κατεστήσαμεν, σὺν ἀντιλήψει Θεοῦ, διὰ βοηθείας πάλιν τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος. Παρέδωκε γὰρ ὁ αὐτὸς ἄρχων τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ μίαν ὁμολογίαν ποσότητος χρημάτων ἱκανῶν, ὧν εἶχε λαβεῖν ἐξ αὐτῆς ἀπὸ δανείων, ἐπὶ τῷ ἀνακαινισθῆναι δι' αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὸ φροντιστήριον, εἰς κοινὴν μὲν ὠφέλειαν τοῦ Γένους, διηνεκὲς δὲ τούτου μνημόσυνον· καὶ ταύτην ἀνὰ χεῖρας λαβόντες τὴν βοήθειαν δίκην κρηπίδος ἐθέμεθα τοῦ ἔργου, ἐν ᾗ τὴν οἰκοδομὴν ἐξηρτήσαμεν ὅλαις χερσὶ καὶ δυνάμεσι καὶ κοινῇ συγκαταθέσει καὶ βουλῇ τῆς ἱερᾶς ὁμάδος καὶ θεοσυλλέκτου ὁμηγύρεως, ἱερωτάτων φημὶ, συναδελφῶν ἡμῶν Ἀρχιερέων, τιμιωτάτων κληρικῶν, εὐγενεστάτων ἀρχόντων τῆς πολιτείας, χρησιμωτάτων καὶ ἐγκρίτων προσώπων, ἀπό τε ρουφετίων καὶ τῶν ἐνοριῶν, συναγωνισθέντος ἡμῖν οὐ μικρὸν, μακρόν τε καμόντος πρὸ τῶν λοιπῶν καὶ τοῦ Μακ. καὶ σοφωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κ. Δοσιθέου, τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουρ-

γοῦ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἀντιπελαργοῦντος οἱονεὶ μητρὸς δίκην τὴν κοινὴν φυταλιὰν τοῦ καθ' ἡμᾶς Γένους πρὸς ὠφέλειαν αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρέπειαν, ναὶ μὴν καὶ φωτισμὸν θείας γνώσεως, δι' ἧς ἡ τῆς ψυχῆς σωτηρία πέφυκεν ἀναμφιλέκτως ἐπιμνηστεύεσθαι.

»Καὶ δὴ πρὸς σύστασιν αὐτοῦ τοῦ φροντιστηρίου διετάξαμεν εἶναι καὶ προσεδρεύειν ἐν αὐτῷ διδασκάλους δύο· τὸν μὲν ἕνα διδάσκοντα τὰ ἐπιστημονικὰ μαθήματα, τὸν δὲ ἕτερον τὰ γραμματικὰ τῆς κυκλοπαιδείας διερμηνεύοντα· οἵτινες ἔχουσι λαμβάνειν μισθὸν τοῦ κόπου αὐτῶν, ὁ μὲν τῶν ἐπιστημονικῶν μαθημάτων γρόσ. 200, ὁ δὲ τῆς κυκλοπαιδείας γρ. 150, ἅπερ διωρίσαμεν πορίζεσθαι ἀπὸ τῶν κατ' ἔτος ἐμβατικίων δύο ἐκκλησιῶν, τῆς Παναγίας δηλονότι Γοργοεπηκόου τῆς ἐν τοῖς Ἑξ Μαρμάροις, ὅπερ ἐστὶ γρ. 270, καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἐν τοῖς Ὑψωμαθείοις, ὅπερ ἐστὶ γρ· 80. Κἀντεῦθεν ὀφείλουσιν, ὁ μὲν διδάσκαλος τῶν ἐπιστημῶν εἰς δύο κλάσεις διδάσκειν τοὺς μαθητὰς τὰ μαθήματα, ὧν μετὰ τὴν παράδοσιν ἐρωτᾶν τε καὶ λύειν τὰς ἀπὸ τῶν αὐτῶν μαθημάτων ἀπορίας, καθ' ἡμέραν τε ἐπιτάττειν ἑνὶ τῶν μαθητῶν ἀναλαμβάνειν τὸ προειλημμένον μάθημα, χωρὶς τοῦ παρέχειν αὐτῷ τινὰ προλαβοῦσαν εἴδησιν· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου μαθήματα μὲν τῆς προκειμένης ἐπιστήμης μὴ διδάσκειν, ἀθροίζειν δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ τοὺς μαθητὰς, εἶτα δι' ἑαυτοῦ τε καὶ δι' ἀλλήλων ἐκείνων ἐπεξεργάζεσθαι τριβήν τινα καὶ ἀναπόβλησιν κατὰ νοῦν τῶν παρελθόντων μαθημάτων, διά τινων προσαρμοζόντων προβλημάτων, προτρέπειν τε τοῖς ἐπαΐουσι μαθηταῖς καὶ συνιστᾶν αὐτοῖς ἐνδελεχῶς διαλέξεις ἀλλήλοις, δι' ὧν ἔχωσι γυμνάζεσθαι καλῶς καὶ προχωρεῖν εἰς ἐπίδοσιν. Ὁ δὲ διδάσκαλος τῆς κυκλοπαιδείας ὀφείλει διορίζειν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένους εἰς κλάσεις δύο· καὶ πρὸς μὲν τὴν α. διδάσκειν ἓν τῶν λογογραφικῶν μαθημάτων, πρὸς δὲ τὴν β'. ἓν ποιητικὸν εὐληπτότερον κατὰ τὴν τῶν μαθητευομένων δύναμιν, μάλιστα δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων πρὸς τοὺς ἱκανοτέρους, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς συντάξεως τῶν ρημάτων, μετὰ τεχνολογίας ἀδιαλείπτου, ἅτε μάλα ἀναγκαίως συμβαλλούσης ταύτης τοῖς πρωτοπείροις εἰς ἔννοιαν καὶ κατάληψιν τῶν διδασκομένων αὐτοῖς· τῇ δὲ α. κλάσει θέματα παρέχειν καθ' ἡμέραν ἐφ' ἑκάστου εἴδους τῶν ρημάτων, ὡς ἔνεστι δι' ἐπιμελείας ἔχειν ὅ,τι πλείστης καὶ χρησιμούσης φροντίδος εἰς τὸ παιδεύεσθαι τοὺς αὐτοῦ ἀκροατὰς τὴν γραμματικὴν τέχνην μετ' ἐσκεμμένης ἀσκήσεως. Παρὰ ταῦτα δὲ εἰς τὰ γραμματικὰ μαθήματα δέδοκται τὴν τοῦ Σαββάτου ἀγγίαν τοῖς ἀσκουμένοις αὐτοῖς μὴ ἐπιγίγνεσθαι· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τοὺς διδασκάλους αὐτοὺς συχνὰς μὴ διάγειν ἐκεχειρίας, εἰμὴ μόνον κατὰ τὰς Κυριακὰς σχολάζειν ἐν καταπαύσει τῆς πρὸς τὸ διδάσκειν ἐνεργείας, ὡσαύτως καὶ τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ μερικὰς ἐπισήμους ἡμέρας, καὶ τὸ δειλινὸν πρὸς τὴν ἐννάτην ὥραν. Προσέχειν δὲ ὅλως ἑαυτοῖς ἐντέλλεται εἰλικρινῶς καὶ ἀπροσωπολήπτως μὴ ἑτεροζύγους πως ποιεῖν τὰς διδόσεις τῶν μαθημάτων, ἀλλ' οὔτε τινὰς μὲν ἐν κρυπτῷ διδάσκειν τῶν μαθητῶν, τινὰς δὲ μόνον ἐν τῇ κοινῇ ἀκροάσει· τοῦτο γὰρ παράλογον ἂν εἴη, φαῦλόν τε καὶ ἐπίψογον ἔργον καὶ σκανδάλων οὐ μικρῶν παραίτιον· ἀλλ' ἰσοπάλως πως καὶ ἰσοστάθμως ὁσίως τε καὶ ἀνεπιλήπτως κοινὴν τὴν διδασκαλίαν προβάλλεσθαι, καθὼς εὐάρεστόν ἐστι θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

» Πρὸς τούτοις παρακελευόμεθα ὅπως τοὺς προσερχομένους ἐν τῷ φροντιστηρίῳ μαθητιᾶν, χάριν δηλονότι σπουδῆς, ἱερομονάχους ὄντας ἢ ἱεροδιακόνους, ἢ Μοναχοὺς, εἴτε ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Τάφου, τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου δηλονότι τῶν Ἱεροσολύμων, εἴτε ὑπὸ τῶν ἄλλων Πατριαρχείων, εἴτε ἀπὸ τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους, εἴτε ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν ἄλλων μοναστηρίων, χωρὶς βουλῆς καὶ ἀδείας καὶ γραμμάτων, ναὶ μὴν καὶ παρακλήσεων τῶν προϊσταμένων αὐτῶν μηδόλως ἀποδέχεσθαι κατ' οὐδένα τροπον, κἂν λέγωσιν εἶναι δεδιωγμένοι μὴ ἀκούεσθαι χωρὶς δεήσεως τῶν προεστώτων αὐτῶν· τοῦτο γὰρ καὶ νόμιμον καὶ κανονικὸν καὶ τῆς κανονικῆς εὐταξίας ἐχόμενον, πρὸς δέ γε τούτοις καὶ ἀναγκαῖον οὐκ ἔλαττον· ἄλλως γὰρ ἀνειμένου τοῦ πράγματος ἐναπολειφθέντος τῶν ἐνδεχομένων ἂν εἴη καί τινάς ποτε δραπέτας καὶ ὑπαιτίους ὡς κρησφύγετον εἰσέρχεσθαι, μηδενὶ ἐντυχόντας τῶν ἐμποδοστατούντων.

» Ἔτι προσεντελλόμεθα ὅπως ἐάν τις τῶν μαθητῶν, ἢ πολλοὶ τύχωσιν ἀπορροῦντες εὐφυΐας, ἤ τινες σεμνῆς μὲν εἶεν πολιτείας καὶ προαιρέσεως ἀγαθῆς καὶ γνώμης εὐθείας, προσκείμενοι μὲν τῇ σπουδῇ ἐμμελῶς, μανθάνοιεν δὲ δυσκόλως, οἱ τοιοῦτοι μὴ ἀποπέμπωνται τῆς σχολῆς διὰ τὸ βραδυμαθεῖς τυγχάνειν· εἰ δέ τινες τῶν μαθητῶν ἐξελεγχθεῖεν βλάσφημοι ἢ κακότροποι ἢ σκανδαλοποιοὶ, διεστραμμένοι τε καὶ κακῆς πολιτείας, οὗτοι ὡς ἀνάξιοι τῆς ἀπὸ τῶν γραμμάτων χάριτος ἐξακριβωθέντες κοινῇ σκέψει τῶν κατ' αὐτοὺς, ἀποβάλλωνται μακρὰν ἀνυπερθέτως παρ' οὐδενὸς δεφενδευόμενοι οὔτε τὸ παράπαν βοηθούμενοι. Κἀπὶ τούτοις οἱ μὲν διδάσκαλοι δι' ὀφειλῆς ἔχουσι λόγοις τε καὶ τρόποις καὶ τῷ κατ' αὐτοὺς ὑποδείγματι ἐκπαιδεύειν τοὺς μαθητὰς σὺν τοῖς τῶν γραμμάτων μαθήμασι καὶ θεοσέβειαν καὶ εὐλάβειαν καὶ ἠθῶν κοσμιότητα καὶ πάντα ὅσα ῥυθμίζουσι πρὸς εὐζωΐαν τὸν λογικὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἀκροατήν. Οἱ δὲ μαθηταὶ καλῶς καὶ νουνεχῶς προσέχειν ταῖς τῶν σῶν διδασκάλων ἐπὶ σωφρονισμῷ διδασκαλικαῖς ὑποθήκαις, ἑαυτούς τ' εὐπειθεῖς παρέχειν ὡς τὸ προσῆκον, καὶ ὑπηκόους πρὸς τοὺς διδασκάλους αὐτῶν μετὰ τῆς ὀφειλομένης αἰδοῦς, καὶ ἐξαιρέτως πρὸς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς προϊσταμένους αὐτῆς, καὶ μεθ' ὑποταγῆς ἀποδέχεσθαι τὰς διακελεύσεις αὐτῶν ἡνίκα πρὸς τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα προτρέπωνται. Ἀλλὰ καὶ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφείλουσιν ἀποφέρεσθαι καρπόν τινα τῶν πόνων αὐτῶν, συγγράφειν δηλαδὴ λόγους τινὰς καὶ ἐγκώμια εἰς τὴν τιμὴν καὶ μνημόσυνον τῶν συστησάντων καὶ τῶν ἀμφιπονούντων καὶ διακυβερνώντων τὴν σχολήν, ὃς δ' εἰπεῖν καὶ πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἑαυτῶν προκοπῆς.

» Ἐφ' οἷς ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς καὶ ἐπιβεβαιοῦμεν ἀσφαλῶς, ἵνα τὸ συγκροτηθὲν αὐτὸ φροντιστήριον Θεοῦ νεύσει ἔχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τοῖς εἰρημένοις τρόποις τὴν σύστασιν καὶ διαμονὴν, τὸ διεξάγεσθαι καὶ διενεργεῖσθαι, τῇ δόσει τῶν κατ' ἔτος ἐμβατικίων ἀπὸ τῶν εἰρημένων δύο ἐκκλησιῶν ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπάστως, προσευχόμενοι ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας,

ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ ἐνυπόστατος σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς, διὰ τῆς ἀπειροδυναμίας αὐτοῦ καὶ Θείας προνοίας ἐπιστηρίξῃ τὸ παρ' ἡμῶν ἤδη ἐκπονηθὲν διδασκαλεῖον αὐτὸ, οὗτινος αὐτὸς μόνος ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς ὑπάρχων, διαφυλάξῃ ἀκλόνητον καὶ ἀδιάσειστον καὶ ἀπαράθραυστον ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, φωτίζων, στηρίζων καὶ συνετίζων ἄνωθεν τούς τε διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκομένους ἐν αὐτῷ, τούς τε ἐπισκεπτομένους καὶ συγκροτοῦντας καὶ βοηθοῦντας, προνοουμένους τε καὶ ὑπερασπιζομένους αὐτοῦ καὶ φροντίζοντας τῆς συστάσεως αὐτοῦ, διαμονῆς τε καὶ αὐξήσεως φιλαρέτως καὶ φιλοθέως· τὸ γὰρ φιλάρετον πάντως ἐστὶ καὶ φιλόθεον. Ὅς δ' ἂν τῶν πάντων ὀψέ ποτε, εἴτε τοῦ ἱεροῦ καταλόγου ὑπάρχων, εἴτε τῆς κοσμικῆς πολιτείας, πανούργῳ τινὶ καὶ ὑπούλῳ τῷ τρόπῳ, ἐν ἀποκρύφοις ἢ ἀναφανδὸν, εἴτε φθόνῳ καὶ κακίᾳ βαλλόμενος εἴτ' ἄλλῳ τινὶ πάθει πληττόμενος ἐπιχειρήσει διασεῖσαι τὸ φροντιστήριον αὐτὸ, δι' ἐπιβουλῆς τε σατανικῆς, ἀνατροπήν τινα ποιῆσαι, ἢ ἀφαίρεσιν, ἢ μείωσιν τῶν προσδιορισθέντων εἰς κυβέρνησιν αὐτοῦ, καὶ δοῦναι αἰτίαν ἠντιναοῦν τοῦ καταλυθῆναι αὐτὸ καὶ προξενηθῆναι τῷ Γένει ἡμῶν ἐξάμβλωσιν, ἀδλεψίαν τε ψυχῆς καὶ ἀπώλειαν, ὡς ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ, θεομάχος τε καὶ διώκτης τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ Γένους ἐπίβουλος, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ τῆς παναγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος, τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ παράστασιν τῆς ἐπισυστάσεως τοῦ θεοσώστου αὐτοῦ φροντιστηρίου κατεστρώθη καὶ τὸ παρὸν ἐν τῷ ἱερῷ τῷδε κώδηκι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κατησφαλισμένον συνοδικῶς ταῖς τῶν συμπαρόντων ὑπογραφαῖς. Χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ ἐννενηκοστῷ πρώτῳ. Ἰουλίῳ. Ἰνδικτιῶνος ΙΔης.

»Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

»Δοσίθεος ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

» Ὁ Ἐφέσου Θεοφάνης, ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος, ὁ Κυζίκου Κύριλλος, ὁ Νικομηδείας Παρθένιος, ὁ Χαλκηδόνος Γαβριὴλ, ὁ Λαρίσσης Παρθένιος, ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Μελέτιος, ὁ Σμύρνης Γρηγόριος, ὁ Ἀγχιάλου Δανιὴλ, ὁ Δρύστρας Ἀθανάσιος, ὁ Νέων Πατρῶν Ἰωάσαφ, ὁ Βυζίης Ζαχαρίας, ὁ Ῥόδου Παρθένιος, ὁ Χίου Γρηγόριος, ὁ Ραιδεστοῦ Παχώμιος, ὁ πρώην Λακεδαιμονίας Θεοδώρητος, ὁ Μέγας Οἰκονόμος, ὁ μέγας Λογοθέτης Ἰωάννης Καρυοφύλλης, ὁ μέγας Χαρτοφύλαξ Μπαλάσης, ὁ μέγας Ἐκκλησιάρχης Ραλάκης, ὁ Δικαιοφύλαξ Σπανδωνῆς, ὁ Λογοθέτης Χουρμούζιος, ὁ Ρήτωρ Μανουὴλ, Λικίνιος Ἀκέστωρ, Θωμᾶς Τζουκῆς, Κωνσταντῖνος Χρυσόσκουλος, Κωνσταντῖνος Τζουκῆς, Δράκος Εὐπραγιώτης.»

Πρὸς τὸν ἀξιάγαστον δ' εὐεργέτην τοῦ Γένους Μανωλάκην, ᾧ ὅμοιον τῇ αὐτῇ ἐλευθερίῳ προαιρέσει ἐπὶ συστάσει Σχολείων, ἕτερον μετ' αὐτὸν οὐκ εἶδε τὸ Γένος, Ἐλευθέριός τις τότε Τραπεζούντιος ταῖς τοῦ Μανολάκη χορηγίαις ἀναμφιβόλως ἐκπαιδευθείς, στέφανον ἐξ ἡρωελεγείων πρὸς αὐτὸν ἔπλεξε τόνδε :

Ἡμετέρης γραπτῶς νίμτσις καὶ μῶμος ἀπέστω,
Βένθος ἐς ἁπλώτου κύματος οἰχόμενος·
Αἰνεῖν γὰρ δὴ καί Σ' ὀλβίστατε δῖε Μανουὴλ,
Ἄρξομ' ἀριζήλου Καλλιόπης χάριτι·
Οὕνεκα τῆς δ' ὑποφήτας ἐπώτρυνας εἰς ἓν ἀγείρας
Μούσης ὠγυγίης λείψαν' ἀποφθιμένης.
Ἠδ' ἱερῆς Σοφίης ἐρικυδέα θυμὸν ἀνῆψας·
Λαμπρὸν ἐς εὐμαθίην φέγγος ἀμειψόμενος.
Φύτλης θ' ἡμετέρης χαλεπὴν σκοτόμαιναν ἔλυσας
Δεινὴν δυσμαθίης ἀχλὺν ἀπωσάμενος.
Τῷ τοι καὶ τεὸν οὔνομα ἄφθιτον ἔσσεται ἀεὶ,
Ἀθανάτῳ μνήμῃ συμπαρατεινόμενον.
Ζώῃς ἐς λυκάβαντας ἀπείρονας, ὦ Πτολεμαῖε
Ὀψίτερε, Στεφάνων ἄξι' ἀοιδοτέρων.

(Ἑλασ. Συγγρ. σελ. 359—3.)

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος.)

Ἐπὶ τούτοις τὰς παρ' ὑμῶν εἰρημένας χρήσεις ἔκ τε τῆς τῶν Μακκαβαίων βίβλου, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου θεωρούντων ἡμῶν, ἁπλῶς τε καὶ φιλαλήθως εἰπόντων, μηδεμίαν ἐν αὐταῖς ἐμφαίνεσθαι κόλασιν, οὔτε μὴν κάθαρσιν, ἀλλ' ἢ μόνον ἁμαρτιῶν ἄφεσιν. Διαίρεσίν τινα θαυμαστὴν ὑμεῖς ἐποιήσασθε, πᾶσαν ἁμαρτίαν εἰπόντες εἶς τε τὴν πρόσκρουσιν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ διαιρεῖσθαι, καὶ τὴν ἐπακολουθοῦσαν αὐτῇ τιμωρίαν· ὧν τὴν μὲν πρόσκρουσιν ἀφίεσθαι, μετὰ τὴν συντριβὴν καὶ ἀποκήρυξιν τοῦ κακοῦ, τὴν δὲ ἐνοχὴν τῆς τιμωρίας ὀφείλεσθαι πάντως, ὡς ἀνάγκην εἶναι ἐκ τούτου τοῦ λόγου τοὺς ἀφιεμένους τῶν ἁμαρτιῶν ἔτι καὶ δι' αὐτὰς κολάζεσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν ὅτι τοῖς ἐναργέσι καὶ ὁμολογουμένοις μάχονται, λέγειν ἐῶμεν· οὔτε γὰρ βασιλεῖς ὁρῶμεν μετὰ τὸ δοῦναι τὴν ἀμνηστίαν καὶ ἄφεσιν ἔτι καὶ κολάζοντας τοὺς ἡμαρτηκότας, οὔτε θεὸν αὐτὸν πολλῷ μᾶλλον, οὗτινος τῶν γνωρισμάτων φιλανθρωπία ἐστὶ τὸ ἐξαίρετον· ἀλλὰ μετὰ μὲν τὴν ἁμαρτίαν κολάζοντα, μετὰ δὲ τὴν ἄφεσιν εὐθὺς καὶ τὴν κόλασιν λύοντα· καὶ τοῦτο εἰκότως· εἰ γὰρ τὸ προσκροῦσαι Θεῷ ποιεῖ τὴν κόλασιν, τοῦ αἰτίου λυθέντος, καὶ τῆς καταλλαγῆς γενομένης, καὶ τὸ αἰτιατὸν, ὅπερ ἐστὶν ἡ κόλασις, ἐξ ἀνάγκης συνδιαλέλυται. Οὕτως ὁ μὲν Τελώνης, μετὰ συντριβῆς προσευξάμενος, οὐκ ἀφείθη τῶν ἁμαρτιῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ δεδικαιωμένος κατῆλθε· ταύτην δὲ εἰπεῖν οὐδεμιᾶς κολάσεως ἔτι δεόμενος· ὁ δὲ Μανασσῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ ὁμοῦ τε προσηύξατο μετὰ ταπεινώσεως, καὶ τῆς συγχωρήσεως ἔτυχε, καὶ τοῦ ζώγρου διαρραγέντος ἐν ᾧ κατείχετο, πρὸς τὴν Ἰουδαίαν ἐν ἀκαρεῖ μετετέθη θείᾳ δυνάμει, καὶ τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν αὖθις ἀπέλαβεν· οἱ Νινευῖται δὲ μεταγνόντες οὕτως ὀξέως ὁμοῦ τε τὴν ἁμαρτίαν ἔλυσαν δηλονότι, καὶ τὴν ἠπειλημένην τιμωρίαν ἐξέφυγον· ὁ δὲ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ Παραλυτικὸς, πρότερον τὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσιν κομισάμενος, εὐθὺς ὡς ἐπομένην αὐτῇ τὴν τοῦ σώματος ἀνόρθωσιν προσελάβετο. Καὶ τί δεῖ καταλέγειν τὰς ἱστορίας ἁπάσας, ἐφ' οὕτω σαφεῖ καὶ ὁμολογουμένῳ πράγματι ; Πλὴν ἀλλὰ πόθεν λαβόντες ὑμεῖς τὴν τοιαύτην διαίρεσιν ὡς ἀναγκαίαν τινὰ καὶ καθολικὴν παρεδήκατε ; τίς εὐαγγελιστὴς, ἢ ἀπόστολος, ἢ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος, τοιοῦτόν τι γέγραφε πώποτε ; πῶς πεῖρα τοῦτο παρέστησεν ; οὐ γὰρ δὴ τὸ τοῦ Δαβὶδ ἱκανὸν, ὃς ἀφείθη μὲν τῆς ἁμαρτίας, τῆς ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ φόνῳ, τὸν δὲ γεννηθέντα υἱὸν ἀπεβάλετο ; καὶ γὰρ δὴ κἀκεῖνος ἀφείθη μὲν τῆς ἁμαρτίας τελείως, καὶ δῆλον ὅτι καὶ τὸ προφητικὸν οὐκ ἀπέβαλε χάρισμα, μικρὸν δέ τινα ποινὴν ἔτισε, οὕτω τοῦ Θεοῦ κρίναντος, ἢ λύπην μᾶλλον καὶ οὐ ποινὴν, ἴσως καὶ δι' ἄλλας αἰτίας συγχωρηθεῖσαν, ἃς καὶ ἐπὶ τοῖς πλείστοις τοῦ πρὸ ὥρας ἁναρπαζομένων νηπίων, οἱ διδάσκαλοι λέγουσιν· ὁ γὰρ δὴ μετ' αὐτὸν γενόμενος παῖς ἐκ τῆς αὐτῆς γυναικὸς, οὐκ ἔζησε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διεδέξατο, καὶ οὗτος ἦν Σολομὼν ὁ σοφώτατος. Τὸ γοῦν ἐπ' ἐκείνου γενόμενον καθολικῶς ἀξιοῦν καὶ οἴεσθαι ἐκ τούτου, τὴν ἄφεσιν

τῆς προσκρούσεως εἶναι μόνης, τὴν δὲ τιμωρίαν ἐξ ἀνάγκης ὀφείλειν ἕπεσθαι, παντελῶς ἀπᾴδον τῇ καινῇ ψήφῳ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων φύσει, καὶ οὐδὲ ὑμῖν αὐτοῖς σύμφωνον· εἰ γὰρ ἡ ἄφεσις τῆς αἰτίας ἐστίν, ἥτις ἐστὶ λώβη κατὰ τὰς ὑμετέρας φωνάς, ἀπολειφθεῖσα ἐν τῇ ψυχῇ μετὰ τὸ προσκρουῦσαι τῷ δημιουργῷ, τί ἂν ἔτι καθάραι ἡ κόλασις, τῆς λώβης ἐκείνης διὰ τῆς ἀφέσεως καθαρθείσης ; Εἰ μὲν γὰρ καθάπαξ ἡ ἄφεσις ἄνευ τιμωρίας οὐκ ἠδύνατο κάθαρσιν ἐμποιεῖν, εἶχεν ἂν τὸ εὔλογον ὁ ὑμέτερος λόγος· εἰ δ' ἡ πρώτη τε καὶ μεγίστη καὶ τελεωτάτη διὰ τοῦ βαπτίσματος τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσις ἡ αὐτὴ καὶ παντός ἐστι ῥύπου κάθαρσις, καὶ τιμωρίας πάσης ἀπαλλαγή, τίς ἡ ἀνάγκη μὴ καὶ τὴν ἄφεσιν ταύτην τὸ δύνασθαι καθαίρειν ἔχειν, ἀλλὰ τῇ τιμωρίᾳ μόνῃ τοῦτο λογίζεσθαι ; Πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις φαμὲν ὡς οὐδ' ἄλλων τῇ ὑμετέρᾳ δόξῃ συμβάλλονται τὰ ἀναγεγραμμένα ῥητά· τὸ μὲν γὰρ ἐκ τῶν Μακκαβαίων ληφθὲν ὅτι οὐ περὶ μικρᾶς τινος ἁμαρτίας, ἀλλὰ περὶ μεγίστης καὶ θανασίμου, ὁ ἱλασμὸς ἐκεῖνος ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων καὶ ἡ θυσία γέγονεν ὡς εἴρηται· τὸ δὲ εὐαγγελικὸν ὅτι τῷ βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι, οὐ πάντως εἰς τὴν ὑμετέραν φέρει διάνοιαν, ὡς τότε τῆς ἀφέσεως διδομένης· ἀλλ' ἐκεῖνο δηλοῖ ὅτι τινῶν μὲν ἁμαρτιῶν ἐνταῦθα κολαζομένων, τινῶν δὲ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ, τῶν δὲ καὶ ἐν ἀμφοτέροις, ἡ τοιαύτη παντάπασιν ἀσύγγνωστος οὖσα καὶ ἀσυγχώρητος κἂν τῷ παρόντι κἂν τῷ μέλλοντι βίῳ τὴν ἀπαραίτητον δίκην ὑφέξει.

Ἰστέον δὲ ἡμῖν ἤδη πρὸς τὸ μέγιστόν τε καὶ κυριώτατον τῶν ἀγωνισμάτων, ὅπερ ἐστὶν ἡ τοῦ ἀποστολικοῦ ῥητοῦ δύναμις· ταύτης γὰρ μόνης ἐξῆπται σχεδὸν τοῖς λατινικοῖς διδασκάλοις ἡ τοῦ καθαρσίου δόξα πυρός. Ὅτι μὲν οὖν πολλῶν ὄντων παρ' ἡμῖν τοῖς γραικοῖς τῶν τὴν ἱερὰν Γραφὴν ἐξηγησαμένων ἁγίων ἀνδρῶν, ὧν ἐστι τὸ κεφάλαιον Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς, οὐδεὶς εἰς τὴν τοιαύτην ἦλθεν, οὐδ' ἐξέλαβεν ἐκ τῆς ἀποστολικῆς φωνῆς τὸ παρ' ὑμῶν δοξαζόμενον καθάρσιον πῦρ ὁμολογούμενον εἶναι καὶ παρ' ἡμῖν φαίνεται· οὐδὲ γὰρ τοιαύτην ἑρμηνείαν τῶν ἡμετέρων τινὸς παρεδήκατε, καὶ ὅτι διαφόρως οἱ ἅγιοι τὰ ῥητὰ τῆς Γραφῆς ἐξηγοῦνται, καὶ τοῦθ' ὡμολογημένον ἐστίν, οὐ ταῖς λέξεσι μόνον ἐπὶ διαφόροις ἐννοίαις χρώμενοι καθάπερ ἡ ὑμετέρα σοφία τὴν τοῦ Λέοντος λέξιν, καὶ τὴν τῆς πέτρας παρέθηκεν, τοῦτο γὰρ τῆς Γραφῆς ἐστιν ἴδιον, ἀλλὰ καὶ νοημάτων σύνθεσιν ὁλοκλήρων, ἐπὶ διάφορα, πολλάκις δὲ καὶ τἀναντία μεταχειρίζοντες, ὅπερ ὁ μὲν μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὴν τῶν Ἀποστόλων σὺν τῷ Χριστῷ καθέδραν, ἀξίαν τινὰ μόνην σημαίνειν ἐνόμισε, καὶ τὴν τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ κρίσεν ἀντὶ τῆς κατακρίσεως ἐξεδέξατο· οὔτε γάρ φησι συγκαθεδοῦνται ἄνθρωποι τῷ πάντων κριτῇ καὶ Θεῷ, οὔτε κρινοῦσιν, ἀλλὰ κατακρινοῦσιν ἁπλῶς, ὥσπερ οἱ Νενευῖται καὶ ἡ βασίλισσα Νότου τὴν τῶν Ἰουδαίων πονηρὰν γενεάν, οἱ δὲ λοιποὶ διδάσκαλοι, καὶ συγκαθέδρους τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, καὶ συνδικαστὰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ δέχονται καὶ καλοῦσιν· ἆρ' οὐκ ἐναντία ταῦτα δοκοῦσι ; Ἀλλ' οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ ἐπὶ τινων ὑποθέσεων, καὶ δογμάτων τῶν μὴ καιρίων πρὸς διάφορον ἕκαστος ἐπηνέχθη διάνοιαν, οὕτω τοῦ λογικοῦ κρίναντος, ἢ τῆς δόξης ὑποβαλλούσης, ἢ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν ἐνεστώτων πραγμάτων, ἢ τῆς τῶν ἀκροατῶν δυνάμεως καὶ βουλήσεως ἀπαιτούντων· οὕτω τοίνυν καὶ τὸ προκείμενον τοῦτο ῥητὸν, εἰκὸς μέν ἐστι διαφόρους δέξασθαι ἑρμηνείας, τῶν τε παρ' ἡμῖν, καὶ τῶν παρ' ὑμῖν διδασκάλων· ὅτι δὲ ἡ τοῦ μακαρίου πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου πάντων ἐστὶν ἀκριβεστέρα τε καὶ ἀληθεστέρα, οὐκ ἀπὸ τῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ ὑπεροχῆς μόνον, ἀφ' ἧς αὐτῷ καὶ ὁ μέγας ἀπόστολος Παῦλος ἐφάνη διομιλούμενος, οὐδ' ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν συμφωνίας τῶν λοιπῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων ἰσχυριζόμεθα, ἀλλὰ καὶ ὅτι μάλιστα πάντων οὗτος τῇ ἀποστολικῇ διανοίᾳ κατὰ τάξιν καὶ ἑφεξῆς ἀκολουθῶν φαίνεται, καὶ οὐ καθ' ἓν τῶν ῥητῶν ἀποτεμνόμενος ἰδίᾳ καὶ ἑρμηνεύων, ἀλλ' ἄνωθέν τε καὶ ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὸν ἀποστολικὸν σκοπὸν, ὁλόκληρον καὶ συνυφασμένον, ὥσπερ ἓν σῶμα τὴν ἑρμηνείαν ἀποδιδούς· ἔστιν οὖν συνιδεῖν τῷ βουλομένῳ παντὶ, κατὰ τοῦτον δὴ μάλιστα τὸν ἀποστολικὸν σκοπὸν, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, ἀκριβεστέραν εἶναι τῆς Χρυσοστομικὴν ἑρμηνείαν ταύτην, ἣν ἡμεῖς εἰσάγομεν τῆς παρ' ὑμῶν λεγομένης τε καὶ δοξαζομένης.

Οἱ γὰρ Κορίνθιοι, πρὸς οὓς ἡ ἐπιστολὴ παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀπουσίας τοῦ Ἀποστόλου, πρὸς ἀλλήλους σχιζόμενοι, καὶ ἄλλοι ἄλλον διδάσκαλον προβαλλόμενοι, τῶν πλούτῳ τε καὶ σοφίᾳ τῇ ἔξω λαμπρυνομένων (καὶ γὰρ πολὺ τὸ κλέος ἐν τοῖς τοιούτοις εἶχον) καὶ σφόδρα ἐπ' αὐτοῖς ἐτετύφωντο, πρὸς μείζονα διάστασιν ἐκ τούτου μετὰ μικρὸν καὶ φιλονεικίαν ἐξῆγον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν λαβόντα τὴν μητρυιὰν ἀνεπιτίμητον παρεώρων· ἦν δὲ καὶ οὗτος τῶν διδασκάλων ἐκείνων εἷς, ἐφ' οἷς μέγα ἐφρόνουν, καὶ τηλικούτῳ περιπεπτωκὼς ὀλισθήματι, τῆς διδασκαλικῆς ἀξίας ὅμως ἀντεῖχετο, σύστημα ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον, τῇ ἔξω σοφίᾳ καὶ τῷ πλούτῳ θαρρῶν. Ταῦτα τοίνυν ὁ θεῖος Ἀπόστολος διορθῶσαι βουλόμενος, πρῶτον μὲν κοινὴν πρὸς πάντας ποιεῖται τὴν παραίνεσιν καὶ τὴν ἐπιτίμησιν, καὶ παρακαλεῖ τὸ αὐτὸ λέγειν, καὶ μὴ ἔχειν σχίσματα, μηδὲ προσνέμειν ἑαυτοὺς ἄλλον ἄλλῳ τῶν διδασκάλων, οὓς ἀνωνύμως δηλῶσαι βουλόμενος, ἕκαστος ὑμῶν, φησὶ, λέγει, ἐγὼ μὲν εἰμὶ Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ, καὶ τὸν Χριστὸν τούτοις συντάττων, ἐκτρεπτικῶς, ὡς δέον ἅπαντας εἶναι μόνον Χριστοῦ, καὶ μηδενὸς ἄλλου προσονομάζεσθαι, μηδ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων ἐν ἀποστόλοις· ταῦτα γάρ φησι μετεσχηματίσα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν. Ἔπειτα τὸ τῆς ἔξω σοφίας φρύαγμα καθαιρεῖ, καὶ ὡς αἰτίαν αὐτὴν τῶν σχισμάτων ἐκβάλλει τῆς Ἐκκλησίας, κένωσιν αὐτὴν ὀνομάζων τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ μωρίαν παρὰ τῷ Θεῷ καὶ εἴτι τοιοῦτον. Εἶτα τὴν τῶν διδασκάλων συντέλειαν, ὡς μικρὰ δυναμένην ἐξευτελίζει : Τίς γάρ ἐστι Παῦλος, φησὶ, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν· ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὔξανε· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός· ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσὶ, τὸ πᾶν ἐστι, φησὶ, τῆς θείας δυνάμεως, ἡμεῖς δὲ πάντες ἄνθρωποι ὄντες, ὀλίγα τινὰ καὶ μικρὰ συνεισφέρομεν, οὐδὲν ἄλλος ἄλλου πλέον ἐν τούτῳ δυνάμενοι, καὶ ταῦτα δὲ τὸν μισθὸν ἐπὶ τούτοις ἀπεκδεχόμενοι : « ἕκαστος γάρ φησι τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον ». μισθωτούς τινας ἐνταῦθα τοὺς διδασκάλους φησὶν, ἵνα μὴ μέγα φρονῶσιν, ὡς ἑτέρου ὄντος τοῦ δεσπότου καὶ μισθοδότου. Καὶ ἐφεξῆς τὰ περὶ τοῦ πεπορνευκότος ἐκείνου διδασκάλου προανακρούσασθαι βουληθεὶς, ὃν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀποτέμνει, καὶ τῷ Σατανᾷ παραδίδωσι : Θεοῦ, φησιν, ἐσμὲν συνεργοὶ, οὐ γὰρ ἴδιον ἔργον ποιοῦμεν, ἀλλὰ τῷ τοῦ Δεσπότου συνεργοῦμεν βουλήματι· Θεοῦ γεώργιον ὑμεῖς ἐστε οἱ μαθητευόμενοι, Θεοῦ οἰκοδομή, πρὸς ἑτέραν μεταφορὰν ἀπὸ τῆς γεωργίας τὸν λόγον μεταγαγών, διὸ καὶ ἑαυτὸν ἀρχιτέκτονα ὀνομάζει κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν, ἐπαίρων ἑαυτὸν ἤδη, καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐμφαίνων, ἅτε ἐπιθυμῆσαι σφοδρότερον καὶ ἀπειλῆσαι βουλόμενος : Ἐγὼ μὲν οὖν, φησὶ, τὸν θεμέλιον τέθηκα, καὶ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν κατεβαλόμην, αὕτη γάρ ἐστιν ὁ θεμέλιος, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ, τοὐτέστιν ἕκαστος τῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων, βλεπέτω δὲ ὁ τοιοῦτος πῶς ἐποικοδομεῖ. Πρὸς τὸν πεπορνευκότα λοιπὸν ἐμφαντικῶς ἀποτείνεται, βλεπέτω, φησὶν, ἕκαστος εἰ σύμφωνα τὰ ἔργα τοῖς τῆς διδασκαλίας λόγοις, καὶ τῷ κειμένῳ θεμελίῳ παρέχεται : διὰ τῶν ἔργων γὰρ μάλιστα ἡ οἰκοδομὴ τῶν διδασκάλων συνίσταται, καὶ ταῦτα αὐτὴν ἐξαίρουσι. Μὴ οὖν ἁπλῶς ὅ,τι οἰκοδομεῖ σκοπείτω, μηδ' ἐκ τούτου πλέον τι ποιεῖν νομιζέτω, ἀλλ' ὁποῖά ἐστι τὰ οἰκοδομούμενα λογιζέσθω, διὰ πυρὸς γὰρ ταῦτα δοκιμασθήσεται κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ποίου πυρός ; ὃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ προπορεύεται κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ Δαβὶδ, ὃ τοὺς μὲν ἁγίους καὶ ἀγαθοὺς διδασκάλους, τοὺς τὰ λαμπρὰ τῶν ἔργων ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τοῦ Χριστοῦ ἐποικοδομοῦντας ὑποδεξάμενόν τε καὶ δοκιμάσαν ἐπιλαμπρυνεῖ, καὶ φωτεινοτέρους ἐργάσεται, καὶ διὰ τὴν τοῦ ἔργου διαμονὴν καὶ λαμπρότητα μισθοῦ πρόξενον, ἅτε δὴ κεκοπιακόσιν αὐτοῖς γενήσεται, τοῖς δὲ ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἄτιμον ὕλην καὶ εὔπρηστον, καὶ τῷ καλῷ θεμελίῳ ἀπᾴδουσαν ἐποικοδομήσασιν, οἷος ἦν ὁ πεπορνευκὼς ἐκεῖνος, καὶ ἔτι διδάσκαλος εἶναι βουλόμενος, οὐ μόνον οὐδεὶς μισθὸς τῆς διδασκαλίας δοθήσεται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον, αὐτὸ τῆς διδασκαλίας κατακτήσεται, ἅτε δὴ ἐκ τοιούτων συνυφασμένον πράξεων, ζημίας οὐχὶ μισθοῦ γενήσεται πρόξενον· οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον ἔργον, οὐ δὲ διδασκαλία τοιαύτη τὸ πῦρ ἐκεῖνο ὑφίσταται· αὐτός γε μὴν

ὁ τοιοῦτος διδάσκαλος οὐ συνδιαφθαρήσεται τῷ οἰκείῳ ἔργῳ, ἀλλὰ σωθήσεται καὶ παραμενεῖ, καὶ τῷ κριτῇ παραστήσεται, καὶ λόγων ὑφέξει τῶν πεπραγμένων, καὶ τὴν ἀλώνην ὑποστήσεται δίκην, μηδὲν τοῦ ἔργου τῆς διδασκαλίας ἐκείνης ἅτε διαφθαρείσης ὀνάμενος· « οὕτως γάρ φησι σωθήσεται ὡς διὰ πυρός, τοῦ τὴν τοιαύτην ὕλην ἐμπιπρῶντος καὶ κατακαίοντος, καὶ σωθήσεται σωτηρίαν ἀπωλείας χείρονα· βέλτιον γὰρ ἦν αὐτῷ, εἰ μὴ δὲ ἐγένετο, μηδὲ τότε ἐσώθη τοιαύτην ὕλην ἐπιφερόμενος, καὶ ἐφεξῆς ἐπάγει σαφῶς ὅτι ἤδη περὶ τοῦ πεπορνευκότος τὸν λόγον ποιούμενος. Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστὲ, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν ; εἴτις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινες ἐστὲ ὑμεῖς » · καὶ ἐπειδὴ σοφὸς ἦν ἐκεῖνος καὶ ἐπὶ τὸ διδάσκειν, ἐφρόνει, ὡς ἐντεῦθεν τὴν δίκην διαφευξόμενος συνημμένως εὐθὺς ἐπάγει, μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω, εἴτις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός· ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι.

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ τοῦ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

νῦν πρῶτον ἐκδιδόμεναι ἐκ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς εὑρισκομένου χειρογράφου

ΥΠΟ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΦΑΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

(Συνέχεια, ἴδε προηγουμένων τευχος.)

Ταῦτα πάντα καὶ πλεῖστα ἕτερα πολλοὶ τῶν νεωτέρων ὑπ' ὄψιν ἔχοντες καὶ ἀμεροληπτότερον τὴν ἱστορίαν ἡμῶν κρίνοντες, εὐμενῶς λίαν ἐκφράζονται περὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Τὸ βυζαντινὸν πνεῦμα, λέγει τις τῶν περὶ τὰ ἡμέτερα ἀσχολουμένων (1) στερεῖται βεβαίως ἰδιαιτέρας δημιουργικότητος καὶ ἀκμῆς, μετὰ θαυμασίας ὅμως σταθερότητος διακατέχει πᾶν ὅ,τι παρέλαβε, τοῦτο δὲ παραδίδωσι μετὰ αἰσθητικότητος καὶ πλαστικῆς θεωρίας. Τέχνη, φιλολογία καὶ ρητορεία τῶν Βυζαντινῶν ἔχουσί τι κοινὸν κατὰ τὸ εἶδος, διακρίνονται ὅμως κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν λεπτότητα καὶ τὸν ὄγκον. Δὲν δύναται δέ τις πρὸς τούτοις νὰ ἀρνηθῇ τῷ Βυζαντινισμῷ μέγαν βαθμὸν καθολικότητος, ἥτις παρίστησιν ἐν αὐτῷ συνηνωμένα πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ φαινόμενα, τὰ ἀλλαχοῦ διεσκεδασμένα. Καὶ αὐτὸς ὁ Γίββων ὁ τοσοῦτον οἰκτρῶς παρερμηνεύσας τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν καὶ παρασχὼν πλουσίαν τροφὴν τοῖς μετ' αὐτὸν ἱστοριογράφοις, προκειμένου περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ γραμμάτων λέγει: οἱ Ἱερωμένοι προίσταντο τῆς παιδαγωγίας τῶν νέων· αἱ ρητορικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ διετηροῦντο μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ κράτους· δύναται δέ τις νὰ διϊσχυρισθῇ ὅτι τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως περιέκλειον πλείους γνώσεις καὶ βιβλία ἢ ἅπασαι αἱ ἀχανεῖς χῶραι τῆς Δύσεως. Καὶ ἀλλαχοῦ: Καὶ ἐν τῇ βαθυτάτῃ αὐτῶν καταπτώσει, οἱ ὑπήκοοι τοῦ βυζαντινοῦ θρόνου κατεῖχον πάντοτε τὴν χρυσῆν κλεῖδα διὰ τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀρχαιότητος, ὡς καὶ μουσικὴν καὶ καρποφόρον γλῶσσαν, ἐμψυχοῦσαν μὲν τὰ ἀντικείμενα τῆς αἰσθήσεως, ἐνσωματοῦσαν δὲ τὰς ἀφαιρέσεις τῆς φιλοσοφίας. (α) Καὶ ἀληθῶς τὰ γράμματα παρ' ἡμῖν, ἱερά τε καὶ μὴ οὐδέποτε παρήκμασαν· καίτοι αἱ ἐπαρχίαι τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἀλληλοδιαδόχως ἀφῃροῦντο, καίτοι πρὸ τῶν θυρῶν τῆς πρωτευούσης ἐστάθμευον πολλάκις πολλοὶ καὶ δεινοὶ ἐχθροί, καίτοι πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἔριδες ἐτάρασσον διηνεκῶς τὸ κράτος, ἐν τούτοις πάντοτε ὑπῆρχον ἄνδρες ἱκανοὶ τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομα Κυρίου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων. Τὰ ὀνόματα τοῦ Μαξίμου καὶ Δαμασκηνοῦ, Ταρασίου καὶ Φωτίου, Οἰκουμενίου καὶ Θεοφυλάκτου, Εὐσταθίου καὶ Ζιγαβηνοῦ, Νικολάου Μεθώνης καὶ Καβάσιλα καὶ τοσούτων ἄλλων, μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ παιδεία οὐδέποτε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἀπεσβέσθη, ἀλλ' ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντοτε ἐκαλλιέργουν αὐτὴν καὶ συνέγραφον ἐξηγητικὰ καὶ δογματικά, ἠθικὰ καὶ κανονικά, φιλοσοφικὰ καὶ μυσταγωγικά, ἱστορικὰ καὶ πολεμικά, καὶ ὅτι περὶ τὰ γράμματα μέχρι τῆς ἀπορράδος τῆς ἁλώσεως ἡμέρας ἀσχολούμενοι οὐ μόνον ἀλώβητα καὶ ἀκέραια διετήρησαν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ βάρβαρα τότε τῆς Δύσεως ἔθνη μετωχέτευσαν, γενόμενοι οὕτω ἔμμεσοι αὐτῶν ἀναμορῶται. Καίτοι, λέγει ὁ αὐτὸς Gass (ἔν. ἀν.) ὁ ἐκκλησιαστικὸς βίος τοῦ Βυζαντινισμοῦ δὲν εἶχε τόσην ζωηρότητα καὶ ἀκμὴν, ἡ Μεταρρύθμισις ὅμως τοῦ 16 αἰῶνος τρία τινὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ· 1) ὅτι ἡ βυζαντινὴ πολιτεία καὶ Ἐκκλησία ἔσωσε τὴν χριστιανικὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῶν ἐξ Ἀσίας προελασάντων ἐχθρῶν· 2) ὅτι ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀντιστᾶσα εἰς τὴν παπικὴν ἀπολυτοφροσύνην, ἐστήριξε διὰ πάντων τῶν αἰώνων τὴν μὴ ρωμαϊκὴν, ἀλλ' ἀληθινὴν καθολικότητα· τοῦτο δὲ τῷ Προτεσταντισμῷ ἐχρησίμευσεν ὡς ἀπόδειξις τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ δικαίου· καὶ 3) ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἐπιστήμη μέχρι τέλους καλλιεργηθεῖσαι καρποφόρως ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς Μεταρρυθμίσεως.

Τοιαύτης οὔσης τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, παντὶ που δῆλος ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἐπιμέλεια μεθ' ἧς πρέπει νὰ ἀσχολώμεθα περὶ αὐτὴν, ἀφοῦ δὴ διαφόρως ὑπὸ τῶν ξένων παρερμηνεύεται καὶ σχολιάζεται. Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ ὠθῇ ἡμᾶς πρὸς τούτοις καὶ ὁ μέγας πλοῦτος τῶν θησαυρῶν καὶ μνημείων, τὰ ὁποῖα ἀνέκδοτα τέως, ἀντικείμενον σπουδαίας μελέτης καὶ ἐνασχολήσεως γινόμενα, οὐ μόνον πολλὰ τῶν ἡμαρτημένων καὶ σκοπίμως διεφθαρμένων δύνανται νὰ ἐπανορθώσωσι, ἀλλὰ καὶ πολὺ φῶς νὰ διαχύσωσι ἐπὶ τῶν πολ-

(1) Gass, Griechische Kirche in Real-Encyklopaedie von Herzog ἔκδ. Α'. Λυπούμεθα ὅτι στερούμεθα τῶν πραγματειῶν τοῦ κλεινοῦ Νεάνδρου: Programm der Bibelgeselschaft καὶ τοῦ Ὀλλανδοῦ Kist, De Ecclesia graeca, divinae providentiae teste, πολλὰ καλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας περιεχουσῶν.

(2) Γίββωνος, ἱστορία τῆς πτώσεως τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους, μετάφρασις γερμανικὴ τόμ. 16 σελ. 108—110. — Πρβλ. περὶ τῆς ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει καταστάσεως ἐν γένει τῶν γραμμάτων καὶ τὸ ἐξαίρετον σύγγραμμα τοῦ Herren, Geschichie des classischien Literatur, καὶ Stoïkl, Geschichte der Philosophie des Mittélatters.

λῶν σκοτεινῶν μερῶν τῆς ἱστορίας ἡμῶν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ. Ἡ ἀνίχνευσις καὶ ἔκδοσις τοιούτων μνημείων τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, πρὸ πολλοῦ καθῆκον ἱερὸν ὑπὸ πολλῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων θεωρηθὲν, οὐ μικρὰν τὴν ὄνησιν ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν καὶ ἀληθῆ κατανόησιν τῆς ἱστορίας ἡμῶν. Οὕτω μόνον, συλλέγοντες τὰ πολλαχοῦ διεσκεδασμένα λιθάρια τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν φιλολογίας, θὰ ἀποτελέσωμεν τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτῆς μέγαρον, ὅπερ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὀλιγωρίας κατασβολωθὲν καὶ κατερειπωθὲν, ἔργον παντὸς φίλου τῆς ἀληθείας εἶναι νὰ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ λαμπρότητα. Αἱ ἰδέαι αὗται ἐκίνησαν καὶ ἡμᾶς ἵνα εἰς φῶς παραδῶμεν τὰς Κατηχήσεις τοῦ μεγάλου τῆς ἀληθείας προμάχου καὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου καθηγεμόνος, ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, αἵτινες τὸ ἐπαγωγὸν μετὰ τοῦ ἡδέος καὶ τὸ ὠφέλιμον μετὰ τοῦ χαρίεντος συνενοῦσαι ἀνέκδοτοι μέχρι τοῦδε διατελοῦσιν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰς τὸ ἔργον προβῶμεν, οὐκ ἄπο σκοποῦ θεωροῦμεν νὰ προτάξωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς, ἐξετάζοντες αὐτὸν ὑπὸ τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τοιοῦτοι πολλάκις ἀναφαίνονται Πατέρες καὶ διδάσκαλοι, οἵτινες διὰ τῆς πολυμεροῦς καὶ ἀκαμάτου αὐτῶν ἐνεργείας οὐ μικρὰν καὶ τὴν τυχοῦσαν ἐπιρροὴν ἐξήσκησαν ἐπὶ τοῦ βίου καθόλου καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ ὀνόματα τῶν τοιούτων ἀνδρῶν εἶναι ἐποχαὶ χαρακτηριστικαὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἐν αὐτῇ βλέπομεν ἐνσημαινομένην τὴν ἰδίαν αὐτῶν προσωπικότητα, διότι ἡ ἱστορία αὐτῶν εἶναι καὶ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀκμὴ αὐτῶν ἀκμὴ τῆς Ἐκκλησίας. Τοιούτους ἄνδρας ἀείποτε ἀπαντῶμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ Μεσαιῶνος καὶ μετὰ ταῦτα. Ἰδίως ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς Εἰκονομαχίας, ἐν μέσῳ τῶν πολλάκις ἀχαρακτηρίστων ἐκείνων καὶ ἀναξίων λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, οἵτινες κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν κυβερνώντων μετήλλασσον καὶ τὴν ἑαυτῶν πίστιν, ἀναλάμπουσι τοιαῦται προσωπικότητες, αἵτινες διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῶν βουλήσεως, τῆς μεγάλης νοητικῆς ἱκανότητος, τῆς στερρότητος τοῦ χαρακτῆρος, τῆς αὐταπαρνησίας καὶ τῆς πολυμερεστάτης αὐτῶν ἐνεργείας κατώρθωσαν νὰ διασώσωσι τὴν Ὀρθοδοξίαν, βαρέως κλυδωνιζομένην ὑπὸ τῶν μελανῶν τῆς αἱρέσεως κυμάτων. Ἐν τοῖς τοιούτοις ἀναμφιρρήστως καταλεκτέον καὶ Θεόδωρον τὸν Στουδίτην, τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἄνδρα, ὅστις ὑπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων ἀρετῶν κατακοσμούμενος, παρίσταται ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ὡς φαινόμενον σπάνιον καὶ μεγαλοπρεπὲς, προκαλοῦν τὸν σεβασμὸν πάντων, ὅστις ὡς κανὼν τῆς μοναχικῆς πολιτείας εὐθύτατος, τῆς ἀληθείας κῆρυξ μεγαλοφωνότατος καὶ ἐνθουσιωδέστατος καὶ συγγραφεὺς πολυγραφώτατος καὶ βαθύτατος, τοιαύτην ροπὴν ἐξήσκησεν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, οἵαν σπανίως διακρίνομεν ἐν τοῖς ἐπ' αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν χρόνοις. Ὑπὸ τὰς τρεῖς ταύτας ὄψεις προτιθέμενοι νὰ ἐξετάσωμεν τὸν μέγαν τῶν Στουδίου ἡγούμενον, ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς πρώτης.

(Ἀκολουθεῖ).

ΤΑ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΑΡΙΣΤΡΙΟΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

12. Τὸ γράμμα ἐπικαλεῖται τὸν νομοκάνονα τοῦ Ἀριστηνοῦ, τυπωθέντα τῷ 1652.

Ἀλλὰ δὲν λέγει τίς ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ ἐπικυροῖ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τίνος ἐρείδεται, καὶ διὰ τοῦτο ἡ μαρτυρία αὕτη οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν.

13 Ἀναφέρει τὸ φιρμάνιον τοῦ Ἀπτοὺλ Χαμὶτ τῷ 1783.

Λυπηρὸν τὸ βλέπειν, ὅτι θέλουσιν ἵνα ὑποστηρίξωσι τὴν ἱεραρχικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐκκλησίας διὰ φιρμανίου Μωαμεθανοῦ Μονάρχου.

14 Ὁ Ἡγεμὼν γράφει «οἱ ὀργανικοὶ νόμοι ἀμφοτέρων τῶν Ἡγεμονιῶν ἐπεκύρωσαν τὸ πανάρχαιον ἔθος τῆς ἡμετέρας χώρας, τοῦ νὰ ἐκλέγωνται οἱ Μητροπολῖται καὶ οἱ ἐπίσκοποι ὑπὸ ἐκτάκτων ἐθνοσυνελεύσεων, συντεθειμένων ἐκ τοῦ ἀνωτάτου Κλήρου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ».

Μενέτω τοῦτο ἀδιαφιλονείκητον· ἀλλὰ τούτου δοθέντος, ὁ Ἡγεμὼν ἐὰν θέλῃ νὰ ᾖνε σύμφωνος πρὸς ἑαυτὸν, ὀφείλει νὰ καταργήσῃ τὸν περὶ ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου νόμον, καὶ ν' ἀποδώσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸν Κλῆρον καὶ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ.

15. Ὁ Ἡγεμὼν φρονεῖ, ὅτι εὗρε νέαν μαρτυρίαν περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας ἐν ἰδιαιτέρῳ τινὶ γεγονότι ἐν καιρῷ τῶν διωγμῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς Τρανσυλβανίας· ἐπειδὴ ὁ μοναχὸς Ἀθανάσιος δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐπιτύχῃ τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας, ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὡδήγησεν αὐτὸν ἵνα ὑποταγῇ τῷ ἐξάρχῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας, ἤτοι τῷ Μητροπολίτῃ τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἡ ἐξαιρετικὴ ὅμως αὕτη περίστασις δὲν ἀποτελεῖ νόμον. Ὁ Πατριάρχης δὲν ἔδωκεν ἄδειαν δυνάμει δικαιώματος, ἀλλὰ συμβουλὴν ἐξ ἀνάγκης. Προσέτι ὁ Πατριάρχης δὲν ἐχορήγησε τῷ Μητροπολίτῃ τοῦ Βουκουρεστίου τὸ δικαίωμα τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως ἐν τοῖς συμπίπτουσι ζητήμασιν, ἀλλὰ συνεβούλευσεν αὐτὸν ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων.

16. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος ἐρωτᾷ: πότε καὶ πῶς ἀνεδείχθη ἡ κυριαρχία τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς Μολδοβλαχικῆς.

Ἡ περὶ τούτου ἀπάντησις ἀνήκει ἰδίως τῷ Παναγιωτάτῳ Πατριάρχῃ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρόντι δύναται νὰ εὑρεθῇ ἀπάντησις τούτου, ἐν ταῖς γενομέναις ἀνωτέρω παρατηρήσεσι.

17. Ἵνα δὲ δικαιώσῃ ὁ Ἡγεμὼν τὴν ἐν τῇ Συνόδῳ εἰσαγωγὴν τῶν λαϊκῶν λέγει ἐν τῷ γράμματι· «ὁ ἅγιος Κυπριανὸς οὐδὲν ἠρέσκετο νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ συμβουλεύηται καὶ τὸν λαόν.»

Παράδοξον συμπέρασμα! ὁ ἅγιος Κυπριανὸς ἠρέσκετο ἵνα συμβουλεύηται τὸν λαόν· ἄρα ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ λαοῦ ἐν τῇ Συνόδῳ ἐστὶν ἐκκλησιαστικὸς νόμος καὶ δίκαιον.

18. Ἕτερον ἐπιχείρημα περὶ τοῦ αὐτοῦ· ὁ ἀποβληθεὶς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Νήφων πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνωμαλιῶν ἐν Βλαχίᾳ, συνεβούλευσε τὴν συγκρότησιν Συνόδου, ἐν ᾗ παρῆσαν ὁ Ἡγεμὼν καὶ οἱ ἄρχοντες, ὁ δὲ Νήφων ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν ἐδίδασκε τὴν πίστιν.

Ἀλλ' ἡ ἐξαιρετικὴ περίστασις δὲν ἀποδεικνύει τὸ γενικὸν δίκαιον, καὶ ἡ παρουσία τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τῇ Συνόδῳ πρὸς ἀκρόασιν τῆς διδασκαλίας τῆς πίστεως δὲν καθιστᾷ αὐτοὺς μέλη τῆς Συνόδου.

19. Ἐναντίον τῆς γνώμης τοῦ Πατριάρχου, ὅτι ὁ Ἡγεμὼν δὲν ἔχει δικαίωμα ἵνα συγκαλῇ Σύνοδον, ὁ Ἡγεμὼν λέγει, ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος συνεκάλεσε τὴν Α'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ προήδρευσεν ἐν αὐτῇ.

Ὡς πρὸς τοῦτο ἠδύνατο ἴσως νὰ σκεφθῇ, ὅτι ὁ ἰσαπόστολος καὶ μέγας αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἀξίζει τι πλέον, ἢ ὥστε νὰ συγκριθῇ πρὸς

Μολδοβλάχον Ἡγεμόνα· ὁ Μ. Κωνσταντῖνος προήδρευσε μὲν τιμητικῶς ὡς Βασιλεὺς, ἀλλὰ κυρίως ἡ προεδρεία ἐν ταῖς ἐργασίαις τῆς Συνόδου ἀνῆκε τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ἐπισκόπων.

20. Τὸ γράμμα ἀναφέρει τὴν 137 καὶ 6 νεαρὰν, αἵτινες μαρτυροῦσι τὸ δικαίωμα τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος κατὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σχέσεις· ἀλλὰ τὸ παράδειγμα τῆς τότε Αὐτοκρατορίας οὐδεμίαν ἐπιδέχεται σύγκρισιν πρὸς τὰ γεγονότα ἐν τῇ νῦν ἡγεμονείᾳ τῆς Μολδοβλαχίας· αἱ δὲ νεαραὶ συνιστῶσι πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπαρχόντων ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ἀλλ' οὐχὶ νεωτερισμοὺς ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει.

22. Πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Ἡγεμὼν ἔχει δικαίωμα ἵνα συγκαλῇ Σύνοδον, ὁ Ἡγεμὼν ἀναφέρει ἐν τῷ γράμματι τὸ παράδειγμα τοῦ Ἡγεμόνος Βασιλείου συγκαλέσαντος τῷ 1642 Σύνοδον, ἐν ᾗ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἡγεμόνος ἐλθὼν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Πορφύριος προήδρευσεν.

Ἐὰν δὲ διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Πατριάρχης οὐ κατέκρινε τὴν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος συγκάλεσιν τῆς Συνόδου, ἔτι μᾶλλον ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ἡγεμὼν καὶ ἡ Σύνοδος ἀνεγνώριζον τὴν ἑαυτῶν ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ Πατριάρχου· ἀλλὰ τὸ γράμμα λανθάνεται, ὀνομάζον Πατριάρχην τὸν Πορφύριον, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἦν Μητροπολίτης Νικαίας, ἀποσταλεὶς παρὰ τῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν ἐν Ἰασίῳ Σύνοδον.

22. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος ζητεῖ ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν συμβουλευτικὴν θέσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν ταῖς συζητήσεσ τῆς Συνόδου.

Ἀλλ' ὅπερ κυρίως χρήζει δικαιολογίας ἐστὶ τοῦτο, ὅτι κατὰ τοὺς νέους νόμους οἱ ὑπουργοὶ ἄνευ τῆς μετὰ τῆς Συνόδου συσκέψεως ἐκλέγουσι τὸν ἐπίσκοπον καὶ παρουσιάζουσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἡγεμόνα πρὸς ἐπικύρωσιν· πῶς δὲ δικαιολογεῖ τοῦτο; ἀναφέρων τὸν διοργανισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ρωσσικῆς Συνόδου.

Ἐν Πετρουπόλει, λέγει, τὰ μέλη τῆς Συνόδου διορίζονται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι πᾶν ἄλλο ἢ ψῆφος ὑπουργῶν ἐν τῇ Συνόδῳ· ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡγεμὼν ὁμιλεῖ ἐνταῦθα περὶ πράγματος, ὅπερ ἀδύνατον νὰ ᾖ ἱκανῶς γνωστὸν εἰς αὐτόν. Ἡ πρόσκλησις τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Ρωσσίας κοινοποιεῖται δι αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἄνευ ἐπισημότητος ἡ γνώμη τοῦ προεξάρχοντος μέλους καὶ ἄλλων πρεσβυτέρων μελῶν, ἑπομένως τὸ πρᾶγμα γίνεται τῇ γνώσει καὶ συναινέσει τῆς Ἐκκλησίας. Τῇ δὲ Μολδοβλαχικῇ Κυβερνήσει ὠφελιμώτερον ἦθελεν εἶσθαι, ἐὰν ἔστρεφε τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς πρᾶγμα μᾶλλον γνωστὸν εἰς αὐτὴν, τοὐτέστιν, ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐπισκόπων ἐκτελεῖται ἐν συνεδριάσει τῆς ρωσσικῆς Συνόδου, μετὰ προηγουμένην δέησιν. Ἴδοὺ τί ἠδύνατο νὰ δανεισθῇ παρὰ τῆς ρωσσικῆς Συνόδου ἡ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις.

Ἐν Ἀθήναις, λέγει, οἱ ἐπίσκοποι προσκαλοῦνται εἰς τὴν Σύνοδον περιοδικῶς διὰ βασιλικοῦ διατάγματος.

Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ταὐτὸ πρὸς τὴν ψῆφον τοῦ ὑπουργοῦ ἐν τῇ Συνόδῳ καὶ πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχιερέων ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν. Οἱ ἐπίσκοποι ἔχοντες ἤδη ἐνεργείᾳ τὸν βαθμὸν τοῦτον, προσκαλοῦνται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν εἰς Ἀθήνας, ἵνα λάβωσι μέρος εἰς τὴν Σύνοδον, καὶ τοῦτο περιοδικῶς. Κατὰ τοῦτο ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ βασιλέως φαίνεται μόνον ὡς διατύπωσις καὶ οὐχὶ ὡς ἐξουσία ἐπὶ τῶν ἱεραρχικῶν πράξεων.

Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ μέγας Πέτρος ἐξέδωκαν ἐκκλησιαστικοὺς νόμους, ἐγκριθέντας παρὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τῶν πράξεων ἐκείνων καὶ τῶν Μολδοβλαχικῶν πραγμάτων, καθ' ὅσον ἐκεῖναι ἐνεκρίθησαν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ μέγας Πέτρος ἐζητήσατο τὴν εὐλογίαν τῶν Πατριαρχῶν, ἡ δὲ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις οὐδ' ἀπετάνθη ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

23. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει, ὅτι ἡ Δακικὴ ἐκκλησία οὐδέποτε ἠκολούθησε κατὰ γράμμα τὸν Α'. Ἀποστολικὸν κανόνα.

Τόσῳ χεῖρον δι' αὐτὴν, εἴγε ἀληθεύει τοῦτο· ἀλλ' εἶναι ἀληθέστερον, ὅτι αὕτη ἠκολούθησε τὸν κανόνα τοῦτον, τουτέστιν ἐξετέλει τηχειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων διὰ τριῶν ἢ δύο ἐπισκόπων, ἐπειδὴ περὶ τούτου ῥητῶς ἀποφαίνεται ὁ Α'. Ἀποστολικὸς κανών.

24. Ὁ Ἡγεμὼν λέγει, ὅτι παρ' αὐτοῖς εἰς πλησιέστατον ἡμῖν χρόνον διὰ νομοθεσίας (πότε καὶ τίνος;) καθωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς (τῶν ἐπισκόπων) ἐν ἐκτάκτοις συνελεύσεσι συγκειμέναις ἐξ ἐπισκόπων καὶ ἐπισήμων πολιτῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου.

Διὰ τῶν λόγων τούτων αὐτὸς οὗτος ὁ Ἡγεμὼν καταδικάζει τοὺς νέους αὐτοῦ νόμους, τοὺς ἀνατιθεμένους τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπισκόπων εἰς τοὺς ὑπουργοὺς, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Σύνοδον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου.

25. Ὁ Ἡγεμὼν ἀναφέρει τὰς νεαρὰς 123 καὶ 137 κατὰ τὸ 564 ἔτος περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων παρὰ τοῦ Κλήρου καὶ τῶν Προύχόντων.

Περὶ τῆς σημασίας τῶν νεαρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Κράτει ἐρρέθη ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθμ. 20. προσέτι καὶ αἱ νεαραὶ αὗται ἀποδίδουσι τὴν κυριωτέραν ἐνέργειαν εἰς τὸν Κλῆρον.

26. Ἀναφέρει τὸν 6 κανόνα τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, καὶ τὰς ἑρμηνείας τοῦ 3 κανόνος τῆς Ζ'. οἰκ. Συνόδου, καὶ τὸν 61 Ἀποστολικόν.

Ἐν τῷ κανόνι τῆς Σαρδικῆς ἐρρέθη· «ἐὰν τὰ συναθροισθέντα πλήθη παρακαλοῦεν γίγνεσθαι τὴν κατάστασιν τοῦ παρ' αὐτῶν ἐπιζητουμένου ἐπισκόπου κτλ.» Τοῦτο ἀφορᾷ μίαν περίπτωσιν καὶ οὐδόλως ἀποτελεῖ καθαρὸν κανόνα. Ὁ 3 κανὼν τῆς Ζ'. Οἰκουμεν. Συνόδου, καταδικάζει τὴν παρὰ τῶν Ἀρχόντων ἐκλογὴν τῶν ἐπισκόπων, καὶ ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ ἐκλογὴ αὐτῶν γίνηται ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων, οὐδεμία δὲ ἑρμηνεία δύναται ἵνα μεταβάλῃ αὐτὸν ὑπὲρ τῶν νέων Μολδοβλαχικῶν νόμων· ἡ δὲ μνεία τοῦ 61 Ἀποστολικοῦ κανόνος ἐγένετο ἐσφαλμένως.

27. Ὁ Ἡγεμὼν φρονεῖ ὅτι ἠδύνατο νὰ βασίζηται ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωσὴφ Β'. ὅστις τῷ 1786 διώρισε τὸν ἐπίσκοπον Τζερνοβίτζης.

Λυπηρὸν καὶ ἀνοίκειον στήριγμα! Ὀρθόδοξος Ἡγεμὼν θέλει ἵνα στηρίξῃ τὸ ἑαυτοῦ δικαίωμα εἰς πρᾶξιν ἑτεροδόξου μονάρχου ἐνεργήσαντος παρὰ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ.

28. Τὸ ὑποβάλλειν ἐπίσκοπον ἐπὶ ἐγκλήματσιν εἰς κοσμικὸν δικαστήριον πρέπει ἵνα βασίζηται οὐχὶ εἰς τὰς νεαρὰς τῆς ποτὲ Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ γενικοῦ δικαιώματος τῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους.

Ἐνταῦθα κυρίως ὑπάρχει ἀναγκαία ἡ διαστολὴ τῶν πταισμάτων ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων, ὅπως μὴ καταδιβάζωνται οἱ ἐπίσκοποι δι' ἁσημάντους κατηγορίας ἢ συκοφαντίας ἐκ τῶν Θρόνων εἰς τὴν εἱρκτήν.

29. Ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα ἅτινα ἐπεσωρεύθησαν ἐν τῷ ἀπαντητικῷ γράμματι τοῦ Ἡγεμόνος ὑπὲρ τῶν νέων Κανονισμῶν τῆς Μολδοβλαχικῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος δὲν εἶναι ἀκριβῆ καὶ δὲν ἔχουσιν ἀποχρῶσαν ἰσχὺν, τινὰ δὲ καὶ στρέφονται ἐναντίον αὐτοῦ.

30. Ἡ ἔρευνα αὕτη ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἐν γένει μὲν πρὸς μαρτυρίαν τῆς ἀληθείας, ἐν μέρει δὲ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὴν Ρωσσικὴν ἱεραρχίαν καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, αἵτινες ἐν τῷ γράμματι τοῦ Ἡγεμόνος ἐκτίθενται ψευδῶς καὶ παραμεμορφωμένως.

(ὑπογρ.) ΙΣΙΔΩΡΟΣ Μητροπολίτης Νοβογοροδίας καὶ Πετρουπόλεως.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Β.

ΠΑΛΑΤΑΣ (ἐνορία τοῦ Ταξιάρχου.)

Ἡ ἐνορία αὕτη κεῖται πρὸς δυσμὰς τοῦ Φαναρίου, ὡς

δὲ αἱ πλεῖσται ἐνορίαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ αὕτη ἔπαθεν ἐκ πυρκαϊᾶς, ἥτις πρὸ δεκατριετίας περίπου ὅλην σχεδὸν τὴν συνοικίαν ταύτην ἀποτεφρώσασα ἐξηφάνισε καὶ τὸ ἐν αὐτῇ εἰς Ἀλληλοδιδακτικὴν Σχολὴν χρησιμεῦον οἴκημα. Ὅθεν πρὸ δεκαετίας ὅτε ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπεμελήθη τὴν σύνταξιν στατιστικῶν πινάκων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς προαστείοις αὐτῆς σχολείων τῶν ὀρθοδόξων, ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ ἐνυπῆρχε μικρόν τι πνευματικὸν φυτώριον παρὰ τῷ ἱεροδιακόνῳ τῆς Ἐκκλησίας, συνάγοντι παρ' ἑαυτῷ τοὺς παῖδας τῶν περιλειφθέντων χριστιανικῶν οἴκων καὶ διδάσκοντι αὐτοῖς ἀνάγνωσιν, γραφὴν, ἀρίθμησιν καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

Καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν δεκαετίαν οἱ τῆς ἐνορίας ταύτης κάτοικοι δὲν ἠδυνήθησαν δυστυχῶς, ἵνα ἀνεγείρωσι νέον οἴκημα διὰ Σχολὴν, ὅθεν τὰ τέκνα αὐτῶν περισυνάγονται ἔν τινι παραπήγματι, χρησιμεύοντι αὐτοῖς εἰς Σχολεῖον. Βαρέως ὅμως φέροντες τὴν σπουδαίαν ταύτην ἔλλειψιν δὲν ὤκνησαν ἵνα περὶ θεραπείας αὐτῆς σκεφθῶσι, καὶ δὴ ἐπ' αἰσίοις ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. ἐτέθη παρ' αὐτοῖς ὁ θεμέλιος νέου κτιρίου, χρησιμεύσοντος εἰς Δημοτικὴν Σχολὴν καὶ Νηπιαγωγεῖον.

Σήμερον ὡς ἔχουσι τὰ τῆς ἐνορίας ταύτης ἐν τῷ διαληφθέντι παραπήγματι διδάσκονται 70 παῖδες συγκροτοῦντες δύο τμήματα: τὸ Ἀλληλοδιδακτικὸν, περιλαμβάνον 30 μαθητὰς, διδασκομένους: Ἀλφάβητον, Συλλαβισματάριον, Λεξιλογίαν, Γραφὴν ἐπὶ ἀβακίων καὶ Ἀρίθμησιν· καὶ τὸ Συνδιδακτικὸν περιλαμβάνον 40 μαθητὰς, διηρημένους εἰς Ε΄. τάξεις:

Α΄. — Ἀνάγνωσις ἐκ βιβλίων τῆς καθωμιλημένης, Προσευχητάριον, Γραφὴ ἐπὶ χάρτου, Ἀρίθμησις.

Β΄. — Ἀνάγνωσις ἐκ βιβλίων τῆς καθωμιλημένης, Μικρὰ Ἱερὰ Ἱστορία Κοραῆ, Γραφὴ ἐπὶ χάρτου, Ἀριθμητικὴ μέχρι προσθέσεως.

Γ΄.— Ἀνάγνωσις ἐκ βιβλίων τῆς καθωμιλημένης, Μικρὰ Ἱερὰ Ἱστορία Βερναρδάκη ἐκ τῆς Π. Διαθήκης, Γραφὴ ἐπὶ χάρτου, Ἀριθμητικὴ μέχρις ἀφαιρέσεως.

Δ΄. — Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ Γεροστάθου, Τεχνολογία μέχρι τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων, Ἱερὰ Ἱστορία Βερναρδάκη ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης, Γραφὴ ἐπὶ χάρτου, Ἀριθμητικὴ μέχρι πολλαπλασιασμοῦ.

Ε΄. — Ἀνάγνωσις εἰς ἀρχαῖον κείμενον, ἐκ τοῦ Α΄. τόμου τῆς Χρηστομαθείας, Τεχνολογία ἄχρι τῶν εἰς μι, Γεωγραφία, Κατήχησις Δ. Βερναρδάκη ἡ μικρὰ, Γραφὴ ἐπὶ χάρτου ἐκ διαφόρων Καλλιγραφιῶν, Ἀριθμητικὴ μέχρι διαιρέσεως.

Ἡ ὅλη διδασκαλία γίγνεται τό γε νῦν ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου, ἀλλ' ἡ ἐφορία σύνοιδεν ὅτι πρὸς κρείττονα καὶ μᾶλλον καρποφόρον ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ διδασκαλίαν, εἷς διδάσκαλος δὲν ἀρκεῖ, ὅθεν σκέπτεται περὶ προσλήψεως καὶ ἑτέρου καὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἅμα ὡς ἀποπερατωθῇ ἡ οἰκοδομὴ καὶ τὰ μέσα ἐπιτρέψουσιν αὐτῇ ἵνα ἐπιφέρῃ τὰς δεούσας βελτιώσεις.

Τὰ ἐτήσια τῆς Σχολῆς ἔξοδα ἀνέρχονται σήμερον εἰς γρ. 6,300 καλυπτόμενα ἐκ τῶν ἑπομένων προσόδων:

Ἐκ δίσκων	Γρ. 1500
Ἐξ ἐνοικίου μιᾶς οἰκίας	» 2400
» Εἰσιτηρίων τῶν εὐπόρων	» 700
Ἐκ Βαπτίσεων καὶ Γάμων	» 300
» Μουχταρικῆς σφραγῖδος	» 600
Ἐξ ἐνοικίου εἴκοσι πέντε ἄσπρων ἑνὸς καπηλείου κειμένου ἐν Φαναρίῳ	» 2400
Τὸ ὅλον	Γρ. 7900

Ὅθεν καλυπτομένων τῶν ἐξόδων μένει καὶ πλεόνασμα ἐκ γρ. 1600, εἰς ἃ ἐπιπροστιθεμένων καὶ γρ. 1800 ὡς ἔγγιστα εἰσπράξεων τοῦ τῇ Σχολῇ ταύτῃ ἀφιερωμένου ἁγιάσματος, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς κατορθωτὴ ἔσται μικρά τις βελτίωσις τοῦ ἐν αὐτῇ συστήματος τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Γ΄.

Ξυλόπορτα (Ξυλίνη Πύλη, ἢ τοῦ Ξυλᾶ, ἐνορία τοῦ ἁγίου Δημητρίου.)

Ἡ ἐνορία αὕτη ἐκτεινομένη δυτικῶς τοῦ Παλατᾶ ἔσω τῶν τειχῶν, ἐγγὺς τῶν Βλαχερνῶν παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον, διετήρει πρὸ δεκαετίας δαπάναις 20,000 κατ' ἔτος γροσίων σχολεῖον διηρημένον εἰς Ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ Ἑλληνικὸν τμῆμα, ἐν ᾧ 106 μαθηταὶ, εἰς ὀκτὼ τάξεις διηρημένοι, ἐδιδάσκοντο ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου μεθ' ἑνὸς παιδονόμου τὰ ἑπόμενα μαθήματα: Ἀλφαβητάριον, Γεροστάθην, ἁ. τῆς Χρηστομαθείας, ἱερὰν ἱστορίαν Γ. Γενναδίου, ἱερὰν Κατήχησιν Κοραῆ, Ζητήματα Θεολογικὰ Γενναδίου Σχολαρίου, Γραμματικὴν Καλλίφρονος, Γεωγραφίαν Δραΐκη, καὶ Ἐγχειρίδιον ἐναρέτων πράξεων Ραπτοπούλου.

Ἡ Σχολὴ αὕτη ἔκτοτε ἐχώρει καθ' ἑκάστην βελτιωμένη, καὶ πολλοὶ παῖδες ἐκ γειτονικῶν συνοικιῶν προσέτρεχον εἰς αὐτὴν, ὅτε πρὸ διετίας δεινὴ πυρκαϊὰ καὶ τὴν συνοικίαν ταύτην μαστίσασα, πολλοὺς τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐξηνάγκασεν ἵνα εἰς ἄλλας συνοικίας μετοικήσωσιν· ὅθεν καὶ περιωρίσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ ἐκδιδασκομένων εἰς 202, ὧν 52 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τμῆμα, ὅπερ διηρημένον εἰς δύο τάξεις ἀκολουθεῖ τὸ πρόγραμμα τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, 150 δὲ εἰς τὴν Ἀλληλοδιδακτικὴν Σχολὴν, ἔχουσαν καὶ Νηπιαγωγικόν τι τμῆμα.

Ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ διδάσκονται Συλλαβισμὸς, Προσευχητάριον, Γραφὴ καὶ Ἀρίθμησις ἐπὶ Ἀβάκων καὶ Σωμασκία. Ἐν τῷ Ἀλληλοδιδακτικῷ διηρημένῳ εἰς δύο τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο τάξεις, τὰ ἑπόμενα:

ΤΜΗΜΑ Α΄. ΤΑΞΙΣ Α΄.

Ἱερὰ Ἱστορία, Προσευχητάριον, Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ Κολοῦ Πατρὸς, Ἀρίθμησις καὶ Γραφή.

Τμῆμα Α΄. Τάξις 6΄. Ἱερὰ ἱστορία, Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ Γεροστάθη, Γραμματικὴ, αἱ κλίσεις τῶν ὀνομάτων, Γεωγραφία πολιτικὴ (διηγηματικῶς), Ἀριθμητικῆς αἱ 3 πράξεις καὶ Γραφή.

Τμῆμα Β΄. Τάξις ά. Ἱερὰ κατήχησις, Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Χρηστομαθείας, Γραμματικῆς τὸ ά. μέρος, Γεωγραφία πολιτικὴ, Τεχνολογία, Ἀριθμητικὴ μέχρι κλασμάτων καὶ Γραφή.

Τμῆμα Β΄. Τάξις β΄. Ἱερὰ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Χρηστομαθείας, Γραμματικῆς τὸ ά. μέρος, ἤτοι τὸ τυπικὸν, Γεωγραφία Πολιτικὴ, Γραμματικὴ, Ἰχνογραφία, Ἀριθμητικὴ μέχρι συμμιγῶν, Τεχνολογία καὶ Γραφή.

Τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος προΐσταται εἷς διδάσκαλος μισθοδοτούμενος γρ. 650, τοῦ Β΄. τμήματος τοῦ ἀλληλοδιδακτικοῦ εἷς ἕτερος, λαμβάνων γρ. 450 ἐπίσης κατὰ μῆνα καὶ τέλος τοῦ Α΄. τμήματος καὶ τοῦ Νηπιαγωγείου εἷς βοηθὸς τοῦ ἀλληλοδιδάκτου, μισθοδοτούμενος μὲ γρ. 350, ὥστε εἰς μισθοὺς διδασκάλων πληρώνονται κατ' ἔτος γρ. 16800, εἰς ἃ ἐπιπροστιθεμένων καὶ γρ. 2000 κατ' ἔτος διὰ θέρμανσιν καὶ λοιπὰ ἄλλα ἔξοδα, ἡ πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς ταύτης δαπάνη ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς γρόσια 18800.

Αὗται καλύπτονται ἐν μέρει ἐκ τῶν ἑπομένων προσόδων·

Ἐξ ἐνοικίου δύο σεσαθρωμένων οἰκιῶν, περίπου	Γρ.	1800
» εἰσπράξεως δίσκων ἐπ' Ἐκκλησίας	»	1320
» ἁγιάσματος Βλαχερνῶν	»	5400
Ἐκ τόκων ἀμετακινήτων χρημάτων	»	1720
» τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας Βαλίνου, ἀφιέρωμα ἀνωνύμου	»	240
Ἐξ εἰσιτηρίων τῶν εὐπόρως ἐχόντων	»	4000
» εἰσπράξ. ἐν τῇ ἑορ. τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν	»	1200
» ἐπιχορηγήσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Δημητρίου	»	1000
Ἐκ τοῦ τόκου 40 λιρῶν	»	480
	Γρ.	17160

εἰς ἃ ἐπιπροστιθεμένων καὶ τῶν ἐκ μουχταρικῆς σφραγῖδος εἰσπράξεων, πάλιν ἀπομένει ἔλλειμμα εἰς κάλυψιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τούτου τῆς Σχολῆς, μὴ ἐπιτρέπον βελτιώσεις ἐν τῷ συστήματι τῆς διδασκαλίας, τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσον ἡ τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ἐκκλησία, μετὰ τὴν περιστολὴν τῶν εἰσπράξεων αὐτῆς, τὴν ἐπιγενομένην ~~ἐκ τῆς~~ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ἐρημώσεως τῆς συνοικίας ταύτης, ἀδυνατεῖ ἵνα ἀποτίῃ τακτικῶς τοὺς τόκους τῶν εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῆς κατατεθέντων εἰς προικοδότησιν τῆς Σχολῆς κεφαλαίων.

(ἀκολουθεῖ).

ΕΚΚΛΗΣΙΣ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ
ΙΕΡΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ἡλίκη ἡ τοῦ κλήρου ἐπίδρασις ἐπὶ τὴν μόρφωσιν τῶν καρδιῶν, τὴν διάπλασιν τοῦ ἤθους καὶ τοῦ φρονήματος ἡμῶν, καὶ ὅμως πάντες σχεδὸν ἀδιαφόρως ἔχομεν εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν κλῆρον καὶ ἥκιστα φροντίζομεν ὑπὲρ τῶν συντεινόντων εἰς βελτίωσιν τῆς θέσεως, ἣν οὐ μόνον τοῦ σχήματος αὐτοῦ χάριν, ἀλλὰ καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως ἕνεκεν, δέον ἵνα κατέχῃ.

Προκειμένου μὲν περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ γεροῦ ἡμῶν σκήνους μεγίστην ἐπιδεικνύμεθα μέριμναν καὶ τὸν ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένον ἰατρὸν ἀναζητοῦμεν, ὅπως διαπιστευθῶμεν αὐτῷ καὶ τύχωμεν τῆς ἰάσεως· προκειμένου δὲ περὶ τῆς νοσούσης ἀθανάτου ψυχῆς ἡμῶν, ἧς ἡ θεραπεία καὶ διόρθωσις ζωὴν αἰώνιον κληροδοτήσει ἡμῖν, ἀδιαφοροῦμεν τέλεον, τῆς δὲ ἀδιαφορίας ἡμῶν ταύτης ἀπόρροια ἡ ἀμεριμνησία, ἣν ἐπιδεικνύμεθα, εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως ἐκείνων, οἵτινες ταμίαι τῶν ἀπορρήτων ἡμῶν καθιστάμενοι, δι' ἑνὸς λόγου αὐτῶν, προσφόρως καὶ ἐν κατατήλλῳ ἐκφερομένου, δύνανται ἐπηρεάσαι μεγάλως τὴν συντετριμμένην καρδίαν τοῦ μετανοοῦντος καὶ διαπλάσαι αὐτήν.

Ἀναμφίλεκτον ὅτι ἄντικρυς ματαιοπονία πᾶσα ὑπὲρ βελτιώσεως τῆς ἠθικότητος τῆς κοινωνίας μέριμνα, ἐφ' ὅσον ἀμελῶς ἔχουσι τὰ τοῦ κλήρου, τὰ τῶν διδασκάλων τούτων καὶ ποδηγετῶν τῶν ψυχῶν ἡμῶν· αὐτοὶ διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τοῦ λόγου κέκληνται, ἵνα ἐγκατασπείρωσιν ἐν ταῖς καρδίαις τὸν λόγον τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας, τὸν σπόρον τῆς ἠθικότητος· ἀλλ' ὅπως τελεσφόρως πράξωσι τοῦτο, δέον ἵνα ἔχωσιν ἀρκούσαν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν πρὸς διάγνωσιν μετ' ἐπιγνώσεως τῆς πνευματικῆς νόσου τῶν προσπεφευγότων αὐτοῖς, καὶ τοῖς καταλλήλοις χρῶνται φαρμάκοις πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς πεπονημένης καὶ διόρθωσιν τῆς ἐκκλινάσης ψυχῆς.

Αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ἥ τε Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος ἐν τῷ παρελθόντι διετέλεσαν, μεγάλως ἐπηρέασαν τὴν κατάστασιν τοῦ κλήρου καὶ συνέβαλον ὥστε ἡ διανοητικὴ αὐτοῦ ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις μὴ ᾖ ἀνταξία τοῦ ὕψους τοῦ λειτουργήματος καὶ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολῆς αὐτοῦ.

Τὴν τοιαύτην κατάστασιν δυσφόρως φέρουσα ἡ Ἐκκλησία, ἐσκέφθη ἵνα μεριμνήσῃ περὶ διορθώσεως αὐτῆς· ὅθεν πατρικῇ προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κατηρτίσθη, καθ' ἃ προεγράψαμεν, πρὸ διετίας ἐπὶ τῆς νήσου Χάλκης Ἱερατικὴ Σχολή, σκοποῦσα τὴν μόρφωσιν καὶ διάπλασιν νέων, προωρισμένων εἰς τὸ λίαν ἔντιμον καὶ ὑψηλὸν τῆς Ἱερωσύνης λειτούργημα. Καὶ λειτουργεῖ μὲν ἤδη ἡ Σχολὴ αὕτη ἐκτρέφουσα δαπάναις τῆς ὑπὸ οἰκονομικῆς ἀνεχείας κατατρυχομένης Ἐκκλησίας τεσσαράκοντα παῖδας, προωρισμένους εἰς διακονίαν τοῦ Ὑψίστου, ἀλλ' ἵνα οἱ μὲν παῖδες οὗτοι μεγεθυνθῶσιν εἰς ἄνδρας τελείους τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, τὸ δὲ πνευματικὸν φυτώριον, ἐν ᾧ οὗτοι περιθαλπόμενοι ἀναπτύσσονται, ἀποδῇ ὁ πυρὴν τῆς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου εὐκταίας ἀναπλάσεως, ἀπαιτεῖται ἐπέκτασις τοῦ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ κύκλου τῆς διδασκαλίας καὶ μετάδοσις τῶν ἐξ αὐτῆς ἀγαθῶν εἰς μείζονα τροφίμων ἀριθμόν.

Τοῦτο ἐπιδιώκει καὶ ἡ Ἐκκλησία, ὁρίσασα εἰς ὀκταετῆ περίοδον τὸν κύκλον τῶν ἐν τῇ Ἱερατικῇ ταύτῃ σχολῇ μαθημάτων καὶ καθορίσασα τὴν κατ' ἔτος κατάρτισιν ἀνὰ μιᾶς τάξεως ἐξ εἴκοσι μαθητῶν, μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ὅλου κύκλου τῶν ἐν αὐτῇ μαθημάτων. Οὕτω ἡ σχολὴ αὕτη, ἐκτρέφουσα διαρκῶς 160 τροφίμους, μέλλει ἵνα ἀπο-

δίδῃ κατ' ἔτος εἰς διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας εἴκοσι τελειοδιδάκτους πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ κλήρου δι' ἱερωμένων εὖ ἠγμένων ἐν τοῖς γράμμασιν.

Ἀλλ' ἡ συντήρησις τοσούτων τροφίμων ἀνέφικτός ἐστιν ἄνευ γενναίας τῶν φιλογενῶν συνδρομῆς καὶ ἀντιλήψεως, καθότι ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν λίαν περιωρισμένων αὐτῆς μέσων οὔτε πρὸς τὴν τῶν νῦν ἐκτρεφομένων συντήρησιν ἐπαρκέσαι δύναται. Ὅθεν ἐδέησεν ἵνα ἔκκλησιν ποιήσηται αὕτη πρὸς τὴν φιλογένειαν καὶ τὸν εὐσεβῆ ζῆλον τῶν ἐνταῦθά τε καὶ τῷ ἐξωτερικῷ φιλοχρίστων τέκνων αὐτῆς, καὶ εἰς τὴν φιλογενῆ αὐτῶν μέριμναν συστήσῃ τὴν ἐπ' αἰσίοις καταρτισθεῖσαν παρ' ἡμῖν Ἱερατικὴν Σχολὴν διὰ τῆς ἑπομένης Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Εὐγενέστατε κύριε . . . . . ἡμέτερε κατὰ πνεῦμα υἱὲ λίαν ἀγαπητέ· τὴν περισπούδαστον ἡμῖν αὐτῆς εὐγένειάν ἐκ ψυχῆς εὐχόμενοι εὐλογοῦμεν πατρικῶς. Ἡ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ τοῦ ἡμετέρου ἐνοριακοῦ Κλήρου ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις ὅσον ὁμολογουμένως ὑπάρχει ἐν τοῖς πρώτοις ἀναγκαία καὶ κοινωφελής, τοσοῦτο δυστυχῶς καθυστέρησε καὶ ἀπελείφθη, μὴ ληφθείσης ἄχρι τοῦδε περὶ ταύτης σπουδαίας καὶ ἀποτελεσματικῆς φροντίδος ὡς περὶ ἄλλων ὁμοίων ἀναγκῶν. Τὸ αἴτιον τοῦτο ἀνευρίσκοντες εἰς τὸ χαλεπὸν τῶν περιστάσεων τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν οὐδένα ἔχομεν ἵνα ἐπιμεμφθῶμεν περὶ τῆς ἐλλείψεως, μετ' ἐπαίνου μάλιστα δυνάμεθα ἀνενεγκεῖν ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη κατενοήθη ὑπ' ἐκείνων ἡ ἀνάγκη αὕτη, ἀλλὰ πολλὰ ὑπῆρχον τὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς προσκόμματα. Καίτοι δὲ ταῦτα οὐδόλως καθ' ὁλοκληρίαν ἤρθησαν, οὐχ ἧττον βλέποντες τὴν ἀνάγκην ἐπιτεινομένην καὶ καθισταμένην μᾶλλον ἐπαισθητὴν ὑπὸ τῶν καιρῶν, ἠγησάμεθα καλὸν, ἅμα ἐγχειρισθέντες τὴν διακυβέρνησιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, ὅπως καὶ περὶ ταύτης ἐκ τῶν ἐνόντων προνοήσωμεν. Ὅθεν πεποιθότες τῇ ἄνωθεν ἀντιλήψει καὶ τῇ ἐν πᾶσι προθύμῳ ἀρωγῇ τῶν ἐνταῦθά τε καὶ πανταχοῦ μεγαθύμων ὁμογενῶν προέβημεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς σύστασιν ἐνταῦθα κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, σκοπούσης τὴν κατάλληλον παίδευσιν καὶ μόρφωσιν νέων προωρισμένων εἰς τὸ τοῦ ἱερέως ἀξίωμα. Τοῦ ἱεροσπουδαστηρίου τούτου γενικὴν κεκλημένου ἵνα ἐκπληρώσῃ ἀποστολὴν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς κλίματι μέχρις οὗ καὶ ἑτέρων ἡ σύστασις δυνατὴ καταστῇ, φαίνεται μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως σμικρὰ οὖσα ἡ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια καὶ ἀνεπαρκὴς πρὸς τὴν εὔρυαν τῆς ἀποστολῆς καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀναγκῶν, ἀλλ' ὅμως ὁ τρόπος τῆς διοργανώσεως καὶ λειτουργίας αὐτοῦ ἱκανὰ εἰσι πεῖσαι ὅτι μεγάλως δύναται τοῦτο ὅπως ἐξυπηρετήσῃ εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς συστάσεως αὐτοῦ, ἐξασφαλιζομένων τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἀνάλογον συντήρησιν πόρων καὶ ἀποκτωμένου καταλλήλου οἰκοδομήματος· ἵνα δὲ περὶ τῆς διοργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ τούτου Καθιδρύματος γνῷ καὶ ἡ περισπούδαστος ἡμῖν αὐτῆς εὐγένεια, ἀναγράφομεν ὅτι τοῦτο συγκροτηθήσεται ἐξ ὀκτὼ τάξεων, ἑκάστης περιλαμβανούσης εἴκοσι μαθητὰς λαμβανομένους ἐτησίως ἐν περιτροπῇ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἢ καὶ ἀλλαχόθεν, μάλιτα δὲ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὁμογενῶν Κοινοτήτων ὅταν παρουσιάζωνται· ἐνδιαιτῶνται δὲ οὗτοι ἐν τῇ Σχολῇ καὶ ἀπολαμβάνουσι πάντα τὰ πρὸς συντήρησιν δωρεὰν ἐξ αὐτῆς. Οὕτω ἡ Σχολὴ αὕτη συνῳδὰ τῷ τοιούτῳ προγράμματι ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τακτικῶς λειτουργεῖν ἐσχημάτισε μὲν τὴν πρώτην αὐτῆς τάξιν ἐκ μαθητῶν προσληφθέντων ἐκ τῆς Πρωτευούσης, ἐσχημάτισε δὲ τὸ ἀρξάμενον σχολικὸν ἔτος καὶ δευτέραν ἐκ μαθητῶν ληφθέντων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Θρᾴκης καὶ οὕτως ἐξακολουθήσει πράττουσα κατ' ἔτος, τοὺς δὲ ἀποφοιτῶντας μέλλει ἀποστέλλειν ὑποχρεωτικῶς ἡ Ἐκκλησία εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας ἢ ὅπου ἂν ἀλλαχοῦ ἐγκρίνοι ὡς ἱερεῖς καὶ διδασκάλους τῶν χριστιανῶν. Ἀλλὰ τὰ πρὸς συντήρησιν τοῦ Καταστήματος τούτου καὶ τὴν ἀνέγερσιν εἰδικοῦ οἰκοδομήματος αὐτοῦ μεγάλως ἡμᾶς ἀπασχολοῦσι. Περὶ τούτων πολλαχῶς πάντοτε σκεπτόμενοι, ἐπειδὴ πάντα τὰ ἐνταῦθα ἡμέτερα διὰ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν ἁπανταχοῦ ὁμογενῶν κατωρθώθησαν καὶ κατορθοῦνται, προαγόμεθα καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἀνάγκῃ αἰτήσασθαι μετὰ θάρρους πατρικοῦ καὶ τὴν τῆς ὑμετέρας εὐγενείας γενναίαν βοήθειαν, ἣν οὐδέποτε ἀπηξίωσε παρασχεῖν ὑπὲρ τοιούτων ἐθνωφελῶν καὶ θεαρέστων ἔργων. Ἐπὶ τῇ σταθερᾷ δὲ πεποιθήσει ὅτι ἀποδέξεται εὐμενῶς καὶ μετ' εὐσεβοῦς φιλοτιμίας τὴν ἡμετέραν ταύτην σύστασιν καὶ πατρικὴν ἀξίωσιν, εὐχόμενοι καὶ εὐλογοῦντες αὐτὴν ἐγκαρδίως ἐξαιτούμεθα τὰ ἔτη αὐτῆς παρὰ Θεοῦ ὅ,τι πλεῖστα καὶ πανευφρόσυνα.

ᾳ ω π'. Νοεμβρίου ιά.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.

Οὐδὲν ἔχομεν ἵνα εἰς τὴν θερμὴν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας σύστασιν ἐπιπροσθέσωμεν. Κατάδηλος τοῖς πᾶσίν ἐστιν ἡ ἀνάγκη μορφώσεως κλήρου ἀνταξίου τοῦ ὕψους τοῦ λειτουργήματος καὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολῆς· πασίγνωστός ἐστιν ἡ οἰκονομικὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου στενοχωρία καὶ ἡ χρηματικὴ πτωχεία, ὑφ' ἧς κατατρύχεται· συνεπῶς οἱ τὸ καθῆκον αὐτῶν συναισθανόμενοι, οἱ κηδόμενοι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἑαυτοὺς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν πονοῦντες, οὐκ ἀμελήσουσι πάντως, οὐδὲ κωφεύσουσιν εἰς τὴν γενομένην ταύτην μητρικὴν τῆς Ἐκκλησίας σύστασιν, ἀλλὰ προθυμοποιηθήσονται, ἵνα διευκολύνωσιν αὐτῇ τὰ μέσα τῆς ἀναπτύξεως καὶ συντηρήσεως τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἧς τὰς βάσεις ἔθετο.

Μετὰ μικρὸν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἄρθονον δαπανηθήσεται ἀργύριον εἰς ἀγορὰν ἐφημέρων ἀθυρμάτων διὰ τοὺς παῖδας· πρεπωδέστερον πολιτευθησόμεθα, ἐὰν ἧττονα μὲν ἐπιδείξωμεν σπουδὴν πρὸς ἐφήμερον τῶν παίδων διασκέδασιν, μείζονα δὲ μέριμναν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῶν μέλλοντος, ἐξασφαλίζοντες αὐτοῖς θέσιν ἐν κοινωνίᾳ, χειραγωγουμένῃ ὑπὸ διδασκάλων καὶ ποδηγετῶν ἱκανῶν, ἵνα ὁδηγήσωσιν αὐτὴν εἰς νομὰς σωτηρίους, καὶ μὴ παρασυρομένῃ ἐκ τῶν καινοφωνιῶν τοῦ αἰῶνος εἰς τρίβους ἀλλοτρίας.

Ἐὰν τὸ ἀντίξοον τῶν ἐν τῷ παρελθόντι περιστάσεων δικαιολογῇ τὴν ἀμεριμνίαν τῶν πατέρων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κλήρου μορφώσεως, οἱ μεθ' ἡμᾶς τοῦ βίου μεταλῃψόμενοι οὐ δυνήσονται τὴν αὐτὴν ἐγεῖραι ὑπὲρ ἡμῶν δικαιολογίαν, καθότι δὲν ἀπαιτεῖται παρ' ἡμῶν μεγάλη τις καὶ ἔκτακτος θυσία, ἀλλ' ὀλίγη ἀγαθὴ θέλησις καὶ μικρά τις ὁσις γενναιότητος, ἵνα ἐξασφαλισθῶσι τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως εἰς καθίδρυμα, οὗτινος τὴν ἀναγκαιότητα καὶ χρησιμότητα οἱ πάντες ἀνομολογοῦμεν καὶ διακηρύττομεν.

Διὰ τῆς δημοσιευομένης σήμερον Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς ἡ Ἐκκλησία ἀποτείνεται ἑνὶ ἑκάστῳ ἡμῶν καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς συνδρομὴν ἑκάστου προσκαρτερεῖ· πάντες δ' ὀφείλομεν ἀνταποκριθῆναι εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτῆς.

Οἱ μεγάτιμοι ὁμογενεῖς οἱ τὸν βίον αὐτῶν ἐν εὐεργεσίαις διερχόμενοι οὐκ ὀκνήσουσι πάντως, ἀλλ' ὡς πάντοτε, οὕτω καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ προθυμοποιηθήσονται, ἵνα ἐμπράκτως ἀποδείξωσι τὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σεβασμὸν καὶ τὴν πρὸς τὸ Γένος ἀγάπην αὐτῶν. Ἀλλὰ μὴ

οὗτοι μόνον ἔχουσι καθήκοντα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος καὶ ὁ πολὺς τῶν ὁμογενῶν ὅμιλος δικαιοῦται εἰς ἀπραγμοσύνην;

Ἕκαστος ἡμῶν φέρει τὸ μέρος αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δόξῃ ἢ ἀδοξίᾳ τῶν κοινῶν ἡμῶν πραγμάτων, ἕκαστος εὐθύνεται ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἢ τοιαύτῃ αὐτῶν καταστάσει, κατὰ συνέπειαν ἕκαστος ἔχει καθῆκον ἵνα συνεισφέρῃ εἰς βελτίωσιν αὐτῆς. Βελτιουμένης τῆς θέσεως τοῦ κλήρου, ἡ ὠφέλεια ἐπεκταθήσεται οὐ μόνον ἐπὶ τῶν πλουσίων, ἀλλ' ἐφ' ἁπάντων ἡμῶν· ἅπαντες ἀποκομίσομεν τὰ ἐκ τῆς βελτιώσεως ταύτης ἀγαθά, ὅθεν οἱ πάντες ὑπόχρεοι ἐσμὲν ἵνα εἰσενέγκωμεν τὰ εἰς τὴν βελτίωσιν ταύτην συντείνοντα μέσα.

Εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῆς Ἐκκλησίας ἰδιαιτέρας μνείας ἀξιοῦται τὸ λεπτὸν τῆς χήρας, ὅθεν ἡ εὐτέλεια τῶν εἰς προσφορὰν μέσων οὐδαμῶς δικαιολογεῖ τὴν ἀπραγίαν, ἥτις διακρίνει τοὺς πλείστους ἐξ ἡμῶν. Ἡ Ἐκκλησία ἀφορᾷ εἰς τὴν πρόθεσιν καὶ ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τὴν προθυμίαν τοῦ δίδοντος, ὡς δὲ οὐκ ἀνέχεται τὴν φιλαργυρίαν τοῦ πολυταλάντου, οὕτω βδελύττεται καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον φειδωλίαν τοῦ μετρίως ἔχοντος καὶ ἀπραγμονοῦντος.

Οἱ πατέρες ἡμῶν ταῦτα σκεπτόμενοι καὶ διαρκῶς ἐν νῷ ἔχοντες ἠδυνήθησαν ἐν μέσῳ καιρικῶν καὶ ἀντιξόων περιστάσεων ἵνα ὑποβαστάσωσι βάρη, ὧν ὁ ὑπολογισμὸς καὶ μόνον γεννᾷ ἡμῖν ἴλιγγον. Οὐκ ἐπέρριπτον ἐκεῖνοι ἐπὶ μιᾶς τάξεως τῆς κοινωνίας τὴν φροντίδα τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν δαπανῶν, ἃς ἡ τῶν τοῦ Γένους πραγμάτων συντήρησις ἀπῄτει, ἀλλὰ συναντελαμβάνοντο τῆς δαπάνης, δι' ὅσης ἕκαστος εἶχε δυνάμεως. Αἱ συντεχνίαι διεκρίνοντο ἐν τοῖς πρώτοις, τῶν συντεχνιαρχῶν ἀποκομιζόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῆς Ἐκκλησίας τὸ ποσὸν τῆς προσφορᾶς τῶν ὁμοτεχνιτῶν αὐτῶν.

Προκειμένου περὶ συνδρομῆς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἵνατί οὐ μιμούμεθα τὸ καλὸν τῶν πατέρων παράδειγμα; Μή οἱ ἀξιότιμοι ὁμογενεῖς οἱ τὰ ἔντιμα τῶν συντεχνιῶν σωματεῖα συγκροτοῦντες ἧττονα τῶν πατέρων ἔχουσι φιλογένειαν, ἢ εὐτελέστερα τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν;

Εὐτυχῶς οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο ὑπάρχει· καὶ φιλογένειαν τὴν αὐτὴν, ἂν μὴ μείζονα, ἔχουσι, καὶ τὰ μέσα ἵνα φανῶσι χρήσιμοι κέκτηνται· ἕν τι μόνον οὐκ ἐσκέφθησαν, πῶς χρησιμοποιήσουσι τὰς ἐπὶ μέρους ἀγαθὰς αὐτῶν διαθέσεις εἰς γενναίου τινὸς ἔργου διάπραξιν. Τούτου τὴν ὑπόμνησιν ποιεῖται αὐτοῖς ἡ Ἀλήθεια. Οἱ συντεχνιάρχαι μετὰ δύο ἢ τριῶν ἐκ τῶν ἐγκρίτων τῆς συντεχνίας αὐτῶν ἀρκεῖ ἵνα περιέλθωσι τὰ ἐργαστήρια τῶν ὁμοτεχνιτῶν αὐτῶν καὶ ἀποκομίσουσι τὰ ἐλέη ἑκάστου ὑπὲρ τῆς Ἱερατικῆς ἡμῶν Σχολῆς.

Τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους χαρακτηριστικόν ἐστιν ἡ φιλογένεια, συνεπῶς οὐδεὶς ἀρνηθήσεται τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς τὸν ἔρανον ὑπὲρ ἔργου ὄντως θεαρέστου καὶ κοινωφελοῦς. Ὅθεν ἔκκλησιν ποιούμενοι εἰς τὸν μετ' εὐσεβείας φιλογενῆ ζῆλον πάντων ὑπὲρ τῆς Ἱερατικῆς ἡμῶν Σχολῆς, ἀπεκδεχόμεθα παρὰ τῶν ἐντίμων συντεχνιαρχῶν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μέτρου, ὅπερ τελεσφόρως ἐφήρμοττον οἱ πατέρες καὶ ἀνεδείκνυον τὰς συντεχνίας τὸ ἔρεισμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 3. Μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Σοφονίου.

Οὗτος ἑρμηνεύεται Σκοπιὰ Κυρίου ἢ Συνετὸς κρυπτὰ, ἦν δὲ υἱὸς Χουσὶ ἐκ τῆς φυλῆς Συμεὼν καὶ ἀριθμεῖται Θ'. τῶν Ἑλασσόνων προφητῶν. Προεφήτευσεν οὗτος τὴν ἅλωσιν καὶ ἐρήμωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ « καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐξερευνήσω τὴν Ἱερουσαλὴμ μετὰ λύχνου » (κεφ. Α. 12.) καὶ ὅτι περιούσιος λαὸς γενήσεται ὁ ἐξ ἐθνῶν, ὅτι ἔσται αἰσχύνη μὲν τῶν ἀσεβῶν, δόξα δὲ τῶν δικαίων « ὅτι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς, τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα Κυρίου, τοῦ δουλεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα » (κεφ. Γ'. 9.)

Πέμπτη 4. Μνήμη τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Ἡ Μάρτυς ἐξ Ἀσίας ἔλκουσα τὸ γένος ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς Διοσκόρου τὸ πρῶτον μεγάλως ἐβασανίσθη ὅπως ἐξαρνηθῇ τὸν Χριστόν· στερρῶς ὅμως εἰς αὐτὸν ἐμμείνασα παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς εἰς τὸν ἔπαρχον καὶ μυρίαις βασάνοις καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθεῖσα, ὡς καὶ αὖθις στερρῶς ἐνέμεινε τῇ εὐσεβείᾳ, ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ξίφει ἀνῃρέθη.

Ὁ Ὅσιος ἐγεννήθη περὶ τὸ 676, ἀσπασθεὶς δὲ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις μονὴν τοῦ ἁγίου Σάββα, ὅπου ἄχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τῷ 756, ἐγκατεβίωσεν, ἀσχολούμενος εἰς φιλολογικὰ ἔργα καὶ θεολογικὰς σπουδάς. Ἅπαντες οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς οἱ μνείαν ποιούμενοι τοῦ ἁγίου τούτου ἀνομολογοῦσιν ἐκ συμφώνου ὅτι ὑπερέβη οὗτος πάντας τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ ὡς φιλόσοφος καὶ πολυμαθέστατος. Εἰς τὸν ἅγιον τοῦτον ἀποδίδεται ἡ ἐπανόρθωσις τῆς ψαλμῳδίας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, σώζεται δὲ ἀνέκδοτος πραγματεία περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐπιγεγραμμένη « ἀρχὴ τῶν σημείων τῆς ψαλτικῆς τέχνης τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων σωμάτων τε καὶ πνευμάτων καὶ πάσης χειρονομίας, » ἥτις καὶ ἀποδίδοται τῷ ἁγίῳ τούτῳ. Ἔργα αὐτοῦ εἰσι πρὸς ἄλλαις αἱ τῆς ὀκταήχου ᾠδαὶ καὶ ἄλλοι Ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι ἐν χρήσει εἰς τὴν πρὸς Θεὸν δοξολογίαν.

Παρασκευὴ 4. Μνήμη τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ Ἡγιασμένου.

Ὁ Ὅσιος ὥρμητο ἐκ Καππαδοκίας περὶ τὰς δυσμὰς τῆς Ε'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος· ζηλώσας δὲ τὸν μονήρη βίον ἀπεσύρθη τριῶν ὡρῶν ὁδὸν νοτιοανατολικῶς τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, εἰς ἣν ἀνῆλθε προσκυνῆσαι, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς δυσμικῆς ὄχθης τοῦ πυρίνου ποταμοῦ ὑπ' οὐρανὸν χαλκοῦν καὶ ἐπὶ γῆς δυσβάτου καὶ ἐρήμου, ἐν μέσῳ ὁρίζοντος πανταχόθεν ἠχοὺς ἀντεκπέμποντος καθίδρυσε τῷ 502 τὸν ἀπὸ δεκατεσσάρων αἰώνων ἀήττητον γίγαντα τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Ὀρθοδοξίας, τὴν περιώμνητον Λαύραν αὐτοῦ. Τὸ κατ' ἀρχὰς αὐτὴ συνέκειτο ἐκ τινων κελλίων, ἐν οἷς κατῴκει αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ μικρᾶς τινος Ἐκκλησίας, ἐντὸς μεγάλου τινὸς σπηλαίου, μετὰ 27 ὅμως ἔτη Ἰουστινιανὸς ὁ εὐσεβὴς Μονάρχης ταύτην ἀνῳκοδόμησεν ἐπὶ τὸ ὀχυρώτερον καὶ βασιλικώτερον. Βιώσας ὁ ὅσιος ἐν ὁσιότητι μετῆλλαξε τὸν βίον ἐν ἡλικίᾳ 94 ἐτῶν.

Σάββατον 6. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἀρχιεπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ.

Οὗτος ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τῆς Γ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος· κατὰ τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ κινηθέντα διωγμὸν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν συλληφθείς, μυριαχῶς ἐβασανίσθη ὅπως ἐξαρνηθῇ τὸν Σωτῆρα, ἀλλὰ στερρῶς αὐτῷ διέμεινε προσκεκολλημένος, ὅθεν μετ' ἄλλων χριστιανῶν ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου παρέμεινεν, ἄχρις οὗ διὰ Κωνσταντίνου εἰρήνη ἐδωρήθη τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐξελθὼν τῆς φυλακῆς ψήφῳ καὶ δοκι-

μασίᾳ τῶν ἁγιωτάτων Ἐπισκόπων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Μύρων τῆς Λυκίας, τὴν ποιμαντικὴν τῆς ἐπαρχίας ταύτης ῥάβδον διαπεπίστευται καὶ εἰς τῶν κατὰ Ἀρείου κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Α΄. οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὑπεραθλησάντων ἐγεγόνει. Εἰς βαθὺ δ' ἐληλακὼς γῆρας πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

Ὁ Νικόλαος, πρέσβυς ὢν ἐν γῇ μέγας,
Καὶ γῆς ἀποστὰς εἰς τὸ πρεσβεύειν ζέει.

Κυριακὴ 7. Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων.

Οὗτος ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς Δ΄, ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Τῷ **374** ἀποθανόντος Αὐξεντίου τοῦ Μεδιολάνων ἐπισκόπου ἔρις καὶ ταραχὴ περὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ ἐγένετο, τῶν Ἀρειανῶν σπουδαζόντων ἐκλέξαι ἐπίσκοπον τῶν φρονημάτων αὐτῶν. Ὁ τῆς ἐπαρχίας ἄρχων Ἀμβρόσιος, τὸ ὑπατικὸν ἔχων ἀξίωμα, φοβηθεὶς μὴ ἐκ τῆς ταραχῆς ἐκείνης ἄτοπόν τι κατὰ τὴν πόλιν συμβῇ, τρέχει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὁμιλεῖ πρὸς τὸ ἐκεῖ συνηγμένον πλῆθος μετὰ γλυκύτητος καὶ συνέσεως, καὶ παραινεῖ τοὺς πάντας ἵνα ἐν πνεύματι ὁμονοίας ἀποπερατώσωσι τὴν ἐκλογήν. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος φωνὴ παιδὸς αἴφνης ἠκούσθη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βοῶσα· ὁ Ἀμβρόσιος ἄξιός ἐστι τῆς ἐπισκοπῆς. Τῆς φωνῆς ταύτης ὡς φωνῆς Θεοῦ ἑρμηνευθείσης, ἐκβιάζεται καὶ βαπτισθείς, ἦγετο τότε ἐν τοῖς κατηχουμένοις, τῇ **7** Δεκεμβρίου τοῦ **374** προεχειρίσθη ἐπίσκοπος. Παρὼν ἐν τῇ χειροτονίᾳ αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ Οὐαλεντινιανὸς ἔφη « χάρις σοι, δέσποτα παντοκράτωρ καὶ σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν ἐνεχείρισα σώματα, σὺ δὲ ψυχὰς καὶ τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέργνας. » Ἀκλόνητος ἀνεδείχθη ὁ Ἀμβρόσιος στύλος τῆς Ὀρθοδοξίας μὴ παρασαλεύσας ἐκ τῆς ὑγιαινούσης πίστεως οὔτε διὰ τῶν ὑποσχέσεων, οὔτε διὰ τῶν ἀπειλῶν καὶ διωγμῶν τῆς αὐλῆς, ἐν ᾗ ὁ Ἀρειανισμὸς ἐδέσποζε. Μαρτύριον τοῦ ἀπτοήτου τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ πρόκειται ἡμῖν πρὸς ἄλλοις ἡ γενναία αὐτοῦ διαγωγὴ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον, διατάξαντα τὴν ἀπάνθρωπον σφαγὴν τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ γενομένην. Ὅταν ἔμαθε τὴν εἴδησιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαταγῆς ἐκείνης ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος ἔγραψε τῷ ἐν Μεδιολάνοις διαμένοντι αὐτοκράτορι ἐντονωτάτην ἐπιστολήν, δι' ἧς ἐκθέτων αὐτῷ τὸ μέγεθος τοῦ ἁμαρτήματος, ὑπέβαλεν αὐτὸν εἰς κανόνα προσκαίρου ἐξεκκλησιασμοῦ. Ὁ Θεοδόσιος μὴ ὑπακούσας, ἐπορεύθη μετὰ πάσης τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ἀλλ' ἐκεῖ εὗρε τὸν ἀπτόητον ἐπίσκοπον ἐλέγξαντα αὐτὸν δημοσίως καὶ ἐρωτήσαντα, πῶς ἐθέλε τολμήσει, ἵνα ἐκτείνῃ τὰς ἐξ ἀθώου αἵματος βεβαμμένας χεῖρας αὐτοῦ, ὅπως δεχθῇ τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ δῶρα. Εἰς ἄκρον συνταραχθεὶς ὁ Θεοδόσιος μόλις ἐτόλμησε ἵνα ψελλίσῃ τὸ τοῦ Δαβὶδ ὄνομα πρὸς δικαιολογίαν.—Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀμβρόσιος, ἐμιμήθης τὸν βασιλέα ἐκεῖνον κατὰ τὸ ἁμάρτημα, μιμήθητι αὐτὸν ὁμοίως κατὰ τὴν μετάνοιαν. Ὁ Θεοδόσιος εἰς ἄκρον συγκεκινημένος ἀπῆλθε τοῦ ναοῦ καὶ ἐξέδοτο διάταγμα ὁρίζον μηδεμίαν θανατικὴν ποινὴν ἐκτελεῖσθαι πρὶν τῆς παρόδου τριάκοντα τοὐλάχιστον ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως.

Τῷ **397** μόλις ἄγων τὸ **55**ὸν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ περικλεὴς οὗτος Ἱεράρχης ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον.

Τὸ φθαρτὸν Ἀμβρόσιος ἐκδὺς σαρκίον
Θείας μετέσχεν ἀμβροσίας ἄξιος,

Δευτέρα 8. Προεόρτια τῆς συλλήψεως τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παταπίου.

Οὗτος ἐκ Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου ὁρμώμενος καὶ τὸν μονήρη προελόμενος βίον εἰς ὕψος πνευματικῆς τελειότητος ἀφίκετο, ὑπογραμμὸς γενόμενος τοῖς τὸν μονήρη μετιοῦσι βίον.

Τρίτη 9. Ἡ Σύλληψις τῆς ἁγίας Ἄννης, τῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας.

Οὐχὶ ἐν λύπαις ὡς Εὔα συνέλαβεν ἵνα τέξῃ τὴν Μητέρα τῆς Ζωῆς· χαρὰν γὰρ ἔνδον κοιλίας ἔφερε συλλαβοῦσα τὴν πάναγνον.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας ἐγένοντο τῇ 22 Δεκεμβρίου κατὰ μὲν τὸν Θεοφάνην καὶ Μαλαλᾶν τοῦ **5**, κατὰ δὲ τὸν Μαρκελλῖνον τοῦ 537. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἀναβὰς ἐπὶ τεθρίππου τὴν ἡμέραν ἐκείνην μετέβη εἰς τὸ Ἱπποδρόμιον, ἔνθα ἐσφάγησαν χίλιοι βόες, δέκα χιλιάδες πρόβατα, ἑξακόσιαι ἔλαφοι, δέκα χιλιάδες ὄρνεις καὶ δέκα χιλιάδες ὀρνίθια καὶ ἄλλα, ἅτινα μετὰ τριάκοντα χιλιάδων μέτρων σίτου διενεμήθησαν εἰς τὸν λαόν. Ὁ αὐτοκράτωρ συνοδευόμενος εἶτα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μηνᾶ διηυθύνθη πρὸς τὸν Ναὸν, οὗτινος αἱ πύλαι ἠνοίχθησαν ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ· ἅμα δὲ φθάσας εἰς τὸν ἱερὸν περίβολον ἀνέκραξε : « Δόξα τῷ Θεῷ τῷ καταξιώσαντί με τοιοῦτον ἔργον ἀποτελέσαι. Νενίκηκά σε Σολομών. » Γενομένης τῆς ἱερᾶς τελετῆς ὁ Μαγίστωρ Στρατήγιος διέσπειρεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τρία κεντηνάρια χρυσοῦ, ἅτινα ὁ λαὸς ἔσπευσεν ἵνα συνάξῃ. Ἐπὶ δεκατέσσαρας ἡμέρας διήρκεσαν αἱ δημόσιαι πανηγύρεις καὶ διανομαὶ τῶν χρημάτων.

Καταπεσόντος τοῦ θόλου ἐκ τῶν ἐπισυμβάντων σεισμῶν τῇ **7** Μαΐου τοῦ 558 ἢ 559, ἀνῳκοδόμησεν αὐτὸν ὁ αὐτὸς Ἰουστινιανὸς πολλῷ στερεώτερον καὶ τῇ 24 δεκεμβρίου τοῦ 562 ἢ 563 ἤγαγε τὰ δεύτερα αὐτοῦ ἐγκαίνια.

Τῶν ἐγκαινίων τούτων τὴν ἀνάμνησιν ἡ Ἐκκλησία ὥρισε τελεῖσθαι τὴν 9 δεκεμβρίου, καθότι αἱ τῶν προεορτίων τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως τελεταὶ δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἐξαιρετικὴν ἐπὶ τῆς ἀναμνήσεως ταύτης προσοχήν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ θερμὴν ἐποιησάμεθα πρὸς τὸ Δημόσιον ἔκκλησιν ὑπὲρ τῆς Ἱερατικῆς ἡμῶν Σχολῆς· τὴν σύστασιν ταύτην ἐπαναλαμβάνοντες καὶ αὖθις, συνιστῶμεν εἰς τὴν εὐμενῆ πάντων καὶ πασῶν ὑποστήριξιν τὸ πνευματικὸν τοῦτο φυτώριον, ὅπερ τηλαυγῆ ἐπιπροστίθησι κόσμον εἰς τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος. Διττῶς δυνάμεθα ἵνα ἔλθωμεν ἐπίκουροι αὐτοῦ, συντρέχοντες αὐτῷ ἀπ' εὐθείας, καὶ ἐμμέσως βοηθοῦντες αὐτῷ. Διὰ τῆς ἐμμέσου ταύτης βοηθείας, ἣν οὐχ ἧττον τῆς ἀμέσου συνιστῶμεν θερμῶς εἰς τὸ εὐσεβὲς δημόσιον, δύο ἀγαθῶν συνάμα ἐπιτυγχάνομεν : τὴν ὑποστήριξιν Σχολῆς ἀναγκαιοτάτης καὶ χρησιμοτάτης τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει καὶ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ ἁμαρτήματος, εἰς ὃ ὑποπίπτομεν, νενοθευμένας προσφορὰς προσάγοντες εἰς ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς τὸν Πλάστην καὶ Σωτῆρα ἀφοσιώσεως ἡμῶν.

Καὶ ἄλλοτε εἴπομεν καὶ ἤδη ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι μεγίστου κρίματος ἔνοχοι γινόμεθα μεταχειριζόμενοι ἐν ταῖς διαφόροις ἱεραῖς ἡμῶν τελεταῖς, κηροὺς νενοθευμένους, καίτοι γινώσκοντες ὅτι «οὐκ ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκῃ, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃ ἥμαρτέ τις».

Τίς τῶν πιστῶν ἀγνοεῖ τὸ πάθημα Ναδὰβ καὶ Ἀβιοὺδ τῶν υἱῶν Ἀαρὼν (Λευϊτ. Ι΄. 1. 2) οἵτινες λαβόντες τὸ πυρεῖον αὐτοῦ ἕκαστος, ἔθηκαν ἐπ' αὐτὸ πῦρ, καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸ θυμιάματα καὶ προσήνεγκαν ἔναντι Κυρίου πῦρ ἀλλότριον, ὃ οὐ προσέταξε Κύριος αὐτοῖς; Ἵνατί, εἰ καὶ ἐπιστάμεθα τὴν παρὰ Θεοῦ ἐπιβληθεῖσαν αὐτοῖς τιμωρίαν, τὸ ἐπίψογον αὐτῶν ἀκολουθοῦμεν παράδειγμα καὶ ἐκ φειδωλίας ἐν οὐ δέοντι εἰς τὴν αὐτὴν περιπίπτομεν κατάκρισιν;

Ἀνεξαρτήτως τοῦ κοινωφελοῦς σκοποῦ, ὃν πρόκειται ἵνα ἐξυπηρετήσῃ τὸ πατρικῇ προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συστηθὲν Πατριαρχικὸν Κηροποιεῖον, οὗτινος αἱ πρόσοδοι προωρίσθησαν εἰς κάλυψιν μέρους τῶν δαπανῶν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, μόνη ἡ προφύλαξις ἡμῶν ἐκ τῶν ἔργων τῆς νοθείας, εἰς ἃ προσφεύγοντες ἔνοχοι ἁμαρτίας ἐγινό-

μεθα, ἤρκει ἵνα καταστήσῃ ἡμᾶς προθύμους εἰς ὑποστήριξιν καθιδρύματος, παρέχοντος ἡμῖν τὰ μέσα ἁγνῶν καὶ καθαρῶν πρὸς Κύριον προσφορῶν.

Ὁ εἰς τὰς τελετὰς δαπανώμενος κηρὸς δὲν ἀναλίσκεται ματαίας ἐπιδείξεως χάριν, ἀλλ' εἰς ἐκδήλωσιν τῆς καθαρότητος καὶ ἁγνότητος τῶν ψυχῶν ἡμῶν, εἰς ζωηρὰν ἀναπαράστασιν τῆς φλογὸς, τῆς ἐκκαιούσης τὰς εἰς τὸν Θεὸν ἀφωσιωμένας καρδίας ἡμῶν· δέον τοίνυν ἵνα ἡ καθαρὸς καὶ ἄσπιλος πάσης ξένης ὕλης, ὅπως δέον ἵνα ὦσι καθαραὶ καὶ ἄσπιλαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν, προσκλίνουσαι τῷ Πλάστῃ. Ἀλλὰ ποῦ ἄλλοθι ἢ ἐν τῷ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Ἐκκλησίας ἐργαζομένῳ κηροποιείῳ δυνάμεθα ἀποταθῆναι βέβαιοι ὄντες ὅτι ὁ ἀποκομισθησόμενος κηρὸς ἔσται καθαρὸς καὶ ἀπηλλαγμένος πάσης ξένης ὕλης ;

Ταύτην τὴν βεβαιότητα κατέχοντες καὶ εἰδότες ὅτι πᾶν ἐκ τοῦ κηροποιείου τούτου κέρδος προωρίσται εἰς ἀποπλήρωσιν μεγάλης κοινωνικῆς ἀνάγκης, εἰς συντήρησιν τῆς χρησιμωτάτης καὶ κοινωφελεστάτης Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἀσύγγνωστοι ἐσόμεθα, ἂν, παρορῶντες τὸ κηροποιεῖον τοῦτο, ἐξακολουθήσωμεν προστρέχοντες ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς νοθείας, ἀποστεροῦντες οὕτω τὴν μὲν Ἱερατικὴν Σχολὴν τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως αὐτῆς, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς τῆς εὐτυχίας τοῦ δι' εὐπροσδέκτου θυσίας γενέσθαι ἀρεστοὶ τῷ Θεῷ.

« Μὴ ἀνάμεναι ἐπιστρέψαι πρὸς Κύριον· καὶ μὴ ὑπερβάλλου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας » (Σειρ· ἑ. 8.) Τὴν ὑποθήκην ταύτην πᾶς τις ὀφείλει ἵνα ἔχῃ διαρκῶς ἐν νῷ καὶ κατ' αὐτὴν ρυθμίζῃ τὸν βίον αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὀλίγοι ὀλίγιστοι ἀναμελετῶμεν τὴν παραίνεσιν ταύτην, ἣν διὰ τοῦ Προφήτου δίδωσιν ἡμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Πολλοὶ δυστυχῶς καὶ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐξομολογήσεως ἀγνοοῦσιν, ὅθεν προσέρχονται τῷ πνευματικῷ οἱονεὶ κατὰ συνήθειαν πρὸς ἐκπλήρωσιν ἁπλοῦ τινος τύπου καὶ οὐχὶ μετὰ συντριβῆς καὶ πόνου καὶ μετὰ σκοποῦ ἰάσεως τῶν ψυχικῶν αὐτῶν νόσων. Τοιαύτην ἐξομολόγησιν οὐκ ἀνέχεται ὁ Θεὸς, φησὶ γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δι' Ἰωὴλ τοῦ προφήτου λέγον: « Διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν καὶ ἐπιστράφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν. » Θέλει συντριβὴν καρδίας, ζητεῖ παρὰ τοῦ μετανοοῦντος, ἵνα πλύνῃ τοῖς δάκρυσι τὰ βαθύτατα τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἵνα διὰ τοῦ πυρὸς τῆς μετανοίας καθαρίσῃ ἑαυτὸν παντὸς ρύπου, καὶ κεκαθαρμένον παραστήσῃ ἑαυτὸν πρὸ τῆς Τραπέζης τοῦ Δεσπότου. Τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην κάθαρσιν ρητῶς ἐπιτάσσει ὁ Σωτὴρ λέγων (Ματθ. κγ'. 26) « Καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐντὸς καθαρόν. »

Ὅτι οἱ πλεῖστοι ἀγνοοῦσι δυστυχῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξομολογήσεως μαρτύρεται ἡ τοῦ πολλοῦ πλήθους συνώθησις παρὰ τὴν θύραν τοῦ πνευματικοῦ ὀλίγας ὥρας καὶ πολλάκις λεπτὰ πρὸ τῆς προσόδου αὐτῶν παρὰ τὸ τοῦ ἱεροῦ ἄδυτον πρὸς μετάληψιν τῶν θείων δώρων. Ἐκ τῆς συνωστίσεως ταύτης οὔτε αὐτοὶ λαμβάνουσι καιρὸν, ἵνα ἀναμελετήσωσι τὸν βίον αὐτῶν καὶ κλαύσωσιν, οὔτε εἰς τὸν πνευματικὸν ἀφίνουσι τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς διάγνωσιν τῆς ψυχικῆς νόσου τοῦ μετανοοῦντος καὶ ἔκπασιν αὐταῖς ρίζαις τοῦ φυτοῦ τῆς ἁμαρτίας ἐκ τῆς καρδίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Τούτου ἕνεκεν δὲν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως ὠφέλεια, ἀφ' οὗ καὶ αἱ ρίζαι τῆς ἁμαρτίας ἐν ἑαυτοῖς παραμένουσαι, νέους βλαστοὺς μετὰ μικρὸν ἀναδίδουσι· λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Βασίλειος: « ὡς εἴ τις φυτοῦ τοὺς κλάδους ἐκκόψαι θελήσειε, τὴν ῥίζαν ἐάσας, οὐδὲν ἧττον ἡ ῥίζα μένουσα, ταῦτα πάλιν βλαστάνει· οὕτως ἐπειδή τινα τῶν ἁμαρτημάτων οὐκ ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἐξ ἑτέρων φύεται, ἀνάγκη πᾶσα τὸν καθαρεῦσαι ἀπ' αὐτῶν βουλόμενον, τὰ πρῶτα αἴτια τῶν ἁμαρτημάτων ἐξᾶραι. »

Ἡ Ἐκκλησία μητρικῶς ὑπὲρ τῶν τέκνων Λύτης κηδομένη καὶ ἐπιποθοῦσα ἵνα μὴ εἰς κατάκρισιν ταῦτα ὑποπίπτωσι πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ παντεπόπτου Θεοῦ, κατ' ἀξιόχρεον μέριμναν πᾶσι καὶ πάσαις συνεστήσατο συμβουλεύσασα καὶ παραινέσασα διὰ Πατριαρχικῶν ἐγκυκλίων, ἵνα μὴ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀναβάλωσιν οἱ πιστοὶ τὴν εἰς Κύριον ἐπιστροφὴν αὐτῶν καὶ μὴ περιμένωσι τὰς τελευταίας τῆς τῶν νηστειῶν περιόδου ἡμέρας, ὅπως ἀθρόοι προσέλθωσι παρὰ τῷ πνευματικῷ ἰατρῷ, εἰς ὃν ὁ συνωθισμὸς τοῦ πλήθους δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐν ἐπιγνώσει διάγνωσιν τῆς ψυχικῆς νόσου τοῦ ἀσθενοῦντος ἁμαρτωλοῦ, ὃς ἀφίησι τὸ πνευματικὸν ἰατρεῖον, « προσποιητῶς ὁμολογήσας καὶ δεικνὺς τὴν ἀσθένειαν, κατέλιπε δὲ νέμεσθαι καὶ σφακελίζειν τὸ πάθος ἵνα πρὸς τὸν ὅλον ὄγκον διαχεθῇ. » Ὅτι διατεινόμενοι τοῦτο δὲν λέγομεν ὑπερβολὴν μαρτύρεται ἅπας ἡμῶν ὁ βίος, εἰ καὶ τακτικῶς τοῖς πνευματικοῖς ἰατροῖς προστρέχομεν καὶ τῆς ἀναμάκτου θυσίας μεταλαμβάνομεν· « ἡμῶν γὰρ ἡ μὲν ὑπόσχεσις μετάνοιαν ἐπαγγέλλεται, ἡ δὲ πρᾶξις οὐδὲν ἐπίπονον δείκνυσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἔχομεν τοῦ βίου κατάστασιν, ἣν καὶ πρὸ τῆς ἁμαρτίας εἴχομεν· φαιδρότης γὰρ ὁμοία καὶ ἐσθὴς ἡ αὐτὴ, καὶ τραπέζης ἀπόλαυσις δαψιλὴς, καὶ ὕπνος μακρὸς καὶ λελυμένος εἰς κόρον· ἀσχολίαι δὲ καὶ φροντίδες ἐπάλληλοι, λήθην ἐμποιοῦσαι τῇ ψυχῇ τῆς οἰκείας ἐπιμελείας· μόνον δὲ τὸ ὄνομα τῆς μετανοίας ἐπιγραφόμεθα ἄκαρπόν τε καὶ ἀνενέργητον » (Γρηγ. Νύσ. λόγος περὶ μεταν.)

Τὴν ὑπόμνησιν ταύτην ἐπαναλαμβάνουσα ἡ Ἐκκλησία συνίστησι πᾶσί τε καὶ πάσαις μὴ ἀναλγήτους εἶναι καὶ μὴ ἐν παρέργῳ λογίζεσθαι τὸ τῆς ἐξομολογήσεως μυστήριον, ἀλλ' ἀναμιμνησκομένους εἰς τὸ διηνεκὲς τῶν λόγων Ἰωάννου τοῦ τῆς Κλίμακος εἰπόντος « μὴ ἀπατῶ ἄφρον ἐργάτα χρόνον ἀναπληροῦν· οὐ γὰρ ἐξαρκεῖ ἡ ἡμέρα οὐδὲ τὸ ἑαυτῆς χρέος πληρῶσαι τῷ Δεσπότῃ ἀνελλιπῶς »(Λόγος τ'. περὶ θανάτου) καὶ τοῦ ἱεροῦ Βασιλείου λέγοντος «σφάλματος μὴ περιῤῥόνει κἂν μικρότερον παντὸς κνωδάλου ἢ· ἀλλὰ σπεῦδε μᾶλλον πρὸς τὴν διὰ μετανοίας ἐπανόρθωσιν. . . . Μετάνοια, σωτηρία· ἄνοια δὲ μετανοίας, θάνατος.» (Λόγ. ἀσκητικ. περὶ ἀποταγ. βίου.)

Ἐγράψαμεν ἐν δυσὶ τεύχεσι καταδεικνύοντες τὸ ἔκθεσμον τῆς ἀξιώσεως τοῦ ἀναμιγνύεσθαι λαϊκοὺς εἰς ἐκλογὴν ἐπισκόπων, ἀπεδώκαμεν δὲ εἰς ἄγνοιαν τῶν σχετικῶν ἱερῶν κανόνων τὴν ἐν Κρήτῃ ἐπ' ἐσχάτων ἐκδηλωθεῖσαν πρὸς τοιαύτην ἀνάμιξιν ἔφεσιν. Ὅτι ἀσφαλῶς ἐκρίναμεν περὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ εὐσεβοῦς Κρητικοῦ λαοῦ, τὰ πράγματα αὐτὰ ἐπιμαρτύρονται. Μαθόντες οἱ ἐν Κρήτῃ πιστοὶ ἐκ τῶν παραινέσεων τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἔκθεσμα ζητοῦσιν ἀξιοῦντες, ἵνα οἱ λαϊκοὶ ἐκλέγωσι τοὺς τὴν πνευματικὴν προστα

σίαν τῶν ψυχῶν ἀναληψομένους ἐπισκόπους, ἀπέστησαν τῆς ἀξιώσεως αὐτῶν ταύτης καὶ ἀρῆκαν τὴν ἐπαρχιακὴν τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν Σύνοδον ἵνα μετὰ τοῦ Μητροπολίτου ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀναδείξῃ τοὺς ἀξίους ὅπως προχειρισθῶσιν εἰς τὸ ὕψιστον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα.

Καθ' ἃς ἡ Ἐκκλησία ἔλαβεν ἐπισήμους ἐκθέσεις, ψήφων κανονικῶν γενομένων διὰ μὲν τὴν ἁγιωτάτην ἐπισκοπὴν Κυδωνίας καὶ Ἀπονορώνου ἀνεδείχθη ὁ πανσ. ἱερεὺς τῆς ἐν Μονάχῳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀρχιμανδρίτης Ἱερόθεος Πρασιδάκης, διὰ δὲ τὴν τῆς Κισσάμου καὶ Σελίνου ὁ πανσ. ἱερεὺς τῆς ἐν Λιθόρνῳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀρχιμανδρίτης κ. Παρθένιος Κελαιδῆς.

Τὰς ἐκλογὰς ταύτας ὡς κανονικῶς γενομένας ἀνεγνώρισεν ἡ Ἐκκλησία.

Πρὸς τὸ ὕψος τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ λειτουργήματος τοῦ ἐπισκόπου ἀφορῶσα ἡ Ἐκκλησία ἀπήτησεν ἀνέκαθεν εἰδικὰ προσόντα ὡς συστατικὰ τῶν διαπιστευθησομένων τὴν πνευματικὴν τῶν πιστῶν ἐπισκόπησιν καθορίσασα ὁποῖόν τινα δεῖ εἶναι τὸν ἐπίσκοπον. Ταῖς περὶ τούτου ἀποστολικαῖς διατάξεσι καὶ ἱεροῖς κανόσι στοιχοῦσα καὶ ἡ τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν συντακτικὴ συνέλευσις καθώρισε τὰ ἑπόμενα:

« Ὁ πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλέξιμος ὀφείλει πρῶτον νὰ ἦνε ἐκ γενετῆς ὑπήκοος τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, καὶ ἡ διαγωγή του νὰ ὑπῆρξε πάντοτε ἀνεπίληπτος καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ πρὸς τὸ Ἔθνος· δεύτερον νὰ ἔχῃ ἐγγράφους μαρτυρίας τῆς χρηστῆς διαγωγῆς του ἐκ τῶν μερῶν, ἐν οἷς διέτριψε, πρὶν ἢ κατασταθῇ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἢ παρά τινι τῶν Ἀρχιερέων· τρίτον νὰ ἔχῃ κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, τὴν ἀπαιτουμένην ἡλικίαν καὶ τὴν σωματικὴν ὁλοκληρίαν· τέταρτον νὰ ἦνε γνωστὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ προλαβουσῶν πιστῶν ἐκδουλεύσεων, ὑπηρετήσας ὡς κληρικὸς ἢ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἢ παρά τινι τῶν Ἀρχιερέων ἐπὶ πενταετίαν, ὥστε νὰ ἔχῃ ἱκανὰς γνώσεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ τὴν πρὸς διοίκησιν ἐπαρχίας ἀπαιτουμένην τριβήν· πέμπτον νὰ ἦνε εἰδήμων πρὸς τῇ Ἑλληνικῇ καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ Σλαβικῆς γλώσσης, ἀναλόγως τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ἤθελε διορισθῇ.

» Ἐκλέξιμοι πρὸς Ἀρχιερατείαν ἔσονται ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅσοι φέρουσιν ἀποδεικτικὰ ὀρθοδόξων θεολογικῶν μαθημάτων ὡς τελειοδίδακτοι,, ἢ καὶ ὅσοι δὲν ἔχουσι μὲν τοιαῦτα ἀποδεικτικά, εἶνε ὅμως χρηστοήθεις καὶ ἐνάρετοι καὶ ἔχουσιν ἐντελεῖς γνώσεις τῶν θρησκευτικῶν· ἐκ τούτων δὲ ὅσοι εἰς ἄλλοδαπὴν σπουδάσαντες ἐπανῆλθον, ὀφείλουσιν ἵνα ἔλθωσιν εἰς συνδιάλεξιν μετὰ τῶν καθηγητῶν τῆς ἐνταῦθα Θεολογικῆς σχολῆς καὶ ἐπικυρωθῇ παρ' αὐτῶν ἡ ἱκανότης των. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν πάλιν δὲν ἔχουσιν ἀποδεικτικά, οὗτοι, ἐξεταζόμενοι ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ κατὰ τὴν τάξιν, θέλουσι λαμβάνει τὰ διπλώματά των, καὶ οὕτω θέλουσι θεωρεῖσθαι ἐκλέξιμοι· οἱ δ' ἄλλως οὐχί.

» Θέλει συνταχθῇ ἤδη κώδηξ, ἐν ᾧ θέλουσι καταγραφῇ πάντες καὶ οἱ ἐν ταῖς λοιπαῖς τοῦ κράτους ἐπαρχίαις εὑρισκόμενοι καὶ πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλέξιμοι κληρικοί, ὅσοι φέρουσι δηλονότι τὰ ἐπὶ τούτῳ ἀπαιτούμενα προσόντα, οἵτινες καὶ θέλουσι μετακαλεῖσθαι διὰ Πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν· ἀκολούθως δὲ ὅσοι τοιοῦτοι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἤθελον παρουσιάζεσθαι, θέλουσι καταγράφεσθαι ὑπὸ τακτικὴν ἡμερομηνίαν, κατὰ συνέπειαν ἀναφορᾶς τῶν συνιστώντων αὐτούς, (ἐν ᾗ θέλουσι διαλαμβάνεσθαι καὶ τὰ ἀτομικὰ αὐτῶν προσόντα) ἀφ' οὗ προηγουμένως ἤθελον ἐξετασθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολήν, συμφώνως τῷ περὶ ἐξετάσεως κατὰ τὰς θρησκευτικὰς γνώσεις ἀνωτέρω διαγεγραμμένῳ ἄρθρῳ.

» Θεωρεῖται ἐπίσης ἐκλέξιμος καὶ ἐξῃρημένος τῆς πενταετοῦς ἐκδουλεύσεως εἴτε ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, εἴτε παρά τινι τῶν Ἀρχιερέων, πᾶς ὅστις γνωστὸς ὢν τῇ Ἐκκλησίᾳ, χαίρει τὴν κοινὴν ὑπόληψιν ἐπ' ἀρετῇ καὶ μαθήσει· ἀλλ' ἀφοῦ πρῶτον ὑποστῇ ἐξετάσεις κατὰ τὸ προλαβὸν ἄρθρον. »

Συμφώνως πρὸς τὰ συνετῶς ὡς ἄνω θεσμοθετηθέντα, ἅτινα ἐν τοῖς κυριωτάτοις ἐκ τῶν θείων καὶ ἱερῶν ἐλήφθησαν κανόνων, ἡ Ἐκκλησία κρατεῖ κώδικα τῶν δι' Ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων, ἐν ᾧ μετὰ Συνοδικὴν ἐξέτασιν καὶ διαγνώμην καταγράφει τοὺς προτεινομένους, ἐν οἷς ἀνευρίσκει ἐνυπάρχοντα τὰ ἀπαιτούμενα δι' Ἀρχιερατείαν προσόντα· ἐκ τοῦ καταλόγου δὲ τούτου τῶν ἐκλεξίμων λαμβάνουσα τίθησι τοὺς δι' Ἀρχιερατείαν ὑποψηφίους. Ἀνάγκη ὅθεν οἱ κατὰ τόπους ἅγιοι Ἀρχιερεῖς ἐν ἐκλογῇ ὑποψηφίων μὴ ἀρίστασθαι τοῦ καταλόγου τούτου τῶν ἐκλεξίμων, οἵτινες γνωστοὶ τυγχάνουσι τῇ Ἐκκλησίᾳ· ὁσάκις δὲ ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν παρουσιάζονται κληρικοὶ ἔχοντες τὰ δι' Ἀρχιερατείαν προσόντα, καθῆκον ἔχουσιν ἵνα γνωστοποιῶσι τὰ ὀνόματα τούτων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως πληροφορουμένη αὕτη περὶ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς τούτων μεριμνᾷ ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως καὶ προαγωγῆς αὐτῶν ἐν εὐθέτῳ καὶ χρησιμοποιήσεως αὐτῶν εἰς διακονίαν αὐτῆς. Ἄλλως τε ἡ ἀνάδειξις προσώπων δυναμένων μὲν ἵνα ἔχωσιν ἅπαντα τὰ προσόντα, μηδαμῶς ὅμως ἐκ τῶν προηγουμένων γνωστῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπάδει ὅλως πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ κατιδοῦσα τὰς ἐν τῇ ἀρχιερατικῇ Φυλλάδι ὑπαρχούσας ἐλλείψεις ὡς πρὸς τὴν τυπικὴν λεπτομέρειαν τῶν ἐν αὐτῇ ἀκολουθιῶν, ἔγνω ἐξικετεῦσαι τὴν Α. Θ. Π. ὅπως ληφθῇ πρόνοια ἀναθεωρήσεως αὐτῆς. Τὴν πρότασιν ταύτην εὐμενῶς ἀποδεξαμένη ἡ Α. Θ. Π. διὰ Πατριαρχικοῦ Αὐτῆς πιττακίου ἀνέθετο τῷ Σεβ. Γ. ἁγίῳ Δέρκων τὴν ἀναθεώρησιν τῆς φυλλάδος ταύτης, πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῆς κατὰ τὸ περιεχόμενον.

Περὶ τῆς τῶν πιστῶν ἐποικοδομήσεως σταθερῶς φροντίζουσα ἡ Ἐκκλησία ἐπείδε διὰ τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τὸ τοῖς πνευματικοῖς πατράσιν ὡς ὁδηγὸς χρησιμεῦον Ἐ ξ ο μ ο λ ο γ η τ ά ρ ι ο ν, τὴν δὲ τούτου ἀναθεώρησιν ἀναγκαίαν κρίνασα διὰ Πατριαρχικοῦ πιττακίου ἀνέθετο τῷ Παν. ἁγίῳ πρώην Ἀγχιάλου κ. Βασιλείῳ τὴν ἐκπόνησιν νέου τοιούτου ὁδηγοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τε ἤδη ἐν χρήσει καὶ τῶν σχετικῶν Ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων καὶ διατάξεων.

Εἴδομεν ἐν τεύχει Β'. σελ. 23 τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον ἐλέγχοντα «τοὺς καταῤῥονοῦντας μὲν τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ τοῦ Πνεύματος λόγια ὡς κοινὰ ἡγουμένους, οἳ καὶ φωνὰς ἀτάκτους ἀφιᾶσι καὶ τῶν μαινομένων οὐδὲν ἄμεινον διάκειν-

ται ὅλῳ τῷ σώματι δονούμενοι καὶ περιφερόμενοι, καὶ ἀλλότρια τῆς πνευματικῆς καταστάσεως ἐπιδεικνύμενοι τὰ ἤθη.» Ἠκούσαμεν τοῦ κλεινοῦ Ἱερωνύμου παρακελεύοντος, «ἀκουέτωσαν οἱ ἔργον ἔχοντες τὸ ψάλλειν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι οὐκ ἔξεστι ψάλλειν τῷ Θεῷ διὰ τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς καρδίας, οὐδὲ ἁπαλῦναι ὡς τοὺς τραγῳδοὺς τὸν λάρυγγα διὰ γλυκέος φαρμάκου, ὅπως ἀκούωνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θεατρικὰ μέλη καὶ ᾄσματα» καὶ ἐπιστώθημεν δύο τινά· πρῶτον ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ ἔφεσις τοῦ ἐπιτηδεύεσθαι παρέσυρε πολλοὺς εἰς διαφθορὰν τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μέλους, καὶ δεύτερον ὅτι σταθερῶς ἡ Ἐκκλησία ἀπέκρουε καὶ κατεδίκαζε τὴν πρὸς τὴν παραφθορὰν τοῦ ἀρχαίου μέλους τάσιν, ἐπιτάσσουσα ἐν τῇ ψαλμῳδίᾳ τὴν ἱεροπρέπειαν.

Τὴν μέριμναν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας ἐνορῶμεν ἐπιδεικνυμένην οὐ μόνον ἐν ταῖς ἀνέτοις περιόδοις τοῦ βίου αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐποχαῖς τὰ μάλιστα ἀνωμάλοις καὶ δυστυχέσι, καθ' ἃς μυρίαι ζάλαι καὶ κίνδυνοι τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς κυκλοῦντες δὲν ἐπέτρεπον αὐτοῖς σκεφθῆναι ἢ μόνον περὶ τῆς τῶν κινδύνων τούτων ἀποσοβήσεως.

Ἐν σελίδι 149 τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 326 κώδικος εὕρομεν κατεστρωμένην συνοδικὴν πρᾶξιν, ἐκδοθεῖσαν τῇ ά. δεκεμβρίου τοῦ 1791 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Μαρωνίας Νεοφύτου τοῦ Σμυρναίου, ἐν ἀρχῇ τῆς ὁποίας ἀνέγνωμεν: «Εἴ γε περὶ τῶν πόρρω που καὶ ἁπανταχοῦ κειμένων ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ὀφειλὴ ἡμῖν ἐπίκειται οὐ μικρὰ γενναίας φροντίδος ὑπὲρ τῆς κοσμιότητος καὶ ἀγαθῆς καταστάσεως καὶ ἐπὶ τὰ κρείττω ῥοπῆς τε καὶ βελτιώσεως αὐτῶν, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς κοινῆς μητρὸς τῶν ἁπανταχοῦ εὐσεβῶν καὶ τῆς εὐπρεπείας καὶ κοσμιότητος καὶ ἐναρμονίου αὐτῆς εὐταξίας· ὑπὲρ γὰρ ταύτης καὶ γενναιότατα δέον καταβαλεῖν τὰ ἀγωνίσματα καὶ προνοεῖν ἐπιστημόνως καὶ ἐπιμελεῖσθαι ἀγρύπνως τῆς συντηρήσεως καὶ διαμονῆς, τῆς κοσμιότητος καὶ λαμπρότητος αὐτῆς.»

Ἐκ τῆς καὶ ἐν χαλεπωτάτοις καιροῖς ὑπὲρ συντηρήσεως καὶ διαμονῆς τῆς κοσμιότητος καὶ λαμπρότητος τῶν εὐαγῶν οἴκων μερίμνης ταύτης τῆς Ἐκκλησίας, δαπανώσης ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ὑπὲρ ἐκδιδάξεως τῆς Μουσικῆς εἰς τοὺς προωρισμένους ἀναλήψεσθαι τὴν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ψαλμῳδίαν, ὑπὲρ ἧς καὶ ἡ διαληφθεῖσα Συνοδικὴ πρᾶξις ἐγένετο, ἐκδιδασκόμεθα τὴν σταθερὰν αὐτῆς ἀποστροφὴν πρὸς τὰς ξενικὰς μελῳδίας, ἃς ἀνεπιστήμων πόθος ἐπιδείξεως, ἢ ἔφεσις τοῦ ἀρέσαι εἰς ὦτα ἐξῳκειωμένα μὲ ἐξωτερικὰς μελῳδίας λεληθότως ἐπὶ παραφθορᾷ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν παρεισήγαγεν. Ὅθεν ἡ Α. Θ. Π. κατιδοῦσα κατ' αὐτὰς ὅτι μεθ' ὅλας τὰς συστάσεις τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀνευλαβὴς αὕτη τάσις ἐξακολουθεῖ δεσπόζουσα τοῦ πνεύματος πολλῶν, ἐπέστησεν ἐπὶ τῆς καταστάσεως ταύτης τὴν προσοχὴν τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἔγνω μετακαλέσαι παρ' ἑαυτῇ τινας τῶν κ. κ. ἱεροψαλτῶν καὶ συστῆσαι αὐτοῖς τὴν ἀποφυγὴν μὲν τῶν ὀθνείων ξενισμῶν, τὴν ἱεροπρεπῆ δὲ ψαλμῳδίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, ἵνα μὴ ταῖς ἀσήμοις κραυγαῖς τὴν ἱερότητα τῶν ψαλλομένων παραφθείρωσιν. Οἱ παρὰ τῇ Κεντρικῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐπιτροπῇ μεταβάντες κ. κ. ἱεροψάλται ἀνεγνώρισαν καὶ ἀνωμολόγησαν τὴν ὀρθότητα τῶν γενομένων αὐτοῖς παρατηρήσεων· ἠτιάθησαν δὲ τὰς ἔξωθεν ἀπαιτήσεις ὡς ἐξαναγκαζούσας τοὺς πλείστους αὐτῶν ὅπως ἐξωτερικεύωσιν.

Λυπηρὰ ὄντως ἡ ἀξίωσίς τινων εἰς τὸ ἐπεμβαίνειν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα καὶ διὰ τῆς ἀνομίζεως αὐτῶν νῦν μὲν εἰς τὰ τοῦ ἱεροψάλτου καθήκοντα, ὅπως ὑπαγορεύσωσιν αὐτῷ τὸν τρόπον τοῦ ψάλλειν, νῦν δὲ εἰς τὰ τοῦ ἱερέως, ὅπως συστήσωσιν αὐτῷ, ἵνα βραδύνῃ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας καὶ τὸ τερπίσῃ ὀλίγον, ἵνα συναχθῇ πλῆθος, γίνονται παραίτιοι χασμῳδίας καὶ ἀκοσμίας, ἀντικειμένης εἰς τὴν ἱερότητα τῆς προσφερομένης ἐν τῷ ναῷ θυσίας καὶ τῆς τελουμένης προσευχῆς. Ἀλλ' ἡ ἔκθεσμος αὕτη τῶν πολλῶν ἀξίωσις, δὲν ἀπαλλάττει τῆς μομφῆς τοὺς εἰς ἀνοικείους ἀξιώσεις ὑπακούοντας ἱεροψάλτας, οἵτινες ὀφείλουσιν ἵνα ἀποκρούωσι τοιαύτης φύσεως ἀξιώσεις διηνεκῶς ἔχοντες ἐν νῷ τοὺς λόγους τοῦ Χρυσοστόμου λέγοντος: «Ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, δέον σε δεδοικότα καὶ τρέμοντα τὴν ἀγγελικὴν δοξολογίαν ἐκπέμπειν, φρίξῳ τε τὴν ἐξομολόγησιν τῷ κτίστῃ ποιεῖσθαι, καὶ διὰ ταύτης συγγνώμην τῶν ἐπταισμένων αἰτεῖσθαι καὶ μὴ τὰ μίμων καὶ τὰ ὀρχηστῶν ἐνταῦθα παρεισάγειν, ἀτάκτως μὲν τὰς χεῖρας ἐπανατείνων, καὶ τοῖς ποσὶν ἐφαλλόμενος, καὶ ὅλως περικλώμενος τῷ σώματι.»

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μετ' εὐκοσμίας στάσιν καὶ μετ' εὐλαβείας προσοχὴν αὐτῶν τε καὶ τῶν κανοναρχῶν, ὅπως οἱ χοροὶ εὑρίσκωνται εἰς ἁρμονίαν μετὰ τοῦ ἱερουργοῦντος καὶ ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ἐκφωνήσεις αὐτοῦ, ἡ τούτου ἐπίτευξις ἐκ τῆς εὐλαβείας ἐξήρτηται τῶν ἱεροψαλτῶν παρ' ὧν ἐπίσης ἐξήρτηται ἡ ἐπιτυχία καὶ τῶν ἄλλων συστάσεων, ἃς ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐποιήσατο αὐτοῖς, συστήσασα, ἵνα ἐπιδιώξωσι τὸ ψάλλειν ἅπαντας ὁμοιομόρφως κατὰ τὸ ἀρχαῖον ὕφος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ φροντίσωσιν ὑπὲρ διαρρυθμίσεως καὶ βελτιώσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἐκκαθαιρομένης ἐκ τῶν ξενισμῶν τῶν παρεισαχθέντων ἐν αὐτῇ.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, πρώτου κήρυκος τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας ἐν Βυζαντίῳ, ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ ἱερούργησεν ἡ Α. Θ. Π. μετὰ πέντε τῶν Σεβ. Συνοδικῶν, τῶν ἁγίων Ἐφέσου, Νικομηδείας, Νεοκαισαρείας, Μεθύμνης καὶ Λήμνου καὶ τοῦ ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος παρεπιδημοῦντος ἐνταῦθα παν. ἁγίου Ἀδριανουπόλεως. Μεγίστη ἦν ἡ εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην λειτουργίαν συρροὴ τοῦ εὐσεβοῦς πλήθους, παραδειγματικὴ δὲ ἡ τηρηθεῖσα κατ' αὐτὴν ἡσυχία καὶ τάξις.

Τὴν προπαρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ Α. Ε. ὁ παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας κ. Νοβικὼφ ἐπεσκέψατο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὴν Α. Θ. Π. πρὸς ἣν συνέστησε τὸν εὐγενέστατον πρίγκηπα κ. Βιαζίμσκην μετὰ τῆς πριγκηπέσης συζύγου αὐτοῦ, ἀνήκοντας εἰς τὴν εὐγενῆ τῆς Μόσχας κοινωνίαν καὶ ἐλθόντας εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν, ὅπως διέλθωσι μῆνάς τινας ἐν αὐτῇ. Ἡ Α. Ε. ἔμεινε μετὰ τῶν εὐγενῶν αὐτῆς ξένων ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι.

Τὴν προχθὲς Κυριακὴν ἡ Α. Π. Θ. ἀνελθοῦσα εἰς Πέραν ἀντεπεσκέψατο ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας τοὺς ἐπισήμους τούτους ξένους.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Π. ἀντεπεσκέψατο καὶ τὴν Α. Ε. τὸν ἐνταῦθα πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας.

Τὴν Κυριακὴν ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθανάσιος Μεγακλῆς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Γ. Κουντουριώτην, ἑορτάζοντα τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Τὴν Κυριακὴν ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ παν. ἅγ. Καισσανδρείας κ. Κωνσταντῖνος, νέον μέλος συνοδικὸν καὶ εἷς τῶν λογίων ἱεραρχῶν τῶν κατακοσμούντων τὴν ἀνωτέραν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἱεραρχίαν.

Ἐπίσης ἀφίκετο ἐνταῦθα ἐκ Φιλιππουπόλεως καὶ ὁ Θεοφ. ἅγ. Μυρέων κ. Ἀμβρόσιος.

Ἀφίκετο ἐκ Καλκούττας ὁ ἐπὶ τριετίαν ὡς προϊστάμενος τῆς ἐκεῖ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παραμείνας πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Κωνσταντῖνος Βαφειδης, εἷς τῶν ἐπὶ παιδείᾳ διαπρεπόντων κληρικῶν ἡμῶν.

Τὴν Κυριακὴν ὁ παν. ἅγιος Κορυτζᾶς ἱερουργῶν ἐν τῷ εἰς Πέραν ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων, ἐπ. λαβόμενος τοῦ Εὐαγγελικοῦ ῥητοῦ «Ἔτι ἕν σοι λείπει» ὡμίλησε μετὰ σαρηνίας περὶ τῆς ἀγνοίας ἣν ἔχουσιν οἱ πολλοὶ τοῦ τίς ἐστιν ἡ ἀληθὴς πρόοδος. Ταύτην κατέδειξεν ἐγκειμένην μὲν ἐν τῇ ὑποστηρίξει καὶ διαδόσει τῶν γραμμάτων ἐπὶ πληθυσμῷ τῆς γνώσεως καὶ φωτισμῷ τῶν πολλῶν, βασιζομένην δὲ ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, ἧς ἄνευ ἀνέφικτος ἡ ὑγιὴς τῆς κοινωνίας διαμόρφωσις καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτῆς βελτίωσις καὶ ἀνάπτυξις.

Δὲν εἶνε ἀκριβὲς τὸ ὑπὸ τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος» δημοσιευθὲν περὶ χορηγίας τοῦ ἡμίσεος τῆς εἰς τὸν ἅγιον πρώην Νικαίας ὁρισθείσης ἐπιχορηγήσεως ἐκ τοῦ ταμείου τῆς «Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος».

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἱερουργοῦντος τοῦ Παν. ἁγ. πρώην Ἀγχιάλου κ. Βασιλείου ἐκτελέσθη ἐν τῷ εἰς Πέραν ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων τὸ τεσσαρακονθήμερον μνημόσυνον τῆς ἀειμνήστου Ραλλοῦς Ζαφειροπούλου.

Ἡ οἰκογένεια ταύτης συνῳδὰ ταῖς ἀρχαῖς αὐτῆς καὶ τῇ ἐκδηλωθείσῃ ὑπὸ τῆς μακαρίτιδος ὑστάτῃ θελήσει, ἐζήτησεν ἵνα ἀπορύγῃ πᾶσαν ἔκτακτον κίνησιν καὶ ἱεροπρεπῶς μὲν, ἀλλ' ἀθορύβως δεηθῇ μετὰ τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχῆς τῆς πρὸς Κύριον μεταστάσης· ἡ δικαία ὅμως ὑπόληψις, ἧς παρ' ἅπασιν ἡ ἀείμνηστος Ραλλοῦ ἔχαιρε, προσείλκυσεν ἐν τῷ Ναῷ πλῆθος ἄμετρον λαοῦ, προσδραμόντος ἵνα ἑνώσῃ τὰς δεήσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχῆς ἐκείνης, ἧς τὸ μνημόσυνον ἐτελεῖτο.

Ἡ ἐν Χάλκῃ Ἱερατικὴ Σχολὴ ἐκτίουσα φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν ἀγήρω μνήμην αὐτῆς, ἧς ὁ ἐν Μασσαλίᾳ διατρίβων υἱὸς κ. Στέφανος Ζαφειρόπουλος οὐ μόνον μέγας αὐτῆς εὐεργέτης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἐξακολουθεῖ ὑποστηρίζων αὐτὴν, συντηρῶν ἰδίαις δαπάναις δι' ἐτησίου καταβολῆς 36 λιρῶν ὀθωμανικῶν ἕνα τῶν ἐν αὐτῇ τροφίμων, ἔσπευσεν ἵνα τιμήσῃ πανδήμως τὴν μνήμην τῆς μητρὸς τοῦ εὐεργέτου αὐτῆς. Ὅθεν ὁ τῆς Σχολῆς διευθυντὴς κ. Κ. Οἰκονόμου μετὰ τοῦ μουσικοδιδασκάλου καὶ οἰκονόμου τῆς Σχολῆς αἰδ. κ. Θεοδώρου ἱερέως παραλαβόντες τοὺς τροφίμους τῆς Σχολῆς κατῆλθον δι' ἑκτάκτου ἀτμοπλοίου ἐκ Χάλκης καὶ ἀνελθόντες εἰς Πέραν διηυθύνθησαν πρὸς τὸν τῶν Εἰσοδίων ἱερὸν ναόν, ὅπου εἰσελθόντες ἐτάχθησαν εἰς δύο στίχους ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ καθολικοῦ, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν διευθυντὴν καὶ τὸν τῆς Σχολῆς οἰκονόμον.

Βαθεῖα συγκίνησις κατέλαβε τὸ πολὺ ἐκεῖνο πλῆθος ἐν τῇ θέᾳ τῆς σεμνοπρεποῦς καὶ κοσμίας στάσεως τῶν ἱεροσπουδαστῶν τούτων, οἵτινες ἄνευ χασμῳδιῶν καὶ ξενισμῶν ἔψαλαν τοὺς τεταγμένους Ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους μετ' εὐλαβείας ἐμποιησάσης ἅπασι ζωηρὰν αἴσθησιν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας λειτουργίας καὶ τὴν τοῦ μνημοσύνου τέλεσιν, οἱ διδάσκαλοι μετὰ τῶν ἱεροσπουδαστῶν προσκληθέντες, μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγατίμου κ. Γ. Ζαρίφη, ὃς καὶ ἐξένισεν αὐτούς· εἶτα δὲ, κατελθόντες εἰς Γαλατᾶ, ἀπῆλθον διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου εἰς τὰ ἴδια.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καθορῶν, ὅτι συμβαίνει ἀνωμαλία ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν κλείουσι τοὺς λ]σμοὺς αὐτῶν αἱ διάφοροι τῶν Ἱ. Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπαὶ, ἀλλαι μὲν ὡς λῆξιν τῆς περιόδου τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν θεωροῦσαι τὸν Φεβρουάριον, ἄλλαι δὲ τὸν Μάρτιον καὶ ἄλλαι ἄλλους μῆνας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔτους ἐναντίον τῶν ῥητῶν διατάξεων τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Κανονισμοῦ τῶν Ἱερῶν Ἐκκλησιῶν, καθ' ἃς ἡ χρονικὴ περίοδος ἑκάστης Ἐπιτροπῆς ἀρχομένη ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου λήγει τῇ 31 Δεκεμβρίου ἑκάστου ἔτους, προάγεται ἀπὸ τοῦδε ἐγκαίρως ἵνα ὑπομνήσῃ καὶ συστήσῃ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀξιοτίμους Ἐπιτρόπους τὴν κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴν τοῦ διαληφθέντος Κανονισμοῦ.

Προτρέπεται δὲ καὶ παρακελεύεται αὐτοὺς ὅπως φροντίσωσιν ἵνα ἐν τῇ λήξει τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ἔχωσιν ἑτοίμους τοὺς λ]σμοὺς αὐτῶν ἵνα τῇ πρώτῃ Κυριακῇ ἅμα τῇ αἰσίᾳ ἐνάρξει τοῦ νέου ἔτους ὑποβάλωσιν αὐτοὺς εἰς γενικὴν Ἐνοριακὴν Συνέλευσιν, μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ Ἐνοριακῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξέλεγξιν αὐτῶν προβῇ ἡ Συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν Νέας Ἐπιτροπῆς ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, ὅπως ἐν τῷ τέλει τοῦ μηνὸς τούτου, ἅπασαι αἱ Νέαι Ἐπιτροπαὶ τῶν Ἱ. Ἐκκλησιῶν ὦσιν ἀνεγνωρισμέναι ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἐπὶ τούτοις προειδοποιεῖ ὁριστικῶς εἰς πάντας, ὅτι εἰς ὅσας Ἐνορίας δὲν θέλει ληφθῇ φροντὶς ἵνα συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς συμφώνως τῷ Κανονισμῷ παραγγελίας ταύτας, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προβήσεται εἰς τὰ ἑξῆς μέτρα: Ἤτοι ἐὰν μὲν ἡ ἀμέλεια προέλθῃ ἐκ μέρους τῶν Ἐνοριτῶν, ἀδιαφορούντων ἵνα συνέλθωσιν ἐν γενικῇ συνελεύσει πρὸς διορισμὸν Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν λ]σμῶν τῆς τέως Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ Ἐνορία στερηθήσεται τοῦ δικαιώματος αὐτῆς, θέλει δὲ διορίζει τὸ Πατριαρχεῖον ἐξ ὀφφικίου ἐξελεγκτικὴν Ἐπιτροπήν. Ἐὰν δὲ προκύψῃ αὕτη ἐκ μέρους τῶν Ἐπιτρόπων, ἐν τοιαύτῃ περιστάσει οὗτοι μὲν θέλουσι παυθῇ ἀμετακλήτως, ἀπολλύντες τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος, προσκληθήσεται δὲ ἡ Ἐνορία ἵνα ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος προβῇ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Κανονισμοῦ, τοὐναντίον προαχθήσεται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξ ὀφφικίου εἰς τὴν τούτου ἐφαρμογήν.

(Ἐκ τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας).

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ ΙΑ^ον

ΠΑΠΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΥΠΟ

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΕΡΥΕΝΝΙΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

Οἱ Βοεμοὶ, οἱ Μοραβοὶ καὶ οἱ Κροάται καθολικοὶ εἰώθασιν ἐπιτελεῖν τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου τῇ 9 Μαρτίου. Ἐν ἔτει 1863 κατὰ παραχώρησιν τοῦ Πάπα Πίου Θ'. ἐπετράπη αὐτοῖς τοῦ λοιποῦ νὰ ἑορτάζωσι τὴν ἑορτὴν ταύτην τῇ 5 Ἰουλίου, ἅμα δὲ καὶ ἀκολουθίαν νὰ ἀπαγγέλλωσι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην πρὸς τιμὴν τῶν ἁγίων.

Ἐν ἔτει δὲ 1870, ὅτε ἡ ἐν τῷ Βατικανῷ παπικὴ σύνοδος συνεκροτεῖτο, ὅπως ἐξαγγείλῃ τὸ περὶ τοῦ ἀλανθάστου τοῦ Πάπα Ρώμης δόγμα, πολλοὶ τῶν συνελθόντων ἐν αὐτῇ ἐπισκόπων ἐξῃτήσαντο εὐσεβάστως ἵνα ἡ ἑορτὴ καὶ τιμὴ τῶν ἁγίων τούτων ἐπεκταθῇ καθ' ἅπασαν τὴν παπικὴν ἐκκλησίαν· τοῦτο μὴ ἐγκριθὲν τότε, ἐγκέκριται σήμερον εὐμενῶς ὑπὸ Λέοντος τοῦ ΙΓ'. προθυμουμένου καὶ ἐν τούτῳ τὸ ἀρεστὸν καὶ ἱκανὸν ποιῆσαι τοῖς Σλαύοις, περὶ ὧν ἐξ ἀρχῆς ἤδη ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης μητρικῶς ἐμερίμνησε καὶ ἐκθύμως ἠγωνίσατο. Ἵνα δὲ γνῷ ὁ κόσμος τίνες ἐγένοντο οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος καὶ πόσον ἡ Παλαιὰ Ρώμη εἰς τὸ ἔργον τῆς εἰς Χριστὸν ἐπιστροφῆς τῶν Σλαύων συνεβάλετο, ἔνθεν μὲν τὸν βίον τῶν εἰρημένων ἁγίων κατὰ πλάτος ἀφηγεῖται ὁ πάπας Λέων ΙΓ'. ἐκεῖθεν δὲ τὰ ὀνόματα τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἀναγράφει τῶν ὑπὲρ τῶν Σλαύων ἀγωνισαμένων.

Αὕτη ἐστὶν ἐν συντόμῳ ἥ τε ἀφορμὴ καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀπὸ 18)30 σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. παπικῆς ἐγκυκλίου, ἣν μετὰ χεῖρας ἔχομεν. Τί δὲ βούλεται κυρίως ἐν αὐτῇ Λέων ὁ ΙΓ' δὲν εἶνε δύσκολον νὰ συγκεφαλαιώσωμεν ἐπίσης ἐνταῦθα, διὰ βραχέων λέγοντες, ὅτι σκοπὸς αὐτοῦ ἐστι τὸ παραστῆσαι εἰς τὸν κόσμον, ἰδίᾳ δὲ εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ Σλαύους, ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἶνε ἡ διατάξασα καὶ ἐγκρίνασα κανονικῶς καὶ ὁσίως τὴν ἀποστολὴν τῶν δύο αὐτῶν ἀποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ὅτι αὐτὴ τὴν πίστιν αὐτῶν ἐδοκίμασε κρίνασα καὶ δικαιώσασα τούτους κατὰ τῶν ἐναντίων αὐτῶν γενομένων κατηγοριῶν, ὅτι αὐτῆς τὴν ὁμολογίαν ἀπήγγειλαν καὶ εἰς τοὺς Σλαύους ἐδίδαξαν, καὶ ὅτι ἄρα μήτηρ ἐκκλησία τῶν Σλαύων, μεθ' ἧς οὗτοι ἐξ ἀρχῆς ἠνώθησαν, καὶ ἣν κατὰ πρῶτον ἐγνώρισαν δὲν εἶνε ἡ ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ ἡ Ρωμαϊκὴ εἰς ἣν ἄλλως καὶ τὸ ἔργον τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ ἔθνη εἰδικῶς ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτον κατὰ τὸν ἡμετέραν ἀντίληψιν τὸ πνεῦμα τῆς παπικῆς ἐγκυκλίου, διὰ τοῦτο ταύτης σημεῖά τινα διαφέροντα νὰ ἀναλύσωμεν ἐνταῦθα προεθέμεθα χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας καὶ τῶν ἁπλουστέρων ἀναγνωστῶν τῆς «Ἀληθείας», ὧν τὴν προσοχὴν διαφεύγουσιν ἴσως ταῦτα, ἢ καὶ μὴ διαφεύγοντα εἰς ἀπορίαν ἐμβάλλουσι, μὴ συνδυαζόμενα οὐ μόνον πρὸς τὴν ἰδέαν ἣν περὶ τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς διαδόσεως καθόλου τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ ἔθνη ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν αὐτῶν περὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἐπιστροφῆς τῶν Σλαύων καὶ τῶν δύο μεγάλων αὐτῶν ἀποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

Καὶ τῷ ὄντι ἂν οἱ καθολικοὶ Σλαῦοι τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου κατὰ τὴν 9 Μαρτίου μέχρι τοῦ 1863 ἑορτάζοντες, ἔκτοτε εὔλογον ἔκρινον κατὰ τὴν 5 Ἰουλίου νὰ ἑορτάζωσιν αὐτὴν, οὐδὲν ἡμῖν μέλει· εἰς τὴν αἰτησιν τοι αὐτης τοῦ ἑορτολογίου αὐτῶν διορθώσεως προέβησαν ἴσως οἱ Χριστιανοὶ οὗτοι χάριν ἐπιχωρίων λόγων ἢ νεωστὶ ἀνευρεθέντος παλαιοῦ συναξαρίου, δι' ὃ καὶ τὴν παραχώρησιν οἱ τῆς Ρώμης ἱεράρχαι οὐχὶ ἀσύμφορον ἔκρινον πρὸς ἡσυχίαν αὐτῶν.

Ἂν δὲ πάλιν τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐξ ἐπιχωρίου καὶ μερικῆς καθολικὴν καὶ ὑποχρεωτικὴν διὰ πάντας τοὺς Χριστιανοὺς αὐτῆς νὰ καταστήσῃ σήμερον ἠθέλησεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τῆς Ρώμης μεταρρυθμίζουσα οὕτω τὸ ὡρολόγιον αὐτῆς ἐναντίον προγενεστέρων παπικῶν διατάξεων, ὡς ῥητῶς τοῦτο λέγεται ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ, τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ εἰς τὴν τούτων πρὸς ἀλλήλους συμφωνίαν· ἡμῖν δὲ καὶ περὶ τούτου οὐδὲν μέλει.

Μέλει ὅμως ὅταν ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ Λέων ὁ ΙΓ'. ἀξιοῖ ὅτι τὸ ἔργον τῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸν κόσμον διαδόσεως εἰδικῶς ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ καὶ εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, τουτέστιν εἰς τοὺς πάπας τῆς Ρώμης.

Μέλει ἡμῖν ὅταν οἱ δύο μακάριοι τῶν Σλαύων ἀπόστολοι, τὰ γνησιώτατα τέκνα τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ Λέοντος τοῦ ΙΓ'. παριςῶνται ὡς ἀρνηθέντες τρόπον τινὰ τὴν πίστιν τῶν πατέρων αὐτῶν ἐν Ρώμῃ καὶ ὡς τὸν παπισμὸν ἀσπασάμενοι καὶ τοῦτον εἰς τοὺς Σλαύους διδάξαντες οὐχὶ δὲ τὴν πίστιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἑπτὰ ἁγίων οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἣν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας ἐθήλασαν καὶ κατὰ πλάτος· ὕστερον ἐδιδάχθησαν ἐν τῇ θεολογίᾳ.

Μέλει τέλος ἡμῖν ὅταν ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ Λέων ὁ ΙΓ'. σπουδάζῃ παραστῆσαι ὅτι πάντα τὰ σλαυϊκὰ φῦλα τὸν

χριστιανισμὸν ὡς καὶ τὴν πρώτην βάσιν τοῦ ἐκπολιτισμοῦ αὐτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης ὀφείλουσι, καὶ ὅτι μετ' αὐτῆς ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξαν ἡνωμένα ὡς μετὰ μητρὸς ἐκκλησίας.

Βραχεῖα ἄρα ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων σημείων ἀνάλυσις τῆς ἐγκυκλίου Λέοντος τοῦ ΙΓ'. οὐκ ἔσται, ὡρονοῦμεν, ἄσκοπος ὅλως καὶ περιττὴ ἐν τῇ Ἀληθείᾳ.

Ἡ πρώτη ἀξίωσις τοῦ μακαριωτάτου πάπα Ρώμης, ὅτι τὸ ἔργον τῆς εἰς τὸν κόσμον διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνετέθη παρὰ τοῦ Κυρίου εἰδικῶς τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ καὶ τοῖς τούτου διαδόχοις, τοῖς ἐπὶ Ρώμης δηλονότι ἐπισκόποις, μέρος ἢ μᾶλλον συνέπειά ἐστι τοῦ νεωτάτου τῆς παπικῆς ἐκκλησίας δόγματος, τοῦ δόγματος δηλαδὴ ὅτι ὁ Πέτρος ἐστὶν ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, ὅτι αὐτῷ καὶ τοῖς τούτου διαδόχοις οὐχὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις καὶ τοῖς τούτων διαδόχοις τὴν χάριν ἔδωκεν ὁ Κύριος τοῦ ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς· ὅτι ἑπομένως ὁ Πέτρος ἐστὶν ὁ ὑπέρτατος ποιμὴν καὶ ἐπίσκοπος, ἐξ οὗ πᾶσα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἐπισκοπὴ καὶ πᾶσα χάρις καὶ πᾶσα ἀλήθεια, καὶ πᾶσα κρίσις καὶ ἄρεσις τῶν ἁμαρτιῶν τοῖς πιστοῖς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ὅτι ἐκ τοῦ νεοπαγοῦς τούτου δόγματος ἀπορρέει καὶ ἡ παπικὴ ἀξίωσις, ἣν εὐθὺς ἀρχόμενος τῆς ἐγκυκλίου αὐτοῦ διατυποῖ ὁ νῦν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης καθήμενος, ῥᾳδίως, νομίζομεν, ἕκαστος διαβλέπει καὶ καταγνοεῖ· ῥᾳδίως ἄρα καταγνοεῖ καὶ τὴν σημασίαν καὶ δύναμιν αὐτῆς· ἄρα οὐδὲ χρείαν ἔχομεν νὰ ἀποκρούσωμεν αὐτὴν ἐνταῦθα διὰ μακρῶν· ἀρκεῖ καὶ ἁπλῆ ἡ σημείωσις αὕτη περὶ τῆς ἀμέσου σχέσεως καὶ συναφείας αὐτῆς πρὸς τὸ διαβόητον περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τοῦ Πάπα δόγμα τῆς παπικῆς ἐκκλησίας, καθ' οὗ οὐ διέλειπεν ὁ χριστιανικὸς κόσμος πάντοτε διαμαρτυρόμενος καὶ ἀντιτάσσων τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστοῦ Εὐαγγέλιον, τὴν πρᾶξιν τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς παγκοσμίου Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων. Ὅτι δὲ ἡ καινοτομία αὕτη τῆς παπικῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἀπὸ πολλῶν ἤδη αἰώνων ἐπελθοῦσα εἰς τὸν νοῦν τῶν τῆς Ρώμης ἐπισκόπων κατ' ὀλίγον ἀνεπτύχθη καὶ εἰς δόγμα πίστεως ἐν ἔτει 1870 κατὰ πρῶτον ἀνεβιβάσθη ἐν τῇ πολυθρυλλήτῳ ἐκείνῃ τοῦ Βατικανοῦ συνόδῳ εἰς τὸ πεῖσμα οὕτως εἰπεῖν πάσης εὐαγγελικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀληθείας, καὶ αὐτὴν τὴν συνείδησιν τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου, ὅστις πρὸ αἰώνων εἰς τὴν ἀποδοχὴν ταύτης πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως παρεσκευάζετο, πολλαχῶς ἐσκανδάλισε καὶ διετάραξε καὶ μυρίων αἱρέσεων καὶ σχισμάτων καὶ κακῶν πρόξενος ἐγένετο, κείσθω εἰς μαρτύριον πάλαι μὲν ἡ ἱστορία τῶν Προτεσταντῶν τῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς παπικῆς ἐκκλησίας διαρραγέντων καὶ τέλεον ὕστερον ἀποχωρισθέντων, νεωστὶ δὲ ἡ ἱστορία τῆς πολυμαθεστέρας καὶ νοημονεστέρας μερίδος τῶν λεγομένων Παλαιοκαθολικῶν διαρρήδην καταμαρτυρησάντων τοῦ δόγματος τούτου καὶ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἀποχωρησάντων τῆς μητρὸς αὐτῶν ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ καίτοι διὰ ταῦτα πάντα χρείαν δὲν ἔχουσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται νὰ ἴδωσιν ἀνασκευαζομένην ἐνταῦθα τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀξίωσιν Λέοντος τοῦ ΙΓ'. καίτοι ἀρκεῖ ὅπερ ἤδη ἔφθημεν εἰπόντες, ὅτι ἡ ἀξίωσις αὕτη συγγενὴς τυγχάνει πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπολυταρχίας ἣν οἱ ἀρχιερεῖς τῆς Ρώμης ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ πράξεως βιαίως καὶ τυραννικῶς ἤρπασαν ὡς ἡλίου φαεινότερον ἀποδεινύουσι τὰ μέχρι τοῦδε περὶ αὐτῆς γραφέντα παρ' ἡμεδαπῶν τε καὶ ξένων· καλὸν ἡγούμεθα οὐδὲν ἧττον καὶ ἐποικοδομητικὸν τοῖς πολλοῖς τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, ἵνα πρόχειρον ἔχωσι καὶ πρὸς τὴν παπικὴν ταύτην ἀξίωσιν τὴν ἀπάντησιν, ὑπομνῆσαι αὐτοὺς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Παύλου, ἔνθα οὗτος στίχῳ 7 καὶ 8 ῥητῶς λέγει ὅτι ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰδικῶς ὡρίσθησαν κηρύξαι τὸ Εὐαγγέλιον ὁ μὲν Πέτρος εἰς τοὺς Ἰουδαίους, οὗτος δὲ (ὁ Παῦλος) εἰς τοὺς ἐθνικούς· « Ὅτι πεπίστευμαι τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς· ὁ γὰρ ἐνεργήσας τῷ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη ». Ἐὰν λοιπὸν ἐδόθη εἰδική τις ἐντολὴ τῷ Πέτρῳ ὡς πρὸς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, αὕτη ἦν τὸ κηρύξαι τοῦτο τοῖς Ἰουδαίοις καὶ οὐδὲν πλέον· ὅπως δὲ εἰς τοῦτον εἰδικῶς δέδοται ἡ ἀποστολὴ αὕτη ὑπὸ τοῦ Κυρίου, οὕτως εἰδικῶς δέδοται ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τῷ Παύλῳ ἡ ἀποστολὴ εἰς τὰ ἔθνη. Ἐὰν ὁ ἁγιώτατος Πάπας Λέων ὁ ΙΓ'. ἀξιοῖ ὅτι τὰ περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα ἀνετέθησαν εἰδικῶς τῷ Πέτρῳ, ὅτι ἑπομένως οὗτος καὶ μόνος εἶχε τὸ καθῆκον τοῦ προνοεῖν καὶ διατάσσειν ἢ ἐγκρίνειν τὰ περὶ τούτου, τότε τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἐπέμβασιν, ἣν ποιεῖται ἐνταῦθα ὁ Κύριος εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ Πέτρου. Πρὸς ἄρσιν τῆς ἀπορίας ἡμῶν ἴσως ἀπαντήσῃ ἡμῖν ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης, ὅτι ναὶ μὲν δέδοται ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἄνωθεν τῷ Παύλῳ τὸ κήρυγμα εἰς τὰ ἔθνη, ἀλλ' εὐλογοῦντος καὶ ἁγιάζοντος κάτωθεν τοῦ Πέτρου, ἢ ὡς ἐκφράζεται αὐτὸς ὁ μακαριώτατος Λέων, τοῦ Πέτρου διατάσσοντος καὶ κανονικῶς καὶ ὁσίως ἐγκρίνοντος τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου. Τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἐπιτραπείτω ἡμῖν νὰ μὴ παραδεχθῶμεν ὡς ἀποχρῶσαν· διότι ἐάν τις ἐνεφορεῖτο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, ὑφ' οὗ ἄγεται σήμερον Λέων ὁ ΙΓ'., μόνον τὸ ἐναντίον ἠδύνατο νὰ διϊσχυρισθῇ, ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὅσα αὐτὸς πάλιν ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος εὐθὺς παρακατιὼν ἐν στίχῳ 11—14 γράφει λέγων, ὅτι κατὰ πρόσωπον ἤλεγξε τὸν Πέτρον ὡς μὴ ὀρθοποδοῦντα πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. « Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ ὁ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;».

Δεινός τις τῶν τῆς Ρώμης θεολόγων ἴσως μεμφθῇ ἡμᾶς ὡς σκαιοὺς παράγοντας εἰς μέσον ταῦτα· ἀλλ' ἡμεῖς διακηρύττομεν ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει μετὰ πάσης τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας ὅτι τὸν ἔλεγχον τοῦτον οὐδόλως ἐννοοῦμεν ἀποτεινόμενον πρὸς τὸν ἀπόστολον Πέτρον «εἰς ὃν εἰδικῶς παρὰ τοῦ Κυρίου ἦν προστεταγμένον, ὡς γράφει Λέων ὁ ΙΓ'., τὸ μέγα καθῆκον τῆς διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἰς τὸ κόσμον». Ἐὰν ὁ Λέων ἔλεγεν ὅτι εἰς τὸν Παῦλον ἦν ἐμπεπιστευμένον τὸ μέγα τοῦτο καθῆκον, ἴσως καθίστατο μέχρι τινὸς πιθανός· ἀλλ' εἰς τὸν Πέτρον ἀποδιδοὺς τοῦτο, ἡμῖν τε καὶ πᾶσι τοῖς ἀναγινώσκουσι τὰς Θείας Γραφὰς δεινῶς σφάλλεται καὶ πόρρω τῆς ἀληθείας ἐκτοπίζεται.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν νομίζομεν ὅτι ἀρκοῦσι καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα πρὸς ἔνδειξιν ὅτι οὐδεμίαν θεολογικὴν σημασίαν ἢ βαρύτητα κέκτηνται αἱ εὐθὺς κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐγκυκλίου λέξεις τοῦ μακαριωτάτου Λέοντος τοῦ ΙΓ'. καθὼς καὶ αἱ περὶ τὰ τέλη αὐτῆς, ὅτι οἱ δύο τῶν Σλαύων ἀπόστολοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος «καίτοι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπεχώρησαν (διατὶ οὐχὶ ἀπεζάλησαν;) πρὸς τοὺς ἐθνικούς, ἀλλ' ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν ὤφειλεν ἢ ὅλως νὰ διαταχθῇ ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου, κέντρου τῆς καθολικῆς ἑνότητος, ἢ ὅπερ ἁπλούστερον κανονικῶς καὶ ὁσίως (rite sancteque) νὰ ἐγκριθῇ». (βλ. Ἑλλην. μετάφρ. τῆς παπικῆς ἐγκυκλίου ἐν φύλλῳ 3496 τοῦ Νεολόγου, τὸ δὲ πρωτότυπον ἐν τῇ Revue des sciences écclésiastiques publiée par des professeurs du collège théologique de Lille. Nº 250. Octobre.)

Ποιούμεθα ἐνταῦθα μνείαν καὶ τούτων τῶν λέξεων τοῦ Λέοντος, οὐ μόνον διότι ἐπιθυμοῦμεν νὰ διατρίψωμεν ὀλίγον καὶ εἰς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ λέξεις αὗται φαίνονται μεγάλην ἔχουσαι σχέσιν πρὸς ἐκείνας δι' ὧν ἡ ἐγκύκλιος ἄρχεται. Καὶ ἐὰν ἡ παρατήρησις ἡμῶν αὕτη ἦναι ὀρθή, καὶ φρονοῦμεν ὅτι εἶναι τοιαύτη, τότε αἱ ἀνωτέρω λέξεις «ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν ὤφειλεν ἢ ὅλως νὰ διαταχθῇ κτλ.» δὲν εἶναι εἰμὴ ἐπανάληψις ἐκείνων, ὡς τοιαῦται δὲ ἐξελέγχονται καὶ αὐταὶ ὡς ἀσύστατοι δι' ὧν μέχρι τοῦδε εἴπομεν.

Ἂν ὅμως πάλιν καὶ ἄλλως πως ἐννοῇ τὰς λέξεις ταύτας ὁ μακαριώτατος Πάπας, τότε παρακαλοῦμεν αὐτὸν εὐσεβάστως ἵνα ὑποδείξῃ ἡμῖν ὅρον ἢ κανόνα ἢ πρᾶξιν καὶ τύπον ἔστω καὶ μιᾶς συνόδου τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας ὁρίζοντα ὅτι οἱ ἀπόστολοι τοῦ Εὐαγγελίου πάσης κατὰ μέρος ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ρώμης ὤφειλον ἀποστέλλεσθαι. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμία τοιαύτη διάταξις ὑπάρχει ἀπονέμουσα τῷ Ρώμης ἐπισκόπῳ τὴν ἐξουσίαν τοῦ διατάσσειν ἢ ἁπλούστερον εἰπεῖν τοῦ ἐγκρίνειν κανονικῶς καὶ ὁσίως τὴν ἀποστολὴν τῶν ἁπανταχοῦ γῆς κηρύκων τῆς πίστεως· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι τόσον βέβαιον καὶ ἀναντίρρητον, ὅσον βέβαιον καὶ ἀναντίρρητόν ἐστι καὶ ὅτι οὐδεμίαν τοιαύτην ἐξουσίαν θείῳ δικαιώματι κέκτηται ὁ πατριάρχης τῆς ἀρχαίας Ρώμης· ἐρωτῶμεν αὐτὸν ἵνα εἴπῃ ἡμῖν διατί θεωρεῖ καὶ πλαγίως ὡς ἀντικανονικὴν καὶ ἀνοσίαν, ἢ τοὐλάχιστον ὡς μὴ κανονικὴν καὶ ὁσίαν χαρακτηρίζει τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀποστολὴν τῶν δύο Ἀποστόλων τοῦ Εὐαγγελίου Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἀφοῦ οὐδ' αὐτὸς ἀρνεῖται ὅτι ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς τελείαν τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ;

Ἂν ἐζῶμεν ἐπὶ τῆς 16ης ἢ 17ης ἑκατονταετηρίδος, κατὰ τὴν σφοδρὰν ἐκείνην πάλην τὴν διαδραματισθεῖσαν τότε μεταξὺ Παπιστῶν καὶ Διαμαρτυρομένων, ἴσως ἐπετρέπετο ἡμῖν ἡ ἀνταπόδοσις τῶν ἴσων πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης καθήμενον, ἅτε δὴ τολμήσαντα χαρακτηρίσαι πλαγίως μὲν καὶ ἐπιτηδείως οὐχὶ μέν τοι καὶ ἀμφιβόλως ὡς παράτυπον καὶ ἀνίερον τὴν ἐκ τῆς ἁγιωτάτης Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀποστολὴν τῶν δύο μεγάλων ἀποστόλων τῶν Σλαύων· ἀλλὰ σήμερον παρῆλθε, νομίζομεν, ἡ ἐποχὴ τῶν ὕβρεων ἐπελθούσης τῆς ἠρέμου καὶ ἐμβριθοῦς καὶ λογικῆς συζητήσεως τῶν πραγμάτων. Ἀξιώσεις, λέξεις καὶ φράσεις κεναί, ἄνευ πραγματικῆς σημασίας, ἐρριμμέναι ἐπὶ τοῦ χάρτου ἁπλῶς πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν ἁπλουστέρων καὶ ἀμαθεστέρων διεγείρουσιν ἴσως ἔτι τὸν θαυμασμὸν ἐκείνων οἵτινες «ἠγάπησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. ιβ'. 43)· εἰς χρόνους δὲ καὶ καιροὺς πολὺ ἀφ' ἡμῶν ἀφεστῶτας, εἰς αἰῶνας σκοτεινοὺς ἐσχάτης ἀμαθείας καὶ διαφθορᾶς, ὅτε ἀφόβως διεδέχοντο ἀλλήλας ἐγκύκλιοι καὶ διατάξεις καὶ βοῦλαι ἀρυόμεναι τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ ὕφος αὐτῶν ἐκ τῶν διαβοήτων ἐκείνων ψευδοδιατάξεων τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰσιδώρειαι», τοιαῦται τῶν Παπῶν ἀξιώσεις εὐκόλως ἐπιστεύοντο ὡς αὐτόχρημα εὐαγγελικὴ ἀλήθεια· ἀλλὰ σήμερον ὅτε οἱ φανοὶ τῶν ἐργοστασίων τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης πανταχοῦ ἡμέρας καὶ νυκτὸς οὐ σβέννυνται, ὅτε τὸ φῶς τῆς ἐπιστημονικῆς ζητήσεως καὶ ἐρεύνης εὐκόλως καὶ ταχέως πανταχοῦ διαχεῖται διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῆς τυπογραφίας, σήμερον ὅτε αἱ πηγαὶ τῶν τοιούτων ἀξιώσεων τῆς παπικῆς ἕδρας δὲν εἶναι πλέον ὡς ἄλλοτε ἄγνωστοι καὶ ἀνεξέλεγκτοι, — αἱ τοιαῦται ἀξιώσεις, προκαλοῦσιν ἂν μὴ τὸν γέλωτα, ἀλλά γε τὸν οἶκτον πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα ἰσχυρογνωμόνως ἀξιοῦντας καὶ διατεινομένους.

Τὸ διαστρέφειν τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν δὲν ἐπιτρέπεται σήμερον οὐ λέγομεν εἰς ἀξιωματικὰ καὶ ἐπίσημα, ἀλλ' οὐδὲ εἰς ἰδιωτικὰ γράμματα· ἥκιστα δὲ δύνανται νὰ φέρωσι τὸν χαρακτῆρα τοῦτον γράμματα μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Καὶ ὅμως, ὅ,τι καὶ σήμερον ἔτι χαρακτηρίζει τὰς βούλας, τὰς ἐγκυκλίους, τὰ γράμματα τῆς παπικῆς ἕδρας δὲν εἶναι κατὰ δυστυχίαν εἰμὴ τοῦτο.

Ἡ ἐγκύκλιος Λέοντος τοῦ ΙΓ'. δὲν εἶναι κατὰ τοῦτο ὀλιγώτερον τεχνικὴ καὶ ἧττον ἀξιομνημόνευτος τῶν ἐγκυκλίων τῶν ἐπὶ φιλοπαπισμῷ ἀειμνήστων αὐτοῦ προκατόχων.

Λέων ὁ ΙΓ'. ὁμολογεῖ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ ὅτι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπετάθησαν καὶ παρ' αὐτῆς ἐζητήσαντο ἀποστόλους καὶ διδασκάλους τοῦ Εὐαγγελίου οἱ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου Χαζάροι· ὁμολογεῖ ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη προθύμως ἀποδεξαμένη τὴν αἴτησιν αὐτῶν, τὸν ἱκανώτατον καὶ καταλληλότατον κοὶ ἄριστον τῶν τότε ἐν μέσῳ αὐτῆς εὑρισκομένων ἀνδρῶν ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην διακονίαν· οὐδαμῶς ἀρνεῖται ὅτι τὴν ἱερὰν ταύτην διακονίαν τοῦ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης εὐλογηθέντος καὶ ἀποσταλέντος Κυριλ-

λου καὶ ὁ Θεὸς ἄνωθεν εὐλόγησεν· « Ὁ Κύριλλος, λέγει ὁ μακαριώτατος πάπας Λέων ὁ ΙΓ. εἰσέδυσεν εἰς τὰς κατοικίας τῶν Χαζάρων, οὓς καθοδηγηθέντας ὑπὸ τῶν διδαγμάτων αὐτοῦ καὶ θείῳ πνεύματι ἐλλαμφθέντας, τὴν πολυκέφαλον καταργήσας δεισιδαιμονίαν, εἰς τὴν εἰς Χριστὸν προσελκύσατο πίστιν. Τὴν δὲ νέαν ταύτην χριστιανικὴν κοινότητα ἄριστα καταρτίσας, παρέσχεν ἀξιομνημόνευτον ὑπόδειγμα αὐταπαρνησίας ἅμα καὶ ἀγάπης, ἀποποιηθεὶς πάντα τὰ ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν προσενεχθέντα αὐτῷ δῶρα ἐκτὸς τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων τῶν ἀσπασαμένων τὴν χριστιανικὴν πίστιν » (βλ. Νεολόγ. ἔνθ. ἀνωτ.)

Καὶ ὅμως αὐτὸς οὗτος ὁ Λέων ὁ ταῦτα γράφων δὲν φοβεῖται τὸν Θεὸν ἰδιοποιούμενος δικαίωμα κοινὸν εἰς πάντας τοὺς ἱεροὺς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιλέγων ὅτι ἡ ἀποστολὴ αὕτη οὔτε κανονικὴ ἦν οὔτε ὁσία· καὶ διὰ τοῦτο ὤφειλεν ἵνα διαταχθῇ ἢ ἁπλούστερον κανονικῶς καὶ ὁσίως ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης, τοῦ κέντρου τῆς καθολικῆς ἑνότητος!

Λέων ὁ ΙΓ'. ὁμολογεῖ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ σαρῶς καὶ καθαρῶς ὅτι ἡ φήμη τοῦ μεγάλου καὶ σπουδαιστάτου τούτου κατορθώματος τοῦ ἁγίου Κυρίλλου φθάσασα μετ' οὐ πολὺ καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ τότε ἡγεμόνος τῆς Μοραβίας Βρατισλάου, προήγαγεν αὐτὸν ὅπως ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Μιχαὴλ τοῦ Γ'. « περὶ τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀποστολῆς ἐργατῶν τινων τοῦ Εὐαγγελίου »· ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ὅτι « οὐχὶ δυσκόλως ἔτυχε τοῦ ποθουμένου » ὁ ἡγεμὼν οὗτος· καὶ ὅτι νῦν ἀπεστάλησαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, οἵτινες πορευόμενοι εἰς Μοραβίαν διῆλθον διὰ τῆς Βουλγαρίας, ἥτις ἦν ἤδη μεμυημένη εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ οὐδαμοῦ παρέδραμον τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ· ὁμολογεῖ τέλος ὁ αὐτὸς ὅτι οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πεμφθέντες Κύριλλος καὶ Μεθόδιος παραγενόμενοι εἰς Μοραβίαν ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ μεγίστης χαρᾶς καὶ εὐλαβείας, καὶ ὅτι « εὐθὺς ἐπεδόθησαν εἰς τὸ καταρδεῦσαι τὰ πνεύματα διὰ τῶν χριστιανικῶν διδαγμάτων καὶ ἀνυψῶσαι αὐτὰ εἰς τὴν ἐλπίδα τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, καὶ τοῦτο μετὰ τοσαύτης δυνάμεως καὶ φιλοπόνου σπουδῆς, ὥστε μετ' οὐ πολὺ τὸ ἔθνος τῶν Μοραβῶν ὑπετάγη ἀσμένως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν». (Βλ. Νεολ. ἔνθ. ἀνωτ.).

Καὶ ὅμως αὐτὸς οὗτος ὁ Λέων ὁ ταῦτα γράφων δὲν φοβεῖται τὸν Θεὸν ἰδιοποιούμενος δικαίωμα κοινὸν εἰς πάντας τοὺς ἱεροὺς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιλέγων ὅτι ἡ ἀποστολὴ αὕτη οὔτε κανονικὴ ἦν οὔτε ὁσία· καὶ διὰ τοῦτο ὤφειλεν ἵνα διαταχθῇ ἢ ἁπλούστερον κανονικῶς καὶ ὁσίως ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης, τοῦ κέντρου τῆς καθολικῆς ἑνότητος!

Λέων ὁ ΙΓ'. ὁμολογεῖ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ ὅτι εἰς ταῦτα πάντα οὐ μικρὸν συνεβάλετο ἡ γνῶσις τῆς σλαυονικῆς γλώσσης, ἣν ὁ Κύριλλος ἔφθη μαθὼν (ἤδη ἐν τῇ πρὸς τοὺς Χαζάρους ἀποστολῇ αὐτοῦ), ὅτι πολὺ συνετέλεσεν ἡ Ἱερὰ Γραφὴ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς Διαθήκης, ἃς εἶχε μεταφράσας εἰς τὴν τοῦ λαοῦ γλῶσσαν, καὶ ὅτι τούτων ἕνεκα ἅπαν τὸ ἔθνος τῶν Σλαύων πλεῖστα ὀφείλει τῷ ἀνδρί· ὅτι οὐ μόνον τὸ δῶρον τῆς χριστιανικῆς πίστεως παρ' αὐτοῦ ἔλαβον, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ· διότι ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ἐφευρέται τῶν γραμμάτων τούτων»· αὐτὸς τέλος καὶ ἀποστολικὸν τὸ ἔργον αὐτῶν ἀποκαλεῖ καὶ ὅτι ὁσίως καὶ φιλοπόνως περὶ τοῦτο ἐνησχολήθησαν λέγει· « Deinde Cyrillus et Methodius de munere apostolico in quo essent sancte laborioseque versati ad Pontificem. . . . . referunt.» (Βλ. ἔνθ. ἀν.)

Καὶ ὅμως αὐτὸς ὁ Λέων ὁ ταῦτα λέγων οὐδόλως φοβεῖται τὸν Θεὸν ἰδιοποιούμενος δικαίωμα κοινὸν εἰς πάντας τοὺς ἱεροὺς τῆς ἐκκλησίας ἐπισκόπους καὶ ἐπάγων ὅτι ἡ ἀποστολὴ αὕτη οὔτε κανονικὴ ἦν οὔτε ὁσία, καὶ διὰ τοῦτο ὤφειλεν ἵνα διαταχθῇ ἢ ἁπλούστερον κανονικῶς καὶ ὁσίως ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης, τοῦ κέντρου τῆς καθολικῆς ἑνότητος!

Ἤδη καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, ἐφιστῶντες τὴν προσοχὴν τοῦ ἡμετέρου ἀναγνώστου, ὅτι διὰ τῶν λέξεων τούτων Λέων ὁ ΙΓ'. ἀποκρούων πλαγίως τὴν ἐκ Κωνστ]πόλεως ἀποστολὴν τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ὡς μὴ κανονικὴν καὶ ὁσίαν, ἢ ὡς παράτυπον καὶ ἀνίερον, συνίστησι τὴν ἐκ Ρώμης ὡς κανονικὴν καὶ ὁσίαν· ὑπεμνήσαμεν δ' αὐτὸν ὡς ἔδει διὰ βραχέων ὅτι οὔτε θείῳ οὔτε ἐκκλησιαστικῷ δικαιώματι ἔλαβέ ποτε ὁ Πάπας τῆς Ρώμης τοιοῦτόν τι προνόμιον. Ἤδη ἐπιτραπείτω ἡμῖν ὅπως ἀναπτύξωμεν συντόμως καὶ τὸ εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν σχετικὸν κανονικὸν δίκαιον τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἐκ τούτου καταδειχθῇ ὅλως τὸ ἐναντίον ἐκείνου ὅπερ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ διϊσχυρίζεται Λέων ὁ ΙΓ'. Ἐπιχειρίσομεν δὲ καὶ τοῦτο, αὐτοὺς πάλιν τοὺς λόγους τοῦ ἁγιωτάτου Πατρὸς ἀφετηρίαν ποιούμενοι.

(Ἀκολουθεῖ.)

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Σχολάρχης ἐν τῇ ἀποκατασταθείσῃ καὶ αὖθις Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ διωρίσθη τῷ 1689 ὁ ἐκ Κυμήνων (νῦν Χότζης) τῆς Τραπεζοῦντος ἕλκων τὸ γένος Σεβαστὸς Κυμηνίτης. Γεννηθεὶς οὗτος τῷ 1630, τὰ μὲν ἐγκύκλια μαθήματα ἐπαιδεύθη ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, εἶτα δὲ προσελθὼν εἰς Βυζάντιον διήκουσεν Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, μεθ' ὃ ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν ἔνθα τελειότερον κατηρτίσθη. Οὗτος προέστη τῆς Σχολῆς ἐννεαετίαν μόλις, « προσκληθεὶς γάρ, λέγει ὁ Κωνστάντιος, ἀπῆρε τῷ 1698 ἔτει εἰς Βουκουρέστιον, Σχο-

λάρχης γενόμενος τῆς ἐκεῖσε Αὐθεντικῆς Σχολῆς, προελόμενος ἀναμφιβόλως τὰ παρὰ τῆς αὐθεντικῆς μεγαλοδωρίας πλείονα δίδακτρα, ἢ τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ τῆς Ἐξ Μαρμάρων Ἐκκλησίας ἐμβατικίου γλίσχρα κατ' ἔτος διακόσια γρόσια κατὰ τὸ Σιγίλλιον· ἀλλ' οὐκ ἀπώνατο διὰ πολλοῦ τῶν αὐθεντικῶν συντάξεων ὁ κατὰ πᾶσαν λόγου ἰδέαν τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς πεπαιδευμένος πρεσβύτης τὸν βίον μεταλλάξας ἐκεῖσε τῷ 1702 κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, πρὸς ὃν ἐπιτύμβιον δι' ἰάμβων ὑπὸ Ἰωάννου Κομνηνοῦ (1) πεποίηται.

Ἐνθάδε κεῖται πρεσβύτου σοφοῦ δέμας
Κλῆσιν Σεβαστοῦ καὶ γένος Κυμηνίτου,
Πατρὶς Τραπεζοῦς, ᾗπερ ἦν κλεινὴ πόλις.
Ἀλλ' ὦ μαθητῶν πληθύς, ὡς εὐγνωμόνως
οἷς αὐτὸς ἐξέδωκε παιδείας λόγοις,
Διδασκάλῳ σπείσατε δάκρυ κειμένῳ,
Σβέσθη σφῶν γὰρ λύχνος ἐκ μέσου μετῶν,
Καὶ Χριστὸν αἰτήσασθε τῶν πόνων γέρας
Αὐτῷ παρασχεῖν τὴν ἄνω κληρουχίαν.
Ἐν ἔτει 1702, Σεπτεμβρίου 6 ἡμέρα Κυριακῇ.

Συγγράμματα τοῦ Σεβαστοῦ τούτου μνημονεύονται: Ἑορτολόγιον, « ἐν ᾧ περί τινων ζητημάτων προλαμβανομένων· περὶ ἀκριβοῦς χρονολογίας· περὶ πασῶν τῶν ἑορτῶν καὶ τῆς αὐτῶν θεωρίας κλπ. Ἐν τῇ μονῇ τοῦ Συναγώβου· αψά. μηνὶ Ἰουνίῳ.» Εἰς τὸ ἑορτολόγιον τοῦτο Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς ἐποιήσατο Ἡρωελεγεῖον. — « Δογματικὴ διδασκαλία τῆς ἀγιωτάτης Ἀνατολικῆς καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας κλπ. » Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐξεδόθη τῷ 1703 ἐν Βουκουρεστίῳ δαπάνῃ τοῦ φιλομούσου ἄρχοντος μεγάλου Κομίσου τῆς αὐθεντείας Οὐγγροβλαχίας Γεωργίου Καστριώτου, (2) ὃς οὐ μόνον δι' ἐκδόσεως βιβλίων, ἀλλὰ καὶ δι' ἱδρύσεως καὶ προικίσεως Σχολῶν ὠφέλιμος τὰ μάλιστα ἀναδέδεικται — « Περὶ τῆς ἀμώμου συλλήψεως τῆς Παρθένου καὶ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς εὐχαριστίας. — Ἀναίρεσις τοῦ Καλενδαρίου — Σχόλια εἰς Ἀπολλώνιον τὸν Δύσκολον » καὶ ἄλλα.

Τὸν Σεβαστὸν ἀπελθόντα εἰς Βουκουρέστιον διεδέχθη ὁ συμμαθητὴς καὶ συμπατριώτης τοῦ τότε Πατριαρχεύοντος Καλλινίκου (3) Γεράσιμος ὁ ἐξ Ἀκαρνανίας, «ὁ, κατὰ Κωνστάντιον, ἀκροασάμενος μὲν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι πρῶτον τοῦ ἱκανῶς τὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας πεπαιδευμένου καὶ πολιτείᾳ ἐναρέτῳ τε καὶ φιλοπτωχίᾳ ἐπισήμου ἀκροατοῦ τοῦ Κορυδαλέως Ἀκαρνᾶνος Εὐγενίου, εἶτα δὲ τῶν ἐν Βυζαντίῳ δύο, τοῦ τε Καρυοφύλλου καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου. » Τῆς Σχολῆς προέστη ὁ Γεράσιμος κατὰ τὸν Πατριάρχην ἐπταετίαν ὅλην, ὅτε παραιτησαμένου συμπαρητήσατο αὐτῷ καὶ ὁ τὰ τοῦ δευτέρου διδασκάλου ἐν τοῖς Γραμματικοῖς καὶ ἐγκυκλίοις μαθήμασι πληρῶν ἐκ Ρυσίου (Ἀρετσοῦς) ὁρμώμενος Ἀδάμας ἢ Διαμαντῆς πάππος τοῦ περιφανοῦς Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Ἀλλ' ὁ Γεράσιμος τῆς Σχολαρχίας παρητήθη τῷ 1702 σὺν τῇ παραιτήσει τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου, ὥστε ἡ ἀρήγησις τοῦ Πατριάρχου δυνατὸν ἵνα ᾖ ἀληθὴς ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρόνον τῆς ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίας τοῦ Γερασίμου καὶ οὐχὶ τῆς ἐν αὐτῇ Σχολαρχίας αὐτοῦ. Ἐπίσης ἡμαρτημένη εἶνε καὶ ἡ ἑτέρα ἀξίωσις τοῦ Πατριάρχου περὶ συμπαραιτήσεως τοῦ Ρυσσίου, καθότι μετὰ τὴν τοῦ Γερασίμου ἀποχώρησιν οὗτος τὴν Σχολαρχίαν αὐτῆς διεπιστεύθη καὶ ταύτην ἐπὶ ἔτος ἓν ἐκράτησεν, ὅθεν καὶ τῷ 1703 ὡς προϊστάμενος τῆς Σχολῆς προσεφώνησε τὸν διαδεξάμενον εἰς τὴν Πατριαρχείαν τὸν Καλλίνικον, τὸν ἀπὸ Χαλκηδόνος Γαβριὴλ Γ', τὸν Σμυρναῖον ὅτε καὶ τῆς Σχολῆς ἀπεχώρησε καὶ « φιλίᾳ τινὸς δελεασθείς, κερδῶν τε μειζόνων ἐλπίσιν » εἰς Κρήτην ἀπεδήμησεν.

Ὁ Ρύσιος γεννηθεὶς ἐν Ἀρετζοῦ μετῴκησε μετὰ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ εἰς Βυζάντιον ἔνθα καὶ ἐξεπαιδεύθη· παραιτησάμενος, ὡς εἴπομεν, τῆς Σχολῆς τῷ 1703, ἀπῆλθεν ἐμπορίας χάριν εἰς Κρήτην, ἀλλ' ἀποτυχὼν τῶν προσδοκιῶν αὐτοῦ, ἦλθε τῷ 1705 εἰς Χίον, ἔνθα καὶ Σχολὴν συνεστήσατο.

Ἐκεῖθεν μετεκαλέσαντο αὐτὸν οἱ Σμυρναῖοι διὰ τοῦ Πατριαρχεύοντος συμπολίτου αὐτῶν, ὁ δὲ Διαμαντῆς μεταβὰς τῷ 1706 προέστη τῆς ἐκεῖσε Σχολῆς. Αὐτοῦ ἐνυμφεύθη καὶ πατὴρ τεσσάρων θυγατέρων ἐγένετο, ὧν μία ἀνεδείχθη μήτηρ τοῦ περιφανοῦς Κοραῆ.

Φύσει ρέπων εἰς θεραπείαν τοῦ Κερδῴου, ἐπεδόθη ὁ Ρύσιος εἰς ἐμπορικὰς ἐν Σμύρνῃ ἐπιχειρήσεις, ἐν αἷς ὅμως ἡ τύχη δὲν ἐφάνη εὔνους αὐτῷ· παθὼν δ' ἐξ ὀφθαλμίας ἔμεινεν ἐν Σμύρνῃ, ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῷ 1747.

Τοῦ Ρυσίου συγγράμματα ἀναφέρονται « Ναυτικὴ λιτή, ἑσπερινὴ καὶ ἑωθινή. — Λατίνων θρησκείας ἔλεγχοι 36, καὶ τίς ὁ ἑκάστου λόγος » καὶ πολλοὶ λόγοι εἰς ἁπλοελληνικὴν γεγραμμένοι.

Παραιτησαμένου τοῦ Ρυσίου προτροπῇ θερμῇ τοῦ οἰκουροῦντος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ γνώμῃ τοῦ Κλήρου καὶ τῶν ἄλλων Σχολάρχης ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Πατριαρχικῇ Σχολῇ ἐγκαθίσταται Ἰάκωβος Μάνος ὁ Ἀργεῖος ὃς καὶ διὰ βίου παρέμεινε Σχολαρχῶν. Ὁ χρόνος τοῦ θα-

(1) Γεννηθεὶς οὗτος ἐν Βυζαντίῳ ἐξεπαιδεύθη ἐνταῦθά τε καὶ ἐν Ἰταλίᾳ τὰς ἰατρικὰς καὶ φιλοσοφικὰς ἐπιστήμας. Σχολαρχοῦντος ἐν Βουκουρεστίῳ τοῦ Σεβαστοῦ, ἐδίδασκεν οὗτος ἐν τῇ αὐτῇ ἀκαδημίᾳ τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας. Τὸ μοναχικὸν εἶτα προελόμενος τριβώνιον, μετωνυμήθη Ἱερόθεος καὶ μετὰ τὸ 1710 ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Δρύστρας.

(2) Ὁ παν. ἅγ. Βελεγράδων κ. Ἄνθιμος ἔναγχος ἐν ἐπιστολῇ τινι πρὸς ἡμᾶς, ἀποστέλλων πρὸς δημοσίευσιν τέσσαρα ἀνέκδοτα ἔγγραφα ἀφορῶντα τὴν ὑπὸ τοῦ Καστριώτου τούτου ἵδρυσιν καὶ προικοδότησιν τῆς ἐν Καστορίᾳ Σχολῆς, ἀφορμώμενος ἐκ τῶν ἐπιτοπίων παραδόσεων καὶ τῶν περὶ καταγωγῆς καὶ ἐθνικότητος Γεωργίου Καστριώτου τοῦ Σκενδέρβεη κριτικῶν ἐρευνῶν τοῦ ἡμετέρου κ. Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα (Ἀθήνησι 1877) ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Γεώργιος οὗτος ἀπόγονός ἐστι τοῦ δμωνύμου αὐτῷ Σκενδέρβεη. Τῶν λίαν ἐνδιαφερόντων τούτων ἐγγράφων τῆς δημοσιεύσεως ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ τεύχους, ὀφείλοντες χάριτας εἰς τὸν μουσοτραφῆ Μητροπολίτην καὶ εὐχόμενοι ἵνα τῶν λογίων ἡμῶν κληρικῶν καὶ ἄλλοι μνησθῶσιν ἐπίσης οὕτω τῆς Ἀληθείας.

(3) Περὶ τοῦ Καλλινίκου τούτου ἰδοὺ τί γράφει ὁ σοφὸς Κωνστάντιος· «ἀρχομένης τῆς ΙΙΙ'. ἑκατονταετηρίδος ἤκμαζε Καλλίνικος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἐξ Ἀκαρνανίας. Ἦν γὰρ τῶν ἐν παιδείᾳ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ σπανίᾳ τῇ εὐφραδείᾳ θρυλλουμένων καὶ οὗτος . . Ἰθύνας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἔτεσιν ὀκτὼ καὶ νοσήσας θνήσκει καὶ θάπτεται ἐν τῷ κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην Μοναστηρίῳ τῆς Θεοτόκου τῷ 1702 ἔτει.» (Ἑλασ. συγγρ. σελ 151.)

νάτου αὐτοῦ ἀγνοεῖται· κατὰ τὸν Μοσχοπολίτην Προκόπιον ἀναζητητέον ταῦτον μετὰ τὸ 1721. Μαθηταὶ αὐτοῦ ἐγένοντο Νικόλαος καὶ Ἰωάννης Μαυροκορδάτος οἱ ἡγεμόνες, Δημήτριος Προκοπίου ὁ καὶ Πάμπερις ἐπιλεγόμενος, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1720 συγγραφεῖσα « Ἀπαρίθμησις τῶν λογίων Γραικῶν » ἣν ἔστειλε πρὸς Φαβρίκιον εἰς Ἀμβοῦργον, ὁ μετὰ ταῦτα Πατριάρχης Σαμουήλ, καὶ ἄλλοι. Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμῶσα τὰς γνώσεις τοῦ πολυμαθοῦς τούτου ἀνδρός, ἀνεκήρυξεν αὐτὸν Ὑπατον τῶν Φιλοσόφων καθότι ἦν, ὡς λέγει ὁ πολὺς Κων στάντιος « σοφὸς, πολυμαθὴς, μιμητὴς κατὰ λόγου ἰδέαν τῶν ἐξόχων παλαιῶν Ἑλλήνων, δεινὸς τῶν Ἀριστοτελικῶν δογμάτων καὶ προασπιστὴς τούτων ἀνένδοτος, βαθὺς ἐφ' οἷς καὶ τῶν Θεολογικῶν. »

Σχολαρχοῦντος τοῦ Ἀργείου τὴν θέσιν δευτέρου διδασκάλου ἐπεῖχεν ὁ ἐκ Νάξου Καλλίνικος, ἀκροατὴς καὶ αὐτὸς γενόμενος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ὃν ἡ Ἐκκλησία μετὰ ταῦτα εἰς ἀμοιβὴν τῶν διδασκαλικῶν αὐτοῦ καμάτων ἀνύψωσε Μητροπολίτην Ἡρακλείας. Οὗτός ἐστιν ὁ τῷ 1726 μετὰ τὴν παραίτησιν Ἱερεμίου τοῦ Γ'. ἐκλεγεὶς οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὃς ὅμως ὑπὸ τῆς χαρᾶς ἀπόπληκτος γενόμενος, ἀπέθανεν, ἀφεὶς τὸν θρόνον εἰς τὸν ἀντ' αὐτοῦ ἐκλεχθέντα Παΐσιον Β'. τὸν ἀπὸ Νικομηδείας.

Μετὰ Ἰάκωβον τὸν Ἀργεῖον τῆς Σχολῆς προέστη ὁ Λογοθέτης Γενικοῦ Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος, ὃς ὅμως κατὰ τὸν Μοσχοπολίτην Δημήτριον Προκοπίου « πολλῆς ἂν ἦν ὠφελείας πρόξενος, εἰ μή γε κομιδῇ νέος ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο. »

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΕΡΕΥΝΑΙ.

(Συνέχεια, ἴδε τεῦχος στ'.)

Οἱ γνωρίζοντες τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐξ αὐτοψίας ἢ ἐξ ἀναγνώσεως θ' ἀπορήσωσιν ἴσως μὴ βλέποντες ἐν τῷ προταχθέντι πίνακι τὰ ὀνόματα δύο μεγάλων καὶ ἐπιφανῶν Μονῶν τοῦ Ὄρους, λέγω τὴν Λαύραν καὶ τὸ Βατοπέδιον. Τῶν ἐν ταῖς δύο ταύταις Μοναῖς ἑλληνικῶν χειρογράφων δὲν συνετάξαμεν τὸν κατάλογον, κωλυθέντες ὑπό τε τῆς λίαν ἤδη προκεχωρημένης ἐν τῷ Ὄρει ὥρας τοῦ ἔτους καὶ ὑπὸ τῆς τελείας ἐξαντλήσεως τῶν ἡμετέρων δυνάμεων, οὐχ ἧκιστα δ' ἐκ τῆς καταπονήσεως τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν. Ἀναγκασθεὶς δὲ νὰ παραλείψω μέρος τι μικρὸν τοῦ ὅλου ἔργου, παραμυθοῦμαι ἀναλογιζόμενος ὅτι παρελείφθη ἐργασία εὐχερὴς ἐν βιβλιοθήκαις εὐπρεπέσι Μονῶν μεγάλων, ὅπου καὶ ὁ βίος εἶνε εὔκολος καὶ ἡ πνευματικὴ κίνησις ἀξία λόγου, οὐδὲ ὑπόκειται ὁ ἐργαζόμενος περί τε τὴν δίαιταν καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐργασίας εἰς ταλαιπωρίας ἀναγκαίως συμπαρομαρτούσας ἐν Μοναῖς μικραῖς καὶ κοινοβιακῶς ἐρρυθμισμέναις. Εὔχομαι δὲ καὶ ἐλπίζω ὅτι προσεχῶς θὰ δυνηθῶ ποτε ν' ἀποτελειώσω αὐτὸς ἐγὼ τὴν ἐργασίαν καὶ ἐν ταύταις ταῖς δύο μόναις ὑπολειπομέναις Μοναῖς ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους οἵτινες ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις καὶ ὅπερ διεξεπεραίωσα πλὴν μέρους ἐλαχίστου.

Νομίζω δὲ ὑποδήποτε ὅτι θὰ τύχω εὐμενοῦς τῆς ψήφου ἐκείνων οὓς μόνους θεωρῶ καταλλήλους ἐκτιμητὰς τοῦ ἐμοῦ ἔργου, ἀδιαφόρων παντελῶς περὶ τῶν λοιπῶν. Ζητῶ δ' εὐμενῆ τὴν ψῆφον ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ὧν ἀφίνει τὴν κρίσιν ἐλευθέραν καὶ τὰ ὄμματα ἀθόλωτα ἡ εἰλικρίνεια, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν δυναμένων νὰ κρίνωσι περὶ τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἔργου καὶ νὰ συμπαθήσωσι πρὸς τοὺς νυχθημέρους μόχθους τεσσάρων ἀνδρῶν ἐν παντοίαις στερήσεσι καὶ στενοχωρίαις ἐπὶ μῆνας ὅλους πονησάντων ὑπὲρ τῆς ἐπιτεύξεως ἔργου, ὅπερ δὲν ἐτελέσθη οὔτε ἐν τῇ παρόδῳ αἰώνων πολλῶν, οὔτε διὰ τῶν χορηγιῶν τῶν ξένων κυβερνήσεων. Εἰς τὴν συμπαθῆ καὶ εὐμενῆ κρίσιν τῶν τοιούτων φίλων τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' αὐτῶν καὶ μόνων, καὶ εἰς τὴν συνηγορίαν καὶ ὑποστήριξιν αὐτῶν ὑποβάλλω τὸν ἐμὸν κατάλογον 5766 ἀθωνικῶν χειρογράφων, ἀπαρτίζοντα περὶ τὰς 2500 σελίδας γραπτὰς εἰς 4ον καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ εὑρεθῇ ποτε ἡ κατάλληλος δαπάνη πρὸς ἔκδοσιν αὐτοῦ, ἵνα φανῇ ἡ ἐμὴ ἐργασία καὶ δικαιωθῶσιν οἱ κόποι ἐμοῦ τε καὶ τῶν συνεργατῶν μου.

Ἀλλ' ἡ τακτοποίησις τῶν χειρογράφων καὶ ἡ καταγραφὴ αὐτῶν ἐν ἀκριβεῖ καταλόγῳ δὲν ἦτο τὸ μόνον ἔργον μου. Κατώρθωσα δὲ νὰ ἐρευνήσω τὰ σωζόμενα χειρόγραφα καὶ ἀναζητήσω ἐν αὐτοῖς πρὸς τὴν εὕρεσιν ὕλης ἀνεκδότου. Καὶ μάλιστα μὲν ἐσπούδαζον περὶ τὴν ἐξερεύνησιν καὶ συναγωγὴν παντὸς οἱουδήποτε λειψάνου τῆς κλασικῆς φιλολογίας, διεκφυγόντος μέχρι τοῦδε τὴν προσοχὴν τῶν ἐρευνητῶν, οὐχ ἧττον δὲ μέλημά μου σπουδαιότατον ὑπῆρξεν ἡ ἔρευνα ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ἡμῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας.

Ἐγένετο δὲ καὶ ἀκριβεστάτη ἔρευνα τῶν παλιμψήστων, ἤτοι δίς γεγραμμένων περγαμηνῶν, οὐ μόνον δ' ἐκείνων ὧν ἡ κάτωθεν παλαιοτέρα, γραφὴ αὕτη ἑλληνική, ἀλλὰ καὶ τῶν σλαβικῶν ἢ ἰβηριτικῶν περγαμηνῶν, ἵνα ἐξετασθῇ μὴ ἐγράφησαν ἐπὶ ξεσθέντων ἑλληνικῶν παλαιῶν κειμένων. Δυστυχῶς τὰ ἐν τῷ Ὄρει παλίμψηστα χειρόγραφα εἶνε πάνυ ὀλίγα, ἡ δ' ἀκριβὴς αὐτῶν ἐξέτασις ἀπέδειξεν ὅτι οὐδενὸς αὐτῶν ἡ ξεσθεῖσα παλαιὰ γραφὴ περιεῖχέ τι ἄξιον λόγου κείμενον, ἀλλ' ἦσαν ἅπαντα ἐκκλησιαστικῆς ἢ λειτουργικῆς ὕλης· ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ ἀνεγράφη ἑκάστοτε ἐπιμελῶς τὸ περιεχόμενον τῆς παλαιᾶς ταύτης γραφῆς.

Καὶ περὶ μὲν τῶν κλασικῶν συγγραφέων ὄντος τοῦ λόγου, ὁμολογῶ ὅτι ἤμην μὲν εὐέλπις μεταβαίνων εἰς τὸ Ὄρος, δὲν ἐβουκουλούμην ὅμως ὑπὸ ἐλπίδων ὑπεράγαν ὑπερμέτρων. Καὶ δυστυχῶς ἡ κατάστασις τῶν ἀθωνικῶν βιβλιοθηκῶν ἐδικαίωσε τὰς θεωρίας μου· ἐπειδὴ ηὐτύχησα μὲν νὰ καταλέξω ἐν τοῖς ἐμοῖς εὑρήμασι καὶ ὕλην συνδεομένην μετὰ τῆς κλασικῆς φιλολογίας, ὡς θὰ δειχθῇ ἐκ τοῦ ἑπομένου καταλόγου, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ καυχηθῶ, ὅτι ἀνεῦρον ἀνεκδότους συγγραφὰς ἐπιφανῶν τῆς ἀρχαιότητος ποιητῶν ἢ λογογράφων, ἀφ' οὗ ἄλλως δὲν προὐτιθέμην κατὰ τὴν εἰς τὸ Ὄρος μετάβασίν μου νὰ τερατουργήσω ὡς ὁ μακαρίτης Σιμωνίδης. Μετὰ λύπης δὲ εἶδον ὅτι πλὴν σχολίων εἰς ἀρχαίους συγγραφεῖς ἐν κώδιξι σχετικῶς μεταγενεστέροις καὶ πλὴν ἐλαχίστων χειρογράφων τῶν κλασικῶν τὰ πλεῖστα χειρόγραφα τοῦ Ὄρους ἀνάγονται μᾶλλον εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν ἢ τὴν λειτουργίαν ἢ ἔχουσι σημασίαν μόνην διὰ τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν φιλολογίαν τοῦ ἔθνους. Λόγος δὲ τῆς σπάνιος ταύτης τῶν κωδίκων κλασικῶν συγγραφέων ἐν ταῖς ἀθωνικαῖς βιβλιοθήκαις εἶνε πλὴν τῶν συχνῶν κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας διαρπαγῶν τῶν τοιούτων χειρογράφων, αὐτὴ ἡ φύσις τῆς παιδείας τῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας μοναχῶν, ἥτις ἦτο μάλιστα ἐκκλησιαστική, οὐδὲ διέτριβε πολὺ περὶ τὰς κλασικὰς παραδόσεις καὶ τὸν μέγαν τῆς ἀρχαιότητος κλῆρον.

Ὑπῆρξαν λοιπὸν τὰ ἐμὰ εὑρήματα ἰδίως φιλολογικὰ καὶ ἱστορικά· ἀλλὰ πλὴν τούτων ἐκ τοῦ πολλοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις προσφερομένου μοι εὐχερῶς ἀμητοῦ πολλῆς καὶ σπουδαίας ἀνεκδότου ἐκκλησιαστικῆς ὕλης συνέλεξά τινα κατ' ἐκλογὴν ὀλίγα δράγματα, καθ' ὅσον εἶχον σχέσιν πρὸς τὴν φιλολογίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, μάλιστα δὲ πρὸς τὴν μεσοχρόνιον ἡμῶν ἱστορίαν.

Ἡ δὲ ἀνέκδοτος ὕλη ἡ ἀντιγραφεῖσα ἐκ διαφόρων ἁγιορειτικῶν χειρογράφων εἶνε πολλὴ καὶ ποικίλη, δημοσιευομένη δὲ θὰ πλουτίσῃ πολλαχῶς τήν τε κλασικὴν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ νεωτέραν ἡμῶν φιλολογίαν, θὰ διαλευκάνῃ δ' ἐν πολλοῖς καὶ τὴν μεσοχρόνιον τοῦ ἔθνους ἱστορίαν. Καὶ ἡ μὲν ἀκριβὴς καταγραφὴ ἁπασῶν τῶν διαφόρων ἀνεκδότων πραγματειῶν ἃς παρουσιάζω πρὸς ἔκδοσιν, ἀντιγράφας ἐξ ἀθωνικῶν χειρογράφων, δὲν εἶνε εὐχερής· σημειόνω δ' οὐχ ἧττον ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα τῶν ἀνεκδότων, ἅτινα εἶνε τὰ ἑξῆς.

1) Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου εἰς λόγος ἀνέκδοτος, «Πρὸς Παρθένον πα-

ραινετικὸς» ἐκ χειρογράφου κώδικος ἐπὶ περγαμηνῆς γεγραμμένου κατὰ τὸν ι'. αἰῶνα.

2) Διάφοροι συλλογαὶ ἀνέκδοτοι ἀρχαίων παροιμιῶν ἐκ διαφόρων χαρτίνων χειρογράφων τοῦ ιδ'. ιε' καὶ ις' αἰῶνος, ἢ νέας τέως ἀθησαυρίστους παροιμίας περιέχουσαι ἢ κατὰ νέον τρόπον ἑρμηνεύουσαι παροιμίας ἤδη γνωστάς. Αἱ συλλογαὶ αὗται εἶνε συμπλήρωμα ἀξιόλογον τῆς σπουδαίας ὀτιόμου συλλογῆς τῶν Paroemiographi Graeci, τῶν ἐκδεδομένων ἐν Γοτίγγῃ τῷ 1851 ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἐρνέστου v. Leutsch.

3) « Συναγωγὴ περὶ ζώων ἱστορίας χερσαίων θαλαττίων καὶ πτηνῶν πονηθεῖσα παρὰ βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ ἐκ διαφόρων βιβλίων ἐρανισθεῖσα » ἐκ βομβυκίνου κώδικος τοῦ ιγ'. αἰῶνος. Τὸ εὕρημα τοῦτο εἶνε σπουδαιότατον, ἀναγόμενον εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀξίων λόγου ἀπανθισμάτων ἐκ τῶν ἀρχαίων κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἔτι περισωζομένων συγγραφέων, ἅτινα συνετάχθησαν κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγαλεπιβόλου αὐτοκράτοροςΚωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Ἡ Συναγωγὴ αὕτη, δυστυχῶς μένουσα κολοβὴ ἐν τῷ ἁγιορειτικῷ κώδικι, ἀπηνθίσθη ἐκ τῶν ζωολογικῶν καὶ ἄλλων συγγραφῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, Αἰλιανοῦ, Ἀγαθαρχίδου, Καλλίου, Κτησίου, Ἀριστοφάνους, Εὐδήμου, Τιμοθέου, Ἀπίωνος, Νυμφοδώρου καὶ ἄλλων.

4) Γραμματικὴ πραγματεία ἐπιγραφομένη «Σολοικοφανῆ τινα φαινόμενα κατὰ τὰς διαλέκτους» ἐξ ἧς πολλοὺς διαλεκτικοὺς ἰδιωτισμοὺς μανθάνομεν.

5) Δεκατρία δημοτικὰ ᾄσματα μετὰ τῆς μελῳδίας αὐτῶν γεγραμμένης διὰ τῶν σημείων τῆς βυζαντιακῆς παρασημαντικῆς. Τὰ ᾄσματα ταῦτα εὕρομεν γεγραμμένα ἐν ἑπτὰ φύλλοις κώδικός τινος τοῦ ιστ'. αἰῶνος περιέχοντος Κρατήματα διαφόρων μελοποιῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἀλλὰ τῶν ἑπτὰ τούτων φύλλων μία μόνη σελὶς ἐφαίνετο, τὰ δὲ λοιπὰ ἀπετέλουν τὸ χαρτόνιον δι' οὗ εἶχε γείνει ἡ στάχωσις τοῦ χειρογράφου. Κατωρθώθη δὲ μετὰ πολλοῦ κόπου ἡ διὰ βρέξεως ἐπιμελοῦς ἐκκόλλησις καὶ διάσωσις αὐτῶν. Τὸ εὕρημα τοῦτο εἶναι ἄξιον πολλοῦ λόγου ἐν ᾧ χρόνῳ καταβάλλονται μέγισται φροντίδες πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ τεχνικοῦ συστήματος τῆς βυζαντιακῆς μουσικῆς καὶ ζωοποίησιν τῆς παρ' ἡμῖν δημώδους μελῳδίας. Γνωσταὶ δὲ εἶναι αἱ περὶ ταῦτα μελέται τοῦ ἐν Παρισίοις κ. Bourgault Ducoudray καὶ τοῦ ὁμογενοῦς καθηγητοῦ κ. Ἰω. Τζέτζη, ὅστις ὑπεσχέθη φιλοτίμως νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκ τῶν ἐμῶν ἀντιγράφων καὶ τῶν φωτογραφικῶν ἐκτύπων δυσχερῆ εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν μεταγραφὴν τῶν παλαιῶν τούτων μελῳδημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

6) Διάφορα ποιήματα τοῦ κατὰ τὸν ιζ'. αἰῶνα ἀκμάσαντος καὶ μέχρι τοῦδε μόνον ἐκ τοῦ ὀνόματος γνωστοῦ λογίου Γεωργίου τοῦ Αἰτωλοῦ, κυριώτατα δὲ συλλογὴ ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ τριῶν αἰσωπείων ὡϑῶν τοῦ αὐτοῦ, γεγραμμένων εἰς πολιτικοὺς στίχους ὁμοιοκαταλήκτους, λίαν δὲ περιέργων.

7) « Μανουὴλ τοῦ μεγάλου ῥήτορος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας διήγησις περὶ τῆς σεβασμίας εἰκόνος τῆς δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐν Ἀσγορίῳ καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γεγονότων θαυμάτων κατὰ διαφόρους καιρούς.» Ὡς γνωστὸν πολλοὶ τῶν βίων τῶν ἁγίων καὶ πολλαὶ διηγήσεις περὶ θαυματουργῶν εἰκόνων περιέχουσι γεγονότα ἱστορικά, καθ' ὅσον οἱ ἅγιοι ἤϑλησαν ἐν τοῖς μέσοις αἰῶσι καὶ ὁ βίος αὐτῶν συνεδέετο πολλάκις μετὰ τοῦ βίου τοῦ ἔθνους κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἢ καθ' ὅσον αἱ εἰκόνες ἐθεωροῦντο θαυματουργήσασαι ἐν ἡμέραις κινδύνων τοῦ κράτους ἢ τῶν πόλεων, βοηθήσασαι εἰς ἄμυναν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἢ εἰς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πολιορκιῶν καὶ ἐκφυγὴν ἁλώσεων. Τοιαύτη εἶνε καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦϑα διήγησις, ἐξ ἧς πολλὰ μανθάνομεν περὶ τῆς σχέσεως τῶν Βυζαντίνων πρὸς τοὺς οἰκοῦντας τὴν Ἔφαν Ἰϐηρίαν καὶ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἰϐηρίας καὶ τῆς τῶν Περσῶν ἐπὶ Γιαγοὺπ-Χάν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΑ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΑΡΙΣΤΡΙΟΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τόμους ὅλους ἠδυνάμεθα πληρῶσαι, ἐὰν ἀνελαμβάνομεν ἀντιγράψαι τὰς διαφόρους ἐκδόσεις ἐπὶ χειροτονίᾳ ἱεραρχῶν ἐν Ρωμουνίᾳ, καθαιρέσεις Μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἐν αὐτῇ, ἀπορρευσάσας ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ μόνου κεκτημένου κανονικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας ταύτης· ἀλλ' ἵνα μὴ τὸν ἀναγνώστην κουράσωμεν, ἀριστάμεθα τούτου, καθ' ὅσον μάλιστα οἱ ἐν Ρωμουνίᾳ μεθ' ὅλην τὴν ἔκθεσμον ἀξίωσιν τῆς αὐτογνωμόνου ἀντιποιήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου ὑπὲρ τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας οὐ λείπουσι μνημονεύοντες τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ καὶ παρ' αὐτοῦ ἐξαιτούμενοι τὴν κανονικὴν ἔκδοσιν πρὸς χειροτονίαν ἐπισκόπου, ἐλέγχοντες οὕτω διὰ τῆς ἐμμονῆς ταύτης εἰς τὰ θέσμια τὸ ἔκθεσμον τῆς περὶ αὐτοκεφάλου ἀξιώσεως καὶ τὸ ἱστορικῶς ἀναληθὲς τοῦ ἰσχυρισμοῦ περὶ τοῦ ἀνέκαθεν ὄϑεν αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ρωμουνίᾳ Ἐκκλησίας.

Ἀμφότεραι αἱ πράξεις αὗται, ἡ ὑποχρέωσις ὁηλονότι τοῦ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ἡ ἐξαίτησις ἐκδόσεως πρὸς χειροτονίαν ἐπισκόπου ἐπιμαρτύρονται ἔνθεν μὲν δικαιώματα πνευματικῆς ἐπικυριαρχίας, ἔνθεν δὲ καθήκοντα ἐξαρτήσεως, ἅτινα οὐ δύνανται ἀλλως μεταβληθῆναι εἰμὴ συνοδικῇ διαγνώμῃ καὶ ἰδίως ἐπικυρώσει τοῦ Πατριάρχου, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἀνήκει ἡ συνιστῶσα τὴν νέαν Σύνοδον Ἐκκλησία.

Ἀλλ' εἰ μὴ ἤρκουν τὰ συστατικὰ ταῦτα τῆς ἐπικυριαρχίας καὶ ἐξαρτήσεως γνωρίσματα πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας ἐκ τοῦ πνεύματος τῶν ἀδαῶς ἐχόντων τοῦ Κανονικοῦ δικαίου, οὐ λείπουσι καὶ ἕτεραι ἀποδείξεις τὴν σχέσιν ταύτην τῆς ἐν Ρωμουνίᾳ Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν ϑρόνον διευκρινίζουσαι.

Ἔχομεν ἐν ὄψει παραιτήσεις Μητροπολιτῶν, τῶν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ ταύτῃ ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν, πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν ὑποβαλλομένας ϑρόνον καὶ γνωμοδοτήσεις τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἐπὶ τῶν παραιτήσεων τούτων, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐνστάσεως ἢ παρατηρήσεως κατὰ τῆς ὑποβολῆς τῆς παραιτήσεως εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν. Οὕτω νόμιμον, ὡς καὶ πράγματι ἦν, ἔκριναν τὸ διάϐημα τοῦτο αἱ Βουλαὶ τῆς Μολδαβίας, ὥστε οὐδὲ διημφισβήτησαν τὸ καθῆκον τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν τοῦ ἀνενεχϑῆναι εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἐν χερσὶν αὐτοῦ ὑποβαλεῖν τὴν μελετηθεῖσαν παραίτησιν.

Ἐὰν μὴ ἀνεγνωρίζετο παρὰ πάντων τὸ τῆς πνευματικῆς ἐπικυριαρχίας δικαίωμα τοῦτο τοῦ Οἰκουμένικοῦ Πατριαρχείου πάντως ἤϑελεν ἐγερϑῇ φωνὴ διαμαρτυρήσεως ἐν ταῖς Βουλαῖς κατὰ τῆς δημιουργίας προηγουμένου καθορίζοντος δεσμοὺς ἐξαρτήσεως μὴ ὑφεστῶτας. Ἡ πολιτεία δὲν ἤϑελε παρέλϑῃ ἐν σιγῇ τὴν μεταλλοίωσιν τῶν σχέσεων τῆς παρ' αὐτῇ Ἐκκλησίας, ἀφ' οὗ μάλιστα προσεκλήϑη ἵνα ἐκφέρῃ γνώμην ἐπὶ πράξεως σχετιζομένης τῇ καϑόλου σχέσει τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς πρὸς

Ἐκκλησίαν, μεθ' ἧς ἐκτὸς τοῦ πνευματικοῦ ἐσωτερικοῦ δεσμοῦ τῆς ἐν τῇ πίστει ἑνότητος, κατὰ τὰς νῦν ἐν Ρωμουνίᾳ κρατούσας ἰδέας, οὐδεὶς ἄλλος ἐξωτερικὸς ὑφίστατο συνεκτικὸς κρίκος.

Ὅπως οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἀσφαλῆ περὶ τούτου σχηματίσωσιν ἰδέαν παρατίθεμεν ἐν ὄψει αὐτῶν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, ἀφ' ὧν ὡρμήθημεν εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ἔχοντα ὧδε:

ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ ΒΕΝΙΑΜΙΝ.

«Οἶδα μὲν οἶδα, Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα, καὶ Θεία καὶ Ἱερὰ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων σύνοδος, ὅτι οὐκ ἔξεστι τοῖς ἀξίως, καὶ ὡς δεῖ τοῦ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀντεχομένοις ἀξιώματος Ἐπισκόποις, καὶ κατὰ κανόνας μὴν ποιμαίνουσι καὶ διεξάγουσι τὰ λογικὰ τοῦ Χριστοῦ ποίμνια, μηδαμῶς δ' ἐπί τινι τῶν ἀτόπων, καὶ καθαίρεσιν δυναμένων ἐπάγειν, καταγινῶσκον ἔνδον φέρουσι τὸ οἰκεῖον αὐτῶν συνειδὸς, παραιτήσεις διδόναι καὶ προκομίζειν Λιβέλλους, καθάπερ οἱ ἱεροὶ κανόνες διαγορεύουσι, καὶ μάλιστα ὅ τε τρίτος τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, καὶ ἡ πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ σύνοδον ἐπιστολὴ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς τρίτης συνόδου. Εἰ γὰρ καὶ μέγα καὶ φοβερὸν ἀληθῶς ὑπάρχει τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, καὶ αὐταῖς ταῖς ἐπουρανίοις δυνάμεσιν: ἀλλ' οὖν τὸν ἅπαξ αὐτὸ ἐγκεχειρισμένον μὴ ἀναξίως, μηδὲ γοῦν ἐν κατεγνωσμένῳ συνειδότι αὐτὸ διιθύνοντα, τούτου μετ' εὐρωστίας πνευματικῆς ἀντιποιεῖσθαι δεῖ, καὶ οἷον ἀνταποδέεσθαι τοῖς πόνοις, καὶ ἰδρῶτα τὸν ἔμμισθον ἐθελοντὶ ὑπομένειν. Καὶ μὴ ἐξ ἀπραγμοσύνης, ἢ ὀλιγωρίας καὶ ὄκνου ἀπαγορεύειν πρὸς τὰς ἐπενηνεγμένας φροντίδας, καὶ τὰς ἀδοκήτους τοῦ βαθμοῦ περιστάσεις· ἧπου καὶ ταῦτά φησιν ἐν τῇ προδιαληφθείσῃ ἐπιστολῇ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος. Ἐπεὶ δ' ἐγὼ, οἴμοι! ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης τῆς Μητροπόλεως Μολδαβίας ἀναξίως τοῦ τοιούτου πεπολίτευμαι ἐπαγγέλματος, καὶ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἐκγλήμασί τισι λάθρα περιπεσὼν, ὧν ἂν ἐληλεγμένων τε, καὶ πεφωραμένων, πάντως καθαίρεσιν ἂν ὑπέστην δικαίαν καὶ ἔννομον· καὶ ἅ, κἂν τοὺς πολλοὺς λανθάνῃ, εὔλογος ἂν εἴη αἰτία κανονικῆς παραιτήσεως· τούτου χάριν, προλαβὼν, ἐκβάλλω ἐμαυτὸν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος, ὅπως διὰ τούτου τὸν θεῖον ἐπισπάσωμαι ἔλεον. Ἀκούω γὰρ τοῦ θείου Χρυσοστόμου λέγοντος· «ἐχρῆν τοσαύτην τοῦ πράγματος ἔχειν εὐλάβειαν, ὡς καὶ καταρχὰς ἐκφυγεῖν τὸν ὄγκον. Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι ἐν αὐτῇ, μὴ περιμένειν τὰς παρ' ἑτέρων κρίσεις, εἴποτε συμβαίη ἁμάρτημα καθαίρεσιν ἱκανὸν ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ προλαβόντα ἐκβάλλειν ἑαυτὸν τῆς ἀρχῆς. Οὕτω μὲν γὰρ καὶ ἔλεον ἐπισπάσασθαι παρὰ Θεοῦ εἰκὸς ἦν. Τὸ δὲ ἀντέχεσθαι παρὰ τὸ πρέπον τῆς ἀξίας, πάσης ἑαυτὸν ἀποστερεῖν συγγνώμης ἐστὶ, καὶ μᾶλλον ἐκκαίειν τοῦ Θεοῦ τὴν ὀργὴν, δεύτερον χαλεπώτερον προσθέντα πλημμέλημα». Τούτου χάριν κἀγὼ ὑπὸ τοῦ οἰκείου συνειδότος ἐλεγχόμενος, καὶ κατακρινόμενος διὰ τὴν ἐμὴν ἀναξιότητα, τοὺς παρ' ἑτέρων οὐ περιμένω ἐλέγχους καὶ κατακρίσεις. Ἀλλὰ διὰ τῆς παρούσης μου παραιτήσεως παραιτοῦμαι ἐνταῦτῳ καὶ τὴν ἥνπερ ἔλαχον, ἐπαρχίαν μου ταύτην, σὺν αὐτῇ δὲ καὶ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίαν, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς Ἐπισκοπῆς ὄνομα. «Ὁ γὰρ μὴ ἄξιος προεστάναι θείου θυσιαστηρίου, μηδ' αὐτῇ τιμᾶσθαι τῇ τῆς Ἐπισκοπῆς κλήσει ἐστὶν ἄξιος, ὡς ὁ γ'. κανὼν τοῦ ἁγ. Κυρίλλου διακελεύεται. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν δέδωκα καὶ τὸν παρόντα τῆς παραιτήσεως Λίβελλον, ὑπογεγραμμένον τῇ ἐμῇ χειρί.

† Ὁ Μολδαβίας ΒΕΝΙΑΜΙΝ.

Ἐν ἔτει ᾳωμβ'. Ἰανουαρίου ιή. Ἰάσιον.

Μετάφρασις τῆς ἐπισήμου παραιτήσεως τοῦ πανιερωτάτου πρώην Μητροπολίτου Μολδαβίας, κυρίου Βενιαμὶν Κωστάκη, γενομένης τῇ ιή Ἰανουαρίου τοῦ ᾳωμβ'. ἔτους.

Ὑψηλότατε Αὐθέντα!

«Τῆς ἐμῆς ψυχικῆς σωτηρίας κηδόμενος, (ἧς τί ἂν ἄλλο εἴη τιμιώτερον, κατὰ τὸ Δεσποτικὸν λόγιον, ὁ φησί. «Τί ἂν κερδήσῃ ἄνθρωπος, ἐὰν ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;») καὶ τὴν ὥραν τῆς τελευτῆς μου συνορῶν προσεγγίζουσαν, ἔτι δὲ καὶ τῆς ἀπολογίας μνησθεὶς, ἣν δοῦναι ὀφείλω ἐν τῇ φρικτῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐσκεμμένως ἐν ἐμαυτῷ διενοησάμην, καὶ αὐτὸς ἐμαυτὸν ἐξετάσας, εἶπον· ἆρ' ἔστιν εὐάρεστον ἐνώπιον Θεοῦ τὸ ἐμὸν λειτούργημα; ἆρα γ' εἰμὶ ἄξιος τῆς ἧς ἐμπεπίστευμαι Κυβερνήσεως; ἆρα συμφώνως τοῖς ἁγίοις Ἀποστολικοῖς καὶ Συνοδικοῖς κανόσιν ἐγένετο ἡ ἐμὴ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία; καὶ ἐμβλέψας τοῖς Ἱεροῖς Κανόσιν ὡς ἐν κατόπτρῳ, εἶδον τὸ δύσμορφον τῆς ἐμῆς ἀθλιότητος, καὶ ἐπιστοποιήθην, ὅτι ἐγένετο ὅλως ἐξ ἐναντίας. Ὑπὸ φιλαυτίας δ' ἡττώμενος, παρηγορίαν ἐξευρεῖν ἐπειράθην, καὶ εἶπον, ὅτι εἰ καὶ μὴ ὑπὸ Θεοῦ, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων γε μὴν ἐξελέγην· ἀλλ' ἠπατημένον ἐμαυτὸν καὶ κατὰ τοῦτο ὁρῶ καὶ κατάκριτον, μὴ τελεσθέντος καὶ τούτου κατὰ τὰς ἱερὰς διατάξεις. Καὶ δὴ πιστοποιῶ τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα καὶ πάντας τοὺς ἀγαπητοὺς συμπολίτας, ὅτι ἀπὸ τοῦ ᾳως'. ἔτους ὁ σκώληξ οὗτος, ἤτοι ὁ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως διαλογισμὸς, μὲ καταβιβρώσκει· ἀλλ' αὖθις παρεμυθούμην, ἐλπίζων ἵνα διὰ τῆς ἐπανορθώσεως ἄλλων κἀμοὶ ἀνακούφισίς τις, ἴσως προσγένηται· ἀλλ' ἠπατήθην καὶ κατὰ τοῦτο· ἐπὶ γὰρ τῆς παρούσης τῶν ἀνθρώπων πανουργίας χρεία ἂν εἴη οὐχὶ ἑνὸς ἁπλοῦ Βενιαμὶν, ἀλλ' ἑνὸς Χρυσοστόμου, ἑνὸς Γρηγορίου Θεολόγου, ἑνὸς μεγάλου Βασιλείου, ὅπως διὰ τῶν θεοπνεύστων λόγων καὶ τῶν θεαρέστων αὐτῶν πράξεων διδάξωσι καὶ ἀναπείσωσιν αὐτοὺς ζῆν κατὰ τὸ θεῖον θέλημα.

«Ἕνεκα τούτου οὖν διὰ τῆς ὧδε προσεπισυνημμένης ταπεινῆς μου ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἱερὰν Σύνοδον, τὴν ἐμὴν ὁμολογῶν ἀναξιότητα παραιτοῦμαι, καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον καλοῦμαι Βενιαμὶν μοναχός. Καθικετεύω δὲ τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα, καὶ ὁρκίζω αὐτὴν εἰς ὅπερ ἂν ἔχῃ ἀγαπητότερον ἐν τῷ βίῳ, ὅπως μή με παραβιάσῃ ἐπὶ πλέον παρατεῖναι αὐτὸ τοῦτο, ἵνα μή με καταλάβῃ τὸ τέλος· πλημμελήσει γὰρ οὕτως εἰς Θεὸν τὸν καρδιογνώστην, ὃς γινώσκει ὅτι οὐ ψεύδομαι. Καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἥνπερ ἀείποτε ἐπέγνων χορηγουμένην μοι ἀγάπην παρὰ τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος, καὶ κατὰ τὸ προσοικειοῦν με αἴσθημα τῷ ὑμετέρῳ πανεκλάμπρῳ προσώπῳ, οὐκ ἂν ἐποίησα πάντως τὴν τοιαύτην αἴτησιν εὐθὺ ἐν τῇ

ἐποχῇ τῆς ἀνθηφορίας τῆς πατρίδος ἡμῶν ὑπὸ τὴν σοφωτάτην ὑμετέραν Κηδεμονίαν, ἐὰν παρωρμημένος ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς θελήσεως τῆς θείας προνοίας, καὶ ὑποκεντώμενος ὑπ' ἀκαταμαχήτου πόθου τῆς ψυχῆς μου, οὐκ ἐξεπλήρουν τὴν σταθερὰν ταύτην ἀπόφασιν, πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ἐμῆς συνειδήσεως, καὶ ὑπὲρ τῆς διὰ μετανοίας σωτηρίας, ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπηγγείλατο.

»Τολμῶ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καθικετεῦσαι τὸ ὑμέτερον ὕψος, ὅπως συγχωρήσῃ μοι, καὶ χορηγήσῃ μοι τὸ ἱερὸν Μοναστήριον Σλάτινα μετὰ τῶν ἐτησίων αὐτοῦ εἰσοδημάτων, (καθάπερ καὶ οἱ ἀοίδιμοι γονεῖς αὐτῆς σὺν τοῖς λοιποῖς εὐγενέσι πατριώταις ἐκεχορηγήκεισάν μοι αὐτό·) ἐφ' ᾧ ἀταράχως ἐν αὐτῷ διελθεῖν τὰς ὀλίγας ἡμέρας, ἃς ἂν ὁ Θεὸς παρασχεῖν μοι ἔτι εὐδοκήσῃ, ὥστε εἶναί με μεταξὺ τῶν ζώντων ἐπὶ γῆς. Εὐδοκήσειε δ' ἅμα ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης καταστῆσαι Ἡγούμενον ἐπὶ τοῦ διαληφθέντος τούτου Μοναστηρίου τῆς Σλάτινας, τὸν Ἱερολογιώτατον ἀρχιδιάκονον τῆς Μητροπόλεως Μελέτιον Εὐστράτιον, ὃν καὶ συγχρόνως βούλομαι χειροτονῆσαι ἱερέα καὶ ἀρχιμανδρίτην· μετὰ δὲ τὴν ἐμὴν τελευτὴν ἡ Ἡγουμενεία αὐτοῦ περιορισθήσεται ἐν ταῖς διαγορεύσεσι τοῦ Συντάγματος.

» Τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος
ταπεινὸς πρὸς Θεὸς ἱκέτης
(ὑπογεγραμμένος) ΒΕΝΙΑΜΙΝ Μητροπολίτης Μολδαβίας.
ᾳωμβ'. Ἰανουαρίου ιη'. ἐν Ἰασίῳ.

» Ἐπιβεβαιοῦμεν τῇ ἡμετέρᾳ σφραγῖδι τὴν παροῦσαν μετάφρασιν κατάλληλον οὖσαν τῷ πρωτοτύπῳ.
Τῇ ιε'. Μαρτίου ᾳωμβ' (Τ. Σ.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ
ΚΑΙ
Η ΕΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ ΣΧΟΛΗ

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

Ἡ Α. Παν. ὁ μουσοτραφὴς Μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Ἄνθιμος, εἷς τῶν ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ διακεκριμένων Ἱεραρχῶν, ὧν εὐμοιρεῖ εὐτυχῶς ὁ θεότευκτος ἑσμὸς τῆς ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀνωτέρας ἱεραρχίας, ἀξιεπαίνως πάνυ καταγινόμενος εἰς σύνταξιν ἱστορίας τῆς ἧς ἐπαξίως ἀπὸ μακροῦ προίσταται Θεοφιλοῦς παροικίας, δὲν ἔλειψε οὐδὲ λείπει καὶ ἐπὶ ἑτέρας ἐπιστημονικὰς ἐνδιατριβὰς καὶ ἀσχολίας τὸν νοῦν προσέχων καὶ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν ἱστορίαν διερευνῶν καὶ ἐν πολλοῖς τὰ σκοτεινὰ αὐτῆς μέρη διαλευκαίνων. Ὁ σεπτὸς οὗτος ἱεράρχης λίαν ἔναγχος ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τέσσαρα ἀνέκδοτα περιεργότατα ἔγγραφα, πολλὴν τὴν σπουδαιότητα ἔχοντα ὑπό τε Ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνολογικὴν ἔποψιν, ἅτε τρανῶς μαρτυροῦντα τὸν ἀληθῆ ἐθνολογικὸν χαρακτῆρα τῶν μερῶν ἐκείνων, ὃν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις προσπαθοῦσί τινες ἵνα στρεβλώσωσιν, ἐνδύοντες τοὺς ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντας δι' ὀθνείας ἐθνολογικῆς τηβέννου κατέναντι τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ διασύροντες τοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ στοιχοῦντας.

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων τὸ μὲν ὑπὸ στοιχεῖον Α ἀντεγράφη ἐκ τοῦ κώδικος τῆς ἄλλοτε αὐτοκεφάλου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Παν. ἁγίου Βελεγράδων περὶ τὰ τέλη τοῦ 1866 ὅτε ἐξαρχικῶς οὗτος διέτριβεν ἐν Ἀχρίδι, τὰ δ' ἐπίλοιπα τρία ἀντεγράψατο ἐκ χειρογράφου κώδικος ἀνακειμένου ὑπ' ἀριθ. 605 ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐνταῦθα Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου. « Ἐν συνόλῳ, γράφει ἡμῖν ἡ Α. Πανιερότης καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα ἔγγραφα διαρρήδην μαρτυροῦσι τὴν φιλόμουσον καὶ χριστιανικὴν προαίρεσιν τοῦ Γεωργίου Καστριώτου ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς διαπαιδεύσεως καὶ ἀγωγῆς τῆς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Καστορίᾳ ὁμογενοῦς ὀρθοδόξου νεολαίας· ἐπειδὴ ἂν καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Τσέκαν τῆς Βενετίας, ὡς τὰ ἔγγραφα διαλαμβάνουσι, κατατεθεῖσα ἐπὶ διαρκεῖ διατηρήσει ἐν τῇ πατρίδι του Σχολῆς. ἀναλόγου ταῖς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐθνικαῖς ἀνάγκαις, οὐκ εὐκαταφρόνητος προῒξ ἐκ τοσούτων χιλιάδων δουκάτων, μετ' οὐ πολὺ ἀπώλετο πάντως, πεσούσης τῆς ἐν λόγῳ Βενετικῆς Ἀριστοκρατίας, οὐχ ἧττον ὅμως ὑπάρχει ὁμολογούμενον, καὶ ἐκ τῶν ἐπισήμων τούτων ἐγγράφων καταδεικνύεται ὅτι ὁ φιλόμουσος οὗτος Γεώργιος Καστριώτης διὰ τὸν φιλογενῆ αὐτοῦ ζῆλον πλῆρες κέκτηται δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης τοῦ ἡμετέρου Γένους.»

Κατὰ τὸν μουσοτραφῆ Μητροπολίτην, ὁ Γεώργιος οὗτος Καστριώτης ἦν ἀπόγονος τοῦ κατὰ τὴν ιέ. ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντος περιφήμου Σκενδέρβεη· ἡ καταγωγὴ ὅμως αὕτη, εἰ καὶ λίαν ἔνδοξος, δὲν περιβάλλει αὐτῷ τὴν αἴγλην ἐκείνην, ἣν αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν ἐδημιούργησε, ἐξ ἀγαστῆς φιλογενείας ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς προκοπῆς τῶν ὁμογενῶν. Τὸν κάλλιστον δι' αὐτὸν ἔπαινον καταρτίζουσιν αὐτῷ τὰ διαληφθέντα ἔγγραφα, ἅτινα δημοσιεύει ἡ Ἀλήθεια εὐγνωμονοῦσα τῷ φιλομούσῳ Μητροπολίτῃ Βελεγράδων.

Α'.

Ζωσιμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανῆς Ἀχριδῶν Δακίας Μεσογειτερανίας, Ριπενοίας, Πραιβαλίας, Δαρδανίας, Μυσίας τε ἀνωτέρω καὶ τῶν λοιπῶν.

Τὰ καλὰ καὶ ὄντως ἀγαθὰ τοιαύτης εὐμοίρησε φύσεως, ὥστε μὴ μόνον αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐπαινεῖσθαι ἀλλὰ καὶ τοῖς ταῦτα διώκουσι καὶ ἐπὶ τούτοις ἀσμενιζομένοις εὐκλείας οὐ τῆς τυχούσης καὶ εὐφημίας ἀειμνήστου πρόξενα γίνεσθαι. Ἀμέλει τοι τοῖς ὁδῷ αἰωνίου καὶ ἀληθοῦς ὁρεγομένοις ταῖς ἀρεταῖς ἑαυτοὺς χρὴ κατακοσμεῖν καὶ τῆς ἐνδεχομένης παιδείας ἀντέχεσθαι τῆς ἐπ' ἀρετῇ τοὺς ἄνδρας γυμναζούσης ὅπως διὰ τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως εἰς τελειότητα ὡς οἷόν τε ἐπαχθέντες μεταδοτικοὶ καὶ ἑτέροις τοῦ καλοῦ γίνωνται ἵνα καὶ διπλῶν τῶν ἐπαίνων ἀξιωθῶσι τῇ τε δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀρετὴν οἰκειότητι καὶ τῷ πολλοὺς ἐκ τοῦ χείρονος εἰς τὸ βέλτιον ἐπαναγέιν ταῖς τε διὰ λόγων προτροπαῖς καὶ παραδείγμασιν οἰκείοις· μεταδιωκτέον οὖν τὰ καλὰ τοὺς ξὺν λόγῳ καὶ κοσμίως ζῆν αἱρουμένους καὶ μάλιστα τοὺς ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ δογμάτων ὀρθότητι σεμνυνομένους καὶ σπεύδειν, ὅσον τὸ ἐφικτόν, τρόπους θείων ἀναβάσεων ἐπιζητεῖν, θεωρούς τε ἀκριβεῖς γίνεσθαι τῶν ὄντων καὶ τοῖς θείοις λόγοις τὸν νοῦν προσενέχειν ἵν' ἔχοιεν τοῦ ἄκρου τῶν ἐφετῶν τοῦ θείου φωτὸς πλάστου ἡμῶν ἐφικέσθαι κατὰ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς ἀνθρώποις δύναμιν, οὐπερουδετιοῦν ἄλλου εὐδαιμονέστερόν τε καὶ μακαριώτερον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ θυμάτος ἄγειν δεῖ καὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τοὺς εὐγνωμόνως τε ἔχοντας καὶ πολὺ τὸ φιλάνθρωπον καὶ κοινωνικὸν κεκτημένους καὶ πρὸς τὸ ὁμόφυλον συμπαθές, ναὶ μὴν καὶ δαπάναις ἰδίαις τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως καὶ ὁμοδόξους ὠφελεῖν ἐπειγομένους καὶ ῥυθμίζειν τὰ ἤθη αὐτῶν καὶ τὴν τούτων διάνοιαν μεταπλάττειν πρὸς τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν καὶ τοῖς θειοτέροις ἀραρότως ἐπιβάλλειν συνεργεῖν τε καὶ συμμα-

χεῖν τοῖς τοιούτοις τὸν ἐνόντα τρόπον εἰς σύστασιν καὶ διαμονήν, εὐστάθειάν τε καὶ αὔξησιν τῆς κοινωφελοῦς καταστάσεως καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω ἐπιδόσεως, ἡς τὰς κρηπῖδας καὶ τοὺς θεμέθλους οἱ εὐγνώμονες καὶ θεοφιλεῖς τὴν ἀρχὴν κατεβάλοντο· ὧν φημὶ φιλοχρίστων, φιλοπτώχων καὶ φιλελεημόνων εἰς διατελῶν ὁ ἐπιφανέστατος καὶ περίδοξος Ἄρχων μέγας Κόμισος τῆς Ἐκλαμπροτάτης Αὐθεντείας Οὐγγροβλαχίας κύριος Γεώργιος Καστριώτης καὶ εἰς νοῦν ἀναλαβὼν τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν τοῦ γένους ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ μάλιστα τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ τῶν ἐν τῷ κλίματι τῆς Καστορίας τὰς οἰκήσεις ποιουμένων καὶ τὴν παντελῆ γύμνωσιν καὶ ἀπόπτησιν τῶν καλῶν οἷς πρότερον τὸ ἡμέτερον φῦλον ἤνθει, ἣν βασκανίᾳ τοῦ ἀλάστορος καὶ τυραννικῇ ἐπικρατείᾳ, κρίμασιν οἷς οἶδεν ὁ Θεὸς ἐλεεινῶς ὑπέστη, ὥστε μὴ μόνον σωματικῆς ἀνέσεως καὶ εὐπαθείας ἀποτυγχάνειν, ἀλλά γε δὴ, τὸ χείριστον, καὶ ἀμάθειαν νοσεῖν καὶ ἀπειρίαν τῶν θείων γραφικῶν λογίων, τῶν εἰς σωτηρίαν ὁδηγούντων καὶ τὰ ἄνω μὲν φρονεῖν, τῶν δὲ γηΐνων καταφρονεῖν διδασκόντων, πάνυ τέτρωται τὴν καρδίαν καὶ θείῳ πνεύματι κεκίνηται ὡς ποτε Βεσελεὴλ ἐκεῖνος ὁ θαυμάσιος καὶ σοφὸς ἀρχιτέκτων τῆς οὐρανομιμήτου καὶ τυπογραφηθείσης σκηνῆς· καὶ δὴ βουλὴν ἔθετο ἀγαθὴν καὶ θεοφιλῆ συστήσασθαι ξὺν θεῷ Σχολὴν καὶ φροντιστήριον ἐπὶ τὸ παιδεύεσθαι καὶ διδάσκεσθαι τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία τῆς αὐτοῦ πατρίδος δηλαδὴ καὶ ἐκ τῶν πέριξ, τὰ ἱερὰ τῆς Ἐκκλησίας γράμματα, ἵνα ᾖ τὸ σύνολον ἀμύητοι τυγχάνωσι τῶν ὅσα εὐσεβεῖν ἀνήκει, διορισάμενος τόν τε τοῦ διδασκάλου καὶ πρωτοσχόλου μισθὸν καὶ τῶν μαθητευομένων παίδων καὶ μάλιστα τῶν πενίᾳ τρυχομένων τὸ σιτηρέσιον πρὸς μερικὴν περίβαλψιν καὶ παραμυθίαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ἐκ τοῦ κατ' ἔτος διαφόρου τῶν ἄσπρων ἃ ἔθετο ἐν τῇ λεγομένῃ τσέκᾳ τῆς τῶν Ἐνετῶν ἀριστοκρατίας κατὰ τὴν περίληψιν τῆς διατάξεως τῆς αὐτοῦ ἐνδοξότητος. Ἐφάνη δὲ τῇ τε αὐτοῦ εὐγενείᾳ καὶ ἡμῖν τόπος εὔθετος καὶ ἁρμόδιος εἰς καθίδρυσιν καὶ σύστασιν τοῦ διαληφθέντος φροντιστηρίου καὶ τοῦ διδασκάλου ἐνοίκησιν ὁ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς καλουμένης Μουζεβίκου· ὅθεν ὡς τοῦ τοιούτου ἔργου ἐπαινετοῦ τε καὶ θεοφιλοῦς ὑπάρχοντος, κοινῇ καὶ συνοδικῇ γνώμῃ καὶ συγκατανεύσει, ἡ Μετριότης ἡμῶν γράφει καὶ ἀποφαίνεται μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν καὶ ἐντιμοτάτων κληρικῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων καὶ χρησίμων ἀρχόντων τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Καστορίας, ἵνα τὸ διαληφθὲν Σχολεῖον, τὸ τὴν πῆξιν καὶ σύστασιν λαβὸν ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος ἐνδοξοτάτου καὶ μεγαλοπρεπεστάτου ἄρχοντος μεγάλου Κομίσου τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντείας Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Γεωργίου Καστριώτου, υἱοῦ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἡμῶν ἔχῃ τὴν σύστασιν καὶ διαμονὴν κραταιὰν καὶ διαρκεστάτην ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ Μονῇ τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου Μουζεβίκου· ὡσαύτως καὶ ὁ μισθὸς τοῦ τε διδασκάλου καὶ πρωτοσχόλου καὶ τὸ σιτηρέσιον τῶν μαθητῶν δέον παρέχεσθαι αὐτοῖς ἀμείωτον καὶ ἀνέθευτον κατὰ τὴν μονέδαν τὴν ἐρχομένην ἐκ τῆς κλεινῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἐνετῶν καὶ πάνθ' ὅσα ἡ Αὐτοῦ ἐνδοξότης διατάττει καὶ διορίζει ἔχωσι τὸ ἀσφαλὲς καὶ βέβαιον καὶ ἀμετάτρεπτον μέχρι τερμάτων αἰώνων καὶ μηδεὶς τῶν πάντων χριστιανῶν τῶν τε νῦν καὶ τῶν εἰσέπειτα γενησομένων, εἴτε τῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καστορίας, εἴτε ἄλλοθέν ποθεν, τολμήσῃ, κακίᾳ φερόμενος, διασεῖσαι καὶ διαταράξαι τὸ φροντιστήριον τοῦτο ἢ σκάνδαλα καὶ ἐνοχλήσεις αὐτῷ προστρίψαι κακοβούλως ἢ τὴν ἐρχομένην Ἐνετίηθεν μονέδαν δολιεύειν καὶ ἐξαλλάττειν ἢ τὸ σχολεῖον ἐκ τοῦ διορισθέντος τόπου μετοικῆσαι, ἀλλ' ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν διαμονὴν διηνεκῶς καθάπερ παρὰ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλοπρεπείας διωρίσθη. Ὃς δ' ἂν ἀνευλαβείᾳ καὶ αὐθαδείᾳ οἱστρηλατούμενος κινήσῃ τι σκάνδαλον κατὰ τοῦ ψυχωφελοῦς καὶ θεαρέστου τούτου ἔργου τοῦ φροντιστηρίου καὶ ποιήσῃ τι παρὰ τὰ διορισθέντα καὶ διαταχθέντα παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐνδοξότητος καὶ κοινῇ ψήφῳ καὶ συνοδικῇ ἀποφάσει ἐπικυρωθέντα, ὑποῖός τίς ἐστιν ὁ τοιοῦτος ἱερομόναχος ἢ λαϊκός, συγγενὴς τῆς Αὐτοῦ Ἐνδοξότητος, ἢ ξένος, ἐγχώριος ἢ ἐξ ἀλλοδαπῆς, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον· αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς καὶ εἴη στένων καὶ τρέμων ἐπὶ γῆς ὡς ὁ Κάϊν, κληρονομήσοι τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα. Τὰ πράγματα καὶ οἱ κόποι αὐτοῦ εἴησαν εἰς ἐξολόθρευσιν καὶ ἀφανισμὸν καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοι, ἔχων καὶ τὰς ἀρὰς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων Συνόδων. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου ἀσφάλειαν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον συνοδικὸν γράμμα καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ ἱερῷ Κώδηκι τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳ ψ ἡ·

Ὁ Ἀχριδῶν Ζωσιμᾶς βεβαιοῖ ὅτι ἴσον ἐστὶ τῷ πρωτοτύπῳ.

Ὁ ἐκ Μοσχοπόλεως Κορυτζᾶς καὶ Σελασφόρου Ἰωάσαφ ὁ καὶ ἀντιγράψας, βεβαιοῖ ὅτι ἴσον ἐστὶ τῷ πρωτοτύπῳ.

Η «ΑΝΑΤΟΛΗ» ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΑΔΟΜΕΝΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΝ ΜΟΣΧΑι.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἡ Ἀνατολὴ τῆς Μόσχας, σπουδαῖον δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῆς ἀρχαίας πρωτευούσης τῆς Ρωσσίας, ὡς ἐμπρέπει τῇ σεβομένῃ ἑαυτὴν δημοσιογραφίᾳ ἀπροσωπολήπτως ἐνδιατρίβουσα ἐπὶ τῶν διαφόρων τῆς ἡμέρας ζητημάτων, δημοσιεύει συνεχῶς καὶ ἄρθρα ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἅτινα μετ' ἐνδιαφέροντος δύνανται ἀναγινώσκειν οὐχὶ μόνον οἱ ἐν Ρωσσίᾳ αὐτῆς ἀναγνῶσται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡμέτερον δημόσιον.

Τὸ ἔγκριτον τοῦτο ρωσσικὸν φύλλον ἀφορμηθὲν ἐκ τῆς διαδοθείσης κατ' αὐτὰς φήμης περὶ συστάσεως Μετοχίου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐν Μόσχᾳ ἐδημοσίευσεν ἄρθρον τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἔποψιν, ἅτε χορηγοῦν ἀξίας λόγου ἱστορικὰς νύξεις περὶ τῆς πρώτης ἱδρύσεως τῆς Μονῆς Ζωεικονοσπάσκου, ἥτις, κατὰ τὸν γράφοντα, ἡ πρώτη ἐστὶν ἑλληνορρωσικὴ ἱερατικὴ Σχολὴ ἡ ὑπὸ Ἕλληνος Μοναχοῦ συσταθεῖσα.

Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καὶ Μεγάλη Ἐκκλησία μετὰ μητρικοῦ φίλτρου διαρκῶς φροντίζουσα περὶ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ στερρᾶς αὐτῶν προσκαρτερήσεως, εἴτε αὗται ἀνέκαθεν αὐτοκεφάλως λειτουργοῦσιν, εἴτε ὑπ' αὐτῆς χειραφετηθεῖσαι κανονίζουσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὰ τοῦ διοικητικοῦ αὐτῶν διοργανισμοῦ, ἀείποτε γνώμονα πάσης αὐτῆς πράξεως ἔθετο τὸ γράμμα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ἐξ ἀγνοτάτων θρησκευτικῶν ἀρχῶν ἀφορμήθη εἰς πᾶν αὐτῆς διάβημα· ὅθεν ἐπιμελῶς ἀείποτε ἀπέφυγε τὴν ἀνάμιξιν γερῶν σχεδίων καὶ σκοπῶν ἐν τῷ ἀμετόχῳ γηΐνων παθῶν πολιτεύματι αὐτῆς· ἐάσασα δὲ χαίρειν τοὺς ἀρεσκομένους μιγνύειν τὰ ἄμικτα καὶ συγχέειν τὰ ἀσύγχυτα, ἐβάδισε σταθερῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως ἐπὶ τῆς μόνης εὐθείας καὶ βασιλικῆς ὁδοῦ τῆς ὑπὸ τῶν θείων Πατέρων ἐν ἱεροῖς κανόσι καὶ ὑποθήκαις καθιερωθείσης.

Τὴν ὄντως θείαν καὶ οὐράνιον ταύτην ὁδὸν βαδίζουσα ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καὶ τὸν καλὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀγωνιζομένη ἀγῶνα, τὴν ἐν αὐτῷ ἀλληλοβοήθειαν καὶ συνεργασίαν πασῶν τῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν προσκαρτεροῦσα συνίστησι· «καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι καὶ μέλη ἔχει πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνὸς, πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν· εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύ-

θεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν » (Πρὸς Κορινθ. Α΄. ΙΒ. 12 13.)

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησία δύναται ἅμα καὶ δικαιοῦται ἵνα ταῖς ὑπ' αὐτῆς χειραφαιτηθείσαις αὐτοκεφάλοις Ἐκκλησίαις εἴπῃ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου καὶ διδασκάλου τῶν ἐθνῶν. «Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα » (Αὐτ. Δ΄. 14. 15.)

Ἀσμένως φιλοξενοῦντες ἐν τῇ Ἀληθείᾳ τὴν ὑπὸ φίλου αὐτῆς ἐκπονηθεῖσαν μετάφρασιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναγκαίαν ἡγησάμεθα τὴν ἀνωτέρω δήλωσιν, εἰ καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπήλλαττεν ἡμᾶς τῆς ὑποχρεώσεως τοιαύτης τινὸς δηλώσεως. Συνάμα δ' ἐπιπροστίθεμεν ὅτι διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἄρθρου τούτου τῆς Ἀνατολῆς δὲν σκοποῦμεν τὸ παράπαν ἵνα βεβαιώμεν τὰ ἐν αὐτῇ ἐκτιθέμενα, ἀλλ' ἁπλῶς παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν ἀνάγνωσμα ἐνδιαφέρον ὑπὸ ἱστορικὴν, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἔποψιν. Τὸ ἄρθρον τῆς ρωσσικῆς ἐφημερίδος ἔχει ὡς ἑπομένως·

«Ἄδικον ἤθελεν εἶσθαι νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν ἀπ' αὐτῆς ἔκπτωσιν τῆς βουλγαρικῆς ἐξαρχίας περιῆλθεν εἰς πενιχρὰν κατάστασιν. Οὐχ ἧττον ἀδύνατον εἶναι καὶ νὰ μὴ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι αἱ πρόσοδοι αὐτῆς σημαντικῶς ἠλαττώθησαν μετὰ τὸν ἀπ' αὐτῆς ἀποχωρισμὸν τῶν δέκα βουλγαρικῶν καὶ πέντε σερβικῶν ἐπαρχιῶν, καὶ μετὰ τὴν ἐξέγερσιν τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας ἐν Μακεδονίᾳ, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐλαττωθήσονται μετὰ τὴν συνένωσιν μετὰ τῆς Ἑλλάδος τῶν ἓξ ἐν Ἠπειροθεσσαλίᾳ μητροπόλεων.

»Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς μήτηρ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῆς Ρωσσίας, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Βουλγαρίας, ἐνώπιον ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου ἀπολαύει ἰδιαζούσης σημασίας, καὶ ἤθελεν εἶσθαι πλέον ἢ λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, εἰς ἣν ἡ Ρωσσία, ἡ Ἑλλὰς, ἡ Σερβία, ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Βουλγαρία εἰσὶν ὑπόχρεοι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν πνευματικὸν φωτισμὸν αὐτῶν, ἐν καταπτώσει καὶ στερήσει τῶν μέσων πρὸς ὕπαρξιν, ἐν πενίᾳ δὲ τὸν πρωθιεράρχην ἁπάσης τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τὸν μεγαλυνόμενον διὰ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ οἰκουμενικοῦ ἕνεκα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος.

»Ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι δόξα ἡμετέρα καὶ δόξα παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου, ὅστις δὲν ὀφείλει οὐδὲ δύναται ἀδιαφόρως νὰ προσφέρηται πρὸς τὴν δυστυχῆ θέσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ Σερβίας προσφέρουσι κατ' ἔτος εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον βοήθημα ἀναλόγως τῶν μέσων αὐτῶν· κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας ἐπῆλθεν εἰς βοήθειαν αὐτῆς, ἀλλ' ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία, ἡ μᾶλλον ἰσχυρὰ καὶ πλουσία, δὲν ἔδειξεν εἰσέτι μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ὑλικὴν βοήθειαν.

»Ἡ εἰς Πετρούπολιν ἄφιξις τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀμφιπόλεως κ. Ἰακώβου μετὰ συστατηρίων γραμμάτων ἀπευθυνομένων πρὸς ἅπαντας τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς τοῦ θεοσώστου Ρωσσικοῦ Κράτους πρὸς σύναξιν βοηθείας, παρέχει τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα παράσχῃ καὶ αὕτη τὴν ὑλικὴν αὐτῆς βοήθειαν πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ὑποστηριξιν καὶ ἐπαύξησιν τῶν μέσων τῆς ἀρτισυστάτου Ἱερατικῆς Σχολῆς ἐπὶ τῆς νήσου Χάλκης.

»Ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀριθμοῖς τῆς ἡμετέρας ἐφημερίδος ἀνεφέρομεν, ἐκ τῶν ἐφημερίδων τῆς Πετρουπόλεως λαβόντες, περὶ τῆς ἐκφρασθείσης δῆθεν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐπιθυμίας, ἵνα χορηγῆται ἐτησία χρηματικὴ βοήθεια εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὡσαύτως δὲ ἐλέχθη δῆθεν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Συνόδῳ ἡ ἰδέα περὶ συστάσεως ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἤδη ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πρωτοθρόνῳ ταύτῃ πόλει τοιαῦτα πατριαρχικὰ, τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἀντιοχείας, τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Σερβίας.

»Τοιαύτη ἰδέα εἶναι ἀξία ἀληθῶς πάσης προσοχῆς καὶ εὐχῆς ἔργον ἦτο νὰ πραγματοποιηθῇ ταχύτερον. Ἀλλ' ἡ σύστασις ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τοῦ Πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου ἄνευ μέσων ἐκ μέρους τῆς ἁγιωτάτης Ρωσσικῆς Συνόδου εἶνε ἔργον ἐν πάσῃ περιπτώσει λίαν δυσχερές. Ἐν Μόσχᾳ θὰ εὑρεθῇ βεβαίως ναὸς, ἵνα δωρηθῇ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς θεμελίωσιν Μετοχίου, ἀλλ' ὁ ναὸς οὗτος δὲν ἤθελεν ἐπιφέρει ὑλικήν τινα ὑποστήριξιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἀλλ' ἤθελε καταβροχθίσει πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ καὶ οὐκ ὀλίγα τῶν ὑπαρχόντων. Ἄλλως, παρίσταται ἡ ἀνάγκη χρημάτων πρὸς συλλογὴν δωρεῶν πρὸς ὄρελος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ παρόντος, καθὼς καὶ πρὸς σύστασιν μετοχίου, ὅπερ ἤθελε παράσχει ὑποστήριξιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

»Τὰ ὑπάρχοντα ἐν Μόσχᾳ Μετόχια τῶν ἐκκλησιῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας, ὡς γνωστὸν, χρεωστοῦσι τὴν σύστασιν καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν εἰς τὸν ἀείμνηστον Μητροπολίτην Μόσχας Φιλάρετον, ὅστις τὸ ἐξ ἑαυτοῦ ἐλάμβανε πάντα τὰ δυνατὰ μέσα, τόσον πρὸς καλλιτέραν ὀργάνωσιν τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος Μετοχίων, ὅσον καὶ πρὸς ὑπόδειξιν βοηθείας τῶν δυστυχουσῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν. Συνάμα δὲ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, Μητροπολίτης Θηβαΐδος Νικάνωρ (κατόπιν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας γενόμενος) καὶ ὁ τῆς Ἀντιοχείας, Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Νεόφυτος, συνήθροιζον πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ρουβλίων καὶ ἠσφάλιζον τὴν συντήρησιν τῶν μετοχίων. Οὕτως ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ μετόχιον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας μετὰ τῶν ἀνηκουσῶν αὐτῷ οἰκοδομῶν παρέχει πρόσοδον μέχρι τῶν 5,000 ρουβλίων, τὸ δὲ τῆς Ἀντιοχείας ἕως 1500. Τὸ μετόχιον τῆς ἐν Ἄθῳ Μονῆς τῶν Ἰβήρων ὑφιστάμενον ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Μιχαηλίδου, καὶ τὸ τῶν Ἱεροσολύμων, θεμελιωθὲν κατὰ το 1820, ἀπολαμβάνουσι μεγάλας προσόδους. . . . .

»Μέχρι τοῦ νῦν διατελεῖ ἄγνωστον, ποῖος ναὸς θέλει προταθῇ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς σύστασιν Μετοχίου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρίσκονται ἐν Μόσχᾳ δύο ἐκκλησίαι ἄνευ ἐνορίας· 1) ἡ τοῦ ἁγίου Σεργίου Ραδονέσκη εἰς τὰς Κρηπεδίγκας, καὶ 2) ἡ τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἐκ Τερνιγόβης. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν δευτέραν ἐκκλησίαν, ἐπειδὴ αὕτη δὲν ἔχει περιοχὴν, ἀλλὰ μόνον κωδωνοστάσιον μετά τινων δωματίων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρετῶν, ἐὰν ἤθελε δοθῇ εἰς τὸ πατριαρχεῖον

τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦτο ἤθελεν ἐξοδεύσει ἱκανὰ χρήματα νὰ ἀγοράσῃ τὰς πέριξ οἰκίας διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ σημαντικόν τι ποσὸν προσόδων ἐξ αὐτῶν· τοῦτο δὲ ἦτο ἀδύνατον. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν πρώτην, τὴν τοῦ ἁγίου Σεργίου, φαίνεται, ὅτι καὶ αὕτη εἶνε ἀδύνατον νὰ παραχωρηθῇ, διότι τετράκις μέχρι τοῦδε ἐπροτάθη εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχιακὴν ἀρχὴν διὰ νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν, αὕτη ὅμως ἂν καὶ ἐνέδωκε, δὲν ἴσχυσεν ἐπὶ τέλους, τῶν ἐνοριτῶν πάντοτε ζωηρῶς ἀνθισταμένων. Ἐζητήθη α'. ὅτε ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος ἐπρότεινε νὰ γίνῃ μετόχιον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας· β'. ὅτε ἐζητήθη νὰ γίνῃ μετόχιον τῆς ἐν Ἄθωνι Μονῆς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος· γ'. ὡς μετόχιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας καὶ δ'. ὅτε ἐζητήθη διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μετόχιον τῆς Σερβίας. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ παραχωρηθῇ ἡ ἐκκλησία αὕτη τοῦ ἁγ. Σεργίου, πάλιν ἡ σύστασις καὶ ἡ διοργάνωσις ἐν Μόσχᾳ πατριαρχικοῦ Μετοχίου συνυδάζεται μετὰ σημαντικῶν ἐξόδων, ἐπειδὴ πέριξ τῆς ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχουσι δωμάτια πρὸς κατοικίαν τοῦ προϊσταμένου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἐν τῷ μετοχίῳ. Ἐπὶ τέλους, ἵνα τὸ μετόχιον ἀποκτήσῃ προσόδους εἶνε ἀνάγκη ἐν τῷ κενῷ τόπῳ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Σεργίου νὰ κτισθῶσι ἐμπορικά τινα καὶ κατοικήσιμα οἰκήματα, ὅπερ δύναται νὰ γίνῃ ὅταν ἡ ἁγιωτάτη Σύνοδος (ἡ Ρωσσικὴ) καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ἀντὶ τῆς ἐτησίου χρηματικῆς χορηγίας πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, χορηγήσωσιν αὐτῷ ἅπαξ σημαντικὸν χρηματικὸν κεφάλαιον.

»Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δύο ἐκκλησιῶν ὑπάρχει ἐν Μόσχᾳ καὶ ἕτερός τις ναός, ὅστις ἠδύνατο νὰ χορηγηθῇ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, τουτέστιν ἡ ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου παρὰ τὰς Νικολαΐκὰς πύλας ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ μοναστήριον τὸ καλούμενον τοῦ Ζακκονοσπάσκου (τὸ πέραν τῆς εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος). Πρό τινος ἐλέχθη περὶ τῆς παραδόσεως τῶν μοναστηριακῶν μαγαζείων ὡς προσόδων εἰς τὴν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἱερατικὴν Σχολήν, τῆς δὲ ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Ἀρχαγγέλου, αὐτοῦ δὲ τοῦ μοναστηρίου εἰς τὸν ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχικὸν (Ρωσσικὸν) οἶκον. Καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκινήθη τὸ ζήτημα περὶ παραδόσεως τῶν μαγαζείων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς ἱερατικῆς Σχολῆς, καὶ ὡς ἠκούσαμεν τοῦτο θὰ ἀποφασισθῇ ὅσον οὔπω, καὶ οὐχὶ πρὸς ὄφελος τῆς μονῆς, τῆς φιλοξενησάσης τὴν ἱερατικὴν Σχολήν. Μὲ τὴν παράδοσιν τῶν μοναστηριακῶν μαγαζείων εἰς τὴν Σχολὴν τὸ Μοναστήριον τοῦτο μετὰ 220 ἐτῶν ὕπαρξιν, στερούμενον τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως καὶ συντηρήσεως, πιθανῶς θέλει καταργηθῇ, ἡ δὲ μοναστηριακὴ ἐκκλησία θέλει μετατραπῇ εἰς Σχολιακήν.

» Εἶνε λίαν λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις, ἐν τῷ ἔργῳ τῆς καταργήσεως τοῦ μοναστηρίου καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἀφαιρέσεως τῶν προσόδων νὰ προβαίνῃ νῦν ἡ ἐκκλησιαστικὴ τῆς Μόσχας ἀρχὴ συμφώνως μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐλευθεροφρόνων ποιμένων, λ. χ. τοῦ πατρὸς Πρεομπραζένσκη καὶ Σας, οἵτινες δὲν ἤθελον ὀπισθοχωρήσῃ οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν διάλυσιν ὅλων τῶν ἐν Μόσχᾳ Μοναστηρίων, ἤρκει μόνον αἱ πρόσοδοι αὐτῶν νὰ διετίθεντο πρὸς ὄφελος τοῦ ἐγγάμου κλήρου.

» Ἡ ἁγιωτάτη Σύνοδος ἀναμφιβόλως δὲν ἐλησμόνησε τὰ παράπονα ἐκεῖνα καὶ τὰς δυσαρεσκείας, ὧν ὑπῆρξε μάρτυς πρό τινων ἐτῶν κατὰ τὴν διάλυσιν τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Μακαρίου. Ἡ διάλυσις ὅμως τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ζακονοσπάσκου ἀπειλεῖ νὰ προκαλέσῃ πλείονας δυσαρεσκείας οὐ μόνον ἐκ τοῦ ἁπλοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐμπόρων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πεπαιδευμένων, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ χαιρετήσωσι τὴν διάλυσιν Μονῆς, ἥτις ἐπεδείξατο τοσαύτην ὠφέλειαν πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἡμετέρου κλήρου.

» Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ τὸ κατ' ἀρχὰς συνέστη ἡ πρώτη ἐν Ρωσσίᾳ Θεολογικὴ Ἀκαδημία ἀπὸ τοῦ 1685 ἐν ἰδιαιτέρῳ κτισθέντι οἰκοδομήματι διὰ χρημάτων τοῦ Ἕλληνος ἱερομονάχου Μελετίου. Ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Ἀλεξιάδης ἐχορήγησεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν διάφορα ὠφελήματα. Κατόπιν διεμορφώθη ἐν αὐτῇ ἡ Σλαβο-Ἑλληνο-Λατινικὴ Ἀκαδημία, ἐξ ἧς ἐξῆλθον πολυάριθμοι πεπαιδευμένοι Ρῶσσοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. Ἀπὸ τὸ 1814 μεταφερθείσης τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἁγ. Σεργίου, μετετέθη ἐν αὐτῇ τὸ ἐκκλησιαστικὸν Σεμινάριον μέχρι τοῦ 1850, ὅτι μετατεθέντος τούτου ἀλλαχοῦ, συνέστη ἡ νῦν ὑπάρχουσα Ἱερατικὴ Σχολή.

» Ἡ Μονὴ αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ μεγάλας καὶ πολλὰς προσόδους, ἀλλ' ὅταν ἐξοδευθῶσιν ἱκανὰ χρηματικὰ ποσὰ ὅπως πολλὰ μέρη τοῦ μοναστηρίου μεταποιηθῶσι καὶ διασκευασθῶσιν εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς χρησίμους. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἱερατικὴν Σχολήν, καλὸν ἦτον, ἵνα αὕτη μεταφερθῇ εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, εἴτε εἰς ἴδιον καθίδρυμα, ἢ ὑπὸ ἐνοίκιον. Ἐὰν τυχὸν ἡ ἐπαρχιακὴ πολιτικὴ ἀρχὴ ἤθελε μετατρέψει τὴν Ἱερατικὴν ἐν τῇ Μονῇ Σχολὴν εἰς ἐμπορικὸν κτίριον, εὔκολον ἦτο νὰ δίδῃ κατ' ἔτος εἰς τὸ Μοναστήριον 5—6 χιλ. ρουβλίων πρὸς διατήρησιν τῆς ἀδελφότητος, ὅπερ ἐστὶ δικαιότατον καὶ ἡ Μονὴ δὲν ἤθελεν ὑποβληθῇ εἰς διάλυσιν.

»Διὰ ταῦτα ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Ζακονοσπάσκου Μοναστήριον ἐκκλησία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μετὰ τῶν μοναστηριακῶν κελλίων, εὔκολον θὰ ἦτο νὰ δοθῇ εἰς τὸν Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς μεταποίησιν εἰς μετόχιον, πρὸς τοῦτο δὲν ἀπητοῦντο σημαντικὰ χρήματα, καὶ τὸ Πατριαρχεῖον θὰ ἀπελάμβανε κατ' ἀρχὰς μὲν ἕως 3,000 ρουβλ. ἔπειτα δὲ καὶ πλείονα.

» Τοιουτοτρόπως ἤθελεν ἐπακολουθήσει καὶ κατορθωθῇ 1) ἡ θεμελίωσις ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως· 2) ἡ ἐτησία πρὸς αὐτὴν χρηματικὴ βοήθεια ἐν εἴδει προσόδου ἐκ τοῦ μετοχίου· 3) ἡ μεταβίβασις τῆς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τοῦ Ζακονοσπάσκου ἱερατικῆς Σχολῆς εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως καὶ εἰς πολλῷ καταλληλότερον μέρος· 4) ἡ διατήρησις τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ζακονοσπάσκου καὶ 5) ἡ ἐκζήτησις ἱκανῶν μέσων πρὸς συντήρησιν τῆς ἱερατικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Σεμιναρίου ἐν Μόσχᾳ».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Τετάρτη 10. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Μηνᾶ τοῦ Καλλικελάδου, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου.

Οὗτοι ἤκμασαν περὶ τὰ τέλη τῆς Γ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ὁ Μηνᾶς ὥρμητο ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἦν δεινὸς τὸ λέγειν, ὅθεν καὶ Καλλικέλαδος ἐπωνυμήθη. Ἡ Ἀλεξάνδρεια καλλιεργοῦσα τότε σπου-

δαίως τὰ γράμματα περίβλεπτον ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ ἐκέκτητο θέσιν, αἱ δὲ ἔριδες τῶν φιλοσοφικῶν αὐτῆς Σχολῶν συνεκίνουν πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν κυβέρνησιν. Τοιαύτης τινὸς ἔριδος ἐκ φιλοσοφικῆς διαπάλης ἀναφανείσης ἀπεστάλη ἐκεῖσε παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Μαξιμίνου ὁ Μηνᾶς, οὗ τὸ κῦρος καὶ ἡ αὐθεντεία ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἤρκεσαν ἵνα τὴν ἔριδα κατασιγάσῃ. Χριστιανὸς συνάμα τυγχάνων ἔπεισε τοὺς παραδεξαμένους τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου ἀντέχεσθαι βεβαιότερον. Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ ἀπέστειλεν Ἑρμογένην τὸν ἔπαρχον ἐνταλθέντα ὅπως μεταστήσῃ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὸν Μηνᾶν καὶ ἐν παρακοῇ ἀναιρέσῃ αὐτόν. Λαβὼν τὸ πρόσταγμα ὁ Ἑρμογένης ἀφίκετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ τὸν Μηνᾶν προστησάμενος ἐπὶ τοῦ βήματος, πρῶτον μὲν λόγοις ἐζήτησε μεταστῆσαι αὐτὸν, εἶτα δὲ καὶ βασάνοις τούτου ἀπεπειράθη. Ἰδὼν ὅμως τὸν μάρτυρα στερρῶς τῶν βασάνων ἀντεχόμενον, καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ ἀλώβητον ἐν αὐτοῖς παραμείναντα, συνεὶς τῇ εἰς Χριστὸν προσῆλθε πίστει καὶ τὸ θεῖον βάπτισμα παρὰ τοῦ Μηνᾶ ἐδέξατο. Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ Βασιλεὺς, αὐτὸς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπέρχεται καὶ παντοειδέσι βασάνοις, ὡς λόγοις οὐκ ἔπειθε, τῆς εἰς Χριστὸν ἀποστῆσαι πίστεως προσεπάθησε. Ὁ ἀδαμάντινος ὅμως τῶν Μαρτύρων χαρακτὴρ, τὸν μὲν Μαξιμῖνον κατῄσχυνε τὸν δὲ γραμματέα τοῦ Μηνᾶ, τὸν κλεινὸν Εὔγραφον παρώθησεν, ἵνα παρρησίᾳ ὁμολογήσῃ τὸν Χριστὸν καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ στεφάνου τῶν ἁγίων καταξιωθῇ. Πλήρης θυμοῦ γενόμενος ἐπὶ τούτοις ὁ Μαξιμῖνος τὸν μὲν Εὔγραφον αὐτοχειρὶ, σπασάμενος μάχαιραν, ἐκκεντήσας ἐφόνευσε, τοὺς δὲ Ἁγίους Μηνᾶν καὶ Ἑρμογένην διὰ τῶν δημίων αὐτοῦ ἀπέκτεινε.

Τιμηθεὶς ὁ Μηνᾶς κἂν κελαδεῖν οὐκ ἔχει,
Φιμοῖ κελαδοῦν δυσσεβείας τὸ στόμα.
Τὴν δυσσέβειαν ἐκπτύσας Ἑρμογένης,
Ὑπῆρξε Μάρτυς εὐσεβείας ἐκ ξίφους.
Τὰς ἐκ μαχαίρας, Εὔγραφε, τρώσεις φέρων,
Ὀξὺς Θεοῦ κάλαμος ὤφθης εὖ γράφων.
Εὐκέλαδος δεκάτῃ Μηνᾶς ξίφει αὐχένα δῶκεν.

Πέμπτη 11. Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου.

Οἱ Στυλῖται, οἱ ἄλλως Κονῖται οὗτοι μοναστὰι, ἀπετέλουν ἰδιαίτερόν τι μοναστικὸν τάγμα, ἐξ οὗ πολλοὶ ὑπῆρχον ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ ἐπὶ τοῦ κίονος ἀνάβασις τῶν τοιούτου εἴδους ἀσκητῶν ἐγένετο ἐπισήμως καὶ ἐν εἴδει τελετῆς· ὅθεν μεταξὺ τῶν ἀπάντων Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης τοῦ πάνυ σώζεται καὶ ὁμιλία, ἐκφωνηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τοιαύτῃ τινὶ ἀναβάσει. Ἀνερχόμενοι οὗτοι τὸν κίονα ἐγκατεβίουν ὑπό τι εἶδος ξυλοκαλύβης, ἥτις ἐλέγετο Μόδιος. Ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἧκμασε πέραν τῶν μέσων τῆς ἑ. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἐπὶ τῶν χρόνων Λέοντος Α'. τοῦ Μεγάλου· ὁρμώμενος ἐκ Σαμοσάτων τῆς Μεσοποταμίας ἐγένετο μαθητὴς καὶ μιμητὴς Συμεὼν τοῦ Στυλίτου, ἀνελθὼν, κατὰ τὸν Κεδρηνὸν, τὸν ἐν Ἀνάπλῳ κίονα τῷ ἑ ἔτει τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μακέλλου (464 Μ. Χ.). Τὰ ἐν Ἀνάπλῳ τίθησιν ὁ Βυζάντιος ἐν Διπλοκιονίῳ, ἀφορμώμενος δὲ ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου τούτου, τῆς ἐν τῷ Μηνολογίῳ τῷ κατὰ διαταγὴν μὲν Βασιλείου τοῦ Πορφυρογεννήτου συνταχθέντι, ἐκδοθέντι δὲ ἑλληνολατινιστὶ τῷ 1727, ἐν ᾗ εἰκόνισται ὁ τὸν Στυλίτην ἀνέχων κίων, βεβηκὼς ἐπὶ χηλῆς ἢ κλίμακός (ἀποβάθρας) τινος, προεξεχούσης ναοῦ τινος ἢ μονυδρίου πρὸς τὴν θάλασσαν, τοποθετεῖ τά τε Διπλᾶ κιόνια καὶ τὸν Στυλίτην Δανιὴλ ἐπὶ τῆς τοῦ Καμπᾶ-Τασῆ κρηπίδος. Οἱ κίονες οὗτοι ἐκ Θηβαϊκοῦ λίθου, κατέπεσον σεισμῷ, καὶ λέγουσιν ὅτι κεῖνται μεταξὺ τῶν λίθων τῶν ἀσφαλιζόντων τὴν κρηπῖδα τοῦ τάφου τοῦ Βαρβαρούσου ἀπὸ τῶν θαλασσίων κυμάτων.

Παρασκευὴ 12. Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος.

Ἧκμασεν οὗτος τὴν Δ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἦν τὸν τρόπον ἁπλοῦς καὶ τὴν καρδίαν ταπεινός. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο ποιμὴν προβάτων καὶ γυναικὶ προσωμίλησε. Θανούσης τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἐπίσκοπος κατέστη καὶ ὡς τοιοῦτος παρεκάθησεν ἐν τῇ ἐν Νικαίᾳ Α'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ Σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἐν τῷ Ἀποστολείῳ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Πέτρου τῷ συγκειμένῳ τῷ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας.

Σάββατον 13. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Εὐγενίου, Μαρδαρίου καὶ Ὀρέστου καὶ τῆς ἁγίας Μάρτυρος Λουκίας τῆς Παρθένου.

Οὗτοι ἤθλησαν ἐπὶ τοῦ μεγάλου διωγμοῦ τοῦ κινηθέντος ὑπὸ Διοκλητιανοῦ, οἱ μὲν ξίφει, οἱ δὲ πυρὶ ἀναιρεθέντες. Ἡ Σύναξις αὐτῶν ἐτελεῖτο ἐν τῷ Ἀποστολείῳ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πλησίον τῆς ἁγιωτάτης Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Κυριακὴ 14. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Θύρσου, Λευκίου, Καλλινίκου, Φιλήμονος, Ἀπολλωνίου, Ἀρριανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Οἱ τρεῖς πρῶτοι τῶν Μαρτύρων ἤθλησαν ἐπὶ Δεκίου, ὁ μὲν Θύρσος ἐν κιβωτίῳ βληθεὶς ὥστε διατμηθῆναι πρίονι καὶ τῷ Θεῷ τὴν ψυχὴν παραθεῖναι πρὶν ἢ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας τὸ φονικὸν ἐπιτελέσωσιν ἔργον· οἱ δὲ Λεύκιος καὶ Καλλίνικος τμηθέντες τὰς κεφαλὰς, ὡς τὰ ἑπόμενα πιστοποιοῦσιν ἐπιγράμματα·

Οὐ δένδρινόν σε, Θύρσε, θύρσον ὁ πρίων
Πρὸ τῆς τελευτῆς εὗρεν, ὡς ῥᾷστα πρίσαι.
Ὁ πνεῦμα λευκὸς Λεύκιος τμηθεὶς ξίφει,
Τὸ σῶμα βάπτει φοινικοῦν ἐξ αἱμάτων.
Ὁ Καλλίνικος, ἐκκοπεὶς τὸν αὐχένα,
Ὑπῆρξε Καλλίνικος ἐκ τῶν πραγμάτων.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐγγὺς τῶν Ἐλενιανῶν θέρμων ἐν τῷ παραθαλασσίῳ μέρει τῆς πόλεως εἰς τὸ καλούμενον Ψαμαθία, πλησίον τῆς Μονῆς τῆς Περιβλήτου (Σουλλοῦ Μοναστήρ) ὑψοῦτο μαρτύριον ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν ἁγίων τούτων ἔνθα καὶ ἡ Σύναξις αὐτῶν ἐκτελεῖται.

Οἱ μάρτυρες Φιλήμων, Ἀπολλώνιος καὶ Ἀρριανὸς ἤθλησαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ.

Τὴν μετὰ τὴν 10 Δεκεμβρίου πρώτην ταύτην Κυριακὴν ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς ἑορτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Προπατόρων ἐπιτελοῦμεν.

Δέξασθε χαρὰν, οἱ πάλαι Προπάτορες,
Βλέποντες ἐγγίζοντα Χριστὸν Μεσσίαν.

Δευτέρα 15. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου.

Ἧκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς Β'. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὑπὸ δὲ τοῦ Πάπα Ἀνικήτου εἰς Διάκονον, Πρεσβύτερον καὶ Ἐπίσκοπον τοῦ Ἰλλυρικοῦ προεχειρίσθη. Ἐπειδὴ δὲ διδάσκων πολλοὺς πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν ἐπέστρεφε πίστιν, κελεύσει τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἀφ' οὗ μυριαχῶς ἐβασανίσθη, τέλος ἀνῃρέθη ὑπὸ δύο στρατιωτῶν, οἵτινες καὶ τὴν τοῦ ἱερομάρτυρος μητέρα Ἀνθίαν, περιπλακεῖσαν τῷ τοῦ ἁγίου νεκρῷ καὶ ἀσπαζομένην, ξίφει ἀνεῖλον. Ἐπὶ τοῦ Ξηρολόφου κατὰ τὸ νῦν ἐν Ἀκ-σαραὶ Ἀβρὰτ παζὰρ ὑψοῦτο ἄλλοτε ναὸς εἰς μνήμην τοῦ ἱερομάρτυρος τούτου, ἔνθα καὶ ἡ σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο.

Τρίτη 16. Μνήμη τοῦ ἁγίου Προφήτου Ἀγγαίου.

Ὁ Ιος ἐστὶ τῶν ἑλασσόνων προφητῶν· τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἑρμηνεύεται φίλος εὐθυμίας ἢ ἑορτάζων. Ἐγεννήθη ἐν Βαβυλῶνι ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ, νέος δ' ἐπανῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα περὶ τὰ τέλη τῆς ς'. ἑκατονταετηρίδος Π. Χ. ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Ὑστάσπους, βασιλέως Περσῶν. Ἐν προφητείᾳ ἐκ δύο κεφαλαίων συγκειμένῃ καὶ μηνολογημένῃ ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου, ἐπιτιμᾷ τὸν λαὸν, ὅτι οἰκοδομῶν πολυτελεῖς ἰδιωτικοὺς οἴκους, δὲν ἐδείκνυε τὸν ἀπαιτούμενον ζῆλον εἰς ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ.

Ἀγγαῖος, ἄγγος πλῆρες ὤφθη χαρίτων·
Ὡς ὑλικὸς δὲ, τῷ χρόνῳ συνετρίβη.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Καθ' ἃ τὰ τηλεγραφικὰ ἐξήγγειλαν πρακτορεῖα, ὁ τῆς παλαιᾶς Ρώμης Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Λέων ὁ ΙΓ'ος προϊστάμενος κατ' αὐτὰς τελετῆς τινος τῶν συνήθων ἐν τῇ Ρωμαικῇ αὐλῇ, προσηγόρευσε τὸν εἰς ἐρυθρὰν πιλοφορίαν κληθέντα ὑπ' αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ προσαγορεύσει ἐμνήσθη τῶν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανῶν, ἐκκλινάντων, κατὰ τὰς ἐν τῇ παλαιᾷ Ρώμῃ κρατούσας ἰδέας, τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ χωρούντων πρὸς ἀπώλειαν.

Ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐρηρεισμένη ἐπὶ τὸν θεμέλιον, παρ' ὃν οὐδεὶς δύναται θεῖναι ἄλλον (Πρὸς Κορινθ. Α'. γ'. 12) καὶ ἀκλονήτως ἐχομένη τῆς ἁγίας καὶ ἀδόλου διδασκαλίας, τῆς διὰ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου αὐτῇ ἐνηχηθείσης, τῆς παρὰ τῶν αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκόων τοῦ Λόγου αὐτῇ ἐκδιδαχθείσης καὶ παρὰ τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων Πατέρων αὐτῇ παραδοθείσης, τὰς μὲν βεβήλους κενοφωνίας περιίσταται, τὰς δὲ ματαίας λογομαχίας φεύγει, στοιχοῦσα καὶ ἐν τούτῳ, ὡς καὶ ἐν παντὶ, τοῖς Ἀποστολικοῖς ῥήμασι « δοῦλον Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον. » (Πρὸς Τιμόθ. Β'. 6'. 24.) Τούτου χάριν ἑτέροις λείπουσα τὴν ἄζηλον παρόρασιν τῆς Ἀποστολικῆς ὑποθήκης « Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες, » (Πρὸς Γαλάτ. Ε'. 26) εἰ καὶ προκαλεῖται παρὰ τῶν κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν ῥῆμα « πάντοτε μὲν μανθανόντων, μηδέποτε δὲ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυναμένων » (Πρὸς Τιμόθ. Β'. γ'. 7.) οὐκ ἀνταποδίδωσιν αὐτοῖς τὰ ἴσα, ἀλλ' ἐν πνεύματι πραότητος νουθετεῖ καὶ ἐν τῇ ἀναιμάκτῳ θυσίᾳ κάμπτουσα τὰ γόνατα πρὸς τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἀείποτε εἰλικρινῶς καὶ ἀπὸ καρδίας ἐξικετεύει, τὴν εὐστάθειαν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τὴν σωτηρίαν τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ καὶ τὴν ὑπὸ ἕνα ἀρχιποίμενα, τὸν Κύριον τῆς δόξης, ἕνωσιν πάντων, « ἐποικοδομουμένων ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου Αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ, συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ » (Πρὸς Ἐφεσ. Β. 20).

Τὴν διακονίαν ταύτην ἔχουσα, καθὼς ἠλεήθη, οὐκ ἐκκακεῖ, ἀπείπατο δὲ τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦσα ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦσα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας, συνιστῶσα ἑαυτὴν πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (Πρὸς Κορινθ. Β. δ'. 16) οὐ γὰρ ἑαυτὴν κηρύσσει, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον (αὐτ. 5)· ὅθεν καὶ τοῖς ἀντιδιατιθεμένοις ἀρκεῖται μετὰ τοῦ Ἀποστόλου λέγειν « οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν » (αὐτ. στ'. 12.).

Συνιστῶσα τέλος ἅπασι μετὰ τοῦ Ἀποστόλου « τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε » (Πρὸς Γαλάτ. Ε'. 1), τοῖς λογομαχεῖν ὀρεγομένοις ὑπομιμνήσκει τοὺς λόγους τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου, λέγοντος : « Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω » (Πρὸς Ἐφεσ. Δ. 29) « ἀποθέμενοι δὲ τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ » (Αὐτ. 25) « ἵνα μηκέτι ὦτε νήπιοι κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι, ἀλλ' ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσητε εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός. » (Αὐτ. 14. 15.)

Ἀπό τινος χρόνου ἄνδρες διεστραμμένα λαλοῦντες, ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψαντες ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπέντες, ἐξ Ἑσπερίας ὡρμήθησαν καὶ ἐπὶ τὴν τλήμονα ἐπέπεσαν Ἀνατολὴν, ἐκζητοῦντες ἀνασπάσαι ὀπίσω αὐτῶν τοὺς μαθητὰς τοῦ Χ-στοῦ. « Ἐκ τούτων εἰσὶν, οἱ, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ Ἀποστόλου, ἐνδύοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις » (Πρὸς Τιμοθ. Β. γ'. 6.). Καλούμενοι οὗτοι Χριστιανοὶ, τὴν δὲ δύναμιν αὐτοῦ ἀρνούμενοι, ἐπιπίπτουσιν ἐν χριστιανικαῖς κοινότησιν, αἷς « ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν » Πρὸς Φιλιπ. α. 29) καὶ ἐκμεταλλευόμενοι ὁτὲ μὲν τὴν ἐκ τῶν ἀντιξόων περιστάσεων ἐπιχυθεῖσαν ἀμάθειαν, ὁτὲ δὲ τὴν ἐκ δυσπραγιῶν πενίαν τῶν πιστῶν, προσπαθοῦσιν, ἵνα μεταστρέψωσι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ διαφθείρωσι τὸν νοῦν τῶν ἁπλουστέρων. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι « Τετύφωνται, μηδὲν ἐπιστάμενοι, ἀλλὰ νοσοῦντες περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί. » (Πρὸς Τιμοθ. Α. ζ'. 4.) Ἵνα ἐκτελέσωσι τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, λαμβάνουσι διάφορα σχήματα, προσποιοῦνται φιλανθρωπίαν, κηρύττουσι φωτισμὸν, ἐπαγγέλλονται σοφίαν καὶ παιδείαν, καὶ παντα-χοῦ ὑπόσχονται τὰς μεγίστας εὐεργεσίας. Περιφέρονται ἄλλοτε μὲν ὡς περιηγηταὶ, ἄλλοτε δὲ ὡς ἔμποροι, ἄλλοτε ὡς ἰατροὶ ἀνάργυροι καὶ ἄλλοτε ὡς ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι. Δαπανῶσιν ἀμύθητα ποσὰ εἰς ἐκτύπωσιν βιβλιαρίων, πεπληρωμένων βλασφημιῶν. πολεμουσῶν ὁτὲ μὲν πλαγίως, ὁτὲ δὲ ἀμέσως τὰ οὐράνια δόγματα καὶ διδάγματα, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν πτωχείαν τῶν ἁπλουστέρων ἐκμεταλλευόμενοι, δι' ὑποσχέσεων χρηματικῆς συνδρομῆς καὶ βοηθείας τὸν ἀτίμητον θησαυρὸν, τὴν ὑγιαίνουσαν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἐν ᾗ οὗτοι ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν, παραφθεῖραι προσπαθοῦσιν.

Ἐκ καθήκοντος ἡ Ἐκκλησία ἀείποτε ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν πιστῶν Αὐτῆς τέκνων εἰς τὸ ἐκφεύγειν τοὺς ἀνθώπους τούτους καὶ τὰ οὐ μόνον ἄδωρα ἀλλὰ καὶ λίαν ψυχολέθρια αὐτῶν δῶρα· δυστυχῶς τινὲς ἀσθενῶς ἔχοντες παρεσύρθησαν, ἐξ οὗ ἐνθαρρυνθέντες οἱ ἑτεροδιδασκαλοῦντες ἐπὶ τὴν ἐνδοτέραν ἐφώρμησαν Ἀνατολὴν καὶ τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ τῶν ἐτῶν 1874—76 δυστυχίαν τῶν κατοίκων ἐκμεταλλευόμενοι διατρέχουσι τὴν Καππαδοκῶν χώραν τοῦ ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον. Ὅθεν ἐπάναγκες κρίνωμεν ἵνα εἰδικῶς διὰ τῆς Ἀληθείας πραγματευθῶμεν τὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ καταστήσωμεν προσεκτικοὺς τοὺς ἡμετέρους, ἵνα μὴ ἐμπέσωσιν εἰς τὰς σαγήνας καὶ τὰς πλεκτάνας αὐτῶν· ἐφ' ᾧ καὶ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου ἀρξόμεθα τῆς δημοσιεύσεως εἰδικῶν ἄρθρων περὶ τῶν ἐπὶ τὴν Ἀνατολὴν ἐπιπεσόντων διαμαρτυρομένων ἀποστόλων.

Δὲν ἔχεται ἀληθείας τὸ προχθὲς δημοσιευθὲν περὶ ρήξεως ἐπισυμβάσης δῆθεν ἐν Σεβαστείᾳ μεταξὺ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἐκεῖ Ἀρμενίων διὰ τὴν κατοχὴν τοῦ περιβόλου τοῦ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀνήκοντος ἱεροῦ ναοῦ.

Τὰ τῆς διαφορᾶς ταύτης ἐξεθέμεθα ἤδη ἐν προηγουμένῳ τεύχει, ὥστε ἄσκοπος πᾶσα ἐπαναληψις. Οἱ Ἀρμένιοι μὴ ἔχοντες ἄλλον λόγον διεκδικήσεως μέρους τοῦ περιβόλου τούτου εἰμὴ τὴν ἐκ συγκαταβάσεως γενομένην αὐτοῖς παραχώρησιν τῶν ἡμετέρων πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν αὐτῶν ἐν τῷ περιβόλῳ ἐκείνῳ, ἀπεταθησαν κατ' αὐτὰς διὰ τοῦ Πατριαρχείου αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐξαιτούμενοι ἵνα διαταχθῇ ἡ πρὸς ὥραν ἀναστολὴ τῆς ἀρξαμένης ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ τῶν Ὀρθοδόξων, μέχρις οὗ ἀφιχθῇ ἐνταῦθα ὁ προσκληθεὶς ἐπίσκοπος τῶν ἐν Σεβαστείᾳ Ἀρμενίων Θεοφ. Πέτρος πρὸς ἐξεύρεσιν φιλικῆς διευθετήσεως τῆς προκειμένης διαφορᾶς. Ἡ Α. Θ. Π. ἐκ φιλειρηνικῆς συγκαταβάσεως ἐπήκουσε τῆς αἰτήσεως ταύτης γενομένης Αὐτῇ ἐκ προσώπου τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων, κ. Ναρσῆ διὰ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου καὶ τοῦ Καποῦ-κεχαγιᾶ τῶν Ἀρμενίων ἐλθόντων ἐπὶ τούτῳ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, καὶ ηὐδόκησεν ἵνα τηλεγραφικῶς διατάξῃ τὸν ἐν Σεβαστείᾳ ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον, ὅπως ἀναστείλῃ τὰ τῆς ἀρξαμένης ἐπισκευῆς ἄχρι τῆς 8 τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου. Τὰ πράγματα οὕτως ἔχουσιν.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ Α. Ἐξ. ὁ παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Γ. Κουντουριώτης, προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μετὰ τοῦ ἐνταῦθα Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Μαθιουδάκη, ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. διαβιβάσασαν αὐτῷ διὰ τοῦ Πανοσ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου τὰς πατρικὰς Αὐτῆς εὐχὰς ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Κατόπιν ἡ Α. Ἐξ. ὁ πρεσβευτὴς μετὰ τοῦ κ. Γεν. Προξένου ἐπεσκέψατο καὶ τὸν ἐν Φαναρίῳ οἰκοῦντα ἀξιότιμον ὁμογενῆ κ. Χ. Γ. Κωνσταντινίδην.

Χθὲς προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἠσπάσθη τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Π. ὁ παρὰ Νεστοριανοῖς ἀρχιεπίσκοπος Μουσοὺλ καὶ Νινευὶ κ. Διονύσιος Βεϊνεχέμ.

Ἔνιοι τῶν ἐκλεγομένων εἰς προστασίαν τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τῶν ἱερῶν ναῶν, παραγνωρίζοντες τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, ἀξιοῦσιν, ἵνα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς διαχειρίζωνται τὰ διαπιστευόμενα αὐτοῖς συμφέροντα, λησμονοῦντες ὅτι ὡς ἐντολοδόχοι τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλουσιν, ἵνα συμμορφῶνται πρὸς τὰς ἐν τῷ συμφέροντι τῶν εὐαγῶν οἴκων γενομένας αὐτοῖς παρακελεύσεις τῆς ἐντολοδότιδος αὐτῶν Ἐκκλησίας, καὶ περιορίζωνται ἐν τῇ προσασίᾳ τῶν διαπιστευθέντων αὐτοῖς ὑλικῶν συμφερόντων, μὴ παρὰ τὰ ἐσκαμμένα ἐπεμβαίνοντες εἰς καθήκοντα ἀλλότρια αὐτοῖς. Αἱ παρὰ τὰ καθήκοντα ἀναμίξεις αὗται, παρασύρουσαι αὐτοὺς εἰς ἀλλοτρίας μερίμνας, συμβάλλουσιν εἰς παρόρασιν τοῦ κυρίου αὐτῶν καθήκοντος, εἰς παραμέλησιν τῶν ὑλικῶν τοῦ ναοῦ συμφερόντων, οὗτινος ἐτάχθησαν ἐπίτροποι. Χάριν ἑνοριακῆς ἐπιρροῆς, ἢ δημιουργίας τοιαύτης, παρορῶσί τινες τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἐγκαίρου εἰσπράξεως τῶν ἐξ ἐνοικίου προσόδων τῶν ἱερῶν ναῶν, ἢ διαθέτουσι ταύτας εἰς ἔργα ἄλλα, παρὰ τὰ δι' ἃ αἱ τῶν εὐσεβῶν βοήθειαι χορηγοῦνται, ἐν ᾧ ἕτεροι ἐκθέτουσιν εἰς κίνδυνον τὰ τῶν ναῶν χρήματα, διαπιστευόμενοι ταῦτα εἰς ἀφερεγγύους ἔστιν ὅτε ὀφειλέτας καὶ γίνονται παραίτιοι πολλάκις ἀνεπανορθώτου ζημίας εἰς τοὺς ἱεροὺς ναούς, ὧν τὰ συμφέροντα ἐτάχθησαν ἵνα προστατεύωσιν.

Ἡ Ἐκκλησία μὴ ἀνεχομένη τὴν ἔκρυθμον ταύτην κατάστασιν, ἐφρόντισε προηγουμένως ἵνα δι' ἐγκυκλίου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν κκ. ἐπιτρόπων τῶν ἱερῶν ναῶν ἐπὶ τῶν ἀτόπων τούτων καὶ προσκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς συμμόρφωσιν πρὸς τὸ καθῆκον, ὅπερ πρὸς αὐτὴν ἀναλαμβάνουσι, διοριζόμενοι ἐπίτροποι· ἐπειδὴ ὅμως καὶ μετὰ τὴν παραίνεσιν ταύτην τινές, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐμμένουσιν εἰς πλημμελῆ στάσιν, παραγνωρίζοντες τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, ὑπομιμνήσκεται αὐτοῖς ἡ ἀποστολὴ αὕτη διὰ τῆς Ἀληθείας, σημειούσης ὅτι εἰσὶν ἐντολοδόχοι ὡρισμένης ἐντολῆς, ἀφ' ἧς δὲν δικαιοῦνται ἵνα παρεκκλίνωσι.

Πεπείσμεθα ὅτι ἡ ὑπόμνησις αὕτη ἀρκέσει πρὸς περιορισμὸν τῶν εὐτυχῶς εὐαρίθμων τούτων κυρίων ἐν τοῖς ὁρίοις τῶν καθηκόντων αὐτῶν, καὶ ὅτι ἀπαλλαγησόμεθα τῆς δυσαρέστου θέσεως, ἵνα καὶ ὀνομαστὶ ἐπιμεμφθῶμεν αὐτῶν.

Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης κ. Σταυράκης Ἀριστάρχης Βέης παρουσίασεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. εὐπατρίδην Γάλλον, διακεκριμένον τῆς νομικῆς ἐπιστήμης μύστην, περιηγούμενον τὴν Ἀνατολὴν σπουδῆς τε καὶ μελέτης χάριν. Ἡ Α. Θ. Π. συνδιελέχθη διὰ μακρῶν μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος ξένου, διερμηνεύοντος τοῦ Ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου, ξεναγήσαντος εἶτα αὐτὸν ἔν τε τοῖς Πατριαρχείοις καὶ τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ καὶ ἐπιδείξαντος αὐτῷ τὰ περισωζόμενα ἱερὰ κειμήλια.

Τὴν νύκτα τοῦ παρελθόντος Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν Χαλκηδόνι, ἔνθα ἐφησύχαζεν, ὁ Σεβ. πρώην ἅγ. Θεσσαλονίκης Νεόφυτος, ἱεράρχης διαπρεπής, καταλαμπρύνας διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πολιτείας αὐτοῦ τοὺς ἁγιωτάτους Μητροπολιτικοὺς θρόνους Τορνόβου καὶ Θεσσαλονίκης καὶ εὐδοκίμως μετασχὼν καὶ τῶν διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, παρασχὼν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰς ἐκ βαθείας συνέσεως καὶ πεφωτισμένης πείρας ὑπηρεσίας αὐτοῦ. Διακρινόμενος ἐν τῇ ἀμέσῳ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐν ᾗ εἰσῆλθεν ἀπὸ τῆς Πατριαρχείας Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου οὗτινος ἱεροδιάκονος ἐχρημάτισε, κατ' Αὔγουστον τοῦ 1839, προχειρισθέντος εἰς Μητροπολίτην Ρόδου τοῦ τέως Μ. Πρωτοσυγκέλλου Ἰακώβου, ὁ ἀείμνηστος Νεόφυτος ἐκλήθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ ἐν τοῖς τότε χρόνοις τὸ πηδάλιον τῆς Οἰκουμενικῆς ὁλκάδος οἰακοστροφοῦντος κ. Γρηγορίου τοῦ ΣΤ'. εἰς τὴν ἐμπιστευτικὴν καὶ λίαν σπουδαίαν θέσιν τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου. Ἐννεάμηνον σχεδὸν παρέμεινεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, ἐν ᾗ τηλικαύτην ἀνέπτυξε δραστηριότητα καὶ ἱκανότητα, ὥστε τὴν 26 Ἀπριλίου τοῦ 1840, Πατριαρχεύοντος Ἀνθίμου Δ'. τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, ἀπροστατεύ-

του μεινάσης τῆς Μητροπόλεως Τορνόβου ἕνεκεν τῆς Συνοδικῆ διαγνώμῃ εἰς διαθεσιμότητα περιαγωγῆς τοῦ τότε Τορνόβου καὶ μετὰ ταῦτα Ἡρακλείας γενομένου ἀειμνήστου Παναρέτου, ἡ Ἐκκλησία, ἀναζητοῦσα τὸν ἀναδεξόμενον τὸν Γεροντικὸν ἐκεῖνον θρόνον, ἀπεῖδεν ἐπὶ τὸν Νεόφυτον, παμψηφεὶ ἀναδειχθέντα Μητροπολίτην Τορνόβου.

Πρώτη πρᾶξις, ἧς συμμετέσχεν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἦν ἡ κατὰ Μάϊον τοῦ αὐτοῦ ἔτους γενομένη, δι' ἧς συνεχωροῦντο οἱ γνωσιμαχήσαντες τῶν μαθητῶν τοῦ Καΐρη, οἵτινες προσφοιτήσαντες ἐν τῇ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Βαρθολομαίου τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον τῆς Ἐκκλησίας ἐποπτείαν λειτουργούσῃ Σχολῇ, ἀπέβαλον τὸν ἰὸν τῆς Καϊρικῆς κακοδοξίας καὶ ἠξιώθησαν τῆς ἀδείας τοῦ μετέρχεσθαι τὸν διδάσκαλον ἐν μέσῳ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ἀπελθὼν μετά τινα χρόνον εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ παροικίαν, διῴκησεν αὐτὴν θεαρέστως ἄχρι τῆς 26 Ἰουνίου 1846, ὅτε, Πατριαρχεύοντος Ἀνθίμου τοῦ ΣΤ'. ἐδέησεν ἵνα τεθῇ εἰς διαθεσιμότητα καὶ παραχωρήσῃ τὴν πνευματικὴν προστασίαν τοῦ θρόνου ἐκείνου εἰς τὸν τέως Μητροπολίτην Σερρῶν Ἀθανάσιον, ἀντικατασταθέντα ὑπὸ τοῦ Κασσανδρείας Ἰακώβου, τοῦ εἶτα ἀπὸ Κυζίκου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας γεγονότος καὶ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος.

Μετὰ τὴν ἐν διαθεσιμότητι περιαγωγὴν αὐτοῦ ὁ ἀείμνηστος Νεόφυτος ἐπὶ εἰκοσαεξάμηνον ἔμεινεν ἡρησυχάζων, τῇ δὲ 29 Αὐγούστου τοῦ 1848 τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος τοῦ Ἀθανασίου, καὶ μὴ ὑφεστώτων τῶν λόγων οἵτινες πρὸ διετίας ἔπεισαν τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα θέσῃ αὐτὸν εἰς διαθεσιμότητα, ψήφοις κανονικαῖς καὶ αὖθις τὸν οἰκεῖον θρόνον διεπιστεύσατο, οὗτινος καὶ προέστη ἄχρι τῆς 26 Ἰανουαρίου τοῦ 1856, ὅτε, Πατριαρχεύοντος Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Ἀμασείας, μετατεθέντος τοῦ Θεσσαλονίκης Καλλινίκου ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνον, εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ μετέστη ἐκ Τορνόβου εἰς Θεσσαλονίκην ὁ ἀοίδιμος Νεόφυτος.

Ἀπολειπομένων 17 ἡμερῶν δεκαεξαετίαν ὅλην προέστη τῆς ἁγιωτάτης τῶν Θεσσαλονικέων ἐκκλησίας ἀναπτύξας διοικητικὴν περίνοιαν οὐ τὴν τυχοῦσαν καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν ἀνώμαλον ἐκείνην ἐποχήν, ἧς αἱ ἀκροσφαλεῖς περίοδοι εὗρον αὐτὸν στερρῶς ὑπερμαχοῦντα τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας. Τῶν περιστάσεων ὅμως τὸ ἀντίξοον ὑπηγόρευσε τέλος τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αὖθις ἐν διαθεσιμότητι περιαγωγὴν αὐτοῦ, ἐν δὲ ταύτῃ παρέμεινεν ἀπὸ τῆς 9 Ἰανουαρίου τοῦ 1874, περιθαλπόμενος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καθορισάσης αὐτῷ ἐπαρκῆ πρὸς συντήρησιν σύνταξιν.

Τοιοῦτος ἦν ὁ Ἱεράρχης οὗτος, οὗ ἡ περίνοια καὶ ἡ βαθεῖα σύνεσις ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων καὶ ὃς ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Γεροντισμοῦ ἐφέρετο ἐφάμιλλος τὴν σύνεσιν πρὸς τὸν ἀπὸ Κυζίκου Ἰωκεὶμ τὸν Β'., καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας γεγονότα Ἰάκωβον ἐκεῖνον.

Τῇ κηδείᾳ αὐτοῦ, ἱεροπρεπῶς γενομένῃ τὴν Κυριακήν, Ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ προίστατο ὁ Παν. ἅγ. Νεοκαισαρείας μετὰ τῶν Παν. ἁγ. Κασσανδρείας καὶ πρώην Δεβρῶν.

Εὐχαρίστως σημειοῦμεν ὅτι ὁ ὁμογενὴς κ. Εὐαγγελινὸς Μισαηλίδης ἐδωρήσατο εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον πανάρχαιον πιεστήριον, ὅπερ λέγεται εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Ν. Μεταξᾶ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετενεχθὲν πρῶτον πιεστήριον.

Τῆς εὐκαιρίας ἐπιλαμβανόμενοι μνημονεύομεν ὅτι ὁ ὁμογενὴς οὗτος ἀκαμάτως ἀπὸ μακροῦ ἐργάζεται διὰ τῆς ἀξιολόγου αὐτοῦ Ἀνατολῆς ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει.

Αἱ πρὸ μικροῦ διαρρεύσασαι ἀντίξοοι περισάσεις πολλοὺς τῶν εὐαγῶν οἴκων ἀπεστέρησαν τοῦ κόσμου αὐτῶν καὶ ἀπορράνευσαν τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀμφίων τῶν εἰς τέλεσιν τῶν ἱερῶν μυστηρίων καθωρισμένων. Πολλοὶ ναοὶ ἔν τισιν ἐπαρχίαις, ἀπογυμνωθέντες, ἐστέρηνται ἤδη βίβλων ἱερῶν πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν νενομισμένων ἀκολουθιῶν, λυχνιῶν καὶ θυμιατηρίων, ἱερῶν ἀμφίων καὶ σκευῶν· καὶ, ὅπερ τὸ λυπηρότατον, ἐκ τῆς ἀποστερήσεως ἱερῶν ποτηρίων καὶ δισκαρίων ἐν πολλοῖς αὐτῶν τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ἀφίστανται ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ τῶν ἐκεῖσε πιστῶν, τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἡμῶν, ζημίᾳ. Βαρυαλγῶς ἡ Ἐκκλησία καθορῶσα ἐν τοιαύτῃ στερήσει εὑρισκόμενα πολλὰ τῶν τέκνων αὐτῆς ἕνεκεν τῆς διαρπαγῆς ἣν οἱ εὐκτήριοι αὐτῶν ὑπέστησαν, ἔσπευσε μὲν ὅσον ἠδύνατο ἵνα πληρώσῃ τὰς πνευματικὰς ταύτας ἀνάγκας τῶν Χριστιανῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν δύναται ἵνα ἐπαρκέσῃ πανταχοῦ, ἐκκλησιν ποιεῖται εἰς τὴν φιλαδελφίαν τῶν λοιπῶν αὐτῆς τέκνων καὶ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ἐπικαλεῖται πρὸς ἀγορὰν ἱερῶν ἀμφίων καὶ σκευῶν διὰ τοὺς συλληθέντας ἱεροὺς ναούς. Ἐξ ὀνόματος τῆς φιλαδελφίας προσκαλοῦσα ἅπαντας εἰς θεραπείαν τῆς ἀνάγκης ταύτης «οὐ χρείαν ἔχει γράφειν ὑμῖν αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους». Ὅθεν ἁπλῶς γνωστοποιοῦσα πᾶσι καὶ πάσαις τὴν ἐκ διαρπαγῆς ἐπιγενομένην γύμνωσιν εἰς πολλοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ναοὺς, ἀναγγέλλει ὅτι οἱ φιλαδέλφως ἔχοντες δύνανται ἵνα πέμψωσι βοηθείας εἴτε πρὸς τὴν Μεγάλην Πρωτοσυγκελλίαν εἴτε εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἀληθείας δι' ἀγοράν, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἱερῶν ἀμφίων καὶ σκευῶν δι' αἰώνιον αὐτῶν μνημόσυνον. Πέποιθεν ἡ Ἐκκλησία ὅτι ἡ ἁπλῆ αὕτη γνωστοποίησις ἀρκεῖ εἰς ἔκκαυσιν τοῦ ζήλου καὶ τῆς εὐλαβοῦς φιλαδέλφου προθυμίας ἁπάντων.

(Ἐκ τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας).

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Ἐν τῇ πραγματείᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἁγ. Νικομηδείας κ. Φιλοθέου Βρυεννίου, τῇ δημοσιευομένῃ ἐν τῷ παρόντι Τεύχει, διορθωτέον τὰ ἑπόμενα παροράματα: Ἐν σελ. 167 στήλ. Α'. στ'. 34 ἀντὶ «κατὰ τῶν ἐναντίων αὐτῶν,» ἀνάγνωθι «κατὰ τῶν ἐναντίον αὐτῶν». Ἐν σελ. 168 στήλ. Α'. στ. 49 ἀντὶ «διαῤῥαγέντων», ἀνάγνωθι «ἀπορραγέντων». Ἐν σελ. 169 στήλ. Α'. στ. 29 ἀντὶ «Octobre» ἀνάγνωθι «Octobre 1880.»

Ἐν σελ. 170 στήλ. Β'. στ. 36 ἀντὶ «ἐπιχειρίσομεν», ἀνάγνωθι» ἐπιχειρήσομεν.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον 17 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ^ον

ΠΑΠΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΥΠΟ

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Ἡ ἱστορία διηγεῖται καὶ ὁ Λέων δὲν ἀρνεῖται, ὅτι οἱ ἀπόστολοι τῶν Σλαύων Κύριλλος καὶ Μεθόδιος γεννηθέντες ἐν Θεσσαλονίκῃ, παῖδες ἔτι ὄντες εἰς Κωνσταντινούπολιν παρεγένοντο, κἀνταῦθα ἐξεπαιδεύθησαν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου ἄριστα συγκροτηθέντες τήν τε ἔσω καὶ θύραθεν σοφίαν, καὶ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως κληρικοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτόθι Μονῇ τοῦ ἁγίου Πολυχρονίου μονάσαντες, καὶ ὅτι παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας ἀποσταλέντες πρὸς τοὺς Χαζάρους, τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Μοραβοὺς τό τε Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ἐκήρυξαν καὶ τὰς νεοφωτίστους ἐκκλησίας ἄριστα κατήρτισαν.

Ἡ ἱστορία διηγεῖται καὶ ὁ Λέων δὲν ἀρνεῖται, ὅτι οἱ δύο ἀποστολοι τῶν Σλαύων Κύριλλος καὶ Μεθόδιος εἰς οὐδεμίαν ἕως τότε ἄμεσον ἢ ἔμμεσον μετὰ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας σχέσιν ἦλθον, ὅτι τὸ ἅγιον ἀποστολικὸν αὐτῶν ἔργον ἐξεπλήρωσαν, τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην γνῶσιν περὶ τούτου ἐχούσης οὐδ' ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τοῦτο τὸ παράπαν συντελεσάσης, καὶ ὅτι μόλις κατόπιν τῆς εἰς Χριστὸν ἐπιστροφῆς τοῦ ἔθνους τῶν Μοραβῶν ἔφθασεν ἡ φήμη τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν καὶ εἰς τὰ ὦτα τῶν Παπῶν.

Ἡ ἱστορία τέλος διηγεῖται καὶ ὁ Λέων δὲν ἀρνεῖται, ὅτι οἱ δύο ἀπόστολοι τῶν Σλαύων Κύριλλος καὶ Μεθόδιος εἰσῆλθον καὶ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς χώρας ἀπωτάτας ἀνηκούσας ἕως τότε τῇ βαρβαρότητι καὶ τῇ εἰδωλολατρείᾳ, καὶ ὅτι αὗται διὰ τοῦ κηρύγματος τῶν δύο μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν εἰς Χριστὸν πιστεύσασαι, τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ἀμέσως συνεδέθησαν καὶ εἰς αὐτὴν ὤφειλον διοικητικῶς ὑπάγεσθαι «Ex tam remotis disjunctis que provinciis rerum gestarum gloriam secundus rumor Romam nuntiaverat» (βλ. Revue des sciences κτλ. καὶ ὅσα ἀνωτέρω, τὰ λόγια τοῦ Λέοντος περὶ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου συνοψίζοντες, ἀνεγράψαμεν (1).

Τούτων πάντων οὑτωσὶ ἱστορουμένων καὶ ἀνομολογουμένων παρὰ πάντων, μηδ' αὐτοῦ τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ'. ἐξαιρουμένου, ἐξεταστέον νῦν, εἰ

(1) Ὁ Δύξιος (Duex) ἐν τῷ Kirchen-lexicon der Katholischen Theologie (ἔκδ. Wetzer und Welte. Freiburg 1851 ἐν λέξει Maehren) ἱστορῶν τὰ περὶ τῆς πρώτης διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Μοραβίᾳ. λέγει, ὅτι αὕτη ἤρξατο ἤδη ἐπὶ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Μεγάλου διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 791 συνεχῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἀβάρων, καὶ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἀνέθετο τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Σαλτσβούργης Ἄρνῳ ὅπως καλλιεργήσῃ αὐτόθι τὴν πρώτην φυτείαν· ὅτε δὲ ἐνίκησε καὶ τοὺς Μοραβούς, κατώρθωσεν ὥστε νὰ βαπτισθῇ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Σαμόσλαβος. Μετὰ ταῦτα ὁ Δύξιος ἐπάγει τάδε· Ἐν ἔτει 826 φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Μοραβίᾳ ἐκκλησία ἀξιόλογος, ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τινος ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Εὐγενίου τοῦ Β'. πρὸς τέσσαρας ἐπισκόπους τον Φαβιανὴς (Βιέννης), τὸν ecclesiae speculi Juliensis, τὸν Νιτράδας καὶ τὸν Βετουάρας, καὶ πρὸς τοὺς δούκας Τουττοῦνδον καὶ Μοῦμαρον καὶ πρὸς ἄλλους ἰσχυροὺς τοῦ βασιλείου, ἐν ᾗ (ἐπιστολῇ) καὶ ἀνώτατος ἐκκλησιαστικὸς ἔπόπτης ἐν Μοραβίᾳ, ἐν Παννονίᾳ καὶ Μοισίᾳ διορίζεται ὑπὸ τοῦ Πά...ὁ ἀρχιεπίσκοπος Λαυρεάκου Γρῶλφος. Καὶ βεβαιοῦται μὲν ὅτι περὶ μέσην τὴν ἐννάτην ἑκατονταετηρίδα εἶχεν ἤδη βαλὼν ρίζας ὁ χριστιανισμὸς ἐν Μοραβίᾳ, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ πανταχοῦ καθιδρυμένος. Ἡ ἐπιστροφὴ ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους τῶν Μοραβῶν ἦν ἔργον τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Ῥατίσλαβος ὁ ἀδελφιδοῦς τοῦ Μουμάρου, ὁ τούτων διαδεχθεὶς ἐν ἔτει 846 ἐπινεύσει τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Λουδοβίκου, ἀποτινάξας τον γερμανικὸν ζυγὸν τῇ συμμαχίᾳ τῶν Σέρβων, τῶν Βοημῶν καὶ ἄλλων Σλαύων καὶ ἐπιθυμῶν ἔτι μᾶλλον νὰ ἐνισχυθῇ κατὰ τοῦ Λουδοβίκου, ἀπέστειλε τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ Σβιατοπόλκον πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ (Βόγοριν) ἐξαιτούμενος καὶ τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων εὑρισκόμενος ἐγένετο γνώριμος τῶν δύο ἀποστόλων τῶν Βουλγάρων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, καὶ τὴν ὑπὸ τούτων κηρυττομένην θρησκείαν ἀγαπήσας, ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἴδια κατώρθωσεν ὅπως κερδήσῃ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τὸν ἑαυτοῦ θεῖον. Καὶ δὴ γίνεται αἴτησις πρὸς Μιχαὴλ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, ὅπως ἀποσταλῶσιν οἱ δύο ἀδελφοὶ καὶ εἰς Μοραβίαν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ Ῥατίσλαβος καὶ ὁ Σβιατοπόλκος καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐβαπτίσθησαν κατὰ πρῶτον, ἠκολούθησαν δὲ ὁ λαὸς καὶ οἱ τῶν εἰδώλων ἱερεῖς. Πρὸς ἔνδειξιν δὲ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ αὐτῶν πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ὠνόμασαν ἤδη οἱ Μοραβοὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν Κνέζους τοὐτέστιν ἡγεμόνας. -- Ταῦτα ὁ καθολικὸς Δύξιος, συνοψίζων ὡς καθολικὸς τὸν διαμαρτυρόμενον Σροῖκιον (Christliche Kirchengeschichte, Leipz. 1795. τόμ. 21 σελ. 405--415). Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ ἀνωτέρω ἀναφερομένῃ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Εὐγενίου τοῦ Β'. μνεία γίνεται τῆς χώρας οὐ μόνον τῶν Μοραβῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀβάρων καὶ δὴ καὶ τῆς Παννονίας καὶ τῆς Μοισίας· ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς φραγκικῆς κυριαρχίας ὡς τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν τῶν χωρῶν τούτων μέριμναν ἔχων ἀναφέρεται ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σαλτσβούργης καὶ οὐχὶ ὁ τοῦ Λαυρεάκου (Lorch)· ἐπειδὴ καὶ ὁ Δύξιος παρακατιὼν οὐδόλως ἀρνεῖται ὅτι οἱ Λατῖνοι μισσιονάριοι ἐν Μοραβίᾳ δὲν εἶχον τοσαύτην γνῶσιν τῆς σλαυονικῆς γλώσσης ὅση ἤρκει ἵνα διδάξωσι τὸν λαὸν εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καὶ ὅτι κατὰ τοῦτο ἠλαττοῦντο πολὺ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς προσελθόντων διδασκάλων τῆς πίστεως· ἐπειδὴ τέλος καὶ ὁ μακαριώτατος πάπας Λέων ὁ ΙΓ'. παντάπασι παρασιωπῶν τὴν πρὸ τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου θρησκευτικὴν κατάστασιν τῆς Μοραβίας καὶ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην νύξιν περὶ αὐτῆς ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐγκυκλίῳ ποιούμενος, δηλὸς ἐστιν ὅτι μικρὰν ἢ οὐδεμίαν σημασίαν δίδωσιν εἰς αὐτήν· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ὅτι τὸ ἔθνος τῶν Μοραβῶν ὀφείλει τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Κύριλλον καὶ Μεθόδιον· διὰ ταῦτα πάντα δὲν ἀπομακρυνόμεθα, νομίζομεν, τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι τὸ ἀποστολικὸν ἔργον τῶν γερμανῶν ἐπισκόπων οὔτε μέγα τι καὶ ἀξιόλογον ἦν οὔτε εἰς τὸ διηνεκὲς μένον. Ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρὰν ἱστορικὴν ἀλήθειαν πάντα τὰ τοῦ Δυξίου ἐὰν ἀποδεξώμεθα, οὐδὲν καὶπάλιν ἐκ τούτου ἀνείξον προσγίνεται τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει· διότι βεβαίως οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος παραγενόμενοι εἰς Μοραβίαν οὔτε εἰς τὰ χριστιανισθέντα αὐτῆς μέρη εἰσῆλθον, οὔτε ἀξίωσίν τινα εἶχον ἐπ' αὐτῶν· οὗτοι εἰσῆλθον εἰς χώραν δουλεύουσαν ἔτι τότε τῇ εἰδωλολατρείᾳ ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτῆς μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης τάξεως τοῦ λαοῦ.

τοιούτους ὄντας τοὺς μακαρίους ἀποστόλους τῶν Σλαύων τέκνα δηλονότι καὶ κληρικοὺς καὶ ἀποστόλους τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοιαύτας τὰς ὑπὸ τούτων φωτισθείσας χώρας, ἀμέσως δηλονότι τῇ ἐκκλησιαστικῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀναγομένας, ἐδικαιοῦντο Νικόλαος ὁ Α'. καὶ οἱ τούτου διάδοχοι ἐκείνους μὲν ὅπως σύρωσιν ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν δικαστηρίου καὶ ζητήσωσι παρ' αὐτῶν λόγον τῶν πεπραγμένων, καὶ εἰς τὰ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώματα προαγάγωσιν ἐν ἀγνοίᾳ ὅλως καὶ χωρὶς τῆς ἀπολύσεως ἢ τῆς συγκαταθέσεως τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας ἐμμέσως δὲ καὶ ἀμέσως δι' ἀποστολῆς ἰδίων αὐτῶν πρεσβυτέρων καὶ ἐπισκόπων καὶ γραμμάτων εἰς τὰς χώρας ἐπιβῶσι τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Μοραβῶν καὶ εἴ τινων ἄλλων διὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ καθοδηγηθέντων.

Εὐτυχῶς καὶ ἡ ἱστορία καὶ τὸ ἀνέκαθεν κανονικὸν δίκαιον τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον οὐ σιγῶσιν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἀλλὰ καὶ κατὰ πλάτος τὰ δέοντα πραγματεύονται· ὥστε πᾶς οἱοσδήποτε, εἴτε χριστιανὸς εἴτε καὶ μὴ τοιοῦτος, πρὸς ὀρθὴν καὶ δικαίαν ἐκτίμησιν τῆς τηνικαῦτα στάσεως Νικολάου τοῦ Α'. καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν μακαρίων ἀποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ τῶν ὑπὸ τούτων χριστιανισθέντων λαῶν εἰς τὰ ἱερὰ καὶ αὐθεντικὰ ταῦτα μνημεῖα τῆς Ἐκκλησίας νὰ προσδράμῃ ἀναγκαίως ὀφείλει, ὃ δὴ καὶ ἡμεῖς κατὰ καθῆκον ποιοῦμεν.

Ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὑπ' αὐτῶν τῶν προφητικῶν γραφῶν καθοδηγούμενος ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, ἔθετο ὡς ἀρχήν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀποστόλων ὤφειλεν εἰσπηδᾶν ἢ ἐπιβαίνειν καὶ κηρύττειν εἰς χώρας, ἃς ἕτερος τῶν ἀποστόλων ἐξ ἀρχῆς εὐηγγελίσατο καὶ ἐκκλησίας ἐν αὐταῖς ἐθεμελίωσεν. «Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος Θεοῦ, ὥστε ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι συνοίσουσι». (Πρὸς ῥωμ. ιέ. 18).

Ταῦτα ὑποτυπούμενος ἔγραφεν ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος πρὸς τοὺς Ρωμαίους, πρὸς τοὺς ἁγίους προπάτορας ἐκείνων, οἵτινες σήμερον θέλουσι νὰ διδάξωσιν εἰς τὸν κόσμον ὅλως ἐναντίαν περὶ διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίαν, συγχέοντες ἢ μᾶλλον παντάπασιν ἀνατρέποντες τὸ περὶ παροικιῶν καὶ ἐνοριῶν δίκαιον τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ταύτην τὴν ἀρχήν, τοῦτον τὸν κανόνα, ἐμόρφωσε καὶ εἶχεν ὁ Παῦλος δι' ἑαυτόν· δὲν εἶχε, λέγει, τὴν φιλοτιμίαν νὰ εὐαγγελίζηται τὸν Χριστὸν ὅπου ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ εἶχον πράξει τοῦτο. Εἰ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἶχον τὴν φιλοτιμίαν ταύτην καὶ ἐφύλαττον τοῦτον τὸν κανόνα ἐν τῇ διαδόσει τοῦ Εὐαγγελίου, περὶ τούτου οὐδὲν ἡμῖν λέγει. Ἀλλ' ἂν καὶ ἄλλοι ἄλλων Ἀποστόλων διάδοχοι δὲν θὰ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ τηρήσωσι τὴν ἀρχὴν ἢ τὸν κανόνα τοῦτον, οἱ τῆς Ρώμης ὅμως ἐπίσκοποι, τὰ γνήσια τέκνα καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, πρὸς οὓς οὗτος ἐφρόντισε νὰ στυλογραφήσῃ ἐν τῶν ὑψηλοτέρων καὶ μεγαλοπρεπεστέρων μνημείων τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ καλάμου, αὐτοὶ τοὐλάχιστον δὲν ὤφειλον νὰ τηρήσωσι τὴν καλὴν ἐκείνην ἀρχὴν, σεβόμενοι τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου αὐτῶν διδασκάλου; τοῦτον τὸν κανόνα τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν ἡ Ρώμη δὲν θὰ ἔπραττε κανονικῶς καὶ ὁσίως, ἐὰν συνεμορφοῦτο πρὸς αὐτόν; μὴ συμμορφουμένη δὲ πρὸς αὐτὸν, δὲν ἔπραττεν ἀντικανονικῶς καὶ ἀνοσίως; Δεδόσθω ὅτι ὁ Πέτρος εἶχεν ἑτέραν ἐκ διαμέτρου ἐναντίαν τῆς τοῦ Παύλου ἀρχὴν ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν κόσμον καὶ ἤθελε νὰ εὐαγγελίζηται τὸν Χριστὸν καὶ ὅπου παρ' ἄλλων οὗτος ὠνομάσθη; τί πρὸς τοῦτο; μήπως ἡ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία ὤφειλε διὰ τοῦτο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τῷ κανόνι ἑτέρου Ἀποστόλου; μὴ γὰρ ὁ Πέτρος ἦν ὁ ταύτην θεμελιώσας;

Μὴ παρέλθῃς, ἀναγνῶστα, ἐπιπολαίως τὰ ἀνωτέρω παρατεθέντα ἀποστολικὰ ῥήματα· ἐν τούτοις ἔγκεινται πολλαὶ καὶ μεγάλαι ἀλήθειαι, ἔγκειται ἡ πρώτη βάσις, ὡς εἰπεῖν, τοῦ περὶ παροικιῶν καὶ ἐνοριῶν κανονικοῦ δικαίου τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἅμα δὲ καὶ ἡ ἰσχυροτάτη ἀπόδειξις ἡ ἐκ βάθρων ἀνατρέπουσα ὁλόκληρον τὸ παλάτιον τῶν ἀξιώσεων τοῦ παπικοῦ δεσποτισμοῦ. Ἐκ τούτων τῶν λόγων ἀσφαλῶς συνάγεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, Ἐκκλησία τοῦ Παύλου ἐστὶ καὶ οὐχὶ τοῦ Πέτρου· διότι ἐὰν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀνάστημα τοῦ Πέτρου ὑπῆρχεν, ὡς ἠξίωσαν ὕστερον οἱ Πάπαι διὰ συμφορήσεως πολλῶν μυθαρίων (βλ. Προλεγ. τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιστολῶν Κλήμεντος τοῦ Ρώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει 1875 σελ. κέ. καὶ ξά. καὶ ρστ'. καὶ ἀλλαχοῦ), οὐκ ἂν ἐπέστελλεν αὐτῇ ὁ Παῦλος, ἅτε δὴ φιλοτιμούμενος εὐαγγελίζεσθαι, ὡς λέγει, οὐχ ὅπου Χριστὸς ὠνομάσθη, ἵναμὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῇ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ὀφείλει τὴν πρώτην αὐτῆς σύστασιν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ μαθητὰς τοῦ Παύλου, οὓς ἐντέλει τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς οὗτος ἀσπάζεται μετὰ τῶν ἄλλων, τὴν δὲ τελείαν αὐτῆς παγίωσιν καὶ εὐόδωσιν ἐν τῇ προσωπικῇ τοῦ Παύλου ἐν Ρώμῃ παρουσίᾳ καὶ τῇ εὐλογίᾳ καὶ χάριτι τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἐξ οὗ μετὰ τοσαύτης ἀχαριστίας ὕστερον παρεξέκλινον Νικόλαος ὁ Α'. καὶ οἱ τούτου διάδοχοι. Καὶ ἔστι λοιπὸν ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀποστολικὴ καθάπερ ἀποστολικαί εἰσι καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἐκκλησίαι, ἃς ὁ Παῦλος ἐθεμελίωσε, καὶ ὡς ἐκεῖναι, οὕτω καὶ αὕτη τὴν διαδοχὴν αὐτῆς εἰς τὸν Παῦλον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Πέτρον ὀφείλει. Τούτου δὲ οὕτω καὶ οὐδαμῶς ἄλλως ἔχοντος κατὰ τὴν ὑψίστην τῶν θείων Γραφῶν μαρτυρίαν, ἀπέναντι τῆς ὁποίας πᾶσα ἄλλη ἀπόλλυσι τὴν ἑαυτῆς αἰγλην, εὔδηλον ὅτι καὶ πᾶσαι αἱ ἐπὶ τῶν ὑποτιθεμένων προνομίων τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἀξιώσεις τῆς παπικῆς ἐκκλησίας εἰσὶν, ἂν οὐχὶ ἄλλο, τοὐλάχιστον καθαρὸς νοσφισμὸς καὶ οὐδὲν πλέον. Ἀλλὰ κἀκεῖνο σημείωσαι, ἀναγινώσκων τὰ ἀνω-

τέρω ἀποστολικὰ λόγια, ὅτι τὸ εὐαγγελικὸν αὐτοῦ κήρυγμα ἐρρύθμιζεν ὁ μακάριος Παῦλος λαμβάνων τὰς διατάξεις καὶ ὁδηγίας, οὐχὶ ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ὡς ἀξιοῖ σήμερον ὁ μακαριώτατος Πάπας Λέων ὁ ΙΓ'., ἀλλ' ἐκ τοῦ ταμείου τῶν θείων Γραφῶν καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· « Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου Χριστὸς ὠνομάσθη, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη κτλ.». Τρίτον, λέγε καὶ σὺ μετὰ τῶν μακαρίων πατέρων σου ὅτι ἀνὴ μεταγενεστέρα ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἐφιλοτιμεῖτο, ἂν ἤγετο ὑπὸ φιλοτιμίας ἀληθῶς ἀποστολικῆς καὶ χριστιανικῆς, ὤφειλε νὰ φιλοτιμῆται ὡς ὁ μακάριος αὐτῆς θεμελιωτὴς, ἐκείνου τὴν φιλοτιμίαν τὴν ἁγίαν ὑψηλὰ κρατοῦσα, ὡς ἔπραττε καὶ ἡ ἁγία ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία κατὰ τοὺς ἐννέα πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ· ἂν δέ τινες ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισκόπων αὐτῆς, ἀνθρώπινόν τι παθόντες, ἐξετρέποντο τῆς εὐθείας ὁδοῦ μὴ ὀρθοποδοῦντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου, ὤφειλε κατευθύνειν τὰ διαβήματα αὐτῶν κατὰ τὸν κανόνα τοῦ ἁγίου αὐτῆς Ἀποστόλου, ἐκκόπτουσα τὰ θελήματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν καὶ μηδαμῶς ἐῶσα αὐτοὺς ἀποκαλεῖν τὸ φῶς σκότος καὶ τὸ σκότος φῶς, τὸ κανονικὸν καὶ ὅσιον ἀντικανονικὸν καὶ ἀνόσιον, καὶ τὸ παράτυπον καὶ ἀνίερον νενομισμένον καὶ ἅγιον.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἂν εἴποι τις ἴσως ἐπὶ τὸ παρεκβατικώτερον, χάριν τῶν πολλῶν τῆς Ἀληθείας ἀναγνωστῶν· νῦν δὲ ἐπανερχόμεθα ἐπὶ τὸ προκείμενον διὰ τῆς παραθέσεως ἑτέρας σελίδος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας πρὸς περαιτέρω κατασκευὴν τῆς προτάσεως ἡμῶν, ἥτις ἐστὶν ὅτι, Νικόλαος ὁ Α'. καὶ οἱ τούτου διάδοχοι προσενεχθέντες ὡς προσηνέχθησαν πρὸς τοὺς δύο μακαρίους ἀποστόλους τῶν Σλαύων Κύριλλον καὶ Μεθόδιον καὶ πρὸς τὰς ὑπὸ τούτων θεμελιωθείσας Ἐκκλησίας τῶν Βουλγάρων καὶ Μοραβῶν, ὅλως ἀντικανονικῶς καὶ ἀνοσίως προσηνέχθησαν.

Ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου καὶ μετ' αὐτὸν ἕτεροι διέσωσαν ἡμῖν μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀξιομνημονεύτων ἱστορικῶν γεγονότων τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰ συμβάντα κατὰ τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν τοῦ Ὠριγένους, τοῦ μεγάλου καὶ θαυμασίου ἀληθῶς ἐκείνου ἀνδρὸς, περὶ οὗ δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι, ὅσον αὐτὸν ἡ φύσις καὶ ἡ περὶ τὴν μελέτην ἀκάματος σπουδὴ καὶ ἐπιμέλεια μὲ πολλὰ καὶ ἔξοχα προτερήματα ἐσόλισαν, τοσοῦτον ὕστερον ἡ τύχη καὶ τὸ ἀπερίσκεπτον ἐμεγαλοποίησαν καὶ ἐπολλαπλασίασαν αὐτοῦ τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς παρεκτροπάς. Ὁ Ὠριγένης ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας, ἣν τέκνον καὶ κατηχητὴς αὐτῆς· ἡ φήμη ὅμως αὐτοῦ ὡς διδασκάλου καὶ θεολόγου περιφανοῦς ἦν παντοχοῦ διαδεδομένη· διὸ καὶ ἐξ ἀπειροστοῦ πρὸς αὐτὸν σεβασμοῦ οἱ τότε ἐπίσκοποι τῆς Παλαιστίνης διερχόμενον δι' αὐτῆς προεχειρίσαντο εἰς πρεσβύτερον. « Ὁ Ὠριγένης, λέγει ὁ Εὐσέβιος, ἐπειγούσης χρείας, ἐκκλησιαστικῶν ἕνεκα πραγμάτων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στειλάμενος τὴν διὰ Παλαιστίνης, πρεσβυτερίου χειροθεσίαν ἐν Καισαρείᾳ πρὸς τῶν τῇδε ἐπισκόπων ἀναλαμβάνει—Θεόκτιστος δ' ἦν ὁ κατὰ Καισάρειαν τὴν ἐν Παλαιστίνῃ τὸν ἀρχιερατικὸν χειρίζων νόμον ὁ τῆς Ὠριγένους αὐτουργὸς χειροτονίας, ἔχων συνενδοκοῦντα καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Ἀλέξανδρον» (βλ. Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστ. βιβλ. ς'. κεφ. 23 καὶ Παμφιλ. τοῦ μάρτυρος καὶ Εὐσεβίου ἀπολογ. ὑπὲρ Ὠριγ. παρὰ Φωτίῳ ἀναγν. Μυριοβίβλ. 118). Ἡ χειροτονία ἐγένετο δυστυχῶς ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ὑπήγετο ὁ Ὠριγένης· οὔτε οὗτος οὔτε οἱ χειροτονήσαντες αὐτὸν πρεσβύτερον ἐζήτησαν πρότερον τὴν περὶ τούτου γνώμην καὶ ἄδειαν τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας. « Ἀλλ' Ὠριγένης ἀπαίρων εἰς Ἀθήνας, χωρὶς τῆς τοῦ οἰκείου γνώμης ἐπισκόπου εἰς πρεσβύτερον, οὐ δέον ὄν, ἀναβιβάζεται» (παρὰ Φωτίῳ ἔνθ. ἀνωτ.). Τοῦτο ἤρκεσεν ἵνα ὁ Ἀλεξανδρείας Δημήτριος, ὃς δι' ἐπαίνων εἶχεν ἕως τότε τὸν Ὠριγένην καὶ εἰς τοὺς φιλτάτους συνέττατεν, διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς χειροτονίας ταύτης καὶ κηρύξῃ αὐτὴν ἄκυρον ὡς παρὰ τὸν κανόνα τῆς Ἐκκλησίας γενομένην. Οἱ συγγραφεῖς οἱ ἱστοροῦντες ταῦτα προστιθέασιν ὅτι δύο ἐπὶ τούτῳ συνῆλθον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σύνοδοι· ἡ ἀπόφασις τῆς πρώτης, ἥτις καὶ μετριώτερον τὰ περὶ Ὠριγένους ἔκρινεν, ἦν ὅπως οὗτος ἐξωσθῇ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λοιποῦ θεωρῆται ξένος καὶ ἀλλότριος αὐτῆς· ἀλλ' ἐν τῇ δευτέρᾳ συνόδῳ, ἧς προήδρευεν αὐτὸς ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος Δημήτριος, ἐν ἔτει 231, ἐκρίθη εὔλογον ὅπως καὶ τῆς ἱερωσύνης ἔκπτωτος γένηται, καὶ τὴν δευτέραν ταύτην συνοδικὴν ἀπόφασιν, ἐκτὸς τῶν τὴν χειροτονίαν ἐπιτελεσάντων ἐπισκόπων τῆς Παλαιστίνης καὶ τῶν κατὰ τὴν πετραίαν Ἀραβίαν καὶ Φοινίκην ὁμόρων καὶ τοῦ ἐν Ἀχαΐᾳ (Ἀθήνας) εἰς ἣν ἐπορεύετο ὁ Ὠριγένης χάριν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, σύμπασα ἡ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἱεραρχία ἐνέκρινε, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Ῥώμης ἐπισκόπου ἐξαιρουμένου. «Καὶ σύνοδος ἀθροίζεται ἐπισκόπων καί τινων πρεσβυτέρων κατὰ Ὠριγένους· ἡ δὲ, ὡς ὁ Πάμφιλός φησι, ψηφίζεται μεταστῆναι μὲν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας τὸν Ὠριγένην καὶ μήτε διατρίβειν ἐν αὐτῇ μήτε διδάσκειν, τῆς μέντοι τοῦ πρεσβυτερίου τιμῆς οὐδαμῶς ἀποκεκινῆσθαι· ἀλλ' ὅγε Δημήτριος ἅμα τισὶν ἐπισκόποις Αἰγυπτίοις καὶ τῆς ἱερωσύνης ἀπεκήρυξε συνυπογραψάντων καὶ τῇ ἀποφάσει τῶν συμψήφων αὐτῷ γεγενημένων ». Ταῦτα οἱ μαθηταὶ καὶ φίλοι τοῦ Ὠριγένους Πάμφιλος ὁ μάρτυς καὶ Εὐσέβιος παρὰ Φωτίῳ (ἔνθ. ἀνωτ.)· ὁ δὲ ἕτερος αὐτοῦ ὑπέρμαχος καὶ θιασώτης, ὁ λατῖνος πρεσβύτερος Ρουφῖνος, γράφει ἐν τῇ β'. ὑπὲρ τοῦ Ὠριγένους ἀπολογίᾳ τάδε. Pro hoc sudore quid accepit praemii ? Damnatur à Demetrio episcopo. Exceptis Palaestinae et Arabiae et Phoenices atque Achaiae sacerdotibus in damnationem ejus consentit orbis. Roma ipsa contra hunc cogit Senatum, non propter dogmatum novitatem, nec propter haerisim, ut nunc adversus eum rabidi canes simulant : sed quia gloriam eloquentiae ejus et scientiae ferre non poterant, et illo docente omnes muti putabantur· τουτέστι· «Ποίαν ἀμοιβὴν ἔλαβεν ἀντὶ τῶν τοσούτων ἱδρώτων ὁ Ὠριγένης ; Κατεκρίθη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Δημητρίου. Ἐκτὸς τῶν ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Ἀραβίᾳ καὶ Φοινίκῃ καὶ τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ ἐπισκόπων πᾶσα ἡ οἰκουμένη σύμψηφος ἐγένετο ἐν τῇ κατ' αὐτοῦ καταδίκῃ. Καὶ αὐτὴ ἡ Ῥώμη σύνοδον ἐναντίον αὐτοῦ συνεκρότησε. Καὶ τίς

ἦν ἡ αἰτία τῆς καταδίκης; οὐχὶ νεωτερισμὸς ἐν τοῖς δόγμασι τῆς πίστεως, οὐχὶ αἵρεσις, ὡς νῦν προσποιοῦνται οἱ κατ' αὐτοῦ λυσσαλέοι κύνες· ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς εὐγλωττίας καὶ ἐπιστήμης αὐτοῦ δόξα, ἣν βαρέως ἔφερον, καὶ διότι, αὐτοῦ διδάσκοντος, ὡς ἰχθῦς ἄρωνι ἐλογίζοντο πάντες ».

Ἐν πᾶσι τούτοις βλέπομεν ὅτι, τῆς καταδίκης τοῦ Ὠριγένους, χειροτονηθέντος παρ' ἐνορίαν ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Παλαιστίνης χωρὶς τῆς τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου γνώμης, συμμετέσχον πᾶσαι σχεδὸν αἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐκκλησίαι καὶ δὴ καὶ αὐτὴ ἡ τῆς Ῥώμης. Ἡ ὁμόφωνος αὕτη πρᾶξις μαρτυρεῖ οὕτως ἢ ἄλλως, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὅτι ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου, ὃν οὗτος εἶχεν, ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν, ἐν τῷ ἀποστολικῷ αὐτοῦ ἔργῳ, οὐδαμῶς παρεθεωρήθη, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ ὡς βάσις ἐτέθη, ὡς φαίνεται, πρὸς διακανόνισιν τοῦ περὶ παροικιῶν καὶ ἐνοριῶν δικαίου τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ πλατύτερον ἀνεπτύχθη ὕστερον πρὸς διατήρησιν τῆς ἱεροπρεποῦς τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν κατὰ μέρος ἐκκλησιῶν ἐπικοινωνίᾳ καὶ ὂὴ καὶ ἐπὶ προφυλακῇ τῆς πίστεως καὶ παντὸς ἱεροῦ καὶ πνευματικοῦ ἀγαθοῦ. Ὅτι δὲ τῷ ὄντι ἔκπαλαι τὸ δίκαιον τοῦτο ἐκράτησεν ἐν τῷ Χριστιανισμῷ καὶ πολλαχῶς ὕστερον ἀνεπτύχθη, μαρτυροῦσι μὲν κατὰ πλάτος οἱ τῶν ἁγίων συνόδων ἱεροὶ κανόνες καὶ αἱ πράξεις τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἱκανὰ δὲ ἡμεῖς νομίζομεν πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν ἐνταῦθα καὶ τὰ ἐφεξῆς παρατιθέμενα ὀλίγα ἐκ πολλῶν.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ τοπικ. συνόδ. καν. 15 « Ὁρίζομεν ἵνα εἴ τις ἐπίσκοπος ἐξ ἑτέρας παροικίας βουληθῇ ἀλλότριον ὑπηρέτην, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, εἰς τινα βαθμὸν καταστῆσαι, ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος ἡ κατάστασις ἡ τοιαύτη νομίζοιτο.»

Τῆς ἐν Καρθαγένῃ τοπ. συνόδ. καν. 58 « (Ἤρεσεν) ὥστε μηδένα ἐπίσκοπον ἰδιοποιεῖσθαι ἀλλότριον κληρικὸν παρὰ τὴν κρίσιν τοῦ πρατέρου αὐτοῦ ἐπισκόπου, εἰ δὲ μήγε, μὴ ἐπικοινωνῇ ἀλλοτρίοις».

Τῆς αὐτῆς καν. 94 « Ἤρεσεν ἵνα ὅστις δήποτε ἐν ἐκκλησίᾳ, κἂν ἅπαξ ἀναγνῷ, ἀπ' ἄλλης ἐκκλησίας πρὸς κλήρωσιν μὴ καταδέχηται.»

Τῆς ς'. οἰκουμ. συνόδ. καν. 17 « Ὁρίζομεν . . . μηδένα τῶν ἁπάντων κληρικῶν κἂν ἐν οἱῳδήποτε τυγχάνει βαθμῷ, ἄδειαν ἔχειν, ἐκτὸς τῆς τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου ἐγγράφου ἀπολυτικῆς ἐν ἑτέρᾳ κατατάττεσθαι ἐκκλησίᾳ». (Παρβλ. τῆς Α'. καν. 16 καὶ τῆς Δ'. καν. 20.)

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τοπ. συνόδ. καν. 22 « Ἐπίσκοπον μὴ ἐπιβαίνειν ἀλλοτρίᾳ πόλει τῇ μὴ ὑποκειμένῃ αὐτῷ, μηδὲ χώρᾳ τῇ αὐτῷ μὴ διαφερούσῃ, ἐπὶ χειροτονίᾳ τινός, μηδὲ καθιστᾷν πρεσβύτερον ἢ διάκονον εἰς τόπους ἑτέρῳ ἐπισκόπῳ ὑποκειμένους, εἰμὴ ἄρα μετὰ γνώμης τοῦ οἰκείου τῆς χώρας ἐπισκόπου. Εἰ δὲ τολμήσειέ τις τοιοῦτον, ἄκυρον εἶναι τὴν χειροθεσίαν καὶ αὐτὸν ἐπιτιμίας ὑπὸ τῆς συνόδου τυγχάνειν». (Παρβλ. καὶ καν. 13 καὶ τῆς Β' οἰκ. συνόδ. τὸν 2 καὶ τῆς Γ'. τὸν 8.)

Καν. Ἀποστ· 35 « Ἐπίσκοπον μὴ τολμᾷν ἔξω τῶν ἑαυτοῦ ὅρων χειροτονίας ποιεῖσθαι εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις καὶ χώρας. Εἰ δὲ ἐλεγχθείη τοῦτο πεποιηκώς . . . καθαιρείσθω».

Ὅτι δὲ οἱ κληρικοὶ ἑκάστης αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας κατηγορούμενοι δικάζονται ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν ἔνδον καὶ ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἀνεκκλήτως, μὴ ἐπιτρεπομένου τοῦ δικάζεσθαι αὐτοὺς εἰς ἑτέραν, βλέπε τῆς Β'. οἰκουμ. συνόδ. καν. 2, καὶ τῆς ἐν Καρθαγ. τὸν 31 καὶ 129 καὶ τὴν β'. ἐπιστολὴν τῆς ἐν Ἀφρικῇ συνόδ. πρὸς Κελεστῖνον τὸν Πάπαν ἐν Ηηδαλ. Νικοδ. σελ. 320.

Τούτων οὕτως ἐκτεθέντων, ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὸ συμπέρασμα ἡμῶν ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ εἰρημένα.

Τὸ δέχεσθαι λοιπὸν κληρικοὺς ἑτέρας ἐκκλησίας καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἅπαξ ἐν ἐκκλησίᾳ ἀναγνόντας, ἄνευ ἀπολυτικῶν ἢ καὶ ἁπλῶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου καὶ προχειρίζεσθαι αὐτοὺς εἰς διακόνους ἢ πρεσβυτέρους ἢ ἐπισκόπους καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ κλήρῳ καταλέγειν ἢ καὶ ἁπλῶς δικάζειν αὐτούς, ἐξ ἀρχῆς ἤδη ἀπηγορευμένον ἦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ καθάπερ ἀπηγορευμένον ἦν καὶ τὸ ἐπιβαίνειν τινὰ εἰς χώρας ἐκκλησιαστικῶς εἰς αὐτὸν μὴ ἀνηκούσας καὶ χειροτονίας αὐτόθι ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἢ ἄλλως πως διατάσσειν τὰ περὶ τούτων.

Ὁ Μακαριώτατος Πάπας Λέων ὁ ΙΓ'. ἱστορῶν ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω τὰ κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους τῶν Σλαύων Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, ὁμολογεῖ ὅτι οὗτοι ἦσαν τέκνα, κληρικοὶ καὶ ἀπόστολοι τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι τοιοῦτοι ὄντες ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς Χαζάρους, τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Μοραβοὺς, ὅτι διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν οἱ λαοὶ οὗτοι ἐπίστευσαν εἰς Χριστὸν, ὅτι οὕτως αἱ χῶραι αὐτῶν αἱ τέως τῇ εἰδωλολατρείᾳ ἀνήκουσαι συνεδέθησαν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ὅτι ταῦτα πάντα ἐγένοντο χωρὶς ἡ Ῥώμη νὰ λάβῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος.

Ὁ αὐτὸς δὲ πάλιν οὐδόλως ἀρνεῖται ὅτι Νικόλαος ὁ Α'. καὶ οἱ τούτου διάδοχοι καὶ εἰς τὴν Ῥώμην προσεκάλεσαν τοὺς ἁγίους Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, καὶ λόγον παρ' αὐτῶν ἐζήτησαν τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτῶν ἔργου, καὶ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν κριτηρίου ὑπέβαλον, καὶ εἰς τοὺς τῆς ἱερωσύνης βαθμοὺς ἀνεβίβασαν, καὶ εἰς τὰς ὑπ' ἐκείνων φυτευθείσας ἐκκλησίας πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐπέβησαν χωρὶς τῆς τοῦ οἰκείου αὐτῶν ἐπισκόπου γνώμης ἢ συγκαταθέσεως. (Βλ. τὴν ἐγκύκλ. τοῦ Λέοντ. ἔνθ. ἀν.).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τί ἕπεται; ἕπεται βεβαίως συμπέρασμα θλίβον βαθέως πᾶσαν χριστιανικὴν καρδίαν· ἕπεται ἀνενδοιάστως οὐ μόνον ὅτι οὐδὲν κανονικὸν δικαίωμα εἶχεν ἡ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὸ ἔργον τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καθὼς οὐδ' εἰς τὰ πράγματα τῶν νεοφωτίστων ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι τοῦτο πράξασα, ἐναντίον τῶν ἱερῶν κανόνων ἔπραξεν· ὅτι ἑπομένως ἀντικανονικὴ καὶ ἀνοσία καὶ παράτυπος καὶ ἀνίερος ἦν οὐχὶ ἡ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀποστολὴ αὐτῶν, ἐὰν μετὰ τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα ἐπιτρέπηται νὰ ὀνομάσῃ τις αὐτὴν ἀποστολήν.

Λοιπὸν Νικόλαος ὁ Α'. καὶ οἱ τούτου διάδοχοι ἐκάλεσαν καὶ ἐδίκασαν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ αὐτῶν κριτηρίῳ δύο κληρικοὺς ἐκκλησιαστικῶς καὶ κανονικῶς οὐδαμῶς εἰς αὐτοὺς ὑπαγομένους ἐναντίον τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων.

Λοιπὸν Νικόλαος ὁ Α΄. καὶ οἱ τούτου διάδοχοι ἐδέξαντο ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν δύο κληρικοὺς ἐκκλησιαστικῶς καὶ κανονικῶς οὐδαμῶς εἰς αὐτοὺς ὑπαγομένους καὶ ἀνεβίβασαν αὐτοὺς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῶν εἰς τοὺς τῆς ἱερωσύνης βαθμοὺς ἐναντίον τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων. (1)

Λοιπὸν Νικόλαος ὁ Α΄. καὶ οἱ τούτου διάδοχοι ἀπέστειλαν ἱερεῖς καὶ ἐπισκόπους εἰς Βουλγαρίαν καὶ Μοραβίαν, χώρας ἐκκλησιαστικῶς καὶ κανονικῶς μὴ εἰς αὐτοὺς ὑπαγομένας ἐναντίον τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων.

Ναί, θλιβόμενοι ἐπὶ τούτοις ἐνδομύχως, ἀλλὰ καὶ πεποιθότες ὅτι ταῦτα, καίπερ ἐπιτροχάδην λεχθέντα ὅσον τὰ ὅρια τοῦ ἐλέγχου τούτου συνεχώρουν, δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὁ σεβόμενος τὴν ἱστορίαν τοῦ ἱεροῦ πολιτεύματος τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας, διότι καὶ ἡ ἀποστολικὴ πρᾶξις ἐν τῷ παραδείγματι τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Παύλου, καὶ ἡ πρᾶξις τῆς ἀρχαιοτάτης Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ὠριγένους, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον οὐδαμῶς δικαιοῦσι τὴν τοιαύτην στάσιν Νικολάου τοῦ Α΄. καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διαρρήδην αὐτὴν ὡς ὅλως ἔκθεσμον καὶ ἀντικανονικὴν καὶ ἀνοσίαν ἀνακηρύττουσι, μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ δευτέρου σημείου τῆς ἐγκυκλίου, ἐν ᾧ οἱ ἅγιοι τῶν Σλαύων ἀπόστολοι παρίστανται ὡς ἀπαρνησάμενοι τὴν πίστιν τῆς ἁγίας αὐτῶν μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἐνστερνισάμενοι τὸν παπισμόν!

(1) Ἐν τῇ παπικῇ ἐκκλησίᾳ "ὑπάρχουσι καὶ μοναστήρια ἢ μοναχικὰ τάγματα, ἅτινα κέκτηνται τὸ προνόμιον παρ' οἱουδήποτε ἐπισκόπου νὰ χειροτονῶνται.'— Τοιοῦτον προνόμιον κέκτηνται π. χ. οἱ Ἰησουῖται,,. Ἐπίσης γνωστὸν ἐστιν ὅτι ἐν τῇ παπικῇ ἐκκλησίᾳ " ἅπασαι αἱ περὶ ἁρμοδιότητος πρὸς χειροτονίαν διατάξεις κρατοῦσι κυρίως μόνον ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων οὐδαμῶς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Πάπα· οὗτος ὡς καθολικὸς ἐπίσκοπος τῆς ὅλης Ἐκκλησίας δύναται πανταχοῦ αὐτῆς οἱονδήποτε θέλει καὶ ἄνευ ἀπολυτικῶν ἐπιστολῶν εἴτε αὐτὸς εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νὰ χειροτονῇ,,. Ἀλλὰ παρατηρητέον πρῶτον ὅτι ἡ νομοθεσία αὕτη δὲν εἶναι ἡ νομοθεσία τῆς μιᾶς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τῆς παπικῆς· καὶ δεύτερον ὅτι αὕτη ἐστὶ πολλῷ μεταγενεστέρα Νικολάου τοῦ Α΄. καὶ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ διαδόχων. (βλ· τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὰ περὶ ἱερατικῆς ἐξουσίας ὑπὸ Ἰωάννου Π. Εὐταξίου ἐν Ἀθήν. 1872 σελ. 298.)

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ, ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ
ΤΟΥ
ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Συνεπεῖς πρὸς τὴν ὑπόσχεσιν ἡμῶν ἐρχόμεθα, ἵνα διερευνήσωμεν τὰ τῶν Μισσιοναρίων τοῦ Προτεσταντισμοῦ, τῶν προσηλυτισμοῦ χάριν ἐπὶ τὴν τλήμονα ἐπιπιπτόντων Ἀνατολήν, ὅπως διασαλεύσωσι τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν ἀσθενεστέρως ἐχόντων ἐν τῇ πίστει ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ χριστιανῶν, καὶ διαταράξωσι τὴν εἰρήνην καὶ γαλήνην τῶν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανικῶν κοινοτήτων.

Πόθεν ὁρμῶνται οὗτοι, καὶ τί ἀξιοῦσι παρ' ἡμῖν εἰσπίπτοντες; Ἐκ χωρῶν ἀπωτάτων προερχόμενοι ἦλθον καὶ ἔρχονται ἐπὶ τὴν Ἀνατολὴν προφάσει μὲν κοπιάσαι ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς μορφώσεώς τε καὶ διαπλάσεως πάντων τῶν ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐθνῶν, πράγματι δὲ πρὸς ἐγκατασπορὰν διδασκαλίας ἀλλοτρίας τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ὃ ἀκηκόαμεν καὶ δεδιδάγμεθα παρὰ τῶν αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκόων τοῦ Λόγου καὶ τῶν μαθητῶν καὶ διαδόχων αὐτῶν, τῶν συγκροτούντων τὴν ἄρρηκτον καὶ θεότευκτον ἄλυσιν τῶν ἱεραρχῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἁγίας Ἐκκλησίας.

Καὶ ἐὰν ἀγνὸς ἐκπαιδευτικὸς σκοπὸς ἐξώθει τοὺς ἀνθρώπους τούτους καὶ μετέφερεν αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν γῆν, ἐὰν οὗτοι ἐκ μόνου θείου ζήλου ἐνεφοροῦντο πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ φωτισμὸν τῶν ἐκ τῶν ἀντιξόων τοῦ παρελθόντος περιστάσεων εἰς ἀμάθειαν καταπεσόντων Ἀνατολικῶν Χριστιανῶν, πολιτευόμενοι ὡς πολιτεύονται ἄξιοι μεγίστης μομφῆς καὶ κατακρίσεως τυγχάνουσι, καὶ δύναταί τις προσφόρως προσαρμόσαι αὐτοῖς τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου εἰπόντος « μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν » (Πρὸς Ρωμ. Ι΄. 2.) Ἐρχόμενοι ὅμως ἵνα ὑπὸ μόρφωσιν εὐσεβείας ὑπεισέλθωσι παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ συλαγωγήσωσιν ἀσθενῆ γυναικάρια καὶ ἄκριτα μειράκια, ἢ ἐκμεταλλευθῶσι τὴν δυστυχίαν καὶ δυσπραγίαν τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανῶν, ὅπως δι' ὑποσχέσεων γηΐνων ἀγαθῶν μεταστήσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μείζονος κατακρίσεως ἔνοχοι ἀναδείκνυνται, ἅτε συνταττόμενοι τῇ μερίδι τοῦ ἀγγέλου τοῦ σκότους καὶ ὡς ἐκεῖνον καὶ αὐτοὶ πειραστικῷ γοήτρῳ προσπαθοῦντες ἵνα δελεάσωσι τοὺς ἀσθενῶς ἔχοντας, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπιλέγοντες « Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι » (Ματθ. δ΄. 9.)

Τίς ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, σαφῶς ἐσήμανεν ὁ Σωτὴρ εἰπών: «πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. » (Ματθ. κή. 19. 20.) Ἐκ τῶν Κυριακῶν τούτων λόγων ἀριδήλως συνάγεται ὅτι, ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος προσοικείωσις Αὐτῷ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ τηρεῖν τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, ὁ σκοπός ἐστι τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Ὅθεν μόνον ὅταν τὰ τρία ταῦτα στοιχεῖα ὑπάρχωσι, τὸ κήρυγμα φέρει τὸν τύπον τῆς Εὐαγγελικῆς ἀποστολῆς.

Δεῦτε τοίνυν ἐξετάσωμεν τὸ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τῆς Ἀνατολῆς κήρυγμα τῶν Μισσιοναρίων τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐπὶ τὴν λυδίαν ταύτην λίθον τῶν Εὐαγγελικῶν λόγων καὶ ἴδωμεν ἂν συνᾴδει τῷ Εὐαγγελίῳ ἢ ἀντίκειται αὐτῷ.

Α΄.

Πρῶτον συστατικὸν τοῦ σκοποῦ τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος εἶνε ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ἐντολὴ περιλαμβανομένη ἐν τῷ «μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» τοῦ Κυριακοῦ λόγου. Ἡ ἀποκάλυψις ὅμως προαπαιτεῖ ἄγνοιαν ὑπ' ἐκείνου, εἰς ὃν τὸ μὴ γινωσκόμενον ἀποκαλυφθήσεται, ἡ μαθητεία ἐξυπακούει ἀδαημοσύνην τοῦ μαθητευομένου, ἧς ἡ θεραπεία διὰ τῆς διδασκαλίας σκοπεῖται· δέον ἵνα ὑπάρχῃ τι ἀγνοούμενον, ὅπως ἡ διδασκαλία ἔχῃ λόγον ὑποστάσεως· ἐν δὲ τῷ Εὐαγγελικῷ κηρύγματι, ἡ μὴ ἐπίγνωσις τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν

Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶνε τὸ ἀγνοούμενον, οὗτινος τὴν ἀποκάλυψιν τὸ Εὐαγγελικὸν σκοπεῖ κήρυγμα. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅπως ἐπιδιωχθῇ τὸ πρῶτον συστατικὸν τοῦ σκοποῦ τούτου, δέον, ἵνα ὁ τὴν Εὐαγγελικὴν ταύτην ἀποστολὴν ἀναληψόμενος φέρῃ καὶ βαστάσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου κατέναντι ἐθνῶν, μὴ ἐπιγινωσκόντων αὐτό, μὴ πιστευόντων εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ μὴ ὁμολογούντων ὅτι ὁ Θεὸς ἤγειρεν Αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Τοῦτο οὐχ ἡμεῖς ὑποτυποῦμεν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ τῶν ὅλων δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀποστείλας τοὺς ἁγίους Αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, ὅπως κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον Αὐτοῦ εἰς ἔθνη ἄπιστα καὶ ἀβάπτιστα, μὴ ἔχοντα ἐπαγγελίαν τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς. Τούτου χάριν παντοκρατορικῶς καὶ φιλανθρώπως διατάξας τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ, ἵνα πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει (Μάρκ. ιϛ. 15) προσέθετο «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται» (αὐτ. 16.) Ὅθεν καὶ ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος Παῦλος «ἐφιλοτιμεῖτο εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον (φησὶ) θεμέλιον οἰκοδομήσω» (Πρὸς Ρωμ. ιέ. 20.) Τοιοῦτον παρέδωκε τὸ κήρυγμα ὁ Κύριος καὶ οὕτω ἠννόουν αὐτὸ οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ καὶ ἀπόστολοι, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Παῦλος ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἔνθα ὑπῆρχον χριστιανοὶ, δὲν ἀπήρχετο κηρύξαι, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον, ὃν ἄλλος τῶν Ἀποστόλων εἶχεν ἤδη θεμελιώσει, οἰκοδομήσῃ. Ἐξηγῶν δὲ πλατύτερον ὁ αὐτὸς μακάριος Ἀπόστολος τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης αὐτοῦ διαγωγῆς, τὰ ῥήματα ἐπάγει τοῦ ὑψηγορωτάτου τῶν προφητῶν (Ἡσαΐου νϛ'. 15) λέγων «ἀλλὰ καθὼς γέγραπται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι συνήσουσι» (Πρὸς Ρωμ. ιέ. 21.) Μόνον λοιπὸν ἄνθρωποι ἀντικείμενοι πρὸς τὰς Κυριακὰς ἐπιταγὰς καὶ τὰς ὑποθήκας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων παρορῶντες τὰ ἔθνη οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, σπεύδουσιν ἵνα διαταράξωσι τὴν γιλήνην ἐκείνων, εἰς οὓς κατηγγέλθη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης καὶ παρ' οἷς καταγγελθὲν ἐπιστεύθη, καὶ οἵτινες ἀκηκόασι περὶ αὐτοῦ καὶ ἀκούσαντες ἐπίστευσαν τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, καὶ ἐγνώρισαν τίς ὁ πλοῦτος τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ἡμῖν ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης, (πρὸς Κολοσ. ἐ. 26. 27.) ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς συνοικοδομούμεθα εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι (Πρὸς Ἐφεσ. ϛ. 21. 22.)

Ταῦτα περὶ τοῦ κηρύγματος πιστούμενοι παρ' αὐτοῦ τε τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων Αὐτοῦ μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων, ἐρωτῶμεν, ἀνευρίσκει τις ἔστω καὶ ἀσθενέστατον ἴχνος ἐπαρῆς τοῦ παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς κηρύγματος τῶν Μισσιοναρίων τοῦ Προτεσταντισμοῦ πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου καθορισθέντα ὡς ἄνω σκοπὸν τοῦ Εὐαγγελικοῦ Αὐτοῦ κηρύγματος; Μηδαμῶς.

Οἱ ἀνατολικοὶ Ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ δὲν ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' ἐπιγινώσκομεν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τῷ σταυρῷ Αὐτοῦ ἐγκαυχώμεθα· τοῦτον ἐφέρομεν καὶ φέρομεν βαστάζοντες κατέναντι τῶν ἐθνῶν. Δέκα καὶ πέντε ὅλους αἰῶνας πρὶν γνωσθῇ ἡ Ἀμερικὴ, ἐκ τῶν χωρῶν τῆς ὁποίας, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐκπέμπονται οἱ μισσιοναριοι, ἐδιδάχθημεν τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τοῦτο τοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς λαοῖς ἐδιδάξαμεν, ὡς δὲ παρελάβομεν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιεπατήσαμεν καὶ περιπατοῦμεν, «ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθημεν» (Πρὸς Κολοσ. β'. 6. 7.), ὅθεν καὶ ἐτηρήθη ἐν ἡμῖν ἡ ταυτότης καὶ ἀκεραιότης τῆς θρησκείας δογματικῶς καὶ πρακτικῶς κατὰ τὸν θεῖον λόγον «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Πρὸς Ἑβρ. ιγ'. 8).

Μὴ ἀγνοουμένου τοίνυν ὑφ' ἡμῶν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ἀλλ' ἐπιγινωσκομένου καὶ παρρησίᾳ καταγγελλομένου μεγάλῃ τῇ φωνῇ κατέναντι πάντων, ἡ τῶν ἀνθρώπων τούτων ἀποστολὴ παρ' ἡμῖν πρὸς ἐκδίδαξιν δῆθεν τοῦ μὴ ἀγνοουμένου ὑφ' ἡμῶν, ἀλλὰ δοξαζομένου καὶ προσκυνητῶς λατρευομένου πανυμνήτου τούτου ὀνόματος, φέρει τὴν κατάκριτον σφραγῖδα τῶν ἐζητησάντων πάλαι ἐκκλεῖσαι τοὺς Γαλάτας, περὶ ὧν ὁ Ἀπόστολος εἰρηκε: «ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλ' ἐκκλεῖσαι ἡμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε» (πρὸς Γαλάτ. δ. 17.)

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐκ θείου ζήλου ἐνεφορροῦντο καὶ ἐφέροντο βαστάσαι τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου κατέναντι ἐθνῶν, εὑρὺν, εὐρύτατον κύκλον ἐνεργείας εἶχον τὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀποστολὴν παρὰ ταῖς μυριάσι μυριάδων ἀνθρώπων ταῖς ζώσαις ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου, καὶ ἀπηλλοτριωμέναις τῆς θείας χάριτος. Ἐὰν ἐκ θείου ζήλου τὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἔργον ἀνελάμβανον, ἐκεῖ, ἐν τῇ αὐχμῇ πνευματικῇ ἀρούρᾳ τῇ μὴ ἀβευθείσῃ ἐκ τῶν ζειδώρων ναμάτων τοῦ Εὐαγγελίου ὤφειλον, ἵνα ἀπέλθωσι καὶ κατασπείρωσι τὸν εὐαγγελικὸν λόγον, ἔστω καὶ διὰ φθόνον καὶ ἐρεθειαν· ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἤθελε χαρῇ ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν, μετὰ τοῦ Ἀποστόλου ἐπιλέγουσα «Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι» (πρὸς Φιλιπ. ά. 18.). Πάρεστιν, ὡς ὁ ἀείμνηστος Καισαρείας Εὐστάθιος ἔγραφε (Ἐπιστολὴ Α'. τοῖς ἐν τῇ θεοσώστῳ κωμοπόλει τοῖς Καισαρείας Μουταλάσκη ἐξ Ἀμερικῆς παεπιδήμοις, γραφεῖσα τῇ 19 Αὐγούστου τοῦ 1872) «πάρεστιν ὑμῖν στάδιον εὐρὺ ἐν τοσούτοις ἔθνεσιν εἰδωλολατρικοῖς, ἵνα μὴ καὶ ἄλλα προσονομάσω, τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἠθετικότα· εἰς ἐκεῖνα τοίνυν δράμετε, ἐν οἷς Χριστὸς ὅλως οὐκ ὀνομάζεται· ὅταν δ' ἐκεῖνα τῇ εὐαγγελικῇ σαγήνῃ ἀγρεύσητε, τότε καὶ μόνον τότε μνήσθητε κοσκινίσαι τῷ κοσκίνῳ τῆς Θεολογικῆς κριτικῆς καὶ εἴτις που τῶν χριστιανικῶν λαῶν εἰς λάθη πρακτικὰ ἢ δογματικὰ ἐγκατώλισθεν. Ἀλλὰ καὶ τότε πάλιν ἐκβαίνει τῶν ὅρων τῆς φιλανθρωπίας καὶ τιμιότητος τὸ, ἀφέντες τὰ θεολογικώτερα καὶ φωτεινότερα κέντρα τῆς εὐσεβείας, τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Πετρούπολιν, στραφῆναι πρὸς τὰ ἐν ἀποκέντρῳ καὶ συνεσκιασμένῃ τινὶ γωνίᾳ νεμόμενα ἁπλοϊκὰ καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀσθενέστατα καὶ ἀπροστάτευτα πρόβατα ἐκείνης τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις διδασκάλους καὶ κατηχητὰς ἐπιγραφομένη αὐτοὺς τοὺς τοῦ Σωτῆρος θεοκήρυκας Ἀποστόλους καὶ τοὺς τού-

των ἀμέσους μαθητὰς, καὶ μιμητὰς καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Γραφῶν καὶ ὁλοκλήρου, ὡς εἰπεῖν, τοῦ Χριστιανισμοῦ δανείσασα, καὶ τοὺς λαμπροτάτους ἥρωας (Μάρτυρας καὶ Ὁμολογητὰς καὶ Ἀσκητὰς) καὶ διδασκάλους καὶ φωστῆρας τῆς πίστεως ἐγκυφορήσασα, καὶ πάσας τὰς αἱρέσεις τὰς χθιζὰς καὶ τὰς πρωΐζους ἀρδην καταγωνισαμένη, ἀξία καθέστηκε πάσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς καὶ εὐλαβείας, πολλῆς τε καὶ μακρὰς μελέτης καὶ μιμήσεως. »

Συστατικὸν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος εἶνε ἡ μαθητεία τοῦ προσηλύτου, ἡ δι' αὐτῆς ἐκμάθησις τοῦ καταγγελλομένου πράγματος· ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἵνα ἐκ συνειδήσεως καὶ ἐπιγνώσεως ἀσπασθῇ ὁ μαθητεύσων τὸ ἐκδιδαχθησόμενον, καὶ μὴ ὑφαρπαγῇ ἡ τὸ φαινόμενον προσχώρησις αὐτοῦ, ἥτις τότε εἶνε καὶ λέγεται ἀποπλάνησις. Ταύτην ἀποκρούων ὁ Σωτὴρ, διέταξε τοὺς μαθητὰ Αὐτοῦ, ἵνα « πορευθέντες μαθητεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη. » Ἀριδήλως ἐν τῷ Κυριακῷ τούτῳ ἐπιτάγματι καθοριζεται τὸ μόνον ἐπιτρεπόμενον μέσον τῆς τοῦ χριστιανισμοῦ διαδόσεως, ἡ διδασκαλία αὐτοῦ εἰς ἀνθρώπους, δυναμένους ἵνα ἐννοήσωσι καὶ κρίνωσι περὶ τῆς ἀποκαλυπτομένης αὐτοῖς διδασκαλίας. Ὅθεν οἱ τοῦ Εὐαγγελίου κήρυκες, τῷ ἐπιτάγματι τούτῳ στοιχοῦντες, παρρησίᾳ τὸν Χριστὸν κατήγγελλον· δὲν ἀπέκρυπτον τὰ διανοητικῶς ἀνεπτυγμένα κέντρα, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ἐλάμβανον καὶ ἐκεῖ τὸν Χριστὸν Θεὸν εἶναι ἅπασι κατήγγελλον· δὲν συνεσχέτιζον τὴν ἀποδοχὴν τοῦ κηρύγματος αὐτῶν μετ' ἀπολαύσεων γεηρῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ τοὐναντίον προκατήγγελλον τοῖς μαθητεύουσι θλίψεις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, στερήσεις καὶ κακουχίας. Ἐζήτουν τηλικαύτην ἐπίγνωσιν τῆς ἀποκαλυπτομένης ἀληθείας παρὰ τῶν ἀποδεξομένων αὐτὴν, ὥστε προθύμως νὰ ὑποβάλωσιν αὐτοὺς εἰς στερήσεις καὶ κακουχίας, εἰς διωγμοὺς καὶ προπηλακισμοὺς ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ τῶν προτεσταντῶν ὅμως μισσιονάριοι πᾶν τοὐναντίον διαπράττουσι. Λοχῶντες οὗτοι ἐν γωνίᾳ που καὶ παραβύστῳ, ἀναζητοῦσιν ἀσθενῆ τινα διάνοιαν, καταβληθεῖσαν ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς δυστυχίας, ἵνα τῇ προσφέρωσι χρηματικά τινα κερμάτια, ὅπως ὑποσχεθῶσιν αὐτῇ ὑλικὰ ἀγαθὰ πρὸς ἀπάρνησιν τοῦ πατρίου αὐτῆς δόγματος. Ἀλλ' εἰπάτωσαν ἡμῖν, τί πλέον τούτου ἐποίησεν ὁ πειράζων, ὅτε, δείξας τῷ Σωτῆρι πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ἔφη « Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι ; » Ἀποφεύγοντες τὰ θεολογικώτερα καὶ φωτεινότερα κέντρα τῆς εὐσεβείας ὑπεισέρχονται ἐν μέσῳ τῶν ἁπλοϊκῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ζητοῦσιν ἵνα ἐκμεταλλευθῶσι τὴν ἀμάθειαν καὶ δυστυχίαν τῶν ἁπλοϊκῶν ἐκείνων ἀνθρώπων καὶ ὑπούλως παρασύρωσιν αὐτούς. Δὲν ἔχουσι τὴν τόλμην ἵνα παρρησίᾳ ὑποστηρίξωσι τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, καὶ προσφεύγουσιν εἰς ἐξαπάτησιν τῶν ἁπλουστέρων, κηρύσσοντες αὐτοῖς ὅτι τὰ ἀπαράγραπτα καὶ θεῖα ἐκδιδάσκουσι ὄθεν δόγματα, ὅτι τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου ἀναπτύσσουσι ὄθεν καὶ διασαφηνίζουσιν αὐτοῖς. Φεύγοντες τὰς πεφωτισμένας διανοίας, δὲν τολμῶσιν ἵνα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ τῆς κριτικῆς παρεξετάσωσι τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, ἀλλὰ προφάσει μεταδόσεως τῶν ἀγαθῶν τῆς παιδείας καταρτίζουσι σχολεῖα πρὸς ἀποπλάνησιν ἀνηλίκων παιδίων, μὴ ἐχόντων τὴν ἀπαιτουμένην κρίσιν, ἵνα διακρίνωσιν ἀνὰ μέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ· καὶ σκανδαλίζουσι τὰς ἀθῴας ἐκείνας συνειδήσεις ἐπὶ παροράσει τοῦ Κυριακοῦ λόγου « ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης » (Ματθ. ιη'. 6.). Ἀντευαγγελικῶς ἐνεργοῦντες, δαπανῶσι πρὸς ἐξαγορὰν ἀργυρωνήτων ὀπαδῶν ἐκ μέσου τῶν ἠμιμαθῶν καὶ διεφθαρμένων ἐκείνων ἀνθρώπων τῶν ἐν πάσῃ κοινότητι εὑρισκομένων, οὓς ὁ Ἀπόστολος κατέλεξεν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν εἰς ἀτιμίαν ἀφωρισμένων σκευῶν (πρὸς Τιμόθ. Β'. β'. 20)· ἐξοδεύουσιν ἀφειδῶς εἰς ἐκτύπωσιν βιβλιαρίων, ὑπούλως διαστρεβλούντων τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν· καὶ κνήθοντες τὰ ἀγενῆ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἐπιρρεποῦς οὔσης εἰς τὸ ἀκούειν ἡδέως τῶν κατηγοριῶν καὶ λοιδωριῶν (Δημ. περὶ Στεφ. § 2), συκοφαντοῦσι τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ποιμένας αὐτῆς, ζητοῦσιν ἵνα ἐνσπείρωσι τὸ μῖσος ἐν τοῖς Ὀρθοδόξοις κατὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν Κλήρου, ὃν πολυειδῶς διασύρουσι, διεγείρουσι ζιζάνια καὶ διὰ τῶν θεοστυγῶν τούτων μέσων προσπαθοῦσιν ἵνα ἐγκαταστήσωσι τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν ὑπερθεν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς παρὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Θεοφόρων Πατέρων παραδοθείσης ἡμῖν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίας.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, οὓς ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος παρέδωκεν ἡμῖν ὡς ἀνυποτάκτους, ματαιολόγους καὶ φρεναπάτας, « ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες, ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν » (Πρὸς Τίτ. α'. 10. 11), καὶ τολμῶσιν ἵνα τὴν κατάκριτον αὐτῶν ταύτην ἀποστολὴν καλύπτωσι μὲ τὸν μανδύαν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ παρίστανται ἀπόστολοι τοῦ Εὐαγγελίου, ἀφ' οὗ τὸν πρῶτον ὅρον τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀναιροῦσι καὶ ἀποκρούουσιν. Ἀλλὰ μὴ ἄρα τηρῶσι τοὺς ἑτέρους δύο προτεθέντας ὅρους αὐτοῦ; Μηδαμῶς, ὡς ἀποδείξομεν εἰς τὸ ἑπόμενον τεῦχος.

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

νῦν πρῶτον ἐκδιδόμεναι ἐκ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς εὑρισκομένου χειρογράφου

ΥΠΟ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

(Συνέχεια ἴδε τεῦχος Γ'.)

Α'.

Ἦν ἐποχὴ τρομερὰ καὶ φρικώδης διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ἐποχὴ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρω-

νύμου (741—775), ὅτε κατὰ τὸ 759 (1) ἐγεννᾶτο ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ ἱερὸς Θεόδωρος ἐκ γονέων μέγα τότε σημαινόντων, τοῦ Φωτεινοῦ, βασιλικοῦ ταμίου ὑπάρχοντος καὶ τῆς Θεοκτίστης, ἀδελφῆς τοῦ μεγάλου τότε τῶν μοναστῶν καθηγεμόνος Πλάτωνος. Ὁ ἱερὸς Θεόδωρος ὡς ἀνήκων εἰς οἰκογένειαν περιφανῆ καὶ πλουσίαν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἄγευστος τῆς τότε συνήθους παιδεύσεως, διὸ διακούσας τὰ πρῶτα στοιχειώδη μαθήματα, ἔτυχε καὶ τελείας ἐγκυκλίου παιδεύσεως, γραμματικῆς δηλονότι ρητορικῆς καὶ φιλοσοφίας, ὁμιλῶν ἤδη πρωΐμως καὶ ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς καὶ τοῖς τῶν Πατέρων συγγράμμασι, ἐπιδιδοὺς ἅμα ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων καὶ εἰς τὴν τῆς ἀρετῆς διάπραξιν. Ἡ μεγάλη εὐσέβεια τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ μάλιστα τῆς μητρὸς (2), ἡ ἰδία φύσις, ἡ ἐποχὴ ἐν ᾗ ἔζη καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας παράνομα καὶ ἀσεβῆ διαβήματα τῶν εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων, ὡς καὶ ἡ καρτερία τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἰδίᾳ τῶν μοναχῶν, ταῦτα καὶ πολλὰ ἕτερα ἦναψαν ἐν τῇ νεαρᾷ αὐτοῦ καρδίᾳ τὴν ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας φλόγα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ τιθέναι τὰ συμφέροντα αὐτῆς ὑπεράνω τῆς ἰδίας φιλαυτίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Πρωΐμως ἤδη διαπνεόμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς θρησκευτικότητος καὶ ἀληθοῦς ἐκτιμήσεως τῶν τοῦ κόσμου τούτου πραγμάτων, ὅλη ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν τῷ Θεῷ καὶ τῇ πράξει τῆς ἀρετῆς. «Ἀλλὰ γάρ, λέγει ὁ τούτου βιογράφος Μιχαήλ, ἐκείνῳ καὶ τοσαύτην συλλέξαντι παίδευσιν, μετριότης τις ἐπίσημος ἦν καὶ τρόπους σεμνὸς καὶ ἠθῶν ἐπιμέλεια· ᾧ καὶ θᾶττον ὁ λογισμὸς τοῖς ὑψηλοτέροις προσχὼν, λόγους μὲν καὶ τἄλλα πάντα δευτέρου ποιεῖται τοῦ λόγου, τὴν δ' ἅπασαν τρέπει σχολὴν περὶ τὴν κτῆσιν τῶν ἀρετῶν· μεριμνῶν ὅσαι ὧραι καὶ διαπονούμενος πῶς ἄρα κατορθωθείη αὐτῷ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία, πῶς ἡ φρόνησις καὶ ἡ δικαιοσύνη, πῶς τε ἡ πρᾳότης καὶ ἡ ἐγκράτεια καὶ ὅσαι ἄλλαι ταῖς γενικαῖς ὑποδιήρηνται ἀρεταῖς . . . . . ἦν δ' αὐτῷ διὰ πολλοῦ καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἱεροὺς οἴκους φοιτᾶν, ἀγρυπνίᾳ ὑποσπῶντι τὰς σάρκας, καὶ στάσει παννύχῳ τῆς ψυχῆς ἀναστηλοῦντι τὸ ὄρθιον». Οὕτω τὸν ἱερὸν Θεόδωρον κατάτε θεωρίαν καὶ πρᾶξιν καταρτιζόμενον καὶ πρωΐμως ἤδη πολλὰ σημεῖα τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοῦ μεγαλείου ἐνδεικνύμενον, ὑπὲρ τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἐφείλκυσεν ὁ πρὸ μητρὸς θεῖος αὐτοῦ Πλάτων, τὸ 781 (3), τὰς διατριβὰς αὐτοῦ τότε ἐν Κωνπόλει ποιούμενος. Ὁ Πλάτων ὁηλ. ὅστις ἐπὶ τοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας σφοδροῦ διωγμοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου τὸ καταφύγιον αὐτοῦ εὗρεν εἰς λόχμην τινὰ τοῦ Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας, ἔνθα διέτριβε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Λέοντος τοῦ Χαζάρου (780), ἐπὶ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὅτε μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Θεόδωρος (ἐν ἐπιταφίῳ Πλάτωνος § 21) καὶ ἡ τοῦ μονάζειν παντὶ τῷ βουλομένῳ ἠνέῳκτο θύρα, καὶ πολλοὶ τῶν ἐξορίστων μοναχῶν ἀνέθορον ἐκ τῶν καταρυγίων αὐτῶν καὶ τῶν ὀπῶν τῆς γῆς, ἔνθα ἦσαν συγκεκλεισμένοι, ἐλθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον (4) πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους πρὸς ἀρετὴν καὶ τὴν μοναχικὴν πολιτείαν μεθείλκυσε καὶ δὴ σὺν τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ καὶ ἅπασαν αὐτοῦ τὴν οἰκογένειαν. Οὕτω λοιπὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ, ὁ ἀδελφὸς Ἰωσὴφ ὁ ὑμνῳδὸς, ὁ μετὰ ταῦτα ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἕτερος νεώτερος Εὐθύμιος τοὔνομα, νεωτέρα τις ἀδελφὴ καὶ ὁ ἡμέτερος Θεόδωρος τὸν ἄζυγα βίον τοῦ κοινωνικοῦ προτιμήσαντες, πᾶσαν αὐτῶν τὴν ὕπαρξιν καὶ τὰ χρήματα τοῖς πένησι διανείμαντες καὶ τοὺς οἰκέτας αὐτῶν οὐδ' ἀριθμῷ λιπτοὺς ἐλευθερίᾳ τιμήσαντες (5), ἀπαί-

(1) Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ ἱεροῦ Πατρὸς ἐξάγομεν ἀκριβῶς ἐκ τοῦ εἰς αὐτὸν σωζομένου ἐπιγράμματος παρὰ Migne ἐν Patrologiæ τόμ. 99 σελ. 105, ἔνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγεται: " Ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ ὁ ὅσιος καὶ μέγας Πατὴρ ἡμῶν, ὁ Χριστοῦ θεράπων καὶ ὁμολογητὴς Θεόδωρος, ὁ πολυθρύλλητος ἡγούμενος τοῦ Στουδίου . . . . . μηνὶ Νοεμβρίῳ ἑνδεκάτῃ, ἡμέρᾳ πρώτῃ, ὥρᾳ ἕκτῃ, ἰνδικτιῶνος πέμπτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου 6335 ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς σημείωσις: "Ἐκοιμήθη ὁ παναγιώτατος πατὴρ ἡμῶν καὶ μέγας ὁμολογητὴς Θεόδωρος ἐτῶν ὑπάρχων ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, μηνὶ Νοεμβρίῳ ιά. ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρᾳ ἕκτῃ ἔτους 6335.,, Ἐκ τοῦ ἔτους λοιπὸν τούτου ἀφαιρουμένου τοῦ 5509, διότι ἀπέθανε κατὰ νοέμβριον ἔχομεν, 826 Μ. Χ. ὅθεν πάλιν ἀφαιρουμένων τῶν 67 ἐτῶν τῆς βιωτῆς αὐτοῦ προκύπτει τὸ 759.

(2) Περὶ τῆς εὐσεβείας τῆς Θεοκτίστης παράβαλε τὴν εἰς αὐτὴν ἐπιτάφιον κατήχησιν τοῦ Θεοδώρου παρὰ Migne ἔν. ἀν. σελ. 881, ἔνθα ποιούμενος λόγον καὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων αὐτῆς λέγει: "τὰ δὲ τέκνα ἡ πανάρετος παιδεύει ἐν νουθεσίαις καὶ παραινέσεσιν, τῇ μὲν ῥάβδῳ λογικῇ πλήττουσα, τῇ δὲ ἐμμελείᾳ ἄγουσα καὶ προάγουσα καὶ αὔξουσα εἰς τὰ τελειότερα",, ὡς παράδειγμα δὲ τῆς καλλίστης αὐτῆς παιδοτροφίας ἀναφέρει καὶ τὸ ἑξῆς: "ὅτι ἑκάστοτε μετὰ τὸ καθευδῆσαι τοὺς παῖδας, οὐ πάντως ἦν αὐτὴν κοιτασθῆναι πρὶν ἂν ἀπουδσαν σημειοῦσθαι τὰ σῶν μέλη τῇ τοῦ σταυροῦ σφραγῖδι-,,

(3) Τὸ ἔτος τῆς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον προσελκύσεως Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου ἀσφαλῶς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἄνω μνημονευθέντι ἐπιγράμματι καὶ τινι συναξαρίῳ (παρὰ Migne σελ. 61) λεγομένου, ὅτι 22 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν τὸν τοῦ Κυρίου ἀράμενος σταυρὸν ὑπὸ τὸν αὐτοῦ ζυγὸν τὸν ἑαυτοῦ καθυπέταξεν αὐχένα. Προβλ. καὶ χρονικὴν σύνοψιν τῶν ἔργων τοῦ Θεοδώρου παρὰ Migne σελ. 79. Παρ' ἀμφοτέροις ὅμως τοῖς βιογράφοις τοῦ Θεοδώρου (Migne σελ. 21 καὶ 24) λέγεται ὅτι εἰς τὸν μοναχικὸν βίον ἐθήρασεν αὐτὸν ὁ Πλάτων, ὅτε διετέλει ἐν Κωνσταντινουπόλει προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς Εἰρήνης ἵνα συμμετάσχῃ τῆς ὑπὲρ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων συγκροτηθείσης Ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, λοιπὸν τὸ 787. Ἀλλ' ἡ εἴδησις αὕτη ἀντίκειται οὐ μόνον πρὸς ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀναφέρει ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἐν τῷ ἐπιταφίῳ εἰς Πλάτωνα, τὴν μὲν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον εἰσαγωγὴν αὐτοῦ ἀνάγων εἰς τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τῆς Εἰρήνης (ἐντεῦθεν ἡ περὶ ἡμᾶς πανέστιος ἀποταγὴ παράγρ. 21) τὴν δὲ παρουσίασιν τοῦ θείου αὐτοῦ ἐν τῇ Ζ'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα (παράγρ. 24). Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Πλάτων ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Νικαίᾳ ϛ'. Συνόδου φέρεται ὑπογεγραμμένος Πλάτων ἡγούμενος Σακκουδίωνος, ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας μαρτυρεῖ γνώμης, διότι ἡ μονὴ αὕτη πρῶτον σὺν τῇ κοσμικῇ ἀποταγῇ τοῦ Θεοδώρου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ κατηρτίσθη. Ἐκ τούτων πάντων συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Πλάτων ἅς παρέστη ἐν Βυζαντίῳ, τὸ 781 ὅτε ἐθήρασε τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ τὸ 786 ὅτε ὡς ἡγούμενος Σακκουδίωνος παρουσίασεν εἰς τὴν σύνοδον, ὅθεν καὶ ἐπανέκαμψεν εἰς τὸ οἰκεῖον φροντιστήριον ἐχόμενος τῆς προστασίας (Ἐπιτάφ. Πλάτων παράγρ. 2), οἱ δὲ βιογράφοι συγχέουσι τὰ δύο γεγονότα.

(4) Ὑπὸ τοῦ τηνικαῦτα προέδρου τῆς Ἐκκλησίας προσηνέχθη τῷ Πλάτωνι ἡγουμενεία ἀστικῆς τινος μονῆς ὡς καὶ ἡ μητρόπολις Νικομηδείας, ἀμφότερα ὅμως ἀπέβαλεν ὁ ἱερὸς ἀνήρ. Ὑπὸ τὸν πρόεδρον τοῦτον σημειώσις τις παρὰ τῷ Migne σελ. 82 ἐκλαμβάνει τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιον, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ ἔτους τῆς ἀφίξεως τοῦ Πλάτωνος ἐν Βυζαντίῳ (781) φαίνεται ὅτι ἦν ὁ Παῦλος, τοῦ Ταρασίου μόλις τὸ 784 25 Δεκεμβρίου ἀναδεχθέντος τὴν Πατριαρχείαν Κωνσταντινουπόλεως.

(5) Παρὰ τοῖς μοναχοῖς καθόλου τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἴσχυεν ἡ ἀρχὴ τοῦ μὴ χρῆσθαι δούλοις καὶ ἰκέταις, τὸ μὲν διότι αὐτοὶ οὗτοι ἐξετέλουν τὰ τούτων ἔργα, τὸ δὲ ἵνα τιμῶσι τὴν ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ἐντεῦθεν καθὼς ποτε ὁ ἱερὸς Πλάτων ἀποτασσόμενος τὸν κόσμον τοῦτον ἀπηλευθέρωσε τοὺς ἰδίους οἰκέτας (πρβλ. Θεοδώρ. Στουδ. ἐπιτάφ. εἰς Πλάτωνα παράγρ. 8) καὶ ἀκολούθως ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ οὐδένα ἤθελε νὰ ἔχῃ οἰκέτην (πῶς γὰρ ἂν μοναστὴς ἀληθινὸς, ὁ δεσποτείας φόβον δούλοις ἐπανατεινόμενος·

ρουσι σὺν τῷ κλεινῷ τοῦ μοναχικοῦ βίου καθηγεμόνι Πλάτωνι, εἰς οἰκεῖόν τινα ἀγρὸν Βοσκύτιον καλούμενον, ἐγγὺς τοῦ ὁποίου ἦν τόπος καλούμενος τοῦ Σακκουδίωνος, καὶ ἐκεῖ ἱδρύουσι τὴν ἐπίσημον ἐν τῇ ἱστορίᾳ Μονὴν τοῦ Σακκουδίωνος (ὁ).

ΤΑ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΑΡΙΣΤΡΙΟΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ὁ Ἡγεμὼν λαβὼν τὴν ἐντῷ προηγουμένῳ Τεύχει δημοσιευθεῖσαν παρατησιν ἔσπευσε νὰ διαβιβάσῃ ταύτην πρὸς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν τῆς Μολδαβίας διὰ τοῦ ἑπομένου διαγγέλματος.

Ἡμεῖς ἐλέῳ Θεοῦ Μιχαὴλ Γρηγορίου Στούρζας Βοεβόδας καὶ Αὐέντης καὶ Ἡγεμὼν πάσης Μολδοβλαχίας· πρὸς τὴν εἰθισμένην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Τὸ παρατιθέμενον ὧδε ἔγγραφον τῆς παραιτήσεως τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου, Κυρίου Βενιαμὶν Κωστάκη, σὺν αἰσθητῇ κατηναγκάσθημεν ἀποδέξασθαι θλίψει, φυλαττόμενοι, μήπως μετὰ πάσας καὶ παντοίας γενομένας δοκιμὰς πρὸς ἀποτροπὴν ὑποπίπτωμεν πνευματικῷ ἐγκλήματι, εἴπερ πλείονα ἐπιμονὴν κατεβάλλομεν, ἐπὶ τῷ ἀναπείσαι τὴν αὐτοῦ Πανιερότητα ἀποστῆναι τῆς τοιαύτης σταθερᾶς καὶ ἀδιασείστου ἀποφάσεως, καὶ μάλιστα ὅτε ἅπασαι αἱ παρ' ἡμῶν μεσολαβήσεις καὶ προτροπαὶ μεματαίωνται, ῥητῶς τέλος δηλωσάσης Ἡμῖν τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος, ὅτι αὕτη ἔμπνευσίς τις ἐξ ὕψους πέφυκε, καὶ ὅτι οὐ δέδοται ἀνθρωπίνῃ δυνάμει μεταποιῆσαι αὐτήν. Ἔνθεν τοι καὶ ἐσμὲν ὑπερδέδαιοι, ὅτι καὶ ἡ εἰθισμένη Ἐθνικὴ Συνέλευσις μεθέξει ὁμοίως τῶν ἡμετέρων πενθικῶν αἰσθημάτων ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει, μεθ' ἣν μένει χηρεύων ὁ θρόνος τῆς Μητροπόλεως. Οὐχ ἡγούμεθα δὲ περιττὸν γνωστοποιῆσαι συγχρόνως πρὸς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἡμεῖς παροπτήσαντες τῷ παραδείγματι καὶ τῷ τρόπῳ, καθ' ὃν οἱ γονεῖς ἡμῶν προηνέχθησαν ἐν τῇ κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους παραιτήσει τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος, ἀπαραίτητον καθῆκον ἔγνωμεν, ὅπως, συνῳδὰ τῇ αἰτήσει καὶ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ, συγκατανεύσωμεν πρὸς τὴν ἀπάρχουν αὐτοῦ διημέρευσιν ἐν τῷ ἱερῷ Μοναστηρίῳ τῆς Σλάτινας, ὅπου ὁ Πανιερώτατος οὗτος πρώην Μητροπολίτης ἔσται ἰσοβίως νεμόμενος τὰς ἐτησίους προσόδους τοῦ εἰρημένου Μοναστηρίου, πρὸς ἐπάρκειαν καὶ ἡρεμίαν τοῦ γήρως αὐτοῦ οἵᾳ τινα προσφορὰν καὶ ἀπαρχὴν ἀνήκουσαν τῷ μακροχρονίῳ ἀρχιερατικῷ αὐτοῦ σταδίῳ, καθ' ὃ ἐν διαστήματι ἡμίσεως αἰῶνος λειτουργῶν διετέλεσεν ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου.

Ἀπεκδεχόμεθα οὖν τὴν ἀπόκρισιν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῇ ἀπολήψει τοῦ ἡμετέρου τούτου διατάγματος καὶ τῆς προσεπισυνημμένης αὐτῷ παραιτήσεως τοῦ Πανιερωτάτου πρώην Μητροπολίτου Βενιαμὶν ἅπερ ἡ Συνέλευσις συμπαραθεμένη τοῖς ἑαυτῆς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, διατάξει συγχρόνως, ὅπως δημοσιευθῶσι πρὸς κοινὴν ἁπάντων εἴδησιν.

Ἀριθ. Γ'. τῇ κθ'. Ἰανουαρίου, ᾳωμβ'. Ἐν Ἰασίῳ.

Αὕτη δὲ λαβοῦσα τὸ διάγγελμα τοῦτο ἀπήντησε πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ἑπομένης αὐτῆς ἀναφορᾶς.

Ὑψηλότατε αὐθέντα!

Ἡ εἰθισμένη αὕτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις μετὰ βαθυτάτης ὑποταγῆς ὑποδεξαμένη τὸ τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος ἔκλαμπρον διάταγμα, συνωδευμένον τῇ παραιτήσει τοῦ πρώην Μητροπολίτου, Κυρίου Βενιαμὶν Κωστάκη, τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων μετέσχε, καθὼς καὶ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης, ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει. Διαιτηθεῖσης δέ, ὡς ἔδει, τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐγγράφων τούτων πρὸς γνῶσιν κοινήν, προσεπισυνήφθησαν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Συνελεύσεως ταύτης τό, τε ὑψηλὸν διάταγμα καὶ τὸ ἴσον τῆς παραιτήσεως, ἐπικεκυρωμένον ὑπὸ τῆς διοικητικῆς Βουλῆς· ἡ δὲ πρωτότυπος παραίτησις, παρατεθειμένη τῇ παρούσῃ ἀναφορᾷ, ἀντεπιστρέφεται πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα. Ἐπὶ τούτοις οὖν ἡ Συνέλευσις χρέος ἑαυτῆς νομίζει τὸ μὴ σιγῇ παρελθεῖν τὴν ἣν ἔσχεν εὐχαρίστησιν, ἐπὶ τοῖς οἷσπερ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἐχρήσατο συνετοῖς μέτροις κἀν ταύτῃ τῇ περιστάσει, διὰ τῆς προμηθεύσεως τῶν πρὸς τὴν εἰρηνικὴν συντεινόντων διαθέσεων καὶ ἀνάπαυσιν τῆς γηραιᾶς ἡλικίας τοῦ πανιερωτάτου τουτουΐ πρώην Μητροπολίτου. Συγχρόνως δὲ θελγομένη ὑπὸ τῆς φρονήσεως καὶ τοῦ πατριωτικοῦ ζήλου, τῶν χαρακτηριζόντων τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα, καὶ ὧν ἀποτελέσματα πραγματικὰ ἐγνώσθησαν κατὰ πᾶσαν εὐκαιρίαν καὶ διὰ πολυπαθῶν βελτιώσεων πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος, ἐντελῆ πεποίθησιν κέκτηται, ὅτι τόσον ἐν τῷ καιρῷ τῆς χηρεύσεως τοῦ τῆς Μητροπόλεως θρόνου ἐμπεδώσει τὰς ἀνηκούσας τάξεις πρὸς ἀγαθὴν διακυβέρνησιν αὐτῆς τε καὶ τῶν ἐντοπίων Μοναστηρίων, ὅσον καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τακτοποιήσει τὰ ἐπιτυχιώτερα καὶ συντελεστικώτερα σχέδια, ὥστε τὸν ἐπίσημον τοῦτον κλάδον τοῦ ἐντοπίου συστήματος συμφώνους ἐκφέρειν καρποὺς τῷ προορισμῷ αὐτοῦ μὴ μόνον διὰ πνευματικῶν ὠφελειῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ ὑλικῶν ἀγαθοποιΐων.

Τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος ταπεινὸς πρὸς Θεὸν ἱκέτης
(ὑπογεγραμμένος) ΜΕΛΕΤΙΟΣ ἐπίσκοπος Ῥωμάνου.
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ἐπίσκοπος Χουσίου.
καὶ ἐλάχιστοι δοῦλοι

παράγρ. 23) οὕτω καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Θεόδωρος καὶ νῦν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον μεθελκόμενος ἐλευθερίᾳ ἐτίμησε τοὺς ἰδίους οἰκέτας καὶ ἀκολούθους τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Νικολάῳ παρήνει λέγων· οὐ κτήσῃ δοῦλον, οὔτε εἰς οἰκείαν χρείαν, οὔτε εἰς ἣν ἐπιστεύθης μονὴν, οὔτε εἰς ἀγρούς σου, τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγονότα ἄνθρωπον (Ἐπιστολ. Βιβλ. Α'. 10). Αὐτὰ ταῦτα ἐδίδαξε καὶ ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ (Migne σελ. 3 7). Πρβλ. καὶ Θεοδώρου ἀρχιεπισκόπου Καταβριγίας κεφάλαια, κεφ. 8, ἔνθα λέγει· G aecorum monachi servos non habent, Romani habent.

(ὁ Περὶ τῆς μονῆς τοῦ Σακκουδίωνος οὐδὲν ὁριστικὸν καὶ βέβαιον, καθόσον γινώσκομεν, ἀναφέρουσιν ἡμῖν οἱ ἀρχαῖοι. Οὕτω π. χ. οἱ δύο βιογράφοι τοῦ Θεοδώρου Στουδίτου περιορίζονται ἁπλῶς εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς τοποθεσίας τῆς μονῆς, χωρὶς νὰ ὁρίσωσιν ἀκριβῶς ποῦ ἔκειτο· ὁ δὲ Δουκάγγιος ἐν Constantinopolis Christiana Βιβλ. Δ'. σελ. 89. θεωρεῖ αὐτὴν ὡς μονὴν αὐτοκρατορικὴν οὐ μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως monasterium suburbanum· ἐπίσης σημειώσίς τις εἰς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ Πλάτωνος παρὰ Migne σελ. 828, ἀορίστως μόνον λέγει ὅτι φαίνεται νὰ ἔκειτο οὐ μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· non procul videtur a Constantinopoli abfuisse. Πρῶτον παρὰ τῷ μακαρίτῃ Θεοδώρῳ Κυριακίδῃ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθείσῃ βιογραφίᾳ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (ἐν Κωνσταντινουπόλει 872 λέγεται ὅτι ἔκειτο ἐν τῇ ἀσιατικῇ ὄχθῃ τοῦ Βοσπόρου, τὴν πρόσοψιν ἔχουσα εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον (σελ. 4), ὁρμηθέντι φαίνεται εἰς τοῦτο ἐκ τοῦ παρὰ τοῦ ἑτέρου τῶν βιογράφων λεγομένου, ὅτι ἡ Μονὴ καὶ ὁ τόπος τοῦ Σακκουδίωνος οὐδὲν ἄλλο πρὸς ὡραϊσμὸν τοῦ βλέπειν τοῖς οἰκήτορσιν ἐμπαρεῖχεν ἢ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἀρκτικὴν θάλασσαν. Ἐν τούτοις ἐκ τῶν αὐτῶν βιογράφων καὶ ἡμεῖς ὁρμώμενοι νομίζομεν ὅτι ἀλλαχοῦ πρέπει νὰ θέσωμεν αὐτὴν, πρῶτον ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τοῦ πολλάκις ἐν ταῖς βιογραφίαις ἐπαναλαμβανομένου ὅτι ὁ Θεόδωρος καὶ ὁ Πλάτων ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς μονῆς εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς αὐτὴν, καὶ δεύτερον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τῆς Βιθυνίας ὡς τοῦτο κρατύνουσιν ἡμᾶς αἱ ἑξῆς δύο παρατηρήσεις· πρῶτον, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος θέλων νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Πλάτωνα καὶ Θεόδωρον διὰ τοῦ μετὰ τῆς συγγενοῦς αὐτῶν Θεοδότης γάμου αὐτοῦ, ἀνῆλθεν αὐτοπροσώπως εἰς τὴν μονὴν αὐτῶν, ὁ βιογράφος λέγει· προσποιησάμενος γὰρ τὴν τῶν αὐτομάτως γῆθεν ἀναδιδομένην θερμὴν ἀπόλαυσιν, τὴν εἰς Προῦσαν ποιεῖται ἄφιξιν ἀναστορικὴν, οἰηθεὶς ὡς πάντως ἐλεύσονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀείδιμοι Migne σελ. 253. Ἐὰν ὅμως ἡ μονὴ ἔκειτο ἐν τῇ ἀσιατικῇ τοῦ Βοσπόρου ὄχθῃ, τότε πῶς ἐξηγητέα ἡ εἰς Προῦσαν ἄφιξις; Καὶ δεύτερον, ὅτε Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἔφυγεν ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Σακκουδίωνος καὶ ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔνθα ἀνέλαβε τὴν ἡγουμενίαν τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου, ἔπραξε τοῦτο κατὰ τὸν βιογράφον, ἕνεκα τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ τοῦτο καιροῦ τὴν καθύπερθεν παροικίαν λῃσαμένων (σελ. 200 δηλ. κατὰ τὸ 797. κατὰ τοῦτο ὅμως ἀκριβῶς τὸ ἔτος οἱ Μωαμεθανοὶ ἐλῃΐζοντο τὸ θέμα τοῦ Ὀψικίου, τὸ διαμέρισμα δηλ. ἐκεῖνο τῆς Μ. Ἀσίας, τὸ ὁποῖον πρωτεύουσαν εἶχε τὴν Νίκαιαν (πρβλ. Θεοφάν. σελ. 734 ἑξῆς. Βόννης καὶ Παπαρηγ. Ἑλλ. Ἱστορία Τόμ. 3 σελ. 506). Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ βιογράφου, ὅτι ἐκ τοῦ τόπου τοῦ Σακκουδίωνος μόνον ὁ οὐρανὸς ἐφαίνετο καὶ ἡ ἀρκτικὴ θάλασσα μαρτυρεῖ μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ Ὀλύμπου παρὰ ὑπὲρ τῆς ἀσιατικῆς ὄχθης τοῦ Βοσπόρου.

(Ὑπογεγραμμένοι) Κωστάκης Πάλσας Λογοθέτης. Θεόδωρος Στούρζας, Λογοθέτης. Καταρτζῆς Βόρνικος. Κωστάκης Στούρζας Βόρνικος. Θεόδωρος Πάλσας. Γεωργάκης Πάλσας Βόρνικος. Κρουπένσκης Βόρν. Ῥαλέτος Βόρν. Ἀλέκος Ἀσλάνης Χάτμανος. Μικλέσκος Βόρν. Ἰάγκος Καντακουζηνός. Γεώργιος Στούρζας Βόρν. Κούζας Ποστέλνικος. Γεωργάκης Ποστέλν. Ἠλίας Κογκουλνιτζάνος Ποστέλν. Βασίλειος Βέητας Ποστέλν. Γεώργιος Ῥακοβίτζας Ἄγας. Γρηγόριος Κάρπος Ποστέλν. Γεώργιος Ῥόζος. Νικόλαος Γκρετζάνος Ἄγας. Γκέργκελ Σπαθάρης. Γρηγόριος Κρουπένσκης Βόρν. Γρηγόριος Τουφέσκος Ἄγας. Γρηγόριος Κοδρεάνος Σπαθάρ. Κωστάκης Νεγκρούτζης. Νικόλαος Πόντασης Σπαθ. Δημήτριος Πράνος Ποστέλν. Μιχαλάκης Χολπάνος Σπαθάρης.

Ἀριθ. 15. Τῇ λϛ'. Ἰανουαρίου ᾳωμϐ'. ἐν Ἰασίῳ.

Μετὰ τοῦτο ὁ ἡγεμὼν διώρισε τὸν Ἀναστάσιον Φιλάρετον πρόεδρον τοῦ πνευματικοῦ δικαστηρίου τῆς Μητροπόλεως καὶ διεπιστεύσατο αὐτῷ τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ εἰς χηρείαν κηρυχθέντος Μητροπολιτικοῦ θρόνου διὰ τοῦ ἑπομένου διατάγματος:

Ἡμεῖς ἐλέῳ Θεοῦ Μιχαὴλ Γεωργίου Στούρζας Βοεβόδας Αὐθέντης καὶ Ἡγεμὼν πάσης Μολδοβλαχίας.

Ἐπὶ τῆς προκειμένης περιστάσεως τοῦ χηρεύοντος Θρόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Ἡμεῖς, καθ' ὅσον ἀνήκεται εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τῆς τε Μητροπόλεως καὶ τῶν ἐντοπίων Μοναστηρίων, δι' ἰδιαιτέρου Ἡμῶν διατάγματος καταπτήσαντες ἐπίτροπες ἐπιτροπήν, ἐστρέψαμεν τὴν Ἡμετέραν προσοχὴν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κλάδου, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μητροπόλεως καὶ τὴν πνευματικὴν ποίμνην. Καὶ δὴ ὑπὲρ τῆς δικαιτήσεως καὶ διεξαγωγῆς τῶν ὑπαγομένων τούτῳ τῷ κλάδῳ δέον ἔγνωμεν διορίσασθαι τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα, ὑπὸ τὸ ὄνομα Προέδρου τοῦ Ἱεροῦ Δικαστηρίου τῆς Μητροπόλεως, παρατηρήσαντες, ὅτι καὶ ἡ γηραιὰ Αὐτῆς ἡλικία, καὶ ὁ ὢν ἐπιφέρει Ἀρχιερατικὸς βαθμὸς, κατάλληλά εἰσι τῇ τοιαύτῃ ἐπισήμῳ θέσει. Διὸ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης, ἅμα τῷ λαβεῖν τὸ παρὸν Ἡμέτερον Διάταγμα, προχωρήσει πρὸς τὰ ἀπαιτούμενα χρέη τῆς ἐμπιστευομένης Αὐτῇ Πνευματικῆς ταυτησὶ Κυβερνήσεως, ἐπὶ τοῖς ἑφεξῆς ὅροις· Α'. ἐπαγρυπνοῦσα ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν διατεταγμένων κατὰ τοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς Κανόνας τῆς ἁγίας καὶ σεπτῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, καὶ ἱεροτελεστοῦσα τὰς θείας ἀκολουθίας ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει· Β'. προεδρεύουσα ἐν τῷ πνευματικῷ δικαστηρίῳ καθ' ὅλας τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένας πράξεις· καὶ Γ'. διατηροῦσα τὰς κανονικὰς σχέσεις μετὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπαρχιωτῶν ἐπισκόπων ἐν πάσαις ταῖςπαρεπιμπτούσαις χρείαις. Οὐδαμῶς δ' ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἀναδεξαμένη εὐθύμως τὴν ἀξιοπρεπῆ ταύτην ἐξ Ἡμῶν πρόσκλησιν, ἐκπληρώσει ἀπηκριβωμένως τὰ μετ' αὐτῆς συνδεδεμένα χρέη· δι' οὗ ἐπισπάσεται πρὸς ἑαυτὴν τὴν Ἡμετέραν ἐντελῆ εὐαρέσκειαν.

(Ἕπεται ἡ ὑπογραφὴ τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος.)

(Τ. Σ.) 1842 Φεβρουαρίου 2.

Τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἔγγραφα, δι' ὧν διαφωτίζεται μία τῶν σελίδων τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Μολδαβίᾳ Ἐκκλησίας, περιφανῶς διατρανοῦσι τὸ δικαίωμα τῆς πνευματικῆς ἐπικυριαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπὶ τῆς ἐν Μολδαβίᾳ Ἐκκλησίας.

Ὁ ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως εἰς παραίτησιν βιασθεὶς Μολδαβίας Βενιαμὶν, οὐδένα ἄλλον ἀναγνωρίζει δικαιούμενον κανονικῶς ἵνα δεχθῇ καὶ λάβῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ εἰμὴ τὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου προϊστάμενον καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνεται καὶ ἐκτίθησι τοὺς λόγους τοὺς ἐξαναγκάσαντας αὐτὸν εἰς παραίτησιν.

Ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Μολδαβίας ἦν αὐτοκέφαλος, ἡ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἀναφορὰ αὕτη, δὲν εἶχε λόγον ὑπάρξεως, ὁ δὲ Μολδαβίας Βενιαμὶν ἤθελε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ὑποβάλει εἰς τὴν ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης πνευματικῆς ἀρχῆς λειτουργοῦσαν Ἐκκλησίαν τῆς Μολδαβίας μόνην δικαιουμένην τότε ἵνα κρίνῃ ἐπὶ τῶν λόγων τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ καὶ ἀποφανθῇ γνώμην.

Ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Μολδαβίας ἦν αὐτοκέφαλος, ὁ δὲ Μητροπολίτης Βενιαμὶν ἑτόλμα ἵνα πρὸς ἑτέραν παρὰ τὴν οἰκείαν πνευματικὴν ἀρχὴν ἀνενεχθῇ καὶ ὑποβάλῃ παραίτησιν, ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ ἐθνοσυνέλευσις, θεματοφύλακες τῶν προνομίων τοῦ τόπου, ἤθελον κατεξαναστῇ κατὰ πράξεως διακυβευούσης μίαν τῶν σπουδαιοτάτων αὐτοῦ προνομιῶν καὶ διαμαρτυρηθῇ κατὰ πράξεως ἀρνουμένης ἐν τοῦ τόπου δικαίωμα.

Ἀλλ' ἡ ἐλαχίστη φωνὴ διαμαρτυρήσεως δὲν ἐξηκούσθη οὔτε ἐκ τοῦ ἡγεμόνος, οὔτε ἐκ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως, οὔτε ἐκ τῆς λοιπῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, καθότι εἰς οὐδενὸς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων Μολδαβῶν τὸν νοῦν εἶχεν ἀνέλθη τότε ἡ νεωτερικὴ ἰδέα τοῦ ὄθεν αὐτοκεφάλου τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν.

Οὐδεὶς διημφισβήτει τὴν κανονικὴν αὐτῆς ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅθεν καὶ πρὸς αὐτὸ ἀνηνέχθησαν καὶ ἐπισήμως ὁλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν ἐπισήμων ὡς ἄνω ἐγγράφων καθυπέβαλον, ἐξαιτούμενοι τὴν ἀποδοχὴν τῆς παραιτήσεως τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν Βενιαμίν.

Τί ἐπιμαρτύρεται ἡ διαγωγὴ καὶ ἡ ἐν γένει συμπεριφορὰ αὕτη τῶν Μολδαβῶν ἐν χρόνῳ οὐ πολὺ ἀφεστῶτι, εἰμὴ τὸ ἀναμφισβήτητον τοῦ δικαιώματος τῆς πνευματικῆς ἐπικυριαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν; Πόθεν λοιπὸν λαβόντες ἐγείρουσι σήμερον τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἀνέκαθεν ἀνεξαρτήτου καὶ αὐτοκεφάλου, ἣν ἀποκρούει ἥ τε ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ αὐτῶν ἱστορία, ἀνακηρύττουσα τὴν ἄχρις ἐσχάτων καὶ παρ' αὐτῶν καθομολόγησιν τῆς σχέσεως ταύτης τῆς ἐξαρτήσεως;

Ἀλλ' ἐὰν οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτοῖς αὐτὴ αὕτη ἡ ὁμολογία τῆς πρὸ τῆς νῦν γενεᾶς, ἐὰν ζητήσωσιν ἵνα παραμειώσωσι τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ σθένος ταύτης διὰ τοῦ πλημμελοῦς ἐπιχειρήματος ὅτι ἔλλειψις συνειδήσεως καὶ ἐπιγνώσεως τῶν προνομιῶν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν, παρώθησε τὸν μὲν Βενιαμὶν, ὅπως ἀνενεχθῇ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὑποβάλῃ αὐτῷ τὴν παραίτησιν, τὰς δὲ καθεστηκυίας τοῦ τόπου αὐτῶν ἀρχὰς, ὅπως μὴ διαμαρτυρηθῶσιν, ἀλλ' ὑιοθετήσωσιν ὡς κανονικῶς γενομένην τὴν τοιαύτην παραίτησιν, τί ἂν εἴπωσιν ὅταν ἀντιταξωμεν αὐτοῖς ἐπιπληκτικὰς τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστολὰς πρὸς τὴν ἡγεμονικὴν αὐτῶν ἀρχὴν, ἐλεγχθεῖσαν ὡς ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα προβᾶσαν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς παραιτήσεως ταύτης τῆς Μολδαβίας καὶ καταστήσασαν αὐτὴν ἀντικείμενον τῶν συζητήσεων τῆς ἐθνοσυνελεύσεως; αἱ ἐπιπληκτικαὶ αὗται ἐπιστολαὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐν ᾧ ἐπιμαρτύρονται τὴν συναίσθησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἧς ἔφθημεν εἰπόντες ἐπικυριαρχίας, καταδεικνύουσι συνάμα τὸ ἀναμφισβήτητον τοῦ δικαιώματος τούτου, ὅπερ ἡ Μολδαβικὴ κυβέρνησις, καίτοι ἐπιπληχθεῖσα δὲν ἐτόλμησεν ἵνα διαμφισβητήσῃ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 18. Μνήμη τοῦ ἁγίου Προφήτου Δανιήλ, καὶ τῶν ἁγίων τριῶν παίδων Ἀνανίου, Ἀζαρίου καὶ Μισαήλ.

Ὁ Δανιὴλ ὁ τέταρτός ἐστι τῶν τεσσάρων μειζόνων προφητῶν· κατήγετο ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς τῶν βασιλέων Ἰούδα καὶ νέος ἔτι τὴν ἡλικίαν συναπήχθη μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοφύλων αὐτοῦ ὑπὸ Ναβουχοδονόσορος τῷ 588 Π. Χ. αἰχμάλωτος εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ διά τε τὴν λαμπρότητα τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν πρόωρον αὐτοῦ εὐφυΐαν εἵλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ τὴν εὔνοιαν τοῦ Βασιλέως, ὃς καὶ μετὰ τριῶν ἄλλων ἑβραίων παίδων, τῶν αὐθημερὸν συνορτασθέντων, προσέλαβεν αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια καὶ μετωνόμασε τὸν μὲν Δανιὴλ Βαλτάσαρ, ἐκ δὲ τῶν παίδων, τὸν Ἀνανίαν Σεδράχ, τὸν Ἀζαρίαν Ἀβδεναγὼ καὶ τὸν Μισαὴλ Μισάχ. Ἐν τοῖς βασιλείοις τῆς Βαβυλῶνος ὁ Δανιὴλ ἐπέδωκε μεγάλως εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλ' ὅσον ἐνεβάθυνεν εἰς τὰς θρησκευτικὰς μωρίας τῶν εἰδωλολατρῶν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐνεδυναμοῦτο ἐν τῇ εἰς ἕνα Θεὸν πίστει τῶν πατέρων αὐτοῦ.

Τὴν σοφίαν αὐτοῦ ἀπέδειξε κατὰ πρῶτον ἐν τῇ δίκῃ τῆς ἀναιτίως ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορηθείσης Σωσσάνης, ὅτε, διατάξας ἵνα ἀνακριθῶσι χωριστὰ οἱ δύο κατήγοροι, ἤλεγξεν αὐτοὺς ψευδομένους ἐκ τῶν ἀντιφασκουσῶν καταθέσεων αὐτῶν.

Γνωστά εἰσι τὰ περὶ ὀνείρου, ὃν εἶδε Ναβουχοδονόσωρ ὁ Βασιλεὺς καὶ τῆς εἰκόνος, ἣν εἰς προσκύνησιν ἔστησε· φαίνεται ὅτι ὁ Δανιὴλ οὐκ ἦν τότε ἐν Βαβυλῶνι, ἐπειδὴ ἄλλος ἤλεγε μετὰ τριῶν παίδων ῥιφθῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην, ἐξ ἧς ὑπερφυῶς οἱ τρεῖς παῖδες ἀβλαβεῖς διεσώθησαν.

Καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ Ναβουχοδονόσορος ὁ Δανιὴλ ἐν μεγάλῃ εὕρητο τιμῇ εἰς τὰ βασίλεια, ἧς ἀπήλαυσε καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ διαδόχου οὗτου Βαλτάσαρ τοῦ καὶ ἄλλως Βεσλοιατζὰρ λεγομένου, οὗτινος τὸ φοβερὸν ὅραμα μόνος ὁ Δανιὴλ ἠδυνήθη ἵνα ἐξηγήσῃ.

Κατὰ τὴν ἀφήγησιν αὐτοῦ τοῦ προφήτου Δανιὴλ (Δαν. κεφ. ε.) ἐν ᾧ ὁ Βαλτάσαρ ηὐθύμει μετὰ τῶν γυναικῶν, παλλακῶν καὶ μεγιστάνων αὐτοῦ ἐν συμποσίῳ, πίνων μὲ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη, ἅτινα ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσωρ εἶχε λαφυραγωγήσει ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ, αἴφνης χεὶρ ἀνθρώπου ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ τοίχου κατέναντι τοῦ βασιλέως λέξεις ἀκαταλήπτους μ α ν ὴ, θ ε κ ὲ λ, φ ά ρ ε ς. Ἔντρομος ὁ βασιλεὺς μετεκαλέσατο τοὺς σοφοὺς τῶν χαλδαίων καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτῶν τὴν ἐξήγησιν τῶν ἀκαταλήπτων ἐκείνων λέξεων, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη ἑρμηνεῦσαι αὐτὰς, τότε ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς μάμμης αὐτοῦ Νιτώκριδος μετεκαλέσατο τὸν Δανιὴλ, ὃς προσελθὼν ἐξήγησεν αὐτῷ ἐλευθέρως τὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου γραφὴν ἑρμηνεύσας αὐτὴν οὕτω: « μ α ν ὴ ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν· θ ε κ ὲ λ, ἐστάθη ἐν ζυγῷ καὶ εὑρέθη ὑστεροῦσα· φ ά ρ ε ς, διῄρηται ἡ βασιλεία σου καὶ ἐδόθη Μήδοις καὶ Πέρσαις» (Δαν. ε. 27 28). Ὁ Βαλτάσαρ διέταξε τότε καὶ ἐνέδυσαν τὸν Δανιὴλ πορφύραν καὶ τὸν μανιάκην (λαιμοδέτην) τὸν χρυσοῦν περιέθηκαν περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἐκήρυξε περὶ αὐτοῦ τοῦ εἶναι ἄρχοντα τρίτον ἐν τῇ βασι εἰᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' «ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ Χαλδαῖος καὶ Δαρεῖος ὁ Μῆδος παρέλαβε τὴν βασιλείαν ὢν ἐτῶν ἑξήκοντα δύο» (ἔνθα ἀνωτ. 31.)

Μεγάλως ἴσχυσεν ὁ Δανιὴλ ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Ὑστάσπους, ὃς, ἀναδιοργανώσας τὸ κράτος αὐτοῦ καὶ διελὼν αὐτὸ εἰς ἑκατὸν εἴκοσι σατραπίας ἔταξεν ἐπὶ τῶν σατραπῶν αὐτῶν τρεῖς γενικοὺς ἐλεγκτὰς καὶ ἐπόπτας, ὧν εἷς ἦν ὁ Δανιὴλ. Ἡ ἀνύψωσις αὐτοῦ αὕτη ἐκίνησε τὸν φθόνον τῶν λοιπῶν αὐλικῶν, οἵτινες καὶ ἐκ παντὸς τρόπου ἐζήτουν ἵνα καταστρέψωσιν αὐτόν. Ἀποτυχόντες τοῦ εὑρεῖν πρόφασιν κατηγορίας κατήγγειλαν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ὡς μὴ σεβόμενον τὰ παρὰ Πέρσαις καὶ Μήδοις νόμιμα καὶ ἔπεισαν αὐτὸν, ἵνα ῥίψῃ τοῦτον εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Χεὶρ ὅμως Κυρίου περιεφρούρησε τὸν θεράποντα αὐτοῦ καὶ ὁ Δανιὴλ παρέμεινεν ἀλώβητος ἐν μέσῳ τῶν λεόντων. Ἐπὶ τούτῳ θαυμάσας ὁ βασιλεὺς διέταξε τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ τὴν εἰς τὸν λάκκον κατάρριψιν τῶν διαβολέων αὐταῖς γυναιξὶ καὶ τέκνοις, οἵτινες καὶ εὐθὺς βορὰ τῶν θηρίων ἐγένοντο.

Ἡ προφητεία αὐτοῦ εἰς ΙΒ'. κεφάλαια διῄρηται· ἐν αὐτῇ οὐ μόνον προεῖπε τὴν τοῦ Σωτῆρος ἔλευσιν ἀλλὰ καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐλεύσεως ταύτης καθώρισεν εἰς 70 ἑβδομάδας ἐτῶν, ἤτοι 490 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔζη· « ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν σου τοῦ συντελέσαι ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας, καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀνομίας, καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων ». (Δαν. κεφ. θ'. 25). Πρὸς τούτοις προεφήτευσε τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας τῶν Περσῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους εἰς 4 βασίλεια ἀλληλομαχόμενα.

Ἡ σύναξις τοῦ Προφήτου τούτου καθωρίσθη τελεῖσθαι ἑπτὰ ἡμέρας πρὸ τῆς κατὰ σάρκα Δεσποτικῆς ἐπιφανείας διὰ τὸ εἶναι τὸν Δανιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἐξ ἧς καὶ ὁ Σωτὴρ πάντων Χριστὸς πρὸς γένος κατάγεται. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐτελεῖτο αὕτη ὡς καὶ ἡ τῶν τριῶν ἁγίων παίδων ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας.

Πέμπτη 18. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Σεβαστιανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Οὗτος ἦν συγκλητικὸς, ἤθλησε δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος κατὰ τὸν ὑπὸ Διοκλητιανοῦ κινηθέντα διωγμόν.

Παρασκευὴ 19. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Βονιφατίου.

Καὶ οὗτος περὶ τοὺς αὐτοὺς ἤθλησε χρόνους· ἀπελθὼν εἰς Κιλικίαν ὅπου δεινῶς οἱ τοῦ Χριστιανισμοῦ διῶκται ἐμαίνοντο, ὅπως λάβῃ καὶ μετακομίσῃ εἰς Ῥώμην λείψανα ἁγίων, ἐκ τῆς εὐσταθείας τῶν ἡρώων τῆς Ἐκκλησίας παροτρυνθεὶς αὐτόκλητος ἔστη πρὸ τοῦ ἡγεμόνος βαστάζων τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ οὗ καὶ τὸ μαρτύριον ὑπέστη.

Σάββατον 20. Μνήμη τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.

Ἐπωνυμήθη Θεοφόρος, διότι κατὰ Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον (ἐκκλ. ἱστορ. Β'. λε'.) αὐτὸς ἦν τὸ παιδίον, ὅπερ ὁ Σωτὴρ ἔστησεν ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἰπών: « Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν. Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται. Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης » (Ματθ. ιη'. 3—6.). Ὑπῆρξεν οὗτος μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὡς δὲ Εὐόδιος ὁ μετὰ Πέτρον ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας γεγονὼς, μαρτυρικῷ θανάτῳ τῶν ἐντεῦθεν μετέστη, ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος τῷ 69 ἢ 70 Μ. Χ. Ἐπίσκοπος Ἀντιοχέων προεχειρίσθη, τὴν δὲ Ἐκκλησίαν αὐτῶν 40 περίπου ἐποίμανεν ἔτη, ὑπὲρ δὲ Χριστοῦ ἀθλήσας μετέστη ἐπὶ τὸν κρείσσονα βίον τῇ 13 τῶν καλανδῶν ἰανουαρίων, ἤτοι τῇ 20 Δεκεμβρίου τοῦ 110 Μ. Χ.

Ὁ μακάριος Ἰγνάτιος μαθὼν τὴν εἰς Ἀντιόχειαν ἔλευσιν τοῦ Τραϊανοῦ, στρατεύοντος κατὰ τῆς Ἀρμενίας καὶ τῶν Πάρθων καὶ φοβηθεὶς μή πάθῃ δεινόν τι ἐξ αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία, ἧς προΐστατο, παρέστη ἐκουσίως ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος, ἵνα συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Ὁ Τραϊανὸς ἠρώτησε τὸν ἐπίσκοπον: « Τίς εἶ κακοδαίμον τὰς ἡμετέρας σπουδάζων διατάξεις ὑπερβαίνειν, μετὰ τοῦ καὶ ἑτέρους ἀναπείθειν, ἵνα κακῶς ἀπολοῦνται; », ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰγνάτιος εἶπεν «οὐδεὶς Θεοφόρον ἀποκαλεῖ κακοδαίμονα», ὁ Τραϊανὸς ἠρώτησε « καὶ τίς ἐστι Θεοφόρος; «πρὸς ὃν ὁ Ἰγνάτιος ἀπεκρίθη « Ὁ Χριστὸν ἔχων ἐν στέρνοις». Τότε ὁ Τραϊανὸς ἠρώτησεν: « Ἡμεῖς οὖν σοι δοκοῦμεν κατὰ νοῦν μὴ ἔχειν θεοὺς, οἷς καὶ χρώμεθα συμμάχοις πρὸς τοὺς πολέμους; » Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰγνάτιος εἶπε: « Τὰ δαιμόνια τῶν ἐθνῶν θεοὺς προσαγο-

φεύεις, πλανώμενος· εἷς γὰρ ἐστι Θεὸς, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ εἷς Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενὴς, οὗ τῆς βασιλείας ὀναίμην. » Ὁ Τραϊανὸς ἠρώτησε : « Τὸν σταυρωθέντα λέγεις ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ; » Ὁ Ἰγνάτιος ἀπεκρίθη « Τὸν ἀνασταυρώσαντα τὴν ἐμὴν ἁμαρτίαν μετὰ τοῦ ταύτης εὑρετοῦ, καὶ πᾶσαν καταδικάσαντα δαιμονικὴν πλάνην καὶ κακίαν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν αὐτὸν ἐν καρδίᾳ φορούντων. » Ὁ Τραϊανὸς ἠρώτησε : « Σὺ οὖν ἐν ἑαυτῷ φέρεις τὸν σταυρωθέντα ; Ὁ Ἰγνάτιος ἀπεκρίθη : « Ναὶ, γέγραπται γάρ· ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω. » Τότε ὁ Τραϊανὸς ἀπεφήνατο : « Ἰγνάτιον, προστάξαμεν, τὸν ἐν ἑαυτῷ λέγοντα περιφέρειν τὸν ἐστανρωμένον, δέσμιον ὑπὸ στρατιωτῶν γενόμενον ἀγεσθαι παρὰ τὴν μεγάλην Ρώμην, βρῶμα γενησόμενον θηρίων εἰς τέρψιν τοῦ δήμου. » Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος πλήρης χαρᾶς ἀνέκραξεν : « Εὐχαριστῶ σοι, δέσποτα, ὅτι μὲ τελείᾳ τῇ πρὸς σὲ ἀγάπῃ τιμῆσαι κατηξίωσας, τῷ ἀποστόλῳ σου Παύλῳ δεσμοῖς συνδέσας σιδηροῖς » (Μαρτύρ. τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου § 2) Μεταφερόμενος εἰς Ρώμην ἔγραψε τῇ Ρωμαίων Ἐκκλησίᾳ (Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστορ. Γ'. λστ'.) « ἣ καὶ παράκλησιν προτείνει, ὡς μὴ παραιτησάμενοι τοῦ μαρτυρίου, τῆς ποθουμένης αὐτὸν ἀποστερήσαιεν ἐλπίδος . . . Γράφει δὴ οὖν κατὰ λέξιν· « Ἀπὸ Συρίας μέχρι Ρώμης θηριομαχῶ διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐνδεδεμένος δέκα λεοπάρδοις, ὅ ἐστι στρατιωτικὸν τάγμα, οἳ καὶ εὐεργετούμενοι χείρους γίνονται· ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι, ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο δεδικαίωμαι. Ὀναίμην τῶν θηρίων τῶν ἡμοὶ ἑτοίμων, ἃ καὶ εὔχομαι σύντομά μοι εὑρεθῆναι, ἃ καὶ κολακεύσω συντόμως με καταφαγεῖν, οὐχ ὥσπερ τινῶν δειλαινόμενα οὐχ ἥψατο. Κἂν δ' αὐτὰ ἄκοντα μὴ θέλῃ, ἐγὼ προσβιάσομαι. Συγγνώμην μοι ἔχετε· τί μοι συμφέρει, ἐγὼ γινώσκω· νῦν ἄρχομαι μαθητὴς εἶναι· μηδὲν με ζηλῶσαι τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω· πῦρ καὶ σταυρὸς, θηρίων τε συστάσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπαὶ μελῶν, ἀλεσμὸς ὅλου τοῦ σώματος, κολάσεις τοῦ διαβόλου εἰς ἐμὲ ἐρχέσθωσαν, μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. »

Τοῦ ἱερομάρτυρος τούτου σῴζονται ἐπιστολαὶ πρὸς Σμυρναίους, πρὸς Πολύκαρπον, πρὸς Ἐφεσίους, πρὸς Τραλλησίους καὶ πρὸς Ρωμαίους, συνιστῶσαι πίστιν καὶ ὑπομονὴν καὶ λίαν ἐποικοδομητικαὶ τῆς εἰς Κύριον πίστεως. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

Κυριακὴ 21. Μνήμη τῆς ἁγίας Μάρτυρος Ἰουλιανῆς τῆς ἐν Νικομηδείᾳ.

Ἤθλησεν αὕτη ἐπὶ Μαξιμιανοῦ παρὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς πατρὸς διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐκδοθεῖσα τῷ μνηστῆρι αὐτῆς καὶ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, ὃς αὐριαχῶς αὐτὴν βασανίσας καὶ μὴ ἐπιτυχὼν ἀποστήσαι τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, κατεδίκασεν εἰς τὴν διὰ ξίφους τελευτήν. Ὑπὲρ τῶν Βυζαντινῶν ἰδιαίτερος ναὸς εἰς μνήμην τῆς μάρτυρος ταύτης ὑψοῦτο ἐν τῇ συνοικίᾳ Πετρίου τῇ ἄλλως καὶ Πέτρᾳ καλουμένῃ ἔνθα καὶ ἡ σύναξις αὐτῆς ἐτελεῖτο.

Τῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως Κυριακῇ ταύτη τὴν μνήμην τελοῦμεν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῷ εὐαρεστησάντων ἀπὸ Ἀδὰμ ἄχρι καὶ Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος, ὡς καὶ τῶν Προφητῶν καὶ Προφητίδων.

Δευτέρα 22. Μνήμη τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας.

Περικαλλεστάτη, πλουσία καὶ ἐνάρετος ἐν Ρώμῃ νεάνις τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς Φαύστης καὶ τοῦ θεοπνεύστου καὶ εὐσεβοῦς Χρυσογόνου ἐκδιδαχθεῖσα. Ὑπανδρευθεῖσα μετὰ τοῦ ἀπώτου Πουβλίου Πατρικίου καὶ χηρεύσασα μετ' ὀλίγον, περιήρχετο τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν καὶ τὰς φυλακὰς τῶν τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων καὶ τὰς ὀδύνας αὐτῶν θεραπεύουσα ἐπωνυμήθη προσφόρως Φαρμακολύτρια. Συλληφθεῖσα τέλος διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, προσεδέθη πασσάλοις καὶ ὑπέστη τὸν διὰ πυρὸς θάνατον.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν εἰς μνήμην αὐτῆς ὑψοῦτο μεγαλοπρεπὴς ναὸς ἐν τοῖς Δομίνου ἐμβόλοις, ὅς, σωζόμενος ἄχρι τοῦ νῦν, εὑρηται μεταβεβλημένος εἰς τέμενος, τὸ νῦν Μεχμὲτ Πασσᾶ Τζαμισί. Ἐκ τῆς Χαδικάτ (Τόμ. Α'. σελ. 193) πληροφορούμεθα ὅτι τὸν ναὸν τοῦτον μετέτρεψεν εἰς τέμενος τῷ 979 ἔτει τῆς ἐγείρας, ἤτοι τῷ 1571 σωτηρίῳ ἔτει ὁ ἐπὶ τῆς βασιλείας Σουλτὰν Σελὶμ τοῦ Β'. ὑπατεύσας Μεχμὲτ Πασσᾶς, ὁ ἀπὸ τῆς πατρίδος (τοῦ ἐν Βοσνίᾳ ὀχυροῦ φρουρίου Σοκόλ) Σοκολὴς ἐπωνυμούμενος. Οὗτος κατὰ τὸ στ'. τῆς ὑπατείας αὐτοῦ ἔτος θελήσας ἵνα ἀνεγερῇ τέμενος, κατέσχε τὸν ναὸν τοῦτον, ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ ὁποίου ἀνήγειρε διδασκαλεῖον (μεδρεσὲ) καὶ ἀναβρυτήριον καὶ οὕτω προσεκόλλησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκ ναοῦ μεταποιηθὲν τοῦτο τέμενος.

Ὑψοῦται τὸ τέμενος τοῦτο πρὸς τὴν νοτιοδυτικὴν πλευρὰν τοῦ ἱπποδρόμου 88 βήματα μακρὰν αὐτοῦ, παρὰ τὴν ἀνωφερῆ λεωφόρον, τὴν καλουμένην Ἀλῆ πασσᾶ γιοκουσοῦ. Ὁ ναὸς οὗτος μεγάλως ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν· ἐν αὐτῷ πρὶν πατριαρχεύσῃ διέμεινε Γρηγόριος ὁ Μέγας ὁ καὶ Θεολόγος ἐπωνυμούμενος, στηρίζων καὶ παρηγορῶν τοὺς ὀρθοδόξους βλέποντας ἐν ἀδημονίᾳ ἅπαντας τοὺς ἄλλους ναοὺς τῆς πρωτευούσης κατεχομένους ὑπὸ Ἀρειανῶν· αὐτὸς δὲ πρῶτος ᾠκοδομήσατο τὸν Ναὸν τοῦτον, καθὼς ἀφηγεῖται ἐν τῷ ποιήματίῳ αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ « Ἐύπνιον περὶ τῆς Ἀναστασίας Ἐκκλησίας. »

« Εὗδον δὴ γλυκὺν ὕπνον· Ἀναστασίην δή τ' ὄνειρος
στῆσαι ἐμοῖσι φέρων ἡματίοισι πόθοις.
Ἣ πρώτη λόγον αἰπὺν, ἐνὶ πραπίδεσσι μένοντα,
ἤγαγεν εἰς κορυφὴν οὔρεος ἀκροτάτην.
Τοὔνεκ' Ἀναστασίην μιν ἐπίκλησιν καλέουσι
νηὸν, ἐμῆς παλάμης ἔργον ἀριστοπόνου ».

Τοῦτο φαίνεται ἐννοεῖ καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς 150 ἐπισκόπους τοὺς τὴν ἁγ'αν Β'. οἰκουμενικὴν Σύνοδον συγκροτήσαντας, ὁμιλίᾳ αὐτοῦ, λέγων « Τὸ τῆς κοινῆς νίκης χωρίον, ἡ Σηλὼμ ἐν ᾗ τὸ πρῶτον τὴν σκηνὴν ἐπήξαμεν ». Τὸν ναὸν τοῦτον ηὔξησαν καὶ ἐκάλλυναν οἱ Βυζαντινοὶ βασιλεῖς καὶ ἐπὶ πᾶσι Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ὅς « ἐν τοῖς ἐμβόλοις τοῦ Δομνίνου τὸν τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας τῆς μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐπισκευάσας, ἐλάμπρυνε λιθίνην ἀντὶ ξυλίνης τὴν ὀροφὴν ἐργασάμενος ». (Γ. Κεδρηνὸς τόμ. Β'. σελ. 239).

Τρίτη 23. Μνήμη τῶν ἁγίων Δέκα Μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ.

Οἱ μάρτυρες οὗτοι ἐκαλοῦντο Θεόδουλος, Σατορνῖνος, Εὔπορος, Γελάσιος, Εὐνικιανὸς, Ζωτικὸς, Ἀγαθόπους, Βασιλείδης, Εὐάρεστος καὶ Πόμπιος, ἤθλησαν δὲ ὑπὲρ Χριστοῦ περὶ τὰ μέσα τῆς Γ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τοῦ ὑπὸ Δεκίου κινηθέντος διωγμοῦ. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἡ τῶν Μαρτύρων τούτων σύναξις ἐτελεῖτο ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου πλησίον τῶν Πλακιδίων κειμένην πρὸς νότον τῆς σημερινῆς συνοικίας Σαρματίκι περὶ τὸν Ε'. λόφον, ὅπου εὑρηντο τὰ ἀνάκτορα αἱ Πλακιδιαναὶ ἐν οἷς κατέλυσαν ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐξορίας, ὁ ἀμείλικτος τούτου διώκτης ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὁ Πάπας Βιγίλιος, ἐξ οὗ συμπεραίνεται ὅτι ἐχρησίμευσεν ὡς κατάλυμα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεπιδημούντων ἐπισήμων ἀρχιερέων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Διηνεκῶς ἐπιδιώκουσα ἡ Ἐκκλησία τὴν εὐκοσμίαν τοῦ Κλήρου καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως αὐτοῦ, ἵνα μὴ δίκην ἐπαίτου τὰ πρὸς τὸ ζῆν προσπορίζηται, ἐπέστησε κατ' αὐτὰς τὴν προσοχὴν τῆς παρ' αὐτῇ λειτουργούσης Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου καὶ τὴν κατάστασιν αὐτοῦ βελτιῶσαι ἐπεχείρησεν. Πρὸς τοῦτο ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ συνέταξε κανονισμὸν, ὃν κυρωθέντα ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. πρόκειται ἵνα τύποις ἐκδώσῃ καὶ ἀπὸ τῆς ά. τοῦ ἐπὶ θύραις Ἰανουαρίου θέσῃ εἰς ἐνέργειαν.

Διὰ τοῦ κανονισμοῦ τούτου καθορίζονται τὰ καθήκοντα τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, ἡ ταξιθέτησις τῶν ἐνοριῶν,

ἐγκρίνεται ἡ ἐλάττωσις τῶν εὐκτηρίων οἴκων, θεσπίζεται ἡ εἰς τμήματα διαίρεσις τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, κανονίζονται τὰ περὶ τῶν σχέσεων τῆς ἐπιβλέψεως καὶ διοικήσεως τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ.

Ἡ ἐλάττωσις τῶν εὐκτηρίων ὑπηγορεύθη ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι σπουδαῖα χρηματικὰ ποσὰ δαπανῶνται εἰς μάτην πρὸς συντήρησιν εὐκτηρίων, ὧν ἡ διαρκὴς λειτουργία δὲν εἶνε ἀπαραίτητος ὡς ἐκ τῆς γειτνιάσεως αὐτῶν πρὸς ἄλληλα. Ἐνορίαι ἔχουσαι ἀριθὺν πληθυσμόν, πρὸς ἐκκλησιασμὸν τοῦ ὁποίου ἀρκεῖ εἷς εὐαγὴς οἶκος, κέκτηνται δύο καὶ τρεῖς ναούς, ὧν ἡ συντήρησις ἀνέφικτός ἐστιν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν. Ἐκ τούτου οἱ ναοὶ οὗτοι πένονται, τὰ δὲ ταμεῖα αὐτῶν ἀδυνατοῦσιν ἵνα ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς ὀφειλὰς καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐσκέφθη ἵνα συνενώσῃ τὰ ταμεῖα τῶν οὕτως ἐγγὺς ἀλλήλοις κειμένων ἱερῶν ναῶν, περιστείλῃ τὸ προσωπικὸν τῶν νεωκόρων καὶ τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων αὐτῶν καὶ ὁρίσῃ τὴν ἐναλλαξ διὰ τοῦ αὐτοῦ προσωπικοῦ τέλε ιν τῆς θείας λειτουργίας ἐν ἑκάστῳ τῶν ναῶν τούτων, ὅπως ἐπέλθῃ σπουδαία οἰκονομικὴ ἀνακούφισις, ἐπιτρέψουσα εἰς τὰ ταμεῖα τῶν ναῶν ἵνα ἔλθωσιν ἐπίκουρα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, συντρέχοντα τὰ ὑπάρχοντα σχολεῖα, ἢ καθιδρύοντα νέα.

Περιττὸν ἵνα ἐξάρωμεν τὴν ὀρθότητα τῆς σκέψεως ταύτης καὶ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς, ἣν πεπείσμεθα ἐκτιμήσουσι πάντες οἱ κ. κ. ἐνορῖται, ὑπὲρ ὧν ἰδίως τὸ μέτρον τοῦτο λαμβάνεται.

Μετὰ τὴν ἐλάττωσιν ταύτην ἐπιγίγνεται ἡ ταξιθέτησις τῶν ἐνοριῶν, αἵτινες διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας· τούτων ἡ τῆς ἀ., περιλαμβάνουσα ἐννέα ἱερεῖς ναούς, διατηρήσει ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἀνὰ 4 ἱερεῖς· ἡ τῆς β΄. περιέχουσα 14 ναούς, ἀνὰ 3, καὶ ἡ τῆς γ΄. 18 ἱεροὺς ναοὺς συντηροῦντας ἀνὰ δύο ἱερεῖς, συναριθμουμένων τούτοις καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας διοριζομένων Πνευματικῶν. Οὕτω περιστελλομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱερέων, δυνηθήσονται οὗτοι ἵνα ἀποζῶσι κ.πως ἀξιοπρεπῶς ἐκ τῶν κανονικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων.

Καὶ εὐχῆς μὲν ἔργον ἤθελεν εἶναι ἡ τοῦ Κλήρου μισθοδοσία, ἣν καὶ συνίστησιν ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς τὰς ἀξιοτίμους ἐφορίας τῶν ἱερῶν ναῶν, αἵτινες, ἀλληλοβοηθούμεναι, δύνανται ἵνα εὐκόλως κατορθώσωσι τὴν μισθοδοσίαν τῶν ἀρχιερατικῶς προϊσταμένων, τῶν ἐνοριακῶν ἐφημερίων καὶ τῶν ἱεροδιακόνων, ὡς καὶ ἐξ τοὐλάχιστον τέλειοφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς πρὸς τὴν συνεχῆ διδασκαλίαν τοῦ θείου λόγου καὶ τὴν ἐκδίδαξιν τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν ταῖς ἐνοριακαῖς σχολαῖς· μέχρις οὗ ὅμως κατανοηθῇ ὑπὸ πάντων τὸ ἀπαραίτητον τῆς τοιαύτης τοῦ Κλήρου μισθοδοσίας, ἡ τοιαύτη ἐξασφάλισις τῶν τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ μέσων εἶνε ἔργον ἀγαθοβούλου προνοίας, ἀπαλλαττούσης τὸν ἱερέα τῆς δι' ηνεκοῦς προσηλώσεως εἰς καθαρῶς βιωτικὰς μερίμνας. Ἄλλως τε διὰ τοῦ μέτρου τῆς περιστολῆς ταύτης τῶν ἱερέων καὶ τῆς τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ταξινομήσεως διευκολύνεται μεγάλως τὸ ἔργον τῶν ἐπιδιωξόντων τὴν εὐκταίαν τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου μισθοδότησιν.

Ὁ καθορισμὸς τῶν σχέσεων τῆς τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου διοικήσεως καὶ ἐπιβλέψεως ἐπεβέβλητο εἰς πρόληψιν πολλῶν παρατραγῴδων, ἅτινα ἐδημιούργησεν ἡ μακροθυμία καὶ ἀνοχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Καταχρώμενοί τινες τῆς ἀνοχῆς ταύτης ἠξίουν ἐπεμβαίνειν εἰς τὰ τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου καὶ ἐξαρτᾶν τὸν διορισμὸν ἢ τὴν ἀπόλυσιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἐφημερίου ἐκ τῆς ἰδιοτρόπου ἀξιώσεως τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος ἐπιτρόπου τοῦ ναοῦ. Μετακινουμένου οὕτω τοῦ κέντρου τῆς τῶν ἐνοριακῶν ἱερέων ἐξαρτήσεως ἐδημιουργεῖτο σύγχυσις καὶ ἀταξία ἐκεῖ ἔνθα ἡ τάξις ἔδει ἵνα δεσπόζῃ. Οἱ ἱερεῖς ἤκιστα προσεῖχον τὸν νοῦν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, μεριμνῶντες ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς εὐνοίας μόνον τοῦ προστάτου αὐτῶν. Οἱ λαϊκοὶ περὶ ἄλλα περισπώμενοι, καὶ ἤκιστα εἰς θέσιν ὄντες ἵνα γινώσκωσι τὸ ποιὸν τῶν ὑποστηριζομένων ὑπ' αὐτῶν, συνέβαλλον εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου ἐπιμένοντες εἰς παρεισαγωγὴν ἐν τοῖς κλίροις αὐτοῦ στοιχείων ἤκιστα καταλλήλων πρὸς σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν τῆς τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου ἑνότητος, καὶ διατήρησιν τοῦ γοήτρου καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ νῦν περὶ μὲν τῶν ἐνοριακῶν ἱερέων ὑπεύθυνος οὖσα ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία, περὶ δὲ τῶν ἱεροδιακόνων ἡ Μ. Ἀρχιδιακονία, καὶ εἰς θέσιν οὖσαι, ἵνα ἀμέσως ἀντιλαμβάνωνται τῆς καταστάσεως τῶν κληρικῶν, συμβαλοῦσιν εἰς ἀπόκρουσιν τῶν παρεισάκτων ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν αἴτιοι γίνονται, ὅπως διασύρηται τὸ ὄνομα σύμπαντος τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου.

Ἡ πρόνοια περὶ διαιρέσεως τῶν ἐνοριῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς ἕξ τμήματα καὶ ἡ παρ' ἑκάστης αὐτῶν πρόσληψις ἑνὸς τελειοφοίτου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς πρὸς διδασκαλίαν τοῦ θείου λόγου καὶ ἐκδίδαξιν τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν τοῖς ἐνοριακοῖς τοῦ τμήματος σχολείοις, μαρτύρεται μητρικὴν τῆς Ἐκκλησίας μέριμναν ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτῆς, ἧς περιττὸν ἵνα ἐξάρωμεν τὸ ὑπαγορεῦσαν ταύτην φιλόστοργον αἴσθημα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Κλήρου, μόνη ἡ γνῶσις ὅτι διὰ τοῦ καθορισμοῦ τούτου σκοπεῖται ἡ κατάργησις τῶν ἐκτάκτων δασμολογιῶν, ἃς ὑπὸ τὸ ὄνομα φωτισμοῦ, μερίδος καὶ τῶν τοιούτων ἡ ἀνέχεια καὶ ἡ πτωχεία ὑπηγόρευσαν εἰς τοὺς ἱερεῖς, ἵνα δημιουργήσωσιν, ἀρκεῖ, ὅπως διαθέσῃ εὐγνωμόνως πάντα κηδόμενον τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου καὶ δυσφόρως ἔχοντα πρὸς τὴν θέσιν ἐπαίτου, ἣν αἱ ἀντίξοοι τοῦ παρελθόντος περιστάσεις ἐδημιούργησαν εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἡμῶν πατέρας καὶ ταμίας τῶν ἀπορρήτων ἡμῶν.

Πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτοῖς ἂν μὴ ἀνέτου, ὑποφεροῦς τοὐλάχιστον βίου, καθορίζεται ἡ διαίρεσις τῶν ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τρεῖς τάξεις, ἐξ ὧν ἡ ἀ. ὀφείλει ἵνα χορηγῇ κατ' ἔτος ἓν ἀργυροῦν μετζήτιον, ἡ β΄. ἥμισυ καὶ ἡ γ΄. ἓν τέταρτον. Δὲν πρόκειται, ὡς βλέπει πᾶς τις ἢ περὶ ἀσημάντου ὅλως ποσοῦ, οὗτινος ἡ ἄρνησις ἤθελεν ἐλέγξῃ ἀβελτηρίαν, ἧς οὐδὲ ἴχνος δύναταί τις εὐτυχῶς, ἵνα ἀνεύρῃ παρὰ τῷ χριστεπωνύμῳ πληρώματι. Ἐὰν τέσσαρες μόνον παράδες καθ' ἑβδομάδα διατίθηται ὁ τῆς γ΄. τάξεως πρὸς συντήρησιν τοῦ Κλήρου, ὑπερκαλύψει τὸ ποσὸν τὸ ἐκζητούμενον παρ' αὐτοῦ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ Κλήρου ἐκ τῆς

ἐξευτελιστικῆς ἐπαιτικῆς θέσεως, εἰς ἣν ἡ ἀμεριμνησία ἡμῶν κατεδίκασεν αὐτόν.

Ὅλεν πεπείσμεθα ὅτι οἱ πιστοὶ προθυμοποιηθήσονται, ἵνα ὁ κανονισμὸς οὗτος ἐφαρμοσθῇ πληρέστατα, καὶ ὅτι, προσφέροντες προθύμως τὸ ἀναλογῆσον ἑνὶ ἑκάστῳ ποσὸν, καθὼς καὶ τὰ νομοθετηθέντα κανονικὰ τῶν ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων δικαιώματα, συμβαλοῦσιν εἰς διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τῆς εὐκταίας μισθοδοσίας τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου, ἧς ἐπιτυγχανομένης, σπουδαῖον γενήσεται βῆμα πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ.

Ἡ Α. Θ. Π. τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἐπεσκέψατο τοὺς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐξοχ. ὑπουργούς. Αὐθημερὸν δ' ἀντεπεσκέψατο καὶ τὴν Α. Ἐξ. τὸν τρώην Τοπάρχην Ἰωαννίνων Ἀχμὲτ Ρασσὴμ Πασσᾶν, ἐπισκεφθέντα Αὐτὴν τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην.

Σήμερον ἀναχωρεῖ ἐντεῦθεν μεταβαίνουσα δι' Ἀθηνῶν εἰς Νεάπολιν ἡ Εὐγενεστάτη Κυρία Ἑλένη Γ. Ζαρίφη, ἥτις προσελθοῦσα μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀπεχαιρέτησε τὴν Α. Θ. Π. καὶ ἠσπάσθη τὴν δεξιὰν Αὐτῆς. Τῆς εἰς Φανάριον προσόδου αὐτῆς ἐπωφεληθεῖσα ἀνῆλθε καὶ μέχρι τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ, δαπάναις τὸ πλεῖστον τοῦ μεγαθύμου συζύγου αὐτῆς, ἀνυψοῦται τὸ διὰ τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Πατριαρχικὴν Σχολὴν οἰκοδομούμενον ἀνταξιον οἴκημα, καὶ ἐξεδήλωσε τὴν ζωηρὰν αὐτῆς χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῇ λαμπρότητι καὶ τῷ κάλλει τῆς οἰκοδομῆς ταύτης.

Ἐξηγγείλαμεν ἤδη ὅτι οἱ ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Βατοπαιδίου σεβάσμιοι Πατέρες δι' ἐπιστολῆς αὐτῶν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἐδηλωσαν ὅτι διατιθέασι χιλίας ἔτι λίρας ὀθωμανικὰς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Μεγαλωνύμου Πατριαρχικῆς Σχολῆς. Ἡ Α. Θ. Π. διηρμήνευσεν αὐτοῖς τὴν ζωηρὰν Αὐτῆς τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκειαν διὰ τῆς ἑπομένης Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ κτλ.

Τοῖς ἐπιτρόποις καὶ προϊσταμένοις Βατοπαιδίου.

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐαρεσκείας ἐκομισάμεθα καὶ ἀνέγνωμεν τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 15 τοῦ ἄρτι λήξαντος μηνὸς ἐφετὸν ἡμῖν τῆς ὑμῶν ὁσιότητος γράμμα, δι' οὗ, τὴν εὐεργετικὴν τῆς Μετανοίας ὑμῶν πρᾶξιν ἐπεκτείνοντες, ἀναγγέλλετε ἡμῖν ὅτι προθύμως προσφέρετε χιλίας ἔτι λίρας ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Τὴν νέαν οὖν ὑμῶν ταύτην χρηματικὴν χορηγίαν μετ' ἄκρας πνευματικῆς θυμηδίας κατιδόντες καὶ ἀποδεξάμενοι ὡς ἀκραιφνοῦς φιλογενείας τε καὶ εὐσεβείας τρανωτάτην ἔνδειξιν, προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ἀπαντητικῆς ἐπιστολῆς ἐκδηλῶσαι τῇ ὑμῶν ὁσιότητι τὴν ἐγκάρδιον ἡμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκειαν, καὶ ἀπονεῖμαι ὑμῖν ἀπὸ κέντρου ψυχῆς τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ τὰς ἐνθέρμους ἡμῶν εὐλογίας, ἐξαιτούμενοι παρὰ τοῦ Ὑψίστου καὶ φιλαγάθου Θεοῦ, ὅπως ἐπιδαψιλεύῃ ὑμῖν καὶ τῇ ἱερᾷ ὑμῶν Μετανοίᾳ πάντα τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια ἀγαθά.

ᾳωπ'. Δεκεμβρίου έ.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Τυχέως περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν ἀντίγραφον ἐπισήμου ἐπιστολῆς τοῦ πανιερ. Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας κ. Καλλινίκου γραφείσης πρὸς τὸν Δικαῖον τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθω κειμένης Σκήτης, τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου τιμωμένης καὶ ἐκ τῆς Μεγίστης Λαύρας ἐξαρτωμένης.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὧδε:

ΡΩΜΟΥΝΙΑ

»ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ Ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας καὶ πρωθιεράρχης τῆς Ρωμουνίας:

» Πρὸς τὸν Ὁσιώτατον Δαμιανὸν ἱερομόναχον Γέροντα τῆς Ρωμουνικῆς Σκήτης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος.

» Τοὺς ἱερομονάχους Νήφωνα καὶ Νεκτάριον μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ αὐτῶν Ἀντωνίου εἰδοποίησον ἵνα ἀναποφεύκτως ἔλθωσιν ἐνταῦθα, ἐπειδὴ προσκαλοῦνται.

» Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης
» Πρωθιεράρχης τῆς Ρωμουνίας
» ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

» Ὁ διευθυντὴς τῆς Μητροπόλεως.

Ἀριθ. 3014. » ΖΩΤΟΣ
1880 Ὀκτωβρίου 13.»

Παρατρέχομεν τὸν πρωτάκουστον τύπον τοῦ ἐγγράφου τούτου, τὸν μηδαμῶς ἀπαντώμενον ἐν ἐγγράφοις Μητροπιλιτῶν ὡς καὶ τοὺς τίτλους τοὺς ἐπισωρευομένους· ἐν αὐτῷ, ἀρκούμενοι τό γε νῦν ἵνα ἐκδηλώσωμεν τὴν ἀπορίαν ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐπιλήψει εἰς ἣν ἡ Α. Πανιερ. ὑπέπεσε τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, καὶ παρεπείσθη ὥστε ὑπογράψαι καὶ ἀποστεῖλαι τοιοῦτον ἔγγραφον πρὸς κληρικοὺς ἐν ξένῃ παροικίᾳ διαμένοντας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν σοφὸν γραμματέα τὸν καὶ προσυπογράψαντα τὸ ἔγγραφον τοῦτο, λόγῳ πρώτης νουθεσίας, παραπέμπομεν εἰς τὴν μελέτην τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ὑπ' αὐτῶν διακελευομένων.

Ἡ ἐν Μαγκεστρίᾳ Ὀρθόδοξος κοινότης, ἥτις πέρυσιν ἀπέστειλε τεσσαράκοντα λίρας στερλίνας πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Πατριαρχείου, φιλοτίμως ἐξαπέστειλε καὶ ἐφέτος τὴν ἐτησίαν αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ Πατριαρχικοῦ ταμείου συνδρομὴν, ἀναβιβάσασα ταύτην εἰς λίρας στερλίνας πεντήκοντα. Ἡ Ἐκκλησία ἐπευλογοῦσα ἐκ μέσης καρδίας τὰ εὐσεβῆ αὐτῆς ταῦτα τέκνα, εὔχεται, ἵνα τὸ ἀξιόζηλον αὐτῶν παράδειγμα μιμηθῶσι καὶ τὰ ἄλλα ἀνὰ τὴν Ἑσπερίαν ἀποκατεστημένα τέκνα αὐτῆς, λαμβάνοντα ἐν ὄψει τὴν χρηματικὴν πτωχείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ τὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας καθ' ὧν ἀνὰ πᾶν αὐτοῦ βῆμα προσκρούει τὸ τιμαλφὲς τοῦτο κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας.

Εὐχαρίστως σημειοῦμεν γενναίαν συνδρομὴν τῶν ἐν Μασσαλίᾳ ὁμογενῶν πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν θεοφιλῶς ἐργα-

ζομένην Ἐκπαιδευτικὴν καὶ Φιλανθρωπικὴν Ἀδελφότητα. Λαβόντες οὗτοι ἐν ὄψει τὸ κοινωφελὲς τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἀδελφότητος ταύτης, ὄνειδος ἡγήσαντο τὸ ἀπολειφθῆναι τῆς συμμετοχῆς εἰς ἔργον οὕτως θεάρεστον, ὅθεν, ἡγουμένου τοῦ ἐν ἀγαθοεργίαις ἀκενώτου κ. Σ. Ζαφειροπούλου, εἰσενεγκόντος 25,000 φράγκα ὑπὲρ τῆς Ἀδελφότητος, ἐντὸς μικροῦ συνεπληρώθη τὸ ποσὸν 90,000 φράγκων, ἅπερ ὡς συνδρομὴ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Ἀδελφότητα.

Πεπείσμεθα ὅτι τὸ παράδειγμα τῶν ἐν Μασσαλίᾳ μιμηθήσονται καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν Εὐρώπῃ ὁμογενεῖς κοινότητες καὶ ὅτι γενναῖα ποσὰ εἰσρεύσουσιν εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἀδελφότητος, πρὸς ἀπρόσκοπτον ἐπιδίωξιν τοῦ κοινωφελοῦς καὶ θεαρέστου αὐτῆς προγράμματος. Εὐχόμεθα δὲ ὅπως ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου τῶν ἀνὰ τὴν ἑσπερίαν ὁμογενῶν, ἀντιφιλοτιμούμενοι καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα, συντελέσωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν δι' ὅσης ἕκαστος κέκτηται δυνάμεως εἰς ὑποστήριξιν Ἀδελφότητος, τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν γραμμάτων μεγαθύμως ἐπιδιωκούσης, καὶ μὴ ἀναμένωμεν ἵνα ὀλίγιστοι μεγάτιμοι πολῖται σύμπαντα τὰ βάρη φέρωσι.

Ἡ Ἐφορία τοῦ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ταταούλων κειμένου ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας δι' ἀναφορᾶς αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἐξητήσατο ἵνα ἐπιτραπῇ εἰς λαϊκόν τινα διδάσκαλον ἡ καθ' ἑκάστην Κυριακὴν μετὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν ἐξήγησις τῆς ἀναγνωσθείσης Εὐαγγελικῆς περικοπῆς.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπήνεσε τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ οἱ ἀξιότιμοι ἐπίτροποι τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ ἐπιδείκνυνται ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, ἀλλὰ σκεψαμένη ὅτι οἱ θεῖοι κανόνες καθορίζουσι τοὺς κεκαρμένους εἰς διακονίαν τοῦ θείου λόγου ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, συνέστησεν αὐτοῖς διὰ τὸ κήρυγμα τὸν ἱερολ. Πολύκαρπον, τελειόφοιτον τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

Τὸ ἀξιοζήλωτον τοῦτο παράδειγμα τῶν εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ταταούλων εὔχεται ἡ Ἐκκλησία ἵνα εὕρῃ μιμητὰς καὶ τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἄλλων ἱερῶν ναῶν καὶ ἐπιτευχθῇ οὕτω ὁ ὑποκάρδιος αὐτῆς πόθος, ἐκ τῆς ἐπιδιώξεως τοῦ ὁποίου ἀπέστη ἄχρις ὥρας δι' ἔλλειψιν πόρων πρὸς μισθοδοσίαν τῶν ταχθησομένων ἐπὶ τὴν ἀναγκαιοτάτην ταύτην διακονίαν.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου αὐτῆς τούτου ἐν τῷ ἀρτίως συνταχθέντι «κανονισμῷ περὶ τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως», περὶ οὗ ποιούμεθα λόγον ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει, καθωρίσθη ἡ διαίρεσις τῶν ἐνοριῶν τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου, εἰς ἓξ διαμερίσματα καὶ ἐθεσπίσθησαν τὰ ἑπόμενα:

ΑΡΘΡΟΝ 31.

Ἕκαστον τῶν διαμερισμάτων τούτων ὀφείλει ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν πόρων αὐτοῦ νὰ διατηρῇ ἕνα ἢ καὶ δύο Ἱεροκήρυκας διοριζομένους ἐκλογῇ καὶ ἐγκρίσει τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, μισθοδοτουμένους δὲ ἐκ τῶν παγκαρίων τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ διαμερίσματος κατ' ἀναλογίαν.

ΑΡΘΡΟΝ 32.

Ὁ Ἱεροκήρυξ ἑκάστου διαμερίσματος ὀφείλει κηρύττειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς Ἱ. Ἐκκλησίας τοῦ διαμερίσματος αὐτοῦ τακτικῶς καὶ ἐκ περιτροπῆς κατὰ πᾶσαν ἑορτὴν καὶ Κυριακήν, διδάσκει δὲ καὶ τὰ ἱερὰ μαθήματα εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ διαμερίσματος.

ΑΡΘΡΟΝ 33.

Τοῖς Ἱεροκήρυξι δέον νὰ παρέχηται κατοικία δωρεὰν ἐν τοῖς κελλίοις ἢ τοῖς δωματίοις μιᾶς τῶν Ἐκκλησιῶν ἢ τῶν Σχολῶν τοῦ διαμερίσματος καὶ μισθοδοσία ἐπαρκὴς πρὸς ἀξιοπρεπῆ αὐτῶν συντήρησιν.

Ἐκ τοῦ εὐλαβοῦς ζήλου τῶν πολιτῶν καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος αὐτῶν ἐξήρτηται ἡ πραγματοποίησις τοῦ κοινωφελοῦς τούτου πόθου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τισιν ἐπαρχίαις Ἀρμένιοί τινες, μηδὲν λογιζόμενοι τὰ δίκαια τῶν συγκατοί ων αὐτοῖς ὀρθοδόξων, προκαλοῦσιν ἔριδας καὶ διχοστασίας ἀνοικείους μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, μάλιστα δὲ τοῖς ἐγκαυχωμένοις τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἰσὶ μὲν εὐτυχῶς μεμονωμένα τινὰ τοπικὰ ζητήματα τὰ τὰς διχοστασίας ταύτας προκαλοῦντα, ἀλλὰ καλὸν ἦθελεν εἶσθαι ἂν μὴ καὶ τὸ ὄνομα τῶν διχοστασιῶν τούτων ἐν τοῖς συγκατοίκοις τούτοις ἔθνεσιν ὅλως ἠκούετο. Ὅθεν καὶ ἡ Α. Θ. Π. ἐν ὄψει ἔχουσα τὰς διαστάσεις, ἃς ἀσήμαντοι διχοστασίαι δύνανται πολλάκις, ἵνα προκαλέσωσι, συνεννοήθη πρό τινος μετὰ τῆς Α. Μακ. τοῦ τῶν Ἀρμενίων Πατριάρχου ὅπως ὁσάκις τοιαύτη διχοστασία ἀναφυῇ μεταξὺ τῶν συγκατοίκων τούτων ἐθνῶν ἐκζητῆται ἐκ κοινῆς ἐνταῦθα συνεννοήσεως ἡ ἐξεύρεσις φιλικῆς λύσεως πρὸς πρόληψιν μείζονος διαστάσεως. Συνεπείᾳ τῆς ληφθείσης ταύτης ἀποφάσεως ἡ Α. Θ. Π. πληροφορηθεῖσα ἐξ ἀναφορῶν τῶν ἐν Καισαρείᾳ Ὀρθοδόξων ὅτι οἱ ἐκεῖ Ἀρμένιοι, ἔχοντες νεκροταφεῖον, κείμενον ἐγγὺς τοῦ παρὰ τὴν πόλιν τῆς Καισαρείας ἠρειπωμένου, ὀρθοδόξου ναοῦ, τοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τιμωμένου, καὶ ἀφαιροῦντες λάθρα ἐκ τοῦ γηπέδου τῶν Ὀρθοδόξων 3—4 πήχεις γῆς κατ' ἔτος προσήγγισαν ἄχρις αὐτῶν τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ, ἐφ' οὗ ζητοῦσιν ἤδη ἵνα βάλωσι χεῖρα καὶ οἰκειοποιηθῶσιν αὐτόν, ἀνέφερε ταῦτα πρὸς τὴν Α. Μακ. καὶ ἐζήτησεν, ἵνα προσκαλέσῃ τοὺς ἐν Καισαρείᾳ Ἀρμενίους ὅπως ἀποστῶσι τῆς ἀδίκου αὐτῶν ἀντιποιήσεως, ἀφήσωσιν ἡσύχους τοὺς ὀρθοδόξους καὶ μὴ παρέχωσιν ἀφορμὰς εἰς διχοστασίας καὶ διαπληκτισμούς. Πεποιθαμεν ὅτι ἡ Α. Μακ. ἐν τῇ ἐγνωσμένῃ φιλοδικαιοσύνῃ αὐτῆς διατάξει τὰ δέοντα καὶ αἱ ἐπεμβάσει τοῦ διοικητοῦ Καισαρείας Βεϊσῆ Πασσᾶ ἀνασταλείσαι ἐργασίαι τῶν ἐν Καισαρείᾳ Ἀρμενίων πρὸς ἀνασκαφὴν τοῦ τῶν ὀρθοδόξων κτήματος δὲν θέλουσιν ἐπαναληφθῆ.

Ἐν τῷ χωρίῳ Μπίζερι, τῇ τῶν ἀρχαίων Πιτυοῦντι, εἰς ἀπόστασιν ὁδοῦ ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τῶν Ποντικῶν Κομάνων εὑρηται μέγα μοναστήριον ἔχον ἐκτεταμένας γαίας, καὶ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰ καὶ τὸ μοναστήριον τοῦτο ἀνήκει κατὰ τὸ ἥμισυ τοῖς Ὀρθοδόξοις, οἱ συνιδιοκτῆται Ἀρμένιοι κατέσχον ἅπαν τὸ Μοναστήριον καὶ τὰς γαίας αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι τοῖς ἡμετέροις τὴν ἐν τῷ μοναστηρίῳ εἴσοδον ἢ μόνον τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἐν ἁγίοις Πα-

τρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, οὗ τὸ γεηρὸν σκῆνος ἐδέξατο τὸ πρῶτον ὁ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ εὑρισκόμενος τάφος τοῦ ἁγίου Βασιλίσκου. Πληροφορηθεῖσα ταῦτα ἡ Α. Θ. Π. ἐφειλκύσατο δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς τὴν προσοχὴν τῆς Α. Μακ. τοῦ τῶν Ἀρμενίων Πατριάρχου, ἐκ τῆς ἐγνωσμένης φιλοδικαιοσύνης τοῦ ὁποίου ἀναμένομεν καὶ τῆς διαφορᾶς ταύτης τὴν εὐχάριστον λύσιν.

—

Οἱ ἐν τῇ θεοσώστῳ πολίχνῃ Κρουσσόβῳ τῆς θεοφυλάκτου ἐπαρχίας Πρεσπῶν εὐσεβεῖς κάτοικοι, ἀπολαύσαντες αἰσίως τὸν ἀναδειχθέντα ἐπ' ἐσχάτων κανονικὸν αὐτῶν Ποιμενάρχην Παν. κ. Ἀλέξανδρον, ἔσπευσαν, ἵνα διὰ τῆς Ἐφοροδημογεροντίας αὐτῶν ἐκδηλώσωσι τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν βαθυτάτην αὐτῶν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἐκλογῇ τῆς Α. Παν. ὡς Μητροπολίτου τῆς ἁγιωτάτης ἐκείνης παροικίας.

Ἡ Ἐκκλησία γηθοσύνως ἐνωτιζομένη τὴν ἁρμονικὴν ταύτην σχέσιν ποιμένος καὶ ποιμαινομένων καὶ ἐπευλογοῦσα ἐκ βάθους καρδίας αὐτήν, εὔχεται ἵνα ἀρρήκτως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης συμβιῶσιν οὕτω τὰ πνευματικὰ αὐτῆς τέκνα· ἀγάλλεται δὲ πληροφορουμένη τοὺς καρποὺς τῆς θεοφιλοῦς ἀγάπης, ἀποκομιζομένους παρὰ τῶν εὐσεβῶν αὐτῆς τέκνων καὶ μανθάνουσα ὅτι φιλοτίμως συνεργαζόμενα μετὰ τοῦ ποιμενάρχου αὐτῶν, καταγίνονται εἰς ἐνίσχυσιν τῶν σχοίων αὐτῶν καὶ διάδοσιν τῶν ἐκ τῆς παιδείας ἀγαθῶν. Ὅθεν ἐπαινοῦσα τὸν ἀξιάγαστον αὐτῶν τοῦτον ζῆλον κατοχυροῖ αὐτὰ ταῖς ἐκ μέσης ψυχῆς εὐλογίαις αὐτῆς, εὐχομένη, ἵνα προκόπτωσιν ἀεὶ ἐν ἔργοις οὕτωσὶ ἀγαθοῖς.

—

Ἡ Ἐκκλησία μαθοῦσα μετὰ λύπης ὅτι εὐαγεῖς τινες ἐν Θεσσαλίᾳ Μοναὶ καὶ ὀνομαστὶ ἡ τῶν Μετεώρων, ἡ τοῦ Βαρλαὰμ καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Στεφάνου εἰς ἔκρυθμον περιῆλθον οἰκονομικὴν θέσιν ἕνεκεν τῶν περὶ τὴν διοίκησιν τῆς περιουσίας αὐτῶν ἐπιγενομένων σφαλμάτων, καὶ ὅτι ἐκ τῆς τοιαύτης αὐτῶν καταστάσεως ἐδυσχεραίνετο ἡ ἐκπλήρωσις τῶν πρὸς τοὺς πιστωτὰς αὐτῶν ὑποχρεώσεων, ἀξιοχρέως προνοοῦσα ὑπέρ τε τῆς καλῆς διαχειρίσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας καὶ ὑπὲρ προστασίας τῶν καλῆς πίστεως πιστῶν αὐτῶν, ἐνέκρινε τὴν ἀποστολὴν ἐξαρχίας πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν λογαριασμῶν, τακτοποίησιν τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας, καὶ διάταξιν τοῦ τρόπου τῆς βαθμιαίας πληρωμῆς καὶ ἀποσβέσεως τῶν χρεῶν αὐτῶν. Μετ' ἀτελεσφόρους τινὰς πρὸς τοῦτο ἐνεργείας, ἡ ἐξαρχικὴ ἀποστολὴ διεπιστεύθη τέλος εἰς τὸν ἱερολ. τριτεύοντα τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου κ. Θεοδόσιον, ὃς, σκοπιμώτερον τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἐργασθείς, ἐπέτυχεν ἵνα εἰς αἴσιον ἀγάγῃ πέρας τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διαπιστευθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν καὶ ἐπισύρῃ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὰς εὐχαριστίας τῶν ἐν ταῖς Μοναῖς ταύταις ἀσκουμένων Πατέρων καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν πιστωτῶν τῶν εὐαγῶν τούτων Μονῶν.

Ὅπως δὲ ἡ ἐπιτευχθεῖσα ἀγαθὴ τάξις διατηρηθῇ ἡ Ἐκκλησία ἐνέκρινε συνοδικῶς καὶ διέταξε τοὺς προϊσταμένους τῶν εὐαγῶν τούτων Μονῶν, ἵνα τακτικῶς καὶ ἐγκαίρως ὑποβάλωσιν αὐτῇ κατ' ἔτος τὸν προϋπολογισμὸν τῆς μελλούσης διαχειρίσεως αὐτῶν, ὅπως ἐν γνώσει ἡ Ἐκκλησία τῆς καταστάσεως αὐτῶν ἐπιψηφίζῃ, διαγράφῃ ἢ τροποποιεῖ τὰ προϋπολογιζόμενα ὑπ' αὐτῶν διάφορα τῶν ἐξόδων κονδύλια.

Οἱ Πατέρες τῶν διαληφθεισῶν Μονῶν διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν βαθυτάτην αὐτῶν διηρμήνευσαν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ὑπὲρ αὐτῶν ληφθείσῃ Ἐκκλησιαστικῇ μερίμνῃ, καὶ ζωηρὰς ἐξεδήλωσαν εὐχαριστίας ὑπὲρ τοῦ ἀξιεπαίνως ἐργασθέντος ἐξάρχου.

—

Μητρικῶς ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἁγία καὶ Μ. Ἐκκλησία μεριμνῶσα οὐ μόνον τῶν ἐγγὺς ἀλλὰ καὶ τῶν μακρὰν κειμένων ἁγιωτάτων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐνδελεχῶς ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας αὐτῶν φροντίζουσα δὲν λείπει, ἵνα συναντιλαμβάνηται αὐτῶν εἰς πᾶσαν πνευματικὴν αὐτῶν ἀνάγκην. Οὕτω πληροφορηθεῖσα ἐπ' ἐσχάτων ὅτι οἱ ἐν τῇ Νέᾳ Αὐρηλίᾳ τῆς Ἀμερικῆς ἀποκατεστημένοι Ὀρθόδοξοι ἀπὸ ὀκταετίας ἐστεροῦντο πνευματικῆς προστασίας καὶ ἐπισκέψεως, καὶ λαβοῦσα ἐν ὄψει τὴν ἐθνολογικὴν καταγωγὴν τῶν ἐκεῖ πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, ὧν ἄλλα μὲν ὡς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς ἐδέοντο ἑλληνοφώνου ἱερέως, ἄλλα δὲ ὡς Σλαβικῆς εἶχον ἀνάγκην ἱερέως ἐπισταμένου τὴν Σλαβωνικήν, ἐκλέξασα τὸν ἐκ τῶν ἀρχιμανδριτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Πανοσ. κ. Μισαὴλ, ἄνδρα ἱεροπρεπῆ καὶ κόσμιον, ἔτι δὲ κάτοχον τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Σλαβωνικῆς γλώσσης, ἐξαπέστειλεν εἰς Νέαν Αὐρηλίαν εἰς διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῷ ἐκεῖ πληρώματι τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Πανοσιολογιότης αὐτοῦ, ταῖς εὐλογίαις τῆς Ἐκκλησίας κατοχυρωθεῖσα, διήνυσε τὸν ὑπερωκεάνειον πλοῦν, καὶ ἀφιχθεῖσα αἰσίως παρὰ τοῖς ἐκεῖσε εὐσεβέσιν, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς διακονίας, καὶ ἐχαροποίησε τὴν εὐσεβῆ ἐκείνην κοινότητα, σπεύσασαν, ἵνα δι' ὑϊκῶν αὐτῆς γραμμάτων διερμηνεύσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ζωηρὰν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ μητρικῇ προνοίᾳ ἣν ὑπὲρ αὐτῆς ἔλαβεν.

Ἐκ τῶν γραμμάτων δὲ τοῦ ἱερέως πληροφορηθεῖσα ἡ Ἐκκλησία ὅτι οἱ ἐκεῖσε ὁμογενεῖς ἐστεροῦντο λειτουργικῶν καὶ ἄλλων ἱερῶν βίβλων ἔσπευσε προθύμως, ἵνα ἐξαποστείλῃ ταῦτα καὶ διὰ παραινετικῶν Αὐτῆς ἐπιστολῶν ἐποικοδομήσῃ καὶ αὖθις ἐν τῇ εὐσεβείᾳ τὰ ἀφεστῶτα μὲν ἀπ' αὐτῆς σωματικῶς, συνόντα δ' αὐτῇ πνευματικῶς εὐσεβῆ ἐκεῖνα τέκνα.

Ἐκ ψυχῆς ἐπευλογοῦσα ταῦτα καὶ ἐπευχομένη αὐτοῖς πᾶν ἀγαθὸν καὶ καταθύμιον, συνίστησιν αὐτοῖς μετὰ τοῦ Ἀποστόλου τὴν ἀναστροφὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχειν καλήν, ἵνα, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύσαντα, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. —

Αὔριον ἀναχωρεῖ διὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ Παν. ἅγιος Ἀδριανουπόλεως κ. Νεόφυτος· μεθαύριον δὲ ἀπέρχεται ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἅγιος Νικαίας κ. Διονύσιος.

— Διατρίβει ἀπό τινων ἡμερῶν ἐνταῦθα ὁ Παν. ἅγιος Προύσης κ. Νικόδημος, ἐλθὼν ἐκκλησιαστικῇ ἀδείᾳ, χάριν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ ὑποθέσεων.

—Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἀφίκετο ὁ παν. ἅγιος Βοδενῶν κ. Ἱερόθεος, νέον μέλος συνοδικόν, ὃς καὶ μετέσχε σήμερον τῶν ἐργασιῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α΄ν 24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. ΤΕΥΧΟΣ ΙΓ΄ν

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Β.

Δεύτερον διακριτικὸν στοιχεῖον τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος εἶνε ἡ διὰ τοῦ Βαπτίσματος, ἤτοι ἡ διὰ τῆς τριττῆς ἐν ὕδατι καταδύσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀναγέννησις τοῦ πιστεύσαντος, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, εἰς νέον πνευματικὸν βίον, ἡ τῷ Χριστῷ προσοικείωσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνάδειξις αὐτοῦ μέλους τοῦ Βασιλείου τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

Ὅτι οὕτως ἠννόουν τὸ Εὐαγγελικὸν κήρυγμα οἱ τοῦ Λόγου αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι Ἀπόστολοι, ἐξ αὐτῶν τῶν Πράξεων αὐτῶν τοῦτο μανθάνομεν. Ὅτε μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος σταθεὶς ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ἐν μέσῳ τῶν ἐκστατικότων λαῶν, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς τὰ περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἱ δὲ ἀκούσαντες, κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ καὶ εἶπον πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους, τί ποιήσομεν, ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτοῖς: «Μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Πράξ. β΄. 38). Τὸ Βάπτισμα εἶνε ἡ ὁρατὴ σφραγὶς ἡ διακρίνουσα τοὺς πιστοὺς τῶν ἀπίστων, ὅθεν καὶ ἄνευ Βαπτίσματος οὐδένα τῶν πιστευσάντων προσελάμβανον ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἁγίων οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι, οὐδένα προσέλαβεν, ἢ προσλαμβάνει ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία Ἐκκλησία.

Τί ἀπεργάζεται τὸ Βάπτισμα, ὁποία ἡ χάρις ἡ μεταδιδομένη ἐν αὐτῷ, σαφῶς ἀποκαλύπτει ἡμῖν ὁ Σωτὴρ καὶ οἱ τούτου μαθηταὶ καὶ Ἀπόστολοι. Αὐτὸς ὁ Κύριος εἶπεν «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται». Ἆρα ὡς βαπτισθέντες ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὡς λαβόντες βάπτισμα τέλειον, ἐφ' οὗ οἱ Μισσιονάριοι οὗτοι δὲν τολμῶσιν ἐπιθεῖναι ἕτερον βάπτισμα, (οὕτω ἔγκυρον, ἅγιον καὶ θεῖον ἀναγνωρίζουσι τὸ ἡμέτερον), σεσωσμένοι ἐσμὲν τῷ ῥήματι τοῦ Σωτῆρος, πᾶσα δὲ ἐνέργεια πρὸς μετακίνησιν τῶν οὕτω σεσωσμένων εἶνε ὕβρις πρὸς τὸν σώσαντα ἡμᾶς Σωτῆρα καὶ ἀκατονόμαστος τόλμη πρὸς διάψευσιν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ κύρους τῶν λόγων Αὐτοῦ.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀναγνωρίζοντες καὶ ἀνομολογοῦντες ὅτι ἅπας ὁ θεῖος λόγος φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀπόλυτον κῦρος καὶ τὴν αὐταλήθειαν, ἐξίστανται καὶ δικαίως ἐπὶ τῇ ἀπονοίᾳ τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἐπαγγελλομένων τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ τολμώντων διαμφισβητῆσαι τὸ κῦρος τῶν Κυριακῶν λόγων. Ἀναγνωρίζουσιν οὗτοι τὸ βάπτισμα ἡμῶν ἔγκυρον καὶ ἅγιον, θείαν σφραγῖδα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν τολμῶσιν ἵνα τὸ ἑαυτῶν πρὸς τὸ ἡμέτερον ἀντιπαραθέσωσι· γινώσκουσι καὶ ἀνομολογοῦσιν ὅτι τὸ Βάπτισμα, ὅπερ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ παρέδωκε, διὰ τῶν Ἀποστόλων παραλαβοῦσα ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀνέθευτον διετήρησε καὶ ὡς τοιοῦτον αὐτοί τε καὶ οἱ τῶν πολυσχιδῶν αἱρέσεων ὀπαδοὶ καὶ τιμῶσι καὶ σέβουσιν· ἀκούουσι καθ' ἑκάστην τοῦ Ἀποστόλου ἐπιφωνοῦντος τοῖς ἀναγεννηθεῖσι διὰ τοῦ Βαπτίσματος τούτου· «ἀλλ' ἀπελούσασθε, ἀλλ' ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν» (πρὸς Κορινθ. Α. ς΄. 11.) καὶ λέγοντος «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (πρὸς Γαλάτ. γ΄. 27) τολμῶσι δὲ ἵνα ἀποπειραθῶσιν ὅπως συλαγωγήσωσι τοὺς κατὰ τὸ Αὐτοῦ ἔλεος σεσωσμένους διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας (πρὸς Τίτ. γ΄. 5).

Δυοῖν θάτερον, ἢ ἀναγνωρίζουσιν ὅτι σεσωσμένοι ἐσμέν, ὡς φέροντες τὴν σφραγῖδα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὡς συνταφέντες τῷ Σωτῆρι διὰ τοῦ Βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον Αὐτοῦ (πρὸς Ρωμ. ς΄. 4), ἢ διακηρύττουσιν ὅτι αἱ ἐπαγγελίαι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ αἱ διαβεβαιώσεις τῶν μακαρίων Ἀποστόλων δὲν ἔχονται ἀληθείας. Ἐὰν τὸ πρῶτον ὁμολογοῦσιν, ὀφείλουσιν ἵνα ἀποστῶσι πάσης ἐνεργείας, σκοπούσης τὴν μετακίνησιν ἔστω καὶ ἑνὸς τῶν σεσωσμένων, ἵνα μὴ θεομάχοι γένωνται· ἐὰν τὸ δεύτερον, ἀποστήτωσαν ἀφ' ἡμῶν οἱ βλάσφημα λαλοῦντες περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ καταγγέλλοντες αὐτὸν ἄλλοτον, παρ' ὃν παρελάβομεν.

Πρὸ τοῦ διλήμματος τούτου αὐτοὶ ἑαυτοὺς περιάγουσιν οἱ μισσιονάριοι, ἀποφεύγοντες τὰ ἔθνη οἷς οὐκ ἀνηγγέλη καὶ ἐρχόμενοι, ἵνα τοῖς πιστεύσασι καὶ βαπτισθεῖσι καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννηθεῖσι κηρύξωσιν ἀναγέννησιν, ἥτις, ὡς διαμφισβητουμένη τὸ κῦρος τῆς ἐκ τοῦ θείου Βαπτίσματος ἐπιγενομένης ἐν ἡμῖν, ὀλλοτρία ἐστὶ τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας καὶ ὡς τοιαύτη βδελυρὰ καὶ ἀποκρουστέα.

Ἀλλὰ λέγουσιν, οὐ καταγγέλλομεν ἡμῖν Ἰησοῦν ἕτερον, ἢ τὸν ὑφ' ὑμῶν πιστευόμενον, οὐδὲ βάπτισμα ἄλλο, ἢ τὸ δι' οὗ ἀνεγεννήθητε, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐνορῶμεν ὑμᾶς μὴ τηροῦντας πάντα, ὅσα ἐνετείλατο ἡμῖν ὁ Σωτὴρ, ἐρχόμεθα, στοιχοῦντες τῷ Κυριακῷ λόγῳ, ἵνα διδάξωμεν ταῦτα ὑμᾶς. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος μετάγει ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν, ἂν τὸ κήρυγμα τῶν Μισσιοναρίων τούτων φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ

τρίτον συστατικὸν τοῦ σκοποῦ, δ.' ὃν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος τὸ Εὐαγγελικὸν καθωρίσθη κήρυγμα.

Γ'.

Ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος Παῦλος κηρύττων « εἴτις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ᾖ, ἀνάθεμα ἔστω » (πρὸς Γαλάτ. ά. 9) καὶ παρακαλῶν τοὺς μαθητὰς « σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν αὐτοὶ ἐμάθομεν ποιοῦντας καὶ ἐκκλίνειν ἀπ' αὐτῶν» (πρὸς Ρωμ.ις'.17.) ἐκδιδάσκει ἡμῖν ὅτι ἀδύνατον ἄνευ ζημίας ἐν τῇ σωτηρίᾳ ψυχῶν ἔχειν καὶ ἀδιαφορεῖν περὶ τὴν πίστιν τὴν ἀληθῆ καὶ τὴν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν. Συνεπῶς ὀφείλομεν, ἵνα μὴ ἐξευρήσωμεν ἑαυτὴ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τηρεῖ τὴν ἀληθῆ πίστιν καὶ ἐν αὐτῇ πλήρη ἔχωσιν ἐκδοχὴν οἱ τοῦ Σωτῆρος λόγοι διατάξαντος τοῖς αὐτῷ πιστεύσασι τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς· ἐπειδὴ τούτου ἀποδειχθέντος, προδήλως καταδειχθήσεται, ὅτι πᾶσα ἄλλη, ἐκτὸς τῆς ὁμολογίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κειμένη, εἶνε ἀπομάκρυσις ἐκ τῆς καθαρότητος τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἑτεροδιδασκαλία, τῷ ἀναθέματι ὑποκειμένη.

Ὅτι ἡ ἀληθὴς καὶ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ καταφαίνεται ἐκ τούτων·

ά.) Αὕτη ἀναμφισβητήτως καὶ ἀναντιρρήτως ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες ἐθεμελίωσαν αὐτὴν οὐ μόνον ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ. Ἐν Ἱεροσολύμοις, Ἀντιοχείᾳ, Ἀλεξανδρείᾳ, Βυζαντίῳ καὶ λοιπαῖς χώραις ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων καθιδρύθησαν αἱ ἐπισκοπικαὶ καθέδραι, καὶ ἀδιαρρήκτως ἕκτοτε μέχρι τοῦδε διήκουσι, μὴ κατισχυσασῶν τῶν πυλῶν τοῦ ᾅδου, ἐγείραντος κατ' αὐτῶν καθ' ἅπαντας τοὺς χρόνους μέχρις ἡμῶν ἀναριθμήτους διωγμοὺς καὶ δεινά.

β'.) Διακεκόσμηται κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, καθότι μίαν κεφαλὴν ἔχει ἀόρατον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁρατοὺς δὲ ποιμένας τοὺς ἐν ἀρρήκτῳ διαδοχῇ μέχρι τῶν' Αποστόλων τὴν ἀρχὴν ἀνάγοντας· διαιρεῖται δὲ ἡ ἱερωσύνη παρ' αὐτῇ εἰς τρεῖς βαθμοὺς κατὰ τὰς Ἀποστολικὰς ὑποτυπώσεις, καὶ ἑκάστη τοπικὴ Ἐκκλησία ἔχει τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον, οἵτινες πάντες ὁμοῦ ὁμολογοῦσι καὶ πείθονται τῇ ἀνωτάτῃ ἐξουσίᾳ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

γ'.) Ἔχει ἀδιάλειπτον διδασκαλίαν τῆς πίστεως καὶ εὐσεβείας, ἔχει πλήρη καὶ τελείαν τάξιν τῆς Ἀκολουθίας καὶ τῆς Μυσταγωγίας, καὶ κυβερνᾷ κατὰ κανόνας ἔκπαλαι τεθειμένους.

δ'.) Φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας· διότι 1) εἶνε ἁγία, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, συναδούσῃ τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ καὶ τῇ ἀρχαιοτάτῃ καὶ ἀλωβήτῳ παραδόσει τῶν Πατέρων, οὐδὲν δ' ἐν αὐτῇ τὸ ἀπᾷδον τούτοις, οὐδεμία καινοτομία, οὐδὲν ἐπινόημα κενοσόφου νοός ἐστιν ἐν αὐτῇ. Εἶνε ἁγία ἐν τοῖς Μυστηρίοις καὶ τελετουργίαις ἅτινα, κατά τε πνεῦμα καὶ σύστασιν, εἰσὶν ὅλως εὐπρεπῆ καὶ ἄξια τοῦ σκοποῦ καὶ ἱκανὰ, ἵνα παρέχωσι τοῖς ἀνθρώποις τὸν ἁγιασμὸν τῆς χάριτος, καὶ τρέφωσιν ἐν αὐτοῖς τὴν εὐσέβειαν, ἀναπτάζοντα τὴν ψυχὴν εἰς οὐρανόν· οὐδὲν δ' ἐν αὐτοῖς ἀπρεπὲς, μάταιον, παχυλὸν, κοσμικὸν, ἀλλ' ὡς παρέλαβε παρὰ τῶν Ἀποστόλων οὕτω τηρεῖ. Εἶνε ἁγία ἐν τῇ Ποιμαντορίᾳ τῇ θεμελιουμένῃ ἐπὶ ἀρχαίων κανόνων καὶ διαταγῶν καὶ καθαρῶς πνευματικῇ οὔσῃ καὶ ἀποτροπιαζομένῃ πᾶν τὸ πρὸς κοσμικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν ἄγον. Εἶνε ἁγία τέλος διὰ τὸ ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν ὑπ' αὐτῆς παιδαγωγηθέντων ἤδη εἰς τὸ Βασίλειον τῆς δόξης καθ' ἅπαντας τοὺς χρόνους· οὗτοι δ' εἰσὶ τὸ τοσοῦτον νέφος τῶν μαρτύρων, ἱεραρχῶν, ὁσίων ὁμολογητῶν, καὶ λοιπῶν δικαίων, οὓς ὁ Θεὸς ἐθαυμάστωσεν ἐν μεγάλοις θαύμασι τοῖς ἔτι καὶ νῦν οὐκ ἐκλιποῦσι. 2) Εἶνε ὄντως Καθολικὴ, διότι καίπερ ὑπὸ πολλῶν καὶ παντοίων λαῶν καὶ φυλῶν συγκειμένη, τηρεῖ ἀκριβῶς πᾶν ἔκπαλαι πανταχοῦ καὶ πάντοτε τηρούμενον, τὸ ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὁρισθὲν καὶ κυρωθὲν, καὶ κρατεῖ ἀνόθευτον τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως. 3) Εἶνε ἀληθῶς Ἀποστολικὴ διάτε τὴν ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων διαδοχὴν αὐτῆς, καὶ διότι ἔχει Ἱεραρχίαν καὶ διδασκαλίαν καὶ διαταγὰς Ἀποστολικὰς, καὶ διότι διατελεῖ συνδεομένη τοῖς Ἀποστόλοις διάτε ἐπικλήσεως καὶ τιμῆς καὶ μιμήσεως τοῦ πνεύματος αὐτῶν, καὶ διότι ἀδιαλείπτως ὡς ἐκεῖνοι καὶ αὐτὴ διάγει ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ καὶ ἐν πάσῃ ὑπομονῇ. 4) Εἶνε μία διότι δὲν φέρεται παντὶ πνεύματι διδασκαλίας, ἀλλὰ καί τοι γλῶσσαι πολλαί εἰσιν ἐν αὐτῇ, μία ὅμως ἐν αὐτῇ πίστις, τὰ αὐτὰ Μυστήρια καὶ Ἀκολουθίαι, οἱ αὐτοὶ κανόνες, μία ἱεραρχία, ἔχουσα μίαν ἀόρατον κεφαλὴν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοὺς ποιμένας συνδεομένους ἀλλήλοις τῷ συνδέσμῳ τῆς κοινωνίας καὶ ἀγάπης, δι' ἣν μακρὰν τοῦ πνεύματος τῆς ἔχθρας οὖσα, εὔχεται διηνεκῶς ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως πάντων καὶ ἐνεργοῦσα ἕνωσιν οὐ χρῆται βίᾳ, καὶ διωγμοῖς καὶ δολίᾳ προπαγάνδᾳ, ἀλλὰ λόγῳ καὶ πειθοῖ καὶ πραότητι.

Τοιαῦτα γνωρίσματα τῆς ἀληθείας καὶ ὀρθοδοξίας αὐτῆς προσάγουσα ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἐρωτᾷ τοὺς τῶν πολυσχιδῶν αἱρέσεων τοῦ Προτεσταντισμοῦ ὀπαδοὺς, ποῖά τινα τῆς ἀληθείας τοῦ διδάγματος αὐτῶν παρουσιάζουσιν, ὥστε ἀντιποιεῖσθαι διδάξαι τοῖς Ἀνατολικοῖς τὴν ἀλήθειαν; Ποῦ παρ' αὐτοῖς ἡ Ἀνατολικὴ θεμελίωσις τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν; Ποῦ ἡ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων διακόσμησις αὐτῶν; Ποῦ ἡ ἀδιάλειπτος διδασκαλία τῆς πίστεως καὶ εὐσεβείας καὶ ἡ κατὰ κανόνας ἔκπαλαι τεθειμένους διακυβέρνησις; Ποῦ τέλος ἔστω καὶ ἀσθενέστατος ἐν αὐταῖς χαρακτὴρ τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας, ἀφ' οὗ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἀντίκειται τῷ δόγματι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, τόσαι δὲ διαφοραὶ πίστεως ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς, ὅσαι καὶ φυλαί, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ὅσα καὶ ἄτομα ταῖς πλάναις αὐτῶν στοιχοῦσι;

Ἀλλὰ λέγουσιν, οὐ μέλει ἡμῖν τί οἱ πατέρες ὥρισαν καὶ ἐκύρωσαν· ἡμεῖς μελετῶμεν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὰς ὑποτυπώσεις τῶν Ἀποστόλων καὶ κατ' αὐτὰς περιπατοῦμεν, καλοῦμεν δὲ καὶ ὑμᾶς ἵνα μεθ' ἡμῶν συμπεριπατήσητε, ὅπως ἦτε ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Εἰ καὶ δυνάμεθα δι' ἑνὸς μόνου λόγου ἐλέγξαι τὴν βλάσφημον αὐτῶν ταύτην πλάνην τὴν ὑποσημαίνουσαν παρασάλευσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων ἐκ τῆς ἀσφαλοῦς αὐτῆς βάσεως, καὶ ἀντικειμένην πρὸς τὴν ἀψευδῆ ἐπαγγελίαν τοῦ Σωτῆρος εἰπόντος

ὅτι οὐδὲ πύλαι ᾅδου κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἵνα μὴ παράσχωμεν αὐτοῖς σοφιστικὸν ἐπιχείρημα παρὰ τοῖς ἁπλουστέρως ἔχουσιν οὓς καταβολιεύονται, ὅτι ὄθεν ἀποφεύγομεν τὴν ἔρευναν πρὸς ἀντεξέτασιν τῶν παραδεδεγμένων ὑπὸ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Μυστηρίων, καὶ παραδόσεων πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου καὶ τῶν Ἀποστολικῶν ὑποτυπώσεων, θέλομεν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους ἐνδιατρίψει καὶ ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(Συνέχεια ἴδε τεῦχος Ι΄.)

Καὶ μεταξὺ διελθὼν ὀλίγα πάλιν καταφορικώτατα τῷ λόγῳ χρώμενος ἀνακαλύπτει φανερῶς ἤδη τὸν τὴν ἁμαρτίαν εἰργασμένον ἐκείνην, καὶ ὀνειδίζει σφοδρῶς τοὺς ἐπ' αὐτῷ πεφυσιωμένους, καὶ πρὸς τὸν λόγον ἀποβλέποντας μόνον, ἀλλ' οὐ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὴν διάθεσιν σκοπουμένους: Λέγω γὰρ οὕτως ὡς μή ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες, ἐλεύσομαι δὲ ταχέως ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλ' ἐν δυνάμει· τί θέλετε, ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος· ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν, καὶ ἡμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαχθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; Βλέπεις ἐνταῦθα ποῖον ἔργον κατακαήσεσθαι τότε λέγει, καὶ ποῖον οἰκονόμον διὰ τοῦ πυρὸς ἐκείνου σωθήσεσθαι; εἰ μὲν οὖν μικρὸν ὄντι καὶ μέσον ἁμάρτημα ἡ πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία κρατείτω ἡ τῶν ἡμετέρων διδασκάλων ἐξήγησις καὶ σεσώσθω τὴν ἀγαθὴν σωτηρίαν ὁ πεπορνευκὼς ἐκεῖνος διδάσκαλος· εἰ δὲ πρὸς ἐκεῖνον μὲν ὁ λόγος φανερῶς ἀποβλέπει, τὸ δ' ἔργον ἐκείνου καὶ τὸ ἁμάρτημα τῶν θανασίμων ἐστὶ καὶ τῶν ἄκρων ἐν τοῖς κακοῖς, καὶ μηδ' ἐν τοῖς ἔθνεσι γινομένων, ῥαδίως τις ἔτι λείπεται λόγος μὴ τὴν Χρυσοστομικὴν ἐξήγησιν ἔχειν τὸ κῦρος, καὶ σωτηρίαν νοεῖσθαι τοῦτο αὐτὸ μόνον τὸ μὴ τῷ ἔργῳ συνδιαφθείρεσθαι, περιλείπεται δὲ ἐκείνου διαφθαρέντος καθάπερ ἀναλέον (;) τινὰ καὶ περιφλεγόμενον τῷ κριτῇ τῶν ὅλων παραστησόμενον· δοκιμαστικὸν γὰρ ἐκεῖνο τὸ πῦρ μόνον, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς αἰωνίως ὑποδεξόμενον· καὶ τάχα δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ «φλογιεῖ φησι κύκλῳ τοὺς ἐχθρούς αὐτοῦ» τουτέστι περιφλέξει τε καὶ ζοφώσει καὶ δυσειδεῖς τινας οἷον εἰκὼς τοὺς πυρικαύστους ἐργάσεται, ἀλλ' οὐκ εἰς ἅπαν καταναλώσει.

Καὶ Γρηγόριος δὲ ἀκολούθως ὁ θεολόγος διαστέλλων αὐτὸ τοῦ αἰωνίου πυρὸς ἐκείνου, ἐν τῷ περὶ τοῦ βαπτίσματος λόγῳ περὶ διαφορᾶς ἐξηγούμενος: εἴτε ὅ φησι πρὸ προσώπου Κυρίου πορεύσεται καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, εἴτε τὸ τούτων ἔτι φοβερώτερον, ᾧ τῷ ἀκοιμήτῳ σκώληκι συντέτακται, μὴ σβεννύμενον, ἀλλὰ διαιωνίζον τοῖς πονηροῖς. Ταύτης κρατούσης τῆς ἐξηγήσεως, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῆς ἀποστολικῆς διανοίας ἀποβλεπούσης, ὡς φανερώτατα δέδεικται, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς καὶ ἀρίστοις ἔργοις ἃ διὰ τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ τῶν τιμίων λίθων νοεῖται τὰ φαυλότατα τῶν ἔργων καὶ πονηρότατα ἀντικεῖσθαί φαμεν, διὰ ξύλων, καὶ χόρτου καὶ καλάμης δηλούμενα, ὕλης πρὸς μὲν οἰκοδομὴν συντελούσης, εὔπρηστον δὲ τῷ πυρὶ τὸ δι' αὐτῶν συνιστάμενον ἀπεργαζομένης. Τοῦτο γὰρ ἦν τῷ Ἀποστόλῳ σκοπὸς ἐνδειξασθαι, τὸ μηδεμίαν ὄνησιν εἶναι, μηδὲ μισθὸν τῷ μετὰ μοχθηρῶν ἔργων ἐπὶ τῷ τοῦ Χριστοῦ θεμελίῳ τὴν διδασκαλίαν ὑφαίνοντι, καὶ διὰ τοῦτο τῷ μισθῷ τὴν ζημίαν ἀντέθηκεν ὡς τοῦ ἔργου μὴ σωζομένου, μηδὲ τῷ κριτῇ καὶ μισθοδότῃ φανησομένου αὐτόν γε μὴν ἐκεῖνον τὸν εἰργασμένον καὶ σωθήσεσθαί φησιν ὡς διὰ πυρὸς ἡμίφλεκτον οἷον καὶ ἅλιον, καὶ τῷ κριτῇ παραστήσεσθαι, καὶ τὸν λόγον τῆς οἰκοδομῆς ὑφέξειν, καὶ διὰ τοῦτο τάχα καὶ ὁ προφητικὸς λόγος περὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης φησί: Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ ὡς ὀφείλοντος καὶ τοῦ ἔργου συμπαραμένειν τοῖς εἰργασμένοις, εἰ μέλλοι μισθοῦ πρόξενον αὐτῆς ἔσεσθαι· τὰ δὲ πονηρότατα ταῦτα τῶν ἔργων ἐποικοδομεῖσθαί φαμεν οὔτε παρὰ τῶν ἀσεβῶν κατὰ τὸν ὑμέτερον λόγον, οὔτε παρὰ πάντων ἁπλῶς τῶν ἁμαρτωλῶν, οὐδὲ γὰρ πρὸς πάντας ἔβλεπεν ὁ τοῦ Ἀποστόλου σκοπός, οὐδὲ καθολικήν τινα διαίρεσιν ἠβούλετο παραδοῦναι. ἀλλὰ περὶ τῶν τῷ Θεῷ συνεργούντων ἐποιεῖτο τὸν λόγον, οἵτινές εἰσιν οἱ διδάσκαλοι· τούτους γὰρ ἐποικοδομοῦντας τῷ τοῦ Χριστοῦ θεμελίῳ, καὶ γὰρ ἄλλως οὐκ ἐνεδέχετο Χριστιανῶν διδασκάλους ὄντας ἐνδέχεσθαί φησιν ἐποικοδομῆσαι καὶ τὰ φαυλότατα τῶν ἔργων καὶ ἀτιμότατα καὶ διαφθαρησόμενα πάντως, οἷον ἔπαθεν ἐκεῖνος ὁ τῇ πορνείᾳ περιπεσών. Εἰ δ' ὑμεῖς λέγετε μὴ δύνασθαι τῷ τοῦ Χριστοῦ θεμελίῳ τὰ κάκιστα καὶ θανάσιμα συμφωνῆσαι τῶν ἔργων, οὐδὲ τὰ μετρίως κακὰ φαίημεν ἂν ἡμεῖς συμφωνεῖν· ἀλλ' οὖν ἐποικοδομοῦνται τῇ πίστει καὶ ταῦτα κἀκεῖνα παρὰ πολλῶν, οὐ τῶν τυχόντων μόνον ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ διδασκάλων καὶ τότε καὶ νῦν, οἷον δὴ καὶ ἐκεῖνος ἔπαθεν· ὅτι δὲ τὸ σωθήσεται κατὰ τὴν Χρυσοστομικὴν ἑρμηνείαν τὸ περιλειφθήσεται μόνον δηλοῖ, καθά φησιν ὁ παρὰ τῷ Ἰὼβ ἄγγελος: ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι, καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ κεῖται πάντως, ὡς οἱ ὑμέτεροι λόγοι, δῆλον ἐξ ὧν, τοῦτο φοβηθεὶς ὁ Ἀπόστολος ἵνα μή τις νομίσῃ, ἐπήγαγεν· οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρὸς ἡμίφλεκτος οἷον καὶ τὸ ὅλον ἅλιος· καὶ ἐφεξῆς καταφορικῶς: Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν· εἴτις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· εἰς τοὐναντίον ἐνταῦθα τὸν λόγον μετήγαγε, τὴν διὰ πυρὸς σωτηρίαν ἐκείνην εἰς ἀπώλειαν φέρειν ἀποφηνάμενος.

Οὐκ ἄρα περὶ μικρῶν ἁμαρτιῶν ὁ λόγος, οὐδὲ περὶ καθάρσεως ὁ σκοπός, οὐδὲ γάρ τι τοιοῦτον εἴρηκεν ὅλως, ἀλλὰ περὶ μεγίστων καὶ θανασίμων, καὶ οἷά ἐστιν ἡ πορνεία, ταύτην γὰρ φθορὰν ὀνομάζει τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ, τουτέστι τοῦ σώματος. Οὔτ' ἄρα ποιοῦμεν ἡμεῖς οὐδὲν ἄτοπον, μόνῃ τῇ Χρυσοστομικῇ ἑρμηνείᾳ διὰ πάντων ἑπόμενοι, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν αὐθις, εἴ τινες ἕτεροι πρὸς διάφορον ἔννοιαν τὰ εἰρημένα τῷ Ἀποστόλῳ ἐξέλαβον. Ἔθος τε γὰρ τοῦτο τοῖς διδασκάλοις ἀρχαῖον ἐπὶ πᾶσι σχεδὸν τοῖς ῥητοῖς, καὶ τὴν αὐτὴν χρῆσιν διαφόροις ἀποδιδομένην ἐννοίαις, ὅπερ ἡμῖν ἤδη καὶ πρότερον εἴρηται, πάσαις ἐφαρμόζειν ὁμοίως ἀμήχανον, ἀλλ' ἀνάγκη τούτων τινὰ κυριωτέραν εἶναι τῶν ἄλλων, καὶ μᾶλλον ἐφικνουμένην τοῦ τῶν γεγραμμένων σκοποῦ, ὁποία δὴ καὶ ἡ ῥηθεῖσα δικαζούσης τῆς ἀληθείας ἡμῖν κατεφάνη.

Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς τοὺς ἡμετέρους λόγους, οὓς ἐκ πολλῶν, ὧν εἰπεῖν ἔχομεν, ὀλίγους τινὰς παρεθήκαμεν ἀπαντῆσαι προθέμενοι, πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἐν ᾧ λέγομεν μᾶλλον προσήκειν τῇ ἀγαθότητι τοῦ Θεοῦ τὸ ὀλίγον ἀγαθὸν μὴ παριδεῖν, ἢ τὴν μικρὰν ἁμαρτίαν δίκης ἀξιοῦν, ἀντεθήκατε μὴ δεῖν τὸ ὀλίγον ἀγαθὸν ἀμοιβῆς τυγχάνειν, ἂν δι' ἁμαρτίας τινος θανασίμου νεκρωθῇ· πάντα γὰρ τὴν θανάσιμον ἁμαρτίαν τὰ πρὶν γεγενημένα νεκροῦν ἀγαθὰ, οὐχ οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἔχειν· τοῖς γὰρ σὺν ἀγάπῃ θανοῦσι μὴ δύνασθαι τὴν ἀγάπην αὐτὴν τὰς μικρὰς τῶν ἁμαρτιῶν ἀπαλείφειν, ἀλλὰ μόνην τὴν αὐτῇ θανάσιμον ἁμαρτίαν, ἥτις ἀποστερεῖ τῆς ζωῆς ἣν ἡ ἀγάπη χορηγεῖ. Τοῦτο μὲν οὖν καὶ σφόδρα τεράστιον, εἰ τὴν θανάσιμον ἁμαρτίαν ἀπαλείφουσα ἡ ἀγάπη, τὰς μικρὰς τῶν ἁμαρτιῶν οὐ δύναται τοῦτο ποιεῖν, ὥσπερ ἂν εἴ τις κναφεὺς τὰ μὲν δευσοποιὰ καὶ ἀναπόνιπτα τῶν ῥυπασμάτων ἐκπλύνειν ἔλεγε δύνασθαι, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἧττον κατὰ βάθος ἐνδεδυκότα μηκέτι δύνασθαι. Ἀλλ' ἡμεῖς γε καθάπερ ἀκούομεν τοῦ προφήτου λέγοντος: ἐὰν ἀποστραφῇ ὁ δίκαιος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, πᾶσαι αὐτοῦ αἱ δικαιοσύναι οὐ μνημονευθήσονται, οὕτω καὶ τοὐναντίον ἀκούομεν, ὅτι: ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστραφεὶς ὁ ἁμαρτωλὸς στενάξῃ, ζωῇ ζήσεται καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ἐν ταῖς εἰρημέναις ἀποκρίσεσι τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου τοιαύτη τις κεῖται ἐρώτησις· ἐάν τις ποιήσῃ ἁμαρτίαν μεγάλην, εἶτα καταγνῷ ἑαυτοῦ καὶ ἄρξηται μετανοεῖν καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀποθάνῃ, τί χρὴ νομίζειν περὶ αὐτοῦ; Ἐὰν ἀρξάμενος τῆς μετανοίας, συνέστειλε τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ τῶν πονηρῶν βουλῶν, καὶ διέθετο πρὸς τὸν Θεὸν συντεταγὰς, ὅτι οὐκ ἔτι παρέρχεται διὰ τῶν προτέρων αὐτοῦ ἁμαρτιῶν, ὧν ἔπρα-

ξε, κἂν ἐπὶ τὴν αὔριον τελευτήσῃ, ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ ὡς τὴν τοῦ λῃστοῦ· τό μὲν γὰρ ἁρπάσαι τῆς μετανοίας ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐστί, τὸ δὲ ζῆσαι ἢ τελευτῆσαι ἐν τῷ Θεῷ ἐστι· πολλοὺς γὰρ ἁρπάζει μετανοεῖν εὐθέως ἁρπάζει ὁ Θεὸς πρὸς τὸ συμφέρον ὡς ἀγαθὸς, προγινώσκων ὅτι ἐὰν πολυχρονίσωσι πάλιν πίπτουσι καὶ ἀπόλλυνται.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἀντώνιον τὸν Βυζάντιον κομιδῇ νέον τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντα διεδέξατο εἰς τὴν Σχολαρχίαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Χουρμούζιος, πλὴν καὶ αὐτὸς μικρὸν τῆς Σχολῆς προέστη, ἅτε ἀώρῳ θανάτῳ τὸν τοῦ ζῆν ὁρόμον καταπαυσάμενος. Σχολάρχης τότε ἐτάχθη ὁ τοῦ Καρυοφύλλου καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου ἀκροατὴς, ὁ ἀλληλοδιαδέχως Δικαιοφύλαξ καὶ Μ. Χαρτοφύλαξ τῆς Ἐκκλησίας ἀναδειχθεὶς Σπανδωνῆς τὸν οὐδὲν τοῦ γήρατος ἧδη παρελθών. Ὁ Σπανδωνῆς ἀπεβίωσε τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1726 καὶ κηδευθεὶς ἐτάφη ἐν τῇ κατὰ Χάς-κιοϊ Ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἔνθα διὰ τὴν γειτνίασιν ἐθάπτοντο οἱ ἐν Φαναρίῳ ἀποθνήσκοντες Πατριάρχαι, Ἀρχιερεῖς, ἡγεμόνες, ἄρχοντες, μεγαλέμποροι καὶ συνελόντι εἰπεῖν πάντες ὅσοι ἠδύναντο ἀγοράσαι τάφον πολλοῦ τιμώμενον. Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, καθ' ἃ ὑπομνηματίζει ὁ ἀοίδιμος Κωνστάντιος Α'. ὁ τότε Μ. Ἐκκλησιάρχης καὶ μετὰ μικρὸν Σχολάρχης ἀναδειχθεὶς διδάσκαλος Κριτίας συνέθετο τὸ Ἐπίγραμμα τόδε:

Ἐνθάδε κεῖται τὸ τοῦ Σπανδωνῆ σῶμα,
Ὃς βίου, λόγου ἀρεταῖς διαπρέψας,
Διδάσκαλος γένετο τῆς Κωνσταντίνου,
Χαρτοφύλαξ τε Μεγάλης Ἐκκλησίας,
Βαθὺ δ' ἐς γῆρας ἐλάσας μετὰ δόξης,
Τανῦν μετέστη πρὸς μονὰς αἰωνίους.
ψῃξ'. μηνὶ Σεπτεμβρίῳ.

Ὁ χρόνος ὅμως ὁ μηδενὸς φειδόμενος ἐξηφάνισε καὶ τὸν τάφον τοῦ Σπανδωνῆ ὡς καὶ τοῦ λοιποῦ πλήθους τῶν ἐν τοῖς προγεγενημένοις χρόνοις διαπρεψάντων ἐν Φαναρίῳ ἀνδρῶν, τῶν ζητησάντων καὶ πέραν τοῦ τάφου κολακεῦσαι τὴν ἐνδιάθετον τῷ ἀνθρώπῳ ματαιότητα· ὅθεν καὶ ὅτε πρὸ τριακονταετίας ὁ τὴν πάτριον γῆν γλαφυρῶς περιγράψας ἀείμνηστος Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος τὸ βῆμα ἔφερε μέχρι τῶν Πικριδίων, ἀναζητῶν ἵνα ἀναγνώσῃ ἐπὶ τῶν πλακῶν τῶν ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τάφων ἓν τοὐλάχιστον ὄνομα προσφιλὲς εἴτε εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν δόξαν εἴτε εἰς τὴν φιλολογίαν, οὐδὲν τούτων ἀνεῦρεν, εἰ καὶ μετὰ πόθου ἀνηρεύνησεν· ὅθεν καὶ περίλυπος γενόμενος ἐν ὀδύνῃ ἀνέκραξεν: «Οὕτως ὁ χρόνος καταγελῶν τῆς κενοδοξίας τῶν θνητῶν, καταφέρει ἀψοφητεὶ μὲν, ἀλλὰ διηνεκῶς τὴν βαρεῖαν του σφῦραν καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐπιτυμβίων λίθων, καὶ ἐξαλείφων ὡσεὶ χνοῦν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, καὶ αὐτὴν τέλος τὴν κόνιν τῶν Μαυσωλείων, σβύνει μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καὶ ἐνδόξων ὀνομάτων τε, καὶ πολλὰ, ὅσῳ πλειότερον πολύστιχα καὶ στομφώδη, τόσῳ μᾶλλον ἀσήμαντα καὶ ἀνούσια, Κύριος οἶδε πόσον ἀκριβὰ πληρωμένα ἐπιγράμματα.»

Τὸν Σπαδωνῆν ἐν τῇ Σχολαρχίᾳ διεδέξατο ὁ τοῦ Ἀργείου ἀκροατὴς Δωρόθεος ὁ Λέσβιος, ὁ καὶ Μ. Πρωτοσύγκελλος γεγονώς. Κατὰ τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην οὗτος «ἦν εἰς ἰδέαν λόγου μιμητὴς ἐξαιρέτως τοῦ Θουκυδίδου, ἀόκνῳ προθυμίᾳ τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀκροαματικὰ τοῖς φοιτηταῖς αὐτῷ παραδιδούς. Ἐπὶ πόσους δὲ χρόνους τὴν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῖς ἀκροωμένοις αὐτοῦ διδασκαλίαν παρέτεινε καὶ πότε καὶ ὅπου ἀπεβίω καὶ ὁ σοφὸς οὗτος Καθηγητὴς οὐδεὶς ἐσημειώσατο.» (Ἐλασ. συγγρ. σελ. 355 §. 22).

Μετὰ τὸν Δωρόθεον ἀνεδείχθη Σχολάρχης Ἰωάννης ὁ Λέσβιος, ὁ καὶ Τζαννῆς ἐπιλεγόμενος, μαθητὴς καὶ αὐτὸς Ἰακώβου Μάνου τοῦ Ἀργείου καὶ ὡς οἱ μετὰ τὴν ἅλωσιν πάντες Περιπατητικὸς καὶ αὐτὸς φιλόσοφος. Οὗτος τῆς Σχολῆς προέστη μέχρι τοῦ 1744 ἔτους τιμηθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῷ ἀξιώματι τοῦ τῶν Φιλοσόφων Ὑπάτου, ὅτε δι' ἀσθένειαν ἀπέλιπε τὴν Σχολὴν εἰς τὸν ἐκ Χίου ὁρμώμενον Ναθαναὴλ τὸν ἐπώνυμον Κλονάρην, ἢ κατὰ Ὑψηλάντην Καλλονάρην, ἕνα τῶν εὐδοκιμωτάτων τοῦ Δωροθέου μαθητῶν. Πλὴν οὗτος πενταετίαν μόλις προέστη τῆς Σχολῆς, ἅτε, ἐπιθυμίᾳ ἁλοὺς, ὡς λέγει ὁ Πατριάρχης, ἐπὶ τῷ ἀρχιερατεῦσαι, κεχειροτόνηται δὲ ἀρχιερεὺς Ἀγχιάλου τῷ 1749. (Ἐλασ. Συγγρ. σελ. 356).

Ὁ ἀείμνηστος Κωνστάντιος ὑποπίπτει ἐν τοῖς ἀνωτέρω εἰς ἀναχρονισμούς. Ἐκ τοῦ ἐν ὄψει ἡμῶν ἀρχαιοτάτου κώδικος τῶν ὑπομνημάτων ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1739 πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Ναθαναὴλ προΐστατο ἀπὸ τότε τῆς Μητροπόλεως Ἀγχιάλου καὶ ὡς τοιοῦτος μετεῖχε τῆς Συνόδου ἄχρι τῆς 6'. Μαΐου τοῦ 1744, ὅτε διαπιστευθεὶς, ὡς φαίνεται, τὴν τῆς Σχολῆ διεύθυνσιν, ἀπέστη τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν, ὧν ἐπελήφθη καὶ αὖθις τῷ 1749 ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ Εου μετασχὼν τῇ 8 Ἰουλίου τοῦ ἔτους ἐκείνου τῆς εἰς διαδοχὴν τοῦ παραιτηθέντος Ἰκονίου Ἰωακεὶμ ἐνεργηθείσης μεταθέσεως τοῦ ἀπὸ Μεθύμνης Διονυσίου. Ἐξωσθέντος τοῦ Κυρίλλου μετὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1751 καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς τὸ Δον Πατριαρχείας τοῦ Παϊσίου ὁ Ναθαναὴλ ἀπέστη τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν, καὶ μόνον ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Κύριλλος ἀναφαίνεται καὶ αὖθις προεδρεύων ἐν τῇ Συνόδῳ, ἧς μέλος διετέλει ὅτε ἀποθανόντος τοῦ Ἐφέσου Διονυσίου τῇ 22 Νοεμβρίου 1753 ἐπὶ τὴν μητρόπολιν τῆς Ἐφέσου μετετέθη, ἧς καὶ προέστη ἑκταετίαν ἄχρι τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1761 ὅτε οἰκειοθελῶς παρητήθη καὶ ἀντικατέστη ὑπὸ τοῦ ἀπὸ Χίου Διονυσίου. Ὅθεν ἄπορον πόθεν λαβὼν ὁ Ὑψηλάντης μεθίστησι τὴν εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἐφέσου ἐκλογὴν τοῦ Ναθαναὴλ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Προκοπίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης (29 Ἰουλίου 1785—30 Ἀπριλίου 1789) ὅτε τῆς Ἐφέσου προΐστατο ὁ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως Σαμουὴλ, ὁ τῷ 1780 διαδεξάμενος τὸν ἀποθανόντα ἀπὸ Βιδύνης Μελέτιον.

Ἀρκούμενοι εἰς τὰ παρεκβατικῶς ὧδε σημειωθέντα ἐν οἷς πᾶς τις καθορᾷ τὸ πλῆθος τῶν δυσχερειῶν, καθ' ὧν ἀνὰ πᾶν βῆμα προσκρούει ὁ ζητῶν ἵνα διαφωτίσῃ ἔγω καὶ μίαν σελίδα τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ τὰ σύγχρονα αὐτοῖς ἱστορσάμενοι εἰς σπουδαίους περιπίπτουσιν ἀναχρονισμοὺς καὶ ἡμαρτημένας ἀφηγήσεις, ἐξακολουθοῦμεν τὴν συνέχειαν τῶν τυχῶν τῆς Μεγαλωνύμου Πατριαρχικῆς Σχολῆς.

Μετὰ τὸν Ναθαναὴλ τοῦτον τῆς Σχολῆς προέστη ὁ μέγας Ἐκκλησιάρχης καὶ δεινὸς Γραμματεὺς τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς Κριτίας ὁ Προυσαεύς, ὃν ἡ Ἐκκλησία προηγουμένως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Λογοθέτου εἶχε προαγάγει, ὅπερ καὶ χάριν τοῦ διδασκάλου τούτου ἐν τῇ τῆς πρώτης πεντάδος σειρᾷ ἀνεβίβασεν, ὡς τὸ εὐεργετήριον Πατριαρχικὸν γράμμα καθώρισε καὶ ὅπερ, ὡς ἐπιμαρτυρόμενον τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὅπερ ἡ Ἐκκλησία ἐπεδείκνυτο εἰς τὴν τῶν λογίων περιποίησιν, παραθέτομεν ὧδε:

« Σώματι μὲν ὀργανικῷ παρείκασται ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐφ' ἧς κεφαλῆς λόγον προηγουμένως ἐπέχει αὐτὸς ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς, δι' αὐτοῦ δὲ καὶ οἱ τυπικῶς αὐτὸν εἰκονίζοντες προστάται τῆς Ἐκκλησίας, μέρη δὲ συμπληρωτικὰ καὶ συστατικὰ τοῦ τοιούτου σώματος ὁ εὐαγὴς κλῆρος καὶ τὸ τῶν ὀρθοδόξων σύστημα· συνέχονται δὲ καὶ συναρμολογοῦνται ταῦτα καὶ τὸ ὅλον ἀπαρτίζουσι τέλειον, τῇ πρὸς ἄλληλα εὐτάκτῳ, εὐσυνθέτῳ τε καὶ εὐαρμόστῳ αὐτῶν συμπλοκῇ· ταύτῃ τοι ἐπὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καταλόγου οἱ διάφοροι βαθμοὶ καὶ τὰ ὀρφίκια εὐφυῶς καὶ ἐσκεμμένως ἐπινενόηται καὶ διετάχθησαν, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν προεδρίας τὰ δὲ ὑφεδρίας ἠξίωνται, ὥστε παριστάναι καὶ δεικνύειν τὴν τῶν διαφόρων μελῶν τάξιν καὶ θέσιν καταλληλον, ἀκολουθίαν τε καὶ συναφίαν ἁρμοσμένην, δι' ἣν οὐ μόνον κάλλος καὶ εὐμορφίαν περιποιεῖται ἐξαίσιον, ὥσπερ ἐκ τῆς ἀσυνθεσίας καὶ ἀναρμοστίας αἶσχος καὶ ἀμορφίαν ἀμπίσχεται, ἀλλὰ καὶ τὰς οἰκείας ἐνεργείας καλῶς ἔχει ἀποδιδόναι τῆς προσηκούσης ἐχόμενον τάξεως· οὐδὲ γὰρ χεὶρ εἰς τὸ διδόναι καὶ λαμβάνειν ἐπιτηδεία οὖσα, δυνηθείη ἂν ἀποδιδόναι τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν εἰς τὸν τοῦ ποδὸς τόπον κειμένη· ὥστε ὁ μὴ τῆς προσηκούσης τάξεως ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μερῶν ἐκφροντίζων, προδότης ἂν γένοιτο πάντως τῆς ἐκείνων ἀρετῆς τε καὶ ἐνεργείας. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἐν τῷ εὐαγεῖ κλήρῳ καὶ καταλόγῳ ἐκκλησιαστικῷ τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας οὐ διέλιπεν ἄνωθεν ἡ εὐάρμοστος αὕτη ἀλληλουχία καὶ εὐταξία ἐκκλησιαστικὴ τῶν συνειλεγμένων καὶ κατειλεγμένων τῷ κλήρῳ τιμίων τε καὶ λογίων ἀνδρῶν, ὥστε προέχειν καὶ ὑπερφέρειν ἐν τούτοις, τοὺς καὶ βίῳ καὶ λόγῳ τῶν ἄλλων προλάμποντας καὶ ὑπερανεστηκότας, ἄθλον ἀρετῆς κομιζομένους τὸ ὑπερέχον τῆς τιμῆς, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ διετέλεσεν ἄχρι τοῦ νῦν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διοικουμένη, καὶ λογίων ἀνδρῶν συνταξει ἐπικοσμουμένη, διακονουμένων προθύμως τε καὶ ἀόκνως πάσαις ταῖς ἀναγκαίαις αὐτῆς ὑποθέσεσιν, οἵτινες ὀρφικίοις καὶ ἀρχοντικίοις τῆς ἁ. πεντάδος σεμνυνόμενοι, καὶ τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόποις, στάσεις τε καὶ τάξεις κατειληφότες ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συλλόγοις, τάς τε οἰκείας ἐνεργείας καὶ τὰς τῆς ἀρετῆς αὐτῶν λαμπηδόνας, ὡς ἐξ ὑπερδεξίου χώρου ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ στερεώματος, ἀστέρων δίκην φαεινοτάτων ἐκπέμποντες, ἐφαίδρυνον φαιδρυνόμενοι, καὶ ἐκόσμουν κοσμούμενοι. Ταυτὸν δὲ καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν θείῳ ἐλέει τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναλαβοῦσα καὶ προστασίαν καὶ διοίκησιν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας πεπιστευμένη, διὰ φροντίδος ἔσχεν ὅ,τι πλείστους λογίων καὶ τιμίων, παιδείᾳ τε καὶ σοφίᾳ κεκοσμημένων ἀνδρῶν περὶ αὐτὴν καθορᾷν, σύστημα ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καταλόγου, καὶ τοὺς ἀξίους εἰς διακονίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, καταλληλον ἔχειν τὴν τιμὴν καὶ τὴν στάσιν καὶ τάξιν αὐτοῖς ἐφαρμόζουσαν· δυοῖν ἕνεκα, ὅπως τε ἡ Ἐκκλησία ἀπολαμβάνῃ τὴν ἑαυτῆς κοσμιότητα, συγκροτουμένη καὶ διακονουμένη ὑπὸ τοιούτων πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ναὶ μὴν καὶ ὅπως παράκλησις εἴη καὶ προτροπὴ εἰς ἀρετὴν τοῖς φιλοτίμοις ἤθεσι, τῶν ἀρίστων προτιμωμένων. Εὑροῦσα οὖν τὸν τιμιώτατον καὶ σοφολογιώτατον Λογοθέτην τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸν καὶ διδάσκαλον τοῦ ἐν τῇ Κωνσταντίνου πατριαρχικοῦ φροντιστηρίου τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων κὺρ Κριτίαν προσφορώτατον μὲν εἰς διακονίαν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ὑστερημένον δὲ τῆς ἀνηκούσης αὐτῷ τάξεως διὰ τὸ ὑποδεέστερος τοῦ κατ' αὐτὸν ὀρφικίου, δεῖν ἔγνω κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην προβιβάσαι τὸ ὀρφίκιον τῆς αὐτοῦ λογιότητος εἰς τὴν τάξιν τῶν ὀρφικίων τῆς πρώτης πεντάδος καὶ ἔχειν τὴν ἀξίαν αὐτοῦ μετὰ τὸν μέγαν Ἐκκλησιάρχην, προτιμώμενον δηλ. τοῦ πρωτεκδίκου. »

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΕΡΕΥΝΑΙ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ἴδε τεῦχος ιά.)

8) « Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε τοῦ ἐξ Ἀρμενίας καὶ ἐν τῇ περιφήμῳ Λακεδαιμονίᾳ τελειωθέντος. » Ὁ βίος τοῦ ὁσίου Νίκωνος, ἀθλήσαντος ἐν Λακεδαίμονι κατὰ τὸν ἑ αἰῶνα, εἶνε μία τῶν ἐπιφανεστάτων πηγῶν τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἧς πολλὴν ἐποιήσαντο χρῆσιν οἱ μεσαιωνολόγοι, εἰσηγησαμένου τοῦ Hopf (Griechische Geschichte ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τοῦ Ersch καὶ Gruber, τμ. Α΄. τόμ. Α΄. σελ. 123 κ. ἑ, ἰδίως δὲ σ. 134 κ. ἑ. — Hertzberg, Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens. Τόμ. Α΄. σ. 282 κ. ἑ. σ. 376 κ. ἑ.—Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία ἑλλ. ἔθνους. Τόμ. Δ΄ σ. 234). Ἀλλ' ὡς πηγὴ τῶν σπουδαίων ἐκ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου Νίκωνος ἀντληθεισῶν εἰδήσεων δὲν ἐχρησίμευσε τὸ πρωτότυπον, ἀλλ' ἡ τῷ 1729 ὑπὸ Martène καὶ Durand ἐκδοθεῖσα λατινικὴ μετάφρασις τοῦ βίου (Veterum scriptorum amplissima collectio. Tom. VI. σ. 850 κ. ἑ.), ἥτις πολλαχῶς εἶνε διεφθαρμένη, μάλιστα δὲ περὶ τὰ κύρια ὀνόματα. Ὥστε ὀρθῶς δύναμαι νὰ τάξω μεταξὺ τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἀνακαλυφθέντων ἀνεκδότων τὸ πρωτότυπον τοῦ διὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν σπουδαιοτάτου βίου τούτου.

9) « Ἀρσενίου ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Θερίνον τὸν μάρτυρα » ὅπερ ἀνέκδοτον ὂν ἀντέγραψα οὐ μόνον ὡς ἔργον γλαφυρὸν ἐπιφανοῦς ἱεράρχου, ἀλλὰ μάλιστα ὡς περιέχον ἱστορικὰς εἰδήσεις περὶ Κερκύρας καὶ Ἠπείρου.

10) « Μάρκου μοναχοῦ Σερρῶν ζήτησις περὶ βουλκολάκων πῶς καὶ διὰ τί οὐ δέχεται ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ὅτι ὑπ' αὐτῶν γίνονται τὰ θανατικὰ καὶ ὑπολαμβάνομεν ἡμεῖς ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐσθιόμεθα » ἐκ χειρογράφου τοῦ ιϛ΄ αἰῶνος, εὐπαρρησίαστος καὶ πεφωτισμένη κρίσις κατὰ τῶν περὶ βρυκολάκων κοινῶν προλήψεων, ἀξία προσοχῆς καὶ μελέτης, ὅταν ἀναλογισθῶμεν μάλιστα τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἐγράφη.

11) « Ἱστορία μερικὴ τῆς Ἰνδίας » ἄξιον λόγου ἀπόσπασμα γεωγραφικῆς συγγραφῆς, ἀντιγραφὲν μὲν ἐκ χειρογράφου τοῦ ιστ΄ αἰῶνος, ἀλλὰ προφανῶς μεταγεγραμμένον ἐκ κώδικος παλαιοῦ.

12) Συλλογὴ αἰνιγμάτων βυζαντιακῶν ἐμμέτρων Ἰωάννου τοῦ Εὐγενικοῦ, Ἰσαὰκ τοῦ Ἀργυροῦ, Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ, Βασιλείου τοῦ Μεγαλομύτου καὶ ἄλλων Βυζαντίνων.

13) Διάφοροι συλλογαὶ δημωδῶν παροιμιῶν μετὰ ἑρμηνειῶν θεολογικῶν ἐν χειρογράφοις τοῦ ιστ' καὶ ιζ' αἰῶνος.

14) Δύο περιεργότατα σημειώσεις περιέχουσαι μέθοδον τοῦ εὑρεῖν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀπὸ σκιᾶς τοῦ ἡλίου. Τούτων ἡ ἑτέρα εἶνε ἀναγεγραμμένη ἐν κώδικι τῆς περγαμηνῆς τοῦ ια' αἰῶνος, ἐν ᾧ εὑρηται καὶ ἀπεικόνισις τοῦ βυζαντιακοῦ Ὡρολογίου ἢ Ὡροποδίου, ἥτις ἐπεξηγεῖ δύο σωζόμενα ἐκ λίθου τοιαῦτα ὡρολόγια (meridiana), ὧν τὸ μὲν ἀπόκειται ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τῷ ἐν τῷ Βαρβακείῳ, τὸ δ' ἕτερον ἐν τῷ Μουσείῳ Θηβῶν. Ἡ μελέτη τούτων πάντων θὰ διευκολύνῃ σπουδαίως τὰς περὶ ὡρολογίων παρὰ Βυζαντίνοις ἐρεύνας.

15) Μία ἐπιστολὴ τοῦ Φωτίου.

16) Διάφορα μικρὰ χρονικὰ ἀναφερόμενα κυρίως εἰς τοὺς περὶ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως χρόνους, ἀργυρόβουλλα καὶ χρυσόβουλλα, ἱστορικαί, βιβλιογραφικαί, γεωγραφικαὶ σημειώσεις, αἰσώπειοι μῦθοι ἐν πεζῷ μέτρῳ καὶ χωλιάμβοις κατὰ τοὺς τοῦ Βαβρίου, δημώδεις μῦθοι καὶ λόγοι, ποιήματα, ἐπιστολαί, ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀθωνικῶν μονῶν καὶ παντοῖαι ἄλλαι βραχεῖαι πραγματεῖαι φιλολογικοῦ ἢ ἱστορικοῦ περιεχομένου.

Τὰ Ἁγιορειτικὰ ἀνέκδοτα ταῦτα δημοσιευόμενα θέλουσιν ἀποτελέσει τόμον ὑπερπεντακοσίων σελίδων, ὅστις πολλαχῶς θὰ διαφωτίσῃ τὴν ἐθνικὴν ἱστορίαν καὶ θὰ πλουτίσῃ τήν τε πατρολογίαν καὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν ἡμῶν φιλολογίαν. Εὔχομαι δὲ νὰ κατορθωθῇ ταχέως ἡ δημοσίευσις αὐτοῦ.

Δ'.

Ἐκτὸς τῆς ἐρεύνης τῶν χειρογράφων μεταβαίνων εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος προετιθέμην καὶ ἄλλο τι, τὴν μελέτην τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Εἶνε γνωστὸν ὅτι διὰ λόγους πολλοὺς, μάλιστα δὲ διὰ τὴν ἐκ θρησκευτικῶν διαφορῶν ἀντίθεσιν τοῦ δυτικοῦ πρὸς τὸν ἀνατολικὸν κόσμον, ἅπαντα τὰ βυζαντινὰ πράγματα περιεφρονήθησαν καὶ ἐσυκοφαντήθησαν ὑπὸ τῶν Φράγκων· ἀλλ' οὐδὲν ἴσως τῶν βυζαντιακῶν πραγμάτων ἔτυχεν ἀδικωτέρας κρίσεως ἢ ἡ τέχνη αὐτῶν. Κατὰ τὰς ἐπικρατούσας γνώμας τοῦ λόγου ὄντος περὶ τέχνης, βυζαντιακὸν σημαίνει τὸ ἀκίνητον, τὸ ἐστερημένον ζωῆς, τὸ ἐσφαλμένον περὶ τὰς γραμμὰς καὶ τὰ χρώματα. Τὴν δὲ κρίσιν ταύτην τῶν τεχνοκριτῶν ἐπικυρόνουσι δυστυχῶς καὶ τὰ ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς μουσείοις τμήματα τἀφιερωμένα εἰς τὴν βυζαντιακὴν γραφικὴν, ἐν οἷς ἀπετέθησαν συνήθως κοινὰ ἔργα ἀχάριτος γραφίδος τῶν μηχανικῶς ἐργασθέντων ἁγιογράφων τῶν τελευταίων αἰώνων. Ἀλλ' ἡ ἀληθὴς τέχνη τῶν προδρόμων τοῦ Ciotto καὶ τοῦ Orcagna δὲν εἶνε γνωστὴ, ἔπρεπε δὲ μάλιστα νὰ μελετηθῇ ἐν τοῖς ἁγιορειτικοῖς δρόμοις. Ἐκεῖ διατηροῦσιν ἔτι ἀγήρω τὴν καλλονὴν αὐτῶν τὰ ἔργα τοῦ Ἀπελλοῦ ταῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ Πανσελήνου ἐκείνου οὗ πάντες μὲν γνωρίζουσι τοὔνομα καὶ τὴν φήμην, ἀλλ' ὀλίγοι μὲν τὰ ἔργα, οὐδεὶς δὲ τὸν χρόνον καὶ τὸν βίον. Καὶ ἐσπούδασαν μὲν ἐκ τῶν ξένων μάλιστα ὁ Γάλλος Didron καὶ ὁ Ῥῶσσος Σεβαστιανώφ περὶ τὰ ἔργα τῆς τέχνης ἐν τῷ Ἄθωνι, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν διέτριψεν ἰδίως περὶ τὰ σύμβολα τῆς χριστιανικῆς εἰκονογραφίας, τοῦ δὲ Ῥώσσου εὐπατρίδου αἱ καλλιτεχνικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀπέληξαν μόνον εἰς τὴν σύστασιν ἀξίας σπουδῆς συλλογῆς ἐξ ἑξακισχιλίων φωτογραφιῶν, αἵτινες κοσμοῦσι τὸ ἐν Πετρουπόλει μουσεῖον. Βεβαίως σκοπῶν νἀσχοληθῶ περὶ τὴν βυζαντιακὴν τέχνην ἐν τῷ Ὄρει δὲν ἐτόλμων οὐδὲ κατὰ νοῦν νἀντιμετρηθῶ πρὸς τὰς τεραστίας καὶ δαπανηρὰς ταύτας ἐργασίας, ἀλλ' ἀπέβλεπον εἴς τι ἀποτέλεσμα πρακτικώτερον. Σκοπῶν τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ὑπολήψεως τῆς βυζαντιακῆς τέχνης, ἐνόμιζον ὅτι τοῦτο προσφορώτατα ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ ἂν ἐδημοσιεύετο ἕν τινι τῶν καλλιτεχνικῶν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης καθιδρυμάτων λεύκωμα περιέχον ἐν χρωματολιθογραφίαις καὶ χαλκογραφίαις ὀλίγα μὲν, ἀλλὰ τἀξιολογώτατα τῷ ἐν τῷ Ὄρει βυζαντιακῶν καλλιτεχνημάτων. Καὶ δὴ κατορθώσας νὰ συμπαραλάβω μετ' ἐμοῦ τὸν δοκιμώτατον καλλιτέχνην κ. Gillieron εἶδα εὐχαρίστως πραγματουμένους τοὺς ἐμοὺς πόθους τοὐλάχιστον κατὰ τὸ πρῶτον ἤμισυ. Ἐπειδὴ ἔχομεν ἤδη ἑτοῖμα ἀντίγραφα ἐπιτυχέστατα τῶν ἀξιολογωτέρων τοιχογραφιῶν τοῦ Πανσελήνου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐν Καρυαῖς Πρωτάτου ἐν χρώμασιν ἢ διὰ μόνης τῆς μολυβδίδος καὶ ἀντιγραφὰς τῶν ἀξιολογωτέρων ἱστορικῶν (miniatures) ἐν χειρογράφοις, ὅσας εὗρον ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν μονῶν περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω. Ἐφρόντισα δὲ καὶ περὶ ἀντιγραφῆς διὰ χρωμάτων πολλῶν ἐκ τῶν ὡραίων ἐκείνων καὶ πολυποικίλων κεφαλαίων ἀρχικῶν γραμμάτων δι' ὧν κοσμοῦνται τὰ βυζαντιακὰ χειρόγραφα, ὡς καὶ παντοίων ἐπιτίτλων κοσμημάτων, ἵνα κοσμηθῇ δι' αὐτῶν φιλοκάλως καὶ τὸ ἐμὸν ἐπεξηγηματικὸν κείμενον τὸ μέλλον νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἔκδοσιν τῶν βυζαντιακῶν καλλιτεχνημάτων, ἂν ἐπιτευχθῇ, ὡς εἶνε εὐχῆς ἔργον. Ἀπεικονίσθησαν δὲ πρὸς τοῦτο ἢ ἐφωτογραφήθησαν καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα τέχνης καὶ σκεύη ἱερά, ἵνα τὸ ὅλον ἀποβῇ ποικιλώτερον. Κατωρθώθη δὲ διὰ τοῦ κ. Gillieron καὶ ἡ φωτογράφησις διαφόρων σελίδων ἐκ χειρογράφων, αἵτινες ἦσαν ἄξιαι λόγου· ἰδίως δὲ ποιοῦμαι μνείαν τῶν δεκατεσσάρων σελίδων, ἐν αἷς περιέχονται τὰ μεμελοποιημένα δημώδη ἄσματα, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω.

Τοιαῦτα εἶνε, διὰ βραχυτάτων ἐκτεθειμένα, τὰ γενόμενα κατὰ τὴν ἐφετεινὴν μου ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας διαρκέσασαν διαμονὴν ἐν τῷ Ὄρει. Ἂν θεωρηθῶ πράξας τι ἄξιον λόγου θὰ δεχθῶ μὲν ἄσμενος τὴν ἀναγνώρισιν ταύτην τῶν ἐκεῖ μόχθων, θὰ ἔχω δὲ τὸν λόγον νὰ ἐκφράσω θαρραλεώτερον τὰς ἐμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ προστασίᾳ καὶ εὐμενείᾳ προθυμίᾳ τῆς Σ. Βουλῆς, τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ὄρους, δι' ὧν ἐπετεύχθη τὸ ἐμὸν ἔργον. Ἀλλ' ὁποία καὶ ἂν ἀποβῇ ἡ κρίσις τοῦ κοινοῦ περὶ τῶν ἐμῶν ἐργασιῶν, αἰσθάνομαι οὐχ ἧττον τὴν ἀνάγκην νὰ εὐχαριστήσω μὲν θερμῶς τὰς μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐπὶ τῇ παρασχεθείσῃ ἡμῖν ξενίᾳ καὶ φιλοτίμῳ προθυμίᾳ, νὰ ἐκφράσω δὲ τὴν ἐμὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς συνεργασθέντας καὶ μετ' ἐμοῦ συμμοιρήσαντας φίλους ἑταίρους, οἵτινες μόνον κέντρον πρὸς τοὺς ὑπερμέτρους κόπους εἰς οὓς ἀπεδύθημεν ἔσχον πάντοτε τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸν ἐπιστημονικὸν ζῆλον.

ΤΑ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΑΡΙΣΤΡΙΟΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ.

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος.)

Ὡς πᾶς τις κατεῖδεν ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις τοῖς προδημοσιευθεῖσι διὰ τῶν δύο προηγουμένων τευχῶν τῆς «Ἀληθείας», οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη φωνὴ διαμαρτυρήσεως ἐξηκούσθη, εἴτε παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν Μολδαβίᾳ ἱεραρχίας, εἴτε παρὰ τῆς ἡγεμονικῆς κυβερνήσεως, εἴτε παρὰ τῶν Βουλῶν κατὰ τοῦ διαβήματος τοῦ μητροπολίτου Βενιαμὶν, ὑποβαλόντος παραίτησιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον καὶ πεισοποιήσαντος ἅπαξ ἔτι τὸν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐκχριστιανίσεως τῆς Ρωμουνίας ὑφιστάμενον δεσμὸν τῆς πνευματικῆς ἐξαρτήσεως τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐὰν αἱ νεωτερικαὶ ἰδέαι αἱ σήμερον παραβλαστάνουσαι ἐν τῷ κόλπῳ τῆς ἐν Ρωμουνίᾳ ἐκκλησίας εἶχον σκιάν τινα ὑποστάσεως, πάντως δὲν ἤθελον ἀφήσει ἀνεξέλεγκτον τὸν ἀπαρνούμενον τὸν ἐξωτερικὸν χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας, ἧς τέως προΐστατο, ἀλλὰ ἤθελον ἐπιμεμφθῇ αὐτοῦ ὡς θυσιάζοντος τὸ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης αὐτοκέφαλον δι' ἀναγνωρίσεως πνευματικῆς ἐπικυριαρχίας ἑτέρου θρόνου. Πλὴν ἐὰν οὗτοι ἐπιλήσμονες τῶν προνομιῶν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν, διεκύβευον ταῦτα ἐξ ἀγνοίας τοῦ κανονικοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἡ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ἡ ἀπαρεγκλίτως καὶ ἀπαρασαλεύτως ἐμμείνασα καὶ ἐμμένουσα εἰς τὸ γράμμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, ἤθελεν ἐπιστρέψει τὴν παραίτησιν καὶ ὑπομνήσει εἰς τὸν ἐπιλήσμονα τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ποῦ ἔδει ἵνα ἀποταθῇ καὶ ὑποβάλῃ παραίτησιν.

Ἐν τῇ παραιτήσει ταύτῃ τοῦ Μολδαβίας Βενιαμὶν ἡ Ἐκκλησία βαρυθύμως εἶδε παρατυπίας τινὰς ἐπιγενομένας, καὶ ταύτας εὐθὺς ἐξήλεγξε, τὸ μὲν περιφρουροῦσα τὰ ἑαυτῆς δικαιώματα καὶ τὰς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου προνομίας, τὸ δὲ προφυλάττουσα τὸν εὐσεβῆ ἡγεμόνα καὶ τὴν τῆς Μολδαβίας σύγκλητον ἐκ τῆς κατακρίσεως, ἣν ἡ παρὰ τὰ ἐσκαμμένα ἐπέμβασις τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπάγεται. Τοῦτο δ' ἔπραξε διὰ τῆς ἑπομένης πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς:

« . . . Πανέκλαμπρος αὐτῆς ἡγεμονικὴ ἐπιστολή, σεσημειωμένη τῇ ιζ' τοῦ παρελθόντος Μαρτίου, ἐπεδόθη ἡμῖν διὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου πρίγκηπος, ἀξιοσεβάστου αὐτῆς πενθεροῦ, ἡμῶν δὲ υἱοῦ κατὰ πνεῦμα περισπουδάστου, κυρίου Στεφάνου Βογορίδου, καὶ ἤσθημεν, κυριωτέρως εὐαγγελισθέντες τὰ τῆς πολυεύκτου ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγιείας της. Προσῆχθημεν δὲ ἑπομένως καὶ εἰς τὴν μετὰ τῆς ἀνηκούσης προσοχῆς ἐπεξεργασίαν τῶν ἐνδιαλαμβανομένων περί τε τῆς παραιτήσεως τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου κὺρ Βενιαμὶν, καὶ τῆς ἐν εἴδει τοποτηρητοῦ ἀναγορεύσεως τοῦ ἱερωτάτου τιτουλαρίου ἀρχιερέως Ἀπαμείας κυρίου Φιλαρέτου, ἐφ' οἷς ὀφείλοντες νὰ ἀπαντήσωμεν ἐν πνεύματι ὅλως πατρικῷ, προλαμβάνομεν νὰ ἐκζητήσωμεν υἱϊκὴν ἀπὸ μέρους τοῦ θεοφρουρήτου αὐτῆς ὕψους ἀνοχὴν, καὶ ὥριμον τῶν ἐκτεθησομένων διαστάθμισιν. Δὲν λανθάνει βέβαια τὴν εὐσεβῆ αὐτῆς σύνεσιν, πόσον ἀνέπαφα ἀνεδείχθη ἀνέκαθεν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία νὰ διατηρῇ, καὶ ἀνώτερα πολιτικῆς ἐπιμίξεως τὰ πνευματικὰ καθεστῶτα· ὅρια αἰώνια καὶ ἀμετακίνητα ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν μεταξὺ τῶν ἀνηκόντων τῷ Καίσαρι καὶ τῶν ἀναγομένων τῷ Θεῷ, καὶ τούτων ἡ ἀκριβὴς ἀπ' ἀλλήλων διάκρισις συγκρατεῖ τὴν ἐναρμόνιον τοῦ κλήρου ἀλληλουχίαν καὶ ὅλην τὴν τάξιν τοῦ ἱεροῦ διακόσμου τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως. Ὑπάρχει δὲ εὐδηλον, ὅτι μία περὶ ταῦτα παράλυσις τοσούτῳ μᾶλλον καθίσταται λυμαντική, καθ' ὅσον ἤθελε παρρησιασθῇ ἐπὶ αὐτῆς μετ' ἐπισήμου καὶ καταφανοῦς, οἵα δύναται νὰ θεωρηθῇ μία ἀλλαγὴ ἱεραρχικῆς θέσεως, καὶ μάλιστα οὐ μόνον ἀτομικὴ, ἀλλὰ περιέχουσα ἐν ταὐτῷ ἔκτακτον καινοφανῆ τροποποίησιν. Πολυειδὴς σειρὰ περιστάσεων τοιούτων ἀπαντᾶται εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς προκειμένης μετακινήσεως, τῆς ὁποίας ἡ λεπτομερεστέρα ἀνάλυσις ἤθελε προσοχθήσει τὴν εὐγενῆ καρδίαν τῆς θεοφρουρήτου αὐτῆς ὑψηλότητος. Τὸ δυσαρέστημα τοῦτο ἀποφεύγοντες, ἅμα δοθείσης ἡμῖν τῆς πρώτης νύξεως ἀπὸ προλαβόντος αὐτῆς πανεκλάμπρου ἐγγράφου, ἀποτεινομένου πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον αὐτῆς καὶ φιλοστοργότατον πενθερόν, ὅπερ ἐνεφάνισεν ἡμῖν τότε ἡ ἐκείνου ἐκλαμπρότης, ἐσπεύσαμεν ἀμέσως νὰ ἐκφράσωμεν ὑπόστην βαρυτάτην λύπην ἠσθάνθημεν ἐκ πρώτης ἀρχῆς, μὴ δυνάμενοι νὰ κατασταθῶμεν εὐάρεστοι εἰς τὸν ἐγκάρδιον ἡμῶν πόθον πρὸς τὸ πανέκλαμπρον αὐτῆς καὶ θεοφρούρητον ὕψος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας οὔτε τότε, οὔτε ἤδη ἀποτείνεται εἰς ἀποποίησιν τῆς τοῦ κὺρ Βενιαμὶν παραιτήσεως, τὴν ὁποίαν νομιμοποιεῖ οὐ μόνον τὸ λίαν προβεβηκὸς τῆς ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ αὐθόρμητον, καὶ ἀπαραβίαστον, ἀναγγελλόμενον διὰ τῆς ἀξιοπίστου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μαρτυρίας τοῦ θεοφρουρήτου αὐτῆς ὕψους, πρόκειται δὲ σπουδαιοτάτη ἡμῶν προθυμία καὶ ἐν πληρεστάτῃ εἰλικρινείᾳ ἐπιθυμοῦμεν νὰ συνδράμωμεν καθ' ὅλα τὰ δυνατὰ πρὸς θεραπείαν εὔφημον πράγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἔφθασεν ὁπωσποτὲ νὰ προχωρήσῃ ἡ θεοφρούρητος αὐτῆς ὑψηλότης, ἐκδοῦσα καὶ δίπλωμα ἐπίσημον ἱεραρχικῆς προεδρείας πρὸς τὸν ρηθέντα ἅγιον Ἀπαμείας κὺρ Φιλάρετον, ἔγγραφον ὅλως ἐκκλησιαστικὸν, καὶ κατὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ κανόνας ἀνῆκον εἰς μόνην τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἁπλέτως ἐπιποθοῦντες νὰ παραστήσωμεν τὴν πρὸς τὸ θεοφρούρητον αὐτῆς ὕψος ἀπερίοριστον προθυμίαν, καὶ ὅσην ποιούμεθα μέριμναν, ὥστε ἅμα μὲν νὰ διατηρηθῇ ἡ αὐθεντικὴ αὐτῆς ἀξιοπρέπεια διὰ τῆς προσδεούσης καὶ τελειοποιήσεως τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ὑποθέσεως, ἅμα δὲ καὶ ἡ χριστιανικωτάτη αὐτῆς συνείδησις νὰ διαμείνῃ οἱασδήποτε πνευματικῆς εὐθύνης ἀνωτέρα διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατυπώσεων καὶ ὅρων, εἴς τε τὸν τρόπον τῆς παραιτήσεως, καὶ τὴν ταχυτέραν, ὅσον τὸ δυνατὸν, ἐκλογὴν τοῦ γνησίως διαδεξομένου τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπίσκεψιν τῆς θεοσώστου ταύτης ἡγεμονίας, ἐκφράζομεν πρὸς τὸ θεοφρούρητον αὐτῆς ὕψος τὰς πατρικὰς ἡμῶν ταύτας ὑπομνήσεις διὰ κοινῆς Συνοδικῆς γνώμης, ἐλπίζοντες ὅτι, μακρὰν τοῦ νὰ προσβάλωσιν αὐταὶ τὴν αὐθεντικήν της ἀρέσκειαν, θέλουσι μάλιστα ἐκτιμηθῇ ἀξίως, ὡς διευθυνόμεναι πρὸς ἡγεμόνα εὐσεβέστατονκαὶ χριστιανικώτατον, οὗτινος αἱ σπάνιαι ἀρεταὶ κροτοῦσιν ἁπανταχοῦ καὶ διευφημίζονται. Ταῦτα ὡς ἀπὸ πατρικῶν καὶ φιλοτίμων ἡμῶν αἰσθημάτων· εὐχόμεθα δὲ ἐκτενῶς πρὸς Κύριον, ὅπως εἴησαν τὰ πανέκλαμπρα αὐτῆς ἔτη κλπ.

» ᾳωμβ'. ἀπριλίου δ'. »

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καταλαβὸν τὴν ἡγεμονικὴν τῆς Μολδαβίας κυβέρνησιν παρὰ τὰ ἐσκαμμένα ἐπεμβᾶσαν, ἐλέγχει, ἐπιτιμᾷ, παρακαλεῖ, ἀλλ' ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ τοῦτο ποιεῖ. Τί δὲ ἀντιπροτείνει ἡ ἡγεμονικὴ κυβέρνησις; Οὐχὶ δικαιώματα καὶ προνόμια τῆς ἐκκλησίας Μολδαβίας, οὐχὶ τὸ αὐτοκέφαλον καὶ ἀνεξάρτητον αὐτῆς, ὅπερ πάντως ἤθελεν εἰς μέσον προβάλει, ἐὰν εἶχεν, ἔστω καὶ σκιάν τινα ὑποστάσεως, ἀλλὰ τὴν αὐθεντικὴν ἀξιοπρέπειαν ὡς διακυβευομένην ἐν τῇ δημοσίᾳ ἐκθέσει τοῦ ἡγεμόνος ὡς παρὰ κανόνας ἐνεργήσαντος. Ἀναγνωρίζει ὁ ἡγεμὼν ὅτι ἔσφαλεν, ὅτι παρηνόμησεν ἀντιποιηθεὶς δικαίωμα, ἀνῆκον εἰς μόνην τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ γοήτρου συνηγορῶν, ἐκλιπαρεῖ τὴν ἐξεύρεσιν μέσου διασώζοντος τήν τε ἡγεμονικὴν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν ἐκ πάσης ἐκθέσεως καὶ τὴν χριστιανικὴν αὐτοῦ συνείδησιν ἀνωτέραν πάσης εὐθύνης.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω οὐδεμίαν ἐνορῶμεν ἀνάγκην πλατυτέρας τοῦ ζητήματος διερευνήσεως, ἀφ' οὗ ἐν οὕτωσὶ ἐγγυτάτῳ ἔτι ἐποχῇ ρητῶς καὶ κατηγορηματικώτατα καὶ παρ' αὐτῶν τῶν καθεστηκυιῶν ἐν Ῥωμουνίᾳ ἀρχῶν ἀνωμολόγητο τὸ μηδέποτε ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς διαμφισβητηθὲν γεγονὸς τῆς κανονικῆς ἐξαρτήσεως τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ, Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἂν δὲ ὁ ἡγεμὼν Κούζας ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς ἐζήτησεν ἵνα ἐκ παρερμηνείας τῶν κανόνων καὶ διαστροφῆς τοῦ κανονικοῦ δικαίου δημιουργήσῃ δικαίωμα αὐτοκεφάλου ὑπὲρ τῆς ἐν Ῥωμουνίᾳ Ἐκκλησίας, τὴν ἀπόπειραν αὐτοῦ ταύτην ὡς ἀντικειμένην εἰς τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ νόμιμα σύμπασα ἡ ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπέκρουσε καὶ κατεδίκασεν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

ΚΑΙ

Η ΕΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ ΣΧΟΛΗ

(Συνέχεια ἴδε τεῦχος ΙΑ'.)

Β'.

Τὰ χρηστὰ καὶ θεοφιλῆ τῶν ἔργων ὅτι μὲν τῆς ἄνωθεν χρῄζει συμμαχίας καὶ θείας προστασίας πᾶσί που δῆλον καθίσταται τοῖς τῆς θείας προνοίας δηλαδὴ εὐσεβῶς ἀντεχομένοις κἀκεῖθεν τὰ ἡμέτερα ἀραρότως τε καὶ εὐθυβόλως οἰκονομούμενα ὀρθῷ λογισμῷ πεπιστευκόσι (χωρὶς γὰρ

ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν τι, τὸ κυριακὸν φησι λόγιον) ἥκιστα δὲ καὶ τὴν ἀμφιγέπως συνδρομὴν παρ' ἀνθρώπων καὶ ξυμμαχίαν ἀπαναίνουσιν, ἀλλὰ διαφερόντως ταύτην ἐπιζητοῦσιν εἰς σύστασιν ἑαυτῶν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν· καὶ τοῦτο οὐτηνάλλως τὸ θεῖον οὐτωσί πως διενεργεῖσθαι ηὐδόκησεν, ἀλλὰ λογισμῷ κρείττονι καὶ τῆς θεαρχικῆς κηδεμονίας ἐπαξίῳ, ὅπως δηλαδὴ οἱ ἄνθρωποι καὶ θείᾳ ἐπιπνοίᾳ κινούμενοι καὶ τῶν καλῶν καὶ ψυχοσώστων ἐρασταί τε καὶ συμπράκτορες φαινόμενοι τῆς καταλλήλου μισθοληψίας ἐπίδοξοι γίνωνται. Ἀμέλει τοι καὐτὸς πολλάκις παρεισκυκλῶν καὶ κατὰ νοῦν ἀναλαμβάνων τὰς πρὸς ἐμὲ τοῦ Θεοῦ πολλάς τε καὶ μεγάλας φιλοτιμίας καὶ δωρεὰς δι' ἄφατον αὐτοῦ ἔλεος καὶ ὀφειλων εὐμετάδοτος τοῖς χρῄζουσιν εἶναι καὶ κοινωνικὸς αὐτῶν ἐκ τῶν ὧν ἠλεήθην ἀγαθῶν καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῶν τῷ Θεῷ προσφέρων (ἅτε οἰκονόμων ἀλλ' οὐ κυρίων τῶν θεόθεν ἡμῖν δωρηθέντων τυγχανόντων) ᾠήθην δεῖν ἱερὰν σχολὴν συστήσασθαι τῶν τῆς ἡμετέρας αὐλῆς θείων μαθημάτων ἐν τῇ ἐμῇ πατρίδι Καστορίᾳ ἐπὶ τὸ διδάσκεσθαι καὶ μανθάνειν ἀμισθὶ τοὺς τῶν εὐσεβῶν παῖδας τὰ τοῖς χριστιανοῖς ἀνήκοντα παιδεύματα ὅπως μὴ παντάπασιν ἄπειροι διατελῶσιν ὄντες, ἣν καὶ πρὸ χρόνων συνέστησα θείᾳ συνάρσει· ἵνα δὲ τὸ θεοφιλὲς τοῦτο ἔργον μόνιμον εἴη καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποδίωσιν ἀεὶ διαμένον, ἐθέμην ἐν τῇ Τσέκᾳ τῆς ὑψηλοτάτης Ἀριστοκρατίας τῶν Ἐνετῶν εἰς δύο ποσότητας δουκάτα δέκα χιλιάδας καὶ ἑπτακόσια ἐνεννήκοντα δύο καὶ γροσάτα δέκα πρὸς τρία τοῖς ἑκατὸν τὸν χρόνον καὶ ἕτερα αὖθις δουκάτα δύο χιλιάδας καὶ τριακόσια τριάκοντα δύο πρὸς δύο τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος· ὧν ἁπάντων ὁ τόκος γίνεται καθ' ἕκαστον ἔτος δουκάτα τριακόσια ἑβδομήκοντα καὶ ἥμισυ, ὅνπερ (τόκον) τίνι τρόπῳ χρὴ διεξάγεσθαι καὶ διανέμεσθαι τοῖς τε διδασκάλοις καὶ τοῖς διδασκομένοις μαθηταῖς τῆς διαληφθείσης ἱερᾶς σχολῆς, διωρισάμην ἐν τῇ ἐκεῖσε γεγονυίᾳ μοι ἐγγράφῳ διατάξει καὶ διαιτήσει, περὶ οὗ τόκου καθίστημι ἐπιτρόπους καὶ ἰδίους οἰκοκυραίους τοὺς τιμιωτάτους καὶ περιφανεστάτους ἄρχοντας καὶ ἐπιτρόπους τῆς ὀρθοδόξου ἀδελφότητος τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου ἐπὶ τῷ παραλαμβάνειν αὐτὸν (τὸν τόκον) εἰς χεῖρας αὐτῶν παρὰ τῆς Τσέκας ἐν τῇ ῥηθῇ προθεσμίᾳ ἤτοι ἀπὸ α'. τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τοῦ ἐνεστῶτος ᾳψῆ'. ἔτους καὶ διαπέμπειν αὐτὸν ἀσφαλῶς δι' οἰκείων γραμμάτων εἰς Καστορίαν εἰς χεῖρας τοῦ κατὰ καιρὸν πανιερωτάτου μητροπολίτου τῆς παροικίας ταύτης καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκεῖσε ἱερᾶς σχολῆς καὶ τῶν διδασκάλων παραδίδοντας ἐκεῖνον τὸν τόκον εἰς χεῖρας τῶν ἐν Ἐνετίᾳ ἀφικνουμένων πραγματευτῶν τυχὸν ἢ ἄλλων ἀξιολόγων προσώπων διὰ γραμμάτων μέντοιγε τοῦ τε ἀρχιερέως καὶ διδασκάλων καὶ ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς σχολῆς, ἐπειδὰν διακρατήσωσι πρῶτον οἱ ῥηθέντες ἐπίτροποι τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐκ τοῦ διαληφθέντος τόκου ὑπὲρ τοῦ κόπου αὐτῶν καὶ τῶν ἐξόδων τῆς Τσέκας δουκάτα εἴκοσι καὶ ἥμισυ. Ἐκλιπαρῶ οὖν τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ὀρθοδόξου ἀδελφότητος τοῦ ἁγίου Γεωργίου ὅπως ἐνστερνισάμενοι τὴν ὑπ' ἐμοῦ γεγενῆσθαι ἐπιτροπὴν ἔχωσι τὴν σπουδὴν καὶ φροντίδα τοῦ λαμβάνειν ἐτησίως ἐκ τῆς Τσέκας τὰ τριακόσια ἑβδομήκοντα καὶ ἥμισυ δουκάτα, τὸν τόκον, καὶ ἀποστέλλειν αὐτὸν ἐν τῇ Καστορίᾳ καθ' οἱονδήτινα τρόπον ἄνωθεν εἰρηταί μοι, διακρατοῦντες ἐξ αὐτοῦ τὰ δι' ἃς εἶπον αἰτίας δουκάτα εἴκοσι καὶ ἥμισυ. Πρὸς τούτοις, εἴποτε ἀμελήσειεν οἱ ἐν Καστορίᾳ ἐπίτροποι καὶ διδάσκαλοι τὴν τῆς σχολῆς ἐπίδοσιν, τότε οἱ ἐπίτροποι τοῦ ἁγίου Γεωργίου ὡς κοινωνοὶ τοῦ θείου ἔργου ἐπιπληττέτωσαν αὐτοὶ διὰ γραμμάτων ἵνα μή τις διακοπὴ συμβῇ ἐν τῷ μέσῳ, οὐχ ὁ τυχὼν γὰρ καὶ αὐτοῖς θεόθεν μισθὸς ἀποκείσεται ἀμφιπονουμένοις περὶ τοῦ τοιούτου θεαρέστου ἔργου· οἴδαμεν γὰρ καὶ Παῦλον φυτεύοντα τὴν πνευματικὴν καὶ οὐράνιον φυτείαν, Ἀπολλὼ δὲ ἀρδεύοντα ταῖς τοῦ πνεύματος ἀρδείαις, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεὸς ἑκατέρους τὸν ἐπιβάλλοντα ἀποτίσει μισθόν· ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρόν μου ἐπιτροπικὸν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ περιφανεστάτοις ἄρχουσι καὶ ἐπιτρόποις τῆς ὀρθοδόξου ἀδελφότητος τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ ᾳψῆ· Μαρτίου κ'.

Μέγας Κόμισος Γεώργιος Καστριώτης
ἰδίᾳ χειρὶ γράφω καὶ ἐπιβεβαιῶ
τῇ τε ἰδίᾳ σφραγῖδι ὑπεσήμαινον.

Ὁ ταπεινὸς Οὐγγροβλαχίας Ἄνθιμος ἐπιβεβαιῶ. Ὁ πρώην Ἀδριανουπόλεως Κλήμης μάρτυς. Ὁ Ἱεραπόλεως Μάξιμος Μαρᾶς μάρτυς. Ὁ Νύσσης Μητροφάνης μάρτυς. Ὁ Πογωνιακῆς Εὐθύμιος μάρτυς. Κωνσταντῖνος Κατακουζηνὸς Στόλνικος μάρτυς. Στέφανος Κατακουζηνὸς Ποστέλνικος μάρτυς. Ὁ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας Μάρκος ὁ Κύπριος Πορφυρόπουλος μάρτυς.

Γ'.

Τὰ καλὰ ὄχι μόνον συνιστᾶν χρή, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅσης ἐπιμελείας ταῦτα περιέπειν καὶ περιθάλπειν καὶ τῆς ἐσαεὶ αὐτῶν μονιμότητος καὶ ἀσφαλείας τὸν ἐνόντα τρόπον φροντίζειν. Ὅθεν καὶ τὴν ἱερὰν ἐκκλησιαστικὴν Σχολήν, τὴν ὁποίαν πρὸ χρόνων τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ συνέστησα εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα Καστορίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐπονομαζομένης τοῦ Μουζαβίκου, ταύτην βουλόμενος στερεῶσαι ἐν γονιμότητι διηνεκεῖ ἐκ τῶν ὧν μοι ἠλέησεν ὁ πλουσιόδωρος Θεὸς, ἐναπέθηκα εἰς τὴν Τσέκαν τῆς ὑψηλοτάτης Ἀριστοκρατίας τῶν Ἐνετῶν εἰς τὸ κοινὸν δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Μάρκου θησαυροφυλάκιον εἰς δύο ποσότητας δουκάτα δέκα χιλιάδας καὶ ἑπτακόσια ἐννενήκοντα δύο καὶ γροσάτα δέκα πρὸς τρία τοῖς ἑκατὸν τὸν χρόνον καὶ ἑτέραν ποσότητα πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν Τσέκαν δουκάτα δύο χιλιάδας καὶ τριακόσια τριάκοντα δύο πρὸς δύο τοῖς ἑκατὸν τὸν χρόνον συμποσουμένων ἁπάντων, ἀπαρτίζονται εἰς τὴν Τσέκαν τοῦ ἁγίου Μάρκου δουκάτα τὸ ὅλον 13,124 καὶ γροσάτα 10, τῶν ὁποίων ὁ τόκος γίνεται ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα 370 1]2 ἀπὸ τὸ ὁποῖον διάφορον ἐδιώρισα μὲ τὴν ἐπιτροπικήν μου διάταξιν τῇ ὀρθοδόξῳ ἀδελφότητι τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα εἴκοσι καὶ ἥμισυ τοῖς ἐπιτρόποις ἵνα ἔχωσι τὴν φροντίδα καὶ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ λαμβάνειν ἀπὸ τῆς τσέκας ἅπαν τὸ προειρημένον διάφορον ἤτοι τὰ 370 1]2 δουκάτα καὶ διακρατεῖν αὐτοὺς διὰ τὸν κόπον καὶ τὰ ἔξοδα τῆς τσέκας τὰ 20 1]2 δουκάτα, τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα 350 δουκάτα, τὸ διάφορον ἀφιερῶ τῇ προειρημένῃ ἱερᾷ ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ τῇ ἐν Καστορίᾳ, ἅπερ ἔχειν χρεὼν τῆς ἐπιτρόποις πέμπειν μετὰ καλῆς προμηθείας εἰς χεῖρας τοῦ τε κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως Καστορίας καὶ τῶν διδασκάλων καὶ ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς ἱερᾶς σχολῆς δι' ἀποδεικτικῶν γραμμάτων καὶ μετὰ πάσης ἀσφαλείας πρὸς τὸ παρέχεσθαι ἀεννάως τοῖς καλῶς παρ' ἐμοῦ διαταχθεῖσι προσώποις ἐξ ὧν ἔστω μισθὸς τῷ πρώτῳ διδασκάλῳ ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα 80, τῷ δὲ δευτέρῳ διδασκάλῳ δουκάτα 40, εἴς τε δύο παιδία ἀπὸ τοὺς πλησιεστέρους ἐμοὶ συγγενεῖς ὅπου νὰ σπουδάζουν εἰς τὴν αὐτὴν σχολὴν ἑκάστῳ ἀνὰ δουκάτα 20, προσέτι καὶ εἰς ἄλλα ὀρφανὰ πτωχὰ παιδία ὅπου νὰ σπουδάζουν πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν σχολὴν ἑκάστῳ ἀνὰ δουκάτα 15, τὰ ὁποῖα αὐτὰ παιδία, ἔξω ἀπὸ τὰ δύο τῆς συγγενείας μου, τὰ πέντε νὰ ἦναι μέσα ἀπὸ τὸ Κάστρον, τὰ δὲ ἄλλα πέντε ἀπὸ τὰ χωρία τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας δι' ὑποσχέσεως τοιαύτης ἵνα χρηματῶσιν ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι πρὸς σύστασιν καὶ ἐπίδοσιν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ· ὅσα δὲ τούτων φανῶσιν ἀπρόκοπα εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἱερῶν γραμμάτων, τὰ τοιαῦτα κοινῇ γνώμῃ τοῦ τε κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως Καστορίας καὶ τῶν τυχόντων διδασκάλων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἱερᾶς σχολῆς ἐκβληθήτωσαν τῆς διορισθείσης ζωοτροφίας καὶ ἀντ' αὐτῶν ἕτερα εὐμαθῆ ἀντικαθίστωσαν. Πρὸς τούτοις νὰ λαμβάνῃ καὶ ὁ κατὰ καιρὸν Πανιερώτατος Μητροπολίτης Καστορίας διὰ τὸ δικαιολόγημα τῆς ἐνορίας τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα δέκα ἵνα μένῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐνορία ἀσύδοτος διὰ βοήθειάν τινα καὶ περιβλέψιν τῶν κατὰ καιρὸν διδασκάλων. Προσέτι διορίζω καὶ τοῖς δυσὶ κατὰ καιρὸν ἐπιτρόποις τῆς αὐτῆς ἁγίας Μητροπόλεως Καστορίας δίδοσθαι κατ' ἔτος ἑκατέρῳ αὐτῶν ἀνὰ δουκάτα δέκα ὅπως ἔχωσι τὴν ἐπίσκεψιν καὶ φροντίδα τῆς Ἱερᾶς σχολῆς εἰς πᾶσαν περίστασιν αὐτῆς καὶ χρείαν τόσον διὰ τὴν φροντίδα τῶν ἀπ' Ἐνετίας ἐρχομένων χρημάτων ὅσον καὶ εἰς τὰ περιστατικὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἀλλεπαλλήλων συμβεβηκότων, τὰ περιττεύοντα δουκάτα δέκα νὰ φυλάττωνται διὰ χρείαν καὶ ἀνακαινισμὸν τῶν τειχίων καὶ οἴκων καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς φημι ἱερᾶς σχολῆς. Ἔστω δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς λήψεως τοῦ τόκου τῆς προειρημένης ποσότητος ἀπὸ τῆς α. Ἰουλίου μηνὸς τοῦ παρόντος ἔτους ᾳψῆ. ἡ δὲ πληρω-

μὴ πάντων ἔστω ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ ἐρχομένου ᾳψθ′ ἔτους ἐπειδὴ καὶ ἕως τότε ἔχω πάντας πληρωμένους ἐκ χειρός μου. Πρὸς τούτοις διατίθεμαι ἐνόσῳ εὑρίσκονται ἐκ τῆς συγγενείας μου ἄξιοι νὰ γίνωνται διδάσκαλοι τῆς αὐτῆς σχολῆς, μηδεὶς ἄλλος ἐχέτω τὴν ἄδειαν τοῦ σφετερίζειν καὶ δράττεσθαι τὴν ἐπιστασίαν ταύτην· ἔτι οἵ τε κατὰ καιρὸν διδάσκαλοι ὀφείλουσι νὰ ἐπιτρέπουν ξῶ ἀπὸ τὰ δώδεκα προειρημένα παιδία ὅπου εἶναι διωρισμένα εἰς τὴν ζωοτροφίαν, ὅσα ἄλλα καὶ ἂν ἔλθωσιν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων, νὰ σπουδάζωσι καὶ αὐτὰ ἀμισθὶ καὶ ἀσυδότως ἄνευ τινὸς προφάσεως. Πρὸς τούτοις διορίζω καὶ τὰ μαθήματα κατ' ὄνομα· ἀ. Ὀκτώηχον ὁλόκληρον· β′. Ψαλτήριον· γ′. Ὡρολόγιον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μεσονυκτικοῦ καὶ μὲ ὅλα τὰ διὰ μέσου μέχρι καὶ τοῦ μικροῦ ἀπολυτικίου· δ′. εἰς τὸ ἱερὸν Εὐχολόγιον τὰς τρεῖς λειτουργίας· τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Γάμου καὶ τοῦ Εὐχελαίου, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μικροῦ τε καὶ μεγάλου Ἁγιασμοῦ, τὴν ἀκολουθίαν τῶν τεθνεώτων ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν· ε. τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου τῆς γραμματικῆς μὲ τρεῖς ποιητὰς Χρυσολωρᾶν, Κάτωνα καὶ Φωκυλίδην καὶ ἕνα λογογραφικὸν σὺν τῇ ἀναγκαίᾳ τεχνολογίᾳ. Πρὸς τούτοις ἐρχομένων τῶν χρημάτων ἐκ τῆς τσέκας τοῦ ἁγίου Μάρκου ὁποίας μονέδος καὶ ἂν εἴη νὰ γίνηται ἡ διανομὴ τούτων ἔμπροσθεν τοῦ κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως καὶ τῶν ἐπιτρόπων καὶ διδασκάλων καὶ τῶν δώδεκα ἐμμίσθων μαθητῶν ἵνα μὴ συμβαίνῃ σφετερισμός τις καὶ δολιότης ἐν τῷ μέσῳ.

Αὕτη καὶ τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ διάταξις, ἡ ὁποία καὶ βούλομαι νὰ ἦναι ἀδιάσειστος, ἀμετάτρεπτος καὶ ἀμετακίνητος καὶ ἀπαρεγχείρητος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ὅποιος δὲ κακίᾳ φερόμενος ἢ πλεονεξίᾳ τολμήσει διασαλεῦσαι καὶ ἀνατρέψαι ταύτην μου τὴν διάταξιν ἢ τὴν σχολὴν ἢ ὅλως μεταβαλεῖν τι τῶν ἐγγεγραμμένων, ὅποιος ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος ἱερωμένος ἢ λαϊκός, συγγενὴς ἢ ξένος, ἐχέτω τὸν παντεπόπτην θεὸν πολέμιον καὶ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις ἀντιτεττομένας αὐτῷ, καὶ ταῖς πατρικαῖς ἀραῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ἔστω ὑπόδικος.

Ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ ᾳψη′ Μαρτίου κ′.

Μέγας Κόμισος Γεώργιος Καστριώτης ἰδίᾳ χειρὶ γράφω καὶ ἐπιβεβαιῶ τῇ τε γνησίᾳ σφραγῖδι ὑπεσήμανον.

Ὁ ταπεινὸς Οὐγγροβλαχίας Ἄνθιμος ἐπιβεβαιοῖ (α)

Ὁ πρώην Ἀδριανουπόλεως Κλήμης μάρτυς.

Ὁ Ἱεραπόλεως Μάξιμος Μαρᾶς μάρτυς.

Ὁ Νύσσης Μητροφάνης μάρτυς.

Ὁ Πωγωνιανῆς Εὐθύμιος μάρτυς.

Κωνσταντῖνος Κατακουζηνὸς Στόλνικος μάρτυς. (β)

Στέφανος Κατακουζηνὸς μέγας Ποστέλνικος μάρτυς. (γ)

Ὁ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Αὐθεντικῆς σχολῆς διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας Μάρκος Κύπριος ὁ Πορφυρόπουλος μάρτυς. (δ)

Τὰς ἑπομένας σημειώσεις αὐτοῦ ἐπισυνάπτει ὁ ἀποστειλας τῇ «Ἀληθείᾳ» τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα παν. Μητροπολίτης ἅγ. Βελεγράδων κ. Ἄνθιμος·

(α) Ἄνθιμος Οὐγγροβλαχίας. — Οὗτον ἀποπνίξας ἀδίκως ἔρριψεν εἰς τὸν Δούναβιν ὁ ἡγεμὼν Οὐγγροβλαχίας Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ 1720. (Ἰδ. τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν Κωνσταντινουπόλεως" ὑπὸ Ἀθ. Ὑψηλάντου σελ. 309.)

(β Κωνσταντῖνος Κατακουζηνὸς Στόλνικος. — Τοῦτον θεῖον Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαράβα βοηθόδα τοῦ Βραγκοβάνου προσηνέχθη τῷ 19 ὡς ἐν συνόψει "Βίος τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Ρωμαίων Ἰωάννου Κατακουζηνοῦ." (Ἰδ. Προσθήκας καὶ διορθώσεις εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν Κ. Σάθα" ὑπὸ Ἀνδρονίκου Κ. Δημητρακοπούλου σελ. 62 ἐν Λειψίᾳ 1877.)

(γ) Στέφανος Κατακουζηνὸς Ποστέλνικος. — Οὗτος συνεργήσας εἰς τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀρρένων μελῶν τῆς οἰκογενείας τοῦ θείου του Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βραγκοβάνου ἐν τῷ προαστείῳ Ἁγίῳ Στεφάνου ἐν Κωνσταντινουπόλει, σφαγέντων τῷ 1714 (πλὴν ἑνὸς ἐγγόνου αὐτοῦ γαλακτοτρεφομένου καὶ ἐπιμελείᾳ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ διαφυγόντος τὸν θάνατον) ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν Οὐγγροβλαχίας τῷ 1715 ὑπὸ τὸ ὄνομα Στέφανος Β′. ὁ Κατακουζηνὸς διαδεξάμενος, ὡς εἴρηται, τὸν θεῖόν του Βραγκοβάνον, ὅστις μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ἐν Βλαχίᾳ ἡγεμονείαν ταῦτ ἐξ οἰκείων τὰ βέλη ἔλαβε, τοῦτ ἔστι παρὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Στεφάνου Κατακουζηνοῦ διαβληθεὶς εἰς τὴν τοῦ Σουλτάνου Κυβέρνησιν κατεστράφη σὺν τῇ οἰκογενείᾳ του· (Ἰδ. "Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν" σελ. 291—296.)

(δ) Μάρκος Κύπριος ὁ Πορφυρόπουλος. — Οὗτος συνέγραψε παράφρασιν εἰς τὰ ἀνέκδοτα Προκοπίου Καισαρέως. Τὸ δὲ ποιημάτιόν του τοῦτο προσεφώνησε Στεφάνῳ τῷ Κατακουζηνῷ Μεγάλῳ Ποστελνίκῳ τότε, οὗτινος ἐντολῇ καὶ προτροπῇ ἐγένετο ἡ παράφρασις. Ὁ Στέφανος οὗτος τυγχάνει ἴσως ὁ ἐν ἔτει 1 3 ἡγεμὼν Βλαχίας γενόμενος. (Ἰδ. "Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν Κωνσταντινουπόλεως" περὶ Μάρκου Κυπρίου σελ. 294— 9 · ἔτι δὲ "Προσθήκας καὶ διορθώσεις εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν Κ. Σάθα" ὑπὸ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου σελ. 10 · καὶ Σοφοκλέους Κ. Οἰκονόμου "Περὶ Μάρκου Κυπρίου" Ἀθήνησι κτλ.)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια ἴδε τεῦχος Γ′.)

Δ.

ΜΟΥΧΛΙΟΝ Η ΜΟΓΓΟΛΙΟΝ.

Ἡ συνοικία αὕτη ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῶς τοῦ Φαναρίου ὑψουμένης χαμηλοτέρας κορυφῆς τοῦ δικορύφου λόφου πρὸ δεκαπενταετίας ἐτησίᾳ δαπάνῃ 15,000 γροσίων διετήρει ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον ὑπὸ ἕνα διδάσκαλον μεθ' ἑνὸς βοηθοῦ, ἐκδιδάσκοντα 124 παῖδας, διῃρημένους εἰς 11 τάξεις, ὧν αἱ τρεῖς συνδιδακτικαί. Μαθήματα καὶ βιβλία ἦσαν ἐν αὐτῇ εἰς χρῆσιν, πρὸς ἀνάγνωσιν μὲν Πίνακες καὶ Ἀλφαβητάριον, Ἀναγνωσματάριον Κωνσταντινίδου, Χρηστοήθεια Σοαβίου, Ἱερὰ Ἱστορία Γ. Γενναδίου, Ἐγχειρίδιον ἐναρέτων πράξεων, Καθήκοντα τῶν παίδων, Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Περίληψις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, Ὀκτώηχος Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Ἐγκόλπιον τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ, Ἠθικὴ Κάμπη, Γεροστάθης, Χρηστομάθεια Κωνσταντινίδου, Πρώτη τροφή, Σοφίας Ἀπάνθισμα, Μυθολογία Μαλάκα, Πρῶτα βήματα ἢ ὁ ἀστερόεις οὐρανός, Χρηστομάθεια Α. Ραγκαβῆ, Παιδικὴ βιβλιοθήκη, Αὐγὰ τοῦ Πάσχα, Περιστερά, Ἐξωκκλήσιον τοῦ δάσους, Παιδικὴ ἐγκυκλοπαιδεία Σακκελαρίδου, Τὰ σπουδαῖα παιδία, καὶ λοιπά· πρὸς ἀποστήθισιν δὲ Προσευχητάριον, Χριστιανικὴ διδασκαλία Κοραῆ, Κατήχησις τοῦ αὐτοῦ, Περίληψις Π. καὶ Ν. Διαθήκης, Γραμματικὴ Σακκελαρίου, Γεωγραφία τοῦ αὐτοῦ, Ἀριθμητικὴ Δραΐκη καὶ Ἑλληνικὴ ἱστορία Ἱρβιγγος.

Οὕτω κατηρτισμένον τὸ σχολεῖον τοῦτο ἐθεωρεῖτο πρὸ δεκαετίας πρότυπον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀλληλοδιδακτηρίων.

Ἡ τοῦ 1877 καταστρεπτικωτάτη πυρκαϊὰ καὶ τὴν συνοικίαν ταύτην οὐ μικρὸν ἐζημίωσεν, ἐκτοπίσασα ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγας ἀστέγους μεινάσας οἰκογενείας καὶ περιορίσασα τὰς ἀπολειφθείσας εἰς 150 μόλις. Κατὰ συνέπειαν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν σχολὴν ταύτην φοιτώντων ἀπὸ 170, εἰς οὓς εἶχεν ἀνέλθει μικρὸν πρὸ τῆς πυρκαϊᾶς, περιεστάλη τό γε νῦν εἰς 105.

Τούτων τριάκοντα εἰς δύο διῃρημένοι τμήματα συγκροτοῦσι τὸ νηπιαγωγεῖον, οἱ ἐπίλοιποι 75 εἰς τέσσαρας τάξεις διῃρημένοι τὴν δημοτικὴν ἀποτελοῦσι σχολήν. Ὡς δὲ πρὸ δεκαετίας, οὕτω καὶ νῦν, συντηρεῖ ἕνα διδάσκαλον μεθ' ἑνὸς βοηθοῦ, δαπανῶσα εἰς μισθοδοσίαν αὐτῶν λίρας ὀθωμανι-

κὰς 108 κατ' ἔτος, πρὸς δὲ λίρας περίπου 15 διὰ καυσόξυλα, ἄνθρακας καὶ λοιπὰ ἔξοδα, ὥστε ἡ ἐτησία πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς ταύτης δαπάνη ἀνέρχεται εἰς λίρας ὀθωμ. 123.

Καὶ σταθεροὶ μὲν πόροι τῆς σχολῆς ταύτης εἰσὶ τό γε νῦν λίραι ὀθωμ. 24, προερχόμεναι ἐξ ἐνοικίου μιᾶς οἰκίας, ἔκτακτοι δὲ οἱονεὶ σταθεραὶ λίραι 45, ἐξ ὧν 20 περίπου προέρχονται ἐξ εἰσιτηρίων, 15 ἐκ δίσκων καὶ 10 ἐκ τῆς ἑορτῆς τῶν τριῶν ἱεραρχῶν, ὥστε ἀπομένει ἔλλειμμα 54 περίπου λιρῶν ὀθωμανικῶν, ὅπερ, εἰ καὶ πενόμενον, καλύπτει οὐχ ἧττον τὸ παγκάριον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῶν Μογγολίων.

Τῷ 1878 ἐπιμελείᾳ τῶν τότε ἐφορευόντων τοῦ ναοῦ τούτου ἐπὶ ἀποτερρωθέντος τινὸς οἰκοπέδου, ἀνήκοντος τῇ Ἐκκλησίᾳ, τέσσαρες ἀνηγέρθησαν οἰκίαι εἰς προικοδότησιν τῆς Σχολῆς· τὸ εἰσόδημα αὐτῶν ἀπεφασίσθη ὅ-ως τὸ μὲν πρῶτον ἔτος διατεθῇ εἰς πληρωμὴν ἀναπορεύκτων τινῶν καὶ μὴ ἐπιδεκτικῶν ἀναβολῆς χρεῶν, πηγαζόντων ἐκ τῆς δαπάνης τῆς οἰκοδομῆς, εἶτα δὲ μέχρις ἀποσβέσεως τοῦ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς χρέους διανέμηται εἰς δύο ἴσα μέρη, ἐξ ὧν τὸ ἓν χρησιμεύσει εἰς ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν τῆς Σχολῆς συντήρησιν, ὑπὲρ ἧς διατεθήσεται ἅπασα ἡ ἐκ τῶν οἰκιῶν τούτων πρόσοδος μετὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ διαληφθέντος χρέους. Ἐν τούτοις εἰ καὶ ἐπείγει μεταρρύθμισίς τις τοῦ συστήματος τῆς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ διδασκαλίας κατὰ τὰς ὑγιεῖς τῆς παιδαγωγικῆς ἀρχάς, ἐφ' ὧν ἐπ' αἰσίοις βαίνει ὁλονὲν βελτιουμένη ἡ πατριαρχικὴ δημοτικὴ Σχολή, οὐκ οἴδαμεν τίνος ἕνεκεν οἱ τῆς συνοικίας ταύτης ἐνοῖται ἠκύρωσαν τὰ ἅπαξ καλῶς ἀποφασισθέντα καὶ προέκριναν τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἀποσβέσεως τοῦ χρέους τούτου, διὰ τῆς εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ διαθέσεως ἁπασῶν τῶν προσόδων τῶν διαληφθεισῶν οἰκιῶν, μᾶλλον ἢ τὴν ἐπείγουσαν βελτίωσιν τοῦ συστήματος τῆς ἐν τῇ σχολῇ αὐτῶν διδασκαλίας, ἥτις λέγεται μὲν συνδιδακτική, ἀλλὰ πόρρω ἀρίσταται τῆς ἀγαθῆς καὶ σκοπίμου συνδιδακτικῆς μεθόδου.

Σκοποῦντες διὰ τῶν περὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἄρθρων ἡμῶν τούτων οὐχὶ μόνον τὴν κατάδειξιν τῆς καθόλου παρ' ἡμῖν πνευματικῆς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπόδειξιν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν αὐτῇ ἐλλείψεων εἰς ἐξέγερσιν τοῦ ζήλου τῶν κατ' ἐνορίας ἁρμοδίων πρὸς ἀναπλήρωσιν αὐτῶν, παρατηροῦμεν τοῖς ἐν Μουχλίῳ ὅτι ἡ ἀλλαγὴ ὀνόματος δὲν ἐπάγεται καὶ μεταβολὴν συστήματος, ἀλλ' ἡ τοῦ συστήματος μεταβολὴ ἐξυπακούει τὴν τοῦ ὀνόματος τῆς μεθόδου ἀλλαγήν. Ἔχουσι πρόχειρον εἰς μελέτην ὑπόδειγμα τὴν Πατριαρχικὴν δημοτικὴν Σχολὴν πρὸς διαρρύθμισιν τοῦ τε νηπιαγωγείου καὶ τῆς δημοτικῆς αὐτῶν σχολῆς· ἀκολουθησάτωσαν τὸ ὑπόδειγμα τοῦτο, ἡ δὲ μικρὰ ἐπαύξησις τῆς ἐτησίας αὐτῶν δαπάνης ἀποβήσεται λίαν καρποφόρος τῇ παρ' αὐτοῖς σπουδαζούσῃ νεότητι.

Τανῦν ἡ πνευματικὴ ἐν Μουχλίῳ κίνησις ἔχει ὧδε :

Ἐν τῷ Α'. τμήματι τοῦ Νηπιαγωγείου διδάσκεται Γραφὴ ἐπὶ τῶν ἀβακίων καθ' ὑπόδειγμα, Ἀνάγνωσις Ἀλφαβηταρίου καὶ ἀρίθμησις ἄχρι τῶν 100. Ἐν τῷ Β'. τμήματι, Γραφὴ ἐπὶ τοῦ χάρτου, Ἀνάγνωσις λέξεων καὶ προτάσεων καὶ Ἀρίθμησις.

Ἡ δημοτικὴ Σχολὴ διήρηται ἐν Μουχλίῳ εἰς ϛ'. τάξεις.

Ἐν τῇ Α'. διδάσκονται Καλλιγραφικαὶ ἀσκήσεις, Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Ζωολογίας τοῦ Βρετοῦ καὶ Παπᾶ Σπύρου, Ἀρίθμησις καὶ ἀποστήθισις προσευχῶν.

Ἐν τῇ Β'. Καλλιγραφικαὶ ἀσκήσεις, Ἀνάγνωσις μετὰ διασαφήσεως τῶν ἀναγινωσκομένων ἐκ τοῦ Καλοῦ Πατρὸς καὶ ἱστορικῶν ἀπανθισμάτων, Γραφὴ ἐκ τῶν βιβλίων τῆς ἀναγνώσεως, Γραμματικὴ Σακελλαρίου (τὸ τυπικόν), Ἀριθμητικῆς τὰς δύο πρώτας πράξεις, ἀποστήθισις ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας Βερναρδάκη.

Ἐν τῇ Γ'. τάξει Καλλιγραφικαὶ ἀσκήσεις, Ἀνάγνωσις μετὰ διασαφήσεως τῶν ἀναγινωσκομένων ἐκ τοῦ Γεροστάθου καὶ τῶν ἠθικῶν ὁμιλιῶν τοῦ Μελᾶ, Γραφὴ πτωτικῶν καὶ ἀντιγραφὴ ἐκ τῶν βιβλίων τῆς ἀναγνώσεως, Ἀριθμητικῆς αἱ τρεῖς πράξεις, Ἱερᾶς ἱστορίας Βερναρδάκη Παλαιὰ διαθήκη, Γραμματικὴ Σακελλαρίου τὸ πρῶτον μέρος μέχρι τῶν ῥημάτων, Γεωγραφία φυσικομαθηματικὴ (τὰ κυριώτερα) καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν, Ἑλληνικὴ ἱστορία (οἱ ἡρωϊκοὶ χρόνοι).

Ἐν τῇ Δ'. Κατήχησις Βερναρδάκη, Γραμματικὴ τὸ Α'. καὶ Β'. μέρος, Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Χρηστομαθείας καὶ τοῦ Ψαλτηρίου, Ἀντιγραφὴ ἐκ τῶν βιβλίων τῆς ἀναγνώσεως, γραφὴ ῥημάτων καὶ ἐπὶ τοῦ πίνακος καθ' ὑπαγόρευσιν μετ' ἐφαρμογῆς, Ἀριθμητικῆς αἱ 4 πράξεις καὶ τὰ κοινὰ κλάσματα, Ἑλληνικὴ ἱστορία (Τὰ Μηδικὰ καὶ ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος), Γεωγραφία πολιτικὴ καὶ φυσικομαθηματικὴ Δραΐκη.

Ε'.

ΦΩΤΗΡΑ ἢ ΠΟΤΗΡΑ.

Νοτιοδυτικῶς τῆς προηγουμένης ἐκτείνεται ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Φωτηρᾶ ἢ Ποτηρᾶ, τὸ πάλαι Συκιώτου καὶ ὑπὲρ τὰ Μογγολίων καλουμένη.

Πρὸ δεκαετίας ἡ ἐνορία αὕτη δαπανῶσα δεκακισχίλια περίπου γρόσια διετήρει ἕνα διδάσκαλον διδάσκοντα ἀλληλοδιδακτικῶς ἑξήκοντα ὀκτὼ παῖδας : Ἀνάγνωσιν (Γεροστάθην, Χρηστομάθειαν Ραγκαβῆ καὶ ἄλλα ἐθνικὰ βιβλία), Καλλιγραφίαν, Ἱερὰν Ἱστορίαν Κοραῆ καὶ τοῦ Γενναδίου, Ἱερὰν Κατήχησιν Κοραῆ καὶ τὴν ἐπίτομον τοῦ Πλάτωνος, Γραμματικὴν Καλλίφρονος, Ἀριθμητικὴν Δραΐκη, Γεωγραφίαν Κοκκώνη, καὶ Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν Ἱρβιγγος.

Σήμερον δαπανῶσα 20,000 γρόσια διατηρεῖ ἓν προπαιδευτικὸν σχολεῖον τῶν ἀρρένων, εἰς ὃ κείμενον ἐν στενοτάτῳ τῆς Ἐκκλησίας κελλίῳ φοιτῶσιν 40 παῖδες ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου ἐκδιδασκόμενοι καὶ ἓν παρθεναγωγεῖον, εἰς ὃ προσφοιτῶσιν 107 κόραι.

Τὰ μὲν ἐν τῷ προπαιδευτικῷ σχολείῳ διδασκόμενά εἰσιν: Ἀνάγνωσις ἐν τῷ Ἀλφαβηταρίῳ, τῷ Προσευχηταρίῳ, τῇ Ἱερᾷ Ἱστορίᾳ καὶ κατηχήσει, Γεροστάθῃ καὶ Χριστοφόρῳ, Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ Ραγκαβῆ καὶ τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ Χρηστομαθείᾳ· Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν, Γραμματικὴ Σακκελαρίου καὶ Γενναδίου μέχρι τῶν τριτοκλίτων μετ' ἐφαρμογῆς ἐπὶ τοῦ ἀναγινωσκομένου· Ἱερὰ ἱστορία καὶ κατήχησις Κοραῆ καὶ Βερναδάκη· Ἀριθμητικῆς αἱ 4 ἐπὶ τῶν ἀκεραίων πράξεις, Ἑλληνικὴ ἱστορία καὶ Ἐπίτομος γεωγραφία Δραΐκη. Τὰ ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ δὲ εἰς τρία διηρημένῳ τμήματα (ἀλληλοδιδακτικὸν, συνδιδακτικὸν καὶ ἑλληνικὸν) διδασκόμενά εἰσιν· ἐν τῷ ἀλληλοδιδακτι-

κῷ τὰ συνήθως ἐν τοῖς τοιούτοις σχολείοις διδασκόμενα μετ' ἀποστηθίσεως προσευχῶν· ἐν τῷ συνδιδακτικῷ εἰς 2 τάξεις διηρημένῳ, Ἱερὰ Ἱστορία καὶ Κατήχησις ὡς καὶ ἑρμηνεία τῶν ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ παραβολῶν· ἀνάγνωσις ἐν τῷ Γεροστάθῃ καὶ Χριστοφόρῳ μεθ' ἑρμηνείας τῶν ἀπαντωμένων δυσλήπτων λέξεων· στοιχεῖα γραμματικῆς μετὰ προφορικῆς καὶ ἐγγράφου ἐφαρμογῆς· ἀριθμητικῆς τὰς 4 ἐπὶ τῶν ἀκεραίων πράξεις· στοιχεῖα Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας καὶ καλλιγραφίας. Τέλος ἐν τῷ ἑλληνικῷ τμήματι διηρημένῳ εἰς 3 τάξεις: Ἱερὰ ἱστορία καὶ ἑρμηνεία τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς· ἑρμηνεία ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Χρηστομαθείας Ραγκαβῆ, γραμματικὴ μετ' ἐφαρμογῆς· ἀριθμητικῆς αἱ 4 πράξεις ἐπί τε τῶν ἀκεραίων καὶ τῶν κλασματικῶν· ἑλληνικὴ ἱστορία Πανταζῆ· Γεωγραφίας τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν· καλλιγραφία καὶ ἐργόχειρα καθ' ἑκάστην μετὰ μεσημβρίαν.

Πόροι τῶν σχολῶν τούτων εἰσὶ Γρ. 15,580 προερχόμενα:

Ἐξ ἐνοικίων δύο οἰκιῶν, κτημάτων τοῦ ναοῦ.		
	Γρ.	8930
Ἐξ ἐνοικίου μερίδος παντοπωλείου	»	650
Ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ περιφερομένων δίσκων	»	1000
Ἐκ συνδρομῆς τῆς ὑπὲρ τοῦ Παρθεναγωγείου Ἀδελφότητος	»	5000

ὥστε μένει ἔλλειμα 4420 γροσίων, ὅπερ καλύπτεται ἐξ ἐκτάκτων εἰσφορῶν τῶν ἐνοριτῶν καὶ συνδρομῶν τῶν φιλομούσων.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΡΗΤΑΣ.

Πάντα τὰ πράγματα καὶ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτῶν ἔχουσι τάξιν παρὰ Θεοῦ καὶ παρὰ ἀνθρώπων δι' ἧς κυβερνῶνται καὶ εἰς τὴν κατάστασιν αὐτῶν ἵστανται· καὶ διὰ τῆς τάξεως ταύτης συντηροῦνται καὶ διαφυλάττονται αἰωνίως· τοὐναντίον δὲ τὸ ἄτακτον πανταχοῦ ἐστι λυπηρὸν καὶ ἀσύστατον, ἀλλὰ καὶ κατεγνωσμένον παρά τε Θεῷ καὶ ἀνθρώποις· διότι ἡ ἀταξία ἐστὶ παρὰ φύσιν, ἥτις πανταχοῦ τάξεώς ἐστι παραίτιος, ὡς δημιουργηθεῖσα καὶ αὐτὴ ὑπὸ Θεοῦ τοῦ τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ καὶ τάξει δημιουργήσαντος καὶ συστήσαντος καὶ κυβερνῶντος αὐτὰ καὶ προνοουμένου καλῶς καὶ εὐτάκτως. Ὅθεν ὅστις ἀφίησι τὴν πρέπουσαν καὶ ἁρμόζουσαν αὐτῷ τάξιν καὶ ἀτακτεῖ, ἐκεῖνος καὶ παρὰ φύσιν ἔργον ἐργάζεται καὶ τῇ θείᾳ προνοίᾳ ἀντιμάχεται, δι' ἧς τὰ ὄντα πάντα λαμβάνουσι καὶ ἔχουσι τὴν πρόσφορον καὶ πρέπουσαν διεξαγωγὴν καὶ κυβέρνησιν· καὶ ἐὰν ἐξέλειπεν ἡ τάξις, ἥτις κρατεῖ καὶ διαφυλάττει Θεοῦ προνοίᾳ τὰ πάντα, ὅλος ὁ κόσμος θὰ περιέπιπτεν εἰς σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν καταστρεπτικήν. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι, ὅσοι τὰ τοῦ κόσμου διέπουσι, μεγάλως καταδικάζουσι τὴν ἀταξίαν καὶ τιμωροῦσιν αὐστηρῶς τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ μὴ φυλάττοντας τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀλλ' ἐπεμβαίνοντας ὅπου δὲν ἀνήκει αὐτοῖς, ὡς φαίνεται πολλαχοῦ τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἔνθα πολλοὶ ἀποτολμήσαντες λαϊκοὶ ὄντες ἐπενέβησαν εἰς ἔργα τῶν ἱερῶν λειτουργῶν καὶ ἐτιμωρήθησαν δεινῶς. Τούτων δὲ ἕνεκα διὰ τὰ ἱερὰ ἔργα τὰ εἰς τὴν χριστιανικὴν πολιτείαν καὶ μάλιστα τὰ εἰς τὴν ἱερὰν κατάστασιν ἀποβλέποντα, ὅπως μὴ γίνωνται ταῦτα κοινὰ καὶ ἀφανίζωνται οἱ περὶ αὐτῶν ἱεροὶ νόμοι καὶ κανόνες οἱ ἄνωθεν ὑπό τε τῶν θεοκηρύκων ἀποστόλων καὶ τῶν καθεξῆς ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων καὶ διδασκάλων τεθέντες πρὸς τὴν τακτικὴν συντήρησιν καὶ διεξαγωγὴν αὐτῶν, χρέος ἀπαραίτητον ἔχει ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἵνα παραγγέλλῃ τοῖς τέκνοις αὐτῆς ὅπως περιορίζηται ἕκαστος εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ καὶ μὴ ὑπερβαίνῃ τοὺς τεθειμένους ὅρους. Καὶ οἱ μὲν ὑπακούοντες μετὰ τῆς πρεπούσης εὐπειθείας καὶ εὐλαβείας ἐκεῖνοι πάντως ἀπολαμβάνουσι καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ ἐπίσκεψιν καὶ βοήθειαν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν καὶ γίνονται μέτοχοι καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐλογίας καὶ χάριτος ὡς εὐπειθῆ καὶ ὑπήκοα τέκνα τῆς πνευματικῆς αὐτῶν μητρὸς, τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, οἱ δὲ παρακούοντες καὶ παραβαίνοντες τὰ πνευματικὰ καὶ μητρικὰ αὐτῆς παραγγέλματα, ἐκεῖνοι ἐξ ἐναντίας καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Θεοῦ ἐξεγείρουσι καθ' ἑαυτῶν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς χάριτος ἄμοιροι καὶ ἀμέτοχοι ἀπομένουσιν.

Ἐπειδὴ τοίνυν Χριστιανοί τινες τῶν ἐν Κρήτῃ ἐπισκοπῶν Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου καὶ Κισσάμου καὶ Σελίνου προκειμένου περὶ ἐκλογῆς ἐπισκόπων αὐτῶν, μὴ φυλάττοντες τὴν τάξιν αὐτῶν εἴτε ἐξ ἀγνοίας εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας ἠθέλησαν ἵνα ἀναμιχθῶσιν ἀτάκτως εἰς αὐτὴν, ἀνήκουσαν εἰς τὴν κανονικὴν ἐξουσίαν καὶ κρίσιν τοῦ μητροπολίτου τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐπισκοπικῆς αὐτοῦ Συνόδου, καὶ ἠθέλησαν μάλιστα ἵνα προβῶσιν αὐτοὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν, ὅπερ οὐδόλως ἁρμόζει αὐτοῖς, καὶ διϊσχυρισθῶσι προσέτι ὅτι ἔχουσι λαβόντες τὸ δικαίωμα τοῦτο, εἰς ὃ οὐδεμίαν δύνανται ἔχειν μετοχὴν λαϊκοὶ ὄντες καὶ τῆς κοσμικῆς μερίδος καὶ τάξεως, ἡ μήτηρ Ἐκκλησία, κατὰ τὸ χρέος αὐτῆς, μαθοῦσα ταῦτα ἀπέτεινεν αὐτοῖς πρότερον τὰς δεούσας προτροπὰς καὶ νουθεσίας ὅπως ἀπέχωσι τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πνευματικῶν, ἅτινα κατὰ κανόνας ἱεροὺς καὶ θείους νόμους ἀνήκουσιν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ μὴ ἀποτολμῶσιν ἵνα ἰδιοποιῶνται ἀρχιερατικὴν ἐξουσίαν καὶ ἀποκαθιστῶσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς αὐτοχειροτονήτους ἐξουσιαστὰς τῶν μὴ ἀνηκόντων αὐτοῖς, τοῦθ' ὅπερ οὐ μόνον ἄθεσμον ἔργον καὶ παράνομον, καὶ τὴν θείαν ὀργὴν ἐπᾶγον, ἀλλὰ καὶ καταγέλαστον πάντως παρὰ τοῖς γινώσκουσι καὶ δυναμένοις διακρίνειν τὰ πράγματα, ἀποκρούωσι δὲ μακρὰν αὐτῶν πᾶσαν ἀταξίαν ἥτις συγχέει καὶ ἀνατρέπει τὰ καλῶς καθεστῶτα καὶ ἥτις πανταχοῦ ἐστι βλαπτικὴ. ἔχοντες ἄλλως ὑπ' ὄψιν ὅτι μὴ ἐμποδιζόμενον τὸ ἄτακτον μήτε ἐπιδιορθούμενον συγχύσεως μὲν καὶ βλάβης πρόξενον γίνεται, οἱ δὲ τῆς τούτου ἀνατροπῆς καὶ διορθώσεως κατολιγωροῦντες εὐθύνας ἀναντιρρήτως ὑπέχουσι. Κατὰ τὸ χρέος δ' αὐτῆς ἡ μήτηρ Ἐκκλησία καὶ τὸν πόθον πρὸς τὴν σωτηριώδη κατάστασιν τῶν τέκνων αὐτῆς, καὶ νῦν γενομένων κανονικῶς τῶν ἐκλογῶν ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐπισκοπαῖς καὶ ἤδη ἐπικυρωθεισῶν ὑπ' αὐτῆς, προάγεται ἵνα νουθετήσῃ μητρικῶς καὶ παραινέσῃ τοὺς χριστιανοὺς τῶν ἐπισκοπῶν τούτων ἵνα δεχθῶσιν εὐπειθῶς καὶ φιλοφρόνως τοὺς ἐκλεγέντας ἀρχιερεῖς αὐτῶν καὶ φυλάττωσι τὴν πρέπουσαν ὑποταγὴν καὶ εὐλάβειαν εἰς αὐτοὺς ὡς ὑπὸ Θεοῦ ταχθέντας πνευματικοὺς αὐτῶν ποιμένας καὶ προστάτας, ὅπερ χρέος αὐτῶν, καθὼς καὶ ὁ μακάριος Ἀπόστολος διδάσκει, πείθε-

σθε, λέγων, καὶ ὑπείκετε καὶ ὑποτάσσεσθε τοῖς ἡγουμένοις καὶ πνευματικοῖς πατράσι, διότι οἱ πνευματικοὶ ποιμένες καὶ τοῦ χριστωνύμου λαοῦ προϊστάμενοι τόπον ἐπέχουσι τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς γινομένη τιμὴ καὶ ὑποταγὴ καὶ εὐλάβεια πρὸς Θεὸν ἀναφέρεται· ἔπειτα δὲ προτρέπεται αὐτοὺς ἵνα ἔχωσι καὶ πρὸς ἀλλήλους κοινὴν ὁμόνοιαν πολιτευόμενοι εἰρηνικῶς καὶ φιλαδέλφως βέβαιοι ὄντες ὅτι οὕτω ποιοῦντες ἔχουσι τὸν Θεὸν συναντιλήπτορα καὶ βοηθὸν εἰς τὰ ἔργα καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἐπωφελῆ σύστασιν καὶ κυβέρνησιν τῶν κοινῶν αὐτῶν πραγμάτων, ἔχουσι δὲ καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτῆς ἐπὶ τὴν εὐσεβῆ χριστιανικὴν αὐτῶν πολιτείαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 24. Μνήμη τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐγενίας.

Αὕτη ἐκ Ρώμης ὁρμωμένη ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μετέστη πόλιν ἅμα τοῖς γονεῦσι, τοῦ πατρὸς αὐτῆς διορισθέντος κριτοῦ ἐκεῖσε. Τὴν εἰς Χριστὸν ἐκδιδαχθεῖσα πίστιν προσέφυγε παρά τινι τῶν τῆς Λιβύης ἐπισκόπων καὶ τῷ βαπτίσματι ὑπ' αὐτοῦ ἀναγεννηθεῖσα, ἀφιερώθη ὅλη τῷ Θεῷ, ἀσκητικοῖς πόνοις νυχθημερὸν μοχθοῦσα. Ἐπανελθοῦσα μετὰ χρόνον ἱκανὸν εἰς τὴν ἐνεγκαιμένην αὐτὴν καὶ τοὺς τὸν Χριστὸν λατρεύοντας διωκομένους κατιδοῦσα ἐκ δόγματος τοῦ Διοκλητιανοῦ παρέστη θαρραλέα ἐπὶ τοῦ βήματος καὶ τὸν Χριστὸν παρρησίᾳ καταγγείλασα πρὸς τῇ ἀσκητικῇ καὶ τὸ μαρτυρικὸν ἐδέξατο στέφος· ὅθεν :

Στεφθεῖσα πρῶτον τοῖς πόνοις, Εὐγενία,
Βαφὴν ἐδάφω δευσοποιὸν ἐκ ξίφους.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἂν μὴ τύχῃ Σάββατον ἢ Κυριακήν, ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν Ὡρῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως.

Οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐτέλουν π ρ ὁ κ υ ψ ι ν, ἐμφανιζόμενοι αἴρνης ἀφ' ὑψηλοῦ ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ λαμπρότητι εἰς τὸν ἀπεκδεχόμενον αὐτοὺς κάτωθεν λαόν. Διηγεῖται δὲ ὁ Γρηγορᾶς (ΙΒ'. 13) ὅτι «ὁ Πατριάρχης (Ἰωάννης ὁ Καλέκας) κατὰ τὴν κδ'. Δεκεμβρίου, περὶ δείλην ὀψίαν, ὁπότε τὰ γενέθλια τοῦ Χριστοῦ ἑορτάζομεν, τὸν νέον βασιλέα Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, κἂν τῷ τοῦ Παλατίου αἰθερίῳ οἰκίσκῳ, ὅθεν καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς εἰώθεσαν τὴν τοιαύτην ἡμέραν προκύπτειν, ἀθροιζομένου τοῦ πλήθους τῶν Βυζαντίων καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀνυμνούντων αὐτοὺς εὐχαῖς τε καὶ εὐφημίαις παντοίαις κάτωθεν, κατ' εἰκόνα τοῦ πάλαι θριάμβου Ρωμαίων, ἐπέδειξε τῷ λαῷ». Ἐν ταῖς προκύψεσι ταύταις ὁ αὐτοκράτωρ ηὐλόγει σταυροτύπως διὰ τῆς χειρός, ἢ διὰ δικηρίου τὸν λαόν.

Πέμπτη 25. Ἡ κατὰ Σάρκα Γέννησις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἑορτὴ αὕτη, ἡ μ έ ρ α γ ε ν έ θ λ ι ο ς, ἑ ο ρ τ ὴ τ ῶ ν γ ε ν ε θ λ ί ω ν dies natalis ὀνομαζομένη, ὑπερμεσούσης τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος φαίνεται κατὰ πρῶτον κοινῶς ἑορταζομένη ἐν τῇ ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης Λιβερίου, ὃν ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος παρέθηκεν ἡμῖν εἰπόντα τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ Μαρκέλλᾳ γενομένῃ μοναχῇ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, diem natalem Salvatoris, ἐν τῇ ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Πέτρου : « Bonas, filia, nuptias desiderasti. Vides, quantus ad natalem sponsitui populus convenerit » (Ambros. de virginib. l. 3. c. 1.) Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἐπιθυμῶν ἵνα καταστήσῃ πάγκοινον τὸ διαφέρον, ὅπερ αὐτὸς ἠσθάνετο ὑπὲρ τῆς νέας ἔτι οὔσης ταύτης ἑορτῆς, ὁμιλῶν τῇ 20 Δεκεμβρίου τοῦ 380 παρεξέβη ἵνα συστήσῃ τοῖς ἀκροαταῖς αὐτοῦ τὴν προσεγγίζουσαν τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως ἑορτήν : « Ἑορτή, λέγει, μέλλει προσελαύνειν ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι, μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπών. Τίς δὲ ἐστιν αὕτη; Ἡ κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ γέννησις . . . . Εἰ γὰρ μὴ ἐτέχθη κατὰ σάρκα ὁ Χριστὸς, οὐκ ἂν ἐβαπτίσθη, ὅπερ ἐστὶ τὰ Θεοφάνια· οὐκ ἂν ἐσταυρώθη, ὅπερ ἐστὶ τὸ Πάσχα· οὐκ ἂν τὸ Πνεῦμα κατέπεμψεν, ὅπερ ἐστὶν ἡ Πεντηκοστή· ὥστε ἐντεῦθεν, ὥσπερ ἀπό τινος πηγῆς ποταμοὶ διάφοροι ρυέντες, αὗται ἐτάχθησαν ἡμῖν αἱ ἑορταί . . . . Διὰ τοῦτο δέομαι πάντων ὑμῶν καὶ ἀντιβολῶ μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας παραγενέσθαι, τὴν οἰκίαν ἕκαστον κενώσαντα τὴν ἑαυτοῦ· ἵνα ἴδωμεν τὸν δεσπότην ἡμῶν ἐπὶ τῆς φάτνης κείμενον » (Χρυσοστ. ὁμιλ. εἰς τὸν μακάριον Φιλογόνιον § 3.) Ἐπειδὴ δέ τινες νεωτερισμὸν ἐχαρακτήριζον τὴν τῆς νέας ταύτης ἑορτῆς πανήγυριν, ἕτεροι δὲ ἀρχαιοτάτην εἶναι ἐγνωμάτευον, ἐκ τῆς ἔριδος ταύτης ὁρμηθεὶς ὁ αὐτὸς Οἰκουμενικὸς τῆς Ἐκκλησίας πατὴρ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ ἐκφωνηθείσῃ ἐπίσης ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ 25 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους εἶπε : « Καίτοι γε ο ὔ π ω δ έ κ α τ ό ν ἐ σ τ ι ν ἔ τ ο ς, ἐξ οὗ δῆλη καὶ γνώριμος ἡμῖν αὕτη ἡ ἡμέρα γεγένηται· ἀλλ' ὅμως, ὡς ἄνωθεν καὶ πρὸ πολλῶν ἡμῖν παραδοθεῖσα ἐτῶν, οὕτως ἤνθησε διὰ τῆς ὑμετέρας σπουδῆς· ὅθεν οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι καὶ νέαν αὐτὴν ὁμοῦ καὶ ἀρχαίαν προσειπών· νέαν μὲν διὰ τὸ προσφάτως ἡμῖν γνωρισθῆναι, παλαιὰν δὲ καὶ ἀρχαίαν, διὰ τὸ ταῖς πρεσβυτέραις ταχέως ὁμήλικα γενέσθαι, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τῆς ἡλικίας αὐταῖς φθάσαι μέτρον . . . . Παρὰ μὲν τοῖς τὴν ἑσπέραν οἰκοῦσιν ἄνωθεν γνωριζομένη, πρὸς ἡμᾶς δὲ κομισθεῖσα νῦν, καὶ οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀθρόον οὕτως ἀνέδραμε, καὶ τοσοῦτον ἤνεγκε τὸν καρπὸν, ὅσον πέρ ἐστι νῦν ὁρᾶν, τῶν περιβόλων ἡμῖν πεπληρωμένων, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἁπάσης στενοχωρουμένης τῷ πλήθει τῶν συνδραμόντων . . . . Εὖ γὰρ οἶδα, ὅτι πολλοί ἔτι καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν ἐγκαλοῦντες, οἱ δὲ ἀπολογούμενοι· καὶ πολὺς περὶ τῆς ἡμέρας ταύτης πανταχοῦ λόγος, τῶν μὲν αἰτιωμένων, ὅτι νέα τίς ἐστι καὶ πρόσφατος, καὶ νῦν εἰσενήνεκται· τῶν δὲ ἀπολογουμένων, ὅτι παλαιὰ καὶ ἀρχαία ἐστὶ, τῶν προφητῶν ἤδη προειπόντων περὶ τῆς γεννήσεως Αὐτοῦ· καὶ ἄνωθεν τοῖς ἀπὸ Θράκης ἄχρι Γαδείρων οἰκοῦσι κατάδηλος καὶ ἐπίσημος γέγονε. » (Χρυσοστ. ὁμιλ. εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέρ. τοῦ Χριστοῦ.)

Ἐκκλησίαι τινὲς ἐν Ἀνατολῇ, ὡς ἡ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας, φέρουσαι εἰς ὑπεράσπισιν τὴν ῥῆσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ «καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος» (Λουκ. γ'. 23.) συνεπανηγύριζον τὴν ἐνιαυτὴν ταύτην μετὰ τῆς τῶν Ἐπιφανίων, ἄνωθεν γνωστὴν οὖσαν ἐν Ἀνατολῇ, τεκμαιρόμεναι ἐκ τῆς ῥήσεως ταύτης τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐβαπτίσθη, καθ' ἣν ἡμέραν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἐγεννήθη « μόνον δ' αὐτοὶ ἐκ στοχασμοῦ πιθανοῦ, οὐκ ἀκριβῶς δὲ ποιοῦσι τοῖς ἐπιφανίοις. » (Κοσμ. Ἰνδικοπ. χριστ. τοπογρ. Ε'.). Τῇ ἰδέᾳ δὲ ταύτῃ παρέμειναν ἄχρι τοῦ νῦν οἱ Ἀρμένιοι, οἵτινες παρεδέξαντο μὲν τὴν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως ἑορτὴν, πλὴν μετεβίβασαν εἰς ταύτην τὸ ὄνομα τῶν Ἐπιφανίων, ἢ Θεοφανίων, ἣν χρῆσιν τοῦ ὀνόματος πολεμεῖ ὁ Ἱερώνυμος καὶ δικαίως ἅτε περὶ τῆς σ α ρ κ ὶ γ ε ν ν ή σ ε ω ς τοῦ Σωτῆρος τῆς ἑορτῆς ἀγομένης « Epiphaniorum dies non, ut quidam putant, natalis in carne, tunc enim absconditus est, et non apparuit » (in Ezech c. I.)

Ἀπὸ τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος ἥ τε Ἀνατολικὴ καὶ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία παρεδέξαντο ὁμοφώνως ὡς ἡμέραν ἑορτῆς τῆς κατὰ σάρκα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Γεννήσεως τὴν 25 τοῦ Δεκεμβρίου, καθωρίσθη δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν γενεθλίων πρώτη τῶν τριῶν μεγάλων ἑορτῶν, πανηγυριζομένη τριήμερος.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ὁ Αὐτοκράτωρ ἐν μὲν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτοῦ θαλάμῳ ἐδέχετο τὰς προσρήσεις τῶν Δεσποτῶν, Σεβαστοκρατόρων καὶ Καισάρων, ὡς καὶ τῶν κατὰ γένος προσηκόντων αὐτῷ Ἀρχοντοπούλων, ἐν δὲ τῇ τοῦ θρόνου αἰθούσῃ, τῇ καὶ Χρυσοτρικλίνῳ λεγομένῃ, τὰς εὐχὰς τῶν περὶ αὐτὸν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς πολιτείας. Πρῶτον εἰσήγοντο οἱ τὰ χρυσοκόκκινα φοροῦντες καὶ ἔπειτα οἱ τὰ συρματέϊνα σκιάδια· καὶ εἰς μὲν τοὺς πρώτους αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ ἔλεγε τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη», εἰς δὲ τοὺς δευτέρους εἷς τῶν τριῶν μεγάλων ἀξιωματικῶν τῆς Αὐλῆς ἔλεγεν: «Εἰς πολλὰ ἔτη ὁρίζει ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ Βασιλεύς». Οὗτοι προσεκίνουν καὶ ἀνεχώρουν. Μετὰ

τούτους εἰσήρχοντο οἱ τὰ κλαπητὰ φοροῦντες, οὓς, ἀφοῦ προσεφώνει ὡς ἀνωτέρω εἰς τῶν διαληφθέντων τριῶν μεγάλων ἀξιωματικῶν, ἐτοποθέτει καταλλήλως ὡς μέλλοντας ἵνα παραμείνωσι κατὰ τὴν παράστασιν. Τότε εἰσήγετο ὁ Ποδεστάτος τῶν ἐν Γαλατᾷ Γενουϊτῶν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἄρχοντες, οἵτινες προσεκαρτέρουν ἄχρι τῆς Τραπέζης, μετὰ δὲ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἀρχόντων ὁ Ποδεστάτος πολυχρονίσας λατινιστὶ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ προσκυνήσας, ἀπήρχετο μετὰ τῶν περὶ αὐτόν. Κατόπιν ἤρχοντο ἄλλοι ἄρχοντες καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Κόνσουλος τῶν Πισαίων μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ καὶ κατόπιν ὁ τῶν Ἀγκωνιατῶν, εἰς οὓς ὅμως ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν ἔλεγεν ἀπ' εὐθείας ὡς εἰς τὸν Γενούνσιον Ποδεστάτον, ἀλλὰ δι' ἑρμηνέως, τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη». Ἀκολούθως εἰσήρχοντο οἱ Βάραγγοι καὶ ἐπολυχρόνιζον Ἰγγλιστί, συγκρούοντες τοὺς πελέκεις αὐτῶν, καὶ καθεξῆς οἱ λοιποὶ τοῦ Παλατίου μέχρι καὶ τῶν Βαρδαριωτῶν, οἵτινες ἐπολυχρόνιζον Περσιστί.

Τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων ὡς καὶ τὴν τοῦ Πάσχα ὁ Αὐτοκράτωρ ἐφίλευε τὸν Πατριάρχην καὶ ἀντεφιλεύετο ὑπ' αὐτοῦ· καθ' ὅλον δὲ τὸ δωδεκαήμερον τὸ ἀπὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως ἐφίλευεν ἅπαν αὐτοῦ τὸ ἀρχοντολόγιον. Ἡ λαμπροτέρα ὅμως καὶ πολυτελεστέρα δοχὴ καὶ ἑστίασις ἐγίνετο κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος περὶ τὰς καλάνδας τοῦ Ἰανουαρίου, κατὰ τὸ δωδεκαήμερον δηλαδὴ τὸ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως.

Παρασκευὴ 26.— Ἡ Σύναξις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ κατ' ἀρχὰς ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμην ἐπανηγύριζε τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων λόγων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης (ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν πρωτομάρτυρα) πιστοποιούμεθα: «Ἰδοὺ ἑορτὴν ἐξ ἑορτῆς καὶ χάριν ἀντιλαμβάνομεν χάριτος. Χθὲς ἡμᾶς ὁ τοῦ παντὸς Δεσπότης ἡστίασε, σήμερον ὁ μιμητὴς τοῦ δεσπότου. Πῶς οὗτος ἢ πῶς ἐκεῖνος; Ἐκεῖνος τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ ἡμῶν ἐνδυσάμενος, οὗτος τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ ἐκείνου ἀποδυσάμενος. . . . Ἐκεῖνος, ἀναιρῶν τὸν θάνατον· οὗτος, ἐπεμβαίνων τῷ θανάτῳ κειμένῳ».

Σάββατον 27.—Μνήμη τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ, αὐταδέλφου τοῦ Ποιητοῦ.

Ὁ Στέφανος εἷς ἦν τῶν ἑπτὰ διακόνων, οὓς οἱ Ἀπόστολοι κατέστησαν ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς πρώτης ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας, ἧς ἡ ταχεῖα αὔξησις ἐπείγουσαν κατέστησε τὴν τοιαύτην ἐκλογήν, πρῶτος δὲ οὗτος ὑπὲρ Χριστοῦ τὸν βίον μετήλλαξεν. Ἀπελέγχων οὗτος διὰ τῆς σοφίας καὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἐλάλει τοὺς ἐκ διαφόρων συναγωγῶν Ἑλληνιστὰς Ἰουδαίους, διεβλήθη ὡς δῆθεν βλάσφημος εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν Θεὸν καὶ ἤχθη πρὸ τοῦ Συνεδρίου (Πράξ. στ'. 8 καὶ ἑφεξ.) ὅπου μετὰ παρρησίας ἀποδείξας διὰ πολλῶν τὴν τοῦ δικαίου ἔλευσιν (Πράξ. ζ'.) ἐξεβλήθη ἀμέσως (Πράξ. ζ'. 57) ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐλιθοβολήθη.

Παρ' Ἑβραίοις πᾶς πολίτης εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ δικάζειν καὶ δικάζεσθαι, κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς ἠδύνατο ἵνα ἄνευ κρίσεως καταδικασθῇ ἕκαστος δὲ ἠδύνατο ἀμοιβαίως ὅπως κρίνῃ τοὺς ἄλλους. Ὅταν ὅμως ἠγείρετο συζήτησις ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ νόμου, τὸ ζήτημα ἐφέρετο εἰς τὸ μικρὸν τῶν πρεσβυτέρων συνέδριον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ μέγα συνέδριον τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὅπως πᾶς τις ἐννοήσῃ τὸ σχετικὸν κείμενον τῶν Πράξεων, ἐν ᾧ ἐξιστορεῖται ἡ τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου δίκη καὶ καταδίκη, ἀναγκαία παρεκβατικὴ ἐπισκόπησις τῆς ποινικῆς δικονομίας τῆς Πεντατεύχου.

Αὕτη ἐπὶ τριῶν στηρίζεται κανόνων, περιοριζομένων ἐν ταῖς λέξεσι ταύταις: Δημοσιότης τῶν συζητήσεων, πλήρης ἐλευθερία ὑπερασπίσεως τοῦ κατηγορουμένου, ἐγγύησις κατὰ τῶν ζημιῶν τῶν μαρτύρων.

Οἱ κλητῆρες παρουσίαζον τὸν κατηγορούμενον πρὸ τοῦ Συνεδρίου· παρὰ τοὺς πόδας τῶν πρεσβυτέρων ἐκάθηντο οἱ ἄνδρες, οἵτινες ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀκροατῶν ἢ ὑποψηφίων ἠκολούθουν τακτικῶς τὰς συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων, γινομένας ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς δικογραφίας ἐκαλοῦντο ἀλληλοδιαδόχως οἱ μάρτυρες, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων ὁ πρόεδρος ἀπήγγελλε τὴν ἑπομένην παραίνεσιν καὶ συμβουλήν: «Ὅ,τι ἠρωτῶμεν ἵνα μάθωμεν παρὰ σοῦ δέον ἵνα μὴ ᾖ ἁπλῆ εἰκασία ἢ φήμη, ἣν ἤκουσας. Σκέφθητι ὅτι μεγάλην ἀναλαμβάνεις εὐθύνην, καθ' ὅτι ἡ ὑπόθεσις περὶ ἣν ἀσχολούμεθα, δὲν εἶνε χρηματολογική, καθ' ἣν δύναταί τις ὅπως ἐπανορθώσῃ τὴν ζημίαν. Ἐὰν ἐξ αἰτίας σου καταδικασθῇ ἀδίκως ὁ κατηγορούμενος, τὸ αἷμα αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα πάντων τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ, ὧν ἤθελες στερήσει τὴν γῆν, πεσεῖται ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου. Ὁ Θεὸς ζητήσει παρὰ σοῦ λόγον, ὡς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Κάϊν περὶ τοῦ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἄβελ. Ὀμλει.»

Οἱ μάρτυρες ὤφειλον ἵνα βεβαιώσωσι τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου καὶ ὁρίσωσι τὸν μῆνα, τὴν ἡμέραν, τὴν ὥραν καὶ τὰς περιστάσεις τοῦ ἐγκλήματος. Μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων, καθ' ἃς οὐδαμῶς ἐλαμβάνετο ἐν ὄψει ἡ κατάθεσις γυναικὸς, παιδίου, δούλου, ἀνθρώπου κακῆς φήμης ἢ ἐκείνου, ὃν σωματικαὶ ἀσθένειαι ἐκώλυον τῆς ἀπολαυῆς τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν πλεονεκτημάτων, ὡς οὐδὲ ἡ ὁμολογία μόνη ἑνὸς προσώπου καθ' ἑαυτοῦ, ἢ ἡ κατάθεσις ἑνὸς μάρτυρος, ἔστω καὶ προφήτου ὀνομαστοῦ, πρῶτοι ὡμίλουν ὅσοι τῶν δικαστῶν ἐπείθοντο περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ κατηγορουμένου, μεθ' οὓς ὡμίλουν ἐν μετριότητι καὶ μετ' ἐπιεικείας μεγίστης οἱ τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ πιστεύσαντες. Ἐάν τις ἐβούλετο ἵνα ὑπερασπισθῇ τὸν κατηγορούμενον, ἐδίδετο αὐτῷ εὐθὺς ὁ λόγος, ὡς πιστοποιούμεθα καὶ ἐκ τῶν Πράξεων (κεφ. έ.) ὅτε ἐπὶ τῆς μικρὸν πρὸ τῆς κρατήσεως τοῦ Στεφάνου κινηθείσης ἀγωγῆς κατὰ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἰωάννου ὁ Φαρισσαῖος νομοδιδάσκαλος Γαμαλιὴλ ἀνέλαβε τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν καὶ μετέστρεψε τὰς βουλὰς τοῦ Συνεδρίου. Ἐὰν ἐξεφέρετο ψῆφος ἀθωωτικὴ (ἑνδεκα ψῆφοι ἐπὶ εἴκοσι τριῶν) ἀπέλυον πάραυτα τὸν κατηγορούμενον, ἐὰν κατακριτική, ἔδει ἵνα ἀναμείνωσι τὴν μεθεπομένην ἡμέραν ὅπως ἐξενέγκωσι τὴν ὁριστικὴν αὐτῶν ἀπόφασιν, χρησιμοποιοῦντες τὴν μεσολαβοῦσαν ἡμέραν εἰς κρείσσονα ἐξέτασιν τῶν τῆς δίκης καὶ ἀπέχοντες κατ' αὐτὴν ἀφθόνου τροφῆς, οἴνου, ποτῶν καὶ παντὸς δυναμένου ἵνα καταστήσῃ τὰ πνεύματα ἧττον ἐπιτήδεια πρὸς σκέψιν.

Ὁ οὐσιώδης οὗτος δικονομικὸς ὅρος ἠθετήθη ἐν τῇ δίκῃ τοῦ Στεφάνου. Μόλις οὗτος εἶπεν «Ἰδοὺ θεωῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ» καὶ εὐθέως «κράξαντες φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν· καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν.»

Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ δὲν παρεβιάσθη μόνον ὁ ὅρος οὗτος· κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν δικονομίαν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἀπήγετο ὁ καταδικασθεὶς εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης βραδεῖ βήματι, προπορευομένου κήρυκος, βοῶντος γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ «ὁ ἄνθρωπος οὗτος (ἔλεγε τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ) φέρεται εἰς θάνατον διὰ τοιοῦτον ἔγκλημα· οἱ μάρτυρες οἱ κατ' αὐτοῦ μαρτυρήσαντες εἰσὶ τοιοῦτοι καὶ τοιοῦτοι, σπευσάτω ὁ ἔχων εὐνοϊκὰς ὑπὲρ αὐτοῦ πληροφορίας.» Εἰς τὴν συνετὴν δὲ ταύτην διάταξιν ὠφείλετο ἡ σωτηρία τῆς Σουσάννας ἀγομένης εἰς θάνατον ἐπὶ τῇ ψευδομαρτυρίᾳ δύο πρεσβυτέρων καὶ κριτῶν τοῦ λαοῦ· «ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπολέσθαι, ἐξήγειρεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον παιδαρίου νεωτέρου, ᾧ ὄνομα Δανιὴλ, καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος ταύτης. Ἐπέστρεψε δὲ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπαν· τίς ὁ λόγος οὗτος, ὃν σὺ λελάληκας; ὁ δὲ στὰς ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, οὕτως ὠρολ οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ· οὐκ ἀνακρίναντες, οὐδὲ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες, κατεκρίνατε θυγατέρα Ἰσραήλ; Ἀναστρέψατε εἰς τὸ κριτήριον· ψευδῆ γὰρ οὗτοι κατεμαρτύρησαν αὐτῆς. Καὶ ἀνέστρεψε πᾶς ὁ λαὸς μετὰ σπουδῆς.» (Δαν. ὅρασ. ά. 45—50).

Οἱ μάρτυρες ὤφειλον πρῶτον ἵνα λιθοβολήσωσιν, ὅπως ἐπισφραγίσωσι καὶ τελευταῖον τὴν ἀλήθειαν τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, ὅθεν καὶ βλέπομεν ὅτι οἱ καταμαρτυρήσαντες τοῦ Στεφάνου «ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου» (Πράξ. ζ. 58).

Τὸ ὄνομα νεανίας ἐν τῇ Γραφῇ δὲν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ τὴν ἡλικίαν ὑποδεδηκότος, ἀλλὰ τὸν ἐπί τινος ὑπηρεσίας τεταγμένον, κἂν ᾖ τὴν ἡλικίαν προήκων· οὕτω ἀναγινώσκομεν «ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος» (Λουκ. κδ. 26.) «οἱ νεώτεροι ὑποτάγητε τοῖς πρεσβυτέροις» (Α'. Καθ. Πέτρ. έ. 5) «νεώτερος ἐγὼ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος» (Ψαλμ. ριή. 141) κλπ. Ὅθεν καὶ κρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι ὁ Σαῦλος οὗτος,

τὸ μετὰ ταῦτα σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ Παῦλος, ὑπερέβαινε τότε, τὸ 35 τῆς σωτηρίας, τὸ τριακοστὸν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν πλησίον τῶν Κωνσταντινιανῶν θερμῶν, τοῦ περιφήμου λουτροῦ, ὅπερ ἐθεμελίωσεν ὁ Μ. Κωνσταντῖνος καὶ τὸ ὁποῖον ἡμίφθαρτον σώζεται ἔτι πρὸς βορρᾶν τοῦ τεμένους Σουλτὰν Μεχμὲτ ἐπὶ τοῦ Δ΄. λόφου, καλούμενον Τσικούρ-Χαμάμ, ὑψοῦτο μαρτυρεῖον τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τὸ μέρος ἔνθα εἶχον σταματήσει αἱ μετακομιζουσαι τὸ σῶμα τοῦ Πρωτομάρτυρος ἡμίονοι, καὶ ἐν αὐτῷ κατ' ἔτος ἐτελεῖτο τὴν 27 Δεκεμβρίου ἡ σύναξις αὐτοῦ.

Ὁ Θεόδωρος, ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θεοφάνης, ἦσαν Σύριοι τὸ γένος καὶ ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπίτηδες ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Β΄. (820—829) ἵνα στηρίξωσι τὸ δόγμα τῆς τῶν εἰκόνων προσκυνήσεως. Ὁ τὸν Μιχαὴλ διαδεξάμενος Θεόφιλος διώκτης τῶν εἰκόνων ἀναδειχθεὶς διέταξε καὶ ἐνεκεντήθη ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν δωδεκάστιχον ἰαμβικὸν ἐπίγραμμα ποίημα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Θεοφίλου, ἔχον ὡς ἑπομένως:

Πάντων ποθούντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει,
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστημα τῆς Οἰκουμένης,
Ὥρθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε λοιπὸν πολλὰ ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβορρόνως (1)
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὄψεις (2)
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Μετὰ τὸ πάθημα οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ ἐξωρίσθησαν εἰς Ἀπάμειαν τῆς Βιθυνίας· καὶ ὁ μὲν Θεόδωρος ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὁ δὲ Θεοφάνης ἐπιζήσας, ἐχειροτονήθη μετὰ τὴν ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων μητροπολίτης Νικαίας.

Κυριακὴ 28. — Μνήμη τῶν ἁγίων Δισμυρίων τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων.

Νικήσας τοὺς Αἰθίοπας ὁ Μαξιμιανὸς συνεκάλεσε τοὺς τοπάρχας αὐτοῦ ἅπαντας εἰς Νικομήδειαν ἐπὶ τῷ θῦσαι τοῖς εἰδώλοις τὰ ἐπινίκια. Μαθὼν δὲ ὅτι ὁ ἅγιος Ἄνθιμος συνήθροισεν ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ τὸν τοῦ Χριστοῦ λαὸν καὶ ἐδίδασκεν αὐτὸν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας, διέταξεν ἵνα θέσωσι κύκλῳ τῆς Ἐκκλησίας φρύγανα καὶ κατακαύσωσι τοὺς χριστιανούς. Γενομένου δὲ τούτου, ἐξαιρέσει τοῦ ἁγίου Ἀνθίμου, δι' ὃν ἐπεφυλάχθη ἕτερον στέφος μαρτυρίου, σωθέντος ἐκ θαύματος, οἱ λοιποὶ ἅπαντες ἐτελειώθησαν, τοῦ ἱεροῦ Ἀνθίμου προλαβόντος ἵνα βαπτίσῃ τοὺς κατηχουμένους καὶ μεταδώσῃ αὐτοῖς τῶν θείων καὶ ἀχράντων Μυστηρίων.

Τῇ Κυριακῇ ταύτῃ, πρώτῃ μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν, τελοῦμεν καὶ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ δικαίων Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος, Δαυὶδ τοῦ Βασιλέως καὶ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

Δευτέρα 29. — Μνήμη τῶν ἁγίων Νηπίων τῶν ὑπὸ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων, ὧν ὁ ἀριθμὸς χιλιάδες ιδ΄. καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκέλλου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων.

Ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς Ἡρώδης μὴ ἰδὼν τοὺς Μάγους ἐπιστρέψαντας ἐκ Βηθλεὲμ, ἀποστείλας, ὡς ὁ ἱερὸς ἀφηγεῖται Εὐαγγελιστὴς, «ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας, τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν Μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· (Ἱερεμ. λα. 15.) Φωνὴ ἐν Ραμᾶ ἠκούσθη θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί». (Ματθ. δ. 16—18.)

«Πολλοὶ ἐπίστευον», λέγει ὁ Τάκιτος, «ὅτι κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον, ὡς τὰ ἀρχαῖα βιβλία τῶν ἱερέων αὐτῶν ἐμπεριεῖχον, ἡ Ἀνατολὴ ἔμελλεν ἵνα ἀνυψωθῇ καὶ ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἐξέλθῃ τις, ὅπως καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν» «pluribus persuasio inerat antiquis sacerdotum litteris contineri, coipso tempore fore ut valesceret Oriens profectique Iudea rerum poterentur (Corn. Taciti Histor. lib. v. 13.) ἡν γνώμην πρὸς τῷ ἐθνικῷ τούτῳ ἱστορικῷ καὶ οἱ Ἑβραῖοι Φίλων καὶ Ἰώσηπος ἀναφέρουσιν, ἐξ οὗ σαφηνίζεται ἡ ἀνησυχία ἡ καταλαβοῦσα τὸν Ἡρῴδην ἀκούσαντα τῶν Μάγων ἐρωτησάντων «Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;» Ἡ βρεφοκτονία αὕτη ἐλέγχει τὸ ὠμὸν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἡρώδου, ὅπερ οὗτος καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιστάσεις κατέδειξεν, ὅστις ὅτε ἠσθάνθη ἐγγίζων τὸ τέλος αὐτοῦ μετακαλεσάμενος Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ Ἀλέξιν τὸν σύζυγον αὐτῆς παρήγγειλεν ἵνα εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ διατάξωσι τὴν σφαγὴν τῶν πεφυλακισμένων Ἰουδαίων, ὅπως ὁ λαὸς πενθήσῃ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ὁ ὅσιος Μάρκελλος ἐξ Ἀπαμείας τῆς β΄. Συρίας ὁρμηθεὶς, ἦλθε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Ε΄. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατοντατετηρίδος εἰς βασιλεύουσαν καὶ τὴν περίβλεπτον Μονὴν τῶν Ἀκοιμήτων καταλαβών, τοὺς ἐν αὐτῇ ἀθροισθέντας τριακοσίους μοναχοὺς, τὸ πλεῖστον Ρωμαίους, Ἕλληνας καὶ Σύρους, εἰς τρεῖς, ἢ, κατ' ἄλλους ἓξ τάξεις ἢ χοροὺς διελών, διέταξεν, ἵνα, διαδεχόμενοι ἀλλήλους ἀδιακόπως, ψάλλωσιν ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν τῷ ναῷ, ἐξ οὗ ἡ Μονὴ τὴν τῶν Ἀκοιμήτων ἐπωνυμίαν προσείληφεν. Ἔκειτο δὲ αὕτη ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ὄχθης τοῦ Βοσπόρου παρὰ τὸ σήμερον Τσιμπουκλί.

Τῇ 30. — Μνήμη τῆς ἁγίας Μάρτυρος Ἀνυσίας.

Αὕτη ἤθλησεν ἐν Θεσσαλονίκῃ περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ Γ΄. ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος κατὰ τὸν ὑπὸ Μαξιμιανοῦ κινηθέντα διωγμὸν· διεκρίνετο δὲ ἐπὶ εὐγενείᾳ γένους καὶ πλούτῳ περιουσίας καὶ εὐσεβείας, ὅθεν καὶ τὰ τοῦ κόσμου εἰς οὐδὲν λογισαμένη, χαίρουσα τὸ μαρτύριον ὑπέμεινε.

Τετάρ η 31. — Μνήμη τῆς ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Μελάνης τῆς Ρωμαίας.

Αὕτη ἐκ περιδόξου κατήγετο γένους καὶ ἤκμασε περὶ τὰς δυσμὰς τῆς Δ΄. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Στερηθεῖσα τοῦ συζύγου καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς ἀφιερώθη τῷ Θεῷ καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα μεταβᾶσα, συνέστησε γυναικεῖον μοναστήριον, ἐν ᾧ συναγαγοῦσα ἐννενήκοντα παρθένους ταύτας ἐξ ἰδίων διέτρεφεν. Ὁσίως πολιτευσαμένη, μετέστη πρὸς Κύριον, ὕστατον τά ἐπιλέξασα «Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο.»

Τὴν ἀκολουθίαν ταύτης ψάλλομεν τὴν 30 Δεκεμβρίου διὰ τὸ γίνεσθαι τὴν 31 τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως.

(1) Τὰ μηναῖα σημειοῦσι τὸν στίχον τοῦτον "Πράξαντες δεινὰ αἰσχρὰ δυσσεβορρόνως,, [Μην. Δεκεμβρ. σελ. 249].

(2) Ἐν τοῖς μηναίοις ἀντὶ "τὰς ὄψεις,, γέγραπται "τὴν θέαν,,

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἐπανειλημμένως ἐγράψαμεν καταδεικνύοντες τὸ σκόπιμον τοῦ μέτρου τῆς συστάσεως Ἱερατικῆς Σχολῆς πρὸς παρασκευὴν κληρικῶν ἀξίων τοῦ ὕψους τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, δυναμένων ἵνα καὶ διὰ διδασκαλίας καθοδηγῶσι τὴν εὐσεβῆ ποίμνην πρὸς νομὰς σωτηρίους. Πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς ταύτης ἡ Ἐκκλησία ἐποιήσατο ἔκκλησιν πρὸς τὴν εὐσεβῆ φιλοτιμίαν τῶν τέκνων αὐτῆς, καταδείξασα τοῦτο ὅτι τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον αὐτῶν ἀπαιτεῖ τὴν τελεσιουργὸν συνδρομὴν καὶ ὑποστήριξιν τῆς Σχολῆς ταύτης. Τὴν ἔκκλησιν ταύτην ἐποιήσατο οὐ μόνον τοῖς λαϊκοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῷ ἱερατικῷ καταλόγῳ ἀναγεγραμμένοις, οἵτινες ὡς κληρωσάμενοι τὴν καλλιέργειαν τῶν Εὐαγγελικῶν ἀρετῶν ὀφείλουσι πλειότερον

τῶν λαϊκῶν ἵνα συμβάλωσιν εἰς εὐόδωσιν ἔργου σκοποῦντος τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τὴν ἐν ταῖς ταξεσιν αὐτοῦ προσχώρησιν κληρικῶν μεμορφωμένων πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ γοήτρου τοῦ εὐαγοῦς κλήρου, εἰς οὗ τὰς τάξεις καὶ αὐτοὶ ἠμοίρησαν, εὐδοκίᾳ τοῦ παναγάθου Θεοῦ, ἵνα καταγραφῶσι. Τούτου χάριν ἡ Ἐκκλησία διὰ Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς ἐξήγγειλε τοῖς ἐν τῷ Ἁγιωνύμῳ Ὄρει πατράσι τὴν τῆς Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς σύστασιν καὶ προσεκάλεσε τὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους σεβασμίαν κοινότητα ἵνα καὶ αὐτὴ συνεργήσῃ πρὸς καρποφορίαν τῶν συστάσεων τῆς Ἐκκλησίας γνωστοποιοῦσα τοῖς προϊσταμένοις ἑκάστης τῶν ἐκεῖ εὐαγῶν μονῶν καὶ δι' αὐτῶν τοῖς μοναζουσι τὴν μητρικὴν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας ἀξίωσιν καὶ σύστασιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἐκκλησία ἐκ τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους προσεδόκα πλειότερα τῶν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ταύτης ἐκεῖθεν διατεθέντων ποσῶν, ἀναμένουσα συνδρομὴν οὐ μόνον ἐκ τῶν κοινῶν τῶν εὐαγῶν μονῶν, ἀλλὰ καὶ παρ' ἑκάστου τῶν μοναζόντων ἰδίᾳ, ἐδέησεν ἵνα καὶ αὖθις διὰ πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς ἐπαναλάβῃ τὴν καὶ προηγουμένως γενομένην ὑπ' αὐτῆς σύστασιν καὶ διορίσῃ ἐπιτροπὴν ἐκ διαπρεπῶν ἱερομονάχων τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους πρὸς συλλογὴν καὶ εἴσπραξιν τῶν ὑπὲρ τῆς κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς φιλοτίμων βοηθημάτων τῶν ἐκεῖσε ἐνασκουμένων σεβασμίων Πατέρων. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἐπαναπαυομένη εἰς τὸν πρὸς τὰ καλὰ ζῆλον τῶν προσφιλῶν αὐτῇ τέκνων τούτων, ἅπερ καὶ ἐν χειμαζομένοις καιροῖς διὰ τῆς τῶν γραμμάτων ὑποστηρίξεως τὸ ἐγκαύχημα αὐτῆς ἐγένοντο, πέποιθεν ὅτι καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ διατρανώσουσι περιφανῶς τό τε πρόθυμον αὐτῶν εἰς πραγματοποίησιν τῶν μητρικῶν αὐτῆς συστάσεων καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς παιδείας ἐνδιάθετον αὐτῶν ζῆλον, ὡς καὶ τὸ ζωηρὸν αὐτῶν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς τοῦ εὐαγοῦς κλήρου βελτιώσεως, καὶ ὅτι οὐδεὶς ὑστερήσει, μηδ' αὐτῶν τῶν ἀσκητῶν ἐξαιρουμένων, τῆς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ταύτης φιλοτίμου συνδρομῆς.

—

Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν ὅτι φιλότιμοί τινες Ἀγκυρανοὶ παρορμηθέντες πάντως ἐκ τῶν ὅσων ἐγράψαμεν περὶ τῆς ὀφειλομένης συμπράξεως πάντων εἰς ὑποστήριξιν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, συλλέξαντες δι' ἐράνου, γενομένου ὑπ' αὐτῶν, προσήνεγκον τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ποσὸν γρ. 273.

Τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ταύτην παρέδωκαν τῇ Α. Θ. Π. διὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Γεωργίου Κουπέλογλου, συνοδεύσαντος ταύτην δι' ἰδίας φιλοτίμου δεκαλίρου συνδρομῆς.

Εὐγνωμόνως ἀποδεξαμένη τὴν προσφορὰν αὐτῶν ἡ Ἐκκλησία, ἐκ μέσης ψυχῆς ἐπευλογεῖ αὐτούς, καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν τοῦτο παράδειγμα προβάλλει εἰς μίμησιν καὶ τῶν λοιπῶν αὐτῆς τέκνων.

—

Μετὰ λύπης εἶδεν ἡ Ἐκκλησία ἔν τισιν ἐγχωρίοις φύλλοις δημοσιεύσεις περὶ διαστάσεων ἐπιγενομένων ὄθεν ἐν τοῖς κόλποις τῆς ἱερᾶς ἀγιοταφιτικῆς ἀδελφότητος. Ἀπευχομένη ἡ Ἐκκλησία τὴν ἐπαλήθευσιν τῶν περὶ ἐρίδων ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τούτων φύλλων καταγγελλομένων, ἐξικετεύει τοῦ Θεοῦ τῆς εἰρήνης, τοῦ ἀναγαγόντος ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων, τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, ἵνα εὐδοκῶν ἄρῃ ἐκ τῆς ἁγίας Σιὼν πᾶν ἴχνος ἔριδος εἴ ποτε τοιοῦτόν τι ἐπεσκίασε τὸν εἰρηνικὸν ἐν αὐτῇ βίον.

—

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης καὶ Σχολάρχης τῆς Πατριαρχικῆς τοῦ Γένους Μ. Σχολῆς κ. Γρ. Παλαμᾶς ἐπέρανεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὴν σειρὰν τῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ, δι' ὧν ἡρμήνευσε μετὰ σαφηνείας τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν, πραγματευσάμενος τὰ τῆς προσκομιδῆς, τῆς λειτουργίας τῶν κατηχουμένων καὶ τῆς λειτουργίας τῶν πιστῶν. Θέματα οὕτωσὶ διδακτικὰ ἅμα καὶ ἐποικοδομητικὰ εὐφραδῶς ἀναπτυσσόμενα, ὡς διεπραγματεύθη ταῦτα ὁ Πανοσ. κ. Γρ. Παλαμᾶς, πολλὴν τὴν πνευματικὴν ὠφέλειαν τοῖς πιστοῖς ἀποκομίζουσι.

—

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ πριγκηπέσσα Βραγκοβάνου, θυγάτηρ τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης Ἐξοχ. Κ. Μουσούρου πασσᾶ, ἔνθα καὶ ἐφ' ἱκανὴν ὥραν παρέμειναν.

—

Αἱ πρὸ ἑβδομάδος ἀρξάμεναι τριμηνοι ἐξετάσεις τῶν τροφίμων τῆς Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἀποπερατωθεῖσαι χθὲς, κατέδειξαν εὐχάριστον ἐπίδοσιν τῶν ἱεροσπουδαστῶν εἰς τὰ διδαχθέντα αὐτοῖς μαθήματα.

—

Ὁ Σεβ. ἅγιος Νικομηδείας κ. Φιλόθεος ἀνεχώρησε διὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ὅπως διέλθῃ τὰς ἑορτὰς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως μετὰ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἑορτῶν ἡ Α. Σεβ. ἐπανακάμψει ἐνταῦθα πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδαίων αὐτῆς καθηκόντων ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ. Ἅμα δὲ τῇ ἐπανόδῳ τῆς Α. Σ. ἡ «Ἀλήθεια» ἐξακολουθήσει τὴν διακοπτομένην σήμερον συνέχειαν τοῦ «Ἐλέγχου τῆς Ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα Λέοντος ΙΓ'.»

—

Τὴν παρελθοῦσαν παρασκευὴν ἀφίκετο ἐνταῦθα Ἐκκλησιαστικῇ ἀδείᾳ ὁ Θεοφ. πρόεδρος Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους κ. Μελέτιος, γηραιὸς λειτουργὸς τῆς στρατευομένης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

—

Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων, τῆς τε Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ληφθέντος ἐν ὄψει τοῦ ἀδυνάτου τῆς συντηρήσεως τοῦ Παν. ἁγίου Ἴμβρου ἐκ μόνου τοῦ ἐν τοῖς Κανονισμοῖς καθοριζομένου ποσοῦ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ ἐπιχορηγήσεως, διὰ τοὺς ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐκτεθειμένους λόγους ἐνεκρίθη παμψηφεὶ ἵνα ἡ Α. Παν. νέμηται καὶ τὰ τῇ Μητροπόλει ἀνήκοντα κτήματα, μόνη δικαιουμένη, ἵνα τὰς ἐξ αὐτῶν προσόδους διαθέτῃ ὡς βούλεται.

Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἱκανοποιουμένου τοῦ πνεύματος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ κανονισμῶν, καθορισάντων σμικρὰν

τὴν τῆς ἐπαρχίας Ἴμβρου ἐπιχορήγησιν ἐν ὄψει τῆς ἐκ τῶν ἀκινήτων τῆς Μητροπόλεως αὐτῆς κτημάτων προσόδων, φυλάσσεται τὸ γράμμα τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ ἀποδίδεται δικαιοσύνη εἰς ἀναξιοπαθοῦντα ἱεράρχην, διακρινόμενον ἐπί τε εὐρυμαθείᾳ καὶ ἐπὶ ταῖς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μακραῖς αὐτοῦ ὑπηρεσίαις.

—

Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει Ἐπόπτης τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης ἐξελέγη ὁ τῆς «Ἀληθείας» συντάκτης κ. Μηνᾶς Δ. Χαμουδόπουλος.

Τοῦ λόγου περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης ὑποκειμένου ἡ Ἐκκλησία πέποιθεν ὅτι οἱ μὲν ἁπανταχοῦ ὁμογενεῖς συγγραφεῖς καὶ ἐκδόται φιλοτιμηθήσονται ἵνα διὰ συνεισφορᾶς τῶν πνευματικῶν αὐτῶν πόνων συμβάλωσιν εἰς τὸν ταχὺ πλουτισμὸν αὐτῆς, οἱ δὲ φιλομούσως ἔχοντες οὐχ ὑστερήσουσιν ἐν τῇ πρὸς πλουτισμὸν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης εὐγενεῖ ἀμίλλῃ, ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἐπ' αὐτὸν συντελέσει εἰς τὴν ἐν βραχεῖ ἀνάδειξιν αὐτῆς εἰς θέσιν ἀνταξίαν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς.

—

Ὁ Παν. ἅγιος Καστορίας κ. Κωνστάντιος μεταβὰς καὶ αὖθις εἰς τὴν ἐν τῇ θεοσώστῳ αὐτοῦ παροικίᾳ κωμόπολιν Κλεισούραν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων, ἐν τοῖς πρώτοις ἐπεσκέψατο τὰ ἐκεῖ δημοτικὰ σχολεῖα, ὧν ἡ ἐφορία, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Νικολάου Στερίκη, φιλοτίμως καὶ μετὰ ζήλου ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς προόδου αὐτῶν. Ἐν ἀγαλλιάσει ἡ Ἐκκλησία ἐνωτιζομένη τὴν ἀγαστὴν ὑπὲρ τῆς τῶν γραμμάτων διαδόσεως προσπάθειαν τῶν φιλοχρίστων αὐτῆς τέκνων, ἐπευλογεῖ ταῦτα ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ εὔχεται αὐτοῖς πᾶν ἀγαθὸν παρὰ τοῦ πλουσιοδότου Θεοῦ, ὃς τὴν ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἀγαθὴν ταύτην μέριμναν ὡς τὴν εὐπροσδεκτοτάτην τῶν πρὸς Αὐτὸν θυσιῶν λογίζεται.

—

Τὴν προπαρελθοῦσαν κυριακὴν προσῆλθον παρὰ τῇ Α. Θ. Π. ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου προσκληθέντες, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τῶν ἱεροψαλτῶν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ἐνταῦθα ἐνεργείᾳ Μουσικὸν Σύλλογον, ἐν οἷς διεκρίνετο πρώην πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Ραιδεστηνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ μέλη τῆς πατριαρχικῆς μουσικῆς ἐπιτροπῆς.

Μετὰ τὰ εἰωθότα ἡ Α. Θ. Π. ἤρξατο ἐρωτῶσα περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ μουσικοῦ συλλόγου καὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, ὡς μόνον περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ γνῶσιν ἔχουσα ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσι περὶ αὐτοῦ ἐπίσης γραφομένων. Τὸν λόγον τότε λαβὼν ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Πεταλίδης ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὸν σύλλογον, συνοψίσας τὰ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ οὕτω: «ὁ μουσικὸς σύλλογος ἔχει σκοπὸν ὅλως πρακτικόν, τὴν κάθαρσιν τῶν ἱερῶν ᾀσμάτων ἀπὸ παντὸς ξένου καὶ ὀθνείου, τὴν ἐπάνοδον εἰς τὰ ἀρχαιοπρεπῆ ἐκκλησιαστικὰ μέλη, τὴν διατήρησιν τοῦ ὕφους τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ καὶ τὰ ὅμοια, καὶ ἐπὶ τέλους τὴν διὰ μουσικῆς σχολῆς διάδοσιν τῶν βελτιώσεων τούτων.» Εἰς ταῦτα ἡ Α. Θ. Παν. παρετήρησεν ὅτι ὁ μὲν ζῆλος καὶ ἡ πρόθεσις τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου ἐστὶν ἐπαινετὴ καὶ ἡ πρακτικὴ καὶ οὐχὶ ὅλως θεωρητικὴ ὁδὸς ἣν ὁ σύλλογος διατείνεται ὅτι ἐχάραξε πρὸς τὸν ἐν γένει σκοπὸν αὐτοῦ λίαν κατάλληλος, ἀλλ' ὅτι δυστυχῶς ἡ πρακτικότης αὕτη ἐστὶν ἀνύπαρκτος καὶ φαντασιώδης καὶ ἐν τῇ ἐκ τοῦ συλλόγου καταστάσει ἀνεπίτευκτος· πρῶτον μὲν διότι ὁ σύλλογος στερεῖται τοῦ ἀναγκαίου κύρους τῆς μουσικῆς τέχνης καὶ τῶν λοιπῶν συμπαρομαρτουσῶν γραμματικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἅτε γνωστοῦ ὄντος ὅτι οὐδ' αὐτοὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες τῶν παρ' ἡμῖν μουσικῶν ἐν αὐτῷ πάντες συνεργάζονται· δεύτερον διότι ἡ ἡμιμάθεια, ἡ ὡς ἐκ τῆς γενικῆς καταστάσεως ἡμῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἐπαγγέλμασιν ἰδίως δὲ παρὰ τοῖς ὑποδεεστέροις τῶν ἱεροψαλτῶν ἀπαντῶσα, καθίστησιν αὐτοὺς τόσον θρασεῖς ὥστε ἀφηνιάζουσι κατὰ πάσης προτεινομένης βελτιώσεως τῆς μουσικῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν· ὅπερ ταχέως θέλει ἐπενέγκει τοῦ συλλόγου τὴν διάλυσιν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ τύχη τοῦ ἄλλοτε ὑπάρξαντος ἐνταῦθα Μουσικοῦ Συλλόγου· τρίτον διότι ἡ διὰ μουσικῆς σχολῆς διάδοσις οἱωνδήποτε βελτιώσεων χρήζει οὐ μόνον ὑλικῶν μέσων, ὧν στερεῖται ὁ σύλλογος, ἀλλὰ καὶ τῆς προσελεύσεως μαθητῶν· τοιοῦτοι δὲ δὲν προσῆλθον οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν σχολήν, μετὰ ἐπανειλημμένας τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας κοινοποιήσεις περὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς, καίπερ γινώσκοντες ὅτι ἐν αὐτῇ ἤθελον διδάσκεσθαι καὶ ποριζέσθαι τὰ πρὸς διδασκαλίαν ἀναγκαῖα δωρεάν· τέταρτον, διότι οἱαδήποτε βελτίωσις ἢ διαρρύθμισις τῆς ἱερᾶς ᾀσματογραφίας, στενῶς συνδεομένης μετὰ τῆς λοιπῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως, δεῖται τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κύρους ὅπως τύχῃ πρακτικῆς ἐφαρμογῆς, ὁ δὲ σύλλογος ἐργαζόμενος ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐκκλησίας δὲν ἐχάραξε βεβαίως τὴν συντομώτερον πρὸς τὴν πρᾶξιν ἄγουσαν, ὡς φαντάζεται. «Ταῦτα λέγων, προσέθηκεν ἡ Α. Θ. Π. οὔτε ὡς ἀρχὴ οὔτε ὡς ἄτομον προτίθεμαι ἵνα ἀποτρέψω τὰ μέλη τοῦ συλλόγου τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν προθέσεως, τοὐναντίον εὔχομαι περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς· ἀλλ' ἔχων πεποίθησιν ὅτι μετὰ βραχὺν καὶ καχεκτικὸν βίον ταχέως ἐπελεύσεται ὁ θάνατος τοῦ μουσικοῦ συλλόγου, ἐκφράζω τὴν βαθεῖαν τῆς ψυχῆς μου λύπην διὰ τὴν ἀσκόπως συμβαίνουσαν δαπάνην δυνάμεων, αἵτινες καταλλήλως ἐνεργοῦσαι ἤθελον, ὡς εἰμὶ βέβαιος, παραγάγει τι γενναῖον.»

Ἐν τούτοις ἀντηλλάγησαν διάφοροι ἰδέαι περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καὶ περὶ τῶν πρὸς τὸ παρὸν ἀπαραιτήτως ἐπενεκτέων βελτιώσεων· ἐπειδὴ δὲ οἱ πλεῖστοι συνεφώνουν ὅτι τὸ ἀρίστον τοῦ ὕψους καὶ τῆς ἀγωγῆς μετὰ τῶν παρεισφρησάντων ξενισμῶν συντελοῦσιν ἰδίως πρὸς κακοφωνίαν καὶ χασμῳδίαν, ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ἵνα συγκροτηθῇ σῶμα ἐκ τῶν ἐξόχων τῶν ἱεροψαλτῶν ὅπως ὑποδείξῃ ποιά εἰσι τὰ δόκιμα ἐκ τῶν ἱερῶν ᾀσμάτων, ὅπως καθάρῃ ὅσα ἐξ αὐτῶν ἐνοθεύθησαν, καὶ ὅπως ὁρίσῃ διὰ τοναρίου μὲν τὸ ὕψος, διὰ χρονομέτρου δὲ τὴν χρονικὴν ἀγωγὴν τῆς ἐκτελέσεως.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ ΙΔ^ον

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Καταδείξαντες τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰς ἰδιότητας τῆς ἀληθοῦς καὶ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ταῦτα ἐν τῇ γερασμίᾳ Ἀνατολικῇ ἐνυπάρχοντα καθορῶντες, ἵνα μὴ ὁ ἐλάχιστος ἀπομείνῃ δισταγμὸς, ἢ μᾶλλον, ὅπως μὴ καταλειφθῇ τοῖς ἐξαπατᾶν τοὺς ἁπλουστέρους ἀποπειρωμένοις μισιοναρίοις, ἔστω καὶ ἀσθενεστάτη ἀφορμὴ σοφιστείας, ἀναλαμβάνομεν, ἵνα διὰ τῶν Γραφικῶν κειμένων καταδείξωμεν τὴν ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀρχὴν καὶ ὑπ' Αὐτοῦ θεμελίωσιν τῆς γερασμίας ταύτης Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὴν ἱερότητα καὶ θειότητα τῶν Μυστηρίων αὐτῆς καὶ ἱεροτελεστιῶν.

Ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἔχει ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκδιδασκόμεθα ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων τοῦ Σωτῆρος. Ὅτε ὁ Θεάνθρωπος Κύριος «ἐλθὼν εἰς τὰ μέρη τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων «τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;» οὐχὶ ὅπως πληροφορηθῇ τὸ περὶ αὐτοῦ φρόνημα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἵνα ἐνισχύσῃ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐν τῇ ὑγιεῖ πίστει, ἅμα ὡς Σίμων ὁ Πέτρος, ἀποκριθεὶς εἶπε: «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος», πρὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ ἀνταπαντῶν, εἶπε «Μακάριος εἶ, Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς». (Ματθ. 16—18.)

Τὸ Εὐαγγελικὸν τοῦτο κείμενον ἑρμηνεύων ὁ οἰκουμενικὸς τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος, ὁ θεῖος Χρυσόστομος, τάδε ἐκδιδάσκει· «καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ, λέγει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, τουτέστιν ἐπὶ ταύτῃ τῇ πίστει καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ (ὅτι δηλ. αὐτὸς εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος)· ἐντεῦθεν δείκνυσι πολλοὺς μέλλοντας ἤδη πιστεύειν, καὶ ἀνίστησιν αὐτοῦ (τοῦ Ἀποστόλου) τὸ φρόνημα, καὶ ποιμένα ποιεῖ· καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας» (ὁμιλ. ΝΔ΄ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον). Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὴν ἀψευδῆ ἐπαγγελίαν Αὐτοῦ ᾠκοδόμησε τὴν Ἐκκλησίαν, ἧς πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσι· κατήρτισε δὲ αὐτὴν, συγκαλέσας τὴν πρώτην κοινωνίαν τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων· ἔθετο ἑαυτὸν πρῶτον καὶ ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς ἰδίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας· διήνοιξε διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, ὅπως αὐξήσωσι τὴν οὕτω θεμελιωθεῖσαν Ἐκκλησίαν, κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει (Μάρκ. ις΄. 15). Αὐτὸς διέταξε τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος εἰς παραδοχὴν τῶν πιστευσάντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (Ματθ. κη΄. 19). Αὐτὸς πρὸς ἕνωσιν τῶν πιστευόντων μετ' αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀλλήλους καθώρισε τὸ Μυστήριον τῆς Μεταλήψεως (Ματθ. κς΄. 26—28. Μάρκ. ιδ΄. Λουκ. κβ΄). Αὐτὸς εἰς καταλλαγὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ἑαυτῷ τε καὶ πρὸς ἀλλήλους διέταξε τὸ τῆς Μετανοίας μυστήριον, εἰπὼν «ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ». (Ματθ. ιη΄. 15—18.) Αὐτὸς κατήρτισε τὸ τῆς ἱερωσύνης μυστήριον, ἐκλεξάμενος προηγουμένως εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν οἰκονομίαν τῶν μυστηρίων τοὺς Ἀποστόλους, ἁγιάσας αὐτοὺς μετὰ τὴν ἀνάστασιν παρρησίᾳ εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, εἰπών: «καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς λάβετε Πνεῦμα ἅγιον· ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται» (Ἰωάν. κ΄. 22—23). Αὐτὸς ὁ Θεὸς καθώρισε τὸ τοῦ Γάμου μυστήριον εὐλογήσας τὸ πρωτόπλαστον ζεῦγος ἐν τῇ Ἐδὲμ «καὶ ηὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, λέγων· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσετε τὴν Γῆν». (Γεν. α. 28.) Ὁ δὲ ἐνανθρωπήσας μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος Αὐτοῦ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ τὸν νόμον τοῦτον ἐκύρωσε, χρώμενος αὐταῖς ταῖς λέξεσι τῆς Γενέσεως ἐν τῇ πρὸς τοὺς Φαρισαίους ὁμιλίᾳ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀλύτου τοῦ γάμου καὶ προσθεὶς «ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω». (Ματθ. ιθ΄. 6.) Αὐτὸς τὸ μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου διέταξεν, ἀποστείλας τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς τὸ κήρυγμα ἀνὰ πάσας τὰς πόλεις καὶ κώμας τῆς Ἰουδαίας, οἵτινες προθύμως τῇ ἐντολῇ Αὐτοῦ ἐπόμενοι, ἔχριον ἐλαίῳ τοὺς ἀῤῥώστους «καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους καὶ ἐθεράπευον». (Μάρκ. ς. 13.) Αὐτὸς καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Χρίσματος τοῦ Μύρου σαφῶς καθώρισεν, εἰπὼν «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφὴ (Ἰωὴλ β΄. 28.) ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος», οὓς λόγους ἐπεξηγῶν ὁ Εὐαγγελιστὴς

σημειοῖ «τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν». (Ἰωάν. ζ΄. 38—39.) Τέλος ἀνερχόμενος εἰς οὐρανοὺς ἐπηγγείλατο μένειν ἀοράτως καὶ ἀδιαλείπτως μετὰ τῶν πιστευσόντων αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. (Ματθ. κη΄. 20).

Ἡ Ἀνατολικὴ τοίνυν Ἐκκλησία καταρτισθεῖσα διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων, ἀνομολογοῦσα γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ ὅτι «αὐτὸς εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος» καὶ τηροῦσα καὶ τὰ ἑπτὰ μυστήρια, ἅτινα παρέδωκεν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς αὐτὸν τὸν Κύριον τῆς δόξης Ἰησοῦν Χριστόν, εἶνε αὐτὴ αὕτη περὶ ἧς ὁ Κύριος εἶπεν «οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» καὶ εἰς ἣν ἐπηγγείλατο «εἶναι μετ' αὐτῆς πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος».

Οἵαν παρέλαβον παρὰ τοῦ Σωτῆρος τὴν διδασκαλίαν, τοιαύτην τοῖς πιστεύσασι παρέδωκαν οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι, διδάσκοντες καὶ ἐνεργοῦντες κατὰ τὸ θέλημα καὶ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Διαταχθέντες ἵνα κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει, διέβαινον τὴν ὑπ' οὐρανὸν, τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐγκατασπείροντες· ἀκούσαντες τοῦ Σωτῆρος, εἰπόντος «ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» καὶ διαταχθέντες ἵνα βαπτίζωσι τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. (Ματθ. κη΄. 19.) τοῦτο ἀκριβῶς ἐξεπλήρωσαν, (Πράξ. 6. 38. 41. η΄. 12. ι΄. 48.) καθιδρύοντες κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου κοινωνίαν ἐκ τῶν πιστευόντων, ἣν Ἐκκλησίαν ἀπεκάλουν. (πρὸς Κορινθ. Α. α΄. 2. ις΄. 19). Μετέδιδον τοῖς πιστοῖς τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ἣν Χρίσμα καλεῖ ὁ ἐπισήθιος μαθητὴς, λέγων· «καὶ ὑμεῖς Χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ οἴδατε πάντα» (Ἰωάν. Καθ. Β΄. κ΄. 27.) καὶ ἦν ἐπίσης Χρίσμα καὶ τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἀποκαλεῖ, γράφων· «ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεὸς». (πρὸς Κορινθ. Β΄. α΄. 21.) Τὴν μεταδοτικὴν δὲ ταύτην τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος δύναμιν οὐκ ἐκέκτηντο ἅπαντες οἱ πιστοὶ, οὐδ' αὐτοὶ οἱ εἰς τὸν πρῶτον τῆς ἱερωσύνης βαθμὸν τοῦ διακόνου προηγμένοι, ὅθεν καὶ περὶ τῶν Σαμαρειτῶν τῶν βαπτισθέντων μὲν ὑπὸ Φιλίππου, ἀλλὰ μὴ λαβόντων τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀκούσαντες οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ὅτι ἐδέχθησαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, «ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, οἵτινες, καταβάντες, προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα ἅγιον. (Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ). Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον». (Πράξ. η. 14—17.) Συνεκράτουν διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Μεταλήψεως εἰς ἑνότητα τοὺς πιστοὺς πρός τε τὸν Σωτῆρα καὶ πρὸς ἀλλήλους διδάσκοντες αὐτοῖς «ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ» (πρὸς Κορινθ. Α. ια΄. 23—26)· παρεῖχον δὲ τὰ θεῖα ταῦτα δῶρα ὡς ἀληθῶς ἔργῳ καὶ κατ' οὐσίαν διὰ μετουσιώσεως, μεταβολῆς τοῦ μὲν ἄρτου εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, ἐν ᾧ ἐβίωσεν, ἔπαθεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἀνέστη καὶ ἀνελήφθη, τοῦ δὲ οἴνου εἰς αὐτὸ τὸ ἀληθὲς αἷμα τοῦ Κυρίου, τὸ ἐκχυθὲν κατὰ τὸ πάθος Αὐτοῦ ὑὲρ ζωῆς τοῦ κόσμου· ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος διδάσκει «ὁ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου» (πρὸς Κορινθ. Α΄. ια΄. 29). Ταῦτα δὲ λέγων οὐχὶ καινήν τινα διδασκαλίαν εἰσηγεῖτο, ἀλλὰ στερρῶς παρέμενε τοῖς λόγοις τοῦ Σωτῆρος λέγοντος· «Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ, ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς». (Ἰωάν. η΄. 51.) Ὅτι δὲ τὴν ὑπερφυῆ ταύτην μετουσίωσιν ἠννόει ὁ Σωτὴρ, καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων αὐτοῦ διδασκόμεθα λόγων· νοησάντων τινῶν κατὰ γράμμα καὶ διαγογγυζόντων «πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν», οὐ μόνον οὐ κατακρίνει, ἀλλ' ἔτι ἐντονώτερον ἐπιφέρει «ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς». (Ἰωάν. η΄. 54.) Συνίστων αὐτοῖς τὴν μετάνοιαν, ὅθεν καὶ ῥητῶς ὁ τῆς Θεολογίας τὸ ἐπώνυμον ἐπαξίως προσειληφὼς Ἰωάννης, ἔλεγεν· «ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας». (Ἰωάν. Καθ. Α΄. α΄. 9.) Καθίστων ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν συνιστωμέναις ἐκκλησίαις ποιμένας (πρὸς Τίτ. α΄. 5.) ὅπως ποιμαίνωσι τὴν πρόμνην τοῦ Χριστοῦ (πράξ. κ΄. 28) καὶ ἐδίδασκον τοὺς πιστοὺς ὑπακούειν αὐτοῖς, ὡς ἄλλοις Ἀποστόλοις, μάλιστα δὲ ὡς αὐτῷ τῷ Κυρίῳ. Οὕτω ὁ Παῦλος τοῖς μὲν ἐξ Ἑβραίων χριστιανοῖς ἔγραφε· «πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες» (πρὸς Ἑβρ. ιγ΄. 17), τοῖς δὲ Θεσσαλονικεῦσιν ἐπέστελλεν «ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς· καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν». (πρὸς Θεσσαλ. Α΄. Ε΄. 12. 13.) Ἀποστέλλων δὲ τοῖς Φιλιππησίοις τὸν Τιμόθεον, ἔγραφε· «προσδέχεσθαι οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε». (πρὸς Φιλιπ. δ΄. 29.) Μυστήριον ῥητῶς ἐχαρακτήριζον τὸν γάμον, ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, γράφων τοῖς Ἐφεσίοις, λέγει «Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν». (πρὸς Ἐφεσ. Ε΄. 31. 32.) Τέλος κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ Σωτῆρος ὡς αὐτοὶ «ἐλαίῳ ἀλείφοντες πολλοὺς ἀρρώστους ἐθεράπευον,» οὕτω παρήγγελλον διὰ τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου· «ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ». (Ἰακ. Ε΄. 14. 15.)

Οὕτω παρέλαβε παρὰ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, καὶ οὕτω φυλάττει, ἀπαρασαλεύτως ἐμμένουσα ταῖς θείαις ὑποθήκαις. Ὅθεν ἐν τῇ διαφυλάξει τούτων τηρεῖ τὰ ὑπὸ

τοῦ Κυρίου ἐνταλθέντα καὶ δὲν δύνανται οἱ Μισσιονάριοι ἵνα ἰσχυρισθῶσιν ὅτι, χάριν τοῦ τρίτου συστατικοῦ σκοποῦ τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος εἰσδύουσιν ἐν μέσῳ τῶν τέκνων Ἐκκλησίας, στερρῶς ἐχομένης τῶν Εὐαγγελικῶν παραδόσεων.

Ὅπως ἀριδηλότερον καταδείξωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἡμῶν τούτου, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους ἐξετάσομεν ποίαν ἰδέαν ἔχει περὶ τῶν μυστηρίων τούτων ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ποίαν οἱ τῶν πολυσχιδῶν προτεσταντικῶν αἱρέσεων, πῶς τελοῦνται ταῦτα, ἐν τῇ ἁγίᾳ Ὀρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἂν ἡ περὶ αὐτῶν γνώμη τῆς Ἐκκλησίας ταύτης εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰς Εὐαγγελικὰς καὶ ἀποστολικὰς παραδόσεις· ἀφ' οὗ δὲ ἀποδείξομεν οὕτω τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως τῆς ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος καταστᾶσαν ἐπὶ γῆς, πραγματευθησόμεθα καὶ τὰς ἑτέρας ἐνστάσεις τῶν μισσιοναρίων τοῦ προτεσταντισμοῦ, παρεξετάζοντες ταύτας πρὸς τὰ Γραφικὰ κείμενα, ὅπως καταδείξωμεν αὐτοῖς ὅτι «τετύφονται μηδὲν ἐπιστάμενοι, ἀλλὰ νοσοῦντες περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί». (πρὸς Τιμόθ. Α. ϛ'. 4.)

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(Συνέχεια ἴδε τεῦχος ΙΓ'.)

Καὶ ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν τῷ εἰς Φιλογόνιον λόγῳ τούτῳ συμφώνως· « Ἐγὼ διαμαρτύρομαι καὶ ἐγγυῶμαι, φησίν, ὅτι » τῶν ἁμαρτανόντων ὑμῶν ἕκαστος ἂν ἀποστᾷ τῶν προτέρων κακῶν » ὑπόσχηται τῷ Θεῷ μετὰ ἀληθείας μηκέτι τῶν αὐτῶν ἅψεσθαι οὐδὲν » ἕτερον ὁ Θεὸς ζητήσει πρὸς ἀπολογίαν μεῖζον ». Ποῦ τιμωρίας ἐνταῦθα καὶ καθάρσεως μνήμη· ὁ κατελθὼν δεδικαιωμένος τελώνης· ὁ ἡμαρτηκὼς καὶ μετανοήσας καὶ προφήτης διαμείνας Δαβίδ· ὁ τῶν δεσμῶν ἀπολυθεὶς Μανασσῆς. Πολλῷ ἄρα μᾶλλον ἡ ἀγάπη καὶ ἡ μετάνοια δύνανται λύειν τὰς μεγάλας ὁμοίως καὶ μικρὰς τῶν ἁμαρτιῶν ἢ ἡ θανάσιμος ἁμαρτία τὰ προγεγραμμένα νεκροῦν ἀγαθά.

Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον αὖθις λεγόντων ἡμῶν ὅτι εἰ τὸ ὀλίγον ἀγαθὸν ἐν τοῖς τ' ἄλλα φαύλοις οὐ δύναται ἀνταπόδοσιν ποιεῖν, ἀλλὰ μόνον διαφορὰν κολάσεως, καὶ τὸ ὀλίγον ἄρα κακὸν οὐ ποιεῖ κόλασιν, ἀλλὰ μόνον διαφορὰν ἀπολαύσεως, ἀντεθήκατε πάλιν τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἃ καὶ πρότερον· ὅτι τὸ μὲν μικρὸν ἀγαθὸν διὰ τὸ νεκροῦσθαι τῇ θνησίμῳ ἁμαρτίᾳ οὐδὲ μιᾶς ἀντιδόσεως ἀξιοῦται πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀϊδίου ζωῆς ἡ ἀπαλλαγὴν τῆς αἰωνίου κολάσεως, τὸ δὲ σμικρὸν κακὸν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ὀφείλεται καθαρθῆναι τῇ τοῦ Θεοῦ κρίσει διὰ τὸ ἄκρον τῆς τελειότητος καὶ καθαρότητος τῆς ἄνω μακαριότητος· πρὸς δὲ δὴ τοῦτό φαμεν· ὡς οὐδ' ἡμεῖς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κακὸν ἐπισύρεσθαι λέγομεν τοὺς πρὸς τὴν ἄνω μακαριότητα κεκλημένους, ἀλλ' ἀφίεσθαι τοῦτο καὶ παρορᾶσθαι τῇ θείᾳ χρηστότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ, κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις μέγιστον Διονύσιον. Ἥττονος μέντοι δόξης ἀξιωθήσεσθαι τοὺς ἐκεῖνο τὸ σμικρὸν εἰργασμένους ἢ τοὺς μηδὲ τοιοῦτῳ τινὶ περιπεπτωκότας, εἴ πέρ τινες ὅλως εἰσὶ τοιοῦτοι, τάχα δὲ καὶ ἀντισταθμήσεσθαι τὰ φαῦλα τοῖς ἀγαθοῖς· καὶ τοῦτο γὰρ οἱ διδάσκαλοι λέγουσι καὶ τῷ ῥέποντι μέρει καὶ πλεονάζοντι τὴν νικῶσαν δοθήσεσθαι, καθά φησιν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον ἐγκωμίῳ, ἡνίκα καὶ πρᾶξις καὶ λόγος καὶ διανόημα τοῖς δικαίοις τοῦ θεοῦ σταθμοῖς ταλαντεύεται, ὅταν ἀναστῇ κρῖναι τὴν γῆν, τὴν βουλὴν καὶ τὰ ἔργα συνάγων καὶ γυμνῶν τὰ ἐσφραγισμένα παρ' αὐτῷ καὶ σωζόμενα. Εἰ τοίνυν ἀντισταθμῶνται τότε τὰ φαῦλα τοῖς ἀγαθοῖς, τοῦτο γὰρ οἱ σταθμοὶ βούλονται· καὶ δεῖ τὸ πλεονάζον πάντων ἐπικρατεῖν· οὐκ ἄρα πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τοῦ καιροῦ τῆς κρίσεως διὰ πυρὸς, ὡς ὑμεῖς λέγετε, τὰ φαῦλα καθαίρεται· μένουσι δὲ καὶ αὐτὰ τότε φανῆναι καὶ γυμνωθῆναι καὶ ἐντεθῆναι τῇ πλάστιγγι, ἵνα τὸ ῥέπον νικήσῃ καὶ μετὰ τοῦ πλείονος ἡ ψῆφος γένηται· καὶ τότε διαφορὰ πάντως τῆς ἀπολαύσεως ἔσται τοῖς μετ' αὐτῶν ἀπελθοῦσιν, ἀλλ' οὐχὶ προσθήκη τινὸς κολάσεως.

Τὸ δὲ τρίτον λεγόντων ἡμῶν τὴν τῆς αἰωνίου κολάσεως δικαιοσύνην κατὰ τὸ ἀμετάβλητον διήνυσθαι τῆς τῶν ἡμαρτηκότων ἀτάκτου θελήσεως, ὥστε τοὺς μέσους ἀμετάβλητον θέλησιν πρὸς τὸ κακὸν ἔχοντας οὐκ ἀνάγκην εἶναι τῷ τοιούτῳ πυρὶ καθαίρεσθαι, πρὸς τοῦθ' ὑμεῖς ἀπηντήσατε λέγοντες μὴ τὸ ἀμετάβλητον τῆς ὀρθῆς θελήσεως μόνον ἐν τῇ τῆς μακαριότητος περιποιήσει ζητεῖσθαι, μηδὲ γὰρ ἀρκεῖν ἑαυτῷ. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα συνδραμεῖν δέον τε τῇ καταστάσει τοῦ καλοῦ ἔργου καὶ τῇ περιποιήσει τοῦ ἐσχάτου τέλους, ὅπερ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἐν τῷ κακῷ θεωρεῖσθαι· τὸ γὰρ κακὸν ἐξ ἑκάστου τῶν λεπτοτάτων ἁμαρτημάτων φύεσθαι εἰκός. Τοῦτο μὲν οὖν ἡμεῖς οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας εἴπομεν δόξης, οὐδέ τις τῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων ὅλως τὸ τῆς πονηρᾶς θελήσεως ἀμετάβλητον αἴτιον εἶπεν εἶναι τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἀλλὰ Θωμᾶς ὁ ὑμέτερος διδάσκαλος κατὰ τῶν Ὠριγένους λόγων φερόμενος, ὡς εὔλογόν τινα ταύτην αἰτίαν ἀπέδωκε τοῦ τῆς κολάσεως ἀμεταβλήτου τὸ ἀμετάβλητον τῆς θελήσεως. Ἐκ τῶν ὑμετέρων οὖν ὑμεῖς τοὺς ὑμετέρους διασείοντες λόγους, οὐκ εὔλογον εἶναι ἔφαμεν τὴν ἀμετάβλητον ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ τῶν μέσων θέλησιν. Ἐν ταύτῃ γὰρ αὐτοὺς τοῦ βίου μεθίστασθαι, τὸ δὲ ἐξῆς ἀμετάβλητον μένειν ταύτην δὴ καὶ κόλασιν τοιαύτην ὑφίστασθαι· ὃ δὲ ὑμεῖς ἀντεθήκατε μὴ ἀρκεῖν ἑαυτῇ τὴν ἀγαθὴν θέλησιν πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ κατάστασιν ἔργου καὶ τὴν περιποίησιν τοῦ ἐσχάτου τέλους, τοῦτο καὶ περὶ τοῦ ἐναντίου φαίημεν ἂν ἡμεῖς ὡς οὐδ' ἡ πονηρὰ θέλησις πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ κακοῦ καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ φυομένην κόλασιν ἐξαρκεῖ· οὐδὲ γὰρ ὁ θελήσας εἶναι πονηρὸς ἤδη καὶ πονηρός ἐστιν, οὐδ' ὀφείλει διὰ τοῦτο κολάζεσθαι, καὶ τοῦτο ὁ Θεολόγος φησὶ Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὸ Βάπτισμα λόγῳ· « εἰ κρίνεις φόνου τὸν φονικὸν ἐκ μόνου τοῦ βούλεσθαι, βεβαπτίσθω σοι καὶ ὁ θελήσας τὸ βάπτισμα ». Εἰ τοίνυν ἡ τ' ἀγαθοῦ θέλησις οὐκ ἐξαρκεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἀγαθῶν, οὐδ' ἡ ἀΐδιος ἐν τῷ κακῷ θέλησις πρὸς τὴν ἀΐδιον κόλασιν ἐξαρκέσει, οὐδ' ἐκείνης τῆς ἀϊδίου κολάσεώς ἐστιν αἰτία μετὰ τὸν τοῦ Θωμᾶ λόγον· καὶ ἡ ἀμετάβλητος ἄρα τοῦ καλοῦ θελησις ἡ δόξης αἰτία πάντως ἔσται τῆς κεκτημένης ἢ τοὐλάχιστον γοῦν οὐκ ἐπιδέξεται κόλασιν· εἰ γὰρ τοὐναντίον τοῦ ἐναντίου αἴτιον, καὶ τοὐναντίον πάντως τοῦ ἐναντίου κατὰ τὸν ἀριστοτελικὸν, ἔτι δὲ καὶ τὸν φυσικὸν λόγον.

Κατὰ δὲ τὸ τέταρτον αὖθις ἡμεῖς μὲν εἴπομεν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου λαβόντες τὸ τέλειον ἔπαθλον εἶναι τοῖς καθαροῖς τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ ψυχῇ τὸ ἰδεῖν τὸν Θεὸν, τούτου δὲ οὐχ ὁμοίως ἐπιτυγχάνειν ἅπαντας, οὐδ' ἄρα τῆς αὐτῆς καθάρσεως εἶναι πάντας, οὐδὲ χρείαν εἶναι τοῦ καθαρσίου πυρὸς, εἴπερ ἔν τισιν ἐλλιπὴς ἡ κάθαρσις· τοῦτο δὲ ὑμεῖς οὐχ ἱκανῶς ἐλύσατε, διττὴν εἶναι τὴν καθαρότητα καὶ τὴν κάθαρσιν λέγοντες, τὴν μὲν ἐν τῷ παρόντι βίῳ δι' ἀρετῆς καὶ ἀγιωσύνης κατορθουμένην, ἥτις ἐστὶν αἰτία τοῦ τὸν Θεὸν ὄψεσθαι, τὴν δὲ διὰ τοῦ πυρὸς ἐν τῷ μέλλοντι γινομένην, ἥτις τῶν συγγνωστῶν αἰτιαμάτων τὰς ψυχὰς ἀπολύει. Πρῶτον μὲν ὅτι τὸ ζητούμενον ὡς ὁμολογουμένου ἔθεσθε, ἔπειθ' ὅτι καὶ πᾶσα καθαρότης ἡ κάθαρσις, κἂν ἐν τῷ παρόντι βίῳ δι' ἀρετῆς καὶ πολιτείας ἀγαθῆς ἐνεργῆται, ὅλον ὡς ῥύπου τινὸς ἀπαλλάττει, τοῦτ' ἔστιν ἁμαρτιῶν, τοὺς ἐν αὐτῇ κεχρημένους· καὶ εἰ μὲν ἱκανὴ πρὸς ἐξάλειψίν τε καὶ κάθαρσιν τῶν ἁμαρτιῶν γένοιτο, ῥύπου τε ἀπήλλαξε τοὺς κεκαθαριμένους καὶ κολάσεως ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲ μιᾶς ἔτι χρεία, καὶ λείπεται πάντως τὸ τὸν Θεὸν ἰδεῖν, ὅπερ ἐστὶν ἔπαθλον κατ' ἀναλογίαν τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐργασίας· εἰ δ' ἐλλιπὴς ἐκείνη ἡ κάθαρσις πρὸς μέτρον ἐκείνης τῆς ἐλλείψεως, ἧττον ὄψονται τὸν Θεὸν οἱ ἧττον κεκαθαρμένοι, ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς νομοθεσίας ὅρου συνέβη· συνάγεται ἄρα πάλιν ὅπερ ἔφαμεν ἀναγκαίως, μηκέτ' εἶναι μετὰ τὸν τῆδε βίον ἑστίαν κάθαρσιν τοὺς ἐλλιπῶς ἔχοντας τῆς καθάρσεως ἐκκαθαίρουσαν, εἰ δὲ μὴ πάλιν ἔσονται πάντες ἐπίσης κεκαθαρμένοι· τοῦτο δὲ ἡμῖν οὐχ ὑπέκειτο.

Πάλιν ἐκ τοῦ ῥητοῦ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τοῦ ἐν

τῷ περὶ τοῦ Πάσχα λόγῳ διειλεγμένων ἡμῶν ὅτι μετὰ τὸν τῆδε βίον οὐκ ἔστι τις κάθαρσις, ἀπηντήσατε τοῦτο λέγοντες· ὅτι διττῆς τῆς τῶν ἁμαρτιῶν καθάρσεως λεγομένης, τῆς μὲν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ διὰ τῶν τῆς μετανοίας τιμωριῶν, τῆς δὲ μετὰ τὸν τῆδε βίον, τὴν δὲ συγχωρεῖ ταύτην, ἣν ὑμεῖς δηλονότι λέγετε· τοῦτο δὲ ταὐτόν ἐστιν οἴεσθαι λέγειν τὸν εἰπόντα οὐκ ἔστι τις κάθαρσις, καὶ οὕτω φανερῶς ἑαυτῷ περιπίπτειν· ἀλλ' οὕτω ῥᾴδιόν ἐστι πάντα λύειν, ἢ τὸν εἰπόντα οὐκ ἔστι τι ζῶον λίθος· τὸν αὐτὸν αὖθις ἐροῦμεν λέγειν τε καὶ φρονεῖν ὅτι ἔστι ζῶον λίθος, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὁ ἅγιος ἐφρόνει, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, δύο δὲ πράξεις τῶν περὶ τὸ Πάσχα γινομένων ἐκθέμενος, μίαν μὲν ὡς οὐκ ἐξοίσομεν οὐδέν, ἑτέραν δὲ ὅτι οὐκ εἰς τὸ πρωῒ καταλείψομεν· δύο θεωρίας ἐπήνεγκε, πρὸς μὲν τὸ οὐκ ἐξοίσομεν οὐδὲν, ὅτι μὴ ἔκφορα τῆς ἔξω τὰ πολλὰ τῶν μυστηρίων, πρὸς δὲ τὸ οὐκ εἰς τὸ πρωῒ καταλείψομεν, ὅτι πᾶσαν κάθαρσιν εἴτε δι' ἀρετῆς καὶ τῶν ἀγαθῶν πράξεων, εἴτε διὰ μετανοίας καὶ τῶν ταύτῃ τιμωριῶν, εἴτε διὰ μετοχῆς τελετῶν καὶ μυστηρίων ἐκκλησιαστικῶν ἐνταῦθα γίνεσθαι παρ' ἡμῶν καὶ σπουδάζεσθαι χρὴ καὶ μηδὲ μίαν μετὰ τὸν τῆδε βίον κάθαρσιν προσδοκᾶν, ἂν μὴ διὰ τούτων ἐνταῦθα καθαρθῆναι σπουδάσωμεν. Τὸ οὖν μηδὲ μίαν κάθαρσιν εἶναι, τοῦτο γὰρ δύναται τὸ οὐκ ἔστι τις κάθαρσις, τὸ εἶναί τινα κάθαρσιν, ἣν ὑμεῖς εἰσάγετε, τὴν διὰ πυρὸς, ἀντιφατικῶς ἀντίκειται δηλονότι, καὶ τὸ ταῦτα συνελθεῖν, καὶ ἀμφότερα ἀληθῆ εἶναι, καὶ τὴν ἀντίφασίν ἐστι πρὸς ἑαυτὴν πείσασθαι, τοῦτο δὲ παντελῶς ἀδύνατον.

Τὰ δ' αὐτὰ καὶ εἰς τὸ ἐπαγόμενον ῥητὸν ἐκ τοῦ εἰς τὴν Πληγὴν τῆς χαλάζης λόγου τοῦ αὐτοῦ θεολόγου ἐπιχειρεῖτε· καὶ γάρ ἐστι τῷ εἰρημένῳ συγγενὲς φανερῶς οὕτω διαγορεῦον, τῇ ἐκεῖθεν βασάνῳ παραπέμπεσθαι τοὺς μὴ ἐνταῦθα κεκαθαρμένους ἡνίκα κολάσεως καιρὸς, οὐ καθάρσεως· προσδιορίζοντες γὰρ κἀνταῦθα, τοιᾶσδε καθάρσεως λέγετε τῆς διὰ μετανοίας μὴ εἶναι καιρὸν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς καθάρσεως· οὕτω δὲ ῥᾴδιον πάντα λύειν ἢ τὰ ἁπλῶς εἰρημένα τισὶ μετὰ προσδιορισμῶν ἐκλαμβανομένων: καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐροῦμεν μὴ εἶναι ζῶον, ὅτι ὁ γεγραμμένος ἄνθρωπος οὐκ ἔστι ζῶον· πλὴν ἀλλ' εἰ μὲν προλαβὼν ὁ ἅγιος εἶπε περὶ τῆς διὰ μετανοίας καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἐν τῷ παρόντι βίῳ καθάρσεως, εἶχεν ἄν τινα καὶ καιρὸν ὁ ἡμέτερος λόγος, τοιαύτην νοεῖσθαι κἀκεῖ τὴν κάθαρσιν, εἰ δὲ περὶ παιδεύσεως λέγει προδήλως καὶ τῶν ἐνταῦθα τιμωριῶν, αἷς οἱ ἁμαρτωλοὶ καθαίρονται, λέγει γὰρ οὕτω· «βέλτιον εἶναι παιδευθῆναι καὶ καθαρθῆναι ἢ τῇ ἐκεῖθεν βασάνῳ παραπεμφθῆναι, ἡνίκα κολάσεως καιρὸς οὐ καθάρσεως», πῶς οὐκ ἀνάγκη τοιαύτην νοεῖσθαι κἀκεῖ τὴν κάθαρσιν, ἣν ἀπαγορεύει, τὴν δὲ τιμωρίας τε καὶ κολάσεως;

Πρὸς δὲ τὸ ἕβδομον ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς ἐκείνης παραβολῆς λεγόντων ἡμῶν τοῦ μὲν Λαζάρου εἰς τὸν κόλπον Ἀβραὰμ ἀπενεχθέντος, τοῦ πλουσίου δὲ ἐν τῷ ᾅδῃ καὶ ταῖς βασάνοις ὑπάρχοντος, μὴ ἐμφαίνεσθαι τρίτον τινὰ τρόπον τὸν τὰς τῶν μέσων βιωσάντων ψυχὰς καθαρθησομένας ὑποδεχόμενον, ἀλλ' ἢ χάσμα μέγα καὶ ἀδιάβατον διεῖργον ἑκατέρους ἀλλήλων, καὶ τὴν ἄκραν καὶ ἄμεσον ἐναντίωσιν παριστῶν, ἀπηντήσατε μὴ εἶναι τὴν εἰρημένην παραβολὴν περὶ τῶν ἄρτι τοῦ σώματος ἀπολελυμένων ψυχῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐσχάτων τελῶν τῶν ἀνθρώπων. ἐν οἷς τὸ καθαρτήριον χώραν οὐκ ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο μὴ φέρεσθαι τρίτον τόπον ἐκεῖ τῆς διαβατικῆς καθάρσεως. Τοῦτο μὲν οὖν κα' σῴβρα τοῖς ἡμετέροις συνᾴδει λόγοις· εἰ γὰρ περὶ τῶν ἐσχάτων τριῶν ἡ παραβολὴ διδάσκει, ἐν οἷς τὸ καθαρτήριον χώραν οὐκ ἔχει, οὐδέπω ἄρα τοῦ ἐσχάτου τέλους οὔτε οἱ δίκαιοι ἔτυχον, οὔθ' οἱ ἁμαρτωλοί· καὶ πῶς οἱ μέσοι μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτίκα καὶ κρίνονται καὶ κολάζονται καὶ καθαίρονται, ἵνα τοῦ ἐσχάτου τύχωσι τέλους; πῶς δὲ τὸ καθαρτήριον ἐνεργεῖ, τῆς καθολικῆς ἐκείνης τιμωρίας ἀργούσης καὶ τῶν πονηροτάτων ἀνθρώπων οὔπω κολαζομένων; πλὴν ἀλλ' εἰ καὶ περὶ τοῦ ἐσχάτου τέλους ἑκατέρου τῶν ἀπελθόντων ἐντεῦθεν ὁμολογουμένως ἡ παραβολὴ διδάσκει, ἀλλὰ παρωτίκα φησὶν αὐτοὺς ἅμα καὶ τῶν παρόντων ἀπαλλαγῆναι τὰς ἀρχὰς ὥσπερ καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν ὑποδεξαμένων τόπων καταλαβεῖν· τοῦτο γὰρ βούλεται, τὸ τὸν μὲν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἀπενεχθῆναι, τὸν δὲ εὑρεθῆναι ἐν τῷ ᾅδῃ· εἰ οὖν τις καὶ τρίτος ἦν τόπος, οὐκ ἂν σιωπῇ παρεδόθη, τὸ δὲ μὴ εἶναι τοῦτον, ἱκανῶς διὰ τοῦ χάσματος καὶ τοῦ ἀμίκτου τε καὶ ἀμέσου παρεδηλώθη.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ὁ Κριτίας, ὃς κατὰ τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην (Ἑλασ. συγγρ. σελ. 356.) ἦν «ἀνὴρ πολυμαθὴς, περιπατητικὸς, ὡς καὶ οἱ καθηγηταὶ αὐτοῦ, καὶ βαθὺς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς», προέστη τῆς Σχολῆς περὶ τὰ δώδεκα ἔτη ἀμφιπονῶν ἀόκνως καὶ περὶ τὴν παράδοσιν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀνωτέρω διδαγμάτων καὶ περὶ τὰς ἀναγκαιοτέρας διὰ γραμμάτων ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τοῦ σωζομένου ἐν τοῖς πατριαρχείοις κώδικος, ἐν ᾧ ὁ τούτου υἱὸς περισυλλέξας ἀντέγραψεν ἁπάσας τὰς ἐκκλησιαστικὰς πράξεις, ἐγκυκλίους καὶ σιγίλλια, ὅσα ἐκ διαταγῆς τῆς Ἐκκλησίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ συνέταξε, καὶ ἐν ᾧ συμπεριέλαβε διαφόρους λόγους ἐγκωμιαστικοὺς, εἴτε ἀπ' εὐθείας ὑπ' αὐτοῦ ἐκφωνηθέντας, εἴτε πρὸς ἀποστήθισιν ὑπὸ τρίτων συνταχθέντας, ὡς καί τινας αὐτοῦ ἐπιστολάς.

Ὁ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου εἰς δώδεκα ἔτη καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς τοῦ Κριτίου Σχολαρχίας καὶ ἡ ἀναγωγὴ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ εἰς τὰ Αὐξεντικὰ, ἅτινα συνετάραξαν τὴν πρωτεύουσαν τῷ 1751, δεικνῦσιν ὅτι οἱ ἀναχρονισμοὶ, εἰς οὓς φαίνεται ὑποπεσὼν ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς Σχολαρχίας Ἰωάννου τοῦ Λεσβίου καὶ τὸν χρόνον τῆς εἰς ἀρχιερέα προχειρίσεως Ναθαναὴλ τοῦ Κλωνάρη, προῆλθον ἐκ παραδρομῆς ἴσως περὶ τὴν διόρθωσιν τοῦ τύπους ἐκδοθέντος κειμένου τῶν Ἐλασσόνων αὐτοῦ συγγραφῶν. Τοῦτο ἄλλως τε συνάγεται καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς περαιτέρω ἀφηγήσεως τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου σημειοῦντος ὅτι «παρείληφε τὴν Σχολαρχίαν Ἀνανίας ὁ Πάριος τῷ 1752 ἔτει», ἐξ οὗ ἀφορμηθεὶς πάντως ὁ Κ. Σάθας ἔταξε τὴν εἰς τὴν Σχολαρχίαν ἄνοδον τοῦ Κριτίου εἰς τὰ 1739. (Νεοελ. Φιλολ. σελ. 470.)

Ὁ τὸν Κριτίαν διαδεξάμενος Ἀνανίας ὁ Πάριος, ἢ, κατὰ Σάθαν, Ἀντιπάριος, προέστη τῆς Σχολῆς δεκαετίαν ὅλην, συγγράψας Σπλάγχνον Γραμματικῆς, ἐκδοθὲν ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1764. Τούτου σχολαρχοῦντος, ἀπεβίωσε τῷ 1753 ἐκ δυσεντερίας ὁ προσχολαρχήσας Ἰωάννης Λέσβιος, ὁ καὶ Τζανῆς, κηδευθεὶς καὶ αὐτὸς ἐν τῇ εἰς Χάσ-κιοϊ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἔνθα ἐπὶ τῆς πλακὸς τοῦ τάφου αὐτοῦ ὁ ἐξ εὐγενῶν Φαναριώτης καὶ μαθητὴς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Γουλιανὸς ἔγραψε τόδε τὸ ἐπιτύμβιον:

Ἡ σορὸς ἥγ' ἀρετῶν σωρὸν κεύθει θεοτερπῶν
Εὐσεβίην, Σοφίην, Σωφροσύνην, Σύνεσιν,
Κλεινὸν Ἰωάννην τὸν Ἰωάννου, πέλεν ὃς νυ
Ὀρφικίῳ κ' ἀρετῇ Φιλοσόφων Ὕπατος.
1753 Νοεμβρίου 1.

Σχολαρχοῦντος Ἀνανίου τοῦ Παρίου, προσεκλήθη τῷ 1759 ὑπὸ τοῦ τότε Πατριαρχεύοντος Σεραφεὶμ τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως ἡ πολὺς τὴν σοφίαν κλεινὸς Εὐγένιος καὶ ἀποκατέστη διδάσκαλος τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων κατὰ τὰς τότε νεωτέρας θεωρίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν διὰ σιγγιλιώδους γράμματος ἐκδοθέντος τῷ 1760 καὶ ἔχοντος ὧδε:

« Σεραφεὶμ ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.

« Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκ-» κλησίας, καὶ λοιποὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, οἱ

» φάλλοντες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου· εὐγε-
» νέστατοι ἄρχοντες, χρήσιμοι πραγματευταὶ καὶ πρωτομαγίστορες τῶν
» εὐλογημένων βουφετίων, καὶ λοιποὶ ἁπαξάπαντες εὐλογημένοι Χρι-
» στιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις
» εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν εὐχή, εὐ-
» λογία καὶ συγχώρησις. Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν ὅτι ἐλέει τοῦ πα-
» ναγάθου θεοῦ διὰ κοινῆς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος συνεκροτήθη ἤδη ἐν
» τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων κοινὸν φροντιστήριον εἰς παράδο-
» σιν τῶν θύραθεν ἐπιστημῶν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς θεολογίας, ἐν ᾧ
» ἀποκατεστάθη καθηγεμὼν καὶ διδάσκαλος ὁ ὁσιώτατος καὶ σοφολογιώ-
» τατος κὺρ Εὐγένιος, ἀνὴρ σοφώτατος καὶ πολυμαθέστατος, καθὰ διὰ
» μακρᾶς πείρας ἐγνώσθη. Ἔχομεν λοιπὸν ἐλπίδας χρηστὰς ὅτι θέλε-
» ἀκολουθήσει μεγάλος καρπὸς καὶ πολλὴ ὠφέλεια εἰς τὸ ἡμέτερον γέ-
« νος ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ φροντιστηρίου τούτου. Ὅθεν κοινῇ
» καὶ ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῆς τε ἡμῶν Μετριότητος καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς
» ἱερωτάτων συναδελφῶν ἡμῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἐγένετο διορισμὸς μιᾶς
» ἐτησίου συνεισφορᾶς παρ' ἡμῶν τε καὶ παρ' ἑκάστου τῶν συναδελφῶν
» ἀρχιερέων, τῶν τε ἐνδημούντων καὶ τῶν ἀποδημούντων, καὶ παρὰ
» τοῦ Κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ τὰ
» χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα δαπανήματα τοῦ αὐτοῦ σχολείου. Διωρίσθησαν
» δὲ ἐπίτροποι εἰς τὸ νὰ διοικοῦσι τὰ κατὰ τὴν σχολὴν ταύτην, ἐκ μὲν
» τῶν Ἱερωτάτων συναδελφῶν ἡμῶν ἀρχιερέων ὅτε Ἀδριανουπόλεως
» Κὺρ Διονύσιος καὶ ὁ Σερρῶν Κὺρ Ἰωαννίκιος· ἐκ δὲ τῶν εὐγενεστά-
« των ἀρχόντων ὅτε ἐνδοξότατος καὶ εὐγενέστατος ἄρχων μέγας Δραγο-
» μάνος τῆς κραταιᾶς βασιλείας κύριος Γρηγοράσκος Γκίκας καὶ ὁ ἐξο-
» χώτατος καὶ εὐγενέστατος ἄρχων μέγας Σκευοφύλαξ καὶ ἀρχιατρὸς
» κύριος Ἀθανασάκης Ὑψηλάντης, υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ καὶ πε-
» ριπόθητοι τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ οὕτως εὐωδώθησαν ἄχρι τοῦδε,
» θεοῦ συνεργοῦντος, τὰ περὶ τοῦ σχολείου τούτου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἕνα
» τοιοῦτον ἀξιολογώτατον ἔργον καὶ πολυδάπανον ἐγχείρημα χρειά-
» ζεται ἀναγκαίως καὶ κοινὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν, ὡσὰν ὁποῦ καὶ
» εἰς κοινὴν ἀποβλέπει τοῦ Γένους ὠφέλειαν, διὰ τοῦτο γράφοντες
» διὰ τοῦ παρόντος δίδομεν ὑμῖν τὴν εἴδησιν τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ
» σχολείου τούτου καὶ τῆς ἐλπιζομένης κοινῆς σὺν θεῷ ὠφελείας τοῦ
» γένους ἡμῶν, μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι θέλετε χαρεῖ εἰς ἕνα τοιοῦτον
» κοινωφελὲς ἀγαθόν· διότι ὅσοι τρέφουσιν ἔρωτα παιδείας καὶ μαθή-
» σεως ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ἔχουσιν ἐλευθέρως νὰ συνδράμωσιν εἰς
» τὸ κοινὸν τοῦτο φροντιστήριον καὶ νὰ ἀπολαύσωσι, θεοῦ εὐδοκοῦντος,
» τὸ ποθούμενον· πρὸς δὲ τούτοις προτρέπομεν ὑμᾶς πατρικῶς, ὅπως
» πληροφορηθέντες καλῶς τὴν ἐν μαθήσει προκοπὴν καὶ τελειότητα
» ὁποῦ θέλει ἀκολουθήσει σὺν θεῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ἐκ τῆς συ-
» στάσεως τοῦ σχολείου τούτου, καὶ στοχαζόμενοι πόσον ἐπωφελὴς εἶναι
» ἡ παιδεία καὶ μάθησις, καὶ πόσον μισθὸν ἔχουσιν ὅσοι φαίνονται συνερ-
» γοὶ εἰς ἕνα τοιοῦτον κοινωφελὲς ἀγαθόν, θέλει συνδράμει ἕκαστος μὲ
» τὸν δυνατὸν τρόπον λόγῳ τε καὶ ἔργῳ· ἔργῳ μὲν βοηθῶν δηλαδὴ διὰ
» χρημάτων, καὶ ἤτοι ἐκτρέφων ἕνα τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων μαθη-
» τῶν καὶ τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἐκείνου ἀναγκαίων φροντίζων, ἢ κατα-
» βάλλων ἱκανὴν δόσιν καὶ χορηγίαν, καθὰ δηλονότι δυνάμεως καὶ
» προαιρέσεως ἔχει· λόγῳ δὲ παραινῶν καὶ ἄλλους φιλευσεβεῖς εἰς τὴν
» ὁμοίαν εὐποιΐαν· διότι καὶ εἰς τὰς τελευταίας διαθήκας τῶν εὐσεβῶν,
» κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ἐλεημοσύνας ὁποῦ εἰς διάφορα μέρη καὶ πρόσωπα
» διορίζουσιν ὑπὲρ μνημοσύνου καὶ σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τοῦτο μάλι-
» στα ψυχωφελέστατον θέλει εἶναι, τὸ νὰ διορίζωσι καὶ νὰ ἀφίνωσιν ἓν
» μέρος εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο σχολεῖον, ὅπου καὶ διὰ τῶν τοιούτων εὐ-
» ποιϊῶν νὰ ἀπαρτισθῶσι πάντα τὰ ἐπιζητούμενα εἰς σύστασιν τοῦ αὐτοῦ
» σχολείου, καὶ νὰ γίνεται ἡ παράδοσις εἰς αὐτὸ ἀδιάκοπος καὶ ἡ προ-
» κοπὴ καὶ ἐπίδοσις τῶν μαθητευομένων· ὄντες βέβαιοι ὅσοι συνεργή-
» σωσι προθύμως εἰς τὸ κοινωφελὲς τοῦτο καλὸν ὄχι μόνον θέλουν ἔχει
» μεγάλον τὸν ἔπαινον παρ' ἀνθρώποις ὡς ζηλωταὶ τῆς ὠφελείας τοῦ
» Γένους, ἀλλὰ καὶ θέλουν ἀπολαύσει μεγάλας ἀντιμισθίας παρὰ Θεοῦ, οὗ
» ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν Με-
» τριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν· ᾳῳξ' Φεβρουαρίῳ».

Ὁ τῆς Σχολῆς προϊστάμενος καὶ ἐν αὐτῇ διδάσκαλος τῶν γραμματικῶν Ἀνανίας ὁ Πάριος φθόνῳ κινηθεὶς κατηγόρει πᾶσι τοῦ Εὐγενίου ὡς μὴ εἰδότος τὴν Ἑλληνικήν. Ἐκ τούτου δεινὴ κατὰ τοῦ Εὐγενίου διενηργήθη ἀντιπολίτευσις, ἥτις, ἐνισχυθεῖσα μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Σεραφεὶμ καὶ τὴν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ἄνοδον Ἰωαννικίου τοῦ Καρατζᾶ, μετὰ δεκαεπτάμηνον καρποφόρον ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίαν ἀπεστέρησε ταύτην τῆς ἐκ τῆς εὐρυμαθείας τοῦ ἀνδρὸς ὠφελείας.

Βλέπων ὁ Εὐγένιος ἀποκοπέντα καὶ αὐτὸν τὸν εὐτελῆ μισθὸν, ὃν αὐτῷ ἐχορήγουν, ἐπαηδιάσας καὶ προσοχθήσας παρητήσατο τῆς διδασκαλίας, καὶ ἀποσυρθεὶς διέτριβεν ἐν τῷ περιφανεῖ οἴκῳ τοῦ τότε μεγάλου διερμηνευτοῦ Γρηγορίου Γκίκα, ἐν ᾧ ταὐτοχρόνως ἐξενίζετο καὶ ἕτερος σοφὸς, ὁ ἐπίσης ἀείμνηστος Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης.

Ὅτε κατὰ Μάϊον τοῦ 1763 ὁ κλεινότατος Σαμουὴλ ὁ Ἀος ἐκ τῆς μητροπόλεως Δέρκων μετήχθη ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, πάντες ἤλπισαν ἰδεῖν τὴν Σχολὴν ἀπολαμβάνουσαν τῆς εὐδοκίμου τοῦ Εὐγενίου διδασκαλίας καὶ τὸν λύχνον, κατὰ τὸ γραφικὸν, μὴ παρορώμενον ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἑστίαν τιθέμενον· δυστυχῶς ὅμως ὁ Σαμουὴλ, εἰ καὶ σοφὸς, εἰ καὶ εἶχε νοῦν λαμπρὸν καὶ ὀξύν, ὡς μαθητὴς Ἰακώβου τοῦ Ἀργείου προσέκειτο ταῖς τοῦ Ἀριστοτέλους δόξαις, ταύτας δὲ ἀπταίστους πρεσβεύων, ἀπέκρουε τὰ νεώτερα φιλοσοφήματα καὶ δυσμενῶς κατὰ συνέπειαν διέκειτο κατὰ τοῦ Εὐγενίου, στοιχοῦντος τοῖς φιλοσοφήμασι Λοκκίου, Λεϊβεντίου καὶ Βολφίου· ὅθεν οὐ μόνον ἀπέσχε τοῦ ἀναγαγεῖν αὐτὸν αὖθις εἰς τὴν Σχολὴν, ἀλλ' ὡσεὶ ἐμπαίζων τὸν διασημότερον τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ διδασκάλων, τὸν τοῦ Ρεφερενδαρίου τίτλον αὐτῷ ἀπένειμεν· «οἶδε», γράφει ὁ Πατριάρχης, «τὸν περὶ τούτου κατὰ γλεύην ἀναγραμματισμὸν ἔρρε διὰ φρενός.» Ὀργισθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ Εὐγένιος, κατέλιπε τὴν βασιλεύουσαν: «Ταλανίζων οὖν,» γράφει ὁ Πατριάρχης, «δικαίως τὰ τοῦ Γένους, ἀπῆρε τῆς Κωνσταντίνου τῷ αὐτῷ 1763 ἔτει κατ' Αὔγουστον, μεταβὰς εἰς Λειψίαν. Καὶ παρ' ἡμῖν μὲν τοῖς ὁμογενέσιν (ἐναγόμεθα μετὰ λύπης διαθρηνῶδεῖν) ὁ ἐπ' ἀκρότητα σοφίας ἐλάσας τηλικοῦτος ἀνὴρ παρώραται, φεῦ! παρὰ δὲ ἑτερογενέσιν ἄλλοις, παρ' οἷς ἡ ἀρετὴ διὰ τιμῆς ἄγεται, ὅτι καὶ ἀξιοπρεπῶς τετίμηται καὶ δόξῃ ἱεραρχικῇ, καὶ περικοσμήμασιν ἄλλοις ἐπισήμοις κατηγλάϊσται, κατείδομεν.» (Ἑλασ. συγγρ. σελ. 359.)

Τὸν Ἀνανίαν ἀποσυρθέντα τῆς Σχολῆς τῷ 1762 διεδέξατο Γεώργιος ὁ Βυζάντιος, μαθητὴς τοῦ Κριτίου γενόμενος, ὃς καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ Σχολῇ ἄχρι τοῦ 1765, ὅτε ὑπὸ σφοδρᾶς μελαγχολίας καταληφθεὶς, ἐξεχώρησε τὴν σχολαρχίαν εἰς τὸν ἐπίσης μαθητὴν τοῦ Κριτίου γενόμενον Παναγιώτην τὸν Βυζάντιον· πλὴν καὶ οὗτος μικρὸν ἐν τῇ Σχολῇ παρέμεινεν ἅτε τῆς Ἀρχιερατικῆς ἐπιθυμήσας ἐπωμίδος· ἐγένετο δὲ μοναχὸς μετονομασθεὶς Γεδεὼν καὶ τῷ 1766 εἰς Μητροπολίτην Εὐρίπου προεχειρίσθη, ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ παραιτηθέντος Μητροπολίτου αὐτῆς Ἀνθίμου.

Μετὰ τὸν Παναγιώτην τοῦτον τὸν Βυζάντιον προέστη τῆς Σχολῆς Ἰωακεὶμ ὁ Ἀντιπάριος, ὃν Πάριον θέλει ὁ Κ. Σάθας· οὗτος ἔγραψε « μαρτύριον καὶ ἀκολουθίαν Ἀντωνίου τοῦ νέου τοῦ ἐν ἔτει 1774 ἀθλήσαντος· » ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰωακεὶμ ὡς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἡ καρδία καιομένη ἦν· ὅ-

θεν καὶ ἀπέστη τῆς Σχολῆς προχειρισθεὶς εἰς Ἀρχιερέα πρότερον μὲν Ἀγχιάλου, (ἐν μηνὶ ὀκτωβρίῳ τοῦ 1775 εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποβιώσαντος Γαβριὴλ) εἶτα δὲ, ἐκ μεταθέσεως τὸν 76ριον τοῦ 1794 εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποβιώσαντος Ἀγαπίου, ἀφ' ἧς ἀπέστη παραιτησάμενος τὴν 14 Μαρτίου 1804 ὅτε μετατεθέντος εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ τοῦ παλαιῶν Πατρῶν Μακαρίου, ὁ τοῦ Ἰωακεὶμ πρωτοσύγκελλος Γερμανὸς τὴν πατρίδα Κύπριος ἐξελέγη Παλαιῶν Πατρῶν. Προσωρινῶς τὴν τῆς Σχολῆς διεύθυνσιν διεπιστεύθη τότε ὁ Βιζύης Γεράσιμος, ὁ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν μητρόπολιν Δέρκων μετατεθεὶς καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν ἀνελθὼν θρόνον, ἀνὴρ ἐνάρετος, ἑλληνικῆς μὲν καὶ ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἐγκρατὴς εἰς ἄκρον, ἀλλὰ σχολαστικὸς καὶ γόνος, ὡς εἰπεῖν, ὕστατος τῆς ἐν Βυζαντίῳ σχολῆς τῶν περιπατητικῶν. Τούτῳ ὁ ἐπίσης σφόδρα Ἀριστοτελίζων Πατριάρχης Σαμουὴλ ὁ Α'. τὴν τῆς Σχολῆς διεύθυνσιν διεπιστεύσατο, ἅτε μὴ εὑρίσκων ἀνταξιον τοῦ Ἰωακεὶμ διάδοχον ἐν τοῖς ἀριστοτελίζουσι, καθ' ἃ ἐκ τοῦ ἑπομένου ἀποσπάσματος ἐπιστολῆς τινος αὐτοῦ τοῦ Σαμουὴλ, ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Εὐθυβούλη μνημονευομένου, σαφῶς συνάγεται: « Ἡμεῖς, » γράφει ὁ Σαμουὴλ, « πρὸ τοσούτου διὰ τὴν σωματικὴν ἀσθένειαν τοῦ σοφολογιωτάτου διδασκάλου κὺρ Ἰωακεὶμ καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, μετὰ πολλὰς εἰς ἡμᾶς παρακλήσεις του, παραχώρησίν του, μυρίους τρόπους ἐδοκιμάσαμεν νὰ εὕρωμεν τὸν ἄξιον διάδοχόν του εἰς παράδοσιν τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, ὅσους καὶ δὲν ηὕραμεν κἀνένα ὑποκείμενον μήτε εἰς τὴν τάξιν τῶν μαθητῶν, μήτε εἰς τὸν χορὸν τῶν σπουδαίων, ἕως οὗ καὶ ἠναγκάσθημεν νὰ προσκαλέσωμεν εἰς διδασκαλικὴν καθέδραν τὸν νῦν Πανιερολογιώτατον ἅγιον Βιζύης κὺρ Γεράσιμον, ἱκανὸν εἰς τὸ ἑλληνικὸν καὶ πάτριον τῆς φωνῆς καὶ εἰς τὰς Ἀττικὰς Μούσας, προσέτι καὶ ἀμέμπτου καὶ καθαρωτάτου βίου, ὁποῦ διχόθεν νὰ ὠφελῇ τοὺς μαθητευομένους καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του· καὶ ἐκτὸς τούτου πολλὰ ἰχνηλατήσαντες, ἄλλον δὲν εὕρομεν ἀξιώτερον. »

Μετὰ τὸν Γεράσιμον τῆς Σχολῆς προέστη τῷ 1770—1774 ὁ Αἰτωλὸς Χρύσανθος, ἀδελφὸς τοῦ περικλεοῦς Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ τοῦ ἔργον διδασκάλου καὶ κατηχητοῦ ἀναλαβόντος παρὰ ἀδελφοῖς, παρ' οἷς ἐν τοῖς τότε χρόνοις οὐδεὶς σπινθὴρ φωτὸς παιδείας εἶχεν εἰσδύσει καὶ οὓς ἡ ἀμάθεια εἶχεν ἐξαγριώσει καὶ ἀποβαρβαρώσει.

Ὁ Χρύσανθος μετὰ τετραετῆ σχολαρχίαν παραιτησάμενος, ἀπῆλθεν εἰς Νάξον, ἔνθα προέστη τῆς ἐκεῖσε σχολῆς καὶ ἔνθα σχολαρχῶν ἔλαβε τὴν ἑπομένην παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐπιστολήν:

«Πανοσιώτατε ἀγαπητέ μου ἀδελφὲ κὺρ Χρύσανθε, ἀσπαζόμενος προσκυνῶ σε καὶ παρακαλῶ τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ τὴν ψυχικήν σου καὶ σωματικὴν ὑγείαν.

»Χάριτι θείᾳ, ἀδελφὲ, ὑγιαίνω ὀπωσοῦν, ψυχικὰ δὲ Κύριος οἶδε. Τὰ κατ' ἐμὲ δὲ καὶ περὶ ἐμὲ φαίνονται πολλὰ καὶ ἀπίστευτα εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ μήτε ἐγὼ δύναμαι νὰ τὰ καταλάβω· τόσα δὲ μόνον λέγω σοι διὰ νὰ δοξάσῃς τὸν Κύριον, καὶ νὰ χαρῇς, ὅτι γίνεται ἀρκετὴ μετάνοια εἰς τοὺς ἀδελφούς. Ἕως τριάκοντα ἐπαρχίας περιῆλθον, δέκα σχολεῖα ἑλληνικὰ ἐποίησα, διακόσια διὰ κοινὰ γράμματα, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον μου βεβαιοῦντος διά τινων ἐπακολουθησάντων σημείων, πλὴν δόξα τῷ λέγοντι «ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται». Περιέρχομαι δὲ κατὰ τὸ παρὸν τὴν Παραμυθίαν καὶ Μαργαρίτην. Ἐλπίζω δὲ εἰς ὀλίγον καιρὸν νὰ σὲ ἀπολαύσω, ἂν θέλῃ ὁ Θεός. Περιῆλθον δὲ καὶ τὴν πατρίδα καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς σὲ προσκυνοῦσι. Ἀσπάζομαι δὲ καὶ τὸν πανιερώτατον Δεσπότην καὶ εὔχομαι πάντας τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς. Ὑγίαινε ψυχικὰ καὶ σωματικά.

» Δέκα χιλιάδες χριστιανοὶ μὲ ἀγαπῶσι, καὶ ἕνας μὲ μισεῖ.

» Χίλιοι Τοῦρκοι μὲ ἀγαπῶσι, καὶ ἕνας ὄχι τόσον.

» Χιλιάδες Ἑβραῖοι θέλουσι τὸν θάνατόν μου, καὶ ἕνας ὄχι.

ᾳψοθ'. Μαρτίου 6'.

Ὁ Σὸς ἀδελφὸς
» ΚΟΣΜΑΣ ἱερομόναχος.»

Μετὰ τὸν Χρύσανθον τῆς Σχολῆς προέστη ἐπὶ ἔτος Ἠλίας ὁ Κύπριος, μεθ' ὃν ἐπανελήφθη ἡ ἀπὸ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ Εὐγενίου διακοπεῖσα διδασκαλία τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων, ἰδιαιτέρου φροντιστηρίου καταρτισθέντος ἐπιμελείᾳ τοῦ τότε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ περὶ τούτου εἰς τὸ προσεχές.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

ΚΑΙ

Η ΕΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ ΣΧΟΛΗ.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε τεῦχος ΙΓ'.)

Δ'.

« Θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου».

Ἐπειδὴ καὶ τὰ πάντα ματαιότης κατὰ τὸν σοφὸν Ἐκκλησιαστὴν, ἤτε ἀνθρωπίνη ὁλόκληρος φύσις τῇ ματαιότητι ἅπαξ ὑπετάγη διὰ τῆς παραβάσεως τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς δι' ἣν καὶ τοῦ παραδείσου ἐξόριστος γέγονε καὶ τῆς πρότερον ἀθανασίας ἔκπτωτος, ἡμῖν ὁ ἐν τριάδι ὑμνούμενος θεὸς σωτηρίας ὁδοὺς ὑπέδειξε καὶ τρόπους, καθ' οὓς δεῖ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἐπανατρέχειν καὶ ἀθανάτου δόξης καὶ μακαρίας λήξεως ἐπιτυγχάνειν, μεμνῆσθαι δηλαδὴ τῶν ἐσχάτων ἵνα μὴ ἁμαρτήσωμεν, κατὰ τὴν τοῦ Σειρὰχ σοφίαν, καὶ οὐ μόνον ἀσθενείαις προσπαλαίοντες ἀλλὰ καὶ ἐν ὑγιείᾳ διατελοῦντες διηνεκῶς χρὴ ἐκμελετᾶν τὸ ἀσθενὲς καὶ ἐπίκηρον τῆς ἡμετέρας φύσεως καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἄριστα ἐξοικονομεῖν μετὰ τῶν τῇδε ἀποδημίαν. . . Ὅθεν κἀγὼ ἄνθρωπος ὢν καὶ φθορᾷ ὑποκείμενος καὶ τὸν θάνατον ὁσονοῦπω προσδοκῶν ὡς κλέπτην ἥξοντα, ὑγιὴς ἔτι ὢν καὶ σῶας καὶ ἀρτίας ἔχων τὰς φρένας ἠβουλήθην διατάξασθαι καὶ ἐγγράφως διορίσασθαι τἀμὰ πάντα κινητά τε καὶ ἀκίνητα, τίνι τρόπῳ δηλαδὴ διοικηθῆναι μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποδίωσιν. Πρῶτον τοιγαροῦν θερμῇ ψυχῇ ἐκλιπαρῶ τὸν ἐν τριάδι ὑμνούμενον θεὸν ὅπως γένηται ἵλεως ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ τῷ ἀπείρῳ αὐτοῦ ἐλέει ἐξαλεῖψαι τὸ πλῆθος τῶν ἐμῶν ἀνομιῶν, εἶτα αἰτοῦμαι συγχώρησιν παρὰ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, συγχωρῶν κἀγὼ πᾶσι τοῖς τε ἐπτακόσι μοι καὶ τοῖς μή, ἐξαιρέτως δὲ ὡς πιστὸς δοῦλος τοῦ Ὑψηλοτάτου μοι αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος ὡς παρὰ τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος τιμηθεὶς καὶ ἐν καθαρῷ συνειδότι αὐτῷ δουλεύσας, συγχωρῆσαί μοι, εἶτι αὐτῷ ἐξ ἀγνοίας ὡς ἄνθρωπος προσκέκρουκα ἢ ἔσφαλον καὶ ὡς δικαιότατος καὶ πρὸς πάντας συμπαθὴς καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποδίωσιν, νὰ σώζῃ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ἣν εἶχε καὶ πρὸς ἐμὲ εὐεργετικὴν εὔνοιαν καὶ εἰς τοὺς ἐμοὺς συγγενεῖς

καὶ ἵνα προστατεύσῃ εἰς τὸ ἐνεργηθῆναι τὴν παροῦσάν μοι διαθήκην, ὡς ἐγὼ διατάττω. Πρῶτον βούλομαι. . . . . .

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ διαθήκη, ἡ κατὰ τὴν ἐμὴν βούλησιν γεγονυῖα, ἣν καὶ βούλομαι εἶναί τε καὶ μένειν ἀδιάσειστον, ἀπαράγραπτον καὶ ἀνεπιβούλευτον παρὰ παντὸς προσώπου. Ὅστις δὲ τολμήσει ἀνατρέψαι ἢ κωλύσαι πρὸς τὸ διανεμηθῆναι τὰ ἐμὰ πράγματα ὡς ἀνωτέρω διεθέμην, ὁ τοιοῦτος ὁποίας ἂν εἴῃ τάξεως ἢ βαθμοῦ, συγγενὴς ἢ ξένος ἐχέτω τὴν παντεπόπτην θεὸν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως πολέμιον καὶ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις ἀντιταττομένας, τῷ τε αἰωνίῳ ἀναθέματι ἔστω ὑπόδικος.

Τῷ ᾳϡη′ Μα′ου ά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ καὶ ποτὲ μέγας Κόμισος ἰδίᾳ χειρὶ γράφω καὶ ἐπιβεβαιῶ τῇ τε γνησίᾳ σφραγῖδι ὑπεσήμανον.

ΤΟ 1880.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Μικρὸν ἔτι καὶ ὑπὸ τὴν ἀμείλικτον τοῦ χρόνου πνοὴν φυλλορροήσει τέλεον τὸ εἰς λῆξιν φερόμενον ἔτος, νέον δ' ἐπικαθέξει τὴν θέσιν αὐτοῦ. Ἐν μέσῳ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος παροδικαί τινες διακυμαίνονται στιγμαί, αἵτινες, μεταπηδῶσαι ἐν ριπῇ ἐκ τοῦ μέλλοντος εἰς τὸ παρελθόν, συγκροτοῦσι τὸ λεγόμενον ἐνεστώς. Οὕτως ἐν ἀκαρεῖ ἀποσβέννυται τοῦτο, μεταποιούμενον εἰς παρελθόν, ὥστε, ἀκριβῶς εἰπεῖν, τὸ ἐνεστὼς εἶνε κατὰ συνθήκην ὅρος εἰς παράστασιν προσφάτως διαρρευσασῶν στιγμῶν καὶ ἐπερχομένων νέων. Τινὲς τῶν στιγμῶν τούτων, κατὰ συνθήκην ἐπίσης λαμβανόμεναι, διακεκριμένην σημειοῦσι τοῦ χρόνου περίοδον, ἣν ἡ ἀνθρωπότης προσχαιρετᾷ ἀνέκαθεν μετὰ φαιδρότητος καὶ θυμηδίας. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ Γῆ συνεπλήρωσε τὸν κύκλον τῆς ἐκλειπτικῆς αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σημεῖον, ἀφ' οὗ πρὸ ἔτους ἀφωρμήθη καὶ ἐξορμᾷ, ὅπως διανύσῃ τὸν ὅρομον, ὃν ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας τῆς δημιουργίας τακτικῶς διατρέχει, ὑπείκουσα εἰς τοὺς αἰωνίους καὶ ἀπαραγράπτους νόμους, οὓς ὁ δημιουργὸς καθώρισεν. Ἑκάστη τοιαύτη περιστροφὴ τῆς Γῆς καθίστησιν ἡμᾶς κατὰ ἓν ἔτος πρεσβυτέρους, εἰς δὲ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς, στρέφοντες τὰ νῶτα πρὸς τὸ διαρρεῦσαν, ἀσπαζόμεθα ἐν θυμηδίᾳ τὸ προβάλλον νέον ἔτος, ἕτοιμοι ἵνα μετὰ ἓν ἀκριβῶς ἔτος ἀποστρέψωμεν τὸ ὄμμα ἐκ τοῦ ἤδη προσαγορευομένου, ὅπως χαιρετήσωμεν τὴν πρόκυψιν νέου.

Ἀντὶ τῶν προσαγορεύσεων καὶ ἀσπασμῶν τούτων λογικώτερον πολιτευόμενοι, ἔδει ἵνα τὸ βλέμμα ἀναστρέψωμεν ἐπὶ τὸ παρελθὸν καὶ ἀντὶ προμαντεύσεων περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπισκοπῶμεν τὸ παρελθόν, διερευνῶντες τὴν χρονικὴν τοὐλάχιστον περίοδον τὴν συγκροτοῦσαν ἓν ἔτος, μεθ' ἧς τόσαι χαραὶ καὶ τόσαι λύπαι ἡμῶν συμπαρεσύρθησαν καὶ ὑφ' ἧς τόσαι ἐλπίδες καὶ τόσα ἡμῶν ὄνειρα διεσκεδάσθησαν.

Ἡ παρ' ἑκάστου λεπτομερὴς ἐξέτασις τοῦ βίου αὐτοῦ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἤθελεν εἶναι τὰ μάλιστα αὐτῷ λυσιτελής. Διανοίγουσα αὕτη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἤθελε προφυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν πλανῶν, εἰς ἃς κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπεπέσαμεν, καὶ ὧν θύματα πλειστάκις κινδυνεύσομεν γενέσθαι ἐν τῷ μέλλοντι. Τὸ ἐκ τῆς διαρρεύσεως τοῦ ἔτους μαρανθὲν καὶ φυλλορροῆσαν ἄνθος τοῦ βίου ἡμῶν ἤθελε λογισθῆ ἀνταλλαγμα, δοθὲν εἰς ἀπόκτησιν ἀνεκτιμήτου ἀγαθοῦ, τῆς ἐκ τῆς πείρας γνώσεως, καὶ ἠθέλομεν βαδίσει οὐ μόνον κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐπὶ ἕνα πρὸς τὰ πρόσω σταθμόν.

Ἡ μελέτη καὶ ἐξέτασις αὕτη διεκφεύγει τὰ τῆς «Ἀληθείας» ὅρια, ἄλλως τε ἀκριβὴς τῶν πράξεων ἑκάστου κριτὴς εἶνε ἡ ἰδία αὐτοῦ συνείδησις, ἣν ἕκαστος ὀφείλει ἵνα συμβουλεύηται πάντοτε, καὶ ἐπιθεωρῇ δι' αὐτῆς τὸν ἀπολογισμὸν τῶν πράξεων αὐτοῦ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους.

Καθιερώθη εἰς ἡμέραν χαρᾶς ἡ πρώτη τοῦ ἔτους· καλά! Ἡ «Ἀλήθεια» ἐκζητεῖ ὑπὲρ τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς οὐχὶ τὴν ἐπίπλαστον χαρὰν τῆς ἐθιμοτύπου, οὕτως εἰπεῖν, εὐθυμίας, ἀλλὰ τὴν διαρκῆ καὶ μένουσαν, τὴν ἐπιγινομένην τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τῆς γνώσεως αὐτοῦ. Τοιούτων ἰδεῶν ἐμφορουμένη ἡ «Ἀλήθεια» προσαγορεύει γηθοσύνως τοὺς φίλους αὐτῆς ἀναγνώστας, ἐν ᾧ ἡ Ἐκκλησία ἐπευλογοῦσα αὐτοὺς ἐκ μέσης καρδίας, εὔχεται αὐτοῖς καὶ τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ ὅλβιον καὶ πανευτυχὲς τὸ νέον ἔτος καὶ γόνιμον εἰς πράξεις ἀγαθὰς καὶ θεαρέστους ἐπ' ὠφελείᾳ μὲν τοῦ Γένους, εἰς χαρὰν δὲ καὶ εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἔτος τοῦτο παραλαμβάνει σκληρὰν κληρονομίαν παρὰ τοῦ ἀπερχομένου, τοὺς σπόρους ἐνδεχομένων ῥήξεων, οὓς παρήγγαγον αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις αἱ ἐκ τῶν προσφάτων γεγονότων ἐπιγενόμεναι. Ἐλπίσωμεν ὅμως ὅτι ἡ θεία πρόνοια εὐδοκοῦσα διατηρήσει τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὅτι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς θείας ὀργῆς αἵτινες ὑπὸ τὸ φάσμα τῆς πείνης κατέθλιψαν σκληρῶς κατὰ τὸ λῆγον ἔτος μέρος τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν θέλουσι ἐνσκήψει πλέον ἐπ' αὐτῆς καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἐπὶ θύραις ἔτος ἐπανθήσει αὖθις τὸ μειδίαμα τῆς χαρᾶς καὶ εἰς αὐτὰ ἔτι τὰ κατὰ τὸ λῆγον ἔτος ἐκ τῆς λύπης ὠχριάσαντα χείλη.

Ὡς ἐκ τοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, ἀφεστῶσα τῆς πολιτικῆς τύρβης ἡ Ἀλήθεια, οὔτε εἰς ἐπισκοπήσεις τῶν παρεληλυθότων πολιτικῶν γεγονότων οὔτε εἰς προμαντεύσεις τῶν ἐπιγενησομένων ἐνδιατρίβει, ἀλλ' ἀνακεφαλαιοῦσα τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἐπισκοπεῖ τὰς κατ' αὐτὸ ἐπισυμβάσας πράξεις τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας.

Χαιραρετήσασα κανονικῶς εἰς αὐτοκέφαλον διοικητικὸν βίον τὴν θεόσωστον Ἐκκλησίαν τῆς ἀνεξαρτήτου πολιτικοῦ βίου μεταλαβούσης Σερβίας, κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐφρόντισε περὶ διακανονίσεως τῆς πνευματικῆς διοικήσεως τῶν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ τέκνων αὐτῆς, ὧν ὁ πολιτικὸς βίος ἠλλοιώθη ἐκ τῆς ἐπιφορᾶς τῶν ἐπιγενομένων πολιτικῶν γεγονότων. Ἐπὶ τούτῳ μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις γενομένας μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς ἐνταῦθα Καισαροβασιλικῆς πρεσβείας ἐνεργούσης ἐξ ὀνόματος καὶ κατ' ἐντολὴν τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς, συνταχθεῖσα ὑπεγράφη σύμβασις, καθορίζουσα τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν τῶν ὑπὸ τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἐξάρτησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διατελεσάντων καὶ διατελούντων. Ὅθεν γενομένης ἀνάγκης ἐκλογῆς νέου Μητροπολίτου Βόσνης, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν λόγῳ σύμβασιν κανονικαῖς ψήφοις τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεδείχθη ὁ τὴν πνευματικὴν προστασίαν τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀναλαβών· οὕτω δ' ἔτυχε καὶ ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς ἡ ἄνευ παραβλάψεως τῶν κανονικῶν δικαίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου διακανόνισις τῶν σχέσεων τῶν ἐπὶ μέρους ἐν

Βοσνίᾳ καὶ Ἐρζεγοβίνῃ Ἐκκλησιῶν μετὰ τῆς Μητρὸς αὐτῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐλπίσασα ἐπὶ τὴν γνωσιμαχίαν ἀστόργως πρὸς αὐτὴν προσενεχθέντων τέκνων, ὑπὲρ ὧν οὐκ ἐπαύσατο ἐκκαιομένη ἐκ μητρικοῦ φίλτρου, ἐπίστευσεν ὅτι οἱ ἐν Ρωμουνίᾳ συναισθανόμενοι τὸ ἀδίκημα, ὅπερ διεπράξαντο πρὸς τοὺς ἁγίους ἐν Ἀνατολῇ τόπους, ἤθελον ἐπιδιώξει τέλος τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτοῦ· ὅθεν, ὅπως διευκολύνῃ αὐτοῖς τὸ ἔργον τῆς τοιαύτης ἐπανορθώσεως καὶ τῆς ἀπαλείψεως τῆς κηλίδος τοῦ ἀδικήματος, οὗτινος ἔνοχοι ἐγένοντο, ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τῶν λοιπῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχικῶν θρόνων ἔγνω ἵνα ἀποστείλῃ εἰς Βουκουρέστιον ἕνα τῶν διαπρεπῶν ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, μεθ' ἑτέρου ἱεράρχου ἐπίσης διακεκριμένην ἐπέχοντος θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῆς γερασμίας Ἁγιοταριτικῆς ἀδελφότητος, πεποιθυῖα ὅτι οἱ ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας εἰς Βουκουρέστιον ἀποσταλέντες σεβάσμιοι πληρεξούσιοι εὐλαβοῦς ἤθελον τύχει ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν διευθυνόντων τὰ τῆς Ρωμουνίας, καὶ ὅτι, ἀνταποκρινόμενοι οὗτοι πρὸς τὰ συνδιαλλακτικὰ τῆς Ἐκκλησίας αἰσθήματα, ἤθελον προθυμοποιηθῇ, ἵνα ἔλθωσιν εἰς συνεννόησιν πρὸς ἀπάλειψιν ἀδικήματος πολλὴν τὴν κατάκρισιν αὐτοῖς ἐπαγαγόντος. Δυστυχῶς αἱ ἐλπίδες τῆς Ἐκκλησίας διεψεύσθησαν, ἡ δὲ μητρικὴ αὐτῆς καρδία ἐθλίβη, ἰδούσης τὰ ὑπὸ τὸ βάρος ἀδικήματος καὶ ἀστοργίας περιαχθέντα τέκνα αὐτῆς, ἐμμένοντα ἐν τῇ σκολιᾷ ὁδῷ εἰς ἣν ἐξώθησε ταῦτα ἀπληστία καὶ πόθος ἀντιποιήσεως ἀλλοτρίας περιουσίας.

Τὴν ἀνάγκην ὁραστικωτέρας ἐμψυχώσεως τοῦ ὑπὲρ τῆς παιδείας θεαρέστου ζήλου τῶν τέκνων αὐτῆς κατιδοῦσα, συνήργησεν εἰς τὴν σύστασιν τῆς μεγατίμου « Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος », ἥτις ἐπ' αἰσίαις καταρτισθεῖσα ὥραις συνέβαλε καὶ συμβάλλει ἀξιεπαίνως εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παιδείας, εἰς διάδοσιν τῶν ἐξ αὐτῆς ἀγαθῶν παρὰ ταῖς κοινότησιν, αἵτινες διὰ πενίαν καὶ ἀνέχειαν καθυστέρουν ἐν τῇ εὐγενεῖ σταδιοδρομίᾳ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἐπευλογοῦσα ἐκ μέσης ψυχῆς τοὺς οὕτω κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους τὸ ἀγαθὸν κατέναντι Κυρίου, εὔχεται ἵνα ὁ Ὕψιστος εὐδοκῶν ἀνεγείρῃ ὡς πλείστους ζηλωτὰς τῶν ἔργων τῶν ἀνδρῶν τούτων, ἵνα, ἐνισχυομένης δεόντως τῆς Ἀδελφότητος, ἐπεκταθῇ ὁ κύκλος τῆς εὐεργετικῆς αὐτῆς ἐνεργείας καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις καὶ φωτισθῶσι πολλοί.

Καίτοι ὑπὸ μυρίων περισπωμένη οἰκονομικῶν δυσχερειῶν δὲν ἐνεδοίασε τὸ παράπαν περὶ τὴν ἀνάληψιν ὑποχρεώσεων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πνευματικὴν ὠφέλειαν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τέκνων αὐτῆς ἀφορῶσα, ἐξαπέστειλε τέσσαρας τῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τροφίμων εἰς περιοδείαν τῶν ἐπαρχιῶν πρὸς ἐγκατασπορὰν τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου καὶ ἐποικοδόμησιν τῶν τέκνων αὐτῆς τούτων ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ εἰς Χριστὸν πίστει.

Σκεφθεῖσα ὅτι μερίς τις τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων ἐδεῖτο ἀμεσωτέρας ἀρχιερατικῆς προστασίας καὶ ἐπισκέψεως δὲν ἀπεδειλίασε πρὸς τὸ βάρος τῆς ἐντεῦθεν δημιουργουμένης νέας δι' αὐτὴν χρηματικῆς δαπάνης, ἀλλ' ἐκλέξασα ἐξαπέστειλε τοὺς ἐγκριθέντας ἐπισκόπους εἰς διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου παρὰ τοῖς δεομένοις ταύτης.

Ἰδοῦσα βαρυθύμως διαλυθὲν τὸ ἐν ἀντιξόοις περιστάσεσι πρὸ 253 ἐτῶν καταρτισθὲν Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον, ὅπερ μεθ' ὅλας τὰς παραρρευσάσας περιπετείας μέχρι πρὸ μικροῦ ὑφίστατο, ἐπεδίωξε συντόνως τὴν ἀνασύστασιν αὐτοῦ, καὶ τῇ γενναίᾳ συνδρομῇ δύο φιλοτίμων τέκνων αὐτῆς ἐπέτυχε τὴν ἀνέγερσιν καταλλήλου οἰκοδομήματος ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ πρὸς χρῆσιν τοῦ τε Τυπογραφείου καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης, καὶ τὴν προμήθειαν ἀξιολόγου ὑλικοῦ διὰ Τυπογραφεῖον.

Μαθοῦσα ὅτι εἰς ἰδιωτικὰς εὑρηντο χεῖρας αἱ πρὸς ἐκτύπωσιν Ἱερῶν Ἀντιμινσίων ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ ταμείου ἀγορασθεῖσαι ἄλλοτε πλάκες τῆς χαλκογραφίας καὶ τὸ πιεστήριον αὐτῆς, προεθυμοποιήθη ἵνα μεταγοράσῃ ταῦτα καὶ πλουτίσῃ δι' αὐτῶν τὸ Τυπογραφεῖον, ὅπερ εἶχεν ἤδη πλουτίσει καὶ διὰ λιθογραφικοῦ πιεστηρίου.

Κατιδοῦσα τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου εἰς διερμήνευσιν τῶν κατ' αὐτὴν καὶ διάδοσιν ὠφελίμων γνώσεων παρὰ τῷ δημοσίῳ, ἐνέκρινε τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀνὰ χεῖρας «Ἀληθείας», ἥτις τρίμηνον συμπληροῦσα σήμερον δημοσιογραφικὸν βίον ἐπὶ χρησταῖς ταῖς ἐλπίσι περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς προσαγορεύει γηθοσύνως τοὺς φίλους αὐτῇ συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας.

Αἱ τῆς Ἐκκλησίας ἐνέργειαι κατὰ τὸ λῆγον ἔτος δὲν περιωρίσθησαν ἐν μόναις ταῖς ἀνωτέρω πράξεσιν. Ἐν ᾧ ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τέκνων αὐτῆς ἐμερίμνα καὶ ἐφρόντιζε μητρικῶς, δὲν παρέβλεπε καὶ τὰ ἀμεσωτέρως προσκείμενα αὐτῇ σωματικῶς τέκνα αὐτῆς τὰ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως οἰκοῦντα.

Ἡ θέσις τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου τὴν ἄμεσον αὐτῆς ἐφείλκυσε προσοχήν, ἡ δὲ βελτίωσις τῆς καταστάσεως αὐτοῦ ἐγένετο ἀντικείμενον ἐνδελεχοῦς αὐτῆς μελέτης.

Πρὸς τὴν εὐκταίαν ταύτην βελτίωσιν ἀφορῶσα κατήρτισε πρὸ διετίας κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην τὴν εὐκλιματοῦσαν Κεντρικὴν Ἱερατικὴν Σχολήν, καὶ τὴν βελτίωσιν ταύτην σταθερῶς ἐπιδιώκουσα διεκανόνισε προσφάτως ἐν τύποις ἐκδοθέντι Κανονισμῷ τὰ τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου εἰς τρόπον, προσδοποιοῦντα τὴν τακτικὴν αὐτῶν μισθοδότησιν καὶ τὴν χειραφέτησιν ἐκ τῆς ἥκιστα ἀνεκτῆς θέσεως τῆς δίκην ἐπαιτῶν ἐξοικονομήσεως τῶν πρὸς συντήρησιν αὐτῶν μέσων· καθώρισε τὴν συχνοτέραν διδασκαλίαν τοῦ θείου λόγου εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ ἔθετο τὰς βάσεις τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν προσόδων τῶν εὐαγῶν ναῶν ὑπὲρ ἀναπτύξεως τῶν πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας μέσων.

Τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην οὐ μόνον λόγῳ συνιστῶσα, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐνισχύουσα καὶ ἐνθαρρύνουσα, εἶχε μετατρέψει εἰς πρότυπον δημοτικὴν, τὴν ἄλλοτε ἐν Φαναρίῳ ἀλληλοδιδακτικὴν πατριαρχικὴν σχολήν, ἧς τὸ πρόγραμμα καὶ κατὰ τὸ λῆγον ἤδη ἔτος ἐπεξέτεινεν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς σπουδαζούσης νεότητος· διώρισεν ἐπόπτας ἐπὶ τῶν ἐνοριακῶν σχολῶν, κατέγεινε δὲ καὶ καταγίνεται εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν αὐτῶν κατὰ τὸ πρότυπον τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς.

Ἀγλαὸν ἀνάστημα τοῦ ὑπὲρ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῆς παρίσταται πρὸ τῶν ὀμμάτων πάντων τὸ περιφανὲς οἰκοδόμημα, οὗτινος ὁ θεμέλιος πρὸ ἑνδεκαμήνου ἐτέθη καὶ ὅπερ χωρεῖ συντελούμενον εἰς ὑποδοχὴν τῆς ἐν αὐτῷ κατασκηνωσούσης μεγαλωνύμου Πατριαρχικῆς τοῦ Γένους Σχολῆς.

Κατ' ἀγαθὴν τοῦ Ὑψίστου εὐμένειαν τὸ λῆγον ἔτος δὲν

εἶδε μόνον τὴν θεμελίωσιν τοῦ χρησιμωτάτου τούτου οἰκοδομήματος, ἀλλ' ηὐμοίρησεν ἵνα ἐν ταῖς δέλτοις αὐτοῦ σημειωθῇ καὶ ἡ θεμελίωσις δύο ἑτέρων ἀναγκαιοτάτων καθιδρυμάτων, ἅτινα ὡς τηλαυγεῖς ἀδάμαντες προσετέθησαν εἰς τὸ δι' ἔργων εὐσεβείας κατειργασμένον διάδημα τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων.

Κατὰ τὸ λῆγον ἔτος ὁ διακαὴς πόθος πάσης φιλαδέλφου ψυχῆς ἐπληρώθη· ἐλήφθη φροντὶς ὑπὲρ τῶν ἀποκλήρων τῆς μοίρας, ὧν ἀπεσβέσθη ἡ δᾳς τοῦ λογικοῦ καὶ καθίδρυμα κατάλληλον πρὸς ἐγκατοίκησιν, περίθαλψιν καὶ νοσήλευσιν αὐτῶν ἐντὸς μικροῦ συντελεῖται παρὰ τὸ Ἑπταπύργιον, ἐξαλεῖφον τὴν ἐπὶ ἀστοργίᾳ μομφὴν, ἣν ἐπέρριπτον ἡμῖν οἱ τὴν ἀφόρητον θέσιν τῶν δυστυχῶν τούτων ἐνορῶντες.

Συγχρόνως ἐτέθη καὶ ὁ θεμέλιος ἑτέρου ἀσύλου φιλαδελφίας, διατρανοῦντος ἀγαστὴν μέριμναν· ἐπὶ τῆς νήσου Πρώτης ἐθεμελιώθη τὸ ἄσυλον τὸ διὰ τοὺς γεγηρακότας ἢ ἄλλως ἀνικάνως ἔχοντας πρὸς περαιτέρω τῆς Ἐκκλησίας διακονίαν κληρικούς.

Πρὸς τούτοις ἀπεπερατώθη κατὰ τὸ λῆγον ἔτος ἡ οἰκοδομὴ τῶν γραφείων τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, καὶ ἐπὶ κρεισσόνων βάσεων διωργανώθησαν τὰ τοῦ Κηροποιείου ἀνεγερθέντος ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐν Βλαχέρναις ἱεροῦ καταλλήλου οἰκοδομήματος. Ἐλπίζεται ὅτι τὸ καθίδρυμα τοῦτο, περὶ οὗ ἐπανειλημμένως ἔγραψεν ἡ Ἀλήθεια, δεόντως κατὰ τὸ ἐπὶ θύραις ἔτος ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς δημοσίου καὶ τῶν κκ. Ἐφόρων τῶν ἱερῶν ναῶν ὑποστηριζόμενον ἀσφαλίσει τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἱερατικὴν Σχολήν.

Ταῦτα ἐν ἀσθενεῖ σκιαγραφίᾳ τὰ κυριώτερα ἔργα, τὰ κατὰ τὸ λῆγον ἔτος διαπραχθέντα ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Εἴθε τὸ ἀνατέλλον ἔτος ἀναδειχθῇ ἐπίσης γόνιμον εἰς ἔργα οὐτωσὶ ἀγαθὰ καὶ θεοφιλῆ, ἐνδυναμοίῃ δὲ ὁ Ὕψιστος τοὺς εἰς ἐπιτέλεσιν αὐτῶν συντελοῦντας.

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ «ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»
ΥΠ' Ἀριθ. 588 ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΥ.

Πολὺς ἐσχάτως ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ἐν Ἄθῳ βιβλιοθηκῶν, ὡς περικλειουσῶν πολύτιμον τῆς προγονικῆς κληρονομίας θησαυρὸν, καὶ μέγα ἐδείχθη περὶ αὐτῶν τὸ ἐνδιαφέρον πολλῶν ὁμογενῶν λογίων· τεκμήριον δὲ, οἱ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ σκοπῷ κατὰ τὸ ἤδη λῆξαν θέρος εἰς Ἅγιον Ὄρος διακεκριμένων λογίων καὶ καθηγητῶν ἄφιξις (α), μετ' εἰδικῆς τῳόντι φιλολόγου προσοχῆς πάσας τὰς Ἀθωνιάδας ἐπισκεψαμένων βιβλιοθήκας, ἑκάστου μὲν ἰδιάν τι καὶ ταῖς ἐργασίαις αὐτοῦ συγγενὲς καὶ οἰκεῖον ἐκζητήσαντος, τινὸς δὲ καὶ πρὸς γενικώτερόν τινα σκοπὸν δι' ὁλοκλήρων μηνῶν τὰς μελέτας αὐτοῦ ποιησαμένου· πράγματι δὲ θὰ ἦτο εὐτύχημα οὐ τῶν σμικρῶν ἐὰν ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ, καθ' ἣν μεθ' ἱεροῦ τῇ ἀληθείᾳ σέβους πάντοθεν περισυνάγεται εἴτι εὑρηται κεχωσμένον καὶ ἐν γωνίᾳ τινὶ ἀποκείμενον τῆς πατρῴας ἡμῶν ἱστορίας κειμήλιον μετ' ἀλλεπαλλήλα ναυάγια, καθ' ἃ σπουδαῖος ἐπ' αὐτοῦ ἐπεκρεμάσθη κίνδυνος, ἠδύνατο ὁ ἱερὸς οὗτος τόπος νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν ἔξω κόσμον τοιοῦτόν τινα θησαυρὸν, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ μεθ' ὅλον τὸν πάταγον τῶν ἰσχυρισαμένων ἢ καὶ ἰσχυριζομένων ἔτι ὅτι εὑρηνται ἐν ταῖς περὶ ὧν ὁ λόγος βιβλιοθήκαις ἀποκείμενα σπουδαῖα κλασσικῆς ἐποχῆς χειρόγραφα, περιέχοντα ἔργα, τέλεον ἀπολεσθέντα (β), μικρά τις μόνον σήμερον δύναται μετ' ἐπίμοχθον καὶ προσεκτικὴν ἔρευναν νὰ ἀνεύρῃ καὶ ταῦτα ἐκκλησιαστικῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὕλης· κατὰ συνέπειαν ἀκούων τις «Βιβλιοθήκας» ἃς μὴ νομίσῃ ὅτι ἐν αὐταῖς εὑρηνται τεθησαυρισμένα μετ' ἐκτάκτου δαψιλείας τιμαλφῆ καὶ πολύτιμα ἐν χειρογράφοις κώδιξι συγγράμματα, ὡς τινες ἀνίδεοι τέλεον καὶ οὐδὲ πάμπαν αὐτῶν ἐκ τοῦ πλησίον πεῖραν καὶ γνῶσιν εἰληφότες διατυμπανίζειν φιλοῦσιν· καθόσον ἡ ἱερόσυλος χεὶρ ἀνδρῶν ἀσυνειδήτων ἐν χρόνοις οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀφεστῶσι καταχρασθέντων τῆς πίστεως καὶ φιλόφρονος τῶν ἀπονήρων ἄλλως περὶ ταῦτα μοναχῶν διαγωγῆς ἔσχον τὴν θρασύτητα ἵνα κρύφα ἄλλα μὲν ὁλόκληρα ὑπεξέλωσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον κολοβώσωσι, περικόπτοντες καὶ ἀφαιροῦντες εἴ τι ἐνέβλεπον ἐν αὐτοῖς σπουδαῖον καὶ ἐνδιαφέρον, τὰ κοινὰ καὶ τετριμμένα τοῖς ἁπλοϊκοῖς ἡμῖν καταλείποντες. Καὶ μεθ' ὅλην ὅμως τὴν ὑπάρχουσαν ταύτην πενίαν ἔστω βέβαιος ὁ περιηγούμενος ὅτι ἐὰν θελήσῃ νὰ φιλολογήσῃ ἀκριβῶς τὰ διάφορα ἀρχαῖά τε καὶ νεώτερα χειρόγραφα δὲν θὰ ἀναχωρήσῃ κεναῖς πάντῃ ταῖς χερσὶν, ἀλλὰ θὰ ἀνακαλύψῃ ἐν γωνίᾳ ἴσως τινὶ χειρόγραφόν τι, περιέχον ὕλην οὐχὶ ἄσχετον ὅλως τῇ νεωτέρᾳ ἰδίως ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ. Τοιοῦτο τινὶ χειρογράφῳ νεωτάτης μὲν ἀλλ' ἐνδιαφερούσης ἐποχῆς ἐνετύχομεν καὶ ἡμεῖς, ἀνεκδότῳ ἔτι, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ «Βατοπαιδινῇ Βιβλιοθήκῃ» πρό τινος χρόνου ὑπ' ἀριθ. **588** ἐκ χάρτου, κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα γεγραμμένῳ καὶ ἀναφερομένῳ εἰς τὸ ταραχῶδες κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἀνακινηθὲν ΠΕΡΙ ΑΝΑΒΑΠΤΙΣΜΟΥ ζήτημα. Τοῦ χειρογράφου τούτου, ἅτε οὐ σμικρὰν κεκτημένου τὴν σπουδαιότητα, μετ' ἀκριβῆ κατά γε τὸ δυνατὸν ἀνάγνωσιν, βραχείαν ἀνάλυσιν ποιούμεθα διὰ τῆς ἀρτιγενοῦς καὶ σεμνῆς «Ἀληθείας», πεπεισμένοι ὅτι εὑρήσομεν αὐτὴν εἰς τοῦτο πρόθυμον. (γ)

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χειρόγραφον ἐν πρώτοις, καί περ εἰς πολλὰς ἐπιστολιμαίας κατατετμημένον διατριβὰς, κατὰ μὲν τὸ ἀντικείμενον, περὶ ὃ στρέφεται, ἀποτελεῖ ἓν ὅλον, συνεχόμενον ἐν τοῖς καθέκαστα αὐτοῦ μέρεσι διὰ τῆς ταυτότητος τοῦ διαπραγματευομένου ἀκανθώδους ἀληθῶς «ΠΕΡΙ ΑΝΑΒΑΠΤΙΣΜΟΥ» ζητήματος, κατὰ δὲ τὸν τῆς διαπραγματεύσεως τρόπον ἐστὶ διάφορον καὶ ποικίλον ἀναλόγως τῶν ἰδεῶν καὶ διαθέσεων, ἃς οἱ πλείους τοῦ ἑνὸς συγγραφεῖς αὐτοῦ εἶχον περί τε τοῦ συζητουμένου θεολογικοῦ ζητήματος καὶ τοῦ ἡγέτου τῆς ὑπὲρ τοῦ ἀναβαπτισμοῦ τῶν Λατίνων καὶ Ἀρμενίων μερίδος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κυρίλλου ἑ. τοῦ Πελοποννησίου. Καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ συγγράμματος (σελ. **136—272**) κατέχει ἡ ἔμμετρος κατὰ τοῦ Κυρίλλου ἰδίως καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ἐλεεινὴ ὡς εἰπεῖν καὶ δηκτικὴ σάτυρα, ἐν **3469** πολιτικοῖς στίχοις περιειλημμένη, ἐκτὸς τῶν ἐν ἀρχῇ **32** ἰαμβικῶν καὶ τῶν δύο εἰς τὴν βίβλον ἐπίσης ἰαμβικῶν ἐπιγραμμάτων· τὸ δὲ ὑπολειπόμενον (**71** — **133—62—124**) κατέχει ἐν πεζῇ χυδαίᾳ φράσει τὸ κυρίως περὶ ἀναβαπτισμοῦ ἐγχειρίδιον, ὡς ὀνομάζει αὐτὸ ὁ συγγράψας, δραματικῷ συγ-

---

(α) Τοιοῦτοι εἰδικῶς ἐν ταῖς διαφόροις τῶν Μονῶν βιβλιοθήκαις ἐργασθέντες εἰσὶν ὁ ἐλλόγιμος καὶ νεαρὸς τῆς Ἱστορίας καὶ Παλαιογραφίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ ὑφηγητὴς κ. Σπ. Π. Λάμπρος, ὅστις μετὰ τεσσάρων ἄλλων νέων φοιτητῶν, παλαιῶν δι' ὅλου τοῦ θέρους καθ' ὅλων τῶν ἐκ τῆς θερινῆς ὥρας προερχομένων προσκομμάτων εἰργάσθη μετ' ἀληθοῦς αὐταπαρνήσεως, καταγράψας ἐν ἐπὶ τούτῳ συνταγέντι βιβλίῳ πάντα τὰ χειρόγραφα· ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης καὶ κλεινὸς τῆς θεολογίας καθηγητὴς κ. Νικηφ. Καλογερᾶς, δι' εἰδικὸν ὅλως σκοπὸν ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς βιβλιοθήκαις ἐργασθεὶς καὶ τελευταῖον ὁ ἐν τῇ Θεολογικῇ τῆς Χάλκης Σχολῇ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κ. Βασίλειος Γεωργιάδης, ὁ καὶ πρῶτος πέρυσιν ἔτι κατὰ τὴν ἐν Ἄθῳ ὀλιγοήμερον διατριβὴν αὐτοῦ τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον ἀναγνούς.

(β) Τοιαύτας τινὰς ἰδέας δύναταί τις εὐρεῖν ἐν τῇ ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ **1867** περὶ τῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βιβλιοθήκῃ χειρογράφου τοῦ Πτολεμαίου Γεωγραφίας ἐκδεδομένῃ πραγματείᾳ "Géographie de Ptolémée ... ou Manuscrit Grec de Batopedi p. Sewastianoff etc.,,

(γ) Συνοπτικωτέραν πως ἀνάλυσιν, χρησιμεύσασαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὡς βάσιν τῆς παρούσης, ἐποιησάμεθα πέρυσιν ἔτι καὶ ἀπεστείλαμεν εἰς Χάλκην τῷ ἐλλογίμῳ καθηγητῇ ἡμῶν κ. Βασιλείῳ Γεωργιάδῃ, αἰτήσαντι δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ συνοπτικάς τινας περὶ τούτου εἰδήσεις, ἅτε μὴ δυνηθέντι διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου ἐπισταμένως ταῦτα διεξελθεῖν.

γεγραμμένον τῷ τρόπῳ ἐν εἴδει ἐξομολογήσεως, προσώπων τοῦ δράματος ὄντων τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἐξομολογουμένου. Τρεῖς ἐπιστολαὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, μία « Λέων τῷ Παντολέοντι », ἑτέρα ἀπάντησις εἰς τὴν Α'. Ἐφραὶμ τινος (δ) καὶ τρίτη « Ἱερός τινα Κωνσταντῖνον » τοῦ ἐκ Κεφαληνίας ἱεροκήρυκος Νικολάου Μαυροειδοῦς, καὶ τελευταῖον ὁ κατὰ τοῦ ἀναβαπτισμοῦ καὶ τῶν ἀναβαπτιστῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούσης συνόδου συνταχθεὶς ὅρος (ε).

Τὸ πρῶτον τούτων, συνέχεια ὄν, ὡς ἐκ διαφόρων ἐξάγεται τεκμηρίων, δύο ἑτέρων βιβλίων (στ) καὶ ἀνῆκον κατά τινα βαθμὸν εἰς συγγραφέα ἄξιον νὰ ἀκούσῃ τὸ δίστιχον

» Εἰσὶ καὶ ἐν Μούσῃσιν Ἐριννύες, αἵ σε ποιοῦσι
» Ποιητήν, ἀνθ' ὧν πολλὰ γράφεις ἀκρίτως,

ἐστὶν ἐπικόν τι οἱονεὶ ποίημα, σκοποῦν κατ' ἀρχὴν οὐχὶ νὰ ἐξυμνήσῃ « ἀνδρὸς ἀρετὴν » ἀλλὰ νὰ χλευάσῃ μετὰ σκώμματος ἄνδρα, πρὸς ὃν διέκειτο οὐχὶ τόσον ἐκ θρησκευτικῆς καὶ ὀρθοδόξου εὐλαβείας, ὅσον ἐκ πάθους καὶ ὀργῆς, κατεχούσης αὐτὸν πυρετωδῶς συγγράφοντα, δυσμενέστατα καὶ ἐχθρικώτατα, Κύριλλον τὸν Ε'. Τὸ δρᾶν καὶ οἱονεὶ πάντων τῶν ἄλλων ἐν τῷ προκειμένῳ ποιήματι ἐφιστάμενον πρόσωπον, περὶ ὃ ὡς εἰς κέντρον ἡ ὅλη τοῦ στιχουργήματος ὑπόθεσις στρέφεται μετά τινων προσπεποιημένων παρεκβάσεων καὶ ἐπεισοδίων, οὗτινος μετὰ Μεφιστοφιλικῆς χαιρεκακίας σὺν τοῖς ὀπαδοῖς αὐτοῦ εὔχεται

» ν' ἀφανίσῃ ὁ Θεὸς ἐν τάχει τὄνομά τους «
» ἢ εἰς τὴν φοῦρκα καὶ σχοινὶ νὰ ἰδῇ τὰ σώματά τους ».

Ἡ κατ' αὐτοῦ δὲ κατηγορία τεθεμελίωται ἐπὶ τῆς περὶ ἀναβαπτισμοῦ τῶν Λατίνων καὶ Ἀρμενίων, τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσερχομένων, κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἀναφυείσης θεολογικῆς ἔριδος. Ἀλλ' ἡ αἰτία αὕτη, ἣν ρίπτει εἰς μέσον ὁ καλὸς ἡμῶν ποιητής, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς νῆμα, περὶ ὃ εὐκολώτερον καὶ μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας ἠδύνατο νὰ συνυφάνῃ τὰς ἐναντίον τοῦ Πατριάρχου θυμοδακεῖς κατηγορίας οὐκ ἐστὶ πάντως ἡ ἀληθής, ἐξ ἧς ὁρμώμενος ἐποίησε τὸν δηκτικώτατον τοῦτον κατὰ τοῦ Κυρίλλου λίβελλον. Οἱ ἄνθρωποι συνήθως, θέλοντες νὰ κατηγορήσωσί τινα καὶ πλήξωσι καιρίως διὰ τῶν φαρμακερῶν τῆς διαβολῆς βελῶν παράγουσιν εἰς μέσον τὴν θρησκείαν, τὸ ἱερώτερον καὶ τιμαλφέστερον τοῦτο παντὸς θνητοῦ κτῆμα, ἐγγίζοντες οὕτω τὴν χορδὴν ἐκείνην, ἥτις ταχύτερον καὶ ὀξύτερον δύναται νὰ κινήσῃ τὸν χόλον τοῦ κατηγορουμένου· καὶ ὁ ποιητὴς λοιπὸν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος σατύρας ὡς ἥρωα μὲν τοῦ ποιήματος αὐτοῦ ἐξελέξατο τὸν Κύριλλον, περιστοιχιζόμενον ὑπὸ ὁμάδος κληρικῶν καὶ λαϊκῶν καὶ πλεῖσθ' ὅσα κατὰ τῆς ἐναντιοφρονούσης μερίδος κακὰ δι' αὐτῆς διαπράττοντα, ὡς αἰτίαν δὲ φαινομένην τῆς ἀμειλίκτου κατ' αὐτοῦ καταφορᾶς καὶ τοῦ προφανοῦς προσωπικοῦ πάθους προείλετο τὴν περὶ ἀναβαπτισμοῦ αἵρετικήν, ὡς λέγει, τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν δόξαν, ὑφ' ἣν κάλλιον τοὺς ἁπλοϊκωτέρους λανθάνων ἠδύνατο νὰ βάλῃ κατὰ σκοποῦ, μετὰ παταγώδους τινὸς ἀγωνίας περιάγων τὸν δυστυχῆ ἀναγνώστην εἰς τὰ διάφορα τοῦ βίου αὐτοῦ σημεῖα.

Ἐκ τῆς ὅλης δὲ τοῦ στιχουργήματος οἰκονομίας συνάγεται ὅτι ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ δὲν εἶχε προδιαγεγραμμένον τι ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ περὶ τοῦ διαπραγματευομένου δῆθεν θεολογικοῦ ζητήματος σχέδιον, μετὰ ψυχικῆς ἠρεμίας καὶ γαλήνης ζητῶν νὰ ἀναιρέσῃ τὴν κακόδοξον καὶ ἀντικανονικὴν ὡς λέγει, τῶν ἐναντίων περὶ ἀναβαπτισμοῦ δόξαν, ἀλλ' ὅτι ὑπῆκουεν εἰς τὰς ἑκάστοτε καὶ κατὰ στιγμὴν ὡς ἐκ τοῦ πρὸ αὐτοῦ φοβερῶς ἐπισειομένου Κυριλλικοῦ ἐνδάλματος προερχομένας ψυχικὰς παθήσεις, τῇδε κακεῖσε περιπλανώμενος καὶ μετὰ χαριεντισμοῦ τινος διηγούμενος μυθάρια, ἐξ ὑπαρχῆς προωρισμένα νὰ διαβάλωσι τὸν Κύριλλον παρὰ τῇ καθεστώσῃ κυβερνήσει καὶ παρασκευάσωσιν οὕτω μετ' ἐπιτυχίας τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ.

Ὑπὸ τὸ κράτος λοιπὸν τοιούτων τινῶν περὶ τοῦ Κυρίλλου ἰδεῶν διατελῶν ὁ ποιητὴς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος στιχουργήματος ἄρχεται τοῦ κατ' αὐτοῦ λιβέλλου ἐκ τῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον δημοτελῶς λίαν γενομένης ἀναρρήσεως αὐτοῦ, καὶ προβάδην ἐντεῦθεν χωρεῖ, ἐκτιθεὶς λεπτομερῶς πολλὰ περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ ἀνέκδοτα, δι' ὧν προσπαθεῖ νὰ ὑπογράψῃ μετὰ ποιητικῆς τινος ἐπιχρώσεως τὸν ἀληθῆ τοῦ σατυριζομένου χαρακτῆρα καὶ νὰ ἀποδείξῃ λαμπρῶς (;) ὅτι πολλῷ ἀπεῖχε τοῦ νὰ καυχηθῇ ὅτι κέκτηται τὸ ζωτικὸν καὶ φερέσβιον τοῦ Εὐαγγελίου πνεῦμα ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς θεοειδοῦς ἀρετῆς. Εἶτα ἐκτίθησι τὰς ἐναντίον τῆς ἐνδημούσης συνόδου διαβολικὰς αὐτοῦ δῆθεν ἐνεργείας, τὰ κατὰ τοὺς πλησιάζοντας αὐτὸν ῥαδιούργους καὶ ἀμαθεῖς κληρικοὺς Μακάριον Ἀγάπιον καὶ Αὐξέντιον (ζ πολλοὺς πολλάκις ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἄμβωνος μετὰ δυσπέπτου ἀμαθείας, πρόσθες δὲ καὶ βλασφημίας κηρύξαντας λόγους (η), τὰς ἐναντίον τοῦ μητροπολίτου Ἀμασείας κατηγο-

(δ) Ἐκ τοῦ τύπου τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ «ὁ Ἐφραὶμ» ἐξάγεται, νομίζω, ὅτι συντάκτης τῆς ἐπιστολῆς ταύτης εἶναι ὁ λόγιος τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Ἐφραὶμ ὁ Β'. (ὅρ. περ. τούτου Νεοελλην. Φιλ. Κ. Σάθα σελ. 507).

(ε) Ἐκτὸς τῶν μνημονευθεισῶν διατριβῶν καὶ ἐπιστολῶν ἐν ταῖς σελίσι 115—120 ὑπάρχει πρὸς τούτοις α') Ὁμολογία τις πίστεως περὶ ἀναβαπτισμοῦ Κωνσταντίνου πριμικυρίου, υἱοῦ τοῦ διδασκάλου Κριτίου, ἐπιδοθεῖσα τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κυρίλλῳ· β') Μέγα μήνυμα εἰς τὴν μετάθεσιν τοῦ Καλλινίκου πατριάρχου . . . . ᾳψνζ'. Ἰανουαρίου 19». γ') « Ἡ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ μηνύματος ἀπολογία τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου». καὶ δ') «Προσφώνημα εἰς τὸν αὐτόν».

(στ) Ἐν σελ. 50ῃ ἀναγινώσκεται «μὲ φαίνεται νὰ ἔμαθες 'στὰ πρὸ αὐτοῦ βιβλία» τοῦ γ', δηλαδὴ ἡ εἰκασία αὕτη ὅμως ἀντιμάχεταί πως πρὸς ἄλλας τινὰς περὶ τοῦ βίου τοῦ Κυρίλλου ἐν τῷ μέσῳ ἀπαντώσας εἰδήσεις.

(ζ) Τίς ὁ Μακάριος ἢ Μαγάριος, ὡς σκωπτικῶς ἀποκαλεῖ αὐτὸν ὁ ποιητὴς ἡμῶν, καὶ ὁ Ἀγάπιος, οὐκ ἔχω ἀκριβῶς εἰπεῖν· ἐν ἀρχῇ μόνον τοῦ ποιήματος τὸν μὲν Ἀγάπιον ὀνομάζει «Λόλακα» (ὁ λόλακας Ἀγάπιος), τὸν δὲ Μακάριον «ὀνομαστὸν Μαγάριον, δόξαν τῶν μπερνίβων, καύχημα μωραϊτῶν»· καὶ ἐν τῇ 5ῃ σελ. κατηγορεῖ αὐτοῦ ὡς ἀδοκίμως λίαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Σμύρνης καὶ Ἰωαννίνων τὸ τοῦ ἱεροκήρυκος ἐπάγγελμα μετελθόντος, ὁ τρίτος ὅμως, ὁ Αὐξέντιος, ὃν ἐν σελ. 21 ὀνομάζει «μιαρο-Αὐξέντιον, ψεύστην καὶ κακλαμάνον» ἐστὶν ἐξάπαντος ὁ ἀγύρτης ἐκεῖνος διάκονος Αὐξέντιος, ὅστις ἀνεφάνη ἐν τῷ κατὰ Βιθυνίαν χωρίῳ Κατιρλὶ καὶ προὐξένησε μεγάλας τῇ Ἐκκλησίᾳ ταραχάς, διδάσκων τὸν ἀναβαπτισμὸν τῶν ἐξ οἱασδήποτε αἱρέσεως τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσερχομένων καὶ διεγείρων τῇ εἰσηγήσει τοῦ Κυρίλλου, ἐν Χάλκῃ τότε διαμένοντος, τὸν λαὸν κατὰ τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Παϊσίου τοῦ Βυζαντίου ὡς λατινόφρονος (ὅρ. περὶ τοῦ γήτους τούτου, ὃν ὁ χύδην ὄχλος ὠνόμαζεν ὅσιον καὶ προφήτην, τὴν περὶ τῆς Βυζαντιν. Πατριαρχικῆς Σχολῆς πραγματείαν τοῦ ἀοιδίμου καὶ ἐν λογίοις σεπτοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου § 25 πρβλ. Κούμ. Ἱστ. Ἀνθ. Πρ. τόμ. Ε. σελ. 338).

(η) Ἐν τῷ μέρει τούτῳ παρενείρεται μετ' ἀρκούσης εὐφυΐας καὶ ποιητικῆς δεξιότητος ἀποστροφή τις εἰς τὸν ἱερὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἄμβωνα, ὃν ἀναιδῶς καὶ ἀσυστόλως ἀνέρχονται τοιοῦτοι ἀμαθεῖς καὶ ἄθλιοι ἱεροκήρυκες· ἰδοὺ πῶς προσφωνεῖ τὸ γεραρὸν τοῦτο τῆς Μ. Ἐκκλησίας βῆμα·

« Ὦ ἱερέμου ἄμβωνα τοῦτο πῶς τὸ βαστάζεις;
» τοιαῦτα ὑποκείμενα 'σὰν βλέπεις δὲν τρομάζεις;
» δὲν σεῖσαι, δὲν ταράττεσαι, δὲν τρέμεις, δὲν φωνάζεις,
» δὲν κλαίγεις εἰς τί ἔρθασες, καὶ δὲν ἀναστενάζεις;
» Καὶ ἂν αὐτοὶ οἱ βάρβαροι δὲν θέλουν σὲ ἀκούσῃ,
» στὴν συμφορὰν ποῦ ἔρθασες ποσῶς δὲν λυπηθοῦσι,
» κράξε κἂν τὰ ἀναίσθητα τοῦ κτίστου σου στοιχεῖα
» ἐκεῖνα εἰς τοῦ λόγου σου δίδουν παρηγορία.
» Ἢ κἂν κράξε, ὦ ἄμβωνα, ψυχὰς τῶν ἰδικῶν σου,
» ρητόρων, διδασκάλων τε, ἱεροκήρυκῶν σου·
» ἐκείνων 'ποῦ μὲ συστολὴν ἀνέβαιναν σὲ σένα,
» καὶ μὲ δειλίαν κήρυττον τὰ προμελετημένα.
» Κορυδαλέα φώνησον καὶ δύο Μελετίους,
» Συρίγου καὶ τῶν Ἀθηνῶν κήρυκας τοὺς ἀξίους
» καὶ Κακαβέλαν ζηλωτὴν κ' ἐκεῖνον τὸν Ἠλίαν
» καὶ ἄλλους ὁποῦ μετ' αὐτοὺς ἀξίους τὴν σοφίαν,

ρίας, ἀφαιρεθέντος τέλος τὴν οἰκείαν παροικίαν καὶ τὸ ὕστατον εἰς ὑπεροχίαν ἀποσταλέντος, τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Ἀμασείας διαπραχθέντα διὰ «κλήρου καὶ λαχνοῦ μεταξὺ ἑξήκοντα ὑποψηφίων, διακόνων, ἱερέων καὶ δύο ἢ τριῶν ἀρχιερέων ὑπὸ κοσμικῶν παπάδων» ἐναντίον τοῦ ιγ'. κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου γενομένην· τὰ κατὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐκμηδενισθεῖσαν σχεδὸν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀντικατασταθεῖσαν ὑπὸ ὁμάδος λαϊκῶν τινων, ἐπιτρόπων καλουμένων, «τοῦ ἄρχοντος Δημούση, μουφλούζη, Ἀποστόλη τοῦ Ριζᾶ καὶ Σκουλούδη τοῦ γουρσούζη», ἀνθρώπων οἵτινες ἐδύναντο διὰ τῆς παρὰ τῷ Πατριάρχῃ ἐπιρροῆς αὐτῶν νὰ ἀναβιβάζωσι καὶ καταβιβάζωσιν ὃν τινα τῶν ἐπισκόπων ἐβούλοντο· τὰ κατὰ τὴν γενομένην πτῶσιν καὶ ἐξορίαν αὐτοῦ, διενεργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ (μεγάλου Βεζύρου πιθανῶς τότε τυγχάνοντος), τὰ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ σπουδαίου, νοήμονος καὶ συνετοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου Ἀνανίου, ἀνδρὸς, «μὴ ἔχοντος ἕτερον ἐφάμιλλον μετὰ τὴν ἅλωσιν» ἀλλὰ προώρως τελευτήσαντος ἕνεκα τῆς κατ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου καταδρομῆς.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια ἴδε τεῦχος ΙΓ'.)

ΣΤ'.
ΣΑΛΜΑΤΟΥΜΠΟΥΡΟΥΚ,

Ὅπου ἄλλοτε τὸ Γενιτσαρικὸν ὑψοῦτο πραιτώριον, οὗτινος τὴν μνήμην διασώζει ἡ τοῦ μέρους προσωνυμία, ἀλλως καὶ ἐνορία τῆς Θεοτόκου γνωριζομένου. Ἡ συνοικία αὕτη ἐκτεινομένη νοτιοδυτικῶς τοῦ Φαναρίου καὶ πρὸς νότον τοῦ Μπαλατᾶ πρὸ δεκαετίας διετήρει δαπάνῃ δεκακισχιλίων γροσίων ἀλληλοδιδακτικὴν Σχολὴν ἐκτρέφουσαν πνευματικῶς 77 μαθητὰς ἐκδιδασκομένους ἀνάγνωσιν (πίνακες, ἀναγνωσματάριον, Χρηστομάθεια Ραγκαβῆ καὶ ἱερὸν ψαλτήριον) ἱερὰν κατήχησιν Κοραῆ, ἱερὰν ἱστορίαν τοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ Γ. Γενναδίου, Καλλιγραφίαν Μ. Σαμίου, Γραμματικὴν Γ. Κανέλλου, Ἀριθμητικὴν Δραΐκη, Γεωγραφίαν Κοκκώνη καί Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν Ἰρβιγγος. Ἔκτοτε μέρος τῶν τῆς ἐνορίας ταύτης κατοίκων εἰς ἄλλας μετοικῆσαν συνοικίας, συνέβαλεν εἰς περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκητόρων αὐτῆς καὶ σήμερον 70—80 οἰκογένειαι, τὸ πλεῖστον πενόμεναι οἰκοῦσιν ἐν αὐτῇ. Ἐκ τούτου οἱ τῆς σχολῆς ταύτης πόροι ἐμειώθησαν καὶ μόλις δι' ἀντιλήψεως τῆς ἐκεῖ ἀδελφότητος Συμπνοίας κατορθοῦται ἡ ἐξοικονόμησις τοῦ ἐκ 4800 γροσίων ἐτησίου μισθοῦ τοῦ διδασκάλου διδάσκοντος ἀλληλοδιδακτικῶς τὰ πρῶτα στοιχειώδη μαθήματα εἰς 56 παῖδας, ἐξ ὧν 20 κοράσια.

Ζ'.
ΕΓΡΙ-ΚΑΠΙ.

Ἡ Χαρσία Πύλη, ἀλλως καὶ ἐνορία τῆς Θεοτόκου ἐπωνυμουμένη ἐκτεινομένη νοτιοδυτικῶς τοῦ Σαλματουμ-

» τὸ ἔδαφός σου πάτησαν ἐπάνω σ' ἀνεβῆκαν,
» καὶ μὲ δειλίαν λάλησαν ἐνόσῳ ἐσταθῆκαν.
» Αὐτοὺς κράξε, ὦ ἄμβωνα, νά σε παρηγορήσουν
» τὰ (ἁρβαρα τὰ στόματα νὰ τὰ ἀποστομήσουν
» νὰ ψέξουν τὴν ἀμάθειαν τὴν νῦν τοῦ προεστοῦ σου
» ποῦ τέτοιο βάρος ἔβαλε σῶμους τοὺς ἰδικούς σου.
» . . . . . .

προυκίου, ἔσω καὶ παρὰ τὸ τεῖχος, διετήρει πρὸ δεκαετίας διὰ δαπάνης δεκακισχιλίων περίπου κατ' ἔτος γροσίων ἀλληλοδιδακτικὴν Σχολὴν, ἐν ᾗ ἑκατὸν δέκα παῖδες διηρημένοι εἰς ὀκτὼ τάξεις ἐδιδάσκοντο ἐξ ἑνὸς διδασκάλου: Ἀνάγνωσιν (ἀλφαβητάριον Κοκκώνη, Γεροστάθην, Ἐγχειρίδιον ἐναρέτων πράξεων Εὐθυμίου Ραπτοπούλου, Θεολογικὰ ζητήματα ὑπὸ Γενναδίου Σχολαρίου, ἁ. τόμον τῆς Χρηστομαθείας Ραγκαβῆ, Ἱερὰν Ἱστορίαν Κοραῆ καὶ τὴν τοῦ Γ.Γενναδίου,) Ἱερὰν Κατήχησιν Κοραῆ, Γραμματικὴν Καλλίρροος, Ἀριθμητικὴν Δραΐκη καὶ Γεωγραφίαν Κοκκώνη.

Ἡ ἐνορία αὕτη ἐκ 200 περίπου οἰκογενειῶν συγκροτουμένη διαθέτει σήμερον ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸ συνδιδακτικὸν σύστημα ἐν μέρει τροποποιηθείσης Σχολῆς αὐτῆς γροσ. 11,400 κατ' ἔτος, συντηροῦσα δύο διδασκάλους, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος λαμβάνει 6000, ὁ δὲ δεύτερος 3500 γρόσ. κατ' ἔτος μισθοδοτοῦσα ἕνα καθαριστὴν καὶ δαπανῶσα εἰς προμήθειαν ὕδατος γρ. 720, εἰς καύσιμον ὕλην γρ. 360, εἰς βιβλία, χάρτην, μελάνην καὶ πένας δι' ἀπόρους μαθητὰς γρ. 360 καὶ εἰς διάφορα ἔκτακτα ἔξοδα ἕτερα 360 περίπου γρόσια κατ' ἔτος.

Ἡ κυριωτέρα τῶν προσόδων αὐτῆς εἶνε ἡ χορηγία τοῦ ἁγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν ἀνερχομένη εἰς 4800 γρόσια κατ' ἔτος· μετ' αὐτὴν ἔρχεται ἡ τοῦ παγκαρίου τῆς Ἐκκλησίας ἀνερχομένη εἰς 1380 κατ' ἔτος γρ. αἱ ἐξ εἰσιτηρίων εἰσπράξεις ἀναβαίνουσαι εἰς 960 γρ. αἱ ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ περιφερομένου δίσκου ἀνερχόμεναι εἰς 720 γρ. περίπου, αἱ ἐκ φερέτρων καὶ ἐνδυμάτων εἰς 600 καὶ αἱ ἐκ τῆς μουχταρικῆς σφραγῖδος εἰς 480. Ἅπασαι αὗται αἱ εἰσπράξεις ἀνέρχονται εἰς 9,000 περίπου γρ. κατ' ἔτος, ὥστε ἀπομένει ἔλλειμα 2400 περίπου γρ. κατ' ἔτος, ὅπερ καλύπτεται δι' ἐκτάκτων συνεισφορῶν τῶν φιλομούσων.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ φοιτῶσι σήμερον 105 παῖδες· τούτων 29 ἀνήκουσιν εἰς τὸ νηπιαγωγικὸν τμῆμα, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὸ συνδιδακτικὸν ὑποδιαιρούμενοι εἰς 5 τμήματα καὶ ἐκδιδασκόμενοι κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς προτύπου Πατριαρχικῆς Δημοτικῆς Σχολῆς. Ὁ χῶρος ὅμως, ἐν ᾧ ἅπαντες οὗτοι οἱ παῖδες συσπειροῦνται, εἶνε ὅλως ἀκατάλληλος διὰ διδασκαλίαν ἐπειδὴ καὶ διὰ Σχολὴν χρησιμεύει τὸ εὐάερον μὲν, ἀλλὰ λίαν στενόχωρον πρὸς τοσούτους μαθητὰς οἰκοδόμημα ὅπερ συνδρομῇ τῶν ἐνοριτῶν ἀνηγέρθη τῷ 1855 ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅπερ ἐκ μιᾶς μόνον ἀποτελεῖται αἰθούσης κατὰ τὸ σχέδιον τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολῶν.

Η'.
ΤΕΚΦΟΥΡ-ΣΕΡΑΪ.

Κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ Τὰ Κύρου, ἐνορία καὶ αὕτη τῆς Θεοτόκου ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ναοῦ παρωνυμουμένη. Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ ὑπῆρχε πρὸ δεκαετίας ἀτελὲς γραμματοδιδασκαλεῖον συντηρούμενον διὰ δαπάνης τριῶν χιλιάδων περίπου γροσίων κατ' ἔτος εἰς ὃ περὶ τοὺς 40 παῖδες φοιτῶντες ἐμάνθανον τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀναγνώσεως· σήμερον ἡ κατάστασις τῆς σχολῆς ταύτης κἄπως εὕρηται ἐν χρείσσονι ἢ πρὸ δεκαετίας καταστάσει, πλὴν δὲν ἱκανοποιεῖ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν φίλων τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως· αἰτία τούτου εἶνε ἡ πενία εἰς ἣν εὑρηνται

οἱ τὴν συνοικίαν ταύτην οἰκοῦντες ὁμογενεῖς, οἵτινες 70 περίπου συγκροτοῦντες οἰκογενείας, εἰσὶν οἱ πενέστεροι τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατοίκων. Τούτου ἕνεκεν εἰσὶν οὗτοι ἄξιοι μειζόνων ἐπαίνων ἅτε ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῶν συγκροτοῦντες τὴν Σχολὴν ταύτην διὰ δαπάνας 4400 περίπου κατ' ἔτος γροσίων, ἐξ ὧν 3240 καταβάλλουσιν εἰς μισθοδοσίαν τοῦ διδασκάλου, 240 εἰς ὑδροφόρων, 240 εἰς προμήθειαν μελάνης, κιμωλίας, κονδυλίων, χάρτου καὶ ἀβακίων δι' ἀπόρους μαθητὰς, 360 διὰ καύσιμον ὕλην, 192 διὰ κτηματικὸν φόρον ἀκινήτου τινὸς κτήματος τῆς Σχολῆς καὶ 120 γρ. εἰς διάφορα ἔξοδα.

Πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν αὐτῶν ἔχουσι τὰς ἑπομένας προσόδους: Γρ. 1440 ἐξ ἐνοικίου ἀκινήτου τινὸς κτήματος κειμένου εἰς κουτουτζίδικα· 960 γρ. ἐκ συνεισφορᾶς 25 μελῶν τοῦ ἐν Τεκφοὺρ-σεραΐῳ ἀδελφάτου· 360 γρ. ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ περιφερομένου δίσκου καὶ 240 ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐνορίᾳ περιαγομένου ὑπὲρ τῆς Σχολῆς κυττίου.

Τὸ σύνολον τῶν ἐσόδων ἀνέρχεται εἰς 3000 κατ' ἔτος γρόσια ὥστε ἀπομένει ἔλλειμμα 1400 περίπου γροσίων κατ' ἔτος. Τούτου μέρος καλυφθήσεται ἐκ τῶν προσόδων τῆς Μουχταρικῆς σφραγῖδος, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐξοικονομηθήσεται καὶ αὖθις ὡς τὸ πρὶν δι' ἐκτάκτων ἐράνων τῶν φιλομούσων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην προσφοιτώντων παίδων ἀνέρχεται εἰς 35 ἐξ ὧν 27 ἄρρενα καὶ 8 θήλεα. Ἐκ τῶν παίδων τούτων 11 (8 ἄρρενα καὶ 3 θήλεα) ἀνήκουσιν εἰς τὸ νηπιαγωγικὸν τμῆμα, τὰ λοιπὰ εἰς τὸ συνδιδακτικὸν, τασσόμενα εἰς τρία τμήματα. Εἰς τὸ Α΄. διδάσκονται: Ἀνάγνωσιν ἐκ τῶν παιδικῶν ἀναγνωσμάτων· Καλλιγραφικὰ γυμνάσματα· μικρὰν ἱερὰν ἱστορίαν Κορᾶ· Προσευχητάριον· καὶ ἀριθμητικὴν ἐπὶ τοῦ πίνακος. Εἰς τὸ Β΄. Ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ Καλοῦ Πατρός· τὸ τυπικὸν τῆς Γραμματικῆς Καλλίφρονος· μικρὰν ἱερὰν ἱστορίαν Κορᾶ· Ἀριθμητικῆς προπαίδειαν (πρόσθεσιν καὶ ἀφαίρεσιν)· Καλλιγραφίαν· Τεχνολογίαν (κλίσεις ὀνομάτων τῆς Α΄. καὶ Β΄. κλίσεως)· ἀντιγραφὴν κατ' οἶκον. Εἰς τὸ Γ΄. Ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ Χριστοφόρου καὶ ἐξ ἐφημερίδων· Γραμματικὴν Καλλίφρονος· ἱερὰν ἱστορίαν Βερναρδάκη, Ἀριθμητικὴν Δανασῆ· Καλλιγραφίαν· ἀντιγραφὴν κατ' οἶκον.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ φοιτώντων παίδων 9 εἰσὶν ἡλικίας 4 ἐτῶν, 3 εἰσὶ 5 ἐτῶν, 7 εἰσὶ 6 ἐτῶν, 2 εἰσὶ 7 ἐτῶν, 4 εἰσὶν 8 ἐτῶν, 5 εἰσὶν 9 ἐτῶν καὶ οἱ λοιποὶ 10 ἐτῶν.

β΄.

ΕΔΙΡΝΕ-ΚΑΠΟΥ.

Ἡ Πολυάνδρου Πύλη, ἡ ἐκ τοῦ παρ' αὐτὴν ἱεροῦ ναοῦ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐπωνυμουμένη, ἐκτείνεται νοτιοανατολικῶς τῆς Χαρσίας Πύλης ἔσω καὶ παρὰ τὸ χερσαῖον τεῖχος.

Πρὸ δεκαετίας ἡ ἐνορία αὕτη διετήρει δαπάνῃ 24000 κατ' ἔτος γροσίων δύο σχολεῖα ἓν ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ ἕτερον ἑλληνικὸν, ἐν οἷς ἐφοίτων 112 μαθηταὶ διαιρούμενοι εἰς δώδεκα τάξεις ὑπὸ ἑνὸς διδασκάλου μεθ' ἑνὸς παιδονόμου διδασκόμενοι. Σήμερον περιώρισαν τὴν ἐτησίαν αὐτῶν δαπάνην εἰς γρ. 4800 ἐξ ὧν 3600 διαθέτουσι διὰ μισθοδοσίαν ἑνὸς διδασκάλου καὶ 1200 διὰ καύσιμον ὕλην καὶ ἄλλα ἔξοδα καὶ περιέστειλαν τὴν ἐν τῇ Σχολῇ αὐτῶν διδασκαλίαν εἰς τὰ μαθήματα τῶν δύο κατωτάτων τάξεων τοῦ συνδιδακτικοῦ, ἐν αἷς φοιτῶσι 55 μαθηταί.

Ὁ περιορισμὸς οὗτος καὶ ἡ περιστολὴ αὕτη δὲν προῆλθον ἐξ ἐλλείψεως χρηματικῶν πόρων· ἡ Σχολὴ αὕτη κέκτηται ἐν οἰνοπωλείοις ἀποφέρον κατ' ἔτος 7200 γρ. ἓν χρασοπωλεῖον ἀποδίδον ἐπίσης κατ' ἔτος γρ. 720· ἔχει παρακατατεθειμένα εἰς τὸ Παγκάριον τῆς Ἐκκλησίας γρ. 31.707 ἐξ ὧν ἀπολαμβάνει διὰ τόκον 4.382, ἔχει λαμβάνειν παρὰ ἰδιωτῶν ἐντόκως δοθέντων αὐτοῖς γρ. 2.362 ἀποκομίζει ἐξ ἐμβατικίων γρ. 2100 καὶ ἐκ δίσκου καὶ εἰσιτηρίων 1440 γρ. κατ' ἔτος· ὥστε μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τῆς ἐτησίας δαπάνης ἀποταμιεύει κατ' ἔτος περὶ τὰς 10.000 γρόσια, σκοπούντων, ὡς φαίνεται, τῶν ἐφόρων αὐτῆς ἵνα ἐπὶ οἰκοπέδου τινὸς ἀνήκοντος τῇ Σχολῇ ἐξ 800 τετραγωνικῶν πήχεων ἀνεγείρωσι νέον οἰκοδόμημα διὰ Σχολὴν καὶ μεταβάλωσι τὸ παρακείμενον, τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπίσης ἀνῆκον, οἰκόπεδον ἐκ 200 τετρ. πήχεων εἰς κῆπον τῆς Σχολῆς.

Καὶ καλὴ μὲν καὶ ἀναγκαία ἡ ἀνέγερσις καταλλήλου κτιρίου διὰ Σχολὴν, πλὴν οὔτε δίκαιον οὔτε φρόνιμον εἶνε ἡ παραμέλησις τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν παίδων τῆς συνοικίας ταύτης, ὅπως βραδύτερον αὕτη προϊδοτηθῇ διὰ κτιρίου καταλληλοτέρου τοῦ ὑπάρχοντος διὰ Σχολήν.

γ΄.

ΣΑΡΜΑΣΙΚΙ.

Τὰ Ἀρματίου τῶν Βυζαντινῶν, τὰ ἄλλως ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ καὶ ἐνορία τοῦ ἁγ. Δημητρίου ἐπιλεγόμενα, ἐκτείνονται βορειοανατολικῶς τῆς προηγουμένης ἐνορίας.

Πρὸ δεκαετίας δαπανῶσα ἡ τοῦ Σαρμασικίου ἐνορία ἑπτακισχίλια περίπου γρόσια διετήρει ἓν ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον διαιρούμενον εἰς 7 τάξεις ἐν οἷς ἐφοίτων 45 μαθηταὶ ὑπ' ἑνὸς διδασκάλου διδασκόμενοι· Ἀνάγνωσιν, (ἀναγνωσματάριον, Γεροστάθην, Σοφίας Ἀπάνθισμα, Χρηστοήθειαν, Μικρὰ διηγήματα κλπ.), Ἱερὰν ἱστορίαν Κορᾶ καὶ Γ. Γενναδίου, Ἱερὰν Κατήχησιν Κορᾶ, Ἀριθμητικὴν καὶ Γεωγραφίαν Δραΐκη, καὶ Γραμματικὴν Γενναδίου.

Σήμερον διὰ δαπάνης 6000 κατ' ἔτος γροσίων διατηρεῖ ἀλληλοδιδακτικὸν τμῆμα εἰς δύο ὑποδιαιρούμενον τάξεις καὶ συνδιδακτικὸν ἐκ 4 συγκειμένον τάξεων, ἐν αἷς φοιτῶσι 75 παῖδες ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Διδάσκονται δὲ ἐν μὲν τῷ ἀλληλοδιδακτικῷ· συλλαβισμὸς, συνδεδεμένη ἀνάγνωσις ἐπὶ τῶν πινάκων, προσευχητάριον, γραφὴ ἐπὶ ἀβάκων καὶ ἀρίθμησις· ἐν δὲ τῷ συνδιδακτικῷ· ἀνάγνωσις (ἐκ τῆς μικρᾶς Ἑλένης, τοῦ Καλοῦ Πατρὸς, Γεροστάθου καὶ Χρηστομαθείας), ἱερὰ ἱστορία Βερναρδάκη, ἱερὰ κατήχησις Κορᾶ καὶ ἡ τοῦ Βερναρδάκη, Καλλιγραφία, Γραμματικὴ Καλλίφρονος, Γεωγραφία πολιτικὴ Δραΐκη καὶ ἀριθμητικὴ ἰδίου, γραφή.

(ἀκολουθεῖ)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

1881.

ΜΗΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31.

Πέμπτη 1. Ἡ κατὰ σάρκα Περιτομὴ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Τὴν κατὰ σάρκα Περιτομὴν ἑορτάζομεν τοῦ Κυρίου, ἣν εἰς ἀναίρεσιν τῆς νομικῆς διατάξεως κατεδέξατο, ἵνα τὴν ἐν Πνεύματι ἀχειροποίητον περιτομὴν εἰσαγάγῃ:

Χριστοῦ περιτμηθέντος, ἐτμήθη Νόμος·
Καὶ τοῦ Νόμου τμηθέντος, εἰσήχθη χάρις.

Ὁ ἐπαξίως τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς αὐτοῦ Μέγας ἐπωνυμηθεὶς περιφανὴς τῆς Καισαρείας ἱεράρχης Βασίλειος ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 329 ἔτους τῆς σωτηρίας ἐν Καισαρείᾳ ἐκ πατρὸς Βασιλείου καὶ μητρὸς Ἐμμελείας τεκούστης δέκα τέκνα, ὧν πρεσβύτατον ἦν ἡ ἐν παρθενίᾳ διαβιώσασα Μακρίνη καὶ μετ' αὐτὴν ὁ θεῖος Βασίλειος.

Μικρὸς τὴν ἡλικίαν ἐστάλη εἰς τὸν οἶκον τῆς πρὸς μητρὸς μάμμης αὐτοῦ Μακρίνης, εὐσεβοῦς καὶ ἐναρέτου γυναικὸς οἰκούσης ἐν Νεοκαισαρείᾳ, ἔνθα ἠκροάσατο τῆς διδασκαλίας τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ· μετά τινα ἔτη, ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἐνεγκαμένην, ἐμαθήτευσεν ἐν τοῖς ἐκεῖ σχολείοις, ἐποικοδομούμενος συνάμα διὰ τοῦ κατ' οἶκον παραδείγματος τῶν γονέων αὐτοῦ διδασκόντων αὐτὸν τὴν εὐσέβειαν, καὶ ἐνδυναμούντων αὐτὸν εἰς τὴν ἀρετήν.

Περαιώσας τὰς ἐν Καισαρείᾳ σπουδὰς αὐτοῦ καὶ ἀνωτέρων ὀρεγόμενος ἀκροάσεων ἐστάλη ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ πρῶτον μὲν εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἶτα εἰς Ἀντιόχειαν καὶ τελευταῖον εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐπὶ τετραετίαν (351—355) διήκουσεν ἄλλων τε διδασκάλων καὶ ἰδίως τῶν σοφιστῶν Ἱμερεσίου τοῦ Προυσαέως καὶ Προαιρεσίου καὶ ὅπου συνεμαθήτευσε μετὰ τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐπὶ δύο ἔτη ἐδίδαξε κατόθι τὴν ῥητορικὴν καὶ ἀνέλαβε πρὸ τῶν δικαστηρίων τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἀδικουμένων· ἀνέκαθεν ὅμως κλίνων πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον καὶ ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μακρίνης παρακινηθείς, τῷ 358 ἀπεχώρησεν εἰς ὄρος τι ἐγγὺς τῆς Νεοκαισαρείας κείμενον καὶ ἐκεῖ ἐδόθη εἰς ἀπερίσπαστον μελέτην τῶν θείων γραφῶν, εἰς συγγραφὰς ποικίλας καὶ ἰδίως περὶ μοναστικοῦ βίου καὶ εἰς ἐπιπόνους σωματικὰς ἀσκήσεις καὶ ἐκουσίους κακουχίας. Ἐκεῖ ἔνθα ὁ αὐτὸς ἔνθεος ζῆλος εἶχε συναγείρει καὶ ἄλλους ὁσίους ἀσκητὰς προσῆλθε μετὰ μικρὸν καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, οἱ δὲ δύο φίλοι διεμοίραζον τὸν καιρὸν αὐτῶν εἰς μελέτας ψυχωφελεῖς καὶ προσευχάς, καὶ εἰς τὴν γεωργικήν, ποριζόμενοι ἰδίαις χερσὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν. Ὁσάκις δὲ ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ παρουσία αὐτῶν καθίστατο ἀναγκαία εἴτε πρὸς βοήθειαν τῆς ἀνθρωπότητος, εἴτε πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν ἀπειλουμένης πίστεως, οἱ εὐσεβεῖς ἀσκηταὶ ἔσπευδον εἰς μέσον τῆς κοινωνίας, ἀφ' ἧς ἀπεχωρίζοντο μετὰ τὴν διαπεραίωσιν τοῦ ἔργου αὐτῶν.

Κρατήσας τὰ σκῆπτρα ὁ Ἰουλιανὸς πολλάκις προσεκάλεσε τὸν Βασίλειον εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν, ἀλλ' οὗτος ἐπιμόνως ἀντέστη εἴς τε τὰς προσφορὰς καὶ εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ ἀρνησιθρήσκου Μονάρχου.

Ἡ μὲν φιλανθρωπία τοῦ Βασιλείου διετρανώθη, ἰδίως κατὰ τὸν ἐν ἔτει 367—368 συμβάντα ἐν Καππαδοκίᾳ λιμὸν καὶ αὐχμόν, ὅτε καὶ ἅπασαν αὐτοῦ τὴν πατρικὴν περιουσίαν κατηνάλωσε καὶ τοὺς εὐπορουῦντας διʼ ὁμιλιῶν συγκινητικωτάτων εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων προέτρεψεν· ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἔνθεος αὐτοῦ ζῆλος ἐξεδηλώθη κατὰ τὸν ἐπὶ τοῦ ἀρειανοῦ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος διωγμὸν τῶν ὀρθοδόξων. Τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ ἕνεκεν τῷ 370, ἀποθανόντος τοῦ Καισαρείας Εὐσεβίου, ἐκλήθη ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτῆς ὁ ἤδη πρεσβύτερος Βασίλειος, οὗτινος ἡ ἐκλογὴ κατετάραξε τὰ μάλιστα τοὺς ἀρειανοὺς καὶ ἰδίᾳ τὸν Οὐάλεντα, ὃς γράψας πρὸς τὸν τῆς Καππαδοκίας ἔπαρχον Μόδεστον διέταξεν αὐτῷ ἢ νὰ πείσῃ τὸν Βασίλειον εἰς κοινωνίαν μετὰ τῶν Ἀρειανῶν, ἢ μὴ πειθόμενον νὰ ἐξελάσῃ. Τῷ βασιλικῷ πειθόμενος προστάγματι ὁ Μόδεστος μετεκαλέσατο παρ' ἑαυτῷ τὸν Βασίλειον, ὃν παρεκίνει, ὅπως ὑποχωρήσῃ πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ μὴ προδώσῃ τοσαύτας ἐκκλησίας διʼ ὀλίγων δογμάτων ἀκρίβειαν, ὑπισχνούμενος τὴν τοῦ Βασιλέως φιλίαν. Εἰς ταῦτα ὁ θεῖος ἀνὴρ ἀπεκρίθη «οἱ τοῖς θείοις λόγοις ἐντεθραμμένοι προέσθαι μὲν τῶν θείων δογμάτων οὐδὲ μίαν ἀνέχονται συλλαβήν· ὑπὲρ δὲ τούτων καὶ πάσας, εἰ δέοι, τοῦ θανάτου τὰς ἰδέας ἀσπάζονται· τὴν δὲ βασιλέως φιλίαν μέγα μὲν ἡγοῦμαι μετʼ εὐσεβείας, ἄνευ δὲ ταύτης ὀλεθρίαν ἀποκαλῶ». Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ὕπαρχος, μεταβαλὼν ἦθος, διηπείλησεν αὐτῷ θάνατον, ὑπολαβὼν ὁ Βασίλειος εἶπεν «εἴθε γένοιτό μοι διὰ τὴν ἀλήθειαν ἀπαλλαγῆναι τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος». Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ὕπαρχος προέτρεψεν αὐτὸν ἵνα σκεφθῇ ὡριμώτερον καὶ δηλώσῃ αὐτῷ τῇ ὑστεραίᾳ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ὁ πανεύφημος ἀνὴρ ἀπήντησεν: «Ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός σοι καὶ αὔριον ἔξω· σὺ δὲ μὴ μεταβάλῃς τὴν γνώμην, ἀλλὰ χρῆσαι ταῖς ἀπειλαῖς». Ὅτε μετὰ μικρὸν ἀφίκετο εἰς Καισάρειαν ὁ Αὐτοκράτωρ, ὁ Μόδεστος εἶπεν αὐτῷ «ἐνικήθημεν, βασιλεῦ! ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶνε ἀνώτερος τῶν ἀπειλῶν· ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ὑποσχέσεων εἶμαι βέβαιος οὐδὲν πλέον κατορθώσομεν».

Ὁ Οὐάλης ἀπεφάσισεν ἵνα ὁ ἴδιος πειραθῇ ὅπως προσελκύσῃ τὸν Βασίλειον εἰς τὰ φρονήματα αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ μεθʼ ὅλης τῆς ἀκολουθίας τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων τοῦ 373 μετέβη εἰς τὸν ναόν, ἔνθα ἱερούργει ὁ μακάριος Βασίλειος, τόσον δὲ κατενύγη ἐκ τῆς εὐλαβοῦς στάσεως τοῦ ἐκκλησιαζομένου ἀπείρου πλήθους καὶ τῆς μεγαλειότητος τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, ὧν προεξήρχεν ὁ Βασίλειος, ὥστε προχωρήσας μέχρι τῶν Ὡραίων Πυλῶν προσέφερε μόνος εἰς τὸν ἐκεῖ ἀναμένοντα αὐτὸν ἱεράρχην τὴν προσφορὰν αὐτοῦ, ἣν οὗτος ἐδέχθη, ὡς ἐδέχετο καὶ τὰς τῶν Ὀρθοδόξων. Ἡ ὅλως χριστιανικὴ αὕτη ἀνοχὴ τοῦ Βασιλείου ἀφώπλισε τὴν μανίαν τοῦ αἱρετικοῦ μονάρχου, ὃς ἀπολαύσας καὶ τῆς μετὰ τοῦ θείου ἐπισκόπου ὁμιλίας, οὐ μόνον φιλανθρωπότερος ἐγένετο τοῖς Ὀρθοδόξοις, ἀλλὰ καὶ τὰ κάλλιστα τῶν ἐν Καισαρείᾳ βασιλικῶν κτημάτων ἀφιέρωσεν εἰς χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν τῶν λεπρῶν καὶ λελωβημένων.

Τῇ 1 Ἰανουαρίου τοῦ 379 ὁ μακάριος ἀνὴρ ἄγων τὸ 51ον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον. Τόση δὲ ἦτο ἡ τοῦ λαοῦ συρροὴ εἰς τὴν κηδείαν αὐτοῦ, ὥστε πολλοὶ ἐπνίγησαν ἐκ τῆς στενοχωρίας.

Συνέγραψεν οὗτος ἐννέα ὁμιλίας εἰς τὴν ἑξαήμερον, 17 περὶ τῶν ψαλμῶν, 31 περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, δύο βιβλία περὶ βαπτίσματος, περὶ ἀληθοῦς παρθενίας, ἑρμηνείαν ἢ ἐξήγησιν ἐπὶ τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἡσαΐου, ἀντιῤῥητικὸν τοῦ ἀπολογητικοῦ τοῦ ἀσεβοῦς Εὐνομίου, πραγματείαν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν Εὐνόμιον, Ἀσκητικά, ἐν οἷς περιλαμβάνονται τὰ Ἠθικὰ αὐτοῦ, οἱ μοναστικοὶ αὐτοῦ κανόνες καὶ διάφοροι ἄλλαι πραγματεῖαι, ἐπιστολαί, λειτουργίαν καὶ ἄλλα.

Ἐκ τῶν Εὐρωπαίων κριτικῶν ὁ Ἔρασμος οὐδενὸς ῥήτορος δεύτερον δέχεται τὸν Βασίλειον, ὁ δὲ Ρολλῖνος συνίστησιν αὐτὸν εἰς τοὺς νέους ὡς ἕνα τῶν καλλίστων διδασκάλων τῆς ῥητορικῆς.

Παρασκευὴ 2. Προεόρτια τῶν Φώτων· καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σιλβέστρου πάπα Ρώμης.

Ἦκμασεν οὗτος περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος διαδεξάμενος ἐπὶ τὸν ἐπισκοπικὸν τῆς Ρώμης θρόνον τὸν Μιλτιάδην· αὐτὸς, λέγεται, κατηχήσας τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν.

Σάββατον 3. Προεόρτια τῶν Φώτων· καὶ τοῦ ἁγίου Προφήτου Μαλαχίου καὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Γορδίου.

Τὸ τοῦ Προφήτου ὄνομα μεθερμηνεύεται Ἄγγελος, ἐγεννήθη δὲ μετὰ τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιστροφὴν ἐκ φυλῆς Λευΐ ἐπὶ τῆς βασιλείας Νεεμίου, ἦν δὲ ὁ ΙΒ'. τῶν ἐλασσόνων προφητῶν. Ἐν τῇ προφητείᾳ αὐτοῦ ἐκ 4 κεφαλαίων συγκροτουμένῃ προλέγει τὴν μέλλουσαν Δευτέραν τοῦ Κυρίου παρουσίαν.

Ὁ Γόρδιος ἦν ἐκ Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας καὶ ἠθλησεν ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπὶ Λικινίου.

Κυριακὴ 4. Προεόρτια τῶν Φώτων· καὶ ἡ Σύναξις τῶν ἁγίων ἑβομήκοντα Ἀποστόλων καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἑβδομήκοντα περιλαμβάνονται οἱ εἰς ποίμανσιν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τῶν αὐτοπτῶν τοῦ Λόγου ἀναδειχθέντες πρῶτοι ἐπίσκοποι.

Ὁ Θεόκτιστος ἦν ἡγούμενος τῆς ἐν Σικελίᾳ μονῆς τοῦ Κουκούμη, ἔνθα τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ κατέλυσε.

Δευτέρα 5. Προεόρτια τῶν Φώτων καὶ τῶν ἁγίων Μαρτύρων Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ.

Ἀμφότεροι οἱ μάρτυρες οὗτοι ἠθλησαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, ὁ μὲν Θεόπεμπτος τμηθεὶς τὴν κεφαλήν, ὁ δὲ Θεωνᾶς ἐνταφεὶς ζῶν.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, εἰ μὴ τύχῃ Σάββατον ἢ Κυριακή, ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν Ὡρῶν τῶν Θεοφανείων.

Τρίτη 6. Τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Θεάνθρωπος Δεσπότης σκοπῶν ἵνα ἀναλάβῃ τὸ σωτήριον κήρυγμα ἀπελθὼν πρὸς τὸν Προφήτην καὶ Πρόδρομον Αὐτοῦ Ἰωάννην ἐζήτησεν ἵνα βαπτισθῇ καὶ ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ. Ἐν τῷ βαπτίζεσθαι τὸν Κύριον τὸ τῆς Τριάδος ἀπεκαλύφθη μυστήριον, τοῦ μὲν Υἱοῦ βαπτιζομένου, τῆς δὲ τοῦ Πατρὸς φωνῆς ὀνομαζούσης αὐτὸν Υἱὸν ἀγαπητόν, ἐν ᾧ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, κατελθὸν ἐν εἴδει περιστερᾶς τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλὲς ἐβεβαίου. Ἡ ἑορτὴ αὕτη εἶνε μία τῶν τριῶν μεγάλων Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

Τετάρτη 7. Ἡ Σύναξις τοῦ τιμίου ἐνδόξου, Προφήτου, Προδρόμου, καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Τὴν Σύναξιν ταύτην ἑορτάζομεν ἐπὶ τῷ ὑπουργῆσαι τὸν Προφήτην καὶ Πρόδρομον τῷ Μυστηρίῳ τοῦ Θείου Βαπτίσματος.

Πέμπτη 8. Μνήμη τοῦ ὁσίου ἡμῶν Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου καὶ τῆς ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Δομνίκης.

Περὶ τοῦ Γεωργίου πληροφορούμεθα ἐκ τῶν ἐν τοῖς Μηναίοις ὑπομνημάτων ὅτι ὁσίως ἐν ἀσκητικοῖς βιώσας πόνοις μετέστη πρὸς Κύριον ἢ ὡς ὁ ἐπιγραμματοποιὸς λέγει:

Σὺν δάκρυσι σπείραντι τῷ Γεωργίῳ,
Καιρὸς θερίζειν ἐστὶ σὺν εὐθυμίᾳ.

Ἡ ὁσία Δομνίκη ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς Δ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Πέμπτης· ἐκ Καρθαγένης ὁρμηθεῖσα ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ἔνθα τὸ θεῖον Βάπτισμα παρὰ τοῦ ἱεροῦ Νεκταρίου δεξαμένη ἀφιερώθη εἰς τὸν μονήρη βίον καὶ ἀνδρικοῖς πόνοις ἐγγυμνασαμένη εἰς ἄκρον προῆλθεν ἀσκήσεως.

Παρασκευὴ 9. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πολυεύκτου.

Οὗτος ἐπὶ Δεκίου στρατευόμενος ἐν Ἀρμενίᾳ, ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀθλήσας, μαρτυρικῷ θανάτῳ τὰ ἄνω τοῖς κάτω ἀντήλλαξε.

Σάββατον 10. Μνήμη τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ ἐπισκόπου Μελιτινῆς.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη τῷ 331 μ. Χ. καὶ ἦν ἀδελφὸς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, ὡς ἐκεῖνος δὲ, καὶ αὐτὸς ἀνετράφη καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου· νεώτατος ἦλθεν εἰς γάμον καὶ μετῆλθε τὸν δικηγόρον· χηρεύσας ὅμως μετ' ὀλίγον ἀφωσιώθη εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου καὶ ἐνέκυψεν εἰς τὴν μελέτην τῶν θείων γραφῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ προήχθη εἰς ἐπίσκοπον Νύσσης. Τόσην δὲ ὑπόληψιν καὶ δόξαν ἀπέκτησε διὰ τῆς ἀπαραμίλλου αὐτοῦ εὐγλωττίας, τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἀρετῆς ὥστε ἐν ἔτει 394 ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἁγίας Β'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου εἶνε γεγραμμένον πρὸ πολλῶν Μητροπολιτῶν ὅπερ ἦν τιμὴ ὅλως προσωπικὴ εἰς αὐτὸν, εἰς ὃν καὶ τὸν ἐντιμότατον τίτλον Πατὴρ Πατέρων ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ ἐκείνη ὁμήγυρις αὐτῷ ἀπένειμε.

Τὸ διεξοδικώτερον τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ εἶνε ὁ κατὰ Εὐνομίου τοῦ αἱρετικοῦ ἀνασκευαστικὸς λόγος ἐκ 12 συγκείμενος βιβλίων· τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ Πατρὸς σώζονται καὶ πλῆθος ἄλλο πραγματειῶν περὶ παντοίων ὑποθέσεων, ὑπομνήματα εἰς τὴν ἁγίαν Γραφὴν, ὁμιλίαι, πανηγυρικοὶ λόγοι, ἐπιτάφιοί τινες καὶ ἐπιστολαί.

Ὁ Δομετιανὸς προέστη τῆς ἐν Μελιτινῇ ἁγίας Ἐκκλησίας περὶ τὰς δυσμὰς τῆς στ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, διακριθεὶς ἐπί τε βίου ὁσιότητι καὶ πολιτικῇ συνέσει.

Κυριακὴ 11. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.

Οὗτος ἐκ τῆς Καππαδόκων ὥρμητο χώρας· καρεὶς μοναχὸς, ἀνῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τοὺς θεοβαδίστους προσκυνήσας τόπους, ἐκεῖθεν εἰς Ἀντιόχειαν παρεγένετο, ἔνθα ἐμαθήτευσε παρὰ Συμεῶνι τῷ Στυλίτῃ, οὗ τὴν ἀρετὴν μιμησάμενος, ἀσκητικοῖς πόνοις ἑαυτὸν ἀνύψωσε καὶ ποιμὴν πολλῶν λογικῶν θρεμμάτων γενέσθαι κατηξιώθη.

Δευτέρα 12. Μνήμη τῆς ἁγίας μάρτυρος Τατιανῆς.

Αὕτη ἤκμασεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου Σευήρου· ἐγεννήθη ἐν Ρώμῃ ἐκ πατρὸς τρὶς ὑπατεύσαντος, διακρινομένη δ' ἐπ' εὐσεβείᾳ προήχθη εἰς Διακόνισσαν· ἀλλὰ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν αὐτῆς πίστιν μυριαχῶς βασανισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν ἀπετμήθη τέλος τὴν μακαρίαν κεφαλήν.

Τρίτη 13. Μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἑρμύλου καὶ Στρατονίκου.

Ἤθλησαν οὗτοι ἐπὶ τοῦ ὑπὸ Λικινίου κινηθέντος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας διωγμοῦ.

Τετάρτη 14. Μνήμη τῶν ἁγίων Ἀββάδων τῶν ἐν Σινᾷ ὄρει ἀναιρεθέντων.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐτάχθη ἡ ὑπὸ τῶν σκηνητῶν ἀναίρεσις τῶν ἐν Σινᾷ μοναζόντων ἐπί τε τῶν χρόνων Διοκλητιανοῦ καὶ μετὰ ταῦτα· ἡ ἀκολουθία ὅμως αὐτῶν ψάλλεται εἰς τὰς 13, ἐπειδὴ καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην τελοῦμεν τὴν ἀπόδοσιν τῆς τῶν Θεοφανείων ἑορτῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἡ ἀνθρωπότης ἔκπαλαι κατεῖδε τὴν ἀνάγκην τοῦ καθορισμοῦ μονάδος τινὸς εἰς καταμέτρησιν τοῦ ἀεὶ ῥέοντος χρόνου. Καὶ εὐχερὴς μὲν ἦν σχετικῶς ὁ καθορισμὸς πρώτης τινὸς μονάδος, λαμβανομένης ὡς βάσεως τῆς περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα περιστροφῆς τῆς Γῆς, δυσχερὴς ὅμως ἡ ἀκριβὴς τῆς πρώτης ταύτης μονάδος συναρμολόγησις εἰς καταρτισμὸν μείζονος πρὸς καταμέτρησιν μονάδος, ἥτις, καθὼς ἡ πρώτη, ἡ τοῦ ἡμερονυκτίου, ἐνεφάνιζεν ἀσφαλῆ διδόμενα, ἤτοι τὴν νύκτα ἀποκρύπτουσαν τὸ τῆς ἡμέρας φῶς, καὶ τοῦτο διασκεδάζον τὸ τῆς νυκτὸς σκότος, ὤφειλεν ἵνα παρουσιάζῃ τὰ αὐτὰ κλιματολογικὰ φαινόμενα ὡς ἐν δεδομένῳ τινὶ τόπῳ, οὕτω καὶ ἐν προκαθωρισμένῳ χρόνῳ ἐπισυμβαίνοντα. Πρὸς τοῦτο ἀπῃτεῖτο ἀκριβὴς γνῶσις τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τοῦ ἀπαιτουμένου, ἵνα ἡ Γῆ διατρέξῃ τὴν περὶ τὸν Ἥλιον ἐκλειπτικὴν αὐτῆς καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ σημεῖον, ἐξ οὗ ἀφωρμήθη, καὶ ἀφ' οὗ ὁρμωμένη ἤθελε διατρέξει καὶ αὖθις τὸ αὐτὸ διάστημα. Ἡ ἀτέλεια ὅμως τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων καὶ ἡ δυσχέρεια πρὸς ἀκριβῆ ἀντιστάθμισιν δι' ἡμερῶν τῆς διαρκείας τοῦ χρόνου τούτου, ἐν μὲν τῇ ἀρχαιότητι παρήγαγε διάφορα χρονολογικὰ συστήματα, ἐν δὲ τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ὑπηγόρευσε τὴν ἀνάγκην δημιουργίας τοῦ πολιτικοῦ λεγομένου ἔτους, ὅπερ μὴ ἀφιστάμενον πολὺ τῆς ἀκριβοῦς περιόδου, καθ' ἣν ἡ Γῆ διατρέχει τὴν ἐκλειπτικὴν αὐτῆς, διὰ τῆς παρεισαγωγῆς ἐμβολίμων κατὰ περιόδους ἡμερῶν, προσεγγίζει ἡμᾶς εἰς τὴν ἀκρίβειαν τοῦ τροπικοῦ ἔτους.

Τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ 365 ἡμερῶν, 5 ὡρῶν, 48', 49'' καὶ 6''' λεπτῶν συγκροτούμενον, ὑστερεῖ τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει πολιτικοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτους κατὰ 11', 10'' καὶ 54''' λεπτὰ, ἑπομένως ἐν διαστήματι 134 περίπου ἐτῶν τὸ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει πολιτικὸν ἔτος εἶνε κατὰ μίαν ἡμέραν μακρότερον τοῦ τροπικοῦ. Τὴν διαφορὰν ταύτην ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἐκ Παλαιολόγων Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου Νικηφόρος ὁ Γρηγορᾶς προέτεινεν ἵνα διορθωθῇ, ἀλλ' ἡ πρότασις αὐτοῦ δὲν ἐνεκρίθη, καὶ μόνον τῷ 1582 Μ. Χ. προέβησαν ἐν τῇ Δύσει εἰς τὴν διόρθωσιν ταύτην· ἕνεκεν ὅμως τῆς διαφορᾶς τῆς ἀπαντωμένης ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν τροπικῶν ὑποδιαιρέσεων, προσήγγισαν μὲν ἐγγυτέρω τοῦ τροπικοῦ ἔτους, πλὴν δὲν ἐπέτυχον καὶ αὐτοὶ τὴν ἀκριβῆ αὐτοῦ ἀναπαράστασιν.

Μετὰ τὸν καθορισμὸν τῆς χρονικῆς περιόδου τῆς ὁριζούσης τὴν μεγάλην μονάδα τῆς τοῦ χρόνου καταμετρήσεως, ἔδει ἵνα καὶ ἡμέρα τις καθορισθῇ ὡς ἀφετηρία τῆς καταμετήσεως ταύτης· ἐκ τούτου ποικίλαι τοιαῦται ἐδημιουργήθησαν, τάττουσαι ἐν διαφόροις τοῦ ἔτους ὥραις τὴν

ἔναρξιν τῆς τοῦ χρόνου καταμετρήσεως. Τὰς ποικιλίας δὲ ταύτας ἐπηύξησε παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσι καὶ ἡ ἀρχή, ἀφ' ἧς ἕκαστον τούτων ἐξήρτησεν, ὡς ἐκ τοῦ μάλα διασήμου γεγονότος, τὴν τοῦ χρόνου καταμέτρησιν.

Οἱ Βυζαντινοὶ παραδεχθέντες ὡς μεγάλην τοῦ χρόνου μονάδα τὸ κατὰ τὸ 47 Π. Χ. ἔτος, ἀξιώσει τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ὑπὸ τοῦ τότε περιφήμου ἀστρονόμου Ἀλεξάνδρου Σωσιγένους καθορισθὲν ἡλιακὸν ἔτος, ἐδέχθησαν ὡς ἀρετηρίαν μὲν αὐτοῦ τὴν α'. Σεπτεμβρίου, ὡς ἀρχὴν δὲ τὴν τοῦ κόσμου δημιουργίαν. Ταύτην τὴν χρονολογίαν διετήρησε καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐπὶ 200 σχεδὸν ἔτη, ἄχρι τοῦ 1623 Μ. Χ., ὅτε, πατριαρχεύοντος τὸ δον Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ἐγκατελείφθη ἡ χρονολογία αὕτη καὶ ἐτέθη εἰς χρῆσιν ἡ ἀπὸ θεογωνίας, καθ' ἃ ἐν σελ· 48 τῆς ἀνὰ χεῖρας «Ἀληθείας» ἐσημειώθη. Ἔκτοτε ἐν κοινῇ χρήσει ἐτέθη καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἀπὸ θεογωνίας ἔτος, ὅπερ τέως παροδικῶς μόνον ἀπηντᾶτο ἐν ἐπισήμοις ἐκκλησιαστικοῖς ἐγγράφοις. (*)

Ἡ ἀπὸ θεογωνίας αὕτη χρονολογία, ἥτις εὑρηται ἤδη ἐν κοινῇ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς χρήσει, ὑπελογίσθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 532 ἀπὸ Χριστοῦ, ὑπό τινος Ἀββᾶ Διονυσίου, ἡγουμένου μονῆς τινος, ἐν Ρώμῃ κειμένης, ὅστις ἀποπλανηθεὶς ἐκ τῆς παρὰ τοῖς Λατίνοις πατρᾶσιν ἀπαντώσης λέξεως incarnatio, δι' ἧς πολλοὶ τούτων ἐννοοῦσιν οὐχὶ τὴν Γέννησιν ἀλλὰ τὴν Σύλληψιν, ὑπελόγισε τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους τὴν 25 Μαρτίου, ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Καίτοι ὅμως αὐτὸς ὁ Διονύσιος καθώρισε τὴν α'. τοῦ Ἰανουαρίου ὡς ἀρχὴν τοῦ 6'. Μ. Χ. ἔτους, πολλοὶ λαοὶ διετήρησαν ἐν Εὐρώπῃ τὴν ἀπὸ 25 Μαρτίου ἔναρξιν τοῦ ἔτους, καὶ μέλις πε ὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐγκατέλειπον ταύτην.

Τῆς χρονολογίας ταύτης ἐπίσημον χρῆσιν πρῶτος ἐποιήσατο ὁ Μέγας Κάρολος, ὅθεν ἀπὸ τῆς 1'. ἑκατονταετηρίδος ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐγενικεύθη ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, καὶ μόλις μετὰ ὅλην ἑκατονταετηρίδα, κατὰ τὸν ιά. ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἐδέχθη ταύτην καὶ ἡ τῆς Ρώμης Ἐκκλησία, ἐπισκοπεύοντος ἐν αὐτῇ Λέοντος τοῦ Θ'.

Ἡ Ἐκκλησία δεχθεῖσα, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, τῷ 1623 τὴν ἀπὸ θεογωνίας χρονολογίαν, ἀντὶ τῆς ἀπὸ κτίσεως κόσμου τέως ἐν χρήσει, ἐξακολουθεῖ μεταχειριζομένη ἐν τοῖς διαφόροις αὐτῆς ἐπισήμοις ἐγγράφοις καὶ τὰ ἐν τῇ Ἰνδικτιῶνι ἔτη, ἄνευ ὅμως τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν κύκλων αὐτῶν· τοῖς πατρῴοις δ' ἐθίμοις ἑπομένη, ἑορτάζει τὴν ἔναρξιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους κατὰ τὴν 1ην Σεπτεμβρίου, ἣν ὁ ἐν ἁγίοις Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καθώρισεν ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους τῆς Ἰνδίκτου, ὅτε τῷ 312 μ. Χ. ἐθέσπισε τὴν κατὰ Ἰνδικτιῶνας ἀρίθμησιν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ θρησκευτικὴ τελεῖται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τελετὴ κατ' ἔτος τὴν α'. Σεπτεμβρίου.

—Αἱ ἑορταὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως ἐπανηγυρίσθησαν ἐν πάσῃ κοσμιότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ ὡς πρέπον καὶ χρεών ἐστιν. Ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ Α. Θ. Π. ἱερούργησε μετὰ ἓξ Σεβ. συνοδικῶν, Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Μεθύμνης, Λήμνου, Κορυτζᾶς καὶ Κασσανδρίας, τοῦ παν. ἁγίου Φιλιππουπόλεως καὶ τοῦ Θεοφ. Προέδρου Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους. Πλῆθος ἄμετρον παρῆν ἐν τῇ τετράωρον διαρκεσάσῃ Πατριαρχικῇ λειτουργίᾳ, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν τηρουμένην τάξιν, ἡγουμένων τῶν ψαλτῶν καὶ τοῦ κλήρου, ἡ Α. Θ. Π., φέρουσα τὴν μεγάλην Πατριαρχικὴν στολήν, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν οἶκον, ἔνθα μετὰ τὸν ψαλέντα πολυχρονισμὸν, ἐδέχθη τὰς εὐλαβεῖς προσρήσεις τῶν Σεβ. ἀρχιερέων, τῶν κληρικῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὡς καὶ τῶν ἱερέων καὶ γραμματέων τῶν Πατριαρχικῶν γραφείων. Ἐν τῇ Πατριαρχικῇ λειτουργίᾳ παρῆσαν ἐν μεγάλῃ στολῇ αἱ Α. Α. ἐξ ὁ Ἄρχων Μ. Λογαθέτης Σταυρ. Ἀριστάρχη Βέης, ὁ Κ. Καλλιάδης Βέης, καὶ ὁ Καπου-Κεχαγιᾶς τῶν Πατριαρχείων Σταυράκη ἐφένδης Ἰωαννίδης, οἵτινες καὶ συνώδευσαν τὴν Α. Θ. Π. ἀνελθοῦσαν εἰς τὸ Μ. Συνοδικόν.

—Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων τὴν Παρασκευὴν προσῆλθον εἰς Φανάριον καὶ ἠσπάσθησαν τὴν χεῖρα τῆς Α. Θ. Π. αἱ Α. Α. ἐξ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας κ. Νοβικὼφ καὶ ὁ τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Γ. Κουντουριώτης.

—Ἐκ προσώπου τοῦ τῆς Γαλλίας πρεσβευτοῦ κ. Τισσὼ ἐπεσκέψατο αὐθημερὸν τὴν Α. Θ. Π. ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ὁ διερμηνεὺς τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας κ. Ρόβερτ.

—Πολλοὶ τῶν διακεκριμένων ὁμογενῶν προσῆλθον ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς εἰς Φανάριον, ὅπως λάβωσι τὰς εὐλογίας τῆς Α. Θ. Π.

—Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ὁ τοῦ Ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου Πρωτοσύγκελλος, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο κληρικῶν καὶ δύο μελῶν τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν συμβουλίου, τῶν κκ. Δικρὰν ἐφένδη καὶ Χατζαδοὺρ ἐφένδη, ὡς καὶ τοῦ Καποῦ κεχαγιᾶ τοῦ Πατριαρχείου αὐτῶν, προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐκ προσώπου τῆς Α. Μακ. τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π.

— Εὐχαρίστως σημειοῦμεν ὅτι ὁ ἀξιότιμος ὁμογενὴς ἀρχιτέκτων κ. Βασίλειος Ἰωαννίδης πρό τινος μὲν ἰδίοις ἀναλώμασιν ἰσοπέδωσε τὸ γήπεδον τῆς πάλαι προκαταρκτικῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς γυμνάσιον τῶν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ μαθητευόντων, καὶ κατεσκεύασε λιθίνην κλίμακα, συνδέουσαν τὸ γήπεδον τοῦτο μετὰ τῆς ὑπερκειμένης πρωτύπου Δημοτικῆς Σχολῆς· κατ' αὐτὰ δὲ ἐδωρήσατο τῇ αὐτῇ Σχολῇ καὶ γρ. 1036. Εἴθε καὶ ἄλλοι ἀναφανῶσι μιμηταὶ τοῦ φιλογενοῦς καὶ φιλομούσου τούτου ἀνδρός.

— Μητρικῶς ἀείποτε τῶν τέκνων αὐτῆς κηδεμένη ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία Ἐκκλησία φροντίζει ἵνα οὐ μόνον ἐκτρέφῃ αὐτὰ τῷ γάλακτι τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ ἀποσμίχει ἐκ τῶν ὀμμάτων αὐτῶν τὸ δάκρυ τῆς ὀδύνης, ὅπερ ἡ πενία, ἡ δυστυχία, ἢ ἡ κακοδαιμονία εἰς αὐτὸ ἀναβιβάζουσιν. Ἀδιαφορεῖ περὶ τῶν στερήσεων, ὑφ' ὧν αὕτη πάσχει, ὅπως ἐπέλθῃ ἐπίκουρος τῶν ἐν δυσπραγίαις, καὶ διὰ χρηματικῆς τινος βοηθείας καταστήσῃ καὶ τοὺς ἐμπεριστάτους κοινωνοὺς τῆς χαρᾶς, ἣν ἡ τοῦ Κυρίου, κατὰ θείαν αὐτοῦ οἰκονομίαν, ἐνσάρκωσις τῷ κόσμῳ ἐδωρήσατο. Ὅθεν ἔν τε ταῖς ἡμέραις τῆς εὐπραγίας καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τῶν δυσπραγιῶν αὐτῆς οὐκ ἐπαύσατο τῶν πενήτων

(*) Ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἐπὶ τῆς ἐν ἔτει 1582 γενομένης ἐγγράφου διαμαρτυρήσεως τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας κατὰ τῶν Παπιστῶν, βιοζόντων τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανοὺς εἰς ἀποδοχὴν τοῦ ὑπ' αὐτῶν προσφάτως τότε ἀποδεκτοῦ γενομένου Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου.

μεριμνῶσα, ἐν δὲ ταῖς κοσμοσωτηρίοις ἑορταῖς τῆς τοῦ Κυρίου Γεννήσεως καὶ τῆς Ζωηφόρου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως χορηγοῦσα ἐλέη καὶ βοηθείας εἰς τοὺς ἐν ἀνεχείᾳ εὑρισκομένους ἢ ἐν ταῖς φυλακαῖς στεναζοντας. Τῷ ἔθει τούτῳ ἑπομένη διένειμεν ἐφέτος τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων εἰς ἐλέη γρ. 13.000.

Τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν ἱκανοποίησε προδήλως τὸ μητρικὸν φίλτρον τῆς Ἐκκλησίας, ἐριεμένης, ἵνα γενναιότερον εἰς ἀνακούφισιν τῶν ἐν δυσπραγίαις τέκνων αὐτῆς ἐπέρχηται, ἀλλ' ἅμα ἀναλογισθῇ τις τὴν πτωχείαν τοῦ Πατριαρχικοῦ ταμείου καὶ λάβῃ ἐν ὄψει τὴν ἐκ τοῦ ὑστερήματος ἐξοικονόμησιν τοῦ ποσοῦ 50,000 γροσίων, ἅτινα πρὸς βοήθειαν τῶν πασχόντων κατ' ἔτος διατίθησιν, εὐχηθήσεται πάντως, ἵνα οἱ δυνάμενοι τῶν ὁμογενῶν, συμπαθοῦντες πρὸς τὴν δοκιμασίαν εἰς ἣν τὰ μητρικὰ τῆς Ἐκκλησίας σπλάγχνα ὑποβάλλονται, ὅταν,βλέπουσα πεινῶντα ἢ ριγῶντα τὰ τέκνα αὐτῆς, ἔχει κενὸν πρὸ αὐτῆς ταμεῖον, μὴ ἐπιτρέπον αὐτῇ ἵνα ἔλθῃ αὐτοῖς ὡς ἐρίεται ἀρωγός, σπεύσουσιν εἰς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς τοῦ ταμείου αὐτῆς καταστάσεως.

— Καὶ ἕτεροι φιλόμουσοι καὶ φιλότιμοι Καππαδόκες οἱ ἐκ τῆς κωμοπόλεως Ταλὰς τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας ἀδελφοὶ Διαμάντογλου προσήνεγκον λίρας ὀθωμανικὰς 15 κατ' ἔτος εἰς συνδρομὴν ἑνὸς νέου ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σπουδάσοντος ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ,παρέδωκαν δὲ τῇ Α. Θ. Π. ἑτέρας 5 λίρ., ὅπως ποιήσηται οἵαν ἂν βούληται αὐτῶν χρῆσιν διὰ κοινωφελῆ σκοπόν· Ἐπευλογοῦσα ἐκ μέσης καρδίας ἡ Ἐκκλησία αὐτοὺς, εὔχεται ἵνα τὸ παράδειγμα αὐτῶν εὕρῃ πολλοὺς τοὺς μιμητὰς, ὅπως μορφωθῶσιν ὡς πλεῖστοι στρατιῶται τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου εἰς διακονίαν αὐτοῦ παρὰ ταῖς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ κοινότησιν.

— Ἐκ Σαράντα Ἐκκλησιῶν γράφουσιν ἡμῖν ὅτι ἀφίκετο ἐκεῖ ὁ πρὸς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖσε Χριστιανῶν ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Παν. ἁγ. Ἀδριανουπόλεως ἐκλεχθεὶς Θεοφ. ἅγ. Σκοπέλου, ὃν καὶ γηθόμενοι ὑπεδέχθησαν οἱ Χριστιανοὶ, εὐγνωμονοῦντες τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μέριμναν.

Πεποίθαμεν ὅτι ὁ Θεοφ. ἅγιος Σκοπέλου δικαιώσει τὰς ἀγαθὰς περὶ αὐτοῦ ἰδέας τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τῶν διαπιστευθέντων αὐτῷ Χριστιανῶν, ἀφιερῶν ἑαυτὸν ὅλως εἰς διακονίαν τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐκείνῃ τέκνων τῆς χάριτος.

— Ἐν τῷ ΙΒ'. ἡμῶν Τεύχει διελάβομεν περὶ τοῦ ἄρτι συνταχθέντος ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπικυρωθέντος ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καὶ δημοσιευθέντος εἰς τὰς ἐνορίας Κανονισμοῦ περὶ τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου, ἐν ᾧ Κανονισμῷ γίνεται λόγος καὶ περὶ τοῦ σωτηριώδους μέτρου τῆς ἐλαττώσεως, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, συγχωνεύσεώς τινων ναῶν, οἵτινες κεῖνται λίαν ἐγγὺς πρὸς ἀλλήλους. Οἱ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐξέλεγξιν τῶν λογαριασμῶν τῶν ἱερῶν ἐνοριακῶν Ἐκκλησιῶν τῆς περιφερείας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως πολλάκις εὑρέθησαν εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην, ἵνα καθυποβάλωσι τὴν ἔκρυθμον ὅλως οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν ὑπ' ὄψιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἥτις περὶ πάντων τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς διοίκησιν τεταγμένων ὀρθοδόξων χριστιανῶν προνοοῦσα μετὰ πατρικῆς ὅλως μερίμνης, ἐξέφρασε τὴν ἐγκάρδιον αὐτῆς ἐπιθυμίαν περὶ τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ. Διὸ καὶ πολλάκις γενομένης σκέψεως ἐγνώσθη ὅτι κυριωτέρα αἰτία ἐστὶν ἡ ὕπαρξις δύο καὶ τριῶν ναῶν ἐντὸς μικροῦ ἀθροίσματος οἰκιῶν, ἤτοι ἐν συνοικίᾳ μόλις περιλαμβανούσῃ ἑκατὸν ἢ τὸ πολὺ ἑκατὸν πεντήκοντα οἰκίας, ὡς ἐν Ὑψωμαθείοις κυρίως καὶ ἐν ταῖς συνοικίαις ταῖς κειμέναις παρὰ τὴν πύλην Ἀδριανοῦ, ὧν οἱ κάτοικοι οὔτε τοὺς πέριξ ναοὺς δύνανται ἵνα συντηρήσωσι δεόντως καὶ εὐπρεπῶς, οὔτε τοὺς ἐν αὐτοῖς ὑπηρετοῦντας ἱερεῖς καὶ λοιποὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὑπαλλήλους ἱκανοποιήσωσι, πολλῷ δὲ μᾶλλον ὅπως φροντίσωσι περὶ τῆς θεραπείας τῶν ἄλλων ἐνοριακῶν ἀναγκῶν, καὶ κυρίως περὶ τῆς καλῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων αὐτῶν, διὰ τῆς συντηρήσεως καλῶν σχολείων καὶ καλῶν διδασκάλων. Ὅταν ἐν τοιαύτῃ μικρᾷ συνοικίᾳ ὑπάρχωσι δύο ναοὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, ἕκαστος αὐτῶν ἔχει ἀνάγκην ἰδίων ἱερέων, ἰδίων ψαλτῶν, ἰδίου διακόνου καὶ ἰδίων ἐν γένει ὑπαλλήλων· ὁμοίως καὶ αἱ ἐνορίαι τῶν ναῶν τούτων ὡς ἀνεξάρτητοι ἐπίσης ἐπιχειροῦσιν, ἐκ ψευδοῦς φιλοτιμίας ἑκάστη, τὴν διατήρησιν ἰδίου σχολείου, καὶ καταδαπανῶνται ἀμφότεραι ἄνευ οὐδενὸς πρακτικοῦ ἀποτελέσματος, ἐν ᾧ εἶνε γνωστὸν καὶ ἀδιαφιλονείκητον ὅτι, ὅταν διὰ τῆς συνενώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς προσαρτήσεως τῆς μιᾶς αὐτῶν εἰς τὴν ἑτέραν συγχωνευθῶσι καὶ αἱ ὑπ' αὐτὰς ἐνορίαι εἰς μίαν, τότε καὶ ἡ εὐπρέπεια τῆς Ἐκκλησίας διατηρηθήσεται ἀνάλογος καὶ ἀξιοπρεπὴς, καὶ οἱ Ἱερεῖς καὶ ἅπαντες οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὑπάλληλοι ἱκανοποιηθήσονται δεόντως· δυνηθήσονται δὲ αἱ τοιαῦται Ἐκκλησίαι, ὅπως οὐ μόνον ἀπάσας τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν ἐκπληρώσωσι φιλοτίμως, καὶ τὰ χρέη αὐτῶν βαθμηδὸν ἀποσβέσωσιν, ἀλλὰ καὶ σχολεῖα καλὰ διατηρήσωσι, δυνάμεναἵνα ἀνταποκριθῶσι πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν δημοτικῶν συμφερόντων, ὅταν ἐφαρμοσθῇ σὺν Θεῷ τὸ μέτρον τῆς συγχωνεύσεως, εὑρεθήσονται εὐκολώτερον ἢ μέχρι τοῦ νῦν, κατάλληλοι ἄνδρες ὅπως ἀναλάβωσι τήν τε διαχείρισιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων, διότι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἕνεκα τῆς σμικρότητος ἐνοριῶν τινων αἴρει πολλάκις ἀτίθασσον κεφαλὴν ἡ αὐθαιρεσία, ἀναγκάζεται δὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἵνα ἀνεύρῃ ἐν ἄλλῃ τινὶ παρακειμένῃ ἐνορίᾳ πρόσωπον κατάλληλον καὶ διορίσῃ ἐξ ὀρφανίου. Ταῦτα πάντα λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν οἱ φρόνιμοι καὶ νουνεχεῖς τῶν ἐνοριτῶν τῶν ναῶν ἐκείνων, ὅσοι εἶνε ἐπάναγκες, ἵνα ὑπαχθῶσιν εἰς τὸ διαληφθὲν μέτρον τῆς συγχωνεύσεως, ἐσμὲν βέβαιοι, ὅτι, ἀναλογιζόμενοι τὰ ἐξ αὐτοῦ προσδοκώμενα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, οὐ μόνον θέλουσι παραδεχθῇ αὐτὸ, ἀλλὰ θέλουσιν ἀναλάβει ἵνα παρακινήσωσι καὶ τοὺς ἐκ τῶν συνενοριτῶν αὐτῶν ἁπλουστέρους εἰς παραδοχὴν αὐτοῦ, ὅπερ θεωρηθὲν ἅπαξ ἐπωφελὲς καὶ σωτήριον,θέλει ἐφαρμοσθῇ ἐξ ἅπαντος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.—Ἐν τῷ προηγουμένῳ ΙΓ'. Τεύχει, ἐν τῇ περὶ τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου Εἰδήσει διορθωτέον τὰ ἑξῆς: Σελ. 214 στήλ. α'. στίχ. 49 ἀντὶ «τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ» διορθ. «τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν». Ἐν τῇ αὐτῇ σελ. στήλ. β'. στίχ. 6 ἀντὶ «ἐν τῇ ἐκ τοῦ συλλόγου καταστάσει», διορθ. «ἐν τῇ νῦν τοῦ συλλόγου καταστάσει».

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α΄ 1881 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 14 ΤΕΥΧΟΣ ΙΕ΄

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ

ΤΟΥ

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Καταδείξαντες τὴν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ θεμελιωτοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καταγωγὴν καὶ τῶν ἑπτὰ θείων μυστηρίων, καὶ ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων ἱδρυθείσαις ἐκκλησίαις ὑπ' αὐτῶν τῶν τοῦ Λόγου αὐτοπτῶν κατειδόντες ταῦτα παραδοθέντα ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὑφ' ὃν παρὰ τοῦ Κυρίου τῆς δόξης παρέλαβον, ἐξετάσομεν ἤδη ἓν πρὸς ἓν ἕκαστον τῶν μυστηρίων, διερευνῶντες τούτων τὴν περὶ αὐτοῦ ἔννοιαν τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ τὸν τρόπον τῆς ὑπ' αὐτῆς τελέσεως ἑκάστου αὐτῶν, πρὸς ἃ παρεξετάσομεν τὰς περὶ τούτων ἰδέας καὶ δοξασίας τοῦ προτεσταντισμοῦ, ἵνα ἐμφανέστερον καταδειχθῇ ἡ στερεὰ μὲν προσήλωσις ἡμῶν πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος, ἡ ἀπομάκρυνσις δὲ τῶν ὀπαδῶν τοῦ προτεσταντισμοῦ ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐντολῶν.

Ἡ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦσα Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, προκειμένου περὶ τοῦ Βαπτίσματος, πιστεύει, κηρύττει, καὶ ἐκδιδάσκει ὅτι τοῦτο Μυστήριόν ἐστιν, ἐν ᾧ διὰ τριττῆς εἰς ὕδωρ καταδύσεως καὶ ἀναδύσεως ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀναγεννᾶται ὁ ἄνθρωπος, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, εἰς νέον πνευματικὸν βίον καὶ καθίσταται μέλος τοῦ βασιλείου τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ἡ τοιαύτη περὶ τοῦ Βαπτίσματος ἔννοια τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶνε αὐθαίρετός τις ἰδεολογία, ἀλλὰ πιστὴ καὶ σταθερὰ προσήλωσις εἰς τὴν τοῦ Σωτῆρος διδασκαλίαν. Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς Ἀναγέννησιν ἄνωθεν ἐκάλεσε τὸ Βάπτισμα, εἰπὼν πρὸς τὸν ἐκ τῶν Φαρισαίων Νικόδημον «Ἀμήν, ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. Γ΄. 3.). Ὅτι δὲ τὴν ἀναγέννησιν ταύτην διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐπιτελουμένην ἐκήρυττεν, αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος λυτρωτὴς προεννόησεν, ἵνα ἐκδιδάξῃ ἡμᾶς· ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου, διαπορούντος «πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (ἔνθ. ἀνωτ. 4, 5.). Ὅθεν καὶ οἱ Ἀπόστολοι λουτρὸν παλιγγενεσίας τὸ θεῖον ἀποκαλοῦσι βάπτισμα (πρὸς Τίτ. γ΄. 5.), τοὺς δὲ εἰς Χριστὸν βαπτισθέντας, Χριστὸν ἐνδυθέντας ἀνομολογοῦσι καὶ κηρύττουσι (πρὸς Γαλάτ. γ΄. 27.).

Πλὴν καὶ ἡ ἑτέρα περὶ τοῦ Βαπτίσματος ἔννοια, τῆς εἰσόδου δηλονότι τοῦ βαπτισθέντος εἰς τὸ βασίλειον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀναγωγὴν αὐτῆς ἔχει ἐν αὐτῇ ἐπίσης τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Σωτῆρος, λέγοντος «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται» (Μάρκ. ις΄. 16.), ἐξ οὗ ἡ Ἐκκλησία παραλαβοῦσα, ὀρθορρόνως ἐκδιδάσκει, ἀποκαλοῦσα τὸ Βάπτισμα Πύλην, ἄγουσαν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

Τρία ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα ἀποδέχεται αὕτη ἐν τῷ βαπτίσματι: 1) τὴν ὕλην, ἥτις ἐστὶν ἁπλοῦν, καθαρόν, ἁγιαζόμενον δι' ἰδιαιτέρας ἱεροτελεστίας ὕδωρ ὡς ἄμεσον σύμβολον τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, τῆς καθαιρούσης τὸν ῥύπον τῆς ἁμαρτίας· τοῦτο δὲ ὑπέδειξεν αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, λέγων «ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος» (Ἰωάν. γ΄. 5.), πρὸς δὲ ἐν ὕδατι ἐβαπτίσθη αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος λυτρωτής, καὶ ὕδωρ μετεχειρίζοντο οἱ Ἀπόστολοι εἰς βάπτισιν τῶν πιστευόντων· 2) τοὺς λόγους «βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος», τούτους δὲ κατέδειξεν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἐν τῇ ἐντολῇ «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη΄. 19.)· ὅθεν ἡ Ἐκκλησία τοῖς Κυριακοῖς τούτοις ἐμμένουσα λόγοις, καθαίρεσιν ἀεὶ κατέγνωσε τῶν μὴ τελούντων τὸ Βάπτισμα κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου διάταξιν, φησὶ γὰρ ὁ μθ΄. τῶν Ἀποστόλων κανὼν «εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου διάταξιν μὴ βαπτίσοι εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα καθαιρείσθω»· καὶ 3) τὴν ὁρατὴν πρᾶξιν, ἥτις ἐστὶν ἡ τριττὴ κατάδυσις εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἐπὶ τοῦ τρίτου τούτου ὅρου τῶν ὁρατῶν ἢ αἰσθητῶν σημείων τοῦ θείου Βαπτίσματος ἀναγκαῖον ἡγούμεθα μερικώτερον ἐνδιατρίψαι, ἐπειδὴ οἱ τοῦ προτεσταντισμοῦ ὀπαδοί, τὰ τοῦ Εὐνομίου(1) νοσήσαντες, παρεχάραξαν τὸν τρόπον τοῦ βαπτίσματος, ἀντὶ τῆς τριττῆς καταδύσεως μίαν κατάδυσιν εἰσαγαγόντες.

Ὅτι ἡ κατάδυσις ἀναγκαῖον συστατικὸν τοῦ βαπτίσματος, τοῦτο ἡ λέξις βαπτίζειν σαφῶς ἐκδιδάσκει· εἶτα ὁ

(1) Εὐνόμιος μαθητὴς τοῦ διακόνου Ἀντιοχείας Ἀετίου, ἄκρατος Ἀρειανός, διδάσκων κακοφρόνως ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦν οὐ μόνον κτίσμα, ἀλλὰ καὶ τῷ Πατρὶ κατὰ πάντα ἀνόμοιος.

τρόπος, καθ' ὃν ὁ λαὸς ὑπὸ Ἰωάννου ἐβαπτίζετο, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη, κατάδηλον τοῦτο ποιεῖ, τὸ γὰρ ὑπὸ τοῦ Μάρκου ἐξιστορούμενον «καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος» (Μάρκ. α'. 10.) προδήλως ἡμῖν τὸν τρόπον τοῦ βαπτίσματος διὰ καταδύσεως γενέσθαι πιστοποιεῖ, ὅπερ ἄλλως καὶ ὁ Ματθαῖος σαφηνίζει λέγων «καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος» (Ματθ. γ'. 19.) ὅθεν καὶ οἱ Ἀπόστολοι διὰ καταδύσεως τὸ βάπτισμα ἐπετέλουν, ὡς ἐκδιδασκόμεθα ἐκ τῶν ἀποστολικῶν Πράξεων, γραφῇ ἡμῖν παραδουσῶν τὰ τῆς βαπτίσεως τοῦ εὐνούχου τῆς βασιλίσσης τῶν Αἰθιόπων, ἔνθα ῥητῶς λέγεται «ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος» (πράξ. η'. 39.), ὅπερ προφανῶς τὴν ἐκ καταδύσεως ἀνάβασιν ἐπιμαρτυρεῖ.

Ὅτι δὲ ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος ἡ τριττὴ ἐν τῷ ὕδατι κατάδυσις, ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ θείου Βαπτίσματος ἐννοίας ἐκδιδασκόμεθα. Τί πράττομεν βαπτιζόμενοι, ἐκδιδάσκει ἡμῖν ὁ θεῖος Ἀπόστολος λέγων «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν· συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον» (πρὸς Ρωμ. ϛ'. 9.)· ἀλλ' ἵνα ἐν ἡμῖν τὸ ὁμοίωμα τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ ἐπιγένηται ἀναγκαία ἡ τριττὴ κατάδυσις, «ἡ μὲν γὰρ κατάδυσις τὸ συναποθανεῖν, ἡ δὲ ἀνάδυσις τὸ συναναστῆναι τῷ Χριστῷ» γίγνεται (Ἀποστολ. Διαταγ. κεφ. 17.), ὅθεν ὁ τῶν Ἀποστόλων σύγχρονος καὶ κρυφιομύστης Διονύσιος τάδε θεηγορεῖ: «Τὸν οὖν ἱερῶς βαπτιζόμενον ἡ συμβολικὴ διδασκαλία μυσταγωγεῖ, ταῖς ἐν τῷ ὕδατι τρισὶ καταδύσεσι, τὸν θεαρχικὸν τῆς τριημερονύκτου ταφῆς Ἰησοῦ τοῦ ζωοδότου μιμεῖσθαι θάνατον»· καὶ αὖθις «οἰκείως ἡ δι' ὕδατος ὁλικὴ κάλυψις εἰς τὴν τοῦ θανάτου καὶ τοῦ τῆς ταφῆς ἀειδοῦς εἰκόνα παρείληπται»· καὶ ἀλλαχοῦ «τρὶς μὲν οὖν αὐτὸν ὁ ἱεράρχης βαπτίζει, ταῖς τρισὶ τοῦ τελουμένου ἀναδύσεσι καὶ καταδύσεσι τὴν τριττὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιδοῦσας ὑπόστασιν». Ὁ τῆς Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας ἱεράρχης Κύριλλος ἐκδιδάσκει (κατηχ. ϛ'. κεφ. 4.) «καταδύετε τρίτον εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ πάλιν ἀναδύετε· καὶ ἐνταῦθα διὰ συμβόλου τὴν τριήμερον τοῦ Χριστοῦ αἰνιττόμενοι ταφήν». Τὰ αὐτὰ θεολογεῖ καὶ ὁ πολύτλας Ἀθανάσιος, ἑρμηνεύων τὸ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο «Σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ» καὶ λέγων, «ὥσπερ τὸ σῶμα τὸ Δεσποτικὸν ταφὲν ἐν τῇ Γῇ ἔφυσε σωτηρίαν τῷ κόσμῳ, οὕτω καὶ τὸ ἡμῶν σῶμα, ταφὲν ἐν τῷ Βαπτίσματι, ἔφυσε σωτηρίαν ἡμῖν αὐτοῖς· τὸ δὲ ὁμοίωμα οὕτως ἔχει. Ὥσπερ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ Βαπτίσματι, θνήσκοντες, ἀνιστάμεθα. Τὸ γὰρ καταδῦσαι τὸ παιδίον ἐν τῇ Κολυμβήθρᾳ τρίτον καὶ ἀναδῦσαι, τοῦτο δηλοῖ τὸν θάνατον καὶ τὴν τριήμερον ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ». Ταῦτα καὶ ὁ Οὐρανοφάντωρ Βασίλειος θεηγορεῖ λέγων, «ἐν τρισὶν οὖν καταδύσεσι καὶ ἰσαρίθμοις ταῖς ἐπικλήσεσι τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος τελειοῦται, ἵνα καὶ ὁ τοῦ θανάτου τύπος ἐξεικονισθῇ καὶ τῇ παραδόσει τῆς θεογνωσίας τὰς ψυχὰς φωτισθῶμεν οἱ βαπτιζόμενοι». Καὶ ἀλλαχοῦ «ἓν οἴδαμεν τὸ σωτήριον βάπτισμα, ἐπειδὴ εἷς ἐστιν ὁ ὑπὲρ τοῦ κόσμου θάνατος καὶ μία ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, ὧν τύπος ἐστὶ τὸ Βάπτισμα». Καὶ αὖθις «πῶς οὖν κατορθοῦμεν τὴν εἰς ᾅδου κατάβασιν; Μιμούμενοι τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ· οἰονεὶ γὰρ ἐνθάπτεται ἐν τῷ ὕδατι τῶν βαπτιζομένων τὰ σώματα». Αὐτὰ ταῦτα καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος ἐν τῷ κατηχητικῷ αὐτοῦ ἐκδιδάσκει λέγων, «ἡ δὲ εἰς τὸ ὕδωρ κάθοδος, καὶ τὸ τρὶς ἐν αὐτῷ γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἕτερον ἐμπεριέχει μυστήριον» καὶ πάλιν «ὁ αὐτὸς τοίνυν Θεὸς ἡμῶν καὶ Σωτὴρ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν πληρῶν, τὸ τέταρτον ὑπῆλθε στοιχεῖον, τὴν γῆν, ἡμεῖς δὲ Βάπτισμα παραλαμβάνοντες εἰς μίμησιν τοῦ Κυρίου καὶ διδασκάλου καὶ καθηγεμόνος ἡμῶν, εἰς γῆν μὲν οὐ θαπτόμεθα, ἐπὶ δὲ τὸ συγγενὲς τῆς γῆς στοιχεῖον ὕδωρ ἐρχόμενοι, ἐκείνῳ ἑαυτοὺς ἐγκρύπτομεν, ὡς ὁ Σωτὴρ τῇ γῇ, καὶ τρίτον τοῦτο ποιήσαντες, τὴν τριήμερον ἑαυτοῖς τῆς ἀναστάσεως χάριν ἐξεικονίζομεν».

Τοσούτων ὑφεστώτων ἡμῖν μαρτυριῶν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς τριττῆς καταδύσεως καὶ σαφῶς τοῦ ἀποστολικοῦ κειμένου προκειμένου ἡμῖν εἰς διασάφησιν τῆς ἐννοίας τοῦ Βαπτίσματος, ἀριδήλως συνάγεται ἡ ὀρθοφροσύνη τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας περὶ Βαπτίσματος καὶ ἡ τοῦ προτεσταντισμοῦ περὶ αὐτοῦ πλάνη· ὅθεν καταγγέλλοντες ἡμῖν οἱ τούτου ὀπαδοὶ βάπτισμα ἕτερον παρὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παραδοθὲν ἡμῖν, καινόφωνά τινα καὶ πόρρω τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου ἐκδιδάσκουσιν· ἡμεῖς δὲ στοιχοῦντες ταῖς ὑποθήκαις τῶν ἁγίων Θεοφόρων Πατέρων τῶν τὴν Β'. ἁγίαν οἰκουμενικὴν συγκροτησάντων Σύνοδον «Εὐνομιανοὺς μέν τοι τοὺς εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτιζομένους», οὕτω καὶ τοὺς τὰ τούτων νοσήσαντας, θέλοντας προστίθεσθαι τῇ ὀρθοδοξίᾳ ὡς ἐθνικοὺς δεχόμεθα. (Κανον. ϛ'. τῆς Β'. οἰκ. Συνόδου.)

Ἐπίσης τοῖς λόγοις τοῦ Σωτῆρος καὶ ταῖς ὑποθήκαις καὶ πράξεσι τῶν Ἀποστόλων στοιχοῦντες ἀπαραίτητον συστατικὸν εἰς μετάδοσιν τῆς χάριτος τῆς ἁγιαζούσης καὶ στηριζούσης ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ τὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννηθέντα Χριστιανόν, τὸ Χρίσμα τοῦ Μύρου δογματίζομεν, καὶ Μυστήριον αὐτὸ ἀπεκδεχόμεθα, τήν τε Παπικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὡς ἐν πολλοῖς παρεκκλίνασαν τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, οὕτω καὶ τῆς περὶ τοῦ ἁγίου Μύρου ὑγιοῦς διδασκαλίας ἀπὸ τοῦ ιγ'. Μ. Χ. αἰῶνος ἀποστᾶσαν, ὡς καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ ιζ'. αἰῶνος ταύτῃ ἐν τοῖς περὶ Μύρου συμφωνήσαντας Προτεστάντας καταδικάζομεν. Ἐπειδὴ οὐχὶ βεβαίωσις δι' αὐτοῦ ἐπιγίγνεται, ἀλλ' αὐτὴ ἡ τοῦ παναγίου Πνεύματος χάρις τοῖς διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννηθεῖσι μεταδίδοται, ὃν τρόπον οἱ Ἀπόστολοι διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως τοὺς βαπτιζομένους μετόχους τῶν δωρεῶν τοῦ παναγίου Πνεύματος ἀπειργάζοντο.

Διὰ μὲν τοῦ Βαπτίσματος ἐπιγίγνεται Αον) ἡ ἀπὸ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος δικαίωσις καὶ ἡ τῶν πρὸ τοῦ Βαπτίσματος ἑκουσίων ἁμαρτημάτων ἄφεσις κατὰ τὸ γεγραμμένον «καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» (Πράξ. β'. 38), «ἀλλ' ἀπελούσασθε, ἀλλ' ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ (πρὸς Κορινθ. Α'. ϛ'. 11.)· Βον) ἡ εἰς νέαν πνευματικὴν καὶ χριστιανικὴν ζωὴν ἀναγέννησις «κατὰ τὸν αὐτοῦ», γάρ, «ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας» (Τίτ. γ'. 5)· καὶ Γον) ἡ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην τοῦ Θεοῦ εἴσοδος, ἡ υἱοθεσία, καὶ συγκαταρίθμησις ἐν τῷ χορῷ τῶν σωζομένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀψευδῆ ἐπαγγελίαν, «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθή-

σεται» (Μάρκ. ις'. 16.). Ἐνί, γάρ, «πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν» (πρὸς Κορινθ. Α. ιβ'. 13.). Διὰ δὲ τοῦ μυστηρίου τοῦ διὰ τοῦ ἁγίου Μύρου Χρίσματος· Αον) ὁ ἁγιασμὸς ἤτοι ἡ ἐπισφράγισις καὶ καθιέρωσις τῷ Θεῷ ἁπάσης τῆς τε πνευματικῆς καὶ σωματικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπιγίγνεται· ὅθεν, χριομένου τοῦ μετώπου, ἁγιάζονται αἱ ἔννοιαι καὶ τὸ τούτων ὄργανον, ἐν ᾧ συνάμα ἀπαλείφεται καὶ ἡ αἰσχύνη, ἣν ὁ πρῶτος παραβάτης ἄνθρωπος πανταχοῦ περιέφερε· χριομένων τῶν κόλπων, ἁγιάζονται αἱ ἐπιθυμίαι καὶ τὰ τούτων ὄργανα, ἐνδυόμεθα δὲ τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης ὅπως στῶμεν πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· χριομένων τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν μυκτήρων, τῶν ὤτων καὶ τῶν χειλέων, ἁγιάζονται αἱ αἰσθήσεις καὶ τὰ αἰσθητήρια, οἱ λόγοι καὶ ἡ γλῶσσα καὶ τέλος, χριομένων τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἁγιάζεται ἡ ἐξωτερικὴ διαγωγή· Βον) ἐπιγίγνεται ἡ ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ ἐμπέδωσις καὶ παγίωσις καὶ μεταδίδονται πάντα τὰ τῆς θείας δυνάμεως, τὰ ἀναγκαῖα τῷ χριστιανῷ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν: «ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν» (πρὸς Κορινθ. Β'. ά. 21. 22.).

Ὅθεν ἀφορῶντες εἴς τε τὰ ἐν τῷ Βαπτίσματι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γενόμενα καὶ τὴν διδασκαλίαν Αὐτοῦ, ἣν παρὰ τῶν αὐτηκόων τοῦ Λόγου παρειλήφαμεν, τοὺς μὲν τῇ ἀκηράτῳ νύμφῃ τοῦ Σωτῆρος, τῇ ὀρθοδόξῳ ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ καταλελεγμένους, ἀνευρίσκομεν τηροῦντας, ὅσα ἐνετείλατο ὁ Σωτήρ, τοὺς δὲ τοῦ προτεσταντισμοῦ ὀπαδοὺς καινά τινα ἐκδιδάσκοντας δόγματα, ἐπινοίας σφαλεροῦ ἀνθρωπίνου νοός. Τοῦτ' αὐτὸ ὀψόμεθα αὐτοὺς διαπράττοντας καὶ ἐν τῇ λοιπῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ περὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων Μυστηρίων· πρὶν ὅμως ἐπισκοπήσωμεν τὴν περὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν διδασκαλίαν ἔνθεν μὲν τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἔνθεν δὲ τὴν τῶν ὀπαδῶν τῶν πολυσχιδῶν τοῦ προτεσταντισμοῦ αἱρέσεων, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα ἵνα ἐνδιατρίψωμεν διὰ βραχέων ἔτι εἰς τὰ περὶ τοῦ Μυστηρίου τοῦ χρίσματος, ἵνα, ὡς ἐξηγήσαμεν ὁποία τις ἡ χάρις ἡ μεταδιδομένη ἐν τῷ χρίσματι τοῦ Μύρου, οὕτω διασαφηνίσωμεν τὰ τῆς συστάσεως τοῦ Μυστηρίου τούτου καὶ τῶν ὁρατῶν ἢ αἰσθητῶν σημείων τῶν ἀπαντώντων ἐν τῇ δι' αὐτοῦ μεταδόσει τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὅπως μὴ ἡ ἐλαχίστη ἀπομείνῃ ἀμφιβολία ἐν τῷ πνεύματι τῶν ἁπλουστέρων περὶ τῆς κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν καὶ Ἀποστολικὴν ὑποτύπωσιν διδασκαλίας τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησιας καὶ ὡς πρὸς τὸ Μυστήριον τοῦτο.

Ὅτι δι' ἑτέρου μυστηρίου μεταδίδοται τῷ χριστιανῷ ἡ χάρις, ἡ ἁγιάζουσα καὶ στηρίζουσα ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ, σαφῶς ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελικοῦ κειμένου, τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀποστόλων πιστοποιούμεθα. Αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τὸ μυστήριον ἡμῖν τοῦ Βαπτίσματος ἐκδιδάξαι βουλόμενος, ἐπὶ τῷ πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην εἰς Ἰορδάνην ἀνέδραμε, καὶ πρὸς τὸν Βαπτιστὴν παρεγένετο, καὶ ὑπ' αὐτοῦ βαπτισθῆναι κατεδέξατο· εὐθὺς δὲ ὡς ἐκ τοῦ ὕδατος ἀνέβη, «ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν» (Ματθ. γ'. 16.) Ἡ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοίνυν ἐπιφοίτησις εὐθὺς μετὰ τὸ Βάπτισμα ἐπεγένετο, τὴν δὲ ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ συνδυασμοῦ τῆς διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καθαγιασμοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Βαπτίσματος τοῦ Σωτῆρος ἐξεδιδάχθημεν. Ὅθεν καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἔλειπον, ἵνα μεταδιδῶσι τοῖς βαπτιζομένοις τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως.

Ὅτι δὲ οὐ μόνον ἀναγκαία, ἀλλὰ καὶ ἀπαράίτητος ἦν ἡ τῆς χάριτος ταύτης μετάδοσις πρὸς καταρίθμησιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων διαπυνθανόμεθα· ἐπειδὴ ἂν τὸ Βάπτισμα μόνον ἤρκει δὲν ἤθελον οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ἀποστείλει εἰς Σαμάρειαν τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, ἵνα προσεύξωνται περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου βαπτισθέντων Σαμαρειτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα ἅγιον· αὐτὴ ἄλλως ἡ φράσις τοῦ ἱεροῦ κειμένου «οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ» (Πράξ ή 16.), σαφῶς δείκνυσιν ὅτι οὐσιώδους συστατικοῦ ἐστεροῦντο οἱ μόνον βαπτισθέντες, ὅπως καταλεχθῶσιν ἐν τῇ τῶν πιστῶν χορείᾳ. Τοῦτο ἄλλως τε καὶ ἐξ ἑτέρας Ἀποστολικῆς πράξεως ἐκδιδασκόμεθα. Ὅτε ὁ Παῦλος, διελθὼν τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητὰς, ἔρθασεν εἰς Ἔφεσον, εὗρεν ἐκεῖ μαθητάς τινας. Τότε, κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ ἱεροῦ κειμένου, «Εἶπε πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον· εἰς τὸ τοῦ Ἰωάννου βάπτισμα. Εἶπε δὲ Παῦλος· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν, ἵνα πιστεύσωσι, τοὐτέστιν εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς.» (Πράξ. ιθ'. 2—6.)

Τίς ἡμῖν χρεία ἑτέρων μαρτυριῶν ἀφ' οὗ τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος, ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος Παῦλος, δὲν ἀνευρίσκει τὸν τύπον τοῦ σεσωσμένου χριστιανοῦ ἐν τοῖς μὴ μετασχοῦσι τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως, ἤτοι διὰ τοῦ χρίσματος, ἀλλὰ διαπορῶν ἐρωτᾷ «εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε;» Τοῦτ' αὐτὸ δυνάμεθα διερωτῆσαι τοὺς Μισσιοναρίους τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἀποκρούοντας τὴν ὕπαρξιν τοῦ Μυστηρίου τούτου, καὶ θεωροῦντας αὐτὸ ὡς ἁπλῆν βεβαίωσιν οὐχὶ ἀπολύτως ἀναγκαίαν εἰς τὴν τοῦ πιστεύσαντος ἀναγέννησιν καὶ τὸν ἁγιασμόν. Ἔπειτα πῶς ἐξηγήσουσιν ἡμῖν τοὺς Κυριακοὺς λόγους «ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος», τοὺς σαφέστατα ἀπαιτοῦντας τὴν ἀναγέννησιν γενέσθαι οὐ μόνον δι' ὕδατος ἀλλὰ καὶ πνεύματος; Ἐκτὸς ἂν ἄλλα παρὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παραδοθέντα ἐκδιδάσκουσι. Τότε ὅμως οὐκ ἔχομεν ἢ εἰπεῖν αὐτοῖς μετὰ τοῦ Παύλου, ὅ τι περὶ ἑτεροδιδασκάλων ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας Αὐτοῦ ἐπιστολῇ λέγει.

Τὸ Μυστήριον τοῦτο, ὅπερ προανήγγειλεν ἤδη ὁ προφήτης Ἰωὴλ «καὶ ἔσται μετὰ ταῦτα, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα» (Ἰωὴλ β'. 28), σαφῶς καθίδρυσεν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγων «ὁ

πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος » (Ἰωάν. ζ΄, 38.), ὅπερ σημειοῖ ὁ Εὐαγγελιστής, ὅτι εἶπε « περὶ τοῦ Πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν » (αὐτόθι 39). Πρὸ τῆς Ἀναλήψεως ἐπηγγείλατο τοῖς Ἀποστόλοις « ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους » (Λουκ. κδ΄. 49), ἣν καὶ ὄντως ἐνεδύσαντο, κατελθόντος ἐπ' αὐτῶν τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν. Μεθ' ὃ, ἀρξάμενοι τοῦ κηρύγματος, δι' ἄλλης ἱεροτελεστίας παρὰ τὴν τοῦ Βαπτίσματος ἐνήργουν τὴν ἐπὶ τῶν πιστευσάντων καὶ βαπτισθέντων ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὡς αἱ τῶν Ἀποστόλων Πράξεις τορῶς μαρτυροῦσι. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦτο ἐνήργουν, μετ' οὐ πολὺ ὅμως τὴν τῶν χειρῶν ἐπίθεσιν ἀντικατέστησε τὸ χρίσμα, καθ' ὅσον καὶ τὰ ἐν τῷ Μυστηρίῳ τούτῳ μεταδιδόμενα δῶρα τοῦ Πνεύματος, τῷ ὀνόματι τούτῳ ἐν τῇ Γραφῇ συνεχῶς καλοῦνται.

Ὅτι δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων ἤρξατο ἡ διὰ τοῦ χρίσματος ἐνέργεια ἀντὶ τῆς δι' ἐπιθέσεως χειρῶν ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων διαπυνθανόμεθα· οὕτως ὁ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μαθητής, ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, « ἔστιν ἑτέρα τελεσιουργία, λέγει, Μύρου τελετὴν αὐτὴν οἱ καθηγεμόνες (οἱ Ἀπόστολοι) ἡμῶν ὀνομάζουσιν . . . διὸ καὶ τῆς ἱερᾶς θεογνωσίας ἡ τελεσιουργὸς δωρεὰ καὶ χάρις ἐν ταῖς τοῦ Μύρου τελεῖται θειοτάταις τελειώσεσιν » (Ἐκκλ. Ἱεραρχ. κεφ. δ΄. ἀρ. 1 καὶ ἀρ. 3 § 11.) « ἐξελθόντες τῆς κολυμβήθρας, χριόμεθα εὐλογημένῳ χρίσματι κατ' ἀρχαίαν τάξιν· » λέγει ὁ Τερτυλιανὸς ἐν τῷ περὶ βαπτίσματος κεφ. ζ΄. « Ἀναγκαῖον, » γράφει ὁ ἅγιος Κυπριανὸς (ἐπιστολὴ ν΄.) « ὅπως χρισθῇ ὁ βαπτισθεὶς, ἵνα, λαβὼν τὸ χρίσμα, δύνηται εἶναι χριστὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. » « Ὑμῖν, ἀναφωνεῖ καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος (κατηχ. μυσταγωγ. γ΄. κεφ. 4) ὁμοίως ἀναβεβηκόσιν ἀπὸ τῆς κολυμβήθρας τῶν ἱερῶν ναμάτων ἐδόθη χρίσμα, τὸ ἀντίτυπον, οὗ ἐχρίσθη Χριστός. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ πρῶτον ἐχρίεσθε ἐπὶ τὸ μέτωπον, ἵνα ἀπαλλαγῆτε τῆς αἰσχύνης, ἣν ὁ πρῶτος παραβάτης ἄνθρωπος πανταχοῦ περιέφερε, καὶ ἵνα ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτρίζησθε. Εἶτα ἐπὶ τὰ ὦτα, ἵνα προσλάβητε τὰ ἀκουστικὰ τῶν θείων μυστηρίων ὦτα, περὶ ὧν ὁ Ἡσαΐας ἔλεγε (ν΄. 4.) Καὶ προσέθηκέ μοι Κύριος ὠτίον τοῦ ἀκούειν· καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν Εὐαγγελίοις (Ματθ. ιά. 15) ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Εἶτα ἐπὶ τὴν ὄσφρησιν, ὅπως, τοῦ θείου ἀναλαμβανομένου μύρου, λέγητε (πρὸς Κορινθ. Β΄. 6΄. 15) Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις. Μετὰ ταῦτα ἐπὶ τὰ στήθη, ἵνα ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, στῆτε πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου (πρὸς Ἐφεσ. ϛ΄. 14.). Τούτου τοῦ ἁγίου χρίσματος καταξιωθέντες, καλεῖσθε χριστιανοί. » Ὅθεν καὶ οἱ ἐν ἔτει 364 ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Φρυγίας συνελθόντες θεῖοι Πατέρες καθώρισαν (κανον. μή.) « ὅτι δεῖ τοὺς φωτιζομένους μετὰ τὸ βάπτισμα χρίεσθαι χρίσματι ἐπουρανίῳ καὶ μετόχους εἶναι τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. »

Ὡς ἐν τῷ Βαπτίσματι οὕτω καὶ ἐν τῷ Μυστηρίῳ τοῦ Μύρου τρία εἰσὶ τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα: Λον) ἡ ὕλη, ἥτις ἐστὶ τὸ μύρον, κατεσκευασμένον ἐξ ἐλαίου, οἴνου βαλσάμου καὶ πολλῶν ἄλλων ἀρωμάτων, ἐξεικονιζόντων τὴν ἡδύτητα καὶ ποικιλίαν τῶν πνευματικῶν δώρων, καὶ τελούμενον κατὰ διατεταγμένους τύπους ὑπὸ ἐπισκόπων, διαδόχων τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ κατεβίβαζον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν· Βον) αἱ λέξεις· σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου Ἀμήν, αἱ ἀπαγγελλόμεναι χριομένων μελῶν τινων τοῦ σώματος· καὶ Γον) ἡ ἐξωτερικὴ πρᾶξις, ἥτις ἐστὶν ἡ σταυροειδὴς χρῖσις τοῦ μετώπου, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν μυκτήρων, τῶν ὤτων, τῶν χειλέων, τοῦ στήθους, τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν τοῦ βαπτισθέντος, ὡς ἐξωτερικῶν ὀργάνων πασῶν τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς.

Τοιαῦτα τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα καὶ τοῦ θείου τούτου Μυστηρίου, ὅπερ αὐτὸς ὁ θεάνθρωπος ἡμῶν Κύριος ἐπίσης καθίδρυσε καὶ ὅπερ ἡ Ἁγία, Ἀποστολικὴ, Καθολικὴ καὶ Ὀρθόδοξος Αὐτοῦ Ἐκκλησία ἀπ' αὐτοῦ παρέλαβεν. Ἤδη ἐν τῷ ἑπομένῳ τεύχει ἐπισκοπήσομεν τὰ περὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ὁ τῷ 1770 σωτηρίῳ ἔτει κατὰ τὴν ἐνταῦθα συνοικίαν τῆς Ξυλόπορτας τεχθεὶς καὶ ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ διακούσας τοῦ ἱερομονάχου Ἀρσενίου, Ἠλιοῦ τοῦ Κυπρίου καὶ Σεργίου τοῦ Μακραίου, ὁ μετὰ ταῦτα (1805) τὴν πνευματικὴν προστασίαν τοῦ Θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ ἀναλαβὼν καὶ ἐκ ταύτης τῇ 6 Ἰουλίου τοῦ 1830 ψήφῳ κοινῇ ἐπὶ τὴν πηδαλιουχίαν τοῦ παγκοίνου τῆς Ἐκκλησίας σκάφους μετακληθεὶς καὶ ἐν αὐτῇ ἐπὶ ὅλην τετραετίαν διακριθεὶς περικλεὴς Κωνστάντιος ὁ Ἀος ὁ πάνυ, κάλλιστα εἰδὼς τὰ τῆς Μεγαλωνύμου Πατριαρχικῆς Σχολῆς ἐν τοῖς τότε χρόνοις, ἐν τῇ περὶ αὐτῆς μονογραφίᾳ αὐτοῦ, τὴν μὲν Σχολὴν τῶν Γραμματικῶν καὶ τῶν Ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐν τῷ τότε παλαιῷ καὶ σαθροτάτῳ οἴκῳ τοῦ ἀπὸ Μαρτίου τοῦ 1767 τὴν λῆξιν ἀμειψαμένου διδασκάλου Κριτίου, στεγαζομένην, τὸ δὲ οἰκόπεδον τοῦτο περιληφθὲν τῷ 1798 (ἐπὶ τῆς Β΄. πατριαρχείας Γρηγορίου τοῦ Ε΄.) ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ τότε ἐκταθέντος πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τὸ τούτου μαγειρεῖον καὶ τὸν σταῦλον τῆς ὁδοῦ μέχρι περιλαβόν, γραφῇ ἡμῖν παρέδωκε (Ἑλασ. συγγρ. σελ. 360—1). Ὅθεν ἐκ τῆς ἀφηγήσεως ταύτης τοῦ κλεινοῦ Κωνσταντίου ἐκδιδασκόμεθα, ὅτι ἡ μεγαλώνυμος Πατριαρχικὴ Σχολὴ ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἐστεγάζετο ὑπὸ παλαιὸν μὲν καὶ σεσαθρωμένον οἶκον, ἀλλ' ἀμεσώτατα ὑπ' αὐτὰ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ὄμματα ἐν οἴκῳ ἐγγεγερμένῳ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ προνοίᾳ τοῦ τανῦν εὐκλεῶς πατριαρχεύοντος Ἰωακεὶμ τοῦ Γου τὸ κατάστημα τῶν γραφείων καὶ συνεδριάσεων τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐν τῷ πρὸ μικροῦ διαρρεύσαντι ἔτει ἀνηγέρθη. Αὐτόθι ἡ Σχολὴ παρέμεινεν ἄχρι τοῦ 1782, ὅτε προνοίᾳ τοῦ Κοινοῦ νέα ᾠκοδομήθη παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν πύλην τοῦ Πετρίου ἄγουσαν (περὶ τὸ τσικμασοκάκι) εἰς ἣν καὶ ἐνεκατέστη ἡ Σχολή, σχολαρχοῦντος τοῦ ἐκ Ση-

λυβρίας ἱερομονάχου Ἀρσενίου, τοῦ ὕστερον κατ' Αὔγουστον τοῦ 1791 τὴν τῆς Προικοννήσου ποιμαντορικὴν ῥάβδον διαπιστευθέντος.

Ἡ Σχολὴ περὶ τὰ Γραμματικὰ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐνδιατρίβουσα δὲν ἱκανοποίει τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀνωτέρας μαθήσεως διψώσης νεότητος, ἀφότου μάλιστα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κλεινοῦ Εὐγενίου ἡ φιλοσοφικὴ ἐσίγησεν ἐν αὐτῇ ἕδρα. Καὶ ἐνόσῳ μὲν τοῦ θρόνου προΐστατο ὁ ἀχωρίστως ταῖς τοῦ Ἀριστοτέλους δόξαις προσκείμενος Σαμουὴλ ὁ πάνυ, δυσχερὴς ἦν ἡ τῆς φιλοσοφικῆς ἕδρας ἀνασύστασις, ἅτε τῶν ἐν τοῖς τότε χρόνοις φιλοσοφούντων τοὺς νεωτερισμοὺς τῶν Λωκίων, Βακώνων καὶ Καρτεσίων εἰσβιάσαι θελόντων. Τῇ κδ΄. Δεκεμβρίου τοῦ 1774 παραιτηθέντος τοῦ κυροῦ Σαμουὴλ τῆς δευτέρας καὶ τελευταίας αὐτοῦ πατριαρχείας, κοινῇ ψήφῳ ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν μετετέθη Θρόνον ὁ ἀπὸ τοῦ 1769 τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ προστησάμενος πατριαρχικοῦ θρόνου Σωφρόνιος, οὐ μόνον ἐγκρατής, ἀλλὰ καὶ δεινὸς περί τε τὴν Ἀραβικὴν καὶ αὐτὴν τὴν ὀθωμανικὴν γλῶσσαν καὶ τὸν Ἕλληνα λόγον εὖ καὶ μάλα κατηρτισμένος, ἅτε ἐν Πάτμῳ μαθητεύσάμενος ὑπὸ τὸν διαπρεπῆ ἐν αὐτῇ σχολάρχην Μακάριον, περὶ οὗ Ἐφραὶμ ὁ Ἀθηναῖος, ὁ ἀπὸ τοῦ 1767—69 τῆς γερασμίας Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας προστάς, τάδε ἡμῖν γραφῇ παρέδωκε: «Γυμνασιάρχης καὶ καθηγεμὼν τοῦ κατὰ τὴν νῆσον Πάτμον ἑλληνομουσείου ὁ πολὺς μὲν τῇ σπουδῇ τῶν θύραθεν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος, μέγας δὲ τῇ ἀρετῇ περὶ τὰ θεῖα, οἷοί εἰσι καταφανῆ τεκμήρια ἀμφοῖν τοῖνδε προτερημάτοιν οἵ τε ἔμψυχοι κήρυκες παρ' αὐτῷ φοιτήσαντες ἔτι περιόντι ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ, τά τε παρ' αὐτοῦ συνταχθέντα καὶ ἐκφωνηθέντα συντάγματία ἑλληνικῷ τε καὶ κοινῷ χαρακτῆρι, ὧν ὡς κορωνὶς κρίνεται ἡ Εὐαγγελικὴ περίοδος τῶν διδαχῶν . . . » Τοιούτου διδασκάλου μαθητὴς γενόμενος ὁ κλεινὸς Σωφρόνιος, αὐτὸς δὲ ἀνὴρ ἐνάρετος, ἀκτήμων, ἀπέριττος καὶ βίου ὁσιότητι καὶ λιτότητι σεμνυνόμενος, εὐθὺς ὡς ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, πρώτιστα ἐφρόντισεν ἵνα ἀνασυστήσῃ τὴν ἀπὸ δωδεκαετίας σιγήσασαν φιλοσοφικὴν σχολήν· ὅθεν καὶ ἐν οἰκῳ τινί, κειμένῳ κατὰ τὴν γωνίαν τοῦ τοίχου, ὅπου τανῦν τὸ πρὸ τῆς πατριαρχικῆς οἰκίας κηπίδιον, τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν ἐνεκατέστησε, τὸν ἀκροατὴν Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως γεγονότα, Σέργιον τὸν ἐξ Ἀγράφων, καθηγεμόνα ἐν αὐτῇ καταστησάμενος. «Ἦν» δέ, γράφει ὁ Πατριάρχης (Ἑλασ. συγγρ. σελ. 360) «τὰ φιλόσοφα ἐκ πολλοῦ πολλοῖς ποθεινὰ καὶ περισπούδαστα, ὡς χρόνον ἱκανὸν σεσιγηκότα· τὶς γὰρ τῶν παρ' ἡμῖν φιλεπιστημόνων οὐχὶ περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο τῶν τῆς φιλοσοφίας μελετημάτων καὶ λόγων τυχεῖν; Ἐκ δὲ τούτου συνέτρεχον (αὐτόπται γεγόναμεν) ὅσοι ἐν ἐκκλησιαστικαῖς τάξεσιν, ἔν τε ἐπαγγέλμασι διδασκάλων, ἐν Ἀρχιερατικοῖς ἔτι βαθμοῖς ἵδρυντο, (ἐξ ὧν καὶ ὁ εὐπαίδευτος Σμύρνης Προκόπιος, ὁ κατὰ τὸ 1784 ἔτος ἀρθεὶς ἐπὶ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον), ἐπ' ἀκροάσει τῶν κατὰ νεωτέραν θεωρίαν φιλοσοφικῶν μαθημάτων ἀπό τε τῆς Λογικῆς καὶ τῶν ἐφεξῆς βαθύτερον».

Ὁ Σωφρόνιος οὐ μόνον ἐπεμελήθη ἀνασυστῆσαι τὴν φιλοσοφικὴν ἕδραν ἐν ἰδιαιτέρᾳ σχολῇ, λειτουργησάσῃ ὑπὸ τὸν διαληφθέντα Σέργιον ἄχρι τοῦ 1790, ἀλλὰ καὶ σχολεῖον μουσικῆς κατήρτισεν ἐν ἔτει 1776, ὁρίσας τῷ τότε πρωτοψάλτῃ Δανιὴλ γρ. 400 κατ' ἔτος μισθόν, ὅπως διδάσκῃ μαθηματάριον, καὶ τάξας βοηθοὺς αὐτῷ τὸν λαμπαδάριον Πέτρον καὶ τὸν τοῦ δεξιοῦ χοροῦ δομέστικον Γιακουμάκην πρὸς παράδοσιν τῆς Παπαδικῆς καὶ τοῦ στιχηραρίου. (Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 555.) Οὕτω ἐν καιρικοῖς περιστάσεσι καὶ ὑπὸ τὸ κράτος μεγίστης ἐνδείας διατελοῦσα ἡ Ἐκκλησία, δὲν παρημέλει τῆς πνευματικῆς τοῦ Γένους ἀναπτύξεως, ἀλλὰ ὁραστηρίως ὑπὲρ αὐτῆς εἰργάζετο.

Τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ἣ κάλλιον εἰπεῖν τοῦ τμήματος αὐτῆς τοῦ ἐπιδιώκοντος τὴν διδασκαλίαν τῶν Γραμματικῶν καὶ ἐγκυκλίων μαθημάτων, προέστη ὁ διαληφθεὶς Ἠλίας ὁ Κύπριο ἕως ἄχρι τοῦ 1778, ὅτε δεινοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει λοιμοῦ ἐνσκήψαντος, ὑπὸ δέους οὗτος συσχεθεὶς παρῃτήσατο τὴν ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίαν, ἣν διεδέξατο ὁ ἐκ Σηλυβρίας Ἀρσένιος.

Οὗτος ἐδίδαξεν ἐν τῇ Σχολῇ ἐννεαετίαν ὅλην ἄχρι τοῦ 1784, ὅτε, ἀσθενήσας καὶ παραιτησάμενος, μετέβη ἡσυχάσαι ἐν τῇ κατὰ Βαλατᾶν οἰκίᾳ τοῦ γέροντος αὐθέντου Κωνσταντίνου Μουρούζη, ἣν κατέλειπε τῷ 1791, ψήφοις κανονικαῖς τῆς Ἐκκλησίας κληθεὶς εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Προικοννήσου πρὸς διαδοχὴν τοῦ τότε ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν Προικοννήσου Ἀνανίου.

Μετὰ τὸν Ἀρσένιον ἀνέλαβεν αὖθις τὴν σχολαρχίαν ὁ ἐκ Κύπρου Ἠλίας, ὃς καὶ ἐπὶ διετίαν ἐν αὐτῇ παρέμεινεν, ἀριθμήσας αὐτός τε καὶ ὁ προκάτοχος αὐτοῦ Ἀρσένιος ἐν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πρὸς ἄλλοις καὶ Κωνστάντιον τὸν Α΄. τὸν ἀπὸ Σιναίου, οὗ ἡ περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς μονογραφία τὰ μάλιστα ἐχειραγώγησεν ἡμᾶς ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ.

Τῷ 1786, παραιτηθέντος ἕνεκεν γήρατος τοῦ Ἠλιοῦ, διεπιστεύθη τὴν σχολαρχίαν ὁ ἐκ Γάνου καὶ Χώρας ἱερομόναχος Ματθαῖος, ὃς καὶ παρέμεινεν ἐν αὐτῇ ἄχρι τοῦ 1789, ὅς, παραιτησάμενος, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γεννέτειραν αὐτοῦ καὶ ἀναλάβῃ τὴν ἐκεῖσε ὡς καὶ πρότερον σχολαρχίαν, κατέλιπε τὴν Μεγαλώνυμον τοῦ Γένους Σχολήν, ἧς τότε προέστη ὁ Λογοθέτης Γενικοῦ καὶ Μέγας Γραμματεὺς τῶν Πατριαρχείων Φώτιος ὁ Κύπριος, ὅστις ἄχρι τοῦ 1803 παρέμεινεν ἐν αὐτῇ διδάσκων.

Νέα περίοδος πνευματικοῦ βίου ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 1803 διὰ τὴν Σχολὴν μεταφερθεῖσαν ψήφῳ κοινῇ ἐν τῷ κατὰ τὴν Ξηρὰν Κρήνην ἄλλοτε οἰκῳ τοῦ αὐθέντου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ἧς τὰς τύχας πραγματευθησόμεθα ἐν τῷ ἑπομένῳ κεφαλαίῳ. Πρὶν ὅμως ἀπομακρυνθῶμεν τῆς ἐν Διπλοφαναρίῳ κατασκηνωσάσης Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς οὐκ ἄπο σκοποῦ, οὐδὲ τοῦ θέματος ἡμῶν ἐκτὸς ἐγκειμένην κρίνομεν τὴν ὧδε παράθεσιν τοῦ διασωθέντος ἀποσπάσματος τῆς ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ τοῦ 1759 γενομένης ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ταύτης πράξεως, τῆς ἔνθεν μὲν ἐπιμαρτυρούσης τὸ ζωηρὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἐνδελεχῆ αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς μέριμναν, ἔνθεν δὲ ὑποτυπούσης τὸν κύκλον τῆς ἐν αὐτῇ κατὰ τοὺς τότε χρόνους διδασκαλίας καὶ τὸ τῆς Σχολῆς καταστατικόν. Τὸ διασωθὲν τοῦτο ἀπόσπασμα τῆς ἀνεκδότου ταύτης συνοδικῆς πράξεως τῆς ἐπὶ Σεραφεὶμ τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως γενομένης ἔχει ὧδε :

« . . . . χειμαζομένῳ λογισμὸς ἔνορμος καὶ κινδυνεύοντι ἔρυμα· αὕτη καὶ φόβου ἐξαίρει, καὶ θάρσος ἐντίθησιν· αὕτη καὶ ἡδονὴν ὁρίζει, καὶ λύπην μετριᾷ· αὕτη διδάσκαλος εἰρήνης, καὶ ἰσότητος πρύτανις· αὕτη χρηστοήθειαν μνησεύει, καὶ ἀπάθειαν ἐμποιεῖ· αὕτη ῥυθμίζει τὰς ὀρέξεις, καὶ χαλινοῖ τὰς ὁρμάς· αὕτη τῆς ἀλογίας ἀπάγει, καὶ προσάγει τῷ λόγῳ· αὕτη σαρκὸς καὶ ὕλης χωρίζει, καὶ προσκλίνει πνεύματι καὶ Θεῷ· αὕτη εὐσέβειαν ἐκδιδάσκει, καὶ κατηχεῖ τὰ τῆς εὐαγοῦς ἡμῶν καὶ ἀμωμήτου πίστεως ὄργια· αὕτη καὶ κλέος οἷς πάρεστιν, καὶ αἶσχος οἷς ἄπεστιν· αὕτη καὶ ζῶντας ζηλωτούς, καὶ τεθνηκότας ἀθανάτους παρέχεται. αὕτη καὶ ἔθνη ὅλα λαμπρύνει, καὶ μεγαλύνει καθ' ἕκαστον· ταύτην παισὶ καὶ γονεῦς ἐπιτάττουσι, καὶ νέοις ἐπιτίθενται γέροντες· ταύτης ἐπεισέρχεται καὶ τοὺς μὴ καταλαμβάνοντας μεταμέλος· ταύτης πάντες ἐρῶσι, καὶ φύσει πάντες ἐρίενται, ὡς συμφύλου καὶ συστοίχου μάλιστα πάντων ἡμῖν, ὡς ἀκροτάτου τῶν ἀγαθῶν, ὡς παρέδρου Θεῷ καὶ ἀγγέλοις· οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπων ἐστὶν εὕρημα, οὐδὲ χαμόθεν ἀνίσχουσα, κἄκ' τῆς ὑλικῆς συμπαθείας καὶ ῥώσεως, ἀλλ' ἔστι δῶρον Θεοῦ καὶ τῆς τρισσοφανοῦς ἐνυποστάτου καὶ πηγαίας σοφίας ἀπαύγασμα· διόπερ αὐτὴν καὶ μῦθοι θυγατέρα διὸς ὑμνοῦσι, καὶ ἡ θεόπνευστος Γραφὴ ὡς τοιαύτην τῷ σοφῷ Σολομῶντι κατηγγύησε νύμφην. Οὕτως οὖν ἔχουσα γένους καὶ φύσεως καὶ πράξεως αὐχοῦσα Θεῷ ὑπὸ φιλοστοργίας εἰς γῆν καθίπταται, μαστεύουσα πεπτοκότα τὸν ἐν ἡμῖν λόγον, ὡς ἄν τινα φίλτατον αὐτῆς ἀδελφὸν καὶ σύζυγον, καὶ βεβαρυμένον ὕπνῳ βαθείας ἀγνοίας, ἡσυχῇ ἐπεγείρασα, κατὰ μικρὸν ἀνορθοῖ καὶ ἀνίστησιν, ὀρέξασα χεῖρα· ἤδη δὲ ἐγρηγορότα καὶ νήφοντα, καὶ μηκέτι τῇ ἀλογίᾳ ἀντιπροωθούμενον, ἐφ' ἅρματος ὑποπτέρου τινὸς ἀνατίθεται φέρουσα, κἄτα παρεχουμένη καὶ ἅμα ὑφηνιοχοῦσα, ξεναγιεῖ, καὶ περιηγεῖται γῆν καὶ θάλασσαν ἀντιῶσα, καὶ ἀδιερεύνητον οὐδὲν ὑπερβαίνουσα, ἀλλὰ πᾶσαν φύσιν ἔνυλον πολυπραγμονοῦσα, καὶ ἀνακαλύπτουσα εὐμηχάνως καὶ τὰ μυχαίτατα· ῥώμῃ δὲ καὶ φορᾶς ἀκμῇ πανταχοῦ φοιτῶσα, καὶ κούφως μετεωριζομένη τε καὶ ἀεροπορουμένη, οὐδὲ τοῦ αἰθέρος ἀποτρέπεται καὶ ἀφίσταται, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ δὴ προβαίνει τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπιβατεύει φερομένῃ ἔσχατον. Ἔνθα δὴ τὴν ἀρχαίαν αὐτῷ πατρίδα καὶ μητρόπολιν ὑποδείξασα καὶ τὸν ὁρατῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως ποιητὴν ὡς ἐφικτὸν αὐτῷ παρεμφήνασα, ἐπανάγει λοιπὸν ὑπερόπτην τουτωνὶ τῶν χαμαὶ ἐρχομένων καὶ μόνῳ Θεῷ προσανέχοντα· οὕτω Βασίλειον ἐπανήγαγε καὶ Γρηγόριον, οὕτως Ἀθανάσιον καὶ Χρυσόστομον, καὶ πάντα συλλήβδην τὸν ἱερὸν χορὸν τῶν Θεηγόρων πατέρων. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἐγκώμια τῆς παιδείας ἐκλίποι ἂν ἡμᾶς ὁ χρόνος ἐπεξιόντας· ὡς ὁμολογουμένου δὲ τούτου παρὰ πᾶσιν ἀγαθοῦ μεγίστου καὶ ἀκροτάτου αὐτοί τε πρόνοιαν ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ἐποιησάμεθα, καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς ἀξιοῦμεν προσθέσθαι τοῖς παρ' ἡμῶν ἐπισπομένοις εἰ παρίκοι φιλοτιμώτερον. Ἃ δὲ νῦν ὡρίσαμεν διδασκάλων πέρι καὶ μαθητῶν ἐστὶ τάδε : α) Τὸν ἀεὶ πατριαρχεύοντα (καί μοι ἐπὶ τούτῳ μηδεὶς ἐγκαλείσθω, παραιτοῦμαι δὲ τούς τε νῦν καὶ τοὺς ἔπειτα, ὡς ἔγωγε τό γε μέρος τοὐμὸν οὐχ ὅπως τοσαύτης χρημάτων ποσότητος, ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου, φασί, παντὸς καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἥδιστ' ἂν ὑπὲρ πραγμάτων τοιούτων ἠφείδησα) καὶ τοὺς ἀεὶ ἀρχιερατεύοντας ὑπὸ τὸν καθ' ἡμᾶς πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον συντελεῖν καὶ συνεισφέρειν κατὰ τὸ ἔτος ἕκαστον τὴν διωρισμένην τούτων ἑκάστῳ χρηματικὴν ποσότητα κατὰ τὸ πατριαρχικὸν συνοδικὸν κατάστιχον, καὶ προσέτι χορηγεῖσθαι κατ' ἔτος καὶ δίδοσθαι παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῖς καθεστῶσιν ἐπιτρόποις τοῦ σχολείου γρόσια ἑπτακόσια πεντήκοντα, ἐὰν δέ τις τῶν ἀρχιερέων ἀντιβαίνῃ, ἔνοχον εἶναι καὶ ὑπεύθυνον ἐκκλησιαστικῇ παιδείᾳ· β) διδασκάλους καθεστάναι τέτταρας, ἕνα μὲν τῶν φιλοσοφικῶν, ἕνα δὲ τῶν μαθηματικῶν καὶ δύο τῶν γραμματικῶν, πρῶτον καὶ δεύτερον τῶν προτοπείρων χάριν, τοὺς δὲ μισθοὺς τούτοις ὑπάρχειν καθ' ἕκαστον, ὅσους ἂν τὸν ἀριθμὸν οἱ τοῦ σχολείου ἐπίτροποι κατ' ἐνιαυτὸν δοκιμάσουσιν ἕκαστον· γ) τοῖς μαθηταῖς ὑπάρχειν σύνταξιν καὶ χορηγίαν πρὸς τὸ τοῖς ἐπιτρόποις δοκοῦν, μὴ μέντοι εἰσάγεσθαι μηδὲ ἐγγράφεσθαι εἰς ταύτην μηδένα, μήτε πρὸς χάριν, μήτε κατ' ἀξίωσιν καὶ μεσιτείαν τινός, μήτε ἄλλως πως μηδαμῶς, ὅτι μὴ γνώμῃ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν διδασκάλων ἐν φόβῳ Θεοῦ, ὑπισχνουμένων ἅμα τῶν ἐγγραφομένων μαθητῶν εἰ μὴ παραμενεῖν διὰ τέλους καὶ διὰ πάντων ἐλεύσεσθαι τῶν μαθημάτων γραμματικῶν τε καὶ φιλοσοφικῶν, καὶ ἐπὶ τούτῳ διδόντων τοῖς ἐπιτρόποις καὶ αὐτόγραφα γράμματα, ὡς εἴτις μεταξὺ πρὸς ἄλλον βίον ἐκνεύσειεν, ἢ ἄλλως οἴχεσθαί που βουληθείη, τοῖς ἐπιτρόποις τοῦ σχολείου λόγον ὑπέχειν· δ) εἰς τὴν ἐπιστασίαν ἁπάντων τουτωνὶ καὶ διοίκησιν ἐφεστάναι ἐπιτρόπους καὶ ἐφόρους καὶ διοικητάς, τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοὺς δὲ ἐκ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων, οἵτινες ὀφείλουσιν ἀπαραιτήτως πράττειν καὶ συλλέγειν τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων συνεισφορὰν, ὅσα ἔτη πρὸς τὸ πατριαρχικὸν συνοδικὸν περὶ ταύτης κατάστιχον, πρὸς τοῖς ἐκ τοῦ κοινοῦ· ἐκ δὲ τούτου τούς τε μισθοὺς μαθητιῶσί τε καὶ διδασκάλοις τελεῖν, ὅσους τε καὶ ὅπως καὶ ὁπότε τοῦ ἔτους δοκιμάσωσι, καὶ τὰ ἄλλα καλῶς ἐφορᾶν καὶ διέπειν ἐν φόβῳ Θεοῦ, ὅσα φέρει καὶ συντελεῖ τοῖς περὶ τὰ σχολεῖα εἰς αὔξησιν καὶ βελτίωσιν. Διοικεῖν δὲ ταῦτα καὶ πράττειν εἰς ἐνιαυτὸν, ἀπολογιζομένους ἅμα περὶ ὧν διῳκηκότες τύχοιεν μετ' ἐνιαυτὸν, ἐπιτρόπων ὑπομενόντων ἢ τῶν αὐτῶν, ἢ καὶ ἑτέρων, εἰ δόξειε τοῖς ἀρχιερεῦσί τε καὶ ἄρχουσιν, ἀποδεικνυμένων· Ἀνθ' ὅτου καὶ κατεστήσαμεν νυνὶ τούς δε πρώτους· ἐκ μὲν τῶν ἁγιωτάτων ἀρχιερέων τὸν ἅγιον Ἡρακλείας κὺρ Γεράσιμον, τὸν ἅγιον Κυζίκου κὺρ Γεράσιμον, τὸν ἅγιον Νικομηδείας κὺρ Γαβριὴλ, ἐκ δὲ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων, τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα μέγαν ἑρμηνέα τῆς κραταιᾶς Βασιλείας κύριον Γρηγόριον Γκίκαν, τὸν ἄρχοντα μέγαν Σκευοφύλακα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας κύριον Ἀλέξανδρον Σοῦτζον, τὸν ἄρχοντα Ποστέλνικον κύριον Νικόλαον Σοῦτζον, τὸν ἄρχοντα Σπαθάρην κύριον Μανολάκην Τζαννέτον, καὶ τὸν τιμιώτατον κυρίτζην Σκαρλατάκην Νικολάου.

Ταῦτα οὖν ὁρίσαντες καὶ καταστησάμενοι χάριν εὐκοσμίας, εὐσχημοσύνης τε καὶ εὐπρεπείας τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ μεγίστης ὠφελείας καὶ καταρτίσεως κοινῆς ξύμπαντος τοῦ γένους ἡμῶν, γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὅ,τε ἀεὶ

πατριαρχεύων καὶ τῶν ἀεὶ ἀρχιερατευόντων ὑπὸ τὸν καθ' ἡμᾶς πατριαρχικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἕκαστος καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐπιδίδῃ καὶ ἐπιτελῇ τὴν ἑαυτῷ τεταγμένην εἰσφορὰν περὶ τοῦ σχολείου, κατὰ τὸ πατριαρχικὸν συνοδικὸν κατάστιχον, χορηγουμένων κἀκ' τοῦ κοινοῦ προσέτι τῶν ἑπτακοσίων πεντήκοντα γροσίων, τῶν δὲ διδασκάλων καὶ μαθητῶν ἕκαστος νέμηται καὶ λαμβάνῃ τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ τῆς συντάξεως κατὰ τὸ τοῖς ἐπιτρόποις δοκοῦν, ἐφ' οἷς ὥρισται περὶ τῶν μαθητῶν ἀνωτέρω· τῷ δὲ διὰ πάντων ἥκειν τῶν μαθημάτων καὶ τῷ μὴ ἄνευ τῶν ἐπιτρόπων πρὸς ἄλλο τι τρέπεσθαι, καὶ τῷ παρὰ γνώμην τῶν διδασκάλων εἰς τὴν σύνταξιν μὴ εἰσέρχεσθαι· τῶν δὲ ἐπιτρόπων οἵ τε κατασταθέντες νῦν, καὶ οἱ ἀεὶ καθιστάμενοι ὑπάρχωσιν ἔφοροι καὶ διοικηταὶ εἴς τε τὸ πράττειν καὶ συλλέγειν τὰ παρὰ τῶν ἀρχιερέων κατὰ τὸ πατριαρχικὸν συνοδικὸν κατάστιχον, πρὸς τοῖς ἐκ τοῦ κοινοῦ, καὶ εἰς τὸ τελεῖν καὶ διανέμειν διδασκάλοις τε καὶ μαθητιῶσι μισθοὺς τοὺς προσήκοντας κατὰ τοὺς ἱκεομένους καιροὺς καὶ τἄλλα διοικεῖν ἐν φόβῳ Θεοῦ μήτε πρὸς χάριν, μήτε πρὸς ἄλλο τι τῶν ἀνθρωπίνων τὴν ἐπιστασίαν ποιούμενοι τοῦ σχολείου. Τούτων οὖν οὕτως ὡρισμένων καὶ τεταγμένων οἱ μὲν ἐπικυρώσοντες αὐτὰ καὶ διαφυλάξοντες βέβαια, εἶεν εὐλογημένοι παρὰ Πατρός, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, καὶ κληρονόμοι τῆς τῶν Οὐρανῶν βασιλείας. Ὅς δ' ἂν τολμήσῃ ἐφ' οἱαδήποτε προφάσει διασεῖσαι καὶ ἀνελεῖν τὴν ἀρίστην ταύτην καὶ βελτίστην περὶ παιδείας διάταξιν καὶ εὐνομίαν τοῦ γένους ἡμῶν, ὡς ἄντικρυς ἀσεβὴς καὶ ἄθεος, ὡς χριστιανισμοῦ μηδόλως μετέχων, ὡς ἐχθρὸς τῆς ἀρετῆς καὶ κοινὸς τοῦ ἡμετέρου γένους πολέμιος, ὡς βάρβαρος καὶ μισόκαλος, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει ὑμνουμένου Θεοῦ καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον· ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἴη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ δώῃ λόγον τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ ἐπὶ τῆς δευτέρας Αὐτοῦ φρικτῆς παρουσίας. Τούτοις δ' οὖν εἴθε μὴ γένοιτο μηδεὶς ἔνοχος, ἀλλὰ πάντων τῶν ἐναντίων τούτοις κληρονόμος πᾶς τις καὶ μέτοχος, μενόντων δηλαδὴ τῶν περὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικοῦ σχολείου θεσμῶν καὶ ὅρων τῶν δὲ κυρίων καὶ ἐνεργῶν καὶ ἀπαρασαλεύτων ἐφ' οἷς ἐγένετο καὶ τὸ πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἡμέτερον σιγιλλιῶδες γράμμα τόδε ἐν μεμβράναις ἐγγεγραμμένον, καὶ τῷ Ἱερῷ τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου καταστρωθὲν τῷδε κώδικι· Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳψνθ.

Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ'.

† Ὁ Κυζίκου Γεράσιμος
† Ὁ Νικομηδείας Γαβριὴλ
† Ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος
† Ὁ Προϊλάβου Καλλίνικος
† Ὁ Σερρῶν Ἰωαννίκιος
† Ὁ Μυτιλήνης Ἄνθιμος
† Ὁ Ἀγχιάλου Ἀνανίας
† Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Διονύσιος
† Ὁ Προικοννήσου Νικηφόρος
† Ὁ Φερσάλων Δωρόθεος.

Τὸ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ σιγιλλίῳ μνημονευόμενον κατάστιχον, ὅπερ ἐπίσης εἶνε ἀνέκδοτον, ἔχει ὡς ἑπομένως:

† Σεραφεὶμ ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.

Ἀπογραφὴ θεσπέσιος καὶ ἱερά, εἴτουν κατάστιχον πατριαρχικὸν συνοδικὸν τῆς καθ' ἕκαστον τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῶν ὑπὸ τὸν καθ' ἡμᾶς πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τελούντων κοινῇ καὶ συνοδικῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ τεταγμένης ἐπιδόσεως καὶ εἰσφορᾶς κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα ἑκάστου ἔτους διδόσθαι διδασκάλων πέρι καὶ μαθητῶν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ σχολείου ὠφελείας μεγίστης χάριν καὶ εὐκοσμίας καὶ καλλονῆς, ἀγλαΐσμοῦ τε καὶ λαμπρότητος ξύμπαντος τοῦ Γένους ἡμῶν, γράμματί τε πατριαρχικῷ συνοδικῷ κεκυρωμένον τε καὶ κατησφαλισμένον, ἰδίᾳ καὶ αὐτὸ τοῦτο πατριαρχικῇ τε καὶ ἀρχιερατικαῖς ὑπογραφαῖς ἐνταῦθα κατασεσημασμένον. Ἐν ἔτει ᾳψνθ' κατὰ μῆνα Ἰανουάριον.

†	Ὁ Παναγιώτατος Δεσπότης	36,000	ἄσπρα
»	Καισαρείας	6,000	»
»	Ἐφέσου	,,	»
»	Ἡρακλείας	,,	»
»	Καλλιουπόλεως	4,000	»
»	Μυριοφύτου	2,400	»
»	Μετρῶν	1,800	»
»	Τορουλώης	3,000	»
»	Κυζίκου	6,000	»
»	Νικομηδείας	»	»
»	Νικαίας	»	»
»	Χαλκηδόνος	,,	»
»	Δέρκων	,,	»
»	Θεσσαλονίκης	,,	»
»	Κύτρους	3,000	»
»	Καμπανίας	,,	»
»	Πλαταμῶνος	4,000	»
»	Σερβίων	,,	»
»	Πολιανῆς	2,400	»
»	Πέτρας	1,800	»
»	Ἀρθαμερίου	2,400	»
»	Ἱερισσοῦ	2,400	»
»	Τορνόβου	6,000	»
»	Τζερβένοῦ	5,000	»
»	Λοφτζοῦ	,,	»
»	Πρεσλάβας	4,000	»
»	Ἀδριανουπόλεως	6,000	»
»	Ἀγαθουπόλεως	3,000	»
»	Ἀμασείας	4,000	»
»	Προύσης	6,000	»
»	Νεοκαισαρείας	4,000	»
»	Ἰκονίου	,,	»
»	Βερροίας	,,	»
»	Πισσιδείας	3,000	»
»	Ἀθηνῶν	6,000	»
»	Ταλαντίου	3,000	»
»	Σκύρου	600	»
»	Σόλονος	3,000	»
»	Μανιδινίτζης	1,200	»
»	Κρήτης	6,000	»
»	Κνωσσοῦ	1,200	»
»	Χερρονήσου	,,	»
»	Ἀρκαδίας	,,	»
»	Αὐλωποτάμου	,,	»
»	Ρεθύμνης	,,	»

» Κυδωνίας	3,000	ἄσπρα
» Λάμπης	1,200	»
» Πέτρας	2,000	»
» Σιτείας	1,200	»
» Ἱερᾶς	2,000	»
» Κισσάμου	,,	»
» Τραπεζοῦντος	2,400	»
» Λαρίσσης	6,000	»
» Σταγῶν	3,000	»
» Τρίκκης	»	»
» Λητζᾶς	»	»
» Σκιάθου	1,200	«
» Γαρδικίου	2,400	»
» Ραβοβιζδίου	600	»
» Θαυμακοῦ	3,000	»
» Λοιδωρικίου	2,400	»
» Ζητουνίου	»	»
» Ἄρτης	6,000	»
» Φιλιππουπόλεως	»	»
» Ρόδου	»	»
» Λέρνης	1,200	»
» Σερρῶν	6,000	»
» Φιλίππων καὶ Δράμας	»	»
» Σμύρνης	»	»
» Μυτιλήνης	»	»
» Ἰωαννίνων	»	»
» Δρυϊνουπόλεως	3,000	»
» Βελᾶς	»	»
» Βοβρυτοῦ	2,000	»
» Χειμάρρας	1,800	»
» Διδυμοτείχου	4,000	»
» Ἀγκύρας	3,000	»
» Φιλαδελφείας	1,000	»
» Μελενίκου	6,000	»
» Νέων Πατρῶν	2,400	»
» Αἴνου	6,000	»
» Μεθύμνης	»	»
» Παροναξίας	4,000	«
» Μεσημβρίας	6,000	»
,, Βιδύνης	6,000	,,
,, Δρύστρας	,,	,,
,, Εὐρίπου	4,000	,,
,, Σοφίας	,,	,,
,, Βιζύης	,,	,,
,, Ἀγχιάλου	6,000	,,
,, Βάρνης	4,000	,,
,, Προϊλάβου	6,000	,,
,, Μαρωνείας	4,000	,,
,, Σηλυβρίας	3,000	,,
,, Σωζουπόλεως	1,600	,,
,, Ξάνθης	3,000	,,
,, Γάνου καὶ Χώρας	4,000	,,
,, Χίου	6,000	,,
,, Λήμνου	3,000	,,
,, Ἴμβρου	1,200	,,
,, Κορίνθου	6,000	,,
,, Δαμαλῶν	1,800	,,
,, Μονεμβασίας	6,000	,,
,, Ἕλους	600	,,
,, Ρέοντος	1,200	,,
,, Ἀνδρούσης	3,000	,,
,, Παλαιῶν Πατρῶν	6,000	,,
,, Ὠλένης	5,000	ἄσπρα
,, Μαίνης	2,000	,,
,, Κερνίκης	3,000	,,
,, Κορώνης	1,800	,,
,, Μοθώνης	600	,,
,, Λακεδαιμονίας	6,000	,,
,, Ἀμοκλῶν	2,400	,,
,, Βρεσθένης	2,000	,,
,, Δημητζάνης	,,	,,
,, Χριστιανουπόλεως	6,000	,,
,, Ναυπλίου	,,	,,
,, Προικοννήσου	4,000	,,
,, Λητίτζης	,,	,,
,, Δημητριάδος	6,000	,,
,, Σαντορίνης	1,200	,,
,, Ἐλασσῶνος	3,000	,,
,, Σάμου	,,	,,
,, Κώου	1,000	,,
,, Φαναρίου	3,000	,,
,, Χαλδίας	6,000	,,
,, Τζίας	1,000	,,
,, Κασσανδρείας	2,400	,,
,, Μύλου	600	,,
,, Σίφνου	4,000	,,
,, Ἄνδρου	2,400	,,
,, Αἰγίνης	600	,,
,, Πωγωνιανῆς	1,200	,,
,, Καρπάθου	,,	,,
,, Φερσάλων	,,	,,
,, Τίνου	2,000	,,
,, Ζαρνάτας	600	,,

Ὅλη ἡ ἄνωθεν καὶ ἀντικρὺ σοῦμμα συμποσοῦται εἰς ἑξακοσίας ὀκτὼ χιλιάδας καὶ τετρακόσια ἄσπρα λεπτά, ἤτοι εἰς γρόσια πέντε χιλιάδες καὶ ἑβδομήκοντα.

Ἐν μηνὶ Ἰσνουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ'.

† Ὁ Κυζίκου Γεράσιμος
» Ὁ Νικομηδείας Γαβριὴλ
» Ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος
» Ὁ Προϊλάβου Καλλίνικος
» Ὁ Σερρῶν Ἰωαννίκιος
» Ὁ Μυτιλήνης Ἄνθιμος
» Ὁ Ἀγχιάλου Ἀνανίας
» Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Διονύσιος
» Ὁ Προικοννήσου Νικηφόρος
» Ὁ Φερσάλων Δωρόθεος

Τὰ ἄνω ἐπίσημα ταῦτα ἔγγραφα ἐμφανῶς καταδεικνύουσι τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὅπερ ἡ ἀνωτάτη τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Ἱεραρχία ἀείποτε ἐπεδείκνυτο ὑπὲρ τῆς τῶν γραμμάτων ὑποστηρίξεως καὶ διαδόσεως. Λαμβανομένης ἐν ὄψει τῆς ἀξίας τοῦ γροσίου κατὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, δύναταί τις ἵνα ἐκτιμήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ἐτησίας εἰσφορᾶς, ἣν αὐτὴ εἰς ἑαυτὴν ἡ ἱεραρχία τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπέβαλλε πρὸς διατήρησιν τῆς πνευματικῆς λυχνίας, ἣν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ὡς φωτεινὸν φάρον διέσωσεν ἐκ τῆς σφοδρότητος τῶν ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἐπιπνεόντων ἀνέμων.

Μετὰ τὰ παρεκβατικῶς ταῦτα σημειωθέντα παρακολουθήσομεν τὴν μεγαλώνυμον Πατριαρχικὴν Σχολὴν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐν τῇ Ξηρᾷ Κρήνῃ κατεσκήνωσε.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Πέμπτη 15. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τρεῖς πόλεις τῷ ὀνόματι Θῆβαι ἐσημαίνοντο· μία ἐν τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ, ἥτις καὶ ἑκατόμπολις ἐπωνυμεῖτο, ἑτέρα ἐν Φθιώτιδι, ἡ μετωνυμηθεῖσα Φιλιππούπολις εἴκοσι σταδίους μακρὰν τῆς πόλεως Πυράσσου (Στραβ. Θσ. 435), ἡ σήμερον Ζητοῦνι κοινῶς παρωνυμουμένη (Δανιηλ. Μάγν. Λεξ. ἱστορικομυθικὸν καὶ γεωγραφικὸν σελ. 463), καὶ τέλος ἡ τῆς Βοιωτίας μητρόπολις, ἡ ἄχρι τοῦ νῦν τὸ ἀρχαῖον διατηρήσασα ὄνομα. Ἐκ τῆς πρώτης τῶν Θηβῶν τούτων ὥρμητο ὁ ἐν ἁγίοις ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Παῦλος. Ἡ πόλις αὕτη, ἥτις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Αἰγυπτιακῇ διαλέκτῳ ἐκαλεῖτο Τσὲ ἦν ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Νείλου ὑπὸ τὴν 30ο, 16′ Ἀν. μήκους καὶ 25ο 40′ Β. πλ. ἀνῆγε δὲ τὴν θεμελίωσιν αὐτῆς εἰς λίαν μεμακρυσμένην καὶ σκοτεινὴν τοῦ παρελθόντος ἐποχήν· ἐπὶ δὲ τῆς ΙΗης Θηβαΐτιδος δυναστείας (κατὰ τὸν ιέ. Π. Χ. αἰῶνα) ἦν πρωτεύουσα τῆς ὅλης Αἰγύπτου καὶ τοιαύτη ἦν καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς ΙΘης διοσπολίτιδος δυναστείας, εἰς ἣν ἀνῆκον οἱ δύο τῆς Ἐξόδου Φαραώ. Ὁ Ὅμηρος μνημονεύει αὐτῆς ὡς μιᾶς τῶν ἀφνειῶν πόλεων, γράφων ἐν Ι Ἰλιάδος.

Οὐδ' ὅσ' ἐς Ὀρχομενὸν ποτινίσσεται οὐδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται,
αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν·
(στιχ. 381—4.).

Καὶ ταῦτα ἐν ᾧ ἀπὸ μακροῦ ἤδη οἱ ἐκ τῆς ΚΑ′. δυναστείας ἐν Αἰγύπτῳ Μονάρχαι ἀντικατέστησαν τὴν Μέμφιδα πρωτεύουσαν τῆς Αἰγύπτου εἰς θέσιν τῶν Θηβῶν.

Τῆς πλουσίας ταύτης πόλεως ἀνάστημα ἦν ὁ ὅσιος Παῦλος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τῆς Γ′. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε δεινοῦ κινηθέντος διωγμοῦ ὑπὸ τοῦ τῷ 249 Μ. Χ. αὐτοκράτορος γεγονότος Δεκίου, καὶ ἀπειλούμενος προδοθῆναι ὑπὸ τοῦ ἐξ ἀδελφῆς γαμβροῦ αὐτοῦ, ἐποφθαλμιῶντος τὴν αὐτοῦ περιουσίαν, λιπὼν τὴν γεννέτειραν, τὰς ἐρήμους κατέλαβε, καὶ ἐκεῖ μονάζων συνεπλήρωσεν 113 ἐνιαυτοὺς τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ τότε τὸ γήϊνον κατέλιπε σαρκίον.

Ἰωάννης ὁ Καλυβίτης ἦν γόνος τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων υἱὸς Εὐτροπίου τοῦ Συγκλητικοῦ καὶ Θεοδώρας, ἤκμασε δὲ κατὰ τὸν Εον ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα· ὠδεκαετὴς οὗτος, τὴν πατρικὴν κατέλιπεν οἰκίαν καὶ μετεβὰς εἰς τὴν τῶν Ἀκοιμήτων μονὴν (περὶ ἧς ἴδε ἐν σελ. 212 τῆς ἀνὰ χεῖρας «Ἀληθείας») τὸ μοναχικὸν ἐνεδύσατο σχῆμα. Μετὰ ἑξαετῆ ἐν τῇ Μονῇ βίον, ἐπιθυμήσας ἵνα ἐπανίδῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ἀδείᾳ τοῦ ἡγουμένου ἐξῆλθε τῆς Μονῆς, καί, ράκη ἐνδεδυμένος προσῆλθεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅπου, παραχωρηθείσης αὐτῷ στενῆς καλύβης, κατῴκησεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἄγνωστος, θεώμενος τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ζῶντας ἐν μεγαλοπρεπείᾳ, ἀνεχόμενος δὲ ἵνα προπηλακίζηται αὐτὸς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τῆς οἰκίας. Αἰσθόμενος τὸ τέλος τοῦ βίου αὐτοῦ προσεγγίσαν, μετεκαλέσατο τὴν μητέρα καὶ ἐπιδείξας αὐτῇ τὸ δι' αὐτὸν κατασκευασθὲν ὑπ' αὐτῆς χρυσότευκτον Εὐαγγέλιον, ἀνεγνωρίσθη καθ' ἣν στιγμὴν παρέδιδε τὸ πνεῦμα.

Παρασκευὴ 16. Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἁλύσεως τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Πέτρου.

Τῷ μγ′. ἀπὸ θεογενείας ἔτει Ἡρῴδης ὁ Ἀγρίππας ἐκμανεὶς κατὰ τῆς εἰς αὔξησιν προϊούσης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, συλλαβὼν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, μαχαίρᾳ αὐτὸν ἀνεῖλε «καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· (ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν Ἀζύμων) ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν· βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γενομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· παταξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτόν, λέγων· Ἀνάστα ἐν τάχει. Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. Εἶπέ τε ὁ Ἄγγελος πρὸς αὐτόν· περίζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτως ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν· καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ Ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ». (Πράξ. ιβ′. 3—10.) Τὴν ἄλυσιν ταύτην πιστοί τινες κατὰ διαδοχὴν διεφύλαξαν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅθεν ἐπὶ τῶν εὐσεβῶν μνήμης αὐτοκρατόρων ἀνεκομίσθη ἐνταῦθα καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου τῷ ὄντι ἔνδον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἔνθα καὶ ἡ σύναξις τοῦ πανευφήμου Ἀποστόλου ἐτελεῖτο.

Σάββατον 17. Μνήμη τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου.

Ἐγεννήθη οὗτος ἐν Κώμῃ πολίχνῃ τῆς ἄνω Αἰγύπτου κατὰ τὸν Ἡρακλεωτικὸν νομὸν τῷ 251 Μ. Χ. ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ εὐπόρων, παρ' ὧν καὶ ἐπιμελῶς ἐν εὐσεβείᾳ ἀνετράφη. Νεώτατος τὴν ἡλικίαν, πρὶν ἢ φθάσῃ τὸ 20 τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος, πραγματοποιῶν τὸ Εὐαγγελικὸν ῥητὸν «πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ» (Λουκ. ιή. 22), ὡς ἐν βίῳ αὐτοῦ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος «τὰς μὲν κτήσεις, ἃς εἶχεν ἐκ προγόνων (ἄρουραι δὲ ἦσαν τριακόσιαι, εὔφοροι καὶ πάνυ καλαί) ταύτας ἐχαρίσατο τοῖς ἀπὸ τῆς κώμης, ἵνα μηδ' ὁτιοῦν ὀχλήσωσιν αὐτῷ τε καὶ τῇ ἀδελφῇ· τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα ἦν αὐτοῖς κινητὰ πάντα πωλήσας, καὶ συναγαγὼν ἱκανὸν ἀργύριον, δέδωκε τοῖς πτωχοῖς, τηρήσας ὀλίγα διὰ τὴν ἀδελφήν» (Ἀθαν. ἐν βίῳ Ἀντων. §. 4.) Μὴ ἀρκεσθεὶς δ' εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἀκούσας τοῦ Κυρίου ἐν Εὐαγγελίοις λέγοντος «μὴ μεριμνᾶτε περὶ τῆς αὔριον» διεμοίρασε καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἰς τοὺς πτωχούς, ἐγκατέστησε τὴν ἀδελφὴν εἰς μοναστήριον καὶ αὐτὸς ἀναχωρήσας εἰς τὴν ἔρημον τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τοῦ ἀσκητικοῦ βίου ἐγένετο.

Ἡ φήμη τῆς πολιτείας αὐτοῦ διέβραμε τὴν ὑφ' οὐρανόν, ὅθεν καὶ μετὰ πόθου πλεῖστοι προσέτρεχον τὸ μὲν ἵνα ἴδωσι τὸν θαυμαστὸν τοῦτον ἄνδρα, τὸ δὲ ἵνα καὶ ἐκ τῶν κατατρυχόντων αὐτοὺς νοσημάτων ἀπαλλαγῶσι. Τριακονταπενταετὴς τὴν ἡλικίαν διέβη τότε τὰς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Νείλου ἐρήμους καὶ κατῴκησεν ἔρημόν τι ἐκεῖ φρούριον ἐν ᾧ ἐπὶ εἴκοσιν ἐμόναζεν ἔτη. Οὔτε ἐν τῷ ἀναχωρητηρίῳ ὅμως τούτῳ ἡ εὐλάβεια τῶν πιστῶν ἀφῆκεν αὐτὸν ἀνενόχλητον, ὅθεν καὶ τῷ 305 Μ. Χ., εἰσακούσας τῶν δεήσεων πλείστων ἐνασκουμένων, κατῆλθε τοῦ ἀπροσίτου ὄρους, ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῶν ὁσίων ἐκείνων ἐρημιτῶν καὶ ἐσύστησε τὸ μοναστήριον τοῦ Φαϊοὺμ παρὰ τὰς ἀρχαίας πόλεις Μέμφιδος καὶ Ἀρσινόης.

Τῷ 311 δεινοῦ ἐκραγέντος ἐν Αἰγύπτῳ διωγμοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὁ Ἀντώνιος ἦλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπως ἐμψυχώσῃ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ περιποιηθῇ τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις καὶ μεταλλείοις καταδεδικασμένους ὁμολογητάς. Τὸ παράδειγμα αὐτοῦ καὶ αἱ προτροπαὶ τοσοῦτον ἐπενήργησαν, ὥστε ὁ δικαστὴς παρήγγειλεν ἵνα μηδεὶς τῶν μοναχῶν φαίνηται ἐν τῷ δικαστηρίῳ μηδὲ ὅλως διατρίβῃ ἐν τῇ πόλει. Καὶ πάντες μὲν οἱ ἄλλοι μοναχοί, συσχεθέντες τῷ φόβῳ, ἐκρύβησαν· μόνος δὲ ὁ Ἀντώνιος, πλύνας καὶ τὸν ἐπενδύτην, παρέστη δημοσίᾳ πρὸ τοῦ ἡγεμόνος καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ἵνα ἐπιβάλῃ αὐτῷ χεῖρα.

Κοπάσαντος τοῦ διωγμοῦ τῷ 312 ἀπῆλθεν αὖθις εἰς τὴν προσφιλῆ αὐτοῦ ἔρημον, ἔνθα τεσσαρακονταετίαν ἔτι ὅλην παρέμεινε καὶ μόνον τῷ 352 ἀνεφάνη τὸ δεύτερον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπως ἐξελέγξῃ τὰς πλάνας τῶν Ἀρειανῶν «εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τοὺς Ἀρειανοὺς ἀπεκήρυξεν, αἵρεσιν ἐσχάτην εἶναι λέγων ταύτην καὶ πρόδρομον τοῦ ἀντιχρίστου . . . Οἱ μὲν οὖν λαοὶ πάντες ἔχαιρον, ἀκούοντες παρὰ τοιούτου ἀνδρὸς ἀναθεματιζομένην τὴν Χριστομάχον αἵρεσιν· οἱ δὲ τῆς πόλεως πάντες συνέτρεχον ἰδεῖν τὸν Ἀντώνιον, Ἕλληνές τε, καὶ αὐτοὶ

οἱ λεγόμενοι αὐτῶν ἱερεῖς εἰς τὸ κυριακὸν ἤρχοντο, λέγοντες· ἀξιοῦμεν ἰδεῖν τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον· πάντες γὰρ αὐτὸν οὕτως ἐκάλουν. καὶ γὰρ κἀκεῖ πολλοὺς δι' αὐτοῦ ἐκαθάρισεν ὁ Κύριος ἀπὸ δαιμόνων, καὶ βλαβέντας τὴν διάνοιαν ἰάσατο. Πολλοὶ δὲ καὶ Ἕλληνες ἠξίουν κἂν μόνον ἅπτεσθαι τοῦ γέροντος, πιστεύοντες ὠφελεῖσθαι· ἀμέλει τοσοῦτον γεγόνασι χριστιανοί, ἐν ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκείναις, ὅσους ἄν τις εἶδεν ἐνιαυτῷ γενομένους.» (Ἀθαν. ἐν βίῳ Ἀντων. § 70).

Ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος (de doctrina christiana c. 4) παρεννοήσας τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Ἀθανασίου (ἐν βίῳ Ἀντων. §. 1) γραφὲν περὶ τοῦ ὁσίου «γράμματα μαθεῖν οὐκ ἠνέσχητο» ἰσχυρίσθη ὅτι, εἰ καὶ μὴ ἔμαθε γράμματα, διὰ μόνης τῆς ἀκροάσεως ἐγίνωσκεν ἐκ μνήμης τὴν ἁγίαν Γραφήν· ὁ ἰσχυρισμὸς ὅμως οὗτος φαίνεται ἡμαρτημένος, ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς Ἀθανάσιος παρακατιὼν (§ 3) λέγει «καὶ γὰρ προσεῖχεν οὕτω τῇ ἀναγνώσει, ὡς μηδὲν τῶν γεγραμμένων ἀπ' αὐτοῦ πίπτειν χαμαί.» Τὸ ὕψος τοῦ φρονήματος αὐτοῦ ἐν διαφόροις κατέδειξε περιστάσεσιν. Ὅτε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος καὶ οἱ τούτου υἱοὶ ἔγραφον αὐτῷ ὡς πρὸς πνευματικὸν πατέρα καὶ ἠὔχοντο, ἵνα λαμβάνωσιν ἀπαντήσεις αὐτοῦ «μὴ θαυμάζητε,» ἔλεγε τοῖς μοναχοῖς, «εἰ γράφει βασιλεὺς πρὸς ἡμᾶς, ἄνθρωπος γάρ ἐστιν· ἀλλὰ μᾶλλον, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν νόμον ἀνθρώποις ἔγραψε καὶ διὰ τοῦ ἰδίου Υἱοῦ λελάληκεν ἡμῖν» (Ἀθαν. ἐν βίῳ Ἀντων. § 81). Ὅτε δύο φιλόσοφοι προσῆλθον αὐτῷ πειράσαι «τί τοσοῦτον ἐσκύλητε, ὦ φιλόσοφοι», εἶπεν αὐτοῖς, «πρὸς μωρὸν ἄνθρωπον.» Ἀπαντησάντων δὲ αὐτῶν ὅτι δὲν εἶνε μωρὸς ἀλλὰ πάνυ φρόνιμος, ὁ Ἀντώνιος εἶπεν «Εἰ μὲν πρὸς μωρὸν ἦλθετε, περιττὸς ὑμῶν ὁ κάματος, εἰ δὲ νομίζετέ με φρόνιμον εἶναι, γίνεσθαι ὡς ἐγώ· δεῖ γὰρ τὰ καλὰ μιμεῖσθαι. Καὶ εἰ μὲν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἠρχόμην, ἐμιμησάμην ἂν ὑμᾶς· εἰ δὲ ὑμεῖς πρὸς ἐμέ, γίνεσθε ὡς ἐγώ· χριστιανὸς γὰρ εἰμί» (Ἀθαν. αὐτοθ. § 72). Παραμυθῶν τὸν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τυφλωθέντα Δίδυμον ἐπὶ τῷ παθήματι αὐτοῦ ἔλεγεν αὐτῷ «Μηδέν, ὦ Δίδυμε, ταραττέτω σε ἡ τῶν αἰσθητῶν ὀφθαλμῶν ἀποβολή· τοιοῦτοι γάρ σοι λείπουσιν ὀφθαλμοί, οἷς καὶ μυῖαι καὶ κώνωπες βλέψαι ἰσχύουσι· χαῖρε δὲ ὅτι ἔχεις ὀφθαλμούς, οἷς καὶ ἄγγελοι βλέπουσι, δι' ὧν καὶ ὁ Θεὸς θεωρεῖται καὶ τὸ αὐτοῦ φῶς καταλαμβάνεται» (Σωκρ. ἐκκλησ. ἱστορ. Δ'. κε'.) Κατὰ τὸν αὐτὸν ἱστορικὸν (κγ'.) πρὸς τὸν σοφὸν τὸν ἀποροῦντα πῶς διακαρτερεῖ, ἐστερημένος τῆς ἐκ τῶν βιβλίων παραμυθίας τήν δε ἔδωκε τὴν ἀπόκρισιν· «τὸ ἐμὸν βιβλίον, ὦ φιλόσοφε, ἡ φύσις τῶν γεγονότων ἐστί, καὶ πάρεστιν, ὅτε βούλομαι τοὺς λόγους ἀναγινώσκειν τοὺς τοῦ Θεοῦ.

Φθάσας τὸ 105 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ αἰσθανθεὶς τὸ τέλος αὐτοῦ ἐγγίσαν, παραλαβὼν τοὺς προσφιλεῖς αὐτῷ μαθητὰς Μακάριον καὶ Ἀμαθᾶν· ἀνῆλθε τὸ ὄρος, καὶ ἐν ἀγκάλαις αὐτῶν τὸ πνεῦμα εἰς Κύριον παρέδοτο, τάδε ὕστατον, κατὰ τὸν ἱερὸν Ἀθανάσιον (§ 91.) τοῖς μαθηταῖς παραγγείλας: «Ἐγὼ μέν, ὡς γέγραπται, τὴν ὁδὸν τῶν πατέρων πορεύομαι· ὁρῶ γὰρ ἐμαυτὸν καλούμενον ὑπὸ τοῦ Κυρίου· ὑμεῖς δὲ νήφετε, καὶ τὴν πολυχρόνιον ὑμῶν ἄσκησιν μὴ ἀπολέσητε. Οἴδατε τοὺς ἐπιβουλεύοντας δαίμονας· οἴδατε, πῶς ἄγριοι μέν εἰσιν, ἀσθενεῖς δὲ τῇ δυνάμει· μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν Χριστὸν ἀεὶ ἀναπνέετε καὶ τούτῳ πιστεύετε· καὶ ὡς καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκοντες, ζήσατε, προσέχοντες ἑαυτοῖς, καὶ μνημονεύοντες, ὧν ἠκούσατε παρ' ἐμοῦ παραινέσεων· Καὶ μηδεμία ἔστω ὑμῶν κοινωνία πρὸς τοὺς σχισματικούς, μηθ' ὅλως πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς Ἀρειανούς· οἴδατε γάρ, πῶς κἀγὼ τούτους ἐξετρεπόμην διὰ τὴν Χριστομάχον αὐτῶν καὶ ἑτερόδοξον αἵρεσιν. Σπουδάσατε δὲ μᾶλλον καὶ ὑμεῖς ἀεὶ συνάπτειν ἑαυτούς, προηγουμένως μὲν τῷ Κυρίῳ, ἔπειτα δὲ τοῖς ἁγίοις, ἵνα μετὰ θάνατον ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς ὡς φίλους καὶ γνωρίμους δέξωνται καὶ αὐτοί. Ταῦτα λογίζεσθε, ταῦτα φρονεῖτε· καί, εἰ μέλει ὑμῖν περὶ ἐμοῦ, καὶ μνημονεύετε ὡς περὶ πατρός, μὴ ἀφῆτέ τινας τὸ σῶμά μου λαβεῖν εἰς Αἴγυπτον, μήπως ἐν τοῖς οἴκοις ἀπόθωνται· τούτου γὰρ χάριν εἰσῆλθον εἰς τὸ ὄρος καὶ ἦλθον ὧδε. Οἴδατε δὲ καὶ πῶς ἀεὶ ἐνέτρεπον τοὺς τοῦτο ποιοῦντας, καὶ παρήγγελλον παύσασθε τῆς τοιαύτης συνηθείας· θάψατε οὖν τὸ ἡμέτερον ὑμεῖς, καὶ ὑπὸ γῆν κρύψατε· καὶ ἔστω τὸ παρ' ἐμοῦ ῥῆμα φυλαττόμενον παρ' ὑμῖν, ὥστε μηδένα γινώσκειν τὸν τόπον πλὴν ὑμῶν μόνων· ἐγὼ γὰρ ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν νεκρῶν ἀπολήψομαι παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἄφθαρτον αὐτό. Διέλετε δέ μου τὰ ἐνδύματα· καὶ Ἀθανασίῳ μὲν τῷ ἐπισκόπῳ δότε τὴν μίαν μηλωτήν, καὶ ὃ ὑπεστρωννύομην ἱμάτιον, ὅπερ αὐτὸς μέν μοι καινὸν δέδωκε, παρ' ἐμοὶ δὲ πεπαλαίωται· καὶ Σαρπίωνι ἐπισκόπῳ δότε τὴν ἑτέραν μηλωτήν· καὶ ὑμεῖς ἔχετε τὸ τρίχινον ἔνδυμα. Καὶ λοιπὸν σώζεσθε, τέκνα· ὁ γὰρ Ἀντώνιος μεταβαίνει, καὶ οὐκ ἔτι μεθ' ὑμῶν ἐστι.,. Ταῦτα εἰπών, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῇ 17 Ἰανουαρίου τοῦ 356 μετὰ Χριστόν.

Παρ' Ἀθανασίῳ σώζεται ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσίου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μ. Κωνσταντῖνον. Ἐκτὸς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τῷ 1644 ἐξεδόθησαν ἐν Παρισίοις ὑπὸ Ἀβραὰμ Ἐξελένζου καὶ 20 ἕτεραι ἀποδιδόμεναι εἰς τὸν ἅγιον Ἀντώνιον, ἐξ ὧν ὅμως 7 μόνον πιθανολογοῦσιν οἱ κριτικοὶ ὡς γνησίας.

Κυριακὴ 18. Μνήμη τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ μεγάλων Ἀρχιεπισκόπων Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου.

Ὁ οὐ μόνον ὀνόματι, ἀλλὰ καὶ πραγματικῇ ἀξίᾳ ὄντως μέγας τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος Ἀθανάσιος ἐγεννήθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 286 Μ. Χ. καὶ ἐξεπαιδεύθη ὑπὸ Παφνουτίου τοῦ Θηβαΐδος, τοῦ καὶ ὁμολογητοῦ γενομένου κατὰ τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ διωγμόν. Γενόμενος ἱεροδιάκονος καὶ μετὰ μικρὸν πρεσβύτερος, παρέστη εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ ἁγίαν Α'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, εἰς ἣν καὶ ὑπέρμαχος τοῦ Ὀρθοδόξου δόγματος ἀνεδείχθη, τὴν δυσσεβῆ τοῦ Ἀρείου πλάνην κατελέγξας.

Τῷ 326 ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον τοῦ τηνικαῦτα Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας γεγονότος Ἀλεξάνδρου, κοινῇ ψήφῳ εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ ὁ μέγας καλεῖται Ἀθανάσιος, ὃς καὶ ἀληθὴς στύλος τῆς Ἐκκλησίας ἀναδείκνυται. Τότε ἐξεμάνησαν κατ' αὐτοῦ οἱ Ἀρειανοὶ καὶ οἱ τούτοις εὐνοοῦντες ἐπίσκοποι, οἵτινες, ἰδόντες τὸν ἀνταγωνιστὴν αὐτῶν Ἀθανάσιον εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ὑψωθέντα βαθμόν, καὶ μέγα τοῦτο πρόσκομμα εἰς τὰ σχέδια αὐτῶν νοήσαντες, τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ συνώμοσαν· ὅθεν καὶ πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν τοὺς Μελετιανοὺς προσεταιρίσθησαν καὶ μετ' αὐτῶν τὴν τοῦ ἁγίου ἐξόντωσιν ἐβουσσοδόμουν.

Ὁ Μελέτιος ἢ Μελίτιος ἦν ἐπίσκοπος τῆς ἐν Θηβαΐδι Λυκοπόλεως, ὃς ἐπὶ τοῦ Διοκλητιανείου διωγμοῦ ἀκμάσας ἐδίδασκεν ὅτι ὅσοι τῶν χριστιανῶν ἐξαπατηθέντες παρέπεσον τῆς πίστεως καὶ ἔθυσαν τοῖς εἰδώλοις δὲν πρέπει νὰ συγχωρῶνται καὶ γίνωνται αὖθις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δεκτοί· ἀντίθετον περὶ τούτου γνώμην εἶχεν ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος Πέτρος, φρονῶν ὅτι οἱ ὁπωσδήποτε τὴν χριστιανικὴν παραβιάσαντες πίστιν ἔδει ἵνα μένωσιν ἀφωρισμένοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἄχρι τῆς τελείας ἀποκαταστάσεως τῆς εἰρήνης, ἐν δὲ εἰλικρινεῖ μετανοίᾳ τύχωσι τῆς πρὸς τὸ ἁμάρτημα αὐτῶν ἀναλόγου συγχωρήσεως. Πρὸς τούτοις ὁ Μελέτιος ἐπωφελούμενος τοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας κινηθέντος διωγμοῦ, τῷ 306 περιώδευσε πᾶσαν τὴν τοῦ Πέτρου ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν καὶ παρ' ἐνορίαν ἐνεργῶν, ἐχειροτόνει, καθῄρει καὶ ἀφώριζεν, οὓς ἂν ἤθελε. Τότε ὁ Πέτρος ἐδέησεν ἵνα τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀποκόψῃ αὐτὸν τῆς κοινωνίας ἄχρις οὗ μετ' ἄλλων ἐπισκόπων ἐξετάσῃ ἀκριβέστερον τὸ πρᾶγμα, εἶτα δὲ ἀφορίσῃ αὐτὸν καὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ βαθμοῦ καθαιρέσῃ ὡς διαταράσσοντα τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐκ τούτου ἐγεννήθη τὸ τῶν Μελετιανῶν σχίσμα, ὅπερ ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ ἱερομάρτυρος Πέτρου, Ἀχιλλᾶ τε καὶ Ἀλεξάνδρου, ἐνισχυθέν, ἀπησχόλησε καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθεῖσαν Α'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, σπουδάσασαν διὰ μετριοπαθείας καταπαῦσαι αὐτό. Ἡ τοῦ Ἀρείου ὅμως κακοδοξία ἐνισχύσασα τὸ σχίσμα τοῦτο διετήρησε τὴν ἐξ αὐτοῦ διατάραξιν τῆς Ἐκκλησίας ἄχρι τοῦ Ε'. Μ. Χ. αἰῶνος, ὅτε καὶ τέλεον ἐξέλειπεν.

Ὁ Ἄρειος γεννηθεὶς ἐν Λυβύῃ καὶ παρὰ τοῦ ἱερομάρτυρος Πέτρου διάκονος χειροτονηθείς, μετ' οὐ πολὺ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πέτρου ἐξεβλήθη τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὀπαδὸς τοῦ Μελετιανοῦ σχίσματος γενόμενος· μετὰ τὸν μαρτυρικὸν δὲ θάνατον τοῦ Πέτρου, ὁ τούτου διάδοχος Ἀχιλλᾶς συνεχώρησε τὸν Ἄρειον, συγγνώμην αἰτήσαντα, καὶ εἰς πρεσβύτερον καὶ

προεστῶτα μάλιστα ἑνὸς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἱερῶν ναῶν, τοῦ καλουμένου τῆς Βαυκάλεως, αὐτὸν κατέστησε. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχιλλᾶ, ἰδὼν προτιμηθέντα αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον εἰς διαδοχήν, καὶ μὴ δυνάμενος ἵνα μεμφθῇ τὴν ἀξιέπαινον τοῦ ἀνδρὸς πολιτείαν, ἐπεχείρησεν ἵνα προσβάλῃ τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν· ὅθεν καὶ βλάσφημα ἤρξατο διαδίδων διδάγματα, ἅτινα ἐξετασθέντα ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν ἁγίᾳ Α΄. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ κατεδικάσθησαν, ὁ δὲ ἐφευρέτης τῶν διδαγμάτων τούτων, τῶν τὴν θεότητα τοῦ Σωτῆρος ἀρνουμένων, ὑπερόριος ἐξεπέμφθη. Οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον Ἀρειανός τις πρεσβύτερος, μεσολαβήσει τῆς τοῦ Κωνσταντίνου ἀδελφῆς Κωνσταντίας, τυχὼν εἰσόδου παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι, ἔπεισε τοῦτον ὅτι ἐσυκοφαντήθη ὁ Ἄρειος καὶ ὅτι οὗτος τὰ ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου δογματισθέντα ἐφρόνει· ὅθεν ὁ Κωνσταντῖνος παραπισθεὶς ἔγραψε τῷ Ἀρείῳ τὴν ἑπομένην ἀνακλητικὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπιστολήν· «Νικητὴς Κωνσταντῖνος, μέγιστος, σεβαστός, Ἀρείῳ. Πάλαι μὲν ἐδηλώθη τῇ στερρότητί σου, ὅπως ἂν εἰς τὸ ἐμὸν στρατόπεδον ἀφίκοιο, ἵνα τῆς ἡμετέρας θέας ἀπολαῦσαι δυνηθείης. Θαυμάζομεν δὲ σφόδρα μὴ παραχρῆμα τοῦτο πεποιηκότα· διόπερ νῦν ἐπιβὰς ὀχήματος δημοσίου, εἰς τὸ ἡμέτερον στρατόπεδον ἀφικέσθαι ἐπείχθητι, ὅπως ἂν τῆς παρ' ἡμῶν εὐνοίας τε καὶ ἐπιμελείας τυχών, ἐπὶ τὴν πατρίδα ἀφικέσθαι δυνηθῇς. Ὁ Θεός σε διαφυλάττοι, ἀγαπητέ. Ἐδόθη τῇ πρὸ πέντε καλανδῶν δεκεμβρίων».

Ἐπιτυχὼν ὁ Ἄρειος τῆς ἀφέσεως καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφιχθεὶς δέδωκε τῷ Βασιλεῖ ἔκθεσιν τῆς αὐτοῦ πίστεως, ἐν ᾗ, οὐδόλως ἀπτόμενος τῶν ἄρθρων περὶ ὧν ἡ ἀμφισβήτησις, διὰ γενικῶν ἐκφράσεων ἐξετίθετο τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ τὸν Βασιλέα ἔπεισε δεχθῆναι τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ·

Μαθὼν ὁ Ἀθανάσιος ὅτι ὁ Ἄρειος ἐσκόπει, ἵνα μεταβῇ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐδήλωσεν, ὅτι οὔτε δεχθήσεται οὔτε ἐπιτρέψει αὐτῷ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον. Τότε ἔγραψεν αὐτῷ, μεσιτεύων ὑπὲρ τοῦ Ἀρείου ὁ ἀρειανὸς Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας· ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀθανάσιος ἀπήντησεν ὅτι δὲν εἶνε δίκαιον, ἵνα δεχθῇ τοὺς αἱρεσιν ἐφευρόντας κατὰ τῆς ἀληθείας καὶ ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀναθεματισθέντας, κατώρθωσεν ὁ Εὐσέβιος ἵνα αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ γράψῃ τῷ Ἀθανασίῳ, ἀπειλῶν καθαίρεσιν καὶ ὑπερορίαν ἐν μὴ παραδοχῇ τοῦ Ἀρείου «. . . Ἔχων τοίνυν τῆς ἐμῆς βουλήσεως τὸ γνώρισμα, ἅπασι τοῖς βουλομένοις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν, ἀκώλυτον παράσχου τὴν εἴσοδον· ἐὰν γὰρ γνῶ ὡς ἡ κεκώλυκάς τινας αὐτῶν τῆς Ἐκκλησίας μεταποιουμένους, ἢ ἀπείρξας τῆς εἰσόδου, ἀποστελῶ παραυτίκα τὸν καὶ καθαιρήσοντά σε ἐξ ἐμῆς κελεύσεως, καὶ τῶν τόπων μεταστήσοντα.» Ὁ Ἀθανάσιος ὅμως οὐδὲ τὴν ἀπειλὴν ἐφοβήθη, ἀλλὰ γράψας τῷ αὐτοκράτορι ἔπεισεν αὐτὸν, ὅτι αἵρεσις μαχομένη πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν οὐδεμίαν δύναται ἵνα ἔχῃ κοινωνίαν μετὰ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἀρειανοί, βλέποντες τὰ σχέδια αὐτῶν ἀποτυχόντα, ἐπελήφθησαν τῶν συκοφαντιῶν. Ἐκ συστάσεως αὐτῶν τρεῖς τῶν διαβοητοτέρων Μελετιανῶν, Ἰάσων, Εὐδαίμων καὶ Καλλίνικος, παραστάντες τῷ αὐτοκράτορι, ἐν Νικομηδείᾳ εὑρισκομένῳ, κατηγόρησαν τοῦ Ἀθανασίου ὡς ἐπιβαλόντος τοῖς Αἰγυπτίοις νέον φόρον περὶ λινῶν στιχαρίων τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας· κατ' ἀγαθὴν τύχην δύο πρεσβύτεροι τῆς Ἐκκλησίας ταύτης Ἄπις καὶ Μακάριος, εὑρεθέντες ἐκεῖ, ὑπερασπολογήθησαν τοῦ Πατριάρχου αὐτῶν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τοὺς μὲν συκοφάντας κατεδίκασε, τὸν δὲ Ἀθανάσιον παρ' ἑαυτῷ ἐκάλεσε. Μαθὼν τοῦτο ὁ Εὐσέβιος ἔπεισε τοὺς περὶ τὸν Ἰάσωνα ἀναμεῖναι τὴν τοῦ Ἀθανασίου ἔλευσιν, ὃν ἀφιχθέντα, κατηγόρησαν ὡς πέμψαντα βαλάντιον χρυσοῦ πρὸς ἀποστάτην τινὰ Φιλούμενον ὀνόματι, συνάμα δὲ κατηγόρησαν τοῦ πρεσβυτέρου Μακαρίου ὡς συντρίψαντος τὸ ἱερὸν ποτήριον. Ὁ αὐτοκράτωρ ἀνακρίνας καὶ πεισθεὶς περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ Ἀθανασίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῷ 332 εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ συστατικῶν γραμμάτων πρὸς τὸν καθολικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας λαόν.

Νέαν τότε συκοφαντίαν ἐξύφαναν κατὰ τοῦ Ἀθανασίου οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ· ὁ τῶν Μελετιανῶν κορυφαῖος Ἰωάννης ὁ Ἀρχὰφ κατηγόρησεν αὐτοῦ ὡς φονεύσαντος Μελετιανόν τινα ἐπίσκοπον τῆς ἐν Θηβαΐδι Ὑψηλῆς, Ἀρσένιον ὀνόματι, καὶ ἐκκόψαντα τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, ἵνα μεταχειρίζηται αὐτὴν εἰς μαγικὰς τέχνας. Πράγματι δὲ ὁ Ἀρσένιος οὗτος ἐγένετο αἴφνης ἄφαντος, καὶ οἱ Μελετιανοὶ ἐδείκνυον δεξιὰν νεκροῦ σώματος χεῖρα ξηράν, ὡς τὴν τοῦ Ἀρσενίου. Ἡ συκοφαντία ἔφθασε μέχρι τῆς τοῦ αὐτοκράτορος ἀκοῆς, πρὸς ὃν καὶ παρεστάθη ἡ τοῦ Ἀρσενίου λεγομένη χεὶρ, ὅθεν αὐτοκρατορικῇ κελεύσει ὁ ἐν Ἀντιοχείᾳ κήνσωρ Δαλμάτιος ἐπελήφθη ἀνακρίσεων.

Ὁ Ἀθανάσιος καταφρονήσας τέως τῆς συκοφαντίας, ὡς εἶδε τὸν βασιλέα κινηθέντα, ἔκρινεν αὐτὴν σπουδαίαν, ὅθεν ἔγραψε τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ ἐπισκόποις, ζητῶν πληροφορίας περὶ τοῦ ἀφάντου γενομένου Ἀρσενίου, συνάμα δὲ ἔπεμψε διάκονόν τινα πρὸς ζήτησιν αὐτοῦ. Ὁ διάκονος μαθὼν ὅτι ὁ Ἀρσένιος ἐκρύπτετο ἐν τῇ μονῇ τῆς Πτεμεγκύρκεως, κατὰ τὸν ἐν Θηβαΐδι Ἀντεοπολίτην νομόν, ἔσπευσεν ἐκεῖ μετά τινων ἄλλων· ὁ τῆς μονῆς ὅμως ἡγούμενος Πίννης, προλαβὼν, ἐφυγάδευσε τὸν Ἀρσένιον, ἀποστείλας διὰ πλοίου εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον. Ὁ διάκονος παρέλαβε τότε τὸν Πίννην καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ συνεργήσαντα εἰς φυγάδευσιν τοῦ Ἀρσενίου μοναχὸν Ἠλίαν καὶ μετήγαγεν αὐτοὺς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα παραστάντες πρὸ τοῦ δουκὸς τῆς ἐπαρχίας ὡμολόγησαν ὅτι ὁ Ἀρσένιος ἔζη, ἐκρύπτετο τέως παρ' αὐτοῖς, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐφυγαδεύθη.

Ἐν τούτοις τοῦ Ἀρσενίου μὴ εὑρισκομένου ἡ συκοφαντία εὕρισκε νομὴν καὶ ἔδει ἵνα ἀνακαλυφθῇ τὸ χρησφύγετον τούτου καὶ παρασταθῇ οὗτος ζῶν πρὸς φίμωσιν τῶν συκοφαντῶν. Εὐτυχῶς ὁ Ἀρσένιος, ὃς διελθὼν τῆς Ἀλεξανδρείας ἀγνώριστος εἶχε καταφύγῃ καὶ ἐκρύπτετο εἰς Τύρον, ἀνεκαλύφθη ὑπό τινων ὑπηρετῶν τοῦ ὑπατικοῦ Ἀρχελάου· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠρνήθη τὴν ὀντότητα αὐτοῦ, εἶτα ὅμως παραστὰς ἐνώπιον τοῦ ἐπισκόπου Τύρου Παύλου, κἀλλιστα αὐτὸν γινώσκοντος, ἀνωμολόγησεν ἑαυτὸν καὶ τὴν εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ἀθανασίου σκευωρίαν συνενοχήν του. Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ διέταξεν ἵνα παύσωσιν αἱ ἀνακρίσεις, καὶ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ἀθανάσιον κατέκρινε μετ' ἀγανακτήσεως τὰς σκευωρίας τῶν Μελετιανῶν. Ὁ ἐφευρέτης τῆς συκοφαντίας Ἰωάννης Ἀρχὰφ ἔγραψε τότε τῷ Ἀθανασίῳ αἰτούμενος εἰρήνην καὶ τὴν φιλίαν αὐτοῦ, ὁ Ἀρσένιος ἀνεφέρθη ἐπίσης πρὸς αὐτὸν, ἐξαιτούμενος ἐξ ὀνόματος παντὸς τοῦ κλήρου τῆς Ὑψηλῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν καὶ ὑποσχόμενος ὑποταγὴν αὐτῷ κατὰ τοὺς κανόνας ὡς Μητροπολίτῃ καὶ οἱ Μελετιανοὶ ἡσύχασαν. Ἀλλὰ τότε δὴ τότε οἱ περὶ τὸν Εὐσέβιον ἀπηνέστερον κατ' αὐτοῦ ἐκινήθησαν· παρασύραντες οὗτοι ἑτέρους Μελετιανοὺς παρέστησαν αὐτοὺς κατηγόρους τοῦ Ἀθανασίου πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ὃν καὶ ἔπεισαν, ἵνα συγκαλέσῃ σύνοδον εἰς Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ τοῦ Ἀθανασίου κατηγοριῶν. «Πείθουσι δὴ οὖν τὸν βασιλέα σύνοδον ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἀθροῖσαι, ἔνθα δὴ πλείους ἦσαν οἱ δυσμενεῖς, κἀκεῖσε κριθῆναι τὸν Ἀθανάσιον· πεισθεὶς δὲ ὡς ἐρεῦσιν ὁ βασιλεύς, παντάπασι γὰρ ἠγνόει τὰ τυρευόμενα· τοῦτο γενέσθαι προσέταξεν· ἀλλ' ὁ θεῖος Ἀθανάσιος τὴν τῶν δικαζόντων δυσμένειαν ἐπιστάμενος, οὐχ' ἧκεν εἰς τὸ συνέδριον.» (Θεοδωρήτ. Ἐκκλ. ἱστ. Α΄. κ΄.) Οἱ Εὐσεβιανοὶ τότε κατηγόρησαν αὐτοῦ ὡς ἀπειθοῦς καὶ ἀλαζόνος καὶ προεκάλεσαν αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν ἐπιτάσσουσαν αὐτῷ τὴν ἄμεσον πρόσοδον ἐπὶ ἀπειλῇ ἐν παρακοῇ βιαίας αὐτοῦ προσαγωγῆς. Τῷ 335 συνῆλθον εἰς Τύρον ὑπὲρ τοὺς ἑξήκοντα ἐπισκόπους πλὴν τῶν ἐξ Αἰγύπτου, εἰς ἣν παρέστη καὶ ὁ Ἀθανάσιος μετὰ 49 ἐπισκόπων τῆς Αἰγύπτου, ἐν οἷς καὶ οἱ ἐπιφανεῖς ὁμολογηταὶ Παφνούτιος καὶ Ποτάμων. Αἱ παλαιαὶ τῶν Μελετιανῶν κατηγορίαι ἀνεκινήθησαν καὶ αὖθις καὶ ἐξηλέγχθησαν· ὁ Ἀρσένιος παρὼν καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ὑγιῶς ἔχούσας ἐπιδεικνύμενος, τὴν σκευωρίαν ἤλεγχε. Τότε οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ νέαν κατηγορίαν ἐμηχανεύθησαν· συνεδριαζόντων τῶν ἐπισκόπων, παρεισήχθη γύναιον ἀκόλαστον, κραυγάζον ὅτι, ἐν ᾧ ἠσκεῖτο εὐχὴν παρθενίας, ὁ Ἀθανάσιος καταλύσας παρ' αὐτῇ, ἐβίασεν ἄκουσαν καὶ διέφθειρεν.

Ὁ Ἀθανάσιος ἔχων γνῶσιν τοῦ σκευωρήματος εἶχε συνεννοηθῇ περὶ τοῦ πρακτέου μετά τινος τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῦ, Τιμοθέου ὀνόματι· ὅθεν, καλούμενος εἰς ἀπολογίαν, ἐσιώπησεν, ὥσεἰ ἡ κατηγορία μὴ ἀπέβλεπεν αὐτόν, ὁ δὲ Τιμόθεος, λαβὼν τὸν λόγον, καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα ἠρώτησεν "ἐγώ σοι, ὦ γύναι, συνέτυχον πώποτε, εἰς δὲ τὴν σὴν εἰσελήλυθα οἰκίαν;" Αὕτη δὲ ἐκτείνουσα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Τιμόθεον καὶ τοῦτον διὰ τοῦ δακτύλου δεικνύουσα, ἐκραύγαζε "Σύ μου τὴν παρθενίαν ἀφεῖλου· σύ με τῆς σωφροσύνης ἐγύμνωσας». Τότε κατησχύνθησαν οἱ συκοφάνται, ἠρυθρίασαν οἱ δικασταί, καὶ τὸ γύναιον ἐξεβλήθη, εἰ καὶ ὁ Ἀ-

θανάσιος ἐπέμενεν, ὅπως κρατηθῇ καὶ ἐξετασθῇ, ἵνα ἀποκαλυφθῶσι τῆς συκοφαντίας οἱ πρωτουργοί.

Ἐν τούτοις οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ καὶ πάλιν δὲν ἀπέστησαν τῶν καταδιώξεων αὐτοῦ· ἐπὶ προφάσει ἐπιτοπίου ἐξετάσεως τῶν κατὰ τοῦ Ἀθανασίου κατηγοριῶν ἀπέστειλαν ἐξ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ἐπισκόπων εἰς Αἴγυπτον πρὸς ἀνάκρισιν· τότε ὁ Ἀθανάσιος ἀναδραμὼν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα κατήγγειλε τὴν προσωποληψὶαν τῆς ἐν Τύρῳ Συνόδου, ἣν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ κατεῖδεν, ὅθεν οἱ τοῦ Ἀθανασίου ἐχθροὶ τὰς παλαιὰς κατηγορίας λιπόντες, νέαν ἐχάλκευσαν, κατηγορήσαντες αὐτοῦ ὡς ἀπειλήσαντος ἵνα ἐμποδίσῃ τὸν σῖτον, ὃν καθ' ἑξάμηνον ἡ Αἴγυπτος ἔπεμπεν εἰς Βασιλεύουσαν. Ὁ Κωνσταντῖνος, εἴτε πιστεύσας τὴν κατηγορίαν, εἴτε εὑρὼν αὐτὴν ὡς δημιουργοῦσαν πρόφασιν μετακινήσεως ἐκεῖθεν τοῦ ἀνδρός, ὃν ὑπέβλεπεν ὡς τὸν κύριον ὄγθον τῆς ἔριδος αἴτιον, ἐξώρισεν αὐτὸν τῷ **336** εἰς τὴν γαλλικὴν πόλιν Αὐγούσταν Τρευίρων.

Δύο ἔτη παρέμεινεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ ὁ πολύτλας, ὅτε τῷ **338**, ἀποθανόντος ἐν τῷ μεταξὺ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ὁ τούτου υἱὸς Κωνσταντῖνος ὁ νεώτερος, ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἐξορίας εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ γραμμάτων πρὸς τὸν καθολικὸν αὐτῆς λαόν, ἐν οἷς ἐλέγετο, ὅτι καὶ ὁ ἀποθανὼν αὐτοκράτωρ τοῦτο ἐσκόπει ποιῆσαι, ἀλλ' ὁ θάνατος προκατέλαβεν αὐτόν. Οἱ Ἀρειανοὶ ἐκμανέντες ἐξηγέρθησαν καὶ πάλιν κατ' αὐτοῦ· διάφοροι κατηγορίαι κατ' αὐτοῦ καὶ αὖθις ἐχαλκεύθησαν, ἐν αἷς καὶ ὅτι, εἰσερχόμενος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ταραχάς τε καὶ στάσεις ἐνεποίησε, διήρπασε τὰς ἐκκλησίας, φόνους διέπραξε καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐπώλησε πρὸς ἴδιον συμφέρον τὸν ἐπὶ διατροφῇ τῶν χηρῶν τῆς Λιβύης καὶ τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καθωρισμένον σῖτον. Σύνοδος ἑκατὸν περίπου ἐπισκόπων Αἰγύπτου, Θηβαΐδος, Λιβύης καὶ Πενταπόλεως συνελθοῦσα τῷ **339** ἀνῄρεσεν ἓν πρὸς ἓν τὰ κεφάλαια τῶν κατηγοριῶν τούτων, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἔχοντες ὑπὲρ αὐτῶν τὸν αὐτοκράτορα Κωνστάντιον, ἐπωφελήθησαν τῶν ἐγκαινίων νέας τινὸς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ τούτῳ σύνοδον ἐκεῖ συγκροτήσαντες τῷ **341** καθῄρεσαν τὸν Ἀθανάσιον καὶ ἀνηγόρευσαν Ἀλεξανδρείας Εὐσέβιον τὸν Ἐμισηνόν, καὶ τοῦτον παραιτηθέντα, τὸν Καππαδόκην Γρηγόριον, ὃν καὶ ἔπεμψεν ὁ αὐτοκράτωρ εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ Φιλαγρίου τοῦ ἐπάρχου, Ἀρσακίου τοῦ Εὐνούχου καὶ στρατιωτικῆς δυνάμεως πρὸς ἐγκαθίδρυσιν. Μιαρὰ καὶ ἀνόσια διεπράχθησαν τότε ὑπὸ τῆς βίαν ἐξασκούσης κοσμικῆς ἐξουσίας πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τοῦ ἐπιβάτου. Ὁ Ἀθανάσιος προλαβὼν εἶχε καταφύγει εἰς Ρώμην, ἔνθα φιλόφρονος ἔτυχε παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῆς Ἰουλίῳ ὑποδοχῆς, καὶ ὅπου σύνοδος ἄνω τῶν **50** ἐπισκόπων συνελθοῦσα περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ **341** τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῷ ἐκύρωσε.

Τῷ **348** ἀποθανόντος τοῦ ἐπιβάτου Γρηγορίου, ὁ Κωνστάντιος εἴτε ἐπιγνοὺς τὴν κακεντρέχειαν τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἀθανασίου καὶ τὴν τούτου ἀθωότητα, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κώνσταντος παρακινηθείς, δὲν ἐπέτρεψεν ἵνα ἐκλεχθῇ ἕτερος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ τὸν Ἀθανάσιον ἀνεκάλεσεν.

Οὗτος λαβὼν ἐν Ἀκυληίᾳ τὰ αὐτοκρατορικὰ γράμματα, ἀνῆλθεν εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς τὸν Κωνστάντιον, ὅστις οὐ μόνον διὰ ζώσης ἔδωκεν αὐτῷ τὴν τῆς ἐπιστροφῆς ἄδειαν, ἀλλὰ καὶ γράμματα δι' αὐτοῦ ἐξέπεμψε πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἐπισκόπους, τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας, διατάσσων τὴν εἰς λήθην παράδοσιν πάντων τῶν κατὰ τοῦ Ἀθανασίου γενομένων.

Κατὰ μάρτιον τοῦ **350** ἔφθασεν ὁ Ἀθανάσιος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα οἱ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Λιβύης ἐπίσκοποι, μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἔσπευσαν εἰς ὑποδοχὴν αὐτοῦ. Τοῦτο ἐξέκαυσε τὸν φθόνον τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, οἵτινες καὶ νέας ἐχάλκευσαν κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας. Κατήγγειλαν αὐτὸν ὡς καθαιρέσαντα ἐπισκόπους, ἐγκαλουμένους διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν κατὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐκτείναντα τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ δύναμιν ὑπὲρ τὰ νόμιμα ὅρια· ὡς ἐπιτρέψαντα, ἵνα γείνῃ σύναξις τῶν χριστιανῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἐν μεγάλῃ τινὶ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀλεξανδρείας, πρὶν ἢ ἐπιτελεσθῶσι ταύτης τὰ ἐγκαίνια· καὶ ὡς ἀναμιχθέντα εἰς πολιτικὰ πράγματα καὶ θελήσαντα, ἵνα ἐμβάλῃ δῆθεν διχονοίας μεταξὺ ἀδελφῶν, τῶν συναρχόντων Κωνσταντίου καὶ Κώνσταντος.

Ὁ Κώνστας ἀναιρεθεὶς κατὰ Φεβρουάριον τοῦ **350** ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Μαγνεντίου εἶχεν ἐκλείψει τῆς σκηνῆς καὶ ὁ Ἀθανάσιος ἐστέρητο τοῦ ἰσχυροῦ αὐτοῦ προστάτου, ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ **353** ὁ τοῖς Ἀρειανοῖς στοιχῶν Κωνστάντιος ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν Ἀρειανῶν Οὐρσακίου τοῦ Σιγγιδούνου καὶ Οὐάλεντος τοῦ Μούρσονος ἐζήτησεν ἵνα πειθαναγκάσῃ ἅπαντας τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καταδικάσωσιν ὡς ταραξίαν τὸν Ἀθανάσιον.

Ἡ Σύνοδος αὕτη συνεκροτήθη τῷ **354** εἰς Ἀρελάτην καὶ ἐξαιρέσει Παυλίνου τοῦ Αὐγούστης Τρευίρων οἱ λοιποὶ τῷ φόβῳ συσχεθέντες τὴν καταδίκην τοῦ Ἀθανασίου ὑπέγραψαν.

Οὕτως οἱ Ἀρειανοὶ προλεάναντες τὸ πεδίον τῆς κατὰ τοῦ Ἀθανασίου ἐπιθέσεως χωροῦσιν ἐπ' αὐτόν· τῇ δὲ 9 Φεβρουαρίου τοῦ **356** ἐν ᾧ οἱ χριστιανοὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, πανυχίδος τελουμένης, ἠγρύπνουν ἐν τῷ ναῷ τῷ εἰς μνήμην τοῦ ἁγίου Θεωνᾶ τιμωμένῳ, περὶ τὸ μεσονύκτιον ὥρμησαν κατ' αὐτῶν ξιφήρεις οἱ στρατιῶται ὑπὸ στρατηλάτην τὸν Συριανόν, ἐπὶ τῷ προστάγματι τοῦ ὁποίου οἱ στρατιῶται ξίφεσι καὶ λόγχαις ἔβαλον τοὺς ἐκκλησιαζομένους. Ὁ Ἀθανάσιος καθήμενος ἀτάραχος ἐπὶ τοῦ θρόνου προέτρεπε τὸν μὲν διάκονον ὅπως ἀναγινώσκῃ τὸν ρλε'. ψαλμὸν «Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι χριστός . . . . τῷ πατάξαντι βασιλεῖς μεγάλους καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς» κλπ., τὸν δὲ λαὸν ἵνα ἐπιφωνῇ «Ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ». Μόνον δὲ ὅταν ἐξῆλθον οἱ πλεῖστοι, ἀναρπασθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ μοναχῶν καὶ κληρικῶν διεσώθη ἀβλαβής.

Ὁ Κωνστάντιος μαθὼν ταῦτα ἐπεδοκίμασε τὰ κατὰ τοῦ Ἀθανασίου γενόμενα καὶ προέτρεψε τοὺς νέους εἰς καταδίωξιν αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἐνθαρρυνθέντες οἱ τοῖς εἰδώλοις προσκείμενοι, εἰσῆλθον εἰς τοὺς ναούς, ἐκακοποίησαν τοὺς ἐν αὐτοῖς καὶ πολλὰ ἀνοσιουργήματα διεπράξαντο. Πρὸς ἐπίμετρον συμφορῶν Καππαδόκης τις Γεώργιος, σφετεριστὴς τῶν δημοσίων χρημάτων ἐν Κωνσταντινουπόλει φωραθείς, προεβλήθη εἰς ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, ὃς καὶ μεταβὰς ἐκεῖ, δεινὸν ἐκίνησε κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμόν. Ὁ Ἀθανάσιος ἠναγκάσθη ὅπως μεινῃ κεκρυμμένος ἐν ταῖς ἐρήμοις τῆς Αἰγύπτου, ὅπου καὶ πολλὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ συνέγραψε.

Τῷ **361** ἀποθανόντος τοῦ Κωνσταντίου τὰ σκῆπτρα ἀνέλαβεν ὁ Παραβάτης Ἰουλιανός, ὃς ἐπιτρέψας κατ' ἀρχὰς πλήρη ἐλευθερίαν τῆς πίστεως ἀφῆκε τοὺς ὑπὸ Κωνσταντίου ἐξορισθέντας ἐπισκόπους, ἵνα ἀναλάβωσι τὰς οἰκείας ἐκκλησίας. Τότε ἐπανῆλθε καὶ ὁ Ἀθανάσιος ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὅπου ὅμως δὲν ἀφῆκαν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ ἥσυχον οἱ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐθνικοὶ ἀλλὰ κατήγγειλαν αὐτὸν ὡς διαφθείροντα πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καὶ πείθοντα πολλοὺς τῶν ἐθνικῶν ἵνα ἀσπασθῶσι τὸν χριστιανισμόν, ἐζήτησαν δὲ τὴν ἄμεσον ἔξωσιν αὐτοῦ, ἐπειδὴ κίνδυνος ἦν ἅμα ὡς διετηρεῖτο μηδεὶς νὰ μείνῃ ἐθνικός. Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἰουλιανὸς ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἀλεξανδρεῖς «Ἐχρῆν τὸν ἐξελασθέντα βασιλικοῖς πολλοῖς πάνυ καὶ πολλῶν αὐτοκρατόρων προστάγμασιν, ἓν γοῦν ἐπίταγμα περιμεῖναι βασιλικόν, εἶθ' οὕτως εἰς τὴν ἑαυτοῦ κατιέναι, ἀλλὰ μὴ τόλμῃ μηδ' ἀπονοίᾳ χρησάμενον, ὥσπερ οὐκ οὔσιν ἐνυβρίζειν τοῖς νόμοις. Ἐπειτοι καὶ τὸ νῦν ὑφ' ὑμῶν τοῖς Γαλιλαίοις τοῖς φυγαδευθεῖσιν, ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίου οὐ κάθοδον εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτοῖς, ἀλλ' εἰς τὰς πατρίδας συνεχωρήσαμεν· (1) Ἀθανάσιον δὲ πυνθάνομαι τὸν τολμηρότατον, ὑπὸ τοῦ συνήθους ἐπαρθέντα θράσους, ἀντιλαβέσθαι τοῦ λεγομένου παρ' αὐτοῖς ἐπισκοπῆς θρόνου· τοῦτο δὲ εἶναι καὶ τῷ θεοσεβεῖ τῶν Ἀλεξανδρέων δήμῳ οὐ μετρίως ἀηδές. Ὅθεν αὐτῷ προαγορεύομεν ἀπιέναι τῆς πόλεως, ἐξ ἧς ἂν ἡμέρας τὰ τῆς ἡμετέρας ἡμερότητος γράμματα δέξηται, παραχρῆμα· μένοντι δ' αὐτῷ τῆς πόλεως εἴσω μείζους πολὺ καὶ χαλεπωτέρας προαγορεύομεν τιμωρίας».

Ἐπειδὴ δὲ ὁ χριστιανικὸς λαὸς τῆς Ἀλεξανδρείας ἱκέτευσε τὸν Παραβάτην ὑπὲρ τοῦ Ἀθανασίου, ὁ Ἰουλιανὸς ἐκμανεὶς ἔγραψε τῷ ἐπάρχῳ Αἰγυπτίων: «Εἰ καὶ τῶν ἄλλων ἕνεκα μὴ γράφειν ἡμῖν, ἀλλ' ὑπέρ γε τοῦ τοῖς Θεοῖς ἐχθροῦ ἐχρῆν σε γράφειν Ἀθανασίου· καὶ ταῦτα περὶ πλείονος

(1) Πράγματι ἡ τοῦ διατάγματος ἐκείνου ἔκφρασις ἀορίστως εἶχε, διακελεύουσα· "Episcopos omnes factionibus antenac circumventos et exiliatos, reverti ad suas civitates et provincias,,.

ἤδη χρόνου τὰ καλῶς ἡμῖν ἐγνωσμένα πεπυσμένον. Ὄμνυμι δὲ τὸν μέγαν Σάραπιν, ὡς εἰ μὴ πρὸ τῶν δεκεμβρίων καλανδῶν ὁ Θεοῖς ἐχθρὸς Ἀθανάσιος ἐξέλθοι ἐκείνης, μᾶλλον δὲ πάσης τῆς Αἰγύπτου, τῇ ὑπακουούσῃ τάξει προτιμήσαιμι χρυσοῦ λίτρας ἑκατόν. Οἶσθα δὲ πῶς εἰμὶ βραδὺς εἰς τὸ καταγνῶναι, πολλῷ δὲ ἔτι βραδύτερος εἰς τὸ ἅπαξ καταγνοὺς ἀνείναι. Καὶ τῇ αὐτοῦ χειρὶ πάνυ με λυπεῖ τὸ καταφρονεῖσθαι τοὺς Θεοὺς πάντας. Οὐδὲν οὕτως ἴδοιμι, μᾶλλον δὲ ἀκούσαιμι μηδενὸς παρὰ σοῦ πραχθέντος, ὡς Ἀθανάσιον ἐξεληλαμένον τῶν τῆς Αἰγύπτου τόπων, τὸν μιαρόν, ὃς ἐτόλμησεν Ἑλληνίδας ὑπ' ἐμοῦ γυναῖκας τῶν ἐπισήμων βαπτίσαι διώκεσθαι». Τὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου ἀκούσας ὁ Ἀθανάσιος, παραμυθησάμενος τοὺς παμπληθεῖς χριστιανούς, εἶπε: «Θαρρεῖτε, νεφύδριον γάρ ἐστι, καὶ θᾶττον παρελεύσεται».

Τὸν Ἰουλιανὸν ἀποθανόντα τὴν νύκτα τῆς 26 πρὸς τὴν 27 Ἰουνίου 363 διεδέχθη ὁ Ἰοβιανός, ὃς προσκαλέσας τὸν Ἀθανάσιον εἰς τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῷ αὐτῷ ἔτει γενομένην Σύνοδον, ἀπολογηθέντα, ἐνεκατέστησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Πλὴν μικρὸν ἐπ' αὐτοῦ ἡσύχασεν, ἐπειδὴ τὴν 16 Φεβρουαρίου τοῦ 364 ἀποθανόντος τοῦ Ἰοβιανοῦ, ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ ὁ Οὐαλεντινιανός, ὃς δὲν ἐῤῥύδυνεν ἵνα ἐκχωρήσῃ εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Οὐάλεντα, φανατικὸν Ἀρειανόν, τὰς ἀνατολικὰς τοῦ κράτους ἐπαρχίας, ὑφ' οὗ νέους διωγμοὺς ὑπέστη αὖθις ὁ πολύτλας Ἀθανάσιος. Τέλος ὅμως τῇ μεσολαβήσει τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ ἀνέλαβε τὸν θρόνον αὐτοῦ, ὃν καὶ διεκράτησε ἄχρι τοῦ 373 ὅτε πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε.

Κατέλιπε πολλὰ συγγράμματα, ἐν οἷς διαλάμπει ἀνδρικὴ εὐγλωττία, σοβαρὰ δὲ καὶ ἀκαταμάχητος λογική.

Ὁ Κύριλλος ἦν ἐκ μητρὸς ἀδελφιδοῦς τοῦ Θεοφίλου ἐκείνου, ὅστις πατριαρχεύων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λίαν οἰκτρὸν διεδραμάτισε πρόσωπον, πρωτοστατήσας τῆς ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου κινηθείσης σπείρας (ἴδε σελ. 110 τῆς «Ἀληθείας» ἐν βίῳ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.) Τῷ 412 ἀποθανόντος τοῦ θείου αὐτοῦ ἀνεδείχθη ἐκείνου διάδοχος. Οὗτος κατεπολέμησε τὰς αἱρετικὰς κακοδοξίας τοῦ Νεστορίου, καὶ τῷ 431 ἐπὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ'. οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸ ἀκήρατον τῆς ὀρθοδοξίας ὑπερησπίσθη δόγμα· συνέγραψε πλεῖστα ἐκδοθέντα τῷ 1638 Ἑλληνολατινιστὶ ὑπὸ τοῦ Ὠβὲρτ ἐν Παρισίοις εἰς 7 τόμους εἰς φύλλον, ἅτινα ἀνετυπώθησαν τῷ 1859 ἐν τῇ Πατρολογίᾳ τοῦ ἀββᾶ Migne. Μετὰ πολυκύμαντον βίον ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῷ 444.

Δευτέρα 19. Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου.

Ἐγεννήθη οὗτος ἐν τῇ Ἄνω Αἰγύπτῳ περὶ τὸ 300 Μ. Χ. ἐκ γονέων ἀπόρων· ἀφιερώσας ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, πᾶσαν ἀσκητικὴν ἐνήσκησεν ἀρετὴν καὶ ὑπόδειγμα γέγονε θεαρέστου βιώσεως τοῖς τε ἐν ἐρήμοις καὶ τοῖς ἐν πόλεσιν. Ἀπέθανεν οὗτος τῷ 391 Μ. Χ. καταλιπὼν 50 ὁμιλίας δημοσιευθείσας Ἑλληνιστὶ τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις τῷ 1559, Ἑλληνο-Λατινιστὶ ἐν Λειψίᾳ τῷ 1698 καὶ ἐν Βόννῃ τῷ 1850.

Τρίτη 20. Μνήμη τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.

Οὗτος ἤκμασεν ὑπερμεσούσης τῆς Δ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος περὶ τὸ 375 Μ. Χ. καὶ ὥρμητο ἐκ Μελετινῆς μικρᾶς σήμερον πολίχνης γνωστῆς νῦν ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαλάτια, ἣν ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς (98—117 Μ. Χ.) ᾠκοδόμησε μεταξὺ Καππαδοκίας καὶ τῆς χώρας τοῦ Εὐφράτου παρὰ τὴν μετὰ τοῦ ποταμοῦ τούτου συμβολὴν τοῦ Μέλανος ποταμοῦ (Καρὰ-σοῦ), ὃς ἐκπηγάζων ἐκ τῆς ἁλύσεως τοῦ Ταύρου, διαβρέχει τὴν ἀρχαίαν Καππαδοκίαν, καὶ ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Σάρος. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐν ᾗ τὸ μαρτυρικὸν στέφος εἴληφεν ὁ ἐν ἁγίοις Πολύευκτος κατὰ τὸ 250 ἢ 257 ἀπὸ Χριστοῦ, ἐγεννήθη ὁ μέγας Εὐθύμιος, ἐκ πατρὸς Παύλου καὶ μητρὸς Διονυσίας, παρ' ἧς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς Εὐτρωπίῳ τῷ τηνικαῦτα τῆς Μελιτινῆς ἐπισκόπῳ προσαχθεὶς καὶ παο' αὐτοῦ τῇ τάξει τοῦ ἱεροῦ κλήρου καταλεχθείς, ἀρεταῖς ἐπιδόσεσι πάντας ὑπερέβη, ὥστε εἰς Πρεσβύτερον προχειρίζεται καὶ τῶν ἱερῶν Ἀσκητηρίων καὶ Μοναστηρίων τὴν ἐπιμέλειαν διαπιστεύεται. Θεαρέστως δὲ βιώσας, ἐν ἡλικίᾳ 97 ἐτῶν πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μεγάλου, αὐταρχήσαντος ἀπὸ τοῦ 457—474.

Τετάρτη 21. Μνήμη τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Νεοφύτου.

Ὁ Μάξιμος ἤκμασε κατὰ τὴν Ζ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου, Κωνσταντίνου Γ', Ἡρακλεωνᾶ, καὶ Κώνσταντος τοῦ Β'. κατελέλεκτο ἐν τοῖς συγκλητικοῖς τῆς βασιλευούσης ταύτης πόλεως καὶ διὰ τὰς γνώσεις αὐτοῦ προήχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρωτοασηκρήτου, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ νῦν ἀξίωμα τοῦ προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τοῦ δυσσεβοῦς καὶ μαιοφόνου Κώνσταντος τὴν τῶν Μονοθελητῶν ἐνστερνησαμένου αἵρεσιν, ὁ Μάξιμος γενναίως ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῆς δυσσεβείας, τοῦ ὀρθοδόξου ὑπερμαχόμενος δόγματος διὰ λόγων καὶ ἐπιστολῶν πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης τὴν ὀρθόδοξον ἀνακηρύττων πίστιν. Ἐπὶ τούτοις ἐκμανεὶς ὁ Κώνστας ὑπερόριον τοῦτον εἰς Λαζικὴν ἐξέπεμψεν, ἀφ' οὗ ἠκρωτηρίασεν αὐτὸν τῆς χειρὸς καὶ τῆς γλώττης, ἐκεῖ δὲ κακοχούμενος ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῷ 662. Τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ ἐξέδοτο ὁ ἀββᾶς Migne ἐν τῇ «Πατρολογίᾳ».

Ὁ Νεόφυτος ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς Γ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, γεννηθεὶς ἐν Νικαίᾳ (1) τῆς Βιθυνίας· κομιδῇ νέος τὸν μονήρη προείλατο βίον, ὅτε δὲ ἀρξαμένου τοῦ Δ'. ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος δεινὸν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἤγειρε διωγμὸν ὁ δυσσεβὴς Διοκλητιανός, καταλιπὼν τὸ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου σπήλαιον, ἐν ᾧ ἐμόναζε, κατῆλθεν εἰς Νικομήδειαν καὶ ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως παραστηταμένος τῷ ἡγεμόνι Δεκίῳ, ἀφ' οὗ μυριαχῶς ἐβασανίσθη, τέλος τὴν διὰ τοῦ ξίφους τελευτὴν ἐδέξατο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἡ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἑορτὴ σεμνοπρεπῶς καὶ ἐφέτος ἐπανηγυρίσθη· ἱερουργούντος κατὰ τὰ εἰωθότα τοῦ Πανοσ. ἁγίου Μ. Πρωτοσυγκέλλου, ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ 1880 καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς ά. τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πλῆθος πολὺ εὐλαβῶς συνέρρευσεν εἰς τὸν ἱερὸν ναόν.

---

(1) Ἀρχαία πόλις τῆς Ἀσίας κειμένη ἐπὶ τῆς Ἀσκανίας λίμνης, Ἰσνὶκ ὑπὸ τῶν Τούρκων μετωνυμηθεῖσα· Τὴν πόλιν ταύτην ἐθεμελίωσεν Ἀντίγονος ὁ διὰ τὴν μονοφθαλμίαν αὐτοῦ Κύκλωψ ἐπωνυμούμενος, στρατηγὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου φονευθεὶς, τῷ τα'. Π.Χ. ἐν τῇ παρὰ Ἰψὼν τῆς Φρυγίας μεγάλῃ μάχῃ πρὸς Κάσσανδρον, Λυσίμαχον καὶ Σέλευκον· ὠνόμασε δὲ αὐτὴν Ἀντιγονίαν· μικρὸν ὅμως μετὰ ταῦτα χειρωσάμενος ταύτην ὁ Λυσίμαχος μετωνόμασε Νίκαιαν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς συζύγου αὐτοῦ Νικαίας. Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη ὁ ἀστρονόμος Ἵππαρχος καὶ ὁ ἱστορικὸς Δίων Κάσσιος· Ἐπὶ πᾶσίν ἐστιν ἐπίσημος διὰ τὰς ἐν αὐτῇ συγκροτηθείσας δύο Οἰκουμενικὰς Συνόδους τῆς Α'. τῷ τκε'. Μ. Χ. καὶ τῆς Ζ'. τῷ ψπγ'.—ψπη'. Ἁλωθεῖσα τῷ ασστ'. ὑπὸ τοῦ Σελδσουκίδου Σουλεϊμάν, ἐχρημάτισεν ἐπί τινα ἔτη καθέδρα τῶν Σουλτάνων τοῦ Ἰκονίου· Τῷ αχζ'. κατέσχον αὐτὴν οἱ Σταυροφόροι, οἵτινες καὶ ἐξεχώρησαν ταύτην τῷ αργ'. εἰς Λουδοβίκον τὸν Βαλουᾶ ὀνομασθέντα δοῦκα Νικαίας, ἡ Βιθυνίας, οὗτος ὅμως δὲν διετήρησεν ἐπὶ πολὺ τὴν ἐπ αὐτῆς κυριαρχίαν, ἐπειδὴ μετὰ μικρὸν περιήχθη εἰς χεῖρας τῶν Βυζαντινῶν. Ἁλωθεῖσης τῷ ασδ'. (Ἀπριλίου ιϐ'.) τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, ἡ Νίκαια ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ἐβασίλευσαν δ' ἐν αὐτῇ Θεόδωρος Λάσκαρης Α'. ασδ'.—ασκϐ'. Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάσσης ασκϐ'.—ασνε'. Θεόδωρος Λάσκαρης Β'. ασνε'.—ασνθ'. Ἰωάννης Λάσκαρης ασνθ'—ασξ'. καὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγος ασξ'. Οὗτος τῇ κε'. Ἰουλίου τοῦ ασξα'. ἐπανακτήσας τὴν Κωνσταντινούπολιν μετέβαλε τὴν Νίκαιαν ἀπὸ πρωτευούσης τοῦ Κράτους εἰς πρωτεύουσαν ἐπαρχίας, ὡς τοιαύτη δὲ παρέμεινεν ὑπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς ἄχρι τοῦ ατλγ'. ὅτε ἡλώθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ πόλις αὕτη κεῖται Β Αν. τῆς Προύσης εἰς ἀπόστασιν π'. χιλιαμέτρων, ἀριθμεῖ δὲ σήμερον περὶ τοὺς αϕ'. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν πλινθοποιΐαν, βομβυκοτροφείαν, ταπητουργίαν καὶ τὴν γεωργίαν, ἰδίᾳ περὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ.

Κατὰ τὰ ἀπὸ χρόνων ἐθιζόμενα ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ ἐδέξατο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὰς εὐλαβεῖς προσρήσεις τῶν κληρικῶν, τῶν ἱερέων, τῶν γραμματέων καὶ λοιπῶν ὑπαλλήλων τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Πατριαρχικῶν γραφείων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων διένειμε δῶρα. Τῇ ἐπαύριον μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἡ Α. Θ. Π. φέρουσα τὰ πατριαρχικὰ παράσημα καὶ τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ παρασήμου Ὀσμανιὲ μετὰ τῶν ἀστέρων πέντε ἑτέρων μεγαλοσταύρων, ἐδέξατο ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ μεγάλου Συνοδικοῦ τὰς εὐλαβεῖς προσρήσεις τῶν ἁγίων Συνοδικῶν καὶ πλείστων ὅσων ὁμογενῶν, προσελθόντων καὶ ἐκ τῶν μᾶλα ἀπομεμακρυσμένων συνοικιῶν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, ὅπως ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Π. καὶ λάβωσι τὰς εὐχὰς Αὐτῆς καὶ εὐλογίας ὡς ἐφόδιον ἀγαθὸν τοῦ ἐπ' αἰσίαις ὥραις ἀρξαμένου νέου ἔτους.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐκ μέσης ψυχῆς ἐπευλογοῦσα τούτους οὐκ ἔλειπεν ἐπευχομένη πάσῃ ψυχῇ ὀρθοδόξων τῶν ἐγγύς τε καὶ μακρὰν πᾶν ἀγαθὸν καὶ καταθύμιον παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν δώρων. Τοῦτ' αὐτὸ δ' ἐπεύχεται καὶ ἡ Ἐκκλησία, εὐχομένη τὸ πρὸ δεκαπενθημέρου ἀρξάμενον ἔτος πάροχον εὐτυχίας ἅπασιν.

Μία τῶν μεγίστων Δεσποτικῶν ἑορτῶν εἶνε, ὡς γνωστόν, ἡ πάνσεπτος τῶν Θεοφανείων ἑορτή, καθ' ἣν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτιζομένου, ἡ τῆς ὑπερυμνήτου Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις· ὅθεν καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην δημοτελῶς ἡ Ἐκκλησία ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἴωθε πανηγυρίζειν εὐλαβῶς. Πρὸ ἔτους ἡ Α. Θ. Π. σκεψαμένη ὅτι τὸ αἰδέσιμον τῆς ἑορτῆς προσαπήτει τὴν ἐν αὐτῇ τέλεσιν καὶ Πατριαρχικῆς λειτουργίας, καθώρισεν, ἵνα κατ' ἔτος ἐν τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Πατριαρχικὴ τελῆται λειτουργία καὶ ψάλληται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ὁ Μ. ἁγιασμός, συνιερουργούντων Αὐτῷ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν καὶ προσκαλουμένων τῶν πρεσβευτῶν τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν ἐπὶ τῷ παραστῆναι ἐν τῇ τελέσει τῆς θείας λειτουργίας καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ. Ὅθεν καὶ ἐφέτος μετὰ τῆς συνήθους λαμπρότητος ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐτελέσθη. Ἡ Α. Θ. Π. ἱερούργησε μετὰ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν, Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Μεθύμνης, Λήμνου, Κορυτζᾶς καὶ Κασσανδρείας, συνιερουργούντων τοῦ Μ. Ἀρχιμανδρίτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Κωνσταντίνου Δεληγιάννη, τῶν ἀρχιμανδριτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου καὶ Φιλαρέτου τῶν Βαφειδῶν, τοῦ Μ. Ἀρχιμανδρίτου Ἰωαννικίου, τοῦ Συγκέλλου, καὶ ἑνὸς Πατριαρχικοῦ ἐφημερίου, ὡς καὶ ἓξ ἱεροδιακόνων. Εἰς τὴν ἐπιβάλλουσαν καὶ τὰ μᾶλα κατανυκτικὴν ταύτην ἱερουργίαν παρῆσαν ἄνευ ἐπισήμου στολῆς ἡ Α. Ἐξ. ὁ τῆς Ρωσσίας πρεσβευτὴς κ. Νοβικὼφ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἡ Α. Ὑψ. ἡ πριγκηπέσσα Δολγουρούκη, ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ πριγκηπέσσα Βιαζέμσκη, ἡ τῆς Ἑλλάδος πρέσβεια κ. Κουντουριώτου μετὰ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτῆς, ἡ τῆς Σερβίας πρέσβεια κ. Γρουΐτς μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ὁ Α΄. γραμματεὺς τῆς Ρωμουνικῆς πρεσβείας κ. Δημήτριος Κ. Ὀλλανέσκος, μετὰ τοῦ ἀ. αὐτῆς Διερμηνέως, αἱ ΑΑ. Ἐξ. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης Βέης ἐν μεγάλῃ στολῇ, Κ. Καλλιάδη Βέης, Σταυράκη ἐφένδης Ἰωαννίδης (ἄρχων Καποῦ-Κεχαγιᾶς), ὁ διαπρεπὴς ὁμογενὴς Χ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης, καὶ πλῆθος ἄμετρον λαοῦ, πληροῦν κατὰ γράμμα τόν τε ναὸν καὶ τὸν πρόναον.

Μεθ' ὅλην τὴν μεγίστην ταύτην συρροὴν τοῦ πλήθους ἄκρα τάξις ἐβασίλευσε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθεν εἰς τὸ Μ. Συνοδικόν, ὅπου, προσελθόντες οἱ διαληφθέντες ὡς ἄνω ἐπίσημοι ξένοι, ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν Αὐτῆς.

Πέρυσι μετὰ τὴν τελετὴν ταύτην παρετέθη ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἐπίσημον γεῦμα εἰς τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοὺς ἐκκλησιασθέντας πρεσβευτὰς καὶ τοὺς ἀνωτέρους κληρικοὺς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου· ἐφέτος τῆς Πατριαρχικῆς τραπέζης μετέλαβον οἱ μετὰ τῆς Α.Θ.Π. συλλειτουργήσαντες ἅγιοι Συνοδικοὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι τοῦ θρόνου κληρικοί.

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Συνάξεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἡ Α.Θ.Π. κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ἱερῷ ναῷ, τῷ τιμωμένῳ εἰς μνήμην τοῦ πανευφήμου Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου.

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην τοὺς ἐν Φαναρίῳ παρεπιδημοῦντας Σεβ. Συνοδικούς· τὴν δὲ Κυριακὴν ἀνελθοῦσα ἐπὶ ἰδιαιτέρου ἀτμοπλοίου τὸν Βόσπορον ἐπεσκέψατο ἐν Θεραπείοις τὴν Α. Σεβ. τὸν ἅγιον Δέρκων καὶ ἐν Νεοχωρίῳ τὴν Α. Ἐξ. τὸν Μ. Λογοθέτην, μεθ' ὃ διαπεραιωθεῖσα εἰς Χαλκηδόνα (Καδήκιοϊ) ἐπεσκέψατο καὶ τὴν Α. Σεβ. τὸν ἅγιον Χαλκηδόνος.

Τὴν Τετάρτην ἀνταπεδόθη τοῖς Ἀρμενίοις ἡ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ἐπίσκεψις. Ἡ Α. Πανοσ. ὁ ἅγιος Μέγας Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθανάσιος Μεγακλῆς, συνοδευόμενος ὑπό τε τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Κων. Δεληγιάννη, καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Φιλαρέτου Βαφείδου, τῆς Α. Ἐνδ. τοῦ ἄρχοντος Καποῦ Κεχαγιᾶ κ. Σταυράκη ἐφένδη Ἰωαννίδου, καὶ τῶν κκ. Ν. Θ. Σουλίδου καὶ Δ. Θ. Ξανθοπούλου, μετέβη ἐφ' ἁμαξῶν εἰς τὸ ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὴν Α. Μακ. τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων, ὅς, περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Ἐθνικοῦ αὐτοῦ συμβουλίου, ἐδέξατο τοὺς Πατριαρχικοὺς ἀπεσταλμένους ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ὑποδοχῶν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἐκατέρωθεν ἀνταλλαγὴν λόγων ἀγάπης, οἱ Πατριαρχικοὶ ἀπεσταλμένοι ὡδηγήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀρμενικοῦ κλήρου εἰς τὸν ναόν, ἔνθα ἠσπάσθησαν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἐν αὐτῷ φυλαττόμενον καρπὸν τῆς χειρὸς τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ.

Ὁ ἐπὶ γενναιότητι ἀείποτε διακρινόμενος ὁμογενὴς

κ. Θεόδωρος Μαυρογορδάτος προσήνεγκε κατ' αὐτὰς εἰς διακόσμησιν τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πατριαρχείου δέκα εἰκόνας παριστώσας διάφορα γεγονότα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, λίαν ἐπιτυχῆ ἀντίγραφα διασήμων ἔργων ἐπιφανῶν καλλιτεχνῶν, ἐντεθειμένας ἐντὸς καλλίστων πλαισίων, ἐξ ὧν ὁποίων ἀνηρτήθησαν ἐν τῷ μικρῷ συνοδικῷ καὶ τέσσαρες ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Α. Θ. Π.

Ἐκ τῶν εἰκόνων τούτων διακρίνεται διὰ τὴν ζωηρότητα τῆς ἐκφράσεως ἡ παριστῶσα τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῶν ἐξηγριωμένων κυμάτων ἐν αἰγλῃ θείου φωτὸς καὶ ἐρχόμενον εἰς στήριξιν τῶν ὀλιγοψυχησάντων μαθητῶν Αὐτοῦ· ὁ Ἰησοῦς ἑλκόμενος ἐπὶ τὸν Κρανίου τόπον, φέρων τὸν Σταυρὸν Αὐτοῦ, ἀντίγραφον τοῦ περιφήμου ἔργου τοῦ Ὁλλανδοῦ ζωγράφου Ροῦβενς· ἡ ἁγία οἰκογένεια, καὶ ἡ Μεταμόρφωσις, ἀντίγραφα ἔργων τοῦ Ραφαήλου. Διὰ τὸν χρωματισμὸν τοῦ φωτὸς διακρίνεται ἡ παριστῶσα τὴν Θεοτόκον ἀπερχομένην μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ Ἰωσὴφ τοῦ Μνηστῆρος εἰς Αἴγυπτον· ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου ὑψοῦται πελώριος Σφίγξ, παρ' ἣν εὐμεγέθης φοῖνιξ ἐκτείνει τὴν δροσοβόλον σκιὰν αὐτοῦ, παρὰ τὸν κορμὸν τοῦ ὁποίου, ἡ Θεοτόκος,φέρουσα τὸν Σωτῆρα, ἐκάθισεν, ἵνα ἀναπαυθῇ ἐκ τοῦ καμάτου τῆς ὁδοιπορίας. Ἑτέρα εἰκὼν παρίστησι τοὺς Μάγους ὁδηγουμένους ὑπὸ τοῦ ἀστέρος καὶ προσεγγίζοντας τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλήμ· ἄλλη ἐξεικονίζει τὸν Ἰησοῦν εὐλογοῦντα ἐν τῇ ἐρήμῳ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς προσκομισθέντας αὐτῷ πέντε ἰχθεῖς, ὅπως διαθρέψῃ τοὺς παρακολουθήσαντας αὐτὸν πεντακισχιλίους ἄνδρας· ἑτέρα τὸν Θεάνθρωπον Κύριον, τὸν ὕστατον τελοῦντα δεῖπνον μετὰ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ καὶ τὸ μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας ἡμῖν παραδιδόντα· ἄλλη ἐξεικονίζει τὸν Θεόπτην Μωϋσῆν διαρρηγνύοντα τὴν πέτραν ἐν τῇ ἐρήμῳ τὰ ὕδατα ἀναρρεύσαντα, καὶ τὸν διψῶντα λαὸν ποτιζόμενον· καὶ τέλος ἡ δεκάτη παρίστησι τὴν τῆς πανάγνου Δεσποίνης εἰς Οὐρανοὺς μετάβασιν.

Ἐκ τῆς ἀτελοῦς ταύτης περιγραφῆς δὲν δύναταί τις ἵνα λάβῃ ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἀξίας τῶν καλλιτεχνημάτων τούτων, ὧν ἡ εἰς τὰ πατριαρχεῖα προσφορὰ νέον ἐστὶ μαρτύριον τῆς εὐλαβοῦς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν στοργῆς τοῦ ἀριγνώτου Αὐτῆς τούτου τέκνου, ὅπερ ἐκ μέσης καρδίας οὐ λείπει Αὕτη ἐπευλογοῦσα.

Ἐν τῇ σμικρᾷ χρονικῇ περιόδῳ τῇ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς πλειστάκις ἡ «Ἀλήθεια» εὐφήμου ἐποιήσατο μνείας τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγατίμου ὁμογενοῦς κ. Χ. Γεωργίου Κωνσταντινίδου, οὗ καὶ αὖθις γηθοσύνως μνημονεύει, εὐχομένη ἵνα ὁ Κύριος ἀναστήσῃ πολλοὺς τοὺς μιμητὰς αὐτοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τε ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ περιουσίου Αὐτοῦ λαοῦ.

Ὁ φιλογενὴς καὶ μουσοφιλὴς οὗτος ἀνήρ, ἔχων λαμβάνειν παρὰ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς κεφάλαιον λίρας ὀθωμ. 225 καὶ τόκους αὐτῶν λίρας 320, ἤτοι τὸ ὅλον λ. ὀθ. 545, ἐδώρησε ταύτας εἰς τὴν ὀφείλουσαν αὐτὰς Σχολήν. Πρὸς δὲ τούτοις ἔχων λαμβάνειν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀειμνήστου κυροῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Β'. λίρας ὀθωμ. 247 καὶ 90/00 ὑπόλοιπον ἀξίας δύο ἐγκολπίων καὶ ἑνὸς σταυροῦ ἀδαμαντοστολίστων, ἐξεχώρησε καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὴν ἐν λόγῳ Θεολογικὴν Σχολήν, εἰς ἣν μετεβίβασε τοὺς τίτλους τῶν ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ περιουσίας διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο δικαιωμάτων αὐτοῦ.

Αἱ εὐλογίαι τῆς Ἐκκλησίας ἐπέστεψαν τὸν γενναῖον δωρητήν, πρὸς ὃν καὶ διὰ πατριαρχικοῦ πιττακίου διηρμηνεύθη ἡ τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκεια. Δώῃ δὲ ὁ Κύριος, ἵνα καὶ ἄλλοι ὡς τὸν ἀξιότιμον τοῦτον καὶ μεγάτιμον δωρητὴν ἐννοήσωσιν ὅτι, ὑποστηρίζοντες τὰ πνευματικὰ τῆς Ἐκκλησίας φυτώρια, ἀρεστοὶ γίνονται τῷ πλουσιοδότῃ Θεῷ, ἐν χερσὶ τοῦ ὁποίου ἔγκειται πᾶσα ἀμοιβὴ ἔν τε τῷ παρόντι βίῳ καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ.

Χρηστὸν τῆς Ἐκκλησίας τέκνον ὁ τῶν ἐνταῦθα χαλκέων (μπακιρτζίδων) πρωτομαίστωρ κ. Χ. Γιάννης Μιχαὴλ Τραπεζούντιος προσήνεγκεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν ὡραῖον χάλκινον ἀγγεῖον πρὸς περιλαβὴν τοῦ ἐν τῇ τελέσει τοῦ ἁγιασμοῦ ἁγιασθησομένου ὕδατος. Τὴν εὐσεβῆ ταύτην προσφορὰν εὐχαρίστως ἀποδεχθεῖσα ἡ Ἐκκλησία, ἐκ μέσης ψυχῆς ἐπευλόγησε τὸν εὐσεβῆ δωρητήν.

Ἤρξατο ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐπ' ἐσχάτων ψηφισθέντος κανονισμοῦ περὶ τοῦ ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ κλήρου τοῦ ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως· εὐχαρίστως δὲ παρατηροῦμεν ὅτι οἱ εὐσεβεῖς ἐνορῖται, ἐκτιμῶντες τὰ ἀγαθά, ἅπερ ὑπισχνεῖται ἡ πλήρης τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἐφαρμογή, προθύμως σπεύδουσιν οἱ πλεῖστοι, ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς διατάξεις αὐτοῦ παρέχοντες οὕτως ἀξιάγαστον παράδειγμα υἱϊκῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπακοῆς καὶ ἅμα μαρτύριον εὐθυκρισίας καὶ ὑγιοῦς ἐκτιμήσεως καὶ καταλήψεως τοῦ καλῶς ἐννοουμένου αὐτῶν συμφέροντος.

Ἐγράψαμεν προηγουμένως (ἴδε σελ. 212—3 «Ἀληθείας») ὅτι ἡ Ἐκκλησία διὰ Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς διώρισεν ἐπιτροπὴν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν ἐκμέρους τῶν ἐκεῖσε ἐνασκουμένων Πατέρων, μηδ' αὐτῶν τῶν ἀσκητῶν ἐξαιρουμένων, ὑπὲρ τῆς Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς. Οἱ πατέρες, πρὸς οὓς ἡ Ἐκκλησία τὸ ἔντιμον τοῦτο διεπιστεύσατο λειτούργημα, ἔσπευσαν ἀπαντῆσαι εἰς τὰ πατριαρχικὰ γράμματα, ἀξιοζήλων διερμηνεύοντες προθυμίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς. Ἡ Ἐκκλησία πέπεισται ὅτι ἴσην προθυμίαν καὶ φιλομουσίαν ἐπιδείξονται καὶ οἱ πρὸς οὓς ἀποτανθήσονται οἱ ἐκ προσώπου Αὐτῆς τὴν ὑπὲρ τῆς Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς συνδρομὴν ἐκζητήσοντες, καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ γενησομένου ἐράνου ἔσται ἀντάξιον τῆς ἐπὶ φιλομουσίᾳ ἀξιαγάστου φήμης τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἐνασκουμένων πατέρων.

Γνωστὸν ὅτι ἅμα τῇ ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἐν αἰσίαις ὥραις ἀναρρήσει τῆς Α. Θ. Π. ἡ προσοχὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐστράφη ἐπὶ τὸ ὑπάρχον κυμαινόμενον χρέος τοῦ Κοινοῦ, καὶ διὰ Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν ἐγκυκλίων

ἐπιστολῶν ἐξεζητήθη ἡ ἐφάπαξ δεκάγροσος συνδρομὴ τῶν ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Ὀρθοδόξων, πρὸς ἀπόσβεσιν αὐτοῦ. Δυστυχῶς ἡ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας γενομένη αὕτη ἔκκλησις πρὸς τὴν γενναιότητα τῶν τέκνων αὐτῆς οὐκ ἀπέφερεν ἄχρις ὥρας τὰ προσδοκηθέντα ἀποτελέσματα, ἐπειδὴ καὶ πολλαὶ τῶν ὑλικῶς εὖ ἠγμένων ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν δὲν ἀντεπεκρίθησαν ἔτι εἰς τὴν γενομένην αὐταῖς πρὸς συνδρομὴν ἐπίκλησιν. Τὴν βαρυθυμίαν καὶ λύπην, ἣν ἐνεποίησε καὶ ἐμποιεῖ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐπὶ μακρὸν παραταθεῖσα ἀφασία τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς ἐδικαιοῦτο ἵνα ἴδῃ σπευδούσας ἐν ταῖς πρώταις εἰς ἀνακούφισιν αὐτῆς, μετριάζει ἡ προθυμία ἑτέρων εὐσεβῶν Αὐτῆς τέκνων, ἅτινα ἐν συναισθήσει τοῦ καθήκοντος τῆς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν υἱϊκῆς αὐτῶν στοργῆς, δὲν ὤκνησαν, ἵνα καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῶν ἔλθωσιν ἀρωγὰ Αὐτῆς. Ἐν τῇ ἐντίμῳ ταύτῃ χορείᾳ καταλεκτέον τοὺς εὐσεβεῖς κατοίκους τῆς μικρᾶς καὶ πτωχῆς νήσου Σύμης, παρασχόντας ἀξιόζηλον μιμήσεως παράδειγμα πρὸς τὰς ὀκνούσας ἔτι πλουσίας κοινότητας, καὶ προθυμοποιηθέντας, ἵνα διαβιβάσωσι τῇ Ἐκκλησίᾳ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἀργυρᾶ μετζήτια, συνοδεύσωσι δὲ τὴν προσφορὰν αὐτῶν ταύτην διὰ τῆς ἑπομένης αὐτῶν ἐπιστολῆς.

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

»Οἱ εὐσεβάστως ὑπογεγραμμένοι κάτοικοι τῆς νήσου Σύμης, μέλη ἅπαντες τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπιθυμοῦντες νὰ συντελέσωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν συνεχουσῶν αὐτὴν ἐκ πολλῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν, ἄσμενοι προσφέρομεν καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ ὑστερήματος ἡμῶν τὸν ὀβολὸν τῆς χήρας.

»Ἐδραδύναμεν ἀληθῶς, Παναγιώτατε, ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, οὐχὶ ἐξ ἐλλείψεως ἀγαθῆ διαθέσεως, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀντιξόου τῶν καιρῶν παρ' ἡμῖν· διότι ἄλλως καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας κατανοοῦμεν, καὶ τί ἕκαστον μέλος ὀφείλει νὰ πράττῃ ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς αὐτῆς εὐκλείας δὲν ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς τὰ πράγματα δὲν ὑποτάσσονται πάντοτε ταῖς ἡμετέραις θελήσεσιν. Οὐχ ἧττον ὅμως δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης ἀποδέξεται εὐμενῶς τὴν μικρὰν ἡμῶν ἐν τῷ παρόντι προσφορὰν ἐκ μετζιτίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἀριθ. 187 ἅτινα, πρὸς ἀποφυγὴν ἐξόδων, παρηγγείλαμεν νὰ σᾶς μετρήσῃ ὁ ἐν Σμύρνῃ τραπεζίτης Ἰωάννης Ψιακῆς διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλεύουσαν.

»Ἐλπίζοντες, Παναγιώτατε, ὅτι ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἀποβλέψει οὐχὶ εἰς τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς, ἀλλ' εἰς τὴν διάθεσιν τῶν προσφερόντων, εὐχόμενοι δὲ καὶ ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης ἡ τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας ἀνὰ μέσον τοσούτων τρικυμιῶν καὶ ὑφάλων οὕτως εὐδοκίμως ἰθύνουσα, ἐνισχυομένη καὶ ὑπὸ τοῦ πάντα δυναμένου τοῦ ἀεὶ προστατεύοντος τὴν Ἐκκλησίαν του, νὰ ὑπερβῇ διὰ τῆς διακρινούσης αὐτὴν ἐξόχου συνέσεως καὶ ἱκανότητος πᾶν τὸ ἐμποδὼν πρὸς τὴν ἐν παντὶ ἀπρόσκοπτον τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας πορείαν, ἐπικαλούμεθα καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμετ. Θ. Παναγιότητος κατασπαζόμενοι ἅμα τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιάν.

»Τῇ 3 Δεκεμβρίου. 1880

»Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος πιστὰ ἐν Χριστῷ τέκνα.

»Οἱ Σφραγιδοφύλακες,	ἡ Κοινότης,	οἱ Δημογέροντες
»Ν. Σ. Βογιατζῆς	(Τ. Σ.)	»Ν. Σ. Βογιατζῆς
»Κ. Φαρμακίδης		»Α. Σαγιρᾶς
»Ν. Κάτριος		

»Ὁ Γραμματεὺς
»Ν. Μαστορίδης.»

Τὴν υἱϊκὴν ταύτην τῶν Συμαίων ἐπιστολὴν γηθοσύνως κομισαμένη ἡ Ἐκκλησία, ὑπερήσθη ἐπὶ τῇ φιλοστοργίᾳ ταύτῃ τῶν εὐσεβῶν Αὐτῆς τούτων τέκνων, ἅτινα καὶ ἐκ μέσης καρδίας ἐπευλόγησε καὶ πρὸς ἃ διερμήνευσε τήν τε εὐαρέσκειαν Αὐτῆς καὶ τὰς πρὸς Κύριον ὑπὲρ αὐτῶν δεήσεις διὰ τῆς ἑπομένης Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς.

ΙΩΑΚΕΙΜ ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.

Ἐντιμότατοι Δημογέροντες καὶ πρόκριτοι τῆς κοινότητος Σύμης τῆς ἐπαρχίας Ῥόδου κλπ.

Λαβόντες ἀρτίως τὸ ἀπὸ τῆς γ' Δεκεμβρίου τοῦ λήξαντος ἔτους ἐφετὸν ἡμῖν υἱϊκὸν ὑμῶν γράμμα, εἴδομεν μετὰ πλείστης ὅσης εὐχαριστήσεως τὰ δι' αὐτοῦ ἀναπτυσσόμενα τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ εὐσεβῆ καὶ φιλόστοργα ὑμῶν αἰσθήματα, ἐξ ὧν καίπερ καλούμενοι πρὸ πολλοῦ καὶ ποθοῦντες εἰλικρινῶς εὐήκοον τεῖναι τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς συμμερισθῆναι, ὅμως ἐκ τῶν καιρικῶν κωλυόμενοι περιπετειῶν ἀνεβάλλετε μέχρι τοῦδε τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ υἱϊκοῦ τούτου καθήκοντος, διὸ καὶ ἀποστείλαντες ἤδη διὰ τοῦ ἐν Σμύρνῃ τραπεζίτου κυρίου Ἰωάννου Ψιακῆ Μεδζήτια ἀργυρᾶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ λόγῳ τῆς δεκαγρόσου συνδρομῆς ὑπὲρ τοῦ χρέους τοῦ Κοινοῦ τῶν Πατριαρχείων, ἐξαιτεῖσθε τὴν εὐμενῆ τούτων παραδοχὴν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς ὑμῶν ταύτης· ἀπαντῶντες τοίνυν τῇ ὑμῶν ἐντιμότητι διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, καὶ ἀναγγέλλοντες ὅτι τὸ ῥηθὲν ποσὸν τῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ μεδζητίων ἐμέτρησεν ἤδη εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον ὁ ἐνταῦθα διατελῶν ἀνταποκριτὴς τοῦ διαληφθέντος τραπεζίτου κύριος Π. Ῥίτζος, λαβὼν τὴν διπλότυπον τούτων ἀπόδειξιν, ἐκφράζομεν ὑμῖν τε καὶ πᾶσι τοῖς αὐτόθι εὐλογημένοις χριστιανοῖς τὴν ἄκραν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν μετὰ τῶν ἐγκαρδίων εὐχαριστιῶν, ἅμα δὲ καὶ ἐπιδαψιλευόμεν τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δεήσεις ἐκτενεῖς ἀναπέμποντες, πρὸς τὸν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντα καὶ ἐν Ἰορδάνῃ ἐπιφανέντα Θεὸν ἡμῶν, ὅπως χαρίζηται ὑμῖν ὑγείαν διηνεκῆ, καρποφορίαν χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ πάντων τῶν σωτηριωδῶν ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν, προσεπιδωρούμενος ὑμῖν καὶ τὸ ἄρτι εἰσελθὸν νέον ἔτος αἴσιον, ὑγιεινὸν καὶ πάντων τῶν ἐπιγείων τε καὶ ἐπουρανίων ἀγαθῶν πάροχον καὶ ἐπὶ πᾶσι

τούτοις ἐκχέων τὴν θείαν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος ἐπὶ πάντας ὑμᾶς καὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν.

ᾳωπά Ἰανουαρίου έ.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Εἴθε τὸ ἀξιόζηλον τοῦτο τῶν Συμαίων παράδειγμα ἐξεγείρει τὸ υἱϊκὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν φίλτρον καὶ τῶν τέκνων Αὐτῆς ἐκείνων, ἅτινα, ἐξ ὑποτιμήσεως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν δυσχερειῶν καθ' ὧν ἀντιπαλαίει καθ' ἑκάστην ἡ φιλόστοργος πάντων Μήτηρ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐκώφευσαν ἄχρις ὥρας εἰς τὴν φωνὴν Αὐτῆς πρὸς συνδρομὴν καὶ βοήθειαν.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ Α. Θ. Π. συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Θεοφιλ. προέδρου Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους, καί τινων τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν τῶν Πατριαρχείων, μεταβᾶσα εἰς Βαφεοχώριον, χωρίον τῆς γεννήσεως Αὐτῆς, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐκεῖσε ἱερῷ ναῷ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν.

Τὴν προχθὲς Δευτέραν ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς θεοσώστου αὐτοῦ ἐπαρχίας ὁ Σεβ. ἅγιος Νικομηδείας κ. Φιλόθεος, ὃς καὶ ἀνέλαβε τὰ ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὑψηλὰ αὐτοῦ καθήκοντα. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς δὲ τεύχους συνεχίσει ἡ «Ἀλήθεια» τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐγκυκλίου Ἐπιστολῆς Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ', ὃν ἐδέησεν ἵνα διακόψῃ ἐν τῷ ιϐ'. αὐτῆς τεύχει ἕνεκεν τῆς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῆς μεταβάσεως τῆς Α. Σεβ.

Ἡ ὁμώνυμος τῆς Φιλιππουπόλεως ἐφημερὶς περιγράφει διὰ μακρῶν τὰ τῆς εἰς τὰ ἐκεῖσε ἀφίξεως τοῦ Παν. ἁγίου Φιλιππουπόλεως κ. Γρηγορίου καὶ τῆς γενομένης αὐτῷ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν κατοίκων ὑποδοχῆς, περὶ ἧς ἄλλως τε καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων ἐπληροφορήθη ἐν καιρῷ ἡ Ἐκκλησία, ἥτις, γηθομένη ἐπὶ τῇ ἐκδηλώσει τῶν υἱϊκῶν αἰσθημάτων τοῦ εὐσεβοῦς ἐν Φιλιππουπόλει λαοῦ πρὸς τὸν κανονικὸν αὐτοῦ ποιμενάρχην, εὔχεται ἵνα ὁ Κύριος ἐπισκιάζῃ διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ τὴν εὐσεβοφρονοῦσαν ἐκείνην κοινότητα, προκόπτουσαν ἐν ἔργοις θεαρέστοις καὶ θεοφιλέσιν.

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐπανέλαβον τὰς ἕνεκεν τῶν ἑορτῶν διακοπείσας ἐργασίας αὐτῶν.

Ἡ Μ. ἀρχιδιακονία θέλουσα, ἵνα ἄρῃ πᾶσαν ἀφορμὴν καταχρήσεων ἢ ἀτόπων ἐπισυμβαινόντων ἐν τῇ ἐκδόσει ἐγγυητικῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐκδίδοται ἡ πρὸς τέλεσιν γάμου κανονικὴ ἄδεια, ἐκ διαταγῆς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέβη, ἵνα δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν κατ' ἐνορίας ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊσταμένων, ὅπως μὴ εἰκῇ καὶ ἀνεξετάστως ἐκδίδωσι τὰ ἐγγυητικὰ ταῦτα, ἀλλὰ διερευνῶσι μήτοι οἱ εἰς γάμου κοινωνίαν προσελευσόμενοι κωλύωνται εἴτε ὑπὸ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, εἴτε καὶ ὑπὸ προγενεστέρων αὐτῶν ὑποχρεώσεων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἐκκλησία προνοοῦσα, καὶ ἄλλοτε ὑπέμνησεν αὐτοῖς τί δεῖ γενέσθαι, ἐν ᾗ ἂν περιπτώσει ὁ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλευσόμενος ἐξ ἄλλης ὥρμηται Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας, ἡ Μ. ἀρχιδιακονία ὑπομιμνήσκουσα αὐτοῖς τὰς ὑποθήκας καὶ συστάσεις ταύτας, γνωστοποιεῖ συνάμα αὐτοῖς, ὅτι ἔσονται προσωπικῶς ὑπεύθυνοι διὰ πᾶσαν ἀποζημίωσιν ἀπαιτηθησομένην παρὰ τῶν ἐπὶ παροράσει τῶν προγενεστέρων αὐτῶν ἐκ μνηστείας ἢ γάμου ὑποχρεώσεων ἐλευσομένων εἰς νέον γάμον, οἵτινες οὐχ ἧττον διωχθήσονται κατὰ τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύοντα νόμιμα.

Ὑπεβλήθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφορὰ ἐξ Ἀποκωρώνου τῆς Κρήτης δι' ἧς ἐκδηλοῦται ἐπιμονὴ ἐν τῇ ἀξιώσει προβολῆς ἐπισκόπων παρὰ λαϊκῶν, ὧν αἱ πλεῖσται ὑπογραφαὶ ὑπὸ μιᾶς ἐτέθησαν χειρός, πάντως ἕνεκεν τῆς ἀγνοίας τοῦ γράφειν τῶν δι' ἄλλης χειρὸς ὑπογραφέντων. Οὐδέποτε ἡ Ἐκκλησία παρεῖδεν οὔτε παροράᾳ τοὺς νομίμους τῶν τέκνων αὐτῆς πόθους, ὅθεν καὶ πᾶσαν αὐτῶν σύστασιν ὑπὲρ κληρικοῦ γενομένην ἐν ὄψει λαμβάνει καὶ μελετᾷ αὐτήν. Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ὅρια, ἅτινα οἱ θεῖοι κανόνες διέγραψαν, καὶ ἅτινα οὐδενὶ ἔξεστιν ὑπερβῆναι. Τὰ ὅρια ταῦτα διαστέλλουσι τὴν σύστασιν ὑποψηφίου ἀπὸ τῆς ἀναδείξεως αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ δέον ἵνα μὴ συγχέωνται παρὰ τῶν εὐσεβῶν, ἀλλὰ πιστῶς τηρῶνται. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἔνιοι, συγχέαντες τὸ δικαίωμα τῆς συστάσεως, πρὸς τὸ τῆς προβολῆς, ὅπερ οἱ θεῖοι κανόνες τῇ ψήφῳ τῶν ἐπισκόπων μόνων διεπιστεύθησαν, παρέσυραν τοὺς ἁπλουστέρους εἰς διατύπωσιν ἀξιώσεων ἀποκρουομένων ὑπὸ τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν.

Ὁ ἱερεὺς Καλλίνικος, περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἐν προηγουμένῳ τεύχει τῆς «Ἀληθείας» ὡς λάθρα ἀποδράντος ἐντεῦθεν, συνελήφθη κατ' αὐτὰς ἐν Τούλτζῃ νέον ἀποπειρώμενος ἔγκλημα, τὴν παραχάραξιν τῆς Πατριαρχικῆς σφραγῖδος, καὶ παρεδόθη εἰς τὰ ποινικὰ δικαστήρια τῆς Κωνστάντζας.

Ἐν τῷ «Νεολόγῳ» τῆς 31 Δεκεμβρίου ἐδημοσιεύθη διατριβή τις, ἐπιμεμφομένη τῆς ἐξαρχίας τῆς ἀποσταλείσης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ τοῦ ἁγίου Λιτίτζης γενομένων παραπόνων, ὡς μὴ ἐκπληρωσάσης τὴν ἀποστολήν αὐτῆς.

Ὁ γράφων εἰς ἀδίκους παρεκβαίνει μομφάς, δι' ἃς πε-

πείσμεθα λυπηθήσεται, ἅμα ὡς καλλιον ἐξετάσῃ τὰ πράγματα.

Ἡ Ἐκκλησία λαβοῦσα ἀναφορὰς τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λιτίτζης χριστιανῶν, προσκλαιομένων κατὰ τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν, ἔγνω ἵνα διαταξῃ ἐπιτόπιον ἐξέτασιν· ἐπὶ δὲ τούτῳ τὸν μὲν ἅγιον Λιτίτζης προσεκάλεσεν, ἵνα ἀπομακρυνθῇ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ὅπως μὴ ρηθῇ ὅτι διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐπηρέασε τὴν διεξαγωγὴν τῶν διαταχθεισῶν ἐξετάσεων, τὸν δὲ τότε ἅγιον Καμπανίας (τανῦν Φιλιππουπόλεως) μετὰ τοῦ Δευτερεύοντος ἐκ τῶν ἱεροδιακόνων τῆς Α. Θ. Π. διέταξεν ἵνα μεταβῶσιν ἐπὶ τόπου καὶ ἐξετάσωσι τὰ ἐν ταῖς ἀναφοραῖς διατυπούμενα παράπονα. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἔξαρχοι, ἐκπληρώσαντες τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ἐντολήν, δι' ἐκθέσεως αὐτῶν ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἐξαγόμενον τῶν γενομένων ὑπ' αὐτῶν ἐξετάσεων, ἥτις λαβοῦσα τὴν ἔκθεσιν αὐτῶν ταύτην, μετεκαλέσατο ἐνταῦθα τὸν ἅγιον Λιτίτζης καὶ προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς ἀπολογίαν.

Ἡ Α. Παν. ἐλθοῦσα ἐνταῦθα, δι' ἐκθέσεως αὐτῆς ἀπέκρουσεν ἓν πρὸς ἓν ἅπαντα τὰ κεφάλαια τῶν κατ' αὐτῆς παραπόνων, ὅθεν ἐδέησεν, ἵνα ἡ Ἐκκλησία προσκαλέσῃ τοὺς προσκλαυθέντας αὐτῇ ἐκ τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας Λιτίτζης, ὅπως διὰ πληρεξουσίου αὐτῶν δικασθῶσι κατ' ἀντιμωλίαν ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τοῦ μητροπολίτου αὐτῶν.

Πρὸς τὴν δικαίαν καὶ ἔλλογον ταύτην ἀξίωσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπέφυγον ἵνα συμμορφωθῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, οἵτινες, ἀποσχόντες τῆς ὑποστηρίξεως τῶν αἰτιάσεων αὐτῶν ἐνώπιον τῆς μόνης ἁρμοδίας ἵνα δικάσῃ τὰς πρὸς τὸν ἅγιον Λιτίτζης διαφορὰς αὐτῶν, οὐδένα ἐκτὸς αὐτῶν δικαιοῦνται, ἵνα αἰτιῶνται διὰ τὴν μὴ πρόοδον τῆς κινηθείσης ταύτης ἀγωγῆς.

Ἡ Ἐκκλησία λαβοῦσα πλήρη ἀπόκρουσιν τῆς γενομένης αὐτῇ καταγγελίας, δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐξενέγκῃ γνώμην πρὶν ἀκούσῃ ὑποστηριζομένην τὴν καταγγελίαν, ἧς τὰς βάσεις ἐσάλευσεν ἡ ὑποβληθεῖσα αὐτῇ ἀναίρεσις. Ἄλλως τε, ἐὰν ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς δικαστηρίοις δέον ἵνα ἡ στάθμη κρατεῖται ἰσοβαρὴς δι' ἑκάτερον τῶν διαδίκων, πολλῷ μᾶλλον δέον ἵνα τοῦτο ἐπιγίγνηται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις, δικάζουσα δὲν ἐμβλέπει εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου, ἀλλὰ κρίνει ἀπροσωπολήπτως, μηδαμῶς χαριζομένη.

Δημοσιεύοντες ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει τῆς « Ἀληθείας » τὴν πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐνταῦθα ἱερῶν Ἐκκλησιῶν κοινοποίησιν τῆς Ἐφορίας τοῦ Πατριαρχικοῦ κηροποιείου, περιττὸν ἡγούμεθα, ἵνα καὶ αὖθις διὰ μακρῶν διαπραγματευθῶμεν τὰ τῆς ἐπιβαλλομένης ἑκάστῳ ὑποχρεώσεως πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου καθιδρύματος.

Διὰ μακρῶν καὶ ἐπανειλημμένως τὰ περὶ τούτου πραγματευθέντες, ἐπιμένοντες αὖθις εἰς ὑποστήριξιν ἀληθειῶν προδήλων, ἠθέλομεν ἐλεγχθῆ ὡς ἀρνούμενοι παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν ἡμῶν τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἄλλως λεπτομερῶς ἡ δημοσιευομένη κοινοποίησις καταδείκνυσιν αὐτοῖς οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὴν προσκομισθησομένην ὠφέλειαν ἐκ τῆς προτιμήσεως τῶν προϊόντων τοῦ Πατριαρχικοῦ κηροποιείου.

Ὁ ἐν τῷ εὐπραγεῖν ἀνεξάντλητος καὶ ἐν γενναιοδωρίαις ἀείποτε διακρινόμενος μεγάτιμος ὁμογενὴς κ. Γεώργιος Ζαρίφης, ἔχων λαμβάνειν παρὰ τῆς ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι «Φιλομούσου Ἀδελφότητος» λίρας ὀθωμανικὰς διακοσίας, ἃς εἶχε δανείσει αὐτῇ εἰς ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ καταστήματος αὐτῆς, ἐπισκεφθεὶς τὴν Κυριακὴν τὸ Μέγα Ρεῦμα καὶ ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος ταύτης δεξιωθείς, εὐηρεστήθη ἵνα δωρήσῃ τῇ ἀδελφότητι τὸ παρ' αὐτῆς ὀφειλόμενον ὡς ἄνω ποσόν.

Τὸ δι' ἔργων οὕτωσὶ θεοφιλῶν προσφιλὲς ἅπασι γενόμενον ὄνομα τοῦ μεγατίμου τούτου ὁμογενοῦς δὲν χρήζει τῶν κοινῶν ἐπαίνων, ἐπειδὴ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη ἁπάντων ἀμάραντον ἀπειργάσατο αὐτῷ στέφανον, ἐπικεκοσμημένον ταῖς εὐλογίαις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῇ εὐγνωμοσύνῃ τοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐγκαυχωμένου Γένους.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν τῷ ἐν Πέραν Ἐργαστηρίῳ τῆς «Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν», συνῆλθον αἱ τὴν ἐρίτιμον ταύτην Ἀδελφότητα συγκροτοῦσαι Κυρίαι καὶ ἄλλοι διακεκριμένοι πολῖται, ὅπως ἀκούσωσι τὴν λογοδοσίαν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος ταύτης διαπραχθέντων. Ἐν τῇ ὁμηγύρει ταύτῃ τὴν Α. Θ. Π. ἐξεπροσώπει ὁ Παν. ἅγιος πρώην Ἀγχιάλου κ. Βασίλειος, ὃς καὶ κατήρξατο τῆς τελετῆς, ἐπικαλεσθεὶς τὰς εὐλογίας τοῦ Ὑψίστου ἐπὶ τῶν μελῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς εὐεργετικῆς ταύτης Ἀδελφότητος, τῆς ἀποσμιχούσης τὸ δάκρυ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν πολλῶν δυστυχῶν.

Μετὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ταύτην ἐπίκλησιν ἡ τοῦ Ἐργαστηρίου διευθύντρια ἀνέγνω ἔκθεσιν ἐν ᾗ διὰ τῆς πειστικῆς τῶν ἀριθμῶν γλώσσης, ἀνέπτυξε τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος διαπραχθέντα. Ἀκολούθως ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Ι. Δ. Ἀριστοκλῆς, ὃς εὐγλώττως λίαν ἀνέπτυξε τὰ περὶ τοῦ θεοφιλοῦς καὶ εὐγενοῦς αἰσθήματος τῆς φιλανθρωπίας, παραστήσας τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ ἀναδεικνύμενον νικητὴν τῶν προσκομμάτων.

Ἡ Ἐκκλησία ἀγαλλομένη ὅταν καθορᾷ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐργαζόμενα οὕτωσὶ τὸ ἀγαθὸν κατέναντι τοῦ Κυρίου, εὔχεται ἵνα ἐνισχύῃ αὐτὰ ὁ Ὕψιστος ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοιούτων ἔργων φιλανθρωπίας, οἷα ἡ μεγάτιμος αὕτη «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης» ἐπιδιώκει.

Καθ' ἃ ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Βερροίας συνέστη ἐκεῖσε ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀθηνᾶ» ἀδελφότης σκοποῦσα ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν περίθαλψιν ἀσθενῶν καὶ ἄλλων κακοδαιμόνως ἐχόντων.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ διττοῦ αὐτῆς τούτου σκοποῦ ἡ ἀδελφότης αὕτη ἐπιδιώκει τὴν ὑποστήριξιν ἡμιγυμνασίου ἐν Βερροίᾳ, τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν καὶ ἐπὶ τὸ τελειότερον ὀργάνωσιν τοῦ ὑπάρχοντος ἐκεῖ παρθεναγωγείου καὶ δημοτικοῦ σχολείου, τὸν καταρτισμὸν βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου, ἐν ᾧ γενήσονται διαλέξεις καὶ παραδόσεις μαθημάτων χάριν τοῦ λαοῦ, τὴν περισυναγωγὴν εὐφυῶν παίδων μὴ φοιτώντων εἰς τὰ σχολεῖα ἢ δι' ἀπορίαν ἀποροιτησάντων καὶ τὴν δαπάναις τῆς Ἀδελφότητος συντήρησιν αὐτῶν καὶ τελευταῖον τὴν περίθαλψιν ἀσθενῶν καὶ ἐν φυλακαῖς κρατουμένων.

Αἱ πρόσοδοι τῆς ἀδελφότητος, αἵτινες εἰσὶ τακτικαὶ ἐκ συνδρομῶν τῶν μελῶν, καὶ ἔκτακτοι ἐκ προσφόρων φιλομούσων καὶ φιλανθρώπων πάσης ἐθνότητος καὶ θρησκείας διατίθενται κατὰ τὸν ἑπόμενον τρόπον.

αον) 50 τοῖς 0]0 ὑπὲρ ὑποτρόφων

βον) 30 τοῖς 0]0 ὑπὲρ τῶν σχολείων.

γον) 20 τοῖς 0]0 ὑπὲρ ἀσθενῶν καὶ ἐν φυλακαῖς κρατουμένων.

Συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας διά τε τὰ φιλόμουσα καὶ φιλάνθρωπα αὐτῶν αἰσθήματα τοῖς συλλαβοῦσι τὴν ἰδέαν τῆς Ἀδελφότητος ταύτης καὶ καταρτίσασιν αὐτήν, οἵτινες θεοφιλῶς οὕτωσὶ πολιτευόμενοι ἀξιοῦνται τῶν εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας, γηθομένης ἐπὶ τῇ διακρίσει τῶν τέκνων αὐτῆς ἐν ἔργοις φιλομουσίας καὶ φιλαδελφίας.

Εὔφημον ποιούμεθα διὰ τῆς «Ἀληθείας» μνείαν τῆς Ἐφορίας τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς μετὰ ζήλου ἀξιομιμήτου καὶ προθυμίας ἀξιεπαίνου ἐργαζομένης ὑπὲρ τῶν διαπιστευθέντων αὐτῇ συμφερόντων τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ ναοῦ καὶ πρώτης σπευσάσης ὅπως ὑπακούσῃ εἰς τὸ τῆς Ἐκκλησίας κέλευσμα καὶ ὑποβάλῃ αὐτῇ τὸν ἀπολογισμὸν τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς.

Τινὲς τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως Δεμὶρ Ἰσσαρίου ἀνηνέχθησαν πρό τινος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διατυποῦντες παράπονα κατὰ τοῦ Παν. αὐτῶν Μητροπολίτου κ. Προκοπίου. Τὴν πρᾶξιν αὐτῶν πληροφορηθέντες οἵ τε λοιποὶ συγκάτοικοι αὐτῶν ὡς καὶ οἱ τῆς πολεως Μελενίκου οἰκήτορες δι' ἀναφορᾶς, κεκαλυμμένης ὑπὸ δισχιλίων περίπου ὑπογραφῶν καὶ μουχταρικῶν σφραγίδων, ἀνηνέχθησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὑπεραπολογούμενοι τοῦ Παν. Μητροπολίτου αὐτῶν καὶ καταγγέλλοντες τοὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ προσκλαυθέντας ὡς προβάντας εἰς τὸ διάβημα αὐτῶν ἐκεῖνο ἐκ πείσματος διὰ τὴν ἔνεκεν δεδικαιολογημένης αἰτίας ὑπὸ τοῦ Παν. ἁγίου Μελενίκου ἀπόλυσιν τοῦ τέως πρωτοσυγκέλλου αὐτοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία λυπουμένη ὅταν ἀκούῃ ἔριδας καὶ διαστάσεις ἀναφυομένας μεταξὺ ἐνίων τῶν τέκνων αὐτῆς οὐ λείπει παρακαλοῦσα ταῦτα ὅπως διακρίνωνται διὰ τῆς καλλιεργείας ἔργων ἀγάπης· χαίρουσα δὲ ὅταν βλέπῃ ταῦτα φιλοστόργως διακείμενα πρὸς τοὺς πνευματικοὺς αὐτῶν πατέρας, ἐπαγάλλεται ὅταν πληροφορῆται τὸν ἐν ἀγάπῃ σύνδεσμον ποιμαινόντων καὶ ποιμαινομένων.

Καὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης διεβιβάσθησαν κατ' αὐτὰς τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφοραί, κεκαλυμμέναι ὑπὸ χιλιάδων ὑπογραφῶν καὶ πολλῶν μουχταρικῶν σφραγίδων, δι' ὧν οἱ ἀναφερόμενοι, μαθόντες ὅτι εὐάριθμοί τινες συνεπαρχιῶται αὐτῶν ἀνηνέχθησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ παραπονούμενοι κατὰ τοῦ Παν. Μητροπολίτου αὐτῶν κ. Σεραφείμ, ἔσπευσαν, ἵνα διαμαρτυρηθῶσι κατ' αὐτῶν καὶ διατρανώσωσι τὴν πρὸς τὸν ποιμενάρχην αὐτῶν υἱϊκὴν αὐτῶν προσήλωσιν. Πρὸς δὲ ἐν ταῖς ἀναφοραῖς ταύταις διαβηλοῦται καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῶν κατοίκων τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Ἄρτης πρὸς τὸν κανονικὸν αὐτῶν ποιμενάρχην τὸν ἀπὸ δεκαεπταετίας θαρέστως ποιμαίνοντα τὴν ἐκεῖσε λογικὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ.

Συγχαίρουσα ἡ Ἐκκλησία τῷ Παν. ἁγ. Ἄρτης διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκδηλουμένην ταύτην ἀφοσίωσιν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων, ἐπαινεῖ καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐν τῇ θεοσώστῳ ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ χριστιανῶν, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι ἐβουλεύθησάν τινες, ἵνα παραπονεθῶσι κατὰ τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν, αὐθορμήτως ἔσπευσαν ὅπως διαδηλώσωσι τὴν πρὸς τὴν Α. Παν. υἱϊκὴν αὐτῶν ἀφοσίωσιν.

Ἐν ταῖς εἰδήσεσι τοῦ σημερινοῦ φύλλου ἐμνήσθημεν τῆς ἐκ τῆς Μ. Ἀρχιδιακονίας ἐκδοθείσης ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊσταμένους τῶν διαφόρων ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν ἀφορώντων τοὺς εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλευσομένους. Ἡ περὶ τούτου ἐγκύκλιος ἔχει ὡς ἑπομένως:

Θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, οἱ ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊστάμενοι ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου!

Ἐν τῶν σπουδαιοτάτων μελημάτων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ προσκυνητοῦ μοι πατρὸς καὶ Δεσπότου, ὑπάρχει καὶ ἡ ἄρσις τῶν, ὡς μὴ ὤφιλε, συμβαινουσῶν ἀταξιῶν ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐκδιδόμενα παρ' ὑμῶν ἐγγυητικὰ καὶ τὰς ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἀδείας γάμου· πολλοὶ δηλονότι τῶν προϊσταμένων ἢ ὅλως ἀνεξετάστως, ἢ βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς ἐγγυήσεως ὅλως ἀφερεγγύων ἀνθρώπων ἐκδίδουσιν ἐγγυητικὰ πρὸς τὴν Μ. Ἀρχιδιακονίαν, ἥτις ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐκδίδει τὴν νενομισμένην κανονικὴν πρὸς στέψιν ἄδειαν, μικρὸν φροντίζοντες ἵνα ἐξακριβώσωσιν ἐὰν οἱ μελλόνυμφοι ὑπάρχωσι ἐλεύθεροι πάσης προγενεστέρας ὑπο-

χρεώσεως. Τὸ κακὸν τοῦτο παρατηρεῖται ἰδίᾳ εἰς τοὺς ἐν τῇ βασιλευούσῃ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχομένους ἐπαρχιώτας, ὧν πολλοί, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν πατρίδας ἔχουσι νομίμους συζύγους, παρίστανται διὰ τῆς ἐγγυήσεως ἀσυνειδήτων ἀνθρώπων ὡς ἄγαμοι καὶ δευτέροις προσομιλοῦσι στεφάνοις.

Τὴν ἄρσιν τοῦ σπουδαίου τούτου κακοῦ περὶ πολλοῦ ποιουμένη ἡ Α. Θ. Παναγιότης, πατρικῶς ἐμερίμνησεν, ἀναθέσασα εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν τὴν σύνταξιν νομοσχεδίου διέποντος τὰ τοῦ γάμου καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας καὶ κῦρος ἔχοντος δι' ἁπάσας τὰς ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπαρχίας· ἀλλὰ καὶ ἤδη ἐνετείλατο ἡμῖν ὅπως γράψαντες τὴν παροῦσαν ἀπόδειξιν, ἐπαναλάβωμεν ὅτι, προκειμένης ἐκδόσεως ἐγγυητικοῦ, ἐπὶ μὲν τῶν ἐξ ἄλλων ἐνοριῶν ὁρμωμένων μελλονύμφων ἀπαραιτήτως ἀπαιτεῖται τὸ ἐροδιάζεσθαι δι' ἐπισήμου πιστοποιητικοῦ περὶ τοῦ ἐλευθέρου αὐτῶν ἀπὸ πάσης προγενεστέρας ὑποχρεώσεως παρὰ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνοριῶν, εἰς ἃς οὗτοι ἀνήκουσιν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν, παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν.

Ταῦτα ἀνακοινοῦντες κατ' ἀνωτέραν ἐντολὴν ὑμῖν τε καὶ δι' ὑμῶν πᾶσι τοῖς ἐν βασιλευούσῃ εὐσεβέσι χριστιανοῖς, καὶ ἰδ ᾳ τοῖς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἵτινες θέλοντες ἵνα συνάψωσιν ἐνταῦθα γάμον, ὀφείλουσιν ὅπως προμηθεύωνται ἐγκαίρως τὸ ἀπαιτούμενον πιστοποιητικὸν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν, ἐπιπροστίθεμεν ὅτι, ἐὰν τοῦ λοιποῦ φωραθῇ ἀρχιερατικὸς ἢ ἱερατικὸς προϊστάμενος ἐκδοὺς ἐγγυητικὸν δίχα τῆς λήψεως τῶν ἄνω μνησθέντων ἐξασφαλιστικῶν μέτρων, ὁ τοιοῦτος παραδειγματικῶς τιμωρηθήσεται ὡς ἀτομικῶς ὑπεύθυνος, καθὰ καὶ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένῳ ἐγγυητικῷ ρητῶς λέγεται.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις

Τῇ 13 Ἰανουαρίου 1881.

Ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος ΙΩΑΚΕΙΜ.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΣ ΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΙΕΡΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.

Ἡ ἀνωτάτη πνευματικὴ ἡμῶν Ἀρχή, ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, φροντίζουσα κατὰ χρέος ἱερὸν, τὸ ὁποῖον ἔχει ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν συμφερόντων τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐν γένει ὑπὲρ τῆς ἐν αὐταῖς τάξεως καὶ εὐκοσμίας, πρὸς ταῖς ἄλλαις περὶ τούτων διατάξεσιν αὐτῆς ὅς καὶ τρὶς διὰ Πατριαρχικῶν Ἀποδείξεων ἐκοινοποίησεν εἰς τὰς ἐπιτροπὰς αὐτῶν καὶ καθόλου εἰς τοὺς χριστιανοὺς κατοίκους τὴν σύστασιν πατριαρχικοῦ Κηροποιείου, τὸ ὁποῖον κατασκευάζει ἀγνότατον καὶ καθαρώτατον ἁγιοκέριον, ὅπως μεταχειρίζωνται τοῦτο αἱ ἐκκλησίαι καὶ οἱ χριστιανοὶ, ὁσάκις λαμβάνωσιν ἀνάγκην τοιούτου κηρίου. Διὰ τὴν ἀληθῶς ἱερὰν ταύτην πρόνοιαν τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησιας ἀντὶ οἱ χριστιανοὶ νὰ δείξωσιν ὅτι χρεωστοῦσι νὰ εὐγνωμονῶσι καὶ νὰ ὑπακούσωσι προθύμως, δυστυχῶς τὸ ἐναντίον φαίνεται, διότι ἀντὶ προθυμίας ἀπὸ μέρους αὐτῶν καὶ ὑποταγῆς εἰς τὴν διαταγὴν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ κηροποιείου, παρατηρεῖται ἀδιαφορία· ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ κατάχρησις τοῦ νὰ προμηθεύωνται οἱ ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο κηρίον τῆς ἀγορᾶς, τὸ ὁποῖον εἶνε πᾶν ἄλλο ἢ ἁγιοκέριον, διότι μόλις ἔχει 20 ο]ο καθαρὸν μελίσσειον κηρίον, τὸ δὲ λοιπὸν εἶναι ἀλείμματα καὶ ἄλλαι ἀκάθαρτοι ὕλαι.

Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἐσύστησε τὸ πατριαρχικὸν κηροποιεῖον διὰ τρεῖς λόγους: α'. καὶ πρὸ πάντων διὰ νὰ παύσῃ ἡ κατάχρησις καὶ ἡ ἁμαρτία τοῦ νὰ καίωνται ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις κατὰ τὰς προσευχὰς καὶ ἱεροτελεστίας κηρία ἀπὸ ἄλειμμα καὶ σπερματσέτα· β'. διὰ νὰ βοηθήσῃ τὰς ἐκκλησίας, διότι μολονότι τὸ καθαρὸν ἁγιοκέριον εἶνε 10 γρ. τὴν ὀκᾶν ἀκριβώτερον, εἶνε ὅμως τοῦ ἄλλου, τοῦ ἤδη ἐν χρήσει ἀλειμματοκερίου, διαρκέστερον, τὸ ὁποῖον δύνανται οἱ ἐπίτροποι νὰ δοκιμάσωσιν, ἀνάπτοντες συγχρόνως μίαν λαμπάδα τοῦ πατριαρχικοῦ κηροποιείου ἐκ 50 δραμίων καὶ μίαν ἄλλην τοῦ αὐτοῦ βάρους τῶν ἄλλων κηροποιείων καὶ θὰ ἴδωσιν ὅτι οὔτε τὸ ἥμισυ τῆς τοῦ πατριαρχικοῦ κηροποιείου δὲν θὰ καῇ· ἡ δὲ ἄλλη θὰ τελειώσῃ· ἂς δοκιμάσωσι δὲ προσέτι ὅτι μία λαμπὰς τοῦ πατριαρχικοῦ κηροποιείου 50 δραμίων τιθεμένη εἰς πολυέλαιον δύναται νὰ διαρκέσῃ ἕνα χρόνον ἐν ᾧ τῶν κηροποιείων τῆς ἀγορᾶς μόλις μίαν ἢ τὸ πολὺ δύο ἑορτὰς θὰ διαρκέσῃ· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ψιλὸν κηρίον τῶν 5 καὶ 10 παράδων αἱ ἐκκλησίαι οὐδόλως ζημιοῦνται ἀπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ πατριαρχικοῦ κηρίου διότι δύνανται νὰ πωλήσωσιν αὐτὸ ὅσον πωλῶσι καὶ τὸ ἀγοραῖον· καὶ γ'. τὸ μικρὸν κέρδος τὸ ὁποῖον θὰ προκύψῃ ἀπὸ τὸ κηροποιεῖον θὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία συνεστήθη καὶ ἐργάζεται πάλιν διὰ τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας, διότι παιδεύει καὶ μορφόνει νέους διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἱερεῖς αὐτῶν. Πόθεν δὲ θὰ ἐξεύρῃ ἡ Ἐκκλησία τὰ χρήματα διὰ νὰ μορφώσῃ κλῆρον ἐνοριακόν; Δὲν χρεωστοῦσι τάχα αἱ ἐνορίαι καὶ αἱ ἐνοριακαὶ ἐκκλησίαι νὰ βοηθήσωσι τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τοῦτο τὸ μέγα ἔργον τῆς παιδεύσεως καὶ μορφώσεως ἐνοριακοῦ κλήρου, μὲ ὅ,τι μέσον δύνανται, καὶ μὲ ὅ,τι τοὺς διατάττει ἡ Ἐκκλησία; Οὗτοι εἶνε οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ἐσύστησε τὸ κηροποιεῖον καὶ ἐπιμένει κατὰ χρέος νὰ εἰσαχθῇ ἡ χρῆσις τοῦ καθαροῦ πατριαρχικοῦ κηρίου εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς πρωτευούσης καὶ ὅπου ἀλλοῦ εἰς τὰ περίξ εἶνε δυνατόν. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἁμαρτία καὶ μάλιστα ἀσέβεια νὰ ἐπιμένωσιν οἱ ἐπίτροποι νὰ καίωσιν ἀλείμματα καὶ σπερματσέτα εἰς τὰς ἐκκλησίας; Δὲν εἶνε ἁμάρτημα τοῦτο καὶ ἀπείθεια πρὸς τὴν ἀνωτάτην πνευματικὴν ἡμῶν ἀρχὴν πρὸς τὴν ὁποίαν χρεωστοῦμεν εὐπείθειαν ἄνευ ἀντιλογίας, ὅταν διατάττῃ διὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν κοσμιότητα τῶν Ἐκκλησιῶν; Παρακαλοῦμεν τοὺς Κυρίους Ἐπιτρόπους καὶ τοὺς λοιποὺς ἀκόμη χριστιανοὺς νὰ φροντίσωσι νὰ θέσωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν γρήγορα εἰς ἐνέργειαν τὰς διαταγὰς τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ διευθυνσις τοῦ ἐργαστηρίου ὑπόσχεται νὰ ὑπηρετήσῃ λίαν τιμίως τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν αὐτῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 17 Δεκεμβρίου 1880.

Η ΕΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΚΗΡΟΠΟΙΕΙΟΥ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Ἐν σελ. **243** στήλη Α'. στίχ. **14** ἀντὶ Ἰοβινιανοῦ, ἀνάγν. Ἰοβιανοῦ. Ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καὶ στήλῃ στίχ. **17** ἀντὶ Ἰοβενιανοῦ, ἀνάγνωθι Ἰοβιανοῦ.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον^ 1881 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 21 ΤΕΥΧΟΣ ΙΣΤ^ον^

ΠΑΠΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΥΠΟ

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

(Συνέχεια ἴδε τεῦχος ΙΒ'.)

Περὶ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου τὸν λόγον ποιούμενος Λέων ὁ ΙΓ'. λέγει ὅτι, ὅτε οὗτοι παρεγένοντο ἐν Ῥώμῃ, «τότε ἀμφότεροι ἀπαγγείλαντες τὸν τύπον τῆς καθολικῆς ὁμολογίας καὶ ὁρκισθέντες ὅτι θὰ μείνωσι στερροὶ ἐν τῇ πίστει τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, ὡρίσθησανκτλ». «Tum ambo, dicto ex formula catholicae professionis sacramento, juratique se in fide beati Petri et Pontificum Romanorum permansuros . . . creati . . . sunt etc». (βλ. τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Λέοντ. ἔνθα ἀνωτ.).

Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις τῆς μετὰ χεῖρας ἐγκυκλίου τοῦ Λέοντός εἰσι προδήλως τοσοῦτον μεμετρημέναι καὶ οὕτως ἐντέχνως καὶ σκοπίμως συγκεκολλημέναι καὶ τοσοῦτον ἐμφαντικαί, συνδυαζόμεναι μάλιστα πρὸς ὅσα περαίνων τὴν ἐπιστολὴν ἐπιλέγει ὁ Πάπας (1), ὥστε οὐδόλως, νομίζομεν, φανήσεται παράδοξον, ἐὰν μικρὸν ἐμμείνωμεν καὶ ἐν αὐταῖς, τὸ μὲν θαυμάζοντες τὴν τέχνην τῶν γραμματέων τοῦ Βατικανοῦ, τὸ δὲ ἐφιστῶντες καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγινώσκοντος αὐτάς.

Καὶ δὴ ἐρωτῶμεν· τίς ἐστιν ὁ τύπος τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, ἡ πίστις τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, ὃν ἀπήγγειλεν ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀπαραβάτως νὰ τηρήσῃ ὡρκίσθη τὸ ἀδελφικὸν ζεῦγος; Ἔστιν ἆρά γε ἡ πίστις τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἣν οἱ μακάριοι τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολοι εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἐκήρυξαν, οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες ὁμοφώνως ἐδίδαξαν καὶ ἡ πλειὰς τῶν ἁγίων καὶ πανσέπτων οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀσφαλῶς καθώρισαν;

Ἐὰν ταύτην ἐννοῇ ὁ μακαριώτατος πάπας Λέων ὁ ΙΓ'. καθαράν, ἀνόθευτον καὶ ἀμιγῆ πάσης αἱρέσεως καὶ καινοτομίας, οὐδεμίαν συμπεριφέρουσαν πλάνην καὶ ἄλλην καὶ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες τοσοῦτον δυστυχῶς παρηλλαγμένον καὶ ἄμορφον παριστῶσι σήμερον τὸ πρόσωπον τῆς ὑπὸ τὸν ἀρχιερέα τῆς Ῥώμης τελούσης δυτικῆς ἐκκλησίας, οὐδὲν ἔχομεν εἰπεῖν.

Ἐν περιπτώσει τοιαύτῃ μίαν μόνον παρατήρησιν θὰ ἐποιούμεθα τῷ μακαριωτάτῳ Πάπᾳ εὐσχήμως καὶ εὐλαβῶς, τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἡ πίστις αὕτη δὲν εἶναι μόνον τοῦ Πέτρου, ὡς ἀποφαίνεται ἡ Μακαριότης αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου καὶ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, καὶ τοῦ Θωμᾶ καὶ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Βαρθολομαίου καὶ τοῦ Ματθαίου καὶ Ἰακώβου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνος τοῦ ζηλωτοῦ καὶ Ἰούδα (οὐχὶ τοῦ Ἰσκαριώτου) καὶ τοῦ Ματθίου καὶ τοῦ Βαρνάβα καὶ τοῦ Παύλου καὶ τῶν δύο ἄλλων εὐαγγελιστῶν Λουκᾶ καὶ Μάρκου καὶ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ τῶν συνδιακόνων αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν μακαρίων αὐτῶν συνεργῶν καὶ συναποστόλων καὶ μαθητῶν, τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· οὐδὲ μόνον τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Στάχυος τοῦ πρώτου ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὴν παράδοσιν, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ταρασίου καὶ Φωτίου, τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας σαλπίγγων, καὶ πάντων τῶν μακαρίων αὐτῶν διαδόχων τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως κσὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀννιανοῦ «τοῦ θεοφιλοῦς καὶ τὰ πάντα θαυμασίου», τοῦ μετὰ Μάρκον τὸν εὐαγγελιστὴν πρώτου τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης προστάντος, καὶ Διονυσίου καὶ Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, κσὶ πάντων τῶν μακαρίων αὐτῶν διαδόχων τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἀντιοχείας Εὐοδίου, τοῦ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους πρώτου, καὶ Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου καὶ Θεοφίλου καὶ Εὐσταθίου καὶ Μελετίου καὶ Φλαβιανοῦ καὶ Ἀναστασίου, τῶν ἁγιωτάτων λειτουργῶν καὶ διδασκάλων, καὶ πάντων τῶν μακαρίων αὐτῶν διαδόχων τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς ἁγίας

(1) « Ἐν τέλει ἀξιοῦμεν, προτρεπόμεθα καὶ παραινοῦμεν ὑμῖν νὰ δέωνται πάντες τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἵνα ταῖς παρὰ τῷ Θεῷ πρεσβείαις αὐτῶν φρουρῶσι καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν τὸν Χριστιανισμὸν, ἐπικαλούμενοι ὑπὲρ μὲν τῶν καθολικῶν πᾶσαν ἐν τῇ πίστει εὐστάθειαν, ὑπὲρ δὲ τῶν διαφωνούντων τὴν πρὸς διαλλαγὴν μετὰ ΤΗΣ ΑΛΗΘΟΥΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ἀγαθὴν θέλησιν ».

πόλεως Ἱερουσαλήμ, τῆς πρώτης καὶ ἱερωτάτης ἑστίας τοῦ Χριστιανισμοῦ, Συμεών, τοῦ μετὰ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον πρώτου, καὶ Ναρκίσσου καὶ Κυρίλλου καὶ Σωφρονίου τῶν πιστῶν τοῦ Κυρίου δούλων, καὶ πάντων τῶν μακαρίων αὐτῶν διαδόχων τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων Καισαρείας τῆς Καππαδοκῶν καὶ τῶν κατὰ Πόντον ἁγίων ἐκκλησιῶν Φιρμιλιανοῦ καὶ Βασιλείου τῶν μεγαλοφωνοτάτων καὶ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ πάντων τῶν μακαρίων αὐτῶν διαδόχων τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς τῶν Ἐφεσίων ἐκκλησίας Πολυκράτους τοῦ θεσπεσίου, καὶ τῆς τῶν Σμυρναίων Πολυκάρπου τοῦ φιλοχρίστου, καὶ τῆς τῶν Κορινθίων Διονυσίου τοῦ πανευφήμου καὶ πάντων τῶν μακαρίων αὐτῶν διαδόχων τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων τῶν περὶ Κυπριανὸν τὸν ἀοίδιμον, τὸν τῆς ἐν Καρθαγένῃ μεγάλης ἄλλοτε ἐκκλησίας πρόμαχον εἰλικρινέστατον καὶ ἀπαράτρεπτον, καὶ τῶν περὶ Ἱλάριον τὸν εὐτολμότατον τῆς ἐν Ἀρελάτῃ ἐκκλησίας πρωθιεράρχην, καὶ τῶν περὶ Ἀμβρόσιον τὸν Μεδιολάνων, τὸν παρρησιασμένον καὶ ῥουρὸν ἄγρυπνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, καὶ τοῦ πάντων τούτων ἀρχαιοτέρου Εἰρηναίου, τοῦ φερωνύμου καὶ σεβασμιωτάτου τῆς ἐν Λουγδούνῳ ἐκκλησίας ἱεράρχου, καὶ πάντων τῶν ἄλλων μακαρίων ἀρχιερέων τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ὑπεραγωνισαμένων· ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν ἁγίων Συνόδων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι συνηγμένων, ἐν αἷς πρῶτοι μὲν τῇ τάξει καὶ τῇ τιμῇ, ἴσοι δὲ πρὸς ἴσους ἐν τῇ ἱερᾷ τῆς χάριτος διακονίᾳ οἱ πανεύφημοι τῆς Ῥώμης ἱεράρχαι μετὰ πάντων τῶν θεσπεσίων ἱεραρχῶν τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν τὰ αἰώνια τῆς πίστεως ὅρια ἀνομολογήσαντες, μετ' εὐαγγελικῆς ὄντως ἐπιστήμης ἠσφαλίσαντο, καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τὸ προσῆκον καὶ εὐπρεπὲς ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ διαταξάμενοι, τὴν ἱερωτάτην πασῶν ὁμολογίαν, τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, ὡς ῥῆμα θεοδίδακτον καὶ πανοπλίαν ἀσφαλῆ παντὶ τῷ κατὰ τὴν Οἰκουμένην χριστεπωνύμῳ πληρώματι γνησίαν καὶ ἀπαραχάρακτον κατὰ διαδοχὴν παρέδωκαν, ὡς αὐτὴν συνέθεντο ἐξ ἀρχῆς οἱ θεῖοι Πατέρες. Οὐδὲ ποτέ τις εἶπεν, οὐδέ ποτε ἠκούσθη ὅτι ἡ πίστις αὕτη, ἣ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὁμολογία οὖσα πάγκοινος καὶ πάνδημος παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου (ἐκτὸς τῆς ὀψιγόνου, κιβδήλου καὶ ἐκθέσμου προσθήκης τῆς ἐκ τῆς δυτικῆς ἀμαθείας καὶ κουφότητος τὸ πλεῖστον προελθούσης) πίστις τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πάλαι καὶ νῦν ὡς πίστις ἀποστολικὴ ὑπὸ τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίων Πατέρων εὐσήμως διατυπωθεῖσα καὶ γνωρίζεται καὶ τιμᾶται δικαίως.

Ἵνα δὲ μή τις ὑπολάβῃ ἡμᾶς ἐν οὐ δέοντι πλατύνοντας ὧδε τὸν λόγον, ἵνα ἴδῃ ἕκαστος ὅτι οὐχὶ αὐτογνωμόνως καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ἐριστικῶς ἢ ἐπὶ τὸ ῥητορικώτερον ἁπλῶς ἐλαλήσαμεν, ἀλλ' ὅτι ταῦτα πάντα εἴπομεν χάριν τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, ἣν σφόδρα ἀδικεῖ οὑτωσὶ συντέμνων καὶ ἀκρωτηριάζων αὐτὴν διὰ τῆς ἀνωτέρω ἐκφράσεως αὐτοῦ Λέων ὁ ΙΓ', παρατιθέμεθα καὶ αὖθις τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐξ οὗ διδασκόμεθα σαφῶς καὶ εὐκρινῶς ὅτι οὐχὶ ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης ἐσμὲν ᾠκοδομημένοι, ὡς ἐννοεῖ καὶ ἀξιοῖ ὁ μακαριώτατος Πάπας, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως (τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ) ἔχον θεμελίους δώδεκα καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου» (Ἀποκάλ. κα'. 14). «Ἄρα οὖν οὐκ ἔτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ (τουτέστιν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ) συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ» (Ἐφεσ. β'. 19—21.). Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος οὐχὶ πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης μόνον, ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους αὐτοῦ καὶ τοὺς τούτων διαδόχους ἔφη «Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας» (Ἰωάν. ιδ'. 16 καὶ 26.)· καὶ πάλιν· «Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ἰωάν. κ'. 21. Ματθ. κη'. 20.).

Καὶ ταύτην μὲν τὴν παρατήρησιν θὰ ἐποιούμεθα Λέοντι τῷ ΙΓ' ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ τύπος τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, ἡ πίστις τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης ἡ πίστις ἦν τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ἄρα γε ταύτην ἔχων κατὰ διάνοιαν γέγραφεν ἃ γέγραφεν ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ ὁ μακαριώτατος Πάπας; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ· τοῦτο δὲ μετὰ θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας βλέπομεν καὶ ἡμεῖς καὶ πάντες οἱ μετ' ἐπιστασίας ἀναγινώσκοντες τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ.

Εἴγε τὴν πίστιν τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶχε κατὰ νοῦν καὶ οὐχὶ τὴν παπικὴν Λέων ὁ ΙΓ', οὐκ ἂν δήπου ἔγραφεν οὕτως ὡς ἔγραψε τούτοις τοῖς ῥήμασι χρώμενος· εἴγε τὴν πίστιν τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ κατὰ διάνοιαν περιέφερε, δῆλος ἂν ἦν ἀποστρεφόμενος τὰς καινοτομίας καὶ πᾶσαν τὴν πλάνην, τὴν τὸ πρόσωπον τῆς ἀρχαίας καὶ σεβασμιωτάτης τῶν Ρωμαίων Ἐκκλησίας τοσοῦτον ἀμαυροῦσαν σήμερον διὰ τῶν ἑκάστοτε πλατυνομένων παραβάσεων ἀπὸ Νικολάου τοῦ Α' καὶ τῶν τούτου διαδόχων μέχρι καὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Πίου τοῦ Θ'—ὅπερ ὅμως οὐδαμῶς φαίνεται διανοούμενος ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης.

Τί λοιπὸν ἔχων ἐν νῷ ἢ τί βουλόμενος εἰπεῖν καὶ παραστῆσαι τοῖς ὑπ' αὐτὸν τελοῦσιν ἐπισκόποις καὶ δι' αὐτῶν τῷ λαῷ αὐτοῦ, γράφει οὕτως ἐκφραζόμενος Λέων ὁ ΙΓ'; Οὐδὲν πλέον, οὐδὲν ἧττον, ἢ ὅτι ἀμφότεροι τῶν Σλαύων οἱ ἀπόστολοι ἀφικόμενοι ἐν Ῥώμῃ, ἐγένοντο τοσοῦτον κατόλικοι, ὅσον κατόλικοι σήμερον εἶναι καὶ αὐτοί. Τοῦτο κατὰ διάνοιαν ἔχει Λέων ὁ ΙΓ', τοῦτο καὶ ἐν τῇ λέξει αὐτοῦ ἐνυπολανθάνει, τοῦτο καὶ ἡ πρόθεσις

καὶ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἐστιν· ὥστε καὶ λέξει καὶ φράσει καὶ διανοίᾳ πᾶν ἄλλο ἢ τὴν τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πίστιν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχει. Καὶ λοιπὸν καθὼς περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποστολῆς, οὕτω καὶ περὶ τῆς πίστεως, ἣν ἐκεῖθεν καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῆς ἔφερεν ἡ ἱερὰ ἐκείνη ξυνωρίς, μετὰ περιφρονήσεως ἅμα καὶ πανουργίας ἐκφράζεται ὁ Λέων. Ἀπ' εὐθείας μὲν οὐ λέγει ὅτι ἠρνήσαντο τὴν πίστιν τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, τοῦτο ὅμως καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται ὑπονοεῖσθαι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐγκυκλίου αὐτοῦ γράφων ὡς γράφει. Οὕτως ἐκφράζεται, ὥστε ὁ ἀκούων αὐτοῦ καὶ μὴ εἰδὼς ἀκριβῶς τὴν χρονολογικὴν γένεσιν τῶν καινοτομιῶν τῆς ὑπὸ τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης τελούσης ἐκκλησίας ὑπολαμβάνει καὶ ἐκ συναρπαγῆς τοῦ πνεύματος αὐτοῦ πιστεύει ὅτι ὁ τύπος τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, ἡ πίστις τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, ὃν ἀπήγγειλαν οἱ ἅγιοι τότε, καὶ ἐν ᾧ ὡρκίσθησαν νὰ μείνωσι στερροὶ καὶ ἀσάλευτοι, αὐτὸς οὗτός ἐστιν ὃν καὶ σήμερον οἱ τῷ παπισμῷ προσκείμενοι ἔχουσι καὶ ἀπαγγέλλουσιν. Ὅτι τοῦτο καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται ὁ Λέων, περικρύπτων τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν ἐπιτηδείως καὶ συγκλώθων τὰ ἀσύγκλωστα κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, εὔδηλον ἐκ τῶν λέξεων αὐτοῦ, αἵτινες ἄλλως οὐδεμίαν ἔχουσιν ἔννοιαν, οὐδεμίαν δύναμιν καὶ βαρύτητα.

Ὑπὸ μίαν μόνον ἔποψιν, ἀλλ' ἔποψιν οὐσιωδῶς διάφορον, ἧς ὁ Λέων ἔχει κατὰ διάνοιαν, ἠδύνατο ἵνα γένηται χρῆσις τοιούτων λέξεων, ἐν περιπτώσει δηλαδὴ καθ' ἣν οἱ δύο ἀδελφοὶ ξένοι τέως καὶ παντάπασιν ἀλλότριοι τῆς πίστεως, ἐν τῷ σκότει τῆς εἰδωλολατρείας κατακείμενοι, ἤρχοντο εἰς Ῥώμην καὶ ὡμολόγουν τὸν Χριστὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος (Ματθ. ις'. 11.). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ ὑπὸ τοιαύτην μόνον ἔποψιν ἐδικαιοῦτό πως ἵνα εἴπῃ ὁ δεχόμενος αὐτοὺς τότε ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης, καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἁπλῶς σήμερον ὁ Λέων, ὅτι ὁμολογήσαντες τὴν πίστιν τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι ἐλούσθησαν κτλ. Ἀλλ' ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος οὔτε ξένοι καὶ ἀλλότριοι τῆς πίστεως ἐτύγχανον, οὔτε αἱρετικοὶ ἦσαν, ἀλλ' οὔτε ὡς τοιοῦτοι ἐξηλέγχθησαν παραγενόμενοι ἐν Ῥώμῃ, ἵνα λέγῃ ὁ Λέων ὅτι τὸν τύπον τῆς καθολικῆς ὁμολογίας ἀπαγγείλαντες καὶ ὁρκισθέντες ἵνα μείνωσι στερροὶ ἐν τῇ πίστει τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, ὡρίσθησαν κτλ. Ἦσαν πιστοὶ καὶ ὀρθόδοξοι, ὀρθοδοξότατοι, ὁμολογοῦντες τὴν πίστιν τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις ἦν πίστις καὶ συμπάσης τῆς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς τότε ἐπὶ Ῥώμης Ἐκκλησίας ἐκτὸς τοῦ φιλαρχικοῦ πνεύματος τῶν ἀρχιερέων αὐτῆς. Ἡ πίστις τοῦ ἀδελφικοῦ ζεύγους ἦν τοσοῦτον καθαρὰ καὶ ἄμωμος καὶ ἐν μέσῳ τῶν Βουλγάρων καὶ ἐν μέσῳ τῶν Χαζάρων καὶ ἐν μέσῳ τῶν Μοραβῶν, ὥστε καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Λέοντος τὴν ἔκφρασιν οἱ δύο ἀδελφοὶ εἶχον διὰ παντὸς συνοδίτην καὶ συναντιλήπτορα τὸν Θεόν, ἐπισκεπτόμενον συνεχῶς καὶ ἐπιδαψιλεύοντα αὐτοῖς ἄνωθεν τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν αὐτοῦ. Τί λοιπὸν σημαίνουσιν αἱ λέξεις τοῦ Λέοντος, τί βούλονται μετὰ τοσούτου στόμφου ἐπαναλαμβανόμεναι; Οὐδὲν πλέον, οὐδὲν ἧττον ἢ ὅ,τι ἀνωτέρω ἤδη ἐρρέθη, ἤγουν ὅτι οἱ δύο τῶν Σλαύων ἀπόστολοι ἀφικόμενοι ἐν Ῥώμῃ, ἐγένοντο τοσοῦτον παπισταί, ὅσον παπισταί εἰσιν οἱ περὶ τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα σήμερον. Τοῦτο θέλει νὰ εἴπῃ ὁ Λέων πρὸς ἅπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον, τοῦτο ἐπιθυμεῖ νὰ πιστεύσωσιν ἰδίως οἱ σλαυϊκοὶ λαοί, οἱ μαθηταὶ τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου· διὸ καὶ μετὰ τέχνης λέγεται τοῦτο καὶ ἐπιτηδειότητος προσιδιαζούσης, ὡς εἴρηται, εἰς τοὺς εὐφυεστάτους γραμματεῖς τοῦ Βατικανοῦ, ὧν ὅμως ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ δικαιολογίας ἡ ἐλεεινὴ καὶ πλήρης δι' αὐτοὺς καταισχύνης διέξοδος θὰ ἦν ἡ κατὰ τῶν ἁγίων γενομένη κατηγορία ἢ ἁπλῶς καὶ ξηρῶς ἡ ἐπὶ χειροτονίᾳ ἐπισκόπων ἀπαιτουμένη ὁμολογία τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις ὁμολογητέον καὶ τοῦτο, ὅτι συνῳδὰ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ τῆς ἐγκυκλίου καὶ ἡ πίστις χαρακτηρίζεται λίαν προσφυῶς καὶ καταλλήλως καὶ μετὰ ἀπαραμίλλου ἀκριβείας ὡς πίστις τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης.

Λέοντα τὸν ΙΓ'. θὰ ἠλέγχομεν ὡς ἀνακριβῶς ἐκφραζόμενον, εἴπερ ἄλλως ἐχαρακτήριζε τὴν πίστιν ταύτην, τουτέστι τὸν παπισμὸν αὐτοῦ, ἢ εἰς ἄλλους αὐτὴν ἀνέφερε καὶ οὐχὶ εἰς ὃν ὀνομάζει μακάριον Πέτρον καὶ εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης· ἤδη δὲ τοῦτο μόνον προστιθέμεθα ἐνταῦθα πρὸς μείζονα διευκρίνησιν τοῦ πράγματος, ὅτι ὁ ἅγιος Πέτρος, περὶ οὗ ὁ ἁγιώτατος Πατὴρ λαλεῖ, δὲν πρέπει νὰ ὑπολῃφθῇ ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ μακάριος τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος Πέτρος, ὃν πάντες γινώσκομεν ἀπό τε τῶν ἱερῶν αὐτοῦ γραμμάτων, τῶν δύο δηλονότι καθολικῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν, καὶ ἐκ τῶν θείων εὐαγγελίων καὶ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἄλλων ἀποστολικῶν γραφῶν· διότι οὗτος τοιαύτην πίστιν ὁποίαν ἔχει καὶ πρεσβεύει σήμερον ἡ ἐκκλησία τοῦ Λέοντος, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως νενοθευμένην καὶ ὁμολογουμένως ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς ἀντιπίπτουσαν, καὶ τοιαύτην ἐκκλησιαστικὴν διαμόρφωσιν προδήλως παρακεχαραγμένην καὶ νεωτερισμῶν γέμουσαν, οὔτε παρέλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου αὐτοῦ οὔτε εἰς ἄλλους ἐκήρυξεν. Ὁ Πέτρος, οὗ μέμνηται ὁ Λέων, ἕτερός τις πάντως ἐστίν, ἡμῖν δὲ ἐπέρχεται κατὰ νοῦν ὁ μυθολογούμενος ἐκεῖνος Πέτρος, οὗ εἰκόνα πιστὴν εὑρίσκει ὁ βουλόμενος ἐν τῇ πρώτῃ χριστιανικῇ μυθιστορίᾳ τῇ ἐπιγραφομένῃ Κλημέντια ἤτοι Κλήμεντος ἐπισκόπου Ῥώμης ὁμιλίαι εἴκοσιν (1).

Ἡ βραχεῖα αὕτη σημείωσις ἀρκεῖ, φρονοῦμεν, εἰς τοὺς μὴ εἰδικώτερον φιλολογοῦντας τὰ τοιαῦτα, καὶ ἑπομένως ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἱστορίας δυναμένους νὰ εὑρεθῶσιν ἐν ἀπορίᾳ ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων τούτων τῆς ἐγκυκλίου. Περιοριζόμεθα δὲ εἰς μόνην τὴν σημείωσιν ταύτην· διότι ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, περὶ ὧν ἐπίσης γίνεται λόγος ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ, αὕτη πόθεν ἄρχεται ὑποδείκνυσιν ὁπωσοῦν αὐτὸς ὁ Λέων ὀνομάζων Νικόλαον τὸν Α' καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ.

(1) Τοῦ κατὰ πολλὰ περιέργου τούτου βιβλίου νεωτέρα καὶ πληρεστέρα ἔκδοσίς ἐστιν, ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, ἡ ὑπὸ Δρεσσελίου· βλ. Προλεγ. εἰς τὰς ἐπιστολ. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κλήμ. ἐπισκ. Ῥώμ. ἔκδ. Κωνσταντινουπόλ. 1875 σελ. κδ. καὶ ἑξ.

Μετὰ τὰς προκαταρκτικὰς ταύτας διασαφήσεις, ἃς ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα νὰ προτάξωμεν τοῦτο μὲν πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως τῶν πραγμάτων, τοῦτο δὲ πρὸς καθορισμὸν καὶ διαλεύκανσιν τοῦ πνεύματος τῆς παπικῆς ἐγκυκλίου, ἐναπολείπεται ἡμῖν ἤδη νὰ δείξωμεν εἰς τὸν ἀναγινώσκοντα αὐτὴν ἰδιώτην, τίς ἐστιν ἡ ἱστορικὴ ἔννοια τῶν λέξεων Λέοντος τοῦ ΙΓ' ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος παραγενόμενοι ἐν Ῥώμῃ ἀπήγγειλαν τὸν τύπον τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, καὶ ὡρκίσθησαν νὰ μείνωσι στερροὶ ἐν τῇ πίστει τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης: τουτέστιν εἶγε κατὰ τὴν παρουσίαν αὐτῶν ἐν Ῥώμῃ οὗτοι ἀπεκδυσάμενοι ὡς παλαιόν τινα ἄνθρωπον τὴν πίστιν τῶν πατέρων αὐτῶν, ἐνεδύσαντο τὸν παπισμόν, τὸν ἐν καινοτομίαις καὶ νεωτερισμοῖς πολλοῖς ἀνακαινούμενον, ὡς βούλεται παραστῆσαι ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ Λέων ὁ ΙΓ'.

Τίς οὖν ἐστιν ἡ ἱστορικὴ ἔννοια τῶν λέξεων «ὁ τύπος τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, ἡ πίστις τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης»; Ἵνα ἀσφαλῶς ὁρίσωμεν αὐτὴν, δέον ὅπως ἀνατρέξωμεν εἰς τοὺς χρόνους, οὓς αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ ἡ παπικὴ ἐγκύκλιος πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχουσι· δέον ἵνα μέχρι τοῦ ἐννάτου αἰῶνος ἀνελθόντες, ἴδωμεν τίς ἦν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ πίστις τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας· διότι οὕτω καὶ μόνον θέλομεν δυνηθῆ νὰ ὁρίσωμεν καὶ τὴν πίστιν τῶν δύο ἀδελφῶν ἀπέναντι τῶν ἀξιώσεων τῆς παπικῆς ἐγκυκλίου.

Ἡ σκηνὴ παρίσταται ἐν Ῥώμῃ ὑπερμεσούσης τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος, τουτέστιν ἐν ἔτει 867—885. (1)

Κατ' ἐκείνους ἔτι τοὺς χρόνους ἡ Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἐβάπτιζε, δὲν ἐῤῥάντιζεν ἢ δὲν ἐπέχεεν ὀλίγον ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νηπίου ὡς σήμερον πράττει.

Τὸ ποτήριον τῆς καινῆς Διαθήκης, ὅπερ ἐστὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἐδίδου πᾶσι τοῖς πιστοῖς καὶ οὐχὶ μόνον τοῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὡς σήμερον πράττει.

Ἡ μετάδοσις τοῦ χρίσματος τοῦ ἁγίου μύρου (Confirmatio) δὲν ἀνεβάλλετο ὡς σήμερον ἐπὶ τὸ ὠδέκατον ἢ καὶ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν παίδων· ἄρα οὐδὲ τὰ νήπια ἐστεροῦντο τῆς κοινωνίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ὡς σήμερον.

Ἡ χρῆσις τῶν ἀζύμων ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς θείας εὐχαριστίας δὲν ἐφηπλοῦτο ἐν πάσαις ταῖς ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἐξαρτωμέναις Ἐκκλησίαις τῆς Δύσεως, λίαν ἔτι περιωρισμένη καὶ τὸ πλεῖστον ἄγνωστος οὖσα.

Οὔτε ἡ ἀγαμία τοῦ κατωτέρου κλήρου ἦν αὐστηρῶς εἰσηγμένη ὡς ὕστερον ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Ζ'. τοῦ ἐπιλεγομένου Ἱλδεμβράνδου, πολλῶν ἔτι ἐν πολλαῖς ἐκκλησίαις τῆς Δύσεως ἐγγάμων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ὑπαρχόντων.

Οὔτε ἡ προσθήκη «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» (Filioque) ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως ἦν καθιερωμένη ἐν Ῥώμῃ, κἂν ἐν ἄλλαις τισὶ τῆς Δύσεως ἐκκλησίαις ἐφέρετο ἤδη αὕτη καὶ ἀνεγινώσκετο καὶ ἐπιστεύετο ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ κατὰ τὴν ἀποστολήν.

Ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης δὲν ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀνώτερον τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ ἀπόλυτον κύριον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὡς ἐπισήμως ἐδογματίσθη τοῦτο ἐν ἔτει 1870.

Τὸ περὶ ἀσπίλου συλλήψεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου δόγμα τοῦ 1854 δὲν ὑπῆρχεν.

Οὔτε ἡ λατρεία τῆς καρδίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένης, ὑπῆρχεν.

Οὔτε ἡ βούλα Κλήμεντος τοῦ ΙΑ' ὑπῆρχεν ἡ λεγομένη «Μονογενὴς» πρὸς καθιέρωσιν τοῦ Πελαγιανισμοῦ, ὃν ἐπισήμως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ κατέκρινεν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις.

Οὔτε ἡ περιπτωσεολογία τῶν Ἰησουϊτῶν ὑπῆρχε, δι' ἧς καταστρέφεται ὡς εἰπεῖν ἡ ἠθικὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς ψιλὸν ὄνομα περιϊσταμένη.

Καὶ πάμπολλαι δὲ ἄλλαι πλάναι καὶ ἀσχημίαι μερικώτεραι δὲν ὑπῆρχον ἔτι τότε, ὧν τὴν λεπτομερῆ ἐνταῦθα ἀνάπτυξιν παρατρέχομεν, τὸ μὲν διότι ἄλλως προφανῶς θὰ ἐξηρχόμεθα τῶν ὁρίων τοῦ θέματος ἡμῶν, τὸ δὲ καὶ διότι τὰ εἰρημένα εἰσὶν ἱκανῶς περιεκτικὰ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν τε καὶ τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντες ἀρκοῦντα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συντόμως ἐκτεθέντων ἐξάγεται, ὡς νομίζομεν, σαφῶς καὶ ἀνενδοιάστως ὅτι ὁ τύπος τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, ἡ πίστις τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, ἐπὶ τοῦ ἐννάτου αἰῶνος λίαν ἔτι περιωρισμένος ἐτύγχανεν, ἐν πολλοῖς καὶ οὐσιωδῶς διαφέρων τοῦ τύπου τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, τῆς πίστεως τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης Λέοντος τοῦ ΙΓ'. Ἀφοῦ πάντα τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα στοιχεῖα τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας καὶ τῆς ἄλλης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας ἤτοι παντάπασι δὲν ὑπῆρχον ἔτι τότε ἢ καὶ ὑπάρχοντα, σποράδην μόνον καὶ κατὰ τόπους ὑπῆρχον ἐν τῷ περιβόλῳ, ἐν αὐτῇ τῇ περιφερείᾳ τῆς ὑπὸ τὸν Πατριάρχην τῆς Ῥώμης τελούσης δυτικῆς ἐκκλησίας, πῶς ἦν δυνατὸν νὰ περιέχωνται ἐν τῷ τύπῳ τῆς καθολικῆς ὁμολογίας, ἐν τῇ πίστει τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης τῶν χρόνων ἐκείνων; Καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐπειδὴ περὶ τύπου καθολικῆς ὁμολογίας τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ ἐννάτου αἰῶνος ὁ λόγος, οὐδεὶς, φρονοῦμεν, οὐδ' αὐτὸς ὁ πάπας Λέων ὁ ΙΓ' δύναται νὰ διϊσχυρισθῇ σπουδάζων ὅτι τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα θρησκευτικὰ στοιχεῖα τὰ εἴτε μήπω ἕως τότε ὑπὸ τῆς Δύσεως ἐπινοηθέντα ἢ καὶ ἐνιαχοῦ μόνον αὐτῆς καινοτομηθέντα περιείχοντο ἐν τῷ τύπῳ ἐκείνῳ. Ἀλλ' ἐὰν ταῦτα πάντα δὲν ἀπετέλουν ἔτι τότε μέρος τῆς καθολικῆς ὁμολογίας τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἄρα οὐδὲ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ὡμολογήθησαν ἐν Ῥώμῃ, ἔργον δὲ ἡμῶν τε καὶ παντὸς ἄλλου ἀναγινώσκοντος τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Λέοντός ἐστιν ἵνα διακηρύξωμεν ταῦτα πάντα, καὶ ὅσα ἄλλα δὲν εἶχον εἰσέτι καινοτομηθῇ, ἐξαιρετέα τῆς ὁμολογίας ἐκείνης· τοῦτ' αὐτὸ δὲ νὰ ποιήσῃ μεγάλῃ τῇ φωνῇ καθῆκον ἱερὸν ἔχει καὶ ὁ μακαριώτατος πάπας Λέων ὁ ΙΓ' ἐὰν μὴ χάριν τῆς ἀληθείας, ἀλλά γε χάριν τῆς πί-

(1) Ἐν Μοραβίᾳ εἰσῆλθον οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἀρχομένου τοῦ ἔτους **863**· αὐτόθι διέμειναν πέντε ὅλους περίπου ἐνιαυτοὺς, τὴν ἀποστολικὴν αὐτῶν διακονίαν ἐπιτελοῦντες. Ἤδη δὲ πρὸς τὰς δυσμὰς αὐτοῦ ἀποκλίναντος τοῦ ἔτους **867**, ἀφίκοντο κατὰ πρῶτον προσκληθέντες εἰς Ῥώμην, μεθ' ἧς ἕως τότε εἰς οὐδεμίαν εἶχον ἔλθη συνεπαφήν.

στεως καὶ τῆς τιμῆς τοῦ μακαρίου αὐτοῦ Πέτρου καὶ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης· διότι καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ λογικὴ καὶ ἡ λέξις ἦν ἐπὶ τῶν χειλέων φέρει «ὁ τύπος τῆς καθολικῆς ὁμολογίας» εἰς τοῦτο ἐκβιάζουσιν αὐτόν.

Ἵνα δὲ ἄρωμεν ἐκ τοῦ μέσου καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν, καὶ τὸν ἔσχατον ἐνδοιασμὸν καὶ ὄκνον, ὃν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πρὸς τοῦτο ὁ ἁγιώτατος πατήρ, καὶ χεῖρα βοηθείας φιλαδέλφως ὀρέξωμεν αὐτῷ, φέρε παραθῶμεν ὧδε μίαν τῶν ὡραιοτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τοῦ ἤδη ἀπορφανισθέντος Μεθοδίου. Πρὶν ὅμως πράξωμεν τοῦτο, ἐπιτραπήτω ἡμῖν καὶ αὖθις προπαρασκευάσαι διὰ βραχέων τοὺς ἁπλοϊκωτέρους ἡμῶν ἀναγνώστας εἴς τε τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν πρέπουσαν ἐκτίμησιν τῆς σελίδος ταύτης ὡς πρὸς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν.

Τὸ μόνον ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ μεγάλην ἐπὶ τῶν πνευμάτων τῆς Δύσεως δογματικὴν ἐπιρροὴν καὶ σημασίαν κατὰ τοὺς προδηλωθέντας χρόνους τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος ἦν τὸ Filioque, τουτέστιν ἡ προσθήκη «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως. Ἀληθές ἐστιν ὅτι ἡ τότε Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης οὔτε ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως αὐτῆς εἶχεν ἔτι κατακεχωρισμένην τὴν προσθήκην ταύτην, οὔτε μετ' αὐτῆς ἑπομένως ἀνεγίνωσκεν ἢ ἔψαλλεν ἐν ταῖς ἱερουργίαις τὸ σύμβολον· ἐπειδὴ ὅμως πολλαὶ τῶν περὶ αὐτὴν δυτικῶν ἐκκλησιῶν καὶ εἶχον ἤδη τότε τὴν προσθήκην ταύτην ἐν τῷ συμβόλῳ καὶ μετὰ τῆς προσθήκης ταύτης ἀνεγίνωσκον καὶ ἔψαλλον αὐτό· ἐπειδή, καθὰ ὁ ἱερὸς Φώτιος ἐν τῇ περιπύστῳ αὐτοῦ ἐγκυκλίῳ ἔγραφεν, οἱ εἰς Βουλγαρίαν εἰσπηδήσαντες Λατῖνοι καὶ ἄλλα μὲν ἐποικοδότουν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς νεοφωτίστους χριστιανοὺς τῆς χώρας ἐκείνης διδαχαῖς αὐτῶν, ὡς φέρ' εἰπεῖν τὴν ἀγαμίαν τοῦ ἱεροῦ κλήρου, τὴν ὑπὸ ἐπισκόπων ἀναμύρωσιν τῶν ὑπὸ πρεσβυτέρων ἤδη μυρωθέντων χριστιανῶν τὴν νηστείαν, τοῦ σαββάτου καὶ τὰ παρόμοια, μάλιστα δὲ καὶ πρὸ πάντων τὴν προσθήκην ταύτην· ἐπειδὴ διὰ ταῦτα πάντα οὐχὶ ὅλως ἀπίθανον ἴσως ἐφαίνετο εἰς τινας ὅτι ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, ἣν οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔδωκαν ἐν Ῥώμῃ, περιείχοντο καὶ ἄλλα καὶ ἡ προσθήκη αὕτη· ἀνάγκη ὅπως καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν διαλευκάνωμεν ὅσον οἷόν τε τὴν ἱστορικὴν ἑρμηνείαν τῶν λέξεων τοῦ Λέοντος, ἐξαλείφοντες οὕτω καὶ τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν, ἣν ἠδύνατό τις νὰ ἔχῃ περὶ τούτου.

Ὁ τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐν ἔτει 870 διαδεξάμενος ἐν τῷ βασιλικῷ θρόνῳ τῆς Μοραβίας Σουεντιπόλδος, ὁ κατ' ἀρχὰς τοσοῦτον ζηλωτὴς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, διετέθη μετ' οὐ πολὺ δυσμενῶς πρός τε τὸν Μεθόδιον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Χριστιανούς· καὶ ἐσωφρόνησε μὲν αὐτὸν ἡ ἱεροπρεπὴς τοῦ Μεθοδίου αὐστηρότης, δὲν ἐξηλείφθησαν ὅμως παντάπασιν ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ αἱ ποικίλαι κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ βασιλείου αὐτοῦ ὑπόνοιαι καὶ ἀμφιβολίαι, ἃς ἀναγκαῖον εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἐθεώρουν νῦν νὰ ὑποτρέφωσι παρ' αὐτῷ οἱ γείτονες γερμανοὶ ἐπίσκοποι ἀποτυχόντες ἤδη πολλάκις εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ καταγγελίας καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ βλέπωσιν ἀδελφικῷ τῷ ὄμματι μήτε τὰς μεγάλας τιμὰς ὧν ἀπήλαυεν ἐν Μοραβίᾳ ὁ Μεθόδιος, μήτε τὴν εὐρῖαν ἔκτασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ περιφερείας ἐπεκτεινομένης ὁσημέραι καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Βοεμίᾳ Σλαύων, μήτε τὴν καθ' ἑκάστην τέλος προσγινομένην πρόοδον ταῖς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν τελούσαις ἐκκλησίαις ἐν τῷ τύπῳ τῆς πίστεως καὶ τῆς θείας λατρείας τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν. Ταῦτα πάντα ἔθιγον τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν, ἐξέκαιον τὴν ἀμάθειαν καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἠκόνιζον τὸν φθόνον, μηδαμῶς ἐῶντα αὐτοὺς καθεύδειν. Ἡ πρὸς τὸ μέρος λοιπὸν αὐτῶν πρόσληψις τοῦ ἄρχοντος τῆς Μοραβίας ἠδύνατο μεγάλως νὰ ἐνισχύσῃ, ὡς ἤλπιζον, τὰς πρὸς τὴν Ῥώμην καταγγελίας αὐτῶν κατὰ τοῦ Μεθοδίου, ἃς τοσάκις μέχρι τοῦδε εἶδον ματαιωθείσας. Καὶ τῷ ὄντι συνεπείᾳ νέων καταγγελιῶν, ὧν δὲν ἦτον παντάπασιν ἀμέτοχος καὶ ὁ Σουεντιπόλδος, ἦλθεν ὁ Μεθόδιος καὶ αὖθις εἰς Ῥώμην ἐν ἔτει 880, κατηγορούμενος ἐπὶ ἑτεροδιδασκαλίᾳ καὶ ἐπὶ τῇ χρήσει τῆς σλαυονικῆς γλώσσης ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ· ἀλλὰ πρὸς μεγίστην θλῖψιν καὶ ἄλλων καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σαλτζβούργης μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν κλήρου ἐδικαιώθη καὶ πάλιν ἐν πᾶσιν, ὁ δὴ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μοραβίας Σουεντιπόλδον ὁ τότε πάπας τῆς Ῥώμης Ἰωάννης ὁ Η' δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀνήγγειλε. Τὸν Σουεντιπόλδον ὀνομάζει ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Ἰωάννης οὐχὶ βασιλέα, ἀλλ' ἔνδοξον Κόμην (Comitem gloriosum)· ἐπαινεῖ ὅμως αὐτὸν διότι παριδὼν ἄλλους κοσμικοὺς ἄρχοντας ἐξελέξατο προστάτην καὶ βοηθὸν τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων καὶ τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ μετὰ τῆς θερμῆς ἐπιθυμίας ἵνα μένῃ διαπαντὸς υἱὸς αὐτοῦ εὐπειθέστατος· διὸ ὑπισχνεῖται καὶ αὐτὸς ἵνα ἀγαπᾷ αὐτὸν ὡς υἱὸν αὐτοῦ μονογενῆ καὶ τρέφῃ αὐτόν τε καὶ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ ὑπηκόους διὰ τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς, ποιούμενος μνείαν αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα διὰ τῶν πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ μακάριος ᾖ. Εἶτα δὲ ἐπάγει τάδε: «Τὸν Μεθόδιον τὸν σεβάσμιον ὑμῶν ἀρχιεπίσκοπον διηρωτήσαμεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐπισκόπων, εἰ τὸ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως σύμβολον οὕτω πιστεύει καὶ ἐν ταῖς ἱερουργίαις ᾄδει, καθάπερ προδήλως καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία κατέχει καὶ ἐν ταῖς ἁγίαις οἰκουμενικαῖς ἓξ συνόδοις ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων κατὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν διδασκαλίαν ἐκηρύχθη τε καὶ παρεδόθη· ὁ δὲ ὡμολόγησεν ὅτι κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν καὶ ὡς ἡ τῶν Ῥωμαίων ἁγία Ἐκκλησία διδάσκει καὶ ὑπὸ τῶν Πατέρων παραδεδομένον ἐστὶ κατέχει τοῦτο καὶ ψάλλει. Ἡμεῖς δὲ ἐν πάσαις ταῖς διδασκαλίαις καὶ τοῖς δικαιώμασι τῆς Ἐκκλησίας ὀρθόδοξον καὶ δόκιμον καὶ ὠφέλιμον αὐτὸν ἀνευρόντες, ἐπέμψαμεν αὖθις πρὸς ὑμᾶς». (1)

(1) «Methodium venerabilem archiepiscopum vestrum interrogavimus coram positis fratribus nostris episcopis, si orthodoxae fidei symbolum ita crederet et inter sacra missarum solemnia caneret, sicuti sanctam Romanam ecclesiam tenere, et in sanctis sex universalibus synodis a sanctis patribus secundum evangelicam Christi Dei nostri auctoritatem promulgatum atque traditum constat. Ille antem professus est, se juxta evangelicam et apostolicam doctrinam, sicuti sancta Romana ecclesia docet et a patribus traditum est, tenere et psallere. Nos autem illum in omnibus ecclesiasticis doctrinis et utilitatibus orthodoxum et proficuum esse reperientes, vobis iterum... remisimus etc.». Epist. 247 p. 175 in Labbei Concilior. T. IX. παρβλ. καὶ Σροικχ. ἐκκλησ. ἱστ. τόμ. 21 σελ. 417—420.

Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονὸς στηρίζεται, ὡς ἕκαστος βλέπει, ἐπὶ τῶν ἐπισήμων γραμμάτων ἑνὸς Πάπα, οὗ ἡ μαρτυρία ἔχει μέγα, ἀπόλυτον κῦρος παρὰ τοῖς ἀσπαζομένοις τὸν Παπισμόν. Τότε μόνον ἠδύνατο νὰ ἀπολέσῃ τὸ γόητρον αὐτῆς ἡ ἱστορικὴ αὕτη σελὶς, ἐὰν ἡ γνησιότης τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄. ἦν ἀμφίβολος· ἀλλὰ τοιοῦτόν τι δὲν ὑπάρχει. Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μέμνηται εὐτυχῶς καὶ αὐτὸς ὁ Λέων ΙΓ΄. ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ, ἐξ ἧς καὶ τεμάχιον παρατίθεται πρὸς δήλωσιν τοῦ φρονήματος Ἰωάννου τοῦ Η΄. περὶ τῆς χρήσεως τῆς σλαυονικῆς γλώσσης ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ. Τί δὲ παρίσταται ἡμῖν ἐνταῦθα; Ἐνταῦθα παρίσταται ὁ Μεθόδιος ἐνώπιον τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄. καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου τῶν ἐπισκόπων κατηγορούμενος καὶ αὖθις. Τίς δέ ἐστιν ἡ κατ' αὐτοῦ κατηγορία; Ὅτι ἦν τέκνον γνήσιον τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἦν ὀρθόδοξος χριστιανός, ὅτι ἐδίδασκε καὶ ἐποίει καὶ ἔπραττεν ὡς ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Τοιαύτη ἦν καὶ ἡ πρώτη κατηγορία ἡ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Β΄., τοιαύτη ἦν καὶ ἡ νῦν· ἀλλ' ὅπως ἡ πρώτη, οὕτω καὶ αὕτη δὲν ἐφέρετο ὑπὸ τὸν γενικὸν καὶ πραγματικὸν τοῦτον τύπον, ἀλλ' ὑπὸ μερικόν· διότι καὶ ὑπὸ τὸν μερικὸν τοῦτον τύπον μόλις ἠδύνατο νὰ σταθῇ ὡς κατηγορία. Τοιαύτη λοιπὸν ἦν ἡ κατηγορία· τίς δὲ ἡ ἀπόφασις τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄. καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου τῶν ἐπισκόπων; Ὅτι ὁ Μεθόδιος ἦν ὀρθόδοξος, ὀρθοδοξότατος, ὁμολογῶν τὴν πίστιν τῶν ἁγίων ἐξ οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ὅτι καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις διδασκαλίαις καὶ τοῖς δικαιώμασι τῆς Ἐκκλησίας ὀρθῶς καὶ κοινωφελῶς ἐδόξαζεν.

Ἐπισημοτέρας μαρτυρίας καὶ μείζονος κύρους ἐπὶ τοῦ προκειμένου χρείαν οὐκ ἔχομεν. ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὴ καὶ μείζονος διασαφήσεως οὐ χρήζουσι, νομίζομεν, τὰ πράγματα ἀπὸ μέρους ἡμῶν· μετὰ τὰ εἰρημένα οὐδείς, φρονοῦμεν, οὐδ' αὐτὸς ἴσως ὁ Λέων ΙΓ΄., δύναται νὰ ἔχῃ ἀμφιβολίαν τινὰ περὶ τῆς ἁγίας πίστεως καὶ ὀρθοδοξίας ἐν πᾶσι τῶν μακαρίων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου: ἀσέβεια δὲ μεγίστη καὶ ὕβρις ἄντικρυς θὰ ἦτο κατὰ τῆς ἱερᾶς μνήμης τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ἐάν τις καὶ πόρρωθέν πως ἐφαντάζετο αὐτοὺς ὡς κατολίκους σημερινούς. (1)

Ἓν μόνον ὅμως μένει ἔτι ἀσαφὲς καὶ σκοτεινόν, του-

— διϊσχυρίζεται ὅμως ὅτι ὁ Μεθόδιος καὶ ἐπίστευε καὶ ἐκ βάθους καρδίας ὡμολόγει καὶ διεκήρυττεν ὡς δόκιμον καὶ ὀρθόδοξον τὴν προσθήκην ἐκείνην, καὶ ὅτι τοῦτο ἔπραξε διερωτηθεὶς καὶ ἐνώπιον τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄. καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἐπισκοπικῆς συνόδου. Καὶ ποῖον τὸ ἱστορικὸν κείμενον ἐφ' οὗ ἐδράζεται ἡ ἀξίωσις αὕτη τοῦ κυρίου Ginzel; Πόθεν τοῦτο συνάγει; Τοῦτο, λέγει, συνάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ἐναντίου τοῦ Μεθοδίου κατηγορίας. Οἱ γερμανοὶ καὶ λατῖνοι ἐπίσκοποι κατήγγελλον τὸν Μεθόδιον ὡς μὴ ἀπαγγέλλοντα ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως τὴν προσθήκην καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ (Filioque), τοῦτο ἀπετέλει κυρίως τὴν κατ' αὐτοῦ δογματικὴν κατηγορίαν· εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ μὴ ἐζητήθησαν παρὰ τοῦ Μεθοδίου ἐξηγήσεις περὶ τούτου τοῦ ἄρθρου τῆς (φραγκικῆς) πίστεως ἐν Ῥώμῃ; Διερωτηθεὶς δὲ ἐν Ῥώμῃ ὁ Μεθόδιος περὶ τούτου, πῶς ἠδύνατο νὰ ἀρνηθῇ τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ εἰς τοῦτο: ἆρα ὁ Μεθόδιος καίτοι δὲν ἀπήγγελλε τὸ σύμβολον μετὰ τῆς προσθήκης, ἀπεδέχετο ὅμως καὶ ἐπίστευε ταύτην καὶ ἐν Ῥώμῃ ἀνωμολόγησεν ὡς εὖ ἔχουσαν καὶ δόκιμον καθ' ἑαυτὴν οὖσαν. Ὡραία παπιστικὴ λογική! « Ἐὰν, εἶπεν ὁ Μεθόδιος ἀπολογούμενος ἐνώπιον τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄. καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου, ἐὰν δὲν ἀπαγγέλλω τὸ σύμβολον τῆς πίστεως μετὰ τῆς προσθήκης, τοῦτο ποιῶ συμμορφούμενος καὶ συμφωνῶν ἐντελῶς πρὸς τὴν ἁγίαν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, τὴν κεφαλὴν καὶ μητέρα πασῶν (;!) τῶν ἐκκλησιῶν, ἥτις τὴν προσθήκην ταύτην ὡς μὴ φέρουσαν κῦρος οἰκουμενικῆς συνόδου ἐπίσης δὲν ἀπαγγέλλει ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως. Ἡ πρᾶξις τῶν φραγκικῶν ἐκκλησιῶν, ὅσαι κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἐν Τολέτῳ συνόδου τοῦ 589 καὶ τῆς ἐν Φόρῳ Ἰουλίου (Friaul) τοῦ 791 καὶ τῆς ἐν Ἀκουϊσγράνῃ (Frankfurt) τοῦ 794 ἀπεδέξαντο τὴν προσθήκην καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως καὶ μετὰ τῆς προσθήκης ταύτης ἀπαγγέλλουσι καὶ ψάλλουσιν αὐτὸ ἐν ταῖς ἱερουργίαις αὐτῶν, δι' ἐμὲ δὲν ἔχει κῦρος ἀπόλυτον. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι οὔτε ἔχω οὔτε ἀπαγγέλλω τὸ σύμβολον τῆς πίστεως μετὰ τοῦ φιλιόκβε συνάγουσιν οἱ κατήγοροί μου ὅτι ἀπορρίπτω τὴν περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας (;), διὰ τοῦτο ἀποκρουόμενος τὸ ἐσφαλμένον τοῦτο συμπέρασμα καὶ τὴν κατ' ἐμοῦ γενομένην κατηγορίαν ὡς καθαρὰν συκοφαντίαν διακηρύττων, διασκεδάζω ὅτι, καίτοι τὸ ἱερὸν σύμβολον τῆς πίστεως καὶ κατέχω καὶ ἀπαγγέλλω ἄνευ τῆς προσθήκης, οὐδὲν ἧττον πιστεύω καὶ ὁμολογῶ ἐκ βάθους καρδίας ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ».

Τοιαύτην κατασκευάζει τὴν ἐν Ῥώμῃ ἀπολογίαν τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἡ θαυμασία τοῦ Γινζέλου λογική.

Ἀλλ' ὁ κύριος οὗτος ὀφείλει νὰ ἐνθυμηθῇ καὶ λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ

α') ὅτι τὰ ἱστορικὰ ζητήματα δὲν λύονται διὰ μόνης τῆς λογικῆς, ἢ μᾶλλον ὅτι ἡ ἱστορία δὲν ἀνήκει εἰς τὴν χώραν τῆς φαντασίας, ἀλλὰ τῆς πραγματικότητος·

β') ὅτι ἔτι ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Η΄. καὶ αὐτὴ ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἀπετρωπίαζετο τοὺς τολμήσαντας τὴν κίβδηλον ἐκείνην προσθήκην ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως καὶ πλαγίως μὲν, ἀλλ' ὅμως λίαν σαφῶς καὶ πεπαρρησιασμένως κατέκρινε καὶ αὐτοὺς καὶ ἐκείνην, ὡς ἕκαστος βλέπει ἀπαθῶς ἀναγινώσκων τὰς ἀνωτέρω παρατεθείσας λέξεις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Ἰωάννου, καὶ πρὸς τοὺς θυρεοὺς ἐκείνους Λέοντος τοῦ Γ΄. ἐνατενίζων, οὓς ὁ πάπας οὗτος μικρὸν ὕστερον μετὰ τὴν ἐν Ἀκουϊσγράνῃ παρασυναγωγὴν ἐκατέρωθεν ἐξήρτησε τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου, χαράξας ἐπ' αὐτῶν τὸ ἱερὸν σύμβολον ἄνευ τῆς προσθήκης καὶ ὑπογράψας « ἐπὶ προφυλακῇ τῆς ὀρθοδόξου

(1) Ὁ μέχρι τοῦ γελοίου ὑπεράλπειος Ginzel ἐν τῇ περὶ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου μονογραφίᾳ αὐτοῦ (Geschichte der Slawenapostel Cyrill und Mothod. Wien 1861 σελ. 63. 65 καὶ 70—75) ἱστορῶν τὰ περὶ τῆς δογματικῆς ταύτης διαφορᾶς, ἥτις ἀπέβλεπεν ἰδίως εἰς τὴν προσθήκην τοῦ Filioque, τουτέστιν εἰς τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἱεροῦ Μεθοδίου μὴ ἀποδοχὴν τῆς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἀρνεῖται μὲν ὅτι ὁ Μεθόδιος καὶ μετ' αὐτοῦ σύμπας ὁ περὶ αὐτὸν κλῆρος καὶ λαὸς κατεῖχε καὶ ἔψαλλε τὸ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως σύμβολον ἄνευ τῆς προσθήκης ταύτης — ὡς πιθανότατον μάλιστα προστίθησιν οὗτος ὅτι χωρὶς τοῦ Filioque ἐπέταττεν ὁ Μεθόδιος νὰ ἀπαγγέλλωσι τὸ σύμβολον καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκ τῶν πέριξ γειτονικῶν ἐκκλησιῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ εἰσερχόμενοι φράγκοι καὶ λατῖνοι κληρικοὶ

λάχιστον δι' ἡμᾶς, αἱ λέξεις δηλαδὴ τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ'. ὅτι «κατὰ τῶν λογομάχων καὶ καινοτόμων, ἵνα μὴ ἀμαυρῶσι τὸ καθολικὸν ὄνομα δι' ἐ-

πίστεως»· καὶ ὅτι ἂν ἡ προσθήκη ἐκείνη ἐφέρετο καὶ ἐνεπολιτεύετο τότε πολλαχοῦ τῆς Δύσεως καὶ παρὰ πολλοῖς, ἐφέρετο καὶ ἐνεπολιτεύετο κατὰ τὸ πλεῖστον οὐχὶ ὑπὸ ἔννοιαν τοιαύτην, οἵα ἀπεδόθη αὐτῇ ὁριστικῶς ὕστερον, ὡς τοῦτο μαρτυροῦσι καὶ ἄλλοι καὶ ὁ πολὺς τότε ἐν Ῥώμῃ Ἀναστάσιος ὁ Βιβλιοθηκάριος ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς μεταφράσεως τῶν πρακτικῶν τῆς Ζ'. οἰκουμενικῆς συνόδου πρὸς τὸν πάπαν Ἀδριανὸν τὸν Α'. λέγων· ὅτι διὰ τῆς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὴν τούτου παρὰ τοῦ Υἱοῦ εἰς τὸν κόσμον ἀποστολὴν ἐτύγχανον νοοῦντες» missionem nimirum intelligentes»·

γ') ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, ἑνὸς τῶν ἀκολούθων τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τοῦ μετὰ ταῦτα καὶ Βουλγαρίας ἐπισκόπου χρηματίσαντος, σαφῶς λέγει ὅτι ὁ ἱερὸς Μεθόδιος διαρρήδην ἀπέκρουσεν ἐν Ῥώμῃ τὴν καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. (Τὸν βίον τοῦ ἁγίου Κλήμ. ἐξέδωκεν ἑλληνιστὶ ὁ Miklosich Vindobonae 1847).

δ') ὅτι ἐὰν ὁ Μεθόδιος ἐπίστευε τὴν καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ κατ' αὐτοῦ κατηγορία τῶν Φράγκων ἐπισκόπων ἀπέβαινε λίαν ἀνίσχυρος ἵνα μὴ εἴπωμεν παντάπασι περιττή· ἄλλως τε αἱ κατὰ τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου συνεχεῖς πρὸς τοὺς Πάπας τῆς Ῥώμης καταγγελίαι τῶν πέριξ Λατίνων ἐπισκόπων καὶ λοιπῶν τῆς Δύσεως κληρικῶν, οἵτινες ἕως τέλους οὐκ ἐπαύσαντο, ὡς εἴρηται, κατηγοροῦντες αὐτοὺς ὡς ἄλλην δῆθεν πίστιν κηρύσσοντας καὶ ἦθη καὶ ἔθιμα παρεισάγοντας ἄλλα παρὰ τὰ τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἱκανῶς τεκμηριοῦσιν ὅτι οὔτε τὴν πίστιν οὔτε τὴν λοιπὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὴν μόρφωσιν αὐτῶν μετήλλαξαν οἱ μεγαλοκήρυκες ἐκεῖνοι τῆς ὀρθοδοξίας Ἀπόστολοι.

ε) ὅτι ἐὰν τὴν ὁμολογίαν ταύτην πανδήμως ἐποιεῖτο ὁ Μεθόδιος ἐν Ῥώμῃ κατ' ἀπαίτησιν τοῦ πάπα Ἰωάννου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπισκόπων, ὅπως ἱκανοποιηθῇ καὶ ἐφησυχάσῃ ὁ κατ' αὐτοῦ ἐξηγειρωμένος φραγκικὸς κλῆρος, τότε ἔδει πάντως ἵνα γένηται ῥητὴ καὶ σαφὴς καὶ τούτου τοῦ οὐσιώδους δογματικοῦ κατ' αὐτούς τε καὶ τὸν Γίνζελον σημείου μνεία ἐν τῇ πρὸς τὸν Σουεντιπόλδον ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η'. ὅστις ὅμως οὐδὲν τοιοῦτον γράφει· τοὐναντίον μάλιστα λέγει ὅτι ὁ Μεθόδιος ὡμολόγησε τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὸ σύμβολον ὡς ἡ ἁγία Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία κατεῖχεν αὐτό, ἤγουν κατὰ τὸν ὅρον ὃν ἐν ταῖς ἁγίαις οἰκουμενικαῖς ἓξ συνόδοις οἱ θεῖοι πατέρες συνῳδὰ τῇ εὐαγγελικῇ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν διδασκαλίᾳ ἀνεκήρυξάν τε καὶ παρέδωκαν («ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται» Ἰωάν. «τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον» σύνοδ. ἐν Κωνσταντινουπόλει Β'. καὶ αἱ ἑξῆς πᾶσαι).

ς) καὶ τελευταῖον ὅτι ὁ Μεθόδιος, διερωτώμενος περὶ τῆς προσθήκης, τί περὶ ταύτης δοξάζει, εἴπερ ταύτην ὡς πλάνην ἢ ὡς δόκιμον καὶ εὖ ἔχουσαν καθ' ἑαυτὴν πρεσβεύει, ἠδύνατο νὰ ἀποκριθῇ ὡς ἤδη σχεδὸν ὑπετόπασε καὶ ὁ Γίνζελος, ὅτι δηλονότι τὴν περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ περιφερομένην καινοφωνίαν τότε μόνον ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ ὡς φωνὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν καὶ ἐν τῷ ταμείῳ τῆς ὀρθοδόξου αὐτοῦ πίστεως ἐναποταμιεύσῃ, ὅτε τὰ περὶ αὐτῆς ὡρίζοντο ὑπὸ μιᾶς ἁγίας οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι αἱ περὶ ταύτης ἀποφάσεις τῶν ἐν Τολέτῳ καὶ Φριούλῃ καὶ Φραγκφόρτῃ συνόδων δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι δι' αὐτὸν κῦρος ὑποχρεωτικόν. Τοσαῦτα ἐν παρόδῳ πρὸς τὴν ἀκαταμάχητον λογικὴν τοῦ Ginzel.

πιβλαβῶν διδαγμάτων, ἐρρωμένως ἀνθίστατο (ὁ Μεθόδιος)». Ἐπειδὴ ταῦτα λέγει ὁ Λέων ἐκτιθέμενος συντόμως αὐτὴν ταύτην τὴν ἱστορικὴν σελίδα τοῦ βίου τοῦ Μεθοδίου, ἣν καὶ ἡμεῖς ἀνωτέρω παρεθέμεθα, ἐρωτῶμεν, ἆρά γε δικαιούμεθα νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι λογομάχους καὶ καινοτόμους ὀνομάζει ἡ Μακαριότης αὐτοῦ τοὺς γείτονας Λατίνους ἐπισκόπους καὶ τὸν κλῆρον αὐτῶν; διότι ἀληθῶς οὗτοι ἦσαν οἱ κατὰ τοῦ Μεθοδίου (καὶ κατ' ἀρχὰς καὶ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κυρίλλου) ἀδιαλείπτως ἐπιτιθέμενοι καὶ ὡς δεινοὶ αὐτοῦ κατήγοροι πάντοτε εἰς μέσον παρερχόμενοι καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην αὐτὸν καταγγέλλοντες. Σαφὴς καὶ κατηγορηματικὴ περὶ ταύτης ἡμῶν τῆς ἀπορίας ἀπάντησις νομίζομεν ὅτι θὰ ἦτον ἀναγκαία ἐκ μέρους τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντος, ἂν οὐχὶ δι' ἄλλο, ἀλλά γε διὰ τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἀρχιεπισκόπους ἐκείνους καὶ τοὺς τούτων κληρικούς, οἵτινες ἀδίκως ἴσως θὰ ἐνοχοποιοῦντο χαρακτηριζόμενοι ὡς λογομάχοι καὶ καινοτόμοι διὰ τὴν ἀσάφειαν τῶν λέξεων τούτων τοῦ Λέοντος.

(ἀκολουθεῖ.)

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ

ΤΟΥ

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ σύστασιν τοῦ ἁγιωτάτου μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας μαρτυροῦσιν ἡμῖν οἵ τε τέσσαρες εὐαγγελισταὶ καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος· τὴν περὶ αὐτοῦ δὲ ἔννοιαν δέον ἵνα ἀναζητήσωμεν ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις τοῦ καὶ τὸ Μυστήριον τοῦτο παραδόντος ἡμῖν Σωτῆρος.

Διὰ τῆς διδασκαλίας ἣν ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἐποιήσατο ἐν Καπερναούμ προεγνωστοποίησε τὴν τοῦ μυστηρίου τούτου σύστασιν καὶ καθώρισε σαφέστατα τὴν περὶ αὐτοῦ ἔννοιαν. Ῥητῶς ἀπεφήνατο «ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς . . . ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις» (Ἰωάν. ς. 48—63).

Οὕτω σαφῶς ἐν τοῖς λόγοις τούτοις καθώρισται ἡ ἔννοια τῆς ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Εὐχαριστίας μεταλήψεως αὐτοῦ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, ὥστε πᾶσα διδασκαλία, ἀρνουμένη τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου βεβαιωθεῖσαν ταύτην ἀλήθειαν, ἄντικρυς ἐστὶ βλασφημία καὶ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῶν Κυριακῶν λόγων.

Εἰ καὶ ἀριδήλως ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ταύτῃ ὁ Θεάνθρωπος λυτρωτὴς καθώρισε τὴν τοῦ μυστηρίου τούτου ἔννοιαν, οὐκ ἀπέλιπεν ἵνα ἐπαναλάβῃ καὶ αὖθις αὐτὴν ὅτε τὰ τῆς συστάσεως τοῦ φρικτοῦ τούτου Μυστηρίου παρεδίδου τοῖς Μαθηταῖς Αὐτοῦ, ἤτοι τῇ ὑπ' Αὐτοῦ θεμελιωθείσῃ κοινωνίᾳ τῶν πιστῶν. «Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς

τὸν ἄρτον καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ εἶπε. λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου· καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν » (Ματθ. κς'. 26—28. Μάρκ. ιδ'. 22—24, ἴδε καὶ Λουκ. 19—20.). Τὴν τέλεσιν δὲ τοῦ Μυστηρίου τούτου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ρητῶς διέταξεν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἰπὼν « τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν » (Λουκ. κδ. 19).

Εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην τοῦ Διδασκάλου καὶ καθηγεμόνος ὑπακούσαντες ὡς χρεὼν οἱ Ἀπόστολοι, συνερχόμενοι μετὰ τῶν πιστῶν, καθιέρουν τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον καὶ διένεμον ταῦτα τοῖς πιστοῖς ὡς αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ. Ὅτι δὲ διὰ καθιερώσεως ἐτέλουν τὸ Μυστήριον τοῦτο οἱ Ἀπόστολοι, ὡς παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἐδιδάχθησαν, εὐλογήσαντος τὰ θεῖα δῶρα πρὶν μεταδώσῃ ταῦτα, καὶ παρεῖχον ταῦτα ὡς αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν διαπυνθανόμεθα κειμένων. Οὕτως ὁ Παῦλος, γράφων τοῖς Κορινθίοις λέγει « Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι ; Τὸν ἄρτον, ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν ; (Πρὸς Κορινθ. Α. ι'. 16.). Καὶ αὖθις « ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ, ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον· καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασε καὶ εἶπε· λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. » (Πρὸς Κορινθ. Α. ια'. 23—25). Ἐποίουν δηλονότι τοῦτο εἰς ἀνάμνησιν τοῦ δεδομένου σώματος καὶ τοῦ ἐκκεχυμένου αἵματος, εἰς ἀνάμνησιν τῆς θυσίας, ἣν ὁ τῶν ὅλων Δεσπότης προσήνεγκεν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ μετελάμβανον τοῦ Κυριακοῦ σώματος καὶ τοῦ Κυριακοῦ αἵματος.

Τὴν Κυριακὴν ταύτην διδασκαλίαν πιστῶς διετήρησεν ἡ ἁγιωτάτη Ὀρθόδοξος Αὐτοῦ Ἐκκλησία, πιστεύουσα, κηρύττουσα καὶ ἐκδιδάσκουσα ὅτι ἐν τῷ Μυστηρίῳ τούτῳ πάρεστιν αὐτὸς ὁ Χριστός, οὐχὶ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον τῆς ἁπανταχοῦ παρουσίας, οὐχὶ κατά τινα ἐνοφίλειαν χάριτος ἢ συμβολικῶς καὶ τυπικῶς κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως τῶν τελούντων καὶ μεταλαμβανόντων, οὐχὶ κατ' ἐπιφοίτησιν μόνην καὶ περιχώρησιν τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου (impanatio), ἀλλ' ἀληθῶς ἔργῳ καὶ κατ' οὐσίαν, διὰ μετουσιώσεως, ἢ μεταβολῆς τοῦ μὲν ἄρτου εἰς αὐτὸ τὸ ἀληθὲς σῶμα τοῦ Κυρίου, ἐν ᾧ ἐβίωσεν, ἔπαθεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἀνέστη καὶ ἀνελήφθη, τοῦ δὲ οἴνου εἰς αὐτὸ τὸ ἀληθὲς αἷμα τοῦ Κυρίου τὸ ἐκχυθὲν κατὰ τὸ πάθος Αὐτοῦ ὑπὲρ ζωῆς τοῦ κόσμου.

Τὴν διδασκαλίαν ταύτην στηρίζει εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ «ὁ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μου ἐστί· ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις» (Ἰωάν. ς'. 15). Εἰς τὴν ἐντονώτερον γενομένην ὑπὸ τοῦ Κυρίου διασάφησιν «ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς» (αὐτόθι 58). Καὶ τέλος εἰς τοὺς ἐν τῇ συστάσει τοῦ Μυστηρίου τούτου λόγους τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, ρητῶς λέγοντος περὶ μὲν τοῦ ἄρτου, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, περὶ δὲ τοῦ οἴνου, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου. Ὅθεν καὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐκδιδάσκει «ὁ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου» (πρὸς Κορινθ. Α. ια'. 29). Τὴν αὐτὴν δὲ ἰδέαν ἅπασα ἡ ἀρχαία ἔσχηκεν ἐκκλησία, καὶ πάντες οἱ διδάσκαλοι αὐτῆς οὐδέποτε ἄλλο τι ἐπρέσβευον περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας. Οὕτως ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος γράφων τοῖς Ρωμαίοις (ἐπιστ. ζ'.) ἔλεγεν: «Ἄρτον τοῦ Θεοῦ θέλω, ἄρτον οὐράνιον, ἄρτον ζωῆς, ὅ ἐστι σὰρξ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ . . . καὶ πόμα θέλω τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἀγάπη ἄφθαρτος καὶ ἀέναος ζωή.» Οὕτως ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος (Μυσαγ. Δ.) ἀναφωνεῖ: «Μὴ πρόσεχε ὡς ψιλοῖς ἄρτῳ καὶ οἴνῳ, σῶμα γὰρ καὶ αἷμα Χριστοῦ κατὰ τὴν δεσποτικὴν τυγχάνει ἀπόφασιν»· ὅθεν ὁ Τερτυλλιανὸς (de orat c. 6) καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Κυπριανὸς (de orat domin.) τὴν ἐν τῇ Κυριακῇ προσευχῇ αἴτησιν ὑπὲρ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ἀλληγοροῦσιν εἰς τὴν αἴτησιν ὑπὲρ τῆς ἀδιαλείπτου ἑνώσεως μετὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς θείας μεταλήψεως, ἡ δὲ ἁγία Ζ'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (πρᾶξ. ς'.) ἐξελέγχουσα τοὺς εἰκονομάχους, νομίζοντας τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ εἰκόνα μόνον τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἀπεφήνατο: «Οὔτε ὁ Κύριος, οὔτε οἱ Ἀπόστολοι ἢ Πατέρες εἰκόνα εἶπον τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, ἀλλ' αὐτὸ σῶμα καὶ αὐτὸ αἷμα . . . Μετὰ δὲ τὸν ἁγιασμὸν σῶμα κυρίως καὶ αἷμα Χριστοῦ λέγονται καὶ εἰσὶ καὶ πιστεύονται.»

Παρὰ τοὺς ρητοὺς καὶ ἀνεπιδέκτους καὶ ἐλαχίστης παρεξηγήσεως λόγους τοῦ Σωτῆρος καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων, ἐκ τῶν προτεσταντῶν οἱ μὲν Καλβινισταὶ δὲν διορῶσιν ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ εἰμὴ ἄρτον καὶ οἶνον, ἐν δὲ τῷ ἄρτῳ τούτῳ καὶ τῷ οἴνῳ ἁπλοῦν τινα τύπον τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου. Ταῦτα βλασφήμως ἰσχυριζόμενοι, προδήλως ἀντιμάχονται τοῖς λόγοις τοῦ Σωτῆρος « Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, » καὶ οὐδὲ θυσίαν λέγουσι τὴν ἱλαστήριον ταύτην καὶ ἀναίμακτον θυσίαν, ἣν ὁ Σωτὴρ διέταξε τελεῖν εἰς ἀνάμνησιν τῆς θυσίας, ἣν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἐτέλεσεν, ἀλλ' ἁπλῶς συμβολικὴν τελετουργίαν αὐτὴν ὀνομάζουσιν, ἀντιμαχόμενοι πρὸς τὰς θείας Γραφάς.

Ὅτι ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ Μυστηρίῳ τῆς Εὐχαριστίας ἡ ἀληθής, ἡ μόνη, ἡ διηνεκὴς καὶ καθαρὰ ἐκείνη τελεῖται θυσία, ἣν ὁ προφήτης Μαλαχίας προανήγγειλεν εἰπὼν « ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ » (Μαλ. α. 10—11), ἐκ διαφόρων τῆς Γραφῆς χωρίων πιστοποιούμεθα.

Μέλλων ὁ Σωτήρ, ἵνα τελέσῃ τὴν μίαν καὶ μόνην μεγάλην θυσίαν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, λαβὼν τὸν

ἄρτον, εἶπε· « Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ἡμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον » (Λουκ. κβ'. 19—20). Εἰς ἀνάμνησιν τοίνυν τοῦ δεδομένου σώματος καὶ τοῦ ἐκκεχυμένου αἵματος τὰ θεῖα δῶρα προσφέροντες, τὴν ἀνάμνησιν τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ ἐπιτελοῦμεν, καὶ καθαρὰν θυσίαν τῷ Θεῷ προσάγομεν. Τούτου ἕνεκεν ὁ θεσπέσιος Παῦλος θυσιαστήριον ἀποκαλεῖ τὸν τόπον, ἐφ' οὗ ἡ ἱεροτελεστία αὕτη γίγνεται, γράφων πρὸς τοὺς ἐξ Ἑβραίων «ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες » (πρὸς Ἑβρ. ιγ'. 10).

Οὕτως ἀποδέχονται τὴν ἱεροτελεστίαν ταύτην ὡς ἀληθῆ ἀναίμακτον θυσίαν, εὐχαριστήριόν τε καὶ ἱλαστήριον, ἅπασαι αἱ χριστιανικαὶ ἀποχρώσεις ἐξαιρέσει τῶν Καλβινιστῶν, στοιχοῦσαι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ταύτῃ μετὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐκδιδασκούσης μετὰ τοῦ Ἀποστόλου « ὁσάκις ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ » (πρὸς Κορινθ. Α. ιά 26.)

Ἑτέρα τῶν προτεσταντῶν αἵρεσις οἱ Λουθηρανοὶ καταδικάζουσι τὴν αὐτογνώμονα ὡς ἄνω ἑρμηνείαν τῶν Καλβινιστῶν καὶ πιστεύουσιν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε πράγματι παρὼν ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ ἀλλ' ἀποδίδουσι καὶ αὐτοὶ ἔννοιαν αὐτογνώμονα εἰς τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος, ἰσχυριζόμενοι ὅτι συνυφίσταται ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος, ἐν ᾧ ὑφίσταται τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πόθεν λαβόντες τοῦτο ἰσχυρίζονται; ὁ Σωτὴρ δὲν εἶπεν « ἐν τούτῳ ἢ ὑπὸ τοῦτο ὑπάρχουσι τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμά μου, » ἀλλὰ σαφέστατα λέγει « τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου »· ἄρα ἐκδιδάσκει τὴν διὰ τρόπου πνευματικοῦ καὶ δι' ἐννοίας μὴ προσβαλλούσης τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν μετατροπὴν τοῦ ἄρτου εἰς σῶμα καὶ τοῦ οἴνου εἰς αἷμα τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ.

Πῶς τοῦτο ἐπισυμβαίνει δὲν δυνάμεθα ἵνα ἀντιληφθῶμεν αἰσθητῶς ἢ φυσικῶς, ἐπειδὴ αἱ αἰσθήσεις ἡμῶν δὲν διαβεβαιοῦσιν ἡμῖν ποσῶς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μόνον τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῶν ἰδιότητας· ἐπιστάμεθα δ' ἐξ ἀποκαλύψεως αὐτοῦ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τὴν ἐπιγενομένην μετουσίωσιν, καὶ παραδεχόμενοι πραγματικὴν τὴν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ ὑπὸ τὸ σῶμα ὑφ' ὃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἔπαθε καὶ τὸ αἷμα, ὅπερ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἐξέχεε, καταδικάζομεν τούς τε Λουθηρανοὺς καὶ τοὺς συμφωνήσαντας τούτοις Ἀγγλικανοὺς παραδεχομένους τὴν συνύπαρξιν δύο πραγματικοτήτων ἀντιθέτων ἐν τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ παρὰ τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος μίαν πραγματικότητα καταδείξαντος, τὴν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ.

Ἡ μετουσίωσις αὕτη γίγνεται δι' εὐλογίας ἢ καθιερώσεως, ἣν ἐκτὸς τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων οὐδεὶς ἕτερος μὴ ἔχων ἱερωσύνην δύναται ἵνα ἐπιτελέσῃ. Εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἔδωκεν ὁ Κύριος τὸ δικαίωμα ἵνα ποιῶσι τοῦτο εἰς τὴν ἐκείνου ἀνάμνησιν, καὶ αὐτῶν μόνων παρόντων τὸ ἁγιώτατον τοῦτο συνεστήσατο μυστήριον· ὅθεν καὶ οἱ Ἀπόστολοι αὐτοὶ ἔκλων κατ' οἶκον τὸν ἄρτον (Πράξ. β. 46.) καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο μόνοις τοῖς διαδόχοις αὐτῶν, τοῖς ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις μετέδωκαν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, «ἔπειτα ἀνιστάμεθα κοινῇ πάντες καὶ εὐχὰς πέμπομεν, καί, ὡς προέφημεν, παυσαμένων ἡμῶν τῆς εὐχῆς, ἄρτος προσφέρεται καὶ οἶνος καὶ ὕδωρ· καὶ ὁ προεστὼς εὐχὰς ὁμοίως καὶ εὐχαριστίας, ὅση δύναμις αὐτῷ, ἀναπέμπει, καὶ ὁ λαὸς ἐπευφημεῖ λέγων τὸ ἀμήν· καὶ ἡ διάδοσις καὶ ἡ μετάληψις ἀπὸ τῶν εὐχαριστηθέντων ἑκάστῳ γίνεται, καὶ τοῖς οὐ παροῦσι διὰ τῶν διακόνων πέμπεται » (Ἰουστίν. φιλοσοφ. καὶ μάρτυρ. Ἀπολογ. Α. κεφ. ζ'.). Τὴν ἱεροτελεστίαν δὲ ταύτην ὑπὸ τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων (ιγ'. 2) λειτουργίαν καλουμένην ἐκδιδασκόμεθα, καὶ ταύτην τελουμένην ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα μεταδόσεως τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως· ὅθεν οἱ Λουθηρανοὶ μὴ ἔχοντες ἱερατεῖον στεροῦνται τῆς εὐλογίας τῆς ἀπαραιτήτως ἀναγκαίας εἰς καθιέρωσιν τῶν δώρων, ὅπως ἐπιγένηται πραγματικὴ παρουσία τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πληροφορεῖται ἕκαστος πόσον ἀρίστανται τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας οἱ τοῦ προτεσταντισμοῦ ὀπαδοὶ καὶ ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὸ ἁγιώτατον τῆς Εὐχαριστίας μυστήριον, καὶ πόσον στερεῶς πρός τε τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος πρόσκειται ἡ ἁγία καὶ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Αὐτοῦ Ἐκκλησία. Ἤδη πρὶν μεταβῶμεν εἰς ἐπισκόπησιν ἑτέρου Μυστηρίου, τοῦ τῆς Μετανοίας, ἐνδιατρίψομεν διὰ μικρῶν εἰς τὰ τῆς ἱεροτελεστίας τῆς ἀμώμου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅπως ἐμφανέστερον καταδειχθῇ καὶ ἡ ἐν τῇ ἱεροτελεστίᾳ ταύτῃ προσκαρτέρησις αὐτῆς ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἡ ἐν αὐτῇ γερασμία καὶ διηνεκὴς παράδοσις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

Τρία εἰσὶ τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα καὶ τοῦ μυστηρίου τούτου. α) ἡ ὕλη, συνισταμένη ἐκ παρεσκευασμένου ἐνζύμου ἐκ σίτου ἄρτου, ἐπειδὴ ἐπὶ τοιούτου ἐτέλεσε τὸ μυστήριον τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι· ἔνζυμον δὲ ἄρτον σημαίνει καὶ αὐτὴ ἡ λέξις ἄρτος (ἐκ τοῦ αἴρω), τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία, χρωμένη ἄρτῳ· ἐξ οἴνου τῆς ἀμπέλου, ᾧ ἐχρῆτο πάντοτε ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία συγκεραννυμένου ὕδατι, κατὰ τὸν Εὐαγγελικὸν λόγον «εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ» (Ἰωάν. ιθ'. 34). β'.) ἡ ὑπὸ τοῦ ἱερουργοῦντος μετὰ τὰς λέξεις τῆς συστάσεως τοῦ Μυστηρίου («Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ «πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν») καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παρὰ τοῦ Πατρός, ἐπιλεγομένη Εὐλογία μετὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ τῶν προτεθέντων δώρων: «καὶ ποίησον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον, τίμιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ τίμιον Αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου, μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ Ἁγίῳ». Καὶ γ'. αἱ ὁραταὶ πράξεις, ἤτοι ἅπασα ἡ λειτουργία, ἧς ἄνευ ἀδύνατος ἡ τοῦ μυστηρίου τέλεσις, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ συστήσας αὐτὸ Θεάνθρωπος Κύριος πρὶν ἢ μεταδώσῃ τὰ δῶρα τοῖς μαθηταῖς Αὐτοῦ ηὐλόγησεν, αὐτὰ καὶ διὰ τῆς εὐλογίας καθηγίασε, μεταποιήσας τὸν μὲν ἄρτον εἰς τὸ δοθησόμενον, τὸν δὲ οἶνον εἰς τὸ ἐκχυθησόμενον τίμιον αἷμα Αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ δόγματος περὶ μετουσιώσεως ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ αἱ ἑπόμεναι ἀπορρέουσιν ἀλήθειαι :

Ασν) Μετὰ τὸν ἁγιασμὸν τῶν τιμίων δώρων μένει μόνη ἡ μορφὴ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, ἡ δὲ οὐσία αὐτῶν μεταβάλλεται εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ Δεσπότου «τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου».

Βον) Εἰ καὶ τὸ σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ μελίζεται καὶ διαμερίζεται, ὁ διαμερισμὸς οὗτος ἐπὶ μόνου τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου γίγνεται, ἀκέραια δὲ καὶ ἀμέριστά εἰσι τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου. Ὅθεν ἑκάστῳ τῶν μερῶν ἄχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων τοῦ ἡγιασμένου ἄρτου καὶ οἴνου εἶνε οὐχὶ μερίς τις τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἅπαν αὐτοῦ τὸ σῶμα σῶον καὶ ὅλον. Συνάμα, ἂν καὶ πολλαὶ ἱεροτελεστίαι γίγνωνται συγχρόνως καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον, οὐ πολλὰ σώματα, ἀλλ' ἓν σῶμα καὶ ἓν αἷμα Χριστοῦ ἐν ταῖς ἁπανταχοῦ Ἐκκλησίαις προσφέρεται τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ «ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα, οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν» (πρὸς Κορινθ. Α'. ι'. 17). Τοῦτο δὲ γίγνεται οὐχὶ καταβαίνοντος ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς σώματος τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ τοῦ ἄρτου τῆς προθέσεως ἁπανταχοῦ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις μετὰ τὸν ἁγιασμὸν μετουσιουμένου καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως τῷ ἐν Οὐρανοῖς καθισταμένου. Ὅτι δ' ὄντως ἡ μετουσίωσις αὕτη ἐπιγίγνεται, ἐξ αὐτῶν τῶν Γραφῶν πιστοποιούμεθα· «Σκιὰν ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων» παρέχει ἡμῖν τύπους τῆς φρικτῆς θυσίας, ἧς τὴν ἀνάμνησιν ἐπιτελοῦμεν, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας, προϋποτυπῶν ἡμῖν τὸ τῆς μετουσιώσεως δόγμα. Πρώτη πρᾶξις τοῦ Νῶε, σωθέντος μετὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἦν ἡ τῆς γῆς καλλιέργεια· πρῶτος δὲ ἀποκομισθεὶς καρπός, ὁ τῆς ἀμπέλου, ὃν εἰς οἶνον μετέτρεψε καὶ ἐξ οὗ ἔπιεν, (Γεν. Θ'. 20)· ἡ τοῦ καρποῦ τῆς ἀμπέλου εὐλογία ὡς πρώτου προϊόντος τῆς γῆς μετὰ τὴν ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προδήλως ἔνεστιν ἡμῖν εἰς τύπον τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐκλογῆς τοῦ προϊόντος τούτου εἰς μετουσίωσιν τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐκχυθέντος τιμίου αὐτοῦ αἵματος. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς βίβλου τῆς Γενέσεως (κεφ. ιδ'. 18) πιστοποιούμεθα ὅτι Μελχισεδὲκ βασιλεὺς Σαλὴμ καὶ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὃς «ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μηδὲ ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος εἰ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ» (πρὸς Ἑβρ. ζ'. 3.), συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ἐξήνεγκεν ἄρτους καὶ οἶνον· ἄρα καὶ ἐν τῇ πράξει ταύτῃ σαφῶς προετυπώθη τὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας. Καθορίζων τὸ νομικὸν Πάσχα ὁ Κύριος, ὅπερ ἦν προάγγελος τοῦ Πάσχα ἡμῶν, καθ' ὃ ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ (πρὸς Ἑβρ. θ'. 14) καὶ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθησεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ (πρὸς Ἑβρ. ι'. 12), διέταξε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἵνα λάβῃ ἕκαστος πρόβατον τέλειον, ἄρσεν, ἐνιαύσιον, διατηρήσωσιν αὐτὸ ἕως τῆς τεσσαρεσκεδεκάτης τοῦ μηνὸς Νισάν, σφάξωσιν αὐτὸ πᾶν τὸ πλῆθος συναγωγῆς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρὸς ἑσπέραν καὶ λάβωσιν ἀπὸ τοῦ αἵματος καὶ θύσουσιν ἐπὶ τῶν δύο σταθμῶν καὶ ἐπὶ τὴν φλιὰν ἐν τοῖς οἴκοις, ἐν οἷς ἂν φάγωσιν αὐτὸ ἐν αὐτοῖς (Ἐξόδ. ιδ'. 5—7). Γνωστόν ἐστι πᾶσιν ὅτι τὸ ἐν τῷ νομικῷ Πάσχα εἰς σφαγὴν καθορισθὲν πρόβατον τύπος ἦν τοῦ ἐν τῷ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν σφαγιασθέντος ἀκάκου ἀμνοῦ, περὶ οὗ εἶπεν Ἡσαΐας «ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται» (Ἡσ. νγ'. 7—8); τὸ δὲ αἷμα τοῦ ἀμνοῦ τὸ προφυλάξαν τὰ πρωτότοκα Ἰσραὴλ ἐκ τῆς ρομφαίας τοῦ Ἀγγέλου τοῦ πατάξαντος τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων ἐν τῇ νυκτὶ τῆς 15ης Νισὰν προετύπου τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος, ὃς ἐν τῇ πληρώσει τῶν ἡμερῶν, ἃς καθώρισεν ὁ Θεός, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξέχεεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας. Καίτοι δὲ τοσούτων προκειμένων ὑμῖν τύπων τῆς φρικτῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ θυσίας δὲν ἠθέλησεν ὁ Κύριος ἵνα καταλίπῃ ἡμᾶς ἀπροετοιμάστους ἐν τῇ καταλήψει τοῦ Μυστηρίου τῆς μετουσιώσεως, ἀλλ' ηὐδόκησεν ἵνα διὰ τῆς μεταλλαγῆς τῆς οὐσίας διαφόρων φυσικῶν ἀντικειμένων προγνωστοποιήσῃ ἡμῖν τὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης. Οὕτως ἐν Ἐξόδῳ (ζ'. 20) ηὐδόκησεν ἵνα, ἅμα ὡς ἐπάταξεν ὁ Ἀαρὼν τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ ἐναντίον τοῦ Φαραὼ καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, μεταβάλῃ «πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ εἰς αἷμα». Οὕτως ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, ἀρχὴν ποιῶν τῶν σημείων αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ φανερόνων, τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μετέτρεψε (Ἰωά. β'. 9), προδιδάσκων τὴν ὑπερφυᾶ μετατροπὴν ἣν ἐν τῷ ἄρτῳ καὶ τῷ οἴνῳ καθώρισεν εἰς μετάδοσιν τοῦ τιμίου Αὐτοῦ σώματος καὶ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος.

γ) Τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ τὸν ἁγιασμὸν εὐθὺς καὶ ἐν τῇ μεταλήψει αὐτῇ, καὶ μετὰ ταῦτα τηρούμενα εἰς ἐφόδιον τοῖς τελευτῶσι τὸν βίον, ἢ εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν προηγιασμένων δώρων, ἀείποτέ εἰσιν ἀληθὲς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ, τοῦ χρόνου μηδεμίαν διαφορὰν ποιοῦντος.

δ) Τῷ σώματι καὶ αἵματι Χριστοῦ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Εὐχαριστίας ἡ αὐτὴ προσήκει ἀδιαίρετος θεία τιμὴ καὶ προσκύνησις, οἷα καὶ τῷ Σωτῆρι (ἴδε καὶ ἐπιστ. ὀρθ. Πατρ. ἄρθρ. 17.)

Διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν θείων δώρων ἀναμιμνησκόμεθα τῶν σωτηρίων παθῶν καὶ τοῦ θανάτου τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν σφαγιασθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ζῶσαν ἔχομεν κοινωνίαν ἐν τῇ Καινῇ διαθήκῃ, ἧς σφραγὶς τὸ τίμιον Αὐτοῦ ἐστιν αἷμα « ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ » (πρὸς Κορινθ. Α. ιά. 26). Αὐτὸς δὲ ὁ Σωτὴρ εἶπε· « Πίετε ἐξ αὐτοῦ π ά ν τ ε ς, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου το τῆς Καινῆς Διαθήκης » (Ματθ. κς'. 28), καὶ τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν » (Λουκ. κβ'. 19).

Ἡ οἰκείωσις γίγνεται τῆς χάριτος τῆς ἁγιαζούσης τὸν χριστιανὸν καὶ συνεργούσης εἰς ἐξακολούθησιν, τήρησινκ αἰ αὔξησιν ἐν αὐτῷ τοῦ πνευματικοῦ βίου, τοῦ τοσαύτην ἔχοντος ἀνάγκην τοῦ Μυστηρίου τούτου, ὅσον τῆς τροφῆς τὸ σῶμα πρὸς συντήρησιν· « ὁ τρώγων με, λέγει ὁ Σωτήρ, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμὲ » (Ἰωάν. ϛ'. 57.)

Ἐπιγίγνεται στενότατος σύνδεσμος τῆς ὅλης ἡμῶν οὐ-

σίας ἅμα μὲν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἅμα δὲ τῶν πιστευόντων πρὸς ἀλλήλους. « Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. ς. 56). « Ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν » (πρὸς Κορινθ. Α. ἰ. 17.)

Ἐπιγίγνεται ὁ ἀρραβὼν τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς εἰς ζωὴν αἰώνιον ἀναστάσεως μετὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ « ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ » (Ἰωαν. ς. 54.)

Τούτων ἕνεκεν ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία συνίστησι τὴν μετάληψιν τῶν θείων δώρων καὶ τὴν δέουσαν προσπαρασκευὴν ἱερουργούντων τε καὶ μεταλαμβανόντων, διηνεκῶς μετὰ τοῦ Ἀποστόλου ἐπιλέγουσα: « Δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου » (πρὸς Κορινθ. Α. ια. 28—29). Τὴν προετοιμασίαν δὲ ταύτην συνίστησιν ἐν τῇ εἰλικρινεῖ ἐξομολογήσει τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῇ ἐξ αὐτῶν μετανοίᾳ, ἐν τῇ νηστείᾳ, ἐν τῇ κατανύξει καὶ συντριβῇ, ἐν τῇ τελείᾳ πρὸς πάντας διαλλαγῇ καὶ ἐν τῇ προσευχῇ, περὶ ὧν πραγματευσόμεθα ἐν τοῖς ἑπομένοις τεύχεσιν.

(ἀκολουθεῖ.)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Πέμπτη 22. Μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Τιμοθέου καὶ τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.

Ὁ Τιμόθεος ὥρμητο ἐκ Λύστρων (τανῦν Λατίκ, ΒΔ. τοῦ Ἰκονίου) τῆς Λυκαονίας ἐκ πατρὸς Ἕλληνος καὶ μητρὸς Ἰουδαίας Εὐνίκης ὀνόματι (Πράξ. ιστ'. 1, πρὸς Τιμόθ. Β. α. 5)· ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου πληροφορούμεθα καὶ τὸ τῆς πρὸς μητρὸς αὐτοῦ μάμμης ὄνομα, Λωΐδος καλουμένης, καὶ τὴν ἐν ἀνυποκρίτῳ πίστει διάκρισιν αὐτῆς τε καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐνίκης. Τοῦτον καλὴν ἔχοντα μαρτυρίαν παρὰ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν ἠθέλησεν ὁ Παῦλος, ὅτε τὸ ὅδον τῆς σωτηρίας ἔτος ἀφίκετο ἐκεῖσε, παραλαβεῖν μετ' αὐτοῦ· ὅθεν λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις (Πράξ. ις'. 2—4), γενόμενος τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα τοὺς Ἰουδαίους κερδήσῃ (πρὸς Κορινθ. Α. θ. 20), ὅπερ οὐκ ἄνευ θείου νεύματος πεποίηκεν, ὁ θεῖός φησι Χρυσόστομος (ὁμιλ. ε' εἰς τὴν πρὸς Τιμόθ. Α.) Ἐκεῖθεν διελθόντες τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν κατέβησαν διὰ Μυσίας εἰς Τρῳάδα, ὅπου ἐν ὁράματι ἰδὼν ὁ Παῦλος ἄνδρα Μακεδόνα παρακαλοῦντα αὐτὸν καὶ λέγοντα « διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν», πειθαρχήσας τῷ ἐπιτάγματι, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν μετὰ τοῦ Τιμοθέου καὶ Σίλα καὶ συνακόλουθον ἔχων καὶ τὸν Λουκᾶν, ἐκ Τρῳάδος κατηυθύνθη εἰς Σαμοθράκην κἀκεῖθεν τῇ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, ὅθεν διηυθύνθησαν εἰς Φιλίππους (πρώτην Μακεδονικὴν πόλιν κειμένην πρὸς ἀνατολὰς τῆς Αἴνου) ἥτις καὶ ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν. Ὁ Τιμόθεος ἀνέλαβε διαφόρους ἀποστολὰς εἰς Ἀθήνας, Θεσσαλονίκην καὶ ἀλλαχόσε (Πράξ. ιζ. 15. Πρὸς Θεσσαλ. Α. γ. 1. 2. 6.) καὶ πρῶτος ἐπίσκοπος Ἐφέσου ἐγένετο (Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. Γ. δ. Φωτ. Μυριοβ. 254) ἔνθα καὶ τὸ μαρτυρικὸν στέφος εἴληφε τῷ 97 τῆς σωτηρίας ἔτει ἐπὶ τοῦ ὑπὸ Δομετιανοῦ κινηθέντος διωγμοῦ. Δύο τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου εἰσὶν ἐπιγεγραμμέναι πρὸς Τιμόθεον.

Ὁ Ἀναστάσιος ἦν Πέρσης τὸ γένος καὶ ὠνομάζετο Μαγουνδάτ, μεταβὰς εἰς Παλαιστίνην κατὰ τὴν ὑπὸ Χοσρόου ἐπιδρομὴν καὶ ἐκεῖσε τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐκδιδαχθεὶς καὶ ἀσπασάμενος, βαπτισθεὶς μετωνομάσθη Ἀναστάσιος. Συλληφθεὶς ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης τῷ 614 διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ πρὸ τοῦ Χοσρόου προσαχθείς, ἐπειδὴ ἐνέμενε στερρὸς εἰς τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν αὐτῷ ἀλήθειαν, ἀφ' οὗ μυριαχῶς ἐβασανίσθη, ὑπέστη τέλος τὴν διὰ ξίφους τελευτήν.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ μὲν τοῦ Ἀποστόλου Τιμοθέου σύναξις ἐτελεῖτο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων (οὗτινος τὴν θέσιν ἐπέχει τανῦν τὸ τοῦ Πορθητοῦ τέμενος), ὅπου καὶ τὸ πάνσεπτον αὐτοῦ εὑρητο σῶμα, μετενεχθὲν ἐξ Ἐφέσου τῷ 356, ἡ δὲ τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Φιλήμονος, τῷ ὄντι ἐν τῷ Στρατηγείῳ παρὰ τὴν θέσιν τοῦ σήμερον Γιεσίρ Παζάρ.

Παρασκευὴ 23. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Ἀγαθαγγέλου.

Ἀμφότεροι οἱ ἅγιοι οὗτοι ἤκμασαν περὶ τὰ τέλη τῆς Γ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος· καὶ ὁ μὲν Κλήμης ἦν ἐξ Ἀγκύρας, ἧς καὶ ἀρχιερατικῶς προέστη, ὁ δὲ Ἀγαθάγγελος ἐκ Ρώμης. Ἀφ' οὗ ποικιλοτρόπως ἐν Ρώμῃ, Νικομηδείᾳ καὶ Ἀγκύρᾳ ἐβασανίσθησαν (ἐπὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ὅλα ἔτη ὑπέστη τὰς τῶν μαρτυρίων κακώσεις ὁ ἱερὸς Κλήμης), τέλος ἐν Ἀγκύρᾳ περὶ τὸ 307 ἀπετμήθησαν τὰς μακαρίας κεφαλάς.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν ὑψοῦτο ναὸς εἰς μνήμην αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀνακλείου (τανῦν Γκιὸκ σουγιοῦ) ὅπου ἐτελεῖτο ἡ σύναξις αὐτῶν, ἥτις ἐπανηγυρίζετο καὶ ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, τῆς τε παλαιᾶς (τῆς σήμερον χρησιμευούσης εἰς ἀποθήκην ἀρχαίων πανοπλιῶν, θωράκων, περικεφαλαιῶν, ἀσπίδων, περιβραχιονίων, λογχῶν καὶ λοιπῶν πολεμικῶν μηχανημάτων) καὶ τῆς νέας, ἥτις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐγείγερτο κατὰ τὸ σήμερον Ἐμὶν Ὀνοῦ ἐπὶ τῆς θέσεως ἐφ' ἧς ὑψοῦται τὸ Γενὶ ἢ Βαλιδὲ Τζαμί.

Σάββατον 24. Μνήμη τῆς ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Ξένης.

Αὕτη κατήγετο ἐκ Ρώμης, ἐκαλεῖτο δὲ Εὐσεβία, ἀσκήσεως χάριν εἰς Ἀλεξάνδρειαν προσφυγοῦσα, ὅπως διαφύγῃ τὰς ἀνερευνήσεις τῶν γονέων αὐτῆς, μετωνομάσθη Ξένη· ἐκεῖσε εὐκτήριον εἰς μνήμην τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου οἰκοδομησαμένη, διῆλθε τὸν βίον ἐν ὁσιότητι.

Κυριακὴ 25. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θεολόγου.

Ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας πατὴρ ἐγεννήθη τῷ 329 ἐν Ἀριανζῷ κώμῃ τῆς Καππαδοκίας γειτνιαζούσῃ τῇ Ναζιανζοῦ. Πατὴρ αὐτοῦ ἦν ὁ συνώνυμος αὐτῷ Γρηγόριος, μήτηρ δὲ ἡ ἐπὶ εὐσεβείᾳ διακρινομένη Νόννα, ἥτις ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ πίστει ἀνέθρεψε τὸν νέον Γρηγόριον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Καισάριον καὶ τὴν ἀδελφὴν Γοργονίαν. Πρόσηβος τὴν ἡλικίαν, διαπεραιώσας τὰ ἐν τῷ σχολείῳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ μαθήματα, τελειοτέρας μαθήσεως χάριν ἀπεστάλη εἰς Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης, ὅθεν μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐκεῖσε σπουδῶν αὐτοῦ, τελειοτέρας αὖθις μαθήσεως ἕνεκεν ἀνεχώρησεν εἰς Ἀθήνας, καὶ καθ' ὁδὸν ὑπέστη τὴν δεινὴν ἐκείνην τρικυμίαν, ἣν ἐν τῷ βιογραφικῷ αὐτοῦ ποιήματι περιγράφει. Ἐν Ἀθήναις διέμεινε σπουδάζων ἐπὶ ἓξ ἔτη, ἐκεῖ δὲ ἐσχετίσθη μετὰ τῶν ἐπίσης σπουδαζόντων Ἰουλιανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορος γενομένου καὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀποστάντος, καὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, μεθ' οὗ καὶ συνέδησε τὴν ἐγκάρδιον ἐκείνην φιλίαν, ἥτις διήρκεσε δι' ὅλου αὐτῶν τοῦ βίου. Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πατρίδα ὁ Γρηγόριος, διῆλθε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα εὗρε τὸν ἀδελφὸν μεγάλως τιμώμενον διά τε τὴν παιδείαν καὶ τὰ ἄλλα αὐτοῦ προτερήματα· ὑπομνήσας ὅμως αὐτῷ τὰ πρὸς τοὺς συμπολίτας καὶ τοὺς γονεῖς χρέη αὐτῶν, ἔπεισεν ἵνα ἐπανέλθῃ μετ' αὐτοῦ πρὸς ὥραν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον. Ψυχρὸς καὶ ἀδιάφορος ὁ Γρηγόριος πρὸς τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα παρέμεινε παρὰ τῷ γηραιῷ αὐτοῦ πατρὶ ὄντι ἐπισκόπῳ Ναζιανζοῦ, ὃν καὶ ἐβοήθει εἰς ἐκτέλεσιν τῶν βαρέων καθηκόντων τοῦ ἐπισκοπικοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος. Βιαζόμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὅπως ἱερωθῇ, ὑπετάγη μετὰ πολλὴν ἀντίστασιν (ἴδε τὸν περὶ ἱερωσύνης λόγον αὐτοῦ), βλέπων ὅμως ὅτι ἐσκόπουν ἵνα καὶ ἐπίσκοπον προχειρίσωσιν αὐτὸν, ἐν τῇ χριστιανικῇ αὐτοῦ ταπεινοφροσύνῃ θεωρήσας τὸ φορτίον ὑπερβαῖνον τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ἀπεχώρησεν εἰς Πόντον παρὰ

τῷ φίλῳ αὐτοῦ Βασιλείου, μεθ' οὗ εἰς θεοφιλεῖς ἐδόθη ἀσκήσεις (ἴδε Ἀληθείας σελ. 227). Ἀποθανόντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Καισαρίου ἐπανῆλθεν εἰς Ναζιανζὸν πρὸς παρηγορίαν τοῦ γηραιοῦ αὐτοῦ πατρός. Μετὰ μικρὸν (372 Μ. Χ.) ὁ Βασίλειος, ψηφισθεὶς ἐπίσκοπος Καισαρείας, προσκαλεσάμενος τὸν Γρηγόριον ἔπεισεν αὐτὸν ἵνα δεχθῇ τὴν ἐπισκοπὴν Σασίμων, κωμοπόλεως τῆς Καππαδοκίας. Ταύτην ὅμως μικρὸν ἐποίμανεν, ἀναγκασθεὶς ἵνα παραιτηθῇ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ἕνεκεν τοῦ νοσώδους τοῦ κλίματος, τῆς ἀθλιότητος τοῦ τόπου καὶ τῶν ὀιχνοειῶν τῶν κατοίκων, ἐπανῆλθε δὲ εἰς Ναζιανζόν, ὅπου ἐξηκολούθησε βοηθῶν τὸν πατέρα αὐτοῦ. Τούτου ἀποθανόντος τῷ 375 ἀπεχώρησεν εἰς Σελεύκειαν τῆς Ἰσαυρίας, ἐπιμόνως ἀποκρούσας τὰς παρακλήσεις τῶν Ναζιανζηνῶν ὅπως διαδεχθῇ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἐν Σελευκείᾳ παρέμεινεν ἐπὶ πενταετίαν, ὅτε παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ὀρθοδόξων ἦλθεν ἐδῶ πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῶν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. Ἐλθὼν ἐνταῦθα ὁ Γρηγόριος εὗρε τὸν ἀρειανὸν ἐπίσκοπον Δημόφιλον κατέχοντα πάσας τὰς Ἐκκλησίας, ὅθεν κατ' ἀρχὰς εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν συγγενοῦς τινος αὐτοῦ Νικοβούλου ὀνόματι συνῆγε τοὺς ὀρθοδόξους, ἔνθα ὁ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ὑψώθη εἶτα ναὸς (ἴδε Ἀληθείας σελ. 194) καὶ ὅπου τοὺς περιφήμους κατὰ τῶν Εὐνομιανῶν ἐξεφώνησε πέντε λόγους εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἐν Νικαίᾳ ὁρισθέντων, δι' οὓς καὶ τῆς τοῦ Θεολόγου ἐπωνυμίας ἠξιώθη. Δεκαετίαν ὅλην παρέμεινεν ἐνταῦθα διδάσκων μετ' αὐστηρᾶς σπουδαιότητος ὅτ' ὄνευ ἁγίου φρονήματος οὐδὲν τῶν ἁγίων δύναταί τις ἵνα ἐννοήσῃ· πολλάκις ρητῶς ἐμέμφετο τοὺς νομίζοντας ὅτι ὁ ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως ζῆλος συμβιβάζεται πρὸς παντὸς εἴδους ληρήματα· πολλάκις ἔψεγε τὸν κακὸν τρόπον τῶν θεωρούντων τὴν περὶ τῶν θείων συζήτησιν ὡς πᾶσαν ἄλλην περὶ τῶν καθ' ἑκάστην πραγμάτων· πολλάκις ἐξηγεῖτο πρὸς αὐτοὺς ὅτι σκοπὸς τοῦ ἐπιγείου βίου εἶνε τὸ δι' ἁγιασμοῦ ἱκανὸν γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν τελείαν ἐν τῷ ἀϊδίῳ βίῳ θεωρίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος τόσον ἐθαύμασε τὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν τοῦ ἀνδρός, ὥστε ἐβίασεν αὐτὸν ἵνα δεχθῇ τὸ 379 ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα τῆς βασιλευούσης ταύτης πόλεως, οὗ τὴν μετάθεσιν ταύτην ἐπεκύρωσε καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσα μετὰ μικρὸν (381) Β' ἁγία οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἰδὼν ἑαυτὸν περικυκλωθέντα ὑπὸ ραδιούργων καὶ ἀπαιτήσεων μὴ συμβιβαζόμενον πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ καθῆκον αὐτοῦ καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰρήνην, περιελθὼν ἐν μέσῳ τοῦ τῶν ἐπισκόπων συλλόγου εἶπεν· « Ἄνδρες συμποιμένες τῆς ἱερᾶς ποίμνης Χριστοῦ, αἰσχρὸν μὲν εἴη καὶ παντελῶς οὐχ ὑμῶν, εἰ τοὺς ἄλλους εἰρήνην παιδεύοντες, αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἤρασθε· πῶς δ' ἂν ὁμονοεῖν ἑτέρους πείσητε, αὐτοὶ ὄντες περὶ τὰ δοκοῦντα ἀσύμφω νοι; Ἀλλ ἱκετεύω ὑμᾶς πρὸς τῆς Τριάδος αὐτῆς, καλῶς τε καὶ εἰρηνικῶς διαθέσθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους. Εἰ δέ τις ὑμῖν ἐγὼ τῆς διαστάσεως αἴτιος, οὐκ εἰμι σεμνότερος Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου· βάλετέ με εἰς θάλασσαν, καὶ παύσεται ἀφ' ὑμῶν ὁ κλύδων τῶν ταραχῶν· αἱροῦμαι παθεῖν ὅ,τι ἂν βούλησθε· καίπερ ἀθῶος ὤν, τῆς ὑμῶν ἕνεκεν ὁμονοίας θρόνου ἐξώσατε, πόλεως ἀπελάσατε, μόνον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην, ὡς ὁ Ζαχαρίας φησίν, ἀγαπήσατε. Ἔρρωσθε, ἱεροὶ ποιμένες, καὶ τῶν ἐμῶν πόνων μνημονεύοντες μὴ ἀπολήξητε. » Εἰ καὶ θερμῶς παρεκλήθη ὑπὸ τῶν συνοδικῶν, τῶν μεγιστάνων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ὅπως ἀποσύρῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, δὲν μετεπείσθη, ἀλλ' ἐκφωνήσας τὸν θαυμαστὸν ἐκεῖνον Συντακτήριον αὐτοῦ λόγον πρὸς τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ ποίμνιον, ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν περὶ τὰ μέσα τοῦ 381 καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μικρὰν κώμην τῆς Ἀριανζοῦ, ὅπου παρέτεινε τὸν βίον ἄχρι τοῦ 389 ἐν πάσῃ αὐστηρότητι καὶ ἁγιότητι καὶ ἐν θρησκευτικαῖς καὶ φιλοσοφικαῖς μελέταις καὶ ἔνθα τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν ἐν ἡλικίᾳ 60 ἐτῶν.

Τὰ συγράμματα αὐτοῦ σύγκεινται ἐκ λόγων, ἐπιστολῶν καὶ ποιημάτων· ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ διακρίνονται οἱ ἐπικήδειοι, οἱ κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικοὶ καὶ αἱ ὁμιλίαι αὐτοῦ· ἐν αὐτοῖς θαυμάζεται ὁ πλοῦτος καὶ τὸ ὕψος τῆς φαντασίας, τὸ γόνιμον καὶ τὸ πρωτότυπον τῶν ἰδεῶν καὶ ἡ πολυτέλεια, ὡς εἰπεῖν, τῶν ρητορικῶν σχημάτων καὶ συγκρίσεων· τὸ ὕφος τοῦ λόγου αὐτοῦ εἶνε γλαφυρόν, σαφὲς καὶ ἀκριβές, κατὰ δὲ τὴν καθαριότητα τῆς ἐκφράσεως μόνον τοῦ θείου Χρυσοστόμου ὑστερεῖ. Αἱ ἐπιστολαὶ αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 242, εἰσὶ δὲ πολύτιμοι διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ φιλολογικὴν ἱστορίαν τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Αἱ ποιήσεις αὐτοῦ σύγκεινται ἐξ 178 ποιημάτων καὶ 228 ἐπιγραμμάτων. Πολλαὶ ἐκδόσεις τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐγένοντο. Τῷ 1537 ἐξεδόθησαν λατινιστὶ ἐν Κολωνίᾳ εἰς φύλλον, τῷ 1567 καὶ 1571 ἐν Βάλῃ καὶ τῷ 1573 καὶ 1602 ἐν Παρισίοις. Τῷ 1615 καὶ 1618 ὁ Φροντὼν δὲ Δούκ ἐδημοσίευσεν αὐτὰ ἐν Παρισίοις Ἑλληνολατινιστὶ εἰς δύο τόμους εἰς φύλλον, ἀνεδημοσίευσε δὲ ταῦτα ἐν Παρισίοις τῷ μὲν 1638 ὁ Κλ. Μορέλ, τῷ δὲ 1858 ὁ ἀββᾶς Μίγν.

Τὸ λείψανον αὐτοῦ ὁ εὐσεβοῦς μνήμης αὐτοκράτωρ γεγονὼς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος (912—959), μετενεγκὼν ἐκ Ναζιανζοῦ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅθεν ἁρπρέθη ὑπὸ τῶν ἁλωσάντων τὴν Κωνσταντινούπολιν σταυροφόρων (1204) καὶ μετεφέρθη εἰς Ρώμην, ὅπου φυλάττεται ἐν τῷ Βατικανῷ μετὰ καὶ τοῦ λειψάνου τοῦ θείου Χρυσοστόμου ἁρπαγέντος ἐπίσης κατὰ τὴν πολυδάκρυτον ἐκείνην ἐποχήν. (Riaut p. 178). Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ Σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἔν τε τῷ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας, ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῷ ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις (ἴδε Ἀληθείας σελ. 194) καὶ ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναῷ.

Δευτέρα 26. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ξενοφῶντος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

Οὗτος ἦν ἐκ τῶν εὐπόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἀποστείλας τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς εἰς Βηρυττὸν ἐμπορίας χάριν καὶ στερηθεὶς εἰδήσεων αὐτῶν ἐξῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς ἀναζήτησιν τούτων, εὑρὼν δ' αὐτοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις τὸ μοναχικὸν ὑποδυθέντες σχῆμα, ἅμα τῇ γυναικὶ τοῦ μονήρους μετέλαβε βίου καὶ ἐν ὁσιότητι πολιτευσάμενος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν ἀνάμνησιν ποιούμεθα τοῦ μεγάλου σεισμοῦ, ὃς ἀρξάμενος τῇ 26η Ἰανουαρίου τοῦ 446 ἢ 447 ἔτους διήρκεσεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ὅτε καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως κατέπεσον, ἅτινα κατόπιν Κῦρος ὁ Φλώρου ἐν χρόνῳ ἤττονι τῶν δύο μηνῶν ἀνήγειρεν (ἴδε Ἀληθείας σελ. 194).

Τρίτη 27. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Τὸ 434 Μ. Χ. πατριαρχεύοντος τοῦ ἐν ἁγίοις Πρόκλου, τοῦ ἀπὸ Κυζίκου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον μετατεθέντος, τὸ μακάριον λείψανον τοῦ ἐν Κομάνοις ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν θεσπεσίου διδασκάλου, αὐτοκρατορικῇ κελεύσει Θεοδοσίου τοῦ Νεωτέρου, μετηνέχθη ἐνταῦθα καὶ ἐναπετέθη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς ὃν ἐπὶ Βυζαντινῶν μεταβαίνων ὁ αὐτοκράτωρ «εἰσήρχετο εἰς τὸ θυσιαστήριον . . . . Εὐξάμενος δὲ εἰς τὸν τάφον τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Γρηγορίου , . . , ἐξήρχετο μετὰ τοῦ Πατριάρχου διὰ τῆς ἀριστερᾶς πλαγίας τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀπήρχετο ἐν τῇ σορῷ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου· κἀκεῖσε εὐξάμενοι καὶ ἅψαντες κηρούς, ἐξήρχοντο καὶ ἀπήρχοντο εἰς τοὺς τάφους Νικηφόρου καὶ Μεθοδίου . . . κἀκεῖθεν εἰσήρχοντο ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων » (Πορφυρογεν. Βιβλ. Α. ι'.). Τὸ πάνσεπτον τοῦτο λείψανον ἁρπαγέν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων. εὑρηται τανῦν ἐν τῷ Βατικανῷ τῆς Ρώμης. Τὸν βίον τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλου ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ Ζ'. τεύχει τῆς « Ἀληθείας» (σελ. 109—110)· ἡ τὴν ἡμέραν ταύτην Σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Τετάρτη 28. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου.

Ἐπιφανέστατος Ἐκκλησιαστικὸς πατήρ, σύγχρονος Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, οὐτινος ὅμως ἀγνοεῖται ὁ τῆς γεννήσεως τόπος, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν θέλουσι τὴν Ἔδεσσαν, ἄλλοι δὲ τὴν Νίσιβιν τῆς Μεσοποταμίας ὡς πατρίδα αὐτοῦ· νέος ὑπέπεσεν εἰς πολλὰ ἀτοπήματα, ὧν τὸ σπουδαιότερον ἡ ἐν αὐτῷ γεννηθεῖσα ἀμφιβολία περὶ ὑπάρξεως τῆς θείας Προνοίας· τῆς ἀγνώμονος ὅμως ταύτης ἰδέας ταχέως ἐξῆλθε καὶ τῷ Θεῷ ὅλως ἀφιερώθη, ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἱερῶν Γραφῶν. Ἡ ὁσιότης τοῦ βίου καὶ

αἱ γνώσεις, ἃς ἐκ τῆς διηνεκοῦς μελέτης ἀπεκομίσατο, κατέστησαν αὐτὸν ὀνομαστόν, πολλαὶ δὲ παρακλήσεις ἐγένοντο αὐτῷ ὅπως δεχθῇ τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἀλλ' αὐτὸς ἀπέκρουσε τὰς παρακλήσεις, κηρύττων ἑαυτὸν ἀνάξιον τῆς ἱερωσύνης. Πορευθεὶς εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ μεγάλου τῆς Καισαρείας ἀρχιεπισκόπου Βασιλείου, ἐπείσθη ὑπ' αὐτοῦ ἵνα χειροτονηθῇ διάκονος καὶ ἐπετράπη αὐτῷ τὸ ὑψηλὸν ἔργον τοῦ διδάσκειν τὸν λαόν, ὅπερ μετ' ἀκαμάτου ζήλου ἐξεπλήρωσεν. Ἐπειδὴ ὁ Ἀμμώνιος ὁ ἀκολουθήσας τὴν αἱρετικὴν πλάνην τοῦ ἐκ τῶν ἐκ Συρίας Γνωστικῶν πατρὸς αὐτοῦ Βαρδησάνη, σπουδάσας ἐν Ἀθήναις ἐπέτυχεν ἵνα τὴν πάτριον τῶν Σύρων γλῶσσαν εἰς μέτρα καὶ νόμους τῆς μουσικῆς καθυποβάλῃ καὶ συνέθετο ᾄσματα, ἐν οἷς συνανέμιξε τὰς κακόφρονας αὐτοῦ δοξασίας, Ἐφραὶμ ὁ Σύρος, βλέπων τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ θελγομένους ἐκ ταύτης τῆς μελῳδίας καὶ κατὰ μικρὸν ἐθιζομένους εἰς τὰ κακόδοξα τοῦ Ἀμμωνίου διδάγματα, συνέταξεν ἄλλους ὕμνους, συμφώνους πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, οὓς συνειθίσαντες οἱ Σύροι ἔψαλλον. Ὅταν ὁ ὅσιος Ἐφραὶμ ὁμίλει, κατὰ τὸν Νύσσης Γρηγόριον, ἐνόμιζέ τις ὅτι παρίστατο εἰς τὴν τῶν ἀϊόνων συντέλειαν· ἀκούων αὐτοῦ, ἐξύπνα τοῦ ληθάργου, ὡς οἱ νεκροὶ οἱ ἐγερθησόμενοι ἐν τῇ φωνῇ τῆς σάλπιγγος. Ὁ λόγος αὐτοῦ ὑψοῦτο εἰς τὰς σφαῖρας τῆς ποιήσεως, ὅθεν καὶ ἐξ αὐτῶν ἐλλείπει ὁ τακτικὸς σύνδεσμος ὁ διακρίνων τοὺς λόγους ἄλλων ρητόρων καὶ παρίσταται οὐχὶ ὡς ῥήτωρ μεμελετημένον ἔχων τὸ θέμα αὐτοῦ καὶ χωρῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης, ἀλλ' ὡς ἐμπνεόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προφήτης.

Τῷ **375** ἐπανελθὼν εἰς Ἔδεσσαν παρέστη αὐτόπτης τοῦ ὀλέθρου, ὃν ὁ λοιμὸς καὶ ὁ λιμὸς ἐπήνεγκον. Πτωχὸς καὶ ἄπορος ὢν δὲν ἠδυνήθη ἵνα βοηθήσῃ ἐξ ἰδίων τοὺς πάσχοντας, ἀλλὰ τότε ἐξέχεε τὰς πλήρης ζέσεως καὶ εὐγλωττίας ὁμιλίας αὐτοῦ, αἵτινες συνεκίνησαν τὰς καρδίας τῶν εὐπορούντων καὶ ἀνῆλθον ἀπεκόμισαν τὰς ὑπὲρ τῶν πασχόντων χρηματικὰς βοηθείας. Καταβληθεὶς ὅμως ἐκ τῶν κόπων ἠσθένησεν ἐγγίσαν τὸ τέλος αὐτοῦ, συνήγαγε τὰς ἐναπολειπομένας αὐτοῦ δυνάμεις ὅπως γράψῃ τὴν εὐτυχῶς ἄχρις ἡμῶν περισωθεῖσαν διαθήκην αὐτοῦ καὶ παρέδωκε τῷ Πλάστῃ τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν τῷ **376**.

Ἔγραψεν οὗτος κατὰ τῶν αἱρετικῶν δογμάτων τῶν Γνωστικῶν Βαρδησάνη Μαρκίωνος, καὶ Μάνη. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ γεγραμμένα συριαστὶ καὶ μεταπεφρασμένα ἑλληνιστὶ ἐξετυπώθησαν ἐν Ῥώμῃ τῷ **1589—97** ὑπὸ Γεράρδου Βοσσίου εἰς τρεῖς τόμους εἰς φύλλον. Τῷ **1732—46** μετετύπωσεν αὐτὰ ἐν Ῥώμῃ ὁ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ ἔφορος Ἀσσεμάνης εἰς ἓξ τόμους εἰς φύλλον, προσθέσας εἰς τὸ Συριακὸν καὶ Ἑλληνικὸν κείμενον καὶ Λατινικὴν μετάφρασιν. Γαλλικὴ μετάφρασις τῶν ἔργων αὐτοῦ, γενομένη ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τῷ **1840**.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ Σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Ἀκυλίνης (ἑορταζομένης τὴν **13** Ἰουνίου), ὅπερ ὑψοῦτο πλησίον τῆς τοῦ Φιλοξένου Κινστέρνας (τανῦν Μπὶν-μπίρ διρὲκ) * ὃς, πυρποληθεὶς τὴν **14** Ἰανουαρίου τοῦ **532** Μ. Χ. ἐπὶ τῆς τρομερᾶς στάσεως τοῦ Νίκα, ἀνηγέρθη μετὰ μικρὸν ὑπὸ τοῦ κατισχύσαντος Ἰουστινιανοῦ, ἀλλ' ἤδη οὐδὲ ἴχνος σώζει.

---

* Κατὰ τὸν Κωδινὸν ἡ Κινστέρνα αὕτη ὠνομάσθη οὕτω ἀπὸ Φιλοξένου τοῦ Συγκλητικοῦ, ἑνὸς τῶν δώδεκα πατρικίων τῶν ἐκ Ῥώμης ὑπὸ Κωνσταντίνου μετοικισθέντων, κατ' ἄλλους ὡς ἀνειμένη πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ καὶ ἰδίᾳ τῶν ξένων καὶ ἀγοραίων, τῶν κατοικούντων τοὺς ἐγγὺς ξενῶνας. Σήμερον ἐν αὐτῇ ἐργάζονται μεταξοκλῶστται καὶ γαειτανοπλόκοι (καζάσιδες). Οἱ τοῖχοι αὐτῆς ἔχουσιν **9** ποδῶν πάχος, οἱ δὲ κίονες αὐτῆς ἀπέχοντες ἀλλήλων **9** πόδας καὶ **9** δακτύλους ὑψοῦνται τριωρόφως καὶ φαίνονται ὁλόκληρον μόνοι οἱ ἀνώτατοι, **212** τὸν ἀριθμόν. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι **20.000** τετραγωνικῶν ποδῶν.

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

νῦν πρῶτον ἐκδιδόμεναι ἐκ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς εὑρισκομένου χειρογράφου

ΥΠΟ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ, ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

(Συνέχεια ἴδε τεύχος ΙΒ΄.)

Ὁ τόπος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵδρυτο ἡ μονή, εἶχε πολλὰς τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως κατάλληλον αὐτὸν καθιστώσας πρὸς τὸ μονάσαι. Τούτῳ, λέγει ὁ ἕτερος τῶν βιογράφων (§ 6), ἄνωθεν μὲν καὶ κατὰ κορυφὴν δένδρα ποικίλα καὶ παντοδαπὰ ἵστανται, τὰ μὲν τέχνῃ εἰργασμένα, τὰ δ' αὐτομάτως φύσαντα· ἃ καὶ κύκλῳ συνηρεφοῦντα, καὶ πανταχόθεν εἰς ἄλληλα συστοιχοῦντα, μηνοειδῆ τὸν τόπον ἀποτελοῦσιν, ἀμφόδῳ μόνῃ μιᾷ τοῖς εἰσιοῦσιν ἀνιέντα τὸ βάσιμον. Ἥπλωται δὲ ἐν αὐτῷ κάτωθεν καὶ πεδίον ἥδιστον ἅμα καὶ εὔχαρι, ἀνέμοις πραέσι καταπνεόμενον· καταρρεῖ δ' ἐν ἐκείνῳ καὶ ὕδωρ διειδές τε καὶ πότιμον, οὐ ραγδαίως καταφερόμενον, ἀλλ' ἀψόφως χεόμενον. Καὶ ἵνα τἆλλα τὰ τοῦ τόπου παρῶ, μέγιστον ἁπάντων θεαμάτων, τὴν ἡσυχίαν τοῖς οἰκοῦσι παρέχει, Θεῷ καταμόνας συγγινομένοις καὶ ἡρεμίαν ἄγουσιν ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων. Ἐν τῷ τοιούτῳ λοιπὸν τόπῳ καὶ ὑπὸ ἡγεμόνα τὸν θεῖον Πλάτωνα ταχθεὶς ὁ ἡμέτερος Θεόδωρος, ἀνδρῶδες δὲ καὶ ἀρρενωπὸν τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς ἔχων καὶ οὐχὶ μαλακὸν καὶ ὑφειμένον, παραδίδοται μετὰ συνέσεως καὶ φρονήσεως εἰς τοὺς τῆς ἀσκήσεως ἀγῶνας, βάλλων οὕτω ἀρραγεῖς τοὺς θεμελίους τοῦ μετὰ ταῦτα βίου αὐτοῦ. Ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν ἀληθῶν καὶ εὐαγγελικῶν περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀρχῶν, δὲν ἐθεώρει οὔτε τὸν κόσμον ὡς πονηρόν, οὔτε τὸ σῶμα ὡς πηγὴν καὶ ἑστίαν τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ τὸν μὲν ὡς τὸ πρόσκαιρον στάδιον, ἐν ᾧ ἐτέθημεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἵνα ἀγωνισθῶμεν, τὸ δὲ ὡς ὄργανον τῆς ψυχῆς ἀναγκαῖον ὡς ναὸν καὶ οἶκον Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο οὔτε τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ περιεφρόνει ἀπολύτως, οὔτε τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς στρεβλώσεις καὶ ἀσκήσεις ἀπέλπιδας ὑπέβαλλεν, ἀλλ' ἦγε βίον μήτε τι κατὰ τὸν ὀφειλόμενον ἀσκητικὸν παρατρεπόμενον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ μέτριον ἐπιλανθανόμενον, εἰδὼς ὅτι καὶ ἐν τούτῳ ἐν τῷ μέσῳ καὶ οὐχὶ τοῖς ἄκροις κεῖται ἡ ἀλήθεια. Ἀξίως περιπατῶν τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθη, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος (Ἐφεσ. 4, 1) πειθήνιος ταῖς διαταξέσι τῆς μονῆς καὶ τοῦ ἡγουμένου, τὸν χρόνον αὐτοῦ διῄρει μεταξὺ προσευχῆς καὶ ἐργασίας. Οὐ μόνον μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἔν τε ταῖς ὀρθριναῖς καὶ νυκτεριναῖς προσευχαῖς ὡρᾶτο, ἀλλὰ καὶ πολλάκις αὐτὸν ἀποχωριζόμενος μόνος τῷ μόνῳ ὡμίλει Θεῷ, νοῦν ἀθόλωτον αὐτῷ παριστῶν καὶ ἀμιγῆ τῶν κάτω περιπλανήσεων. Ὅπως δὲ ἀνέκαθεν οἱ μοναχοὶ τὰς ἐκτὸς

τῷ φίλῳ αὐτοῦ Βατιλείου, μεθ' οὗ εἰς θεοφιλεῖς ἐδόθη ἀσκήσεις (ἴδε Ἀληθείας σελ. 227). Ἀποθανόντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Καισαρίου ἐπανῆλθεν εἰς Ναζιανζὸν πρὸς παρηγορίαν τοῦ γηραιοῦ αὐτοῦ πατρός. Μετὰ μικρὸν (372 Μ. Χ.) ὁ Βασίλειος, ψηφισθεὶς ἐπίσκοπος Καισαρείας, προσκαλεσάμενος τὸν Γρηγόριον ἔπεισεν αὐτὸν ἵνα δεχθῇ τὴν ἐπισκοπὴν Σασίμων, κωμοπόλεως τῆς Καππαδοκίας. Ταύτην ὅμως μικρὸν ἐποίμανεν, ἀναγκασθεὶς ἵνα παραιτηθῇ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ἕνεκεν τοῦ νοσώδους τοῦ κλίματος, τῆς ἀθλιότητος τοῦ τόπου καὶ τῶν διχονοιῶν τῶν κατοίκων, ἐπανῆλθε δὲ εἰς Ναζιανζόν, ὅπου ἐξηκολούθησε βοηθῶν τὸν πατέρα αὐτοῦ. Τούτου ἀποθανόντος τῷ 375 ἀπεχώρησεν εἰς Σελεύκειαν τῆς Ἰσαυρίας, ἐπιμόνως ἀποκρούσας τὰς παρακλήσεις τῶν Ναζιανζηνῶν ὅπως διαδεχθῇ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἐν Σελευκείᾳ παρέμεινεν ἐπὶ πενταετίαν, ὅτε παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ὀρθοδόξων ἦλθεν ἐδῶ πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῶν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. Ἐλθὼν ἐνταῦθα ὁ Γρηγόριος εὗρε τὸν ἀρειανὸν ἐπίσκοπον Δημόφιλον κατέχοντα πάσας τὰς Ἐκκλησίας, ὅθεν κατ' ἀρχὰς εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν συγγενοῦς τινος αὐτοῦ Νεκοβούλου ὀνόματι συνῆγε τοὺς ὀρθοδόξους, ἔνθα ὁ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ὑψώθη εἶτα ναὸς (ἴδε Ἀληθείας σελ. 194) καὶ ὅπου τοὺς περιφήμους κατὰ τῶν Εὐνομιανῶν ἐξεφώνησε πέντε λόγους εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἐν Νικαίᾳ ὁρισθέντων, δι' οὓς καὶ τῆς τοῦ Θεολόγου ἐπωνυμίας ἠξιώθη. Δεκαετίαν ὅλην παρέμεινεν ἐνταῦθα διδάσκων μετ' αὐστηρᾶς σπουδαιότητος ὅτ' ὄνευ ἁγίου φρονήματος οὐδὲν τῶν ἁγίων δύναταί τις ἵνα ἐννοήσῃ· πολλάκις ρητῶς ἐμέμφετο τοὺς νομίζοντας ὅτι ὁ ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως ζῆλος συμβιβάζεται πρὸς παντὸς εἴδους ληρήματα· πολλάκις ἔψεγε τὸν κακὸν τρόπον τῶν θεωρούντων τὴν περὶ τῶν θείων συζήτησιν ὡς πᾶσαν ἄλλην περὶ τῶν καθ' ἑκάστην πραγμάτων· πολλάκις ἐξηγεῖτο πρὸς αὐτοὺς ὅτι σκοπὸς τοῦ ἐπιγείου βίου εἶνε τὸ δι' ἁγιασμοῦ ἱκανὸν γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν τελείαν ἐν τῷ ἀϊδίῳ βίῳ θεωρίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος τόσον ἐθαύμασε τὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν τοῦ ἀνδρός, ὥστε ἐβίασεν αὐτὸν ἵνα δεχθῇ τὸ 379 ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα τῆς βασιλευούσης ταύτης πόλεως, οὗ τὴν μετάθεσιν ταύτην ἐπεκύρωσε καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσα μετὰ μικρὸν (381) Β' ἁγία οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἰδὼν ἑαυτὸν περικυκλωθέντα ὑπὸ ραδιούργων καὶ ἀπαιτήσεων μὴ συμβιβαζόμενον πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ καθῆκον αὐτοῦ καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰρήνην, περιελθὼν ἐν μέσῳ τοῦ τῶν ἐπισκόπων συλλόγου εἶπεν· « Ἄνδρες συμποιμένες τῆς ἱερᾶς ποίμνης Χριστοῦ, αἰσχρὸν μὲν εἴη καὶ παντελῶς οὐχ ὑμῶν, εἰ τοὺς ἄλλους εἰρήνην παιδεύοντες, αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἤρασθε· πῶς δ' ἂν ὁμονοεῖν ἑτέρους πείσητε, αὐτοὶ ὄντες περὶ τὰ δοκοῦντα ἀσύμφω νοι; Ἀλλ ἱκετεύω ὑμᾶς πρὸς τῆς Τριάδος αὐτῆς, καλῶς τε καὶ εἰρηνικῶς διαθέσθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους. Εἰ δέ τις ὑμῖν ἐγὼ τῆς διαστάσεως αἴτιος, οὐκ εἰμι σεμνότερος Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου· βάλετέ με εἰς θάλασσαν, καὶ παύσεται ἀφ' ὑμῶν ὁ κλύδων τῶν ταραχῶν· αἱροῦμαι παθεῖν ὅ,τι ἂν βούλησθε· καίπερ ἀθῶος ὤν, τῆς ὑμῶν ἕνεκεν ὁμονοίας θρόνου ἐξώσατε, πόλεως ἀπελάσατε, μόνον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην, ὡς ὁ Ζαχαρίας φησίν, ἀγαπήσατε. Ἔρρωσθε, ἱεροὶ ποιμένες, καὶ τῶν ἐμῶν πόνων μνημονεύοντες μὴ ἀπολήξητε. » Εἰ καὶ θερμῶς παρεκλήθη ὑπὸ τῶν συνοδικῶν, τῶν μεγιστάνων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ὅπως ἀποσύρῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, δὲν μετεπείσθη, ἀλλ' ἐκφωνήσας τὸν θαυμαστὸν ἐκεῖνον Συντακτήριον αὐτοῦ λόγον πρὸς τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ ποίμνιον, ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν περὶ τὰ μέσα τοῦ 381 καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μικρὰν κώμην τῆς Ἀριανζοῦ, ὅπου παρέτεινε τὸν βίον ἄχρι τοῦ 389 ἐν πάσῃ αὐστηρότητι καὶ ἁγιότητι καὶ ἐν θρησκευτικαῖς καὶ φιλοσοφικαῖς μελέταις καὶ ἔνθα τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν ἐν ἡλικίᾳ 60 ἐτῶν.

Τὰ συγράμματα αὐτοῦ σύγκεινται ἐκ λόγων, ἐπιστολῶν καὶ ποιημάτων· ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ διακρίνονται οἱ ἐπικήδειοι, οἱ κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικοὶ καὶ αἱ ὁμιλίαι αὐτοῦ· ἐν αὐτοῖς θαυμάζεται ὁ πλοῦτος καὶ τὸ ὕψος τῆς φαντασίας, τὸ γόνιμον καὶ τὸ πρωτότυπον τῶν ἰδεῶν καὶ ἡ πολυτέλεια, ὡς εἰπεῖν, τῶν ρητορικῶν σχημάτων καὶ συγκρίσεων· τὸ ὕφος τοῦ λόγου αὐτοῦ εἶνε γλαφυρόν, σαφὲς καὶ ἀκριβές, κατὰ δὲ τὴν καθαριότητα τῆς ἐκφράσεως μόνον τοῦ θείου Χρυσοστόμου ὑστερεῖ. Αἱ ἐπιστολαὶ αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 242, εἰσὶ δὲ πολύτιμοι διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ φιλολογικὴν ἱστορίαν τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Αἱ ποιήσεις αὐτοῦ σύγκεινται ἐξ 178 ποιημάτων καὶ 228 ἐπιγραμμάτων. Πολλαὶ ἐκδόσεις τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐγένοντο. Τῷ 1537 ἐξεδόθησαν λατινιστὶ ἐν Κολωνίᾳ εἰς φύλλον, τῷ 1567 καὶ 1571 ἐν Βάλῃ καὶ τῷ 1573 καὶ 1602 ἐν Παρισίοις. Τῷ 1615 καὶ 1618 ὁ Φροντὼν δὲ Δούκ ἐδημοσίευσεν αὐτὰ ἐν Παρισίοις Ἑλληνολατινιστὶ εἰς δύο τόμους εἰς φύλλον, ἀνεδημοσίευσε δὲ ταῦτα ἐν Παρισίοις τῷ μὲν 1638 ὁ Κλ. Μορέλ, τῷ δὲ 1858 ὁ ἀββᾶς Μίγν.

Τὸ λείψανον αὐτοῦ ὁ εὐσεβοῦς μνήμης αὐτοκράτωρ γεγονὼς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος (912—959), μετενεγκὼν ἐκ Ναζιανζοῦ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅθεν ἁρπρέθη ὑπὸ τῶν ἁλωσάντων τὴν Κωνσταντινούπολιν σταυροφόρων (1204) καὶ μετεφέρθη εἰς Ρώμην, ὅπου φυλάττεται ἐν τῷ Βατικανῷ μετὰ καὶ τοῦ λειψάνου τοῦ θείου Χρυσοστόμου ἁρπαγέντος ἐπίσης κατὰ τὴν πολυδάκρυτον ἐκείνην ἐποχήν. (Riaut p. 178). Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ Σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἔν τε τῷ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας, ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῷ ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις (ἴδε Ἀληθείας σελ. 194) καὶ ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναῷ.

Δευτέρα 26. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ξενοφῶντος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

Οὗτος ἦν ἐκ τῶν εὐπόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἀποστείλας τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς εἰς Βηρυττὸν ἐμπορίας χάριν καὶ στερηθεὶς εἰδήσεων αὐτῶν ἐξῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς ἀναζήτησιν τούτων, εὑρὼν δ' αὐτοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις τὸ μοναχικὸν ὑποδυθέντες σχῆμα, ἅμα τῇ γυναικὶ τοῦ μονήρους μετέλαβε βίου καὶ ἐν ὁσιότητι πολιτευσάμενος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν ἀνάμνησιν ποιούμεθα τοῦ μεγάλου σεισμοῦ, ὃς ἀρξάμενος τῇ 26η Ἰανουαρίου τοῦ 446 ἢ 447 ἔτους διήρκεσεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ὅτε καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως κατέπεσον, ἅτινα κατόπιν Κῦρος ὁ Φλώρου ἐν χρόνῳ ἥττονι τῶν δύο μηνῶν ἀνήγειρεν (ἴδε Ἀληθείας σελ. 194).

Τρίτη 27. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Τὸ 434 Μ. Χ. πατριαρχεύοντος τοῦ ἐν ἁγίοις Πρόκλου, τοῦ ἀπὸ Κυζίκου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον μετατεθέντος, τὸ μακάριον λείψανον τοῦ ἐν Κομάνοις ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν θεσπεσίου διδασκάλου, αὐτοκρατορικῇ κελεύσει Θεοδοσίου τοῦ Νεωτέρου, μετηνέχθη ἐνταῦθα καὶ ἐναπετέθη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς ὃν ἐπὶ Βυζαντινῶν μεταβαίνων ὁ αὐτοκράτωρ «εἰσήρχετο εἰς τὸ θυσιαστήριον . . . . Εὐξάμενος δὲ εἰς τὸν τάφον τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Γρηγορίου , . . , ἐξήρχετο μετὰ τοῦ Πατριάρχου διὰ τῆς ἀριστερᾶς πλαγίας τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀπήρχετο ἐν τῇ σορῷ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου· κἀκεῖσε εὐξάμενοι καὶ ἅψαντες κηρούς, ἐξήρχοντο καὶ ἀπήρχοντο εἰς τοὺς τάφους Νικηφόρου καὶ Μεθοδίου . . . κἀκεῖθεν εἰσήρχοντο ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων » (Πορφυρογεν. Βιβλ. Α. ι'.). Τὸ πάνσεπτον τοῦτο λείψανον ἁρπαγέν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων. εὑρηται ταφὸν ἐν τῷ Βατικανῷ τῆς Ρώμης. Τὸν βίον τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλου ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ Ζ'. τεύχει τῆς « Ἀληθείας» (σελ. 109—110)· ἡ τὴν ἡμέραν ταύτην Σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Τετάρτη 28. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου.

Ἐπιφανέστατος Ἐκκλησιαστικὸς πατήρ, σύγχρονος Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, οὗτινος ὅμως ἀγνοεῖται ὁ τῆς γεννήσεως τόπος, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν θέλουσι τὴν Ἔδεσσαν, ἄλλοι δὲ τὴν Νίσιβιν τῆς Μεσοποταμίας ὡς πατρίδα αὐτοῦ· νέος ὑπέπεσεν εἰς πολλὰ ἀτοπήματα, ὧν τὸ σπουδαιότερον ἡ ἐν αὐτῷ γεννηθεῖσα ἀμφιβολία περὶ ὑπάρξεως τῆς θείας Προνοίας· τῆς ἀγνώμονος ὅμως ταύτης ἰδέας ταχέως ἐξῆλθε καὶ τῷ Θεῷ ὅλως ἀφιερώθη, ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἱερῶν Γραφῶν. Ἡ ὁσιότης τοῦ βίου καὶ

τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἀγέλην συγκαταριθμήσας, ἀνέλαβε τὰ ποιμαντικὰ αὐτοῦ καθήκοντα διδάσκων καὶ καθοδηγῶν αὐτὰ εἰς τὴν τῆς σωτηρίας τρίβον.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἐπειδὴ ἥ τε Καισαροβασιλικὴ Αὐστροουγγρικὴ Κυβέρνησις καὶ ὁ ἐν Βοσνίᾳ εὐσεβὴς λαὸς ἐξεδήλωσαν τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐχὴν ὑπὲρ χειροτονίας τοῦ ἐψηφισμένου ἁγίου Βόσνης κ. Σάββα ἐν Σεραγιέβῳ τῆς Βοσνίας, ἡ Ἐκκλησία εἰσακούσασα τῆς αἰτήσεως ταύτης ἅτε μηδαμῶς ἀντικειμένης πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας θέσμια ἐνετείλατο τῷ Παν. ἁγίῳ Ῥασκοπρεσρένης κ. Μελετίῳ ὅπως μεταβὰς εἰς Σεραγίεβον συλλειτουργήσῃ μετὰ τῶν Παν. ἁγίων πρώην Βόσνης κ. Ἀνθίμου καὶ Ἐρσεκίου κ. Ἰγνατίου καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ διατύπωσιν προχειρίσῃ εἰς ἀρχιερέα τὸν ἐψηφισμένον Βόσνης. Ἐπὶ τούτῳ αἱ κανονικαὶ ἄδειαι ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς ἐν λόγῳ Παν. ἀρχιερεῖς, πιστεύεται δὲ ὅτι περὶ τὴν 8 τοῦ προσεχοῦς Φεβρουαρίου τελεσθήσεται ἡ χειροτονία τοῦ νέου ἁγίου Βόσνης.

Ἡ Ἐκκλησία λαβοῦσα ἐν ὄψει τὴν μετάνοιαν τοῦ εἰς ἀργίαν πρό τινος καταδικασθέντος θεοφιλ. ἁγίου Πηλουσίου κ. Ἀμφιλοχίου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος ἱερᾷ μονῇ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος χειροτονηθέντων δύο μοναχῶν, ἐκ μητρικῆς συγκαταβάσεως ηὐδόκησεν ἵνα συγχωρήσῃ αὐτοὺς αἴρουσα τὴν καταγνωσθεῖσαν αὐτοῖς ποινὴν τῆς ἀργίας.

Ὡς ἐξ Ἀποκωρώνου, οὕτω καὶ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης ὑπεβλήθησαν ἐπ' ἐσχάτων τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφοραὶ φέρουσαι μεμακρυσμένην σχετικῶς χρονολογίαν καὶ ὡς ἐκεῖναι, οὕτω καὶ αὗται ἐξ ἀγνοίας πάντως τοῦ γράφειν τῶν πλείστων τῶν ἐν αὐταῖς ὑπογεγραμμένων, ἐμφανίζουσαι τὰς ὑπογραφὰς ταύτας γραφείσας ὑπὸ μιᾶς χειρός. Καθ' ἃ καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἐσημειώσαμεν φύλλῳ, ἡ μέρους τοῦ εὐσεβοῦς Κρητικοῦ λαοῦ παρώθησις εἰς διατύπωσιν ἀξιώσεως ἀντιστρατευομένης εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας θέσμια προεκλήθη ἐκ τῆς συγχύσεως τοῦ δικαιώματος διατυπώσεως εὐχῆς, πρὸς τὸ κανονικὸν τῆς προβολῆς δικαίωμα, ὅπερ οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες τοῖς ἐπισκόποις μόνοις ἐπεφυλάξαντο.

Ἐν τῇ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων, τῆς τε δηλονότι ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τῇ γενομένῃ τῇ 16 τοῦ ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Ἰανουαρίου ἐνεκρίθη ὁ σχηματισμὸς ἐπιτροπῆς ἐντολὴν ἐχούσης τὴν σύνταξιν δύο σχεδίων κανονισμῶν, τοῦ μὲν περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῶν ἐν ταῖς Μητροπόλεσι καὶ ἐπισκοπαῖς πρωτοδίκων δικαστηρίων καὶ τῆς ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς καθωρισμένης αὐτῶν δικαιοδοσίας ἐνεργείας αὐτῶν, τοῦ δὲ περὶ τῶν ἐφοριῶν τῶν Σχολῶν ἐν γένει, καὶ τὴν ὑποβολὴν τῶν σχεδίων τούτων εἰς τὴν μελέτην τῶν δύο σωμάτων πρὸς συζήτησιν καὶ ἔγκρισιν. Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει ἐξελέγησαν οἱ Παν. ἅγιοι Κορυτζᾶς κ. Δωρόθεος καὶ Κασσανδρείας κ. Κωνστάντιος ὡς καὶ οἱ κκ. Δ. Θ. Ξανθόπουλος, Α. Σπαθάρης, Γ. Ἀτοστολίδης καὶ Μ. Δ. Χαμουδόπουλος.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ἐμνήσθημεν τῆς ὑπὸ τῶν πλείστων κκ. ἐνοριτῶν ἐνδεικνυμένης προθυμίας εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐπ' ἐσχάτων κυρωθέντος ἱερατικοῦ Κανονισμοῦ· μετ' εὐχαριστήσεως πράττοντες τοῦτο καὶ αὖθις σήμερον μνημονεύομεν ἰδίᾳ τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας Ψαμάθου, οἵτινες ἐν τῇ χαρακτηριζούσῃ αὐτοὺς εὐθυκρισίᾳ κατανοήσαντες τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τὰ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἀποκομισθησόμενα, προέβησαν εἰς συγχώνευσιν τῶν ταμείων τῶν ἐν τῇ συνοικίᾳ αὐτῶν ἐγγὺς ἀλλήλων κειμένων τεσσάρων ἱερῶν ναῶν, τῶν τιμωμένων ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀναλήψεως, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἁγίου Μηνᾶ καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐπὶ τῷ ὄρῳ τῆς τελέσεως τῆς θείας λειτουργίας τὴν μὲν μίαν Κυριακὴν ἢ ἄλλην ἑορτὴν εἰς τοὺς δύο, τὴν δ' ἑπομένην Κυριακὴν ἢ ἑορτὴν εἰς τοὺς ἄλλους δύο ναούς.

Συγχαίροντες τοῖς ἐν τοῖς Ψαμάθου φιλοτιμηθεῖσιν ἵνα παράσχωσιν ἑαυτοὺς ἀξιόζηλον παράδειγμα μιμήσεως, πεποίθαμεν ὅτι καὶ οἱ τῶν ἄλλων ἐνοριῶν ἀξιότιμοι κάτοικοι δὲν θέλουσιν ὀκνήσει ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς διατάξεις κανονισμοῦ, οὗτινος ἡ σύνταξις ὑπηγορεύθη ἐκ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος τῶν κκ. ἐνοριτῶν.

Περὶ τούτου εὐκόλως πεισθήσεται ἕκαστος, ἅμα ὡς ἀναλογισθῇ τὴν οἰκονομικὴν ἐκρυθμίαν, εἰς ἣν τὰ ταμεῖα τῶν πλείστων ἱερῶν ναῶν περιῆλθον ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα γειτνιάσεως πολλῶν εὐκτηρίων, ἅτινα ὑριστάμενα τὰ βάρη τῆς συντηρήσεως τοῦ πρὸς εὐπρεπῆ διατήρησιν προσωπικοῦ, ἠδυνάτουν ἵνα ἐξοικονομήσωσι ταῦτα, πολλῷ δὲ μᾶλλον ὅπως διαθέσωσι ποσοστόν τι ὑπὲρ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καταρτίσεως τῶν τέκνων, ἀδελφῶν καὶ οἰκείων τῶν εἰς συντήρησιν τῶν ναῶν συνεισφερόντων ἐνοριτῶν.

Πρὸς τὸ συμφέρον τοίνυν τῶν φιλτάτων αὐτῶν ὤφειλον ἀπὸ μακροῦ, ἵνα σκεφθῶσιν οὗτοι ὑπὲρ ἐπιδιώξεως τοῦ πρακτικωτάτου καὶ ὠφελιμωτάτου τεύτου μέτρου, ὅπερ ἡ μητρικὴ τῆς Ἐκκλησίας πρόνοια ηὐδόκησεν, ἵνα ὑποδείξῃ αὐτοῖς. Πλὴν ἂν μὴ οὗτοι περὶ τοῦ συμφέροντος αὐτοῖς ἐσκέφθησαν, ἔσχον ὅμως καὶ ἔχουσι τὴν εὐθυκρισίαν, ἵνα ἐκτιμήσωσι δεόντως τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐργασθῶσι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀγαθοβούλων διαθέσεων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἐκκλησιαστικῇ ἀδείᾳ τὴν δευτέραν ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ Θεοφ. ἅγιος Λεοντοπόλεως κ. Νεόφυτος χάριν τῆς πασχούσης αὐτοῦ ὑγείας.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ τε Περιοδικοῦ καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἡ ἄχρι τοῦδε προσωρινῶς ἀνατεθειμένη

τῷ κ. Ι. Δ. Τανταλίδῃ, ὁριστικῶς ἀνετέθη τῷ πρώτῳ αὐτοῦ συντάκτῃ κ. Μ. Δ. Χαμουδοπούλῳ. Ὁ κ. Ι. Δ. Τανταλίδης διαμένει δεύτερος συντάκτης καὶ ταμίας τοῦ τε Περιοδικοῦ καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου· ὅθεν αἱ ἀποδείξεις συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως θέλουσιν ὑπογράφεσθαι ὑπὸ τοῦ ταμίου, διὰ πᾶσαν δ' ἄλλην ὑπόθεσιν σχετικὴν πρὸς τὸ Τυπογραφεῖον καὶ τὸ Περιοδικὸν ἀπευθυντέον τοῦ λοιποῦ τῷ κ. Μηνᾷ Δ. Χαμουδοπούλῳ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΑΡΕΡΓΟΝ.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς μονῆς τοῦ Θεολόγου διατηρεῖται ἀντίτυπον τῆς ἐν ἔτει ᾠτδ' γενομένης ἐν Φλωρεντίᾳ πρώτης ἐκδόσεως τῆς Ἀνθολογίας τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραμμάτων. Ἔσχι δὲ τὸ ἀντίτυπον τοῦτο σχήματος τετάρτου μεγάλου, ἐκ φύλλων συγκειμένον σοζ' οὐδόλως ἠριθμημένων, μικροῖς δὲ κεφαλαίοις γράμμασιν ἅπαν τετυπωμένον· ἀλλ' οὐδ' ἐπιγραφὴν οἱανδήτινα ἔχει ἐν τῷ προμετωπιδίῳ φύλλῳ, ὡς εἴθισται, ἀλλ' εὐθὺς ἄρχεται ἀπὸ τῆς δευτέρας σελίδος τοῦ πρώτου φύλλου, ἧς προτέτακται τὰ κδ' τῆς γλώσσης γράμματα, μεθ' ἃ αἱ διορθογγοι κύριαι καὶ καταχρηστικαί· εἶθ' οὕτως ἄρχεται: Ἀνθολογία διαφόρων ἐπιγραμμάτων, ἀρχαίοις συντεθειμένων σοφοῖς, ἐπὶ διαφόροις ὑποθέσεσιν, ἑρμηνείας ἐχόντων ἐπίδειξιν· καὶ πραγμάτων ἢ γενομένων, ἢ ὡς γενομένων ἀφήγησιν. Διηρημένου δ' εἰς ἑπτὰ τμήματα τοῦ βιβλίου καὶ τούτων εἰς κεφάλαια κατὰ στοιχεῖον διεκτεθειμένων, τάδε περιέχει τὸ πρῶτον. Εἰς ἀγῶνας. Εἰς ἄμπελον. Εἰς ἀναθήματα. κτλ. Ἀτυπώτων δ' ἐπίτηδες, ὡς φαίνεται, παραλειφθέντων τῶν μεγάλων ἀρκτικῶν γραμμάτων ἔν τε τοῖς τμήμασι καὶ ταῖς αὐτῶν περιλήψεσιν, προσετέθησαν ἔπειτα ταῦτα χρυσόγραφα ὑπὸ χειρὸς καλλιτέχνου, περίκλειστα ἐν ἰσοπλεύροις τετραγώνοις, ποικίλοις χρώμασι διηνθισμένοις. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ σοά φύλλου περιέχονται τὰ ἐπιγράμματα· ἐν δὲ τοῖς ἑφεξῆς ἄχρι τοῦ τέλους περιλαμβάνεται: Ἰωάννου Λασκάρεως τοῦ Ρυνδακηνοῦ πρὸς Πέτρον τὸν ἐκ Μεδίκων, Περὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων διατριβή, λατινιστὶ γεγραμμένη, καὶ αὕτη δὲ μικροῖς κεφαλαίοις γράμμασι τετυπωμένη, μεθ' ἣν ἕπεται ἡ σημείωσις δὲ: Impressum Florentiae per Lavrentium Francisci de Alopa Venetum. III idus augusti. M.CCCCLXXXXIIII.

Τὸ βιβλίον τοῦτο πολύτιμόν ἐστι διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τῆς ἐκδόσεως τὴν σπάνιν οὐχ ἧττον ἢ διὰ τὰς πολλαχοῦ τῆς ὕλης αὐτοῦ φερομένας χειρογράφους ἐξηγητικὰς καὶ φιλολογικὰς σημειώσεις ἀνδρὸς πεπαιδευμένου, κατ' ἀρχὰς τῆς ἑπομένης ις' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσαντος, ὡς ἐκ τοῦ τῆς γραφῆς χαρακτῆρος εἰκάζεται· καὶ ἴσως μάλιστα ἦν ποτε κτῆμα Ἀλεξάνδρου τοῦ Φορτίου, τοῦ αὐτοῦ δηλονότι, ὃς καὶ τὴν μετὰ Σχολίων πρώτην ἔκδοσιν τοῦ Πινδάρου (αφιε') ἐκέκτητο, ἀποκειμένην καὶ ταύτην ἐν τῇ ἐνταῦθα βιβλιοθήκῃ, ἣν ἔφθην περιγράψας ἐν τῇ Πανδώρᾳ 1). Ἔχει δὲ καὶ αὕτη χειρόγραφα ἐπὶ τῆς ὥρας Σχόλια, ὧν ὁ τῆς γραφῆς χαρακτὴρ πολὺ ἔχει τὸ παρεμφερὲς ταῖς ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀνθολογίᾳ σημειώσεσι, καὶ ἄτινα ὑπ' ἐμοῦ ἀντιγραφέντα ἐξεδόθησαν τῷ ᾠοε' δαπάνῃ τοῦ Ἀθήνησιν ἐκδιδομένου περιοδικοῦ Ἀθηναίου, τοιᾷδε ἐπιγραφῇ: Πινδάρου Σχόλια Πατμιακά.

Ἐν μὲν οὖν τοῖς προσθίοις τρισὶν ἀγράφοις φύλλοις τῆς Ἀνθολογίας ταύτης φέρονται, ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς γεγραμμένοι: Λιβανίου Ἐπιστολιμαῖοι χαρακτῆρες. Ἐν δὲ τοῖς τελευταίοις τρισὶ τάδε: Εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Σεργίου καὶ Βάκχου. Σύντομά τινα περὶ μέτρων τῶν στίχων. Ἱστόρημά τι περὶ Στησιμβρότου υἱοῦ τοῦ Ἐπαμινώνδου. Διάγραμμα τοὺς τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν μῆνας περιλαμβάνον, ἤτοι Ρωμαίων, Αἰγυπτίων, Μακεδόνων, Καππαδόκων, Ἑλλήνων, Ἑβραίων, Ἀθηναίων, Βιθυνῶν καὶ Κυπρίων. Σφαῖρα Ἐμπεδοκλέους· καὶ τελευταῖον τρία ἐπιγράμματα μετενεχθέντα ἐκ τοῦ Η' περὶ ὑδάτων βιβλίου τοῦ Βιτρουβίου, κατὰ τὴν αὐτόθι λατινιστὶ σημείωσιν· ἔχουσι δὲ αἱ ἐπιγραφαὶ οὕτω· τοῦ μὲν α': Epigramma supra fontem Clitorium in Arcadia· τοῦ δὲ β': De aquis in insula (ἔφθαρται τοὔνομα) restituatur· καὶ τοῦ γ': Susis in civitatem Persarum in fonticulo.

Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἐπίγραμμα φέρει ἐνιαχοῦ γραφὰς διαφερούσας, καὶ ὀρθοτέρας μάλιστα τοῦ ἐν σελ. 14 τοῦ Α'. τεύχους τῆς Ἀληθείας ἐκδοθέντος, παρατίθημι κἀγὼ ἐνταῦθα τὸ ἀντίγραφον αὐτοῦ, ἀραιοῖς γράμμασι διακρίνας τὰ διαφέροντα.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΕΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΒΑΚΧΟΥ.

Ἄλλοι μὲν βασιλῆες ἐτιμήσαντο θανόντας
Ἀνέρας· ὧν ἀνόνητος ἔην πόνος. Ἡμέτερος δὲ
Εὐσεβίην σκηπτοῦχος Ἰουστιανὸς ἀέξων,
Σέργιον αἰγλήεντι δόμῳ θεράποντα γεραίρει
Χριστοῦ παγγενέταο· τὸν οὐ πυρὸς ἀτμὸς ἀνάπτων,
Οὐ ξίφος, οὐχ ἑτέρη βασάνων ἑτάραξεν ἀνάγκη·
Ἀλλὰ Θεοῦ τέτληκεν ὑπὲρ Χριστοῦ δαμῆναι,
Αἵματι κερδαίνων δόμον οὐρανόν. Ἀλλ' ἐνὶ πᾶσι
Κοιρανίην βασιλῆος ἀκοιμήτοιο φυλάξοι,
Καὶ κράτος αὐξήσειε θεοσεβέος Θεοδώρης,
Ἧς νόος εὐσεβίῃ φαιδρύνεται· ἧς πόνος αἰεί,
Ἀκτεάνων θρεπτῆρες ἀφειδέες εἰσὶν αἰῶνες (2).

Ἐκ Πάτμου Ὀκτωβρίου φθίνοντος ᾳωπ'.

Ι. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ.

1) Τόμ. ΙΕ'. σελ. 445.

(2) Τὴν ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀγῶνες προδήλως ἡμαρτημένην ταύτην γραφὴν ὑπολαμβάνω ἔγωγε ὡς ἐκ στιγμιαίας ἀβλεψίας γραφεῖσαν μᾶλλον ἢ ἐξ ἐσφαλμένου ἀντιγράφου. Οὕτω δὴ καὶ ἐν τῷ γ' στίχῳ ἐγράφη πλημμελῶς Ἰουστιανός.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον^ 28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1881 ΤΕΥΧΟΣ ΙΖ^ον^

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ. ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ

ΤΟΥ

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον τεῦχος)

Ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐκδιδασκόμεθα τὴν ἐξομολόγησιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ διαταχθεῖσαν ὡς ἀπαραίτητον ὅρον ἐξιλασμοῦ τῶν τοῦ ἀνθρώπου πταισμάτων τε καὶ πλημμελημάτων· οὕτως ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς τῆς Πεντατεύχου (κεφ. Ε΄. § 7) ἀναγινώσκομεν: «καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων, λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, λέγων· ἀνήρ, ἢ γυνή, ὅστις ἐὰν ποιήσῃ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ παριδὼν παρίδῃ ἐν Κυρίῳ, καὶ πλημμελήσῃ ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ, ἣν ἐποίησε, καὶ ἀποδώσει τὴν πλημμέλειαν αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον αὐτοῦ, καὶ ἀποδώσει τίνι ἐπλημμέλησεν αὐτό». Ὁμοίως ἐκ τοῦ Λευϊτικοῦ (κεφ. Ε΄. § 4,5) ἐκδιδασκόμεθα διὰ Μωϋσέως τὸν Θεὸν διατάσσοντα: «ἐὰν δὲ ψυχὴ ἁμάρτῃ . . . . . καὶ ἔσται ὅτι πλημμελήσει εἰς ἓν ἀπὸ τούτων, καὶ ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν περὶ ἧς ἡμάρτηκε κατ' αὐτῆς, καὶ οἴσει περὶ ὧν ἐπλημμέλησε Κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἧς ἥμαρτε, θῆλυ ἀπὸ τῶν προβάτων ἀμνάδα, ἢ χίμαιραν ἐξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, (ἧς ἥμαρτε,) καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία». Ὅθεν καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ καθορῶμεν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν καὶ Πρόδρομον, κηρύσσοντα βάπτισμα Μετανοίας καὶ ἀποδεχόμενον τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἐπὶ τῷ βαπτισθῆναι πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον· «καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν» (Ματθ. Γ΄. 6 ἴδε καὶ Μάρκ. Α.. 5). Ὅθεν ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτής, ᾧ παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς (Ματθ. κη΄. 18) καὶ ᾧ μόνῳ ἐδόθη πᾶσα ἡ κρίσις, ὡς ἐκ τῆς ἀψευδοῦς αὐτοῦ ἐπαγγελίας ἐκ διδασκόμεθα, λέγοντος, «οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ» (Ἰωάν. Ε΄. 22). Τὴν ἐξουσίαν ταύτην τὴν ἔξοχον μετέδωκε τοῖς ἁγίοις Αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις εἰπών: «καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς· καὶ τοῦτο εἰπών, ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε, Πνεῦμα ἅγιον· ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται» (Ἰωάν. κ΄. 21—23). Ἐν τῇ μεταδόσει τῆς ἐξόχου ταύτης ἐξουσίας ἀνευρίσκομεν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπαγγελίας, ἣν τοῖς μαθηταῖς Αὐτοῦ δέδωκεν ἐν Καπερναούμ, εἰπών: «ἀμήν, λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ» (Ματθ. ιη΄. 22), καὶ ἅμα πατρικὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρόνοιαν, ἅτε ὡς πανεπιστήμων καὶ καρδιογνώστης εἰδὼς ὅτι «ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν· καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Ἰωάν. Καθ. Α΄. ά. 8), «Μακάριοι δὲ ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἀπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι» (Ψαλμ. λά. 1), μακάριος ὁ ἀνήρ, ὃς εἶπε τῷ Κυρίῳ «τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισά σοι, καὶ τὴν ἀνομίαν μου οὐκ ἐκάλυψα· εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ· καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς ἁμαρτίας μου» (αὐτόθ. 5).

Τὴν ἐξουσίαν ταύτην παραλαβόντες παρὰ τοῦ μόνου δυναμένου χορηγῆσαι αὐτήν, ἔργῳ ἐχρήσαντο ταύτῃ οἱ Ἀπόστολοι ἐν τῷ τῆς Μετανοίας Μυστηρίῳ· ὅθεν καὶ ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων διαπυνθανόμεθα ὅτι «πολλοὶ τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο (τοῖς Ἀποστόλοις), ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν» (Πράξ. ιθ΄. 18) καὶ ἐδιδάσκοντο ὅτι «ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος (ὁ Κύριος), ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας» (Ἰωάν. Α΄. ά. 9).

Τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἀνεγνώριζον ὑφισταμένην καὶ ἐνυπάρχουσαν ἐν μόνοις τοῖς παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ λαβοῦσι τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀφιέναι καὶ κρατεῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν ἐν τοῖς διαδεχθεῖσιν αὐτοὺς ἐν τῷ ἱερατείῳ· ὅθεν ὁ μακάριος Παῦλος, γράφων πρὸς τοὺς Γαλάτας ἔλεγεν: «ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς» (πρὸς Γαλάτ. ς΄. 1). Τὴν ἐξομολόγησιν ἀπῄτουν συνοδευομένην ὑπὸ τῆς Μετανοίας, καὶ παρακολουθουμένην ὑπὸ τῆς μεταμελείας καὶ συντριβῆς· ὑπεμίμνησκον μετὰ τοῦ προφητάνακτος τί τῷ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεὸς (ψαλμ. μθ΄. 26, 17)· εἶχον διηνεκῶς ἐν νῷ τὴν ἀφήγησιν, ἣν ὁ Σωτὴρ ἐποιήσατο αὐτοῖς περὶ τοῦ ἔχοντος δύο υἱοὺς ἀνθρώπου, ἐξ ὧν ὁ νεώτερος ἀφ' οὗ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως, ἦλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ μεταμεληθεὶς καὶ μετανοήσας προσῆλθε τῷ Πατρί, κραυγάζων τὸ ἥμαρτον (Λουκ. ιε΄.). ὡς καὶ τὴν παραβολὴν τοῦ Φαρισαίου καὶ Τελώνου, ἐξ ὧν τὸν τελευταῖον παρέ-

στησεν ὁ Κύριος δεδικαιωμένον ὡς εἰλικρινῶς μετανοήσαντα, ἅτε μακρόθεν ἑστῶτα καὶ μηδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς οὐρανὸν ἐπᾶραι ἐθέλοντα, ἀλλὰ τὸ στῆθος τύπτοντα καὶ λέγοντα· ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ (Λουκ. ιή. 13)· ὅθεν ἔχαιρον ὅτε οἱ πιστοὶ ἐλυποῦντο εἰς μετάνοιαν, διδάσκοντες ὅτι «ἡ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται» (πρὸς Κορινθ. Β'. ζ'. 10) καὶ συνιστῶντες τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχειν «ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν» (Πέτρ. Καθ. Α'. δ'. 8). Ἀναμιμνησκόμενοι τῶν λόγων τοῦ Βαπτιστοῦ, ὃς «ἰδὼν πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· «Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας» (Ματθ. γ'. 7, 8), συνίστων τὴν μετάνοιαν ὡς ὅρον ἐξαλείψεως τῶν ἁμαρτιῶν, ἐπιφωνοῦντες: «μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας» (Πράξ. γ'. 19)· ὑπεμίμνησκον: «μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον» (Ἀποκάλ. Ἰωάν. β'. 5.), καὶ ἐπηγγέλλοντο ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου, ᾧ «πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτὸν» (Πράξ. ι. 43), «οὐ γάρ ἐστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. δ'. 12)· «ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' Αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν» (πρὸς Ἑβρ. ζ'. 25).

Ταῦτα περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου διδαχθεῖσα καὶ παραλαβοῦσα ἡ Ἐκκλησία ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ θεμελιωτοῦ αὐτῆς καὶ παρὰ τῶν Μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων Αὐτοῦ, διδάσκει ὅτι ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Μετανοίας ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπεργάζεται α.) τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν ἀθωότητα, ἣν ἐν τῷ βαπτίσματι περιεποιησάμεθα, ἀλλ' ἀπωλέσαμεν ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα διαπραχθείσαις ὑφ' ἡμῶν ἁμαρτίαις· καὶ β'.) τὴν διαλλαγὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ πρὸς τὸν Θεόν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συνείδησιν. Ἀναγνωρίζει εἰς μόνους τοὺς τῆς Ἀποστολικῆς διακονίας διαδόχους, τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιτελεῖν τὸ μυστήριον τοῦτο καὶ ἀφιέναι ἁμαρτίας, διότι εἰς μόνους τούτους διὰ τῶν Ἀποστόλων ἐνεχείρισεν ὁ Χριστὸς τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν· διότι ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ μόνοι οἱ Ἀπόστολοι ἐπετίμων καὶ ἀπέλυον, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦτο οἱ ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι ἀπ' αὐτῶν παρέλαβον, ὡς μαρτυρεῖ ὁ μακάριος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας αὐτοῦ ἐπιστολῇ(ς'. 1), καὶ ὡς σαφῶς πιστοποιοῦσιν ἡμῖν οἱ τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες. Οὕτω ὁ μὲν ἐν ἁγίοις Ἀμβρόσιος «τί δὲ ἡμῖν; ἀφίησιν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βαπτίσματι ἢ τῇ μετανοίᾳ ἁμαρτίας; ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα ἡ αὐτὴ χάρις» de poenit lib. 1 c. 8) ὁ δὲ Ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει «πᾶσαν τὴν κρίσιν ἔδωκεν ὁ Πατὴρ τῷ Υἱῷ· ὁρῶ δὲ πᾶσαν αὐτὴν τούτοις (τοὺς ἱερεῖς) ἐγχειρισθέντας» (περὶ ἱερωσύνης). Τέλος ὡς ἐξιλαστήρια μέσα ἀποδέχεται τὰ ἐπιτίμια, ἤτοι τὰς πνευματικὰς ποινὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ καταγινωσκομένας κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν κατάστασιν τῆς συνειδήσεως τῶν μετανοούντων, ἀ.) διότι αὐτὸς ὁ σωτὴρ καθιδρύων τὸ τῆς μετανοίας μυστήριον ἔδωκε τοῖς Ἀποστόλοις καὶ δι' αὐτῶν τοῖς τούτων διαδόχοις ἐξουσίαν οὐ μόνον λύειν ἀλλὰ καὶ δεσμεῖν, οὐ μόνον ἀφιέναι, ἀλλὰ καὶ κρατεῖν τὰς ἁμαρτίας· καὶ β'.) διότι παραδείγματα ἐπιτιμιῶν ἀνευρίσκει ἐν αὐτῇ τῇ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ (ἴδε Α'. πρὸς Κορινθ. ε'. 5).

Τὸ μυστήριον τοίνυν τοῦτο ὁρατῶς ἢ αἰσθητῶς συνίσταται ἀ.) εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν τοῦ μετανοοῦντος καὶ β'.) εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἱερέως ἢ πνευματικοῦ. Ἡ ἐξομολόγησις ἀπαιτεῖ προφορικὴν καὶ λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ἐπειδή, προκειμένου ἵνα ὁ ἱερεὺς λύσῃ, δεσμεύσῃ, ἀφῇ, ἢ κρατήσῃ τὰς ἁμαρτίας τοῦ πλημμελήσαντος, ὀφείλει ἵνα γινώσκῃ ταύτας καὶ ἐν ἐπιγνώσει ἐξασκήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὅπερ ἔλαβεν· ὀφείλει ἵνα κρίνῃ καὶ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ μετανοοῦντος, καὶ γνωρίσῃ τὸν βαθμὸν τοῦ παραπτώματος αὐτοῦ, ὅπως ἐξενέγκῃ τὴν ἐτυμηγορίαν αὐτοῦ· ὀφείλει ἵνα ἐπιδιώξῃ τὴν πνευματικὴν θεραπείαν τῆς πασχούσης ψυχῆς· ὅθεν ἀνάγκη ὅπως ἐπίσταται τὴν νόσον, ὑφ' ἧς αὕτη κατέχεται, καὶ διατάξῃ οὕτω τὰ κατάλληλα φάρμακα.

Τούτων ἕνεκεν ἡ Ἐκκλησία ἐπιβάλλει ὡς ὅρον ἀπαραίτητον τὴν προφορικὴν καὶ λεπτομερῆ ἐξομολόγησιν πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, ἣν ὅμως δὲν θεωρεῖ ὡς ἀπεργαζομένην σωτηρίαν, ἂν μὴ γένηται μετὰ συντετριμμένης καρδίας, φόβου Θεοῦ, πλὴν ἅμα καὶ ἐλπίδος ἐπὶ τῇ εὐσπλαγχνίᾳ Αὐτοῦ καὶ τῇ ἀξιομισθίᾳ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὡς καὶ μετὰ σταθερᾶς γνώμης καὶ ὑποσχέσεως πρὸς διόρθωσιν.

Ἡ μεταμέλεια δέον ἵνα ᾖ μὴ μόνον ἐσωτερική, ἀλλὰ καὶ ἐξωτερική, ἤτοι ἀνάγκη ἵνα ἐκδηλῶται καὶ διὰ πράξεων ἐξωτερικῶν, ἀφ' οὗ ἡ θεία Γραφὴ πλήρης ἐστὶ παραγγελμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μετάνοιαν ὡς μαρτυρίαν τῶν τῆς μεταμελείας αἰσθημάτων. Ὁ προτεσταντισμὸς μεθ' ὅλας τὰς διακηρύξεις αὐτοῦ περὶ προσηλώσεως εἰς τὸ γράμμα τῶν θείων Γραφῶν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἀπέρριψε τὰς Ἱερὰς Γραφὰς καὶ ἀπεχωρίσθη παντελῶς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων εἶχε καὶ ἔχει νομοθεσίαν σπουδαιοτάτην ἀφορῶσαν εἰς τὰς ἐξωτερικὰς μετανοίας.

Οἱ Καλβινισταὶ ἀποκρούοντες τὴν Μετάνοιαν ἐκ τῆς τάξεως τῶν Μυστηρίων, θεωροῦσι ταύτην ὡς ἔργον ὠφελείας τῇ ψυχῇ πρόξενον· οἱ Λουθηρανοὶ ἀναγνωρίζουσι μὲν τὴν ἀνάγκην τῆς πρὸ τῆς Μεταλήψεως ἐκτελέσεως τῆς Μετανοίας, ἀλλ' ἀποκρούουσι τὴν παρέμβασιν τοῦ ἱερέως, διδάσκοντες ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη τῆς τοῦ ἱερέως παρουσίας ἐστὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ἀφέσεως· ἡ Ἀγγλικανὴ τέλος ἐκκλησία διετήρησε κατ' ἀρχὴν τὴν μυστικὴν ἐξομολόγησιν, συνοδευομένην ὑπὸ τῆς τοῦ ἱερέως ἀφέσεως, ἀλλ' ἐκ πνεύματος ζωηροτάτης ἀντιδράσεως κατὰ τῶν καὶ ἐν τῷ Μυστηρίῳ τούτῳ ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας εἰσαχθεισῶν καταχρήσεων, ἀφῆκεν ἵνα εἰς ἀχρηστίαν περιέλθῃ ἡ ἐξομολόγησις· ὅθεν δὲν θεωρεῖ ταύτην ὡς μυστήριον, ἀλλ' ὡς θεσμὸν ἱερὸν χορηγοῦντα τὴν χάριν εἰς τὸν καλῶς διατεθειμένον ἐξομολογούμενον.

Τρία πράγματα ἀποκαθιστῶσι τὰ Μυστήρια· 1) ἡ θεόθεν σύστασις αὐτῶν· 2) τὸ ὁρατὸν ἢ αἰσθητὸν σημεῖον, δι' οὗ ἡ ἐν τοῖς μυστηρίοις χάρις μεταδίδοται, καὶ 3) αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ χάρις μεταδιδομένη διὰ τοῦ καθηγιασμένου τούτου σημείου. Ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζουσα ὡς Μυστήρια τὸ Βάπτισμα καὶ τὴν Εὐχαριστίαν, ἀποκρούουσα δὲ τὰ λοιπά, ἐν ᾧ παραδέχεται καὶ ἀναμολογεῖ ὅτι παρέχουσι ταῦτα τὴν χάριν, περιπίπτει εἰς προφανῆ ἀντίφασιν πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς.

Καὶ ἵνα μὴ ἐπὶ τῶν ἄλλων Μυστηρίων τό γε νῦν παρεκτείνωμεν τὴν ἐξέλεγξιν, περιοριζόμεθα εἰς τὸ τῆς Μετανοίας, ὅπως ἴδωμεν εἰ ἐν αὐτῷ εὑρηνται τὰ τρία συστατικὰ τῆς ἀποκαταστάσεως Μυστηρίου καὶ καταδείξωμεν τὴν προφανῆ ἀντίφασιν τῶν ἀποκρουόντων αὐτὸ ἐκ τῆς τῶν Μυστηρίων σειρᾶς.

Ἡ θεόθεν σύστασις τοῦ Μυστηρίου τούτου καταδεικνύεται ἐκ τῶν χωρίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ἀριθ. Ε'. 7 Λευιτ. Ε'.5), ἅτινα ἀνωτέρω αὐταῖς λέξεσι παρεθέμεθα, ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ, περὶ ἧς ἐν Εὐαγγελίοις διδασκόμεθα (Ματθ. γ'. 6, Μάρκου ά. 5), καὶ τέλος ἐξ αὐτῆς τῆς ἀριδήλου συστάσεως καὶ τοῦ Μυστηρίου τούτου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, χορηγήσαντος τοῖς Μαθηταῖς Αὐτοῦ καὶ Ἀποστόλοις, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς διαδόχοις τούτων τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας (Ἰωάν. κ. 21—23). Ὅθεν ἐν τῇ ἐξομολογήσει ἀνευρίσκομεν τὸ πρώτιστον καὶ θεμελιῶδες συστατικὸν τοῦ μυστηρίου, ἤτοι τὴν θεόθεν αὐτοῦ καταγωγήν. Ὁμοίως ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἐξομολογήσει καὶ τὸ β'. συστατικὸν τοῦ Μυστηρίου, τὸ ὁρατὸν ἢ αἰσθητὸν σημεῖον, δι' οὗ ἡ χάρις μεταδίδοται· τοῦτο δὲ ἔγκειται ἐν τῇ προφορικῇ ἐξομολογήσει πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἐν ταῖς συγχωρητικαῖς λέξεσι ταῖς ἀπαγγελομέναις ὑπὸ τοῦ ἱερέως μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν «ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τῆς Αὐτοῦ φιλανθρωπίας, συγχωρήσαι σοι, τέκνον, πάσας τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ ἐγὼ ὁ ἀνάξιος ἱερεὺς τῇ ἐξουσίᾳ Αὐτοῦ τῇ δοθείσῃ μοι, συγχωρῶ καὶ ἀπολύω σε ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Ἀμήν». Τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο κατέχει τῇ κυριαρχικῇ τοῦ Δεσπότου ἐντολῇ, εἰπόντος «ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται». Τέλος ἐν αὐτῷ μεταδίδεται ἡ χάρις διὰ τοῦ καθηγιασμένου τούτου σημείου, διὰ τῆς εὐλογίας καὶ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ἐξομολογηθέντος ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ, ἐπιγιγνομένης τῆς ἐπανόδου τοῦ μετανοήσαντος εἰς τὴν ἀθωότητα, ἣν ἐν τῷ βαπτίσματι περιεποιήσατο, καὶ εἰς τὴν διαλλαγὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἰδίαν συνείδησιν.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, εἰ καὶ δὲν διετύπωσε νόμον εἰδικὸν περὶ τῆς μυστικῆς ἐξομολογήσεως, δὲν ἀποκρούει ὅμως ταύτην· ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς μετανοίας, παραδέχεται ταύτας κατ' ἀρχήν, ἐν δὲ τῷ καλανδαρίῳ αὐτῆς διετήρησε τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν καί τινας ἡμέρας μετανοίας, ἃς μετὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ὀνομάζει τετράωρον (quatre-temps) καὶ Παραμονάς. Ὅθεν ἐν τοῖς περὶ μετανοίας ἔργοις πολὺ ἀρίσταται αὕτη τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ διὰ διασαφήσεως μερῶν τινων τῆς ἑαυτῆς διδασκαλίας καὶ συμπληρώσεως αὐτῆς κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ Σωτῆρος καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων, δύναται συμφωνῆσαι τῇ ἁγίᾳ, καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ ὀρθοδόξῳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐν τοῖς περὶ Μετανοίας.

Οὕτω τὴν τῶν Μισσιοναρίων τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ δόξαν καὶ διδασκαλίαν ἐν τῷ περὶ Μετανοίας δόγματι ἀποκρούει καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, διατηρήσασα κατ' ἀρχὴν τὴν μυστικὴν ἐξομολόγησιν, συνοδευομένην ὑπὸ τῆς τοῦ ἱερέως ἀφέσεως. Ἐν τοῖς ἑπομένοις ὀψόμεθα ταύτην ἀποκρούουσαν ἐπίσης καὶ πλείστας ἄλλας δοξασίας τῶν Μισσιοναρίων, οὐδεμίαν συγγένειαν παρουσιαζουσῶν οὐχὶ πλέον πρὸς τὴν Εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν τὴν ἀπαραχαράκτως ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ διατηρηθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν μᾶλλον ἐξέχουσαν σύναξιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ τὴν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ἐκπροσωπουμένην.

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(Συνέχεια· ἴδε τεῦχος ΙΔ').

Ἐν δὲ τῷ ᾠδῷ, λεγόντων ἡμῶν ὅτι τὴν ψυχὴν ἀπαλλαγεῖσαν τοῦ σώματος καὶ ἀσώματον πάντη καὶ ἄϋλον γενομένην οὐκ ἔστιν εἰκὸς ὑπὸ σωματικοῦ πυρὸς κολάζεσθαι, τοῦτο μὲν ἀληθὲς εἶναι ὡμολογήσατε, τῇ οἰκείᾳ δυνάμει μηδὲν σωματικὸν ἰσχύειν εἰς τὸ ἀσώματον, τῇ δὲ θείᾳ δυνάμει γίνεσθαι τοῦτο λέγετε, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναι γενόμενον· πρὸς δὲ σύστασιν τούτου λόγον τινὰ ἐνδεχόμενον ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖον εἰλήφατε, ὅτι ἡ ψυχὴ ἡ δι' ἁμαρτίας ἑαυτὴν τοῖς σωματικοῖς ὑποτάξασα ὀφείλει καὶ ταῖς τιμωρίαις αὐτῆς ὑποτάσσεσθαι· τοῦτο μὲν οὖν οὐχ ὅτι γίνεται δεικτικόν ἐστι πάντως, ἀλλ' εἴπερ ἄρα ἐγίνετο, συνίστησι τὸ γινόμενον εὔλογον εἶναι, τάχα δὲ οὐδὲ εὔλογον ἄλλως ἐστί· φαίη γὰρ ἄν τις εἰς τοὐναντίον τὸν λόγον μεταγαγών, ὅτι ψυχὴ ἡ διὰ τοῦ σώματος ἑαυτὴν τοῖς σωματικοῖς ὑποτάξασα, μετὰ τοῦ σώματος αὖθις ὀφείλει τὴν σωματικὴν τιμωρίαν ὑφίστασθαι· τοῦτο γὰρ εὐλογώτερόν τε καὶ δικαιώτερον καὶ τῆς ἀκολουθίας μᾶλλον ἐχόμενον. Τὴν δὲ παραβολὴν αὖθις ἐκείνην εἰς σύστασιν τούτου λαβόντες, ἐν ᾗ ἡ τοῦ πλουσίου ψυχὴ πρὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ σώματος πυρίνῃ φλογὶ βασανίζεσθαι λέγετε, παντελῶς ὑμῖν αὐτοῖς περιπεπτωκότες φαίνεσθε, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀνατρέποντες, πρότερον μὲν εἶναι τὴν παραβολὴν περὶ τῶν ἐσχάτων τριῶν λέγοντες καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐνεργεῖσθαι, νῦν δὲ αὖθις τὴν ψυχὴν τοῦ πλουσίου κολάζεσθαι λέγοντες. Τοὺς δαίμονας δὲ ἡμεῖς οὐκ ἀποκαλύψεσθαι μέλλειν σώματά τινα ἀέρια φαμὲν ἢ πῶρια, ἵνα ἐπιτηδειότερα ὦσιν εἰς τὰς βασάνους, ἀλλ' ἔχειν αὐτὰ μετὰ τὴν πτῶσιν ἐκείνην καὶ τὴν εἰς τὸν σωματικὸν τοῦτον κόσμον προσπάθειαν, καθάπερ καὶ ὁ Ἀδὰμ μετὰ τὴν παράβασιν τοὺς δερματίνους χιτῶνας ἐνδεδῦσθαι λέγεται τὴν παχυτέραν σάρκα καὶ θνητὴν καὶ ἀντίτυπον· καὶ τοῦτό γε οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου λέξεσιν αὐταῖς εἰπόντος ἐν τοῖς εἰς τὸν Ἡσαΐαν ἐξηγητικῶς ἀκούσαντες.

Κατὰ δὲ τὸ θ', ἡμεῖς μὲν εἴπομεν μηδὲ μίαν ὀπτασίαν εἶναι τῶν ὁσίων ἡμῶν πατέρων, μηδ' ἄλλο τι θαῦμα διδάσκοντα· τοὐναντίον δ' ὑμεῖς λέγετε πολλὰ τοιαῦτα εὑρίσκεσθαι τῷ μεγάλῳ Γρηγορίῳ καὶ

δὴ καὶ ἑτέροις. Λέγομεν οὖν πρὸς τοῦτο συνιστῶντες τὸ ἐξ ἀρχῆς εἰρημένον ὅτι πῦρ ἀφωρισμένον καὶ πρόσκαιρον καθαρτικὴν δύναμιν ἔχον ἐκ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι μαθεῖν· ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πατέρες, οἳ καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς οὐρανίου πολιτείας ἐν ταῖς ἐρήμοις καταφυτεύσαντες, Αἰγύπτιοί τε καὶ Παλαιστινοί, τοιοῦτον οὐδὲν ὁμολογουμένως ἢ περ εἴρηται διεσάφησαν, ἀλλὰ σκιαγραφίας τινὰς εἶδον καὶ οἷον διατυπώσεις τῶν μελλουσῶν ἐκείνων κολάσεων καὶ ἐν αὐταῖς αὐτοὺς μικρά τινα πταίσαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσεβεστάτους καὶ πονηροτάτους κολαζομένους. Ὁ δὲ μέγας Γρηγόριος δοκῶν εἰσάγειν τὸ καθαρτήριον, οὐδ' αὐτὸς οὐδὲν ἡμῖν ἀφωρισμένον ἔν τινι τόπῳ παρέδωκεν, ἀλλ' ἄλλον ἀλλαχοῦ κολαζόμενόν τε καὶ καθαιρόμενον παριστᾷ τῶν, ὡς αὐτός φησιν, ἐλαχίστοις περιπεπτωκότων ἐγκλήμασι.

Δέκατον δέ γε καὶ τελευταῖον, ἐπιχειρούντων ἡμῶν ἀπὸ τῆς συγγενείας καὶ ὁμοιότητος ταύτης τῆς δόξης πρὸς τὸ ὠριγενειακὸν δόγμα καὶ λεγόντων ἀποβλητέαν εἶναι καὶ ταύτην τὴν ὥσπερ ἐκείνην διὰ τὸ ῥαθυμίαν καὶ ἔκλυσιν ταῖς ψυχαῖς ἐμποιεῖν προσδεχομέναις ἑτέραν κάθαρσιν, ἀπηντήσατε πάλιν τὰ αὐτὰ λέγοντες, ἃ καὶ πρότερον, ὡς οὐδαμῶς ἡ παράδοσις αὕτη ῥαθυμεῖν τοὺς ἀνθρώπους παρασκευάζει, ἀλλ' ἀργυρνεῖν ὡς μάλιστα, φοβουμένους τὸ ἀριμὺ καὶ ἀφόρητον τῶν ἐν τῷ καθαρτηρίῳ τιμωριῶν. Ἀλλ' ἡμεῖς γε τῶν εἰρημένων ἐχόμενοι λέγομεν, ὡς οὐδεμία πρόσκαιρος τιμωρία φοβεῖ, κἂν ἀριμυτάτη πασῶν νομίζοιτο, τοὺς ἐπιῤῥεπῶς πρὸς τὴν κακίαν ἔχοντας, ἀλλ' ἢ πρὸς τὴν ὠριγένειον δόξαν κατὰ μικρὸν ὑπαχθήσονται πᾶσαν πρόσκαιρον εἶναι τιμωρίαν πιστεύοντες, ἢ καὶ διαστολήν τινα ποιούμενοι καταῤῥονήσουσι ταύτης τῆς ἐπικαίρου διὰ τὸ λεῖον τῆς ἡδονῆς καὶ τὸ τραχὺ τῆς ἀρετῆς καὶ ποιήσαντες ὥστε βέλτιον εἶναι καὶ φοβερώτερον τῇ ἀδηλίᾳ τοῦ μέλλοντος ἑαυτοὺς ἐπιτρέπειν καὶ ἀγνοεῖν ὁποίας τινος ἐπιτευξεται δίκης τὰ παρ' ἡμῶν εἰργασμένα· καὶ ἢ συνεχωρήθησαν ὅλως διὰ μετανοίας τῆς προσηκούσης, ἢ μένουσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς κρίσεως ἐμφανισθησόμενοι, ἢ πεπεισμένους ὡς καθαρθήσονται πάντως ἀφροντιστεῖν, καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τὸν μωρὸν ἀποκαλέσαντα τὸν ἀδελφὸν οὐκ εἰς τὸ καθαρτήριον ἀλλ' εἰς τὴν γέενναν παραπέμπει, καὶ περὶ ἀργοῦ λόγου λόγον ἡμᾶς ἀποδώσειν ἐν τῷ καιρῷ τῆς κρίσεως πάντως ἀλλ' οὐ καθαρθήσεσθαι διὰ πυρὸς διδάσκει. Ταῦτα μὲν οὖν φοβερώτερα τοῦ καθαρτηρίου καὶ πρὸς μετάνοιαν κινητικώτερα τὸ προσκροῦσαι Θεῷ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ παριδόντας τῇ μελλούσῃ δίκῃ καὶ ταῖς αἰωνίοις βασάνοις ὑπευθύνους ἑαυτοὺς καταστῆσαι. Δεῖ τοίνυν, ὡς ἡμεῖς γε νομίζομεν, τὸ παρὰ τῶν ὑμετέρων ῥηθὲν διδασκάλων αὐτίκα μετὰ τὸν θάνατον καθαρτήριον πῦρ ἀλληγορικώτερον ἐκλαβεῖν ἀλλ' οὐ σωματικόν τι τοῦτο νομίζειν, εἰ κἀκείνοις οἰκονομικῶς ἴσως εἴρηται. Ἵν' οἰκεία ἡ κόλασις καὶ καταλληλος ᾖ τῇ κολαζομένῃ ψυχῇ, νοητὴ καὶ ἄυλος τῇ ἀύλῳ καὶ ἀσωμάτῳ· οὕτω γὰρ ἀλλήλοις τε καὶ τῇ ἀληθείᾳ συμφωνήσαντες δόξαν ὁμόφωνον ἀναπέμψωμεν τῇ αὐταληθείᾳ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Τοῦ Αὐτοῦ

ἀπόκρισις πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἀπορίας καὶ ἐρωτήσεις ἐπὶ ταῖς ῥηθείσαις ὁμιλίαις παρὰ τῶν καρδιναλίων καὶ τῶν ἄλλων λατινικῶν διδασκάλων.

Ἐπειδὴ σαφέστερον ἡμᾶς ἀπαιτεῖτε καὶ καθαρώτερον ἐπὶ τοῖς ἠρωτημένοις παρ' ὑμῶν ἀποκρίνεσθαι, λέγομεν ἤδη διὰ βραχέων, καὶ γὰρ τοῦτο προσεθήκατε τῇ ζητήσει. Ποῖς τὸ πρῶτον ἐρωτηθὲν, ὅπως νοοῦμεν, τὰς τῶν ἁγίων ψυχὰς οὔπω τὸν οἰκεῖον κλῆρον ἀπολαβεῖν καὶ τὴν μακαρίαν ἐκείνην κατάστασιν, ὅτι ἡ τῶν ἁγίων ἀπόλαυσις καὶ μακαριότης, ἣν ἀπὸ τοῦ νῦν ἔχουσι τῶν οἰκείων σωμάτων ἀπολυθέντες, εἴτε θεωρίαν Θεοῦ ταύτην ἐθέλοι τις ὀνομάζειν, εἴτε μετοχὴν καὶ κοινωνίαν Θεοῦ, εἴτε βασιλείαν οὐρανῶν, εἴτ' ἄλλο τι τοιοῦτον, ἀτελής ἐστι πᾶσα καὶ ἐλλιπὴς ὡς πρὸς ἐκείνην τὴν ἐλπιζομένην ἀποκατάστασιν, καὶ τοῦτο διά τε τῶν γραφικῶν μαρτυριῶν καὶ τῶν διδασκαλικῶν ἀποφάσεων ἱκανῶς παρεστήσαμεν οὕτω ῥητῶς διηγορευμένον· αἴτιον δὲ τούτου ἔφαμεν εἶναι τάχα μὲν τὸ κεκρῖσθαι παρὰ Θεῷ, μὴ δὲ τὰς ψυχὰς δοξασθῆναι τελέως ἄνευ τῶν συνηθληκότων αὐταῖς σωμάτων, τάχα δὲ τὸ μὴ δεῖν ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἁγίων ἰδίᾳ καὶ παρὰ μέρος τοὺς μισθοὺς τῶν ἔργων ἀπολαμβάνειν, ἀλλ' ὁμοῦ πάντας τελειωθῆναι κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, καὶ κοινῇ τοὺς στεφάνους ἀπολαβεῖν, καὶ ἀναῤῥηθεῖναι ἐπὶ πάσης κτίσεως, τάχα δὲ ἄλλο τι τοῖς ἀπορρήτοις βάθεσι τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων ἐγνωσμένον, ὡς συμβαίνειν ἐκ τούτων, τὴν νῦν τῶν ἁγίων ἀπόλαυσίν τε καὶ θεωρίαν τελειοτέραν μὲν εἶναι τῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ δοθείσης ἐν ἀῤῥαβῶνος μέρει, ἀτελεστέραν δὲ τῆς τότε ἐλπιζομένης.

Δεύτερον ἐζητήσατε τί ποτε ἡμῖν βούλεται τὸ λεγειν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ σὺν τοῖς ἀγγέλοις εἶναι παρὰ τῷ Θεῷ τοὺς ἁγίους. Λέγομεν οὖν οὐ σωματικόν τινα τόπον τὸν οὐρανὸν, οὐ μᾶλλον καὶ νοητὸν τόπον, εἴ γε καὶ χρὴ τοῦτον τόπον ἀποκαλεῖν, Θεοῦ δὲ τόπον ὅμως οἰκειότατ' ἂν εἰρημένον· λέγει γὰρ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης ἐν τῷ Περὶ τόπου Θεοῦ κεφαλαίῳ ιγ' τῶν Θεολογικῶν «οὔτε τόπος Θεοῦ λέγεται, ἔνθα ἔκδηλος ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ γίνεται»· καὶ πάλιν «τόπος Θεοῦ λέγεται ὁ πλέον μετέχων τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς χάριτος αὐτοῦ· διὰ τοῦτο οὐρανὸς αὐτοῦ θρόνος, ἐν αὐτῷ γὰρ εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτοῦ ἄγγελοι»· καὶ αὖθις «τόπος ἐστὶ νοητὸς, ἔνθα νοεῖται καὶ ἐστιν ἡ νοητὴ καὶ ἀσώματος φύσις, ἔνθα πάρεστι καὶ ἐνεργεῖ». Τὸν οὖν τοιοῦτον τόπον ὑπερουράνιόν τε καὶ ὑπερκόσμιον ὄντα καὶ νοητὸν καὶ ἀσώματον, περιέχοντα τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἁγίους φαμὲν καὶ οὐρανὸν ἐκ τῆς συνηθείας προσαγορεύομεν καὶ ἐν αὐτῷ τὸν Θεὸν καὶ εἶναι καὶ φαίνεσθαι καὶ ἐνεργεῖν μᾶλλον καὶ μάλιστα πεπιστεύκαμεν ἔχοντες ἐκ τῆς δεσποτικῆς φωνῆς τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· «ὡς γὰρ οἰκείου θεότητος αἱ νοεραὶ φύσεις καὶ νῷ μόνῳ λῆπταὶ, ξένον δὲ παντάπασιν ὅσαι ὑπὸ τὴν αἴσθησιν» κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, οὕτως οἰκεῖος μὲν Θεοῦ τόπος καὶ κόσμος ὁ τῶν νοερῶν καὶ ἄλλων φύσεων, ὃς καὶ πρῶτος ὑπ' αὐτοῦ δεδημιούργηται, κατὰ τὸν αὐτὸν θεολόγον, ξένος δὲ παντάπασιν ὁ περίγειος οὗτος καὶ καθ' ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ μέγισται τῶν θεοφανειῶν σχιζομένων ἢ ἀνοιγομένων τῶν οὐρανῶν πεφύκασι, δηλοῦντος τοῦ γενομένου πάντως ὡς ἐκ τῶν ὑπερουρανίων ἐκείνων χώρων ὁτῳδήποτε τρόπῳ συγκαταβάσεως ὁ Θεὸς ἐπιφανῆναι τοῖς καθ' ἡμᾶς ηὐδόκησε καὶ ἠθέλησεν. Ἐκ τούτου τοῦ τόπου πρὸς τὸν σωματικὸν κόσμον ἀποστελλομένους ὑπὸ Θεοῦ τοὺς ἀγγέλους ἐπὶ διακονίᾳ φαμὲν μήτε παρεῖναι κατ' αὐτὰ ἐνταῦθα κἀκεῖ, μήτ' ἐνεργεῖν· ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖ παρόντας τὰ ἑαυτῶν ἐνεργεῖν, παρίστασθαί τε τῷ Θεῷ καὶ θεωρεῖν αὐτὸν καὶ ὑμνεῖν, οὕτως ἐνταῦθα παρόντας τὰ τῆς διακονίας αὖθις ποιεῖν, σχολάζοντας πρὸς μικρὸν τῆς ἀκραιφνοῦς θεωρίας ἐκείνης καὶ παραστάσεως· λέγει γὰρ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης ἐν τῷ εἰρημένῳ Περὶ τόπου Θεοῦ κεφαλαίῳ «ὁ ἄγγελος σωματικῶς μὲν ἐν τόπῳ οὐ περιέχεται, ὥστε τυποῦσθαι καὶ σχηματίζεσθαι· ὅμως λέγεται εἶναι ἐν τόπῳ διὰ τὸ παρεῖναι νοητῶς καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, καὶ μὴ εἶναι ἀλλαχοῦ ἀλλ' ἐκεῖσε νοητῶς περιγράφεσθαι, ἔνθα καὶ ἐνεργεῖ· οὐ γὰρ δύναται κατὰ ταὐτὸν ἐν διαφόροις τόποις ἐνεργεῖν, μόνου γὰρ Θεοῦ ἐστι τὸ πανταχοῦ κατὰ ταὐτὸν ἐνεργεῖν». Εἰ τοίνυν κατὰ τὸν θεολόγον τοῦτον οὐ δύναται ἄγγελος ἐν διαφόροις τόποις κατὰ ταὐτὸν ἐνεργεῖν, οὔτ' ἐν οὐρανῷ δύναται τὰ σωματικὰ ἐνεργεῖν, οὔτε παρ' ἡμῖν ὢν αὖθις καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐνεργεῖν· ἀκραιφνῶς ὅμως δύναται θεωρεῖν τὸν Θεὸν ἔνθα φαίνεσθαι πέφυκε καὶ ὑμνεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦτον ἀπολείπεσθαι τῆς ἐνεργείας ἐκείνης, εἰ καὶ πρὸς μικρὸν χρόνον. Εἰ γὰρ τῷ παρίστασθαι τῷ Θεῷ τὸ ὁρᾶν αὐτὸν ἕπεται, τῷ ἀποστέλλεσθαι πρὸς Θεοῦ τὸ μὴ καθ' ὁμοίως ὁρᾶν αὐτὸν ἀκολουθήσειεν ἄν, οὐχὶ τὸ μὴ

παρεῖναι πανταχοῦ τὸν ὁρώμενον, ἀλλὰ τὸ ἀπεστράφθαι καὶ πρὸς ἄλλο τι ὁρᾶν τὸν ὁρᾶν ὀφείλοντα· καὶ τοῦτο σφόδρα κατάδηλον, εἰ μή τις σφόδρα φιλονεικεῖν βούλοιτο· τίς γὰρ ἂν φαίη τὸν τέμνοντα τοὺς Ἀσσυρίους ἐκεῖνον ἄγγελον ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ καὶ τῷ Θεῷ παρίστασθαι καὶ θεωρεῖν αὐτὸν καὶ ὑμνεῖν; διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις οὐχ ἁπλῶς εἶπεν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διαπαντὸς βλέπουσιν, ἀλλ' ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς διαπαντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὄντες, φησί, διαπαντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ ἐν οὐρανοῖς φαινομένου, ὡς εἴ γε μὴ ἐν οὐρανοῖς εἰσιν, οὐδὲ βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ ἐν τοῖς σωματικοῖς μὴ πεφυκότος φαίνεσθαι.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ τοῦ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

νῦν πρῶτον ἐκδιδόμεναι ἐκ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς εὑρισκομένου χειρογράφου

ΥΠΟ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Ἀλλ' ἡ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σακκουδίωνος διαμονὴ τοῦ Θεοδώρου δὲν διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν, διότι ὅτε μετ' ὀλίγον τὸ 797 τῶν Ἀράβων κατατρεχόντων τὸ διαμέρισμα τῆς Ὀψικίου (1) καὶ ἀναστάτους τοὺς ἐγγὺς καὶ τοὺς μακρὰν ποιούντων, ἡ ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις διαβίωσις τῶν μοναχῶν καθίστατο ἀκροσφαλής, ὁ Θεόδωρος διαλύσας τὸ μοναστήριον αὐτοῦ καταλαμβάνει τὴν βασιλεύουσαν, ἔνθα ὑπό τε τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς Αὐγούστης οὐ μόνον μετὰ τιμῆς ἀποδεκτὸς ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντὸς τῆς πόλεως περίφημον μετὰ ταῦτα μονὴν τοῦ Στουδίτου ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ κυβέρνησιν ἀνέλαβεν. Ἡ ἐπιφανεστάτη αὕτη μονὴ ἡ τοσοῦτον κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου Μεσαιῶνος ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῶν γραμμάτων μοχθήσασα, καλουμένη ἄλλοτε μὲν τοῦ Στουδίτου, ἄλλοτε δὲ τῶν Στουδίου, ἢ ἁπλῶς τὰ Στουδίου καὶ τοῦ Στουδίου, κατὰ πιθανωτέραν γνώμην ἀνηγέρθη τὸ 463 ὑπό τινος Ρωμαίου ὑπάτου Στουδίου, ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Θρᾳκὸς ἢ Μακέλου καὶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Γενναδίου, διαδόχου τοῦ Ἀνατολίου (2). Ἡ μονὴ αὕτη ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ πλουσίων κτημάτων, δι' ὧν ἐπροικίσθη ὑπὸ τοῦ

(1) Ἴδ. ἀνωτέρω σημείωσιν 6.

(2) Τρεῖς Στουδίους ἀναφέρει ἡ ἱστορία, τούτου δ' ἕνεκα διάφοροι ἐγείρονται γνῶμαι περὶ τοῦ κτίτορος τῆς περιφήμου μονῆς. Οὕτω π. χ. κατὰ τὸν Μ. Γλυκᾶν σελ. 463 μεταξὺ τῶν 12 ἐκείνων περιφανῶν Συγκλητικῶν Ρωμαίων, οἵτινες μετὰ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καταλαβόντες τὸ Βυζάντιον οἴκους πολλοὺς, ναοὺς καὶ ξενῶνας ἤγειραν, ὑπῆρχε καί τις Στούδιος λεγόμενος. Ἕτερος Στούδιος ἀναφέρεται ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου, Κόμης τῶν Προβάτων καὶ ἔπαρχος τῆς πόλεως τὸ 401 καὶ 404, πρὸς ὃν σώζεται καὶ ἐπιστολή τις τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου παραμυθητικὴ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ (ἴδ. Παλλάδιον ἐν Βίῳ Χρυσοστόμου σελ. 27). Τρίτος δὲ Στούδιος ἀναφέρεται ὁ κατὰ τὸ 454 ὑπατεύσας, ἀνὴρ θεοσεβὴς καὶ περίβλεπτος, ὑφ' οὗ κατὰ τοὺς πλείστους τῶν ἀρχαίων ἀνηγέρθη καὶ ἡ μονὴ τοῦ Στουδίου. Τοῦτον π. χ. ἐννοεῖ ὁ βιογράφος Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, λέγων τὰ ἑξῆς· Ἀνήρ τις τῶν εὐγενῶν καὶ τὰ μεγάλα δυναμένων ἀπὸ Ῥώμης ἐπανήκων, Στούδιος τῷ ἀνδρὶ ὄνομα. Εὐπρέπιον δὲ τούτων ἡ καθ' ἡμᾶς γλῶσσα οἶδε καλεῖν· ὃς καὶ τῷ τοῦ πατρικίου καὶ ὑπάτου τετίμητο ἀξιώματι· οὗτος τοίνυν ἐνταῦθα κατεσκηνωκὼς καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ διὰ μέγεθος ἀρετῆς τῷ Θεῷ ἀνατεθεικὼς καὶ τὸν περιφανῆ τοῦτον σηκὸν τῷ μεγάλῳ Προδρόμῳ καὶ Βαπτιστῇ ἀνιστᾷ, μοναστῶν καταγώγιον ἀπειράξας αὐτόν. Θεοφάνης ὁ Χρονογράφος ἐν σελ. 271 ἀναγράφων τὴν ἵδρυσιν τῆς μονῆς λέγει· τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (δηλ. 463 καὶ Στούδιος τὸν ναὸν ἔκτισε τοῦ Προδρόμου καὶ μοναχοὺς ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων ἐν αὐτῷ κατέστησεν. Τούτῳ κατακολουθοῦσι καὶ Γεώργιος ὁ Κεδρηνὸς Τόμ. Ι σελ. 61, Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης (Ἐκκλ. Ἱστορ.), λέγων· ἐπὶ Γενναδίου Π. Κ. Στούδιος ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ μοναχοὺς ἐκ τῶν ἀκοιμήτων ἐγκατέστησεν, Σουΐδας, καθ' ὃν Στούδιος δυνάστης, ὃς καὶ τὴν περιβόητον μονὴν ἔκτισεν, οἱ μετὰ Θεοφάνην λέγοντες· κατὰ τὸν θεῖον τοῦ προδρόμου νεών, ὃν ὁ Στούδιος ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν βιβλ. Ι, 9), ὁ Κωδινὸς, ὅστις ἐν τῇ περὶ κτισμάτων σελ. 92 λέγει· Τὰ Στουδίου Στούδιος Πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλου καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε καὶ μοναχοὺς χιλίους ἀπέκειρε, ὁ παρὰ τῷ Βανδουρίῳ ἐν Imperium Orientale ἀνώνυμος, ὁ γράψας περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν σελ. 21 λέγων· τὰ δὲ Στουδίου ἔκτισε Στούδιος πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεομακέλου, ἐν ᾧ προσεκύρωσε κτήματα πολλὰ καὶ πρώτων μοναχοὺς ἐποίησε, καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος ἐν Ἐκκλ. ἱστορ. βιβλ. 8, 2· καθ' ὃν τοῦ πατριάρχου Γενναδίου ἐπὶ τοῦ θρόνου ὄντος, Στούδιός τις περιφανὴς ἔνδοξος ἐκ Ῥώμης ἥκων, τὸν τοῦ Προδρόμου ἀνεγείρει νεών, μοναχοὺς ἐκ τῆς τῶν Ἀκοιμήτων μονῆς ἐκεῖσε ἐγκαταστήσας. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαίων τούτων καὶ πάντες σχεδὸν οἱ νεώτεροι θεωροῦσι τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ἱδρυθεῖσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Θρᾳκὸς τὸ 46 ὡς π. χ. ὁ Δουκάγγιος ἐν Constantinopolis Christiana σελ. 103 ὁ Βανδούριος, ἐν Τόμ. Α. σελ. 21 καὶ Β. σελ. 984, ὁ Πατριάρχης Κωνστάντιος σελ. 97 καὶ ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος Τόμ. Α'. σελ. 307. Μόνος ὁ Κ. Πασπάτης ἐν ταῖς ἐσχάτως ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθείσαις Βυζαντιναῖς αὐτοῦ μελέταις σελ. 84, θεωρῶν τὸν Θεοφάνην καὶ τοὺς αὐτῷ ἑπομένους πλανωμένους, ὡς ἱδρυτὴν τῆς μονῆς ἀναγράφει τὸν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μ. ἀκμάσαντα Στούδιον. Τὴν εἰκασίαν τοῦ ταύτην ὁ ἡμέτερος Βυζαντιολόγος στηρίζει ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι κατὰ τὸν Κωδινὸν ἐν τῷ περὶ κτισμάτων σελ. 121, ἡ μονὴ τοῦ Ὀὐστουου, ὡς καὶ ἡ μονὴ τῆς χώρας, ἔξω τῆς πόλεως ὑπῆρχεν· ἐπειδὴ δὲ τὰ Θεοδοσιακὰ τείχη ἀνηγέρθησαν τῷ 413 ἔπεται ὅτι ἡ μονὴ τοῦ Στουδίου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κτισθῇ ἐπὶ Λέοντος Μακέλου, διότι τότε θὰ ἦτο ἐντὸς τῶν τειχῶν. Κατὰ τὴς εἰκασίας ταύτης τοῦ Κυρίου Πασπάτη παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Πρῶτον ὅτι οὔτε ὁ Κωδινὸς, οὔτε ἕτερός τις τῶν ἀρχαίων, ἐφ' ὅσον οἴδαμεν, θεωρεῖ ὡς κτίτορα τῆς μονῆς τὸν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μ. Στούδιον, ὁ δὲ Κωδινὸς ῥητῶς λέγει, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν, ὅτι ὁ Στούδιος ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλου ἔκτισε τὰ Στουδίου. Ἀλλὰ τότε ἠδύνατο νὰ ἀντιπαρατηρηθῇ ἡμῖν, πῶς συμβιβάζεται πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Κωδινοῦ, τὸ ἕτερον καθ' ὃ, ἡ μονὴ τοῦ Στουδίου ἦν ἐκτὸς τῆς πόλεως; Τὴν δικαίαν ταύτην ἀπορίαν νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ λύσωμεν παραδεχόμενοι ἢ ὅτι ὁ Κωδινὸς ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ χωρίῳ ἐννοεῖ ἁπλῶς τὸν χῶρον καὶ τὴν περιοχὴν καὶ τὰ κτήματα τῆς μονῆς, τὰ ὁποῖα πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως αὐτῆς ἔκειντο ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ἢ ὅτι ἕνεκα τοῦ ἀποκέντρου τῶν μερῶν ἐκείνων, ἡ μονὴ καίπερ ἐντὸς τῆς πόλεως οὖσα ὡς ἔξω αὐτῆς κειμένη ἐθεωρεῖτο, καθόσον μάλιστα ὁ Κωδινὸς δὲν λέγει ἔξω τῶν τειχῶν, ἀλλ' ἔξω τῆς πόλεως. Δεύτερος ὅσον ὕποπτος καὶ ἂν θεωρηθῇ ὁ Θεοφάνης, ἀπέναντι ὅμως τῶν πολλῶν μαρτυριῶν, τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἀνηνέγκαμεν, οὐδεμίαν βαρύτητα καὶ ἀξιοπιστίαν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ χωρίον τοῦ Κωδινοῦ, ὅστις ἄλλως τε ῥητῶς λέγει ὅτι ἡ μονὴ ἐκτίσθη ἐπὶ Λέοντος τοῦ Μακέλου. Ἄλλως τε τρίτον ἡ μαρτυρία τῶν ἀρχαίων στηρίζεται ἐπὶ ἱστορικοῦ καὶ ἀναμφιβόλου γεγονότος, αἴροντος πᾶσαν ὑπόνοιαν καὶ ἀμφιβολίαν. Πάντες δηλ. οἱ ἱστορικοὶ οἱ περὶ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου ἀναφέροντες, λέγουσιν ἅμα ὅτι ὁ Στούδιος συνήγειρε καὶ ἐγκατέστησεν ἐν αὐτῇ μοναχοὺς ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ἀκοιμήτων. Περὶ τοῦ εἴδους τούτου τῶν μοναχῶν, οἵτινες ὠνομάσθησαν οὕτω ἐκ τῆς διηνεκοῦς πρὸς Θεὸν ᾠδῆς καὶ τῆς ἀλήκτου ὑμνολογίας (Πρβλ. Ἰγνατίου βίον τοῦ Νικηφόρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως 13) καθόσον οὗτοι διαιρούμενοι εἰς τρία τμήματα ἀσίγητον τὸν ὕμνον παρεσκεύαζον Θεῷ ἀναπέμπεσθαι (Νικηφ. Καλλ. Ἐκκλησ. ἱστορ. 16,21) πρῶτον καθόσον οἴδαμεν ἀναγινώσκομεν παρὰ

κτίτορος αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν πολλῶν μοναχῶν τῶν εἰς αὐτὴν συρρευσάντων, κατέστη μία τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μέχρις οὗ ὁ εἰκονομάχος αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος κατερήμωσεν αὐτὴν τέλεον, τὰ μὲν κτήματα αὐτῆς κατασχών, τοὺς δὲ μοναχοὺς ἀπελάσας τοῦ Βυζαντίου καὶ πολλαχοῦ διασκορπίσας. Ἡ τοιαύτη τῆς μονῆς κατάπτωσις δείκνυται ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ βιογράφου τοῦ ἡμετέρου Θεοδώρου, καθ' ὃν ὅτε ὁ ἀοίδιμος τὴν κυβέρνησιν τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου ἀνέλαβε, αὕτη δὲν ἠρίθμει πλείους τῶν δώδεκα μοναστῶν. Ἀλλ' ἡ μεγάλη τοῦ Θεοδώρου φήμη, τὸ μέγα αὐτοῦ ὄνομα, τὸ πανταχοῦ τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας διασαλπιζόμενον διά τε τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ πολιτείαν καὶ τὴν εἰς τὰ πάτρια πίστιν, οὐ μόνον πολλοὺς τῶν λαϊκῶν εἰς αὐτὴν προσείλκυσε, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἐξ ἄλλων μοναστηρίων, οὕτως ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐπὶ τῆς συνετῆς καὶ ἀληθῶς παραδειγματικῆς αὐτοῦ ἡγουμενείας, ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν προυχώρησε μέχρι τῶν χιλίων. Ἐνταῦθα ὅμως ἐν τῇ μονῇ τοῦ Στουδίου πίπτει καὶ ἡ κυρία ἐνέργεια τοῦ Θεοδώρου ὡς μοναχοῦ, ὅστις οὐ μόνον τὴν μονὴν μεγάλην καὶ περιφανῆ ἀνέδειξεν, ἐξ ἧς πολλοὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ καροὶ ἀγλαοὶ προῆλθον, ἀλλὰ καὶ τὸν μοναχικὸν βίον εἰς τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ πνεῦμα ἐπανήγαγε καὶ διερρύθμισε, παρὰ πολλῶν τῆς ἐποχῆς μοναχῶν παρεννοούμενον, καὶ κατέστη οὕτω εἷς τῶν ἐπισημοτέρων καὶ μεγίστων ἀντιπροσώπων τῆς μοναχικῆς πολιτείας κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, δικαίως ἀνθαμιλλώμενος πρὸς τοὺς μεγάλους αὐτῆς καθηγεμόνας τῶν ἐξ πρώτων αἰώνων.

Ὁ μοναχικὸς βίος, ὅστις κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας ἀναφανεὶς, ἐπαγιώθη ἰδίως καὶ ἀνεπτύχθη κατὰ τοὺς ἑπομένους τρεῖς, δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπαύγασμα καὶ καρπὸς τοῦ καθόλου χριστιανικοῦ βίου. Καίτοι τοῦ τοιούτου βίου διάφορα ἀνάλογα εἴδη ἀπαντῶσιν ἤδη πρὸ Χριστοῦ παρὰ διαφόροις λαοῖς, ὡς π. χ. παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς οἱ Βουδδαΐσται (α) παρὰ τοῖς Ἑβραίοις οἱ Θεραπευταὶ καὶ Ἐσσαῖοι καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οἱ Πυθαγόρειοι καὶ Νεοπλατωνικοὶ, ἐν τούτοις οὔτε ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀπέρρευσε, οὔτε πάλιν ὅτι εἶναι ἐναντίος τῷ χριστιανισμῷ καὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὥς τινες τὸ πάλαι καὶ νῦν διϊσχυρίσθησαν(β). Ὁ χριστιανικὸς μοναχικὸς βίος στηριζόμενος ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς τάσεως τῆς ἀπομονώσεως, τῆς θεωρίας καὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δεσμῶν τοῦ κόσμου καὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ ὡς ἀφορμὰς συστάσεως αὐτοῦ εὑρὼν ἐκτὸς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἔκλυσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, τοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν φρικώδεις διωγμοὺς, τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων, τὴν λοιπὴν ἀκαταστασίαν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ ἄλλα, οὐ μόνον τοῦ ἐθνικοῦ διακρίνεται κατ' ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ αἱρετικοῦ, ἰδίως τοῦ τῶν Γνωστικῶν καὶ Μανιχαίων· ὁ τῶν τελευταίων ἐδράζεται κυρίως ἐπὶ τοῦ ἀδιαλλάκτου μεταφυσικοῦ δυασμοῦ μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης, ὁ χριστιανικὸς ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ἀγῶνος μεταξὺ πνεύματος καὶ σαρκός· ἐκεῖνος κυριεύεται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς πνευματικῆς ὑπερηφανείας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, οὗτος ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης· ἐκεῖνος τείνει εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς σωματικῆς ὑπάρξεως καὶ τὴν πανθεϊστικὴν κατάποσιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ὑπὸ τῆς θείας, οὗτος εἰς τὸν ἁγιασμὸν καὶ δοξασμὸν τοῦ σώματος καὶ τὴν προσωπικὴν μετὰ τοῦ ζῶντος Θεοῦ κοινωνίαν ἐν Χριστῷ. Οὕτως ὁ χριστιανικὸς μοναχι-

Εὐαγρίῳ ἐκκλ. ἱστορ. 3, 18, 19, 21, καὶ 5. 16, καὶ Θεοδωρήτῳ Κύρου ἐπιστ. 141 καὶ 142, ἐξ ὧν δῆλον ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς ἢ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος εἰσήχθη παρὰ τοῖς ἐν Κ/πόλει μοναχοῖς· Ὡς ὁ εἰσαγαγὼν τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος, ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου Μαρκέλλου τοῦ ἐξ Ἀπαμείας ἀναφέρεται ὁ κατὰ τὸ 42ον ἀκμάζων πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπιδεξάμενος τὴν ἄσκησιν πρὸς τῷ ἱερῷ οἴκῳ τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι Μηνᾶ, ὕστερον καὶ πρὸς αὐτῷ τοῦ Πόντου στόμασι ἱδρύεται φροντιστήριον, οὗ δὴ καὶ νόμον εἰσάγει, καινὸν μὲν ἀλλὰ τὰ ἁπανταχοῦ κάλλιστον, μηδέποτε τῶν εἰς θεὸν ὕμνων τὸ συνεχὲς διακόπτεσθαι, ἀλλὰ τῇ κατὰ διαδοχὴν τῶν λειτουργούντων ὑπαλλαγῇ τὴν ἀσίγητον ταύτην καὶ ἄπαυστον τῷ Δεσπότῃ περιποιεῖσθαι δοξολογίαν. Ἐναντίος τῇ πληροφορίᾳ ταύτῃ φαίνεται Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος καθ' ὃν ὁ Μάρκελος εἶναι ὁ συστησάμενος τὴν μονὴν τῶν Ἀκοιμήτων. Ἀλλὰ ἡ διαφωνία αὕτη συμβιβάζεται, νομίζομεν, ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι ὁ συστησάμενος τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ μοναχικοῦ βίου, ὁ δὲ Μάρκελλος ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ καὶ περαιτέρω διαρρυθμίσας αὐτὸν, ὡς τοῦτο δηλοῦται ἔκ τε τοῦ συναξαρίου τῆς 9 Δεκεμβρίου καὶ τοῦ ἱεροῦ Θεοδώρου τοῦ ὀνομάζοντος ἁπλῶς τὸν Μάρκελλον ἀρχιμανδρίτην τῶν Ἀκοιμήτων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει καίτοι συνήθως γίνεται λόγος περὶ μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων, ἦσαν ὅμως δύο τοιαῦται, ἡ τοῦ Βασσιανοῦ καὶ Δίου (πρβλ. Εὐαγρ. Ἐκκλ. ἱστορ. 3, 19, ἐν σημειώσει. Ὅμοιον εἶδος μοναχικοῦ πολιτεύματος ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῇ Δύσει, ὅπου τὸ 515 ὁ βουργούνδειος ἡγεμὼν Σιγμοῦνδος ἵδρυσε τὴν ἐν Ἀγαουνῷ μονήν, ἧς οἱ μοναχοὶ ἀδιαλείπτως ἔψαλλον psallentium assiduum ἢ assiduum chorum. Κατὰ ταῦτα ἀφοῦ οἱ Ἀκοίμητοι ἀναφαίνονται κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα, τοιοῦτοι δὲ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς ἐγκατέστησαν τὸ πρῶτον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Στουδίου, εἶναι ἀδύνατον ἡ μονὴ νὰ ἱδρύθῃ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μ. ἀλλ' ἐπὶ Λέοντος τοῦ Θρᾳκὸς καὶ δὴ κατὰ τὸ 43ον ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Θεοφάνους· διότι καὶ τοῦτο εἰρήσθω χάριν ἱστορικῆς ἀκριβείας, ὅτι ὁ χρονογράφος οὗτος δὲν τίθησι τὴν ἵδρυσιν τῆς μονῆς τὸ 447 ὡς διϊσχυρίζεται ἡμαρτημένως ὁ ἡμέτερος Πασπάτης, ἀλλὰ τὸ 463. Κατὰ τὸν Θεοφάνην τὸ ἔτος τῆς ἱδρύσεως τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου εἶναι τὸ 5955, ἀπὸ τούτου ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν τὸ 5508 τῆς βυζαντινῆς χρονολογίας, ἀλλὰ τὸ 5492 τῆς ἀλεξανδρινῆς, ὅτε ἔχομεν τὸ 463· διότι ὡς γνωστὸν ἡ βυζαντινὴ χρονολογία διέφερε τῆς ἀλεξανδρινῆς κατὰ 6 ἔτη, ὁ δὲ Θεοφάνης πρὸς τῇ βυζαντινῇ μεταχειρίζεται καὶ τὴν ἀλεξανδρινήν· πρβλ. Ideler, Handbuch der Chronologie Τόμ. Β'. σελ. 400. — Περὶ τῆς μετὰ ταῦτα καταστάσεως τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου πρβλ. Γύλλιον Βιβλ. 4, 9, Βανδουρίου ἔνθ. ἀν. καὶ τοὺς ἡμετέρους· περὶ δὲ τῶν ἀκοιμήτων Βανδουρίου ἔν. ἀν. βιβλ. [illegible], Ρ, Shcrœckh Kirchen-Geschichte τόμ. 17 σελ. 484. Herzog, Real encyklopaedie τόμ. 1, ἐν λέξει ἀκοίμητοι, Augusti, Handbuch der christlichen Archaeologie Τόμ. Α'. σελ. 169, Βαρωνίου χρονικὰ ἔτος 459 κτλ.

(α) Περὶ τῶν ἐν ταῖς Ἰνδίαις ἀσκητῶν πρβλ. Στράβ. 15, [illegible], Ἀρριανοῦ Ἀναβ. Ἀλεξ. 7, 1 Διοδώρ. Σικελ. 2, Πλουτάρχ. Ἀλεξ. 64, Πλινίου Hist. nat. 7, 2. Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωμ. βιβλ. [illegible], καὶ 3. Αὐγουστίνου de Civit Dei βιβλ. 14, 7. κλ. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὁ ἐν Ἰνδίαις μοναχικὸς βίος εἶναι διάφορος ἀναλόγως τῶν ἀρχουσῶν θρησκευτικῶν θεωριῶν τοῦ Βραχμανισμοῦ καὶ Βουδδαϊσμοῦ. Ἡ βραχμανικὴ ἄσκησις ὁρμᾶται ἐκ θεωριῶν πανθεϊστικῶν, ἡ βουδδαϊκὴ ἐξ ἀθεϊστικῶν· ἡ πρώτη περιφρονεῖ τὰ πάντα ἐπειδὴ ἀφορᾷ εἰς τὸν Βράμαν, ἡ δευτέρα ἐπίσης περιφρονεῖ αὐτὰ ὡς μηδέν· ἡ πρώτη πανταχοῦ εὑρίσκει τὸν Θεὸν, ἡ δευτέρα τὸ μηδέν· ἡ πρώτη εἶναι ἰδεαλιστικὴ καὶ περιφρονεῖ τὸ πραγματικὸν, ἡ δευτέρα πραγματιστικὴ καὶ ἀποβάλλει αὐτὸ ὡς τὸ μὴ ἀληθές· ἐκτὸς τούτων ἡ βραχμανικὴ πρόσκειται τῷ ἐρημητικῷ καὶ ἀναχωρητικῷ βίῳ, ἐνῷ ἡ βουδδαϊστικὴ τῷ κοινοβιακῷ. Πρβλ. περὶ τούτων Wuttk Geschichte des Heidenthums Μέρος Β'. σελ. 598 καὶ Schaff Kirchen-Geschichte § 160.

(β) Οὕτω π. χ. ὁ Καλβῖνος ἐν τῇ 1 πρὸς Τιμόθ. 4, 3, ὁ ἱστορικὸς Νέανδρος ἐν τῇ ἐκκλ. αὐτοῦ ἱστορίᾳ Τόμ. 3, σελ. 329 καὶ ἕτεροι ἐκ τῶν νεωτέρων. Πρβλ. Schaff ἔνθ. ἀν. καὶ Herzog Real-Encyklopaedie Τόμ. 9 σελ. 672.

κὸς βίος ἐπὶ διαφόρων ἀρχῶν στηριζόμενος καὶ διαφόρους τὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἔχων, ὡς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος τῆς αὐταπαρνησίας ἀπορρέων καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειότητα τείνων, μεγάλην ἀναμφιβόλως ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴν ἔσχε, χρησιμεύσας ὡς εἷς τῶν θρώντων παραγόντων τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ μοναχικὴ πολιτεία πολλοῖς ἰδίᾳ ὀνήσιμος ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τῷ κόσμῳ ἐξ οὗ οἱ μοναχοὶ ἀπεσύροντο, πολλοὺς ἤνεγκε τοὺς καρπούς. Ἐν πρώτοις ἡ ἥττα τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ ἡ ἐν τῷ ρωμαϊκῷ κράτει καὶ μεταξὺ τῶν βαρβάρων νίκη τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ πολὺ ὑρείλεται τῷ μοναχικῷ βίῳ. Ἔπειτα ὁ μοναχικὸς βίος ἐχρησίμευσεν ἀναμφιβόλως ὡς πρόχωμα κατὰ τῆς κοσμικῆς ματαιότητος καὶ ἠθικῆς ἐκλύσεως τοῦ κόσμου καὶ ἅμα ὡς κήρυγμα πρὸς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφήν. Ταῖς ἀνθρωπίναις ἐκείναις ψυχαῖς, αἵτινες ἀπειρηκυῖαι ὑπὸ τῆς τοῦ κόσμου ἐκείνου οἰκτρᾶς καταστάσεως ἐζήτουν ἀπαλλαγήν τινα καὶ βελτίωσιν τοῦ ἑαυτῶν κλήρου, οὗτος παρεῖχε ὅρμον καταφυγῆς καὶ σωτηρίας, ὁδηγῶν αὐτὰς εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ἀδιαταράκτου κοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ μοναχικὸς βίος διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης συνήνου ὅ,τι αἱ κοσμικαὶ σχέσεις ἐχώριζον. Τὸ ἀληθὲς καὶ γνήσιον αὐτοῦ πνεῦμα ἀνεμίμνησκε τὴν χριστιανικὴν θεωρίαν περὶ τῆς ἀρχικῆς ἑνότητος καὶ ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπέναντι τῶν ὁρίων τῶν πολιτικῶν σχέσεων ἀντιπαρίστα τὴν συνείδησιν τῆς κοινῆς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει εἰκόνος τοῦ Θεοῦ. Ἐντεῦθεν τὸ πνεῦμα τοῦτο καταστρέφον τοὺς διαφόρους βαθμοὺς καὶ ἀποστάσεις, αἵτινες ἐκράτουν μεταξὺ πτωχῶν καὶ πλουσίων, δούλων καὶ ἐλευθέρων, ταπεινῶν καὶ ὑψηλῶν, πάντας ἀνεξαιρέτως, ἀδιακρίτως γένους καὶ ἡλικίας καὶ ἐθνικότητος καὶ καταστάσεως ἐκάλει εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ μετοχὴν τοῦ ἐν Χριστῷ βίου. Ἐν μὲν τοῖς στρατολογήμασι τοῖς ἔξωθεν, λέγει ὁ ἱερὸς Νεῖλος, εἷς τῶν μεγάλων ἀντιπροσώπων τοῦ μοναχικοῦ βίου κατὰ τοὺς ἓξ πρώτους αἰῶνας, ἄνδρες μόνον καὶ νεανίαι ἐκλέγονται, γέροντες δὲ παρορῶνται καὶ παῖδες ἀπολείπονται καὶ δοῦλοι ἀποδοκιμάζονται, γυναῖκες δὲ καὶ ἀποδιώκονται διὰ τὸ τῆς φύσεως ἀσθενές. Ἐν δὲ τῷ κατὰ Θεὸν ἀγῶνι καὶ τῷ στρατολογήματι τῆς εὐσεβείας γέροντες καλοῦνται καὶ νεανίαι προστρέχουσι καὶ παῖδες ὁρμῶσι καὶ δοῦλοι προθύμως καὶ μετὰ παρρησίας ἀπαντῶσι καὶ γυναῖκες οὐκ ἀπόβλητοι δείκνυνται . . . Ἐπιστ. βιβλ. 4, 4. Ὁ αὐτὸς Νεῖλος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ πρὸς Ἀγάθιον μονάζοντα 10· 6 προτρέπει τὴν πρὸς τὸ οἰκετικὸν γένος συμπάθειαν, ὅπερ κατεδουλώσατο τεμοῦσα τὴν φύσιν ἡ δυναστεία, ἀλλ' ἀγοῦ δὲ 9, 1 ὡς ἔργον τῆς χρισιανικῆς ἀγάπης θεωρεῖ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων (α). Περαιτέρω τὰ μοναστήρια ἦσαν τὰ καταφύγια τῶν καταδιωκομένων καὶ καταδυναστευομένων, τῶν πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν (β) ἅμα δὲ καὶ τὰ ἐπισημότερα σχολεῖα τῆς αὐτοθεωρίας, παρατηρήσεως καὶ πνευματικῆς πείρας. Ὁ μοναχικὸς βίος καὶ τὰ μοναστήρια ἀνέθρεψαν καὶ παρήγαγον πολλοὺς τῶν ἐπισημοτέρων κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου, οἵτινες διὰ πολλῶν κακώσεων καὶ πόνων ἐν Εὐρώπῃ τε καὶ Ἀσίᾳ καὶ Ἀρρικῇ τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐφύτευσαν. Ἡ αὐταπαρνησία καὶ αὐστηρὰ αὐτῶν ἄσκησις τοιαύτην ἐντύπωσιν προὐξένουν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν, ὥστε καὶ ἐντεῦθεν μόνον πολλοὶ προσήρχοντο εἰς τὸν χριστιανισμόν· τοῦτο ῥητέον οὐ μόνον περὶ τῶν ἐν κοινοβίοις μιγάδων, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀναχωρητῶν καὶ ἐρημιτῶν καὶ τῶν σπουράδην μοναζόντων. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον Συμεὼν ὁ Στυλίτης, ὅστις διὰ τῆς παραδόξου αὐτοῦ ἀσκήσεως, πολλὰ τῶν Συρακηνῶν πλήθη εἰς Χριστὸν προσείλκυσε. τέλος τὰ μοναστήρια κατέστησαν πάντοτε τὰ καρποφορώτερα διὰ τὸν κλῆρον καὶ τὴν ἱεραρχίαν σχολεῖα, προσενεγκόντα τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς λογιωτάτους καὶ ἐναρετωτάτους τῶν ἐπισκόπων, καὶ διατηρήσαντα καὶ ἀναπτύξαντα τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας· ἕνεκα μάλιστα τῆς ματαιότητος καὶ ἐπιδεικτικότητος τῆς παιδαγωγίας τῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἰδίᾳ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Λιβανίου, τὰ μοναστήρια παραλαμβάνοντα καὶ παῖδας, οὐ μικρὸν συνετέλεσαν εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς παιδαγωγικῆς αὐτῶν αὐστηρότητος καὶ ἐπιμελείας. Κατὰ τὸν μοναχικὸν κανόνα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου οἱ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον προσιόντες, καὶ παῖδες ἔτι ἐγίνοντο δεκτοί, ἐκτρεφόμενοι ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ ὡς κοιναὶ τέκνα τῆς ἀδελφότητος· οἱ τοιοῦτοι εἶχον ἰδιαίτερα οἰκήματα καὶ δίαιταν, ὡς μήτε παρρησίαν μήτε θάρσος ἄμετρον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῆς ἐγγίγνεσθαι, τῷ δὲ σπανίᾳ τῆς συντυχίας τὸ πρὸς τοὺς προάγοντας αἰδέσιμον σώζεσθαι. Τοῖς τοιούτοις ἦσαν αἱ αὐταὶ προσευχαὶ διετετυπωμέναι, οἷαι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἰδιάζουσαι ὅμως μελέται καὶ δίαιται κατά τε ὕπνον καὶ ἐγρήγορσιν καὶ τροφῆς καιρὸν καὶ μέτρον καὶ ποιότητα. Τούτοις ἐπιτάσσετο ὁ καθ' ἡλικίαν προήκων καὶ τὴν ἐμπειρίαν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ὤν, καὶ μαρτυρίαν ἔχων ἐπὶ μακροθυμίᾳ, ὥστε πατρικῇ μὲν εὐσπλαγχνίᾳ, λόγῳ δὲ ἐπιστημονικῷ τὰ ἁμαρτήματα τῶν νέων ἐπανορθοῦσθαι, οἰκείως ἑκάστῳ πταίσματι τὰς θεραπείας προσαγοντα, ὥστε τὸ αὐτὸ καὶ ἐπιτίμησιν ἔχειν τοῦ ἁμαρτήματος καὶ γυμνάσιον ἀπαθείας τῇ ψυχῇ γίνεσθαι. Οἷον ὠργίσθη πρὸς τὸν ὁμήλικα ; τοῦτον θεραπεῦσαι καὶ ὑπηρετῆσαι αὐτῷ κατ' ἀναλογίαν τοῦ τολμήματος ἀναγκασθήτω. Ἤψατο βρωμάτων παρὰ καιρόν ; ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀπόσιτος ἔστω· Λόγον ἀρῆκεν ἀργόν ; τῇ τε γαστρὶ καὶ τῇ σιωπῇ σωφρονιζέσθω. Ἐκτὸς τούτων οἱ τοιοῦτοι παῖδες πρωΐμως ἔπρεπε νὰ καταγίνωνται περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἁγίων γραφῶν, ἀντὶ μὲν τῶν ἑλληνικῶν μύθων διδασκόμενοι θαύματα καὶ ἱστορίας ἱερὰς, ἀντὶ δὲ τῶν ἀρχαίων γνωμῶν, τὰς παροιμίας τοῦ Σολομῶντος· πρωΐμως ἐπίσης ἔπρεπε νὰ ἐπιτηδεύωνταί τινας τῶν τεχνῶν καὶ ἐνηλικιούμενοι ἀπὸ

(α) Αὐτὰ ταῦτα διδάσκει περὶ δουλείας καὶ ἕτερος ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τῆς μοναχικῆς πολιτείας, Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, ὅστις γράφων πρὸς κύριόν τινα περὶ ἀπελευθερώσεως τοῦ δούλου αὐτοῦ λέγει· Οὐ γὰρ οἶμαι οἰκέτην ἔχειν τὸν φιλόχριστον, εἰδότα τὴν χάριν τὴν πάντας ἐλευθερώσασαν. Ἐπιστολ. βιβλ. I, 142 -- πρβλ. 306.

(β) Ὁ Παλλάδιος ἐν τῷ Λαυσιακῷ διηγεῖται περί τινος Σεραπίωνος, ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ ὁποίου ἵσταντο πολλὰ μοναστήρια καὶ δεκακισχίλιοι μοναχοί, ὅτι ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἀρσινόης ἐν καιρῷ θερισμοῦ τοιούτους καρποὺς συνεκόμιζεν, ὥστε διέτρεφε καὶ πολλοὺς πτωχοὺς καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ λοιπῇ Αἰγύπτῳ· ἔθ. κεφ. 76. Ὁ αὐτὸς Παλλάδιος περὶ τῶν ἐν Νιτρίᾳ μοναχῶν λέγει ὅτι εἶχον ἑπτὰ ἀρτοποιεῖα ὑπηρετούμενα κἀκείνοις καὶ τοῖς εἰς τὴν ἔρημον ἀναχωρηταῖς· πρὸς δὲ ὅτι πᾶς ξένος αὐτοὺς ἐπισκεπτόμενος ἠδύνατο νὰ διαμείνῃ παρ' αὐτοῖς ἐπὶ 1 καὶ 2 καὶ 3 ἔτη, ἀλλ' ἐργαζόμενος ἢ ἀναγινώσκων σπουδαῖος ὤν· μόνον δὲ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἠδύνατο να διατελῇ ἄεργος· κεφ. 7.

γνώμης μὲν καὶ ἰδίας κρίσεως ἀσπαζόμενοι τὸν μονήρη βίον συγκατελέγοντο τῇ μοναστικῇ χορείᾳ, μὴ καταδεχόμενοι δὲ τὸν τοιοῦτον βίον ἀπελύοντο (α). Τοιαῦται ἦσαν ἐν ὀλίγοις αἱ ὠφέλιμοι καὶ σωτηριώδεις ἐπενέργειαι τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἐξ ἧς ἐν γένει εἰπεῖν ἐφαίνετο προχεομένη ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς νέα καὶ θαυμασία λάμψις τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ μεγάλη τιμὴ καὶ τὰ ἐγκώμια, ὧν ἀπήλαυεν ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὁ μοναχικὸς βίος καὶ οἱ ἀληθεῖς αὐτοῦ ὀπαδοί (β).

(Ἀκολουθεῖ.)

(α) Βασιλ. τοῦ Μεγ. Ὅρος κατὰ Πλάτος Ἐρωτ. 15.

(β) Ὡς γνωστὸν οἱ ἐπισημότεροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τοσαύτην τιμὴν ἀπέδιδον εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ὥστε ἐνεκωμίαζον αὐτὸν ὡς θείαν φιλοσοφίαν, ὡς φιλοσοφίαν κατὰ Θεὸν ἢ Χριστὸν, ὡς βίον ἀποστολικὸν καὶ ἀγγέλων (πρβλ. Ἐπιφ. αἱρ. 61, 4. Γρηγορ. Νύσσης Λόγ. Κατηχ. κεφ. 18 κτλ.), πολλοὶ δ' αὐτῶν ὡς προδρόμους αὐτοῦ ἐθεώρουν τὸν Ἠλίαν καὶ Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν (Σωζ. Ἐκκλ. ἱστ. I, 12. Ἱερωνύμ. ἐπιστ. 49 ad Pauliwam).

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ «ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»

ΥΠ' Ἀριθ. 588 ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΥ

(Συνέχεια· ἴδε Τεῦχος ΙΔ΄)

Μετὰ βραχεῖαν, ἀλλ' ἀρκούντως ἐπιτυχῆ πυρκαΐᾶς τινος περιγραφήν, ἥτις

« Ὅλα τὰ σπήτια ἔκαυσε τὰ πέριξ Βυζαντίου
» παλάτια τὰ φοβερὰ ὅλων τῶν μεγιστάνων
» καὶ παλαιῶν καὶ τωρινῶν καὶ δύο τριῶν Σουλτάνων
» σεράγι καὶ τὸ κάθισμα ὅλων τῶν Βεζυράδων
» κι' ἄλλων πολλῶν ρεντζάλιδων πλουσίων καὶ ἀγάδων
» τζαμία νέα, εὔμορφα, λουτροὺς ὡραιοτάτους,
» χάνια τεκέδες καὶ τζαρσιὰ κήπους εὐμορφωτάτους,
» σαράγια, κιόσκια, εὔμορφα, ὑψίστους μιναρέδες
» καὶ μεντρεσέδες θαυμαστοὺς πολλῶν λογιῶν τσεσμέδες»

ἐκτίθησιν ὁ ποιητὴς ἡμῶν τὰ κατὰ τὸν μητροπολίτην Δέρκων (γ) ἄνδρα ἐνάρετον μὲν καὶ σπουδαῖον, ὡς αὐτὸς λέγει, κατηγορηθέντα ὅμως ἐν μέσῃ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ καλοῦ πατριάρχου ὡς αἱρετικὸν καὶ ἀναθεματισθέντα ὡς εἰκονοκλάστην, μεθ' οὗ ὅμως μετὰ ταῦτα ἔν τινι ἐν Θεραπείοις κηδείᾳ, καθ' ἣν ὁ Δέρκων, Σαμουήλ, παρόντος καὶ τοῦ πατριάρχου ἐξεφώνησε λόγον ἐπιτάφιον «ἔντεχνον καὶ ὡραῖον», παραδόξως συμφιλιοῦται, ὅπερ δυσηρέστησεν ἀρκούντως τοὺς ἐπιτρόπους· μετὰ τοῦτο ἐκτίθενται τὰ κατὰ τὴν συγγραφὴν καὶ ἐναγώνιον πρὸς ἐκτύπωσιν αὐτοῦ προσπάθειαν τοῦ περὶ ἀναβαπτισμοῦ «ἀσεβοῦς», ὡς λέγει, καὶ «βλασφήμου» βιβλίου Χριστοφόρου τοῦ Αἰτωλοῦ (δ),

« πηγαίνοντας στάρχοντικὰ βοήθειαν ζητῶντας
» εἰς τύπον διὰ νὰ ἐμβῇ αὐτὸ παρακαλῶντας.

Ἡ βίβλος αὕτη Χριστοφόρου τοῦ Αἰτωλοῦ παρίσταται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὡς ἡ κυρία αἰτία, ἡ μάλιστα συντελέσασα διὰ νὰ ἐξυβρισθῇ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου «Σύνοδος ἡ Ἁγία»

» νὰ μείνῃ δὲ μόνος Κύριος, μόνος ν' ἀποφασίζῃ
» στὸ θέλημά τ' ἐνάντιον οὐδένα νὰ γνωρίζῃ
» νὰ μὴν θωρῇ ἀνώτερον εἰς τὴν χειροτονίαν
» ἔγκριτον ὑποκείμενον διὰ τὴν ἡλικίαν».

Εἶτα παλινδρομικῶς ἐπανέρχεται εἰς τὴν παιδικὴν τοῦ ἥρωος αὐτοῦ πατριάρχου ἡλικίαν καὶ διηγεῖται τὰ κατὰ τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ γεννηθέντος ἐν Ναυπλίῳ, αἰχμαλωτισθέντος δὲ μετὰ ταῦτα οἰκογενειακῶς μετὰ τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ

» ὁπόταν ὁ Ἀλῆ-πασᾶς ἐκεῖνος ὁ καὶ Ντζίνης
» Μωρέαν τὸν ἐδούλωσεν ὡς ἄξιος κισκίνης»

καὶ τέλος πάντων εἰς Κωνσταντινούπολιν κατασταλάξαντος, ὅτε καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία ἵνα φοιτᾷ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Σχολεῖον. Ἐνταῦθα διηγεῖται ὁ συγγραφεὺς πῶς ὁ Κύριλλος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετέβη «στῆς Πάτμου τὸ σχολεῖον» παρὰ τῷ διαπρεπεῖ διδασκάλῳ Μακαρίῳ, ὅθεν μὴ δυνηθεὶς ἕνεκα τῆς νωθρότητος καὶ ἀφυΐας αὐτοῦ νὰ καρπωθῇ ἀπολύτως οὐδὲν, ἐπανέρχεται εἰς βασιλεύουσαν καὶ παρὰ τὸν δοθέντα τῷ εἰρημένῳ διδασκάλῳ ῥητὸν ὅρκον ἐγένετο ἀπὸ μοναχοῦ ἱερεύς, ἀρχιερεὺς (Μελενίκου πρῶτον καὶ Νικομηδείας) καὶ τέλος πατριάρχης· μετὰ τὴν πλήρη δὲ κατηγοριῶν καὶ σαρκασμοῦ κατὰ τοῦ ἐπιβάτου Κυρίλλου διήγησιν ταύτην, ἐκτίθησι μετ' εὐτραπελίας καὶ σκώμματος μυθάριόν τι, καθ' ὃ

» ἦλθε σέκστασιν φρικτὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνέβη
» ῥήματα ἤκουσ' ἄρρητα καὶ πάλιν ἐκατέβη
» τὰ δ' ἀκουσθέντα ἔλεγον ὅτι ὀλίγον χρόνον
» . . . . . .
» . . . . . .»

μυθάριόν τι δηλονότι ὅπερ κακόζουλος μόνον ἀνὴρ ἠδύνατο νὰ περιάψῃ τῷ ἰθύνοντι τὰς τύχας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὁ καλὸς ἡμῶν ποιητὴς, συνεπὴς(;) πρὸς ὃν ἀρχῆθεν προεῖλετο σκοπὸν, δὲν ἵσταται μέχρι τοῦ σημείου τούτου, ἀλλὰ χωρεῖ πορρωτέρω ἔτι· ἐλέγχει αὐτὸν μετὰ δριμύτητος ὡς ἀναβάντα τὸν θρόνον ἐναντίον τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, μέσῳ πρὸς τοῦτο χρησάμενον λαϊκοῖς τισι πολλὰ τότε δυναμένοις καὶ οὐχὶ τῇ ἐπισκοπικῇ ψήφῳ· κατηγορεῖ αὐτοῦ ὡς τῶν ἱερῶν κανόνων παραβάτου, ὡς ἀνεξετάστως καὶ ἀβασανίστως τὰς ἐναντίον τῶν ἐπισκόπων ἐκ μέρους τῶν λαϊκῶν ἀποδεχομένου κατηγορίας· ὡς ἐξορίζοντος καὶ ἀναθεματίζοντος ἀθώους ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς· ὡς τελοῦντος διαζύγια «βίᾳ καὶ δυναστείᾳ», συνενοῦντος ἐν ἑαυτῷ μετὰ θαυμαστῆς καὶ σπανίας μοναδικότητος καὶ εἰδικότητος πάσας τὰς κακίας· ἐν τέλει μάλιστα ἐχέων οἷονεὶ τὴν πικρίαν τοῦ πάθους αὐτοῦ κατὰ τοῦ δυστυχοῦς Κυρίλλου, ἀποτείνεται εἰς τὸν ἀναγνώστην λέγων

« ὅτι εἰς τάξιν τῶν πιστῶν δὲν πρέπει νὰ τὸν βάνῃς·
» ὕβρεις ἂν γράψῃς, ἂν εἰπῇς, ἔτι καὶ βλασφημίας,
» ποσῶς δὲν κανονίζεσαι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας·
» οὔτε ἀπὸ τοὺς πνευματικούς τοὺς θεοφοβουμένους,
» νομομαθεῖς, ἐμπείρους τε καὶ τοὺς γραμματισμένους
» οὔτε παρ' ἄλλου εὐσεβοῦς, ἄρχοντος, ἀρχομένου
» σοφοῦ καὶ ἐπιστήμονος, φρονίμου, τιμημένου».

Μετὰ τοῦτο δὲ παραπέμπων αὐτὸν εἰς τὸ τέταρτον αὐτοῦ βιβλίον ἵνα γνωρίσῃ ἀκριβέστερον τὰ ἄθλα αὐτοῦ, καταπαύει τὸν λόγον.

Τοιοῦτόν τι ἐν συνόψει τὸ περιεχόμενον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ποιήματος· δὲν εἶναι, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἔμμετρος κατὰ τοῦ Ἀναβαπτισμοῦ πραγματεία, σκοποῦσα νὰ ἀναιρέσῃ, ὡς οἰόντε τὴν τῶν ἐναντιοδοξούντων δόξαν, ἀλλ' εἶναι αὐτὸ τοῦτο λίβελλος, ἐν ᾧ κρουνηδὸν ἐχέετο ἐκ πεπαθημένης καρδίας κοχλάζον τὸ τῆς ἐκδικήσεως, οὕτως εἰπεῖν, πάθος καὶ ὑπογράφεται μετὰ πείσμονος λεπτομερείας ὁ χαρακτὴρ ἀνδρὸς μὴ ἔχοντος ἴσως τὴν θεοειδῆ ἐκείνην εἰκόνα, ἐφ' ᾗ ἐκλείζετο ὁ πρὸ ἑκατονταετηρίδος πεντάκις τὸν ἴδιον θρόνον κατακοσμήσας ὁμώνυμος αὐτῷ Κύριλλος ὁ Λούκαρις, εἶναι σφοδρότης καὶ ἔντονος, ὡς εἰπεῖν, διαμαρτυρία ἐξερχομέ-

(γ) Οὗτος ἐστὶν ἐξάπαντος ὁ μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ 1763 εὐκλεῶς πατριαρχεύσας Σαμουὴλ ὁ Α΄. ἢ Χαντσερῆς, «ὁ στέφανος τῶν πατριαρχῶν ὄχι μόνον τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀρχιτέρων βαρβάρων ἑκατονταετηρίδων», ὡς ὀνομάζει αὐτὸν ὁ Κ. Μ. Κούμας (Ἱστορ. τ. Ἀνθρ. Πραξ. τόμ. 10ος σελ. 401)· ἀμφίβολον ὅμως ἂν ὁ λόγιος καὶ διαπρεπὴς οὗτος ἱεράρχης ὑπέστη τοιοῦτον ἐπίσημον ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου ἔλεγχον.

(δ) Ὅρα ὀλίγα τινὰ περὶ τούτου ἐν Νεοελλην. Φιλολογ. Κ. Σάθα, σελ. 603.

νη ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς κληρικῆς καὶ λαϊκῆς ἐκείνης τῶν ἐναντιοφρονούντων μερίδος, παρ' ἧς ὑπέδοσκεν ἀδιάλειπτόν τι μῖσος κατὰ τοῦ πατριάρχου ἐκείνου.

Ἀλλὰ τίς ὁ ποιητὴς τοῦ ποιήματος τούτου; Ὁμολογῶ ὅτι καὶ μεθ' ὅλην τὴν προσοχήν, ἣν ἐν τῇ ἀναγνώσει αὐτοῦ κατέβαλον μήπως λανθάνοντά που ἐνίδω τὸν συγγραφέα, δὲν κατώρθωσα ἵνα ἀνακαλύψω τινά· καθόσον ὁ τὸν ἔρρεν τοῦ Κυρίλλου Παΐσιον Β' τὸν ἀπὸ Νικομηδείας περιστοιχίζων ὅμιλος ἠρίθμει πολλοὺς κληρικούς τε καὶ λαϊκούς, ἐξ ὧν τινες οὐ σμικρῶς τῆς ἑλληνικῆς μετεῖχον παιδεύσεως.

Ὁ ποιητὴς ἀποτερματίζων τὸ ποίημα αὐτοῦ καὶ οἱονεὶ προαισθανόμενος τὴν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀναγνώστου περιέργειαν, ὃν καὶ φίλον ὡς πρὸς φίλον τινὰ ἐν ἐπιστολῆς τύπῳ γράφων καλεῖ (σελ. **10**, **11**, **13**, **26**, **39**, **50** κτλ.) λέγει αἰνιγματωδῶς

» Τὸν συγγραφέα δ' ἂν ποθῇς νὰ τὸν ἐξεύρῃς μόνος,
» γάφρυς καλεῖται κεῦρεον ἄναψε δὲ ὁ Χρόνος
» φάσαις τὸ μέρος τὸ αὐτοῦ, ὅλον ἐπιμελήσου,
» τὸ ἔτος καὶ τὸν ποιητὴν νὰ εὕρῃς ἀγωνίσου».

Παρ' ἔμοι γε κριτῇ, ἐπὶ ἐσωτερικῶν τινων (σελ. **22** καὶ **23** πρβλ. **75**, **77**, **90**, **93**, **103**, **104**, **116**) ὡς καὶ ἐπὶ ἐξωτερικῶν ἐρειδομένων λόγων, μετά τινος πιθανότητος (πιθανότητος ὅμως δυναμένης νὰ ἐλαττωθῇ πως ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὑποτιθεμένου συγγραφέως) συγγραφεὺς αὐτοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ τὸν Ναθαναὴλ τοὐπίκλην Κλονάρην ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ κατὰ τὸ **1749** ἔτος διαδεξάμενος γραμματεὺς τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς» Κριτίας (α) ὁ Προυσαεύς· προτραπεὶς ἴσως καὶ ὑπὸ τῶν καταδιωκομένων τότε συνοδικῶν ἀρχιερέων· καθόσον καὶ οὗτος ὡς συμφωνῶν τῇ πολεμίᾳ τῆς περὶ Ἀναβαπτισμοῦ δόξης τοῦ Κυρίλλου ἱερᾷ συνόδῳ κατεδιώχθη ἀπηνῶς μετὰ τὴν πτῶσιν Παϊσίου τοῦ Β' (**1748**) ὡς λατινοφρονῶν καὶ ἐναντίον τοῦ ἀγήρτου καὶ γόητος ἐκείνου Αὐξεντίου, ὃν ὑπερασπιζόμενός πως ἐφαίνετο ὁ Κύριλλος, κατ' ἐντολὴν τῆς συνόδου καὶ τοῦ τέως πατριάρχου Παϊσίου ἐνεργήσας. Ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην, ἣν ἠδυνήθην νὰ σχηματίσω περὶ τοῦ ἀγνώστου συγγραφέως μεταδίδωμι μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιφυλάξεως· διὸ παρακαλῶ ἵνα ὡς τοιαύτην ἀποδεχθῇ καὶ ὁ ἀναγνώστης, κατατέμνων διὰ τῆς κριτικῆς κοπίδος (β). Καὶ περὶ μὲν τούτου τοσαῦτα ἐπὶ τὸ συνοπτικώτερον· ἤδη δὲ λέγομεν βραχέα τινὰ καὶ περὶ τῶν ὑπολειπομένων

Ἐν τῷ δευτέρῳ, ὅπερ «Ἐγχειρίδιον» καλεῖται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, προωρισμένον νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν περὶ τοῦ θεολογικοῦ τούτου ζητήματος, εἰσάγει ὁ συγγραφεὺς δύο πρόσωπα τὸν πνευματικὸν καὶ ἐξομολογούμενον· καὶ ὁ μὲν δεύτερος παρίσταται ἐξομολογούμενος μεθ' ἁπλοϊκῆς ἀφελείας τὰς ἐναντίον τῆς συνόδου περὶ τοῦ Ἀναβαπτισμοῦ ἰδέας αὐτοῦ, ὁ δὲ πνευματικὸς ἐλέγχων μετὰ πατρικῆς μὲν ἀλλὰ δηκτικῆς νουθεσίας τὸ πεπλανημένον τοῦτο τοῦ Χριστοῦ πρόβατον ἀναιρῶν τὰς ὑπὲρ τοῦ Ἀναβαπτισμοῦ τοῦ ἐξομολογουμένου ἐνστάσεις μίαν πρὸς μίαν περιχαρακούμενος εἰς τὸ κῦρος ἡ' καὶ θ', τῆς Α' ζ' τῆς Β' ιδ' τῆς Δ' καὶ τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδων, καθ' οὓς πάντες οἱ ἐν ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος τὸ ἱερὸν βάπτισμα τελοῦντες αἱρετικοί, τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσερχόμενοι διὰ τοῦ ἁγίου μόνου μύρου δέον νὰ χρίωνται καὶ οὐχὶ νὰ ἀναβαπτίζωνται, καθόσον τὸ βάπτισμα εἰ καὶ μὴ κατὰ πάντα πλῆρες καὶ τέλειον, ὡς ἐλλειπόντων παρ' αὐτῷ τῶν δεόντων καὶ εὐπρεπῶν, ἐν τούτοις εἶνε βάπτισμα, τῇ ἐπικλήσει τῆς ἁγίας Τριάδος τελεσθέν. Ὁ συγγραφεύς, ὢν πάντως ὁ αὐτὸς καὶ ἀνωτέρω, λίαν ἀφυῶς καὶ ἀπιθάνως ὑπὸ τὸ ἱερὸν καὶ σεπτὸν τοῦ πνευματικοῦ πρόσωπον κρυπτόμενος ἐπιτίθεται σφοδρῶς κατὰ τοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἀναβαπτισμοῦ βιβλίου Χριστοφόρου τοῦ Λίτωλοῦ, ὅπερ ὁ μὲν εὐνοϊκὸς αὐτῷ Κύριλλος ἐπεδοκίμαζε καὶ περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο, ἅτε δὴ τῇ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος δόξῃ αὐτοῦ συμφωνοῦν, ἡ δὲ σύνοδος ἐν συνεδριάσει τινί, γενομένῃ, ἐν τῷ «κονακίῳ» τοῦ Κυζίκου κ. Ἀνανίου, κατεδίκασε καὶ ὡς αἱρετικὸν πολλὰς κατὰ τοῦ Θεοῦ περιέχον βλασφημίας κοινῇ ψήφῳ ἐξεσύριξεν, ἐν τῷ μέρει δὲ τούτῳ, ἐν ᾧ σχεδὸν τελευτᾷ καὶ τὸ βραχυσέλιδον Ἐγχειρίδιον, γίνεται λόγος καὶ περὶ τοῦ ὄρου ἐκείνου, ὃν συνέταξεν ὁ διδάσκαλος Κριτίας καὶ δι' οὗ ἡ κατὰ τοῦ πατριάρχου συνεδριάσασα σύνοδος ἐπεσφράγισε τὰς ἐργασίας τῆς συνεδριάσεως αὐτῆς.

Ὑπολείπονται δὲ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος τρεῖς ἔτεραι, ὡς εἴπομεν, ἐπιστολαί, ὧν ἐν τῇ πρώτῃ, ἐπιγραφομένῃ «Λέων τῷ Παντολέοντι χαίρειν», γίνεται αὖθις λόγος κατὰ Ἀναβαπτισμοῦ καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν διὰ τῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐπιχειρημάτων, ἐπισκιαζομένων ὅμως ὑπὸ τοῦ πάθους, ὑφ' οὗ κατεχόμενος ὁ συντάκτης γράφει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Ἀλλὰ τίς ὁ συντάκτης αὐτῆς ὁ κάτωθεν ὑπογραφόμενος «τῆς ὑμετέρας φιλότητος ὅλως ὁ πρ. Κ.» Μήπως ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως (Παΐσιος ὁ Β'); Μήπως ὁ Προύσης Κ. ὃν κατέτρεχεν ὁ Κύριλλος; Μήπως ὁ Κριτίας; Τὸ μόνον ἀληθὲς ἐστιν ὅτι οἱοσδήποτε καὶ ἂν ᾖ, πολλὴν ἔχει τὴν τοῦ χαρακτῆρος ὁμοιότητα πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Α. Μακράκην, ἐν ἑκάστῳ σχεδὸν τοῦ «Λόγου» αὐτοῦ στίχῳ «Σιμωνιακοὺς» τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Ἑλλάδος ἀποκαλοῦντα. Ἐκ τῶν ὑπολειπομένων δ' ἔτι δύο ἡ πρώτη ἀνήκουσα, ὡς ἐκ τῆς ὑπογραφῆς ἐξάγεται, εἰς Ἐφραὶμ τὸν Ἀθηναῖον, τὸν μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ **1766** ἔτος πατριάρχην τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας, εἶνε μετριοφρόνως γεγραμμένη καὶ ἀπαντᾷ ἐσκεμμένως εἰς ληφθεῖσαν ἐπιστολὴν μετ' ἠρεμίας τινὸς καὶ χριστιανικῆς τῳόντι ἐπὶ τῷ σκανδαλώδει τοῦ Ἀναβαπτισμοῦ ζητήματι λύπης, μὴ ἐπιδοκιμάζοντος τὰς ἐναντίον τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ τῆς ἐναντιοδοξούσης μερίδος παταγώδεις κατηγορίας καὶ ὑβρεολογίας· νομίζει μάλιστα Ἐφραὶμ ὁ Β' ἀναγκαίαν τὴν συγκρότησιν συνόδου ἐκπροσωπουμένης ὑφ' ὅλων τῶν πατριαρχῶν πρὸς ἀκριβῆ καὶ ὀρθόδοξον τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος ἐπίλυσιν· ἡ δὲ ἑτέρα ἡ καὶ τελευταία, ἀπάντησις οὖσα εἴς τινα ἐν Κωνσταντινουπόλει Κωνσταντῖνον, ζητήσαντα δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ μαθεῖν τὰ κατὰ τὸν ἀναβαπτισμὸν τῶν Λατίνων καὶ Ἀρμενίων, ἀνήκει τῷ ἐκ Κεφαλληνίας ἱεροκήρυκι Νικολάῳ Μαυροειδεῖ (α) ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ **1755** διατρίβοντι καὶ ὑποστηρίζει ἐκπεφασμένος ὅτι οὐ δεῖ τούτους τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσερχομένους ἀναβαπτίζειν, τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν κατὰ τὰ οὐσιώδη αὐτοῦ μέρη ἀληθοῦς ὄντος· ἐπικαλεῖται δὲ πρὸς τοῦτο ὁ Μαυροειδὴς τὸ κῦρος καὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας· ὁ ἱερὸς Φώτιος τοὐλάχιστον (λέγει), Μάρκος ὁ Ἐφέσου,

(α) Ὅρα περὶ τοῦ διδασκάλου Κριτίου, ὅστις φαίνεται λαβὼν σπουδαῖον μέρος ἐν τῇ ἔριδι ταύτῃ τοῦ Ἀναβαπτισμοῦ ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἤδη περὶ τῆς Πατρ. Σχολῆς Κωνσταντίου πραγματείᾳ § **25** ὀλίγα τινὰ κλπ. καὶ ἐν «Ἀληθείᾳ» τεύχει ΙΔ'.

(β) Εἶχον γράψει τὰ ἀνωτέρω περὶ τοῦ συγγραφέως, ὅτε ἔλαβον ἐκ Χάλκης παρὰ τοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ σεβαστοῦ καθηγητοῦ κ. Βασιλείου Γεωργιάδου τὰς ἑξῆς περὶ τούτου εἰδήσεις, ἃς ἀποσπῶ ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρός με «. . . . . Ἡ λεπτομερὴς τοῦ χειρογράφου περιγραφή σου μεγάλως ἠδύνησε τὴν προϋπάρχουσαν περιέργειάν μου περὶ τοῦ συγγραφέως τῶν δύο κυριωτέρων αὐτοῦ μερῶν. Καίτοι δὲ κἀγὼ εἴκασα κατ' ἀρχὰς συγγραφέα τὸν Κριτίαν . . . . ἀλλ' ὅμως οἱ γριφώδεις ἐκεῖνοι στίχοι, μεθ' ὅλην τὴν ὑπὲρ τοῦ Κριτίου πιθανότητα τῶν λόγων σου μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι δὲν εἶχομεν συλλάβει τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἄδηλόν τινα σκιάν. Διὰ τοῦτο πᾶσαν κατέβαλον, ἐφ' ὅσον ἠδυνάμην, προσπάθειαν πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας αὐτῆς, πεποιθὼς ὅτι κρύπτουσιν αἱ συμβολικαὶ λέξεις, γάφρυς, ἄναψε καὶ φάσαις, ἃ ἀ τὸ τοῦ συγγραφέως ὄνομα κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν τῶν γραμμάτων δύναμιν, ἡ δ' τὸ τῆς συγγραφῆς ἔτος καὶ τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν πάλιν δύναμιν τῶν γραμμάτων, ἡ γ'. . . . . μετὰ πολλὰς δὲ ἀναζητήσεις εὗρον καὶ τὸ ἔτος (**1756**) καὶ τὸν συγγραφέα καὶ τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, δηλαδὴ Καλλίνικος Προϊλάβου, Ζαγορά . . . . . .» πράγματι δὲ φαίνεται ὅτι ὁ κ. καθηγητής, ὃν ἐστερήθη ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, συνέλαβε τὴν ἀληθῆ περὶ τοῦ ἀγνώστου συγγραφέως ἰδέαν· ἀρκεῖ μόνον νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψει τὴν εἰκόνα, ἣν δίδωσιν ἡμῖν ἡ σύγχρονος ἱστορία, τοῦ ἀπὸ Προϊλάβου Καλλινίκου τοῦ Γ', μηνάς τινας μόνον πατριαρχεύσαντος (ὅρ. περ. τούτου Μαθὲν Κατάλ. Πατριαρ. Κούμ. Ἱστορ. τῶν ἀνθρ. πράξ. τόμ. **10**, σελ. **399** καὶ **12** σ. **754**. Σάθ. Νεοελλην. Φιλ. **604** κλπ.).

(α) Ὅρ. περ. τούτου Κ. Σάθα Νεοελλην. Φιλ.

ἄνδρες οὐ τῆς τυχούσης σοφίας ἐγκρατεῖς, σφοδροὶ δὲ καὶ γενναῖοι τῆς ὀρθοδοξίας προασπισταὶ καὶ ἐσχάτως Δοσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων (α), ὃν σύγχρονος αὐτῷ ἑτερόδοξος ὁ Ricaut ἐξεικονίζει ὡς «Prélat plein de feu, plein d'hardiesse, remuant et entreprenant, qui irrita infiniment les Latins», κατὰ λατινων γράφοντες ἐν πολλοῖς αὐτῶν συγγράμμασιν οὐδαμοῦ ὑπηνίξαντο ἢ εἶπον ὅτι τὸ βάπτισμα αὐτῶν, καίπερ αἱρετικῶν ἄλλως θεωρουμένων, ἐστὶν ἄκυρον καὶ ἑπομένως οἱ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν προτερχόμενοι δέον νὰ ἀναβαπτίζωνται· πρὸς ἐπικύρωσιν δὲ τῆς ἰδέας αὐτοῦ ταύτης φέρει καὶ παράδειγμά τι, ἀπαντῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπίσημόν πως· ὅτε ὁ ἐν Βιθυνίᾳ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Βατάτζης ἠγάγετο εἰς δεύτερον γάμον γυναῖκα Λατινίδα ἐξ Ἀλαμανίας (Ἀλεμανίας), ὑπῆρχον παρὰ τῇ νέᾳ συζύγῳ καὶ τρεῖς Λατῖνοι ἱερεῖς, οἵτινες ἀποπτύσαντες τὸν παπισμὸν ἠσπάσαντο τὴν ὀρθοδοξίαν, χωρὶς δὲ νὰ ἀναβαπτισθῶσιν ἢ χειροτονηθῶσιν ἐκ νέου ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ τότε πατριάρχου Μανουήλ, συλλειτουργήσαντος μετ' αὐτῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ὑακίνθου.

Τοιαῦταί τινες αἱ εἰδήσεις, ἃς ἐπὶ τὸ ἀναλυτικώτερον καὶ μεθ' ὅλην τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς πρὸς τοιαύτας ἐργασίας χρόνου ἐκρίναμεν καλὸν ἵνα μεταδῶμεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἀληθείας» περὶ τοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ «Βατοπαιδινῇ Βιβλιοθήκῃ» ὑπ' ἀριθ. 588 ἀποκειμένου χειρογράφου. Ἐξ αὐτῶν, καίπερ ἀσθενῶς λίαν ἐκτεθειμένων, νομίζω, οὐχὶ μετὰ πολλῆς ἴσως τῆς δυσχερείας δύναταί τις συναγαγεῖν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον, καίπερ εἰς τὸν πρὸ ἡμῶν μόλις ἀνῆκον αἰῶνα, οὐχ ἧττον δὲ εἶνε ἄμοιρον σπουδαιότητος, καθὰ δεικνῦον ὡς ἐν εἰκόνι τινὶ συμφανέστατα τὰς ἰδέας, ἃς περὶ τοῦ δυσεπιλύτου τούτου ζητήματος εἶχον κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα οἱ διάφοροι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ποιμένες.

Ἐν Ἄθωνι. Ι. Δ. Β.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια· ἴδε τεῦχος ΙΔ΄)

ΙΑ΄.
ΤΟΠ-ΚΑΠΟΥ

Ἡ τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ πύλη βορειοανατολικῶς τοῦ Πολυανδρίου (Ἐδιρνὲ Καπὶ) παρὰ τὸ τεῖχος. Αὐτόθι κατοικοῦσιν 80 ὁμογενεῖς οἰκογένειαι ὑπὸ μεγίστης ἐνδείας κατατρυχόμεναι· πρὸς ἐπίμετρον ἡ ἐν τῇ ἐφορίᾳ ταύτῃ ἱερὰ ἐκκλησία ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου τιμωμένη, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐνορία ἐπωνυμεῖται, δι' ἀρχαιοτέρου πατριαρχικοῦ σιγιλλίου γράμματος ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ διαχείρισιν τῆς ἐν Ζινδὰν-καποῦ συντεχνείας τῶν ἀμπατζίδων διατελοῦσα, δὲν ἀντιλαμβάνεται ἁπασῶν τῶν πρὸς συντήρησιν τῆς ἐν αὐτῇ σχολῆς δαπανῶν, ἀλλὰ χορηγεῖ αὕτη ἑκατὸν μόνον γρόσια κατὰ μῆνα, ἅτινά εἰσι τὸ γε νῦν ὁ μόνος τῆς σχολῆς ταύτης σταθερὸς πόρος. Τὸ 1855 οἱ κάτοικοι ἐν κρείσσονι οἰκονομικῇ θέσει διατελοῦντες, ἀνήγειραν αὐτόθι οἰκοδόμημα, ὅπερ χρησιμεύει αὐτοῖς ἔκτοτε ὡς δημοτικὴ σχολή, εἰς ἣν πρὸ ἐνδεκαετίας ἐφοίτων 120 μαθηταὶ εἰς ὀκτὼ τεταγμένοι τάξεις καὶ ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου διδασκόμενα Ἀνάγνωσιν (Πίνακας, Ἀλφαβητάριον, Αὐγὰ τοῦ Πάσχα, Ἀναγνωσματάριον, Περιληψιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, Πρώτην Τροφὴν, Σοφίας ἀπάνθισμα, Πρακτικὴν ἠθικήν, Γεροστάθην, Χρηστομάθειαν)· Προσευχητάριον, ἱερὰν ἱστορίαν Γενεσίου, ἐπίτομον Κατήχησιν τοῦ Πλάτωνος, Ἑλληνικὴν ἱστορίαν Ἰρβιγγος· γραμματικὴν Καλλίφρονος, ἀριθμητικὴν Δραΐκη, γεωγραφίαν Κοκκώνη, καὶ γραφὴν ἐκ διαφόρων καλλιγραφιῶν. Πρὸς συντήρησιν δὲ αὐτῆς ἐδαπανῶντο κατὰ τὸ 1870 περὶ τὰ ἑπτακισχίλια γρόσια.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῷ μαθητευόντων περιωρίσθη σήμερον εἰς 70 παῖδας, ἐξ ὧν εἴκοσι θήλεα, διδασκόμενα ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου· ἡ σχολὴ αὕτη διήρηται σήμερον εἰς τρία τμήματα· τούτων τὸ νηπιαγωγεῖον περιλαμβάνει 50 μαθητὰς διδασκομένους ἀνάγνωσιν καὶ συλλαβισμόν, ἀρίθμησιν καὶ γραφήν· τὸ δημοτικὸν ἐκ 10 μαθητῶν ἀπαρτιζόμενον διήρηται εἰς τρεῖς τάξεις, ἐν αἷς διδάσκονται, ἀνάγνωσις μετὰ διασαφήσεως τῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων καὶ τεχνολογίας, ὀρθογραφικὴ γύμνασις, γραμματικὴ, ἱερὰ ἱστορία καὶ ἱερὰ κατήχησις, ἑλληνικὴ ἱστορία, ἀριθμητική, ζωολογία, γεωγραφία, ἰχνογραφία καὶ καλλιγραφία· τέλος εἰς τὸ ἐκ 5 μαθητῶν ἀπαρτιζόμενον ἑλληνικὸν τμῆμα διδάσκονται, ἀνάγνωσις μετὰ τεχνολογίας καὶ ὀρθογραφικῆς ἀσκήσεως εἰς σύνταξιν ἐπιστολῶν, γραμματική, ἱερὰ ἱστορία, γεωγραφία, ἀριθμητική, ἰχνογραφία καὶ καλλιγραφία.

Πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς ταύτης δαπανῶνται κατ' ἔτος 5,400 γρόσια, ἅτινα καλύπτονται ἐκ τῆς μνησθείσης ἐπιχορηγήσεως τῆς ἐκκλησίας, ἀνερχομένης κατ' ἔτος εἰς γρ. 1200, ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περιφερομένου ὑπὲρ τῆς σχολῆς δίσκου, ἀποφέροντος κατ' ἔτος περὶ τὰ 600 γρόσια, ἐκ κιβωτίου περιαγομένου τὰς ἑορτὰς ἐν τῇ ἐνορίᾳ καὶ ἀποκομίζοντος περὶ τὰ 360 κατ' ἔτος γρόσια καὶ ἐκ δικαιώματος εἰσιτηρίου, ὅπερ ἕνεκεν τῆς πτωχείας τῶν μαθητῶν μόλις ἀπέφερεν 800 γρόσια. Ὥστε τὸ σύνολον τῶν εἰσπράξεων ἀνέρχεται εἰς γρόσια 2460 μὴ ἐπαρκοῦντα πρὸς κάλυψιν τοῦ ἡμίσεως τῶν δαπανῶν καὶ ἀφίνοντα ἔλλειμμα τριῶν περίπου χιλιάδων γροσίων κατ' ἔτος, ὅπερ καλύπτεται δι' ἐράνων.

Ἐπ' ἐσχάτων οἱ τῆς ἐνορίας ταύτης φιλόμουσοι κάτοικοι λαβόντες ἐν ὄψει τὴν ἀνάγκην ἐξασφαλίσεως διαρκοῦς τινος πόρου εἰς συντήρησιν τῆς σχολῆς ταύτης, συνεστήσαντο ἀδελφότητα σκοποῦσαν τὴν ἀνέγερσιν προσοδοφόρου τινὸς κτήματος τῆς σχολῆς· ἡ ἀδελφότης αὕτη ἀπετάθη πρὸς διαφόρους φιλομούσους ὁμογενεῖς καὶ τῇ χορηγίᾳ τούτων ὡς καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν ἐνοριτῶν ἐπέτυχεν ἵνα εἰσπράξῃ λίρας 200, ὧν τὰς 50 προσήνεγκεν ὁ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ πρωτεύων μεγάτιμος ὁμογενὴς κ. Γεώργιος Ζαρίφης, οὕτω δὲ ἐπέτυχε διὰ δαπάνης 250 λιρῶν τὴν ἀνέγερσιν λιθοκτίστου οἰκοδομῆς ἀποφερούσης κατὰ μῆνα γρόσια 350 περίπου.

ΙΒ΄.
ΕΞΩ ΜΑΡΜΑΡΑ

Τὸ Ἐξωκιόνιον ἢ Ἐξακιόνιον τῶν Βυζαντινῶν οὐ μακρὰν τῆς Σιλυβριανῆς Πύλης τῆς ἀπέναντι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἡ ἐνορία αὕτη καὶ ἐνορία τῆς Παναγίας ἐπωνομαζομένη ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ναοῦ, κατοικεῖται ὑπὸ 180 ὁμογενῶν οἰκογενειῶν, ὧν τὸ τρίτον κατὰ τὰς ἐξερευνήσεις

(α) Αὐτόθι.

τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου οἰκεῖ ἐν κήποις ἀπέχουσι τῆς κεντρικῆς ἐνορίας μέχρις ἡμισείας ὥρας.

Κατὰ τὸ 1870 ἡ ἐνορία αὕτη δαπάνῃ 20,000 κατ' ἔτος γροσίων διετήρει σχολεῖον διαιρούμενον εἰς ἑλληνικὸν καὶ ἀλληλοδιδακτικόν ἐξ ὁκτὼ τάξεων, εἰς ἃς ἐφοίτων 140 παῖδες διδασκόμενοι ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ ἑνὸς αὐτοῦ βοηθοῦ, ἀνάγνωσιν (πίνακας, ἀλφαβητάριον, ἀναγνωσματάριον, περίληψιν ἱεροῦ Εὐαγγελίου, Χρηστοήθειαν, Ἠθικήν, Γεροστάθην, Χρηστομάθειαν), γραμματικὴν τῆς καθωμιλημένης, ἱερὰν ἱστορίαν καὶ ἱερὰν κατήχησιν, προσευχητάριον, ἀριθμητικήν, γεωγραφίαν καὶ καλλιγραφίαν.

Σήμερον διατηρεῖ δύο σχολάς, δημοτικὴν καὶ ἑλληνικήν, συντηρουμένας διὰ δαπάνης 28,000 γρ. κατ' ἔτος, ἐξ ὧν 20,000 προέρχονται ἐκ τακτικῶν πόρων καὶ προσόδων τῶν κτημάτων τῶν σχολῶν, τὸ δὲ ἀπομένον ἔλλειμμα ἐκ γρ. 8,000 καλύπτεται ἐκ συνδρομῶν καὶ ἐράνων.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἑκάστοτε καλύψεως τοῦ ἐλλείμματος τούτου καὶ ἡ οἰκονομικὴ στενοχωρία τοῦ ταμείου τῶν σχολῶν τούτων, βεβαρημένου ἐκ χρέους ὑπερβαίνοντος τὰς 130 λίρας ὀθωμανικὰς δὲν ἐπέτρεψε καὶ δὲν ἐπιτρέπει τό γε νῦν εἰς τοὺς φιλομούσους κατοίκους τῆς ἐνορίας ταύτης τὴν σύστασιν παρθεναγωγείου, οὗτινος τὴν ἀνάγκην καθορῶσι καὶ ἀνομολογοῦσι καὶ ἀφ' ἧς ἀρίστανται δι' ἔλλειψιν χρηματικῶν μέσων.

Ἐν τῇ δημοτικῇ Σχολῇ τῆς ἐνορίας ταύτης διηρημένη εἰς δύο τμήματα ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ συνδιδακτικὸν φοιτῶσιν ἤδη 165 παῖδες, ὧν 60 κοράσια, ἐκδιδάσκονται δὲ ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ ἑνὸς παιδονόμου οἱ μὲν ἐν τῷ ἀλληλοδιδακτικῷ τμήματι, ἀνάγνωσιν ἐκ τῶν πινάκων Κοκκώνη καὶ γραφὴν ἐπὶ ἀβακίων, οἱ δὲ ἐν τῷ συνδιδακτικῷ εἰς τρεῖς τεταγμένοι τάξεις, ἀνάγνωσιν (παιδικὴ βιβλιοθήκη Βρετοῦ, Γεροστάθης καὶ Χρηστομάθεια), ἱερὰν ἱστορίαν, ἱερὰν κατήχησιν καὶ προσευχητάριον, γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τὸ τυπικὸν καὶ ἱκανὸν μέρος τῶν κανόνων, ἀριθμητικῆς τὰ περὶ ἀκεραίων καὶ κλασματικῶν, γεωγραφίας τὰ τῆς Εὐρώπης, ταχυγραφίαν καὶ καλλιγραφίαν.

Ἐν τῇ ἑλληνικῇ Σχολῇ φοιτῶσι 30 παῖδες εἰς δύο τεταγμένοι τάξεις, οἵτινες ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου διδάσκονται, ἑρμηνείαν ἐκ τῆς Χρηστομαθείας Ραγκαβῆ, Γραμματικῆς τὸ τυπικόν, τὸ τῶν κανόνων καὶ τὸ ἑτυμολογικόν, ὡς καὶ ἀρχὰς συνταξέως, ἱερὰν ἱστορίαν καὶ ἱερὰν κατήχησιν, ἑλληνικὴν ἱστορίαν, πολιτικὴν γεωγραφίαν, ζωολογίαν καὶ ἀρχὰς τῆς γαλλικῆς καὶ τουρκικῆς γλώσσης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Πέμπτη 29. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.

Τὰ τοῦ βίου τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου πατρὸς ἀφηγήθημεν ἐν σελ. 193 καὶ 194 τῆς ἀνὰ χεῖρας «Ἀληθείας», ἡ σήμερον τελουμένη σύναξις αὐτοῦ καθωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς τῶν τιμίων αὐτοῦ λειψάνων ἀνακομιδῆς ἐκ Ρώμης ἔνθα τὸ ζῆν μαρτυρικῶς ἐξεμέτρησεν, εἰς Ἀντιόχειαν, ἧς τὸν θρόνον κατεκόσμησε.

Παρασκευὴ 30. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἱππολύτου πάπα Ρώμης καὶ τῶν ἁγίων τριῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Τὰ ἐν τοῖς Μηναίοις ὑπομνήματα θέλουσι τὸν Ἱππόλυτον πάπαν Ρώμης γενόμενον, ἀλλ' ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν παπῶν οὐδεὶς τῷ ὀνόματι Ἱππολύτου σημειοῦται· ὅθεν πιστεύομεν ὅτι περὶ τοῦ ἱεροῦ Ἱππολύτου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Εἰρηναίου ὁ λόγος ὑπόκειται, οὗτινος μνημονεύει μὲν ὁ Εὐσέβιος ὡς ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀποσιωπᾷ τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ὄνομα γράφων «ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυτος, ἑτέρας που καὶ αὐτὸς προεστὼς ἐκκλησίας» (Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. ϛ', κ'), ἧς τὸ ὄνομα εἰ καὶ ἐφρόντισε, δὲν ἠδυνήθη ἵνα ἐξακριβώσῃ ὁ Ἱερώνυμος (de script. eccles. c. 91). Ἡ σύγχυσις αὕτη πιθανολογεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἱερομάρτυς οὗτος πιθανῶς ἠθλησεν ὑπὲρ Χριστοῦ ἐν Ρώμῃ, καθ' ἃ τεκμαιρόμεθα ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1551 γενομένης ἀνακαλύψεως παρὰ τῇ Ρώμῃ κατὰ τὸν Βήρειον ἀγρόν, πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, ἔνθα ἀνασκαφῆς γενομένης, εὑρέθη ἀνδριὰς ἀνήκων πιθανῶς εἰς τὸν ϛ' ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα, παριστῶν ἄνδρα καθήμενον καὶ φέροντα στολὴν μοναχοῦ καὶ ἐπιγραφὴν «Ἱππόλυτος ἐπίσκοπος Πόρτου», ἀλλὰ τίνος Ρωμαϊκοῦ λιμένος (Portus Romanus)· τοῦ ἐν τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ Ἀδένου, ἢ τοῦ παρὰ τῇ Ρώμῃ Πόρτου; Τὸ «Χρονικὸν Πασχάλιον» πιστοποιεῖ ὅτι ἦν ἐπίσκοπος τοῦ τελευταίου τούτου, ὅπερ ὁ Τραϊανὸς ἐθεμελίωσε παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως· ἕτεροι ὅμως ἀφορμώμενοι ἐκ τῆς εἰς τὸν πάπαν Γελάσιον (492-496) ἀποδιδομένης πραγματείας de duabus Naturis ἀπαντώσης προσηγορίας τοῦ Ἱππολύτου ὡς μητροπολίτου Ἀραβίας, θέλουσιν αὐτὸν ἐπίσκοπον γενόμενον Ἀδένου.

Ὡς ἀγνοεῖται ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐπεσκόπευσεν, οὕτω διαμφισβητεῖται καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἔζησεν· ὁ μὲν Εὐσέβιος τιθησιν αὐτὸν ἀκμάσαντα κατὰ τὴν πρώτην πεντηκονταετηρίδα τοῦ Γ' αἰῶνος, ὁ δὲ Παλλάδιος καὶ ὁ Σκυθοπόλεως Κύριλλος βεβαιοῦσιν ὅτι ἐγνώρισε τοὺς Ἀποστόλους· τέλος ὁ ἱερὸς Φώτιος ὑποτίθησιν αὐτὸν μαθητὴν τοῦ Εἰρηναίου καὶ προστίθησιν ὅτι εἶχε στενὴν φιλίαν μετὰ τοῦ Ὠριγένους. Ὅτι τὸν ἱερομάρτυρα τοῦτον Ἱππόλυτον οἱ ἐν τοῖς Μηναίοις ὑπομνηματισταὶ ἐκ παραδρομῆς ἐσημείωσαν ὡς ἐπίσκοπον Ρώμης, συνάγομεν καὶ ἐκ τῶν περὶ τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ ἱστορουμένων, καθ' ἃ δήσας ὁ τύραννος αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ἔρριψε, καὶ οὕτως ἐτελειώθη, πρὸς ἃ συμφωνοῦσι καὶ τὰ ἐν τῷ ρωμαϊκῷ τοῦ Βαρωνίου μαρτυρολογίῳ σημειούμενα ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἱππόλυτος δεθεὶς διὰ τὴν τῆς πίστεως στερρὰν αὐτοῦ ὁμολογίαν χεῖρας καὶ πόδας ἐρρίφθη εἰς βαθύν τινα καὶ πλήρη ὕδατος βόθρον ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ἐξ οὗ τῶν νεωτέρων τινὲς εἰκάζουσιν ὅτι ἤθλησε τῷ 235, τελευταίῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου Σευήρου.

Ὁ Εὐσέβιος δὲν μνημονεύει αὐτοῦ ὡς μάρτυρος, ὁ Ἱερώνυμος ὅμως, ὁ Φώτιος καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς τάττουσιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν μαρτύρων.

Ὄπισθεν τοῦ ἀνακαλυφθέντος, ὡς προέφημεν, ἀνδριάντος αὐτοῦ ἐπί, γράφεται ὁ ὑπ' αὐτοῦ εἰσαχθεὶς ἐν Ρώμῃ κανὼν τοῦ Πάσχα, ὡς καὶ κατάλογος τῶν ἐπισημοτέρων συγγραμμάτων αὐτοῦ· ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀπαριθμήσεων τῶν γενομένων ὑπὸ Εὐσεβίου, Ἱερωνύμου, Φωτίου καὶ ἄλλων συγγραφέων πληροφορούμεθα ὅτι συνέγραψεν οὗτος· α) Ἑρμηνευτικά, ἤτοι εἰς μὲν τὴν Π. Διαθήκην τὰ ἑπόμενα: εἰς τὴν Ἐξαήμερον, εἰς τὴν Ἔξοδον, εἰς τοὺς Ψαλμούς, εἰς τὸ Ἆσμα τῶν ἀσμάτων, εἰς τὰς Παροιμίας, εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν, καὶ τοὺς προφήτας, Ἠσαΐαν, Ἰεζεκιὴλ καὶ Δανιήλ, ἐξ ὧν τὰ μὲν ὅλως ἀπωλέσθησαν, τὰ δὲ εἰς βραχέα τεμάχια περιεσώθησαν ἐν ταῖς σειραῖς τῶν ἁγίων Πατέρων· πρὸς δὲ δύο ἱστορικὰ καὶ ἐξηγηματικὰ ὑπομνήματα, τὸ μὲν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλέως Σαοὺλ, τὸ δὲ εἰς τὴν παρὰ τῷ Δανιὴλ ἱστορίαν τῆς Σωσάννης, ὅπερ καὶ σώζεται· εἰς δὲ τὴν Κ. Διαθήκην ἑρμηνείας εἴς τινα κεφάλαια τῶν Εὐαγγελίων Ματθαίου καὶ Λουκᾶ. β'.

Παρανετικά· ταῦτα δὲ εἶνε· λόγος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια, ὁμιλία περὶ τοῦ Ἐλκανὰ καὶ τῆς Ἄννης, περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, περὶ Θεολογίας, περὶ ἐγκωμίου τοῦ Σωτῆρος Κυρίου, προτρεπτικὸς πρὸς Σεβηρείναν· γ) Δογματικά· Ἀπόδειξιν περὶ Χριστοῦ καὶ Ἀντιχρίστου, Πρὸς Μαρκίωνα, Ἀποδεικτικὴν πρὸς Ἰουδαίους, Κατὰ Βήρωνος καὶ Ἑλίκωνος τῶν αἱρετικῶν περὶ θεολογίας καὶ ἐνσαρκώσεως, Πρὸς Ἕλληνας καὶ πρὸς Πλάτωνα ἢ περὶ τοῦ παντὸς, Περὶ χαρισμάτων ἀποστολικὴ παράδοσις, Κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων ἔλεγχον, Περὶ Θεοῦ καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως, Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ πόθεν τὸ κακόν, τὰ πλείστα τῶν ὁποίων ἐν ἀποσπάσμασι μόνον διεσώθησαν. Τέλος Χρονολογικὸν βιβλίον περὶ τοῦ Πάσχα εἰς δύο διηρημένον μέρη, ὧν τὸ πρῶτον περιέχει χρονολογίαν φθάνουσαν μέχρι τοῦ πρώτου ἔτους τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Σευήρου βασιλείας· τὸ δὲ δεύτερον τὸν λεγόμενον κύκλον τοῦ Πάσχα. Ὁ «Κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων ἔλεγχος» αὐτοῦ ἀνεκαλύφθη τῷ **1842** ἐν τῷ ὄρει Ἄθωνι ὑπὸ Μηνᾶ Μηνωΐδου ἐν χειρογράφῳ τοῦ ΙΔ΄ αἰῶνος, γεγραμμένου ἐπὶ βαμβακηροῦ χάρτου. Ὁ Ε. Μίλερ ἐκήρυξε τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὡς περιέχον τὰ τελευταῖα βιβλία συγγράμματος, οὗτινος τὸ πρῶτον βιβλίον ἐξεδόθη ἐν τοῖς ἅπασι τοῦ Ὠριγένους, κατ' αἴτησιν δ' αὐτοῦ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὀξφόρδης ἐξέδωκε τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὠριγένους, πλὴν ἄλλοι κριτικοὶ ἀπέδειξαν συγγραφέα αὐτοῦ, τὸν ἅγιον Ἱππόλυτον.

Ἡ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν σύναξις καθωρίσθη περὶ τὰ τέλη τῆς ιϐ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅτε δεινὴ ἔρις εἶχεν ἐγερθῆ μεταξὺ τῶν ἑλληνίζων Κωνσταντινουπολιτῶν ἐριζόντων πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ τίς τῶν τριῶν τούτων μεγάλων διδασκάλων ὑπέρτερός ἐστι. Τότε ἐν ὁράματι ἐφάνησαν οἱ τρεῖς οὗτοι ἱεράρχαι Ἰωάννῃ τῷ εὐχαίτῶν. ἐκέλευσαν αὐτῷ ἀναστάντι ἐπιτάξαι τοῖς στασιάζουσι μὴ διίστασθαι περὶ αὐτῶν καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ συνάψαι τὰ τῆς ἑορτῆς αὐτῶν, ὅπερ καὶ πράξας οὗτος. τὴν μὲν ἔριν κατέπαυσε, τὴν δὲ πανήγυριν ταύτην ἡμῖν παραδέδωκε.

Σάββατον 31. Μνήμη τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου.

Ὁ μὲν Κῦρος ὥρμητο ἐξ Ἀλεξανδρείας, ὁ δὲ Ἰωάννης ἐξ Ἐδέσσης, ἀμφότεροι δὲ ἦκμασαν κατὰ τὸ τέλη τῆς Γ΄ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἤθλησαν δὲ ὑπὲρ Χριστοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ Διοκλητιανοῦ κινηθέντος διωγμοῦ.

ΜΗΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας **28**.

Κυριακὴ 1. Προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τρύφωνος· Ἀρχὴ τοῦ Τριῳδίου

Ὁ μάρτυς οὗτος κατήγετο ἐκ Λαμψάκου καὶ ἦκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς Γ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, διὰ δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἀχθεὶς εἰς Νίκαιαν καὶ πολλὰ ἐκεῖσε ὑποστάς, τέλος διὰ ξίφους ἀποτμηθεὶς τὴν κεφαλήν, τὸ τοῦ μαρτυρίου στέφος εἴληφεν. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐν τῇ ἁγιᾷ τοῦ Πελαργοῦ, ἧς τὴν θέσιν νῦν κατέχει ἡ ὁδὸς Σὰχ-ζαδὲ-μπασῆ, ὑψοῦτο ἀξιοθέατος ναὸς τοῦ ἁγίου Τρύφωνος κτίσμα κατὰ μὲν τὸν Προκόπιον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἢ τοῦ Ἰουστίνου, κατ' ἄλλους δὲ Ἰσιδώρου τινός. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ κατ' ἔτος τὴν **1** φεβρουαρίου ἡ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος ἐτελεῖτο σύναξις.

Τὴν Κυριακὴν ταύτην ἄρχεται ἑρέτος τὸ τριῴδιον· ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης τρεῖς ἑβδομάδες χωρίζουσιν ἡμᾶς τῆς νηστείας τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, καὶ ἰδοὺ ἡ Ἐκκλησία μητρικὴ προνοία ἄρχεται τῆς πνευματικῆς ἡμῶν προετοιμασίας, ὑπενθυμίζουσα ἡμῖν τὴν διδακτικωτάτην παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, ὅπως διδάξῃ ἡμᾶς τὸ μετὰ συντριβῆς καὶ ἄνευ ἀλαζονείας προσεύχεσθαι· ὅθεν καὶ ἐν μὲν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ Σαββάτου τὴν συντριβὴν ταύτην ἐκδιδάσκουσα ἐκέλευσε «μὴ προσευξώμεθα Φαρισαϊκῶς, ἀδελφοί· ὁ γὰρ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται. Ταπεινωθῶμεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ τελωνικῶς διὰ νηστείας κράζοντες· ἱλάσθητι ἡμῖν ὁ Θεὸς τοῖς ἁμαρτωλοῖς.» Ἐν δὲ τῷ ὄρθρῳ τῆς Κυριακῆς ἐξικετεύει· «τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι πύλας, Ζωοδότα· ὀρθρίζει γὰρ τὸ πνεῦμά μου πρὸς Ναὸν τὸν ἅγιόν Σου, ναὸν φέρον τοῦ σώματος, ὅλον ἐσπιλωμένον· ἀλλ' ὡς οἰκτίρμων κάθαρον εὐσπλάγχνῳ Σου ἐλέει». Τριῴδιον ὠνομάσθη ἡ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἄχρι τῆς τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ Σωτῆρος ἑβδομάδος περίοδος ἐκ τῶν τριῶν ᾠδῶν, ἃς εἰς τύπον τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος ἀναμέλπει καθ' ἑκάστην ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὴν ὀνομασίαν ἑκάστης ἡμέρας καὶ τὰ ἱερὰ διατάξασα μέλη. Σκοπὸς τῆς βίβλου ταύτης τοῦ τριῳδίου ἐστὶν ἡ ἐν συντόμῳ ἡμῖν ὑπόμνησις πάσης τῆς ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, ὅπως εἰς τὴν τῆς νηστείας εἴσοδον ἡμᾶς παρασκευάσωσι καὶ ἡμᾶς ἑτοίμους εἰς τοὺς τῆς νηστείας ἀγῶνας καταστήσωσιν· ἐπειδὴ δὲ πρῶτον πρὸς ἀρετὴν ὅπλον ἡ μεταμέλεια καὶ ἡ ταπείνωσις, πρὸς δ' ἐπίτευξιν ταύτης μέγιστον ἐμπόδιον ἡ ἀλαζονεία καὶ ἔπαρσις, τούτου χάριν τὴν ἐποικοδομητικὴν ταύτην τοῦ Φαρισαίου καὶ τοῦ Τελώνου παραβολὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐκτίθησι.

Δευτέρα 2. Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετὸν ἄρρενος καὶ ὀγδοήκοντα μετὰ τὸν τοκετὸν θήλεος τέκνου ἔδει προσαχθῆναι τὸ νεοτεχθὲν παιδίον εἰς τὸν ναὸν ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ πρὸς καθαρισμὸν αὐτῆς (Λευιτ. κεφ. ιϐ΄). Τῷ γράμματι τοῦ νόμου στοιχοῦσα ἡ Θεοτόκος, εἰ καὶ οὐδεμίαν εἶχεν ἀνάγκην καθαρισμοῦ διὰ τὴν ἄνευ ἀνδρὸς ὑπὲρ λόγον γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, οὐχ ἧττον προσήγαγεν εἰς τὸν ναὸν τὸν Κύριον ἡμῶν προσαγαγοῦσα ἅμα δύο νεοσσοὺς περιστερῶν, ἅτε τοῦ νόμου διακελεύοντος «ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ ἡ χεὶρ αὐτῆς τὸ ἱκανὸν εἰς ἀμνὸν καὶ λήψεται δύο τρυγόνας ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν, μίαν εἰς ὁλοκαύτωσιν, καὶ μίαν περὶ ἁμαρτίας· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεύς, καὶ καθαρισθήσεται» (Λευιτ. ιϐ΄ 8). Τὴν μνήμην τῆς εἰς τὸν ναὸν προσαγωγῆς ταύτης τοῦ Σωτῆρος ἐπιτελοῦσα ἡ Ἐκκλησία παρακελεύεται ἅπαντας τοὺς πιστοὺς ὅπως ἑτοιμάσωσι νοερῶς τὰς χεῖρας αὐτῶν ὡς ὁ γέρων Συμεὼν εἰς παραλαβὴν τοῦ Ποιητοῦ τῶν ἁπάντων, ὡς νήπιον ἐρχομένου εἰς τὸν ναὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς εὐλογημένης αὐτοῦ Μητρός. Ἐπὶ τούτῳ ἐκ τῶν τριῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ ἑσπερινοῦ, τὸ μὲν πρῶτον, εἰλημμένον ἐκ τῆς ἐξόδου (κεφ. ιϐ.) ἀναφέρει τὴν προεικονίζουσαν ἐκείνην ἐντολήν, τὴν δοθεῖσαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἐκπληρωθεῖσαν ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, τὴν τοῦ ἀφιεροῦν δηλονότι τῷ Κυρίῳ εἰς μνήμην τῆς ἐξ Αἰγύπτου λυτρώσεως πᾶν πρωτότοκον ἄρρεν, κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἡμέραν· τὸ δεύτερον τὴν θαυμασίαν τοῦ Ἡσαΐου ὀπτασίαν (κεφ. στ΄) ἰδόντος τὸν Κύριον τῆς δόξης καὶ τὰ πρόθυρα τοῦ σεισθέντος ναοῦ πρὸς ἀντίθεσιν τῆς ταπεινῆς αὐτοῦ ἐν σχήματι νηπίου καταβάσεως· καὶ τὸ τρίτον τὴν ἐκ τῆς αὐτῆς βίβλου τοῦ Ἡσαΐου (κεφ. ιθ΄) πρόρρησιν περὶ κατασυντρίψεως τῶν αἰγυπτιακῶν εἰδώλων ὑπὸ τοῦ θείου τούτου νηπίου, ἤτοι τὴν διασκέδασιν τοῦ σκότους τῆς ἁμαρτίας, ἣν ἡ Αἴγυπτος ἐξεικονίζει ἐν τῇ Γραφῇ. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐτελεῖτο μετὰ καὶ παννυχίδος ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Βλαχερνῶν ναῷ, ὃν πρώτη ᾠκοδόμησεν ἡ εὐσεβοῦς μνήμης Πουλχερία μετὰ τοῦ Μαρκιανοῦ, καθ' ὃν καιρὸν ἡ Δ΄ συνεκροτεῖτο οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ὁ ναὸς οὗτος ἀνακαινισθεὶς ὑπὸ Ἰουστίνου ἢ κατὰ Προκόπιον ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, μετὰ τὴν ἐπὶ Ρωμανοῦ τῷ **1070** πυρπόλησιν αὐτοῦ, ἀνεκαινίσθη λαμπρότερον ὑπὸ Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου, ἡ δὲ οἰκοδομὴ αὕτη διετηρήθη ἄχρι τῆς **26** ἰανουαρίου τοῦ **1434**, ὅτε κατὰ τὸν Φραντζῆν (βιϐλ. ϛ΄)] ἀρχοντόπουλά τινα θελήσαντα πιάσαι νεοττοὺς περιστερῶν ἐπυρπόλησαν αὐτὸν κατὰ τὴν τρίτην ὥραν τῆς νυκτός.

Τρίτη 3. Μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου.

Τοῦτον λέγεται γενέσθαι ἕνα τῶν ἑβδομήκοντα μεταφραστῶν τῆς Παλαιᾶς διαθήκης, πρὸς ὃν κατὰ θείαν εὐμένειαν ἐχρημάτισθη μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ τὸν Χριστὸν θεάσοιτο. Ὅθεν καὶ ὅτε ἀγκάλαις ἔλαβεν ὡς νήπιον τὸν τῶν ὅλων Ποιητὴν καὶ Δεσπότην, Πνεύματι ἁγίῳ θεοφορηθεὶς καὶ τὸν Χριστὸν καταγγείλας ἀνέκραξεν· «νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον Σου, Δέσποτα, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν Σου, ὃ ἡ-

τοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ Σου Ἰσραήλ» (Λουκ. β. 29—32·

Τετάρτη 4. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.

Ἐγεννήθη οὗτος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ τὸ 370 Μ. Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 410. Τὸν βίον αὐτοῦ διῆλθεν ἔν τινι μονῇ παρὰ τὸ Πηλούσιον, ἧς ἡγούμενος διετέλεσε καὶ ἔνθα αὐστηρότατον ἐξήσκησεν ἀσκητικὸν βίον. Τὸ κατὰ τῶν ἐθνικῶν σύγγραμμα αὐτοῦ δὲν διεσώθη, εἰμὴ μόνον πλεῖσται αὐτοῦ ἐπιστολαί, σχεδὸν ἅπασαι ἀφιερωθεῖσαι εἰς ἑρμηνειαν τῆς ἁγίας Γραφῆς. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται εἰς 2013 ἀνερχόμεναι σχηματίζουσι πέντε βιβλία, ἐκδοθέντα τῷ 1638 ἐν Παρισίοις εἰς φύλλον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

§ 1.

Ο ΝΑΟΣ.

Πολλοί εἰσιν οἱ ἀγνοοῦντες τὸ σημαινόμενον τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τελετῶν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς τάξεως αὐτῶν· τούτων χάριν ἀφιεροῦντες σελίδας τινὰς τῆς Ἀληθείας εἰς ἑρμηνείαν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας, πεποίθαμεν ὅτι ἐνδιαφέρον παρέχομεν ἀνάγνωσμα τοῖς φίλοις αὐτῆς ἀναγνώσταις.

Πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τὸ θέμα τοῦτο, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα ἵνα, συμβουλευόμενοι τοὺς γράψαντας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐνδιατρίψωμεν εἰς περιγραφὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ ἐξήγησιν τῶν μερῶν αὐτοῦ, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐνδιαφέρουσαν κέκτηται σημασίαν.

Οἱ ἀρχαῖοι χριστιανοὶ κατὰ διάφορα σχήματα ᾠκοδόμουν τοὺς ἱεροὺς ναούς· ἄλλους μὲν ἀνήγειρον ὀρομικούς, ἄλλους δὲ σταυροειδεῖς καὶ ἄλλους κυλινδρικούς, θολωτούς, ἢ τετρακαμάρους· σήμερον οἰκοδομοῦμεν αὐτοὺς ἐπιμήκεις τε καὶ ὀρομικούς, πλὴν δὲν ἀριστάμεθα τέλεον καὶ τῶν ἄλλων σχημάτων, ἀλλὰ συγκιρνῶμεν τὰ παρ' ἀρχαίοις διάφορα ταῦτα σχέδια εἰς συμμιγῆ τινα, ὡς εἰπεῖν, τύπον.

Οἱ ἱεροὶ ἡμῶν ναοὶ οἰκοδομοῦνται ἐστραμμένοι πρὸς ἀνατολάς:

Αον) διὰ τὸ ἀναζητεῖν ἡμᾶς τὴν ἀρχαίαν πατρίδα, τουτέστι τὸν Παράδεισον, ὃν ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς κατ' ἀνατολὰς «καὶ ἐφύτευσε Κύριος ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὼν κατ' ἀνατολάς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε» (Γενέσ. β. 8).

Βον) διὰ τὸ τὸν νοητὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ γῆς φανῆναι ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἀνατολῆς τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου, καθ' ἃ θεολογεῖ ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός.

Γον) διὰ τὸ εἶναι Ἀνατολὴν τὸ ὄνομα τοῦ δεσπότου, κατὰ τὸν προφήτην λέγοντα· «Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ».

Δον) διὰ τὸ συνίστασθαι προσκυνεῖν τῷ Κυρίῳ κατ' ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ προφήτου λέγοντος· «προσκυνήσατε τῷ Κυρίῳ τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ Ἀνατολάς».

Κατὰ γενικήν τινα διαίρεσιν ὁ ναὸς εἰς δύο διῄρηται μέρη, τὸ Θυσιαστήριον καὶ τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ· εἰκονίζει δὲ τὸν Χριστόν, διπλοῦν ὄντα τῇ φύσει, τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον· πρὸς τούτοις εἰκονίζει καὶ τὸν ζῶντα ναὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἄνθρωπον, διπλοῦν ὄντα ἐπίσης, ἄυλον τὴν ψυχήν, ὑλικὸν τῷ πνεύματι. Ὅτι δὲ ναὸς ἔμψυχός ἐσμεν, ἐκδιδασκόμεθα ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, γράφοντος τοῖς Κορινθίοις, μᾶλλον δ' εἰπεῖν δι' αὐτῶν ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν χριστιανῶν ἀπευθυνομένου καὶ λέγοντος· «ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ καὶ οὐκ ἐστε ἑαυτῶν;» (πρὸς Κορινθ. Α. ϛ' 19).

Κατὰ μερικωτέραν διαίρεσιν ὁ ναὸς ἐκ τριῶν συγκεκράτηται μερῶν· 1) ἐκ τοῦ ἁγίου βήματος, ἐν ᾧ ὑψοῦται τὸ θυσιαστήριον, ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ, τὰ τῶν ἁγίων ἅγια, ἡ ἁγία τράπεζα, εἰς ἣν προσεγγίσαι μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν ἔξεστιν, οἵτινες καὶ ἱεραρχία τελειωτικὴ ὀνομάζονται. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ναοῦ προεσήμαινεν ἡ ἐν τῷ νομικῷ ναῷ μετὰ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, εἰς ἣν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς ἠδύνατο εἰσελθεῖν, ἀλλ' οὐ χωρὶς αἵματος· 2) ἐκ τοῦ κυρίως ναοῦ, ἐν ᾧ ἡ φωτιστικὴ ἱεραρχία τῶν τελειουμένων προσεύχεται, ὅπερ ἐν τῷ νομικῷ ναῷ ἐξεπροσώπει ἡ πρώτη σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια, εἰς ἣν διὰ παντὸς εἰσήρχοντο οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας τελοῦντες· 3) ἐκ τοῦ προνάου, τοῦ ἐν τῷ νομικῷ ναῷ ἁγίου κοσμικοῦ, ἐν ᾧ ἡ τῶν καθαιρομένων τάξις ἱσταμένη προσκαρτερεῖ τῇ δεήσει. Ὑπὸ τὴν διαίρεσιν ταύτην ὁ ναὸς παρίσταται ἀλληγορῶν διὰ μὲν τοῦ προνάου τὰ ἐν γῇ, διὰ δὲ τοῦ κυρίως ναοῦ τὰ ἐν οὐρανῷ, καὶ διὰ τοῦ ἁγίου βήματος τὰ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Τούτου ἕνεκεν καὶ τὸ σύνολον τῶν ἐκκλησιαζομένων εἰς τρεῖς διῄρηται τάξεις· «πρώτης τάξεως, οἱ τῆς λειτουργικῆς διακοσμήσεως ἔκκριτοι σὺν τοῖς ἱερεῦσιν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἱστάμενοι. Δευτέρας, οἱ τῆς τῶν θείων ἐποψίας καὶ κοινωνίας ἄξιοι, καὶ μένοντες μέχρι τέλους ἐν τῷ ναῷ. Τρίτης, οἱ μετὰ τὴν τῶν ἁγιογράφων δέλτων ἀνάγνωσιν ἔξω τοῦ ναοῦ γενόμενοι» (Διον. Ἀρεοπαγ. Ἐκκλ. Ἱεραρχ. γ').

Τὴν ἐν ἰδιαιτέρῳ τόπῳ εἴσοδον τῶν γυναικῶν πρῶτος ὁ οὐρανοφάντωρ καθώρισε Βασίλειος, ὃς, καθ' ἃ ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ ὁ ἱερὸς ἀφηγεῖται Ἀμφιλόχιος· «βῆλα ἐκέλευσε κρεμασθῆναι ἐν τοῖς κατηχουμένοις, διαστειλάμενος ταῖς γυναιξίν, ὡς εἴτις ὀρθῇ τῶν βήλων διακύπτουσα τῆς θείας λειτουργίας γενομένης ἐξωθεῖσθαι τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀκοινώνητον μένειν».

Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως ταύτης τοῦ ἱεροῦ Ἀμφιλοχίου συνάγεται ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ὁ γυναικωνίτης εὑρητο ἐν τῷ προνάῳ ἢ νάρθηκι, ἔνθα οἱ καθαιρόμενοι, ἤτοι οἱ μετανοοῦντες, οἱ χειμαζόμενοι καὶ οἱ κατηχούμενοι ἵσταντο.

Τὸ ἅγιον βῆμα, ἤτοι τὰ τῶν ἁγίων ἅγια, ὁ μὲν Βαλσαμὼν Θεῖον Ἄδυτον, ὁδὲ Κεδρηνὸς Ἄδυτα, ὁ Καντακουζηνὸς Ἅγια, καὶ ὁ διάκονος Ἰγνάτιος Ἱερὰ Ταμεῖα ἀποκαλοῦσι. Κατὰ τὸν Θεσσαλονικέα « τοῦτο οὐ πάντα τοῖς πᾶσιν ἔχει βατά, ἀλλὰ τοῖς ἱερωμένοις ἀφώρισται,» κατὰ δὲ τὸν Ἀλεξανδρείας Κύριλλον· «πρεσβυτέροις πεπίστευται τὸ θυσιαστήριον καὶ τὰ ἔσω τοῦ καπετάσματος καὶ μόνοις ἐξὸν τοῖς ἱερατικοῖς κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσιέναι. »

Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Θεοδωρήτου (βιβλ.

έ, κεφ. ιζ') πιστοποιούμεθα ὅτι ὁ ἱερὸς τῶν Μεδιολάνων ἐπίσκοπος Ἀμβρόσιος, εἰ καὶ ἔλυσε τὸν πιστὸν βασιλέα Θεοδόσιον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιβληθείσης αὐτῷ μετανοίας, οὐχ ἧττον, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐντὸς τοῦ ἁγίου εἰσῆλθε βήματος καὶ τὰ δῶρα αὐτοῦ προσενεγκὼν τῷ Θεῷ περιέμεινεν ἵνα μεταλάβῃ, δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ἀδύτῳ παραμονήν, εἰπὼν «ὅτι τὰ ἔνδον μόνοις ἐστὶ τοῖς ἱερεῦσι βατά»· ἔκτοτε ὁ βασιλεὺς καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπανελθών, προσήνεγκε μὲν ἔνδον τὰ δῶρα αὐτοῦ τῷ Θεῷ, εὐθὺς ὅμως ἐξήρχετο τοῦ ἱεροῦ ἀδύτου (παραβ. καὶ Νικηφόρου Καλλίστου βιβλ. ιδ', κεφ. 41).

Ἡ παρακώλυσις αὕτη τῆς εἰσόδου λαϊκῶν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ἐπιβέβληται:

α'. Ἐκ τῆς μεγίστης τοῦ τόπου ἱερότητος, καθότι ἐκεῖθεν τὰ κάτω τοῖς ἄνω συγκοινωνεῖ, μετουσιουμένου τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου τῆς προθέσεως εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ· τελεῖται μυστήριον, εἰς ὃ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι τρέμουσι παρακύψαι, τελειοῦται ἡ φρικτὴ καὶ ἀναίμακτος θυσία καὶ ἆρα δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ θέσις ἢ μόνον εἰς τὴν τελειωτικὴν ἱεραρχίαν, ὅπερ ἄλλως ὑπετύπωσεν ἡμῖν καὶ ἡ τοῦ νόμου ἐποχή, μόνον τὸν ἀρχιερέα παραδοῦσα ἡμῖν ἐξουσίαν ἔχειν εἰσιέναι ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὰ τῶν ἁγίων ἅγια τοῦ νομικοῦ ναοῦ (πρὸς Ἑβρ. θ', 7).

β'. Ἐκ τῆς θείας προσταγῆς τῆς δοθείσης τῷ θεόπτῃ Μωϋσῇ τοῦ μὴ προσεγγίσαι τόπῳ ἁβάτῳ, ἀλλὰ στῆναι μακρὰν καὶ λῦσαι τὸ ὑπόδημα «Εἶπε Μωϋσῆς· παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὅραμα τὸ μέγα τοῦτο, τί ὅτι οὐ κατακαίεται ὁ βάτος; Ὡς δὲ εἶδε Κύριος ὅτι προσάγει ἰδεῖν, ἐκάλεσεν αὐτὸν Κύριος ἐκ μέσου τοῦ βάτου λέγων· Μωϋσῆ, Μωϋσῆ. Ὁ δὲ εἶπε· τί ἐστι; Καὶ εἶπε· μὴ ἐγγίσῃς ὧδε· λῦσαι τὸ ὑπόδημά σου ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐνῷ σὺ ἕστηκας ἐπ' αὐτοῦ, γῆ ἁγία ἐστί» (Ἔξοδ. γ', 3—5). Ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ τόπου καὶ τῆς διακρίσεως τῆς ἁγίας γῆς, ἀπὸ τοῦ ἁβάτου μέρους, εἰς ὃ προσεγγίσαι ἐκωλύθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ Μωϋσῆς, ἀντιλαμβανόμεθα τῆς ὑφεστώσης διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ κυρίως ναοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἀδύτου καὶ ἐννοοῦμεν τὸ διαπραττόμενον πλημμέλημα ὑπὸ τῶν εἰσιόντων ἄχρις αὐτοῦ, ἐν ᾧ οὐκ ἔχουσι τὴν τελειωτικὴν τῆς ἱερωσύνης χάριν καὶ ἐνέργειαν.

γ'. Ἐκ τοῦ παθήματος Ἀχὰζ υἱοῦ Ἰωάθαμ βασιλέως Ἰούδα (Παραλ. Βασιλ. Ἰούδ. κή), ὃς λαϊκὸς ὢν τὰ τῶν ἱερωμένων ἔργα ἐπιχειρῆσαι ἐτόλμησεν· ὅθεν καὶ ἡ ἐν ἔτει 680 τῆς σωτηρίας συνελθοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει ς' ἁγία οἰκουμενικὴ σύνοδος διὰ τοῦ ζθ' αὐτῆς κανόνος καθώρισε «μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἁπάντων ἐν λαϊκοῖς τελοῦντι ἔνδον ἱεροῦ εἰσιέναι θυσιαστηρίου», πολὺ δὲ πρὶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ εὐσεβοῦς μνήμης καὶ ἐν ἁγίοις γεραρώτερος Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, καθ' ἃ ἱστορεῖ ὁ Εὐσέβιος, (βιβλ. Γ' § ὸ') «ὡς ἂν εἴη τοῖς πολλοῖς τὸ θυσιαστήριον ἄβατον τοῖς ἀπὸ ξύλου περιέρραξε δικτύοις εἰς ἄκρον ἐντέχνου λεπτουργίας ἐξησκημένοις, ὡς θαυμάσιον τοῖς ὁρῶσι παρέχειν τὴν θέαν» καὶ πρῶτον τὸ ἐξ ὀθωνίης καταπέτασμα διὰ ξυλίνου ἀντικατέστησε διαφράγματος.

Καὶ ἐξ ἑτέρας ὅμως ἀπόψεως ἐξεταζομένη ἡ ἐν τοῖς ἀδύτοις εἴσοδος τῶν λαϊκῶν, ἐλέγχεται πολὺ τὸ πλημμέλημα καὶ τὴν κατάκρισιν ἐπάγουσα. Ὁ ἱερεὺς ὀφείλει ἵνα ἀπερισπάστως τὸν νοῦν ἀφιερωθῇ ὅλος εἰς προσφορὰν λογικῆς τῷ πλάστῃ λατρείας καὶ ἱερουργήσῃ ἐν φόβῳ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν· ἀδύνατον δ' αὐτῷ ὅλως ἵνα προσευχηθῇ καὶ καταπνίξῃ πᾶν αἴσθημα ἔστω καὶ ἀσθενεστάτης ἀγανακτήσεως, ὀργῆς ἢ θυμοῦ, ὅταν βλέπῃ φλυαροῦντα, ἀτακτοῦντα, ἢ διαπληκτιζόμενα ἐν τῷ ἱερῷ βήματι παιδία ἀνάγωγα, ἐθιζόμενα διὰ τῆς ἀνευλαβοῦς αὐτῶν ταύτης στάσεως εἰς περιφρόνησιν τῶν θείων, ὅταν σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι καὶ τὴν ἡλικίαν αὐξήσωσιν.

Ὅπως ἐκτιμηθῇ δεόντως τὸ διαπραττόμενον ἔγκλημα ἐκ τῆς ἐνδεικνυομένης ἀνευλαβείας διὰ τῆς ἔνδον τοῦ ἱεροῦ ἀδύτου εἰσόδου τῶν λαϊκῶν, περιγράψωμεν διὰ βραχέων ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐν αὐτῷ σεβάσμια μέρη.

Ἐν τῷ ἱερῷ βήματι ἡ ἁγία ὑψοῦται Τράπεζα, ἐφ' ἧς ὁ Σωτὴρ, ὡς Θεὸς μὲν ἀναπαύεται, ὡς ἄνθρωπος δὲ θυσιάζεται, ὅθεν ἐν μέσῳ αὕτη πρόκειται, ὅπως οἱ πιστοὶ τῆς θεωρίας αὐτοῦ ἀπολαύωσι. Καλεῖται δὲ Τράπεζα, ἐπειδὴ ἐκεῖθεν παρέχεται ἡ οὐράνιος τροφή, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς ἄρτος, ὃν ὁ τρώγων ζωὴν ἔχει ἐν ἑαυτῷ (Ἰωάν. ς' 51), πρὸς ὃν ὁ προσερχόμενος οὐ μὴ πεινάσῃ καὶ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε (αὐτόθι 35). Σύναμα καὶ τὸ θυσιαστήριον, ἐφ' οὗ ἡ φρικτὴ καὶ ἀναίμακτος τελεῖται θυσία καὶ «ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες» (πρὸς Ἑβρ. γ' 10).

Τῆς Τραπέζης ταύτης τὸ μὲν τετραμερὲς ἐξηγεῖ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν ἐκ τοῦ ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐτράφησαν καὶ τρέφονται ἀείποτε τὰ τῆς οἰκουμένης πέρατα, τὴν δὲ ἐφ' ὑψηλοῦ τοποθέτησιν ταύτης, τὸ μὲν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἐπ' αὐτῆς τελουμένου μυστηρίου, τὸ δὲ ἐκ τοῦ εἶναι ταύτην οὐρανίαν Τράπεζαν.

Ἡ ὕλη αὐτῆς εἶναι ἐκ λίθου: α) ἐπειδὴ εἰκονίζει τὸν Χριστὸν, ὃς λέγεται λίθος ἀκρογωνιαῖος καὶ κεφαλὴ γωνίας, ὅθεν καὶ ἐν τῇ Γραφῇ περὶ αὐτοῦ γέγραπται «ἰδοὺ τίθημιν ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔντιμον καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ, τοῦτο δὲ μεταγράφων ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ καθολικῇ ἐπιστολῇ (β' 6) ὁ θεσπέσιος Πέτρος ἐπάγεται (§ 7) «Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγεννήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας».

β'. Ἐπειδὴ πέτρα ἐπὶ Μωϋσέως ἀνέβλυσεν ὕδατα καὶ τὸν ἐν ἐρήμῳ διψῶντα Ἰσραὴλ ἐπότισεν, ἡ δὲ πέτρα αὕτη εἰς τύπον ἐγένετο τῆς ἐν τῇ χάριτι πέτρας, τῆς ποτιζούσης τοὺς πιστοὺς ὕδωρ ἁλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον, τὸ ζωηφόρον αἷμα τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ. Ὅθεν καὶ οἱ ὑπὸ τὸν νόμον ἔπινον ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστὸς» (πρὸς Κορινθ. Α. ι 4).

γ'. Ἐπειδὴ ἡ τράπεζα αὕτη εἰκονίζει τὸν τάφον ἐν ᾧ σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς ὁ βασιλεὺς καὶ Κύριος κατετέθη ὑπὸ Ἰωσὴφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ Νικοδήμου ἐκ τῆς αὐτῆς λαμβάνεται ὕλης καὶ ἡ τράπεζα αὕτη, ἐξ ἧς καὶ ὁ ζωηφόρος τάφος τοῦ Κυρίου, ὃν ὁ Ἰωσὴφ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ (Ματθ. κζ. 20).

Ἡ τράπεζα αὕτη στηρίζεται ἐνίοτε μὲν ἐπὶ τεσσάρων ἢ πλειόνων κιόνων, εἰς ἐξεικόνισιν τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν τῶν ἀφηγησαμένων τὸν ἐπὶ γῆς βίον τοῦ Σωτῆρος ἢ τῶν προφητῶν τῶν προκαταγγειλάντων τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, κυριώτατα δὲ ἐπὶ ἑνὸς κίονος εἰς συμβολικὴν παράστασιν τῆς ἐπὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης ὡς θεμελίου στηρίξεως τῆς

Ἐκκλησίας. Ὁ κίων οὗτος καλεῖται κάλαμος, λέγει ὁ Θεσσαλονίκης Συμεών, διὰ τὸ κτυπηθῆναι καλάμῳ τὴν κεφαλὴν καὶ διὰ τὸ δεχθῆναι ἀντὶ σκήπτρου κάλαμον ἐν τῇ χειρὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν σφαγιασθέντα Κύριον.

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ, ἣν ποιήσομεν ἐν τῇ συνεχείᾳ τῶν ἄρθρων τούτων, πραγματευθησόμεθα τὰ περὶ τοῦ σημαινομένου ἑνὸς ἑκάστου τῶν καλυμμάτων τῆς ἁγίας Τραπέζης, ἣν ἤδη ἐπισκοποῦμεν ἐν συνόλῳ τὰ κατ' αὐτὴν περιγράφοντες, καὶ ἧς τὸν τύπον καὶ τὴν εἰκόνα ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ νομικῷ ναῷ εἰς τὴν σκηνὴν τὴν καλουμένην τῶν ἁγίων τὰ ἅγια, ἐν τῇ κιβωτῷ τῆς διαθήκης.

Ἡ ἁγία αὕτη τράπεζα εἰκονίζει τὴν τράπεζαν ἐκείνην, παρ' ἣν καθίσας ἐν τῷ μυστικῷ Δείπνῳ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Κύριος, τὸ μυστήριον τῆς εὐχαριστίας παρέδοτο· εἰκονίζει τὸ μνῆμα, ἐν ᾧ ἐτέθη Χριστὸς ὁ βασιλεὺς καὶ Κύριος· εἰκονίζει τὸν θρόνον τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ. Ἡ ὑπὸ τῆς ἐνιαίας ταύτης τραπέζης ἐξεικόνισις ἁπάντων τούτων ὑπηγορεύθη, καθ' ἃ ἐν τῷ περὶ μυστικῆς θεωρίας ὁ ἐν ἁγίοις λέγει Γερμανός, «ἵνα μὴ τοῦ καθ' ἕκαστον τῶν τότε γινομένων τὴν ὥραν καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸν τόπον ἀφορίζοντες οἱ ἅγιοι πατέρες, ἔτι καὶ μεταθέσεων ἑτέρων καὶ θυσιαστηρίων πλειόνων δεηθῶσι, κἀκ τούτων μωμητὸν τὸ τῆς Ἐκκλησίας καταστῇ μυστήριον. »

Ὄπισθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὑψοῦται ἐξ ἀνατολῶν ὁ τίμιος σταυρός, ἐφ' οὗ προσηλωθεὶς ὁ Σωτὴρ συνήνωσε τὰ ἄνω τοῖς κάτω καὶ ἀνύψωσε τὴν ἐκπεσοῦσαν ἀνθρωπότητα.

Ὑπερθεν αὐτοῦ ἐξήρτηται ἀκοίμητος λυχνία, εἰκονίζουσα τὸν ἔσω τῆς ἱερᾶς πυξίδος ζῶντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς κρυφιομύστιδος ἐνθέου αὐτοῦ οἰκονομίας καταυγαζούσης τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ πρὸς τὰ παμφεγγῆ καὶ αἰώνια φωταγωγούσης.

Ὄπισθεν τοῦ θυσιαστηρίου εἰς τὸ βάθος τοῦ κοιλώματος, ὅπερ σχηματίζει ἡ γενικῶς ἐπιλεγομένη ἀχιβάδα, τὸ ἡμικύκλιον τοῦ ἱεροῦ βήματος (οὕτως ᾠκοδομημένου εἰς δήλωσιν τοῦ ὑπερουρανίου τῆς θέσεως, ἐν ᾗ ὁ τοῦ Ὑψίστου θρόνος εὑρηται), ὑψοῦται τὸ σύνθρονον, ἡ ἱερὰ τοῦ θρόνου περιωπή, ἐξ ἧς ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς ὑπερτάτης καὶ ὡς ἐκ μετεώρου ἐπισκοπεῖ ὁ ἐπίσκοπος τὰ τοῦ λαοῦ. Ταύτην εἶναι ἔνιοι δογματίζουσι τὴν θείαν φυλακήν, ἣν ὁ θεηγόρος Ἀββακοὺμ ὑπεμήνυε, λέγων « ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου στήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πέτραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοί, καὶ τὶ ἀποκριθῇ ἐπὶ τὸν ἐλεγμόν μου » (Ἀββακ. β. 1). Κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Συμεὼν ἡ ἕδρα αὕτη παρίστησι τὴν ὑπερουράνιον καθέδραν, ἐφ' ἧς, ἀναληφθεὶς εἰς οὐρανούς, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς ὁ μονογενὴς αὐτοῦ Υἱός, τὰ δ' ἑκατέρωθεν τῆς ἐξέδρας ταύτης στασίδια τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀνάβασιν ἑκάστου τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἁγίων σημαίνουσιν, ἐπειδή, ὡς λέγει ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, «καὶ τὰ μιμήματα ταῦτα ἡ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία ἐκ τῆς ἄνω πλουτεῖ ἱεραρχίας».

Ἡ τῶν στασιδίων χρῆσις εἶνε ἀρχαιοτάτη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· τινὲς ἀνάγουσι τὴν ἀρχὴν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ἐν ἁγίοις Σάββα, ἕτεροι ἀρχήτερον ἔτι εἰς τοὺς χρόνους Θεοκτίστου καὶ Χαρίτωνος τοῦ Ὁμολογητοῦ. Ὁ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ (κεφ. δ') γράφει ὅτι ὁ ἐν ἁγίοις Κωνσταντῖνος « ἀλλὰ καὶ ὧδε καὶ τὸν νεὼν ἐπιτελέσας, θρόνοις τε τοῖς ἀνωτάτοις εἰς τὴν τῶν προέδρων καὶ προσέτι βάθροις ἐν τάξει τοῖς καθόλου κατὰ τὸ πρέπον ἐκόσμησε ».

Δεξιόθεν τῆς ἁγίας τραπέζης διὰ τὸν ἐξ ἀνατολῶν βλέποντα ἐγείρεται ἐν γωνίᾳ ἡ πρόθεσις, εἰκονίζουσα τὴν Βηθλεὲμ καὶ τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ τὸ ἀνθρώπινον ἐτέχθη ὁ τῶν ὅλων ποιητής. Αὕτη ἐγείρεται ἐν γωνίᾳ εἰς μαρτύριον τῆς πτωχείας τῆς πρώτης τοῦ Ἰησοῦ παρουσίας, εἰς δήλωσιν τοῦ πενιχροῦ τοῦ χωρίου καὶ τοῦ ἀφανοῦς αὐτοῦ, καὶ εἰς εἰκόνισιν τοῦ προχείρου τοῦ τόπου, ἐν ᾧ κατεδέξατο ἵνα τεχθῇ· πρὸς τούτοις εἰκονίζει ἔνθεν μὲν τὴν ἐν Ναζαρὲτ καὶ Καπερναοὺμ διατριβὴν αὐτοῦ, ἔνθεν δὲ τὸ ὄρος τοῦ Γολγοθᾶ, ἐφ' οὗ τὸ τίμιον αὐτοῦ αἷμα ἐξέχεεν· « ἀΐετα, λέγει ὁ ἐν ἁγίοις Γερμανός, τὸ θεῖον σῶμα ἐν τῇ Βηθλεέμ, ὅπου γεγέννηται ὁ Χριστός· ὁμοῦ δὲ καὶ ὡς ἐν τῇ Ναζαρέτ. Πρὸς δὲ καὶ τῆς ἐν Καπερναοὺμ διατριβῆς τὸν τύπον ἡ Πρόθεσις ἐκπληροῖ καὶ τὸν ἐν Γολγοθᾷ τόπον. » Τούτου δ' ἕνεκεν ἡ πρόθεσις παρὰ τὴν ἁγίαν οἰκοδομεῖται τράπεζαν, ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον τοῦ τόπου, οὗ ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς.

Ἐν τῇ προθέσει γίνεται ἡ ἀνάμνησις τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς σταυρώσεως αὐτοῦ· τὸ πρῶτον δὲ τοῦτο μέρος τῆς λειτουργίας καλεῖται προσκομιδή.

Παρὰ τὴν πρόθεσιν τὸ χωνευτήριον οἰκοδομεῖται, ὅπερ Θαλασσίδιον καὶ θάλασσα τῆς ἁγίας τραπέζης λέγεται, τῆς ὀνομασίας μετενεχθείσης ἐκ τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀπαντώσης φράσεως (Βασιλ. γ') « Καὶ διεπορεύετο τὸ ὕδωρ κύκλῳ τοῦ Θυσιαστηρίου καὶ τὴν Θάλασσαν ἔπλησαν ὕδατος. »

Τὸ ἱερὸν τοῦτο βῆμα χωρίζηται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ναοῦ διὰ παραπετάσματος, ὅπερ ὁ μὲν Σκυθοπόλεως Κύριλλος Κάγκελλα, ὁ δὲ Νικηφόρος Κάλλιστος Κιγκλίδας, ὁ Σωζόμενος Δύρρακτα, Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης Διαστολὰς καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Γερμανὸς Κιόνια καὶ Στήθεα ἐπονομάζει, γράφων· « Κιόνια ἤτοι Στήθεα διαχωρίζοντα τὸ Βῆμα ἀπὸ λοιποῦ Ναοῦ καὶ Κάγκελλά εἰσι τῆς προσευχῆς τόπον δηλοῦντα, ἐν οἷς σημαίνει τὴν μὲν ἔξωθεν τοῦ λαοῦ εἴσοδον, τὴν δὲ ἔσωθεν τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπάρχουσαν καὶ μόνοις οὖσαν τοῖς ἱερεῦσιν ἐπίβατον.

Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης ὀνομάζει τὸ καταπέτασμα τοῦτο Διάστυλα καὶ διαστολὰς, ὡς ἐμφαίνον τὴν διαφορὰν τῶν αἰσθητῶν ἀπὸ τῶν νοητῶν, ὡς διαστέλλον ἀπὸ τῶν ὑλικῶν τὰ νοούμενα· ἐγείρεται δέ, λέγει, πρὸ τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Χριστοῦ, ὡς στύλος τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, φέρον τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων, οἵτινες Αὐτὸν μὲν κηρύττουσιν, ἡμᾶς δὲ στηρίζουσι.

Τρεῖς εἰσιν αἱ τοῦ Ἁγίου Βήματος θύραι, αἱ καὶ θύραι ἅγιαι ἐπονομάζονται· τούτων ἡ μεσαία καλεῖται κυρίως Βασιλικὴ, ἀνοίγουσα κατέναντι τοῦ Θυσιαστηρίου· ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ταύτης ὀνομάζεται διὰ τοῦ Βορείου κλίτους, ἡ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ διὰ τοῦ Νοτίου.

Ἡ μεσαία πύλη, ἥτις ὡραία καὶ Βασιλικὴ ὀνομάζεται, δὲν ἀνοίγεται εἰμὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, εἰς τὰς εἰσόδους πάσας καὶ ἀπὸ τοῦ « μετὰ φόβου Θεοῦ » μέχρι τέλους τῆς λειτουργείας, δι' οὓς λέγους ἐν οἰκείῳ τόπῳ θέλομεν ἐκθέτει.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ ἡ Α. Ἐξ. ὁ παρὰ τῇ Υ. Πύλῃ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας κ. Νοβικώφ, προσελθὼν εἰς Φανάριον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Τὴν Κυριακὴν ἡ Α. Θ. Π. ἀνελθοῦσα εἰς Περαίαν ἀντεπισκέψατο τὴν Α. Ἐξ. τὸν παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ ἔκτακτον ἀπεσταλμένον καὶ πληρεξούσιον ὑπουργὸν τῆς Ρωμουνίας κ. Βρατιάνον, ἐπισκεψάμενον τὴν παρελθ. Τρίτην τὴν Α.Θ.Π.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς Δευτέρας ἡ Α. Ε. ὁ παρὰ τῇ Υ. Πύλῃ πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας κόμης Κόρτης προσελθὼν εἰς τὰ πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Παραιτηθέντος τοῦ Θεοφιλ. τέως ἁγίου Καλλιουπόλεως, ψήφοις κανονικαῖς ἀνεδείχθη διάδοχος αὐτοῦ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Λεύκης κ. Ἀβέρκιος, εἷς τῶν ἀρχαίων τροφίμων τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς.

Τὴν Κυριακήν, μνήμην τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. μετέβη εἰς Μ. Ρεῦμα ἡ Α. πανοσ. ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθανάσιος Μεγακλῆς καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν ἐκεῖσε ἐφησυχάζοντα πρώην οἰκουμενικὸν πατριάρχην κ. Γρηγόριον τὸν ΣΤ'.

Ληξάσης τῆς ἐπὶ ἐνιαύσιον περίοδον λειτουργίας τῶν μελῶν τοῦ ἐν τοῖς πατριαρχείοις συνεδριάζοντος ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου, ἀπεχώρησαν τὰ τέως συγκροτοῦντα αὐτὸ μέλη, ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλιστος προϊστάμενος τῆς ἐν Διπλοκιονίῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας καὶ οἱ αἰδεσιμ. πρεσβύτεροι παπᾶ Βασίλειος οἰκονόμος προϊστάμενος τῆς ἐν Βαρεσχωρίῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, καὶ παπᾶ Στέφανος τέως προϊστάμενος τῆς ἐν Ταταούλοις ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου, πρὸς οὓς καὶ ἐξεδηλώθη ἡ πατριαρχικὴ εὐαρέστησις διὰ πιττακίου ἐπὶ τῷ ἱεροτρεπεῖ ζήλῳ καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ μεθ' ἧς ἀπεδέξαντο καὶ ἐξεπλήρωσαν τὰ τῆς θέσεως ταύτης καθήκοντα. Εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν ἐξελέγησαν, ὁ πρωθιερεὺς κ. Κωνστάντιος ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ἐν Τζιβαλίῳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀθανάσιος ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ἐν Κοντοσκαλίῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Κυριακῆς καὶ ὁ οἰκονόμος παπᾶ Χρῆστος ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ἐν Μ. Ρεύματι ἱεροῦ ναοῦ τῶν Ταξιαρχῶν, παρ' ὧν ἡ Ἐκκλησία ἐλπίζει ὅτι δικαιώσουσι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐμπιστοσύνην αὐτῆς.

Ὁ ἐκ τῶν Δυτικῶν ἱερέων αἰδεσιμ. κ. Στέφανος Ματσολίνης ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου συντάξας πανηγυρικὸν τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, ἀπήγγειλε τοῦτον ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων Δυτικῶν, ὃν καὶ ἀνέθετο ἐν χειρογράφῳ τῇ Α. Θ. Π.

Ὁ λόγος οὗτος κατὰ μὲν τὴν ἐξωτερικὴν περιβολὴν δείκνυσιν ἄνδρα ἐπιστάμενον τὴν γλῶσσαν, ἐν ᾗ ἔγραψε καὶ ἐγκύψαντα εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, κατὰ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν οὐσίαν τῶν ἐννοιῶν φέρει ἔν τισι τὴν σφραγῖδα τῆς ρωμαϊκῆς διδασκαλίας.

Ἐξαιρέσει τούτου κατὰ τὰ λοιπά, ἤτοι ὡς πρὸς τὴν καλλιέπειαν τοῦ λεκτικοῦ καὶ τὴν ρητορικὴν τοῦ λόγου αὐτοῦ ἑνότητα, περιποιεῖ τιμὴν τῷ γράψαντι, ὅθεν καὶ συγχαίρομεν αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ.

Ἐν τῷ σημερινῷ φύλλῳ αὐτοῦ ὁ «Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ» ἀναδημοσιεύων ἐκ τῆς «Ἀληθείας» περιληπτικῶς τὴν εἴδησιν περὶ τῆς προσεχοῦς χειροτονίας τοῦ ἐψηφισμένου ἁγίου Βόσνης, ἐπισημειοῖ ἡμαρτημένα σχόλια, βασιζόμενα, ὡς λέγει, ἐπὶ τῶν «Εἰδήσεων Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης».

Δὲν ἔχομεν ἐν ὄψει τὸ ὑπὸ τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος» μνημονευόμενον τοῦτο φύλλον, ὅπως ἐν ἐπιγνώσει τῶν γραφομένων αὐτοῦ ἀπαντήσωμεν, καθότι μίαν μὲν περικοπὴν ὡς αὐτολεξεὶ μεταρραθεῖσαν μεταδίδωσιν, ἑτέραν δὲ κατ' ἔννοιαν ἀναγράφει. Ὅπως ποτ' ἂν ἡ κηρύττομεν πάντη ἀνυποστάτους καὶ ἡμαρτημένας τὰς πληροφορίας ταύτας, ὧν ἠχὼ ἐγένετο τὸ μνησθὲν ἐγχώριον φύλλον.

Ἐπίσης ἡμαρτημένην κηρύττομεν καὶ τὴν ἑτέραν αὐτοῦ πληροφορίαν περὶ διορισμοῦ ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, σκοπούσης ἵνα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. ἐξελέγξῃ τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῶν Πατριαρχείων. Ἡ εἴδησις αὕτη μεθ' ὅλας τὰς διασαφήσεις τὰς παρεχομένας ἐν τέλει τοῦ αὐτοῦ φύλλου ἡμαρτημένως ἔχει. Τὰ δύο σώματα ἡ ἱερὰ δηλ. Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐξελέξαντο ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σεβ. τοῦ Γέροντος ἁγίου Δέρκων, μόνην ἐντολὴν ἔχουσαν τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὸ προ μικροῦ ἀρξάμενον 1881 ἔτος.

Ὁμοίως ἡμαρτημένη εἶνε καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῦ εἴδησις περὶ τῆς προσφορᾶς τῶν ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς βουλῆς ψηφισθέντων ἀπὸ πολλοῦ 60,000 φράγκων ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὅταν ληφθῇ ἀπόφασις καὶ δημοσιευθῶσι τὰ πράγματα, ὡς ἔχουσι, πιστοποιηθήσεται πόσον ἐσφαλμένας καὶ περὶ τούτου ἔσχε πληροφορίας.

Ἐπίσης δὲν εἶνε ἀκριβὴς καὶ ἡ ἑτέρα εἴδησις, ἣν ἐκ τῶν ἀρμενικῶν ἐφημερίδων ἐρανισάμενος ἐδημοσίευσε περὶ ὑποσχέσεως δοθείσης ὄθεν εἰς τὸ ἀρμενικὸν πατριαρχεῖον διὰ τὰ βοηθήματα, ὧν τὴν χορηγίαν ἀνέστειλε πρό τινος ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις.

Ὁ τοῦ Γένους διδάσκαλος κ. Ἰωάννης Φιλαλήθης τὸ ἑπόμενον ἐποίησε κατ' αὐτὰς ἐπίγραμμα εἰς τὸν εὐπερίβλεπτον ἐν Ταξιμίῳ νεόδμητον ἱερὸν ναὸν τῆς τρισυποστάτως ὑμνουμένης θεαρχικῆς Τριάδος·

Ἦλι πάρος νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα τέθαπτο
πιστῶν, τῇδε νεὼς ἀθανάτου Τριάδος
Ἔμπεδος ἕστηκεν, περίβλεπτος, κάλλεϊ λάμπων
πιστῶν ζωόντων ἔργμασι καὶ δαπάναις.
Τοὔνεκα δεῦτε Θεὸν τρισυπόστατον ἐκλιπαρῶμεν
ἐκ μυχίου κραδίης αὐτὸν ἱλασκόμενοι,
Εὖτ' ἂν σάλπιγγές τε θρόνοι τ' ἰδὲ καὶ βίβλος ἦμαρ
σημήνωσι δίκης πάντεσιν ὑστατίης,
Δὴ τότε σὺν προβάτοις ἐπιδέξια ποιμένος ἡμᾶς
στῆναι τῶν τε κόνις τῇδ' ὑπὸ γῇ τελέθει.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α΄ 4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881 ΤΕΥΧΟΣ ΙΗ΄

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ

ΤΟΥ

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον τεῦχος)

Ἀναντιρρήτως τὸ τῆς ἱερωσύνης μυστήριον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀρχὴν ἔχει ἐξ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἱδρυθὲν παρὰ τοῦ Σωτῆρος, ὅπως διαιωνίσῃ τὸ ἑαυτοῦ ἱερατεῖον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἤτοι ὅπως δώσῃ τὴν ἐξουσίαν τοῦ διδάσκειν, τοῦ ἀπονέμειν τὴν χάριν διὰ τῶν ἱεροτελεστιῶν, καὶ κυβερνᾶν τὴν τῶν πιστῶν κοινωνίαν.

Ἐκλεξάμενος διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν τῶν μυστηρίων οἰκονομίαν τοὺς Ἀποστόλους, μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, παρρησίᾳ ἡγίασεν αὐτοὺς εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, εἰπὼν αὐτοῖς· «καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς, λάβετε Πνεῦμα ἅγιον· ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται» (Ἰωάν. κ. 22,23). Μετὰ ταῦτα μικρὸν πρὸ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ εἰς οὐρανούς, ἐντειλάμενος τοῖς Ἀποστόλοις ἵνα εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀπέλθωσιν, ἐκδηλῶν τὴν θέλησιν αὐτοῦ περὶ ὑπάρξεως τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἐν τοῖς διαδόχοις αὐτῶν, εἶπε· «καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. κή. 20). Τούτου ἕνεκεν οἱ Ἀπόστολοι οὐ μόνον αὐτοὶ ἐκήρυττον, ἐπετέλουν τὰ μυστήρια, καὶ ἐποίμαινον τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μετεδίδοσαν τὴν χάριν τῆς ἱερωσύνης καί τισι τῶν μαθητῶν δι' ἰδίας ἱεροτελεστίας, τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως. Οὕτως ἐκ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων (ιγ' 1—3.) πληροφορούμεθα τὸν τρόπον τῆς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καθαγιάσεως τῶν εἰς τὴν διακονίαν ταύτην ἀφοριζομένων· ἀναγινώσκομεν γὰρ ἐν αὐταῖς· «ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν Ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅτε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε δή μοι τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον, ὁ προσκέκλημαι αὐτούς. Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν». Ὁμοίως προηγουμένως ἐν Ἱεροσολύμοις οἱ Ἀπόστολοι ἐποίησαν, ὅτε τὸν πρῶτον ἱερατικὸν βαθμὸν καθιέρωσαν· «προσκαλεσάμενοι οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους . . . . Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο . . . . οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας» (πράξ. ὁ. 2—6). Οὕτω δὲ μετέδιδον πάντοτε τὸ ἱερατικὸν οἱ Ἀπόστολοι ὑπούργημα, εἴτε ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργοῦντες, εἴτε κατὰ μόνας λειτουργοῦντες εἰς σύστασιν τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν· ὅθεν ὁ Παῦλος σὺν τῷ Βαρνάβᾳ, ἀφορισθέντες, ὡς εἴδομεν, ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἔργον, εἰς ὃ προσεκέκλητο αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ἐξελθόντες εἰς τὸ κήρυγμα, ἐπεστήριζον τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν καὶ ἐχειροτόνουν αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν· «χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίας, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν» (Πράξ. ιδ. 23).

Τοὺς οὕτω καθιερωμένους εἰς διακονίαν τοῦ Κυρίου ἐθεώρουν καὶ ἀπεκάλουν ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ· ὅθεν γράφων ὁ Παῦλος τοῖς Κορινθίοις ἔλεγεν· «οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ» (πρὸς Κορινθ. Α΄ δ. 1). Αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ Ἀπόστολος πρὸς τοὺς ἱεραρχικῶς προϊσταμένους τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας ἔλεγε· «προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος» (Πράξ. κ. 28). Τὴν ἐξουσίαν δὲ τοῦ μεταδιδόναι τὸ τῆς ἱερωσύνης δικαίωμα δὲν διεκράτουν ἐν ἑαυτοῖς μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις μετέδιδον, ὡς πιστοποιούμεθα ἐκ τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, γράφοντος· «τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃς καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην» (πρὸς Τίτ. α΄ 5).

Ἐν τῇ καθαγιάσει τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀνευρίσκοντες τὰ συστατικὰ τοῦ μυστηρίου, ἤτοι τὴν θείαν καταγωγὴν καὶ ἵδρυσιν τοῦ λειτουργήματος τούτου, τὰ αἰσθητὰ ἢ ὁρατὰ σημεῖα, δι' ὧν τοῦτο ἐπιτελεῖται, καὶ τὴν δι' αὐτοῦ μεταδιδομένην χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος, λογιζόμεθα καὶ δικαίως ὡς ἀντικειμένους τῇ εὐαγγελικῇ διδασκαλίᾳ τοὺς μὴ καταλέγοντας τὴν ἱερωσύνην ἐν τοῖς μυστηρίοις.

Τὰ ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ κειμένου καὶ τῶν Ἀποστολικῶν πράξεων χωρία, ἅτινα ἀνωτέρω παρεθέμεθα ἀριδήλως ἐπιμαρτύρονται τὴν θείαν τοῦ μυστηρίου τούτου καταγω-

γήν, ὥστε οὐδαμῶς ἀναγκαία πᾶσα περαιτέρω ἐνδιατριβὴ εἰς ἀπόδειξιν ἀληθείας οὐτωσὶν αὐτοδήλου· ὅθεν ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἑτέρων τοῦ μυστηρίου τούτου συστατικῶν.

Τὸ αἰσθητὸν σημεῖον, δι' οὗ ἡ ἱερωσύνη μεταδίδεται εἶνε· α) ἡ ὑπὸ ἀρχιερέως ἐπίθεσις τῶν χειρῶν, καὶ β) αἱ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ἀπαγγελλόμεναι λέξεις· «ἡ θεία χάρις ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται» κτλ.

Ὅτι δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡ ἱερωσύνη μεταδίδοται, τοῦτο ἐκ πάντων τῶν ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν Γραφικῶν κειμένων πιστοποιούμεθα· γράφων ὁ Παῦλος τῷ Τιμοθέῳ ἔλεγε· «μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου» (πρὸς Τιμόθ. Α' δ. 14) καὶ αὖθις· «ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν» (πρὸς Τιμόθ. Α' α. 6). Παρέχοντες δ' ἕτεροι τὸ δικαίωμα τῆς ἀναδείξεως ἱερέων, τοῦτο δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἐπιτελεῖν παρεκελεύοντο· ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος γράφων τῷ Τιμοθέῳ ἔλεγε· «χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει» (πρὸς Τιμόθ. Α' ε. 22). Τὸ αἰσθητὸν τοῦτο σημεῖον καθαγιάζεται ὑπὸ τῆς συνοδευούσης αὐτὸ εὐχῆς τῆς ἀπαραιτήτως ἀναγκαίας, ἀφ' οὗ καὶ οἱ Ἀπόστολοι νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας.

Ὁποία τις ἡ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς ἱερωσύνης μεταδιδομένη χάρις ἐκδιδασκόμεθα ἐκ τῶν πρὸς τοὺς ἱεραρχικῶς προϊσταμένους τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας λόγων τοῦ Παύλου, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν· «προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς» καὶ λοιπὰ (Πράξ. κ'. 28)· τὸ ἔργον δὲ καὶ τὸν σκοπὸν τῆς πνευματικῆς ταύτης ἐξουσίας δείκνυσιν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἀποκαλῶν τοὺς ποιμένας «οἰκονόμους τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ» (πρὸς Κορινθ. Α', δ', 1) καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους αὐτοῦ ἐπιστολῇ γράφων· «Αὐτὸς (ὁ Χριστὸς) ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (πρὸς Ἐφεσ. δ', 11—13).

Ἐκ τε τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου χωρίου, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου ἀπαντῶντος (ιβ', 28,29), καθ' ὃ «οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις;» καθορῶμεν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου βεβαιουμένην τὴν τῶν ποιμένων ἀρχὴν ἀναγομένην οὐ μόνον τὸ κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Αὐτὸν τὸν τῆς δόξης Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν· ὅθεν καὶ πρὸς Ἑβραίους γράφων ἔλεγεν «οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών» (πρὸς Ἑβρ. ε, 4).

Τρεῖς εἰσιν οἱ τῆς ἱεραρχίας βαθμοί, οὓς ὁ Χριστὸς κατεστήσατο καὶ παρ' αὐτοῦ λαβόντες οἱ Ἀπόστολοι τῇ Ἐκκλησίᾳ μετέδωκαν· οὗτοι δέ εἰσιν· ὁ τῶν ἐπισκόπων, ὁ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ὁ τῶν διακόνων.

Ὁ Κύριος ἡμῶν σημαίνων τὸ ὕψος τοῦ ὑπουργήματος, εἰς ὃ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἀποστόλους ἀνεβίβαζεν, ἀποστέλλων αὐτοὺς εἰς τὸ κήρυγμα, ἔλεγεν· «ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με» (Λουκ. ι, 16). Καθὼς ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Πατήρ, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀπέστειλε τοὺς Ἀποστόλους, μεταδοὺς αὐτοῖς τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, ἵνα ἄν τινων ἀφῶσι τὰς ἁμαρτίας ἀφίωνται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῶσι κεκρατημέναι ὦσιν. Οὕτω μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος εἰς τύπον αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς γρατευομένης ἐκκλησίας παρέμειναν οἱ Ἀπόστολοι, ῥητῶς δὲ οὗτοι διέκρινον τοὺς τρεῖς τῆς ἱερωσύνης βαθμοὺς, ὡς ἐκ πλείστων χωρίων τῆς Γραφῆς πιστοποιούμεθα. Οὕτως ἐν τῇ ἀναδείξει τῶν πρώτων διακόνων (Πράξ. ϛ', 12 ἐπ.) βλέπομεν αὐτοὺς διαστελλομένους τῶν ἄλλων ἱερωμένων καὶ τὰ καθήκοντα αὐτῶν καθοριζόμενα· οὕτως ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς (ά, 1) ἐκδιδασκόμεθα τὴν ῥητὴν διαστολὴν τῶν ἐπισκόπων καὶ διακόνων, ἣν αὖθις ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης ἐπιστολῆς (κεφ. γ') μανθάνομεν. Ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπίσης ἱερῶν κειμένων τὴν διαστολὴν τοῦ ἐπισκόπου ἀπὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἐκδιδασκόμεθα, βλέποντες τοὺς τὴν ἐπισκοπικὴν κεκτημένους ἐξουσίαν χειροτονοῦντας πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας (Πράξ. ιδ', 23), μετακαλουμένους τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, παρ' ᾗ μετέβαινον, ὡς ὁ Παῦλος ἐν Μελίτῃ (Πράξ. κ', 17), ἐπιτάσσοντας τοῖς ὑπ' αὐτῶν καθισταμένοις ἐπισκόποις· α') καθιστᾶν διὰ χειροτονίας πρεσβυτέρους, ὅθεν καὶ πρὸς μὲν τὸν Τίτον ὁ Παῦλος ἔγραφε· «τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην» (πρὸς Τίτ. ά, 5), πρὸς δὲ τὸν Τιμόθεον ἐπίσης ἔγραφε· «χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις (πρὸς Τιμόθ. Α', ε, 22)»· β') δικάζειν τοὺς πρεσβυτέρους, συνιστῶντας αὐτοῖς «κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰμὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι (πρὸς Τιμόθ. Α', ε, 19, 20)»· καὶ γ') ἀμείβειν τοὺς καλῶς πολιτευομένους τῶν πρεσβυτέρων, ὅθεν καὶ ἔγραφον τοῖς πρεσβυτέροις· « οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ (αὐτόθι 17)». Ὅθεν τὸ ποιμαίνειν τὴν λογικὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην εἰς τοὺς ἐπισκόπους διεπιστεύθησαν, ὡς ἀμέσους αὐτῶν διαδόχους, ἐκχωρήσαντες αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ χειροτονεῖν, τοῦ δικάζειν, τιμωρεῖν καὶ ἀμείβειν τοὺς καὶ τοῖς ἄλλοις ἱερατικοῖς βαθμοῖς ἐνηριθμουμένους.

Ὡς καθώρισαν τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων καὶ τὰ καθήκοντα αὐτῶν, οὕτω καὶ τὰ τῶν πρεσβυτέρων διετάξαντο· οὕτως ἐν μὲν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου ἀναφορικῶς τῷ τῶν πρεσβυτέρων καθήκοντι ἀναγινώσκομεν· «ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου» (ε,

14)· ἐν δὲ τῇ πρὸς Τίτον (ά, 9) «ἀντεχόμενον (εἶναι) τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸν ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν». Καὶ πολλοὺς μὲν πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καθίστων, ἕνα δὲ μόνον κατὰ πόλιν ἐπίσκοπον, κυβερνήτην τῆς ἐκκλησίας καὶ πάντων τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων· ὅθεν ἐν Κρήτῃ τὸν Τίτον μόνον ἀφίησιν ὁ Παῦλος (πρὸς Τίτ. ά, 5), ἐν Ἐφέσῳ μόνον τὸν Τιμόθεον.

Ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι βαθμοὶ τῆς ἱεραρχίας καὶ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους πάντοτε ὑπῆρχον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς θεσύστατοι καὶ καθαρῶς ἀπ' ἀλλήλων διεκρίνοντο, μαρτυρεῖ τρανῶς ἡ ἱστορία τῆς ἐκκλησίας, οἱ πατέρες καὶ διδάσκαλοι αὐτῆς. Οὕτως Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος γράφων τοῖς Τραλλιανοῖς ἔλεγε· «πάντες ἐντρεπέσθωσαν τοὺς διακόνους ὡς ἐντολὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν ἐπίσκοπον ὡς Ἰησοῦν Χριστόν, ὄντα Υἱὸν τοῦ Πατρός, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους ὡς συνέδριον Θεοῦ, καὶ ὡς σύνδεσμον Ἀποστόλων». Ὁ ἱερὸς Κλήμης ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Κορινθίους αὐτοῦ ἐπιστολῇ γράφει· «ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ (οἱ Ἀπόστολοι) κατὰ χώρας καὶ πόλεις κηρύσσοντες καθίστανον τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν, δοκιμάσαντες τῷ Πνεύματι.»

Ὁ προτεσταντισμὸς ἀρνεῖται ὅτι ὁ ἱερατικὸς χαρακτὴρ μεταδίδοται διὰ τῆς χειροτονίας, παρατεινόμενος ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα καὶ προερχόμενος διὰ τῶν Ἀποστόλων ἐκ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶνε ἡ μόνη τοῦ ἱερατείου ἀρχή· ὅτι δὲ πρῶτος τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς σωματικὴν αὐτοῦ παρουσίαν ἦν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἐκ τῆς πρώτης καθολικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου πιστοποιούμεθα, γράφοντος· « ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ἡμῶν » (β', 25)· ὅτι δὲ ἐν ὅσῳ ἐκεῖνος ἔμενεν ἐν τῷ κόσμῳ σωματικῶς, οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἦσαν ἐπίσκοποι, ἀλλ' ἐξεπλήρουν ἔργα πρεσβυτέρων, ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ κηρύσσειν τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπικυροῦν τοῦτο διὰ θαυμάτων, θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον διαβεβαιούμεθα ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἐν ᾧ ἀναγινώσκομεν· « καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν· καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια » (Μάρκ. γ. 13—15) καὶ ἔνθα βλέπομεν περιεσαλμένον τὸν κύκλον τῆς λειτουργίας τῶν Ἀποστόλων ἐν σχέσει τῆς εὐρείας ἐξουσίας, ἣν, ὅτε μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν, μέλλων ἵνα ἀναληφθῇ εἰς οὐρανούς, ἐχορήγησεν αὐτοῖς, λιπὼν τοὺς ἑνδεκα αὐτοῦ Ἀποστόλους ἀντὶ ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐγκαταστήσας αὐτοὺς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο διὰ τῶν ἑπομένων λόγων· « καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα ἅγιον· ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται » (Ἰωάν. κ', 21—23).

Οἱ τοῦ προτεσταντισμοῦ ὀπαδοὶ ἐκ τῆς αὐθαιρέτου ἑρμηνείας τῆς ἱερᾶς Γραφῆς καὶ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ἀτομικῆς κρίσεως εἰς τὰ τῆς πίστεως παρασυρθέντες ἐξώκειλαν εἰς παντοειδεῖς πλάνας καὶ ἐδημιούργησαν ἀντιμαχομένας πρὸς ἀλλήλας παρασυναγωγάς, περὶ ὧν εὔκαιρον εἰπεῖν τὸ τοῦ ἱεροῦ Κυρίλλου· « οἱ ἀπὸ πάσης αἱρέσεως ἐκ τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς τὰς τῆς ἑαυτῶν πλάνης συλλέγουσιν ἀφορμὰς, τὰ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὀρθῶς εἰρημένα τοῖς ἑαυτῶν λογισμοῖς παραφθείροντες» (Πρακτ. Συνοδ. Τόμ. Α'. σελ. 619).

Οἱ πλεῖστοι τῶν προτεσταντῶν ἔχουσιν ὡς ἀρχὴν τὸ « μόνη ἡ Γραφὴ ἀτομικῶς μεθερμηνευομένη εἶνε ὁ τῆς πίστεως κανών»· ὅθεν ἀπορρίπτουσι καὶ πατέρας καὶ συνόδους καὶ μυστήρια καὶ ἱεραρχίαν καὶ πᾶσαν ἁπλῶς ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν· μόνη ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία μετὰ δεινὴν καὶ πολυχρόνιον πάλην ἠδυνήθη, ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον αὐτῇ, ἵνα διασώσῃ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, ὃν ἐξήγειρεν ἐν τῇ Δύσει ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῶν καταχρήσεων τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας, μερίδα τινὰ τῆς ὀρθοδόξου ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ἐπικρατήσεως τοῦ ἀτομικισμοῦ καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐπὶ Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ' καὶ τῆς Ἐλισάβετ ἐκδεδομένων 39 κεφαλαίων ἀνεκόπη τῆς πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν ἱερὰν παράδοσιν σωτηριώδους ροπῆς, ἐφ' ᾗ διεκρίθησαν οἱ τὴν συνοδικὴν πρᾶξιν τοῦ 1606 ὑπογράψαντες ἱεράρχαι καὶ πρεσβύτεροι τῆς ἐκκλησίας ταύτης. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία αὕτη, εἰ καὶ διετήρησε τήν τε χειροτονίαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν, ἀπέσπασεν ὅμως τὴν ἱερωσύνην ἐκ τῶν λοιπῶν μυστηρίων καὶ ἀπεμακρύνθη οὕτω τῆς διδασκαλίας, ἣν εἶχον ὅλαι αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι, ἀνατολικαί τε καὶ δυτικαὶ μέχρι τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος.

Εἰς τὸ παρολίσθημα τοῦτο ἐξέκλινεν αὕτη ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ δὲν φαίνεται ὅτι ὁ Ἰησοῦς καθιέρωσε τὴν χειροτονίαν· ὅθεν ἀρνοῦνται τὴν θείαν τοῦ μυστηρίου τούτου καταγωγήν. Ἡ τμηματικὴ, ὡς εἰπεῖν, τῶν χωρίων τῆς ἱερᾶς Γραφῆς λῆψις εἶνε ἡ κυρία δημιουργὸς τῆς πλάνης ταύτης.

Ἐκ τε τοῦ εὐαγγελικοῦ κειμένου, ὅπερ λαβόντες ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον ἁγίου εὐαγγελίου (γ', 13—15) ὀλίγον ἀνωτέρω παρεθέμεθα, καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων εὐαγγελικῶν χωρίων· « καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν (Ματθ. ι' 1)», « καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε (Λουκ. ϛ', 13)», καταφαίνεται ἀριδήλως ὅτι καίπερ αὐτὸς ὢν αἰώνιος ἀρχιερεὺς καὶ ἀρχιποιμὴν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, ηὐδόκησεν ὅμως ἵνα ἐκ τῶν πιστευόντων εἰς αὐτὸν ἐκλέξηται ἀποστόλους εἰς διακονίαν ἑαυτῷ. Μένων μὲν ἐν τῷ κόσμῳ, περιέστελλε τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν εἰς τὸ κηρύσσειν τὸ Εὐαγγέλιον κυροῦντας τὸ κήρυγμα αὐτῶν διὰ θαυμάτων, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· « οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένει· ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν » (Ἰωαν. ιε', 16)· μέλλων δὲ ἀναληφθῆναι εἰς οὐρανούς, τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔσχε παρὰ τοῦ Πατρὸς ταύτην μετέδωκεν αὐτοῖς εἰπὼν « καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς» (Ἰωάν. κ'. 21.) καὶ δι' ἐμφυσήσεως μεταδοὺς αὐτοῖς

Πνεῦμα ἅγιον, «διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς» (Λουκ. κδ', 45), ἐνεχείρισεν αὐτοῖς καὶ οὐχὶ παντὶ τῷ πιστεύοντι τὴν τριμερῆ τῆς Ἐκκλησίας ἐξουσίαν τοῦ διδάσκειν, ἱερουργεῖν καὶ ποιμαίνειν, εἰπών· «πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κη', 19, 20) καὶ ἐδήλωσε σαφῶς τὸ θέλημα αὐτοῦ, ὅπως ἡ ἀποστολικὴ διακονία καὶ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους μεταβαίνῃ διηνεκῶς καὶ κατὰ διαδοχὴν, ὅθεν διεβεβαίωσε· «καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν» (αὐτόθι).

Προφανέστατα ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ἡ θεία τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης καταγωγή, ἣν μόνον αὐθαίρετος παρερμηνεία τῶν ἱερῶν Γραφῶν διαμφισβητεῖ.

Ἀλλ' ἐροῦσιν ἡμῖν· ἐν τῷ εὐαγγελικῷ κειμένῳ δὲν ἀναφέρεται ὅτι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος καθιερώθη ἡ δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μετὰ προσευχῆς καθοσίωσις τῶν εἰς διακονίαν αὐτοῦ ἀφοριζομένων. Οἱ ταῦτα λέγοντες λησμονοῦσιν ὅτι τὸ αἰσθητὸν τοῦτο σημεῖον τῆς μεταδόσεως τῆς ἱερωσύνης παρέδωκαν ἡμῖν αὐτοὶ οἱ τοῦ Λόγου αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι, οἱ ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὴν ἐπ' αὐτοὺς ἐπιφοίτησιν τοῦ παναγίου Πνεύματος, ὅπως διδάσκωσι τοὺς πιστεύοντας ἵνα τηρῶσι πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Κύριος καὶ ὅτι οὗτοι δὲν ἠδύναντο διδάξαι τι μὴ παραδοθὲν ἢ ἐνταλθὲν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ θείου διδασκάλου· ὥστε ὁ λόγος ἐφ' ὃν ἡ ἀγγλικανὴ ἐκκλησία βασίζει τὴν μὴ κατάταξιν τῆς ἱερωσύνης ἐν τῇ σειρᾷ τῶν μυστηρίων εἶνε πάντη ἀνίσχυρος· ὅθεν ἵνα ἡ διδασκαλία αὐτῆς ἀποβῇ ἐντελῶς ὀρθόδοξος ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, δέον ἵνα δηλώσῃ διὰ τρόπου εὐκρινοῦς ὅτι θεωρεῖ τὴν χειροτονίαν θεῖον θεσμὸν, οὗτινος οἱ διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καταυγασθέντες τὸν νοῦν Ἀπόστολοι ἐποιήσαντο χρῆσιν συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ λοιποὶ τοῦ προτεσταντισμοῦ ὀπαδοί, ἐν οἷς καταλέγονται καὶ οἱ ἐπὶ τὴν Ἀνατολὴν ἐνσκήψαντες μισσιονάριοι ἀρνούμενοι, τέλεον ὅτι ἡ ἱερωσύνη μεταδίδοται διὰ χειροτονίας, ἀρίστανται οὐ μόνον τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ἀνομολογούσης ὅτι ἡ χειροτονία εἶνε ἀποστολικὸς θεσμός. Τινὲς τούτων δογματίζουσιν ὅτι ἡ ἐκλογὴ εἶνε ἡ μεταδίδουσα τὴν ἱερωσύνην καὶ οὐχὶ ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν ἡνωμένη μετὰ τῆς εὐχῆς. Τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν ταύτην ἀποκρούει ἡ διδασκαλία τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας νηστευσάσης, προσευξαμένης καὶ ἐπιθείσης τὰς χεῖρας ἐπὶ Βαρνάβαν καὶ Παῦλον καὶ εἶτα ἀπολύσάσης αὐτοὺς εἰς διακονίαν τοῦ κηρύγματος (Πράξ. ιγ', 1—3), καὶ ἥτις δι' ἐπιθέσεως χειρῶν ἡνωμένης μετὰ προσευχῆς καθιέρου τοὺς ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους. Ἕτεροι, οἱ καὶ πρεσβυτεριανοὶ λεγόμενοι, δύο μόνον ἀποδέχονται ἱερατικοὺς βαθμούς, τὸν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ διακόνου, παρεκκλίναντες εἰς τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ἐκκλησίας οἱ ἐπίσκοποι ἐκαλοῦντο καὶ πρεσβύτεροι καὶ τἀνάπαλιν, καθὼς καὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὑπομνηματίζουσιν. Οὕτως ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἐν τῇ ιγ' ὁμιλίᾳ αὐτοῦ ἑρμηνεύων τὸ 14 ἐδάφιον τοῦ δ' κεφαλαίου τῆς Α' πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς λέγει· «οὐ περὶ πρεσβυτέρων φησὶν ἐνταῦθα, ἀλλὰ περὶ ἐπισκόπων· οὐ γὰρ δὴ πρεσβύτεροι τὸν ἐπίσκοπον ἐχειροτόνουν»· οὕτως ὁ αὐτὸς θεῖος πατὴρ σχολιάζων τὸ 1 ἐδάφιον τοῦ ά κεφαλαίου τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς σημειοῖ· «τί τοῦτο ; μιᾶς πόλεως πολλοὶ ἐπίσκοποι ἦσαν ; οὐδαμῶς· ἀλλὰ τοὺς πρεσβυτέρους οὕτως ἐκάλεσε· τότε γὰρ τέως ἐκεινώνουν τοῖς ὀνόμασι».

Τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου μόνην ἐπεκαλέσθημεν, διότι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς προτεστάνταις ἡ γνώμη τοῦ θείου πατρὸς αὐθεντικὸν ἔχει κῦρος, ὡς δῆλον γίνεται ἐξ ὧν ἔγραφεν ὁ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας πριμάτος Andrewes πρὸς τὸν καρδινάλιον Perron· «Beatus Chrysostomus in homilia in acta XXXIII tractans illam quaestionem quo pacto vera Ecclesia inter plures societates quae hoc sibi nomen vindicant possit discerni, duo dicet esse instrumenta judicantis et quaestionis hujus decidendae; primo quidem Verbun Dei, tum autem antiquitatem doctrinae, non ab aliquo recentiore excogitatae sed ab ipse Ecclesiae nascentis principio cognitae» (Cassoboni Epist. p. 403)· ἤτοι «ὁ μακάριος Χρυσόστομος ἐν τῇ λγ' ὁμιλίᾳ εἰς τὰς Πράξεις πραγματευόμενος περὶ τοῦ πῶς δύναταί τις ἵνα διακρίνῃ τὴν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν ἐκ τῶν πολλῶν κοινωνιῶν τῶν ἀντιποιουμένων τῆς προσηγορίας ταύτης, λέγει ὅτι διττῶς· τὸ μὲν διὰ τῆς θείας Γραφῆς, τὸ δὲ διὰ τῆς ἀρχαιότητος τῆς διδασκαλίας, οὐχὶ δηλονότι διὰ τῆς ὑπὸ νεωτέρων τινῶν ἐπινοηθείσης, ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀρχετύπου Ἐκκλησίας ἀνέκαθεν ἐπιγνωσθείσης.» Ὅθεν εἰς τὴν ἀρχέτυπον ἀνατρέχοντες Ἐκκλησίαν καὶ ἐν αὐτῇ τοὺς τρεῖς τῆς ἱερωσύνης βαθμοὺς ἀνευρίσκοντες, τοὺς τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμὸν μὴ ἀναγνωρίζοντας, αὐτοκατακρίτους εἶναι καθορῶμεν.

Οὕτω καὶ εἰς τὰ τῆς ἱερωσύνης οἱ προτεστάνται ἀρίστανται τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς διδασκαλίας καὶ ἀξιοῦντες διδάξαι τοὺς ἐν Ἀνατολῇ ἀδελφοὺς ἡμῶν, ὅσα ἐνετείλατο ὁ Σωτήρ, παρουσιάζουσιν ὡς Κυριακὰς δῆθεν ἐντολὰς τὰς σφαλερὰς ἐπινοίας ἀνθρώπων μὴ ἀνεχομένων τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύοντες διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέφοντες, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτρεπόμενοι.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια· ἴδε τεῦχος ΙΕ').

Νέα περίοδος ἄρχεται διὰ τὴν μεγαλώνυμον ταύτην σχολὴν ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου τοῦ 1804 ὅτε κοινῇ ἐγκρίσει τῆς τε Συνόδου καὶ τῶν λογάδων τοῦ Γένους μετηνέχθη αὕτη ἐκ Φαναρίου εἰς τὸν Παράβολον ἢ τὴν Βυθίαν τῶν Βυζαντινῶν, τὴν ἐκ τοῦ τουρκικοῦ Κουρσ-Τσεσμὲ μετονομασθεῖσαν Ξηροκρήνην, τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο,

χάρις εἰς τὴν ἐν αὐτῇ κατασκήνωσιν τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς, περίκλυτον γενομένην ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις.

Οἱ λόγοι τῆς τοιαύτης μετασκηνώσεως ἐκτίθενται λεπτομερῶς ἐν τῷ ἑπομένῳ τέως ἀνεκδότῳ σιγιλλιώδει πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ γράμματι, ὅπερ κατὰ τὴν εἰς τοὺς κώδικας σημείωσιν ἐξεπονήθη ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου μητροπολίτου ἁγίου Κυζίκου Ἰωακεὶμ τοῦ Παρίου, ὃς ἐπί τινα χρόνον προέστη τῆς Σχολῆς (τῷ 1766) μετὰ Παναγιώτην τὸν Βυζάντιον καὶ οὗτινος ἐμνήσθημεν ἐν σελ. 219—220 τῆς ἀνὰ χεῖρας Ἀληθείας. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἐν πιστῇ ἀντιγραφῇ ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ κώδικος ἔχει ὧδε·

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ κτλ.

Τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐπαίνου μὲν ἀξίων, κλέους δὲ καὶ εὐδοξίας δικαίας περιποιητικῶν τοῖς περὶ αὐτὰ φιλοτίμως ἔχουσι καὶ σκοπὸν προτιθεμένοις ἀεὶ τὴν αὐτῶν σύστασιν καὶ διαμονὴν καὶ ἐπίδοσιν, κοινὴν δὲ τὴν ἀπὸ σφῶν παρεχομένων ὠφέλειαν (α), τὰ μὲν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ δι' ἑαυτὰ τοιαῦτα, οἷον κέντρ' ἄττα, πρὸς ἃ τῶν ἀγαθοεργῶν αἱ λοιπαὶ ἀπευθύνονται, οἷς ὅτι καὶ ἡ παιδεία συνεξετάζεται, μᾶλλον δὲ ὑπεράνεστηκε καθηγεμὼν ἡμῖν καὶ ὁδηγὸς ἁπλανὴς γιγνομένη καὶ τά τε πρὸς τὸν Θεὸν ὅσια καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δίκαια ἐκδιδάσκουσα καὶ ἀπαρτίζουσα τὰ πάντα κριτικωτάτους τῶν ἀληθῶς αἱρετῶν ἢ φευκτῶν ἀποφαίνουσα, περίεργον ἂν ἴσως καὶ μάταιον δόξειεν, εἴπερ μετὰ μυρίους ὅσους καὶ ἡλίκους μεγίστους τοὺς περὶ αὐτῆς ἐπαίνους ἀφ' ὅτου περ σχεδὸν λόγοις τε ἑρμηνεύειν καὶ γραφῇ παραδιδόναι τὰς σφετέρας ἐννοίας ἤρξαντο ἄνθρωποι, ἤδη ἡμῖν μακρότεροι εἰς ἀπόδειξιν ἀποτείνοιντο λόγοι ὡς περὶ ἀμφηρίστου καὶ ἀδήλου τοῦ πράγματος, ψελλίζουσιν ὡς ἀληθῶς πρὸς ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντας ἄνδρας ἐν διαφόροις αἰῶσιν ἐμπρέψαντας καὶ σοφίας εἰς ἄκρον καὶ λόγου ἑλληλακότας δεινότητος φιλοτιμότατα μὲν ἡλίκον ἀγαθὸν ἡ παιδεία σπουδάσαντας ἐπιδείξασθαι, ἐφιγμένους δ' ὡς ἥκιστα τῆς προθέσεως νοῦ τε καὶ λόγου ἀνθρωπίνου τὴν δύναμιν, οἷά περ τοῦ πράγματος ὑπερπαίοντος. Τὰ μὲν οὖν τῶν ἀγαθῶν, ὡς εἴρηται, καὶ ἀξιαγάστων, κλέους τε καὶ ὠφελείας κοινῆς περιαπτικῶν, οἴκοθεν καὶ δι' ἑαυτὰ τοιαῦτα πεφυκότα καὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ κλίσιν (ε) ἔσχηκε καὶ παρ' ἅπασι γινωσκόμενα ἐπιεικῶς ὡμολόγηται, τοῖς δὲ κατὰ σχέσιν τε καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὰ εἰρημένα ὡς συντελεστικοῖς πρὸς τὸ διαρκὲς καὶ μόνιμον καὶ οἷον ὑπηρετικοῖς ὀργάνοις τῆς ἀσφαλοῦς ἐκείνων συστάσεως ἀντιπεριγενομένοις (γ), ὡς εἰπεῖν, παρὰ τῶν ἀγαθῶν πεφυκότων ὡς παραιτίων (δ) αἰτιατοῖς, ὧν ἐξυπηρετοῦσα τῆς ἀμοιβῆς, ἀγαθοῖς τε ὑπάρχει καὶ εἶναι καὶ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνταναklωμένη, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, πρὸς αὐτὰ ἐπωνυμίᾳ τε καὶ προσηγορίᾳ σεμνύνεσθαι. Τοῖς μὲν οὖν δι' ἣν ἤτοι φύσει ἢ κατὰ μετοχὴν ἐσχήκασιν ἀγαθότητα κοινὴν ἐπιδαψιλεύουσι καὶ προβαλλομένοις τὴν παρ' ἑαυτῶν ὄνησιν, ἐπαίνων τε ἀξιουμένοις μὲν δικαιοτάτων αὐτοῖς, ἀξίοις δὲ ὑποφαίνουσιν ὅσοι περὶ αὐτὰ τὴν σπουδὴν ἐπιδείκνυνται, εἴ τις τοιαύτην ποιούμενος τὴν διαίρεσιν χωρὶς ἐξετάζοι ἑκάτερα, οὐκ ἂν ἀστοχοίη, ἡμῖν δοκεῖ, τοῦ προσήκοντος. Ταῦτα δὲ πάντα τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀλλήλων διενηνόχασιν, ἡ ἀγαθὰ τὰ πρῶτα μὲν τῶν δευτέρων, ὅσῳ τὰ αἴτια τῶν αἰτιατῶν ὑπερεξηρμένα καὶ ὑπερέχοντα, ταῦτα δ' ἐκείνων, ὅσῳ τὰ αἰτιατὰ τῶν αἰτίων λειπόμενα καὶ ὑποδεέστερα· καὶ εἰκότως ἄρα τὸ φιλοσοφικὸν παραφράζοντες ἐκεῖνο ἀξίωμα ἐπὶ τὸ εὐληπτότερον ἢ ἐπὶ τὸ μερικώτερον μεταφέροντες, τό, δι' ὃ ἕκαστον τοιοῦτον, ἐκεῖνο μᾶλλον τοιοῦτον, ἀποφηναίμεθα μηδὲν ὑποστελλόμενον, ὅτι ὅσα τοῖς ἄλλοις τοῦ ἀγαθοῦς εἶναι μεταδιδόασι, τούτοις ἐκείνων τῆς ἀγαθότητος μᾶλλον μέτεστι. Τὰ μὲν οὖν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ κυρίως ἀγαθὰ καὶ τοῖς ἄλλοις γιγνόμενα τούτου χορηγητικὰ καὶ παραίτια, ἐπειδὴ ἀείποτε τὰ αὐτὰ καὶ μεταβολῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἢ τοὐναντίον παντάπασιν ἀνεπίδεκτα, οὐκ ἔστιν ὅπως ἢ ὅπου ἢ ἐπιδοῖεν ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ ἀνασταλοῖεν ἐπὶ τὸ ἔλαττον ἐκστάντα ὅλως οὗπερ πεφύκασιν, ἀλλὰ καὶ παραποιήσεως οἱασοῦν ἀνθρωπίνης ἐπινοίας ἀνενδεέστατα ἐπὶ προὐχὸν ὅθεν καὶ προαγωγῇ εἰς τὸ βέλτιον· ὑπόστασιν δὲ πρὸς σύστασιν μὲν καὶ διαμονὴν τῶν τοιούτων, εὐμαρεστέραν δὲ καὶ πλείω τὴν μετάδοσιν καὶ πολυχουστέραν τῆς ἀπ' αὐτῶν ὠφελείας καὶ ἅμα προτροπὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τὸν πρὸς αὐτὰ ἔρωτα καὶ φιλοπονίαν φιλάνθρωποι ἀτεχνῶς καὶ φιλάκαλοι προσεξευρίσκοντες ἄνδρες ἐπὶ κοινῇ εὐεργεσίᾳ εἰς μέσον προτίθενται, δι' ὧν προαγόμενοι ὡς δυνατὸν ἀπροσκόπτως χωροίημεν ἂν ἐπὶ τῶν καθ' ἑαυτὰ ἀγαθῶν τὴν ἐπίτευξιν· καὶ ταῦτα δὲ ἀγαθὰ μὲν ἀναμφιλέκτως ὡς πρὸς τὸ ἀγαθὸν ξυντελοῦντα καὶ εὐλογιῶν μὲν αὐτὰ ἄξια, εὐλογιῶν δὲ τοῖς ἐξευρίσκουσι καὶ προτιθεμένοις δικαίων πράξεναι· ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς κατὰ μετοχὴν ἐκ τῶν ὧν ἕνεκα ἐξευρίσκονται, τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐπαινετὸν προσκεκλήρωται, τῆς δευτέρας ἂν εἶεν τῶν ἀγαθῶν τάξεως καὶ ἐπίδοσιν λαμβάνοιεν ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ βέλτιον, ὅσῳ ἂν μᾶλλον ἐφικνοῖντο τοῦ τέλους καὶ συντελοῖεν τὸ ἀφ' οὗπερ δὴ καὶ τοῦ τοιαῦτα εἶναί γε μετεσχήκασι· τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἄλλως αὐτοῖς περιγίγνοιτο ἢ πρὸς τὰς περιστάσεις ἐμφρόνως μεταποιουμένοις ὑπὸ τῶν ἀεὶ τὰ κοινὰ πραττόντων καὶ μεθαρμοζομένοις ἐπὶ τοῦ σκοπουμένου διὰ παντὸς τὸ ἀνυστικώτερον καὶ πρὸς τοῦ ἐξευρόντος καὶ καταστησαμένου αὐτῶν ἕκαστον τὴν σπουδήν τε καὶ πρόθεσιν· ἡ δὲ τοιαύτη αὐτῶν μεταβολή τε καὶ μεταρρύθμισις οὐχ ὡς ἀναίρεσις ὅλως ἢ παρατροπὴ καταγνώσεως ἂν ἀξία καὶ ἐπιλήψιμος κρίνοιτο, μᾶλλον μὲν οὖν ἐπαινοῖτ' ἂν δικαιότατα καὶ θαυμάζοιτο, ἀτ' ἐπ' αὐτὸν τὸν πρὸς ὃν ὅρον εὐθύτερον τείνουσα καὶ τὴν ὁδὸν ἐκλεαίνουσα καὶ εὐμαρῶς πρὸς τὸ τέλος ἀνατρέχειν παρασκευάζουσα. Καὶ μαρτυροῦσιν ἡμῶν τῷ λόγῳ καὶ συνιστῶσιν αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν νόμων τε εἰσφοραὶ πολιτικαὶ καινοτέρων, οὓς περ οἱ ἀεὶ καλῶς πολιτεύοντες ἐπεισάγουσιν, ὁπότ' ἂν σφίσιν ἐκ τούτου εὐνομίας τε πλείονος καὶ κοινωνίας ἀπταιστοτέρας ἐλπὶς ὑποφαίνηται, οὔτε ἀντινομίαν δοκοῦντες ἐπεισφέρειν ἢ ἀνατροπὴν τῶν πάλαι καλῶς κειμένων καὶ ὡς συνεργοὶ τοῖς πρὸ αὐτῶν νομοθέταις καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνοις στοχαστικοὶ τῆς ἀσφαλοῦς μὲν τῶν πόλεων σωτηρίας, τῶν πολιτευομένων δὲ βελτίονος διοικήσεως καὶ δικαιοτέρας καὶ μᾶλλον ἰσομοίρου πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς κοινοῖς τε καὶ ἰδιαιτέροις συναλλάγμασιν ὁμιλίας, ἀποδοχῆς τε καὶ θαύματος ἀξιούμενοι· οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τοῖς πολιτικῶς τὰ πράγματα κρίνουσι καὶ πατέρων ἔτι θεοφόρων θεσμοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἄριστα ἔχοντες ὅροι συνηγοροῦσιν ἡμῖν καὶ συμφθέγγονται· τὰ (ε) ἅπαξ τῷ Θεῷ καθιερωμένα ἐπὶ συστάσει ἢ ἱερῶν μοναστηρίων ἢ εὐαγῶν θείων ναῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ νοσοκομείων τε καὶ μουσείων καὶ ὅλως πρὸς κοινὴν ἀφορώντων ὠφέλειαν ἀνακείμενα διαγορεύοντες ἀναπόσπαστα διαμένειν καὶ διοικεῖσθαι εἰς τὸ διηνεκὲς, καθ' ἃ οἱ ἀναθέμενοι διετάξαντο, μόνον δὲ τὴν ἀπεμπόλησιν αὐτῶν ἢ ἄλλως ἀνταλλαγὴν ἢ τῆς ἀρχῆθεν τεταγμένης διοικήσεως παραποίησιν ἐφιέντες καὶ ἐπιτρέποντες ὁπότ' ἂν ἧτοι προσόδου τῆς ἐξ αὐτῶν ἢ μείζονος τῆς ἄλλης ὠφελείας καὶ μονιμωτέρας τῆς συντηρήσεως τῶν οἵσπερ τὴν ἀρχὴν ἀνετέθησαν προκειμένη ἐλπὶς ὑποτείνηται, ἢ ὅλως προφανεστέραν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀναθέσεως τὴν ἐπίτευξιν τὸ τῶν περιστάσεων εὐμετάβολον κατεπαγγέλληται καὶ ἀγχίστροφον. Πρὸς παράδειγμα γοῦν τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις καλῶς τ' ἐχουσῶν καὶ ἐπὶ καλῷ εἰσαγομένων πολλάκις νομικῶν εἰσφορῶν καὶ ὅσοι τοῦ ἡμετέρου τῶν εὐσεβῶν γένους πολιτικὰ ἐπιτετρέφαται πράγματα νουνεχῶς ἀφορῶντες καὶ οἱ ἀεὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν προϊστασθαι θείᾳ μοίρᾳ λαγχάνοντες, κανόνι ἐκκλησιαστικῷ καὶ θεσπίσμασι κατ' ἴχνος ἑπόμενοι ἱεροῖς τοῖς μεταβολὴν δικαιοῦσι καὶ ἐφιεῖσι τὴν μεταρρύθμισιν ὅσα ἀνδρῶν θεοσεβῶν ζῆλος τῇ κοινῇ ὠφελείᾳ φέρων ποτὲ ἀνατέθηκεν ἐπὶ προδήλοις ταῖς ἐλπίσι τῆς πρὸς ἃ τὴν ἀναφορὰν τὰ τοιαῦτα ἐσχήκασι βελτιώσεως, μεθαρμογὴν ἔσθ' ὅτε αὐτῶν μηχανῶνται καὶ

μετάθεσιν ἐπὶ τὸ μᾶλλον λυσιτελὲς προνοητικῶς ἐπινοοῦσιν ὡς ἂν ἡ χρεία ὑπαγορεύῃ καὶ ὁ καιρὸς ὑφηγῆται, τῆς κοινῆς ὠφελείας ἀείποτε στοχαζόμενοι, παρατροπῆς μικρᾶς τε καὶ παροράσεως ὧν ἐν ταῖς διαθήκαις οἱ ἀνατεθηκότες εἰρήκασι τὴν τοῦ σκοπουμένου τε ἔκβασιν καὶ τῆς διανοίας τῶν ἀνδρῶν τὸ τέλος αὐτὸ ἀντωνούμενοι. Ἀεὶ μὲν οὖν καὶ παντα-χοῦ τὸ εὐαγὲς καὶ φιλόθεον ἡμῶν πλήρωμα ὅσῳ τε τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ὑψηλοτέρων καὶ ὅσῳ τῶν πολιτικῶν καὶ προσγειοτέρων ὑπερφρονττί-ζειν καὶ προνοεῖσθαι θεῖος κλῆρος μεμέρισται πλήστην τὴν σπουδὴν περὶ τὴν μετακόσμησιν τῶν τοιούτων καταβέβληται κηδεμονικώτατα, πολ-λῷ δ' ἀτρυτοτέραν τὴν ἐπιμέλειαν ἐπιδείκνυται καὶ ἀκριβεστέραν πα-ρέχεται τὴν ἐπίστασιαν περὶ τὰ εἰς ἐπίδοσίν τε καὶ αὔξησιν τεταγμένα τοῦ θειοτάτου τῶν ὄντων, τῆς ἱερωτάτης παιδείας, ὅθεν ἀνθρώποις ὡς ἀπὸ πηγῆς πολυκρούνου καὶ πολυχεύμενος ἅπαν προρρέον καὶ προχεό-μενον ἀγαθὸν ὀφελιμώτατα μεταδίδοται καὶ ὡς ἀπὸ φωτὸς ἀρχεγόνου λαμ-πηδόνες διάττουσαι σελασφόροι καὶ προσηνέσταται μαρμαρυγαὶ ἀπαυγά-ζουσαι καταστράπτουσι μὲν ἡμῶν τὰς ψυχάς, οὐρανοῦ δὲ περιπόλους καὶ θεατὰς ἐν γῇ στρεφομένους καὶ χαμαὶ ἕρποντας νοερῶς ἀνυφοῦσαι παρασκευάζουσι καὶ ὀξυδερκεστάτους ἀποφαίνουσι θαυμασίως, ὧν περ καὶ τόπος ἡμᾶς καὶ χρόνος ἀπωτάτω ἀφίστησιν. Ἀλλ' ἵν' ἡμῖν ὁδῷ μὲν καὶ καθ' εἰρμὸν βαδίζῃ ὁ λόγος, ὅθεν δὲ καὶ πρὸς ὅ,τι τὰ μακρὰ ταῦτα ἀναβαλέσθαι καὶ ἀποτεῖναι προήχθημεν σαφὲς καὶ εὔδηλον γένηται, οὐκ ἄκαιρον ἴσως οὐδὲ περίεργον ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἀναδραμόντας ἐν συνόψει ὡς οἷόν τε καὶ ἐπιτροχάδην διεξελθεῖν ὁπόσα ὁ ἀοίδιμος ὄντως ἐκεῖνος καὶ ἀείμνηστος ἡγεμὼν Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Μουρούζης πρὸς ταῖς λοιπαῖς αὐτοῦ ἡγεμονικαῖς ἀληθῶς καὶ μεγαλοπρεπεστά-ταις εὐεργεσίαις περὶ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν γένος τὰ πάντ' ἀπαραμίλλοις, ἀναντιρρήτοις τε καὶ ἀπαραβλήτοις πρὸς σύστασιν καὶ ἀπαρτισμὸν καὶ λαμπρότητα τῆς ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων τῶν ἑλληνι-κῶν μαθημάτων σχολῆς ἐλευθεριώτατα ἐφιλοτιμήσατο, ἄξια ἐπιδιδοὺς τὰ τροφεῖα τῇ ἀρίστ' αὐτὸν καὶ τιθηνησαμένῃ καὶ θρεψαμένῃ καὶ ἀ-γαγούσῃ καὶ ἀποτελέσάσῃ ἐπὶ τὸ ἀκριβέστατον θεσπεσίῳ παιδείᾳ, ἣν αὐτὸς ἐν τῷ περὶ τούτου αὐθεντικῷ αὐτοῦ χρυσοβούλλῳ ὑψηγορίαις ἑαυτοῦ τε καὶ κἀκείνης ἀξίαις ἐξύμνησε. Μακρὸν μὲν οὖν ἀγορεύειν ἔ-παινον τῷ ἀνδρὶ καὶ γραφῇ τῇ παρούσῃ παραδιδόναι εὐγνωμοσύνης μὲν ἔχει τῶν παρ' αὐτοῦ εὐηργετημένων ἔμφασιν καὶ τῶν ἀκουόντων ὠ-φέλειαν· τὸ πρόθυμον ἂν αὐτῆς ἐπαῖρον ἐπὶ τὸν δυνατὸν ἑκάστῳ τοῦ ἐπαινουμένου ζῆλον καὶ μίμησιν, οὔτε δὲ τὸν παρόντα καιρὸν ὁρῶμεν ὄντα τοῦ πράγματος καὶ πραγματείας ἰδίας καὶ μακροτέρας ἢ κατὰ τὴν προκειμένην δεόμενον τὸ ἐγχείρημα· καὶ δέος δὲ ἡμᾶς ἐπιὸν ὑποθράττει εὔλογον μὴ ἐν ἀσθενεστάτῳ τῷ ἡμετέρῳ λόγῳ ἡλίκα μέγιστα αὐτοῦ καὶ ἐκφράσεις καὶ γραφῇ ἀνέφικτα κινδυνεύηται τὰ εὐεργετήματα καὶ τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς κατατολμῶντες τὸ ἐφ' ἡμῖν εἰς γῆν χεῖρον λέγοντες κατὰ τοὺς φαύλους τῶν ὑποκριτῶν τὸν ἐπαινούμενον καταβάλωμεν· καὶ ὑπόνοια δὲ ὑπεισέρχεται μή, ἐπειδή περ πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἐπαίνους ἀηδῶς διατίθενται ἄνθρωποι, ἐπειδὰν ἑαυτοῖς συνειδῶσι τῶν λε-γομένων πολλῷ τῷ μέτρῳ λειπόμενοι, εἰς τοὐναντίον ἡμῖν ἢ βουλόμεθα τὸ πρᾶγμα ἀντιπεριστῇ καὶ ἀπέχθειαν διὰ φθόνον καὶ δυσμένειαν ἐκ κα-κοηθείας ἀντὶ τοῦ πρὸς ἀρετὴν ζήλου ἐκκαύσωμεν. Τοσοῦτον δὲ μόνον εἰ-πόντες, ἐπ' αὐτὸ τοῦ λόγου χωρήσωμεν τὸ κεφάλαιον. Εἰ γάρ τις πρὸς μὲν τῶν τοῦ ἀοιδίμου ἡγεμόνος ἐκείνου ἀρετῶν λεπτομερῆ τὴν διήγησιν καὶ ἀκριβεστάτην μετ' ἀληθείας τὴν ἔκφρασιν φθόνῳ ὑποδακνόμενος σιω-πᾶν ἀγαπᾷῃ καὶ μηδαμῶς τοῖς λεγομένοις διαίρειν αἱροῖτο τὸ στόμα συνομολογῶν τε καὶ σύμφωνον, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν ἀντιθεγγόμενον ὁμόσε τῇ κοινῇ χωρεῖν φήμῃ κἂν τοῦ ἐμφανοῦς τῆς προφανεστάτης ἀντιλέγειν ἀποκνῶν καὶ ἐπαισχυνόμενος, ἄλλως δὲ ἐλθεῖν προθυμοῖτο ἀφηρημέ-νως καὶ μεγαληγόρως φιλοτιμοῖτο ἀποσεμνύνειν, ὡς δὴ οὕτως ἀρετῆς ἐν ἑαυτῷ ὑποικουροῦν καὶ ὑποτρεφόμενον φίλτρον ἐπιδειξόμενος τοῦ ἦ-θους τὸ μεγαλοφυὲς, τῆς γνώμης τὸ μεγαλοπρεπὲς, τὸ περὶ τὰς ἐπιδό-σεις ἐλευθέριον καὶ φιλότιμον, τὸ πρὸς οἶκτον περὶ τοὺς δεομένους ἐπι-καμπὲς καὶ τῶν πεπτωκότων ἀνάκλησιν πρόθυμον, τὸ πρὸς τὸ δίκαιον ἀτενὲς καὶ ἀνένδοτον, τὸ περὶ τὰς δίκας ἀμερὲς καὶ εὐθές τε καὶ ἄπταιστον, τὸ περὶ τοὺς ὑπηκόους προσηνὲς καὶ φιλόστοργον, τὸ πρὸς τὰς περὶ σύμπαντας καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ εὐεργεσίας ἐπιρρεπὲς καὶ ἐπίφορον, καὶ ὅλως ὁπόσα ἀνδρός τε τελείου καὶ ἡγεμόνος ἀρίστου εἰκόνα συγκροτεῖ καὶ συνίστησι, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ φιλόμουσον καὶ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον καὶ ἐπορεκτικὸν τοῖς νέοις πρὸς τὸ φιλολόγον καὶ πρὸς τὸν τῆς παιδείας ποι-κίλως παροξυντικὸν ἔρωτα. Ταῦτα δὴ ἐπαινῶν ὁ τῶν ὑπὲρ ἐκείνου ἐπαί-νων φειδόμενος, αὐτὸν ἡμῖν ἐκεῖνον καὶ ἄκων τὸν ἥρωα ἐπαινέσεται, εἴ γε οὐ μᾶλλον ὁ ἐπὶ τοῖς φιλαρέτοις τῶν ἀνδρῶν ἔπαινος πρὸς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν εἰκότως ἀνάγεται ἢ ὁ ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἐπὶ τὸ σπουδαῖον ἀντιστρέφει τε καὶ φιλάρετον. Καὶ καθάπερ τῶν Ἀθήνησι δημαγωγῶν τοῦ ποτε ἐν πλη-θούσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ φρόνησιν ἅμα καὶ ἀνδρίαν καὶ ὅσαι ἄλλαι ὑπάλληλοι ταύταις ὑπάγονται ἀρεταὶ θαυμάζον-τος πρὸς ἕνα τῶν παρόντων, οἱ λοιποὶ ἀπέβλεψαν σύμπαντες, οἷον προσ-μαρτυροῦντες ἐκείνῳ καὶ σιωπῇ κατηγοροῦντες συγκεκριμένως τὰ κατ' ἀφαίρεσιν ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἐπαινούμενα, οὕτω τῆς ἀρετῆς ἐν γένει ἐπαινου-μένης, ἀναχθεῖεν ἂν τῇ διανοίᾳ πρὸς τὸν ἡμέτερον ἡγεμόνα ἐπιεικῶς σύμ-παντες ὅσοι τιμῶσιν ἀλήθειαν, καὶ ἀπαθεῖς τῶν πραγμάτων κριταὶ συμ-μαρτυρούντων αὐτοῖς καὶ τὸ ὀρθὸν καὶ ἄπταιστον πιστουμένων τῆς κρί-σεως, ὁπόσα τῆς φιλοκαλίας ἐκείνου καὶ περὶ τὰ εἰς κοινὴν ὠφέλειαν συμ-βαλλόμενα ἀσυμβλήτου διακαοῦς ζήλου ἔν τε τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν ὅλῃ τῇ μολδαβικῇ ἀρχῇ, οἷον στῆλαι ἀνακείμενα ὑπομνήματα, τὸ ἀπὸ γνώ-μης μεγαλοπρεποῦς καὶ ἀληθῶς ἡγεμόσι προσήκοντος τρόπου εὐποιητι-κὸν καὶ περὶ τὰ κοινῇ συμφέροντα προνοητικὸν καὶ σιωπῶντα ἀναγο-ρεύουσι τοῖς πᾶσι τρανώτατα καὶ ἐπὶ πᾶσι λαμπρότατα ἀνακηρυττόντων ἁπανταχοῦ τὸ φιλολόγον τε καὶ φιλόμουσον καὶ περὶ τὴν τῆς παιδείας ἐπὶ τὰ πρόσω προχώρησιν καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σύμπαν, εἰ οἷόν τε, διά-δοσιν τῆς ἐπιμελείας σύντονον καὶ ἀνένδοτον ὁπόσα πρὸς σύστασιν καὶ ἐπίδοσιν, καὶ τῶν ἐν ἄλλαις μὲν πόλεσι μουσοτροφείων ἐπραγματεύσατο, καθ' ὑπεροχὴν δὲ οἷά περ ἀπάντων τῶν ἀλλαχοῦ ὑπερκειμένου εἰκότως, καὶ ἐπ' ἐκεῖνα τὰς ἀπὸ τούτου φεγγοβόλους ἀστραπὰς ὡς ἀπὸ κέντρου ἡλιακοῦ διαχεῖσθαι προσῆκον, τοῦ ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ, ὅπερ καὶ πατριαρχικῆς ἀεὶ προνοίας ἐπαπολαῦον καὶ τῆς παρὰ τῆς ἱερᾶς συμπάσης συνόδου καὶ τοῦ εὐαγοῦς κλήρου καὶ ὁπόση τοῦ ἡμετέρου προέχουσι γένους διηνεκοῦς εὐμοιροῦν προστασίας. Ὁρῶσα ὅμως ἡ ἡγεμονικὴ τοῦ ἀνδρὸς μεγαλοφυΐα καὶ μεγαλόνοια ἀστατοῦν μᾶλλον διὰ παντὸς καὶ τῶν ἄλλων ὑποδεέστερον τῆς ἐλλείψεως ἐξετάσασα καὶ καταμα-θοῦσα τὸ ἀληθὲς αἴτιον τῶν περὶ πλεῖστ' ἄλλα μᾶλλον τῶν μαθητευόντων περισπασμὸν καὶ σχολὴν ἢ περὶ τὴν παιδείας λιπαρῆ ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν δι' ἀπορίαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν τῶν περιέργων(στι) τὸ ἔργον καταναγκαζομένων ποιεῖσθαι δεύτερον καὶἀπασχολουμένων οὗ περ ἦν ἀνθεκτέον αὐτοῖς σπου-δαιότατα ἐκποδὼν τὸ ἐμποδὼν τοῖς φιλολόγοις ἄχρις ἐκείνου γιγνόμενον προμηθέστατα ποιουμένη καὶ ἐκ μέσου τὸ πρόσκομμα καὶ δι' ἄλλων λαμ-προτάτων καὶ ἀδροτάτων χορηγιῶν τε καὶ χρηματικῶν ἐπιδόσεων, ὧν μὲν οἴκοθεν ἀποδεδειγμένων, ὧν δὲ καὶ τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ πανεκλάμπροις φιλτά-τοις φιλοτίμως ὑφ' ἑαυτοῦ προσεπιβεβλημένων, τὸ ἀπερίσπαστον τοῖς μαθη-τιῶσιν ἐπρυτανεύσατο καὶ ἀμέριμνον, ἀφορμήν τε αὐτοῖς παρασχομένη πρὸς βίου εὐμάρειαν διαρκῆ ἅμα καὶ πρόχειρον, καὶ τοῖς διδασκάλοις ἀδροτέραν τὴν δίαιταν καὶ ἀνειμένην ὅσον προσῆκεν ἐκ τοῦ τέως λίαν συνηγμένου καὶ λιτωτάτου μεταχαλασαμένη ἐπὶ τὸ ῥᾷον καὶ εὐχερέστερον, ἵν' οὕτως ἀπὸ τῆς ἡμετέρας πατριαρχικῆς ταύτης σχολῆς ἀεὶ τῶν μαθητευόντων ἀπαραποδί-στως προϊόντων ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ τῇ ἡγεμονικῇ κηδεμονίᾳ καὶ προμηθείᾳ λαμβανόντων τὴν αὔξησιν σύνδρομον καὶ τῶν κατὰ τὰς ἁπανταχοῦ ἄλλας καταρδεύῃ ψυχὰς καὶ πρὸς καρποφορίαν ἐπιτηδείους παρασκευάζῃ τῆς θειο-

τάτης παιδείας τὰ διειδέστατα νάματα ἄφθονα πλημμυροῦντα καὶ μετοχετευόμενα δαψιλέστατα, ἣν αὐτὸς μὲν καὶ μητέρ' ἑαυτοῦ καὶ τιθηνὸν καὶ τροφὸν κἀπὶ τὰ ἄριστα ἀγωγὸν κἀν ταῖς κατὰ τὸν βίον ἐπί τε τὸ εὖ καὶ θάτερον μεταβολαῖς παραστάτιν εὐμενῆ καὶ σύμβουλον μὲν ἀγαθὴν εὐτυχοῦντι, παραμυθίαν δὲ ἐπὶ τὸ εὔελπι ἀνακλητικὴν καὶ ὅλως τῶν ἀγαθῶν συμπάντων παραίτιον ἐπιγράφεται, σύμπασι δὲ νεανικῶν σκιρτημάτων ἀνασταλτικήν, ἀνδρικῶν βουλευμάτων σταθμητικήν, παντός τε ἔργου καὶ πράξεως βασανιστικήν, γήρως βακτηρίαν ἐρειστικήν, ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων διδακτικὴν καὶ φρυάγματος καὶ τύφου ἐπ' εὐτυχίᾳ καὶ πλούτῳ κατευναστικήν, ὀδύνης δὲ καὶ ἀθυμίας ἐπὶ πενίᾳ καὶ δυσπραγίαις εἰς τὸ εὔθυμον καὶ φαιδρὸν μεταβλητικήν, καὶ συνάμα ἁπάσῃ ἡλικίᾳ καὶ τύχῃ τῶν δεόντων ὑφηγητικὴν ἀποφαίνεται ἐν τῷ αὐθεντικῷ αὐτοῦ περὶ ταυτησὶ τῆς σχολῆς χρυσοβούλλῳ, λόγων τε πληρεστάτῳ πανσόφων καὶ εἰσηγήσεων ἀποδεικτικῶν ὁπόσην ὀφειλάτε καθεστήκασιν οἱ τὰ κοινὰ διὰ χειρὸς ἔχοντες ὑπὲρ τῶν κοινῇ διαφερόντων τὴν σπουδὴν ἔχειν καὶ μέριμναν. Ἐν ᾧ ταῖς εἰρημέναις λαμπρότάταις προσεπιδαψιλευόμενος περὶ τὴν σχολὴν χορηγίαις καὶ ἑαυτὸν ἑαυτοῦ ἐπιδεικνύμενος, οἷον φιλοτιμότερον καὶ ἐλευθεριώτερον περὶ τὰς κοινὰς εὐποιΐας καὶ τὴν παιδείαν εὐγνωμονέστερον, ἐπειδὴ τὴν ἐν Μολδαβίᾳ ἐκείνην διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου ἐπίμαχον γῆν Χοταρνιτζένι διαλέκτῳ τῇ τοπικῇ καλουμένην ἐπὶ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ ἡγεμονίας πλεῖστα καμὼν καὶ ὑποστὰς τὰ δυσχερῆ τε καὶ ἀργαλέα τῆς σκυθικῆς ὀψὲ καὶ μόλις πλεονεξίας ἀφείλετο, ἐφ' ἑκκαίδεκα μὲν ὥρας κατὰ μῆκος ἐκτεινομένην, πλατυνομένην δὲ ἐπὶ μίαν, ἀφ' ἁδροτάτης ἰδίας καταβολῆς πρὸς τὸ ἀνακτορικὸν δημόσιον ταμεῖον ἐξωνησάμενος ὡς βασιλικὸν ἤδη πρόσκτημα καὶ ἴδιον ἑαυτοῦ ποιησάμενος δι' ἐμπεδωτικῶν ἐγγράφων τῆς κτήσεως καὶ τοῦ ἐκ ταύτης γιγνομένου κατ' ἔτος τὴν τριμοιρίαν τῇ ἐν Κων)πόλει σχολῇ προσανέθετο τῶν διδασκαλικῶν συντάξεων αὔξησιν καὶ ὑποτρόφων μαθητῶν δώδεκα σιτηρέσιον τὴν πρόσοδον ταύτην διαταξάμενος διὰ τοῦ εἰρημένου αὐθεντικοῦ χρυσοβούλλου ἀσφαλιστικοῦ τῆς ἀναθέσεως μετὰ τὴν πλατυτάτην τῆς προσκτήσεως ἔκθεσιν, ἐν ᾧ καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ἀναθήματος καὶ διαίτησιν, οἷς τὴν ἀεὶ ἐπιστασίαν ἐπέτρεψεν, ἐπισκήπτει ὡς ἄριστα, ὡς ἂν δὴ οὕτω τοῖς μαθηταῖς μηδεμιᾶς ὑπολελειμμένης εὐλόγου προφάσεως, ἀφ' ἧς ἂν πρὸς ἄλλα τρεπόμενοι τῶν καθ' ἡμέραν πορισμὰ ἀναγκαίων, περὶ τὸ ἔργον ἀμελῶς διατίθοιντο μερίμνης ἀπηλλαγμένοι παντοίας, πρόχειρα ταῦτα καὶ ἄσπορα τὸ τοῦ λόγου, καὶ ἀνήροτα ἔχοντες ὅλους σφᾶς ἀρωσιωμένους τῇ τῆς παιδείας ἀδιακόπῳ σπουδῇ καὶ ἐνδελεχεῖ τῶν μαθημάτων μελέτῃ προσκειμένους παρέχοιντο. Ἐπὶ τοιαύταις μὲν οὖν ταῖς ἐλπίσι καὶ πρὸς ταῦτ' ἀφορῶν προνοητικώτατα ὁ τῶν ἡγεμόνων ἡμῖν ἄριστος καὶ τῶν λόγων ἀναμφιλέκτως ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις προστάτης καὶ ἔφορος ἐπὶ τῇ ἐς ἀεὶ διαμονῇ καὶ εὐσταθείᾳ καὶ εἰς τὸ λαμπρότερον προόδῳ τῆς ἐνταῦθα σχολῆς, ἅμα δὲ καὶ τοῖς μαθηταῖς τὸ κατὰ τὴν παιδείαν ἐντελὲς πρυτανεύων καὶ ἐξευμαριζόμενος τὴν ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀνάβασιν, τάς τε λοιπὰς μεγαλοπρεπεῖς χορηγίας εἰς ἀεὶ διαμενούσας παρέδωκε καὶ τὴν τοῦ Χοταρνιτζενίου προσεπέθηκε πρόσοδον τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον προόδου αὐτῆς καὶ ἐπωφελέστερον, ἐπιτάξας ἐγγράφως τὴν ἐπιμέλειαν οἵσπερ τὴν προστασίαν ἐπέθηκεν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖσδ' ἅπασι τὸ πλῆθος τοσούτοις καὶ τηλικούτοις τὸ μέγεθος οὐδὲν τῶν ἡγεμονικῶν ἐκείνων ἐλπίδων καὶ τῆς προθέσεως ἀνταξίων ἀποβεβήκασιν ὄφελος, οὐδὲ καρπὸς ἐς δεῦρο ἀναπέφηνεν ἀξιόχρεως, οὐδὲ τῶν μαθητῶν τις μετ' ἐτῶν ἐξ ἐκείνου τοσούτων πάροδον ἀναδέδεικται κλέος μὲν τῇ σχολῇ καὶ δίκαιον περιτιθεὶς αὔχημα, ἑαυτῷ δ' οὐκ ἐπὶ ματαίῳ δαπάνης τοσαύτης γεγενημένης ἐπίδειξιν παρεσχηκὼς εὔλογον, ἀεὶ δὲ ἐπὶ πρωτοπείροις σχεδόν τι καὶ νεοσυλλέκτοις καὶ ἄρτι τῶν τῆς παιδείας ἀπογευομένοις ναμάτων τὰ τῆς σχολῆς σαλεύοντα κινδυνεύειν, ἡμᾶς τε καὶ σύμπασαν τὴν ἱερὰν ἀδελφότητα καὶ τὸ εὐγενὲς τῶν προὐχόντων σύστημα μονονουχὶ ἀπελπίζουσα τῆς κατὰ θυμὸν ποτε τοῦ σκοποῦ ἐπιτεύξεως. Κατώδυνοι οὖν, ὡς εἰκός, καὶ ἔλλυποι ἐφ' οὕτω χωλαινούσῃ τῇ σχολῇ παρ' ἐλπίδα κἀπὶ τὸ χεῖρον ἀεὶ ὑποφερομένῃ τε καὶ ὑποπιπτούσῃ, πόνοις δὲ καὶ φροντίσι καὶ δαπανήμασι τοῖς ὑπὲρ αὐτῆς φροῦδοις τε οἰχομένοις καὶ ἐξιτήλοις διὰ τὸ ἄκαρπον ἐν συνεχέσι συλλόγοις πολλάκις ἐκκλησιαστικοῖς τε ἰδίᾳ καὶ εὐγενῶν ἐν ἑνίοις ἀνδρῶν λογίων καὶ πολιτικῶν συμπαραβρευόντων, ἐπίτηδες λόγων ἐμβαλλομένων περὶ τοῦ πράγματος καὶ ἀκριβοῦς ἐπιστασίας καὶ ἐξετάσεως γιγνομένης ἐμπερισκέπτου, τί ποτ' ἀρ' ἀφ' οὗ τὰ τῆς ἡμετέρας ταύτης σχολῆς χεῖρον ἀεί-ποτε ἔχει καὶ καταρρέει ἀθλίως ἐπὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀφανέστατον, τὸ ἀληθὲς αἴτιον μετὰ χορηγίας καὶ ταῦτα δαψιλεστάτης, εἴ πως, ἐξευρεθέντος ποτὲ, τὴν ἐνδεχομένην τοῦ δεινοῦ μηχανησαίμεθα ἔσαν καὶ ἐπινοήσαιμεν δι' ὧν ἂν πρὸ ὁδοῦ ἡμῖν καὶ κατὰ βούλησιν ἡ τῶν μαθητῶν ἐπίδοσις γίγνοιτο, οὐδὲν ἄλλο εὑρίσκομεν ἐμποδὼν προσαντοῦν τῷ τέλει καὶ ἀπ' εὐθείας ἡμῶν τῷ πόθῳ ἐναντιούμενον, ἢ τὸ ὅλως ἀνεπιτήδειον καὶ πάντη πρὸς διδασκαλίαν τε λόγων καὶ συνεχῆ μαθητείαν τοῦ τόπου ἀπρόσφορον, ὅσπερ ἐκ τῶν ἄνωθεν χρόνων διὰ περιστάσεις ἴσως ἀναγκαίων τὸ πάλαι τοῦθ' ὑπαγορευούσας τὴν σχολὴν κεῖσθαι κεκλήρωται. Τοῦτο δὲ ῥᾷστα κατάδηλον καὶ ἧκιστ' ἀμφιγνοούμενον ἀποδείξαιμεν (ζ) διεξελθόντες ἐπιτροχάδην ὁπόσα ἐκ τοῦ τόπου κωλύματα παρεμπίπτοντα τῇ συνεχεῖ τῶν μαθημάτων παραδόσει προσίστατα. Ἀφήλιος μὲν γὰρ διὰ τὴν θέσιν παντάπασι καὶ ζοφώδης καὶ τῆς ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀναγκαίας προσβολῆς ἐν χειμερίῳ τῇ ὥρᾳ μάλιστα καὶ ἐκ τούτων ζωογόνου ἀλέας ἄμοιρος, ἄπνους δὲ καὶ ἀπήνεμος ὅλως καὶ αὔρας παραιμυθητικῆς ἐν πνιγώδει τῷ θερινῷ θάλπει καὶ καύσωνι ἑστερημένη διὰ παντός, ὑπὸ γνοφώδει δὲ καὶ ὁμιχλώδει καὶ καθύγρῳ τῷ ἀεὶ περικεχυμένῳ ἀέρι, διαφθειρομένης ἅτε τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἐξισταμένης εἰς τὸ νοσῶδες καὶ δυσκραέστατον, οὔτε θέρους ἀνεκτὴ οὔτε χειμῶνος φορητή, ἀλλ' ἐν ἁπάσαις ταῖς ὥραις ἐνοικεῖσθαι ἀνεπιτήδειος καὶ λυμαντική, νόσοις χαλεπαῖς καὶ ποικίλαις διδασκάλους τε καὶ διδασκομένους προσπαλαίειν ἐμβάλλουσα, δι' ἃς οὐδὲ τὸ πολλοστὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῖς διδάσκουσι τὴν διδασκαλίαν καὶ τοῖς ἀκροαταῖς συγχωρεῖ τὴν ἀκρόασιν. Προσεπιλαμβάνεται δὲ τοῖς εἰρημένοις εἰς τὸ συνεχῶς διακόπτεσθαι τὰ μαθήματα καὶ ἡ τῆς λοιμώδους νόσου ἐπιδημία ἐνσκηπτούσης σχεδὸν κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον, τῆς σχολῆς τῇδε κἀκεῖσε τὰς μεταναστάσεις ἀναγκαιοτάτας, καὶ ταύτας ἀναλώμασιν οὐ μετρίοις παρασκευάζουσα, τῶν μαθητῶν διὰ ταύτας ἢ ἂν ἑκάστῳ ἐξῇ διασπειρομένων, εἰ δέ τινες καὶ τοῖς διδασκάλοις συμμεταναστατεῖν, καὶ τούτων ἀηδῶς ἤδη διὰ τοσαύτας τὰς δυσχερείας διακειμένων πρὸς τοὔργον καὶ ἀποκνούντων καὶ τέλος ἀποδυσπετούντων παντάπασι, καὶ ἤτοι πρὸς ἑτέρας τρεπομένων τοῦ βίου αἱρέσεις, ἤ γε, τὸ μετριώτερον, ὅσοι αὐτῶν φιλολογώτεροι κατ' ἔρωτα παιδείας εἰς σχολὰς στελλομένων ἑτέρας, ὡς ἂν μὴ κατατρίβοιντο μάτην καὶ καταδαπανῷεν ἐπ' ἀνηνύτοις τῆς ἡλικίας τὸ πρὸς μάθησιν ἔνωρον. Οὕτω δὴ οὖν ὁπόσοι μὲν ἔφθησάν πως μικράν τιν' ἐν τοῖς μαθήμασι διηνυκότες τὴν πρόοδον, ἤτοι ἀφισταμένων τὸ σύνολον ἢ μεθισταμένων ἄλλοσε ὡς ἂν δι' ἐλάσσονος τοῦ χρόνου θηράσιμον σφίσι τὸ τέλος γένηται, ἀεὶ δὲ νεηλύδων καὶ πρωτοπείρων συνερχομένων καὶ ἄρτι ἢ προσημιένων ἢ προσαπτομένων παιδείας, ἀνάγκη πᾶσα τοῖς διδασκάλοις περὶ αὐτὰ τὰ πρῶτα στοιχεῖα διὰ παντὸς καὶ τὰς ἀρχὰς ἠσχολεῖσθαι περὶ τὰ πρόθυρα εἱλουμένοις καὶ ἀμφιπονοῦσι περὶ τὴν εἴσοδον ὑπάνοιξιν. Τούτου δ' ὡς οὐδὲν ἂν εἴη τοῖς λόγοις λυμαντικώτερον καὶ τοῖς αὐτῶν ἐρασταῖς τοῦ ἔρωτος ἀπαμβλυντικώτερον ἢ πρὸς ἐπίδοσιν ὅλως κωλυτικώτερον, προδηλότατον. Καὶ ἕτερον δὲ διὰ τὸ μὴ εὔθετον τῆς σχολῆς καὶ ἀνεπιτήδειον προσκατενοήσαμεν τοῦ κακῶς καὶ ἀπ' ἐναντίας τῇ κοινῇ ἐφέσει τὰ κατ' αὐτὴν φέρεσθαι αἴτιον οὐδὲν τῶν κατηριθμημένων ὑποδεέστερον· ἁπάσης γὰρ ἡ ἐπιστήμης ἢ τέχνης καταρτιστικώτατον πάντως καὶ τελειωτικώτατον τῶν περὶ

αὐτὰς ἐμπείρων καὶ ἀκριβεστέρων ἐπισκοπὴ συνεχὴς καὶ ἐπιστασία τῶν μὲν εὐδοκιμούντων τὸ πρόθυμον ἐπαίνοις γεραίρουσα καὶ παραθήγουσα τὸ φιλότιμον, τῶν δ' ἀδοκιμωτέρων καὶ μαλθακιζομένων ἐπιτιμῶσα τῷ ἀπροθύμῳ καὶ τὸ ὀκνηρὸν ἐξελέγχουσα· καὶ πρὸς ταῦτ' ἄρα καὶ ἡ παροιμία τῶν ἵππων πιαντικώτατον τὸν βασιλέως ὀφθαλμὸν ἀποφαίνεται μέχρι καὶ τῶν φαυλοτάτων αὐτῶν τὸ τῆς ἐπιστασίας ἐνδεικνυμένη λυσιτελὲς καὶ ἐπάναγκες· καὶ διδασκάλων οὖν πάντως καὶ μαθητῶν ὑπ' ἐξεταστῶν καὶ ἐπόπταις φιλολόγοις ἀνδράσι καὶ μουσοτρόφοις συνεχῶς ἐπιδεικνυμένων ἐπαίρουσι τὸ ἐπιμελὲς καὶ γαυροτέρους παρέχονται καὶ τλητικωτέρους πρὸς τὸ πονεῖν, οἷον ἄλλα ἀποδιδόμενοι ἔπαινοι, περιποιοῦντες τοῖς ἐπαινουμένοις τὴν αὔξησιν, καὶ εἴτις ἀμελέστερον διακέοιτο καὶ ἀπροθυμότερον, μυωπίζουσαι οἷον καὶ νύττουσαι κατὰ κέντρων ὀξύτητα ἐπιτιμήσεις καὶ ἔλεγχοι, ἅμιλλαν ἐνιᾶσι τὴν περὶ τὸ καλὸν καὶ πρὸς τὸν δρόμον ἀοκνοτέρους πως διεγείρουσι· καὶ τούτου ὅμως πρὸς τὴν ἐπίδοσιν τῶν μαθητευόντων συντελεστικωτάτου καὶ ἀνυστικοῦ μάλιστα ἡ ἡμετέρα σχολὴ παντάπασι πρὸ χρόνου πλείστου ἐστέρηται, ὅσοι τοῦ γένους φιλόμουσοι καὶ περὶ λόγους σπουδάζουσι καὶ ἱκανοὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν τῶν ἐπαίνου ἢ ψόγου ἀξίων διάκρισιν τὰς ἐν τῷ Φαναρίῳ ἀπολελοιπότων διατριβάς, καὶ ταύτας τῶν πλειόνων ποιουμένων ἐτησίους κατὰ τὸ καθ' ἡμᾶς ἤδη Κατάστενον, ὁπόθεν οὐδενὶ οὐδὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἅπαξ, ἀλλ' οὐδ' ὁδοῦ πάρεργον γοῦν τῶν τῆς σχολῆς θυρῶν παρελθεῖν τὸ τοπικὸν ἐπιτρέπει διάστημα. Καὶ διδάσκαλοι τοιγαροῦν ἐκ τούτου καὶ μαθηταὶ οὔτε τὸν ἐπαινεσόμενον ἐφ' οἷς κατορθοῦσιν, οὔτε τὸν ἐπιτιμήσοντα ἐφ' οἷς σφάλλονται ἔχοντες, ἀλλ' οἱ μὲν κατορθοῦντες οὐδὲ μέχρι γε λόγων ἄθλων ἀμοιβὴν προορώμενοι, οἱ δὲ χωλαίνοντες τῆς ῥαθυμίας οὐδεμίαν δεδιότες ποινήν ἢ ἐπίπληξιν, κατὰ μικρὸν ὑποκαταπίπτουσιν ἅπαντες, καὶ κατολισθαίνουσιν ἐπὶ τὸ νωθρότερον, καὶ τοῦτο οὐκ ἀπεικότως· ὅπου γὰρ καὶ ἐπαίνων προκειμένων τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐλέγχων προφαινομένων ἡ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοτιμία καὶ ἅμιλλα δυσκατόρθωτος διὰ τὸ ἐπίπονον, ἢ που γε ἔνθ' ἐν ἰῇ τιμῇ ἡμὲν ἐσθλὸς ἠδὲ καὶ κακός, ἐπίδοσιν ἂν τιν' εὐλόγως αὐτῆς καὶ αὔξησιν περιμένοιμεν ; (η) Τοσαῦτα γοῦν καὶ τηλικαῦτα συνιδόντες ἅπαντῶντα τὰ δυσχερῆ διὰ τὴν ἀκατάλληλον τῆς σχολῆς θέσιν τε καὶ ἀπρόσφορον, ἀφαιρούμενα μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τὴν ἐντελῆ κατὰ παιδείαν ἐπίδοσιν, ἀφαιρούμενα δὲ καὶ ἡμᾶς ἐλπίδα παντοίαν ἐπιτυχεῖν ποτε τῆς ἐφέσεως, τοὺς τῶν Μουσῶν ἀπαλλαξείοντες θιασώτας καὶ ὁμιλητὰς τῶν ἀνακοπτόντων αὐτῆς καὶ ἐκλυόντων τὸ σύντονον τῆς σπουδῆς καὶ εὐθυδρομεῖν πρὸς τοῦ Ἑλικῶνος αὐτὴν τὴν ἀκρώρειαν πρόθυμον, ἀναγκαιοτάτην τὴν εἰς τὸ λοιπὸν γοῦν μετάστασιν τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου ποι ἀπὸ μιᾶς σύμπαντες, οἷς τῶν κοινῶν ἀγαθῶν μέμηλεν, ἔγνωμεν, ὃ δὴ καὶ πολλοὶ μὲν ἄλλοι πολλάκις τῶν πρὸ ἡμῶν τάχα μὲν διὰ τὰς ἐκτεθειμένας, τάχα δὲ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας προθέμενοι φαίνονται, εἰσὶ δὲ οἳ καὶ τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου ἡγεμόνος τοῦ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὴν σωζομένην ταύτην σχολὴν συγκροτησαμένου, ὡς ἀνωτέρω ὁ λόγος ἀπέδειξε, καὶ τῆς ἐς δεῦρο διαμονῆς πρωταιτίου ἀκηκοότες διαμνημονεύουσι προὐργιαίτατον τοῦτο καὶ ὧν οὐκ ἄνευ ἀποφαινομένου καὶ δοκιμάζοντος· καὶ ὅτε δὲ τῇ κραταιᾷ βασιλείᾳ ἡρμήνευεν ὁ πᾶσαν μὲν γλῶσσαν πρὸς ἑαυτοῦ εὐφημίαν περιὼν ἔτι κινήσας εὔλογον, μνήμην δ' ἄθιον ἀπολιπὼν καὶ κλεὺς δὲ, τὸ τοῦ λόγου, εἰς αὐτὸν ἦκον τὸν οὐρανόν, ἐπειδὴ ἀπεγένετο ἅπασι μέγιστος τῷ ὄντι καὶ μεγίστων αὐτουργὸς πραγμάτων πολιτικῶν καὶ βαθυτάτης δεομένων συνέσεως καὶ πρὸς παράδειγμα μὲν τὸν πατέρα ἀποτελεσθεὶς εἰς τὸ ἀκριβέστατον, παράδειγμα δὲ ἑαυτὸν ἐν νεότητι καὶ τοῖς τελείοις τὴν ἡλικίαν ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς προθέμενος καὶ πραγμάτων μεταχειρίσεως, ἐκεῖνος ὄντως ὁ τοῦ πατρὸς ἐκείνου υἱὸς ἀξιώτατος ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Γεώργιος κατὰ ζῆλον πατρῷον ἐπὶ συστάσει τῶν συνοισόντων τοῖς λόγοις ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἅμα πληρέστατον συναγαγὼν σύλλογον, χρηματικὴν προσπορισάμενος ἀφορμήν, τὴν μὲν οἰκοθεν, τὴν δ' ἐκ καταβολῆς τῶν αὐταδέλφων καὶ ὅσοις ἐχρῆτο οἰκειοτέροις, καὶ ταύτην τῇ σχολῇ προτανέθετο· καὶ τότε δὲ ἀναγκαιότατον ἔδοξεν ἡ ἄλλοσέ ποι αὐτῆς μετάθεσις, τόπου μέντοι ἐπιτηδείου πρὸς τὸν σκοπὸν ἀπορία τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπεῖχε τοῦ πράγματος. Πολλοὺς οὖν ἀνελίττουσι λογισμοὺς καὶ λόγους ἀνακυκλοῦσι ποικίλους, ὅποι ποτ' ἂν εὐθυβολώτερον τὸν νοῦν τρέψαιμεν, ὡς ἀπὸ μηχανῆς τινος, μᾶλλον δὲ θείας προνοίας συνεφαπτομένης, ἀεὶ ταῖς ἀγαθαῖς τῶν προθέσεων προσφορώτατος ἀναπέφηνε καὶ παντὸς ἄλλου καταλληλότερος τόπος τῷ προκειμένῳ ἐν τῇ οἰκίᾳ περιεχόμενος τῇ κατὰ τὸν Κουρούτσεσμεν τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ἐχόμενος μὲν αὐτῆς ἀμέσως καὶ ἀνατείνων ἠρέμα ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον, θεωρίᾳ δὲ ἐξ ἀπόπτου θαλάσσης κατὰ πρόσωπον ὑποκειμένης καὶ κάλλει ἐπιπέδου ἐφ' ἱκανὸν ἐφηπλωμένου κήπου εὐδένδρου καὶ συνηρεφεῖ ὄπισθεν συνεχῶς ὑπερανέχοντι λόφῳ καὶ ὑφιπτιάζοντι εὐσκίῳ ἐνδιάγεσθαι πολὺ τὸ τερπνὸν διὰ παντὸς ἔχοντι διὰ τὸ ἀειθαλὲς φαιδρυνόμενος, ἀέρος τε αὔραις ἀκραιφνεστάταις ἡδείαις πανταχόθεν καταπνεόμενος καὶ ὑπὸ προσηνέσι καὶ πρωτάταις ἡλιακαῖς ἀκτῖσι τοὺς προσγειοτέρους συνισταμένους καὶ παχυτέρους νοσοποιοὺς ἀτμοὺς καὶ ἀναθυμιάσεις ἐνύγρους ἀνιμωμέναις διὰ παντὸς καὶ ἐν οἰαδήτινι ὥρᾳ τὸ ὑγιεινὸν περιποιούσαις καὶ ἄνοσον καταφωτιζόμενος, καὶ ἀγοραίας μὲν τύρβης καὶ θορύβου μετρίως ἀπωκισμένος, ἄπονον δὲ καὶ ἀπράγμονα τῶν ἐδωδίμων τὸν πορισμὸν ἐκ τοῦ ἑτοίμου παρεχόμενος· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑπ' ὄψιν τῶν ἐπικαιροτέρων τοῦ ἡμετέρου γένους καὶ τὰ πρῶτα φερομένων ἐν λόγοις ἐκ γειτόνων οἰκούντων ἀρχιερέων τε καὶ πολιτικῶν, γιγνομένης ἀεὶ τῆς τε τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῖς ἐξετάσεως ἐπαίροιντ' ἂν εἰκότως ὁτὲ μὲν ἐπαίνοις γαυριωτικοῖς, ὁτὲ δὲ καθαπτικαῖς ἐπιπλήξεσι πρὸς ἀποστροφὴν τῶν ἐπιληψίμων καὶ τῶν ἀξιαγάστων ἐπίμονον ἐπιμέλειαν. Καὶ τί γάρ ; ἅπαντα μὲν ὁπόσα ἀπηρίθμηται περὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Φαναρίου σχολῆς τὰ ἀμαυρωτικὰ καὶ ἐκλυτικὰ τοῦ περὶ τὴν παιδείαν ἔρωτος ἀπελήλαμένα ἐντεῦθεν, ἀθρόα δὲ οἷον ἐκ φύσεως συνερρυηκότα ὁπόσα συμβάλλεται εἰς ἐπίδοσιν, ἐχέγγυον ἡμῖν παρέχεται τὴν ἐλπίδα οὐκ εἰς μακρὰν σὺν Θεῷ ἀρωγῷ πολλοὺς ἡμῖν ἀναδεδεῖχθαι μεμυημένους ἐς ἄκρον καὶ ἐκτετελεσμένους τὰ τῆς παιδείας ἱερώτατα ὄργια· εἰ γὰρ μὴ τῷ λόγῳ ὑπενοοῦμεν δοκεῖν ὑπερβάλλεσθαι πρὸς Μουσῶν κατοικίαν ὅτι ἡ φύσις ὡς Πιέρειον ἄλλο ὄρος τὸν τόπον ἀφώρισεν εὔθετον ἐπίτηδες ἀπ' ἀρχῆς, τεθαρρηκότες ἂν ὡς ἐπαληθεύοντες εἴποιμεν. Ἀλλὰ γὰρ σοφὸς ὁ ὡς χαλεπὰ ἀποφηνάμενος τὰ καλὰ καὶ ὅσα αὐτοῖς ἀντιπίπτει δυσχερέστατα ὑπερβῆναι καὶ δυσδιάλυτα· τοιούτου γὰρ σύμπασιν ὁμαλῶς κεχριμένου τοῦ τόπου καὶ ἐπὶ προφανεστάτῃ τῇ μετ' ὀλίγον ἐντεῦθεν ὠφελείᾳ δεδογμένης αὐτοῦ τῆς ἐξωνήσεως καὶ πρὸς σχολῆς οἰκοδομὴν μηδὲν ἀναβαλομένης προσκτήσεως χρημάτων, ὅσα πρὸς τοῦτ' ἀναγκαῖα πορισμοῦ ἀμηχανίᾳ ἀντέπραττεν ὑπολείπουσα προσδοκίαν οὐδεμίαν τῆς ἐξανύσεως. Εἰ γὰρ δὴ πρὸς τὸ πρᾶγμα τῷ ὑποκειμένῳ ἀρχαίῳ ἀποχρησαίμεθα καὶ τὴν παροῦσαν ἐκδαπανήσαιμεν πρὸς τοῦτ' ἀφορμὴν ἐκ τῆς μεγαλοδώρου καταβολῆς τοῦ ἀοιδίμου ἡγεμόνος, ὡς φθὰς ὁ λόγος δεδήλωκε, καὶ τῶν φιλτάτων ἐκείνου ὑπολελειμμένην μὲν τὴν πλείστην, χαλεπῶς δὲ καὶ ταύτην καὶ γλίσχρως πρός τε τὰς διδασκαλικὰς συντάξεις καὶ τῶν ὑποτρόφων μαθητῶν σιτηρέσια καὶ ἐτησίους ἄλλας ἐξαρκοῦσαν (θ) δαπάνας, οὐκ οἰκοδομὴ τοῦτο καὶ ἐπισύστασις μὴ ὑφεστώσης σχολῆς, ἀλλὰ καθαίρεσις ἄντικρυς τῆς ὁπωσοῦν συνεστώσης καὶ κατάργησις κατεφαίνετο· εἴ γε καὶ διδάσκοντας καὶ διδασκομένους ἀποστήσει ἀναγκαίως τοῦ ἔργου ἡ παντελὴς τῶν ἀρκούντων ἔλλειψις κατηναλωμένου πρὸς τὰ δεύτερ' ἀπερισκέπτως, ὁπόθεν ὑπάρχει τοῖς κυρίοις καὶ πρώτοις ἡ σύστασις, καὶ οὕτως ἀντιπεριστάντος ἡμῖν εἰς τοὐναντίον τοῦ πράγματος, ἑαυτοῖς περιπεπτωκότες καὶ τὸ τοῦ ἐπιμηθέως πεπονθότες ἐσόμεθα· καὶ μάτην τοσαῦτα μὲν προπεπονηκότες, τοσαῦτα δὲ δε-

δαπανηκότες ἀπρομηθέστατα καὶ λόγους εἰς κενὸν τοσούτους ἐκκεχυκότες ἀνεμωλίους, ἀφ' ὧν πρὸς τῷ μηδὲν τὸ παράπαν ἀπόνασθαι καὶ κατεβλάψαμεν ἑαυτοὺς τὰ μέγιστα. Ταῦτ' οὖν ἀναλογιζομένοις εἰκότως καὶ ἀποναρκοῦσι μὲν ἐξ ἀμηχανίας καὶ ἀποδειλιῶσι πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ κοινῶς δεδοκιμασμένου εὐφυεστάτου εἰς τὸ σκοπούμενον τόπου τῆς ἐξωνήσεως, ἐννοουμένοις δὲ καὶ πεπεισμένοις παντάπασιν, ἐξ ὧν εἴπομεν, ὅτι τοιούτου ἤδη ἀποτυχοῦσιν (ι) αὐτοῦ, οἵου ἀνέλπιστος ἡ εἰς τὸ ἑξῆς ἐπιτυχία καὶ κτῆσις, ἀθλίως πάντως ὑποκλάζοντα τὰ τῆς σχολῆς καὶ ὑπολισθαίνοντα, καταπεσεῖται οἰκτρότατα, καὶ ἀμφοτέρωθεν ἡμῖν, εἴ τε τοῦ ἀρχαίου καὶ τῆς ἐνχερσὶν ἁφορμῆς ἀφειδήσαιμεν, εἴτε παρίδοιμεν ἢ διατεθείημεν ὀλιγώρως περὶ τοῦ τόπου τὸ εὔθετον, ὁ αὐτὸς ἐπίκειται κίνδυνος, ἐκκλησίας δίς τε καὶ τρὶς ἀποδοθείσης καὶ συνόδου συγκροτηθείσης κοινῆς εἰς διάσκεψιν, εἴ τις ἐξευρεθείη τρόπος τοῦ ἀμηχάνου ἀποκαταστατικός πως εἰς τὸ εὐμήχανον καὶ μεταβλητικὸς τοῦ ἀπόρου εἰς τὸ ἀμωσγέπως εὐμαρές τε καὶ εὔπορον, μετὰ πολλῆν καὶ συνεσκειμένην τεχνολογίαν, ἵν' οὕτως εἴπωμεν, τοῦ προκειμένου καὶ γύμνασιν, οὐδεμία ἀνεφάνη ἀποστροφὴ ἄλλη ἢ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐκεῖνον, ὃν καὶ προστάτην καὶ πατέρα καὶ δημιουργὸν τῆς σχολῆς εὐγνωμόνως ἐπιγραφόμεθα, ἀναδραμεῖν αὖθις τῇ διανοίᾳ καὶ παρ' αὐτοῦ διὰ τῶν αὐτοῦ τὸ ἀνύνητον ἀνυστὸν καὶ δυνατὸν τὸ ἀδύνατον διαπράξασθαι, τοῦ ἐπιβάλλοντος τῇ σχολῇ ἐκ τῆς εἰρημένης γῆς τοῦ Χοταρνιτζενίου κατὰ τὸ αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον ἢ κατ' ἀντίδοσιν καὶ ἀνταλλαγὴν ἢ ἄλλως πως ἐξαργυρισθέντος καὶ ὑπηρετήσαντος εἰς τὴν λαμπρότητα καὶ ἀπαρτισμὸν καὶ ἐπίδοσιν εἰς τὸ τέλειον τοῦ πρὸς ὃ τὴν ἀρχὴν ἀνατέθειται καὶ τοῦ ἀναλογισμοῦ δὲ τούτου αὐτῷ αὖ ἐκεῖνο τὴν χάριν δικαίως ἂν ἔχοιμεν, ὃς ἐκ περινοίας προνοητικωτάτης καὶ τῶν περιστάσεων τοῦ ποικίλου ἐμπειρίας τὸ τοῦ μέλλοντος ἄδηλον, ὡς ἔικε, προορώμενος καὶ καταφαλιζόμενος, ἢ δυνατόν, τὸ ἀνάθημα, μετὰ πολλὰς περὶ τῆς γῆς ἐκείνης προνοητικωτάτας τὰς ἐπισκήψεις τελευτῶν τοῖς ἀεὶ ἐφεστῶσιν ἐντέλλεται, εἰ καὶ μὴ αὐταῖς λέξεσι, τῆς κατὰ καιρὸν ἐκφροντίζειν προσφόρου βελτιώσεως καὶ πρὸς τὴν σχολὴν ἐναγομένης ἐπικερδεστέρας πραγματικῆς ὠφελείας. Τούτοις δὴ οὖν ἀκριβῶς ἐπιστήσαντες καὶ τῆς ἐντολῆς τὴν διάνοιαν βαθύτερον ἐξετάσαντες, οὐδαμῶς κατενοοῦμεν ἐπωφελεστέραν ἂν ἄλλως γενησομένην καὶ πρὸς τῆς ἀναθέσεως πραγματικώτερον τὸν σκοπὸν συντελέσουσαν, καὶ πλείω τὴν εὐκλειαν τῷ ἀναθεμένῳ εἰς τὸ διηνεκὲς περιάψουσαν, καὶ μείζονος τῇ μακαρίᾳ καὶ ἀοιδίμῳ ἐκείνου ψυχῇ τῆς εὐφροσύνης αἰτίαν ἀναφανησομένην, ἤ γ' εἰ τὴν σχολήν, ἥσπερ ἐπὶ συστάσει που ἀφωσίωται ἐπὶ ξυροῦ ἱσταμένην καὶ φερομένην ῥύθην εἰς τὸ μὴ ὂν στήσασα ἀνορθώσειε (καὶ ὅσον οὔπω παρόντ' ἀποκρουσταμένη τὸν κίνδυνον ἀναλάβοι) (ια) καὶ ἀνασώσειε καὶ ἐξ ἀναθήματος τῇ σχολῇ σχολὴ ἀναδειχθείη αὐτόχρημα καὶ ἐκ μωτίας. ἐφείσθω γὰρ ἐνταῦθά γε φωνῇ τῇ μολδαβικῇ ἀποχρήσασθαι καιρικαῖς ἀνωμαλίαις περιπιπτούσης ἔσθ' ὅτε εἰς τὸ πάντη ἀλυσιτελὲς καὶ ἀνώνητον, μουσεῖον καὶ Μουσῶν τέμενος καὶ μουσοτρόφων ἀνδρῶν ἐνδιαίτημα. Ἀπὸ τοιούτων οὖν λογισμῶν ἐπαιρόμενοι καὶ ἀνενδοιάστως ἑαυτοὺς διαβεβαιούμενοι καὶ πείθοντες ἀδιστάκτως ὡς οὐδεμία ἐκ τῆς κοινῆς ταυτησὶ γνώμης καθ' ὁμόφροσύνην καὶ κρίσεως ἀποτολμᾶται παράβασις ὧν ὁ ἀοίδιμος ἡγεμὼν περὶ τῆς γῆς ἐκείνης διέθετο, ἀλλὰ κατ' αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀναθέσεως ὡς εὐστοχώτατα βάλλομεν εἰκότως διατεινόμενοι καὶ τὴν ἀνάθεσιν ταύτην ἐπὶ τὸ λαμπρότερον μεταφέρομεν, καὶ μετατιθέντες ἐπ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ δι' ὃ ἀγαθὴ ἀφ' ἑαυτῆς τοῦ λοιποῦ, ἀλλὰ μὴ κατ' ἀναφορὰν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τετάχθαι μνηστεύομεν, διὰ πατριαρχικῆς ἡμῶν συνοδικῆς ἐπιστολῆς γνώμῃ καὶ προτροπῇ ἁπάντων τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ λόγοις γνωριμωτάτων τοῦ ἡμετέρου γένους ἀνεθέμεθα καὶ τὰς αἰτίας προεκθέμενοι ὡς οἷόν τε ἀκριβέστατα τῷ ἤδη τὴν μολδαβίαν θείᾳ μοίρᾳ ἐγκεχειρισμένῳ ἡγεμονίαν ὑψηλοτάτῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ αὐθέντῃ Ἰωάννῃ Ἀλεξάνδρῳ Κωνσταντίνῳ Μουρούζῃ τῆς πατρῴας ἀρετῆς καὶ φιλοκαλίας καὶ περὶ τὰ κοινῇ συντείνοντα καὶ λυσιτελῆ ἁπλέτου ζήλου καὶ προθυμίας καὶ τῆς κατὰ τὸ ἦθος ἡγεμονικῆς ἐλευθεριότητος οὐχ ἧττον διαβόχῳ ἢ τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου καὶ ζώσῃ ὡς ἀληθῶς εἰκόνι τοῦ πατρὸς καὶ ἐκμαγείῳ ἀπαραλλάκτῳ τοῦ φύσαντος ὡς τά τε ἐν Ο γγροβλαχίᾳ καὶ Μολδαβίᾳ πολυτελέστατα καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐπ' ὠφελείᾳ κοινῇ ἀναθήματα καὶ τὰ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ πόλει ἴδια καὶ δημόσι' εὐεργετήματα ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς ἄξια παριστῶντα τρανώτατα καὶ τῶν φθόνῳ κατόχων παντάπασι καὶ ἀκόντων τὴν γλῶσσαν κινεῖ πρὸς θαυμασμὸν αὐτοῦ καὶ ἀνάρρησιν· ἅπερ οὖν ἀπὸ μιᾶς, ὡς εἴρηται, δέδοκτο σύμπασιν ἀναθέμενοι τῇ δι' ἀρετὴν μᾶλλον ἢ τὴν ἡγεμονίαν περιφανεστάτῃ αὐτοῦ ὑψηλότητι τὴν τῆς παιδείας μικροῦ δεῖν παντελῆ ἐντεῦθεν ἀποδυρόμενοι καὶ τῶν λόγων στέρησιν, τὴν παρ' αὐτοῦ ἐζητούμεθα συνδρομὴν καὶ ἀντίληψιν, ἀξιώσει παρακαλοῦντες τῇ κοινῇ ἐπινεῦσαι καὶ τὴν τοῦ Χοταρνιτζενίου συμψηφίσασθαι ἀνταλλαγματικὴν ἢ ὁπόταν ἂν ἄλλην τὸ βάθος ἐγκρίνῃ τῆς ἑαυτοῦ ἀγχινοίας τε καὶ φρονήσεως ἀποτίμησιν, ὡς ἂν ἐκ ταύτης τὸ ἀραρὸς καὶ εὐσταθὲς ἐκμηχανηθῇ τῇ σχολῇ καὶ τὸ λαμπρὸν περιποιηθῇ καὶ περιφανὲς καὶ ἐπίσημον, ἐφ' ᾧ τῷ ἀοιδίμῳ αὐτοῦ πατρὶ, τοσαῦτα καὶ ἐκπεπόρισται καὶ πεπόνηται καὶ μεγαλοπρεπῶς καταβέβληται· ἡ δὲ περιφανεστάτη καὶ περίβλεπτος αὐτοῦ ὑψηλότης τοῦ κοινοῦ ζήλου προσηκαμένη τὸ ἔνθερμον καὶ δικαιὰς καὶ τῆς ὑπὲρ τῶν συνοισόντων τῇ σχολῇ φροντίδος ἡμᾶς ἀγασθεῖσα καὶ ἀναγκαίαν μὲν αὐτῆς συνεπικρίνασα τὴν μετάθεσιν, συνδοκιμάσασα δὲ καὶ τοῦ τόπου τὸ εὔθετον καὶ κατάλληλον, οὐκ ἀνεκτὴν ἐποιεῖτο τὴν συγκατάθεσιν τῆς τοῦ πατρῴου ἀναθήματος ἀνταλλαγματικῆς ἐπὶ τούτῳ ἢ ὁποιασοῦν ἀφαιρέσεως, ἀλλ' ἀνιαρὸν μὲν τὸ πρᾶγμα ἐτίθετο, ὅτι καὶ ἐν ἡγεμονίᾳ, οὐκ ἔχει ὅμως τὰ ἐκ τῶν περιστάσεων τῷ ἦθει συνεργὰ καὶ συνέριθα· ἢ γὰρ ἂν ἀφ' ἑαυτοῦ προσεπεμέτρησεν ἥδιστα ὑπόσ' ἀπαιτεῖται πρὸς τὴν τῆς ἐπικειμένης χρείας ἐκπλήρωσιν, τολμηρὸν δ' ὅλως ἡγούμενος εἰ ἐκ συγκατανεύσεως αὐτοῦ τοῖς πατρῴοις ἐνταλμασιν παρεκτροπή τις ἐπιγένοιτο καὶ παράβασις, ἐμμελῶς ἅμα καὶ εὐπρεπῶς ἅπαντας ὑποπαρῃτεῖτο τῆς ἀνανεύσεως· καὶ τοῦτο δὲ τεκμηριοῖ μάλιστα εὐγνωμονύνην υἱοῦ ὀφειλομένην πρὸς τὸν πατέρα καὶ εὐλαβοῦς περὶ τὰ δεδογμένα ἐκείνῳ χαρακτηριστικὴν διαθέσεως. Ἀλλ' οὖν ἡμῶν οὐδέν τι μᾶλλον ἀνιέντων, ἀλλ' ἐντονώτερον ἐγκειμένων λιπαρεστέραις ταῖς παρακλήσεσι καὶ ὑπ' ὄψιν ἀγόντων καὶ ἀποδεικνύντων οὐκ ἀγενέσιν ἐπιχειρήμασιν οὐκ ἀνατροπὴν ἢ ἀθέτησιν ταύτην, ἀλλ' ἐμπέδωσιν μᾶλλον καὶ ἐπὶ τὸ λῷον μετακόσμησιν καὶ μεθαρμογήν, οἷα δὴ ἀφορῶσαν πρὸς τῆς κατὰ τοῦ πρανοῦς καὶ κατάντους φορᾶς τῶν κατὰ τὴν σχολὴν τὴν ἐπίσχεσιν οὐκ ἐπὶ πολὺ πάντως ἀνθεξόντων ἢ περιγενησομένων τῆς ἀπὸ τοῦ ἀναθήματος ἐκείνου βοηθείας, εἰ ἀποτύχοιεν, ἀναπέπεισται τέλος ἐκβιασθεὶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ ταῖς ἁπάντων ὡς τοῦ εὐλόγου ἐχομέναις δυσχεραίνων μὲν καὶ ἄκων, ἀλλ' οὖν ἐπικαμφθεὶς ἱκεσίαις, πρὸς τὰ κοινῇ ἐγνωσμένα ἐνέδωκε καὶ τῇ σχολῇ ἐφῆκεν ἀντ' ἀναθήματος τοῦ Χοταρνιτζενίου ἀνατεθεῖναι ἀνάθημα ἕτερον, ὃν ἐπ' οἰκοδομῇ νεοδμήτῳ (ιβ) δεδοκιμάκαμεν τόπον ἔχειν εὐφυέστατα σύμπαντες. Ἐπεὶ δ' εὐθὺς ταῦτά θ' ἡμῖν ἐπιστείλας ἐπέτρεψε καὶ τοῖς ἐκλαμπροτάτοις καὶ περιφανεστάτοις μπεγζαδέσι, τῷ αὐταδέλφῳ αὐτοῦ κυρίῳ Δημητρίῳ καὶ τῷ φιλτάτῳ υἱῷ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ, συμπράξασθαι τὴν τοῦ τόπου ἐξωνήσεως πρόσκτησιν καὶ τὴν πρὸς τὴν ἀναγκαίαν ἐκ τοῦ παραχρῆμα οἰκοδομῆν ἐπέταξεν ἐπιμέλειαν, κοιναῖς μὲν εὐλογίαις τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα κατεπέφαμεν καὶ ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτενέσιν εὐχαῖς πρὸς τὸν Θεὸν ἡμειψάμεθα, ἄρπαγμα δὲ ἢ ἔρμαιον τὴν αὐθεντικὴν ποιησάμενοι συγκατάθεσιν, ὅλους ἑαυτοὺς τῷ ἔργῳ προστεθέμεθα· προσφιλοτιμησάμενοι δέ πως καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν συνεισενεγκεῖν εἴς τε τὸ ἐπωφελέστατον τῷ γένει, ἢ δυνατὸν καταστῆσαι τὸ πρᾶγμα, καὶ τὴν ἐνδεχομένην περιθεῖναι λαμπρότητα πρὸς τῷ ἐπὶ τῇ σχολῇ

ἀφωρισμένῳ τόπῳ μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ οἰκοδομῆς διὰ τὸ ἐφ' ὑψηλοῦ κεῖσθαι εὐηνέμου καὶ εὐηλίου καὶ πάντοθεν μὲν περιόπτου, ἀπαραπόδιστον δὲ παρὰ τοῦτο τῇ ὁράσει, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖται, παρεχούσης ἀνὰ πᾶσαν μὲν ἐτησίαν ὥραν, μάλιστα δ' ἦρος, καὶ τερπνοτάτην τὴν θεωρίαν, καὶ τὸν οἶκον αὐτὸν τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου καὶ ὅλην τὴν περιέχουσαν αὐτὸν ἐφ' ἱκανὸν ἡπλωμένην εὐρυχωρίαν ἅμα τοῖς ἐνῳκοδομημένοις αὐτῇ λοιποῖς σύμπασι, καὶ τὸν ἐκτὸς δὲ αὐτῆς τόπον καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν κείμενον συνωνησάμενοι ἔκ τε καταβολῆς τοῦ κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ ἐξ ἀρχιερατικῆς φιλοτίμου συνεισφορᾶς καὶ ἐράνου φιλογενῶν ἄλλων καὶ φιλοκάλων, θέρους πατριαρχικὴν οἴκησιν ἀπεδείξαμεν, πλεῖστον ὅσον ἐκ τοῦ εἰκότος τὸ κόσμιόν τε καὶ εὔτακτον καὶ σεμνοπρεπὲς τῆς σχολῆς καὶ μεγίστην κἀκ τούτου τὴν ἄλλην ὠφέλειαν προορώμενοι· ἀνάγκη γάρ, δηλαδή, πᾶσα τοῦ ἀεὶ πατριάρχου ἐν τῷ καινῷ τούτῳ πατριαρχείῳ ἐαρίζοντος καὶ θερίζοντος, τάχα δὲ καὶ τὸ πλέον τῆς μετοπωρινῆς ὥρας διάγοντος, διδασκάλους τε καὶ διδασκομένους ὑπ' ἐφόρῳ καὶ ἐπισκόπῳ τῷ πατριάρχῃ καὶ ὀπτῆρσι καὶ θεαταῖς καὶ ἐξετασταῖς τοῖς καθ' ἡμέραν ὡς ἐκεῖνον φοιτῶσιν ἀρχιερεῦσί τε καὶ ἐκ συστήματος τοῦ πολιτικοῦ, ἑαυτοὺς καταστέλλειν ἀεὶ καὶ ῥυθμίζειν ἐπὶ τὸ μᾶλλον σεμνὸν καὶ εὔσχημον καὶ χρηστόηθες, καὶ ἐπιμελέστερον ἐχομένους τοῦ ἔργου, καὶ σπουδαστικώτατα ἀμφὶ τὰ σπουδῆς προσέχοντας ἄξια, τοὺς παρὰ πάντων ἐπαίνους καὶ τῆς ἀρετῆς θηρᾶσθαι τὰ ἔπαθλα· καὶ τούτου μέντοιγε καὶ ἀναγκαιοτάτου ἄλλως τῷ γένει καὶ τῇ σχολῇ συντείνοντος μάλιστα παρὰ δικασταῖς γε καὶ μετρίως δικαίοις ὁ ὑψηλότατος καὶ περιφανέστατος ἡγεμὼν κύριος Ἀλέξανδρος Μουρούζης, πρωταίτιος ἂν κρίνοιτο δικαιότατα ἀφορμὴν ἅτε τὴν πρώτην ἡμῖν παρασχόμενος. Ἡ μὲν οὖν πατριαρχικὴ αὕτη ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολὴ οὕτως ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταρρυθμηθεῖσα καὶ μετακοσμηθεῖσά γε ἀνθρωπίνως, ἀφ' ἧς ὁ μὲν ἀοίδιμος ἐκεῖνος ἡγεμὼν ἀνεθέμενος γῆς ἀφορμὴν καταλέλοιπεν, ὁ δ' ἄξιος ὡς ἀληθῶς τῆς ἐκείνου (ιγ) διαδοχῆς ἀνταλλαξάμενος ἐπικεχορήγηκε, λαμπροτάτας τὰς ἐλπίδας καθυπισχνεῖται τῆς ἐς τοὔπιὸν ἐπιδόσεως. Ἡμεῖς δ' αὐτὴν καὶ κτῆμα καὶ ἔργον καὶ σύστημα τῆς πανεκλάμπρου μουρουζικῆς οἰκίας ἀναμολογοῦντές τε καὶ ἀνακηρύττοντες, τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν ἐκδεδώκαμεν σιγίλλιον κατεστρωμένον ἔν τε τῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ ἐν τῷ τῆς Σχολῆς ὡς ἂν ἐν αὐτῷ ἀναγράπτων ἀνακειμένων ὑπόσων ἐκεῖθεν καὶ ἡλίκων τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν γένος καὶ ἀπολέλαυκε καὶ ἀπολαύει τῶν εὐεργεσιῶν, ἐπαίροιντο μὲν ὅσοι προσῆκε πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν μίμησιν, εἴ γε κατ' ἐκείνους αὐτοῖς δι' εὐφήμου παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι τῆς γλώσσης ἄγεσθαι καὶ περιΐδεσθαι μέμηλεν· ἡλικία δὲ ἡ μὲν καθ' ἡμᾶς τῆς μὲν ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου (ιδ) ὑπερεύχοιτο διὰ παντὸς πρὸς τὸν κύριον ἐν σκηναῖς δικαίων καταταχθῆναι καὶ ὅπου καθαρὸς ἦχος τῶν μακαρίων ἑορτάζόντων, τῷ δ' ὑψηλοτάτῳ υἱῷ γῆράς τε λιπαρὸν καὶ τὰ πάντα λαμπρότατον καὶ ἄρθονον τῶν λοιπῶν ἀγαθῶν τὴν ἐπιρροήν, οἱ δ' ἐπιγενησόμενοι πλείσταις ὅσαις καὶ λαμπροτάταις τοῦ μουρουζικοῦ γένους διαδοχαῖς ἀμῤῥωφορεῖς ἀφορμὰς πρὸς τὴν δι' ἔργων τῆς προγονικῆς ἐξαιτοῖντο θεόθεν ἀρετῆς μίμησιν. Κοινῇ οὖν ἁπάντων γνώμῃ τῆς τε περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτης συνόδου καὶ σύμπαντος τοῦ πανεκλάμπρου καὶ εὐγενεστάτου συστήματος τοῦ ἡμετέρου γένους ἐπικυροῦντες ἐν τῷ παρόντι τὴν κατὰ κοινὴν προτροπὴν καὶ παράκλησιν γεγενημένην ταύτην τοῦ Χοταρνιτζενίου ἀνταλλαγὴν διὰ τῆς γεγονυίας παρὰ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος ἀῤῥᾳς χρημάτων ποσότητος καταβολῆς ἐπὶ προσκτήσει τοῦ εἰρημένου τόπου ἐπιτηδειότατα, ὡς δέδεικται, ἔχοντος πρὸς σχολήν, ἀποφαινόμεθα τὴν εἰς τὸ διηνεκὲς ἀσφάλειαν καὶ διαμονήν, μηδεμίαν τὸ σύνολον ἐχούσης τοῦ λοιποῦ τῆς καθ' ἡμᾶς ταύτης σχολῆς μετοχὴν τῶν εἰρημένων τριῶν μεριδίων τῆς διαληφθείσης τοῦ Χοταρνιτζενίου μωσίας, ὡς ἀντ' ἐκείνης ἀνταλλαγματικῶς ἀνατεθειμένου τοῦ ἐν ᾧ ἤδη μετῳκίσθη καὶ ἀνῳκοδόμηται (ιε) τόπου (*).

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳωδ' κατὰ μῆνα ἰανουάριον ἐπινεμήσεως ζ' (ις').

† ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† ὁ Ἐφέσου Διονύσιος
† ὁ Κυζίκου Ἰωακεὶμ
† ὁ Δέρκων Γερμανὸς
† ὁ Προύσης Ἄνθιμος
† ὁ Ἀγκύρας Δανιὴλ
† ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος
† ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος
† ὁ Δράμας Παρθένιος
† ὁ Χίου Μητροφάνης
† ὁ Προϊλάβου Παρθένιος

Πρὶν προβῶμεν εἰς ἀνάλυσιν τοῦ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις σπουδαιοτάτου ὡς ἄνω σιγιλλίου γράμματος, ἀναγκαῖον ἵνα παραθέσωμεν ἐν ὄψει τοῦ ἀναγνώστου τὸ χρυσόβουλλον τοῦ ἀειμνήστου ἡγεμόνος Ἰωάννου Κ. Μουρούζη, ἐκχωρήσαντος εἰς τὴν σχολὴν τὴν ἐπίμαχον γῆν Χοταρνιτζένι, ἣν μετὰ εἰκοσαετῆ κάρπωσιν οἱ ἐν τοῖς τότε χρόνοις τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους διευθύνοντες ἀντήλλαξαν μετὰ τῆς ἐν Ξηροκρήνῃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γεωργίου Χατμάνου ἐγγραφείσης οἰκίας, εἰς ἣν ἐγκατεστάθη ἡ τοῦ Γένους μεγαλώνυμος σχολή. Τὴν δημοσίευσιν ὅμως τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀναγκαζόμεθα ἵνα ἀναβάλωμεν εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος ἕνεκεν ἐλλείψεως, τό γε νῦν, χώρου.

(*) ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ μετὰ χεῖρας σιγίλλιον ὑπάρχει κατακεχωρισμένον καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς περὶ ἧς ἐν αὐτῷ πρόκειται Μ. τοῦ Γ. σχολῆς· παραλληλίσαντες δ' ἀκριβείας χάριν τὰ κείμενα, εὕρομεν ἀμφότερα ἐπουσιωδῶς ἔστιν ὅπου καὶ μᾶλλον κατ' ἀντιγραφικὴν ἀβλεψίαν ἀλλήλων διαφέροντα. Οἷον, ἡ παρ' ἡμῖν ὑπὸ σημείῳ (α) ἀπαντῶσα λέξις ὠφέλειαν φέρεται ἐν ἐκείνῳ ἀσφάλειαν.

β ἡ κλίσιν· κλῆσιν.
γ Ἀντιπεριγενομένοις· ἀντιπεριιγνομένοις.
δ Παραιτίων· παρ' αἰτίων.
ε Τὰ· καί.
στ Περιέργων· παρέργων.
ζ Ἀποδείξαιμεν· ἀποδείξομεν.
η Περιμένοιμεν; (ἄνευ ἐρωτηματικοῦ).
θ Ἐξαρκοῦσαν· ἐξαρκοῦσαν ἀναγκαίας.
ι Ἀποτυχοῦσιν· ἀποτυχόντες.
ια Τὸ παρεντεθὲν χωρίον "καὶ ὅσον οὔπω παρόντ' ἀποκρουσαμένη τὸν κίνδυνον ἀναλάβοι" εὑρηται μόνον ἐν τῷ τῆς σχολῆς κώδικι.
ιβ Νεοδμήτῳ· νεοδμήτου
ιγ Ἐκείνου· ἐκείνου τὰ πάντα.
ιδ Ἀοιδίμου· ἀοιδίμου ἐκείνου.
ιε Ἀνῳκοδόμηται· ἐνῳκοδόμηται.
ιστ Ἐν ἔτει σωτηρίῳ κλπ.— ᾳωδ Ἰνδικτιῶνος ζ. Ἐκ δὲ τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἀρχιερέων ἐλλείπει ἐκ τοῦ κώδικος τῆς σχολῆς ἡ τοῦ Δέρκων Γερμανοῦ.

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

νῦν πρῶτον ἐκδιδόμεναι ἐκ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ

Θεολογικῆς Σχολῆς εὑρισκομένου χειρογράφου

ΥΠΟ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Ἐν τούτοις ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πρωΐμως ἤδη πολλοὶ τῶν μοναχῶν, καὶ τὸ ἀληθὲς καὶ γνήσιον πνεῦμα τοῦ μοναχικοῦ βίου διέφθειραν καὶ βλάβης μᾶλλον ἢ ὠφελείας πρόξενοι ἐγένοντο. Αὐτὸς ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος ἀναγκάζεται που νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι μεταξὺ τῶν μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν οὐ μόνον οἱ ἄριστοι, ἀλλὰ καὶ οἱ χείριστοι τῶν ἀνθρώπων ἀπαντῶσιν. Καὶ ἀληθῶς ὅσον ἁγία καὶ θαυμαστὴ ἦν ἡ πολιτεία τῶν ἀληθῶς μοναζόντων, τοσοῦτον ἀξιοκατάκριτος ἦν ἡ διαγωγὴ τῶν ἀναξίως τὸ ὄνομα τοῦτο φερόντων· ὅσον δὲ ὠφέλιμοι κατέστησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ πρῶτοι, τοσοῦτον ἐπιβλαβεῖς οἱ δεύτεροι. Οὐδεὶς ὁ ἀρνούμενος ὅτι ὁ πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ ἐθνισμοῦ ζῆλός τινων μοναχῶν δὲν ἦτο ἀξιέπαινος· οἱ τοιοῦτοι διήγειρον συνήθως τὸν φανατικὸν ὄχλον ἐναντίον τῶν ναῶν καὶ τῆς λατρείας τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐν τῇ καταστροφῇ αὐτῶν πολλάκις ἦσαν οἱ πρῶτοι. Διὰ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἐπιροπῆς αὐτῶν ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἠδύναντο νὰ ἀντιστρατεύωνται καὶ κατὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, νὰ ἐπεμβαίνωσι δὲ πολλάκις καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Περὶ τὰ τέλη ἤδη τῆς 4 ἑκατονταετηρίδος πολλοὶ τῶν μοναχῶν ἐγκαταλείποντες τὰ καταφύγια αὐτῶν κατήρχοντο εἰς τὰς πόλεις, ὅπου ἐπορθαλμιῶντες εἰς διαφόρους θέσεις πολλὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ παρεῖχον πράγματα, ἐνῷ ἕτεροι ἀλαζονευόμενοι ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἁγιότητι περιεφρόνουν ἔστιν ὅτε καὶ ἱεραρχίαν καὶ αὐτὰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, συγκαταριθμούμενοι δὲ εἰς τὰς αἱρετικὰς φατρίας, στρατὸν πολυπληθῆ (1) καὶ βραχίονας στιβαροὺς παρεῖχον εἰς τὰς χεῖρας βιαίων ἀνθρώπων. Αἰτία τούτων ἦν, τὸ ὅτι πολλοὶ τῶν μοναχῶν ἐκ τῶν κατωτέρων τῆς κοινωνίας τάξεων καταγόμενοι, συνεκόμιζον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν ἐκεῖ ἐπιπολάζουσαν ὠμότητα καὶ χυδαιότητα, ἢ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον καθειλκύοντο οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ἐλατηρίου τῆς ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἀλλ' ὑπὸ ὑπερηφανείας, ματαιότητος, ὀκνηρίας καὶ ἵνα ἀποφεύγωσι πολλάκις τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ἄλλους δασμούς. Δικαίως περὶ τῶν τοιούτων ἔλεγεν ὁ ἱερὸς Νεῖλος, ὅτι οὔτε καταλιπόντες τι καὶ ὁ μὴ εἶχον κτησάμενοι, ὥσπερ ἐμπορείας οὐ φιλοσοφίας ὑπόθεσιν τὸν μοναχικὸν βίον πεποίηνται (2). Ἐννοεῖται δὲ οἰκοθεν ὅτι παρὰ τῶν τοιούτων οὐδὲν καλὸν ἠδύνατό τις νὰ ἀναμένῃ, ἐὰν μάλιστα καὶ ἡγούμενοι πολλάκις καθίσταντο. Ἐντεῦθεν δικαίως παρεπονεῖτο ὁ αὐτὸς Νεῖλος λέγων: διὰ τοῦτο εὐκαταφρόνητος ὁ βίος ἐγένετο καὶ οἱ μετερχόμενοι αὐτὸν παρὰ πάντων χλευάζονται. Τίς γὰρ μὴ γελάσεται τὸν χθὲς ἐν καπηλείῳ ὑδροφοροῦντα, σήμερον ὁρῶν ὡς διδάσκαλον ἀρετῆς, παρὰ μαθητῶν δορυφορούμενον, ἢ τὸν πρώην τῶν πολιτικῶν ἀναχωρήσαντα κακοπραγιῶν, ὀψὲ μετὰ πλήθους μαθητῶν διὰ πάσης σοβοῦντα τῆς ἀγορᾶς (3). Ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ἕτερα ἄτοπα προήρχοντο ἕνεκά τε τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς παραθέρμου ἐπιτάσεως τῆς ἀσκήσεως πολλῶν μοναχῶν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ μοναχικὴ πολιτεία οὐ μικρὸν συνετέλει εἰς τὴν ἀπονέκρωσιν τῶν παθῶν καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀληθοῦς χριστιανικῆς ἁγιότητος. Τοῦτο ἀληθῶς κατώρθωσαν πολλοί· οὐκ ὀλίγοι ὅμως ἀπομακρυνόμενοι τῶν τοῦ κόσμου πειρασμῶν, ἔμελλον δυστυχῶς νὰ δοκιμάσωσιν ὅτι οὗτοι εἵποντο αὐτοῖς καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔμελλον νὰ δοκιμάσωσιν ὅτι ἡ σὰρξ μετὰ τῶν παθῶν αὐτῆς ἀκολουθεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ μάλιστα βιαιότερον ἐπενεργοῦσα πολλάκις ἢ ἐν τῷ κόσμῳ. Πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἀναφέρουσιν ἡμῖν οἱ Πατέρες· αὐτὸς ὁ Μ. Βασίλειος ὁ τοσοῦτον διαπρέψας ἐν τῷ μοναχικῷ βίῳ, ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ Γρηγόριον: κατέλιπον μὲν τὰς ἐν ἄστει διατριβάς, ἐμαυτὸν δὲ οὕτω ἀπολιπεῖν ἠδυνήθην.... ὥστε οὐδὲν μέγα τῆς ἐρημίας ἀπωνάμεθα ταύτης (4). Τινὲς μάλιστα τῶν μοναχῶν μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ ποθουμένου περιήρχοντο εἰς παντελῆ ἀπελπισίαν, ἐνῷ ἕτεροι ὑπὸ τῆς αὐστηρᾶς ἀπομονώσεως, τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς κακουχίας πιεζόμενοι ἐβλάπτοντο τὴν ὑγείαν σπουδαίως. Οὕτω, λόγου χάριν, τινὲς ὑπὸ τῆς ὑγρασίας τῶν κελλίων αὐτῶν, τῆς ὑπερβολικῆς νηστείας, τῆς κατὰ κόρον ἀναγνώσεως καὶ τῶν τοιούτων εἰς μελαγχολίαν περιπίπτοντες, ἔχρηζον μᾶλλον, ὡς λέγει ὁ Ἱερώνυμος (ἐπιστολ. 95) τῆς ἰατρικῆς περιθάλψεως τοῦ Ἱπποκράτους ἢ τῶν σορῶν καὶ συνετῶν παραινέσεων τῶν Πατέρων. Τοῖς τοιούτοις δὲν ἦσαν ἀσυνήθεις οἱ πρὸς αὐτοχειρίαν πειρασμοί: Τινὲς μὲν αὐτῶν, λέγει ὁ ἱερὸς Νεῖλος (5) ξενισθέντες καὶ θορυβηθέντες τὸν νοῦν ἐξ ἀπροσεξίας καὶ ἀδιακρισίας ἑαυτοὺς ἔσφαξαν μαχαίρᾳ, τινὲς δὲ κατεκρήμνισαν ἑαυτοὺς ἀφορήτῳ λύπῃ καὶ ἀπογνώσει συσχεθέντες, ἕτεροι δὲ τὰ γεννητικὰ μόρια κόψαντες καὶ αὐτοφονευταὶ ἑαυτῶν προαιρέσει γεγονότες οἱ τάλανες, ὑπέπεσαν τῇ ἀποστολικῇ ἀρᾷ. Ἕτεροι ἀπέθνησκον τὸν δι'

(1) Στίφη καὶ φάλαγγας οὐ μοναχῶν ἀλλὰ μαχητῶν, καλεῖ αὐτοὺς ὁ Ἰσίδωρος.

(2) Πρὸς Μάγναν κεφ. 5'.

(3) Λόγος ἀσκητικὸς κεφ. 22, πρβλ. καὶ Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου ἐπιστολ. Βιβλ. 1, 219, ἔνθα ὁ εὐγενὴς μοναχὸς θρηνεῖ ἐπὶ τῇ ὑπὸ ποιμένων καὶ δούλων ἱδρύσει μοναστηρίων.

(4) Ἐπιστολ. 2 πρὸς Γρηγόριον πρβλ. καὶ ἐπιστολ. 18 τοῦ Ἱερωνύμου πρὸς Εὐστόχιαν.

(5) Ἐπιστ. βιβλ. 2, 140

ἀσιτίας θάνατον (6) καὶ ἄλλοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παχωμίου ἢ διὰ τῆς διατομῆς τῆς γαστρὸς καὶ τῆς κατακρημνίσεως ἀπέθνησκον ἢ ἄλλοις διαφόροις τρόποις (7). Πολλοὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς λοιπῆς κακοπραγίας ἐνόμιζον ὅτι εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἠθικῆς τελειότητος ἀφικνοῦντο, ὥστε δὲν ἔχρηζον τῶν πρὸς σωτηρίαν μέσων τῆς Ἐκκλησίας, μηδ' αὐτῆς τῆς εὐχαριστίας ἐξαιρουμένης· ἐντεῦθεν ὅμως εἰς φοβερὰ κατεφέροντο πτώματα καὶ ἀθεμίτους πράξεις, διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Νεῖλος, εὐθὺς ἐπιδραμόντες οἱ παμπόνηροι δαίμονες καὶ συμπλακέντες τῷ ἀπορρανισθέντι τῆς μακαρίας φρουρᾶς (τῆς τῶν ἀγγέλων δηλ.) καταβάλλουσι τὸν περφυσιωμένον εἰς πορνείαν ἢ κλοπὴν ἢ φονοκτονίαν, μοιχείαν ἢ ἕτερόν τι τῶν ἀπηγορευμένων· μείζων γὰρ πάντων τῶν πλημμελημάτων πλημμέλημά ἐστιν ὑπερηφάνεια (8). Καὶ ἡ ἀληθὼς ἡ πνευματικὴ ὑπερηφάνεια καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς παρὰ πολλοῖς ἦν ἀφορμὴ καὶ πηγὴ παραθέρμων τάσεων καὶ ψυχικῶν ἀσθενειῶν. Οὕτω π. χ. κατὰ τὸν Παλλάδιον, Οὐάλης τις τοσοῦτον ἦν περφυσιωμένος τὸ φρόνημα ὥστε ποτὲ ἐλθὼν ἐν μέσῳ τῆς ἀδελφότητος συνηγμένης εἶπεν: ἐγὼ κοινωνίας χρείαν οὐκ ἔχω· τὸν Χριστὸν ἑώρακα σήμερον. Διὰ τοῦτο δήσαντες τότε αὐτὸν οἱ Πατέρες σιδήροις ἐπὶ ἔτος ἓν ἀπεθεράπευσαν, εὐχαῖς καὶ ποικίλῃ ἀδιαφορήσει καὶ ἀπραγοτέρῳ βίῳ τὸ οἴημα αὐτοῦ καθελόντες, καθὼς λέγεται, τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἰάματα (9). Κατὰ τὸν αὐτὸν Παλλάδιον, Πτολεμαΐός τις, ὅστις ἀποξενωθεὶς διδασκαλίας πνευματικῆς καὶ συντυχίας ἀνδρῶν ὁσίων καὶ συνεχοῦς κοινωνίας τῶν μυστηρίων Χριστοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμάνη ἐκτραπεὶς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὥστε ὡμολόγει τὸν λεγόμενον αὐτοματισμόν, ὕστερον ἔκδοτον ἑαυτὸν δεδωκὼς γαστριμαργίᾳ καὶ οἰνοφλυγίᾳ, ἐλεεινὸν θέαμα καὶ πλῆρες δακρύων προκείμενος χριστιανῶν ὀφθαλμοῖς, παίγνιον δὲ καὶ χλεύη τοῖς ἀγνοοῦσι τὸν ἡμέτερον βίον (10). Αὐτὸ τοῦτο ἔπραξε καί τις Ἥρων, ὅστις μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ ἱδρῶτας εἰς ὕψος ἀπήρθη ἀπονοίας καὶ εἰς τοιαύτην ἀδιαφορίαν περιέπεσεν ὥστε καὶ θεάτροις παρέβαλε καὶ ἱπποδρομίαις καὶ τὰς διατριβὰς εἶχεν ἐν καπηλείοις (11). Ἕτεροι ἐνόμιζον ὅτι ἀρκοῦσι πρὸς σωτηρίαν τὰ ἴδια ἔργα (12)· ἕτεροι εἰς τοιαύτην κατάστασιν περιήρχοντο ὥστε ἐκ τῆς ἄγαν ἀσιτίας, ὡς λέγει ὁ Σωζόμενος (6, 34), σκώληκες ἐκ τῶν ὀδόντων αὐτῶν εἷρπον. Ἄλλοι, ὡς ἀναφέρει ὁ Κασσιανός, παρεξηγοῦντες τὸ τῆς Γραφῆς (Ματθ. 10, 38) περιεπλανῶντο φέροντες ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν σταυρούς, ἄλλοι ἔζων χλόην μόνον τρώγοντες καὶ ρίζας, ὅθεν καὶ Βοσκοὶ ἐκλήθησαν (13) καὶ ἕτεροι χάριν εὐφημιῶν καὶ κοσμικῶν τιμῶν κατεχρῶντο τοῦ Στυλιτικοῦ λεγομένου βίου, ὡς ἀναφέρει ὁ ἱερὸς Νεῖλος περί τινος Νικάνδρου, πρὸς ὃν γράφων παραινεῖ: ἄτοπον ἂν εἴη ἐφ' ὑψηλοῦ μὲν τοῦ κίονος ἱστασθαι τῷ σώματι τοῖς πᾶσι φαινόμενον ἔνδοξον, κάτω δὲ τοῖς λογισμοῖς σύρεσθαι, μηδὲν ἄξιον τῶν οὐρανίων πραγμάτων διανοεῖσθαι βουλόμενον (14).

(6) Γρηγορ. τοῦ Θεολόγ. ᾄσμα 99 στίχ. 100—105.

Θνήσκουσιν πολλοὶ προφρονέως θανάτοις
αὐτοὶ ὑπὸ σφετέρης παλάμης καὶ γαστρὸς ἀνάγκῃ·
οἱ δὲ κατὰ σκοπέλων, βένθεσί τ' ἠὲ βρόχοις
μάρτυρες ἀτρεκίης· πολέμου δ' ἄπο καὶ στονόεντος
ἔλαθε, Χριστὲ ἄναξ, πιστοὺς φρεσὶν ἀφραδέουσιν.

(7) Βίος Παλλαδ. παράγρ. 61 πρβλ. καὶ Χρυσοστόμου πρὸς Σταγείριον βιβλ. 3.

(8) Ἐπιστολ. βιβλ. 1,326.

(9) Λαυσιακὸν παράγρ. 31.

(10) αὐτόθι 33.

(11) αὐτόθι 32 πρβλ. καὶ 95.

(12) Νείλου ἐπιστολ. 3,284.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

§ 1.

Ο ΝΑΟΣ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον τεῦχος)

Ἐπειδὴ καὶ τὸ ἱερὸν βῆμα, καθ' ἃ προέφημεν, ἐμφαίνει τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, τούτου ἕνεκεν οἰκοδομεῖται καὶ ὑψηλότερον τῶν ἄλλων τοῦ ναοῦ μερῶν, καὶ πρὸς αὐτὸ φερόμεθα ἀνερχόμενοι βαθμίδας, αἵτινες κατέναντι τῶν βασιλικῶν θυρῶν τοῦ καταπετάσματος σχηματίζονται εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου, ὅπως καταρτισθῇ τέλειος κύκλος μετὰ τῆς ὄπισθεν τῆς ἁγίας Τραπέζης ἀχιβάδας καὶ οὕτως ἐν πλήρει κύκλῳ μὴ ἔχοντος ἀρχὴν καὶ τέλος τοποθετηθῇ ὁ θρόνος τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ.

Ἐπὶ τοῦ καταπετάσματος τοῦ χωρίζοντος τὸ ἅγιον βῆμα ἀπὸ τοῦ κυρίως ναοῦ εἰκονίζομεν τὸν Σωτῆρα Ἰησοῦν ἔχοντα ἐκ δεξιῶν τὴν πάναγνον αὐτοῦ **Μητέρα**, ἐξ εὐωνύμων τὸν Προφήτην καὶ Πρόδρομον, καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὰς εἰκόνας τοῦ τε ἁγίου, εἰς οὗ τὴν μνήμην εἶνε ᾠκοδομημένος ὁ ναός, καὶ ἄλλων ἁγίων ὡς καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων τῶν νοερῶν δυνάμεων Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ. Διὰ τῆς θεωρίας τῶν ἱερῶν αὐτῶν εἰκόνων ἐκδιδασκόμεθα τὴν ἐν Οὐρανῷ ἐντρυφὴν τῶν ἁγίων παρὰ τῷ Σωτῆρι, ὃς κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ εὕρηται ἐν μέσῳ ἡμῶν συνηγμένων ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ὃς μέλλει ἔρχεσθαι ἵνα κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς.

Πρὸ τοῦ ἱεροῦ βήματος ὑψοῦτο τὸ πάλαι ὁ Ἄμβων ἔχων δύο ἀνόδους (κοχλίας), τὴν μὲν ἀπ' ἀνατολῶν, ὅθεν συνήθως ἀνέβαινον, τὴν δὲ ἐκ δυσμῶν, τὴν τῆς καθόδου· τούτου δὲ ἕνεκεν ὠνομάσθη καὶ ἄμβων ἐκ τοῦ λατινικοῦ ambo. Ἐκδηλοῖ δὲ οὗτος τὸν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἐκκυλισθέντα λίθον τοῦ μνήματος, ὅθεν καὶ ἀγγελικὸν σώζοντες τύπον οἱ διάκονοι καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπ' αὐτοῦ ἀνερχόμενοι ἐκήρυττον τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ οἱ ἐπίσκοποι παρηγόρουν τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ τεθλιμμένους καὶ ἐκεραυνοβόλουν τὰς ἀδικίας τῶν τῆς ἡμέρας ἰσχυρῶν, ὡς ἔπραττεν ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, περὶ οὗ Νικηφόρος ὁ Καλλιστος λέγει· «εἰωθὸς γὰρ

(13) Σωζομ. 6, 33.

(14) Ἐπιστολ. 2,115· πρβλ. καὶ ἐπιστολ. 114, ἔνθα πρὸς τὸν αὐτὸν Στυλίτην γράφων λέγει: Πρόσεχε σεαυτῷ μήποτε ἐνταῦθα παρὰ ἀνθρώπων φθαρτῶν ἀκρατῶς ἐπαινεθεὶς ἀρτίως τὸ τηνικαῦτα παρὰ τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ταλανισθῇς ἀθλίως παρ' ἐλπίδας.

ἦν ἐκείνῳ ἐπ' ἄμβωνος ἀναβαίνοντι διεξιέναι τοὺς λόγους, ἵν' ἅπαντας ἡ φωνὴ ἐπιφθάνοι».

Ὅτι δὲ ὁ Ἄμβων ὑψοῦτο πρὸ τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ οὐχί, ὡς ὁ Σιλεντιάριος λέγει, περὶ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας ὅτι περὶ τὸ μέσον εὕρητο τοῦ ναοῦ νενευκὼς μᾶλλον «πρὸς ἀνατολίην», ἐξάγομεν καὶ ἐκ τῆς ἔτι πρὸ τοῦ καταπετάσματος ἀναγνώσεως τῆς ὀπισθάμβωνος εὐχῆς, ἣν ὁ ἱερεὺς ἀνεγίνωσκεν ἀφορῶν πρὸς τὸν λαὸν κάτωθεν τοῦ ἄμβωνος, περὶ ἧς πλατύτερον ὁμιλήσομεν ἐν τῷ περὶ λειτουργίας κεφαλαίῳ.

Τὸ πρὸ τοῦ καταπετάσματος μέρος, τὸ ἐκτεινόμενον μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, καλεῖται Σολέας· αὐτοῦ δὲ ἵσταντο οἱ ἀναγνῶσται καὶ οἱ ὑποδιάκονοι.

Τὸ μέσον τοῦ ναοῦ καλεῖται ὀμφαλός, ἢ ἄλλως μεσόναον, εἰς ὑποτύπωσιν τοῖς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κρατούσης ἰδέας ὅτι ἡ ἁγία πόλις Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τοῦ κόσμου σημείῳ ἔκειτο.

Αἱ κανδῆλαι, δι' ὧν πληροῦται ὁ ναός, ἐξεικονίζουσι τοὺς ἀπειροπληθεῖς ἀστέρας, οὓς ἡ πανσθενὴς τοῦ Δημιουργοῦ δεξιὰ ἐγκατέσπειρεν ἐπὶ προσώπου τοῦ στερεώματος· ἐκ τῶν φώτων τούτων τὰ μὲν ἁπλᾶ ἢ μοναδικὰ τὸ ἑνιαῖον τῆς Τριάδος ἐμφαίνουσι, καὶ ὅταν πρὸ εἰκόνος ἁγίου κρεμῶνται, τὴν φωτοβόλον ἐν οὐρανοῖς λάμψιν τῆς μακαρίας τοῦ τιμημένου ἁγίου ψυχῆς ἐκδηλοῦσι· τὰ δὲ διπλόφωτα, τὸ διφυὲς τῆς τοῦ Σωτῆρος φύσεως διερμηνεύουσι· τὰ τριλαμπῆ ἢ τρίφωτα τὸ τρισυπόστατον τῆς Τριάδος ἀπεικονίζουσι· τὰ ἑπτάφωτα τὸν ἀριθμὸν τῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος χαρισμάτων· τὰ δωδεκάφωτα τὴν τῶν ἀποστόλων χορείαν διηρμηνεύουσι, καὶ τὰ πολύφωτα τὴν θριαμβεύουσαν ἐκκλησίαν ἐκπροσωποῦσι· τέλος αἱ πρὸ τῆς εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς Θεοτόκου καιόμεναι λαμπάδες εἰς τύπον εἰσὶν ἡ μὲν τῆς στήλης τοῦ πυρὸς τῆς καθοδηγησάσης τὰ βήματα τοῦ ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθόντος Ἰσραήλ, ἡ δὲ τῆς φλεγομένης Βάτου, ἣν ὁ θεόπτης Μωϋσῆς ἐθεάσατο.

Ὁ ἐν τῷ ναῷ κόσμος ἐμφαίνει τὴν εὐπρέπειαν, ἣν ὁ Κύριος ἐνεδύσατο· πλήρης δ' ἐστὶν εὐωδίας ἀρωματικῆς, διότι κατὰ τὸν προφήτην «ὀσμὴ ἱματίων ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα· σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου» (Ἆσμα ἀσμάτ. δ, η, μδ'. 9). Ἡ ὀσμὴ δ' αὕτη καὶ εὐωδία ὑπομιμνήσκει τοῖς εἰσιοῦσιν εἰς τὸν ναὸν ὅτι ὀφείλουσιν ἵνα ἁγνὰς καὶ εὐώδεις τὰς ψυχὰς προσφέρωσιν εἰς τὸν Θεόν, οὗ ναὸς ἔμψυχος τὰ σώματά εἰσιν ἡμῶν. Τέλος ἡ καθόλου τοῦ ναοῦ εὐπρέπεια καὶ ἡ ἐν αὐτῷ καθαριότης, τὸ καθαρὸν καὶ πάγκαλον τῶν ἁγίων καὶ τὸ τοῦ παραδείσου τερπνὸν ἐξεικονίζουσι.

Πρὸ τοῦ ναοῦ ἐκτείνεται ὁ Νάρθηξ, ἡ τοῦ ναοῦ ἀρχή, ὡς ἐτυμολογεῖ τὴν λέξιν ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν εἰς τὸ περὶ αἱρέσεων, ὅπερ καὶ κατηχουμενεῖα ἐκαλοῦντο, ἐν οἷς ἵσταντο οἱ κατηχούμενοι, οἵτινες ὅμως ἀπὸ τῶν μέσων τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος ἔπαυσαν τοῦ διαστέλλεσθαι καὶ διίστασθαι, ὡς ἱστοροῦσιν ὁ ἐν ἁγίοις Μάξιμος ὁμολογητὴς (κεφ. γ') καὶ ὁ κατὰ τὸν ιϐ' αἰῶνα ἀκμάσας Ζωναρᾶς ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ ιθ' κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου.

Οἱ ναοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δύο εἶχον νάρθηκας, τὸν πρῶτον ἢ μέγαν, καὶ τὸν ἐσωνάρθηκα· ἕτεροι, ὡς ὁ τῆς ἁγίας Σοφίας, τέσσαρας. Περὶ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας τοῦ λόγου ὑποκειμένου, τέσσαρας νάρθηκας μνημονεύει ὁ Κωδινός, «ὧν τὰ ὄροφα κατεχρύσωσεν (ὁ Ἰουστινιανὸς) ἐξ ὑελίνου χρυσοῦ λαμπρότατα»· τὰ δὲ πρακτικὰ τῆς ς' οἰκουμενικῆς συνόδου ἀναφέρουσιν «ὅπου τὸ δικύμβαλον ἐν τρίτῳ νάρθηκι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας» (Πράξ. η'). Τέσσαρας νάρθηκας τῆς ἁγίας Σοφίας μνημονεύει ἐπίσης καὶ ὁ Ἀνώνυμος συγγραφεὺς τοῦ περὶ ἁγίας Σοφίας ὑπομνήματος γράφων (σελ. 247) ὅτι «τὸ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ καὶ οἱ τέσσαρες νάρθηκες καὶ ὁ λουτὴρ καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν ὑπῆρχον οἰκήματα Δαμιανοῦ Πατρικίου»· καὶ παρακατιὼν «τὰς γὰρ τέσσαρας ῥίνας τοῦ ναοῦ ὠνόμασε τοὺς τέσσαρας ποταμοὺς τοὺς ἐξερχομένους ἐκ τοῦ Παραδείσου, καὶ ἔδωκε νόμον ἵνα κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἵστασθαι ἐν αὐτοῖς ἕνα ἕκαστον (τοὺς) ἀφοριζομένους». Πιθανῶς οἱ δύο τῶν ναρθήκων τούτων εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐσωνάρθηκος χωρίσματα.

Εἰς τὸν πρῶτον νάρθηκα τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐννέα ἔφερον πύλαι, ὧν τὴν ἐπιστασίαν εἶχον οἱ ὀστιάριοι, ὧν ὁ ἀριθμὸς διὰ νεαρᾶς τοῦ κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ἀκμάσαντος Ἡρακλείου ὡρίσθη εἰς 75 (α), πρὸς οὓς ὁ λόγος τὸ πάλαι ἀπετείνετο ἐν τῷ «τὰς θύρας, τὰς θύρας ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν», ὅπως κλείσωσι τὰς ἔξω πύλας, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ τις τῶν μὴ κοινωνούντων τῶν χριστιανικῶν μυστηρίων ἢ τῶν δικτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν καιρῷ μυσταγωγίας.

Αἱ ἐννέα αὗται πύλαι, δι' ὧν ὁ κύριος ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας ἐκοινώνει μετὰ τοῦ ἐσωνάρθηκος, ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς κεκοσμημέναι ἐξ ὀστῶν ἐλέφαντος, ἠλέκτρου καὶ ἀργύρου· πολλοὶ δ' ἐπίστευον ὅτι ἡ κέδρος, ἐξ ἧς ἦσαν αὗται κατεσκευασμέναι, ἦν ἐκ τῆς κιβωτοῦ τοῦ Νῶε, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀνώνυμος γράφων «ἐποίησε δὲ .... καὶ ἐν τῷ νάρθηκι ἠλέκτρου πύλας καὶ πυλῶνας τρεῖς, δύο ἐμμέτρους, καὶ μέσων τῶν δυοῖν μεγίστην ἀργυρᾶν χρυσέμβαφον τὰς παραπύλας αὐτῆς χρυσώσας. Ἔσωθεν δὲ τῶν τριῶν πυλῶν ἀντὶ ξύλων καινῶν ἔβαλεν ἐκ τῶν τῆς Κιβωτοῦ ξύλων». Σήμερον αἱ πύλαι αὗται δὲν ὑπάρχουσι· πυρποληθεισῶν τῶν πυλῶν τούτων, Μιχαὴλ ὁ Κουροπαλάτης ὁ ἐπιλεγόμενος Ραγκαβᾶς, ὁ τῷ 813 βασιλεύσας, κατεσκεύασεν ἀντ' αὐτῶν ἄλλας ἐκ χαλκοῦ, ἐφ' ὧν ἀναγινώσκεται ἔτι καὶ νῦν ΜΙΧΑΗΛ ΝΙΚΗΤΩΝ.

Ἐν τῷ ἐσωνάρθηκι εὕρητο τὸ βαπτιστήριον· ἔν τισι δὲ ναοῖς δύο ὑπῆρχον βαπτιστήρια, ὡς λ. χ. ἐν τῷ τῆς ἁγίας Σοφίας ναῷ, ἔνθα ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ νάρθηκι μικροῦ βαπτιστηρίου, ὅπερ ἦν πάντοτε ἀνοικτὸν διὰ τὴν καθημερινὴν βάπτισιν, ὑπῆρχε καὶ τὸ μέγα Βαπτιστήριον, ὁ καλούμενος ἄλλως καὶ Βαπτιστὴρ καὶ μέγα Φωτιστήριον, ὅπερ ἔκειτο παρὰ τὸ σκευοφυλάκιον.

Πέντε θύραι ἔφερον καὶ φέρουσιν ἐκ τοῦ ἐσωνάρθηκος πρὸς τὸν ἐξωνάρθηκα, αἵτινες ἐκαλοῦντο ὡραῖαι ἢ βασιλικαί, καθ' ἃ ἐκ τοῦ Πορφυρογεννήτου (βιϐλ. Α', α) πιστοποιούμεθα, ἀφηγουμένου τὴν εἰς τὸν ναὸν εἴσοδον τοῦ αὐτοκράτορος καὶ γράφοντος· «εἰσελθὼν ἀπὸ τοῦ ὡρολογίου διὰ τῆς ὡραίας πύλης, ἀπεστέρετο ὑπὸ τῶν

(α) Ἡ νεαρὰ αὕτη ὁρίζει διὰ τὴν Μ. Ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους 60, διακόνους 50, διακονίσσας 40, ὑποδιακόνους 70, ἀναγνώστας 60, ψάλτας 25 καὶ θυρωροὺς 75.

πραιποσίτων ἔνδον τοῦ βήλου, τοῦ κρεμαμένου εἰς τὴν καμάραν, ἤγουν εἰς τὸ προπύλαιον τοῦ νάρθηκος».

Πολλοὶ συγχέουσι τοὺς ἐμβόλους μὲ τοὺς νάρθηκας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Κωδινοῦ, ἐξιστοροῦντος τὸ πάθημα τῆς αὐτοκρατείρας Θεοδώρας καὶ γράφοντος « Θεοδώρα ἡ Αὐγούστα, ἡ τοῦ Θεοφίλου, ἀπερχομένη διὰ τοῦ ἐμβόλου εἰς Βλαχέρνας, καὶ τοῦ ἵππου αὐτῆς ὀλισθήσαντος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ....», ἀριδήλως συνάγεται ὅτι ἄλλο ὁ ἔμβολος καὶ ἄλλο ὁ νάρθηξ ἦν. Ἔμβολοι ἰδίως ἐκαλοῦντο παρὰ Βυζαντινοῖς λιθοσκέπαστοι καὶ πλακόστρωτοι στοαὶ δι' ὧν, κατὰ τὸν Χρυσολωρᾶν « ἐξεῖναι ἄνευ πηλοῦ καὶ ἀκτῖνος πᾶσαν αὐτὴν (τὴν πόλιν) διτέναι ».

Αἱ ὡραῖαι αὗται ἢ βασιλικαὶ πύλαι, αἱ κατ' ἄλλους ἀγγελικαὶ καλούμεναι πύλαι, ἄλλοτε ἐκλείοντο μὲ βῆλα καὶ πάλιν ἠνοίγοντο εἴς τινας ἀκολουθίας, καθ' ἃς πρὸ τοῦ ναοῦ τὰς εὐχὰς οἱ πιστοὶ ἐποιοῦντο· « οὐρανοῦ τάξιν φαμὲν, λέγει ὁ Θεσσαλονίκης Συμεών, καὶ τοῦ ἐν Ἐδὲμ Παραδείσου τὸν θεῖον ἔχειν ναόν, διὸ καὶ καταπετάσμασί τισιν ἐν ταῖς ἱεραῖς μοναῖς ἐν τῷ ἔξωθεν ψάλλειν διαρράττουσι τὸν ναόν· ἕλκουσι δὲ ταῦτα ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι, τοῦ τοιούτου δεικνύντος ὅτι Χριστὸς κατῆλθε μέχρις ἡμῶν, καὶ τὸ μεσότειχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, εἰρήνην δέδωκε καὶ εἰς οὐρανοὺς ἡμᾶς ἀνήγαγεν»· ὁ ἐξωνάρθηξ ἐκαλεῖτο καὶ πρόναος, ἐλογίζετο δὲ καὶ εἶνε τόπος ἱερὸς κατὰ τὴν εἰς τὸν 6' κανόνα τοῦ Ἀλεξανδρείας Διονυσίου ἑρμηνείαν τοῦ Βαλσαμῶνος, γράφοντος· « οὐ γάρ εἰσι κοινοὶ οἱ πρόναοι, ὡς τὰ τῶν ἐκκλησιῶν προαύλια ». Ἐν τῷ προνάῳ ἵσταντο οἱ μετανοοῦντες εἰς τέσσαρας διαιρούμενοι τάξεις, τοὺς προσκλαίοντας, τοὺς ἀκροωμένους, τοὺς ὑποπίπτοντας καὶ τοὺς συνισταμένους, ἃς διαστέλλει ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος ἐν τῷ νς' αὐτοῦ κανόνι διακελευόμενος· « ὁ ἑκουσίως φρονεύσας καὶ μετὰ τοῦτο μεταμεληθείς, εἴκοσιν ἔτη ἀκοινώνητος ἔσται τοῦ ἁγιάσματος. Τὰ δὲ εἴκοσιν ἔτη οὕτως οἰκονομηθήσεται ἐπ' αὐτῷ· Ἐν δ' ἔτεσι προσκλαίειν ὀφείλει, ἔξω τῆς θύρας ἑστὼς τοῦ εὐκτηρίου οἴκου, καὶ τῶν εἰσιόντων πιστῶν δεόμενος, εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖσθαι, ἐξαγορεύων τὴν ἰδίαν παρανομίαν. Μετὰ δ' εἰς τοὺς ἀκροωμένους δεχθήσεται. Καὶ ἐν ἑ ἔτεσι μετ' αὐτῶν ἐξελεύσεται. Ἐν δὲ ζ' ἔτεσι μετὰ τῶν ἐν ὑποπτώσει προσευχόμενος ἐξελεύσεται. Ἐν δ' συστήσεται μόνον τοῖς πιστοῖς, προσφορᾶς δὲ οὐ μεταλήψεται. Πληρωθέντων δὲ τούτων, μεθέξει τῶν ἁγιασμάτων». Ἐκ τοῦ κανόνος τούτου ἀφορμώμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Νεοκαισαρείας Γρηγόριον τὸν θαυματουργὸν ἀποδιδομένου ιβ' κανόνος (α) χειραγωγούμενοι, δυνάμεθα ὁρίσαι ἀσφαλῶς τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἵσταντο οἱ μετανοοῦντες· φησὶ γὰρ ὁ τελευταῖος μνησθεὶς κανών· « ἡ πρόσκλαυσις ἔξω τῆς πύλης τοῦ εὐκτηρίου ἐστίν, ἔνθα ἑστῶτα τὸν ἁμαρτάνοντα, χρὴ τῶν εἰσιόντων δεῖσθαι πιστῶν ὑπὲρ αὐτοῦ εὔχεσθαι. Ἡ ἀκρόασις ἔνδοθι τῆς πύλης ἐν τῷ νάρθηκι, ἔνθα ἑστᾶναι χρὴ τὸν ἡμαρτηκότα, ἕως τῶν κατηχουμένων, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεσθαι· « ἀκούων γάρ, φησί, τῶν γραφῶν καὶ τῆς διδασκαλίας, ἐκβαλλέσθω, καὶ μὴ ἀξιούσθω προσευχῆς »· Ἡ δὲ ὑπόπτωσις, ἵνα ἔσωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ ἱστάμενος, μετὰ τῶν κατηχουμένων ἐξέρχηται. Ἡ σύστασις, ἵνα συνιστᾶται τοῖς πιστοῖς καὶ μὴ ἐξέρχηται μετὰ τῶν κατηχουμένων. Τελευταῖον ἡ μέθεξις τῶν ἁγιασμάτων. »

Ἡ εἰς τὸν ναὸν πρόσκλησις ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς κοινῆς προσευχῆς κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας διαφόρως διενηργεῖτο· ὁ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας ἐν Αἰγύπτῳ ἅγιος Παχώμιος, ὁ δοὺς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον κανονικωτέραν καὶ στερεωτέραν μορφὴν καὶ θεμελιωτὴς γενόμενος τοῦ μοναστηριακοῦ βίου, ἀφορμηθεὶς ἐκ τῶν ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς πρὸς Μωϋσῆν λόγων τοῦ Θεοῦ εἰπόντος· « ποίησον σεαυτῷ δύο σάλπιγγας ἀργυρᾶς· ἐλατὰς ποιήσεις αὐτὰς, καὶ ἔσονταί σοι ἀνακαλεῖν τὴν συναγωγὴν καὶ ἐξαίρειν τὰς παραβολάς. Καὶ σαλπιεῖς ἐν αὐταῖς, καὶ συναχθήσεται πρὸς σὲ πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου » (Ἀριθμ. ι', 2, 3), ὡς ἐκ τοῦ γ' κεφαλαίου τῶν διατάξεων αὐτοῦ πιστοποιούμεθα, ἐποιήσατο σάλπιγγας καὶ δι' αὐτῶν προσεκάλει τοὺς μοναχοὺς εἰς τὸν ναόν. Ὁ Ἱερώνυμος (ἐν ἐπιστολῇ ζ') παραδίδωσιν ἡμῖν ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος ἐκάλουν ἐν Βηθλεὲμ εἰς τὸν ναὸν κράζοντες πρὸ τῶν θυρῶν τῶν προσκαλουμένων Ἀλληλούϊα (α). Ἐν δὲ τῇ δ' πράξει τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ' ἁγίας οἰκουμενικῆς συνόδου μνημονεύονται τὰ σήμαντρα, ἄτινα ἐξ ἀρχαιοτέρων χρόνων φαίνονται ἐν χρήσει ὄντα, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ ιδ' κεφαλαίου τοῦ δ' βιβλίου τοῦ Κασσιανοῦ ἀναφέροντος ὅτι τῶν εἰς τὸν ναὸν προσκαλουμένων χριστιανῶν ἐκτύποις τὰς θύρας διὰ σφύρας. Τῷ 865 ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Γ' ἀνηρτήθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ πρῶτοι κώδωνες προσενεχθέντες αὐτῷ δῶρον ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν εὐγνωμονούντων αὐτῷ διὰ τὴν συνδρομὴν, ἣν τοῖς ἐχορήγησε κατὰ τῶν Σαρακηνῶν.

(Ἀκολουθεῖ)

(α) Τὴν γνησιότητα τοῦ κανόνος τούτου διημφισβήτησαν πολλοί, τὸ μὲν ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ ῥητὸν αὐτολεξεὶ ἐλήφθη ἐκ τοῦ οἱ κανόνος τοῦ μεταγενεστέρως γενομένου Βασιλείου τοῦ μεγάλου, τὸ δὲ ὅτι οὐδαμῶς μνείαν αὐτοῦ ποιεῖται ὁ Ζωναρᾶς· ἐπειδὴ ὅμως ἀπαντᾶται ἐν ταῖς πανδέκταις, καὶ ἔν τισι χειρογράφοις ἐπιγράφεται ὡς σχόλιον. ἀνεγράφη ἐν τοῖς κανόσι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου.

(α) Ἑβραϊκὴ λέξις ἑρμηνευομένη " αἰνεῖτε τὸν Κύριον ,,· τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην δίδωσι τὸ ἑβραϊκοελληνικὸν λεξικὸν σημειοῦν Χαλλελοὺ = αἰνεῖτε· δοξάσατε· γιὰχ = Θεός, τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ Ἰεωβά, τοῦ πολυθρυλλήτου τετραγραμμάτου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ὅπερ μεθερμηνεύεται " ὃς ἦν καὶ ἔσται καὶ ἀεὶ ὢν ,, καθ' ἃ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ἀναγινώσκομεν " χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος ,, (ἀποκαλ. α' 4). Κατ' ἄλλους ἑρμηνευτὰς ἐκ τεσσάρων συγκεκρότηται λέξεων Αλ=ἔρχεται, ἐφάνη· Ηλ=ὁ Θεός· Ου=αἰνεῖτε, δοξάσατε· Ια=τὸν Θεόν. Ἡ λέξις αὕτη ἐν χρήσει ἦν εἰς τὰς προσευχὰς καὶ τὰς ἐπικλήσεις τῶν Ἑβραίων, ἀφ' ὧν εἰσήχθη καὶ εἰς τὰς ἱεροτελεστίας τῶν χριστιανῶν ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸ ἀλληλούϊα ἐν μὲν τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν ὀρθοδόξῳ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ λέγεται ἐν πάσαις σχεδὸν τοῦ ἔτους ταῖς ἡμέραις, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ μόνον ἀπὸ τοῦ Πάσχα ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς· ἐπειδὴ δὲ παρὰ τοῖς λατίνοις ἡ Πεντηκοστὴ κλείει τὸ ἀλληλούϊα, παιδαριώδεις τελεταὶ καθιερώθησαν παρ' αὐτοῖς, ὡς λεπτομερῶς ἀναφέρει ὁ Δουκάγγιος ἐν τῷ γλωσσαρίῳ αὐτοῦ, πρὸς ἐνταφιασμὸν τοῦ ἀλληλούϊα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Πέμπτη 5. Μνήμη τῆς ἁγίας Μάρτυρος Ἀγάθης.

Αὕτη ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς Γ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ὁρμωμένη ἐκ τῆς ἐν Σικελίᾳ Πανόρμου· ἦλθησε δὲ ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπὶ Δεκίου τῷ **251**.

Παρασκευὴ 6. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βουκόλου ἐπισκόπου Σμύρνης καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Βουκόλος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιστηθίου καὶ ἠγαπημένου μαθητοῦ προεχειρίσθη εἰς ἐπίσκοπον Σμύρνης· πρὶν δὲ ὁ ὅσιος μεταλλάξῃ τὸν βίον, διάδοχον αὐτοῦ κατέστησε τὸν ἱερομάρτυρα Πολύκαρπον.

Ὁ ἱερὸς Φώτιος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταξὺ τοῦ **816** καὶ **826** ἔτους ἐπὶ Λέοντος τοῦ ε΄, ἢ Μιχαὴλ τοῦ Β΄, ἐξ οἴκου ἐπιφανοῦς· ὁ πολὺς Ταράσιος, ὁ προεδρεύσας τῆς Ζ΄ οἰκουμενικῆς Συνόδου ἦν θεῖος αὐτοῦ ἐκ πατρός. Ἄγνωστον ποῖοι ἦσαν οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ· πιθανώτατον ὅτι ἠκροάσατο τῶν ἐπιφανεστάτων ἐπὶ παιδείᾳ ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιπάλων τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς, προσεκτήσατο οὗτος τὴν εὐρυτάτην καὶ ὑψηλοτάτην ἐπιστήμην τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ· «γραμματικῆς μὲν γὰρ καὶ ποιήσεως, ῥητορικῆς τε καὶ φιλοσοφίας καὶ δὴ καὶ ἰατρικῆς καὶ πάσης ὀλίγου δεῖν ἐπιστήμης τῶν θύραθεν, τοσοῦτον αὐτῷ περιὸν ὡς μὴ μόνον σχεδὸν φάναι τῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ γενεὰν πάντων διενεγκεῖν, ἤδη δὲ καὶ τοὺς παλαιοὺς αὐτὸν διαμιλλᾶσθαι» (Νικητ, ἐν βίῳ Ἰγνατίου). Ἅπαντες οἱ σύγχρονοι φίλοι καὶ ἐχθροὶ ὁμολογοῦσι τὰ προτερήματα αὐτοῦ· αὐτὸς ὁ Νικήτας, ὃς καθ' ἃ φίλος τοῦ Ἰγνατίου δυσμενέστατα τῷ Φωτίῳ διέκειτο, ὁμιλῶν περὶ αὐτοῦ λεγει· «πάντα γὰρ συνέτρεχον αὐτῷ, ἡ ἐπιτηδειότης τῆς φύσεως, ἡ σπουδή, ὁ πλοῦτος, δι' ὃν καὶ βίβλος ἐπ' αὐτὸν ἔρρει πᾶσα, πλέον δὲ πάντων ὁ τῆς δόξης ἔρως, δι' ὃν καὶ αὐτῷ νύκτες ἄϋπνοι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐμμελῶς ἐσχολακότι». Ἀλλὰ καὶ τῶν νεωτέρων οἱ δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενοι δὲν τολμῶσιν ἵνα ἀρνηθῶσι τὴν τοῦ Φωτίου μεγαλοφυΐαν. Οὕτως ὁ παπιστὴς ἀββᾶς Ἰαγῆρος γράφει περὶ αὐτοῦ· «ὁ Φώτιος ἔλαβε παρὰ τῆς φύσεως ἀθρόα τὰ κάλλιστα τῶν δώρων, ὅσα ἐπεδαψίλευσέ ποτε αὕτη εἰς ἄνθρωπον θνητόν. Ὕψος διανοίας, βάθος μεγαλοφυΐας, ζωηρότητα πνεύματος, ἐπιμονήν, δραστηριότητα, φιλοδοξίαν, καὶ δύναμιν θελήσεως, ἅμα μὲν εὐκαμπτοτέραν τοῦ χρυσοῦ, ἅμα δὲ τοῦ σιδήρου ἀκαμπτοτέραν. Ἐραστὴς ὢν τῶν γραμμάτων ἔνθερμος, διῆγε νύκτας ὅλας περὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν, καὶ ἀπέδη ῥήτωρ μὲν δεξιός, συγγραφεὺς δὲ ἔγκριτος ἔν τε τῷ πεζῷ, ἔν τε τῷ ἐμμέτρῳ λόγῳ, καὶ ἐναμιλλος ἔστιν ὅτε τῶν ἀρχαίων ἀριστοτεχνῶν. Σπουδάσας ὅλας τὰς ἐπιστήμας τοῦ τε κατ' αὐτὸν αἰῶνος καὶ τῶν προηγουμένων, ἀνεδείχθη καὶ περὶ αὐτὰς παντὸς ἄλλου καθυπέρτερος . . . Προσθέσατε εἰς ταῦτα ὄψιν εὐειδῆ, σχῆμα ἐμβριθὲς καὶ σῶφρον, ἦθος φαιδρόν, τρόπους προσηνεῖς καὶ ἀπερίττους, λεπτοτάτην εὐπροσηγορίαν, πάντα, ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ ἐξωτερικὰ ἐκεῖνα κοσμήματα, τὰ προσελκύοντα καὶ δελεάζοντα τοὺς ἀνθρώπους δι' ἀνεκλαλήτου τινὸς χάριτος, καὶ θέλετε ἐννοήσει πῶς τὸ σύμπλεγμα τοῦτο τοσούτων λαμπρῶν καὶ σπουδαίων προτερημάτων περιεποίησεν εἰς τὸν Φώτιον παράδοξον ἐπὶ ὅλων τῶν συγχρόνων ὑπεροχήν· διότι εἶχεν εἰς ὕπατον βαθμὸν τὴν τέχνην τοῦ ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν φίλων καὶ καθιστᾶν αὐτοὺς πιστοὺς τῶν ἑαυτοῦ συμφερότων προμάχους».

Ὅπως σκιαγραφήσωμεν ἀσθενῆ εἰκόνα τοῦ ἱεροῦ τούτου πατρὸς καὶ μεγάλου τῆς Ὀρθοδοξίας προμάχου προσεφύγαμεν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀμειλίκτων αὐτοῦ πολεμίων καὶ παρ' αὐτῶν ἐδανείσθημεν καὶ δανειζόμεθα ἰδέας καὶ χρώματα, ὅπως διαγράψωμεν ἀσθενεῖς γραμμὰς τῆς τηλαυγοῦς αὐτοῦ εἰκόνος. Ὅταν φανατικοὶ πολέμιοι, οὓς ἡ ἐμπάθεια ἐξώθησε μέχρι τοῦ ζητῆσαι ἵνα ἐπισκιάσωσι τὴν φωτεινὴν διαύγειαν τῆς εἰκόνος τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Ἐκκλησίας πατρὸς, τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ ἀνομολογοῦσι, τὸ ὅλως ἔξοχον τοῦ Φωτίου οὐδεὶς ὁ τολμήσων ἵνα διαμφισβητήσῃ. Πλὴν καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἂν ἀνίστατο τοιοῦτός τις ἤρκουν τὰ πασιφανῆ δείγματα τῆς ποικίλης καὶ ἀχανοῦς αὐτοῦ ἐπιστήμης ὧν κατέλιπεν ἡμῖν μαρτύρια ἀλάθητα, ὅπως ἀποστομώσωσιν αὐτόν. Τοιαῦτά εἰσιν ἡ περιώνυμος μυριόβιβλος, ὁ νομοκάνων, τὰ ἀμφιλόχια, αἱ ἐπιστολαί, ὁ περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος μυσταγωγίας λόγος, αἱ ᾠδαί, πολλὰ ἄλλα διανοητικὰ προϊόντα, δι' ὧν κατεπλούτισεν οὐ μόνον τὴν ἐκκλησιαστικήν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν φιλολογίαν «σοφίᾳ τε κοσμικῇ καὶ συνέσει τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ στρεφομένων εὐδοκιμώτατος πάντων οὐ μόνον ἐνομίζετο» ὡς λέγει ὁ Νικήτας, ἀλλὰ καὶ ἦν, ὅθεν καὶ πρωϊμώτατα εἰς τὰ ὕπατα τῶν πολιτικῶν ἀξιωμάτων προήχθη, γενόμενος πρωτοσπαθάριος, ἤτοι εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, πρωτοασηκρῆτις, ἤτοι γενικὸς γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, συγκλητικὸς, καὶ πρέσβυς παρὰ τοῖς ἐν Ἀσίᾳ μωαμεθανοῖς.

Ἡ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις καθ' οὓς ἡ πνευματικὴ τῆς Ἀνατολῆς ἐλευθερία ἠπειλεῖτο ἐκ τῶν δεσποτικῶν ἀξιώσεων τῆς παλαιᾶς Ρώμης καὶ πνεῦμα ἑτεροδιδασκαλίας βίαιον ἀνὰ τὴν Δύσιν ἐπέπνεεν, ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἀνάρρησις τοῦ πολυμαθεστάτου καὶ σοφωτάτου Φωτίου ἐν εὐθέτῳ ἐγένετο, πρὸς διάσεισιν τοῦ Νεβρωδείου οἰκοδομήματος τοῦ Δυτικισμοῦ καὶ τῆς ἑτεροδιδασκαλίας καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀκηράτου ὀρθοδόξου διδασκαλίας, ἧς τὸ ἀλώβητον ἡ γερασμία διέσωσεν Ἀνατολή.

Κληθεὶς εἰς διαδοχὴν τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰγνατίου, ὑποπεσόντος εἰς τὴν κυβερνητικὴν δυσμένειαν, τῇ **20** δεκεμβρίου τοῦ **847** ὁ Φώτιος ἀπὸ λαϊκοῦ ἐκάρη μοναχὸς καὶ μέχρι τῆς **24** τοῦ ἰδίου μηνὸς διελθὼν ἅπαντας τοὺς ἱερατικοὺς βαθμοὺς ἄχρι καὶ τοῦ πρεσβυτέρου, τὴν **25** δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους ἀμφιετηρίδα τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν πρὸ **73** ἐτῶν ὁ θεῖος αὐτοῦ Ταράσιος τὴν ἀνωτάτην τῆς Ἐκκλησίας σκοπὴν κατέλαβεν, ἐχειροτονήθη καὶ οὗτος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Οὐ μόνον οἱ μετριοπαθέστεροι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἱστορικοί, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ταύτης πολέμιοι ὁμολογοῦσιν ὅτι ὁ ἱερὸς Φώτιος οὐ μόνον δὲν ἐπεζήτησε τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ παντὸς τρόπου ἠγωνίσθη ἵνα ἀποφύγῃ τὰς δεινὰς δοκιμασίας εἰς ἃς κάλλιστα ἔβλεπεν ὅτι ἤθελεν ἐκτεθῆ ἀναλαμβάνων τοὺς οἴακας τῆς Ἐκκλησίας· ὅθεν καὶ πάντῃ ἀνεύθυνός ἐστιν ἐπὶ τῇ ἐξώσει τοῦ Ἰγνατίου καθ' ἃ ἀριδήλως ἐπιμαρτυρεῖ ἡ πρὸς τὸν καίσαρα Βάρδαν ἐπιστολὴ αὐτοῦ, δι' ἧς καὶ μέχρι παραιτήσεως προέβη, ὅπως προφυλάξῃ τοὺς Ἰγνατιανούς, οἵτινες ὡς τοιοῦτοι μέχρις ἐξοντώσεως ἐδιώκοντο ὑπὸ τῆς ἐξουσίας.

Καίτοι τὰ στενὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου ὅρια δὲν ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ἵνα ἐπαξίως τοῦ θέματος τὸν λόγον μηκύνομεν, οὐχ ἧττον παρατίθεμεν ἀποσπάσματά τινα τῆς πρὸς τὸν Βάρδαν διαληφθείσης ἐπιστολῆς τοῦ ἐν ἁγίοις τούτου Πατριάρχου, ὅπως μὴ τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ἀδικήσωμεν, ἀποστεροῦντες αὐτοὺς τῆς πνευματικῆς ἐντρυφῆς, ἣν ἡ ὑποτύπωσις ἀνεξικάκου διαυγοῦς χριστιανικῆς ψυχῆς ἀποκομίζει.

Προϊμιαζόμενος ὁ ἱερὸς Φώτιος, πρὸς τὸν Καίσαρα ἔγραφεν· «Ἤδειν ἐγὼ καὶ πρὸ πείρας ἀνάξιον ἐμαυτὸν καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ποιμαντικῆς ἐγχειρίσεως. Διὰ τοῦτο γὰρ ἀγόμενος καὶ ἑλκόμενος ἀπεδυσπέτουν πρὸς ταῦτα· ὡς εἴθε θάνατός με τῆς τότε προβολῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ἀφορήτου βίας προανήρπασεν· οὐ γὰρ ἂν τοσούτων καὶ τηλικούτων κακῶν κύματα τὴν ἐμὴν καθ' ἑκάστην ἐβάπτιζον ἐπικλύζοντα τάλαινα ψυχήν, ὧν ἡ ἐλπὶς καὶ ἡ προσδοκία (δεινὴ γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου

φύσις τὰ μέλλοντα συνιδεῖν δυσχερῆ, ἂν ἐπ' αὐτὴν ἡ χαλεπότης μάλιστα φέρηται συνετάρασσέ με τότε καὶ συνεῖχεν, ὑφ' ὧν βαλλόμενος καὶ πικρῶς ἀλγεινόμενος, ἔκλαιον, ἐδυσώπουν, πάντα μᾶλλον ἐποίουν, ἢ τοῖς ψηφιζομένοις καὶ βιαζομένοις συγκατένευον, παρενεχθῆναι τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τῶν πολλῶν καὶ πολυτρόπων φροντίδων καὶ πειρασμῶν ποντιόμενος . , . . . Νῦν δὲ αὐτὰ μεταδιδάσκει τὰ πράγματα καὶ τὴν [ἐμὴν] ἐλέγχει ἀναξιότητα, καὶ οὐκέτι φόβος προσδοκίας, ἀλλὰ ὀδύνη στηριζομένη ἐπὶ τὰ καίρια, καὶ στεναγμὸς καὶ ἀμηχανία ἐπὶ τοῖς ἤδη καταλαβοῦσιν. Ὅτε γὰρ ἱερεῖς, ὁποῖοι καὶ ἂν εἶεν, ὁμοῦ πάντας ἐπὶ ἑνὶ πταίσματι πάσχοντας ὁρῶ, τυπτομένους, φαυλιζομένους, τὴν γλῶσσαν ἐκτεμνομένους [φεῖσαι, Κύριε, τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν!] πῶς οὐ μακαρίσω τοὺς τετελευτηκότας ὑπὲρ ἐμέ; Πῶς οὐ τὸ φορτίον τὸ ἐπιτεθέν μοι οὐκ εἰς ἔλεγχον τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων λογίσομαι; Ἄνθρωπος ἄπορος, ἀπροστάτευτος, οὐδὲ τὸν νοῦν ἔχων ἀπαθῆ (οἷς ἔλεος μᾶλλον ἢ ἀγανάκτησις ἕπεται) ἔπαθεν ἅμα τοσαῦτα κακά· ἐπράθη, ἐτύφθη, ἐφυλακίσθη, τὸ ἀπαραμύθητον ἐτμήθη τὴν γλῶσσαν, καὶ ταῦτα ἱερωσύνην φορῶν· ὑπὲρ οὗ πολλάκις ἐδυσώπησα, ὑπὲρ οὗ ὁ μάταιος ἐγὼ καὶ ῥήματα ἀπαθείας ἔλαβον, καὶ οἱ ἰδόντες ἐπίστανται, εἰδὲ καὶ ἐπελάθοντο οὗτοι, τὸ θεῖον οὐκ ἐπελάθετο. Ποία λοιπὸν ἐλπὶς πρὸς τὰ ἄδηλα, ὅτε περὶ τῶν φανερῶν καὶ ὑπ' ὄψιν κειμένων οὕτως ἀποτυγχάνω καὶ διαπαζομαι; Πῶς ὑπὲρ ἁμαρτιῶν καὶ ὑμῶν καὶ τοῦ λαοῦ πρεσβεύσας ἐξιλάσομαι, ὅτε πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ἑνὸς πρεσβεύσας οὕτως ἐξέπεσα, οὕτω παρεκρούσθην; Ταῦτα δακρύων αἵματι ἔγραφα· ἐν σοὶ δ' ἐστὶ τὸ λοιπὸν ἢ πρώτην ἢ τελευταίαν τήν δε τὴν ἐπιστολὴν δέξασθαι. Ἐγὼ γὰρ κατ' ἐνώπιον Κυρίου λέγω, ὡς εἰ οὕτως ἐστὶν ὑμῖν σκοπὸς ἐν ταῖς εὐλόγοις ἡμῶν ἱκεσίαις καὶ παρακλήσεσι παρακρούεσθαι ἡμᾶς καὶ ἀποπέμπεσθαι, καὶ εἰ μή τις γένηται τῷ ἀθλίῳ ἐκείνῳ τὸν δυνατὸν τρόπον παραψυχὴ καὶ παράκλησις, οὔτε γράφω οὔτε ἄλλως πως ἐνοχλήσω, ἀλλ' ἡσυχάσω, ἐμαυτὸν ἐπισκοπῶν καὶ τὰ ἐμαυτοῦ ὀδυρόμενος. Εἰ γὰρ μετὰ τῶν καθημερινῶν τῶν ἔξωθεν ἡμῖν ἀναφυομένων πειρασμῶν τε καὶ περιστάσεων, καὶ τὴν ἀθλίαν μοι προσαπολέσω ψυχήν, ἀθλιώτερος ἂν εἴην πάντων τῶν ἀνθρώπων. »

Ἡ ἔντονος αὕτη τοῦ Φωτίου ὑπεράσπισις τῶν Ἰγνατιανῶν κατέστειλε τὴν κατ' αὐτῶν ὀργὴν τῆς ἐξουσίας καὶ διηκόλυνε τῷ Ἰγνατίῳ τὴν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπάνοδον. Οἱ Ἰγνατιανοὶ ὅμως δὲν κατενύγησαν ἐκ τῆς χριστιανικῆς ταύτης τοῦ Πατριάρχου ἀνεξικακίας ἀλλ' ἰταμώτεροι γενόμενοι συνετάρασσαν ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην· ὅθεν ἐν ἀρχῇ τοῦ Μαΐου τοῦ **861** συνῆλθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων σύνοδος **318** ἐπισκόπων, ἐν οἷς ὁ τῆς Ῥώμης Πάπας Νικόλαος ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ δύο ἐπισκόπων αὐτοῦ, τοῦ Ζαχαρίᾳ καὶ τοῦ Ροδοναλδου, ἥτις τὸν μὲν Ἰγνάτιον ἐκάθηρε τὴν δ' ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν τοῦ Φωτίου ὡς νομίμως καὶ κανονικῶς γενομένην ἐπεκύρωσεν.

Ὁ τῆς Π. Ῥώμης Πάπας δυσηρεστήθη ἐπὶ τῇ ἐκβάσει ταύτῃ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης Συνόδου· ἠλπιζεν ὅτι ἠθελεν ἐπωφεληθῆ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐριδων καὶ ἀποδῆ διαιτητὴς τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, δημιουργῶν ξενήκουστον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα ὑπὲρ τῆς ἐπισκοπικῆς ἕδρας τῆς Ῥώμης· ἠλπιζεν ὅτι ἂν ὄχι ἄλλο ἠθελεν ἀποδοθῆ αὐτῷ ἡ κανονικὴ δικαιοδοσία ἐπὶ τῆς Ἰλλυρίας καὶ ἐπικαρπωθῆ ὑπὲρ τοῦ θρόνου τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ὠφελείας, προσδοποιούτας τὸ αὐτάρχικὸν δόγμα τῶν ἐπισκόπων αὐτῆς· ἡ ἀποτυχία ἐξηγρίωσεν αὐτόν, καὶ σύνοδος δυτικῶν ἐπισκόπων συγκαλεσθεῖσα ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Πάπα Νικολάου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ **863** καθήρασε τὸν ἕτερον τοῦ Πάπα ἀπεσταλμένον Ζαχαρίαν, ὡς ἐνεργήσαντα κατὰ παράβασιν τῆς ἐπιτραπείσης αὐτῷ πληρεξουσιότητος, τὸν Φώτιον, ὡς καὶ τὸν χειροτονήσαντα αὐτόν, ἀρχιεπίσκοπον Συρακουσῶν Γρηγόριον.

Αἱ πράξεις τῆς ρωμαϊκῆς ταύτης συνόδου γνωσταὶ γενόμεναι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκίνησαν πάντων τὴν ἀγανάκτησιν. Ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἤλεγξε τὴν ὑπερφίαλον τοῦ Ρώμης ἐπισκόπου παρέμβασιν ἐν τοῖς καθαρῶς ἐσωτερικοῖς ζητήμασιν ἀνεξαρτήτου καὶ ἰσοβαθμίου Πατριαρχικοῦ θρόνου· ὁ δὲ Φώτιος συνεκάλεσε τῷ **867** σύνοδον ἵνα κρίνῃ τὸν Πάπαν ὡς ἐξοκείλαντα εἰς αἱρέσεις καὶ παραβάτην γενόμενον τῶν δογμάτων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἡ σύνοδος αὕτη συνελθοῦσα ἐν θρόνῳ τοῦ **867** καθῆρεσε καὶ ἀνεθεμάτισε τὸν πάπαν Νικόλαον, καὶ ἀπέκρουσε πᾶσαν κυριαρχικὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης εἰς τὰ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Μικρὸν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς συνοδικῆς ταύτης ἀποφάσεως Βασίλειος ὁ Μακεδών, δολοφονήσας τῇ **23** σεπτεμβρίου τοῦ **867** Μιχαὴλ τὸν Γ' κατάλαβε τὰ σκῆπτρα καὶ τῇ ἐπαύριον, ἐξώσας τὸν Φώτιον τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἀπέστειλεν αὐτὸν ὑπερόριον εἰς μονήν τινα καλουμένην Σκέψιν, καὶ ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν πατριαρχείαν τὸν Ἰγνάτιον. Ὁ Φώτιος παρέμεινεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἄχρι τοῦ **876**, ὅτε ὁ ἀμειλίκτως διώξας αὐτὸν Βασίλειος οὐ μόνον ἀνεκάλεσεν εἰς βασιλεύουσαν, ἀλλὰ διεπιστεύσατο αὐτῷ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν. Μετὰ δύο σχεδὸν ἔτη ἀπὸ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ, ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν τοῦ Ἰγνατίου ὁ Φώτιος τὸ δεύτερον προσεκλήθη ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τῇ **26** ὀκτωβρίου τοῦ **877** καὶ ἐπὶ ἐνδεκαετίαν θεαρέστως ἐποίμανε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, προμαχήσας τῆς ὀρθοδοξίας τῶν δογμάτων καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἐνδεκαετίαν ὅλην, καθ' ἣν Σύνοδος **383** ἐπισκόπων, ἐν οἷς καὶ λεγάτοι τοῦ Πάπα Ἰωάννου τοῦ Η' ἀπεκήρυξαν τὰς ἐναντίον τοῦ Φωτίου προγενεστέρας γνωματεύσεις καὶ κατεδίκασαν τὰς τῆς Ῥώμης καινοτομίας. Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ τοῦ Καισαρείας Προκοπίου ἀναφωνήσαντος περὶ Φωτίου· «τοιοῦτον ἔπρεπεν ἐπ' ἀληθείας εἶναι τὸν τοῦ σύμπαντος κόσμου τὴν ἐπιστασίαν λαχόντα εἰς τύπον τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν», οἱ τοῦ πάπα τοποτηρηταὶ ἐπεκύρωσαν τὸν λόγον εἰπόντες· «καὶ ἡμεῖς οἱ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς οἰκοῦντες ταῦτα ἀκούομεν». Ὅτε δὲ ἐν τῇ δ' συνεδριάσει ἡ σύνοδος ἅπασα περὶ τοῦ Φωτίου ἀνεβόησεν· «ὅτι Θεὸς οἰκεῖ ἐν αὐτῷ οὐδεὶς ἀγνοεῖ», οἱ αὐτοὶ τοποτηρηταὶ ἀπήντησαν· «τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἔμπνευσις αὐτοῦ τοσοῦτον φῶς διέδωκεν εἰς τὴν καθαρὰν ψυχὴν τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου, ὅτι λαμπρύνει καὶ φωτίζει πᾶσαν τὴν κτίσιν. Ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος κἂν εἰς μόνον τὸν οὐρανὸν περιέχηται, ὅμως ὅλον τὸν περίγειον κόσμον φωτίζει, οὕτω καὶ ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὁ κύριος Φώτιος, κἂν καθέζηται εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ τὴν σύμπασαν κτίσιν διαδουχεῖ καὶ καταλάμπει». Τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου ταύτης, διαρκεσάσης ἀπὸ νοεμβρίου τοῦ **879**, ἄχρι μαρτίου τοῦ **880**, ὁ Πάπας Ἰωάννης ὁ Η' ἐπεκύρωσε δι' ἀπαντήσεων αὐτοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν **13** αὐγούστου **880** πρός τε τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Φώτιον.

Ὁ τὸν Βασίλειον διαδεξάμενος Λέων ὁ ΣΤ' ἐξέβαλεν ἀκρίτως τῷ **888** τοῦ θρόνου τὸν ἱερὸν Φώτιον καὶ περιώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιακῶν ἔνθα καὶ τὸν βίον κατέλυσε τῇ **6** φεβρουαρίου τοῦ **891** μ. Χ. ἔτους. Ἡ σύναξις αὐτοῦ τελεῖται ἐν τῇ κατὰ Χάλκην μονῇ τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος, ἧς πρῶτος κτίτωρ ἦν ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος, καὶ ἥτις ἤδη χρησιμεύει ὡς φροντιστήριον τῶν δαπάναις τῆς Ἐκκλησίας ἐκτρεφομένων σπουδαστῶν τῆς θεολογίας, ἣν πρώτην σοφίαν ὁ μακάριος ἀπεκάλει Φώτιος.

Σάββατον 7. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παρθενίου, ἐπισκόπου Λαμψάκου.

Οὗτος ἤκμασεν ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ εἰς πρεσβύτερον μὲν προεχειρίσθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μελιτοπόλεως, εἰς ἐπίσκοπον δὲ Λαμψάκου ὑπὸ τοῦ Κυζίκου Ἀγελλίου, θεαρέστως δὲ πολιτευσάμενος εἰς κρείττονα μετέστη βίον.

Κυριακὴ 8. Μνήμη τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, καὶ Ζαχαρίου τοῦ προφήτου. Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου.

Ἤκμασεν ὁ ἅγιος ἐν ἀρχῇ τῆς Δ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε μετὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐνέμετο ὁ ἐπ' ἀδελφῇ αὐτοῦ τῇ Κωνσταντίᾳ γαμβρὸς Λικίνιος· κατήγετο δὲ ἐξ Εὐχαΐτων καὶ διέμενεν ἐν Ἡρακλείᾳ τοῦ Πόντου, ὅτε ὁ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀνατολῇ νέμων Λικίνιος μαθὼν ὅτι ὁ μάρτυς Χριστῷ τῷ Θεῷ στερρῶς προσέκειτο ἐζήτησεν ἵνα, πρῶτον μὲν δι' ὑποσχέσεων καὶ δώρων μεταστήσῃ αὐτὸν τῆς ἀληθοῦς λατρείας ἐπὶ τὴν τῶν εἰδώλων πλάνην, εἶτα δὲ δι' ἀπειλῆς ἀλγεινῶν κολασμάτων τὸ στερρὸν τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ καταβάλῃ· ἀποτυχὼν ἐξεμάνη καὶ ἐκέλευσε τοῖς δημίοις ἵνα νευροῖς βοῶν κατὰ μὲν νώτων 700, κατὰ δὲ γαστρὸς 50 κατενέγκωσι πληγάς, οὗ γενομένου καὶ τοῦ μάρτυρος μὴ ἀφέντος φωνὴν πόνου, τύπτει τὸν τένοντα αὐτοῦ μολυβδίναις σφαίραις καὶ μυριαχῶς ἀνηκέστοις βασάνοις τὴν στερρότητα αὐτοῦ δαμάσαι ζητεῖ· ὡς δὲ εἶδε τὸν ἅγιον τὴν μανίαν αὐτοῦ οἰκτείροντα ἐκέλευσεν ἀποτμηθῆναι τοῦ ἁγίου τὴν κεφαλήν· τούτου δὲ γενομένου τὸ μακάριον ὁ μάρτυς ἐδέξατο ὑπὲρ Χριστοῦ τέλος.

Τὸ ὄνομα Ζαχαρίας ἐτυμολογεῖται ἑβραϊστὶ μνήμη Θεοῦ· ὁ τῷ ὀνόματι τούτῳ γεραιρόμενος προφήτης ἦν ἐκ φυλῆς Λευΐ, καὶ μακρὸν διῆλθε χρόνον ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν τῇ τῶν Χαλδαίων γῇ. Ἐν τῇ προφητείᾳ αὐτοῦ διῃρημένῃ εἰς ιδ΄ κεφάλαια προτρέπει τοὺς ἑβραίους ὅπως ἀσχοληθῶσι περὶ τὴν τελειοποίησιν αὐτῶν καὶ μὴ ἀμελήσωσι τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὡς ἄγνωστος ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως, οὕτως ἀνώριστος καὶ ἡ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐποχή. Κατὰ τὰς ἐν τοῖς Μηναίοις σημειώσεις ἐκοιμήθη ἐν γήρᾳ μακρῷ καὶ ἐτάφη ἐγγὺς Ἀγγαίου τοῦ προφήτου. Καταλέγεται ἐν τοῖς ἑλάσσοσι προφήταις.

Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην κυριακὴν ἡ ἐκκλησία ὑπομιμνήσκει ἡμῖν τὴν τοῦ ἀσώτου υἱοῦ παραβολήν· ἐπειδὴ γὰρ εἰσί τινες, λέγει τὸ συναξάριον, τῶν ἀτόπων ἑαυτοῖς συνειδότες ἀσώτως τε ἐκ νεωτέρας πάνυ τῆς ἡλικίας βιοῦντες καὶ εἰς βυθὸν οὕτω κακῶν ἀποπεσόντες πρὸς ἀπόγνωσιν ἔρχονται (ἥτις δὴ γέννημά ἐστι τῆς ἀλαζονείας)· κἀντεῦθεν πρὸς ἐπιμέλειαν ἀρετῆς οὐδαμῶς ἔρχεσθαι βούλονται, καὶ τὸν τῶν κακῶν ἑσμὸν προβαλλόμενοι, τοῖς αὐτοῖς καὶ χείροσι τῶν κακῶν ἀεὶ περιπίπτουσι· φιλανθρώπως καὶ πατρικῶς οἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ πρὸς τοιούτοις τῶν ἀνθρώπων ἔχοντες καὶ ἀπαγαγεῖν τῆς ἀπογνώσεως θέλοντες τὴν τοιαύτην παραβολὴν ἐνταῦθα μετὰ τὴν πρώτην ἐνέταξαν, πρόρριζον τὸ τῆς ἀπογνώσεως ἀνασπῶντες πάθος, καὶ πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν διεγείροντες, καὶ τὰ φιλάνθρωπα καὶ ὑπεράγαθα τοῦ Θεοῦ σπλάγχνα τοῖς πλεῖστα ἐπταικόσι, διὰ τοῦ ἀσώτου δεικνύοντες, ὡς οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν ἁμαρτημάτων, ὃ τὴν ἐκείνου φιλάνθρωπον γνώμην νικήσει, ἐξ αὐτῆς τῆς παραβολῆς τοῦ Χριστοῦ αὐτὸ παριστάνοντες».

Ἅπαντα τὰ στιχηρά, τά τε ἑσπερινὰ καὶ τὰ ἑωθινὰ τῆς ἑβδομάδος ταύτης εἰσὶν οἱονεὶ μυστικαὶ ἐπιπλήξεις τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, καὶ συνταράττουσι τὴν ψυχήν· εἰς μάτην ἐπανίσταται ἡ ἀλαζὼν καρδία, τὰ χείλη εἰσὶν ἕτοιμα ἵνα καὶ ἀκουσίως ἐπαναλάβωσιν:

« Ἀγκάλας πατρικάς, διανοίξαί μοι σπεῦσον· ἀσώτως τὸν ἐμὸν κατηνάλωσα βίον, εἰς πλοῦτον ἀδαπάνητον, ἀφορῶν τῶν οἰκτιρμῶν Σου, Σωτήρ· νῦν πτωχεύουσαν μὴ παρίδῃς καρδίαν. Σοὶ γάρ, Κύριε, ἐν κατανύξει κραυγάζω, ἥμαρτον, Πάτερ, εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν Σου. »

Ὅπως δὲ ἔτι μᾶλλον ἐνθυμώμεθα ὅτι ἐσμὲν πάροικοι ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ Ἐκκλησία τίθησιν εἰς τὰ χείλη ἡμῶν τὸ κλυθμηρὸν ᾆσμα τῶν αἰχμαλώτων τῆς Βαβυλῶνος, τιτρῶσκον τὴν καρδίαν διὰ τῆς περιπαθοῦς αὐτοῦ μελῳδίας καὶ τῆς τῶν νοσταλγούντων ἀθημονίας, ἧς ὑπάρχει πεπληρωμένον. Τὸ ᾆσμα τοῦτο ἔχει ὧδε:

« Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τὴν Σιών· ἐπὶ ταῖς ἰτέαις, ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν. Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύοντες ἡμᾶς λόγους ᾠδῶν, καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον· ᾄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν Σιών. Πῶς ᾄσομεν τὴν ᾠδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας; Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ δεξιά μου· κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ, ἐὰν μὴ προαναταξώμαι τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν υἱῶν Ἐδὼμ τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλήμ, τῶν λεγόντων· ἐκκενοῦτε, ἐκκενοῦτε, ἕως οὗ ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ. Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος, μακάριος, ὃς ἀνταποδώσει σε τὸ ἀνταπόδομά σου, ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν· μακάριος, ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν. »

Ἕκαστον ἐκφραστικὸν στίχον τοῦ ψαλμοῦ τούτου ἀκολουθεῖ σιγηλὸν Ἀλληλούϊα, ὡσεὶ ἀγγελικὴ πρόσκλησις, μᾶλις ἀκουομένη ἕνεκα τῶν ἐπιγείων κλυθμῶν. Δεινὸς καὶ ἐκπληκτικὸς ὁ ψαλμὸς οὗτος ὡς ἀνάμνησις, εἶνε πολὺ ὑψηλότερος ὡς ἀλληγορία ἡ Βαβυλών, ἑρμηνεύουσα σύγχυσιν, εἰκονίζει τὸ συγκεχυμένον πλῆθος παθῶν καὶ ἁμαρτημάτων, ἅτινα δεσπόζοντα ἐν τῷ κόσμῳ αἰχμαλωτίζουσι τὴν ἀπρόσεκτον ψυχὴν καὶ ὑποδουλοῦσιν αὐτήν. Ἱερουσαλὴμ ἑρμηνευομένη πόλις εἰρήνης σημαίνει τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς συνελθούσης ἐκ τῆς ἁμαρτίας καὶ στραφείσης πρὸς τὸν Θεόν· ἡ ἰδέα τῆς συντρίψεως τῶν νηπίων τῆς Βαβυλῶνος πρὸς πέτραν, ὑπὲρ τὸ δέον σκληρὰ ἐν τῇ κατὰ γράμμα σημασίᾳ, εἶνε ἀγνοτάτη ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ, σημαίνουσα· « μακάριος ὁ ἔχων ἱκανὴν σταθερότητα, ἵνα συντρίβῃ πρὸς τὴν πέτραν τῆς πίστεως τὰς μόλις γεννωμένας αἰσχρὰς ἰδέας καὶ ἐπιθυμίας, πρὶν ἔτι αὐξηθῶσιν εἰς πονηρὰς πράξεις καὶ συνηθείας. »

Δευτέρα 9 Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νικηφόρου.

Οὗτος ἤθλησε τῷ 258 ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλλεριανοῦ κινηθέντος διωγμοῦ, ὃς αὐτοκρατορήσας τῷ 254 ἐφάνη τὸ κατ' ἀρχὰς εὔνους τοῖς χριστιανοῖς, αἴφνης ὅμως τῷ 257 μεταβαλὼν φρόνημα, ἐγένετο διωκτὴς αὐτῶν, καὶ τῷ 258 καθ' ὃ ἤθλησεν ὁ ἐν ἁγίοις Νικηφόρος ἐξέδωκε πρὸς τὴν σύγκλητον διάταγμα, κελεῦον ἵνα οἱ μὲν ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι φονεύωνται, οἱ δὲ βουλευταὶ καὶ δικασταὶ στερῶνται τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὑπαρχόντων αὐτῶν, ἐμμένοντες δὲ εἰς τὸν χριστιανισμὸν, λαμβάνωσι καὶ αὐτοὶ τὸν αὐτὸν θάνατον, αἱ περιφανεῖς τάξεως γυναῖκες ἐξορίζωνται μετὰ τὴν δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ οἱ ὁμολογήσαντες ἢ ὁμολογοῦντες τὸν χριστιανισμὸν θεωρῶνται ἰδιοκτησία τοῦ αὐτοκράτορος καὶ δέσμιοι πέμπωνται ἐργάται εἰς τοὺς βασιλικοὺς ἀγρούς (Cyprian Epist. LXXXII (52)

Τρίτη 10 Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους τοῦ Θαυματουργοῦ.

Ἱερατεύων οὗτος ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς Σίπυλον ἢ ἐπ' Ἀνηλίῳ ἤθλησεν ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Σευήρου (222—235), ὅστις δὲν ἐξέδωκε μὲν θέσπισμα διατάσσον τὴν διωξιν τῶν χριστιανῶν, ἀλλ' ἠνέχθη ἵνα ὁ μέγα ἐν τοῖς τότε χρόνοις δυνάμενος νομοδιδάσκαλος Δομίτιος Οὐλπιανὸς συλλέξας δημοσιεύσῃ τὰ κατὰ τῶν χριστιανῶν διατάγματα τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτοκρατόρων, ὅπως διδάξῃ διὰ τίνων κολάσεων τιμωρητέον οἱ ὁμολογοῦντες ἑαυτοὺς λατρευτὰς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἐπεδὴ δὲ οἱ νόμοι ἐκεῖνοι ὡς μὴ ἀνακληθέντες ὑφίσταντο ἐν ἐνεργείᾳ, πολλοὶ τῶν ἐπάρχων, ὡς ὁ τῆς Μαγνησίας Λευκιανὸς ἐξεδήλουν τὴν πρὸς τὰ εἴδωλα προσήλωσιν αὐτῶν διὰ αἱματηρᾶς διώξεως τῶν χριστιανῶν.

Τετάρτη 11 Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βλασίου, ἐπισκόπου Σεβαστείας.

Ὁ Ἱερομάρτυς οὗτος ἤθλησε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς βασιλείας Λικινίου τοῦ συνάρχοντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἡ ἑορτὴ τῶν τριῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας φωστήρων καὶ διδασκάλων ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος μετὰ τῆς ἐμπρεπούσης ταύτῃ εὐκοσμίας καὶ παραταξεως.

Ἡ Α. Θ. Π. ἱερούργησεν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἁγ. Ἐφέσου, Νικομηδείας, Δέρκων, Νεοκαισαρείας, Μηθύμνης, Λήμνου, Κορυτζᾶς καὶ Κασσανδρείας καὶ ἱλαστηρίους δεήσεις ἀνέπεμψε τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ὑπὲρ τῶν κτιτόρων, εὐεργετῶν, συνδρομητῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν ἁπασῶν τῶν σχολῶν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν γένους.

Εἰς τὴν ἐπιβλητικὴν ταύτην πατριαρχικὴν λειτουργίαν πλῆθος ἄμετρον προσέδραμεν, ὅπερ εὐλαβῶς παρέμεινε καθ' ἅπασαν τὴν λειτουργίαν ἑνοῦν τὰς δεήσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν εὐχῶν τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν ἀοιδίμων καὶ μεγατίμων ἀνδρῶν, ὑπὲρ ὧν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ ἀναίμακτος θυσία τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἀνηνέχθη, καὶ ὧν τὰ ὀνόματα γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ ἡ Α. Θ. Π. ἐν τῇ μεγάλῃ εἰσόδῳ ἐμνημόνευσεν, ἐπικαλεσαμένη μὲν τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ὀρθοδόξων, τῶν κοπιώντων, ἐργαζομένων καὶ χρηματικῶς δαπανώντων ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς τοῦ γένους ἀναπλάσεως, πρεσβευσαμένη δὲ ὑπὲρ τῆς ἐν σκηναῖς δικαίων κατασκηνώσεως τῶν ἀοιδίμων κτιτόρων, εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας λειτουργίας ὁ σχολάρχης τῆς μεγαλωνύμου πατριαρχικῆς τοῦ γένους σχολῆς, πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, ἀνελθὼν τὸν ἱερὸν ἄμβωνα καὶ τὴν μακαριστὴν τῆς ἐκκλησίας ἀναφώνησιν «αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν» ἐκφωνήσας, ὡμίλησε βραχέα μέν τινα, ἀλλὰ τῇ περιστάσει λίαν πρόσφορα, καταδείξας τὸ ἐπιβαλλόμενον ἡμῖν καθῆκον τοῦ μνημονεύειν εὐγνωμόνως ἀεὶ μέν, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην τῶν ἐκπαιδευτικῶν φυτωρίων ἑορτήν, τῶν μακαρίων κτιτόρων, εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, οἵτινες ὑπὸ ἀξιοζήλου αἰσθήματος φιλογενείας ἐμφορούμενοι, ἐν ἀντιξόοις καιροῖς φιλοτίμως ἔθεντο τὰ θεμέλια κρείττονος πνευματικοῦ βίου, οὗτινος, εὐμενείᾳ τῆς θείας προνοίας, τῶν καρπῶν ἀπογευόμεθα.

Εἰς μακαρισμὸν τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων ἀνδρῶν ἐκ στόματος τοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος διάπυρος εὐχὴ ἐξῆλθε, μεθ' ὃ ἡ Α. Θ. Π. ἀπεκδυσαμένη τὴν λειτουργικὴν αὐτῆς στολήν, κατηυθύνθη μετὰ τῶν σεβ. ἁγ. συνοδικῶν εἰς τὸ κατάστημα τῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς, ἔνθα, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ, ἐπὶ τραπέζης, προέκειντο τὰ εἰς μνημόσυνον τῶν κτιτόρων, εὐεργετῶν, συνδρομητῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν αὐτῆς κόλλυβα.

Ἱκετήριαι δεήσεις ἀνεπέμφθησαν καὶ ἐκεῖ ὑπὲρ τῶν μακαρίων ψυχῶν τῶν ἀοιδίμων ἐκείνων ἀνδρῶν· ἅμα δὲ τῷ τέλει αὐτῶν προελθὼν ὁ ἀξιότιμος πρόεδρος τῆς μεγατίμου ἀδελφότητος τῆς «Ξηροκρήνης» ἐνδ. Κ. Καλλιάδης βέης ὡμίλησεν ἐκ προσώπου τῆς ἧς ἐπαξίως προΐσταται ἀδελφότητος, βεβαιώσας πανδήμως ἐξ ὀνόματος αὐτῆς «τὴν μητέρα Μ. Ἐκκλησίαν, τὴν ἐφορίαν, τὴν σχολαρχίαν καὶ τὸν καθηγητικὸν σύλλογον τῆς σχολῆς περὶ τῆς ἀκριβείας, τῆς αὐταπαρνησίας καὶ τοῦ ζήλου, μεθ' ὧν (ἡ ἀδελφότης αὕτη) ἐργάζεται καὶ θέλει πάντοτε ἐργάζεσθαι ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ γεραροῦ τούτου τῶν Μουσῶν ἐνδιαιτήματος, οὗτινος καυχᾶται, ὅτι διατελεῖ ἀφωσιωμένη θεράπαινα». «Τοῦτο δὲ πράττουσα (προσέθετο ἡ Α. ἐνδ.) γνωρίζει ὅτι αὕτη μὲν τὸ ἁπλούστερον καὶ στοιχειωδέστερον ἐκτελεῖ τῶν καθηκόντων, ἄλλοι δὲ πάντῃ ἐκτάκτους καὶ πολλῷ σπουδαιοτέρας παρέσχον, παρέχουσι καὶ παρέξουσιν αὐτῇ ὑπηρεσίας, διηνεκῶς τὴν ἱερὰν καὶ σοφωτάτην τοῦ προφήτου ἀναλογιζόμενοι ῥῆτραν· ὁράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ Κύριος. Τοῖς μεγατίμοις τούτοις ἀνδράσιν, ἐν οἷς ὡς φωτοβόλος γενναιοδωρίας ἀστὴρ λάμπει ἐν πᾶσι καὶ πάντοτε ὁ γνήσιος καὶ ἀγαθὸς τῆς ἐκκλησίας υἱός, ὁ μέγας τοῦ ἔθνους εὐεργέτης, Γεώργιος ὁ Ζαρίφης, ἡ Ξηροκρήνη (προσέθετο ὁ ἀξιότιμος αὐτῆς πρόεδρος) συγχαίρει ὁλοψύχως καὶ ἀποδέχεται εὐθαρσῶς τὴν ἐξακολούθησιν τῶν δαψιλῶν αὐτῶν εὐεργεσιῶν, ὑψοῦσα τὴν τατεινὴν αὐτῆς φωνὴν μετὰ τῆς ἱερᾶς καὶ χρυσορρήμονος τῆς Ἐκκλησίας σάλπιγγος ὑπὲρ ὑγιείας αὐτῶν καὶ ἐν παντὶ εὐδαιμονίας»· κατέλυσε δὲ τὸν λόγον στρέψας αὐτὸν εἰς ἐγκωμίασιν τῆς Α. Θ. Π. ἧς ἐξῆρε τὰς ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ γένους διηνεκεῖς προσπαθείας.

Μετὰ τὴν εὐρραδῆ ταύτην ἀγόρευσιν προέβη ἐπὶ τοῦ βήματος ὁ ἀποφάσει τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου ἐκλεχθείς, ὅπως ἀπαγγείλῃ τὸν εἰθισμένον πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας λόγον, κ. Β. Καλλίφρων, ὅς, προοιμιασάμενος ἐπὶ τοῦ τῆς ἑορτῆς θέματος καὶ ὑποσημήνας τὸ πλῆθος τῶν ἐγκωμιαστικῶν λόγων τῶν εἰς μνήμην τῶν ἑορταζομένων ἁγίων γραφέντων τε καὶ ἀπαγγελθέντων, συνεπέρανεν ὅτι ἡ εἰς τὸ πλῆθος τοῦτο ἐπιπροσθήκη καὶ ἑτέρου λόγου ἐγκωμιαστικοῦ, οὐδὲν ἀνερεύνητον τοῦ βίου τῶν ὑμνουμένων ἁγίων ἤθελε διαφωτίσει, ἀλλ' ἐπιπροσθέσει ἁπλῶς ἀπάνθισμα εἰλημμένον ἐκ τῶν καλλιπλόκων ἀνθοδεσμῶν, ἃς καλλιτεχνῖται χεῖρες συνέπλεξαν εἰς ἐγκώμιον αὐτῶν· ἄλλως τε, προσέθετο, οἱ γεραιρόμενοι ἅγιοι τὸ διαπιστευθὲν αὐτοῖς παρὰ τοῦ Θεοῦ τάλαντον ἐχρησιμοποίησαν ἐπὶ εὐκλείᾳ τῆς ἐκκλησίας καὶ ὠφελείᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ δ' ὑπὸ πάντων ὁμολογία τούτου τὸν κάλλιστον αὐτοῖς πλέκει πανηγυρικὸν λόγον.

Ἐκ τῆς λέξεως ταύτης τ α λ ά ν τ ο υ ἁρμηθεὶς ὁ ἀγορεύων ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τοῦ ταλάντου ὑπό τε τὴν πραγματικὴν καὶ τὴν τροπικὴν αὐτοῦ σημασίαν, καὶ κατέλυσε τὸν λόγον συστήσας πᾶσι τὴν συνεργασίαν ὑπὸ τὴν περωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ ὀτηροῦ τῶν Μουσῶν προστάτου, τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν ἀρχιποίμενος, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐμφύτου τῷ γένει ἡμῶν πρὸς τὰ γράμματα ροπῆς.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπέστεψεν ἐν τέλει τὴν πανήγυριν, ἐκ μέσης ψυχῆς εὐξαμένη τὰ βέλτιστα καὶ κράτιστα πᾶσι τοῖς ἔργῳ ἢ λόγῳ συντρέχουσι τῇ τε μεγαλωνύμῳ τοῦ γένους σχολῇ καὶ ἅπασι τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ἡμῶν καθιδρύμασι, μεθ' ὃ τὸ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς σχολῆς συνωστιζόμενον πλῆθος ἀπῆλθε, συναποκομίζον εὐαρέστους ἐντυπώσεις.

Μετὰ μικρὸν ἐν τῷ πατριαρχικῷ οἴκῳ παρετέθη τράπεζα, εἰς ἣν μετὰ τῆς Α. Θ. Π. παρεκάθησαν οἱ σεβ. ἅγ. Συνοδικοί, ὁ τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ θρόνου ἀντιπρόσωπος Παν. ἅγ. Φιλαδελφείας, ὁ τῆς «Ξηροκρήνης» πρόεδρος, οἱ τῆς Μ. τοῦ γένους σχολῆς ἔφοροι, ὁ σχολάρχης αὐτῆς καὶ

ἐκ τῶν γηραιῶν τοῦ γένους διδασκάλων ὁ κ. Α. Χαρίλαος, οἱ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς σχολῆς κκ. Β. Καλλίφρων καὶ Α. Σπαθάρης, ὁ μεγάτιμος ὁμογενὴς κ. Χ΄. Γεώργιος Κωνσταντινίδης καὶ οἱ ἀνώτεροι τοῦ πατριαρχείου κληρικοί.

Πολλαὶ ἐγένοντο προπόσεις ἐν τοῖς ἐπιδορπίοις, ὑπὲρ τῆς σχολῆς, τῶν ἐφόρων καὶ εὐεργετῶν αὐτῆς, τῆς ἀδελφότητος «Ξηροκρήνης καὶ ἄλλων· ἰδίᾳ δὲ ἡ Α. Θ. Π. προεκάλεσε πρόποσιν ὑπὲρ τῶν ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς εὐεργετησάντων καὶ εὐεργετούντων τὴν σχολήν. λίαν προσφόρως συμπλέξασα ἐν προπόσει τὸ ὄνομα τοῦ μεγατίμου ὁμογενοῦς κ. Γεωργίου Ζαρίφη, τὴν ὑπάτην κατέχοντος θέσιν ἐν τοῖς ὑλικῶς συντρέχουσιν ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς τοῦ γένους ἀναγεννήσεως, μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν τοῦ γένους διδασκάλων κκ. Ι. Φιλαλήθους καὶ Α. Χαριλάου, πρωτευόντων ἐν τοῖς κοπιῶσιν εἰς διδασκαλίαν πρὸς φωτισμὸν τῆς μαθητιώσης νεότητος.

Μετὰ καὶ ἄλλας προπόσεις καταλλήλους τῇ προκαλεσάσῃ τὴν συνεστίασιν ταύτην πανηγύρει, ἔληξεν ἡ ἑορτὴ ὑπὸ τὸ κράτος χρηστοτάτων ἐλπίδων περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς μεγαλωνύμου τοῦ γένους σχολῆς.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμῷ ΙΓ΄ τεύχει τῆς Ἀληθείας, ὁρμηθέντες ἐκ τῶν ἔν τισιν ἐγχωρίοις φύλλοις δημοσιευθέντων περὶ ἐρίδων ἀναφυεισῶν, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐν τοῖς κόλποις τῆς Σιωνίτιδος ἀδελφότητος, ἐγράψαμεν ὀλίγα τινὰ συνιστῶντες αὐτοῖς ἵνα, κατὰ τὸ ἀποστολικὸν ῥῆμα, ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ ὑπερέχωσιν· ἐπειδὴ δυστυχῶς ἡ ποθητὴ γαλήνη δὲν ἐπανῆλθεν ἐν τοῖς κόλποις τῆς γερασμίας ἐκείνης ἀδελφότητος, μέλη δέ τινα αὐτῆς ἀνηνέχθησαν πρὸς τὸ κοινὸν τῆς ὀρθοδοξίας κέντρον, τὴν τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίαν καὶ ταύτης τὴν παρέμβασιν ὑπὲρ ἑαυτῶν ἐξῃτήσαντο, ἡ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία ἐξ ἀξιοχρέου ἀφορμωμένη ἀδελφικῆς στοργῆς πρὸς τήν, ὡς μὴ ὤφελεν, ὑπὸ δοκιμασίαν περιστᾶσαν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν, καὶ στοιχοῦσα τῷ γενικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύοντι κάνονι, καθ' ὃν ὁ μεταξὺ τῶν κατὰ μέρος ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ἀδελφικὸς σύνδεσμος, ἱερὸν ἑκάστῃ τούτων ἐπιβάλλει καθῆκον τὸ συναντιλαμβάνεσθαι τῆς ἑτέρας, ὡς δυνατόν, ἐν περιπτώσει οἱουδήτινος ἐξεγερθέντος ἐν αὐτῇ σάλου, διὰ σεβασμίων Πατριαρχικῶν γραμμάτων ἐπέστειλε τῇ ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ Σιὼν λόγους ἀγάπης, τὸν διακαῆ αὐτῆς πόθον ἐκδηλοῦσα τοῦ ἀκοῦσαι καὶ ἰδεῖν τὴν θεόσδοτον εἰρήνην ἐπανερχομένην ἐν τῇ ἐκεῖσε ἱερᾷ ἀδελφότητι. Μέσην δὲ καρδίαν ἀλγοῦσα ἐπὶ τῇ ἀνιαρᾷ ἔριδι τῇ δυστυχῶς γεννηθείσῃ ἐν τοῖς κόλποις τῆς Σιωνίτιδος ἀδελφότητος, τὴν λύπην αὐτῆς ἐξεδήλωσεν ἐν ἀπαντητικῇ ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς τηλεγραφικῶς καὶ δι' ἐπιστολῶν προσκλαυθέντας αὐτῇ, τὰ δὲ μεγάλα καὶ φοβερὰ τῆς διχονοίας ἀποτελέσματα αὐτοῖς καταδείξασα, προέτρεψεν αὐτούς, ὅπως, τὰ τῆς εἰρήνης ἐπιδιώκοντες, συνέλθωσι καὶ εἰλικρινῶς ὁμοφρονήσωσι τῷ κανονικῷ αὐτῶν κυριάρχῃ καὶ πνευματικῷ Πατρὶ καὶ Ποιμένι εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ζωηροῦ πόθου πάσης χριστιανικῆς ψυχῆς.

Ἡ Ἀλήθεια πέποιθεν ὅτι ἡ διὰ σεβασμίων Πατριαρχικῶν γραμμάτων ἐκδηλωθεῖσα φιλάδελφος αὕτη γνώμη τοῦ πανσεβάστου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου φιλήκοα εὑρήσει τὰ ὦτα τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, οἵτινες ἐν ὄψει λαμβάνοντες ὅτι ἡ διχόνοια καὶ πόλεις πολλὰς καὶ περιβλέπτους κατὰ καιροὺς κατέσκαψε καὶ ἔθνη μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ἢ ἐταπείνωσεν, ἢ εἰς παντελῆ ἀφάνειαν καὶ ἐσχάτην ἐξουδένωσιν κατεδίκασε καὶ ἀναμιμνησκόμενοι τῶν παρεληλυθότων μέν, πλὴν προσφάτων παρ' αὐτοῖς λυπηρῶν καὶ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν, ἃς πᾶς σάλος ἐρεθείας ἀπεργάζεται, ἀποστήσονται τῶν ἐρίδων καὶ κατασιγάσουσι σάλον τιμαλφέστατα ἀπειλοῦντα συμφέροντα. Ταῦτα συνιστῶσα ἡ Ἀλήθεια οὐκ ἄκαιρον ἡγεῖται ὑπομνῆσαι τοῖς ἐν Σιὼν τὸ τοῦ Ἀποστόλου «νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη».

Ἡ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένη «Θρησκευτικὴ Φωνὴ» ἀφορμηθεῖσα ἐκ τῆς ἐν τῇ «Ἀληθείᾳ» δημοσιεύσεως διαφόρων ἐγγράφων διασαφηνιζόντων τὴν ἀπέναντι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας θέσιν τῆς μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας, ἐξάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι «αἱ σχέσεις μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Βλαχικῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἐσχάτων ἐψυχράνθησαν μεγάλως» καὶ συνιστᾷ «εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη μετριοπάθειαν ἐν τῷ κοινῷ συμφέροντι τῆς εἰρήνης τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.»

Ἰδιάζων χαρακτὴρ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας ἦν, ἔστι καὶ ἔσται ἡ ἀνεξίκακος μετριοπάθεια, ταύτην πάντοτε ὡς γνώμονα τῆς διαγωγῆς αὐτῆς ἔλαβεν ὁσάκις τέκνα προσφιλῆ ἀποπλανηθέντα τῆς κανονικῶς διαγεγραμμένης ὁδοῦ παρεπίκραναν τὴν μητρικὴν αὐτῆς καρδίαν· περιφανὴς τούτου ἀπόδειξις πρόκειται ἡ πρὸς τὴν μητρόπολιν Οὐγγροβλαχίας στάσις αὐτῆς, προσπαθούσης ἵνα διὰ μητρικῶν συμβουλῶν ἀγάγῃ ταύτην ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς κανονικῆς αὐτῆς θέσεως, ἀφ' ἧς αὕτη ἰσχυρογνωμόνως ἀπομακρύνεται, ἀντιποιουμένη δικαιώματα, ἅτινα οὐδέποτε εἶχεν.

Ἡ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία ἔναγχος χειραφετήσασα τὴν ἁγιωτάτην τῆς Σερβίας Ἐκκλησίαν περιφανὲς παρέσχε μαρτύριον τῆς προθυμίας αὐτῆς πρὸς διακανόνισιν τῶν διοικητικῶν σχέσεων τῶν ἐπὶ μέρους ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν ἀναλόγως τῶν παρ' αὐταῖς ἐπισυμβαινουσῶν πολιτικῶν ἀλλοιώσεων. Ἡ προθυμία ὅμως αὕτη δὲν ἐπιτρέπει τὴν σιωπηλὴν ἀνοχὴν τῆς παραβιάσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος, ὑπὲρ οὗ συνηγοροῦσα, ὡς χρεών, ἡ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία, ἐν ἀνεξικάκῳ μετριοπαθείᾳ παρορᾷ τὰ πρὸς αὐτὴν ἀδικήματα καὶ συνίστησι τῷ σεβ. μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας ἵνα ἐκ τοῦ παραδείγματος τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν καθοδηγούμενος τακτοποιήσῃ κανονικῶς τὴν ἐν τῇ καθόλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ θέσιν αὐτοῦ.

Ἡ Α. Θ. Π. ἀνελθοῦσα σήμερον τὸ Πέραν ἀντεπεσκέψατο τὸν παρὰ τῇ ὑψ. Πύλῃ πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας κόμητα Κόρτην.

Εὐχαρίστως σημειοῦμεν τὴν εἰς βαθμὸν Λιβᾶ προαγωγὴν τοῦ ἐξ. στρατιωτικοῦ ἰατροῦ κ. Χρήστου Παπσᾶ Ἐνωτιάδου, διορισθέντος ἅμα καὶ ἰδιαιτέρου ἰατροῦ τῆς βασιλομήτορος. Τὴν Α. Ἐξ. ἐπεσκέψατο χθὲς καὶ συνεχάρη ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. ὁ ἱερολ. Μ. ἀρχιδιάκονος κ. Ἰωακεὶμ Εὐθυβούλης.

—Ἐν τῷ Γ' τεύχει τῆς «Ἀληθείας» (σελ. 45—46) ἐγράψαμεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία θέλουσα ἵνα ἄρῃ τὴν ἀνωμαλίαν, ἣν ἐδημιούργει ἡ περὶ τίτλων ἰδιοκτησίας ἐν τῷ κράτει ἰσχύουσα διάταξις, καθ' ἣν τὰ λεγόμενα ἠθικὰ πρόσωπα, ἤτοι ἐκκλησίαι, σχολεῖα, νοσοκομεῖα καὶ λοιπὰ εὐαγῆ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα δὲν δύνανται ἵνα ἔχωσιν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν ἐν ἰδίῳ αὐτῶν ὀνόματι ἐγγεγραμμένην, τὰ προσήκοντα ἐποιήσατο διαβήματα παρὰ τῇ Ὑ. Πύλῃ ἐξαιτουμένη τὴν ἀνάκλησιν τῆς διατάξεως ταύτης πρὸς ἄρσιν ἀνωμαλίας, ἥτις ἀνέκαθεν ἐγένετο καὶ πολλαχοῦ ἐξακολουθεῖ οὖσα πηγὴ καταχρήσεων καὶ ζημιῶν, ἐπιβαρυνουσῶν τὰ δημόσια ταῦτα καθιδρύματα, ὧν πολλὰ μὲν ἀπώλεσαν μέρος τῆς περιουσίας, ἄλλα δὲ ἀγωνίζονται ἵνα διασώσωσι ταῦτα ἐκ χειρῶν φιλαρπάγων καὶ ἄλλα δὲν ἔχουσιν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς κτημάτων.

Καθ' ἃ ἐν καιρῷ ἐπίσης ἐγράψαμεν, ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐκτιμήσασα τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δικαίας καὶ ὀρθὰς παρατηρήσεις τῆς Α. Θ. Π. ἐπεδοκίμασε καὶ ἀπεδέξατο ταύτας κατ' ἀρχήν, ἀλλὰ πρὸς ἐφαρμογὴν ἐζητήσατο, ὅπερ καὶ ἄλλοτε ἐν ὁμοίᾳ αἰτήσει τῆς Ἐκκλησίας ἐζήτησε, τὴν ὑποβολὴν ἀκριβοῦς κτηματολογίου τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου κειμένων διαφόρων ἱερῶν καθιδρυμάτων.

Συνεπείᾳ τῆς κυβερνητικῆς ταύτης ἀξιώσεως, ἐγκύκλιοι ἐξεπέμφθησαν Πατριαρχικαὶ καὶ Συνοδικαὶ ἐπιστολαί, προσκαλοῦσαι τοὺς ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἱερωτάτους ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς προϊσταμένους τῶν κοινοτήτων, ὅπως καταστρώσωσιν ὡς τάχιστα ἀκριβῆ κατάλογον τῶν ὑπ' αὐτῶν συντηρουμένων εὐαγῶν καθιδρυμάτων καὶ τῶν ἀκινήτων αὐτῶν ἰδιοκτησιῶν καὶ ὑποβάλωσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅπως ἐνεργηθῇ ἡ μεταγραφὴ τῶν κτημάτων τούτων ἀπ' εὐθείας ἐπ' ὀνόματι τῶν εὐαγῶν καθιδρυμάτων, εἰς ὧν τὴν κυριότητα καὶ δεσποτείαν ὑπάγονται. Πρὸς μείζονα δ' εὐκολίαν τῶν κληθησομένων εἰς κατάστρωσιν τῶν καταλόγων τούτων, ἐκκλησιαστικῇ μερίμνῃ συναπεστάλησαν καὶ ἔντυποι κτηματολογικοὶ πίνακες, ἐν οἷς ὤφειλον ἐγγράψαι πάσας τὰς ζητουμένας πληροφορίας.

Καίτοι ἡ σκοπιμότης τοῦ μέτρου τούτου εἶνε αὐτόδηλος, καίτοι πᾶς τις ἀνωμολόγει τὴν ἀνάγκην ἐξουδετερώσεως τῆς ὑφεστώσης ἀνωμαλίας ἐπὶ προφυλακῇ τῶν ἐν διηνεκεῖ κινδύνῳ διατελούντων συμφερόντων τῶν εὐαγῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, ἐξηναγκασμένων ἵνα ἐγγράψωσιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ τυχόντος τὰς ἀκινήτους αὐτῶν ἰδιοκτησίας, παρ' ἐλπίδα ἔν τισι μέρεσιν ὁ σκοπὸς καὶ ἡ πρόθεσις τῆς Ἐκκλησίας παρηρμηνεύθη καὶ τάσις ἐξεδηλώθη μὴ συμμορφώσεως πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην ἐπιταγήν.

Εἰ καὶ εὐτυχῶς ὀλίγοι εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι, πάλιν δὲν δυνάμεθα ἵνα μὴ ἐκδηλώσωμεν τὴν λύπην ἡμῶν ἐπὶ διαγωγῇ ἐλεγχούσῃ ἀστοργίαν πρὸς τὰ εὐαγῆ καθιδρύματα, ἅτινα ὁ εὐσεβὴς ζῆλος καὶ ἡ φιλομουσία μακαρίων γενεῶν ἐθεμελίωσε καὶ ἐπροίκισε, καὶ τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς κρατούσης διατάξεως τοῦ νόμου ἠτελοῦντο καθ' ἑκάστην ἵνα ἴδωσιν ἑαυτὰ ἀπογυμνούμενα τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς ἀκινήτων, ἢ περιπλεκόμενα εἰς δυσεξίτητον καὶ ὑλικῶς ἐπιζήμιον δικαστικὸν ἀγῶνα.

Ἀναμέτρησις τῶν κινδύνων, οὓς ἐγκρύπτει ἡ παράτασις τῆς ὑφεστώσης ἐκρύθμου καταστάσεως θέλει πείσει ἕκαστον περὶ τῆς σκοπιμότητος τοῦ ὑπὸ μὲν τῆς Ἐκκλησίας προταθέντος, ὑπὸ δὲ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ἀποδεκτοῦ γενομένου μέτρου τούτου, καὶ πᾶς τις ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ θέλει συντελέσει εἰς τὴν ταχεῖαν διευθέτησιν τάξεως ἀσφαλιζούσης τὰ εὐαγῆ ἡμῶν καθιδρύματα καὶ ἀποκαθιστώσης ταῦτα καὶ δικαστικῶς ἀναμφρίστους κυρίους τῶν ἀκινήτων αὐτῶν ἰδιοκτησιῶν.

—Ὁ Παν. ἅγιος Καστορίας κ. Κωνστάντιος δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν γερασμίαν Μητέρα Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐδήλωσεν ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ θεῖον διατηρήσει αὐτὸν ἐν τῇ γηραᾷ παροικίᾳ θέλει εἰσφέρει κατ' ἔτος ἀνὰ εἴκοσι πέντε μὲν ἀργυρᾶ μετζήτια εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ κεντρικὴν ἱερατικὴν σχολήν, ἀνὰ δέκα πέντε δὲ εἰς τὸ οἰκοδομούμενον γηροκομεῖον. Τὸ παράδειγμα τοῦ σεβαστοῦ τούτου ἱεράρχου προβάλλει ἡ Ἀ λ ή θ ε ι α πρὸς μίμησιν.

—Ἡ ἐν Βελισσῷ ὁμογενὴς κοινότης προτραπεῖσα ὑπὸ τοῦ παν. αὐτῆς μητροπολίτου κ. Ἀνθίμου προσήνεγκε κατ' αὐτὰς τεσσαράκοντα καὶ ἓν ζεύγη περικνημίδων ἐξ ἐρίου εἰς χρῆσιν τῶν τροφίμων τῆς παρ' ἡμῖν κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς. Εὐλογοῦσα ἡ Ἐκκλησία τοὺς φιλοτίμους τούτους δωρητάς, εὔχεται ἵνα καὶ παρ' ἄλλαις κοινότησιν ἀναπτυχθῇ ἐπίσης τὸ ὑπὲρ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς ἐνδιαφέρον.

—Ἵνα μὴ διακόψωμεν τὸ ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει δημοσιευόμενον σιγίλλιον περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, τὸ ἐν ἔτει 1804 ἀπολυθέν, ἠναγκάσθημεν ἵνα ἐπιπροσθέσωμεν τέσσαρας σελίδας εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας τεῦχος· καὶ πάλιν ὅμως ἡ τῆς ὕλης πληθὺς ἐξαναγκάζει ἡμᾶς, ἵνα εἰς τὸ προσεχὲς ἀναβάλωμεν τεῦχος ἀναγκαίας τινὰς ἐπανορθωτικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀνακριβῶς λεχθέντων ἐν τῇ Ρωμουνικῇ βουλῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς τὴν γενομένην τῇ 26 ἰανουαρίου ε. ἔ. ὧν μετάφρασιν ἐρίτιμος τῆς Ἀ λ η θ ε ί α ς φίλος ἐπέστειλεν ἡμῖν ὅτε τὸ τελευταῖον αὐτῆς φύλλον εὕρητο ὑπὸ τὰ πιεστήρια. Διὰ τῆς ἐπιπροσθήκης ταύτης, ὡς καὶ τῶν γενομένων ἐν τοῖς τεύχεσι Ε' καὶ ΙΕ', ἀνεπληρώσαμεν τὸ καθυστερῆσαν τοῖς κ.κ. ἀναγνώσταις ἕνεκεν τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων τεῦχος.

Τὴν νύκτα τῆς δευτέρας πρὸς τὴν χθὲς τρίτην ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς προσβαλούσης αὐτὸν εὐῤῥλογίας ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀρχιμανδρίτης Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς Ν ε σ τ ο ρ ί δ η ς. Εἷς ὢν τῶν διακεκριμένων τροφίμων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς διεκρίνετο ἐπὶ παιδείᾳ καὶ συνέσει καὶ ὑπηρέτησε τὴν Ἐκκλησίαν, οὐ μόνον ὡς ἱερεὺς καὶ κῆρυξ τοῦ Θείου λόγου, ἀλλὰ καὶ ὡς μέλος διαφόρων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπιτροπῶν, αἵτινες ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἀπέκτων ἐνεργητικὸν καὶ νοῆμον μέλος. Πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον αὐτοῦ οὐδαμῶς ὤκνει τοῦ παρέχειν τὰς παρηγορίας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς πάσχοντας, ἀδιαφόρων, ἂν ἐκινδύνευε τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐρχόμενος εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ πασχόντων ἐκ μιασματικῆς νόσου.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 11 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ Ι^ον

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ

ΤΟΥ

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον τεῦχος).

Ἡ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦσα ἁγία τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία, ἐν τοῖς μυστηρίοις καταλέγει τὸν γάμον, μετὰ τοῦ ἀποστόλου ἐκδιδάσκουσα· «τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶν» (πρὸς Ἐφεσ. ε 31)· κηρύττει δὲ τὸν γάμον μυστήριον, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ τὰ τρία ἐνυπάρχουσι τοῦ μυστηρίου συστατικά· ἡ τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐκ Θεοῦ σύστασις· τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα, δι' ὧν καθιεροῦται· καὶ ἡ χάρις ἡ ἐκ τοῦ μυστηρίου μεταδιδομένη.

Τὴν ἐκ Θεοῦ σύστασιν αὐτοῦ ἐκδιδασκόμεθα· α') ἐξ αὐτῆς τῆς πεντατεύχου· οὕτω τοῦ λόγου ὑποκειμένου ἐν μὲν τῇ Γενέσει περὶ τοῦ πρωτοπλάστου ζεύγους ἀναγινώσκομεν· «καὶ ηὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεός, λέγων· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς... αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη. Ἕνεκεν τούτου καταλήψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν» (Γεν. ά, 28, β', 23, 24)· ἐν δὲ τῷ Λευϊτικῷ (κ', 10) καὶ τῷ Δευτερονομίῳ (κδ', 29, κή, 11) καθορῶμεν τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου περιφρουρουμένην ἐκ διαταγῆς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. β) Ἐξ αὐτῆς τῆς καινῆς Διαθήκης· ὅτε ὁ Σωτὴρ μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθε πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὰ τῆς Ἰουδαίας ὅρια, καθ' ἃ ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἱστορεῖ· «προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες αὐτῷ· εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν, ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρρεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; καὶ εἶπεν· ἕνεκεν τούτου. . . . Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία» (Ματθ. ιθ' 3—6). Ὅθεν τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ σύστασιν τοῦ γάμου καθορῶμεν μὲν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως κηρυσσομένην ὑπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ Σωτῆρος βεβαιουμένην, ὅς, ὅπως ἐκδιδάξῃ ἡμῖν τὸ τοῦ γάμου τίμιον, δὲν ἀπηξίωσεν ἵνα διὰ τῆς σωματικῆς παρουσίας αὐτοῦ τὸν ἐν Κανᾷ γάμον τιμήσῃ, καὶ ποιήσῃ ἀρχὴν τῶν θαυμάτων αὐτοῦ ἐκεῖθεν. Τούτου χάριν ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος Παῦλος γράφων μὲν τοῖς Ἐφεσίοις ἔλεγε· «τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» (πρὸς Ἐφεσ. ε, 32), ἐπιστέλλων δὲ τοῖς Κορινθίοις ἔγραφεν· «ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω» (πρὸς Κορινθ. Α', ζ', 2) καὶ πρὸς τοὺς Ρωμαίους γράφων (ζ' 2) καθωρίζεν· «ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ».

Τὰς ὑποθήκας ταύτας ὡς γνώμονα τῆς πίστεως αὐτῆς ἔχουσα ἡ καθολικὴ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἀείποτε θεῖον καθίδρυμα καὶ μυστήριον τὸν γάμον εἶναι ἐδίδαξε, κηρύττουσα ὅτι «τίμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος» (πρὸς Ἑβρ. ιγ' 4), τοῖς μὲν ἀνδράσι, μετὰ μὲν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου συνιστῶσα, «ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμειν τιμὴν» (Πέτρ. καθολ. Α', γ', 7), μετὰ δὲ τοῦ Παύλου ἐκδιδάσκουσα, «οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα» (πρὸς Ἐφεσ. ε, 28)· ταῖς δὲ γυναιξὶ παραγγέλλουσα· «αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ» (πρὸς Ἐφεσ. ε, 22), «καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα» (πρὸς Κορινθ. Α', ια, 9)· ὅθεν καὶ τοὺς χαρακτηρίζοντας τὸν γάμον ὡς ἁπλῆν συμβίωσιν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ κατὰ τῆς ἱερότητος αὐτοῦ κατεξανισταμένους, ὡς αἱρετικοὺς ἀποκηρύττει καὶ καταδικάζει.

Οἱ τοῦ προτεσταντισμοῦ Μισσιονάριοι τὴν ἀγαμίαν τῶν ἱεραρχῶν καὶ πολλῶν τῶν τοῦ κλήρου εἰς ἔλεγχον ὄθεν ἡμῶν προβάλλοντες, ἰδού, ἀναφωνοῦσι, παρὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν πολιτεύεσθε, ἀνεχόμενοι τὴν ἀγαμίαν τῶν ἔσω τοῦ βήματος παρὰ τὰ Γραφικά· «δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα. . . . Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων» (πρὸς Τιμοθ. Α', γ' 3 καὶ 12) «εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος (presbyteros) μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα» (πρὸς Τίτ. ά, 6)· εἰς ὑμᾶς, ἐπιλέγουσι, προσήκουσιν οἱ λόγοι τοῦ ἀποστόλου· «τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένην τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθε βρωμάτων» (πρὸς Τιμόθ. Α', γ' 1—3). Ταῦτα δὲ ἐπιδεικτικῶς ἐπιρωνοῦντες εἰς τὰ ὦτα τῶν ἁπλουστέρων, ἀκούσατε, ἀναφωνοῦσι, τί τὸ πνεῦμα ῥητῶς λέγει καὶ παραλληλίσατε πρὸς τοὺς λόγους τούτους τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐκκλησίας ὑμῶν.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τούτους ἐπικαίρως δυνάμεθα ἵνα εἴπωμεν «πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφάς»· ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία δὲν ἀπαγορεύει τὸν γάμον, ἀλλὰ κωλύει τοῦ ἐλθεῖν εἰς γάμου κοινωνίαν τὸν ἀφιερωθέντα τῷ Θεῷ·

ὁ ἔγγαμος δὲν ἀποκλείεται τῆς εἰσόδου ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ κλήρου ὡς διάκονος ἢ πρεσβύτερος, κωλύεται μόνον ὁ ἅπαξ ἱερωθεὶς τοῦ ἐλθεῖν εἰς γάμου κοινωνίαν.

Ὅτε ὁ Σωτήρ, ἀπαντῶν εἰς τοὺς πειράσαντας αὐτὸν Φαρισαίους, ἐβεβαίωσε τὴν θείαν τοῦ γάμου σύστασιν, κηρύξας «ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω», μνησθεὶς τῶν ἐκ κοιλίας μητρὸς εὐνούχων καὶ τῶν ἐφεξῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων εὐνουχισθέντων, προσέθετο· «καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω» (Ματθ. ιθ' 12).

Τὸ χωρίον τοῦτο ἐπεξηγῶν ὁ ἀείμνηστος Καισαρείας Εὐστάθιος ἐν τῇ ἀπὸ ιγ' ὀκτωβρίου ᾳωοδ' ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐπισημειοῖ τάδε· «Τί ἄρα ἐστὶ τὸ αὐτὸν ἑαυτόν τινα εὐνουχίσαι διὰ τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, ἐὰν μὴ τὸ ἑκουσίως νεκρῶσαι τὰ τοῦ σώματος μέλη (Κολοσσ. γ' 5) διὰ τὸν Κύριον ἐν ἁγνείᾳ καὶ παρθενείᾳ, οἷαν ὁ θεῖος Πρόδρομος, καὶ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ Παῦλος «ὁ ἀείποτ' ὑποπιάζων καὶ δουλαγωγῶν τὸ σῶμα καὶ σταυρῶν τὴν σάρκα σὺν τοῖς παθήμασιν αὐτῆς καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ ὑποτάσσων τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τῷ νόμῳ τὸν ἐν τοῖς ἐπιρρεπέσι τῇ φθορᾷ καὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ μέλεσι χοϊκὸν καὶ ἀδαμιαῖον (τὸν ἐκ τοῦ προπατορικοῦ κατιόντα ἁμαρτήματος) νόμον, ἵνα Χριστὸν κερδαίνῃ;» (πρὸς Κορινθ. Α', 6', 27, Γαλάτ. ε', 24, Ρωμ. ζ', 23—25, Φιλιππ. γ', 8), καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, οἳ ἔλεγον τῷ διδασκάλῳ «ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα (ἆρα καὶ τὰς γυναῖκας, οἱ γυναῖκας ἔχοντες) καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι» (Ματθ. ιθ', 27), ἀσκητικῶς ἐξήσκουν καὶ ἐπηγγέλλοντο; Προσθεὶς δὲ ὁ Κύριος τό· «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω», οὐχὶ φανερός ἐστι τῷ μὲν ῥήματι δυνάμενος, τὸ δυνατὸν καὶ κατορθωτὸν δείξας τῆς παρθενείας, τῷ δὲ προστακτικῷ χωρείτω, ὅτι καὶ ἀρέσκεται τοῖς χωρήσουσιν; Ἄμφω δέ, δύναμις ὁμοῦ καὶ χώρησις οὐκ ἐμφαίνει ἆρα ὅτι καὶ ἐξαιρέσεις ἔνι ποιήσασθαι τῆς γαμικῆς κοινωνίας; Εἴ τις ἔχει πνεῦμα Χριστοῦ καὶ τὸν νοῦν ἀδιάφθορον (ὡς οἱ πατέρες ἡμῶν) οὐκ ἂν ἄλλως ἑρμηνεύσειε τὰ θεόρρηστα ταῦτα ῥήματα. Ἀκούσωμεν δὲ καὶ τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου εἰ πανταχοῦ τὸν γάμον ἀσπάζεται καὶ τούτῳ μετρεῖ τὴν τοῦ ἀνθρώπου τελειότητα. «Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, φησίν, (ἠρώτησαν γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ τῶν παρθένων οἱ περὶ τὴν πίστιν ἀστοιχείωτοί πως Κορίνθιοι), καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὶ μὴ ἅπτεσθαι· (ἀκούεις τί καλὸν τῷ ἀνθρώπῳ; ἄκουε νῦν τίνος ἕνεκα συνεχωρήθη ὁ γάμος) διὰ δὲ τὰς πορνείας (ὃ ἐμφαίνει τὸν διεφθαρμένον ἄνθρωπον) ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω... καὶ μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ (ἀκούεις, ὅτι ἐν νηστείᾳ καὶ προσευχῇ ἀνεπιτήδειον πέμπει ὁ γάμος;)· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε (οὐχ ὡς καλὸν τῷ ἀνθρώπῳ), ἀλλ' ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν (ὁρᾷς, ὅτι, εἰ μὴ ἦν ἡ ἀκρασία, οὐκ ἂν ὅλως τὸ γαμεῖν ἐπέτρεψεν, ὡς ἐκ τοῦ ἐπιφερομένου δηλοῦται;). Τοῦτο δὲ λέγω (τὸ δεῖν συνέρχεσθαι) κατὰ συγγνώμην (εἴτουν ἐκ συγκαταβάσεως τῇ τῶν πολλῶν ἀκρασίᾳ), οὐ κατ' ἐπιταγήν (ὅπερ ἐστίν, οὐχ ὡς ἐντολὴν Θεοῦ οὐτ' ἐμήν). Θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν (ἤτοι ἀγάμους)· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως (ὥστε τὸ ὑπὲρ τὴν ἀκρασίαν παρθενεύειν Θεοῦ ἐστι χάρισμα). Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ (ἤτοι ἄγαμοι καὶ παρθένοι)· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται (ἀμοιρήσαντες τοῦ θεοσδότου τούτου χαρίσματος), γαμησάτωσαν... Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ ἡ γυνή, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω... Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω (ὅτι πάντας καὶ πάσας δεῖ παρθενεύειν)· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχει διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι (ἤτοι μένειν ὡς ἔτυχεν εὑρεθεὶς ἔγγαμος ἢ ἄγαμος)... τοῦτο δὲ φημί, ἀδελφοί, ὅτι ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστίν, «ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν (εἴτουν ἀγνεύωσιν, ὅση δύναμις)... καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ (ταῖς ἐγκοσμίοις ἡδοναῖς), ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει δὲ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου (ὡς μάταιον καὶ ἐφήμερον), θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι (ἀπὸ τοῦ ματαίου κόσμου)· ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσκει τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικὶ» (συνίης διαφορὰν ὕψους καὶ βάθους βίων, Θεοῦ μερίμνης καὶ γυναικὸς μερίμνης;). Μεμέρισται (διακρίνεται, διαφέρει) ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν συμφέρον λέγω (τὸ ψυχικὸν καὶ τὸ σωματικόν), οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω (ἰδοὺ ἡ ὀρθόδοξος ἐλευθερία), ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως (ἰδοὺ βίος, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τῷ κληρικῷ μᾶλλον πρέπων)... Ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ μὴ ἔχων ἀνάγκην (τὴν ἀνάγκην τοῦ φόβου μήποτε καταστρηνιάσῃ ὑπ' ἀκρασίας ἡ παρθένος αὐτοῦ), ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ· ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων (διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἀνάγκην) καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ· μακαριωτέρα δέ ἐστιν (ἡ χηρεύσασα γυνή), ἐὰν οὕτω μείνῃ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην (καὶ ἵνα μηδεὶς ἀπάρθενος προτεστάντης ὑποκρούσῃ, ὅτι ἀνθρωπίνη ἐστὶ γνώμη ἡ γνώμη τοῦ μακαρίου Παύλου, προστίθησι)· δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν (καὶ ἐν θείῳ πνεύματι ἆρα λέγειν ἃ λέγω και νουθετῶ)» Κορινθ. Α', ζ', πρβλ· καὶ θ', σ'). Οὐκοῦν, ἐπείπερ οὕτε οὕτως ἀσαφῆ καὶ Ἡρακλειτειά ἐστι τὰ ῥήματα ταῦτα τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς, τοῦ ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἀναβάντος διὰ τὴν καθαρότητα, ὥστ' ὑπ' ἐκείνων ἀμαυρωθῆναι, οὐκ ἔχεις ποτὲ βλασφημῶν (ἄπαγε) ἄλλο μὲν Πνεῦμα ταῦτ' ἐμπεπνευκέναι, ἄλλο δ' ἐκεῖνα· φανερόν, ὅτι ἐκεῖ μὲν ὁ Παῦλος λαλεῖ περὶ τοῦ γενικοῦ σχεδὸν νόμου

τῆς τῶν πολλῶν ἀκρασίας καὶ τῆς περὶ τὰ σαρκικὰ χυδαιότητος (ἐξοδ. α', 7), ἡ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ κορυφωθεῖσα καὶ λατρευθεῖσα οὐκ ἐπίσταται τί ἂν εἴη ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις καὶ τελειοτέροις ἰσάγγελος καὶ θεομέριμνος καὶ ἡγιασμένη ψυχῇ καὶ σώματι παρθενία· ᾧδε δὲ περὶ ταυτηνὶ καὶ τῶν ἄνωθεν εἰληφότων τὸ τηλικοῦτον καὶ θεοβράβευτον χάρισμα. Πῶς δὲ θεῖον ἡ ἀγαμία ἡ κατὰ Χριστὸν καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ, ἐχρῆν σε εἰδέναι ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων μεμαθηκότα Θεοῦ γεγονέναι τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὁμοίωσιν καὶ εἰκόνα τὸν ἄνθρωπον, οὕτως ἁπαθῆ, ὥστ' εἰμὴ ἔπιπτε πτῶμα ἐλεεινὸν καὶ ἐξαίσιον ἐν τοῖς πρωτοπλάστοις, ἐν οἷς ἡ ῥίζα τοῦ ἀνθρωπίνου δένδρου ἐφθάρη, τάχ' ἂν (ὡς ἀξιόχρεώς σοι ἐξηγητὴς ὁ Χρυσόλογος Ἰωάννης) ὁ τῶν ἁπάντων δημιουργός, ὁ ἐκ μὴ ὄντων τὸν πρῶτον ἄνθρωπον πλάσας, καὶ τέκνα τῷ Ἀβραὰμ ἐκ τῶν κοινῶν καὶ τυχαίων λίθων ἐγεῖραι δυνάμενος (Ματθ. γ', 9) καὶ χιλιάδας χιλιάδων καὶ μυρίας μυριάδων ἀγγέλων λόγῳ μόνῳ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἀναρῆναι, ἐξεῦρε τρόπον ὑπερζωώδη τῆς τῶν ἀνθρώπων αὐξήσεως. Εἰ δ' ἄρα οὐχ' ἱκανῶς σοι μεμελέτηται τὰ περὶ θείας εἰκόνος καὶ κάλλους τοῦ πρώτου ἀνθρώπου τοῦ πρὸ τῆς παραβάσεως, ἐφ' ὃν ἀνατρέχει ὁ παρθένος καὶ ἄγαμος, ἄκουε παρὰ τοῦ σοῦ συνεπαρχιώτου Πατρὸς καὶ φωστῆρος τὸ ὕψος, τὴν χάριν, τὴν ἀξίαν καὶ ὅλως τὸν τῆς ἀγαμίας σκοπὸν ἐν τοῖς ὀλίγοις τοῖσδε (τὰ γὰρ ὡς πλεῖστα καὶ περιγραφικώτερα παρὰ τῷ αὐτῷ σοφῷ διδασκάλῳ καὶ τῷ πολλῷ Χρυσοστόμῳ τῇ φιλομαθείᾳ σου ἐπαφίεται). «Ὁ ἄνθρωπος, φησί, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐγένετο καὶ ὁμοίωσιν· ἡ δὲ ἁμαρτία «τὸ κάλλος τῆς εἰκόνος ἠχρείωσεν, εἰς τὰς ἐμπαθεῖς ἐπιθυμίας τὴν ψυχὴν καθέλκουσα». Ὁ δὲ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον, ἡ ἀληθινή ἐστι ζωή. Ὁ οὖν ἀπολέσας τὴν πρὸς Θεὸν ὁμοιότητα, «ἀπώλεσε τὴν πρὸς τὴν ζωὴν οἰκειότητα». Τὸ δέ, ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ ὄντα, ἐν τῇ μακαρίᾳ ζωῇ γενέσθαι, ἀμήχανον. Οὐκοῦν ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς χάριν, ἧς διὰ τῆς ἁμαρτίας ἠλλοτριώθημεν»· καὶ πάλιν «κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ εἰκόνα ἑαυτοὺς καλλωπίσωμεν, διὰ τῆς ἀπαθείας ὁμοιωθέντες τῷ κτίσαντι. Ὁ γὰρ τὸ ἀπαθὲς τῆς θείας φύσεως, καθὼς ἐστι δυνατόν, ἐφ' ἑαυτοῦ μιμησάμενος, οὗτος ἐπανέλαβεν ἐπὶ τῆς ἰδίας ψυχῆς τοῦ Θεοῦ τὴν εἰκόνα. Ὁ δὲ ὁμοιωθεὶς τῷ Θεῷ κατὰ τὸν ῥηθέντα τρόπον, καὶ τῆς θείας ζωῆς ἐκτήσατο πάντως τὴν ὁμοιότητα, εἰς τὸ διηνεκὲς παραμένων τῇ ἀϊδίῳ μακαριότητι. Εἰ οὖν διὰ τῆς ἀπαθείας τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πάλιν ἀναλαμβάνομεν, ἡ δὲ πρὸς Θεὸν ὁμοιότης τὸ διηνεκὲς τῆς ζωῆς ἡμῶν χαρίζεται, πάντων ἀμελήσαντες τῶν ἄλλων, ταύτης γενώμεθα τῆς σπουδῆς, ὥστε μηδενὶ πάθει μηδέποτε καταδυναστευθῆναι ἡμῶν τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἀκλινῆ καὶ ἀκατάβλητον ἐν ταῖς τῶν πειρασμῶν προσβολαῖς τὴν διάνοιαν ἡμῶν διαμένειν, ἵνα γενώμεθα τῆς θείας μακαριότητος μέτοχοι. Τῆς δὲ τοιαύτης σπουδῆς συνεργός ἐστιν ἡ παρθενεία τοῖς κατὰ λόγον μετιοῦσι τοῦτο τὰ χάρισμα. Οὐ γὰρ ἐν μόνῳ τῷ φείσασθαι τῆς παιδοποιίας κατορθοῦται τὸ χάρισμα τῆς παρθενείας· «ἀλλ' ἅπας ὁ βίος καὶ ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἦθος παρθενεύειν ὀφείλει, διὰ παντὸς ἐπιτηδεύματος τοῦ ἀγάμου τὴν ἀφθορίαν ἐπιδεικνύμενος» . . . Ὁ γὰρ ἐν τούτοις πᾶσιν (ὀφθαλμῷ, ἀκοῇ, καρδίᾳ, βρώσει καὶ πόσει) ὑπὸ τὸν κανόνα τῆς παρθενείας ἑαυτὸν ἐγκρατείᾳ φυλλάσσων, ἀληθῶς δείκνυσι τελείαν ἐν ἑαυτῷ τῆς παρθενείας τὴν χάριν» κτλ. (Βασιλ. Μ. ἐν λόγῳ ἀσκητικῷ).

(ἀκολουθεῖ.)

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον τεῦχος)

Τῇ 6 ὀκτωβρίου 1777 φρονευθέντος ἐν Ἰασίῳ ὑπὸ τοῦ Καρᾶ-Χισαρλῆ Ἀχμὲτ βέη τοῦ ἡγεμόνος Μολδαβίας Γρηγορίου Ἀλεξάνδρου Γίκα, ἐκλήθη εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ ὁ ἀπὸ τριετίας Μ. διερμηνεὺς τῆς Ὑψ. Πύλης Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Δημητρίου Μουρούζης, ἀπόγονος τοῦ ἐκ Τραπεζοῦντος ἐμπόρου Ἀδαμάκη Μουρούζη τοῦ νυμφευθέντος τὴν ἐγγόνην Παναγιωτάκη ἐκείνου τοῦ Νικουσίου. Ὁ Μουρούζης ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ιη' αἰῶνος παρίσταται ἐπὶ τῆς σκηνῆς σπουδαῖον διενεργῶν πρόσωπον ἐν τοῖς διοικητικοῖς τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους πράγμασι· κατέχων τὸ ἀξίωμα τοῦ ποστελνίκου, εἰς ὁ διεκρίθη καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ Ἀντίοχος, ἔλαβεν ἐνεργητικώτερον ἐν τοῖς κοινοῖς μέρος ἀπὸ τοῦ 1765, ὅτε ὁ οἰκτροῦ τέλους Σπαθάρης Γεώργιος, προνοήσας τὴν ἐπιφερομένην κατὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καταιγίδα, συνέστησε τῷ ἡγεμόνι Στεφὰν-βόδᾳ Ρακοβίτζᾳ ἵνα ἀντ' αὐτοῦ διορίσῃ ἐπίτροπον αὐτοῦ παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ (καπὶ κεχαγιᾶν) τὸν ποστέλνικον Κ. Μουρούζην, ὃς διὰ τῶν γνώσεων αὐτοῦ μεγίστην ἐκέκτητο παρὰ τοῖς κρατοῦσιν ἐπιρροήν.

Γράφοντες τὴν ἱστορίαν τῆς πατριαρχικῆς ἡμῶν σχολῆς, ἀκαιρον νομίζομεν τὴν παρέκβασιν εἰς ἱστορικὰς ἐπισκοπήσεις τοῦ θέματος ἡμῶν ἀλλοτρίας, ὅθεν περιοριζόμεθα εἰς τὰς ὀλίγας ὡς ἄνω σημειώσεις ἀναφορικῶς τῷ ἀνδρί, παρ' οὗ τῇ σχολῇ ἐδωρήθη τὸ ἀγροτικὸν κτῆμα τοῦ Χοταρνιτζενίου διὰ τοῦ ἑπομένου χρυσοβούλλου (*) αὐτοῦ γράμματος·

Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Δημητρίου Μουρούζης βοεβόδας, ἐλέῳ Θεοῦ αὐθέντης καὶ ἡγεμὼν πάσης Μολδοβλαχίας.

Τῶν ὅσα περ ἡ ἄφατος τοῦ δημιουργοῦ ἀγαθότης καὶ πρόνοια τοῖς ἀνθρώποις ἐπεδαψιλεύσατο ἀγαθά, τὸ μέγιστόν τε καὶ πρώτιστον, μᾶλλον δὲ τὸ θειότατον, εἶναι τὸν λόγον, ὡς θείου φωτὸς ὄντως ἀπαύγασμα, πάντες οἱ λόγου μετεσχηκότες συνῳδὰ τῇ ἀληθείᾳ ξυμῳδήσουσιν, οὐδ' αὐτῶν τῶν τὰς ὄψεις πεπηρωμένων ὀπωσοῦν ἐξαρνήσασθαι δυναμένων· ἐξαστράπτει γὰρ καὶ τούτων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ προσηνὴς αὕτη τῆς ἀληθείας αἴγλη λαμπρῶς ἀποστίλβουσα. Καὶ γὰρ ἀτεχνῶς ὁ κατὰ παιδείαν λόγος οὐ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἢ λίθων πολυτελῶν καὶ τιμίων, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ φωτὸς τηλαυγέστερον διαλάμπων, ὡς λύχνος φωταυγὴς ἐν παντὶ τῷ τοῦ βίου δρόμῳ τὸ τῆς ἀληθείας ἰθυτενὲς καὶ ἀπρόσκοπον ἐνδει-

(*) Παρὰ Βυζαντινοῖς χρυσόβουλλα ἐκαλοῦντο τὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα, ἅτινα διὰ χρυσῶν ὑπεγράφοντο γραμμάτων καὶ ὧν ἡ χρυσῆ βοῦλλα ἀπηωρητο κάτωθεν διὰ μεταξίνης ὁξείας. Ἦν δὲ τὸ χρυσόβουλλον, κατὰ τὸν Χωνιάτην "γράμμα ἐρυθροσήμαντον, σφραγῖδι τε χρυσέᾳ καὶ σηρικῷ νήματι ἔμπεδον, κόγχης ἀναδεδεμένῳ αἵματι,. Ἐκτὸς αὐτῶν ἦσαν ἐν χρήσει ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς γραφείοις καὶ τὰ ἀργυρόβουλλα καὶ τὰ μολυβδόβουλλα.

κνύει, ὅσα τε πρὸς εὕρεσιν καὶ κατάληψιν τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας καὶ ὅσα πρὸς ἐπίκτησιν τῆς ἐν τῷ βίῳ εὐπραγίας, αὐτὸς ταῖς δι' αὐτοῦ προσγινομέναις ἐπιστήμαις καὶ γνώσεσι θηράσιμα πάντα παρασκευάζων καὶ ὅλως, ὅσον τῆς πρὸς τὰ ἄλογα κοινωνίας τὸν ἄνθρωπον ὑπεραναστῶν, τοσοῦτον πρὸς τὸ θεῖον συνάπτων καὶ οἰκειούμενος. Ταύτῃ τοι καὶ πάντες μὲν, ὅσοι τὴν τῶν κοινῶν ἐκληρώσαντο προστασίαν, παιδείας ὀφείλουσιν ἀντιποιεῖσθαι, τῶν ταύτης θιασωτῶν προνοούμενοι καὶ εἰς ἀρετῆς πρόοδον τούτους ἐπὶ κοινῇ ἀφελείᾳ θαρρύνοντες ἀεί τε καὶ περιθάλποντες καὶ ἐν πᾶσιν, οἷς ἂν χρῄζοιεν, ἐπαρκοῦντες· ἡμῖν δ' εἴ πέρ τισιν ἄλλοις ἀπαραίτητον τοῦτο χρέος καὶ πάντων χρεῶν δικαιότατον. Καίτοι γὰρ μικρὸν καὶ ὅσον ἄκρος χείλεσι τῶν τῆς παιδείας μετασχοῦσι ναμάτων, ὁποῖά γε μὴν καὶ ὁπόσα ἐντεῦθεν εἰσερρύη τὰ ἀγαθά, αὕτη ἡμῖν ἐν πᾶσιν ἀντὶ πάντων ἐγένετο μήτηρ ὡς ἀληθῶς, οὐ τὸ λεγόμενον εὖ εἶναι, καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ εἶναι ὁλοσχερὲς διασώσασα· οὐδὲ γὰρ ἂν ὑποσταίημεν καρτεροῦντες πρὸς τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δεινά, οἷς μάλιστα οἱ τὸν τοῦ πολιτικοῦ βίου διαπερῶντες κλύδωνα προσπαλαίουσιν, εἰ μὴ αὕτη ἡ τροφὸς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων φανεῖσα καὶ τῷ γλυκυτάτῳ αὐτῆς γάλακτι ἀσθενῆ καὶ νεογνὸν τέως ἐκθρέψασα, περαιτέρω προέδῃ χειραγωγοῦσα, πολλαχῶς τε ἄλλως οὖσα ἐπαρωγὸς καὶ ὑπέρμαχος καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀρχεῖα ποδηγετοῦσα καὶ κρατούντων πρυτανευομένη εὐμένειαν καὶ συστέλλουσα μὲν ἐν εὐτυχίαις καὶ τῶν ἐπισφαλῶν ὅσων ἀναχαιτίζουσα, ἀναρρωννῦσα δὲ ἐν ταῖς δυσπραγίαις καὶ ἐνισχύουσα καὶ ἐν θλίψεσι παραμυθοῦσα ταῖς ὑποθήκαις τῶν τε πάλαι καὶ νῦν, ὡς λυχνία φωταυγὴς ἐν ἀγνοίᾳ μυρίας ὅσας τὰς πρὸς σωτηρίαν ὁδοὺς ἐν σκότει καὶ ἀπορίᾳ πραγμάτων ἡμῖν ὑπεμφαίνουσα. Ταύτην γὰρ μόνην ἀντὶ παντοίας οὐσίας ἡμῖν καὶ ὁ ἀείμνηστος πατὴρ οἱονεί τι κειμήλιον ἐπιδείξας, προστάτην εἰδέναι καὶ ὁδηγὸν ἐνετείλατο, οὐδὲ ψευσάμενος τῶν ἐλπίδων. Τύχῃ τε γὰρ καὶ ταῖς ἐκ ταύτης στροφαῖς καὶ παλιρροίαις χαίρειν εἰποῦσιν, ἀντ' ὄλβου ἡμῖν καὶ θησαυρῶν ἡ φιλτάτη ἐν ἀκροτάτῃ ἀμηχανίᾳ διήρκεσεν. Αὕτη καὶ κινδύνων ἐρρύσατο καὶ δεινοτάτων ἐχθρῶν παρ' ἐλπίδα κρείττονας ἀναδείξασα, ἀντὶ συμφορᾶς ἐκ διαβολῶν εἰς ἀπέρθειαν κρατούντων ἀπειλουμένης κλέος τε καὶ ἀξίαν περιεποιήσατο· καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τούτοις πολλαῖς αὖθις ἐντυχοῦσι δυσχερείαις, σκολιαῖς τε καὶ ὡς λαβυρινθώδεσι δυσεξελίκτοις περιπετείαις, αὕτη ἡμῖν ὡς ἀριάδνειος μίτος ἁπλανῆ τὴν διέξοδον καθυπέδειξεν. Ἀντὶ τούτων οὖν καὶ τῶν τοιούτων καλῶν, πολλῶν τῇ παιδείᾳ παρ' ἡμῶν ὀφειλομένων τροφείων τε καὶ χαριστηρίων, ἀποδοῦναι μέν τι ἐπάξιον, ἢ τὸ πολλοστημόριον γοῦν ἀμείψασθαι, ὡς καὶ φαντασθῆναι ὅλως ἀμήχανον, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐπιχειροῦσιν, ἀχαριστίας δ' αὖθις αἰτίαν φυγεῖν διενλαβουμένοις καὶ πολλοὺς πολλάκις τῶν εἰς ἀρσίωσίν τινα τοῦ τοιούτου χρέους καθ' ἑαυτοὺς ἀνελίττουσι λογισμούς, ὡς ἂν ἐκ τῶν ἐνόντων μὴ διαλιπεῖν τι ὀπωσοῦν προθυμότατα αἱρουμένοις, τοῦτο ἡμῖν ἅμα ἐπῆει τέλος συμπεραίνουσιν ὡδέ πως. Τὴν ἐν Μολδαβίᾳ ἐνταῦθα σχολὴν εἰδότες, καίτοι γε ἱκανῶν εὐμοιροῦσαν σιτηρεσίων, οὐκ ἀποχρῶσαν ἔμπης εἰς κοινήν τινα τοῦ γένους ὠφέλειαν, οὐ πάνυ τοι ἐπιχωριάζειν εἰωθότων τοῖς ὧδε τῶν ταῖς ἐπιστήμαις εὐδοκιμούντων ἀνδρῶν, ἀλλ' εἴτε διὰ τὸ τοῦ κλίματος ἀσύνετες καὶ οὐ λίαν δοκοῦν ἐκείνοις ὑγιεινόν, εἴτ' οὖνδιὰ τὰς ἐπισυμβαινούσας ἐκ περιστάσεων μεταβολὰς καὶ τὰς ἐκ τούτων δυσχερείας τὴν ἐνταῦθα ὅλως διατριβὴν ἀπαντενομένων, τὸ δ' ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ φροντιστήριον ἐλλογίμων καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν εὐφορώτερον ἐγνωκότες, οὐκ ὀλίγων ἐκεῖθεν πολλαχῇ τῆς Ἑλλάδος διασπανθέντων, ἐπὶ τούτοις καὶ ἡμεῖς μέλος τι βοηθείας εἰς τὴν τούτου σύστασιν κατεβάλομεν. Ὑπέρκειται δ' οὖν τῶν ἑλληνομουσείων ἁπάντων, ὡς γε εἰκός, ἡ ἐν τῇ βασιλευούσῃ, ὡς περιωπῇ μεσαιτάτη σχολή, προστασίας τε εὐμοιροῦσα τῆς παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς συνόδου καὶ παντὸς τοῦ εὐαγοῦς κλήρου, καὶ τῆς τῶν προκρίτων τοῦ γένους ἐπικουρίας ἐπαπολαύουσα, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν μαθητιώντων ἅμιλλα, ἄλλου ἐπ' ἄλλαις φιλοτιμουμένου ἐλπίσι, παραθήγειν εἶχε τὸ πρόθυμον, ὥσθ' οὕτω ταύτην τῶν ἄλλων ἐπιτηδειοτέραν εἰς ἐπίδοσιν παιδείας καὶ πρόοδον ἀναφαίνεσθαι. Τί δ' ἄρα τὸ ἐμποδὼν καὶ ᾧ χωλαίνουσα δοκεῖ τῶν ἄλλων ἐλλείπεσθαι, ἢ ὅτι ἡ ἐν ταύτῃ μαθητευόμενοι ἀβρότερον μέν πως, οἷα δὴ ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων βιοτεύοντες, τῶν δ' ἀναγκαίων εἶτα σπανίζοντες, πόρον τινὰ πόθεν μηχανώμενοι, οἱ μὲν κατ' οἶκους διδασκαλίαν ἢ παιδαγωγίαν, οἱ δὲ μουσικήν, καὶ ἄλλος ἄλλον τινὰ πρὸς ζωάρκειαν θηρεύοντες πόρον, καὶ οὕτω δὴ τὴν παιδείαν πάρεργον μετιόντες, οὐ δύνανται τοῖς μαθήμασιν, ὡς χρή, παρακολουθεῖν, καὶ τὸ κακὸν ἀεὶ ἀνίατον διαμένοι, εἰ μὴ δυνηθεῖέν ποτε τῶν ἀναγκαίων εὐμοιροῦντες, ὅλους ἑαυτοὺς τῇ κατὰ παιδείαν σχολῇ καὶ μελέτῃ ἀπερισπάστως καθοσιώσασθαι; Ταῦτ' οὖν ἀκριβῶς εἰδότες, καὶ τούτων ἀντιλαβέσθαι προθυμηθέντες, πάντων τῶν πρὸ ἡμῶν τῆς ἡγεμονίας ταύτης ἀναδεξαμένων τοὺς οἴακας πλείστοις ὅσοις χρυσοβούλλοις ἐκ τῶν κοινῶν πόρων καὶ τῶν ἡγεμονικῶν κτημάτων οὐ μόνον εἰς ναοὺς καὶ μοναστήρια ἀφιερωσάντων, ἀλλ' ἔτι καὶ ἰδίᾳ οἰκείοις αὐτῶν οἰκέταις χαρισαμένων, οὐκ ἀπεικότως εἴχομεν ἂν καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶν τοιούτων οὕτως ἰδίοις ἡμῶν χρυσοβούλλοις τὴν τῶν φιλομούστων ἀνάγκην παραμυθήσασθαι. Ἀλλὰ γάρ, ἵνα μὴ' ἡμεῖς, ἐξ ὧν πρὸς καιρὸν καρπούμεθα, ἀλλότριον πόρον φιλοτιμεῖσθαι δοκῶμεν, καὶ τὰ τοῖς μαθητιῶσι παρ' ἡμῶν διορισθέντα ἀπαράτρεπτα καὶ ἀδιάσειστα διαμένῃ, ἐξ ἰδίων ταῦτα χρημάτων ἔγνωμεν διατάξασθαι, οὐδένα τῶν κοινῶν πόρον παραβλάπτοντες, οὐδ' ὁπωσοῦν τοὺς μεθ' ἡμᾶς ζημιοῦντες, τοὐναντίον δὲ μᾶλλον ἴδιον πόρον τοῖς μαθηταῖς περιποιησάμενοι, ἐξ ὧν πολλοῖς καὶ ἀτρύτοις μόχθοις καὶ τῇ τῶν κρατούντων πρὸς ἡμᾶς εὐμενείᾳ, τήν τε ἡγεμονίαν ταύτην πολλῶν καὶ ποικίλλων ἀπηλλάξαμεν περισπασμῶν καὶ κινδύνων καὶ τοῖς ἀεὶποθ' ἡγεμονεύουσι πόρον οὐ τὸν τυχόντα προσεκτησάμεθα· ἡ γὰρ τῶν παρὰ πᾶσιν ἤδη γνωστῶν δύο πρὸς ταῖς τριάκοντα ὡρῶν γῇ ἡ τοῖς Σκύθαις πολλάκις τῆς Μολδαβίας ἀποσπασθεῖσα ὅσων τε καὶ οἵων κακῶν παραίτιος γέγονεν, οὐκ ἀγνοοῦσι πάντες ὅσοι τῶν τοιούτων εἰδήμονες. Περὶ ἧς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐπὶ τῷ ἀνακτήσασθαι ταύτην ἀναποσπάστως καὶ ὡς κτῆμα ἴδιον ἀδεῶς καρποῦσθαι καὶ νέμεσθαι οὐδεμίαν φροντίδα καταβαλόντες, ἀλλ' ἐλπίσι κεναῖς καὶ λέξεσι ψιλαῖς τοῖς οἰκείοις αὐτῶν ὡς ἰδιόκτητόν τι ἐπονομάσαι διενοήθησαν, οὐ μὴν δὲ τοῦτο καὶ ἔργῳ ἐμπαιδῶσαι προεθυμήθησαν, ἀλλ' οὐδὲ προθυμηθέντες ποτ' ἂν ἠδυνήθησαν, τῶν πέριξ Σκυθῶν τῇ συνήθει πλεονεξίᾳ ἐπεμβαινόντων καὶ τὰ πλεῖω τῆς γῆς ταύτης οἰκούντων καὶ βίᾳ κατακρατούντων, κἀντεῦθεν μᾶλλον τὸ κοινὸν ἐλυμήναντο, ἐπὶ τῇ ἀναζητήσει δηθεν τῆς τῶν ἐκκαίδεκα ὡρῶν γῆς κενοφανῶς αὐτοῖς οἰκειοποιηθείσης εὐμαρεστέραν τοῖς Σκύθαις τὴν εἴσοδον διανοίξαντες. Ἐπεί περ οὖν ἤδη οἱ εὐμενέστατοι ἡμῶν αὐθένται τῇ συνήθει πρὸς ἡμᾶς εὐμενείᾳ χρησάμενοι, τὴν μὲν διαληφθεῖσαν γῆς τῆς ἀδίκου τῶν Σκυθῶν ἐπηρείας ἀπήλλαξαν, ὡς βασιλικοῦ δὲ κτήματος ἀπεμπολουμένου τοῦ ἐκεῖ τόπου, τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως χρήματα εἰς τὸ δημόσιον ἀνακτορικὸν ταμεῖον δοθῆναι ἐκέλευσαν, ἐν τούτῳ δὴ πάντων ἐνταῦθα τῶν αὐτοχθόνων συστελλομένων καὶ ἀποποιουμένων τὴν ὠνησιν, ὡς ἀεὶ τὴν τῶν Σκυθῶν ἀπαλλαγὴν ἀπελπιζόντων, ἡμετέρᾳ προτροπῇ καὶ ὑποσχέσει ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Μολδαβίας κὺρ Γαβριὴλ ἐπτὰ χιλιάδας γροσίων καταβαλὼν, πρὸς δὲ καὶ ἕτερα πεντακόσια γρόσια ἐπὶ τῇ τῶν βασιλικῶν εἰς ἐμπέδωσιν ἱερῶν ὁρισμῶν καὶ τοῦ τουρκιστὶ μουλκναμέϊ χουμαγιοῦν, λεγομένου ἐκδόσει, ὠνήσατο τὴν γῆν ταύτην, μήκει μὲν ἐκκαίδεκα, πλάτει δὲ δύο ἢ που τριῶν ὡρῶν ἐξικνουμένην, ὡς ἐν τῷ περὶ τούτου τῆς ὁροθεσίας μολδαβικῷ ἡμῶν χρυσοβούλλῳ κατὰ πάντα τὰ ὅρια σαφῶς διαφαίνεται. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως οἱ Σκύθαι τὴν ἀναζήτησιν παρῃτήσαντο· ἐπεμβαίνοντες δὲ μᾶλλον καὶ καταχρώμενοι συνήθως, ὅσα μὲν ἡμῖν πράγματα παρέσχον, μέχρι δὲ τίνος ταῖς τῶν κρατούντων ἀκοαῖς παρηνώχλησαν, γνωστὸν καὶ τοῦτο οἷς τὰ τοιαῦτα εἰδέναι εἰκός. Πάλιν οὖν αὖθις καὶ ἡμεῖς τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀσφαλεῖ προστασίᾳ, τῇ τῶν εὐμενεστάτων αὐθεντῶν ἐπελπίσαντες δικαιοσύνῃ καὶ εὐμενείᾳ, ἐπὶ τοσοῦτον ἠγωνίσθημεν, ὥστε νύκτας ὅλας καὶ ἡμέρας τοῖς περὶ τούτου πόνοις ἐγκαρτερήσαντες,

τέλος διὰ βασιλικῶν ἱερῶν ὁρισμῶν τὴν κατὰ τὸ δίκαιον ὁροθεσίαν διεπραξάμεθα, καὶ διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείας τεταγμένων τοῦ βοεδόνδα τοῦ Κουσανίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν δὲ τεσσάρων ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐντοπίων ἀρχόντων, καὶ ἑτέρων ἔτι ἐξ ἄλλων ἡμετέρων, μόχθοις τε πολλοῖς καὶ οὐ σμικρᾷ ἰδίᾳ ἡμῶν δαπάνῃ, ἑκκαίδεκα ὡρῶν γῇ τοῖς Σκύθαις ἐπὶ ρητοῖς κεφαλαίοις, καὶ πρὸ πάντων, εἰ τὰ ὑποσχεθέντα μέχρι τέλους διατηροῖεν, λόγῳ συγκαταβάσεως προσοικειοῦσθαι καὶ καρποῦσθαι παρεχωρήθη. Ἀπὸ δὲ τῆς τῶν λοιπῶν ἑκκαίδεκα ὡρῶν γῆς πάντες οἱ εἰσκεχωρηκότες Σκύθαι ἀποβληθέντες, κοινῇ ἁπάντων γνώμῃ μηδέποτ' ἂν τολμῆσαι ἤτοι ἔργῳ ἢ λόγῳ τὴν τῆς γῆς ταύτης κατάχρησιν ἢ ἀναζήτησιν δι' ὁμολογίας κοινῆς καὶ τοῦ τῆς κρίσεως χοτζετίου καθυπεσχέθησαν. Ἔκτοτε οὖν ἡ γῆ αὕτη, ἥτις καὶ Χοταρνιτζένι καλεῖται, ὡς εἰς τὴν Μολδαβίαν ἀνῆκον ἴδιον κτῆμα καὶ ἀναπόσπαστον, ἀσινὴς καὶ ἀνεπηρέαστος διαμένει. Ἡμεῖς δ' εἶτα καὶ ἐξ ἰδίων ἡμῶν χρημάτων τοῦ ἀνήκοντος ἔκπαλαι τοῖς ἡγεμόσιν ἰδίου πόρου, τῶν βαμμάτων(α) λεγομένου, ὠνησάμεθα παρὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου τὸ ρηθὲν Χοταρνιτζένι, ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ τῆς αὐτοῦ πανιερότητος ἀποδεικτικῷ τῆς πωλήσεως γράμματι, ταῖς τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων ὑπογραφαῖς καὶ μαρτυρίαις, ὡς ἔθος, ἐμπεδωθέντι. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ ἔτι ἡμετέρᾳ δαπάνῃ λίμναι, τὰ κοινῶς χιλιστέα, καὶ μύλοι προσετέθησαν, προστασίᾳ τε ἡμετέρᾳ καὶ ἀνυδοσίας ἐνιαυσίου ὑποσχέσει ἱκανοὶ ἄνδρωποι προσεκτήθησαν ἐπὶ τῷ τῆς χώρας οἰκισμῷ, ὅπερ εἰς ἀεὶ ἐπωφελέστατον τῇ τε ἡγεμονίᾳ καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἡγεμόσιν· ἔξουσι γὰρ ἀδεῶς τοῦ λοιποῦ κερποῦσθαι τοὺς εἰθισμένους αὐτοῖς δασμοὺς ἀπὸ πάντων, σὺν τῇ ἰδίᾳ κτήσει τῆς γῆς, καθ' ἃ δὴ καὶ πάντα τὰ μωσιῶν ὀνόματι γνωστὰ κτήματα, μοναστηριακὰ καὶ ἀρχοντικά. Ἐξ ἁπάντων δὴ τῶν τοιούτων κτημάτων τῆς εἰωθυίας προσόδου τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀεὶ πεφυκυίας προβαίνειν, ἐν ταύτῃ μάλιστα τῇ γῇ καὶ πολλαπλασίῳ προσδοκᾶν ἐσομένην πρόδηλον· τοὐντεῦθεν γὰρ καὶ ἐν ἄλλοις τῶν ἐκεῖ χωρίων, ὅσ' ἂν ἐπιτήδεια δόξῃ, λίμναι τε πολλαί, τὰ χιλιστέα λεγόμενα, καὶ ἀγροὶ καὶ ἀμπελῶνες καὶ ἄλλ', ὅσ' ἂν ἐξῇ, πλεῖστον τὸν πόρον ἔχοντα, προσγινόμενα συνεχῶς ἐπαύξει, καὶ ταῦτα τῶν οἰκούντων τὴν χώραν ὁσημέραι συρρεόντων ἐκείσε καὶ πληθυνομένων. Διὸ δὴ προθυμουμένοις ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς ταύτης ἀπαρτίσασθαι καὶ ἀναδείξαι ἀνάθημα τῷ γένει ἐπωφελέστατον, οὐχ οἷόν τε ἀκριβῶς καὶ διωρισμένως τὴν τούτου ποσότητα διατάξασθαι, ταῦτ' ἄρα φιλοτιμηθέντες ἅπασαν τὴν διαληφθεῖσαν τῶν ἑκκαίδεκα ὡρῶν γῆν, ὡς ἰδίοις ἡμῶν χρήμασι προσκτηθὲν ἡμέτερον κτῆμα, εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολὴν καὶ τὸ τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου μοναστήριον ἀνεθέμεθα. Ὅπως δέ, ὃν ἀσφαλὲς τὸ ἀφιέρωμα τοῦτο, μεθ' ὅ,τι πλείστης ἐπιμελείας παρὰ τῶν ἐνταῦθα οἰκονομοῖτο, ἀποφαινόμενοι διορίζομεν ἵνα ἐκ τῆς ἀνηκούσης ἡμῖν ἐτησίου προσόδου τῆς διαληφθείσης γῆς, ὡς ἡμετέρου κτήματος, χορηγῶνται κατ' ἔτος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μαθητευομένων δυοκαίδεκα τοῖς εὐδοκιμωτέροις γρ. χίλια διακόσια· τῶν δὲ λοιπῶν ὅσων, ἐπίσης δίχα διαιρουμένων, τὰ μὲν ἡμίσῃ αὖθις τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει μαθηταῖς, ὡς ἐφεξῆς δηλωθήσεται, τὰ δ' ἕτερα ἡμίσῃ οἱ τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου ἐπίτροποι παραλαμβάνοντες ὀφείλουσι δαπανᾶν ἐπὶ ταῖς χρείαις τῶν κατ' ἔτος ἐξόδων τοῦ ἰδιαιτέρου νοσοκομείου, ὅπερ ἐν τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ οἰκοδομηθήσεται, ἐπὶ ἀνέσει καὶ περιθάλψει τῶν ὅσοι τιμιώτεροι τῶν ἀσθενούντων, ἢ ξένοι, ἢ μὴ δυνάμενοι φέρειν τὴν τοῦ κοινοῦ νοσοκομείου στενοχωρίαν καὶ θλῖψιν, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως τύχωσι δυστυχοῦντες. Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἐφ' ᾧ τὰ τοῦ ἀναθήματος ὀρθῶς καὶ εἰς δέον οἰκονομούμενα διηνεκῶς διαμένειν ἔχει, τὰ περὶ τῶν ἐπιτρότων τῶνδε καὶ προστατῶν προδιασκεψάμενοι, πρῶτον τοὺς κατὰ καιρὸν ἀεὶ λαχόντας τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Μολδαβίας προΐστασθαι εὐλαβῶς ἀξιοῦμεν ὅπως ἀείποτε, ὡς πνευματικοὶ ποιμένες καὶ φῶτα ἀρετῆς, φιλανθρωπίᾳ καὶ φιλομαθείᾳ διαλάμπειν ὀφείλοντες, ἀδιάλειπτον ἔχοιεν τὴν φροντίδα εἰς σύστασίν τε καὶ αὔξησιν καὶ διαμονὴν ἁπάντων τούτων τῶν παρ' ἡμῶν ἀφιερωθέντων ἀπαιτουμένην, σύναμα καὶ τῷ κατὰ καιροὺς μεγάλῳ λογοθέτῃ καὶ μεγάλῳ βεστιαρίῳ συνεργοῦσι προθύμως ἐπὶ τῷ κήδεσθαι καὶ λόγον ἅμα ζητεῖν καὶ λαμβάνειν περί τε τῶν προσόδων τοῦ Χοταρνιτζενίου καὶ τῶν ἐξόδων, εἴτ' οὖν τῶν τοῖς ἐν βασιλευούσῃ μαθηταῖς καὶ τῶν τῷ νοσοκομείῳ διδομένων κατ' ἔτος παρὰ τῶν καθ' αὐτὸ ἐπιτρόπων· οὗτοι δ' ἔσονται οἱ ἑκάστοτε ἐπίτροποι τοῦ ὅλου νοσοκομείου καὶ οἱ ἡμέτεροι γαμβροὶ καὶ οἱ ἐκ τῶν θυγατέρων ἡμῶν ἀπόγονοι, εἴτινες ὀφείλουσιν ἐπιμελεῖσθαι τοῦ Χοταρνιτζενίου καὶ ἐπίτροπον ἐκλέγειν τὸν ἐν πίστει καὶ προθυμίᾳ τὴν τοῦ ὅλου φροντίδα κοινῶς ἀναδεχθησόμενον, ἢ καὶ ἀπεμπολεῖν κατ' ἔτος τὰς λίμνας καὶ μύλους καὶ ἀγροὺς καὶ ὅσ' ἄλλα ἐπικερδῆ. Κἀκ τούτων πρὸ πάντων μὲν πέμπειν ἀσφαλῶς τὰ χίλια διακόσια γρόσια τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς σχολῆς ἐπιτρόποις διδόμενα, ὡς διατεταγμένα, εἶτα δέ, ὅσ' ἂν ἐκ τῆς προσόδου τοῦ αὐτοῦ Χοταρνιτζενίου προσπορίζόμενα πλεονάζοιεν, καὶ ταῦτα τοῖς ἀμφοῖν ἐπιτρόποις διανεμόμενα δίχα ἐξ ἡμισείας παρέχοιντο. Ἐπεὶ δὲ διὰ χρυσοβούλλων πολλῶν τῶν πρὸ ἡμῶν αὐθεντῶν ἀνὰ πεντακόσια γρόσια παρὰ τῆς ἡγεμονίας ταύτης Μολδαβίας ὥριστο κατ' ἔτος δίδοσθαι τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῇ, ἀντὶ τούτων ἡμεῖς δι' ἑτέρου ἡμῶν μολδαβικοῦ χρυσοβούλλου χίλια διακόσια γρόσια οὕτως διατάξασθαι ἔγνωμεν. Πάλαι μὲν γὰρ ἅπαντες οἱ ἱερεῖς καὶ διάκονοι δημηνιαίους δασμούς, ὡς ὁ κοινὸς λαὸς ἅπας, τοῖς ἡγεμόσιν ἐδίδοσαν, εἶτα δέ, τούτων σμικρυνθέντων, εἰς τὰ ἐν Μολδαβίᾳ φροντιστήρια μέρος τι διὰ χειρὸς τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου συνεισφέροντες ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὴν μολδαβιστιάζουτορίντσαν(β) λεγομένην τοῖς ἡγεμόσι προσεχορήγουν, μυρία ὅσα πάσχοντες τὰ δεινά, θλιβόμενοι παρὰ τῶν λαϊκῶν φορολόγων, πολλάκις δ' ἐν εἱρκταῖς πιεζόμενοι καὶ περιῤῥορούμενοι. Δόξαν οὖν ἡμῖν τὸ τοιοῦτον ἀπρεπὲς καὶ ἀνόσιον, εἴ γε οἱ τοῦ Ὑψίστου θεράποντες, οἱ τοῦ λαοῦ ὑπερεύχεσθαι καὶ τοῦτον ἀεὶ διδάσκειν κεκληρωμένοι, ἐπὶ βραχεῖ ἐράνῳ καὶ πόρῳ σμικρῷ ἀναιδῶς οὕτως ὀλιγωροῖντο καὶ θλίβοιντο, πάντας αὐτοὺς ἁπάσης δασμοφορίας ἐλευθερώσαντες, τοσούτου βάρους ἀνεκουφίσαμεν· οἱ δὲ τοιαύτης ἤδη τιμῆς καὶ προνομίας τετυχηκότες, εὔχεσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἐκτενῶς ὀφείλουσι καὶ τοῦτον εἰς ἀρετὴν ὁδηγεῖν οὐχ ἁπλῶς καὶ εἰκῇ, ὅσον τὸ ἔθος, ἀφοσιώσασθαι, ἀλλὰ τῇ κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ἐκλογῇ ἐπὶ τὸν τῆς ἱερωσύνης βαθμὸν ἀνερχόμενοι, καὶ ἅπερ οὗτοι κατ' ἔτος διδόναι αὐτοπροαιρέτως ἐξέχθησαν ἑξήκοντα ἄσπρα, ταῦτα μόνα τῷ μητροπολίτῃ διδόντες ἐφησυχάζοιεν, ἡ δὲ πανιερότης αὐτοῦ ἐκ τούτων πέμποι τοῖς ἐπιτρόποις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς χίλια διακόσια γρόσια, ἀνήκοντα καὶ ταῦτα τοῖς δώδεκα μαθηταῖς. Ἀλλὰ γάρ, ἵνα ταῦτά τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ Χοταρνιτζένιου ὀρθότερον οἰκονομῶνται καὶ διατάττωνται, πρῶτον τὸν κατ' ἐνέργειαν ἀεὶ λαχόντα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου προστάτην καὶ ἀρχιποιμένα εὐλαβῶς ἀξιοῦμεν ἵνα, ὡς κριτὴς τοῦ γένους πνευματικὸς πατὴρ καὶ προστάτης, μὴ ἀπαξιοῖ καὶ τοῦ καλοῦ τούτου προνοεῖσθαί τε καὶ φροντίζειν καὶ ὑπερίστασθαι· ἐπίτροποι δὲ οἱ ἰδιαίτερον τῆς τῶν ἀφιερωθέντων τούτων χρημάτων διανομῆς τὴν ἐπιμέλειαν ἔξοντες, ἐνώπιον αὐτῆς τῆς ὑπερουσίου αὐτοσοφίας καὶ αὐτοαγαθότητος παρ' ἡμῶν προσκαλούμενοι ὡς ὑπὲρ παντὸς τοῦ γένους λόγον ὑφέξοντες, ὀφείλουσιν ἐπιμελῶς καὶ προθύμως τοῖς παρ' ἡμῶν διορισθεῖσι πᾶσιν ἐπιμένειν ἀπαρασάλευτα· οὗτοι δ' ἔσονται οἱ κατὰ καιροὺς πανιερώτατοι μητροπολῖται Χαλκηδόνος καὶ Δέρκων, οἵ τε δύο πρόκριτοι τῆς αὐθεντίας Μολδοβλαχίας ἄρχοντες καπουκεχαγιάδες καὶ οἱ τοῦ σχολείου ἐπίτροποι. Οἱ δὲ ἡμέτεροι υἱοὶ καὶ ἀπόγονοι πάντες ὀφείλουσι προκαλεῖν τε καὶ παροτρύνειν τοὺς διαληφθέντας ἅπαντας ἐπὶ τὸ ἐπιμελεῖσθαι, ὡς δεῖ, ἐνεργοῦντας τὰ εἰς τὴν τῶν τεταγμένων ἐκπλήρωσιν, ἣν τινα διατάττομεν οὕτωσί. Τὰ μὲν χίλια διακόσια

(α) = τελωνείων.

(β) = βοήθειαν.

γρόσια τὰ ἐκ τοῦ Χοτ αρνιτζενίου διδόσθω κατ' ἔτος δυοκαίδεκα μαθηταῖς, ἑκάστῳ ἀνὰ γρ. ἑκατόν· τὰ δ' ἕτερα χίλια διακόσια γρόσια, τὰ ἐκ τοῦ ἱερατείου, δαπανάσθω ἐν τῷ σχολείῳ ἐπὶ κοινῇ τραπέζῃ τῶν δώδεκα τούτων μαθητῶν. Ἡ δὲ τούτων ἐκλογὴ καλῶς ἂν γίγνοιτο ὧδέ πως. Ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἁπάντων τῶν ῥηθέντων ἐπιτρόπων συνερχομένων, τῶν τε διδασκάλων τῆς σχολῆς καὶ πάντων τῶν μαθητῶν εἰς ταὐτὸ συνιόντων, ἔτι δὲ συμπαρόντων καὶ τῶν ὅσοι τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων βούλοιντο, πρὸς δὲ καὶ τῶν λοιπῶν διδασκάλων ἢ καὶ ἄλλων(γ) πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, γίγνοιτο ἡ ἐκλογὴ τόν δε τὸν τρόπον. Ὅσοι τῶν φοιτητῶν ἐνδεεῖς μὲν ἄλλως καὶ πόρου ἄμοιροι, παιδείας δὲ ὄντες ἐρασταί, δι' ἐνόρκου ὁμολογίας ὑπισχνοῖντο δεκαετίαν ὅλην ἐν τῇ σχολῇ ἐπιμεῖναι, οὐδαμοῦ παρεκκλίνοντες ἢ ἀλλοθέν ποθεν πόρον βίου θηρώμενοι, οὐ διδασκαλίαν, οὐ μουσικήν, οὐκ ἐφημερίαν, οὔκουν διακονίαν, οὔτ' ἄλλο τι ὅλως ἐπιτήδευμα μετερχόμενοι, μόνῃ δὲ τῇ παιδείᾳ καὶ μελέτῃ συζῶντες, ἐκ τούτων ἤδη ὅσοι περ ἂν δοκιμαζόμενοι εἰς ἐξήγησιν βίβλου τινὸς τυχαίως προβαλλομένης, οὐ παρὰ χορδὴν κρούοντες, εὑρεθεῖεν ἀναφαίνοιντο, οἱ τοιοῦτοι πάντες εἰς τὸν τοῦ μισθοῦ καὶ τῆς τραπέζης κατάλογον καταγραφέσθων. Εἰ δέ που τυχὸν πρὸ τῆς διορισθείσης δεκαετίας ἀσθενείᾳ δεινῇ ἢ ἀμελείᾳ ἢ φαυλότητι ἄλλως καὶ βίου διαστροφῇ περιπεσόντας τινὰς τοῦ καταλόγου δέοι ἐξαλειφθῆναι, οἱ μὲν τοιοῦτοι ἀπεληλάσθων, ἀντὶ δ' ἐκείνων ἄλλοι ἐπεισερχόμενοι ψήφῳ κοινῇ ἐγκαταγραφέσθωσαν. Ἄριστον μὲν τ' ἂν εἴη, εἴ ποθ' ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐνδημούντων ἀρχιερέων ἦτοι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἢ ἀλλαχόθι, ὅπη ποτ' ἂν δόξῃ, συνερχόμενοι, καὶ τὴν περὶ τοῦ ποιμνίου ἣν ἀεὶ καταβάλλουσι φροντίδα οὐκ εἰς φαῦλόν τι ἀλλ' εἰς τὸ καιριώτατον, ὡς οἰόμεθα, κἀνταῦθα ἀναδεικνύντες, διὰ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀξιωματικῆς καὶ σεμνοπρεποῦς παρουσίας, τοὺς μὲν εὐδοκίμους τῶν μαθητῶν εἰς πλεῖω ζῆλον καὶ φιλοτιμίαν παραθήγοντες παροτρύνοιεν, τοῖς δὲ ῥαθυμοτέροις καὶ χαυνοτέροις αἰδῶ τε ἅμα καὶ φόβον, ἀπειλουμένης καὶ μισθοῦ στερήσεως, περιποιεῖεν. Εἰ δ' ἴσως τις τὰ τοιαῦτα ὡς περιττά πως δοκοῦντα καὶ περιεργότερα πολλαχῶς ἡμῖν ἐγκαλεῖν ἐπιχειροίη, ἴστω παρὰ πολὺ τοῦ δέοντος ἁμαρτάνειν· πολλαχοῦ γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐν δέοντι γίγνεσθαι εἴωθε, καὶ ἀείποτε καὶ παρὰ πᾶσιν οἱ μισθοὶ τῶν πονούντων, ὥσπερ καὶ τῶν ἀθλούντων οἱ στέφανοι. Ἄλλως γὰρ ἂν οὐτ' ἐπωφελῶς καὶ εὐλόγως ὁ μισθὸς παρέχοιτο, οὐδ' ἂν λέγοιτο δίκαιος μισθός, ἀλλὰ χάρις καὶ δωρεά, πόρου λόγῳ προῖκα παρεχομένη, οὔ τί ματαιώτερον; εἶτ' ἄλλος ἄν τις ὑπέκρουσε τῶν μισοκάλων καὶ τ' ἀγαθὰ διαστρέφειν προαιρουμένων, ἄλλ' ἅττα δεινότερα προτιθείς, οἷον καινά τινα καὶ νεώτερα ταῦτα καὶ ἁρμὰς λόγων ποικίλων παρέχοντα, μή ποτε δὲ καὶ τοῖς κρατοῦσιν ἀηδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ ἀπαρέσκοντα· ἀλλὰ καὶ οὗτοι ὡς πορρωτάτω τοῦ κέντρου βάλλουσιν. Εὐμενέστατοι γὰρ καὶ δικαιώτατοι ὄντες οἱ αὐθένται ἡμῶν, οὐχ ὅπως οὐδόλως μέμψονται, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσουσι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ἀρετὴν καὶ παιδείαν τὸ ὑπήκοον γυμναζόμενον, σωφρονέστερον καὶ τιμιώτερον πάντως καθίσταται, ὅσῳ πλεῖον λόγου καὶ παιδείας μετέχοντες, τοσοῦτῳ μᾶλλον πιστοὶ καὶ εὐγνώμονες δοῦλοι τοῖς αὐθένταις ἀναδεικνύμενοι. Τί δ' οὐκ ἀνεκτέοι, ὡς περὶ τὰς μητροπόλεις καὶ ἐκκλησίας καὶ τοιαύτας ὑπουργίας, οὕτω καὶ τῇ περὶ τὰ σχολεῖα ἐπιμελείᾳ καταγινόμενοι; Ἄλλως τε, τίς ποτ' ἂν οὕτως εἴη πονηρὸς καὶ μισόκαλος, ὥσθ' οὕτως ἀποτόμως τολμῆσαι ἅπαν τὸ γένος διαβαλεῖν, ὅπου γε ἥ τε ἁγία μεγάλη ἐκκλησία καὶ πάντες οἱ τοῦ γένους προϊστάμενοι τὴν ἀλήθειαν ἐν καθαρότητι λέγοντες, ὡς ἐν πᾶσι τοῖς τῷ γένει συμφέρουσι, κἂν τούτῳ τὴν συνήθη εὐμένειαν καὶ οἶκτον ἐξαιτούμενοι οὐκ ἂν ἀποτύχοιεν; Ἡμεῖς δὲ καὶ τοὐναντίον ἅπαν ὧν οἱ ἐπιχαιρέκακοι οὗτοι ὀνειροπολοῦντες ἂν πλάττοιεν, ἡγούμεθα, οὐκ ἀπίθανον ἀμέλει τοι καὶ διὰ νομικοῦ χοτζετίου καὶ ἐπὶ τούτῳ ὑψηλοῦ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ δυνατὸν τοῦτ' αὐτὸ συστῆσαι καὶ ἐμπεδώσασθαι, ὡς Θεοῦ συναντιλαμβανομένου ἔσται καταφανές. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐκ τοῦ ἡμίσεως πόρου τοῦ Χοταρνιτζενίου λογιζομένοις ἱκανά τινα χρήματα ἐπιγενησόμενα φαίνεται περιττεύειν, ἐκ τούτων δὴ ἐν τῇ προθεσμίᾳ ἢ προστεθήσονται κατὰ μικρὸν ἀνὰ εἴκοσιν ἢ τριάκοντα γρόσια οἱ μισθοὶ τῶν ἐπιδοσιν οὐ φαύλην τινὰ περὶ τὰ μαθήματα ἐνδειξαμένων, ἢ καὶ τὰ τῆς τραπέζης αὐτῶν ἐπὶ τὸ δαψιλέστερον προχωρήσει, ἢ καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐνδεῶν καὶ ἀπόρων πρὸς τοῖς δυοκαίδεκα εἰς τὸν κατάλογον προσγραφήσονται. Ἀλλ' ἡ περὶ τούτων ἰδιαιτέρα διευθέτησις καὶ διάσκεψις, ὅπως ἂν δόξοι κοινῇ τοῖς τὴν προστασίαν ἀναδεξαμένοις ἐφεῖται. Ἐπὶ τούτοις οὖν θερμῶς ἀξιοῦμεν ὑμᾶς, παναγιώτατοι καὶ σεβασμιώτατοι πατέρες, οἵ τε λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ φίλτατα τέκνα, ὅπως ἕκαστος ὑμῶν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ φωταυγοῦς πνεύματος τῆς ἀρρήτου σοφίας καὶ συνέσεως, ἥτις τὸ ἀνθρώπινον γένος λόγῳ καὶ παιδείᾳ διενηνοχὸς ἁπάντων προέχειν ηὐδόκησεν, εὖ μάλα εἰδότες καὶ τὸ ἀπαραίτητον χρέος τῆς εἴτε ποιμαντικῆς προστασίας, εἴτ' ὀφειλομένης φιλανθρωπίας τε καὶ φιλαδελφίας, δι' ὃ λόγον ὑφέξομεν ἅπαντες, ἵνα μή ποτε τοῦ μικροῦ μὲν τούτου, μάλιστα δ' ἐπωφελοῦς, ἀμελήσαντες, ἀνωφελὲς καὶ ἀνήνυτον ἀπεργάσησθε, ἀλλ' εἰ σμικρὰ καὶ ἀτελῆ τὰ ἡμέτερα, τῇ προσθήκῃ καὶ ἀκριβείᾳ τὸ ἐλλεῖπον ἀναπληρώσητε, ὡς πεπείσμεθα, μηδὲ παρορῶντες ἢ ἀνατρέποντες ἀφανίσητε, μᾶλλον δὲ τῇ κοινῇ προστασίᾳ καλῶς διατάττοντες καὶ ἄλλους ἀλλοθεν πόρους εἰς αὔξησιν τῶν τοιούτων ἐπινοῆτε· τοὺς δ' ἄλλως φρονοῦντας ἢ ὀπωσοῦν ἀμελοῦντας καὶ ἀνατρέπειν ἐπιχειροῦντας, ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς, ἐπὶ μόνῃ τῇ κοινῇ ὠφελείᾳ οὕτω ταῦτα παρ' ἡμῶν τετάχθαι γινώσκων, λόγον ἀπαιτήσει πάντως περὶ τῶν τοιούτων πλημμελημάτων αὐτῶν. Γινώσκοντες δὲ ἀκριβῶς ὡς ἅπαν δὴ τοῦτο τὸ ἔργον τῆς ἀγαθῆς γνώμης καὶ συνέσεως τῶν τῆς Μολδαβίας ἡγεμόνων ἐξήρτηται, ἧς ἄνευ ὀρθῶς εὐοδοῦσθαι ἀμήχανον, ἀξιοῦμεν ἅπαντας ἀδελφικῶς καὶ θερμῶς, οὕσπερ ἂν ἡ θεία πρόνοια εἰς ἅπαν τοὐπιὸν καταστήσασθαι εὐδοκήσῃ, ὡς ἂν ὑπὸ κριταῖς, τῷ αὐτῶν συνειδότι καὶ τῷ δικαίῳ τὰ ἐφεξῆς ἀκριβῶς διασκεψάμενοι θεωρήσωσι. Πρῶτον, ἡμεῖς πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑποστάντες ἀγῶνας καὶ πολλὰ παθόντες ὑπὲρ τῆς συστάσεως καὶ συντηρήσεως τῆδε τῆς τζάρας (δ) οὐ μόνον ἑαυτοὺς καὶ τὸν οἶκον καὶ πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς ἐν δευτέρῳ θέμενοι, χρημάτων ὀλιγωρήσαμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ αὐτὴν ἡμῶν τὴν ζωὴν ἐν μέσῳ προθέμενοι ὑπὲρ τῶν κοινῶν οὐχ ὡς μισθωτοὶ, οὐδ' ὡς ἐφήμεροι, διῳκήσαμεν, ἀλλ' οἴκου τε καὶ φιλτάτων καὶ πάντων τῶν καθ' ἡμᾶς τὰ κοινὰ προτιμήσαντες, ζήλῳ πατρικῷ καὶ εἰλικρινείᾳ ἑκατοστύας ὅλας χιλιάδων ὑπὲρ τῆς κοινῆς συστάσεως καὶ ὠφελείας παρειδομεν· ὅσα δὲ καὶ προσεδαπανήσαμεν, οὐδὲ χρὴ λέγειν, ἵνα μὴ περιττολογεῖν δοκοῦντες μακρηγορῶμεν. Δεύτερον, καὶ τοῦτο δ' ἔτι οὐκ ἔχομεν σιωπᾶν, ὅτι καὶ ἐπὶ μοναστηριακῶν ὑποθέσεων καὶ πασῶν ἄλλων τῶν ἐν ταύτῃ τῇ τζάρᾳ, ὡς φιλόστοργοι υἱοὶ καὶ διάδοχοι πάντων τῶν πρὸ ἡμῶν ἡγεμόνων, ἄκρᾳ εὐλαβείᾳ τιμῶντες τὰ ἐκείνοις διατεταγμένα οὐδαμοῦ αὐτῶν παρετράπημεν, ἀλλ' ὅσα πρὸς σύστασιν καὶ διαμονὴν τῶν εἰς μνημόσυνον αὐτῶν γενομένων πάντα ἀποδεξάμενοι, οὐ μόνον λόγοις καὶ προστασίᾳ, ἀλλὰ καὶ βοηθείᾳ χρηματικῇ συνεστήσαμεν. Τρίτον, ἔξὸν καὶ ἡμῖν ἐκ τῶν κοινῶν, οἷον ὀκνῶν (ε) καὶ βαμμάτων καὶ ἄλλων, διὰ χρυσοβούλλων χαρίζεσθαι (ϑ καὶ μᾶλλον εἴχομεν εἰπεῖν δικαιότερον, ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ αὐξήσει τῶν δικαίων τούτων προσόδων πόνοις ἰδίοις οὐ σμικρόν τι συνεισηνέγκαμεν), ἀλλ' οὐδὲ ἐν τούτοις τῇ ἐξουσίᾳ κατεχρησάμεθα, οὐδ' ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πόρων φιλοτιμήσασθαι ἔγνωμεν, ἐξ ἰδίων ταῦτα χρημάτων ἀφιερώσαντες. Τέταρτον δέ, οὐκ ἀ-

(γ) Ἐν τῷ κώδικι τῆς σχολῆς γέγραπται "ἄλλως,,.

(γ) = χώρας.
(δ) ὄκνα = ἀλατωρυχεῖον.

μνημονητέον καὶ μάλα, ὡς ὅλον δὴ τοῦτο τὸ Χοταρνιτζένιον, τὸ μυρίων ἄλλοτε κακῶν τῇ τζάρᾳ γενόμενον πρόξενον, πολλοῖς ἱδρῶσι καὶ πόνοις ἡμεῖς εἰς τοῦτο, ὃ νῦν ὁρᾶται, ἠγάγομεν, ὥστε ἀσφάλειαν εἶναι μεγίστην καὶ ἀφοβίαν τῶν ἐπεμβαινόντων τε καὶ καταχρωμένων, πρὸς δὲ καὶ πόροι ἐκ τῶν βασμῶν τοῖς ἡγεμόσι προσγίγνεσθαι. Πέμπτον καὶ τελευταῖον, ὑπομνηστέον ὡς οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων, ἀδιαφεύκτων καὶ ἀπαραιτήτων μεγάλην τινὰ ποσότητα χρημάτων ἐξ ἰδίων κατεβάλομεν, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς πρὸς εὐκοσμίαν τῆς πόλεως καὶ εὐζωΐαν τῶν ἡγεμόνων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν εἰς ἀναψυχήν τινα καὶ εὐθυμίαν συμβαλλομένων, χρημάτων οὐκ ἐφεισάμεθα. Ὁμέ ποτε δέ τις τῶν ἡγεμόνων τυχὸν τοὺς τῶν ἱερέων βασμοὺς τοὺς ἐκ τῆς ἀζουτορίντζας προσθεὶς ζημίαν ἐγκαλοίη, ταλαντευέτω τῇ διανοίᾳ καὶ εὐμενείᾳ ὁ ἀδελφὸς ὡς οὔτε μέγα τι καὶ ὀγκῶδες ἢ πολλοῦ ἄξιον καὶ ἀηδὲς τοῦτὶ τὸ βραχὺ καὶ ἀνόσιον, ἄλλως τε διὰ τοσούτων ἐκτενῶν καὶ ἀκαταπαύστων εὐχῶν τῶν ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ λαοῦ εὐχομένων ἱερέων, ἄλλοθεν ἡμεῖς τήν τε τζάραν συστήσαντες καὶ πολλαχῶς ἐν εὐπραγίᾳ καὶ εὐταξίᾳ κοσμήσαντες, οὐ μικρὸν συμβαλέσθαι ἡγούμεθα εἰς μυριοπλασίονα τῶν διαδεξομένων ὠφέλειαν. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα ὀρθῶς διανοουμένους, ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ πρὸ πάντων τὸ ἀπαραιτήτως ὀφειλόμενον τῷ γένει χρέος ἀναπολοῦντας, θερμῶς ἀξιοῦμεν τοὺς ἀδελφοὺς ἡγεμόνας ἅπαντας τοὺς μετέπειτα ἐφεξῆς ὅπως, ᾗ δίκαιον καὶ εὔλογον καὶ θεάρεστον, καὶ ὥσπερ τῶν λοιπῶν εἴτε μοναστηριακῶν εἴτ' οὖν ἀρχοντικῶν κτημάτων, οὐδὲν ἀφελέσθαι δύνανται, εἰ μὴ μέλλοιεν ἀδίκως, παρὰ νόμον τε καὶ ἀνοσίως (ὃ μὴ γένοιτο) τἀλλότρια διαρπάζειν, οὕτω τοι καὶ τὸ ἡμέτερον τοῦτο, τὸ κοινῇ πρὸς τὸ γένος ἀφορῶν, τήν τ' ἐν βασιλευούσῃ φαμὲν σχολὴν καὶ τὸ ὑπὲρ τῶν τιμιωτέρων ἀσθενῶν νοσοκομεῖον, ἀνάθημα οὐ μόνον μὴ ἀνατρέπειν ἢ διασείειν πειρῶνται, ἀλλὰ τῇ ἡγεμονικῇ αὐτῶν δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ κρατύνειν τε καὶ συνιστᾶν καὶ πανταχόθεν ὑπερασπίζεσθαι προθυμῶνται. Ταῦτα δὴ ταῦτα καὶ παρὰ τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἀρχόντων συστήματος ἐπὶ βεβαίαις ἐλπίσιν ἀπεκδεχόμεθα· καὶ γὰρ ἡ πατρικὴ πρὸς πάντας ἡμῶν διάθεσις ἐκ βάθους ψυχῆς ἀναφυεῖσα καὶ πολλαχῶς ἐν καθαρότητι καὶ εἰλικρινείᾳ ἐπαυξηθεῖσα, εἰς φύσιν ἀποκατέστη, ἐν ᾗ καὶ ὡς ἐν καθαρῷ κατόπτρῳ ἐναργῶς ἡμῖν καὶ βεβαίῳ παρίσταται τὸ προσφιλέστατον ἡμῖν καὶ εὐγενὲς τοῦτο σύστημα τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων, μᾶλλον δὲ τέκνων φιλτάτων ἡμῖν, τὴν ἥνπερ ἀπαρχῆς ἐς τόδε πρὸς ἡμᾶς ἐνεδείξαντο πίστιν, ἀγάπην τε καὶ εὐλάβειαν, ἐν πᾶσιν ὅσα κοινωφελῆ ἐκτελέσασθαι ἠγωνίσθημεν, οὐ μόνον αὐτοὶ περιόντες, ἀπαράτρεπτον διασώζοντες, ἀλλὰ καὶ οἱ τούτων ἀπόγονοι, κατ' ἴχνους πατέρων βαίνοντες φιλοτιμηθησόμενοι ὡσαύτως, ἐπιμεληθησόμενοί τε καὶ ὑπερφρονοῦντες. Ἔθους δὲ ὄντος τοῖς χρυσοβούλλοις καὶ τὰ τῶν υἱέων ἐγκαταγράφειν ὀνόματα, ἡμεῖς ἐνταῦθα οὐκ ἔθος μόνον ἀφοσιούμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐντολὰς πατρικὰς διαταττόμενοι, ταῦτα ὑποσυνάπτομεν· ἀνατροπὴν μὲν οὖν ἢ ἀμέλειαν ἐπὶ τοῖς φιλτάτοις ὑπονοεῖν μηδέποτε ἡμῖν γένοιτο, τοιαῦτα περὶ τῶν οἰκείων μαντευομένοις κακά· μάλιστα δὲ καὶ τοῖς ἐξ υἱέων ἡμῶν ἀπογόνοις ἅπασιν ὑπὸ πατρικῇ ἀρᾷ ἐντελλόμεθα ἵνα ἕκαστος τούτων, ὁποιασδηποτοῦν τάξεως τύχῃ ὤν, εἰ δυνατὸν καὶ πλείω, ἀδιαφεύκτως δ' οὖν ἑκατὸν γρόσια κατ' ἔτους ὀφείλῃ διδόναι τῇ βηθείσῃ σχολῇ, ὡς χρέος ἄφυκτον δὴ τοῦτο καὶ ἀπαραίτητον. Ἵνα δὲ μή τις αὐτῶν δυσχερείᾳ τινί, οἷα τὰ τοῦ βίου, περιπεσὼν (ὃ μὴ γένοιτο) ἔνοχος τῇ ἀρᾷ ἐπιμένῃ, προνοείσθω ἕκαστος ἅμα τῷ δύνασθαι δύο πουγγία τῶν ἄσπρων δανεῖσαί τινι τῶν μητροπόλεων ἢ ἐκκλησιῶν, ὡς ἂν ἐξ ἐκείνων ἔχοι τὰ πρὸς αὔξησιν τοῦ τῶν μαθητῶν μισθοῦ ποριζόμενος ἐρανίζεσθαι· ὅσοι δὲ τῶν υἱέων ἢ ἀπογόνων ἡμῶν θείᾳ εὐδοκίᾳ καὶ ἐλέει τῆς κραταιᾶς βασιλείας βαθμοῦ ἡγεμονίας ἀξιωθῶσιν, ἀδιαφεύκτως τούτων ἕκαστος ὀφειλέτωσαν πεντακόσια γρόσια πόρον ἐτήσιον τῇ σχολῇ ἀσφαλῆ τε καὶ βέβαιον ἐξ ἰδίων χρημάτων συντελεῖντε καὶ συνεισφέρειν. Ἐπὶ τούτοις οὖν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν καταγράφεται, ἵνα ὁ μὲν φίλτατος Ἀλέξανδρος τὸν ἀοίδιμον ἐκεῖνον καὶ σοφώτατον ἄνδρα τὸν πρόπαππον Ἀλέξανδρον τῶν ἐξ ἀπορρήτων ζηλῶν, τήν τε δόξαν καὶ ἀξίαν ἐκείνου, οὐ τύχης ἢ γένους ἢ πλούτου, ἀλλὰ μόνης τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς ἆθλα εἰδώς, αὐτός τε τοῖς κατὰ τὴν παιδείαν φιλοτιμῆται, φιλέλλην τε καὶ φιλόμουσος ὢν καὶ ἀναδεικνύμενος, καὶ τῶν φιλομούσων προστάτης, καὶ κηδεμὼν τῶν φροντιστηρίων ἀναφανῇ. Ὁ δὲ φίλτατος Δημήτριος τὸ τοῦ ἀειμνήστου πάππου, τοῦ φιλοστόργου ἡμῶν πατρός, φιλομαθὲς ζηλοῖ καὶ φιλόμουσον, ὅστις οὐ μόνον περὶ τὴν τῶν οἰκείων παιδείαν τὸν ζῆλον διακαῆ καὶ θερμότατον ἀνεδείξατο, ἀλλ' οὔτε πόρων μεγάλων διαρκείᾳ ἢ περιττῶν χρημάτων περιουσίᾳ κομῶν, καὶ οὕτως ἔμπης ἐξ ἰδίων τῇ τοῦ Ὄρους σχολῇ ἀναθέμενος ἐφιλοτιμήσατο, ἄλλως τε τοὺς ἐπιστήμονας περιθάλπων, ὅση δύναμις, καὶ ἀντιλαμβανόμενος οὐ διέλειπε. Καὶ ὁ φίλτατος Γεώργιος ἡσυχώτερον τῇ τῶν λόγων διατριβῇ καὶ μελέτῃ σχολάζων, οἷα μηδέπω ἔτι τοῖς πολιτικοῖς περισπώμενος, καὶ τῆς ἑλληνίδος ὢν ζηλωτής, αὐτός τε ἀκριβὴς καὶ καθαρὸς Ἕλλην μοι γέγηται καὶ τῇ ἰδίᾳ ἔτι ἀρετῇ καὶ ἀτρύτῳ φιλοπονίᾳ τῷ αὐτῷ (στ) ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ζήλῳ οὐχ ἧττον τῷ ὀνόματι τούτῳ διαπρέψῃ, ἀνὴρ κοινωφελὴς εἰς πάντα τὰ καλὰ κἀγαθὰ ἀναδειχθησόμενος, ἂν οὕτωσὶ μὴ κατ' ἔθος, ἀνωφελῆ τε καὶ ἄκαρπα ἐπὶ κενῷ τύφῳ τὰ ὀνόματα γεγράφθαι ἀποδειχθῇ, Θεοῦ συναντιλαμβανομένου, ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς. Ταῦτα ἡμῖν ἀποφηναμένοις ἀπολέλυται τὸ παρὸν ἡμέτερον αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον, ἐκδοθὲν ἐπιβεβαιώσει ἡμετέρᾳ καὶ παρουσίᾳ τῶν ἐκλαμπροτάτων φιλτάτων ἡμῖν μπεγζαδέδων Ἀλεξάνδρου βοεβόνδα, Δημητρίου βοεβόνδα, Γεωργίου βοεβόνδα, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς εὐγενεστάτων συγκλητικῶν ἀρχόντων: ἀρχοντος μεγάλου λογοθέτου Ἰωάννου Κατακουζηνοῦ, ἀρχόντων μεγάλων βορνίκων Στεφάνου Στούρζα, Νικολάου Ῥωσσέτου, Ἰωαννίτζα Κατακουζηνοῦ ἄγα, Λασκαράκη Ῥωσσέτου μεγάλου βορνίκου, Γεωργίου Στούρζα μεγάλου βορνίκου, Σκαρλατάκη Στούρζα χατμάνου, Γεωργάκη μεγάλου ποστελνίκου, Ἰωαννάκη Κατακουζηνοῦ μεγάλου βεστιάρη, Νικολάου Χατζερῆ μεγάλου σπαθάρη, Κωνσταντίνου Μπάλσα μπάνου, Σανδουλάκη Στούρζα μεγάλου κομίσου, Θωμᾶ μεγάλου καμαράση, Σερμπάνου Πούχουση παχαρνίκου, Γεωργάκη Μπάλσα καμινάρη, Κωνσταντίνου Κατακουζηνοῦ σερδάρη, Στεφάνου Μπάσωτα στολνίκου. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳψπβ', πέμπτῳ τῆς ἐν Μολδαβίᾳ ἡμετέρας ἡγεμονίας, ἐν τῇ αὐθεντικῇ ἡμῶν καθέδρᾳ, ἤτοι ἐν Ἰασίῳ.

† Ὁ Δέρκων Ἀνανίας βεβαιοῖ ἴσον εἶναι.

(στ) Ἐν τῷ κώδικι φέρεται "σαυτῷ,,.

Η ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΤΗι ΡΩΜΟΥΝΙΚΗι ΒΟΥΛΗι ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἐν τῇ Ρωμουνικῇ βουλῇ, τῇ 26 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ἀντηλλάγησαν παρατηρήσεις τινὲς ἀφορῶσαι τὸ ἐκκρεμὲς μοναστηριακὸν ζήτημα καὶ τὴν πρό τινος ὑπὸ τῶν ρωμουνικῶν βουλῶν ἐπιψηφισθεῖσαν πίστωσιν 60,000 φράγκων ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἁγίων ἐκκλησιῶν. Ἐπειδὴ ἀνακριβῶς ἐξετέθησαν τὰ γεγονότα καὶ ἡμαρτημένως εἰκονίσθη ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῶν ὁμιλησάντων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ διαληφθείσῃ συνεδριάσει τῆς ρωμουνικῆς βουλῆς, ὀφείλοντες ἵνα ἐπανορθώσωμεν τὰ ἠ-

μαρτημένως ἐκτεθέντα καὶ ἀνακριβῶς λεχθέντα, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα παραθέσαι ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ταύτης, ἵνα οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ὦσιν ἐν γνώσει τῶν ἀνασκευαζομένων ὑπὸ τῆς Ἀληθείας.

Τὸ διαληφθὲν ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ρωμουνικοῦ μετάφρασιν ἔχει ὧδε:

Οὐρέκιας. — Κύριοι βουλευταί, ὀλίγα ἔχω νὰ προσθέσω εἰς τοὺς λόγους, δι' ὧν ἀνήγγειλα πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν τὴν ταπεινὴν ἐπερώτησίν μου.

Θὰ ἠδυνάμην πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐξηγηθῶ, νὰ δικαιολογήσω ἐμαυτόν· διὸ ἐπροτίμησα τὸν κ. ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν ὅπως τῷ ἀπευθύνω τὴν ἐπερώτησίν μου ταύτην, καὶ οὐχὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, προκειμένου περὶ καλογήρων. Ἔγγραφά τινα ὅμως τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου (ὧν ἔλαβον γνῶσιν ἐκ τῶν ξένων ἐφημερίδων καὶ ἐκ ποικιλόχρου τινος βίβλου, ἧς κάλλιον εἰπεῖν ἀγνοῶ τὸ χρῶμα, νέας τινὸς δυνάμεως εἰσέτι ἀγνώστου ἐν τῇ πολιτικῇ γεωγραφίᾳ τῆς Εὐρώπης) μὲ ἠνάγκασαν ν' ἀπευθύνω τὴν ἐπερώτησίν μου πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργόν. Ἡ ἐφετεινὴ Πρασίνη βίβλος, τὸ φλύαρον τοῦτο γραΐδιον, ὅπερ λέγει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πάντες γινώσκουσι, καὶ ἀποσιωπᾷ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν, περιέχει πολυάριθμα ἐξ ἁπάσης τῆς ὑφηλίου ἔγγραφα περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς νέας τῶν πραγμάτων καταστάσεως, ἐν τούτοις μόνον ἐν τῇ ἑτέρᾳ ποικιλόχρῳ γραικικῇ βίβλῳ εὑρίσκομεν ἔγγραφον διακηρῦττον ἐπίσης τὴν ἀναγνώρισιν τῆς νέας ἐν Ρωμουνίᾳ καταστάσεως.

Τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο δι' οὗτινος τὴν μὴ καταχώρισιν ἐν τῇ Πρασίνῃ βίβλῳ δὲν θὰ κηρύξω ὁριστικῶς πόλεμον κατὰ τοῦ κ. ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ, ἐστὶν ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τεσσάρων ἱεραρχῶν, οὓς ἐὰν ἤμην ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ θ' ἀπεκάλουν τέσσαρας πρίγκηπας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι τῶν παναγιωτάτων Ἰωακεὶμ Κωνσταντινουπόλεως, Σωφρονίου πάπα Ἀλεξανδρείας, Ἱεροθέου Ἱεροσολύμων καὶ Παϊσίου ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ. Οἱ παναγιώτατοι οὗτοι μόλις τὴν 27 ἰουλίου 1879 ἔκριναν κατάλληλον τὴν στιγμὴν ὅπως συγχαρῶσι τῷ ἡγεμόνι τῆς Ρωμουνίας διὰ τὴν νέαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας.

«Ἡ θεία πρόνοια — λέγουσιν — ἥτις τῷ πανισχύρῳ αὐτῆς βραχίονι ἔσωσε τὸ θεοσεβὲς ρωμουνικὸν ἔθνος ἐκ τῆς τελευταίας δοκιμασίας, ὕψωσεν αὐτὸ ἐνδόξως εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἐδικαιοῦτο, ἐξασφαλίσασα αὐτῷ μέλλον λαμπρὸν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ».

Κύριοι, ἡ εὐχὴ αὕτη γενομένη ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας θὰ ἠδύνατο ἀναμφρίστως νὰ ᾖ εὐμενῶς ἀποδεκτὴ καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Πρασίνῃ βίβλῳ, ἢ τοὐλάχιστον ἐν τῷ Μηνύτορι πλησίον τόσων ἄλλων εὐχῶν, αἵτινες δὲν ἔλειψαν, οὐδὲ θὰ λείψωσιν ἐπὶ πολὺ εἰσέτι, ὑπὲρ τῆς ἀναγεννωμένης Ρωμουνίας. Ἀμέσως ὅμως ἡ ὡραία αὕτη εὐχὴ συνοδεύεται (Tantae in animis cælestibus) ὑπὸ δευτέρου μέρους, ὅπερ τῇ ἔβλαψεν ἅπαν τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον παρήγαγεν ἡ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναβίβασις. Τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος λέγει, «Μετὰ τὰς εὐχὰς ταύτας ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία θὰ ἠμέλει ἱερὸν αὐτῆς καθῆκον μὴ ἐπισύρουσα τὴν εὐμενῆ προσοχὴν τῆς Γ. Ὑψ. ἐπὶ τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως τῶν μεταξὺ τοῦ ρωμουνικοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἁγίων τόπων σχέσεων». Τὸ δὲ λοιπὸν γέμει παραπόνων καὶ κατηγοριῶν κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν πρώτων ἐκείνων γραμμῶν.

Ἀκούσατε κύριοι βουλευταί! «Ἡ νέα πολιτικὴ δύναμις» ὁμιλεῖ ἐντόνως περὶ «τῶν μεταξὺ τοῦ ρωμουνικοῦ ἔθνους καὶ τῶν ἁγίων τόπων σχέσεων».

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην οἱ παναγιώτατοι πατέρες εἰδότες, ἄλλως τὰ τοῦ συνταγματικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος, σπεύδουσι ν' ἀπευθύνωσι πρὸς τὴν Α. Ὑψηλότητα διὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ, τὸν ὁποῖον, ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῇ ἐξαλείφοντες τὸ θυμίαμα καὶ τὴν σμύρναν τῶν εὐχῶν, προκαταλαμβάνουσι μόνον διὰ τῶν περιεχομένων ἐν τῇ δευτέρᾳ παραγράφῳ τῆς πρὸς τὴν Α. Β. Γ. ἐπιστολῆς·

Δὲν ἤρκει τοῦτο. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα, χωρὶς ν' ἀναμείνωσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο τούτων ἀνακοινώσεων, ἀμέσως, λέγω, οἱ παναγιώτατοι πατέρες, οἱ ὑπογράψαντες ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολάς, γνωστοποιοῦσι τὴν εὐρωπαϊκὴν διπλωματίαν urbi et orbi ὅτι ἀπέστειλαν τῇ ρωμουνικῇ κυβερνήσει τοιαῦτα διπλωματικὰ ἔγγραφα.

Ἕως ἐδῶ τὸ πρᾶγμα κάπως συμβιβάζεται, ἀλλ' οἱ παναγιώτατοι πατέρες . . .

Φωναί.—Τί διπλωματία ! !

Οὐρέκιας.—Βεβαίως δὲν εἶνε ἀκόμη διπλωματικὰ ἔγγραφα, ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε δὲν ἐδέχθημεν οὐδένα ἀπεσταλμένον τοῦ πατριαρχείου, δι' ὃν νὰ ἐξεδόθη ἐκτελεστήριον, ἀλλὰ τίς οἶδεν ἐλεύσεται ὡσὰν αὔριον, καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη, ἐὰν ἐγκαίρως δὲν θέσωμεν φραγμὸν εἰς τὸ εἰσρέον ὕδωρ.

Ἡ ὑπόθεσις ὅμως δὲν σταματᾷ ἐδῶ· ἀλλὰ λησμονοῦντες ἀμέσως ἀγνωμόνως πᾶν ὅ,τι ἀπ' αἰώνων ἡ χώρα αὕτη ἐποίησεν ὑπὲρ τῶν ἁγίων τόπων, λησμονοῦντες ὅτι ὁπότε ἡ Κωνσταντινούπολις δὲν ἦτο πλέον χριστιανική, οἱ θεοσεβεῖς ἡγεμόνες τῆς τε Ρωμουνίας καὶ Μολδαυΐας ἦσαν τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος τῆς χριστιανωσύνης· λησμονοῦντες ὅτι πρὶν ἡ Ρωσσία ἀναφανῇ ὡς νέος παράγων εἰς τὰ συμβάντα τῆς Ἀνατολῆς, ὁ εὐεργετικὸς καὶ ἀφιλοκερδὴς ἐκεῖνος παράγων ὑπῆρξε ὁ ρωμουνισμός, ὑπερασπισθεὶς μόνος σχεδὸν τὴν χριστιανωσύνην κατὰ τῆς Τουρκίας, ὅτι διετηρήθησαν νοσοκομεῖα, σχολαὶ καὶ μοναὶ διά τε τῶν χρημάτων καὶ τοῦ αἵματος ἡμῶν· λησμονοῦντες ἅπαντα ταῦτα, ἀμέσως καὶ χωρὶς κἂν ν' ἀναμείνωσιν ἀπάντησιν τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως, ἀπευθύνονται οὐ μόνον πρὸς τὰς ξένας δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν ἔτι τὸν μονάρχην τῶν Ὀθωμανῶν, ἱκετεύοντες ἐκεῖνον, καθ' οὗ ἄλλοτε ἡ Ρωμουνία ὑπερήσπισεν αὐτούς.

Χάρις εἰς τὰς ξένας δημοσιεύσεις καὶ εἰς πολύτιμον ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν τὸν Ὀρθόδοξον, κατέχω πλείστας τῶν ἀνταλλαγεισῶν διακοινώσεων μεταξὺ τῶν παναγιωτάτων ἱεραρχῶν καὶ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως (ἐὰν δύναμαι καλέσαι αὐτὰ οὕτω), ἀλλὰ θεωρῶ περιττὸν νὰ παρατείνω τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπερωτήσεως ταύτης μὲ ἔγγραφα, ἅπερ ὁ κ. Βοερέσκος δὲν ἔκρινε δέον νὰ καταχωρισθῶσιν ἐν τῇ Πρασίνῃ αὐτοῦ βίβλῳ. Ἐπιθυμῶ μόνον νὰ σᾶς ποιήσω γνωστὴν τὴν εἰς τὰ ἔγγραφα ταῦτα δοθεῖσαν ἀπάντησιν τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. «Κύριοι ! Ὅσα ἔγγραφα ἀνέγνω ὁ Κ. Οὐρέκιας, εἶνε ἀληθῆ. Ἀληθὲς ὅτι τῇ 27 ἰουλίου 1879 ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ ἡγεμὼν ἔλαβεν ἐπιστολὴν παρὰ τεσσάρων ἱεραρχῶν, ἐν ᾗ μετὰ πολλὰς φιλοφροσύνας καὶ εὐχὰς, κατέληγον ζητοῦντες τακτοποίησιν τοῦ ζητήματος τῶν μοναστηρίων τῶν λεγομένων Προσκυνημένων, τοῦ ὁποίου ἡ λύσις δὲν τοὺς εὐχαρίστησε, συνάμα δὲ ἐξέφραζον καὶ τὴν δυστυχῆ κατάστασιν, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Κατὰ τὸν νοέμβριον τοῦ 1879 ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ἀπήντησεν, ὡς ἀπῄτει ἡ εὐπρέπεια· ὅμως, προσυπογράψαντος καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κ. Κρετζουλέσκου. Δι' αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς, ἐν γνώσει τῆς κυβερνήσεως, ἀπήντησεν ἡ Α. Γ. πρὸς τὰς συγχαριτηρίους ἐπευχάς, συγχρόνως δὲ προσέθετο ὅτι τὸ ζήτημα τῶν μοναστηρίων ἐλύθη καθὼς ἀπῄτει τὸ δικαίωμα τοῦ τόπου καὶ ὁ σκοπὸς τῶν ἀριερωτῶν τῶν προικισάντων τὰ μοναστήρια. Ὅσον δὲ διὰ τὴν αἴτησιν, ἥτις ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἡ Α. Γ. ὡς ἡγεμὼν συνταγματικός, φυσικῶς τὴν ἐσύστησε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, εἰς ὃ ἀνήκε τὸ νὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν πρὸς τοὺς ἱεράρχας ἐκείνους. Τί δὲ ἔπραξε τὸ ὑπουργεῖον ; Δὲν ἀπήντησε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τοὺς ἁγίους πατέρας, ἀλλὰ διὰ μιᾶς νότας, τὴν ὁποίαν ἐγὼ διηύθυνα κατὰ φεβρουάριον τοῦ

1880 πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμέτερον πρέσβυν, καὶ μεταξὺ ἄλλων τῷ εἶπον καί τι ἀναφορικὸν πρὸς τὴν αἴτησιν ἐκείνην· ἀρκεῖ δὲ νὰ σᾶς ἀναγνώσω μίαν μόνην φράσιν μου διὰ νὰ ἴδητε ἐν ποίᾳ ἐννοίᾳ ἀπήντησα· « ἡμεῖς εἴπομεν ὅτι ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις θεωρεῖ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ὁριστικῶς πεπερατωμένην ». (Χειροκροτήσεις).

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ παρὰ διὰ μέσου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμετέρου ἀντιπροσώπου, οἱ δὲ ἁγιώτατοι πατέρες δὲν εἶχον παρὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν καὶ λάβωσι τὴν ἀπόκρισιν, ἥτις τοῖς ἐνδιέφερε.

Διακοινώσεις δὲ ἀνταλλαγείσας μεταξὺ τῆς ὀθωμανικῆς καὶ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως ἐγὼ δὲν γνωρίζω· μία μόνη ὑπάρχει διακοίνωσις τοῦ ἐνταῦθα ὀθωμανοῦ πρέσβεως πρὸς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν ὑποστηρίζουσα τὴν αἴτησιν τῶν ὑψηλῶν ἱεραρχῶν, πρὸς τὴν ὁποίαν δὲν ἔκρινα εὔλογον νὰ ἀπαντήσω, ἐπειδὴ τὴν ἀπάντησιν ἡμῶν ἔδωκα πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμέτερον πρέσβυν, οὐχὶ δὲ πρὸς τὴν ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, ἥτις ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ δὲν παρενέβη εἰμὴ ὡς μεσολαβητής.

Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ ἁγιώτατοι πατέρες δὲν εὐχαριστήθησαν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀπαντήσεως· καθότι τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1880 εἴδομεν ἐλθόντας εἰς Βουκουρέστιον δύο καλογήρους, οἵτινες ἀφ' οὗ ἐνεφανίσθησαν τῇ αὐτοῦ ὑψηλοπανιερότητι τῷ ἡμετέρῳ μητροπολίτῃ, ἦλθον νὰ ἐπισκεφθῶσι καὶ ἐμέ· ἐγὼ τοὺς ἐδέχθην παρ' ἐμοί, ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἀφ' οὗ μοι ἐνεχείρισαν μίαν ἐπιστολὴν τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μοὶ εἶπαν ὅτι εἶναι ἐπιφορτισμένοι νὰ πραγματευθῶσι τὸ ζήτημα τῶν Προσκυνημένων μοναστηρίων, ἐπειδὴ ὑφίστατό τις παρεννόησις μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐγὼ ἀπήντησα ὅτι ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις δὲν γνωρίζει ὡς ὑφιστάμενον τοιοῦτον ζήτημα, ὅτι θεωρεῖ τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς πρὸ πολλοῦ λελυμένον καὶ πεπερατωμένον. Προσέθηκα δὲ συγχρόνως ὅτι κἂν τυχὸν ὑπῆρχέ τις διαφορά, ἡμεῖς ὡς κυβέρνησις κράτους ἀνεξαρτήτου δὲν δυνάμεθα νὰ πραγματευθῶμεν μετὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀρχιερέων, τῶν ὁποίων οὐδὲν εἶδος χαρακτῆρος ἀναγνωρίζομεν· διότι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ πραγματευώμεθα εἰμὴ μετὰ ἀντιπροσώπων ἑνὸς βασιλέως, καὶ ἐπειδὴ ὁ πατριάρχης δὲν εἶναι βασιλεύς, δὲν δυνάμεθα νὰ ἔμβωμεν εἰς ὁμιλίαν μετὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀρχιερέων· χαίρω δὲ ὅτι ἔλαβον τὴν προσωπικὴν γνωριμίαν των καὶ πλέον οὔ.

Ταῦτά εἰσι τὰ λαληθέντα. Εἰς οὐδεμίαν ὁμιλίαν ἠθέλησα νὰ ἔμβω, ἀλλὰ τοῖς εἶπα, ὅτι ὅσον δι' ἡμᾶς δὲν ὑφίσταται διαφορά τις, καὶ ἂν τυχὸν ὑφίστατο, δὲν ἔχωμεν νὰ πραγματευθῶμεν μετὰ τῆς ἁγιωσύνης των.

Ὕστερον ἀπὸ αὐτὰ παρέμειναν ἕνα περίπου μῆνα οἱ ρηθέντες ἀρχιερεῖς ἐν Βουκουρεστίῳ, καὶ ὅτε ἠθέλησαν νά με ἀποχαιρετίσωσι πρὸς ἀναχώρησιν, τοὺς ἐδέχθην πάλιν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, ὅπου μοι ἔδωκαν μίαν σημείωσιν ἀνυπόγραφον συνομίζουσαν τὸ πῶς τοῖς ἔθεσα τὸ ζήτημα. Τοῖς εἶπα ὅτι περιττὸν τὸ νά μοι δώσωσιν αὐτὴν τὴν σημείωσιν, καθότι δὲν δύναμαι νὰ ἔμβω εἰς κἀνὲν εἶδος συζητήσεως. Μ' ὅλον τοῦτο, ἐκράτησα τὴν σημείωσιν ὡς πρὸς ἐνθύμησιν μόνον, πλὴν οὔτε τὴν ἔδωκα νὰ πρωτοκολληθῇ, ἀλλὰ τὴν ἔστειλα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ἵνα εὑρίσκηται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὅλη ὑπόθεσις. Ἡμεῖς ὡς κυβέρνησις διαβεβαιοῦμεν τὸν ἐπερωτήσαντα, ὡς καὶ τὴν ἔντιμον Βουλήν, ὅτι ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις γνωρίζει καὶ κηρύττει τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς πεπερατωμένον καὶ ὁριστικῶς λελυμένον

Δύναμαι δὲ νὰ προσθέσω, κύριοι βουλευταί, ὅτι οὐ μόνον, ὁπόταν ἀναρμόδια πρόσωπα ζητήσωσι νὰ διαπραγματευθῶσι περὶ τούτου, θέλομεν ἐμμείνῃ πάντοτε εἰς ἃ ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ διακηρύξω, ἀλλὰ καὶ ἐὰν κυβέρνησίς τις ὁποιαδήποτε θελήσῃ νὰ θίξῃ ἢ νὰ ἀνακινήσῃ αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις θέλει ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ τὸ θεωρῇ ὡς ὡριστικῶς λελυμένον. (Χειροκροτήσεις). Δύναμαι νὰ προχωρήσω καὶ περισσότερον· ἐξ οἱασδήποτε μερίδος ὑπουργείων ἤθελεν ὑπάρχει, δὲν θέλει εὑρεθῇ οὐδὲ ἕν, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἐγγίσῃ ζήτημα, ὅπερ ἐλύθη καὶ ἐκλείσθη ἅπαξ διὰ παντός. (Χειροκροτήσεις).

Φωναί. Ἀρκετὴ ἡ συζήτησις.

Πρωθυπουργὸς Ι. Βρατιάνος. Παρακαλῶ τὴν ἔντιμον βουλὴν νὰ μὴ κλείσῃ τὴν συζήτησιν, ἀλλὰ νὰ ἀκούσῃ τὸν κ. Οὐρέκιαν, ὅστις θέλει ν' ἀπαντήσῃ.

Φωναί. Ἂς ὁμιλήσῃ ὁ κ. Οὐρέκιας.

Οὐρέκιας. Κύριοι, ἐγὼ δὲν κατέκρινα τὸν κ. ὑπουργόν, ἀλλὰ εἶπα ὅτι δὲν δύναται νὰ εὑρεθῇ ὑπουργὸς νὰ ἀφήσῃ ἀνοικτὴν θύραν εἰς τὸ ζήτημα τῶν Προσκυνημένων μοναστηρίων· αἱ ἀπαντήσεις ὅμως τοῦ κ. ὑπουργοῦ δέν με ἱκανοποιοῦσιν. Ὁ κ. ὑπουργὸς λέγει ὅτι δὲν ἀντηλλάγησαν διακοινώσεις ἐπὶ τῷ ζητήματι τούτῳ ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας· ἐγὼ ὅμως εὑρίσκω ἐν τῇ θαυμασίᾳ βίβλῳ τοῦ πατριάρχου δημοσιευομένας διακοινώσεις τινάς, καὶ ἀναμφιβόλως ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, ἐξ ὧν δείκνυται ὅτι ἡ Τουρκία ἤρξατο νὰ ἐνδιαφέρηται παραπολὺ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καὶ εὑρίσκετο ἐγγὺς τοῦ νὰ κατασκευάσῃ εἰς ἑαυτὴν καὶ ἄλλο ζήτημα, κοντὰ εἰς τόσα ἄλλα· ἐπιτραπήτω μοι νὰ σᾶς ἀναγνώσω ὀλίγας γραμμὰς ἐκ μιᾶς τῶν διακοινώσεων τούτων . . .

Ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς. Λέγετε περὶ διακοινώσεων ἀποσταλεισῶν πρὸς ἡμᾶς ;

Οὐρέκιας. Διακοινώσεις τινὲς μεταξὺ τῆς ὀθ. κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἐνταῦθα πρέσβεώς της.

Ὁ Πρόεδρος. Δὲν δύναμαι νὰ ἐπιτρέψω ἀνάγνωσιν ἐγγράφων μὴ ἀπευθυνομένων πρὸς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν.

Οὐρέκιας. Δὲν εἶναι ἔγγραφα ἰδιωτικά, ἀλλὰ ἀποτεινόμενα πρὸς τὴν Α. Ἐξ. τὸν Σουλεϊμὰν βέην.

Ὁ Πρόεδρος. Δὲν δύναμαι νὰ ἐπιτρέψω ἀνάγνωσιν ἐγγράφων μὴ ἀναφερομένων εἰς ἡμᾶς.

Οὐρέκιας. Τοὐλάχιστον ἐπικαλοῦμαι τὴν προσοχὴν τοῦ ὑπουργείου εἰς τὸ ὅτι ἕνεκα τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τῶν μοναστηρίων, σχολείων καὶ ἄλλων καθιδρυμάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ βουλὴ, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἔλευσιν τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, ἐψήφισεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ποσότητα ἑξήκοντα χιλιάδων φράγκων — ποσότητα τὴν ὁποίαν δὲν δαπανᾷ οὔτε κἂν ὑπὲρ τῶν ἐν ἄλλαις χώραις ρωμούνων — καὶ ἡ ποσότης αὐτὴ ἐτέθη ὑπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ ὑπουργείου διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ κατὰ τὰς ἀρχαίας παραδόσεις . . . .

Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. Ἡ ποσότης ἐκείνη ἐτέθη ὑπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ πατριάρχου.

Οὐρέκιας. Δότε μοι λοιπὸν τὴν ἄδειαν νὰ προτείνω τὴν ἑξῆς ἡμερησίαν διάταξιν· « ἡ Βουλὴ ἀκούσασα τὰς διακηρύξεις τοῦ ὑπουργείου, διακηρύττει ὅτι γνωρίζει τὸ ζήτημα τῶν μοναστηρίων ὡς ὁριστικῶς λελυμένον καὶ πεπερατωμένον».

Ὁ πρωθυπουργὸς Ι. Βρατιάνος. Κύριοι, οὐχὶ πρῶτον ἦδη ὁ πατριάρχης ἀπετάθη πρὸς τὸν ἡγεμόνα καὶ πρὸς τοὺς ὑπουργούς, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἄλλοτε. Ὁ δὲ ἡγεμών, ὡς συνταγματικός, ἀπήντησε παραπέμπων τὰς αἰτήσεις ὡς ἁπλᾶς ἀναφορὰς εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ὡς πράττει καὶ διὰ πᾶσαν ἀναφοράν, τὸ δὲ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἠρνήθη πάντοτε τὸ νὰ πραγματευθῇ κἂν, καθότι δι' ἡμᾶς οὐδὲν ὑφίσταται πλέον ζήτημα γραικικῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ καλῶς ποιῶν ὁ κ. πρόεδρος ἐμπόδισε τὴν ἀνάγνωσιν ἀλληλογραφιῶν τῆς Πόρτας μετὰ προσώπων καὶ περὶ ζητημάτων ὅλως ξένων πρὸς ἡμᾶς. Πρὸς τί λοιπὸν νὰ ποιῶμεν λόγον διὰ τοιαῦτα πράγματα ;

Ὁ Πατριάρχης ἠδύνατο νὰ ἐπιμένῃ παρὰ τῇ Πόρτᾳ διὰ νὰ παρέμβῃ παρ' ἡμῖν· ἡ Πόρτα ὅμως δὲν παρενέβη οὐδέποτε, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο τῇ ὀφείλομεν χάριν.

Ἀλλ' ὁ κ. Οὐρέκιας ἠγνόει ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀπηυθύνθη καὶ πρὸς πάσας τὰς Δυνάμεις, αὐταὶ δὲ ἔβαλαν τὴν αἰτησιν εἰς τὸν φάκελλον, καθὼς ἔπραξαν καὶ ὅλαι αἱ ἡμέτεραι κυβερνήσεις διαδοχικῶς, καὶ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ἡ βουλὴ τῆς Ῥωμουνίας. (Χειροκροτήσεις παρατεταμέναι).

Προτείνεται καὶ ψηφίζεται ἡ ἑξῆς ἡμερησία διάταξις·

« Συνεπείᾳ τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Οὐρέκια ἡ βουλὴ ἀποδεξαμένη τὰς διακηρύξεις τοῦ ὑπουργείου καὶ θεωροῦσα τὸ ζήτημα κεκλεισμένον, μεταβαίνει εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ».

Ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. Βοερέσκου παρουσιάζει δύο ὄψεις· ἡμαρτημένην ἐκτίμησιν πραγμάτων καὶ πλημμελῆ ἐκβάσεως ἰσχυρισμόν, ἐφ' οὗ ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις ζητεῖ ἵνα δημιουργήσῃ νέαν φάσιν διὰ τὸ ἐκκρεμὲς μοναστηριακὸν ζήτημα. Ἐπειδὴ δὲ κατ' οὐσίαν ἐνδιαφέρει πρωτίστως ἡ ἐπισκόπησις τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι «τὸ ζήτημα τοῦτο (τὸ μοναστηριακὸν) θεωρεῖ (ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις) ὡς πρὸ πολλοῦ λελυμένον καὶ πεπερατωμένον», θέλομεν, ἀπαντῶντες, ἀρχίσει ἐκ τοῦ μέρους τούτου τῆς ἀγορεύσεως τοῦ κ. Βοερέσκου καὶ καταλήξει κατόπιν εἰς ἐξέλεγξιν τῶν ἡμαρτημένων αὐτοῦ ἐκτιμήσεων.

Ἐὰν αἱ διαφοραὶ ἐλύοντο κατὰ τὴν ἀξίωσιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἀμέσως ἐνδιαφερομένου, ἠθέλομεν ἐννοήσει τὴν γλῶσσαν ταύτην τοῦ κ. Βοερέσκου καὶ τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ τοῦ θεωρεῖν ὡς λελυμένον καὶ πεπερατωμένον ζήτημα, οὗτινος τὴν πραγματικὴν ὕπαρξιν ἥ τε Εὐρώπη πανδήμως ἀνεκήρυξε καὶ ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις πλειστάκις ἀνωμολόγησε, καὶ ὅπερ παρὰ τὰς ἀνακηρύξεις καὶ διομολογίας ταύτας ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει ὑφισταμένον, ἅτε δημιουργηθὲν ἐκ πραγματικοῦ γεγονότος, τοῦ ὑπὸ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως ἐνεργηθέντος σφετερισμοῦ ἀλλοτρίας περιουσίας.

Κατὰ τὰς στοιχειωδεστάτας τοῦ δικαίου ἀρχὰς οὐδεὶς τίθεται δικαστὴς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεως· συνεπῶς ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις ἐγκαλουμένη ὑπὸ τῶν ἁγίων τόπων ὡς σφετερισθεῖσα καὶ παρανόμως νεμομένη τὴν περιουσίαν αὐτῶν, ἥκιστα εἶνε ἁρμοδία ὅπως ἀποφανθῇ μονομερῶς γνώμην ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ χαρακτηρίσῃ αὐτὸ ὡς ἀποπερατωθέν· πολλῷ δὲ μᾶλλον ἀδύνατον ἵνα ἡ γνώμη αὐτῆς ἐπηρεάσῃ τὴν φύσιν τοῦ ζητήματος, ἐφ' ὅσον τὸ ἕτερον ἐνδιαφερόμενον μέρος ἀποκρούει τὴν λύσιν, ἣν ἐννοεῖ αὕτη ἵνα δώσῃ εἰς τὸ ζήτημα, καὶ διεκδικεῖ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ.

Τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα ἐδημιουργήθη διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως διαπραχθέντος ἀδικήματος, τοῦ σφετερισμοῦ τῆς ἐν ρωμουνίᾳ περιουσίας τῶν ἐν ἀνατολῇ ἁγίων τόπων· ὅθεν ἡ ἀποπεράτωσις αὐτοῦ δὲν δύναται ἵνα ἐπιτευχθῇ ἄλλως ἢ δι' ἐπανορθώσεως τοῦ ἐπιγενομένου ἀδικήματος, ὅπερ ἐν ὅσῳ ὑφίσταται, ἐν ὅσῳ δηλονότι παρίστανται ἀντιμέτωποι ἀδικῶν καὶ ἀδικούμενοι μὴ δυνάμενοι ἵνα ἔλθωσιν εἰς συμβιβασμόν, ἢ ἀναβάλλεται ἡ λύσις τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, δὲν δύναται ἵνα λογισθῇ ἀποπερατωμένον.

Τὴν ὕπαρξιν τοῦ ζητήματος τούτου αἱ μεγάλαι τῆς Εὐρώπης Δυνάμεις, συνελθοῦσαι ἐν συνεδρίῳ, ἐβεβαίωσαν ὁρίσασαι διὰ τοῦ ιγ' πρωτοκόλλου τῆς ἐν Παρισίοις συνδιασκέψεως καὶ τοῦ ιέ τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου τὸν τρόπον τῆς λύσεως αὐτοῦ. Ἐὰν αἱ μεγάλαι δυνάμεις παρεδέχοντο τὰς σήμερον διατυπουμένας σκέψεις τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως καὶ δὲν ἀνεγνώριζον τὴν πραγματικὴν ὕπαρξιν τοῦ ζητήματος τούτου, πάντως δὲν ἤθελον ἀσχοληθῇ ἵνα κανονίσωσι τὴν πορείαν καὶ ὁρίσωσι τὸν τρόπον τῆς λύσεως αὐτοῦ.

Αἱ μεγάλαι τῆς Εὐρώπης δυνάμεις λαβοῦσαι ἐν ὄψει τὴν μεταξὺ τῶν ἁγίων τόπων τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ρωμουνίας διαφορὰν περὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, εἶχον καθορίσει διὰ τῶν πρωτοκόλλων τῶν ἐν Παρισίοις συγκροτηθεισῶν συνδιασκέψεων τῷ 1858, 1859 καὶ 1861 καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ τῷ 1864 ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθούσης συνδιασκέψεως, ὅπως ἡ ἐκκρεμὴς αὕτη διαφορὰ κανονισθῇ διὰ διαιτησίας. Ἄρα ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐπισήμως ἡ ὕπαρξις διαφορᾶς μεταξὺ τῶν ἁγίων τόπων τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως περὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ ἐνεκρίθη ὡς τρόπος λύσεως ἡ διὰ διαιτησίας ἐκδίκασις. Μετὰ τὴν ἐπίσημον δὲ ταύτην ἀναγνώρισιν τῆς πραγματικῆς τοῦ ζητήματος τούτου ὑπάρξεως ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Βοερέσκου ὅτι «δὲν ὑφίσταται ζήτημα μοναστηριακὸν» ἐλέγχει, ἵνα μή τι ἄλλο εἴπωμεν, πρόφασιν ὑπεκφυγῆς πρὸς ἐξεύρεσιν λύσεως, πρόφασιν ὑπαγορευομένην ἐκ συναισθήσεως τοῦ προφανοῦς τοῦ ἀδικήματος, ὅπερ ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις διεπράξατο σφετερισθεῖσα ξένην ἰδιοκτησίαν.

Ἐκ συναισθήσεως τοῦ ἀνισχύρου τῶν ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ἐδημιούργησε πρὸς σφετερισμὸν τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ἀπέφυγεν αὕτη ἀείποτε τὸ ἀναθεῖναι εἰς τὴν κρίσιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου, ὡς αἱ μεγάλαι τῆς Εὐρώπης Δυνάμεις ἀπεφάνθησαν, τὴν διαφορὰν αὐτῆς πρὸς τοὺς ἁγίους τόπους τῆς ἀνατολῆς περὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων· ὅθεν οἱ ἅγιοι οὗτοι τόποι ἠναγκάσθησαν ἵνα, ἐπωφελούμενοι τῆς ἐν συνεδρίῳ συνόδου τῶν Μ. Δυνάμεων, ἐκκαλέσωσι καὶ αὖθις εἰς τὴν εὐθυδικίαν αὐτῶν τὴν πρὸς τὴν ρωμουνίαν διαφορὰν καὶ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν προστασίαν καὶ παρέμβασιν πρὸς ἐπίλυσιν αὐτῆς.

Οἱ ἐν τῷ βερολινείῳ συνεδρίῳ ὀθωμανοὶ πληρεξούσιοι, συνιστῶντες εἰς τὸ συνέδριον τὴν ὑποβληθεῖσαν αὐτῷ ἀναφορὰν ὑπὸ τῶν ἁγίων τόπων τῆς ἀνατολῆς, παρεκάλεσαν «τὴν ὑψηλὴν συνέλευσιν ἵνα εὐαρεστηθεῖσα λάβῃ ἐν ὄψει τὸ ὑπόμνημα τῶν ἁγίων τόπων τῆς ἀνατολῆς, τὸ ἀναφερόμενον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 49 καταλόγῳ τῶν εἰς τὸ συνέδριον ὑποβληθεισῶν ἀναφορῶν, δι' οὗ οἱ τοῦτο ὑπογράψαντες αἰτοῦσι παρὰ τοῦ συνεδρίου ἵνα ὁρίσῃ προθεσμίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαιτησίας, ὑποστηριζῇ ὁ ἐπιδιαιτητὰς ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας».

Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἀνταλλαγεισῶν διαφόρων ἰδεῶν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 24]6 ἰουλίου 1878, ἡ Α. Γ. Ὑψ. ὁ τοῦ συνεδρίου πρόεδρος, συνοψίσας τὰς ἐκδηλωθείσας ἰδέας, «φρονῶ (εἶπεν) ὅτι ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν ἵνα εἰσαχθῇ ἐν τῇ συνθήκῃ ἄρθρον, ἐπαρίνον εἰς τὰς ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκπροσωπουμένας Δυνάμεις τὸ ἔργον τοῦ ἐπιτρεῖν, εἴτε διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτρόπων αὐτῶν, εἴτε δι' ἑτέρων ἀπεσταλμένων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων προμνησθεισῶν διατάξεων. Τὸ ζήτημα τῶν ἁγίων Τόπων ἠδύνατο ἵνα συνδεθῇ μετὰ τῆς ἐξελέγξεως ταύτης». Τῇ συναινέσει δὲ τῆς ὑψηλῆς συνελεύσεως ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ προσέθετο ὅτι «καθ' ὅσον

ἀφορᾷ τὸ τελευταῖον τοῦτο ζ ή τ η μ α (τὸ τῶν ἁγίων τόπων), σημειωθήσεται ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Δυνάμεων εἰσὶν ἕτοιμοι ἵνα ἀνανεχθῶσιν εἰς τὰς κυβερνήσεις αὐτῶν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ συστήσωσιν εἰς τὴν μέριμναν αὐτῶν τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἴτε ἐπὶ τῶν ἀρχαίων βάσεων, εἴτε ἐπὶ ἐκείνων, αἵτινες ἔσονται τὸ πόρισμα τῶν συνδιασκέψεων τοῦ συνεδρίου».

Ἐὰν ἡ ρωμουνία εἶχε λόγους ὑποστηρίζοντας τὴν παραδόξως ἤδη διατυπουμένην ὑπ' αὐτῆς ἀξίωσιν, δὲν ἤθελε σιγῇ ἀποδεχθῇ τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην τοῦ ὑψηλοῦ συνεδρίου, τὴν ὑποχρεοῦσαν αὐτήν, ἵνα ἀναθέσῃ εἰς διαιτησίαν τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἁγίους τόπους τῆς ἀνατολῆς, ἀλλ' ἤθελεν ἀμέσως προβάλει τὸ λελυμένον καὶ πεπερατωμένον τοῦ ζητήματος πρὸς ἀπόκρουσιν πάσης περὶ αὐτοῦ ἀποφάσεως.

Ὁ κ. Βοερέσκος διατείνεται ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις θεωρεῖ ἀ π ὸ π ο λ λ ο ῦ λελυμένον καὶ πεπερατωμένον. Τὸ ἀ π ὸ π ο λ λ ο ῦ ὅμως τοῦτο δὲν δύναται ἵνα ἐξικνεῖται πέραν τῆς 24/6 ἰουλίου τοῦ 1878 ὅτε, ἡ Εὐρώπη, ὡς εἴδομεν, ἐπισήμως μυριοστὴν φορὰν ἀνωμολόγησε τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ὕπαρξιν, ὡς οὐδὲ προγενεστέρως τῆς 7/19 νοεμβρίου 1879 ὅτε ἡ Α. Β. Ὑψ. ὁ ἡγεμὼν Κάρολος ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ, προσυπογεγραμμένῃ καὶ ὑπὸ τ ο ῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ αὐτοῦ κ. Ν. Κρετζουλέσκου ἔγραφε πρὸς τοὺς ἁγιωτάτους Πατριάρχας· «J'ai recommandé tout particulièrement à l'attention et à l'étude de Mon Gouvernement la question qui est traitée dans Votre Lettre du 27 Juillet».

Ἐκ τῆς ἐπισήμου ταύτης διομολογίας τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως ἐξάγεται ἡ καὶ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς πραγματικὴ τοῦ ζητήματος τούτου ὕπαρξις μέχρι τῆς 7]19 νοεμβρίου τοῦ 1879, ἐπειδὴ ἄλλως οὔτε ἡ Α. Β. Ὑψ. ἤθελεν ὑπογράψει, οὔτε ὁ ἁρμόδιος ὑπουργὸς συνυπογράψει ἔγγραφον βεβαιοῦν τὴν π ρ α γ μ α τ ι κ ὴ ν τοῦ ζ η τ ή μ α τ ο ς τ ο ύ τ ο υ ὕ π α ρ ξ ι ν καὶ παρέχον ρητὴν ὑπόσχεσιν περὶ τῆς ἐκ μέρους τῆς Α. Β. Ὑψ. ὅλως ἰ δ ι α ζ ό ν τ ω ς συστάσεως αὐτοῦ εἰς τὴν προσοχὴν καὶ μελέτην τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι «ἐξετασθήσεται μετὰ μεγίστης μερίμνης» (en Vous donnant l' assurance qu' elle sera examinée avec la plus grande sollicitude). Ὅθεν ἵνα θεωρηθῇ τὸ ζήτημα λελυμένον καὶ πεπερατωμένον ἀναγκαία πρᾶξις μεταγενεστέρα τῆς τελευταίας ταύτης χρονολογίας, ἐπιλύουσα αὐτό, ἥτις ὅμως δὲν δύναται ἵνα καταρτισθῇ ἄλλως, ἢ διὰ συμβιβασμοῦ τῶν διαφερομένων ἀποσβύνοντος τὴν ὑφεστῶσαν ἐκκρεμοδικίαν, ἢ δι' ἀποφάσεως διαιτητικοῦ δικαστηρίου ὡς αἱ ἐπίσημοι τῆς Εὐρώπης ἐν συνδιασκέψεσι καὶ συνεδρίοις πράξεις διακελεύουσιν. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης οὐδὲν τούτων ἐγένετο. Οἱ κυρίαρχοι τῶν μοναστηρίων θρένοι, πολιτευόμενοι συμφώνως πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, πρὶν ἢ προσφύγωσιν εἰς τὸ διαιτητικὸν δικαστήριον, τὸ ὑποδειχθὲν ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Εὐρώπης πρὸς ἐκδίκασιν τῶν κατὰ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως ἀπαιτήσεων αὐτῶν, ἀπηυθύνθησαν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν ρωμουνικὴν κυβέρνησιν, προσκαλοῦντες αὐτὴν εἰς συνεννοήσιν πρὸς ἐξεύρεσιν δικαίας λύσεως τῆς πρὸς αὐτὴν διαφορᾶς αὐτῶν. Τὴν ἐκ πνεύματος ὅμως χριστιανικῆς μετριοπαθείας ὑπαγορευθεῖσαν ταύτην πρότασιν ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις ἀπέκρουσεν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ ἰσχυρισμῷ, ὅτι ὡς κυβέρνησις ἀνεξάρτητος δὲν ἠδύνατο αὕτη ἵνα διαπραγματευθῇ μετ' ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μόνον μετ' ἀντιπροσώπου κράτους ἀνεξαρτήτου.

Τίς δὲν ἐνορᾷ ἐν τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως σαρῇ πρόθεσιν ἀρνήσεως τοῦ ἐλθεῖν εἰς συνεννόησιν καὶ ἀποδῶσαι δικαιοσύνην εἰς τοὺς ὑπ' αὐτῆς ἀδικηθέντας; Οἱ εἰς Βουκουρέστιον μεταβάντες σεβ. ἀρχιερεῖς δὲν μετέβησαν ἐκεῖσε ὡς διπλωματικοὶ πράκτορες, ὅπως τοιαύτη τις ἔνστασις λογικῶς προβληθῇ αὐτοῖς, ἀλλ' ὡς ἐπίτροποι τῶν ἀδικουμένων, ἵνα προσκαλέσωσι τὸν ἀδικοῦντα, ὅπως τοῖς εἴπῃ « ἂν θέλῃ ἵνα ἐκ κοινῆς συνεννοήσεως ἐξευρεθῇ δικαία τις λύσις, ἡ προτιμᾷ ὅπως ἡ ὑπόθεσις τρέξῃ τὸν φυσικὸν αὐτῆς δρόμον ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ ὡς ἁρμόδιον κατέδειξεν ἡ τῆς Εὐρώπης ἐτυμηγορία. » Οὐδὲν λοιπὸν κοινὸν εἶχεν οὐδ' ἔχει ἡ φιλότιμος προφυλακὴ τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομιῶν κράτους ἀνεξαρτήτου πρὸς τὴν ἐκζητηθεῖσαν ἀπάντησιν ἐπὶ τῆς ἁπλουστάτης ταύτης ἐρωτήσεως, ἣν καὶ ὁ ἔσχατος τῶν ἰδιωτῶν, ἀδικούμενος, δικαιοῦται ἵνα καὶ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτοῦ τεταγμένην κυβέρνησιν ἀπευθύνῃ, ἥτις, μὴ θέλουσα ἵνα λογισθῇ αὐθαίρετος, δὲν δύναται ἵνα ἀπροθυμηθῇ ἀπάντησιν.

Ἀγνοοῦμεν ἐπὶ ποίων ἀρχῶν τοῦ δικαίου ὁ κ. Βοερέσκος στηρίζει τὸ δικαίωμα ἀρνήσεως ἀπαντήσεως παρὰ κράτους ἀνεξαρτήτου ἀδικοῦντος, πρὸς ἀδικούμενον, ἔστω καὶ ἁπλοῦν ἰδιώτην, προσερχόμενον ἵνα ζητήσῃ φιλικὸν συμβιβασμὸν καὶ ἀκούοντα ὅτι ὡς κυβέρνησις ἀνεξάρτητος τὸ ἀδικοῦν μέρος δὲν δύναται ἵνα ἀναγνωρίσῃ εἰς τὸν ἀδικηθέντα τὸ δικαίωμα τοῦ διεκδικῆσαι τὰ δίκαια τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ. Ἐὰν ἡ ἀρχὴ αὕτη ἴσχυεν ἡ τοῦ δικαίου ἀπόκτησις ἤθελεν εἶσθαι λίαν προβληματικὴ ἐν ταῖς περιστάσεσι καθ' ἃς ἀδικοῦσα παρίστατο κυβέρνησίς τις, ὁ δὲ ἰδιώτης ἀδικούμενος ἤθελεν ἐξαρτᾶσθαι μόνον ἐκ τῆς ἀγαθῆς ἢ μὴ διαθέσεως τῆς ἀδικούσης αὐτὸν κυβερνήσεως.

Ἐὰν ὁ κ. Βοερέσκος συγχέει τὴν ἀνεξαρτησίαν μετ' ἄλλων ἰδεῶν, πλανᾶται, ἐπειδὴ ὑπερθεν καὶ αὐτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας ὑπάρχει τὸ ἀπαράγραπτον καὶ αἰώνιον δίκαιον τῆς ἱκανοποιήσεως τοῦ ἀδικουμένου ὑπὸ τοῦ ἀδικοῦντος, καὶ ὅπερ ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ζητήματι διεθνεῖς συμβάσεις ἀνεγνώρισαν ὑπὲρ τῶν ἁγίων τόπων, οἵτινες, ἂν, εὐλαβούμενοι τοὺς ἐνεστῶτας περισπασμοὺς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν προστατίδων μεγάλων Δυνάμεων, ἐπέχωσι τό γε νῦν τοῦ ἐπιδιῶξαι τὴν ἐκδίκασιν τῆς εἰς τὴν εὐθυδικίαν αὐτῶν ἐκκαλεσθείσης ὑποθέσεως, δὲν παρῃτήθησαν ὅμως οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τοῦ ἐκζητεῖν δικαιοσύνην καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ γενομένου αὐτοῖς ἀδικήματος.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀναφορικῶς τοῦ νέου ἰσχυρισμοῦ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως, ὃς δὲν δύναται μὲν τὸ παράπαν ἵνα μεταβάλῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐκκρεμοῦς μοναστηριακοῦ ζητήματος, ἀλλ' ἐπέρχεται ὡς μία ἔτι ἀπόδειξις τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν τῶν ἐν Ρωμουνίᾳ πολιτικῶν, προκειμένου περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὅπερ ἐν ἐξασκήσει αὐθαιρεσίας δημιουργήσαντες, συγκρατοῦσιν ἄλυτον,

ἐμμένοντες ἐν τῇ ὁλισθηρᾷ ὁδῷ εἰς ἣν ἐξώθησεν αὐτοὺς πόθος ἀντιποιήσεως ξένης περιουσίας.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἰδεῶν τούτων ὁ κ. Βοερέσκος διατελῶν, οὐ μόνον παρεσύρθη εἰς τὴν ἐξ ὀνόματος τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως διατύπωσιν ἀρχῶν ἀντικειμένων πρὸς τὰς τοῦ δικαίου ἀποφάνσεις, ἀλλὰ καὶ ἀπεπλανήθη εἰς ἀκαιρολογίας τοσοῦτο μᾶλλον μεμπτέας, καθ' ὅσον περιάγουσι τὸν ἀδικοῦντα εἰς θέσιν ἵνα ἐπιπροσθέσῃ τῇ πρὸς τὸ δίκαιον ἀνευλαβείᾳ καὶ τὴν ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὡς θέλομεν καταδείξει, ἐπισκοποῦντες τὰ λοιπὰ τῆς ἐπιθεωρουμένης ἀγορεύσεως αὐτοῦ μέρη.

Ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Ρωμουνίας ἰσχυρίσθη ὅτι κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1880 ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις ἔγραψε πρὸς τὸν ἐνταῦθα ἀντιπρόσωπον αὐτῆς, ἀπαντῶσα εἰς τὸ ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν διατυπωθὲν ζήτημα, καὶ «λέγουσα ὅτι θεωρεῖ τὴν τῶν μοναστηρίων ὑπόθεσιν ὡς τελειωτικῶς ἀποπερατωμένην». Οἱ κυρίαρχοι τῶν μοναστηρίων Πατριαρχικοὶ θρόνοι πρῶτον ἤδη μανθάνουσιν ὅτι τοιαύτη τις ἀπάντησις διεβιβάσθη αὐτοῖς διὰ τῆς ἐνταῦθα ρωμουνικῆς πρεσβείας, παρ' ἧς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἓν μόνον ἔγγραφον ἔλαβον, τὴν μνησθεῖσαν ἀπὸ 7/19 νοεμβρίου 1879 ἀπαντητικὴν ἐπιστολὴν τῆς Α. Β. Ὑψ. τοῦ πρίγκηπος τῆς Ρωμουνίας, ἐγκεκριμένην ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ αὐτοῦ συμβουλίου, δι' ἧς ἀνεγνωρίζετο παρὰ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως ἡ ὕπαρξις τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος καὶ ἐγνωστοποιεῖτο εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ τοὺς διευθύνοντας τὰ τῶν ἁγίων τόπων ὅτι ἡ Α. Β. Ὑψ. συνέστησεν αὐτὸ ἰδιαίτατα εἰς τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μελέτην τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης ἀφορμηθέντες οἱ κυρίαρχοι θρόνοι καὶ ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ διατελοῦντες τῶν μεταγενεστέρων σκέψεων τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως, (ἅτε μηδεμίαν γνῶσιν τότε ἔχοντες τῆς ὕστερον γνωστοποιηθείσης μεταγενεστέρας ταύτης σκέψεως τῶν ἐν ρωμουνίᾳ πολιτικῶν ὡς πρὸς τὴν κατ' αὐτοὺς θέσιν τοῦ ἐκκρεμοῦς τούτου ζητήματος), προέβησαν κατὰ μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς ἀποστολὴν παρὰ τῇ ρωμουνικῇ κυβερνήσει τῶν σεβ. ἁγίων Νικομηδείας κ. Φιλοθέου καὶ Φιλαδελφείας κ. Γερασίμου, σκοποῦντες ἵνα ῥάσωσιν εἰς λύσιν δικαίαν δι' ἀμέσου συνεννοήσεως. Κατὰ συνέπειαν ἡ ἐπεξηγηματικὴ φράσις· «φαίνεται ὅτι οἱ ἅγιοι Πατέρες δὲν ηὐχαριστήθησαν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν» ἣν ὁ κ. Βοερέσκος παρεισήγαγεν ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἠδύνατο ἵνα λεχθῇ, ὅταν εἰς γνῶσιν τῶν κυριαρχικῶν θρόνων περιήρχετο ἡ κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1880 σταλεῖσα εἰς τὴν ἐνταῦθα ρωμουνικὴν πρεσβείαν ἀπάντησις καὶ μετὰ τὴν γνωστοποίησιν ταύτην προέβαινον οἱ θρόνοι οὗτοι εἰς τὸ διάβημα ἵνα δι' ἀμέσου συνεννοήσεως ἐξαιτήσωνται δικαίαν λύσιν.

Τὰς νεωτέρας ταύτας σκέψεις τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως περὶ τοῦ ἐκκρεμοῦς μοναστηριακοῦ ζητήματος οἱ σεβ. ἀπεσταλμένοι τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἁγίων Τόπων πρώτην φορὰν ἤκουσαν ἐκ στόματος τοῦ κ. Βοερέσκου ἐν τῇ ἀκροάσει, ἣν ὥρισεν αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καθ' ἣν, ἐγχειρίσαντες τὰς ἐπιστολὰς τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων τόπων τῆς ἀνατολῆς, ἐξέθηκαν αὐτῷ καὶ διὰ ζώσης τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Ὁ κ. Βοερέσκος ἐν γνώσει τοῦ ὅτι οἱ Πατριάρχαι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν νέων τούτων σκέψεων τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως προέβησαν εἰς τὸ διάβημα ἐκεῖνο, κατήρτισε τὸν σωρείτην τῶν συλλογισμῶν αὐτοῦ, δι' οὗ ἀπέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι «οἱ ἁγιώτατοι Πατέρες δὲν ηὐχαριστήθησαν ἐκ τῆς ἡμετέρας (τῆς ρωμουνικῆς) ἀπαντήσεως· καθότι κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1880 εἴδομεν ἐλθόντας εἰς Βουκουρέστιον δύο καλογήρους». Ὅτι δ' ἐν γνώσει τῆς παντελοῦς περὶ τούτου ἀγνοίας τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ μόνον ὅπως προσφύγῃ εἰς τὴν ἥκιστα ἐμπρέπουσαν εἰς τὸ στόμα σεβομένου τὴν θέσιν αὐτοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς ἀνευλαβῆ φράσιν «δύο καλόγηροι», προκειμένου περὶ δύο διαπρεπῶν ἱεραρχῶν, ὁ κ. Βοερέσκος παρενεῖρεν ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ τὸ «φαίνεται ὅτι οἱ ἁγιώτατοι Πατέρες δὲν ηὐχαριστήθησαν ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀπαντήσεως», ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων αὐτοῦ πιστοποιούμεθα, ἐπειδὴ ὁ κ. Βοερέσκος μὴ δυνάμενος ἵνα ἀναφανδὸν ὑποστηρίξῃ γεγονότα, ὧν εὔκολος ἡ ἐξέλεγξις, εἶπεν «ἡ ἀπόκρισις αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ παρὰ διὰ μέσου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμετέρου ἀντιπροσώπου, οἱ δὲ ἁγιώτατοι Πατέρες δὲν εἶχαν παρὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν νὰ λάβωσι τὴν ἀπόκρισιν, ἥτις τοὺς ἐνδιαφέρει».

Οἱ στοιχειωδέστατοι τῆς λογικῆς κανόνες ἐπέβαλλον προδήλως εἰς τὴν ρωμουνικὴν κυβέρνησιν τὸ καθῆκον, ἵνα ἀνακοινώσῃ τὴν ἀπάντησιν ταύτην διὰ τῆς ἐνταῦθα πρεσβείας αὐτῆς πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους, οἵτινες δὲν ἠδύναντο ἵνα μαντεύσωσι πότε ἤθελεν εὐδοκήσει ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις ὅπως ἀπαντήσῃ ἐπὶ τῆς παρὰ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς παραπεμφθείσης αὐτῇ ὑποθέσεως, ἵνα καὶ ἐν περιπτώσει ἔτι, καθ' ἣν ὤφειλον, ὅπως ζητήσωσι καὶ μάθωσι τὴν δοθεῖσαν ἀπόκρισιν, προσδράμωσιν εἰς τὴν ρωμουνικὴν πρεσβείαν καὶ παρ' αὐτῆς πληροφορηθῶσι τί ἡ ρωμουνικὴ κυβέρνησις εὑρεστήθη ἵνα ἀπαντήσῃ. Πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἐπεβέβλητο αὐτῇ, καθ' ὅσον οἱ πρὸς οὓς ἡ ἀπόκρισις εἶχον ἤδη λάβει κοινοποιηθεῖσαν αὐτοῖς ἀπάντησιν τοῦ ἡγεμόνος, προσυπογεγραμμένην ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ, καὶ ἐδικαιοῦντο, ἀφ' οὗ οὐδὲν ἐπῆλθε γεγονὸς μεταλλάσσον τὴν τότε πρὸς ἀλλήλους θέσιν αὐτῶν, ἵνα ἀπεκδέχωνται κοινοποίησιν καὶ πάσης νεωτέρας σκέψεως τῆς πρὸς ἣν ἡ διαφορὰ αὐτῶν κυβερνήσεως, μεθ' ἧς ἀντηλλάγησαν αἱ πρῶται ἰδέαι πρὸς ἐνέργειαν ἀπ' εὐθείας συνεννοήσεως δι' ἐξεύρεσιν βάσεως δικαίου καὶ ἀλλήλου συμβιβασμοῦ.

Ὁ βουλευτὴς κ. Οὐρέκιας, ἀρκεσθεὶς εἰς τὰ παρὰ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν λεχθέντα ἀναφορικῶς τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος συνεπλήρωσε τὴν ἐπερώτησιν αὐτοῦ, ἐκζητήσας πληροφορίας περὶ τῆς τύχης τῶν 60,000 φράγκων, ἅτινα ἡ ρωμουνικὴ βουλὴ εἶχε ψηφίσει «χάριν τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τῶν μοναστηρίων, τῶν σχολείων καὶ τῶν ἄλλων καθιδρυμάτων τῆς ἀνατολῆς,» καὶ τὰ ὁποῖα, εἶπεν· «εὑρῆνται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὑπουργείου, ὅπως πράξῃ κατὰ τὰς ἀρχαιόθεν παραδόσεις.»

Ἀγνοοῦμεν τί ὁ ἔντιμος βουλευτὴς ἠθέλησεν ἵνα ἐννοήσῃ, λέγων «κατὰ τὰς ἀρχαιόθεν παραδόσεις»· ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπὸ σκοποῦ, ὡς ὑποθέτομεν, παρεμβολὴν τῆς λέξεως μοναστηρίων ἐν τῇ περὶ τῆς τύχης τῶν 60,000 φράγκων ἐπερωτήσει, ὅπως ἐπιτευχθῇ, καθ' ἃ φαίνεται, ἐν τοῖς μετέπειτα συνδυασμὸς τῆς ψηφισθείσης ταύτης ἐπιχορη-

ήσεως μετὰ τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος, λίαν σφαλερὸν ἦν τὸ τέχνασμα· καθότι ἡ μὲν ρωμουνικὴ κυβέρνησις ἐπισήμως δια τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ αὐτῆς ἐξήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἱ ἑξήκοντα αὗται χιλιάδες φράγκων ἐψηφίσθησαν « au profit des églises et écoles grecques en Orient, » ἡ δὲ Ἐκκλησία ἀπεδέξατο τὴν προσφορὰν ταύτην, ὡς ἀποδέχεται πᾶσαν βοήθειαν φιλοτίμων ὀρθοδόξων αὐτῆς τέκνων, τὴν δὲ ἔννοιαν ὑφ' ἣν τὴν προσφορὰν ταύτην ἐδέξατο, σαρέστατα ἡ Α. Θ. Π. καθώρισεν ἐν τῇ ἀπαντητικῇ αὐτῆς ἐπιστολῇ, δηλώσασα ὅτι τὴν προσφορὰν ταύτην τοῦ εὐσεβοῦς ρωμουνικοῦ ἔθνους ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἐδέχετο μόνον ἐν ἐξομοιώσει αὐτῆς πρὸς τὰς αὐτοπροαιρέτους πολλῶν φιλανθρώπων καὶ εὐσεβῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν γινομένας τῇ Ἐκκλησίᾳ βοηθείας. Ὅθεν ἑκατέρωθεν ἀπεμακρύνθη ἐπιμελῶς πᾶσα ἰδέα συσχετίσεως τῆς φιλανθρώπου ταύτης προσφορᾶς πρὸς τὸ ἐκκρεμὲς μοναστηριακὸν ζήτημα. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ κ. Βορερέσκος ἀτελεῖς παρέσχε τῇ ρωμουνικῇ βουλῇ πληροφορίας, ἀρκεσθεὶς ἵνα εἴπῃ ὅτι « τὸ ποσὸν τοῦτο ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Πατριάρχου » καὶ ἀποσιωπήσας τὸν χαρακτῆρα ὑφ' ὃν τοῦτο προσηνέχθη καὶ ὑφ' ὃν ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀποδεξαμένης τὴν συνδρομὴν ταύτην, ὡς τὰ τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν βοηθήματα τὰ τῇ Μητρὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ διαπεμπόμενα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Πέμπτη 12. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης.

Οὗτος ἤκμασεν ἐπὶ τῶν χρόνων Κωνσταντίου υἱοῦ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ τὸν βίον παρέτεινεν ἄχρι Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Συρίᾳ Βερροίας, ὅθεν καὶ μετετέθη τῷ 354 ἐπὶ τὸν θρόνον Ἀντιοχείας, χηρεύσαντα ἕνεκεν τῆς ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν διενεργηθείσης ἐκδιώξεως τοῦ εὐσεβόφρονος Εὐδοξίου. Οἱ Ἀρειανοὶ νομίσαντες τὸν Μελέτιον ὁμόφρονα αὐτῶν, ἔπεισαν τὸν τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἀσπαζόμενον Κωνστάντιον ἵνα χορηγήσῃ αὐτῷ τὴν προεδρείαν τῆς τῶν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας. Πλὴν ὁ Μελέτιος διέψευσε τὰς ἐλπίδας αὐτῶν, ἐπειδὴ ἀρθεὶς ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον ἐκεῖνον θρόνον καὶ πράξει καὶ λόγῳ τὸν ἀληθῆ κανόνα τῆς περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος διδασκαλίας παρέδωκε τῷ πλήθει. Τοὺς τρεῖς τῆς αὐτοῦ χειρὸς ὑποδείξας δακτύλους, εἶτα τοὺς δύο συναγαγὼν καὶ τὸν ἕνα καταλιπών, τὴν ἀξιέπαινον ἐκείνην ἀφῆκε φωνήν· « τρία τὰ νοούμενα, ὡς ἑνὶ δὲ διαλεγόμεθα ». Δυσφορήσαντες, ὡς ἀπατηθέντες οἱ Ἀρειανοί, διέβαλον τῷ Κωνσταντίῳ τὸν μακάριον ὡς Σαβελλίζοντα, καὶ ἐπέτυχον αὐτοκρατορικὸν θέσπισμα, ἐξοστρακίζον αὐτὸν εἰς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ πατρίδα Μελιτηνήν. Μακρὰν τοῦ ποιμνίου του παρέμεινεν οὗτος ἄχρι τοῦ 362 ὅτε δυνάμει τοῦ ὑπὸ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ ἐκδοθέντος θεσπίσματος ἐπανῆλθεν ὁ Μελέτιος ἐν μέσῳ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων, ἅτινα εὗρε διηρημένα εἰς δύο μερίδας, καὶ τοῦτο ἐν ᾧ οἱ Ἀρειανοὶ ἐπωφελούμενοι τῶν πρὸς αὐτοὺς συμπαθειῶν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας διεκράτουν τοὺς πλείστους τῶν εὐκτηρίων οἴκων καὶ κατεπίεζον τοὺς ὀρθοδόξους. Ὁ Μελέτιος εἰς μάτην προσεπάθησεν ἵνα τὰ διεστῶτα συνάψῃ καὶ συμφιλιώσῃ. Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ Εὐσταθιανοί, καίτοι ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως οὐδαμῶς διέφερον τῶν Μελετιανῶν, ἀπέφευγον τὴν πρὸς τούτους κοινωνίαν λογιζόμενοι ἐπιβάτας πάντας τοὺς ἀπὸ τῆς ἐξώσεως τοῦ ἱεροῦ Εὐσταθίου (330) ἐπισκοπεύσαντας ἐν Ἀντιοχείᾳ Ὀρθοδόξους καὶ Ἀρειανούς. Τὸ σχίσμα τοῦτο ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ θάνατον τοῦ Εὐσταθίου συμβάντα τῷ 364, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τῆς μερίδος τῶν Εὐσταθιανῶν ἕτερος προεχειρίσθη ἐπίσκοπος ὁ πρεσβύτερος Παυλῖνος, ὅθεν καὶ τὸ σχίσμα ἐξηκολούθησεν ἄχρι τοῦ θανάτου τούτου, γενομένου τῷ 389.

Ὁ ἱερὸς Μελέτιος ἀπὸ δόγματος τοῦ ἀρειανοῦ Οὐάλεντος καὶ αὖθις ὑπερόριος εἰς Σεβαστείαν ἦλθε κατεκρίθη, ἔνθα καὶ παρέμεινεν ἄχρι τοῦ 373, ὅτε ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γρατιανοῦ, λαβὼν ἄδειαν, ἐπανῆλθεν ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὅπερ ὅμως εὗρε τριχῇ διηρημένον, τοὺς μὲν Ἀρειανοὺς τελοῦντας ὑπὸ τὸν Δωρόθεον, τοὺς δὲ Ὀρθοδόξους, τοὺς μὲν ὑπὸ τὸν Παυλῖνον τοὺς δὲ ὑπ' αὐτόν.

Τῷ 380 ὁ στρατηγὸς Σαπώρης ἀπελθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπως ἐφορεύσῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κατὰ τῶν αἱρετικῶν ἐκδοθέντων διαταγμάτων, τὸν μὲν Ἀρειανὸν Βιτάλιον, τὸν ἀπὸ τοῦ 376 διαβεβηκότα τὸν ὁμόφρονα αὐτῷ Δωρόθεον, ὡς κακόδοξον ἀπεδίωξε, τοὺς δὲ διηρημένους Ὀρθοδόξους μάτην προσεπάθησεν ὅπως συμφιλιώσῃ. Ἰδὼν δὲ τὸν Παυλῖνον ἀνθιστάμενον κατὰ τῆς συμπνοίας καὶ ἑνώσεως, ἀνεγνώρισεν ἐκ προσώπου τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὡς κανονικὸν ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας τὸν Μελέτιον, ὃν ὡς τοιοῦτον ἀνεγνώρισε καὶ ἡ ἐν ἔτει 381 συνελθοῦσα β' οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἥτις καὶ ἀνεκήρυξε πρόεδρον αὐτῆς τὸν διὰ τὸ βαθὺ αὐτοῦ γῆρας καὶ τοὺς κατὰ τῆς τῶν Ἀρειανῶν δυσεβείας ἀγῶνας σεβάσμιον Ἀντιοχείας Μελέτιον, ἐκμετρήσαντα τὸ ζῆν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ αὐτῷ ἔτει, διαρκούσης τῆς ἁγίας β' οἰκουμενικῆς συνόδου.

Παρασκευὴ 13. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρτιανοῦ.

Ἐν τοῖς μηναίοις δὲν σημειοῦται ὁ χρόνος τῆς ἐν τῷ γεγῷ βίῳ ἀκμῆς αὐτοῦ· ἐξ αὐτῶν τοῦτο μόνον ἐκδιδασκόμεθα ὅτι ἐκ Καισαρείας οὗτος ὥρμητο, δουλαγωγῶν δὲ τὸ σῶμα τῷ Θεῷ, εἰς ἀπόκρημνον ἀνεχώρησεν ὄρος, ἔνθα ἀσκητικῶς τὸν βίον διανύσας πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε.

Σάββατον 14. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Αὐξεντίου τοῦ ἐν τῷ βουνῷ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, μνείαν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐσεβῶς κεκοιμημένων τελοῦμεν.

Ὁ ὅσιος Αὐξεντιος ἤκμασε κατὰ τὴν ε' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἐν ἀσκήσει καὶ ὁσιότητι τὸν βίον διελθών.

Τὸ σάββατον τοῦτο τῆς ἀπόκρεω ἡ Ἐκκλησία ὥρισεν εἰς μνήμην τῶν εὐσεβῶς ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων, παρέχουσα οὕτως ἡμῖν περίτρανον μαρτύριον τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ φιλανθρωπίας αὐτῆς· ὅθεν καὶ ἐν τῷ συναξαρίῳ ἀναγινώσκομεν· « τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνείαν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων εὐσεβῶς, ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου, οἱ θειότατοι πατέρες ἐθέσπισαν. Ἐπειδή τινες ἄωρον πολλάκις ἐπὶ ξένης ὑπέστησαν θάνατον, ἐν θαλάσσῃ τε καὶ ἀβάτοις ὄρεσι, καὶ κρημνοῖς καὶ χάσμασι, καὶ λοιμοῖς καὶ λιμοῖς, καὶ πολέμοις καὶ ἐμπρησμοῖς, καὶ κρυμοῖς (ἐκ ψύχους δηλονότι ὑπερβολικοῦ), καὶ ἄλλοις παντοίοις θανάτοις ὑπομεμενηκότες· ἴσως δὲ καὶ πένητες ὄντες καὶ ἄποροι, καὶ τῶν νενομισμένων ψαλμῳδιῶν καὶ μνημοσύνου οὐκ ἔτυχον, φιλανθρώπως οἱ θεῖοι πατέρες κινούμενοι, κοινῶς μνείαν τούτων ἁπάντων τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ποιεῖσθαι ἐθέσπισαν, ἀπὸ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων διαδεξάμενοι. Ἐν σαββάτῳ δὲ ἀεὶ τὴν τῶν ψυχῶν μνείαν ποιούμεθα, ὅτι τὸ σάββατον κατάπαυσιν σημαίνει. »

Κυριακὴ 15. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ὀνησίμου. Κυριακὴ τῆς δευτέρας καὶ ἀδεκάστου παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ὀνήσιμος ἦν οἰκέτης τοῦ ἐν Κολοσσαῖς Φιλήμονος, πρὸς ὃν ἡ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐπιστολή· δραπετεύσας οὗτος ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν Παῦλον προσφυγὼν εἰς Ρώμην, ἀνεπέμφθη ὑπὸ τούτου πρὸς τὸν Φιλήμονα μετὰ τοῖς ἐν τοῖς κανονικοῖς βιβλίοις καταλελεγμένης βραχείας ἐπιστολῆς. Λέγεται δὲ ὅτι ἀπελεύθερος γενόμενος προεχειρίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Παύλου ἐπίσκοπος τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Βερροίας.

Σοφῶς οἱ ἅγιοι πατέρες ἐθέσπισαν ἵνα μετὰ δύο ἐπιεικεῖς παραβολὰς

περὶ τοῦ Τελώνου καὶ Ἀσώτου τελῆται ἡ μνήμη τῆς δευτέρας ταύτης καὶ φρικτῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας, ὅπως γνοὺς ἕκαστος τὴν θείαν φιλανθρωπίαν, μὴ παραδοθῇ εἰς ὀκνηρίαν, λέγων· φιλάνθρωπος ὁ Θεός, ὁπόταν δ' ἂν θελήσω ἵνα παραιτήσω τὴν ἁμαρτίαν, προφθάνω τὸ θεῖον ἔλεος. Ὅθεν ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου τῶν ψυχῶν διανοίγεται ἐνώπιον ἡμῶν ἡ εἰκὼν τῆς τελευταίας κρίσεως, τῶν χορῶν ψαλλόντων·

« Ἠχήσουσι σάλπιγγες καὶ κενωθήσονται τάφοι, καὶ ἐξαναστήσεται τῶν ἀνθρώπων τρέμουσα φύσις ἅπασα» κλπ.

» Βίβλοι ἀνοιγήσονται, φανερωθήσονται πράξεις ἀνθρώπων ἐπίπροσθεν τοῦ ἀστέκτου βήματος· διηχήσει δὲ ἡ κοιλὰς ἅπασα, φοβερῷ βρύγματι, τοῦ κλαυθμῶνος, πάντας βλέπουσα τοὺς ἁμαρτήσαντας, ταῖς αἰωνιζούσαις κολάσεσι, τῇ κρίσει τῇ δικαίᾳ σου παραπεμπομένους, καὶ ἄπρακτα κλαίοντας»

Εἰς τὴν θέαν τῆς φοβερᾶς ταύτης σκηνῆς ἐξεγείρεται ἡ τῆς μετανοίας φωνὴ καὶ ἐκ τῶν μυχαιτάτων τῆς καρδίας ἀναπέμπονται οἱ θρόγγοι.

«Οἴμοι! μέλαινα ψυχή; ἕως πότε τῶν κακῶν οὐκ ἐκκόπτεις; ἕως πότε τῇ ραθυμίᾳ κατάκεισαι; Τί οὐκ ἐνθυμῇ τὴν φοβερὰν ὥραν τοῦ θανάτου; τί οὐ τρέμεις ὅλη τὸ φρικτὸν βῆμα τοῦ Σωτῆρος; Ἆρα τί ἀπολογήσῃ ἢ τί ἀποκριθήσῃ; Τὰ ἔργα σου παρίστανται πρὸς ἔλεγχόν σου, αἱ πράξεις ἐλέγχουσαι κατηγοροῦσι. Λοιπόν, ὦ ψυχή, ὁ χρόνος ἐφέστηκε, δράμε, πρόφθασον, πίστει βόησον· Κύριε, ἡμαρτόν Σοι, ἀ λ' οἶδα, φιλάνθρωπε τὸ εὔσπλαγχνόν Σου. Ὁ ποιμὴν ὁ καλός, μὴ χωρήσῃς με τῆς ἐκ δεξιῶν Σου παραστάσεως, διὰ τὸ μέγα Σου ἔλεος».

Τοῦτ' αὐτὸ κραυγάζει καὶ ἐν τῷ ἑωθινῷ κανόνι ὁ τούτου ποιητὴς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης λέγων.

« Ὅτε ἥξεις ὁ Θεὸς ἐν μυριάσι καὶ χιλιάσι τῶν ἀγγελικῶν οὐρανίων ἀρχῶν, κἀμὲ ἐν νεφέλαις, ὑπαντῆσαί Σοι, Χριστέ, τὸν ἄθλιον ἀξίωσον.

» Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν διέθου, ὅταν καθίσῃς, ἐλεήμων, ποιῆσαι δικαίαν κρίσιν, μὴ δημοσιεύσῃς μου τὰ κεκρυμμένα, μηδὲ καταισχύνῃς με ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων, ἀλλὰ φεῖσαί μου ὁ Θεὸς καὶ ἐλέησόν με».

Οὕτω προτρέπει φιλανθρώπως ἡ Ἐκκλησία τοὺς ὀκνηροὺς εἰς τὴν ἀρετήν, ἵνα μὴ ἐλπίζωσι μόνον εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐνορῶσιν ἐν τῷ Κυρίῳ καὶ κριτὴν δίκαιον, ὃς ἀνταποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Δευτέρα 16. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παμφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Οἱ μάρτυρες οὗτοι ἦθλησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τοῦ ὑπὸ Διοκλητιανοῦ κινηθέντος διωγμοῦ· εἰσὶ δὲ τὰ ὀνόματα τῶν μετὰ τοῦ Παμφίλου συναθλησάντων· Οὐάλης, Παῦλος, Σέλευκος, Πορφύριος, Ἰουλιανός, Θεόδουλος, Ἠλίας, Ἱερεμίας, Ἡσαΐας, Σαμουὴλ καὶ Δανιήλ.

Ἀπὸ τῆς δευτέρας ταύτης ἄρχεται ἑφέτος ἡ τυρινὴ ἑβδομὰς ὥσπερ τις προκάθαρσις πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τεσσαρακοστῆς, φέρουσα βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς τοῦ κρέατος ἀποχῆς εἰς τὴν τελείαν νηστείαν, ἵνα μὴ τὸ σῶμα ἡμῶν αἰσθανθῇ διὰ μιᾶς τὴν ὑπὲρ τὸ δέον αἰφνίδιον μεταβολὴν τῆς τροφῆς. Ὅθεν καὶ ἐγκαινιάζεται, ὡς εἰπεῖν, ἡ ἡμέρα αὕτη ψαλλομένου τοῦ

« Ἠνέῳκται τῆς θείας μετανοίας τὰ πρόθυρα, προσέλθωμεν προθύμως ἁγνισθέντες τὰ σώματα, βρωμάτων καὶ παθῶν τὴν ἀποχὴν ποιοῦντες ὡς ὑπήκοοι Χριστοῦ, τοῦ καλέσαντος τὸν κόσμον εἰς βασιλείαν τὴν ἐπουράνιον, δεκάτας τοῦ παντὸς ἐνιαυτοῦ προσφέροντες τῷ πάντων Βασιλεῖ, ὅπως καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ πόθῳ κατίδωμεν».

Τρίτη 17. Μνήμη τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος.

Οὗτος ὥρμητο ἐξ Ἀμασείας ἦλθησε δὲ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ Ἐρκουλίου, τοῦ βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 286—295.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ τιμένους τοῦ παρονομασθέντος Βεφᾶ τζαμιτὶ ἐκ τοῦ ποιητοῦ καὶ μουσικοῦ Σεὶχ-Ἐμπ-οὺλ Βεφᾶ ὑψοῦτο ὁ τοῦ ἁγίου τούτου ναὸς ἐπιλεγόμενος τὰ Σφωρακίου, ἐκ τοῦ κτίτορος αὐτοῦ, τοῦ πατρικίου Σφωρακίου ἢ καὶ Φωρακίου, ὑπατεύσαντος τῷ 6' ἔτει τῆς τοῦ Μαρκιανοῦ βασιλείας καὶ παρευρεθέντος εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι οἰκουμενικὴν σύνοδον. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἀνακαινισθέντι ὑπὸ τοῦ Ἰουστιανοῦ μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Νίκα πυρπόλησιν, ἐσώζετο ἄχρι τοῦ 1210 ἡ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου κάρα, ὅτε, ἁρπαγεῖσα ὑπὸ τῶν κατασχόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν σταυροφόρων, μετηνέχθη εἰς τὴν ἐν Ἰταλίᾳ Γαέταν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Γυλλίου τὸ τέμενος Βεφᾶ ἔσωζε τὴν ἐπωνυμίαν «ναὸς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου».

Ἐν τῇ ἀνθολογίᾳ εὑρηνται τὰ ἑπόμενα δύο ἐπιγράμματα ἀναφερόμενα εἰς τὸν ναὸν τοῦτον.

Α'.

Σφωράκιος ποίησε, φυγὼν φλόγα· Μάρτυρι νηόν.

Β'.

Σφωράκιε, ζώοντι φίλα θρεπτήρια τίνων
γήθεεν Ἀντόλιος, σὸς ἀνεψιός· οἰχομένῳ δέ,
αἰεί σοι γεραρὴν τελέει χάριν· ὥς τε καὶ ἄλλην
εὗρε· καὶ ἐν νηῷ σ' ἀνεθήκατο, τὸν κάμες αὐτός.

Τετάρτη 18. Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Λέοντος Πάπα Ρώμης.

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Ρώμῃ ἐκ γονέων ὁρμωμένων ἐκ Τοσκάνης· ἐκλεγεὶς ἐπίσκοπος Ρώμης τῷ 440, ἐποίμανε τὴν ἐκεῖσε Ἐκκλησίαν ἄχρι τοῦ 461, ὅτε καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε· κατέλιπε πολλὰ ἔργα, ἐκδοθέντα τῷ μὲν 1675 ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Π. Κουέσνελ, τῷ δὲ 1752—55 ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ Κατσιάρη. Ἐπαξίως τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν γνώσεων αὐτοῦ προσεκτήσατο τὸ ἐπώνυμον μέγας ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ.

Ἐν τοῖς στιχηροῖς τῆς τετάρτης καὶ τῆς παρασκευῆς τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἐξηγεῖται σαφῶς ἡ νηστεία, εἰς ἣν προσκαλεῖ ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησία, ψάλλουσα.

« Βρωμάτων νηστεύουσα, ψυχή μου, καὶ παθῶν μὴ καθαρεύουσα, μάτην ἐπαγάλλῃ τῇ ἀτροφίᾳ, εἰμὴ γὰρ ἀφορμή σοι γένηται πρὸς διόρθωσιν, ὡς ψευδὴς μισεῖσαι παρὰ Θεοῦ καὶ τοῖς κακίστοις δαίμοσιν ὁμοιοῦσαι, τοῖς μηδέ ποτε σιτουμένοις· μὴ οὖν ἁμαρτάνουσα, τὴν νηστείαν ἀχρειώσῃς, ἀλλ' ἀκίνητος πρὸς ὁρμὰς ἀτόπους μένε, δοκοῦσα παριστάναι ἐσταυρωμένῳ τῷ Σωτῆρι, μᾶλλον δὲ συσταυροῦσθαι τῷ διὰ σὲ σταυρωθέντι, ἐκβοῶσα πρὸς αὐτόν, μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου.»

Κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας τῆς τυρινῆς ἑβδομάδος ἄρχεται ἡ ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς μετὰ μετανοιῶν, ἀντὶ δὲ τῆς λειτουργίας μόνον αἱ ὧραι ἀναγινώσκονται μετὰ τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ δύο κεφάλαια προφητειῶν τοῦ προφήτου Ἰωὴλ περὶ νηστείας καὶ κρίσεως, τὴν τετάρτην, καὶ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου περὶ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ περὶ καθαρισμοῦ, τὴν παρασκευήν. Ἡ πρώτη τῶν προφητειῶν τοῦ Ἰωὴλ ἔχει ὧδε·

« Τάδε λέγει Κύριος· ἐπιστράφητε πρός με ἐξ ὅλης καρδίας ὑμῶν, καὶ ἐν νηστείᾳ, καὶ ἐν κλαυθμῷ, καὶ ἐν κοπετῷ, καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν, καὶ ἐπιστράφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστὶ, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων. Τίς οἶδεν εἰ ἐπιστρέψει, καὶ μετανοήσει, καὶ ὑπολείψεται ὀπίσω αὐτοῦ εὐλογίαν,

θυσίαν καὶ σπονδὴν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν; Σαλπίσατε σάλπιγγι ἐν Σιὼν, ἁγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θεραπείαν, συναγάγετε τὸν λαὸν, ἁγιάσατε Ἐκκλησίαν, ἐκλέξασθε πρεσβυτέρους, συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς· ἐξελθέτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ νύμφη ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς. Ἀναμέσον τῆς κρηπῖδος τοῦ θυσιαστηρίου κλαύσονται οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες Κυρίῳ, καὶ ἐροῦσι· φεῖσαι, Κύριε τοῦ λαοῦ Σου. »

Ἡ δευτέρα αὐτοῦ προφητεία ἔχει ὡς ἑπομένως·

« Οὕτως ἐλάλησεν ὁ Κύριος· ἐγειρέσθωσαν καὶ ἀναβαινέτωσαν πάντα τὰ ἔθνη τὴν κοιλάδα Ἰωσαφὰτ, διότι ἐκεῖ καθιῶ τοῦ διακρίναι πάντα τὰ ἔθνη κυκλόθεν. Ἐξαποστείλατε δρέπανα, ὅτι παρέστηκεν ὁ τρυγητός· εἰσπορεύεσθε, πατεῖτε, διότι πλήρης ὁ ληνὸς, ὑπερεκχεῖται τὰ ὑπολήνια, ὅτι πεπλήθυνται τὰ κακὰ αὐτῶν. Ἦχοι ἐξήχησαν ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης, διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα Κυρίου ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης. Ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη συσκοτάσουσι, καὶ οἱ ἀστέρες δύσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν. Ὁ Κύριος ἐκ Σιὼν ἀνακράξεται, καὶ ἐξ Ἰερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐτοῦ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ. »

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἡ Α. Θ. Π. μετέβη εἰς Βαλουκλῆ ἔνθα ἠκροάσατο τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ· κατόπιν δ' ἐπεσκέψατο τὰ παρὰ τὸ ἑπταπύργιον εὐαγῆ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα καὶ τὴν ἐντὸς μικροῦ συντελουμένην οἰκοδομὴν τοῦ φρενοκομείου.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου προσεκλήθησαν συνοδικὰ μέλη διὰ τὴν ἐπὶ θύραις περίοδον πρὸς τοῖς προηγουμένως προσκληθεῖσι σεβ. ἁγίοις Προύσης καὶ Μυτιλήνης καὶ οἱ σεβ. ἅγιοι Ἀμασείας, Χίου καὶ Βελεγράδων. Ὅθεν κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον ἡ ἱερὰ Σύνοδος συγκροτηθήσεται ἐκ τῶν ἀριστήνδην προληφθέντων σεβ. ἁγίων Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ Νικομηδείας κ. Φιλοθέου, ἐκ τοῦ τέως κατὰ τὸ συνταγμάτιον συνοδικοῦ μέλους τοῦ διὰ τὴν ἀρξαμένην περίοδον ἀριστήνδην παραμενοῦντος ἁγ. Νεοκαισαρείας κ. Ἱεροθέου, ἐκ τῶν μὴ συμπληρωσάντων τὴν διετῆ περίοδον αὐτῶν σεβ. ἁγ. Δέρκων κ. Ἰωακεὶμ, Λήμνου κ. Ἰωακεὶμ, Κορυτσᾶς κ. Δωροθέου καὶ Κασσανδρείας κ. Κωνσταντίου καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὸ συνταγμάτιον προσκαλουμένων νέων συνοδικῶν τῶν σεβ. ἁγ. Ἀμασείας κ. Σωφρονίου, Προύσης κ. Νικοδήμου, Μυτιλήνης κ. Κωνσταντίνου, Χίου κ. Ἀμβροσίου καὶ Βελεγράδων κ. Ἀνθίμου.

Παραιτηθέντος τοῦ τέως ἁγ. Σωζουαγαθουπόλεως κ. Θεοφίλου τῆς πνευματικῆς προεδρίας τῆς ἣς ἔλαχεν ἐπαρχίας καὶ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ συνοδικῶς ἀποδεκτῆς γενομένης, ψήφοις κανονικαῖς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐκ τῶν τεθέντων σήμερον ὑποψηφίων Γάνου καὶ Χώρας κ. Παρθενίου, Ἀγχιάλου κ. Βενεδίκτου καὶ Ἐλευθερουπόλεως κ. Διονυσίου ἀνεδείχθη μητροπολίτης Σωζουαγαθουπόλεως ὁ τέως ἁγ. Γάνου καὶ Χώρας κ. Παρθένιος.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἐκενώθη ὁ μητροπολιτικὸς θρόνος Γάνου καὶ Χώρας κανονικαῖς ψήφοις καὶ αὖθις τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀνεδείχθη εἰς ἀνάληψιν τῆς ποιμαντικῆς ταύτης ῥάβδου ὁ τέως ἁγ. Ἀγχιάλου κ. Βενέδικτος.

Κατόπιν ἡ ἱερὰ Σύνοδος σκεψαμένη περὶ εὑρέσεως καταλλήλου προσώπου, ὅπως διαπιστευθῇ αὐτῷ τὴν πνευματικὴν προστασίαν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, διεπιστεύσατο ταύτην τῷ Παν. ἁγίῳ πρ. Ἀγχιάλου κ. Βασιλείῳ τῷ διὰ λόγους τοῖς πᾶσι γνωστοὺς καὶ μηδαμῶς ἐκ τοῦ κανονικοῦ τῆς Ἐκκλησίας δικαίου ἀπορρέοντας οἱονεὶ βίᾳ ἀποστερηθέντι ἄλλοτε τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας.

Ἀξιοχρέῳ προνοίᾳ τῆς Μητρὸς ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἐπὶ θύραις Μ. Τεσσαρακοστὴν ὁ θεῖος λόγος κηρυχθήσεται ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς συνταχθὲν πρόγραμμα, τὸ δημοσιευόμενον ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει τῆς Ἀληθείας.

Ἡ ἐκκλησία, μεριμνῶσα ἐκ μητρικοῦ καθήκοντος ὑπὲρ τῆς ὅσον οἷόν τε τελειοτέρας πνευματικῆς καταρτίσεως τῶν εὐσεβῶν αὐτῆς τέκνων, δὲν λείπει ἵνα πάντοτε μὲν ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς εἰς μετάνοιαν καὶ ἐξαγνισμὸν ἀφιερωμένας χρονικὰς τοῦ ἔτους περιόδους, ἐξεγείρῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τὸ αἴσθημα τῆς μεταμελείας καὶ τῆς τῷ Θεῷ προσεγγίσεως διὰ τῆς καρποφόρου καλλιεργείας τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου. Πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην μέριμναν ἀνταπαντῶντες οἱ πιστοὶ ὀφείλουσιν ἵνα, προστρέχοντες εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους, ἐπωφελῶνται τῆς ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ θείου λόγου ἐπιπιπτούσης εἰς τὰς ψυχὰς ζωογόνου δρόσου.

Ἡ ἐκκλησία ἐφίεται ἵνα οὐ μόνον συνεχέστερον, ἀλλὰ καὶ καθολικώτερον, ὡς εἰπεῖν, ὁ θεῖος λόγος ἀντιχῇ ἀναπτυσσόμενος εἰς τὰ ὦτα τῶν πιστῶν πρὸς ἐποικοδόμησιν αὐτῶν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· πρὸς τοῦτο δὲ συντόνως ἐργάζεται μεριμνῶσα ὑπὲρ συμπυκνώσεως τῶν τάξεων τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἐκ λογίων καὶ καλῶς μεμορφωμένων προσώπων· ἀλλ' ὅπως ὁ ὑποκάρδιος οὗτος πόθος αὐτῆς πληρωθῇ, ἀνάγκη ἵνα τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα κατανοήσῃ τὸ κενὸν, ὅπερ ἀφίησιν ἡ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος σιγὴ καὶ ὑποβοηθήσῃ τὰς προσπαθείας τῆς ἐκκλησίας εἰς καταρτισμὸν ὡς πλείστων κληρικῶν, δυναμένων ἵνα παιδαγωγήσωσι τὰ πλήθη καὶ χειραγωγήσωσιν αὐτὰ διὰ τοῦ τελεσφόρου κηρύγματος τοῦ θείου λόγου εἰς νομὰς σωτηρίους.

Τὸ μὲν πρῶτον μέρος τῶν πρακτικῶν τῆς ρωμουνικῆς βουλῆς, τῶν δημοσιευομένων ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει, τὸ περιστρεφόμενον εἰς τὴν ἐπερώτησιν τοῦ βουλευτοῦ κ. Οὐρέκια ἠρανίσθημεν ἐκ τοῦ «Νεολόγου» κατὰ μετάφρασιν τῶν «Συλλόγων» Βουκουρεστίου, τὸ δὲ δεύτερον, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Βορέσκου καὶ αἱ ἀνταλλαγεῖσαι ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως ταύτης παρατηρήσεις ὀφείλομεν εἰς τὴν εὐμενῆ πρὸς τὴν «Ἀλήθειαν» στοργὴν ἐριτίμου αὐτῆς φίλου. Ἐν τῷ χθεσινῷ φύλλῳ τοῦ «Νεολόγου» εὕρομεν συμπεπληρωμένην τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Οὐρέκια, πρεσβεύοντος, καθ' ἃ φαίνεται, ὅτι ἡ κοινοβουλευτικὴ γλῶσσα δέον ἵνα ἀρτύηται δι' ὕβρεων καὶ φράσεων ἥκιστα ἐμπρεπουσῶν εἰς στόμα εὖ ἠγμένου ἀνθρώπου. Ὁ κ. Οὐρέκιας ὤφειλεν ἵνα, πρὶν χαρακτηρίσῃ ὡς ἐπαίτας τοὺς κυριάρχους τῶν

μοναστηρίων θρόνους, ἀναμνησθῇ ὅτι αἱ γλῶσσαι ὅλων τῶν φυλῶν χαρακτηριστικώτατα εἰκονίζουσι τὸν σφετεριζόμενον ξένην περιουσίαν, οὐδεμία δὲ ἀπεκάλεσέ ποτε ἐπαίτην τὸν ἐξαιτούμενον τὸ δίκαιον αὐτοῦ.

Μαθοῦσα ἡ Ἐκκλησία ὅτι ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἀπόκεινται ἐν χειρογράφῳ τινὶ κώδικι εἴκοσιν ἑπτὰ ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φωτίου ὡς καὶ δύο λόγοι αὐτοῦ, ἐνέκρινε τὴν εἰς τὰ ἐκεῖσε ἀποστολὴν ἀνδρὸς εἰδικοῦ περὶ τὰ παλαιογραφικὰ πρὸς μελέτην τοῦ τε κώδικος τούτου ὡς καὶ ἄλλων χειρογράφων καὶ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν τε ἐπιστολῶν καὶ λόγων τούτων, οὓς θέλομεν δημοσιεύσει ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει.

Τὴν δευτέραν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ ἐκ Σερρῶν ἀργυραμοιβὸς Γεώργιος Χρυσάκης, προπεμφθεὶς εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐπὶ γῆς κατοικίαν καὶ πέραν αὐτῆς ὑπὸ τῶν μακαρισμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν εὐλογιῶν τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντων καθιδρυμάτων. Ἔμφυτον ἐν ἑαυτῷ ἔχων οὗτος τὸν πόθον τοῦ ἀγαθοποιεῖν, πρό τινος ἐπροικοδότησε τῇ μεγαλωνύμῳ τοῦ Γένους σχολῇ τὴν ἐν Μπαλατᾷ ἰδιόκτητον αὐτοῦ οἰκίαν, ἣν καὶ κατησφάλισεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀξιοτίμου κ. Βασιλείου Μουράτογλου, ὁρίσας αὐτῷ τὴν μετὰ θάνατον αὐτοῦ διάθεσιν τῆς οἰκίας ταύτης, ὅπου ἂν ἤθελεν ἐγκρίνει καὶ διατάξει ἡ τῆς Σχολῆς ἐφορία. Κατόπιν διὰ τακτικῆς διαθήκης τὰ ἑπόμενα διέθετο ποσά· λίρας ἑκατὸν (100) τῷ ἐν Μπαλατᾷ ἱερῷ ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν· λίρας πεντήκοντα (50) τῷ ἐν Βλάγκᾳ ἱερῷ ναῷ τῶν ἁγίων Θεοδώρων καὶ ἀνὰ λίρας πεντήκοντα (50) τοῖς ἐν ἑπταπυργίῳ φιλανθρωπικοῖς ἡμῶν καθιδρύμασι, νοσοκομείῳ καὶ ὀρφανοτροφείῳ. Ἡ «Ἀλήθεια» μακαρίζουσα τὴν ἀγήρω μνήμην τοῦ ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος χρηστοῦ τούτου πολίτου, ἐπιφωνεῖ αὐτῷ ἐκ μυχαιτάτων τὸ «αἰωνία ἡ μνήμη».

Καθ' ἃ ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Σερρῶν ἡ ἐκεῖσε ὁμογενὴς κοινότης προέβη κατ' αὐτὰς συνῳδὰ τοῖς παρ' αὐτῇ νενομισμένοις εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἐφόρων τῶν σχολείων καὶ τοῦ νοσοκομείου αὐτῆς.

Οἱ τῇ ψήφῳ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν τιμηθέντες ἀξιότιμοι κύριοι, ἐκτιμῶντες τήν τε σπουδαιότητα τῆς ἐπιδειχθείσης πρὸς αὐτοὺς ἐμπιστοσύνης καὶ τὸ καιρικὸν τῶν περιστάσεων τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους πραγμάτων, πεποίθαμεν ὅτι δικαιώσουσι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐμπιστοσύνην τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, συσφίγγοντες τοὺς δεσμοὺς τῆς ὁμονοίας καὶ ἀγάπης, δι' ἧς κοινότητες καὶ ἔθνη ὅλα εὐδαιμονοῦσι καὶ προάγονται.

Ὁ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον γνωστὸς ὁμογενὴς ποιητὴς κ. Γ. Βιζυηνός, οὗτινος τὸ μέτωπον κατέστεψεν ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ τῶν Ἀθηνῶν ἡ Ἑλικώνειος δάφνη, ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ὡραῖον ποίημα, ἀποπνέον τὸ ἅγιον τῆς εὐγνωμοσύνης αἴσθημα, τὸ ἀναδεικνύον τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν ὑπὸ τὴν ἀληθῆ καὶ φαεινὴν αὐτῆς ὄψιν. Ἕνεκεν πληθύος ὕλης ἀναγκαζόμεθα ἵνα διὰ τοῦ προσεχοῦς ἡμῶν τεύχους δημοσιεύσωμεν τὸ ὡραῖον τοῦτο ποίημα.

Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ

Δηλοποιεῖ ὅτι τὴν προσεχῆ πέμπτην 12 ε. μηνὸς ἀπὸ πρωΐας γενήσεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Κοινοῦ τῶν Πατριαρχείων ἡ ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποίησις τῶν πραγμάτων τῶν ἀποβιωσάντων ἐπισκόπων πρ. Τσερβενοῦ Κυρίλλου, καὶ Κρατόβου Νεοφύτου· ὅθεν προσκαλοῦνται οἵ τε πιστωταὶ καὶ οἱ κληρονόμοι τῶν ἀνωτέρω ὅπως προσέλθωσιν αὐτῇ οἱ μὲν πρῶτοι ἐντὸς τριῶν, οἱ δὲ δεύτεροι ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον· παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης πᾶσα αἴτησις ἔσται ἀπαράδεκτος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 1881 φεβρουαρίου 9.

Ὁ Γραμματεὺς

Μ. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Ἐν τῷ μακρῷ σιγιλλιώδει γράμματι τῷ δημοσιευθέντι διὰ τοῦ προλαβόντος τεύχους, διέλαθόν που καί που τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπανορθωτέα τινὰ σφάλματα, ἀναφανέντα τὰ πλείονα μετὰ νεωτέραν τοῦ εἰρημένου δημοσιεύματος σύγκρισιν πρὸς ἄλλην τρίτην αὐτοῦ ἀντιγραφήν, ἣν πολυΐδμων καὶ ἐρίτιμος φίλος τῆς «Ἀληθείας» ἐξ οἰκείων ἡμῖν προσήγαγε, μείζονος ἀκριβείας χάριν. Παρατρέχοντες τὴν ἄλλως μικρὸν διαφερουσαν στιξιν τῆς νεωτέρας ταύτης ἀντιγραφῆς, μετ' εὐχαριστίας σημειούμεθα κατωτέρω τὰς κατ' αὐτὴν οὐσιωδῶς διεστώτας λέξεις καὶ φράσεις, ἐχούσας ὡς ἑπομένως·

Ἐν σελ., στήλ.	καὶ στίχ.		ἀντὶ	ἀνάγν.
287	Α'	18	«ἀγαθοεργῶν»	ἀγαθοεργιῶν
»	»	21	«καί πρὸς»	καὶ τὰ πρὸς
»	»	22	«κριτικωτάτους»	καὶ κριτικωτάτους
»	»	39	«ἐξυπηρετοῦσα»	ἐξυπηρετοῦσι
»	»	40	«ἀνταναλωμένη»	ἀνταναλωμένη
»	»	44	«ὑποφαίνουσιν»	ἀποφαίνουσιν
»	»	53	«ὑποστελλόμενον»	ὑποστελλόμενοι
228	»	36	«ὠφέλειαν·»	ὠφέλειαν,
»	»	»	«αὐτῆς»	αὐτοῖς
»	»	41	«ἐκφράσει»	ἐκφράσει
»	»	47	«τῆς προφανεστάτης»	τοῖς προφανεστάτοις
»	»	57	«επιδειξόμενος»	ἐπιδειξόμενοι
»	Β'	37	«ὁπόση»	ὁπόσοι
290	»	41	«ἀναβαλομένης»	ἀναβαλομένοις
»	»	42	«ἀμηχανίᾳ»	ἀμηχανία
»	»	57	«προπεπονηκότες»	προσπενηκότες
291	Α'	25	«ἀνατέθειται καὶ»	ἀνατέθειται. Καὶ
»	Β'	1	«Κωνσταντίνῳ»	Κωνσταντίνου
»	»	50	«ἐξωνήσεως»	ἐξ ὠνήσεως
292	Α'	42	«κύριον»	Κύριον
»	Β'	8	«Δέρκων Γρηγόριος»	Χαλκηδόνος Ἱερεμίας
»	»	»	«Δράμας Παρθένιος»	Δέρκων Γρηγόριος
»	»	9	«Χίου Μητροφάνης»	Λαρίσσης Ῥαφαὴλ
»	»	10	«Δανιὴλ»	Ἰωαννίκιος.

Αὐτόθι, ἐν τέλει τῆς ιστ' σημειώσεως, ἀντὶ «Δέρκων Γερμανοῦ» ἀναγνωστέον· Χαλκηδόνος Ἱερεμίου καὶ τοῦ Προύσης Ἀνθίμου.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ ΙΘ΄ ΤΕΥΧΟΥΣ ΤΗΣ «ΑΛΗΘΕΙΑΣ»

(Τὸ παράρτημα τοῦτο ὀφείλει ὁ βιβλιοδέτης νὰ θέσῃ ἐν τέλει τοῦ ΙΘ΄ τεύχους, ἤτοι μετὰ τὴν σελ. 318, τῆς «Ἀληθείας»· οὐχὶ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας»).

ΕΚΚΛ. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Πέμπτη 19. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἀρχίππου, Φιλήμονος καὶ Ἀπφίας.

Ὁ Ἄρχιππος ἦν συνεργὸς τοῦ Παύλου καὶ διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας Κολασσῶν, ἧς κατὰ Ἱερώνυμον, Θεοδώρητον καὶ Οἰκουμένιον πρῶτος ἐπίσκοπος ἐχρημάτισεν. Οὗτός ἐστιν ὁ μνημονευόμενος ὑπὸ τοῦ Παύλου ἐν τῇ πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῇ (κεφ. δ΄, 17), περὶ οὗ γράφει· «καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς». Τοῦτον ὁ Παῦλος γράφων τῷ Φιλήμονι ἀποκαλεῖ «συστρατιώτην αὐτοῦ» (πρὸς Φιλ. 2).

Ἡ Ἀπφία ἦν ἐκ Κολασσῶν ἡ διέτριβεν ἐκεῖ, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῆς πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου μνημονεύοντος ὀνομαστὶ ταύτης.

Ὁ Φιλήμων κατήγετο ἐκ Λαοδικείας καὶ διέμενεν ἐν Κολασσαῖς, ἔνθα διατρίβοντι ἢ κατὰ τὴν παράδοσιν (Ἀποστ. διαταγ. ζ΄, μϛ΄) ἐπισκοπεύοντι ἐγράφη αὐτῷ ἡ ἐν τῷ κανόνι τῶν θείων γραφῶν τῆς καινῆς διαθήκης ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου.

Οἱ ἀπόστολοι οὗτοι ἠθλησαν ἐπὶ Νέρωνος ἐν Κολασσαῖς. Ἡ δὲ πόλις αὕτη κεῖται ἐν Φρυγίᾳ παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Λύκου καὶ τοῦ Μαιάνδρου. Καταστραφεῖσα τῷ 65 ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ ἐκ σεισμοῦ, μετωνομάσθη ἀνακτισθεῖσα Χῶναι, ὅπερ ὄνομα διετήρησε καὶ ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν καλουμένη ἔτι καὶ νῦν (τουρκιστὶ) Χωνάς. Ἡ Λαοδίκεια κειμένη ἐπὶ τοῦ Λύκου, ἐπὶ τῶν συνόρων Φρυγίας καὶ Καρίας, ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς Κύβραρα, τῷ δὲ 280 π. Χ. ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Ἀντιόχου τοῦ Θεοῦ μετωνομάσθη Λαοδίκεια εἰς τιμὴν τῆς συζύγου τούτου Λαοδίκης· πρὸς δὲ μνημονεύεται καὶ ὡς Διόσπολις. Παθοῦσα καὶ αὕτη ἐκ τοῦ αὐτοῦ σεισμοῦ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ Μάρκου Αὐρηλίου (161—180) καὶ ταχέως εἰς μεγίστην ἔφθασεν ἀκμὴν ἕνεκα τῆς ἐπικαίρου αὐτῆς θέσεως. Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνέδειξεν αὐτὴν πρωτεύουσαν τῆς Μ. Φρυγίας. Ἐν αὐτῇ συνῆλθε τῷ 364 μεγάλη τοπικὴ σύνοδος, ζ΄ ἐκδοῦσα κανόνας ἀναγκαίους εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας εὐταξίαν καὶ κατάστασιν, οὓς ὡρισμένως ἐκύρωσεν ἡ ϛ΄ οἰκουμενικὴ σύνοδος διὰ τοῦ ϛ΄ αὐτῆς κανόνος, ὅθεν καὶ κῦρος οἰκουμενικὸν οὗτοι ἔλαβον. Τῷ 476 ἑτέρα συνεκροτήθη ἐν τῇ αὐτῇ πόλει σύνοδος καταδικάσασα τοὺς εὐτυχιανοὺς αἱρετικοὺς καὶ ἀνακηρύξασα ὀρθόφρονα τὸν Ἀντιοχείας Στέφανον τὸν Β΄. Τῷ 1255 ἑάλω ὑπὸ τῶν Τούρκων, τῷ δὲ 1402 ἐξηνδραποδίσθη ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου. Σήμερον καλεῖται Λαδὶκ καὶ Ἐσκὶ-ἱσσὰρ, εἰς μικρὰν δὲ ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν κεῖται τὸ Δενιζλί.

Ἐκκλησιαστικῶς μὲν αἱ Κολασσαὶ καὶ ἡ Λαοδίκεια ἐξαρτῶνται σήμερον ἐκ τῆς μητροπόλεως Φιλαδελφείας, διοικητικῶς δὲ ὑπάγονται εἰς Ἀϊδίνιον τῆς τοπαρχίας Σμύρνης.

Παρασκευὴ 20. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.

Ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς θ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος· γεννηθεὶς ἐν Ῥαβέννῃ τῆς Ἰταλίας, διὰ τὴν τοῦ βίου αὐτοῦ ὁσιότητα ἀνεδείχθη ἐπίσκοπος Κατάνης, ἔνθα αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ ἔτι μᾶλλον ἐξέλαμψαν.

Σάββατον 21. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐσταθίου πατριάρχου τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ τῶν εὐσεβῶς καὶ ὁσίως κεκοιμημένων.

Ὁ Εὐστάθιος ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τῆς γ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἐν Σίδῃ (τανῦν Ἐσκὶ Ἀδάλια μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μέλανος καὶ Εὐρυμέδοντος) τῆς Παμφυλίας, ἧς ἐπί τινα καιρὸν ὑπῆρξε πρωτεύουσα. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Συρίᾳ Βερροίας, ἥτις μετὰ πολλὰς περιπετείας ὑπὸ τοὺς Σαρακηνούς, Μογγόλους καὶ τὸν Ταμερλάνον περιῆλθε τῷ 1517 εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες μετωνόμασαν αὐτὴν Χαλέπιον. Τῆς πόλεως ταύτης προέστη ὁ μακάριος Εὐστάθιος ἄχρι τοῦ 324, ὅτε θανόντος τοῦ Ἀντιοχείας Παυλίνου ἢ κατὰ Σωζόμενον Ῥωμανοῦ ὀκταμήνου μόλις ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπισκοπήσαντος, μετετέθη εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχείας θρόνον, τὴν δὲ μετάθεσιν ταύτην ἀνεγνώρισε καὶ ἐκύρωσεν ἡ τῷ ἑπομένῳ ἔτει 325 συνελθοῦσα ἐν Νικαίᾳ α΄ ἁγία οἰκουμενικὴ σύνοδος. Ὁ Εὐστάθιος ἀνεδείχθη εἷς τῶν προμάχων τῆς ἀληθείας, ὅθεν καὶ οἱ ἀρειανοὶ πρωτίστως κατ' αὐτοῦ ἔστρεψαν τὰς διαβολὰς καὶ συκοφαντίας αὐτῶν. Τῷ 330 συγχροτήσαντες οὗτοι παρασυναγωγὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ τοῦ Βερροίας Κύρου ὅτι ἐξέπεσεν εἰς τὰ αἱρετικὰ τοῦ Σαβελλίου φρονήματα (Σωκρ. ἐκκλ. ἱστορ. Α΄, κδ΄), καὶ μοιχείας συκοφαντίαν κατ' αὐτοῦ προσάψαντες, καθαιροῦσιν αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς καὶ ἐκ δόγματος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ὑπερόριον εἰς Τραϊανούπολιν τῆς Θρᾴκης (τανῦν Ὁρίχοβα ἐπὶ τῇ Μαρίτσᾳ) τὸν τῆς σωφροσύνης καὶ εὐσεβείας ἀγωνι-

(*) Ἴδ. Περιεχομένων σελ. ζ΄.

στὴν ἐξελαύνουσι (Θεοδώρ. ἐκκλ. ἱστορ. Α', κά). Γνωσθείσης τῆς συκοφαντίας, ἀθωοῦται καὶ τὸν οἰκεῖον ἀναλαμβάνει θρόνον· ἀλλ' ὑπὸ Κωνσταντίνου τὸ δεύτερον καὶ Οὐάλεντος τὸ τρίτον ὑπερόριος αὖθις ἐκπέμπεται καὶ καταλύει τὸν πολύμοχθον βίον τῷ 364. Καλεῖται πατριάρχης Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης πρὸς διάκρισιν, διότι πολλαὶ πόλεις ἐν Ἀσίᾳ τῷ ὀνόματι Ἀντιοχείας ἐγνωρίζοντο. Τοιαῦται ἦσαν ἡ ἐν Πισιδίᾳ Ἀντιόχεια (ταυῦν Ἀκ-σεχίρ), ἡ ἐπὶ Μαιάνδρου ἐν Καρίᾳ θεμελιωθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Πυθοπόλεως (ταυῦν Γενὶ-σεχίρ), ἡ πρὸς Β τῆς Βακτριανῆς ἐπὶ τοῦ Μάρκου Μαργιανῆ (ταυῦν Μερουσασιάν), ἡ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Φύσκου καὶ τοῦ Τίγρητος ἐν Ἀσσυρίᾳ Ὀπίς, ἡ ἐν Μεσοποταμίᾳ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Μαζίου ἐπὶ τοῦ Μυγδονίου ποταμοῦ Νίσιβις ἢ Νεζίπ, καὶ τέλος ἡ πρὸς δυσμὰς τοῦ Εὐφράτου ἐπὶ Ταύρῳ (ταυῦν Ἀϊν-ταύ). Ἡ Ἀντιόχεια, περὶ ἧς ὁ λόγος, εἶνε ἡ ἐπὶ Ὀρόντου (Ἀζάζ) ἡ καὶ ἐπὶ Δάφνῃ καλουμένη. Ἀπὸ τοῦ 1268 ἀποτελεῖ μέρος τῶν κτήσεων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἀκμῆς αὐτῆς ἠρίθμει πλείους τῶν 700,000 κατοίκων· σήμερον μόλις ἔχει δεκαεξαχιλίους. Ἐν αὐτῇ τὸ εὐαγγέλιον ἐκηρύχθη ὑπὸ τῶν ἀποστόλων. Προέστη δὲ ταύτης ὁ ἀπόστολος Πέτρος ὀκταετίαν ὅλην ὡς ἐπίσκοπος, καὶ ἐν αὐτῇ τὸ πρῶτον οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὠνομάσθησαν χριστιανοὶ τῷ 43 τῆς σωτηρίας ἔτει, καθ' ἃ ἐκ τῶν Πράξεων τῶν ἀποστόλων πληροφορούμεθα· «ἐγένετο δὲ αὐτοὺς (Παῦλον καὶ Βαρνάβαν) ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανοὺς» (ιά, 26). Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, τῷ 48 ἔτει, ὁ Παῦλος ἤλεγξε δημοσίᾳ τὸν Πέτρον ἢ, ὡς αὐτὸς λέγει ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ αὐτοῦ, «κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν» (β', 11). Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας πατὴρ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Τὸ σάββατον τῆς ἀπόκρεω ἀφιερώσασα ἡ ἐκκλησία εἰς μνήμην πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων εὐσεβῶν τέκνων αὐτῆς, ἀφιεροῖ τὸ σάββατον τῆς τυρινῆς εἰς μνημόσυνον τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῆς τέκνων.

Πανσόφως δὲ ἡ ἐκκλησία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐθέσπισε τὸ μνημόσυνον τῶν τῷ Κυρίῳ εὐαρεστησάντων δι' ἐγκρατείας καὶ ὁσιότητος, ὅπως ἐκ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν ἐνισχυόμενοι εἰσέλθωμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς Μ. τεσσαρακοστῆς καὶ ἐν ἐγκρατείᾳ καὶ βίου ὁσιότητι διανύσωμεν τὸν τῆς μεταμελείας καὶ μετανοίας χρόνον.

Κυριακὴ 22. Ἡ εὕρεσις τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων μαρτύρων τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίου, καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξώσεως τῶν πρωτοπλάστων.

Ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς ὁ ἐπὶ σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Γ' πεντάκις ὑπατεύσας Σινὰν πασσᾶς (1549—89) ἀνήγειρεν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Σεραίου τὸ γιαλὶ-κιόσκ, ἐξετείνοντο ἐπὶ βυζαντινῶν **τὰ Εὐγενίου**, ὀνομασθέντα οὕτως ἐξ ἑνὸς τῶν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου μετοικισθέντων συγκλητικῶν, ἢ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἰσχύσαντος Εὐγενίου· ὁ οἶκος οὗτος μετακοσμηθεὶς εἰς ναὸν ἀφιερώθη εἰς μνήμην τῆς θεοτόκου. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ, πατριαρχεύοντος Θωμᾶ τοῦ Α' τοῦ ἀπὸ διακόνου καὶ σακελλαρίου τῆς Μ. ἐκκλησίας προχειρισθέντος τῇ 23 ἰανουαρίου τοῦ 607 πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἐκκλησίας προστάντος ἄχρι τῆς 20 μαρτίου τοῦ 610, εὑρέθησαν τὰ ἅγια ταῦτα λείψανα, ἅτινα ἐξ ἀποκαλύψεως γενομένης Νικολάῳ τινὶ κληρικῷ ἐγνώσθησαν ὡς λείψανα τῶν ἁγίων Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας, ὧν ὁ ἀπόστολος Παῦλος μέμνηται ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ γράφων περὶ αὐτῶν· «ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ» (ιϛ', 7).

Συγκρίνων τις τὴν ὁδὸν, δι' ἧς χειραγωγεῖ ἡμᾶς ἡ ἐκκλησία εἰς τὸ τῆς μετανοίας στάδιον πρὸς τὰς θορυβώδεις διασκεδάσεις τῆς ἀπόκρεω, αἵτινες παρέμειναν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐθνικοῦ βίου, καταλαμβάνεται ἐκ θάμβους καὶ ἐκπλήξεως καθορῶν τὴν μεγίστην διαφορὰν τοῦ αὐστηροῦ ἠθικοῦ βίου, ὃν ἡ ἐκκλησία ζητεῖ ἵνα ἐγκεντρίσῃ εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς πρὸς τὸ ἀνειμένον τῆς διαίτης, ἣν αἱ παραδόσεις ἀπηρχαιωμένου παρελθόντος ἐν τῷ βίῳ παρεισήγαγον.

Ὁ ἐρευνῶν τὴν ἀρχὴν τῶν συνήθων διασκεδάσεων τῆς ἀπόκρεω ὀφείλει ἀναδραμεῖν εἰς τὰς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἑορτὰς τοῦ Διονύσου, ὧν γενικὸς χαρακτὴρ ἦν ὑπερβάλλουσα εὐθυμία καὶ ἐνθουσιώδης χαρὰ ποικιλοτρόπως ἐπιδεικνυόμενα.

Αἱ Ἀθήνησιν ἀγόμεναι ἑορταὶ τοῦ Διονύσου ἦσαν τέσσαρες· τὰ κατ' ἀγροὺς **διονύσια**, τὰ **λήναια**, τὰ **ἀνθεστήρια**, καὶ τὰ **διονύσια ἐν ἄστει**. Ἐκ τῶν ἑορτῶν τούτων τὰ λήναια ἤγοντο κατὰ τὸν γαμηλιῶνα μῆνα, ὃς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν νῦν ἰανουάριον, καὶ ἑωρτάζοντο ἐν τῷ ἀρχαίῳ ναῷ τοῦ Ληναίου Διονύσου κειμένῳ πρὸς νότον καὶ ἐγγὺς τοῦ διονυσιακοῦ θεάτρου (σχόλ. Ἀριστοφ. Βατράχ. 480). Ἐν γένει τὰς ἑορτὰς τῶν διονυσίων διηύθηνεν ἐν Ἀθήναις ὁ βασιλεύς, ἤτοι ὁ ἐπὶ τῶν δημοσίων τελετῶν ἄρχων καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς τοῦ Βάκχου· μετ' αὐτοὺς εἵποντο κατὰ τὰς πομπὰς οἱ μύσται, ἤτοι οἱ μεμυημένοι τὰ μυστήρια, πάντες ἐνδεδυμένοι δέρματα τίγρεων ἢ πανθήρων καὶ ἐστεφανωμένοι μύρτῳ καὶ κισσῷ· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐσάλπιζον διὰ σαλπίγγων ἢ κεράτων, οἱ δὲ ἔτρεχον χορεύοντες καὶ σκιρτῶντες, κρούοντες κύμβαλα κωδωνοφόρα, ἢ ἀνασείοντες θύρσους (ῥάβδους περιτετυλιγμένας μὲ κισσοῦ καὶ ἀμπέλου φύλλα), καὶ βοῶντες ὡς μαινόμενοι. Μετ' αὐτοὺς ἤρχοντο οἱ βάκχοι μετημφιεσμένοι εἰς Πᾶνας, Σιληνοὺς καὶ Σατύρους, φοβερῶς καὶ αὐτοὶ στριγγλίζοντες. Μετὰ τούτους ἠκολούθουν αἱ κανηφόροι, ἤτοι νεάνιδες φέρουσαι ἐπὶ κεφαλῆς κάνιστρα, περιέχοντα τὰ εἰς τὴν τελετὴν ἀναγκαῖα, μετημφιεσμέναι εἰς βάκχας, λήναας, θυάδας, ναϊάδας καὶ ἄλλας νύμφας. Κατόπιν αὐτῶν ἠκολούθει ἱέρεια φέρουσα λίκνον (μακρὸν κανοῦν περιέχον τὰ πρὸς θυσίαν σκεύη) καὶ διὰ τοῦτο λικνοφόρος καλουμένη. Τέλος τὴν πομπὴν ἔκλειον οἱ φαλλοφόροι, φέροντες ἐπὶ μακρῶν ἀκοντίων τερατώδεις ξυλίνους φαλλοὺς, καὶ οἱ ἰθύφαλλοι φέροντες προσδεδεμένους ἐφ' ἑαυτῶν τοὺς τοιούτους φαλλούς. Τὸ πρόσωπον ἢ ἔκρυπτον ὑπὸ προσωπίδα ἐκ ξύλου φλοιοῦ ἢ ἄλλης ὕλης, ἢ μετεποίουν χρωματίζοντες διὰ πηλοῦ, ἐρυθρᾶς βαφῆς, αἰθάλης καὶ διαφόρων εἰδῶν χλοερῶν καὶ ἐρυθρῶν χυμῶν τῶν φυτῶν· περιεζώννυντο τὴν ὀσφὺν δι' αἰγίδων καὶ νεβρίδων καὶ μετεποίουν ἀναλόγως τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῶν. Ἡ πομπὴ οὕτω συγκροτουμένη διήρχετο τὴν πόλιν ἐν τῷ μέσῳ ἐκκωφαντικῶν φωνῶν εὐοῖ, Βάκχε! καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ διὰ τὴν θυσίαν ὡρισμένον μέρος, ὅπου ἔθυον χοῖρον ἢ τράγον καὶ παρεδίδοντο εἰς κραιπάλην καὶ ἄλλα εἴδη παραλυσίας, ἐπειδὴ κατὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας τὸ ἀφειδῶς καὶ ἐλευθέρως πίνειν ἐθεωρεῖτο πλήρωσις χρέους εὐγνωμοσύνης ὀφειλομένου τῷ δοτῆρι τοῦ οἴνου, εἷς τινα δὲ μέρη ἐνομίζετο ἀσέβεια περὶ τὸν Θεὸν τὸ μὴ μεθύσκεσθαι οἴνῳ, τῶν διονυσίων τελουμένων (Λουκ. περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδ. πιστ. τῇ διαβολῇ, 16). Πρὸς ταῖς ἑορταῖς ταύταις οἱ ἐθνικοὶ ἦγον καὶ τὰ **κρόνια**, ἅτινα οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐτέλουν τῇ δωδεκάτῃ τοῦ πρὸς τὸν ἰούλιον ἐν μέρει ἀντιστοιχοῦντος ἑκατομβαιῶνος (ἴδε Δημοσθ. κατὰ Τιμοκρ. καὶ Πλουτ. Θησ. καὶ Ἐτυμ. Μ. ἐν λ. ἑκατομβαιών), οἱ δὲ Ῥόδιοι τῇ 16 τοῦ πρὸς τὸν αὔγουστον ἀντιστοιχοῦντος μεταγειτνιῶνος (Πορφυρ. περὶ ἀποχ. ἐμψ. β', 54) καὶ μὲ τὰ ὁποῖα ὡμοίαζον πρὸς τὰ τῶν Ῥωμαίων saturnalia. Ταύτας τὰς ἀσέμνους ἐθνικὰς ἑορτὰς διετήρησαν οἱ ἐκχριστιανισθέντες ἐθνικοί, καὶ οἱ συνδυάσαι τοὺς δύο ἀντιζήλους ἀρχαίους κόσμους τὸν ἑλληνικὸν καὶ τὸν ῥωμαϊκὸν προσπαθοῦντες Βυζαντινοὶ μετέτρεψαν εἰς δημοθοινίας, μετονομάσαντες αὐτὰς ἀπὸ μὲν τοῦ Βρομίου Διονύσου **βρουμάλια**, ἀπὸ δὲ τοῦ λατινικοῦ vota (εὐχὴ) **βότα**. Τὰς ἥκιστα εἰς τὸ χριστιανικὸν πολίτευμα προσηκούσας ταύτας ἑορτὰς ἡ ἐκκλησία ἀείποτε ἀπεσύριζεν, ὅθεν καὶ ἡ ἐν Τρούλλῳ ἁγιωτάτη σύνοδος διὰ τοῦ μβ' κανόνος αὐτῆς καθώρισε· «τὰς οὕτω λεγομένας καλάν-

δας καὶ τὰ λεγόμενα βότα καὶ τὰ λεγόμενα βρουμάλια καὶ τὴν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἐπιτελουμένην πανήγυριν καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα». Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἀντὶ τῶν ὀργίων τούτων τῆς ἀπόκρεω διέθετον τὰς ἡμέρας ταύτης εἰς τὸ ἐπισκέπτεσθαι ἀλλήλους κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῆς τυρινῆς καὶ ζητεῖν ἐν ταπεινώσει πρὸ τῆς μετανοίας ἀμοιβαίως τὴν συγχώρησιν· ἀτυχῶς τὴν εὐσεβῆ ταύτην συνήθειαν μετεβάλομεν σήμερον εἰς συμπόσια καὶ διασκεδάσεις, ἐφ' ὧν βαθεῖαν ἐπετύπωσαν σφραγῖδα αἱ τῶν ἐθνικῶν ἀνωτέρω ἑορταί.

Δευτέρα 23. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης, καὶ ἀρχὴ τῆς Μ. τεσσαρακοστῆς.

Κομιδῇ νέος προσῆλθεν οὗτος εἰς τὸν χριστιανισμὸν μαθητεύσας σὺν Ἰγνατίῳ τῷ Θεοφόρῳ παρ' Ἰωάννῃ τῷ θεολόγῳ καὶ εὐαγγελιστῇ. Ὁ Καθέος ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησ. συγγραφέων ἐν τῷ αἰῶνι, ὃν τῶν γνωστικῶν ἐπιγράφει, ἐξ εἰκασίας τοῦ Οὐσερίου ὑποτίθησι τὴν τοῦ Πολυκάρπου χειροτονίαν γενομένην τῷ 94 ἢ 95 ἔτει τῆς σωτηρίας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὅθεν οἱ εἰς τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν τοῦτον ἀποδιδόντες τὸ ἐν τῇ καινῇ διαθήκῃ κανονικὸν βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως ἀποφαίνονται ὅτι ὁ Πολύκαρπός ἐστιν ὁ ἄγγελος τῆς τῶν Σμυρναίων ἐκκλησίας, περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (κεφ. β', 8). Ἐκ τοῦ ὅτι ὅμως ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ὁ λόγος καὶ περὶ τὸν ἱερομάρτυρα τοῦτον στρέφεται, δὲν δυνάμεθα ἵνα μετὰ βεβαιότητος ἐκ τούτου μόνου τοῦ δεδομένου ἐξαγάγωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου προχείρισιν τοῦ Πολυκάρπου εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν τῆς Σμύρνης ἀξίωμα, ἐπειδή, ὡς ἡ ἐπιστημονικὴ κριτικὴ ἔρευνα διηκρίβωσε, συγγραφεὺς τῆς Ἀποκαλύψεως ἦν οὐχὶ ὁ τῆς βροντῆς υἱὸς Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστής, ἀλλ' ἕτερος Ἰωάννης πρεσβύτερος τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἐκκλησιῶν σύγχρονος τῷ θεολόγῳ καὶ εὐαγγελιστῇ, ὡς θέλομεν πραγματευθῆ πλατύρερον τὰ περὶ τούτου βραδύτερον (ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τῆς 8 μαΐου), ὅτε τὸν βίον τοῦ εὐαγγελιστοῦ τούτου ἀφηγησόμεθα. Τὰ ἐν τοῖς μηνολογίοις ὑπομνήματα σημειοῦσι περὶ τοῦ Πολυκάρπου· «μετὰ Βουκόλον τὸν ἁγιώτατον ἐπίσκοπον Σμύρνης, χειροτονεῖται ἐπίσκοπος παρὰ τῶν ἐπισκόπων, προθεσπίσαντος αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην τοῦ μακαρίου Βουκόλου»· ὁ Τερτυλλιανὸς ὅμως ῥητῶς λέγει ὅτι ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου κατέστη ἐπίσκοπος Σμυρναίων γράφων· «Smyrnadorom ecclesia Polycarpum ab Johanne collocatum refert» (Tertullian. de praescript. c. 32)· τοῦτο βεβαιοῖ καὶ ὁ Ἱερώνυμος γράφων· «Polycarpus, Joannis apostoli discipulus, et ab eo Smyrnae ordinatus episcopus» (Hieronym. de script. eccl. c. 17), ὃν καὶ Εὐσεβίου ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Γ', λϛ' καὶ Δ', ιδ'. Τὴν ἐκκλησίαν ταύτην θεαρέστως ἐποίμανεν ὑπὲρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ἄχρι τοῦ 167, ὅτε ἐπὶ Μ. Αὐρηλίου τὸ μαρτυρικὸν στέφος εἴληφε, δεξάμενος ὑπὲρ Χριστοῦ τὸν διὰ πυρὸς θάνατον. Μετὰ πόσης δὲ συνέσεως καὶ ἀγάπης Θεοῦ καὶ ἐπιμελείας καὶ ζήλου ἐπεσκόπευσε τὴν ἐπιτετραμμένην αὐτῷ ἐκκλησίαν, μανθάνομεν καὶ ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ μακαρίου Εἰρηναίου πρός τινα Φλωρῖνον, ἐν ᾗ ζωηρότατα ζωγραφοῦνται τὰ ψυχικὰ προτερήματα, ἡ ἀγάπη, ἡ διδασκαλία καὶ τὸ αὐστηρὸν τῶν ἠθῶν τοῦ Πολυκάρπου (παρ' Εὐσεβ. ἐκκλησ. ἱστ. Ε', κ').

Τὸν χριστιανικὸν κόσμον διῄρει τότε ἡ περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ πάσχα διαφορά. Οἱ ἐξ Ἰουδαίων χριστιανοὶ ἐπανηγύριζον αὐτὸ τρώγοντες ἀμνὸν τῇ ιδ' ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς νισὰν εἰς μνήμην τοῦ δείπνου τοῦ Χριστοῦ, τῇ ἑπομένῃ ἡμέρᾳ ἑώρταζον τὰ πάθη καὶ τῇ τρίτῃ τὴν ἀνάστασιν, ἀδιαφοροῦντες ἂν συνέπιπτεν ἐν ἄλλῃ παρὰ τὴν κυριακὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος· ὑπεστήριζον δὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν παρ' αὐτοῖς συνήθειαν ταύτην εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν ἀποστόλων παράδοσιν Φιλίππου καὶ Ἰωάννου καὶ ἄλλων τινῶν ἀποστολικῶν ἀνδρῶν. Οἱ δὲ ἐξ ἐθνικῶν χριστιανοί, ἤτοι ἅπασαι αἱ ἐν τῇ Δύσει κοινότητες, ἑώρταζον τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος τῇ ἑπομένῃ μετὰ τὴν πανσέληνον τοῦ μηνὸς νισὰν κυριακῇ· ὑπεστήριζον δὲ καὶ οὗτοι τὴν συνήθειαν ταύτην ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐπίσης παραδόσεως τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

Ὁ Πολύκαρπος ὡς μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου προσεκειτο εἰς τοὺς ἑορτάζοντας κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἐξ Ἰουδαίων χριστιανῶν, κατὰ δὲ τὸ 157 ἢ 158 ἔτος τῆς σωτηρίας ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, ἔνθα συνεζήτησε μετὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς Ἀνικήτου τὴν περὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα διαφοράν. «Ἐπὶ δὲ τῶν δηλουμένων, Ἀνικήτου τοῦ Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγουμένου, Πολύκαρπον ἔτι περιόντα τῷ βίῳ, γενέσθαι τε ἐπὶ Ῥώμης καὶ εἰς ὁμιλίαν τῷ Ἀνικήτῳ ἐλθεῖν διά τι ζήτημα περὶ τῆς κατὰ τὸ πάσχα ἡμέρας, Εἰρηναῖος ἱστορεῖ» (εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. Δ', ιδ') «Hic (Polycarpus) propter quasdamsuper die paschalis quaestiones sub imperatore Antonino, ecclesiam in urbe regente Aniceto, Romam venit» (Hieronym. de scipt. eccl. c. 17). Συνδιαλεχθέντες πρὸς ἀλλήλους καὶ μὴ δυνηθέντες συμφωνῆσαι καὶ λῦσαι τὴν διαφοράν, συνεβάλοντο διατηρῆσαι τὸν δεσμὸν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ κοινωνίας· «καὶ τοῦ μακαρίου Πολυκάρπου ἐπιδημήσαντος τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀνικήτου, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν μικρὰ σχόντες πρὸς ἀλλήλους, εὐθὺς εἰρήνευσαν, περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου μὴ φιλεριστήσαντες πρὸς ἑαυτούς· οὔτε γὰρ ὁ Ἀνίκητος τὸν Πολύκαρπον πεῖσαι ἐδύνατο μὴ τηρεῖν, ἅτε μετὰ Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων, οἷς συνδιέτριψεν ἀεί τετηρηκότα, οὔτε μὴν ὁ Πολύκαρπος τὸν Ἀνίκητον ἔπεισε τηρεῖν λέγοντα τὴν συνήθειαν τῶν πρὸ αὐτοῦ πρεσβυτέρων ὀφείλειν κατέχειν. Καὶ, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐκοινώνησαν ἑαυτοῖς· καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παρεχώρησεν ὁ Ἀνίκητος τὴν εὐχαριστίαν τῷ Πολυκάρπῳ, κατ' ἐντροπὴν δηλονότι, καὶ μετ' εἰρήνης ἀπ' ἀλλήλων ἀπηλλάγησαν, πάσης τῆς ἐκκλησίας εἰρήνην ἐχόντων τῶν τηρούντων (Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. ε', κδ'). Ἡ διαφορὰ αὕτη ἐξηκολούθησε καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα καὶ μόνον διεμοθετήθη ὑπὸ τῆς ἁγίας α' οἰκουμενικῆς συνόδου, ὡς ὀψόμεθα ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς.

Ὁ ἱερομάρτυς Πολύκαρπος ἤθλησεν ὑπὲρ Χριστοῦ, καθ' ἃ ἀνωτέρω εἴπομεν, τῷ 167 ἔτει ἐπὶ τοῦ ὑπὸ Μάρκου Αὐρηλίου κινηθέντος διωγμοῦ. Πρῶτος ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐσυστηματοποίησεν, ὡς εἰπεῖν, τοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμοὺς διατάξας ὅπως ἀναζητῶνται μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας οἱ χριστιανοὶ καὶ, ἐὰν μὴ ἀπηρνῶντο τὴν πίστιν αὐτῶν, ἐκβιάζωνται πρὸς τοῦτο διὰ παντοειδῶν μαρτυρίων καὶ μὴ θανατῶνται ἁπλῶς, ὡς ἐν τοῖς προγεγενημένοις ἐγίνετο χρόνοις ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει τῶν ἐθνικῶν.

Ὁ τότε ἀνθύπατος τῆς μικρᾶς Ἀσίας Στάτιος Κουαδρᾶτος δὲν ἦτο μὲν ἐχθρὸς τῶν χριστιανῶν, ἀλλ' ὑπενέδιδεν εἰς τὴν μανίαν τοῦ ἐθνικοῦ ὄχλου, εἰς ὃν προσετίθετο καὶ ὁ τῶν Ἰουδαίων. Ὅθεν ὁ ἀνθύπατος οὗτος προσεπάθει ἵνα τὸ μὲν δι' ἀπειλῶν, τὸ δὲ διὰ βασάνων ἐξαναγκάσῃ τοὺς χριστιανοὺς εἰς ἐξωμοσίαν, ἀλλ' οἱ χριστιανοὶ καὶ ἐπὶ τῶν σκληροτάτων καὶ ἀπανθρωποτάτων βασάνων ἐδείκνυον ἀπαραδειγμάτιστον ἡσυχίαν καὶ ἀταραξίαν. Ὁ τῷ 1580 μὲν γεννηθεὶς τῷ 1656 δὲ τὸ ζῆν ἐκμετρήσας διδάκτωρ τῆς θεολογίας τοῦ ἐν Δουβλίνῳ πανεπιστημίου Ἰάκωβος Οὐσσέριος ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐν Ἰρλανδίᾳ Ἄρχαμ ἐξέδωκεν ἐν Λονδίνῳ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιζ' αἰῶνος ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν τῆς ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων πρὸς τὴν κατὰ τὸν Πόντον ἐν Φιλομηλίῳ ἐκκλησίαν, ἐξ ἧς ἐνδιαφερούσας μανθάνομεν λεπτομερείας τῆς σταθερότητος τῶν εἰς τὰ βασανιστήρια ἀγομένων χριστιανῶν· «ἐδείκνυον ἡμῖν ἅπασι (γράφει ἡ τῶν Σμυρναίων ἐκκλησία) ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ βασανιζόμενοι, τῆς σαρκὸς ἀπεδήμουν οἱ μάρτυρες Χριστοῦ, μᾶλλον δὲ ὅτι παρεστὼς ὁ Κύριος ὡμίλει αὐτοῖς· καὶ προσέχοντες τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι, τῶν κοσμικῶν κατεφρόνουν βασάνων, διὰ μιᾶς ὥρας τὴν αἰώνιον κόλασιν ἐξα-

γοραζόμενοι, καὶ τὸ πῦρ ἦν αὐτοῖς ψυχρὸν τὸ τῶν ἀπηνῶν βασανιστῶν· πρὸ ὀφθαλμῶν γὰρ εἶχον φυγεῖν τὸ αἰώνιον καὶ μηδέποτε σβεννύμενον· καὶ τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς ἀνέβλεπον τὰ τηρούμενα τοῖς ὑπομείνασιν ἀγαθὰ, ἃ οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη».

Ἐν τῇ μανίᾳ τοῦ διωγμοῦ τούτου ὁ γεραρὸς Πολύκαρπος ἀκούσας τὰς κατακραυγὰς τοῦ ἐθνικοῦ ὄχλου ἐπιμόνως ζητοῦντος τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἠθέλησε μὲν κατ'ἀρχὰς ἵνα μένῃ ἥσυχος καὶ ἀφήσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὑπενδοὺς εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς κοινότητος ὑπεξέφυγεν εἴς τι πλησίον ἀγρίδιον, ὅπου μετά τινων φίλων παρέμεινε προσευχόμενος, ὡς συνείθιζεν, ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὑπὲρ πασῶν τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖσε ἐζητήθη, ἀνεχώρησεν εἰς ἄλλο πλησιόχωρον ἀγρύδιον, ὅθεν προὐδόθην εἰς τοὺς ὑπηρέτας τῆς ἐξουσίας ὑπό τινων χαμερπῶν ἀνθρώπων. «Ἔχοντες οὖν τὸ παιδάριον, τῇ παρασκευῇ δείπνου ὥραν ἐξῆλθον διωγμῖται καὶ ἱππεῖς μετὰ τῶν συνήθων αὐτοῖς ὅπλων, ὡς ἐπὶ λῃστὴν τρέχοντες· καὶ ὀψὲ τῆς ὥρας συνεπελθόντες, ἐκεῖνον μὲν εὗρον ἔν τινι δωματίῳ κατακείμενον ὑπερῴῳ· κἀκεῖθεν ἠδύνατο εἰς ἕτερον χωρίον ἀπελθεῖν, ἀλλ'οὐκ ἐβουλήθη εἰπών· «τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω» (ἐπιστ. τῆς ἐν Σμύρν. ἐκκλ. παρ' Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. Δ', τε'). Καθ' ὃδὸν ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ εἰρήναρχος ἐρχόμενος ἔξωθεν ἐπὶ ὀχήματος μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· δεξάμενος δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ὄχημα καὶ φιλικῶς προσομιλήσας ἔλεγε· «τί κακόν ἐστιν εἰπεῖν, κύριε καῖσαρ, καὶ θῦσαι καὶ διασώζεσθαι» ; Ὁ Πολύκαρπος τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ δὲ ἐπέμενεν εἰς τὸ ζήτημα ὁ εἰρήναρχος, εἶπεν· «οὐ μέλλω πράττειν, ὃ συμβουλεύετέ μοι». Τότε ἐκμανεὶς ὁ εἰρήναρχος μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατεκρήμνισεν ἀπὸ τῆς ἁμάξης τοσοῦτον ὁρμητικῶς, ὥστε πεσὼν συνέτριψε τὸ ἀντικνήμιον. Ἀναστὰς δὲ ὡσεὶ μὴ ἔπαθέ τι, ἐπορεύετο ἥσυχος εἰς τὸ στάδιον· καὶ ἰδοὺ ἠκούσθη φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ λέγουσα· «ἴσχυε, Πολύκαρπε, καὶ ἀνδρίζου».

Προσαχθεὶς ἐνώπιον τοῦ ἀνθυπάτου ἐβιάζετο ὑπ'αὐτοῦ ὅπως ὀμόσῃ καὶ καταρασθῇ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· εἰς ταῦτα δὲ ὁ μακάριος ἀπήντησεν· «ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἔτη δουλεύω αὐτῷ καὶ οὐδέν με ἠδίκησε, καὶ πῶς δύναμαι βλασφημῆσαι τὸν βασιλέα μου τὸν σώσαντά με» ; Ἐπειδὴ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ἐπέμενεν ὁ ἀνθύπατος, ἀνταπαντῶν ὁ Πολύκαρπος εἶπεν· «εἰ κενοδοξεῖς ἵνα ὀμόσω τὴν καίσαρος τύχην (ὡς σὺ λέγεις), προσποιεῖς δὲ ἀγνοεῖν τίς εἰμι, μετὰ παρρησίας ἄκουε. Χριστιανός εἰμι· εἰ δὲ θέλεις τὸν τοῦ χριστιανισμοῦ μαθεῖν λόγον, δὸς ἡμέραν καὶ ἄκουσον. Εἰς ταῦτα ὁ ἀνθύπατος ὑπολαβὼν εἶπε· «πεῖσον τὸν δῆμον», πρὸς ἃ ὁ Πολύκαρπος ἀπεκρίθη. «Σὲ μὲν καὶ λόγου ἠξίωσα, δεδιδάγμεθα γὰρ ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναις τιμὴν κατὰ τὸ πρόσῆκον τὴν μὴ βλάπτουσαν ἡμᾶς ἀπονέμειν· ἐκείνους δὲ οὐχ ἡγοῦμαι ἀξίους τοῦ ἀπολογεῖσθαι αὐτοῖς». Τότε ὁ ἀνθύπατος προσεπάθησεν ἵνα διὰ ἀπειλῶν ἐκφοβίσῃ αὐτόν· ἰδὼν ὅμως τὸ στερρὸν τοῦ ἤθους τοῦ ἀνδρὸς προσέταξε τῷ κήρυκι ἵνα ἐν μέσῳ τοῦ σταδίου φωνήσῃ τρίς· «Πολύκαρπος ὡμολόγησεν ἑαυτὸν χριστιανὸν εἶναι». Ἅπαν τὸ πλῆθος τότε τῶν ἐθνικῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων τῶν κατοικούντων τὴν Σμύρνην ἐκραύγασε μεγαλορώνως· «οὗτός ἐστιν ὁ τῆς ἀσεβείας διδάσκαλος, ὁ πατὴρ τῶν χριστιανῶν, ὁ τῶν ἡμετέρων θεῶν καθαιρέτης, ὁ πολλοὺς διδάσκων μὴ θύειν, μηδὲ προσκυνεῖν τοῖς θεοῖς», ἐζήτησαν δὲ ἵνα ὑποστῇ τὸν διὰ πυρὸς θάνατον. Τοῦ ἀνθυπάτου ἀποδεξαμένου τὸ αἴτημα τούτων, ἔδραμον οὗτοι εἰς τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ βαλανεῖα, ὅθεν ἀπεκόμισαν ἄφθονον ξυλείαν διὰ πυράν. Ὅτε οἱ δήμιοι ἐζήτησαν ἵνα προσηλώσιν αὐτὸν δοκῷ καὶ οὕτω προσηλωμένον ῥύψωσιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πυράν, ὑπολαβὼν ὁ Πολύκαρπος εἶπεν· «ἄφετέ με οὕτως· ὁ γὰρ δούς μοι ὑπομεῖναι τὸ πῦρ, δώσει καὶ χωρὶς τῆς ὑμετέρας ἐκ τῶν ἥλων ἀσφαλείας ἀσάλευτον ἐμμεῖναι τῇ πυρᾷ». Πρὶν δ'ἀναφθῇ ἡ πυρὰ, διανοίξας τὰ χείλη προσηύξατο, μεθ' ὃ ἀναφθείσης, ἔρριψεν ἑαυτὸν γενναιότατα εἰς τὴν φλόγα.

Τοῦ θείου τούτου πατρὸς σώζεται ἐπιστολὴ πρὸς Φιλιππισίους ἐκδοθεῖσα ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ τῷ 1685 ἐν Λουγδούνῳ Βαταυῶν. Μαθητὴς αὐτοῦ ἐγένετο ὁ τὸν ἱερομάρτυρα Ποθεινὸν τῷ 178 διαδεξάμενος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Λουγδούνου Εἰρηναῖος. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἄρχεται ἐφέτος ἡ νηστεία τῆς Μ. τεσσαρακοστῆς·

Ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων τοῦ χριστιασισμοῦ χρόνων τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τοῦ πάσχα προαγεῖτο νηστείᾳ, ἧς ὅμως ὅ,τε χρόνος τῆς διαρκείας καὶ τὸ εἶδος ἦν ἀμφισβητήσιμον ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Εἰρηναίου· « οὐδὲ γὰρ μόνον περὶ τῆς ἡμέρας ἐστὶν ἡ ἀμφισβήτησις, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ εἴδους αὐτοῦ τῆς νηστείας. Οἱ μὲν γὰρ οἴονται μίαν ἡμέραν δεῖν αὐτοὺς νηστεύειν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ πλείονας, οἱ δὲ τεσσαράκοντα ὥρας ἡμερινάς τε καὶ νυκτερινὰς συμμετροῦσι τὴν ἡμέραν αὐτῶν. Καὶ τοιαύτη μὲν ποικιλία τῶν ἐπιτηρούντων, οὐ νῦν ἐφ' ἡμῶν γεγονυῖα, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον ἐπὶ τῶν πρὸ ἡμῶν· καὶ οὐδὲν ἔλαττον πάντες οὗτοι εἰρήνευσάν τε καὶ εἰρηνεύομεν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἡ διαφωνία τῆς νηστείας τὴν ὁμόνοιαν τῆς πίστεως συνίστησιν » (ἐπιστ. Εἰρην. πρὸς Βίκτ. παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Ε', κδ'). Τοῦτ' αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ τῷ 265 τὸ ζῆν ἐκμετρήσας Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, γράφων πρὸς Βασιλείδην· « μηδὲ τὰς ἓξ τῶν νηστειῶν ἡμέρας ἴσως μηδὲ ὁμοίως πάντες διαμένουσιν· ἀλλ' οἱ μὲν καὶ πάσας ὑπερτιθέασιν, ἄσιτοι διατελοῦντες· οἱ δὲ δύο· οἱ δὲ τρεῖς· οἱ δὲ τέσσαρας· οἱ δὲ οὐδεμίαν . . . Οἱ δέ τινες οὐχ ὅπως οὐχ ὑπερτιθέμενοι, ἀλλὰ μηδὲ νηστεύσαντες, ἢ καὶ τρυφήσαντες τὰς προαγούσας τέσσαρας, εἶτα ἐλθόντες ἐπὶ τὰς τελευταίας δύο καὶ μόνας ἡμέρας, αὐτὰς ὑπερτιθέντες, τήν τε παρασκευὴν καὶ τὸ σάββατον, μέγα τι καὶ λαμπρὸν ποιεῖν νομίζουσιν, ἂν μέχρι τῆς ἕω διαμείνωσι. Τούτοις οὐκ οἶμαι τὴν ἴσην ἄθλησιν πεποιῆσθαι τοῖς τὰς πλείονας ἡμέρας προσησκηκόσιν » (ἐν κεφ. α').

Ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἐνήστευον τρεῖς ἑβδομάδας, οἱ δὲ Ἕλληνες ἓξ ἕως ἑπτά. « Τὰς πρὸ τοῦ πάσχα νηστείας ἄλλως παρ' ἄλλοις φυλαττομένας ἐστὶν εὑρεῖν. Οἱ μὲν γὰρ ἐν Ῥώμῃ τρεῖς πρὸ τοῦ πάσχα ἑβδομάδας, πλὴν σαββάτου καὶ κυριακῆς, συνημμένας νηστεύουσιν· οἱ δὲ ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι καὶ οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸ ἑβδομάδων ἓξ τὴν πρὸ τοῦ πάσχα νηστείαν νηστεύουσι, τεσσαρακοστὴν αὐτὴν ὀνομάζοντες· ἄλλοι δὲ πρὸς τούτοις· ἄλλοι πρὸ ἑπτὰ τῆς ἑορτῆς ἑβδομάδων τῆς νηστείας ἀρχόμενοι, καὶ τρεῖς μόνας πενθημέρους ἐκ διαλειμμάτων νηστεύοντες, οὐδὲν ἧττον καὶ αὐτοὶ τεσσαρακοστὴν τὸν χρόνον καλοῦσι ». (Σωκρ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Ε', ιδ'). Ἀπὸ τῆς στ' ἑκατονταετηρίδος ἐνήστευον καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἓξ ἑβδομάδας, ἢ 36 ἡμέρας, ὡς ἀφαιρουμένων ἀπὸ τῆς νηστείας τῶν ἐν τῷ μέσῳ κυριακῶν, καθ' ἃ πιστούμεθα ἐκ τοῦ ἑπομένου ἀποσπάσματος τῆς ὁμιλίας Γρηγορίου τοῦ μεγάλου· « A praesenti die usque ad paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomadae veniunt, quarum videlicet dies XLII veniunt, ex quibus VI dies dominici subtranhuntur, non plus in abstinentia, quam XXXVI dies remanent.»

Ἀλλ'ὡς τὴν διάρκειαν, οὕτω καὶ κατὰ τὸ εἶδος τῆς νηστείας διεφώνουν. « Ἔστι δὲ εὑρεῖν οὐ μόνον περὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν διαφωνοῦντας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποχὴν τῶν ἐδεσμάτων οὐχ ὁμοίαν ποιουμένους· οἱ μὲν γὰρ πάντη ἐμψύχων ἀπέχονται, οἱ δὲ τῶν ἐμψύχων ἰχθῦς μόνον μεταλαμάνουσι, τινὲς δὲ σὺν τοῖς ἰχθύσι καὶ τῶν πτηνῶν ἀπογεύονται, ἐξ ὕδατος καὶ αὐτὰ κατὰ τὸν Μωϋσέα γεγενῆσθαι, λέγοντες· οἱ δὲ ἀκροδρύων καὶ ὠῶν ἀπέχονται· τινὲς δὲ καὶ ξηροῦ ἄρτου μόνου μεταλαμβάνουσιν· ἄλλοι δὲ οὐδὲ τούτου· ἕτεροι δὲ ἄχρις ἐνάτης ὥρας νηστεύοντες, διάφορον ἔχουσι τὴν ἑστίασιν» (Σωκρ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Ε', κδ').

Τρίτη 24. Τῆς εὑρέσεως τῆς ταμίας κεφαλῆς τοῦ ἁγίου, προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Ὁ Δουκάγγιος ἰσχυρίζεται ὅτι σώζεται αὕτη ἐν Ἀμβιανῷ πρωτευούσῃ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Πικαρδίας. Ὁ Χάμμερ ἱστορεῖ ὅτι ἀνέκειτο αὕτη ἐν

τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου τῇ ἐν τῇ Πέτρᾳ, ὅθεν παρελήφθη εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν θησαυροφυλάκιον· ὁ δὲ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος βεβαιοῖ ὅτι μέρος μὲν αὐτῆς σώζεται ἐν τῇ τοῦ Διονυσίου μονῇ τῇ ἐν τῷ ἁγιονύμῳ Ὄρει, μέρος δὲ ἐν τῷ ναῷ τοῦ παναγίου τάφου ἐν Ἱεροσολύμοις.

Τετάρτη 25 Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Ταράσιος ἐγεννήθη τῷ 740 ἔτει τῆς σωτηρίας ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλεων ἐκ γονέων ἐπιφανῶν, τοῦ ἄλλοτε δηλονότι ἐπάρχου τῆς πόλεως Γεωργίου καὶ τῆς ἐκ πατρικίων καταγομένης Εὐκρατίας. Διαπρεπέστατος δὲ καὶ αὐτὸς γενόμενος ἐπί τε παιδείᾳ καὶ χρηστότητι βίου, ἀνήχθη εἰς τὸ ἀξίωμα ἀσηκρήτου τῆς βασιλίσσης, ἤτοι ἐξ ἀπορρήτων γραμματέως αὐτῆς.

Λήγοντος τοῦ 784, ἀποθανόντος τοῦ τέως προϊσταμένου τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Παύλου τοῦ Δ΄ τοῦ καὶ νέου Ἐλεήμονος ἐπονομαζομένου, ἡ τότε τὰ σκῆπτρα κρατοῦσα αὐτοκράτειρα Εἰρήνη συναγαγοῦσα τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἐν τέλει εἰς Μαγναύραν, ἐλάλησεν αὐτοῖς ὧδε· «γινώσκετε, ἀδελφοί, τί πεποίηκεν ὁ Παῦλος πατριάρχης (τὴν ἐγκατάληψιν τοῦ θρόνου καὶ τὴν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Φλώρου προσφυγήν, ἔνθα τῇ 31 αὐγούστου τοῦ ἰδίου ἔτους ἔλαβε τὸ μοναχικὸν σχῆμα). Καὶ εἰ μὲν ἔζη, οὐκ ἂν κατεδεξάμεθα τοῦτον ἀφεῖναι τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον, καὶ εἰ μοναδικὸν σχῆμα περιεβάλλετο. Ἐπεὶ δὲ, ὡς τῷ Θεῷ ἀρεστὸν ἦν, τοῦ βίου μετέστη, φροντίσωμεν ἀνθρώπου, ὅστις δύναται ποιμαίνειν ἡμᾶς, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ἐπιστηρίξαι λόγοις διδασκαλικοῖς». Πάντων δὲ τὸν Ταράσιον ἐκζητησάντων, ἡ βασίλισσα ἀπεκρίνατο ὅτι πρὸς αὐτὸν καὶ αὐτὴ ἀπεῖδε, πλὴν οὗτος ἀπειθεῖ. Τότε ἀνεβόησαν οἱ ἐν τῇ Μαγναύρᾳ· «εἰπάτω δι' ἣν αἰτίαν οὐ δέχεται τὴν ψῆφον τῆς βασιλείας καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ.» Προσκληθεὶς οὖτος ὁ Ταράσιος, ἀπήντησεν ἀπολογούμενος· «οἱ τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἡμῶν τῶν χριστιανῶν φύλακες καὶ ζηλωταὶ τῶν εἰς δόξαν Θεοῦ γενομένων πιστοὶ βασιλεῖς ἡμῶν, πάντων τῶν εἰς ἀρέσκειαν αὐτοῦ καὶ συμφέρον ἡμῖν τὴν φροντίδα ποιούμενοι, μάλιστα δὲ τῶν ἐκκλ. καὶ νῦν ἐπιμελῶς διαμεριμνήσαντες καὶ διανοηθέντες τοῦ ἀρχιερέα προχειρισθῆναι ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι αὐτῶν πόλει, ἐπὶ τὸν εὐσεβῆ αὐτῶν νοῦν μὲ ἀνέλαβον, καὶ φανερῶς μοι τὸ βεβουλευμένον αὐτοῖς ἐξειπεῖν ἐκέλευσαν. Ἐμοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνάξιον ἑμαυτὸν ἀποφηναμένου καὶ μηδεμίαν συγκατάθεσιν ποιησαμένου καὶ τὸν ζυγὸν τοῦ φορτίου μὴ δυνάμενόν με βαστάσαι ἢ ὑπενεγκεῖν, ἐκέλευσάν με προσαγαγεῖν εἰς τὸ πρόσωπον ὑμῶν· διότι καὶ σύμψηφοι γεγόνατε τῇ βουλῇ ταύτῃ. Καὶ νῦν, ὦ ἄνδρες, φοβούμενοι τὸν Θεόν, καὶ ἔχοντες αὐτὸν ἀεὶ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, οἱ τῇ Χριστοῦ κλήσει τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ὀνομαζόμενοι, χριστιανοὶ λέγω, ἀκούσατε βραχὺν λόγον ἀπολογίας παρὰ τῆς ἡμετέρας ἀτελείας καὶ οὐθενότητος. Ἐγὼ μέν, εἴ τι τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῶν βασιλεῦσι καὶ κατὰ πάντα ὀρθοδόξοις ἀπελογισάμην, καὶ ἐνώπιον ὑμῶν προσαπολογοῦμαι, φόβῳ συνέχομαι συγκαταθέσθαι ἐπὶ τῇ ψήφῳ ταύτῃ καὶ εὐλαβοῦμαι ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ προσδραμεῖν οὕτως καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπερισκέπτως, ἵνα μὴ ὑποπέσω φοβερῷ καταιρίματι. Εἰ γὰρ ὁ θείων φωνῶν ἀκροασάμενος, οὐρανόν τε ἐσχηκὼς παιδευτήριον καὶ παραδείσου θεωρὸς γενόμενος, ἀκούσας τε ἄρρητα ῥήματα, καὶ βαστάσας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων Παῦλος ὁ θεῖος ἀπόστολος Κορινθίοις γράφων ἔλεγε· «μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι», πῶς ἐγὼ ὁ τῷ κόσμῳ συναναστρεφόμενος, καὶ μετὰ λαϊκῶν ἠριθμημένος, καὶ στρατευόμενος ἐν βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις, οὕτως χωρὶς ἀνακρίσεως καὶ περισκέψεως δύναμαι εἰσπηδῆσαι εἰς τὸ τῆς ἱερωσύνης μέγεθος; Φοβερὸν τὸ ἐγχείρημα πρὸς τὴν ἐμὴν σμικρότητα, θρασὺ τὸ ἐπιτήδευμα. Ἡ δὲ αἰτία τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐμῆς παραιτήσεώς ἐστιν αὕτη. Ὁρῶ καὶ βλέπω τὴν ἐπὶ τὴν πέτραν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τεθεμελιωμένην Ἐκκλησίαν αὐτοῦ διεσχισμένην καὶ διῃρημένην καὶ ἡμᾶς ἄλλοτε ἄλλως λαλοῦντας, καὶ τοὺς τῆς Ἀνατολῆς ὁμοπίστους ἡμῶν χριστιανοὺς ἑτέρως, καὶ συμφωνοῦντας αὐτοῖς τοὺς τῆς Δύσεως· ἀλλατριουμένους δὲ ἡμᾶς ἐκείνων ἁπάντων, καὶ καθ' ἑκάστην ὑπ' αὐτῶν ἀναθεματιζομένους· δεινόν ἐστι τὸ ἀνάθεμα, πόρρω τοῦ Θεοῦ βάλλει, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιδιώκει, ἀπάγον εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Οὐκ οἶδεν ὁ τῆς Ἐκκλησίας ὅρος καὶ νόμος ἕριν καὶ φιλονεικίαν, ἀλλ' ὥσπερ οἶδεν ἓν βάπτισμα, μίαν πίστιν, οὕτω καὶ συμφωνίαν μίαν ἐπὶ παντὸς πράγματος ἐκκλησιαστικοῦ. Οὐδὲν γάρ ἐστιν ἀποδεκτὸν καὶ εὐάρεστον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς τὸ ἑνωθῆναι ἡμᾶς καὶ γενέσθαι μίαν καθολικὴν ἐκκλησίαν, καθ' ἃ καὶ ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς εἰλικρινοῦς ἡμῶν πίστεως ὁμολογοῦμεν καὶ αἰτοῦμεν, ἀδελφοί, (οἶμαι δὲ καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ γινώσκω τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἔχειν ὑμᾶς) παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ ὀρθοδόξων βασιλέων ἡμῶν σύνοδον οἰκουμενικὴν συναθροισθῆναι, ἵνα γενώμεθα οἱ τοῦ ἑνὸς Θεοῦ ἓν, καὶ οἱ τῆς τριάδος ἡνωμένοι καὶ ὁμόψυχοι καὶ ὁμότιμοι, οἱ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν Χριστοῦ σῶμα ἓν συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, οἱ τοῦ ἁγίου πνεύματος οὐ κατ' ἀλλήλων, ἀλλὰ σὺν συναλλήλοις, οἱ τῆς ἀληθείας τὸ αὐτὸ φρονοῦντες καὶ λέγοντες, καὶ μὴ ᾖ ἔρις καὶ διχοστασία ἐν ἡμῖν, ὅπως ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσῃ πάντας ἡμᾶς. Καὶ οἱ μὲν κελεύουσιν οἱ τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχοι βασιλεῖς ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐμῇ αἰτήσει ἐπινεῦσαι, συγκατατίθεμαι κἀγώ, καὶ τὴν κέλευσιν αὐτῶν ἐκπληρῶ, καὶ ὑμῶν τὴν ψῆφον ἀσπάζομαι, εἰ δὲ μή γε, ἀδυνάτως ἔχω τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὑποβληθῶ τῷ ἀναθέματι, καὶ εὑρεθῶ καταδεδικασμένος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κριτοῦ τῆς δικαιοσύνης, ἔνθα οὔτε βασιλεύς, οὔτε ἱερεύς, οὔτε ἄρχοντες, οὔτε πλῆθος ἀνθρώπων δύναταί με ἐξελέσθαι. Καὶ εἴ τι ἔστιν ἀρεστὸν ὑμῖν, ἀδελφοί, δότε τῆς ἐμῆς ἀπολογίας, φράσατε δὲ μᾶλλον αἰτήσεως, ἀπόκρισιν».

Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο ἀποδεκτή, καὶ ὁ Ταράσιος διελθὼν τοὺς ἱερατικοὺς βαθμοὺς προὐχειρίσθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τῇ 25 δεκεμβρίου τοῦ 784. Ἡ ἁγία ζ΄ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἧς ἔξαρχος ὁ μακάριος ἐγένετο Ταράσιος, κατέπαυσε τὸ ἐκ τῆς εἰκονομαχίας σχίσμα καὶ τὸ ὀρθόδοξον διετύπωσε δόγμα περὶ τῆς ὀφειλομένης τιμῆς εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας· ὁσίως δὲ καὶ θεαρέστως ποιμάνας τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ ἔτη 21 καὶ μῆνας δύο, ἐτελεύτησε τῇ 25 φεβρουαρίου 806.

Τὴν ἡμέραν ταύτην, πρώτην τετάρτην τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἡ τῶν προηγιασμένων δώρων γίνεται λειτουργία, περὶ ἧς πραγματευσόμενα ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ ἄρθρου ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

Πέμπτη 26. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.

Γεννηθεὶς οὗτος ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκ γονέων ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ πλούτῳ διακρινομένων, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ε΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἀπάρας ἐκ τῆς γενεθλίου αὐτοῦ γῆς, ἔλαβεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, προχειρισθεὶς εἶτα πρεσβύτερος καὶ βραδύτερον Γάζης χειροτονηθεὶς ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας. Τοῦ μακαρίου τούτου ἀνδρὸς μνημονεύεται ἀποδημία εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς μεσίτευσιν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῶν τότε κρατούντων τῆς χώρας ἀδικουμένων πνευματικῶν τέκνων αὐτοῦ. Ἀφικόμενος ἐνταῦθα καὶ τῷ προκαθημένῳ τῆς οἰκουμενικῆς ὁλκάδος Ἰωάννῃ τῷ Χρυσορρήμονι τὰ κατ' αὐτὸν διηγησάμενος, μεσολαβήσει αὐτοῦ εὗρεν εἴσοδον εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὅτε καὶ ἐπέτυχεν ἰδεῖν πληρωθῆναι πάντα τὰ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ αἰτήματα. Ἐπανακάμψας δὲ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ, ἐτελεύτησεν ἐκεῖ μετὰ θεοφιλῆ ποιμαντορίαν ἐτῶν 24.

Παρασκευὴ 27. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.

Ἤκμασεν οὗτος περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς η΄ ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος Γ΄ τοῦ Ἰσαύρου· πρότερον ὁ ὅσιος οὗτος τὸν μονήρη

ὑπέδυ βίον καὶ μακρὰν τοῦ κόσμου ἐν ἐρήμῳ παραμένων πᾶσαν ἐνήσχει τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀρετήν, ὅτε δὲ δεινῶς ἐξηγέρθη κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων διωγμός, λιπὼν τὴν προσφιλῆ αὐτῷ ἐρημίαν ἐπὶ τὰς πόλεις ἦλθε, τὴν εἰκονομαχίαν ἐλέγχων καὶ τοὺς πιστοὺς ἐνισχύων εἰς τὸ ὀρθόδοξον δόγμα· τότε ὑπὸ τῶν κρατούντων εἰκονομάχων εἰς μυρίους ἐξετέθη διωγμοὺς καὶ πολλὰς ὑπέστη κακώσεις, ἃς γενναίως ὑπέμεινε καὶ ἐφ' αἷς κατηξιώθη τῆς δόξης τῶν τῆς ἐκκλησίας ὁμολογητῶν.

Τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας ταύτης ἡ ἐκκλησία πανηγυρικῶς προσέρχεται ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς μητρὸς τοῦ Θεοῦ, τὰς δεήσεις αὐτῆς στρέφουσα εἰς ὕμνον τῆς ὑπεράγνου παρθένου, τῆς ὑπερμάχου στρατηγοῦ τῶν πιστῶν, πρὸς ἣν σὺν τῇ εὐγνωμονούσῃ πόλει αὐτῆς καὶ ἅπαν τὸ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον πλήρωμα τῶν πιστῶν τὰ νικητήρια ἀναγράφει. Τὰ τῆς ἀκολουθίας ταύτης θέλομεν λεπτομερέστερον περιγράψει, ὅτε τὴν παρασκευὴν τῆς ε' τῶν νηστειῶν ἑβδομάδος τὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου ἀφηγηθησόμεθα· ἐπὶ τοῦ παρόντος σημειοῦμεν ὅτι, ἐπειδὴ ἐν τῇ ὑμνῳδίᾳ ταύτῃ ἐν ταῖς εἰς τιμὴν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἐγκωμιαστικαῖς ἐκφωνήσεσιν εἰκονίσθη ἐξόχως τὸ μυστήριον τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐκκλησία ἐθέσπισεν ἵνα πρὸς μνήμην καὶ οἰκοδομὴν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν πρὸς τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς τῶν πέντε πρώτων ἑβδομάδων τῶν νηστειῶν ψάλληται ἡ ἀκολουθία αὕτη ἡ ὀνομαζομένη χαιρετισμοὶ τῆς θεομήτορος, πρὸς ἣν ἐκ βάθους καρδίας ἀναχράζει συνεχῶς· «χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε», καὶ ὧν τὴν συνεχῆ ἀνανέωσιν διεπιστεύθη εἰς τὸν αὐτοπροαίρετον ζῆλον τῶν υἱῶν αὐτῆς.

Σάββατον 28. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ συναθλητοῦ τοῦ Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.

Ἐν τοῖς χρόνοις τῆς πρώτης εἰκονομαχικῆς περιόδου ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου τὸν καλὸν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἠγωνίσατο καὶ οὗτος ἀγῶνα καὶ τοῦ στέφους τοῦ ὁμολογητοῦ ἔτυχε.

Τὴν ἡμέραν ταύτην ἐν τοῖς μὴ ἐμβολίμοις ἔτεσι καὶ τὴν μνήμην ἄγομεν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κασσιανοῦ τοῦ Ρωμαίου, ὃς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ χλιδὴν καὶ ἡδυπάθειαν ἀπαρνησάμενος, τὸν μονήρη ὑπῆλθε βίον καὶ πᾶσαν σκληραγωγίαν ἐκμαθὼν τὸν βίον διήνυσε, μέχρις οὗ ὁ Κύριος μετεκαλέσατο αὐτὸν ἐκ τῆς φθαρτῆς ταύτης πρὸς τὴν αἰωνίαν ζωήν.

Αὐθημερὸν μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας φέρονται ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ εὐλογοῦνται τὰ γνωστὰ κόλυβα καὶ ψάλλεται κανὼν εἰς μνήμην τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος πολεμιστοῦ καὶ μάρτυρος ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν διωγμῶν.

Ὅτε Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης αὐτάρχης γενόμενος (360—363 μ.Χ.) ἀπεπειράθη ἵνα ἀνοικοδομήσῃ παρελθὼν καταπεσὸν καὶ ἀναζωπυρήσῃ τὴν πρὸς τοὺς μύθους πίστιν, διέταξεν ἵνα πᾶν τὸ πωλούμενον πρὸς τροφὴν ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς βασιλευούσης ταύτης ῥαντίζηται διὰ τοῦ αἵματος τῶν εἰδωλοθύτων· τότε ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος ἐπιφανεὶς κατ' ὄναρ τῷ πατριάρχῃ συνεβούλευσεν αὐτῷ τὴν ἁπλῆν ταύτην κατ' οἶκον τροφὴν εἰς διαφύλαξιν τῶν πιστῶν ἀπὸ τοῦ μολυσμοῦ. Διὅπερ καὶ ἡ καὶ ἡ ἐκκλησία εὐγνωμονοῦσα ἐθέσπισεν ἵνα κατ' ἔτος ἡ μνήμη τῆς εὐεργεσίας ταύτης τοῦ ἁγίου τελῆται τὸ σάββατον τῆς α' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν.

ΜΗΝ ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31.

Κυριακὴ 1. Μνήμη τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας τῆς ἀπὸ Σαμαρειτῶν. — Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἐν Συρίᾳ παρὰ τὸν Ἀντιλίβανον εἰς ἀπόστασιν 65 χιλιαμέτρων ΒΔ τῆς Δαμασκοῦ ὑπὸ τὴν 33, 58' Β. πλ. καὶ 34, 2' Α μήκους ἐκτείνεται σήμερον ἡ κωμόπολις Βαλβὲκ τὴν θέσιν ἐπέχουσα τῆς πάλαι περιλαλήτου Ἡλιουπόλεως, ἐν ᾗ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς β' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἡ ὁσιομάρτυς ἐγεννήθη, αὕτη ἐγκατεβίωσε καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ τὸ μαρτυρικὸν στέφανον ἔλαβε.

Τὴν κυριακὴν ταύτην ἡ ἐκκλησία πανηγυρίζει τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῆς ἐκ τοῦ διωγμοῦ, ὃν κατ' αὐτῆς ἤγειρεν ἡ μῆνις τῶν εἰκονομάχων βασιλέων.

Ἀποθανόντος Λέοντος Δ' τοῦ Χαζάρου, τρίτου καὶ τελευταίου βασιλέως τῆς πρώτης εἰκονομαχικῆς περιόδου (σεπτεμβρίου 780) ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰσαυρικοῦ οἶκου σκληρῶς πληγεῖσα στρατευομένη ἐκκλησία ἀπηλλάγη τῶν διώξεων καὶ ἀνέλαβεν ἀναψυχήν, τῆς ἐν Νικαίᾳ ζ' ἁγίας οἰκουμενικῆς συνόδου ἐπαναγαγούσης τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ ἀποδούσης εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τὸν εὐκλεᾶ κόσμον αὐτῶν. Ἡ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπιδαψιλευθεῖσα αὕτη ἡσυχία δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ, ἐπειδὴ τῷ 813 νέα εἰκονομαχικὴ ἀνεφάνη περίοδος ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου, Μιχαὴλ Β' τοῦ Τραυλοῦ καὶ Θεοφίλου, θανόντος περὶ τὰ τέλη ἰανουαρίου τοῦ 842. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου ἡ εὐσεβοῦς μνήμης σύζυγος αὐτοῦ Θεοδώρα ἀναλαβοῦσα τὴν κυβέρνησιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ αὐτῆς Μιχαὴλ τοῦ Γ', ἔξωσε τοῦ θρόνου τὸν καθαιρεθέντα εἰκονομάχον Ἰωάννην τὸν Ζ' τὸν καὶ Ἰανῆν ἐπονομαζόμενον καὶ συνοδικῇ διαγνώμῃ προυβίβασεν ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν τῆς ἐκκλησίας θρόνον τῇ 12 φεβρουαρίου 842 τὸν τέως Κυζίκου μητροπολίτην Μεθόδιον Α' τὸν ὁμολογητήν, οὗτινος τὴν μνήμην γεραίρει ἡ ἐκκλησία τῇ 26 ὀκτωβρίου. Πατριαρχοῦντος τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνδρός, συνεκλήθη ἐνταῦθα σύνοδος πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰρήνης, ἥτις καὶ ἐπέδωκεν εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τὰς εἰκόνας καὶ τὰ σκεύη τὰ διαρπαγέντα ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων, ἐμακάρισε τὴν μνήμην τῶν ζώντων καὶ κεκοιμημένων ζηλωτῶν τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἀπεκήρυξε τοὺς ἐν διαφόροις καιροῖς ἀναφανέντας ψευδοδιδασκάλους, οὓς ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπεν ἵνα δι' ἐντόνων ἐκφράσεων ἀποκρούσῃ ὡς ἐπαπειλήσαντας βλάψαι τὴν ἀκήρατον πίστιν τῶν ὀρθοδόξων. Ὅπως δὲ σώσῃ πολλὰς μυριάδας ἀθώων, ἤλεγξε τοὺς πανούργους ἀπατεῶνας καὶ ἀναθέματι ὑπέβαλε τοὺς ἐφευρέτας τῶν αἱρέσεων καὶ τοὺς ἀστοχήσαντας περὶ τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν, τὸ δὲ λυπηρὸν τοῦ χρέους ἐξεπλήρωσε φιλανθρωπίας χάριν. Στοιχοῦσα τοῖς λόγοις τοῦ τῶν ἐθνῶν ἀποστόλου καὶ διδασκάλου Παύλου λέγοντος· «ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα, ἀνάθεμα ἔστω» (πρὸς Γαλάτ. α', 8), μετεχειρίσθη καὶ τὴν γνησίαν αὐτοῦ ἔτι ἔκφρασιν πρὸς ἀποσύριξιν τῶν ἀποστατῶν, ὧν ἡ καταδίκη ἐν ἀρχῇ τῆς τεσσαρακοστῆς παρίσταται ἡμῖν παραδειγματικὴ εἰκὼν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ οὐρανίου ποιμένος ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ μέλλοντος γενέσθαι ἀποχωρισμοῦ τῶν προβάτων ἀπὸ τῶν ἐριφίων.

Δευτέρα 2. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἡσυχίου τοῦ συγκλητικοῦ.

Ἦν ἐκ Ῥώμης οὗτος καὶ ἐν τῇ τάξει τῶν εὐγενῶν αὐτῆς ἠριθμεῖτο· ἀλλὰ τῆς παρ' ἀνθρώποις εὐγενείας τὴν παρὰ Θεῷ ζηλώσας, παρρησιασάμενος ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀρχομένου τοῦ δ' αἰῶνος, πρὸ Μαξιμιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ μακάριον τέλος ἐδέξατο ῥιφθεὶς ἐν τῷ Ὀρόντι ποταμῷ.

Τρίτη 3. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου.

Καὶ οὗτοι περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς αὐτῆς ἤθλησαν ἑκατονταετηρίδος ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ. Συστρατιῶται καὶ συγγενεῖς ὄντες Θεοδώρῳ τῷ Τύρωνι, παρέστησαν Ἀσκληπιοδότῃ τῷ Καππαδόκων ἡγεμόνι καὶ μυριαχῶς βασανισθέντες, ὁ μὲν Κλεόνικος καὶ Εὐτρόπιος σταυροῦνται, ὁ δὲ Βασιλίσκος ἐν εἱρκτῇ τελειοῦται.

Τετάρτη 4. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ.

Ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς ζ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος· ἐπὶ δὲ

τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Φλαβίου τοῦ Πωγωνάτου (668—685) τὸ μοναχικὸν περιβληθεὶς σχῆμα, τὴν ἐνδοτέρω ἔρημον τῆς Θηβαΐδος κατέλαβε καὶ τοσοῦτον πρὸς ἀρετὴν ἀγῶνα ἔθετο, ὡς καὶ τῶν ἀγρίων θηρίων κατάρχειν.

Πέμπτη 5. Μνήμη τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Κόνωνος τοῦ ἐν Ἰσαυρίᾳ.

Ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἀσπασάμενος τὸν χριστιανισμόν, πολλοὺς τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν προσηγάγετο, τοῦθ' ὅπερ ἐκίνησε τὸν χόλον τοῦ ἐν Ἰσαυρίᾳ ἡγεμονεύοντος ἐθνικοῦ Μάγνου, ὡς συλλαβὼν διὰ βασανιστηρίων αὐτὸν προσεπάθει ἵνα ἐξαναγκάσῃ εἰς ἀπάρνησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλήθη ἐξωργίσθησαν ἐκ τῆς ὠμότητος τοῦ ἡγεμόνος καταπλαγέντα ἐκ τῆς σταθερότητος τοῦ μάρτυρος, ὁ μὲν Μάγνος αἰσθόμενος τὸν κίνδυνον ἔφυγε τὴν χώραν, τὸ δὲ πλῆθος λύσαντες τὸν ἅγιον ἐκ τῶν συνεχουσῶν αὐτὸν ἁλύσεων καὶ τὰ αἵματα ἀποσμήξαντες, ἐν τῷ ἰδίῳ κατέστησαν οἴκῳ, ἔνθα ἐπὶ δυσὶ χρόνοις βιώσας ἀπέθανε.

Παρασκευὴ 6. Τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα δύο μαρτύρων τῶν ἐν Ἀμορίῳ.

Περὶ τὰ μέσα τῆς θ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος δεινοῦ ἐκραγέντος πολέμου μεταξὺ τοῦ ῥωμαίου αὐτοκράτορος Θεοφίλου καὶ τοῦ Ἀββασίδου καλίφου Μοτοσσὲμ, τὸ Ἀμόριον πόλις τῆς Γαλατίας ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Τολιστοβοίων πρὸς δυσμὰς τοῦ Σαγγαρίου (Σακαρία) ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων μετὰ μακρὰν πολιορκίαν, καθ' ἣν ἑβδομήκοντα χιλιάδες τῶν κατοίκων ἐφονεύθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξηνδραποδίσθησαν. Μεταξὺ τῶν τελευταίων κατελέγοντο καὶ οἱ γεραιρόμενοι μάρτυρες, ἐν τοῖς πρώτοις τῷ γένει καὶ τοῖς ἀξιώμασι καταριθμούμενοι, οἵτινες στερροὶ ἐμμείναντες τῇ εἰς Χριστὸν πίστει καὶ μὴ καταδεξάμενοι ἀπομόσασθαι τὸν Χριστόν, ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν.

Σάββατον 7. Μνήμη τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων τῶν ἐν Χερσῶνι ἐπισκοπησάντων Ἐφραίμ, Βασιλέως, Εὐγενίου, Ἀγαθοδώρου, Καπίτωνος, Αἰθερίου καὶ Ἐλπιδίου.

Τῷ 308 Μ. Χ. ἤτοι τῷ ἑκκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας, Ἕρμωνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων ἐν διαφόροις ἔθνεσιν ἐπισκόπους ἐξαποστείλαντος τοῦ ἀποστολικῶς τὸν λόγον κηρύττειν καὶ τὸν Χριστὸν καταγγέλλειν, συναπεστάλησαν παρ' αὐτοῦ καὶ οἱ θεοφόροι οὗτοι πατέρες εἰς τὴν τῶν Ταυροσκυθῶν, ἔνθα ὑπὸ τῶν ἐξ ἀπιστίας τετυφλωμένων ἐθνικῶν οὐ μικρὸν ἐκακώθησαν. Αἰθερίου δὲ καὶ Καπίτωνος δίχα, οἱ λοιποὶ βίαιον ἔσχον τέλος.

Κυριακὴ 8· Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτου ἐπισπόπου Νικομηδείας· κυριακὴ δ' τῶν νηστειῶν, καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ.

Ὁ Θεοφύλακτος σύγχρονος ἦν τοῦ ἐν ἁγίοις Ταρασίου, παρ' οὗ εἰς ἐπίσκοπον Νικομηδείας προεχειρίσθη· ὑπέρμαχος δὲ τῆς ὀρθοδοξίας ἀναδειχθεὶς οὐ μικρὸν ἐκακώθη ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων βασιλέων τῆς δευτέρας οἰκονομαχικῆς περιόδου, ὅτε, βασιλεύοντος Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, σὺν Νικηφόρῳ τῷ διαδεξαμένῳ τὸν Ταράσιον ἐπὶ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ὑπερόριος μετὰ τῶν ἐν ἀρχιερεῦσι λογάδων καὶ ὁ ἱερὸς ἐκπέμπεται Θεοφύλακτος, ὃς οὕτω κακουχούμενος τὸ πνεῦμα παρέδωκε.

Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1296 ἐκ πατρὸς συγκλητικοῦ Κωνσταντίνου ὀνόματι καὶ τὸ γένος ἐξ Ἀσίας ἕλκοντος· ἐπταέτης δὲ ἀπορφανισθεὶς αὐτοῦ ἀνετράφη ἐν βασιλείοις αὐλαῖς, ἃς καταλιπὼν ἅμα τοῖς δυσὶν ἀδελφοῖς του, μετέβη εἰς τὸ ὄρος Ἄθω, ἔνθα ἐπὶ πολλὰ ἔτη παρέμεινε, τὸν ἀσκητικὸν βίον ὑπερχόμενος. Τῷ 1347 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰσιδώρου, τοῦ πίλην Βουχείρα τοῦ ἀπὸ Μονεμβασίας πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως γενομένου, προεχειρίσθη εἰς ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης, ἣν καὶ θεαρέστως ἐποίμανεν ἄχρι τοῦ 1360, ὅτε πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

Ὁ τῷ Παλαμᾷ συγχρονήσας καὶ ἀπὸ Ἡρακλείας πατριάρχης γενόμενος Φιλόθεος ὁ σιναΐτης, ἀσκητικὸς καὶ ἐλλόγιμος, λέγει ὅτι «τρία μὲν ἔτη καὶ ἑξήκοντα τὰ πάντα συγγεγονὼς (τὴν ψυχὴν) τῷ συμφώτῳ αὐτοῦ σαρκίῳ, δυοκαίδεκα δ' ἐκ τούτων αὐτῶν κατὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας θαυμαστὴν προστασίαν ἐκείνῳ συνδιηγωνισμένην πρὸς τὸ ἄμεινον.» Γεννάδιος δὲ ὁ Σχολάριος περὶ αὐτοῦ ἀποφαίνεται. «Γρηγόριος ὁ Θεσσαλονίκης ὁ Παλαμᾶς πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους κατὰ Λατίνων ἐξέδωκεν, ἀνὴρ τῇ μὲν δυνάμει τῶν λόγων καὶ τέχνῃ μήτε τῷ Νείλῳ (τῷ Καβασίλᾳ) τῷ μακαρίῳ, μήτ' ἄλλῳ τινὶ τῶν μεγάλων παραχωρῶν· εἰδήσει δὲ τῶν Γραφῶν καὶ τῶν διδασκάλων τῆς πίστεως, καὶ ἀρετῇ πρὸς τοῦτο καὶ ταῖς τοῦ Θεοῦ χάριτι δι' αὐτὴν, εἴπερ τις τῶν πώποτε διαπρέψας.»

Τὰ κατὰ Λατίνων συγγράμματα τοῦ Παλαμᾶ εἰσι· α) λόγος ἀποδεικτικὸς πρῶτος ὅτι οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ἀλλ' ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· β') λόγος δεύτερος περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὅτι οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ· καὶ πρὸς τὰ παρὰ τῶν Λατίνων ἐκ τῆς θείας γραφῆς εἰς συνηγορίαν αὐτῶν δηθὲν προτεινόμενα. Ἀμφότεροι οἱ λόγοι οὗτοι συνετάχθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1355, ἐκδοθέντος κατὰ τὴν μαρτυρίαν Δωσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων ἐνταῦθα τῷ 1628 ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ συνταθέντος πατριαρχικοῦ τυπογραφείου. γ') Εἰς τὰς παρὰ τοῦ Βέκκου ὑπὲρ Λατίνων ἐπὶ ταῖς συλλεγείσαις ὑπ' αὐτοῦ γραφικαῖς χρήσεσιν ἀντεπιγραφαί, δεικνῦσαι δυσσεβεῖς ἐχούσας τὰς τοιαύτας ἐπιγραφὰς, καὶ ἀντιθέτους οὔσας ταῖς συνειλεγμέναις τῶν ἁγίων ῥήσεσι· δ') ὁμιλία περὶ πίστεως, ἐν ᾗ καὶ τῆς κατ' εὐσέβειαν ὁμολογίας ἔκθεσις· ε') ὅτι οἱ Λατῖνοι λέγοντες καὶ ἐξ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα, οὐκ ἔχουσι διαφυγεῖν τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτοῖς, ὅτι τοῦ ἑνὸς Πνεύματος δύο λέγουσιν ἀρχὰς καὶ ὅτι τοὺς θεολογικοὺς συλλογισμοὺς ἀποδεικτικοὺς μᾶλλον δεῖ καλεῖν ἢ διαλεκτικούς· ς') ὁμολογία τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως· ζ') ἐπὶ Λατίνων συντομία.

Ἐν τῇ ὁμολογίᾳ Μητροφάνους τοῦ Κριτοπούλου ὑπάρχει Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης ἡ ἑξῆς πρόρρησις· «γινώσκετε, τέκνα μου, ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης μέλλει διαιρεθῆναι εἰς πολλὰ τμήματα».

Δευτέρα 9. Μνήμη τῶν ἁγίων μεγάλων τεσσαράκοντα μαρτύρων τῶν ἐν τῇ λίμνῃ Σεβαστείας μαρτυρησάντων.

Οὗτοι ἐκ διαφόρων χωρῶν ὁρμώμενοι ἐν ἑνὶ τάγματι ἐστρατεύοντο παραμένοντες ἐν Σεβαστείᾳ (Σιβὰς, ἀρχαίστι τὰ Κάβειρα), ἥτις διετήρησεν, εἰ καὶ παρεφθαρμένον, τὸ ὄνομα ὅπερ Σεβάστεια ἡ Πυθοδωρὶς βασίλισσα τοῦ Πόντου ἔδωκεν αὐτῇ.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν παρὰ τὸ Χαλκοῦν τετράπυλον ἐγγὺς που τῆς στηλης τοῦ Κωνσταντίνου (τσεμπερλὶ-τὰς) «περὶ τὸ καίριον καὶ μέσον τῆς πόλεως» κατὰ τὸν Χωνιάτην ἔκειτο ὁ κάλλιστος καὶ ὁ μέγιστος ναὸς τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, ἐν ᾧ τὴν θ' μαρτίου ἡ σύναξις αὐτῶν ἐτελεῖτο.

Τρίτη 10. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κοδράτου τοῦ ἐν Κορίνθῳ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Οὗτος ἦν Κορίνθιος· κομιδῇ δὲ νέος ἤθλησεν αὐτόθι ὑπὲρ Χριστοῦ μετὰ Ἀνέκτου, Παύλου, Διονυσίου, Κυπριανοῦ καὶ Κρήσκεντος ἐπὶ τοῦ ἐπὶ Δεκίου κινηθέντος διωγμοῦ.

Τετάρτη 11. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σωφρονίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Περσῶν ἅλωσιν τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ γενομένην κατὰ ἰούνιον τοῦ 614, ὅτε ὁ πατριάρχης Ζαχαρίας σὺν τῷ τιμίῳ

σταυρῷ καὶ πολλῶν κατοίκων τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν εἰς αἰχμαλωσίαν. ὁ ἱερὸς Σωφρόνιος καταλελεγμένος ἐν τῇ τάξει τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἐσώθη φυγὼν μετ' ἄλλων εἰς Ἀλεξάνδρειαν, παρὰ Ἰωάννῃ τῷ Ἐλεήμονι, οὗ τὰς ἀρετὰς μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἐξύμνησε. Τελευτήσαντος τοῦ Ζαχαρίου μετὰ τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπάνοδον, ὁ ἱερὸς Σωφρόνιος ἐξελέγη πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως καὶ ταύτης προΐστατο, ὅτε αὕτη περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἀράβων (637 Μ. Χ.). Ἀλλὰ ποιμαίνας καὶ ὑπὸ τῇ ἀραβικῇ κυριαρχίᾳ τὴν Ἐκκλησίαν Ἱερουσαλὴμ ὁ μακάριος Σωφρόνιος, οὕτως ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον.

Πέμπτη 12. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους.

Οὗτος ἤκμασε κατὰ τὰ τέλη τῆς η΄ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς θ΄ ἑκατονταετηρίδος· γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου, σχεδὸν ἀνετράφη ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐλῇ καὶ ἐμνηστεύθη νέα τινὰ εὐγενῆ καὶ πλουσίαν· ὑπὲρ πάντα ὅμως τὰ τοῦ κόσμου ἀγαθὰ προτιμήσας τὴν ἡσυχίαν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἐδόθη εἰς προσευχὴν καὶ μελέτην· ὅθεν ἀναχωρήσας εἰς μοναστήριόν τι τῆς Μυσίας Μαλέαγρι καλούμενον, ἐγένετο ἐπαξίως ἡγούμενος αὐτοῦ καὶ ἠσχολήθη εἰς ἐξακολούθησιν τῆς χρονολογίας τοῦ Συγκέλλου, συγγράψας ἱστορίαν ἀπὸ τοῦ 284—813, ἄχρι τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Κουροπαλάτου, ἔργον σπουδαιότατον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ἱστορικὰς εἰδήσεις. Ἐκ τῆς μονῆς ταύτης ἐξῆλθεν ὅπως ὑπερμαχήσῃ τοῦ δόγματος τῆς τῶν εἰκόνων προσκυνήσεως καὶ παρέστη τῷ 787 εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ ζ΄ οἰκουμενικὴν σύνοδον. Κατόπι νέου σάλου ἐξεγερθέντος ὑπὸ τῶν εἰκονοκλαστῶν ἐξῆλθεν αὖθις ὁ Θεοφάνης τῆς μονῆς αὐτοῦ τῷ 813 ὅπως συμμετάσχῃ τῶν πόνων καὶ ἀγώνων τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου. Κρατηθεὶς δὲ ὑπὸ Λέοντος Ε΄ τοῦ Ἀρμενίου, ἐξωρίσθη εἰς Σαμοθράκην, ἔνθα καὶ ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ τῷ 818.

Ἡ χρονολογία αὐτοῦ ἐξεδόθη τῇ 1655 ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ εἰς φύλλον ὑπὸ τοῦ Combefis καὶ περιελήφθη τῷ 1839 ἐν τῇ ἐν Βόννῃ συλλογῇ τῆς Βυζαντίδος εἰς δύο τόμους εἰς 8ον.

Παρασκευὴ 13. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Τελευτήσαντος τῇ 25 φεβρουαρίου τοῦ 806 τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου Ταρασίου, κοινῇ γνώμῃ εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ ἐν ἁγίοις οὗτος Νικηφόρος ὁ Α΄ ὁ ἀσηκρήτης, Κωνσταντινουπολίτης τὴν πατρίδα καὶ ἐξ εὐγενῶν καταγόμενος, ὃς πρὸ καιροῦ λιπὼν τὰ ἐγκόσμια εἶχε περιβληθῆ τὸ παπεινὸν τοῦ μοναχοῦ τριβώνιον. Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐγένετο τῇ 12 ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους· ἐπεδόθη δὲ μετὰ ζήλου εἰς κατάπαυσιν τοῦ τῶν εἰκονομάχων σάλου καὶ εἰς διασκέδασιν τῆς πλάνης αὐτῶν, ἔχων μετὰ χεῖρας τὰ προσφάτως ἐν οἰκουμενικῇ συνόδῳ θεσπισθέντα. Ἐπὶ τῆς βραχυβίου βασιλίας Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Γενικῶν, Σταυρακίου, καὶ Μιχαὴλ Κουροπαλάτου τοῦ Ῥαγκαβῆ ἀπήλαυσεν εἰρήνης, ἀφ' ἧς ὅμως τῇ 11 ἰουλίου τοῦ 813 τὴν ὑπάτην ἀρχὴν ἀνέλαβε Λέων Φλάβιος Ε΄ ὁ Ἀρμένιος ὁ τὰ τοῦ εἰκονομαχισμοῦ νοσῶν ἐξετέθη εἰς καταδιώξεις, ἄχρις οὗ τῇ 13 μαρτίου τοῦ 815 ἐκβληθεὶς τοῦ θρόνου ἐξωρίσθη εἰς Προικόννησον, ἔνθα καὶ τὸν βίον κατέλυσε τῇ 2 ἰουνίου τοῦ 827 ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ καὶ Θεοφίλου τῶν ὑστάτων εἰκονομάχων. Ὁ πατριάρχης οὗτος ἔγραψε χρονολογίαν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, ὡς καὶ σύντομον ἱστορίαν ἀπὸ τοῦ 602—770. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ τοῦτα εὑρηνται ἐκδεδομένα ἐν τῇ συλλογῇ τῆς Βυζαντίδος.

Σάββατον 14. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βενεδίκτου.

Ἐγεννήθη οὗτος τῷ 480 ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Νουρσίᾳ ἐκ γονέων ἐπιφανῶν. Ἀποσταλεὶς εἰς Ῥώμην χάριν ἐκπαιδεύσεως καὶ ἰδὼν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκεῖ διαφθορὰν τῶν ἠθῶν ἠσθάνθη ἔφεσιν νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὴν ἔρημον κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀναχωρητῶν τῆς ἀνατολῆς, ὧν τοὺς βίους εἶχεν ἀναγνώσει· ὅθεν ἀνεχώρησεν ἐκ Ῥώμης καὶ ἀπῆλθε 30 περίπου χιλιάμετρα μακρὰν αὐτῆς, ἀκολουθούσης τῆς τροφοῦ, ἥτις ἐδάθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν γονέων ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἡ ὁποία δι' ἀγάπην δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτόν· ἀλλ' ὁ Βενέδικτος ἀπεχωρίσθη καὶ ἀπ' αὐτῆς καὶ ἀπῆλθε δέκα περίπου χιλιάμετρα ἀπωτέρω, ἔνθα παρά τινα λίμνην εὗρε μεμονωμένον τινὰ τόπον, ἐπονομαζόμενον διὰ τοῦτο καὶ Sublacus (Subjaco). Ἐκεῖ εὗρε μοναχὸν τοὔνομα Ῥωμανὸν, εἰς ὃν καὶ μόνον ἔδειξε τὸ σπήλαιον ἔνθα κατῴκησεν.

Ὁ Ῥωμανὸς ἔχων τὸ μοναστήριον αὐτοῦ πλησίον, παρεῖχεν εἰς τὸν Βενέδικτον, στερούμενον πάσης τροφῆς, ἄρτον, οἰκονομῶν τοῦτον ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μερίδος. Ἐπειδὴ δὲ μεταξὺ τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ σπηλαίου τοῦ Βενεδίκτου ἔκειτο ἀπότομος βράχος, συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους ἵνα ὁ μὲν καταβιβάζῃ τὸν ἄρτον ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου διὰ μακροῦ σχοινίου προσδεδεμένον ἔχοντος καὶ κώδωνα, ὁ δὲ εἰδοποιούμενος ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ κώδωνος προσέρχηται εἰς παραλαβὴν αὐτοῦ.

Τρία ἔτη διέτριψεν ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐκείνῳ ὅτε ἀνακαλυφθεὶς ὑπὸ ποιμένων δὲν ἐβράδυνε νὰ γείνῃ γνωστὸς, διασπαρείσης τῆς φήμης αὐτοῦ. Τόσος δὲ ἦν ὁ σεβασμὸς, ὃν ἐνέπνεεν, ὥστε οἱ μοναχοὶ γείτονός τινος μοναστηρίου στερούμενοι ἀββᾶ ἠθέλησαν νὰ καταστήσωσι τὸν Βενέδικτον ἡγούμενον αὐτῶν. Μικρὸν ὅμως μετὰ ταῦτα ἐθέησε νὰ ἐγκαταλείπῃ αὐτοὺς καὶ ἀποσυρθῇ αὖθις εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἐρημίαν. Οἱ μοναχοὶ ἀπαρεσκόμενοι εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς αὐστηρότητα ἐπεβουλεύθησαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ ἠναγκάσθη ὁ Βενέδικτος ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἐν τούτοις ἡ φήμη αὐτοῦ ὁσημέραι ἐμεγεθύνετο καὶ πολλοὶ τῶν τῆς Ῥώμης ἐπισήμων προσερχόμενοι παρέδιδον αὐτῷ τὰ τέκνα αὐτῶν, ὅπως ἀναθρέψῃ καὶ μορφώσῃ διὰ τὸν κληρικὸν βίον· τότε ὁ Βενέδικτος συνεστήσατο 12 μοναστήρια, ὧν ἐν ἑκάστῳ ἔταξε 12 μοναχοὺς ὑπὸ ἕνα ἐπιστάτην. Δι' ἐπισυμβάσας ὅμως ἔριδας πρός τινα γείτονα ἱερέα Φλωρέντιον ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ὑπὸ ὀλίγων τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀκολουθούμενος κατέλαβε τὰ ἐρείπια παλαιοῦ τινος φρουρίου, ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄρους κειμένου καὶ ὀνομαζομένου Cartrum Cassinum, ἔνθα συνέστη τὸ περίφημον εἶτα γενόμενον μοναστήριον Monte Cassino ἐν τῇ νῦν terra di Lavora μεταξὺ Σοβιάκου καὶ Νεαπόλεως. Ἐνταῦθα εὗρεν ὁ ὅσιος τέμενος καὶ ναὸν, ἱερὰ τὰ Ἀπόλλωνι, εἰς ἃ οἱ χωρικοὶ προσέφερον ἔτι θυσίας. Ὁ Βενέδικτος διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ μετέστησε τούτους τοὺς πλάνης, κατέλυσε τὰ ἐθνικὰ ἐκεῖνα ἱερὰ καὶ ᾠκοδόμησε μικρὰν ἐκκλησίαν εἰς μνήμην τοῦ ἁγίου Μαρτίνου.

Ὁ Βενέδικτος ἠσχολήθη εἰς διοργάνωσιν τοῦ μοναχικοῦ ἐν Εὐρώπῃ βίου καὶ συνέταξε περὶ μοναχῶν κανόνας, ἐν οἷς διαλάμπει ἔξοχος διάνοια. Πολιτευσάμενος δὲ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ἀπέθανε τῷ 543.

Κυριακὴ 15. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἑπτὰ μαρτύρων. Γ΄ κυριακὴ τῶν νηστειῶν· ἡ προσκύνησις τοῦ τιμίου σταυροῦ.

Ἤκμασαν οὗτοι περὶ τὰ τέλη τῆς Γ΄ μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος καὶ ἤθλησαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης.

Ἡ κυριακὴ αὕτη ἀφιερώθη εἰς προσκύνησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ τοῦ Κυρίου, ἅπασα δὲ ἡ μετ' αὐτὴν ἑβδομὰς ὀνομάζεται τῆς σταυροπροσκυνήσεως.

Δευτέρα 16. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σαββίνου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ ἐν Πάτμῳ.

Ὁ μάρτυς ἐξ Αἰγύπτου καταγόμενος ἤθλησε τῷ 299 ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Ὁ ὅσιος κατήγετο ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Νικαίας. Οὗτος ἀδείᾳ καὶ χρηματικῇ βοηθείᾳ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ μεταβὰς εἰς Πάτμον ᾠκοδόμησε τὴν ἔτι σωζομένην ἐκεῖθι μονὴν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Τὸν βίον κατέλυσε τῇ 16 μαρτίου περὶ τὰ τέλη τοῦ ιά αἰῶνος ἐν Εὐβοίᾳ, ἔνθα ἐδέησε νὰ καταφύγῃ φεύγων τὰς τότε συχνὰς ἐπιδρομὰς τῶν πειρατῶν. Τὸ λείψανον αὐτοῦ μετέφεραν εἶτα οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς Πάτμον.

Τρίτη 17. Μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.

Ἦκμασεν οὗτος περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ε΄ ἑκατονταετηρίδος γεννηθεὶς ἐν Ῥώμῃ, ὅθεν ὅμως ἀπεδήμησε νέος τὴν ἡλικίαν, ἵνα τὸν ἄνετον βίον ἀνταλλάξῃ δι' ἀσκήσεων, ὧν χάριν κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐπεκλήθη.

Τετάρτη 18. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.

Οὗτος περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος γεννηθεὶς ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίου ἐπὶ τὸν ἀγιώτατον τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον ἀνήχθη, ὅθεν ὅμως διὰ ραδιουργιῶν Ἀκακίου τοῦ τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον Καισαρείας τῆς Φιλίππου τυραννοῦντος βίᾳ ἀπεσπάσθη καὶ ὑπερόριος ἐξεπέμφθη ἐπὶ τῷ μένειν αὐτὸν σταθερὸν τοῖς ἀποστολικοῖς δόγμασιν. Ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ διὰ τὴν ἀποστασίαν παραβάτου κληθέντος, ἐκδοθέντος δόγματος βασιλικοῦ κελεύοντος τοὺς ὑπὸ Κωνσταντίου ἐξαλειφθέντας ἐπισκόπους τὰς οἰκείας ἀναλαβεῖν ἐπισκοπάς, ὁ μακάριος Κύριλλος ἐπανῆλθεν ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, καλῶς δὲ καὶ θεοφιλῶς αὐτὸ ποιμάνας καὶ τὰς ἐμφερομένας αὐτῷ κατηχήσεις μνημόσυνον καταλελοιπὼς μετέβη πρὸς Κύριον.

Πέμπτη 19. Μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Χρυσάνθου καὶ Δαρείας.

Ὁ μὲν Χρύσανθος ἦν Ἀλεξανδρεὺς ἡ δὲ Δαρεία Ἀττική· ταύτην κάλλει μορφῆς πρωτεύουσαν μεταπεμψάμενος ὁ τοῦ Χρυσάνθου πατὴρ Πολέμων εἰς σύζυγον τῷ υἱῷ ἐξέδωκεν, ἐλπίζων ὅτι δι' αὐτῆς μεταστήσει τοῦτον ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως εἰς τὴν τῶν εἰδώλων αὖθις λατρείαν. Αὕτη ὅμως ἀντὶ τοῦ πεῖσαι ἐπείσθη ὑπ' ἐκείνου ἀποπτῦσαι τὴν ἀσέβειαν καὶ δεχθῆναι τὸ ἅγιον βάπτισμα· ὅθεν ἐγκαλοῦνται πρὸς Κελλερῖνον τὸν ἔπαρχον καὶ μυριαχῶς ὑπ' αὐτοῦ κολασθέντες, τέλος ζῶντες θάπτονται.

Παρασκευὴ 20. Μνήμη τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων (τῷ 728, ὅτε ἡ Παλαιστίνη ἔρμαιον ἦν ἐπιδρομῶν καὶ κακώσεων).

Σάββατον 21. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.

Ἦκμασε τὴν η΄ ἑκατονταετηρίδα καὶ ἐκακώθη ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων διὰ τὴν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἐγκαρτέρησιν αὐτοῦ.

Κυριακὴ 22. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βασιλείου πρεσβυτέρου τῆς Ἀγκυρανῶν ἐκκλησίας.—Κυριακὴ τετάρτη τῶν νηστειῶν.

Ὁ ἱερομάρτυς ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος ἤθλησεν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου.

Ἐν τῇ αὐτῇ κυριακῇ τῶν νηστειῶν ἡ ἐκκλησία προβάλλει ἡμῖν εἰς ἐποικοδόμησιν τὴν πολιτείαν τοῦ ὁσίου Ἰωάννου ἐν ἐγκρατείᾳ καὶ ἀσκήσει καταλύσαντος τὸν βίον ἐν Σινᾷ καὶ καταλιπόντος ἡμῖν τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ πόνημα ἡ Κλίμαξ. Αὕτη διὰ τριάκοντα βαθμίδων κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν τῆς ἐπὶ γῆς ἡλικίας τοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἐν τῷ κηρύγματι παρίστησι τὴν βαθμηδὸν πνευματικὴν τελειοποίησιν τοῦ χριστιανοῦ, καὶ εἶνε τὸ κάτοπτρον τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐπισφραγισθέντος διὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Ἰωάννου παραδείγματος. Κυρίως τὴν μνήμην τοῦ ὁσίου τούτου τελοῦμεν τῇ 30 μαρτίου.

Δευτέρα 23. Μνήμη τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Νίκωνος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.

Οὗτος ἐκ Νεαπόλεως τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀναχωρήσας, πρῶτον μὲν ἐν Χίῳ, εἶτα δὲ ἐν τοῖς πρὸς τὴν Προποντίδα παραλίοις τῆς Θράκης κατὰ τὸν Γάνον διῆλθεν ἀσκητεύων καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος πολλοὺς ὀπίσω αὐτοῦ ἐπισπώμενος. Χρόνῳ δ' οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπὶ τὴν ἐνεγκαμένην μετὰ τῶν μαθητῶν ἀπελθὼν ὅπως κηδεύσῃ τὴν μητέρα αὐτοῦ, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Νεαπόλεως ἀθλητικῶς τὸν βίον ἐπέρανε.

Τρίτη 24. Προεόρτια τοῦ εὐαγγελισμοῦ καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀρτέμωνος ἐπισκόπου τῆς ἐν Πισιδίᾳ Σελευκείας.

Ὁ Ἀρτέμων ἦν τῶν ἀποστόλων σύγχρονος· ὑπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ Παύλου διδαχθεὶς τὴν εὐσέβειαν, ἐπίσκοπος Σελευκείας ἐχειροτονήθη· ταύτην δὲ θεοφιλῶς ποιμάνας ἐν εἰρήνῃ τὸν βίον κατέλυσε.

Τετάρτη 25. Ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Τά τε προεόρτια τῆς μεγάλης ταύτης ἡμέρας καὶ αὐτὴ ἡ ἑορτὴ εἰσὶ πλήρη βαθυτάτων θεωριῶν, διότι ἀποκαλύπτεται τὸ ἀπ' αἰῶνος κεκρυμμένον μυστήριον. Ἐν τῷ ἑσπερινῷ πέντε ἀναγνώσματα ὑποσημαίνουσιν ἡμῖν διὰ τῶν εἰκόνων τῆς παλαιᾶς Διαθήκης τὴν σωτήριον ἐνσάρκωσιν. Ἡ περίπυστος πόλις Ναζαρὲτ, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον ἐγένετο ἡ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου φανέρωσις, κεῖται ἐν Παλαιστίνῃ ἐφ' ἑνὸς τῶν ὀροπεδίων τῶν ὁμονύμων ὀρέων, ἅτινα ὑψοῦνται πρὸς ἄρκτον τῆς κοιλάδος Ἰεζραέλ. Τὸ ὀροπέδιον, ἐφ' οὗ κεῖται ἡ πόλις αὕτη, κυκλοῦται πανταχόθεν ὑπὸ λόφων διαφόρου ὕψους. Τὸ κλίμα εἶνε εὐκρατέστατον, ἡ δὲ ἐντύπωσις, ἣν προξενεῖ, φαιδροτάτη καὶ ἀνεξάλειπτος. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ ἑξακισχιλίων ψυχῶν. Ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ οὐδεμία τῆς πόλεως ταύτης μνεία γίνεται· πρῶτον ἀπαντῶμεν αὐτὴν ἐν τῇ καινῇ Διαθήκῃ. Κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εὐηγγελίσατο τῇ παρθένῳ τὸ μέγα μυστήριον παρὰ τὴν πηγὴν τῆς πόλεως Ναζαρὲτ, καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη ἤντλει ὕδωρ. Περὶ τῆς πηγῆς ταύτης ὁ τῷ 1113 ἐπισκεψάμενος τὴν ἁγίαν γῆν ῥῶσσος ἡγούμενος Δανιὴλ γράφει· «ἐξελθόντες τῆς πόλεως εἰς τινα διάστασιν πρὸς τὴν θερινὴν ἀνατολὴν εὑρομεν φρέαρ βαθύτατον, οὗτινος τὸ ὕδωρ ἐστὶ ψυχρότατον καὶ ἔνθα καταβαίνομεν διὰ πολλῶν βαθμίδων. Τοῦτο δὲ τὸ φρέαρ ἐπικαλύπτει ἐκκλησία καθιερωμένη εἰς τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ, ἀπέχουσα τῆς μικρᾶς πόλεως Ναζαρὲτ ἥμισυ μόνον βέρστιον. Παρὰ τοῦτο τὸ φρέαρ ἡ ἁγιωτάτη παρθένος ἔλαβε τὸν πρῶτον ἀσπασμὸν τοῦ ἀγγέλου Γαβριήλ, ὅτε αὕτη ἦλθεν ἵνα ἀντλήσῃ ἐκ τοῦ φρέατος ὕδωρ. Τότε, ὅτε ἡ παρθένος ἐπλήρου τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ὕδατος, ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἀοράτως λέγει αὐτῇ· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Ἡ δὲ Μαρία προσβλέψασα καὶ μὴ ἰδοῦσά τινα, ἀλλ' ἀκούσασα μόνον τὴν φωνὴν ἔλαβε τὴν ὑδρίαν καὶ ἐπέστρεψεν ἐκπεπληγμένη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, λέγουσα, τί σημαίνει αὕτη ἡ φωνή, ἣν ἀκήκοα μηδένα ἰδοῦσα; Ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν Ναζαρὲτ κατέθηκε τὴν ὑδρίαν αὐτῆς, καὶ ἤρξατο ἐργάζεσθαι, ὅτε ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐλθὼν, προεφήτευσεν αὐτῇ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ».—Ἡ εἰς τὸ ΒΑ τῆς πόλεως μέρος ὑψουμένη σήμερον ἐκκλησία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐγήγερται ἐκεῖ, ἔνθα ἀναβλύζει ἡ δεδοξασμένη πηγὴ τῆς Ναζαρέτ. Παρὰ τὴν ἀρκτικὴν τῆς ἐκκλησίας ταύτης πλευρὰν καταβαίνομεν εἰς τὸ σεβάσμιον καὶ περικαλλὲς παρεκκλήσιον, ἐν ᾧ κεῖται τὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἱερόν. Ὑποκάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τοῦ παρεκκλησίου τούτου ὑπάρχει ὀπὴ ὁμοιάζουσα πρὸς στόμιον φρέατος, καὶ εἰς τὸν πυθμένα αὐτῆς ἀναβλύζει τὸ τῆς περιπύστου πηγῆς ὕδωρ, ὅπερ εἶνε γλυκὺ καὶ καὶ διαυγέστατον.

Πέμπτη 26. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.—Πέμπτη τῆς ε΄ ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν (Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Μ. κανόνος).

Παρασκευὴ 27. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ματρώνας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Αὕτη ἐν ὑπηρεσίᾳ διατελοῦσα Ἰουδαίας τινὸς, κατηκολούθει μὲν τῇ

κυρία της πορευομένη εἰς τὴν συναγωγήν, ἀλλὰ δὲν εἰσήρχετο εἰς αὐτήν· τοῦτο ἐπιγνοῦσα ἡ κυρία, ἀφ' οὗ μυριαχῶς ἐβασάνισε τὴν μάρτυρα, ἐνέκλεισεν εἰς εἱρκτήν, ἔνθα ἐξ ἀσιτίας τὸν βίον κατέλυσε.

Σάββατον 28. Τοῦ ὁσίου Ἰλαρίωνος τοῦ νέου.—Σάββατον τῆς ε΄ ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν τὸν ἀκάθιστον ὕμνον τῆς Θεοτόκου ἑορτάζομεν.

Ὅτε Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς προφάσει τοῦ ἐκδικῆσαι τὸν Μαυρικίου θρόνον τὰς κτήσεις τοῦ Βυζαντίου ἐπέβαμε καὶ μέχρι Χαλκηδόνος προελάσας, αὐτὴν ἠπείλει τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ τότε βασιλεὺς Ἡράκλειος τὸν κίνδυνον ἀπομακρῦναι θέλων, τὴν πολιορκουμένην πρωτεύουσαν ἀπολιπὼν, τὸν πόλεμον εἰς τὴν τῶν Περσῶν μετήγαγε χώραν, καθ' ἃ ἐν σελ. 279—282 τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἀφηγήθημεν. Ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐξεγερθέντες οἱ Ἄβαρες ἐξώρμησαν τότε ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τῇ 26 αὐγούστου τοῦ 626 ἐλθόντες ἐστρατοπέδευσαν ὑπ' αὐτὰ τὰ τείχη τῆς πρωτευούσης εἰς 80,000 μαχίμους ἄνδρας συμποσούμενοι. Τῇ 31 ἰουλίου ὁ τῶν Ἀβάρων Χαγάνος συμβαλόμενος διὰ σημείων μετὰ τοῦ ἐν Χαλκηδόνι στρατοπεδεύοντος πέρσου στρατηγοῦ ἐπεχείρησεν ἔφοδον, ἣν οἱ Βυζαντῖνοι ἀπέκρουσαν καταστρέψαντες δώδεκα αὐτοῦ πύργους καὶ διακωλύσαντες πᾶσαν κοινωνίαν τῶν Ἀβάρων μετὰ τῶν Περσῶν. Μεθ' ὅλην ταύτην τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐπιτυχίαν αὐτῶν οἱ Βυζαντῖνοι ἀναγκαῖον ἐνόμισαν νὰ διαπραγμάτευσωσι λόγους εἰρήνης τῷ Χαγάνῳ τῶν Ἀβάρων. Ἐπὶ δὲ τούτῳ τῇ 2 αὐγούστου πρεσβεία πατρικίων ἐξεπέμφθη εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ. Ὁ Χαγάνος ἐδέχθη τοὺς πρεσβευτὰς μετὰ πολλῆς τῆς ὑπεροψίας καὶ ἀρῆκεν αὐτοὺς ἱστασθαι ὀρθούς, ἐν ᾧ τρεῖς πρέσβεις Πέρσαι ἐκάθηντο παρ' αὐτῷ λαμπρῶς ἱματισμένοι. «Ἴδου, εἶπεν, οἱ Πέρσαι ἐπρέσβευσαν πρὸς ἐμὲ ἑτοίμως ἔχοντες νὰ μοι δώσι τρισχιλίους μαχητάς. Ἐὰν λοιπὸν θέλητε νὰ λάβῃ ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει ἀνὰ ἓν ἱμάτιον καὶ ἓν ὑποκάμισον, δύνασθε νὰ διαπεραιωθῆτε εἰς τὴν Ἀσίαν ἀφίνοντες εἰς ἐμὲ τὴν πόλιν καὶ τὴν περιουσίαν ὑμῶν. Οἱ σύμμαχοι καὶ φίλοι μου Πέρσαι δὲν θ' ἀδικήσωσιν ὑμᾶς καὶ θέλουσιν ἐπιτρέψει νὰ πορευθῆτε ὅπου ἂν βούλησθε. Ἄλλως ἀδύνατον νὰ σωθῆτε, πλὴν ἂν γένητε ἰχθῦς, ἵν' ἀπέλθητε διὰ θαλάσσης, ἢ πτερωτοί, ἵν' ἀνέλθητε εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ βασιλεὺς ὑμῶν, ὡς λέγουσιν αὐτοὶ οἱ Πέρσαι, ἢ φυγὰς εἶνε ἢ αἰχμάλωτος, οὐδὲ δύναται νὰ πέμψῃ ὑμῖν ἐπικουρίαν τινά».

Εἰς ταῦτα ὁ προέδρων τῆς πρεσβείας πατρικίος Γεώργιος ἀπήντησεν ὅτι οἱ Πέρσαι δὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν, διότι ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπικουρίαν αὐτοῖς ἀπέστειλε καὶ τῆς Περσίδος γῆς νικητὴς δεσπόζει. Τότε εἷς τῶν Περσῶν παροξυνθεὶς ὕβρισε τὸν Γεώργιον, ὅστις ἀνταπαντήσας αὐτῷ ὅτι οὐχὶ αὐτὸς, ἀλλ' ὁ Χαγάνος ὁ ἀνεψιὸς τὴν ὕβριν ὑβριστὴς ἐγένετο, ἐστράφη πρὸς τὸν Χαγάνον καὶ εἶπεν· «ἡμεῖς τὴν πόλιν οὐδέποτε ἐδώμεν· ἡμεῖς γὰρ προσδοκῶντες ὅτι καιρίόν τι λαλοῦμεν, ἐξήλθομεν πρός σε. Ἐὰν οὖν μὴ θέλῃς τὰ πρὸς εἰρήνην μεθ' ἡμῶν λαλῆσαι, ἀπόλυσον ἡμᾶς». Ἀπράκτως λυθείσης τῆς πρὸς συμβιβασμὸν διαπείρας ταύτης, ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι, καθ' ἃς μάτην οἱ Ἄραβες μετεχείρισαν ἁπάσας τὰς ἐν χρήσει μηχανὰς τῆς πειρομαχίας· αἱ ἔφοδοι αὐτῶν ἀπεκρούσθησαν, κρατερὰ δὲ ἔξοδος τῶν Βυζαντίνων ἔτρεψε τοὺς Ἄραβας. Ὡς ἐκ τῶν ἀποτυχιῶν τούτων οἱ Ἄβαρες τὴν νύκτα τῆς 7 πρὸς τὴν 8 αὐγούστου ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ κατῃσχυμμένοι ὑπεχώρησαν. Ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ δὲ αὐτῆς ταύτῃ ἡ βασιλὶς πόλις εὐγνωμονοῦσα διὰ στόματος τῶν κατοίκων αὐτῆς ἀνέμελψε τὸ γνωστὸν «τῇ ὑπερμάχῳ». Ἔκτοτε δὲ καθωρίσθη ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου ψάλλεσθαι ἐν τῷ σαββάτῳ τῆς ε΄ ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν καὶ δοξολογεῖν τὴν **Παρθένον**, δι' ἧς τροπαῖα μὲν ἐγείρονται, ἐχθροὶ δὲ καταπίπτουσι, καὶ ἧς τῇ παντοδυνάμῳ δυνάμει τριάκοντα ἔξ ἔτη μετὰ τὴν ἐκ τῶν Ἀβάρων σωτηρίαν αὖθις ἐκ δεινοῦ διεσώθη κινδύνου ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου ὑπ' ἄλλων ἀπειληθεῖσα πολεμίων.

Κυριακὴ 29. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου Ἀρεθουσίων, καὶ Κυρίλλου διακόνου, καὶ ἑτέρων τῶν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ ἀθλησάντων.—Κυριακὴ ε΄ τῶν νηστειῶν μνήμην ποιούμεθα τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Οἱ μάρτυρες ἦκμασαν περὶ τὰ μέσα τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος.

Τὴν μνήμην τῆς ὁσίας τελοῦμεν κυρίως τὴν α΄ ἀπριλίου· ἐν τούτοις καὶ τὴν κυριακὴν ταύτην τῶν νηστειῶν τιμῶμεν αὐτὴν πρὸς διέγερσιν εἰς μετάνοιαν τῶν ῥαθύμων καὶ ἁμαρτωλῶν, οἷς ὑπόδειγμα ἡ ὁσία ἀνατίθεται.

Δευτέρα 30. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.

Ἐγεννήθη ἐν Παλαιστίνῃ τῷ 523. Ἐκ νεαρᾶς δὲ ἡλικίας ἐπιδοὺς ἑαυτὸν εἰς τὴν ἄσκησιν, προὐχειρίσθη ἡγούμενος τῆς ἐν Σινᾷ ἱερᾶς μονῆς, ἔνθα καὶ ἔγραψε τριάκοντα λόγους, ὧν ἕκαστος περιλαμβάνει μίαν ἀρετήν. Τὸ σύγγραμα αὐτοῦ τοῦτο καλεῖται κλίμαξ τῶν ἀρετῶν καὶ κλίμαξ ἁπλῶς. Ἐτελεύτησε τῷ 603.

Τρίτη 31. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ὑπατίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

Οὗτος μετέσχε τῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἀγώνων τῶν εὐσεβῶν ἱεραρχῶν ἐν α΄ οἰκουμενικῇ συνόδῳ. Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς ἐπανακάμψας εἰς τὴν οἰκείαν παροικίαν, ἔπεσε θύμα τῆς μανίας τῶν αἱρετικῶν, οἵτινες ἐξ ἐνέδρας ἐπιτεθέντες αὐτὸν ἀπέκτειναν.

ΜΗΝ ΑΠΡΙΛΙΟΣ.

Ἔχων ἡμέρας λ΄.

Τετάρτη 1. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Αὕτη ἦν ἐξ Αἰγύπτου ἐν ἀκολασίᾳ τὸ πρῶτον ζήσασα καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ψυχὰς πρὸς ὄλεθρον ἐπισύρασα. Ἐπὶ χρόνους δὲ δεκαεπτὰ οὕτω διαγαγοῦσα, ὕστερον ἐπέδωκεν ἑαυτὴν τῇ ἐγκρατείᾳ καὶ ἀρετῇ, καὶ τὸν τέως βίον τοῖς ἀσκητικοῖς ἀγῶσιν ἐξήγνισε καὶ ἀπεκάθηρε.

Πέμπτη 2. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Τίτου.

Περὶ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου τούτου οὐδεμίαν ἀπηντήσαμεν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴδησιν.

Παρασκευὴ 3. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Νικήτα ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Μηδικίου.

Ἤκμασεν οὗτος περὶ τὰ μέσα τοῦ Β΄ αἰῶνος, διὰ δὲ τὴν ἐν ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἐγκαρτέρησιν αὐτοῦ ἐκακώθη ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων, ἀνθ' ὧν καὶ τῆς τοῦ ὁμολογητοῦ τιμῆς καὶ προσηγορίας ἠξίωται.

Σάββατον 4. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου τοῦ ἐν τῷ Μαλεῷ.—Σάββατον πρὸ τῶν βαΐων, τὴν ἔγερσιν τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου φίλου τῷ Χριστῷ Λαζάρου τοῦ τετραημέρου ἑορτάζομεν.

Ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος μὴ στέργοντος τὰ ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ τὰ οὐράνια καὶ αἰώνια ἀείποτε ἐπιποθοῦντος, δέον νὰ ζητήσωμεν τὴν πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον τάσιν πολλῶν, ὧν εἷς ἐγένετο καὶ ὁ μακάριος Γεώργιος, δι' ὃν ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἦν ὁ ὑπέρτατος βαθμὸς τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς τελείας μακαριότητος, καὶ ὃς ἀρνησάμενος τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς τρυφὰς τοῦ βίου, δι' ἰσαγγέλου ἐπὶ γῆς πολιτείας τὴν ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένην δόξαν ἐκληρονόμησεν. Ὁ δὲ Λάζαρος ἦν Ἑβραῖος τὸ γένος καὶ φαρισαῖος τὴν αἵρεσιν. Τοῦτον ὁ Κύριος τεταρταῖον ἐν τῷ τάφῳ καθεύδοντα καὶ ὀδωδότα ἤγειρεν ἐν νεκρῶν, φωνήσας αὐτῷ «Λάζαρε, δεῦρο ἔξω». Μετὰ τὴν ἀνάβίωσιν κατὰ τὴν

ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἔζησε τριάκοντα ἔτη καὶ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἀρχιερεὺς ἀναδειχθεὶς ἐν Κύπρῳ τῆς Κιττιέων πόλεως θανὼν εἶτα μετὰ καλὴν καὶ θεοφιλῆ πολιτείαν.

Κυριακὴ 5. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κλαυδίου, Διοδώρου, Βίκτωρος, Βικτωριανοῦ, Παππίου, Νικηφόρου καὶ Σεραπίωνος.—Κυριακὴ τῶν βαΐων.

Ἤθλησαν οὗτοι τὸ 298 ἐπὶ Διοκλητιανοῦ.

Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα, καθ' ὃ ὑπὲρ τοῦ κόσμου ὁ ἀγιώτατος ἔμελλε σφαγιασθῆναι ἀμνός, στέλλει τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀγαγεῖν αὐτῷ ὄνον, ἐφ' ᾧ ἐπικαθίσας εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα ἡ φήμη τῆς τοῦ Λαζάρου ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως προδραμοῦσα εἶχεν ἐξεγείρει τὰ πλήθη, ἅτινα μετὰ κλάδων φοινίκων ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ κράζοντα, «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυΐδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ»· πολλοὶ δὲ ὑπέρριπτον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ οὕτω θριαμβικῶς εἰσελθὼν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπλήρωσε τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας. Ταύτης τῆς εἰσόδου ἐν προθεωρίᾳ γενόμενος ὁ μὲν Ζαχαρίας ἀνεβόα· «χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραὺς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον ὄνου, υἱὸν ὑποζυγίου», ὁ δὲ Δαυΐδ ἀνεφώνει ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων καταρτίσω αἶνον».

Δευτέρα 6. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.—Ἁγ. καὶ Μ. δευτέρα (*).

Ὁ Εὐτύχιος ἦν πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς τῆς ἐν Ἀμασείᾳ μονῆς, καὶ ἀποκρισάριος τοῦ Ἀμασείας ἐν τῇ ε' ἁγίᾳ οἰκουμενικῇ συνόδῳ. Κατ' αὔγουστον τοῦ 552 ἀποθανόντος τοῦ πατριάρχου Μηνᾶ, ἐκλήθη εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ καὶ ἐποίμανε τὴν ἐκκλησίαν ἄχρι τῆς 22 ἰανουαρίου 565, ὅτε τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ περιπεσόντος εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν ἀφθαρτοδοκιτῶν, ὁ μακάριος Εὐτύχιος ἐξώσθη τοῦ θρόνου ὡς ἐλέγχων τὴν τοῦ βασιλέως δυσσέβειαν, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐν Ἀμασείᾳ μονήν, ἔνθα ἀσκητικῶς τὸν βίον κατέλυσε.

Τρίτη 7. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλιοπίου.

Ὑπερμεσούσης τῆς γ' ἑκατονταετηρίδος, ἐγεννήθη οὗτος ἐν Πέργῃ τῆς Παμφυλίας· ἤθλησε δὲ ὑπὲρ Χριστοῦ περὶ τὰ τέλη τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ βασιλεύοντος τοῦ Μαξιμιανοῦ.

Τετάρτη 8. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐκ τῶν ο' Ἡρωδίωνος, Ἀγάβου, Ῥούφου, Ἀσυγκρίτου, Φλέγοντος καὶ Ἑρμοῦ.

Οὗτοι ἐν διαφόροις χώραις τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας κηρύξαντες καὶ πολλοὺς τῇ εἰς Χριστὸν πίστει ἀγαγόντες, ἐν διαφόροις τόποις, πλὴν αὐθημερόν, ἀθλητικῶς ἐν Κυρίῳ ἐτελειώθησαν.

Πέμπτη 9. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐψυχίου τοῦ ἐν Καισαρείᾳ.

Ἤκμασεν οὗτος περὶ τὰ μέσα τῆς δ' ἑκατονταετηρίδος, κατέλυσε δὲ τὸν βίον ἀθλητικῶς ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου.

Παρασκευὴ 10. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τερεντίου, Πομπηίου, Μαξίμου, Μακαρίου, Ἀφρικανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

Οὗτοι ἐξ Ἀφρικῆς ὁρμώμενοι ἤθλησαν περὶ τὰ μέσα τῆς γ' ἑκατονταετηρίδ. ἐπὶ τῆς βασιλείας Δεκίου, ἀπηνοῦς διώκτου τοῦ χριστιανισμοῦ.

Σάββατον 11. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀντίππα ἐπισκόπου Περγάμου.

Σύγχρονος τοῖς ἀποστόλοις ὑπάρχων, ὑπ' αὐτῶν ἐπίσκοπος Περγάμου κατεστάθη, ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου χειροτονηθείς· ἤθλησεν ὑπὲρ Χριστοῦ, πρὶν γραφῇ ἡ ἀποκάλυψις, ἐν ᾗ μνεία αὐτοῦ ἐν τοῖς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Περγάμου λόγοις· «οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς Ἀντίππας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ σατανᾶς» (Ἀποκ. β' 13).

Κυριακὴ 12. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ὑμῶν Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου.

Ἤκμασεν οὗτος κατὰ τὴν η' ἑκατονταετηρίδα, ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς τὸ τῆς ἐκκλησίας σκάφος ἐχειμάζετο, πλαττόμενον ὑπὸ τῶν ἀφριζόντων κυμάτων τῆς εἰκονομαχίας, καθ' ἣς γενναίως ἀντεπεξῆλθε, τῆς ὀρθοδοξίας ὑπερμαχῶν ὅθεν καὶ μυριαχῶς ἐκακώθη ὑπὸ τῶν τότε κρατούντων εἰκονομάχων.

Δευτέρα 13. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μαρτίνου πάπα Ῥώμης.

Οὗτος ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς ζ' ἑκατονταετηρίδος, τῷ δὲ 649 ἐπὶ τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀνῆλθε διαδεξάμενος τὸν πάπαν Θεόδωρον· ἐποίμανε τὴν ἐν τῇ Δύσει ἐκκλησίαν θεοφιλῶς ἄχρι τοῦ 654 στερρῶς στρατιώτης τῆς ὀρθοδοξίας ἀναδειχθεὶς κατὰ τῶν μονοθελητῶν, ὧν τὴν δυσσέβειαν ἠσπάστο καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Κώνστας ὁ Β'. Ἀπὸ δόγματος τούτου ὁ μακάριος Μαρτῖνος ἀποσπασθεὶς τοῦ θρόνου αὐτοῦ μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅθεν μετὰ μικρὸν ὑπερόριος εἰς Χερσῶνα ἀπεστάλη, ἔνθα τὸν βίον κατέλυσε.

Τρίτη 14. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐκ τῶν ο' Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου.

Ἀκόλουθοι οὗτοι τοῦ μακαρίου Παύλου ἐγένοντο, οὗ καὶ τὸ τέλος ἐδέξαντο, τὰς κεφαλὰς τμηθέντες ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Νέρωνος.

Τετάρτη 15. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κρήσκεντος.

Οὗτος ἐν Μύροις τῆς Κιλικίας γεννηθείς, παιδιόθεν τῇ εὐσεβείᾳ ἐξετράφη καὶ ἐν γήρατι καλῷ θεοφιλῶς πολιτευόμενος ἔφθασε· μὴ ἀνεχόμενος δὲ καθορᾶν τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ τῇ πλάνῃ τῶν εἰδώλων δεδουλωμένους, ἔργον εὐαγγελιστοῦ ἀνέλαβε, τῆς ματαιότητος ἀποστῆναι καὶ πρὸς Θεὸν τὸν παρὰ χριστιανοῖς σεβαζόμενον ἐπιστρέψαι παραινῶν καὶ διδάσκων· ὅθεν κρατηθεὶς ὑπὸ τῶν προσκειμένων τῇ τῶν εἰδώλων λατρείᾳ καὶ μυριαχῶς ὑπ' αὐτῶν κακωθεὶς, μαρτυρικῶς τὸν βίον κατέστρεψε.

Πέμπτη 16. Τῶν ἁγίων μαρτύρων γυναικῶν Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας.

Ἀδελφαὶ κατὰ σάρκα ὑπάρχουσαι ἤθλησαν ὁμοῦ ὑπὲρ Χριστοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς δ' ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Διοκλητιανοῦ.

Παρασκευὴ 17. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Περὶ τὰ μέσα τῆς ζ' ἑκατονταετηρίδος ἤθλησαν οὗτοι ὑπὲρ Χριστοῦ.

Σάββατον 18. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

Ἐξ ἁπλῶν ὀνύχων τὸν κόσμον μισήσας καὶ τὸν Χριστὸν ἀγαπήσας ἀπῆλθε πρὸς τὸν μακάριον Γρηγόριον τὸν Δεκαπολίτην, ὑφ' οὗ ἐκάρη μοναχός· ἀσκητικῶς δὲ παρ' αὐτῷ καὶ ἐν τῇ Λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος τὸν βίον διανύσας, ἐν εἰρήνῃ ἐτελεύτησε.

Κυριακὴ 19. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Παρνουτίου.

Ἀρχομένου τοῦ δ' αἰῶνος, ἐγένετο οὗτος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἄνω Θηβαΐδος, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπὸ Γαλερίου καὶ Μαξίμου κινηθέντος διωγμοῦ πολλὰς ὑπέστη σωματικὰς κακώσεις. Ὅτε διὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου εἰρήνη ἐχαρίσθη τῇ ἐκκλησίᾳ, σὺν ἄλλοις ὁμολογηταῖς ἐκβλη-

(*) Τὰ τῶν ἑορτῶν τῆς ἑβδομάδος τῶν ζωηφόρων τοῦ Κυρίου παθῶν καὶ τὰ τῶν ἑορτῶν τοῦ πάσχα πραγματευθησόμεθα εἰδικῶς, Θεοῦ ἀρήγοντος ἐν τῷ δ' ἔτει τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ, ὅθεν καὶ ἐν τῷ παραρτήματι τῷδε ἀποσιωπῶμεν τὰς μετὰ τὴν κυριακὴν τῶν βαΐων κινητὰς ἑορτάς.

θεὶς τῆς φυλακῆς ὁ Παφνούτιος τὸν οἰκεῖον ἀνέλαβε θρόνον καὶ ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν Α΄ οἰκουμ. συνόδῳ τῆς ὀρθοδοξίας ὑπερεμάχησεν, ὅθεν καὶ ὑπὸ τῶν ἀρειανῶν ἀπηνῶς κατεδιώχθη καὶ μυριαχῶς ἐκακώθη.

Δευτέρα 20. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ.

Οὗτος πάσῃ κακουχίᾳ καὶ σκληραγωγίᾳ ἑαυτὸν ὑποβαλών, καὶ κρύει καὶ παγετῷ τριχίνοις καὶ ἀδρανέσιν ἀμφίοις τὸ σαρκίον ἐκάλυπτεν, ὅθεν καὶ τοῦ Τριχινᾶ μετέσχεν ὀνόματος.

Τρίτη 21. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰανουαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ἐπίσκοπος τοῦ Βενεβέντου γενόμενος ἤθλησε κατά τινας μὲν τῷ 291, κατ᾽ ἄλλους δὲ τῷ 305 μ. Χ.

Τετάρτη 22. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.

Ἤκμασεν οὗτος κατὰ τὴν Ϛ΄ ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Πέμπτη 23. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου.

Νέος, εὐειδής, γένους ὀξῆ καὶ πλούτῳ κομῶν, ἅπαντα τὰ ὑλικὰ ταῦτα ἀγαθὰ περιφρονήσας ὁ λαμπρὸς οὗτος ἡγεμονόπαις τῶν καλλίστων τῆς ἐκκλησίας ἡρώων ἀνεδείχθη καὶ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου ἀποκομισάμενος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Διοκλητιανοῦ, πρὸς ὃν ἐκὼν παρρησιασάμενος καὶ τὸν Χριστὸν ὁμολογήσας, χαίρων τὰ τῶν ἀνθρώπων κολαστήρια ὑπέμεινε καὶ ἐν τέλει τὸν διὰ ξίφους ἐδέξατο θάνατον.

Παρασκευὴ 24. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ἐλισάβετ τῆς θαυματουργοῦ.

Ἁπαλῷ αὕτη τῷ σώματι ἀσκητικοὺς πόνους ὑπελθοῦσα ἐν οὐρανοῖς ἀγάλλεσθαι κατηξίωται.

Σάββατον 25. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου.

Ἴδε περὶ αὐτοῦ «Ἐκκλ. Ἀληθ.» τεῦχος Ϛ΄, σελ. 114.

Κυριακὴ 26. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασείας.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας ἤθλησεν ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας Λικινίου, ὃς τὰ τῆς ὑπάτης ἀρχῆς μετὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐπί τινα χρόνον ἐχειρίσατο.

Δευτέρα 27. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Συμεὼν συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.

Ἴδε περὶ τούτου «Ἐκκλ. Ἀληθείας» τεῦχος Ϛ΄, σελ. 114.

Τρίτη 28. Τῶν ἁγίων ἐννέα μαρτύρων τῶν ἐν Κυζίκῳ.

Θέογνις, Ῥοῦφος, Ἀντίπατρος, Θεόστιχος, Ἀρτεμᾶς, Μάγνος, Θεόδοτος, Θαυμάσιος καὶ Φιλήμων, οἱ γενναῖοι τοῦ Χριστοῦ ὁπλῖται, ἐκ διαφόρων τόπων ἀθροισθέντες καὶ τῇ Κυζίκῳ καταχθέντες, ἐκεῖθι πολλὰς αἰκίας ὑποστάντες, τοῦ μαρτυρικοῦ στέφους κατηξιώθησαν διὰ ξίφους ἀναιρεθέντες.

Τετάρτη 29. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἰάσονος καὶ Σωσιπάτρου.

Ὁ μὲν Ἰάσων ἦν Ταρσεύς, ὁ δὲ Σωσίπατρος ἐξ Ἀχαΐας. Ἀμφότεροι μαθηταὶ τοῦ Παύλου ἐχρημάτισαν, παρ᾽ οὗ ὁ μὲν Ἰάσων τῆς Ταρσοῦ, ὁ δὲ Σωσίπατρος τῆς Ἰκονιέων ἐκκλησίας τοὺς οἴακας ἐδέχθη.

Πέμπτη 30. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Ἴδε περὶ τούτου «Ἐκκλ. Ἀληθείας» τεῦχος Ϛ΄, σελ. 114.

ΜΗΝ ΜΑΪΟΣ

Ἔχων ἡμέρας λα΄.

Παρασκευὴ 1. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἱερεμίου.

Ἱερεμίας καὶ Θραϊστὶ Γιρμεϋάχου, δεύτερος τῶν δ΄ μειζόνων προφητῶν υἱὸς Χελκίου ἱερέως ἐξ Ἀναθὼθ πόλεως τῆς φυλῆς Βενιαμήν, ἀκμάσας ἀπὸ τοῦ 628—570 π. Χ. Νεώτατος ἔλαβε παρὰ Κυρίου τὴν ἐντολὴν τοῦ προφητεύειν, ἀποκρουσθεὶς ὅμως καὶ διωχθεὶς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν ἔτι τῶν πλησιεστάτων συγγενῶν του ἔφυγεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα τὸ πλεῖστον τοῦ δημοσίου αὐτοῦ βίου διήγαγε, προφητεύων τὸν ἐπικείμενον κατὰ τῶν ἀσεβῶν καὶ διεφθαρμένων ὁμοεθνῶν αὐτοῦ ὄλεθρον. Αἱ ἀπειλαὶ αὐτοῦ ἐξεπληρώθησαν κατὰ γράμμα· ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωαχὶν ὁ Ναβουχοδονόσωρ ἐκυρίευσε τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, ἀπήγαγεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὸν ἄφρονα βασιλέα καὶ κατέστησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Σεδεκίαν. Καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου πολλὰ ἔπαθεν ὁ προφήτης, καὶ μόλις διεσώθη τοῦ θανάτου διὰ μεσιτεύσεως αὐλικοῦ τινος φίλου καὶ προστάτου αὐτοῦ. Ἐκ τῆς φυλακῆς, ἐν ᾗ κατεκλείσθη, ἐξήχθη ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἁλώσεως Ἱερουσαλήμ, ἐπέτυχε δὲ παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορος νὰ μὴ περιληφθῇ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπαχθέντων, ἀλλ᾽ ἀφεθῇ ἐν τῇ λεηλατηθείσῃ πόλει, ἔνθα ἔγραψε πέντε συγκινητικὰ ἐλεγεῖα περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἅπερ ἐπιγράφονται Θρῆνοι. Μετά τινα χρόνον φανατικῶν τινων δολοφονησάντων τὸν κυβερνήτορα Γοδολίαν, πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων φοβηθέντες τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον, ἠνάγκασαν δὲ καὶ τὸν προφήτην νὰ ἀπέλθῃ μετ᾽ αὐτῶν. Κατά τινα παράδοσιν ἀπέθανεν οὗτος ἐν Αἰγύπτῳ, ἔνθα διὰ πολλοῦ χρόνου ἐδείκνυτο καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ παρὰ τὸ Κάϊρον. Τὸ ὕφος αὐτοῦ εἶνε παθητικώτατον, ὅθεν καὶ παροιμιωδῶς ἀπεκάλεσαν ἱερεμιάδας πάντας λόγους περιέχοντας ἀπειλὰς μετὰ θρήνων ἀναμεμιγμένας.

Σάββατον 2. Τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Τὰ τοῦ πολυάθλου αὐτοῦ βίου ἴδε ἐν τε΄ τεύχει «Ἀληθείας», σελ. 240—243.

Κυριακὴ 3. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τιμοθέου καὶ Λαύρας.

Οὗτοι ἐν Θηβαΐδι τῆς Ἀφρικῆς ἤθλησαν ὑπὲρ Χριστοῦ σταυρικὸν ὑποστάντες θάνατον.

Δευτέρα 4. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Πελαγίας.

Ἐκ Ταρσοῦ ὁρμωμένη ἤθλησε τῷ 305 ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ.

Τρίτη 5. Τῆς ἁγ. καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Εἰρήνης.

Ἤκμασεν αὕτη ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων καὶ εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν προσήχθη διὰ Τιμοθέου τοῦ ἀκολούθου τοῦ μακαρίου Παύλου. Γνωσθεῖσα ὑπὸ τῶν οἰκείων ὡς ἀσπασαμένη τὸν χριστιανισμόν, παρεδόθη τοῖς ἄρχουσιν, ὑφ᾽ ὧν μυρίας αἰκίας ὑπέστη καὶ τέλος τὸν διὰ ξίφους ἐδέξατο θάνατον.

Τετάρτη 6. Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Ἰώβ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Ἰὼβ ἐγένετο ἔκτος ἀπὸ Ἀβραὰμ διὰ Ἡσαῦ, κατῴκει δὲ εἰς τόπον τινὰ μικρὸν ὀνομαζόμενον ἐν τῇ Γραφῇ Χοῦτζ, ὅπερ ἐξηλλήνισαν Αὐσίτιδα, κείμενον κατὰ τὰ σύνορα τῆς Ἰδουμαίας καὶ Ἀραβίας, ἀνὴρ ἄμεμπτος, δίκαιος, θεοσεβής, οὐτινος αἱ ἀρεταὶ ἐξέλαμψαν ἐν τῇ δοκιμασίᾳ, ὑφ᾽ ἣν ὁ Κύριος ἐπέτρεψε νὰ τεθῇ αὐτός. Τὰ τῶν δοκιμασιῶν του ἀφηγεῖται ἡ βίβλος Ἰωώβ, ποίημα

πλῆρες ὑψηλῆς ἀφελείας, ἐξόχου ἠθικῆς καὶ λαμπροῦ ὕφους, ἥτις ἀποτελεῖ ἓν τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Π. Δ.

Πέμπτη 7. Τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ τιμίου σταυροῦ ὥρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου·

σταυροῦ παγέντος, ἠγιάσθη γῆ πάλαι
καὶ νῦν φανέντος, ἡγιάσθη καὶ πόλος.

Παρασκευὴ 8. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀρσενίου τοῦ μεγάλου.

Περὶ τοῦ πρώτου ἴδε «Ἐκκλ. Ἀληθείας» τεῦχος ς΄, σελ. 114.

Ὁ ὅσιος ἦν ἐκ Ῥώμης, ἔνθα ἐγεννήθη, μεσούσης τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος (τῷ 350 μ. Χ.). Τὴν ἐνεγκαμένην λιπὼν συστάσει τοῦ πάπα Συρίγου ἦλθε πρὸς Θεοδόσιον, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐκφυγὼν κρύφα τῆς αὐλῆς ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον τῆς Σίττης ἐν Αἰγύπτῳ, ἔνθα ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη διῆλθεν ἐν τῇ μονώσει δίδων τὸ παράδειγμα πασῶν τῶν ἀσκητικῶν ἀρετῶν. Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῷ 445.

Σάββατον 9. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡσαΐου, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου.

Τὸ ὄνομα Ἡσαΐας, ὅπερ ἑβραϊστὶ προφέρεται Ἰεσαεϊὰ ἢ Ἰσαϊεχοὺ, ἑρμηνεύεται σωτήριον τοῦ Κυρίου· ἔφερε δὲ ὁ πρῶτος τῶν τεσσάρων μεγάλων προφητῶν, ὃς υἱὸς Ἀμώς τινος γενόμενος ἤκμασε κατὰ τὴν η΄ π. χ. ἑκατονταετηρίδα. Ἐκ τῆς συγγραφῆς τοῦ Ἡσαΐου ἰδίως τιμῶσιν αὐτὸν οἱ προφητικοὶ αὐτοῦ λόγοι. Ἐν αὐτοῖς βλέπομεν εἰκόνας ζωηροτέρας καὶ ἀληθεστέρας, ἰδέας ὑψηλοτέρας καὶ ποικιλωτέρας παρὰ εἰς πάντα ἄλλον τῶν προφητῶν. Ὕψος διανοίας καὶ ὕφους, καλλονὰς λεπτομερειῶν, πλοῦτον ἰδεῶν, λεπτότητα ἐκφράσεων ἀπαντῶμεν ἐν ταῖς προφητείαις τοῦ ὑψηφωνοτάτου τούτου τῶν προφητῶν, ὃν οἱ πλεῖστοι ἑβραῖοι προφῆται ἔλαβον πρότυπον, καὶ πάντες σχεδὸν ἠρύσθησαν ἐξ αὐτοῦ φράσεις, συγκρίσεις, σχήματα καὶ εἰκόνας. Κατά τινα ἰουδαϊκὴν παράδοσιν λίαν ἀξιόπιστον θεωρουμένην πάλαι ἐθανατώθη οὗτος κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως Μανασσῆ.

Ὁ μάρτυς ἤκμασε κατὰ τὴν γ΄ ἑκατονταετηρίδα τῷ Χριστῷ προσαχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Βαβύλα τοῦ ἐν ἔτει 240 τῆς τῶν Ἀντιοχέων ἐκκλησίας προστάντος· ἤθλησε δὲ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ ταῦ Δεκίου κινηθέντος διωγμοῦ.

Κυριακὴ 10. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ.

Ἴδε περὶ αὐτοῦ «Ἐκκλ. Ἀληθείας» τεῦχος ς΄ ἐν σελ. 114.

Δευτέρα 11. Ἀνάμνησις τῶν γενεθλίων, ἤτοι τῶν ἐγκαινίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μωκίου.

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις εἴθιστο «τὰς πόλις μετὰ τὴν κτίσιν καθαίρειν», ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Εὐστάθιος. Τῷ ἔθει τούτῳ ἑπόμενος καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀπόστολος Κυρίου γενόμενος Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, «ὥρισε (κατὰ τὸ Ἀλεξανδρινὸν χρονικὸν) διὰ θείου αὐτοῦ τύπου ἑορτάζεσθαι καὶ τοῦ λοιποῦ κατ' ἔτος τὴν τῶν ἐγκαινίων τούτων μνήμην», ἅτινα ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς κατὰ μὲν τὸν Ἡσύχιον τὴν 11 τοῦ μαΐου μηνὸς ἐν ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἰκοστῷ πέμπτῳ», κατὰ δὲ τὸ προμνησθὲν Ἀλεξανδρινὸν χρονικὸν, «ἔτους τα΄ (301) τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου..., ἡμέρᾳ δευτέρᾳ τῆς ἑβδομάδος» καὶ κατὰ τὸν Ζωναρᾶν «ἔτους ἐνιστα μένου πεντακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ὀγδόου (330 μ. Χ.), ὅτε ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας δημοτελεῖς ἤχθησαν ἑορταί. Τῶν ἐγκαινίων τούτων τὴν μνήμην τελεῖ ἕκτοτε ἡ ἐκκλησία.

Ὁ ἱερομάρτυς Μώκιος πρεσβύτερος τυγχάνων τῆς ἐν Ἀμφιπόλει ἐκκλησίας τῷ 295 ἐκ προστάγματος τοῦ ἀνθυπάτου Λεοντίου συλληφθεὶς καὶ πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ δικαισθείς, ἀπεστάλη πρὸς Φιλιππήσιον τὸν ἄρχοντα Πειρίνθου (τῆς ἐν Προποντίδι Ἡρακλείας), ὃς ἐξαποστείλας αὐτὸν εἰς Βυζάντιον διέταξεν ἐνταῦθα τὴν διὰ ξίφους ἀναίρεσιν. Τούτου γενομένου, τὸ σῶμα τοῦ ἱερομάρτυρος ἐτάφη εἰς μίλιον ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπόστασιν. Κωνσταντῖνος ὁ μέγας τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν θεμελιώσας ἐν τῷ τόπῳ, ἐφ' οὗ ὁ ἱερὸς Μώκιος τὴν διὰ ξίφους τελευτὴν ἐδέξατο, εὑρὼν ναὸν τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἡρακλέους, «ἐξέκοψε τὸ δίμοιρον αὐτοῦ μέρος καὶ ἀνήγειρε τὸ θυσιαστήριον» ἀφιερώσας τὸν ναὸν εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον. Ὁ ναὸς οὗτος ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Ξηρολόφου, οὗ τὴν βάχιν κατέλαβεν ἔπειτα ἡ Μωκησία κινστέρνα τὸ τανῦν Τσουκούρ μποστάν.

Τρίτη 12. Τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου, καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Ἐπιφάνιος κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἐγεννήθη τῷ 310 ἐν χωρίῳ τινὶ τῆς Παλαιστίνης Βεσανδούκῳ καλουμένῳ ἐξ Ἑβραίων γονέων. Προκατειλημμένος ὢν πρότερον κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκ τῶν προλήψεων τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καὶ ἔνθερμος ὀπαδὸς τῶν γνωστικῶν, παρήτησε πάσας τὰς πλάνας αὐτοῦ, καταπεισθεὶς ὑπὸ πολλῶν θαυμασίων συμβεβηκότων, ἠσπάσθη τὸν χριστιανισμὸν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐν ἡλικίᾳ 20 ἐτῶν ἐβαπτίσθη ὑπὸ Λουκιανοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Ἐλευθεροπόλεως. Μετὰ τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγέννησιν αὐτοῦ περιηγήθη τὴν Αἴγυπτον, ἔνθα ἐγνώρισε τοὺς ἐν Θηβαΐδι ἐρημίτας, ὧν τὸν βίον ἐζήλωσε. Φύσει φιλομαθὴς ἐσπούδασε τὴν ἑβραϊκὴν, αἰγυπτιακὴν, συριακὴν, ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν γλῶσσαν, ἐξαιρέσει δὲ μόνης τῆς τελευταίας εἰς πάσας τὰς λοιπὰς ἐπέδωκεν. Ἐπανελθὼν ἐξ Αἰγύπτου ἔκτισε πλησίον τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ ἐγεννήθη, μοναστήριον κατὰ μίμησιν τῶν ἐν Θηβαΐδι, καὶ ἐγένετο ἡγούμενος αὐτοῦ. Προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν ἐχειροτονήθη ἱερεὺς καὶ τῷ 365 ἐπίσκοπος Σαλαμῖνος, Κωνσταντίας τότε καλουμένης καὶ ἠξιωμένης τοῦ τίτλου μητροπόλεως τῆς νήσου Κύπρου. Ἐκ τῆς σκοπιᾶς ταύτης κατηγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἀντεπεξερχόμενος κατά τε τῶν ἀρειανῶν, οἵτινες συνετάρασσον τότε τὴν ἐκκλησίαν, τῶν ἄλλων αἱρετικῶν καὶ τῶν πολυθεϊστῶν, διὰ σαφῶν συγγραφῶν ἐξελέγχων τὰς πλάνας αὐτῶν. Τῷ 383 ἀπελθὼν εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων περιῆλθεν εἰς σποράδας διενέξεις πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τῆς ἁγίας πόλεως Ἰωάννην ὀπαδὸν τυγχάνοντα τοῦ Ὠριγένους, ὅτε φιλοπονήσας ἐν βιβλίοις τρισὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον συγγραμμα κατὰ ὀγδοήκοντα αἱρέσεων συμπεριέλαβε καὶ τὴν τοῦ Ὠριγένους διδασκαλίαν. Ἐρεθισθεὶς εἶτα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου καὶ παραπεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ οὐ μόνον συνεκρότησε σύνοδον ἐν Κύπρῳ ἀπαγορεύουσαν τὸ ἀναγινώσκειν τὰ βιβλία τοῦ Ὠριγένους, ἀλλὰ καὶ γράμματα διεπέμψατο τῷ χρυσορρήμονι διδασκάλῳ Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ παραινῶν ἀπέχεσθαι μὲν τῶν ὠριγενείων ἀναγνωσμάτων, συγκαλέσαι δὲ καὶ αὐτὸν σύνοδον, σύμφορον κατὰ τοῦτο γενόμενον. Ἐπὶ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου ἐρεθιζόμενος ἔρχεται μετὰ μικρὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα παρὰ κανόνα καὶ ἐλειτούργησε καὶ διάκονον ἐχειροτόνησεν. Οὕτω δὲ προκατειλημμένος ἦν κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου, ὥστε ἠρνήσατο νὰ συνοικήσῃ καὶ νὰ συνεκκλησιάσῃ μετ' αὐτοῦ, ἐὰν μὴ καταδικάσῃ τὰ Ὠριγένους συγγράμματα καὶ ἐξελάσῃ τοὺς μακροὺς ἀδελφοὺς, ἤτοι Διόσκορον, Ἀμμώνιον, Εὐσέβιον καὶ Εὐθύμιον, ἐν βίῳ καὶ ἀρετῇ διαπρέποντας καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου διωκομένους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χρυσόστομος δὲν ἐνόμιζε δίκαιον νὰ πράξῃ τοῦτο πρὶν ἀκούσῃ τῆς ἀπολογίας τῶν κατηγορουμένων, οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ πείθουσι τὸν Ἐπιφάνιον ἵνα ἐλθὼν ἐν τῇ ἐπωνύμῳ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀποστόλων, ἐν ᾗ

ἔμελλε νὰ τελεσθῇ σύναξις, διαβάλλῃ τὰ τοῦ Ὠριγένους βιβλία, ἀποκηρύξῃ τοὺς μακροὺς ἀδελφοὺς καὶ πάντας τοὺς τῆς μερίδος αὐτῶν μοναχοὺς καὶ διασύρῃ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ὡς ἐκείνοις προσκείμενον. Τῇ ἐπαύριον ὁ Ἐπιφάνιος προῆλθεν ἐπὶ τούτῳ μεταβαίνων εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἦν δὲ ἐγγὺς αὐτῆς, ὅτε ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ διάκονος Σεραπίων παρὰ τοῦ Χρυσοστόμου ἀποσταλείς, καὶ ἐδήλωσεν ὅτι οὔτε δίκαια πράσσει οὔτε συμφέροντα εἰς ἑαυτόν· οὕτω δὲ μετέπεισε καὶ ἀνέκοψεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐγχειρήματος. Ὁ Ἐπιφάνιος συνελθὼν ἐπετάχυνε τὴν εἰς Κύπρον μετάβασιν, μέλλων δὲ ἵνα ἐπιβῇ τοῦ πλοίου εἶπε τοῖς μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ παραπέμψασιν αὐτὸν ἐπισκόποις· «ἀφίημι ὑμῖν τὴν πόλιν καὶ τὰ βασίλεια καὶ τὴν ὑπόκρισιν, ἐγὼ δὲ ἄπειμι· σπεύδω γάρ, πάνυ σπεύδω». Ἐτελεύτησε κατὰ τὸν πλοῦν τῷ 403. Ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ καταφαίνεται μεγάλη μὲν πολυμάθεια, ἀλλὰ παραμέλησις τοῦ ὕφους τοῦ λόγου.

Ὁ Γερμανὸς ἦν βυζάντιος τὴν πατρίδα υἱὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ πατριτρικίου φονευθέντος ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, ὃς καὶ τὸν μικρὸν Γερμανὸν ἐκτομίαν ποιησάμενος τῷ κλήρῳ τῆς Μ. ἐκκλησίας κατέλεξεν. Ὁ Γερμανὸς δοθεὶς ὅλος εἰς τὴν μελέτην τῶν Γραφῶν τάχιστα ἐν τοῖς κληρικοῖς διεκρίθη καὶ μητροπολίτης Κυζίκου ἐγένετο· ὅθεν τῷ 715 μετὰ τὴν συνοδικὴν καθαίρεσιν τοῦ ἐκ τῶν μονοθελητῶν Ἰωάννου τοῦ Ϛ΄ ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετεκλήθη θρόνον, οὗ καὶ προέστη ἄχρι τῆς 22 ἰανουαρίου τοῦ 730, ὅτε ἐξεβλήθη ὑπὸ τοῦ εἰκονομάχου Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ὡς στερρῶς τῆς ὀρθοδόξου ὁμολογίας ἀντεχόμενος, μεθ' ὃ ἔζησεν ἰδιωτεύων, ἄχρις οὗ ἐν γήρᾳ καλῷ τὸν βίον κατέλυσε.

Τετάρτη 13. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Γλυκερίας.

Αὕτη ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς 6΄ ἑκατονταετηρίδος, ἀθλητικῶς τὸν βίον περάνασα.

Πέμπτη 14. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Χίῳ.

Ἤκμασεν οὗτος περὶ τὰ μέσα τῆς γ΄ ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἤθλησεν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δεκίου.

Παρασκευὴ 15. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου τοῦ μεγάλου.

Οὗτος ἤκμασε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος. Νέος ἔτι ὤν, ἀπαλλαγεὶς τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, προσεκολλήθη γέροντί τινι ἐρημίτῃ, παρ' ᾧ ἔζησε δέκα ἢ ὀκτὼ ἔτη. Τότε ἠσθάνθη τὴν ὁρμὴν τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης τοῦ νὰ μὴ ζήσῃ μόνον πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τελειότητα ἀφορῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελφῶν φροντίζων. Συνέστησε λοιπὸν ἐν Ταβέννᾳ, νήσῳ τινὶ τοῦ Νείλου κατὰ τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, κοινότητα μοναχῶν καὶ πρῶτος ἐγένετο ὁ θεμελιωτὴς τοῦ μοναστηριακοῦ βίου, ὃν κανονικωτέραν καὶ στερεωτέραν μορφὴν εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν. Θεοφιλῶς ποιμάνας τὸ ὑπ' αὐτοῦ συσταθὲν κοινόβιον, ἐν ᾧ ζῶντος αὐτοῦ τρισχίλιοι μοναχοὶ ἠσκοῦντο, ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύριον ἐν μέσῳ τῶν ἀναστημάτων τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ὠδίνων.

Σάββατον 16. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεωδώρου τοῦ ἡγιασμένου.

Ὁμόσκηνος καὶ ὁμότροπος τῷ μεγάλῳ ἐγένετο Παχωμίῳ.

Κυριακὴ 17. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας.

Οὗτοί εἰσι, περὶ ὧν ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει τοῖς Ῥωμαίοις· «ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ».

Δευτέρα 18. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Πέτρου, Διονυσίου, Ἀνδρέου, Παύλου, Χριστίνης, Ἡρακλείου, Παυλίνου καὶ Βενεδίμου.

Ὁ Πέτρος ἦν ἐξ Ἀχμψάκου, καὶ ἐν Ἀβύδῳ ἤθλησεν ὑπὲρ Χριστοῦ· ὁ Παῦλος καὶ ὁ Ἀνδρέας ὥρμηντο ἐκ Μεσσοποταμίας καὶ στρατευόμενοι ἦλθον εἰς Ἀθήνας, ἔνθα σὺν τῇ Χριστίνῃ οἱ λοιποὶ μάρτυρες συλληφθέντες εἰς φυλακὴν ἐβλήθησαν, ἐν ᾗ φρουρεῖν ἐτάχθησαν ὁ Παῦλος καὶ Ἀνδρέας, οἵτινες ταῖς παραινέσεσι τῆς Χριστίνης μεταβληθέντες ἠσπάσθησαν τὸν χριστιανισμὸν καὶ καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἔλαβον·

σεπτοὶ ἀθληταί, ὑπὲρ σεπτῆς Τριάδος
ὑπὲρ τὸ ζῆν εἵλοντο θανεῖν ἐμφρόνως.

Τρίτη 19. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πατρικίου ἐπισκόπου Προύσης, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ἀκακίου, Μενάνδρου καὶ Πολυαίνου·

ἐφεῦρε Πατρίκιος ἐκτμηθεὶς κλέος
ὑπὲρ κλέος πᾶν γηΐνων πατρικίων.

Τετάρτη 20. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θαλελαίου.

Οὗτος ἦν ἐκ τῆς χώρας τοῦ Λιβάνου, τὴν τέχνην ἰατρός· συσχεθεὶς δὲ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ δεινῶς αἰκισθεὶς ἐδέχθη σὺν τῇ διὰ ξίφους τελευτῇ καὶ τὸν καλλίνικον τῶν στεφάνων.

Πέμπτη 21. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων μεγάλων θεοστέπτων καὶ ἰσαποστόλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦν υἱὸς Κώνσταντος τοῦ ἐπίκλην Χλωροῦ, καὶ Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός. Κατά τινας μὲν ἐγεννήθη τῷ 272, κατ' ἄλλους δὲ τῷ 274, τῇ 3 καλανδῶν μαρτίου (27 φεβρουαρίου) ἐν Νύσσῃ τῆς Ἄνω Μοισίας. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ υἱὸς Εὐτροπίου εὐγενοῦς τινος τῆς ἐν Μοισίᾳ Δαρδανίας καὶ τῆς ἀνεψιᾶς τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου τυγχάνων προσελήφθη ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ συνάρχων ὡς καῖσαρ τῶν βρεττανικῶν νήσων.

Περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς τοῦ Κωνσταντίνου οὐδὲν γινώσκομεν, διότι ὁ μὲν Θεοδώρητος λέγει ῥητῶς ὅτι «τὴν τῆς εὐσεβείας τροφὴν προσήνεγκεν αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἑλένη», ὁ δὲ Εὐσέβιος τοὐναντίον ἱστορεῖ ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος «κατέστησε τὴν μητέρα αὐτοῦ θεοσεβῆ, οὐκ οὖσαν πρότερον». Τὴν νεαρὰν αὐτοῦ ἡλικίαν διήγαγεν ὁ Κωνσταντῖνος ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ κατόπιν ἐν τοῖς τοῦ Γαλερίου. Παρῆν ἐν Νικομηδείᾳ τῷ 304 κατὰ τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμόν, ὅτε πρὸς τὸ αἱμοδιψὲς καταδιωκτικὸν πνεῦμα ἀντιπαρέβαλε τὴν θρησκευτικὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀνοχὴν καὶ διέκρινε ποῖος τρόπος ἦν συμφέρων εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ σωτηρίαν τῆς πολιτείας· πρὸς δὲ ἐβεβαιώθη ὁπόση ἦν ἡ δύναμις τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐδιδάχθη ὅτι ἐν τῷ χριστιανισμῷ ὑπάρχει τι, ὅπερ διὰ πυρὸς καὶ μαχαίρας οὔτε νικᾶται, οὔτε ἐξολοθρεύεται.

Τῷ 305 ἀνηγορεύθη διάδοχος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τῷ δὲ 306 αὔγουστος ὑπὸ τῶν ἐν Βρεττανίᾳ λεγεώνων. Ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ἔτεσιν, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα ἔτι, φαίνεται ὀπαδὸς τῆς ἐθνικῆς λατρείας, μόνον δὲ τῷ 312 δημοσίᾳ ἐφανέρωσε τὴν πρὸς τὸν χριστιανισμὸν εὔνοιαν αὐτοῦ ἕνεκα συμβεβηκότος οὑτωσὶν ἱστορουμένου ὑπὸ τοῦ Εὐσεβίου·

Ἔχων πόλεμον πρὸς τὸν τύραννον Μαξέντιον ἐπεκαλεῖτο ἐν τῇ προσευχῇ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν πρὸς ἐπιβράβευσιν αὐτῷ τῆς νίκης. Θεοσημία ἐπεφάνη τότε αὐτῷ παραδοξοτάτη. Περὶ μεσημβρίας τοῦ ἡλίου ὥρας, ἤδη τῆς ἡμέρας ἀποκλινούσης, αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν ἐν οὐρανῷ ὑπερκείμενον τοῦ ἡλίου σταυροῦ τρόπαιον ἐκ φωτὸς συνιστάμενον, καὶ γραφὴν συνημμένην αὐτῷ λέγουσαν τ ο ύ τ ῳ ν ί κ α. Ἐπὶ τῷ θεάματι θάμ-

θος κατέλαβεν αὐτόν τε καὶ τοὺς στρατιώτας. Διαπορῶν δὲ ἦν πρὸς ἑαυτὸν περὶ τῆς σημασίας τοῦ φαινομένου, ὅτε ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς, ἐχρηματίσθη κατ' ὄναρ ἵνα τὸ ἀπεικόνισμα τοῦ σταυροῦ μεταχειρισθῇ ὅπλον προστασίας κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ. Ὑπήκουσεν εὐθὺς ὁ Κωνσταντῖνος καὶ κατὰ μίμησιν τοῦ ὀφθέντος σημείου κατεσκεύασε λαμπρὰν σημαίαν, ἐφ' ἧς ἔθετο σὺν τῷ σταυρῷ καὶ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ. Καλέσας δὲ χριστιανοὺς ἱερεῖς ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, τίς ἦν ὁ ἐμφανισθεὶς αὐτῷ κατ' ὄναρ Θεὸς, καὶ τί τὸ ἐπιφανὲν αὐτῷ σημεῖον· ὅτε καὶ ἐδιδάχθη τὰ τοῦ χριστιανισμοῦ. Νικήσας τὸν Μαξέντιον ἔστησεν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ῥώμης τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ κατέχοντα ἐν τῇ δεξιᾷ τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ σημεῖον καὶ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν «Τούτῳ τῷ σωτηριώδει σημείῳ, τῷ ἀληθινῷ ἐλέγχῳ τῆς ἀνδρίας, τὴν πόλιν ὑμῶν ἀπὸ ζυγοῦ τοῦ τυράννου διασωθεῖσαν ἠλευθέρωσά».

Κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς προσέλαβε τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν αὐτοῦ Λικίνιον, μεθ' οὗ ἐξέδωκε τὸ πρῶτον περὶ τῶν θρησκευτικῶν πραγμάτων διάταγμα. ὅπερ ὅμως δὲν θεσπίσθη ἄχρις ἡμῶν· ἐκ τοῦ δευτέρου ὅμως διατάγματος τοῦ ἐν ἔτει 313 ἐκ Μεδιολάνων ἀπολυθέντος μανθάνομεν τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, δι' οὗ ἐπετρέπετο εἰς πάντας τοὺς ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ κράτει χριστιανοὺς ἐλευθέρα τῆς θρησκείας αὐτῶν ὁμολογία.

Ὁ Κωνσταντῖνος διεμερίσθη τὴν ὑπάτην ἀρχὴν μετὰ τοῦ Λικινίου ἄχρι τοῦ 323, ὅτε ἐν κρισίμῳ μάχῃ παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν κατανικήσας τὸν ζητήσαντα νὰ ὑποσκελίσῃ αὐτὸν ἀγνώμονα Λικίνιον ἐγένετο μονοκράτωρ καὶ ἐξέδωκε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπηκόους αὐτοῦ διάγγελμα, ἐν ᾧ ἀναγινώσκονται τάδε. «Σὲ νῦν τὸν μέγιστον Θεὸν παρακαλῶ· εἶης πᾶσι τοῖς σοῖς ἐπαρχιώταις, ὑπὸ χρονίου συμφορᾶς συντριβεῖσι, δι' ἐμοῦ τοῦ σοῦ θεράποντος ὀρέγων ἴασιν. Καὶ ταῦτά γε αὐτῷ οὐκ ἀπεικότως, ὦ δέσποτα τῶν ὅλων ἅγιε Θεέ· ταῖς σαῖς γὰρ ὑφηγήσεσιν ἐνεστησάμην σωτηριώδη πράγματα καὶ διήνυσα· τὴν σὴν σφραγῖδα πανταχοῦ προβαλλόμενος, καλλινίκου ἠγησάμην στρατοῦ· κἂν πού τις τῶν δημοσίων καλῇ χρεία, τοῖς αὐτοῖς τῆς σῆς ἀρετῆς ἑπόμενος συνθήμασιν, ἐπὶ τοὺς πολεμίους πρόειμι. Διὰ ταῦτά τοι ἀνέθηκά σοι τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, ἔρωτι καὶ ὁρμῇ καθαρῶς ἀναχαραθεῖσαν· τὸ μὲν γὰρ ὄνομά σου γνησίως ἀγαπῶ, τὴν δὲ δύναμιν εὐλαβοῦμαι, ἣν πολλοῖς τεκμηρίοις ἔδειξας, καὶ τὴν ἐμὴν πίστιν βεβαιοτέραν εἰργάσω. Ἐπείγομαι γοῦν καὶ τοὺς ὦμους αὐτὸς ὑποσχὼν τοὺς ἐμοὺς, τὸν ἁγιώτατόν σοι οἶκον ἀνανεώσασθαι, ὃν οἱ μυσαροὶ ἐκεῖνοι καὶ ἀσεβέστατοι τῷ ἀτοπήματι τῆς καθαιρέσεως ἐλυμήναντο».

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀσπασθεὶς τὸν χριστιανισμὸν ἐπεδίωξε μὲν τὴν ἐξάπλωσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν μετεχειρίσθη καὶ τὴν βίαν κατὰ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἐθνικῆς λατρείας· ἠρκέσθη μόνον νὰ ἀπαγορεύσῃ τοῖς ἐν ἀξιώμασι τὴν προσφορὰν θυσιῶν, ὧν τὴν τελετὴν ἐπέβαλλεν αὐτοῖς ὡς χρέος ἡ ἐθνικὴ λατρεία ἐπί τινων δημοσίων αὐτῶν πράξεων, πρὸς δὲ τὴν στήλωσιν εἰδώλων καὶ τὰς θυσίας, καὶ διέταξε τοῖς ἐθνικοῖς τῶν στρατιωτῶν νὰ συνάγωνται ἔξω τῆς πόλεως ἐν ὑπαίθρῳ καὶ, σημείου τινὸς διδομένου, νὰ λέγωσι λατινιστὶ ἀπὸ μνήμης τὴν ἑπομένην δέησιν. «Σὲ μόνον οἴδαμεν Θεόν· σὲ βασιλέα γνωριζόμεν· σὲ βοηθὸν ἀνακαλούμεθα· παρὰ σοῦ τὰς νίκας ἠράμεθα· διὰ σοῦ κρείττους τῶν ἐχθρῶν κατέστημεν· σοὶ τὴν τῶν ὑπαρξάντων ἀγαθῶν χάριν γνωριζόμεν· σὲ καὶ τῶν μελλόντων ἐλπίζομεν· σοῦ πάντες ἱκέται γινόμεθα· τὸν ἡμέτερον βασιλέα Κωνσταντῖνον, παῖδάς τε αὐτοῦ θεοφιλεῖς, ἐπὶ μήκιστον ἡμῖν βίου σῶον καὶ νικητὴν φυλάττεσθαι ποτνιώμεθα».

Καίτοι δὲ μέγαν ἐδείκνυε ζῆλον ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ, καίτοι ἐπιμελείᾳ καὶ σπουδῇ αὐτοῦ ἐκλήθη ἡ ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας α' οἰκουμενικὴ σύνοδος πρὸς κατάπαυσιν τοῦ σάλου, ὃν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἤγειρεν ἡ τοῦ Ἀρείου δυσσέβεια, ὅμως πλὴν δὲν εἶχεν ἔτι δεχθῇ τὸ ἅγιον βάπτισμα, δὲν ἦτο μέλος τῆς κοινότητος τῶν πιστῶν, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν κατηχουμένων τάξει παρέμενε. Καὶ ἀπήλαυε μὲν ἄκρας ὑγιείας, ἀλλ' ὅτε τῷ 337 ἠσθάνθη τοῦ γήρως τὴν ἀσθένειαν καὶ ἔκτινος νόσου παρεκινήθη ἵνα μεταβῇ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἑλενόπολιν τῆς Βιθυνίας, ὅπως ποιήσηται χρῆσιν τῶν ἐκεῖθι ἰαματικῶν ὑδάτων, ἰδὼν τὴν ἀσθένειαν ἐπιτεινομένην ἠθέλησε νὰ προσευχηθῇ ἐν τῷ ἐκεῖ ναῷ τοῦ ἁγίου Λουκιανοῦ, καὶ τότε ἔδωκε τὴν πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν τάξιν τῶν κυρίως κατηχουμένων ὁμολογίαν καὶ ἔλαβε παρὰ τῶν ἐπισκόπων τὴν διὰ χειροθεσίας εὐλογίαν· εἶτα μεταβὰς εἰς προάστειόν τι τῆς Νικομηδείας συνεκάλεσε τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἐβαπτίσθη ἐνώπιον αὐτῶν ὑπὸ Εὐσεβίου ἐπισκόπου Νικομηδείας, μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τῇ κα' μαΐου τοῦ 337, ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς.

Παρασκευὴ 22. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βασιλίσκου.

Ἠθλησεν οὗτος τῷ 295 ξίφει ἀναιρεθεὶς ἐν Κομάνοις τοῦ Πόντου.

Σάββατον 23. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Μιχαὴλ ἐπισκόπου Συνάδων.

Ἤκμασεν οὗτος κατὰ τὴν η' ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν εἰκονομάχων, ὑφ' ὧν μυρίας ὑπέστη κακώσεις διὰ τὸ ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ στερρὸν τοῦ φρονήματος αὐτοῦ.

Κυριακὴ 24. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει.

Ἤκμασεν οὗτος περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ς' ἑκατονταετηρίδος ἀσκήσει καὶ κατορθώσει τῇ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἑβδομήκοντα ἐννέα διελθὼν ἐκ τῶν ὀγδοήκοντα πέντε τοῦ ὅλου αὐτοῦ βίου ἐτῶν.

Δευτέρα 25. Τῆς τρίτης φανερώσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Τὴν πάνσεπτον ταύτην κάραν ἐν Κομάνοις τοῦ Πόντου ἀποκρυβεῖσαν, εὐφραινομένη ἡ περιφανὴς πόλις ἀσμενέστατα ἐδέξατο καὶ τὴν ἀπόκτησιν ταύτην πανηγυρίζειν ἡ ἐκκλησία καθώρισε.

Τρίτη 26. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Κάρπου ἑνὸς τῶν ἑβδομήκοντα.

Οὗτος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ο' συναριθμηθεὶς, παρηκολούθησε τῷ Παύλῳ διακονῶν ἐν τῷ κηρύγματι καὶ πολλοὺς σέβειν τὴν τριάδα ἐδίδαξε·

καρποὺς ἐνεγκὼν, Κάρπε, δεκτοὺς ἐν Κυρίῳ,
φέρεις καθ' ὥραν τὴν τελευτὴν ὡς τρύγην.

Εἰκὰδι ἕκτῃ Κάρπος ἀπὸ χθονὸς ἕπτατο μακρῆς.